Dénes Tamás – Sándor Mihály

BAJ-NOK-CSA-PAT!

A magyar labdarúgás 14 bajnok klubjának története

4990-

Dénes Tamás – Sándor Mihály

BAJ-NOK-CSA-PAT!

A magyar labdarúgás 14 bajnok klubjának története

© Minden jog fenntartva - Budapest, 2011

Szerzők:
Dénes Tamás, Sándor Mihály
(A Videoton FC-ről szóló fejezet
Dénes András munkája)

Szerkesztő:
Dr. Bács Zoltán

© Minden jog fenntartva
© Dénes Tamás, Sándor Mihály, 2011

© Campus Kiadó 2011 ● 4028 Debrecen,
Kassai út 26.

Művészeti szerkesztő:
Bán Kata
Borítóterv:
Blasits Katalin, Bán Kata
Képfeldolgozás:
Blasits Katalin

ISBN 978-963-87840-1-8

Nyomás: **Multiszolg Bt., Vác**
Felelős vezető: **Kajtor István**

A szerkesztő előszava

Engedje meg a kedves olvasó, hogy személyes jellegű emlékfoszlány felidézésével kezdjem. 1986. március 16-án (a dátum örökre megmarad szívemben, hogy miért, az rövidesen kiderül) este a Budapestről Debrecenbe induló gyorsvonaton ismerkedtem meg a szerzőpárossal. Mondhatni, hogy merő véletlenségből, ha léteznének véletlenek. A borongós tavaszi napon győzte le 3-0-ra a magyar válogatott a brazilokat a Népstadionban, én pedig a helyszínen nézhettem, szurkolhattam végig a sporttörténelmi sikert, mert soha előtte (és azóta) nem verték meg a mieink Magyarországon a „kanárikat".

A tanárember, Sándor Mihály és jogászi végzettségű barátja, Dénes Tamás éppen abba a kupéba szállt be, amelyben mi is helyet foglaltunk. Hamar szóba elegyedtünk. Könnyen ment a kapcsolatteremtés, hiszen ők is kint voltak a meccsen, ráadásnak tucatnyi külföldi színes futballmagazin volt a kezükben, amelyeket mi, debreceni gimnazisták akkor még nem ismerhettünk. A sorsunk azon a szerelvényen eldöntetett, életre szóló barátság szövődött közöttünk, melynek alapja a labdarúgás iránti el nem múló szerelmünk.

25 év telt el a dél-amerikaiak fölött ült diadal óta, időközben belőlük ismert újságírók, könyvszerzők lettek. Az én pályám másként alakult, de kapcsolatunk nem szakadt meg, amint ez a könyv, melyet a kezében tart a tisztelt olvasó, bizonyítja.

Nem éppen hétköznapi vállalkozás megírni a 110 esztendeje funkcionáló magyar bajnokság históriáját, bemutatni bajnokcsapatait, elkészíteni a táblázatokat, az aranyérmesek keretnévsorait, összeszedni az illusztrációkat, arra is ügyelvén, lehetőleg legyenek közöttük fotóritkaságok. Ha végiglapozza a kötetet, tanulmányozza képeit, statisztikáit, szemezget megannyi - korábban nem vagy nagyon régen publikált - anekdotája között, úgy vélem, nem fog csalódni, s nem fogja érdeklődését felesleges időpocsékolásnak ítélni.

A kötettel tisztelegni szeretnénk a honi futball halhatatlanjai előtt, mindvégig szemünk előtt tartván William Shakespeare gondolatát, mely szerint „az emlékezéshez nem emlék, hanem szeretet kell".

E szeretet jegyében ajánlom e könyvet a kedves olvasóknak és kívánok soraihoz jó egészséget, tartalmasan szép perceket!

Debrecen, 2011. november 5.

Tisztelettel:
Dr. Bács Zoltán
(szerkesztő)

A kiadó a szerzők nevében külön köszönetet mond
Puskáné Sándori Ágnes, valamint Csubák Zoltán, Hegedűs Gábor,
Kárpáti Tamás, Komáromi Gábor, Lakat T. Károly, ifjabb Makray Balázs,
Pintér Imre, Rochy Zoltán, Sándor János, dr. Szegedi Péter,
Szilágyi Tibor, Török Péter és Ujvárosi Endre önzetlen segítségéért.

A könyvben látható címerkollekció
Komáromi Gábor (BTC, Csepel, NAC),
valamint a **magyarfutball.hu** című honlap gyűjtése, illetve rajza.

Fotók:
Dihen Tibor, Majoros László, Nyitrai Daniella, Sándor Judit
Képes Sport, Képes Sportlap, Labdarúgás, Libero (IFFHS),
Sportélet, Színházi Élet,
a klubok hivatalos képei, valamint a szerzők magánarchívuma

TARTALOMJEGYZÉK

Budapesti Torna Club 6

Ferencvárosi Torna Club 24

Magyar Testgyakorlók Köre 78

Újpest FC 116

Csepel SC 156

Nagyváradi AC 180

Budapest Honvéd 206

Vasas Sport Club 246

Győri ETO 278

Vác Football Club 302

Dunaferr Sport Egyesület 314

Zalaegerszegi Torna Egylet 328

Debreceni Vasutas Sport Club 340

Videoton FC 386

Még azt sem tudjuk biztosan, kinek köszönhetjük, hogy megszületett a magyar labdarúgás! Vagyis hogy ki hozta be az első labdát, kinek a kezdeményezésére futballoztak, illetve foot-balloztak, hogy tartsuk magunkat a korabeli írásmódhoz. Kétségtelen: az egyik uralkodó verzió *(Gerhárd Lajos: A magyar sport pantheonja I. rész, 1932)* szerint Harry Perry, a MAC atlétáinak brit edzője volt az úttörő, aki az Orczy-kertben előbb a Ludovika Akadémia tanáraival és növendékeivel, majd griffmadaras klubja tornászaival ismertette meg a játékot. Neki köszönhetően 1895. december 8-án, a Millenárison megtartott sportbemutató programjában az atlétika, a birkózás, a műkerékpározás és az ökölvívás mellett szerepelt a futballjáték is.

Ugyanakkor Dr. Takács Ferenc egyetemi tanár az A Színes Sport 2001. március 3-i számában, az MLSZ születésének 100. évfordulója kapcsán így írt: „Egyesek szerint Csárli bácsi, vagyis Löwenrosen Károly hozott haza egy focit, és 1896-ban a Pék-erdőben (a mai MTK-pálya környékén) angol rúgósdit rendezett két alkalmi csapat között. Gyűjteményes véleményét másnap így fogalmazta meg a Sport-Világ riportere: Ez nem fehér embernek való játék”.

Takács professzor úr is megjegyzi, „gyanúsítható még a labdabehozattal a MAC angol trénere, Perry és a Budapesti Torna Club alapítója, Stobbe Ferenc, illetve a klub művezetője, Tata, alias Iszer Károly”.

Sőt az idézett cikkből az is kiderül, hogy az ezredforduló környéki kutatások alapján vélelmezhető volt, hogy a főváros legrégebbi középfokú tanintézetében, a Ferenc József Fiúnevelőben már 1893 tavaszától „footballórákat” tartott bizonyos Szaffka Manó tanár úr. Fájdalom, nem lehetett igazán nagy ismerője Shakespeare nyelvének. Miért? Rosszul fordította le a korábban soha nem látott labdához mellékelt tájékoztatót, így hát kihirdette, hogy „A labdát csakis kézzel szabad ütni, lábbal csak a két kapus rúghat bele.”

Ezért aztán – Takács Ferenc kutatása szerint – az egyik kapus (bizonyos Bárczy István, későbbi magyar királyi titkos tanácsos, mi-

A klub öröktizenegyei

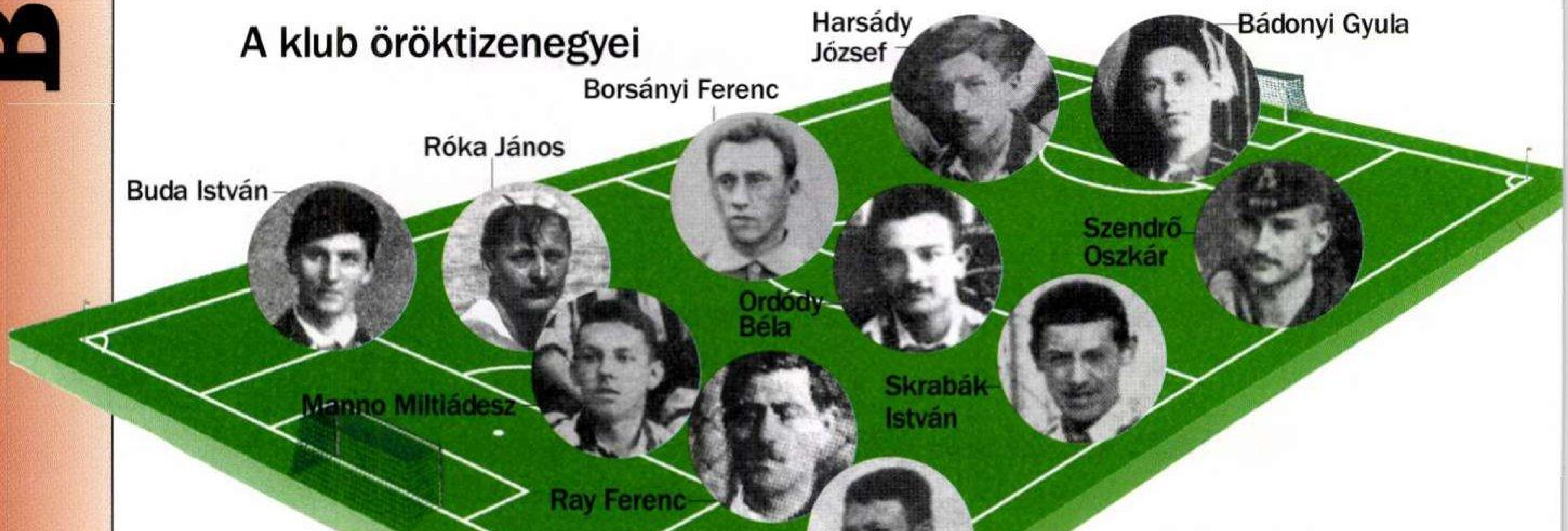

A csapat

Budapesti Torna Club

ALAPÍTVA: 1885
MEGSZŰNT: 1948
SZÍNE: piros-fehér
SIKEREI: MAGYAR BAJNOK: 2 (1901, 1902)
CHALLENGE CUP-GYŐZTES (1910)

niszterelnökségi államtitkár) vindikálhatja magának a dicsőséget, ő volt az első, aki Magyarországon futball-labdába rúgott.

Dr. Mező Ferenc, az 1928-as olimpia szellemi versenyeinek egyik aranyérmese Képek a magyar sport múltjából című, 1926-ban kiadott könyvében még régebbi emlékeket idéz: „A Reform című napilap munkatársa, bizonyos Molnár Lajos 1879-ben Athlétikai Gyakorlatok címmel írt füzetecskéjében már az angliai eredetű futballjátékot ismertette. Kis hatásfokkal. A labdarúgás, amelyet még akkoriban többnyire vagy angol nevén, vagy vegyes megoldással foot-ball játéknak emlegettek, egészen a Millennium esztendejéig csak ritkán gyakorolt passzió maradt”.

A fordulatot még csak nem is a már citált Pék-erdei, bokatöréseket, lábficamokat okozó futballcsata, hanem a Budapesti Torna Club, a BTC Markó utcai Állami Főreáliskolában tömörülő tornászainak színre lépése hozta.

Az egyik kezdeményező az ott a fiúkat a testnevelésre (is) okító bölcseletdoktor, Ottó József volt. Az akkoriban harmincas évei derekán járó, művelt s az új angol sporteszme iránt rendkívül fogékony tanáremberről megtudhatjuk Szinnyei József Magyar írók élete és munkái című, 1905-ös gyűjteményét forgatva, hogy „1893-ban a közoktatásügyi kormány tanulmányútra küldte ki külföldre. A közoktatásügyi miniszter megbízásából még ez év októberében és 1895-ben rendezett a középiskolai tanárok számára első ízben já-

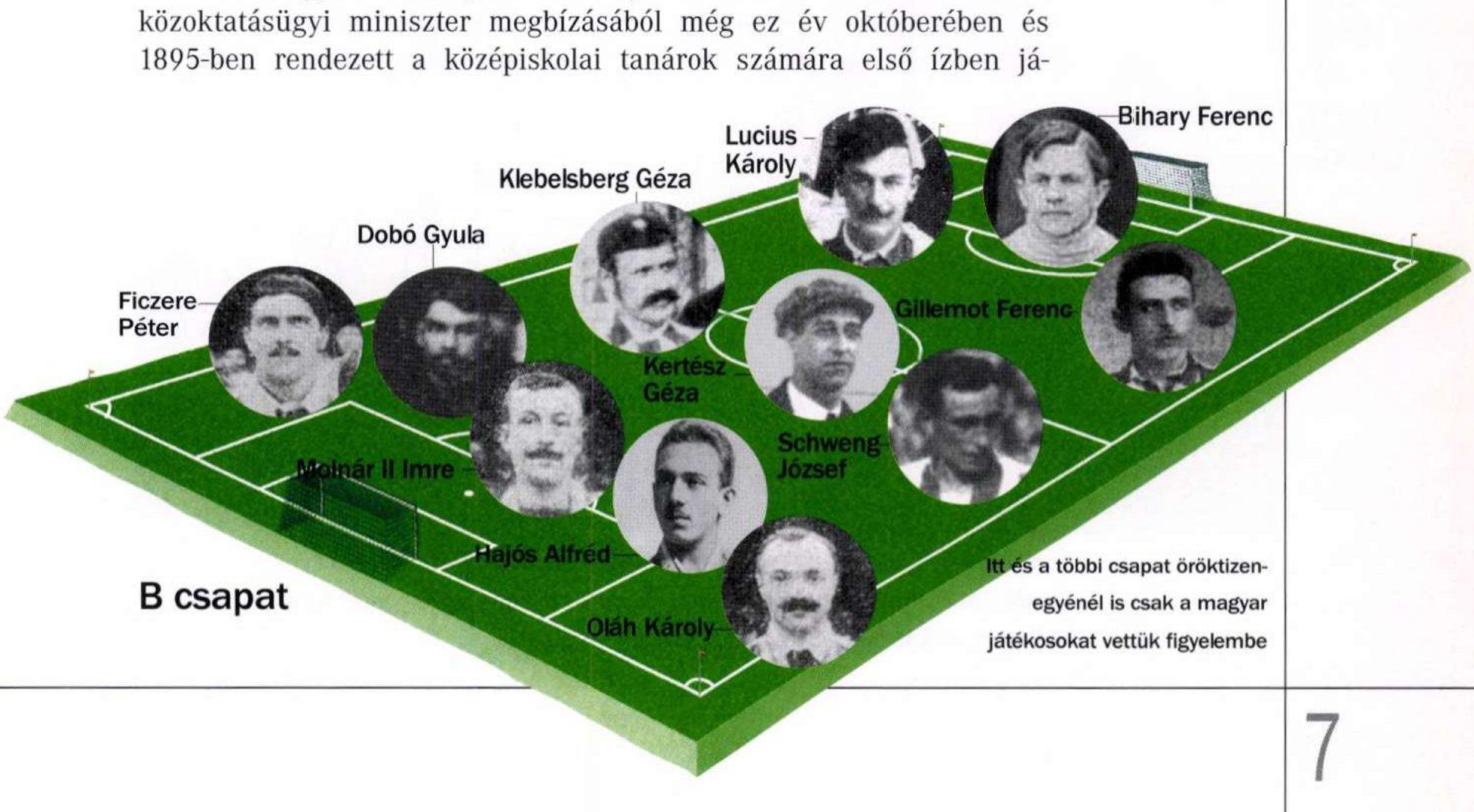

B csapat

Itt és a többi csapat öröktizenegyénél is csak a magyar játékosokat vettük figyelembe téktanfolyamot. 1894-ben a Budapesten tartott demografiai congressus alkalmából bemutatta a congressus tagjainak a külföldi és hazai ifjúsági játékokat. A közoktatási tanács megbízásából kidolgozta az új középiskolai tanterv számára a testgyakorlásra vonatkozó utasításokat. A budapesti tornaklub elnöke, a magyarországi tornatanítók egyletének és az országos közegészségügyi egyesület választmányi tagja volt."

A budapesti tornaklub, tehát a BTC elnöke maga is meglepődve látta 1896 decemberének egy hűvös napján, hogy tornászai milyen vehemenciával vetik magukat játékba, miután Stobbe Ferenc építész, a Sport-Világ szerkesztője, valamint egyik kollégája, Ray Rezső fia, bizonyos Ray Ferenc egy igazi angol futball-labdát dobott közéjük. Az ifjú Ray nem sokkal korábban tért haza a svájci Lausanne-ból, ahol angol barátai révén megismerkedett az új játékkal. Iszer Károly - akit a többiek kellő tisztelettel ugyan, de Tatának szólítottak, noha a negyvenedik születésnapja is előtte volt még – egyszer csak megállította a hancúrozást, s megkérte Rayt, magyarázza el a szabályokat. Megbeszélte a fiúkkal – akik között ott volt a főreáliskola tanulója, Guttmann Arnold, akit, persze jobban ismerünk felvett nevén, Hajós Alfrédként -, hogy hamarosan igazi meccset szervez közöttük, amelyen valódi körülmények között is kipróbálhatják az új játékot.

A sokszor hóval borított vagy éppen latyakos Millenáris-pályán megkezdődött a gyakorlatozás. Iszer Tata májusban látta elérkezettnek az időt, hogy megtartsák az első kétkapus edzőmérkőzést, amelyet akkor még „training-match"-nek neveztek.

1897. május 9. jeles futballtörténelmi dátum, mert a januárban alakult BTC „Első Magyar Football Team"-jei mérkőzést játszottak. Kevésbé

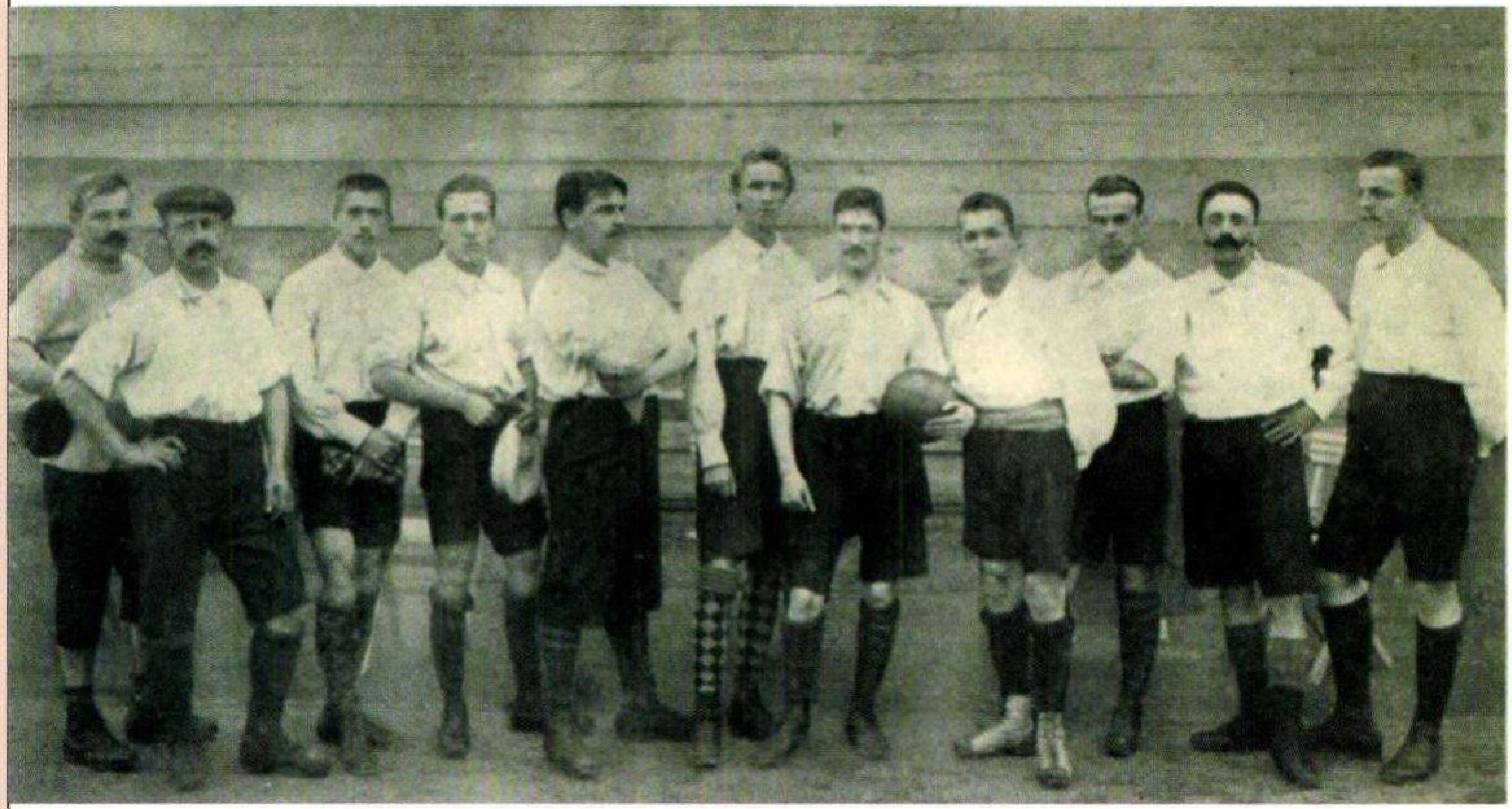

A BTC legénysége 1897. október 31-én, a bécsi Cricketerek elleni mérkőzés előtt. Állnak (balról): Stobbe, Klebersberg, Harsády, Hajós, Iszer, Lindner, Ray, Ramaszéder, Yolland, Ashton, Pesthy

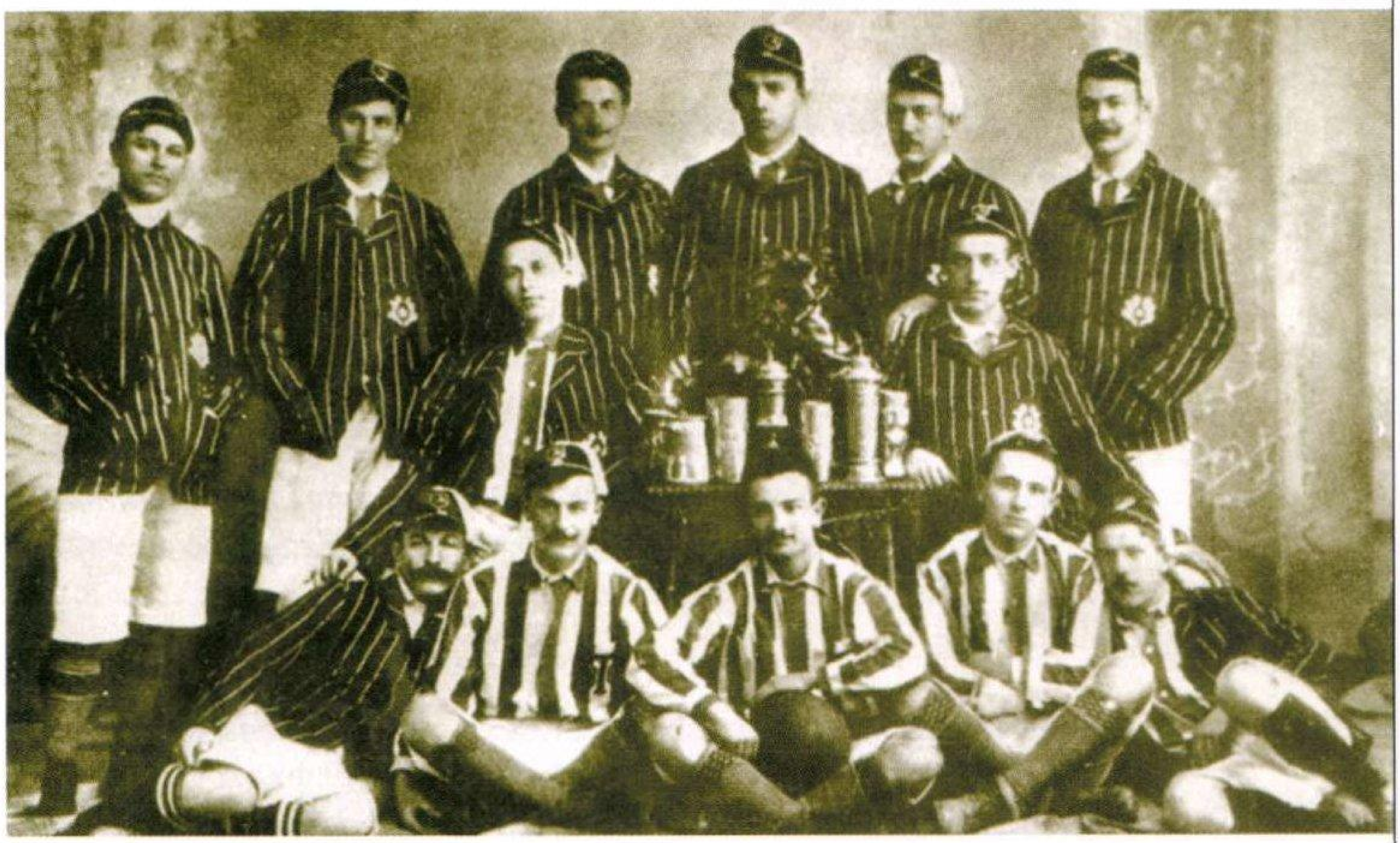

A magyar labdarúgás első bajnokcsapata. Hátsó sor (balról): Cservenka, Buda, Róka, Manno, Hajós, Minder. Középen: Bádonyi, Skrabák. Elöl: Wagner, Lucius, Ordódy, Fey, Harsády

TÖBB MINT LEGENDA

Olimpiai bajnokból a magyar futball mindenese

Ha ma bárki Hajós Alfréd (1878. február 1.–1955. november 12.) nevét hallja, kapásból rávágja: ő a magyar sport első olimpiai bajnoka. Betűről betűre igaz! Mint ahogy az is, hogy Hajós (eredeti nevén Guttmann Arnold) sportpályafutásának csupán az első, és nem is túl hosszú szakasza kapcsolódik az úszósporthoz. Athénben nyert két olimpiai bajnoki címe után alig fél évvel, még 1896-ban visszavonult, s elsősorban a futballal foglalkozott. Tagja volt a BTC bajnokcsapatainak, szerepelt az MLSZ csapatában a Surrey Wanderers elleni „válogatott" mérkőzésen, részese volt a magyar nemzeti tizenegy első, ma is hivatalosnak tartott mérkőzésének 1902 októberében. Visszavonulása után játékvezetőként, szövetségi kapitányként, az MLSZ alelnökeként szolgálta a magyar futballt. Vagy éppen újságíróként, hiszen egy ideig a Sport-Világ főszerkesztője is volt. Sőt szakmájával, építészmérnökként is, Alpár Ignác és Lechner Ödön egykori tanítványa tervezte például a Megyeri úti stadiont, részben az ő tervei alapján építették át a Millenárist 1927 és 1928 között. Munkáját elismerték a Horthy-korszakban (kormányfőtanácsos volt 1930 és 1934 között), majd sztahanovista oklevelet kapott az ötvenes években. A későbbi aranydiplomás építész ezüstérmet szerzett stadiontervével az 1924-es olimpia művészeti versenyeiben.

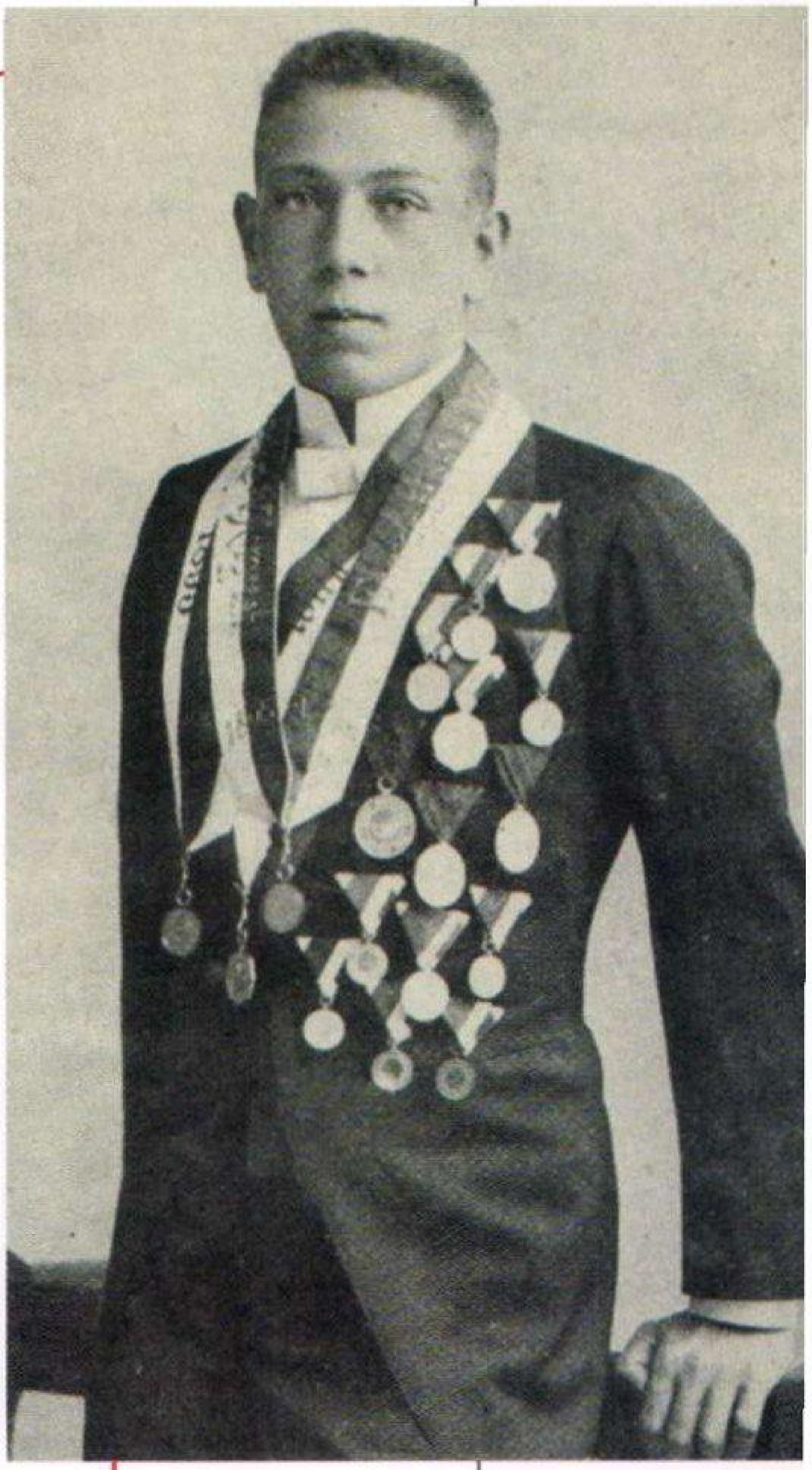

KÖZKINCCSÉ TÉTETIK

Angol nem rúg a cipő orrával

A BTC játékosai - egyebek mellett - arról voltak ismertek, hogy akartak és tudtak is tanulni. Róka János, a kor egyik legtechnikásabb játékosa majdnem fél évszázaddal később így emlékezett a Cricketerek elleni döntetlen alkalmával tapasztaltakra: „Amikor a délutáni nagy mérkőzés előtt kapura lődöztünk, megfigyeltem az angolokat, hogy ők nem a cipő orrával rúgják a labdát, hanem az úgynevezett rüszttel és bizony nekik mindegy volt, akár jobb-, akár ballábra jön a labda. S a fejelésnél sem ugrottak csak úgy találomra a labdának, hanem a nyakizmokkal irányították a fejpasszt." *(Képes Sport, 1943)*

fennkölten: a piros-fehér csíkos mezesek a kék-fehér csíkos mezesekkel rúgták a labdát. Vagy inkább utóbbiak az előbbiekkel, ha azt vesszük, hogy 5:0-ra megnyerték a nyitányt jelentő találkozót. A korabeli beszámolók szerint főleg azért, mert náluk játszott Ray, aki a többiekkel ellentétben cselezni is tudott.

A Sport-Világ, amelynek akkori főszerkesztője Iszer Károly, a Tata volt, s amely minden számában propagálta a születő új játékot, már egy héttel a nagy premier előtt, május 2-i számában beharangozta az ese.-ményt: „Az első magyar football-matchet f. é. május 9-én d. u. 4 1/2 órakor tartják meg a Budapesti Torna Club I. M. F. B. csapatjai. A millenáris pályának vasárnap délutánonként állandó vendégei voltak a kék-fehérek és a piros-fehérek, kiknek játékát számos érdeklődő szokta végignézni."

Az 1902-es bajnokcsapat. A kép jobb szélén Iszer Károly, a Tata

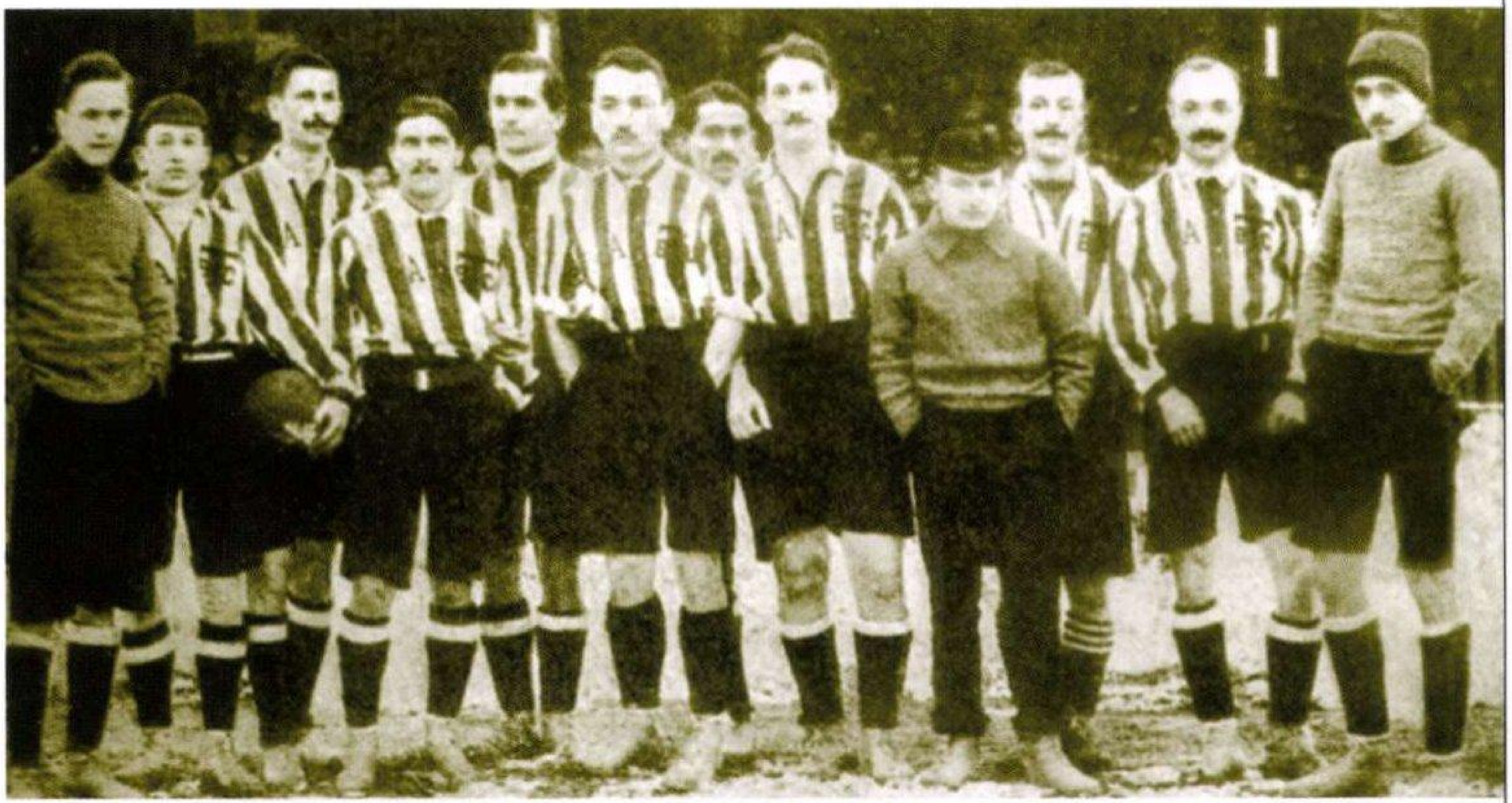

Egy 1907-es alakulat. Balról: Izsó, Bihari, Molnár I, Ficzere, Levicky, Sárközy, Kovács, Újváry, Langfelder játékvezető, Molnár II, Oláh, Fehéry

Ginzery Dénes, a későbbi szövetségi kapitány ugrik a labda után a BTC otthonául is szolgáló Millenárison

A BTC játékosai (az álló sorban) és a Grazer AK együttese a „Csömöri úti versenypályán", 1905-ben

A sportlapnak köszönhetően fennmaradt a két „keret" is. **KÉK-FEHÉREK:** Sajó Béla kapuvéd, Klebersberg, Bauer hátvédek, Pesky Vilmos, Harsády, Iszer fedezetek, Ray (kapitány), Guttmann, Kakas, Gillemot, Szűcs csatárok. **VÖRÖS-FEHÉREK:** Weisz J. kapuvéd, Punny és Paletta hátvédek, Coray F., Gabona K., Sturza K. fedezetek, Stobbe (kapitány), Lindner E., Sturza Hugó, Malaky J., Papp csatárok.

A Sport-Világ a következő számában már be is mutatta a legkitűnöbb játékosokat, Ray kapitányt nevezi a legkiválóbb csatárjátékosnak, Harsády az értékelés szerint „már ma is versenyképes a közeli szomszédokkal szemben", a védőknek, Klebelsbergnek és Peskynek pedig a termetét dicséri: „hatalmas védők, kikkel nehéz lesz a vörös csatároknak a küzdelem". Egyébként e lapszám jelezte már azt is, hogy változás történt a keretekben, Sajó Béla helyére kapusként az utókor számára vicces nevű Réty Menotti került.

A pocsék idő alaposan megnehezítette a játékosok dolgát, a zuhogó esőben, a pocsolyákkal tarkított pályán nehéz volt futballozni. Mintegy száz néző, köztük „szép hölgyek egész koszorúja" figyelte a mérkőzést, amelyen ténylegesen megszületett a magyar labdarúgósport. A Sport-Világ felbecsülhetetlen értékű propagandája, néhány iskolai testnevelő tanár nem szunnyadó lelkesedése (így Ottó József a Markó utcai Állami Főreáliskolában, Collaud Ferenc a Barcsay utcai gimnáziumban, s nem utolsósorban a BTC-ben futballozó Yolland Arthur a budai Ferenc József nevelőintézetben) egyre több hívet, egyszersmind egyre több játékost

KÖZKINCCSÉ TÉTETIK

Olimpiai bajnokok, all round sportsmanek

A BTC „sztárjai" számára a futball – noha kétségtelen lángoló érzelmeket kiváltó, heves szenvedéllyel játszott szórakozásnak tekintették – csak egyike volt a századfordulót, illetve a „belle epoque" környékét meghódító, elsősorban angol mintájú sportemberi életmód gyakorlási módozatainak. Kevésbé fennkölten: a kor legkiválóbb sportolói nemcsak a labdát rúgták, hanem többségükben úsztak, kerékpároztak, atletizáltak, eveztek vagy éppen korcsolyáztak. Netán vívtak, lovagoltak, tornáztak, öklöztek vagy teniszeztek.

All-round sportemberek voltak, akik nem csupán futballban emelkedtek a legjobbak közé. Mindez persze nem kizárólag a BTC sportolóira volt igaz, de a piros-fehér klub tagjai élen jártak benne. Stobbe Ferenc, aki hajdanán Ray Ferenccel az első labdát bevitte a tornászoknak a Markó utcai „főreálba", kiváló úszó volt, sőt Hajós Alfréd emlékei szerint „műugrásaival az uszodák közönségét ejtette bámulatba". *(Így lettem olimpiai bajnok, 1956).* Iszer Károly, a Tata a legjobb ökölvívók sorába tartozott. *(Kincses Tibor: A magyar ökölvívás története).* Hajósról minden sportrajongó tudja, hogy a magyar sport első olimpiai bajnokát tisztelhetjük benne, azt már talán kevesebben, hogy nem egészen fél évvel híres athéni kettős győzelme után már nem indult úszóversenyeken, hanem helyette futballozott, sőt atletizált, országos bajnoki érmeket nyert váltófutásban és diszkoszvetésben is. A dobószámban klubtársa,

TÖBB MINT LEGENDA

Manno Milti, az első gólkirály

Amibe Manno Miltiádesz (1879. március 3.–1935. február 16.) belefogott, abban sikerei voltak. Például a labdarúgásban, melynek hazai aranykönyvébe örökre beírta nevét azzal, hogy az első két bajnokság gólkirályi címét megszerezte. Pedig nem is szeretett igazán futballozni, bár úgy pontosabb, hogy evezni, bringázni s főleg korcsolyázni még a futballozásnál is jobban szeretett. A MUE egykori futóbajnoka 1898-ban megnyerte az akkori legjelentősebb hazai kerékpárversenyt, a Siófok és Budapest közötti közel 100 kilométeres távot, 1902-től a Pannónia Evezős Egylet tagjaként 11 magyar bajnokságot nyert, megverte a Molesey regattán Európa akkori legjobbját, bizonyos Blackstaffet, és 33 évesen még részt vett a nyolcassal a stockholmi olimpián. De minden más sikerét felülmúlta gyorskorcsolyázóként: a BKE, a Budapesti Korcsolyázó Egylet tagjaként kétszer is Európa-bajnoki ezüstérmet nyert. Az első világháborúban többször megsebesült, ezek után már csak művészként, alkotásai témájaként volt életének része a sport. Szobrászként és grafikusként is „világklasszis" volt: 1932-ben az olimpia művészeti versenyeiben ezüstérmes lett. A húszas évektől világos üzenetű, gyakran szatirikus plakátjaival bírálta a tanácshatalom időszakát, egyébként is a jobboldali Magyarság szerkesztőségében dolgozott. Talán ezért lett szinte elfeledett a hazai szocializmus éveiben a magyar sport, a magyar futball egyik polihisztora.

Manno Miltiádesz

Bauer Rudolf előzte meg, kettejükben, illetve a harmincas évek kiváló tornászában, Pelle Istvánban tisztelhetjük a BTC történetének három olimpiai bajnokát. Bauer atlétikában, birkózásban, evezésben versenyzett, de a XIX. század végén tagja volt a futballcsapatnak is. Pályára lépett a BTC első és második sorának egymás közötti – már emlegetett – bemutató mérkőzésén, 1897. május 9-én. Ugyanezen a találkozón játszott Gillemot Ferenc, aki 1902-ben a magyar futball első „szövetségi kapitánya" is lett.

Egyike az első világháború temérdek magyar áldozatának. A családnevének ejtése alapján egyszerűen Zsilmónak becézett jeles sportember kora legjobb kerékpárosának számított, hazai és nemzetközi bajnokságokat nyert atlétikában, de kiválóan evezett, és sikerei voltak ökölvívóként, úszóként és birkózóként is. Egyik legjobb barátjának egyébként Hajós Alfrédet tartotta, akivel együtt végezték el a Műegyetemet, s akivel aztán játékosként, játékvezetőként is szolgálták a magyar futballt. De citálhatnánk a második bajnokcsapatban szerepelt Kokas (több helyütt előforduló névalakban: Kakas) Gyula nevét is, aki a BTC történetének egyik legjobb tornásza, az akkori szóhasználat szerint „előtornásza" is volt. Kokas egyike volt 1896-ban az athéni olimpián szerepelt magyar sportolóknak, közülük hárman, ő, Hajós és Kellner Gyula voltak a BTC tagjai. S akkor még nem is emlegettük a mindnyájuk közt legsokoldalúbbat, Manno Miltiádeszt, az első két bajnokság gólkirályát!

Gillemot Ferenc

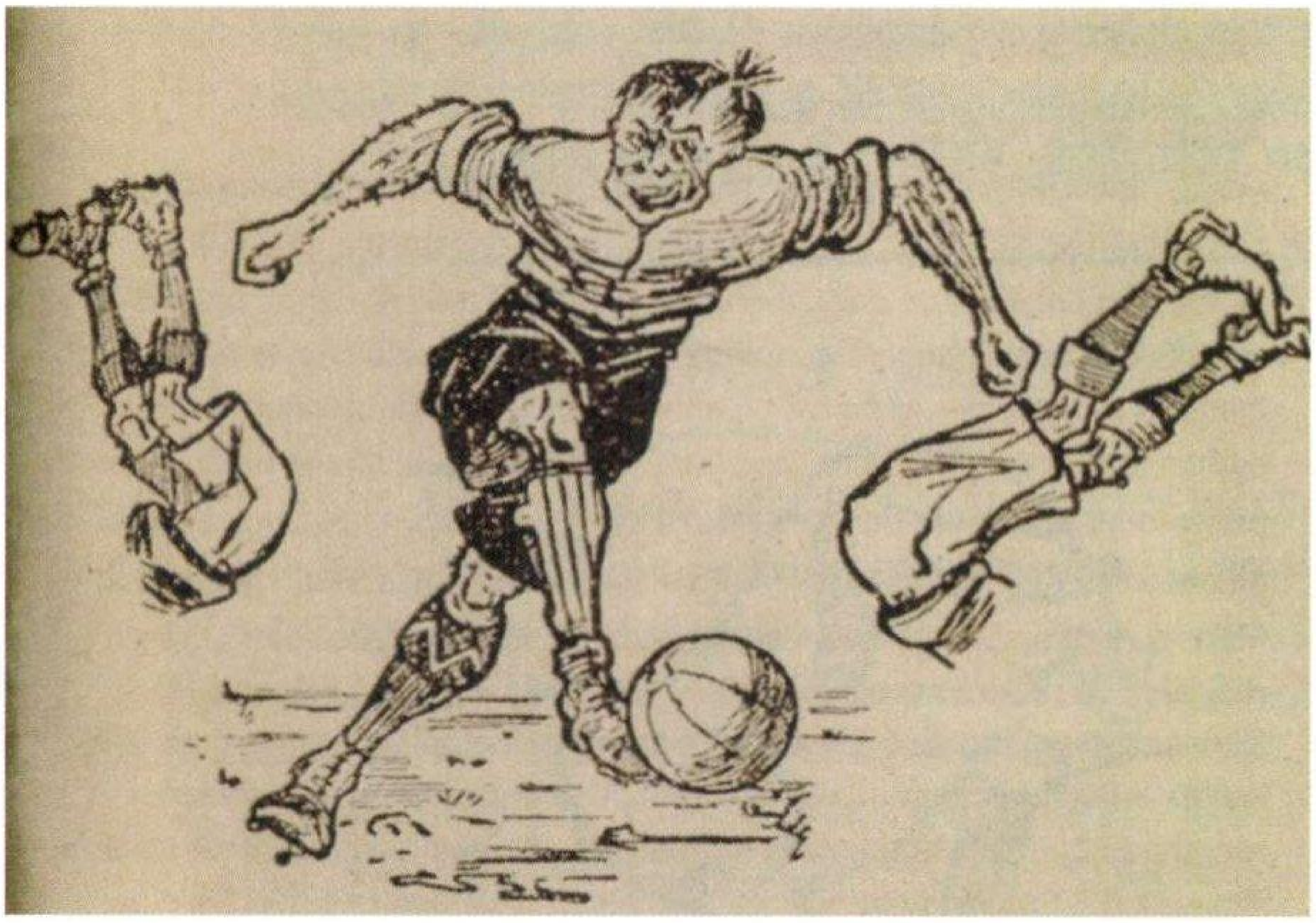

Manno Miltiádesz híres rajza a védőit aprító középcsatárról

TÖBB MINT LEGENDA

Rudi Wagner, aki nem volt zeneszerző

„Egy lányiskolában a zenetanár megkérdezett egy tanulót: Ismeri ön Wagnert? A lány így válaszolt: Ismerem, kérem, ő a Cricketerek kapusa!"

Ez a kis, először 1906. április 8-án, a bécsi sportlapban megjelent anekdota bizonyítja, hogy milyen népszerű is volt hajdanán Rudolf Ernst Wagner - a BTC bajnokcsapatainak „légiósa".

Wagner 1871. április 2-án Plauenben, Szászországban látta meg a napvilágot. Berlinben kadetiskolába járt, majd 1885-ben Londonba ment - ott fertőzte meg a „futballvírus". Kalandvágya aztán Bécsbe repítette, ahol előbb a tornászok között tűnt ki, majd 1897 elején belépett a Vienna Cricket and Football-Clubba, amelynek - Max Johann Leuthe mellett - az első németajkú kitűnősége lett. Jól érezte magát Bécsben, de az egyik takarító társaságnál betöltött munkája a mi fővárosunkba vezényelte.

Itt csatlakozott a Budapesti Torna Clubhoz, s mindkét évben (1901 és 1902) játszott a bajnokcsapatban. „Wagner Rezsőt" magáénak tekintett a budapesti publikum is, ám a sokoldalú sportember, miután a BTC 1902 májusában 2:1-re kikapott a Challenge Cup döntőjében a Cricketterektől, visszatért a bécsi csapatához. Ezt követően gyakran szerepelt már kapusként is, ő védett például az első budapesti magyar-osztrákon. A jó úszónak, evezősnek, kerékpárosnak, sőt jégkorongozónak számító Wagner fiatalon, 1910. augusztus 18-én szívbénulásban halt meg. Emlékére az osztrák és a magyar válogatott megalapította a Wagner Kupát, amelyet végül 1914-ben a magyar csapat nyert meg.

szerzett az angol „rugdalózásnak”. Létrejött néhány további egyesület, a BTC két alakulata megírta az első betűt a vidék futballsportjának könyvébe, midőn Sárosdon, egy sportünnepen bemutató mérkőzést játszott, s egyre nyilvánvalóbbá vált, előbb-utóbb sor kerülhet a nemzetközi premierre is.

Földessy János dr. az „A magyar futball és a Magyar Labdarúgók Szövetsége” című munkájában megemlíti, hogy már 1897 tavaszán szóba került a BTC bécsi vendégjátéka, de „a Tornaklub futballistái, úgy látszik, még nem érezték elég erősnek magukat, hogy kiálljanak a nemzetközi küzdelemre és megelégedtek azzal, hogy több játékosuk a tervezett meccs napján Bécsbe rándult, hogy ott a Cricketerek játékát tanulmányozza.”

Fél esztendővel később mégis létrejött a nagy találkozó, ám nem a császárvárosban, hanem Budapesten, mégpedig az új Millenáris-pályán, amelyen „az óriási fedett tribün, mely 1400 főnyi nézőközönséget fogad magába, immár rendeltetését várja.” *(Sport-Világ, 1897. szeptember).* A lap egyébként november elsején kétoldalas, hatalmas tudósításban számolt be az első, magyar csapat részvételével előző nap lejátszott nemzetközi labdarúgó-mérkőzésről. A Vienna Cricket and Football-Club akkor még jóval előrébb járt magyar vetélytársánál, ezért aztán kellemes meglepetést keltett, hogy a BTC, illetve annak Stobbe Ferenc - Harsády József, Ashton Tamás - Iszer Károly, Pesky Vilmos, Klebersberg Géza - Ray Ferenc, Yolland Artúr, Guttmann (Hajós) Alfréd, Ramaszéder István, Lindner Ernő összeállítású tizenegye csak 2:0-s vereséget szenvedett. (Az összeállítás némileg magyarított: Ashton és Yolland is angol származású volt. Egyébként később még egy kiváló angol futballista játszott a BTC-ben, éppen a bécsi Cricketerektől Budapestre költöző Frederick Windett, aki Windett Fred néven a magyar válogatottban is szóhoz jutott, igaz, a ma már nem hivatalosnak tartott Richmond FC elleni, 1901-es mérkőzésen.)

A többségükben angol játékosokkal érkező vendégek az akkor már legalább negyven csapattal büszkélkedő Bécs legjobbjai voltak, ezért is volt dicséretes a nem egészen háromnegyed éve futballozó magyarok helytállása. A Sport-Világ „egyéni bírálatában” megjegyzi, hogy „a BTC csapatában elsősorban Ray kapitány és hű társa Yolland érdemelnek említést, mind a ketten legalább is azon a nívón állanak, mint a bécsi csapat bármely játékosa.”

A kezdet tehát felettébb biztató volt, s tagadhatatlanul nagy hatással bírt az egész magyar labdarúgás fejlődésére. Egyre több csapat alakult, köztük olyan is, mint a Műegyetem alakulata, amely a BTC második csapatát már le tudta győzni, igaz, aztán nagy verést kapott az „egytől”.

Egyre több meccset vívtak egymás ellen is a klubok, de a bajnokság megszületésére egészen 1901-ig várni kellett. Addig temérdek víz lefolyt Budapest közepén, a Dunán. Történtek olyan, a futball szempontjából fontos események, mint a BTC első bécsi vendégszereplése (1:4 a nagyhírű Cricketerek ellen), aztán az első „pontszerzés” a császárvárosban (1899-ben 1:1 - ismét a Cricketerek ellen), az első, a Monarchián kívüli

Minder Frigyes

futballkapcsolat (a német Berliner Fussball Club vendégjátéka és 4:3-as győzelme). A hazai frontokon – a BTC mellett – a MUE, a Műegyetem, a BEAC, a MAC és a Ferencvárosi Torna Club megalakulása és színre lépése.

A BTC az első két bajnokságot fölényesen megnyerte, ám a következő években nagyon erős vetélytársai akadtak – elsősorban a Ferencváros és az MTK. A két, lényegesen nagyobb bázissal rendelkező klub hamarosan túl is szárnyalta a piros-fehéreket. Ráadásul két bronzérem után a BTC – nemzetközi mérkőzéseire hivatkozással – „kiiratkozott" az 1905-ös bajnokságból, majd az 1906-osból is. (A valós ok aligha ez volt. Mi történt? A BTC megsértődött a szövetségre, mert az évekkel korábban olyan – hosszasan vitatott s többször megfellebbezett – döntést hozott, amely szerint a csapatok nem szerepeltethetnek külföldi, öt évnél rövidebb ideje Magyarországon élő játékosokat.)

De nem csak ez nehezítette a helyzetet: gyengült a keret, miután a személyeskedésbe torkolló viták lezárásaként az egyik „párt" közel harminc képviselője kivált a klubból és megalakította a Nemzeti Sport

KÖZKINCCSÉ TÉTETIK

Beragyogott a szellem napvilága

„A főképpen tisztviselőkből, diákokból, kisiparosokból álló BTC..." – írja jellemzésül klubjáról évtizedekkel később Hajós Alfréd. Értsük kicsit árnyaltabban: igazi polgári miliő uralkodott a klubban. Manno „Milti" és (ugyancsak kiválóan sportoló testvére, az athéni olimpián síkfutásban indult Leonidasz, valamint húguk, a később Yolland Arthurral házasságot kötő Calypso) a vajdasági Pancsován, egy jól menő gabonakereskedő gyermekeként született. Maga Yolland és Thomas Ashton nyelvtanárok voltak, Yolland szerkesztette az első igazán jó magyar-angol szótárt, éveken keresztül a budapesti tudományegyetemen az angol nyelv és irodalom professzoraként oktatott. Stobbe, Ray, Ordódy és Hajós mérnöki oklevelet szereztek, Bauer jogot hallgatott, majd Gazdasági Akadémiát végzett. A válogatottban is szerepeltek között doktorátust szerzett Sárközy Sándor és Blazsek Ferenc is, és akkoriban Izsó László is jogot hallgatott. Nincs még egy labdarúgó-bajnokcsapat, és nincs még egy klub, amelynek két, egyébként gyakran egymás mellett játszó tagja is olimpiai érmet érdemelt volna ki a művészeti versenyekben! A BTC ezzel is dicsekedhet, hiszen Hajós Alfréd 1924-ben Párizsban ezüstérmet nyert építészeti terveivel (Lauber Dezsővel közösen – Lauber, akinek immár nevét viseli a pécsi sportcsarnok, talán golfozóként ért sportpályafutása csúcsára, emellett futballozott is, a Műegyetem FC színeiben szerepelt az első bajnokságban), míg Manno Miltiádesz szobrászat kategóriában ért el ugyancsak második helyet 1932-ben.

Clubot. Szerencsére néhány kitűnő játékos, rövid időre bár, de átlépett a BTC-be, a sorokat erősítendő. Így a kétszeres válogatott Bosnyákovits Károly, aki még hatvanéves korában is játszott bajnoki mérkőzésen - noha az első világháborúban szerzett sérülése miatt hivatalosan hadirokkantnak nyilvánították!

Akkoriban a magyar futball vitathatatlanul csak a harmadik volt a Monarchián belül. Egyszerű volt a magyarázat: az osztrákok s a csehek (közülük is a prágaiak) jóval korábban ismerkedtek meg a játékkal. A Slaviát például nyugodtan tekinthették a kortársak a századforduló évei legjobb közép-európai csapatának. A „csillagosok", ahogy klubcímerük után a korabeli magyar sportsajtó emlegette a prágai csapatot, 1900 húsvétján előbb rúgtak egy tízest a Millenárison a Magyar Úszó Egyesület futballistáinak, majd (nyolcezer néző előtt!) 3:1-re megverték a BTC-t is. A „szép hölgyekből" és „értő urakból" álló publikum úgy ünnepelte Ray Ferenc Manno Miltiádesz átadásából lőtt gólját, mintha a magyarok a meccset nyerték volna meg. S csak később értesült a nagy titokról: a BTC kapuját őrző, Other nevű fiatalember nem angol, hanem nagyon is magyar, bizonyos Ponory. Azért ragasztott álszakállt, mert a budai Ferenc József nevelőintézet diákjaként - egy hatályos rendelet alapján - nem szerepelhetett volna nyilvános egyesületben.

Persze a cseperedő magyar labdarúgás mindennapjai nem komikusak, sokkal inkább biztatóak voltak. Az egyetlen külföldi résztvevő, a Cricketerek sikerével lezajlott, a Sport-Világ által szervezett hatos torna sikere csak megsokszorozta a vágyat, hogy bajnokságot kellene rendezni. A minta adott volt. Ameddig a magyar csapatok még csak portyáztak, és egymás között játszogattak, az osztrákok a labdarúgó-szövetségük megalakulása után bajnokságot szerveztek. A hazai pionírok előtt két út állt: vagy szövetséget hoznak létre, s utána próbálják kiírni a bajnokságot, vagy belépnek az érdeklődő atléták (MASZ), esetleg a tornászok (MOTESZ) zászlója alá, s íziben bajnokságot szerveznek. Az előbbit választották.

Az MLSZ 1901. január 19-i megalakulásakor - amikor egyébként az elnöki tisztséget a nagyszerű Iszer Károlynak, a BTC művezetőjének ajánlották fel, aki azonban bámulatos diplomáciai érzékkel, s megkérdőjelezhetetlen tisztességgel „sportpolitikai okokból" nem fogadta ezt el - azonnal célként tűzték ki egy bajnoki sorozat életre hívását. Február 4-én döntöttek is a bajnokság szabályairól, a nevezések feltételeiről, a bírók küldéséről, sőt még a tiszta jövedelem elosztásáról is. Az első osztályba öt, a másodikba nyolc csapatot soroltak.

Az elitbe a Budapesti Torna Club, a Műegyetemi Futball Club, a Magyar Úszó Egyesület, a Ferencvárosi Torna Club és a Budapesti Sport Club került. Az MLSZ igazgatótanácsa a február 4-i ülése után a következőket jelentette meg a „hivatalos közlönynek" választott Sport-Világban: „A magyar football-bajnokság mérkőzései fogják megnyitni a football-szezont és pedig az első osztályú csapatok közti mérkőzések." Sor került a bajnokság rendszabályainak kialakítására is, amelyhez a mintát az angol liga jelentette, ám annak időbeosztásával ellentétben a ma-

Az első bajnoki mérkőzés plakátja

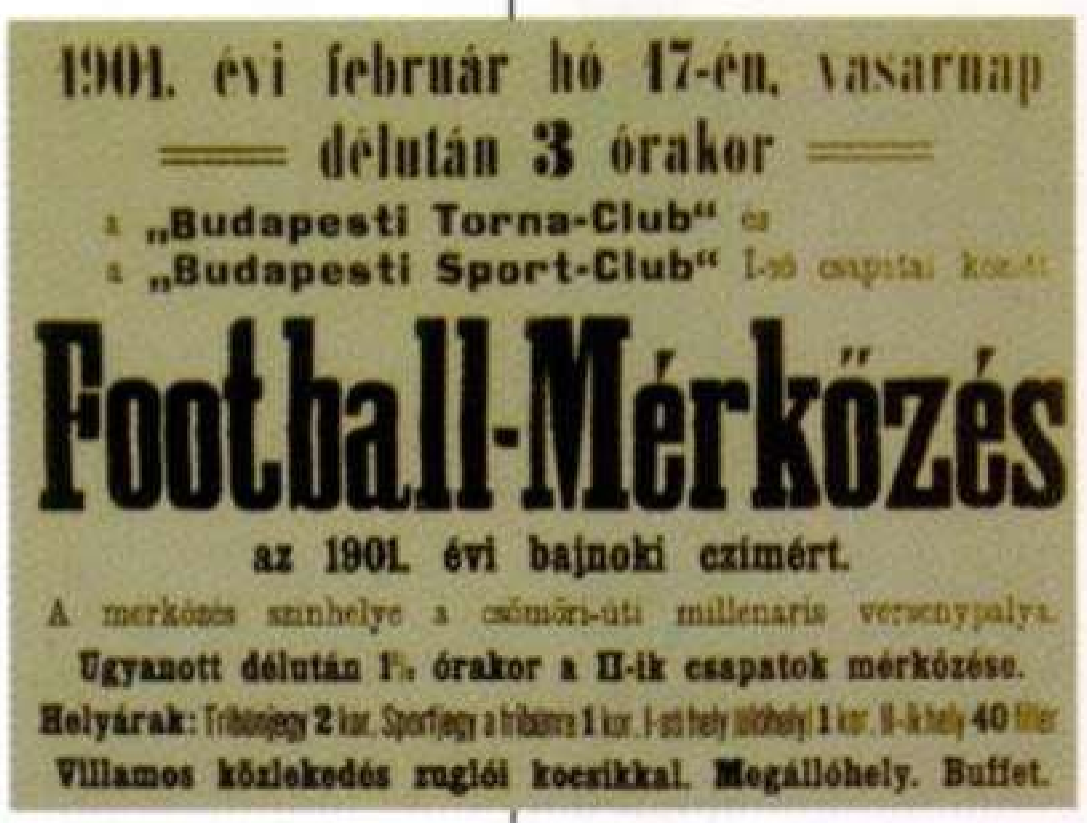

1901. évi február hó 17-én, vasarnap
délután 3 órakor
a „Budapesti Torna-Club" és
a „Budapesti Sport-Club" I-ső csapatai között
Football-Mérkőzés
az 1901. évi bajnoki czimért.
A mérkőzés színhelye a csömöri-úti millenaris versenypálya.
Ugyanott délután 1½ órakor a II-ik csapatok mérkőzése.
Helyárak: Tribünjegy 2 kor. Sportjegy a tribünre 1 kor. I-ső hely állóhely 1 kor. II-ik hely 40 fillér
Villamos közlekedés ruglói kocsikkal. Megállóhely. Buffet.

Emléktábla a Markó utcai Alma Materben, az első világháború BTC-s áldozatai tiszteletére

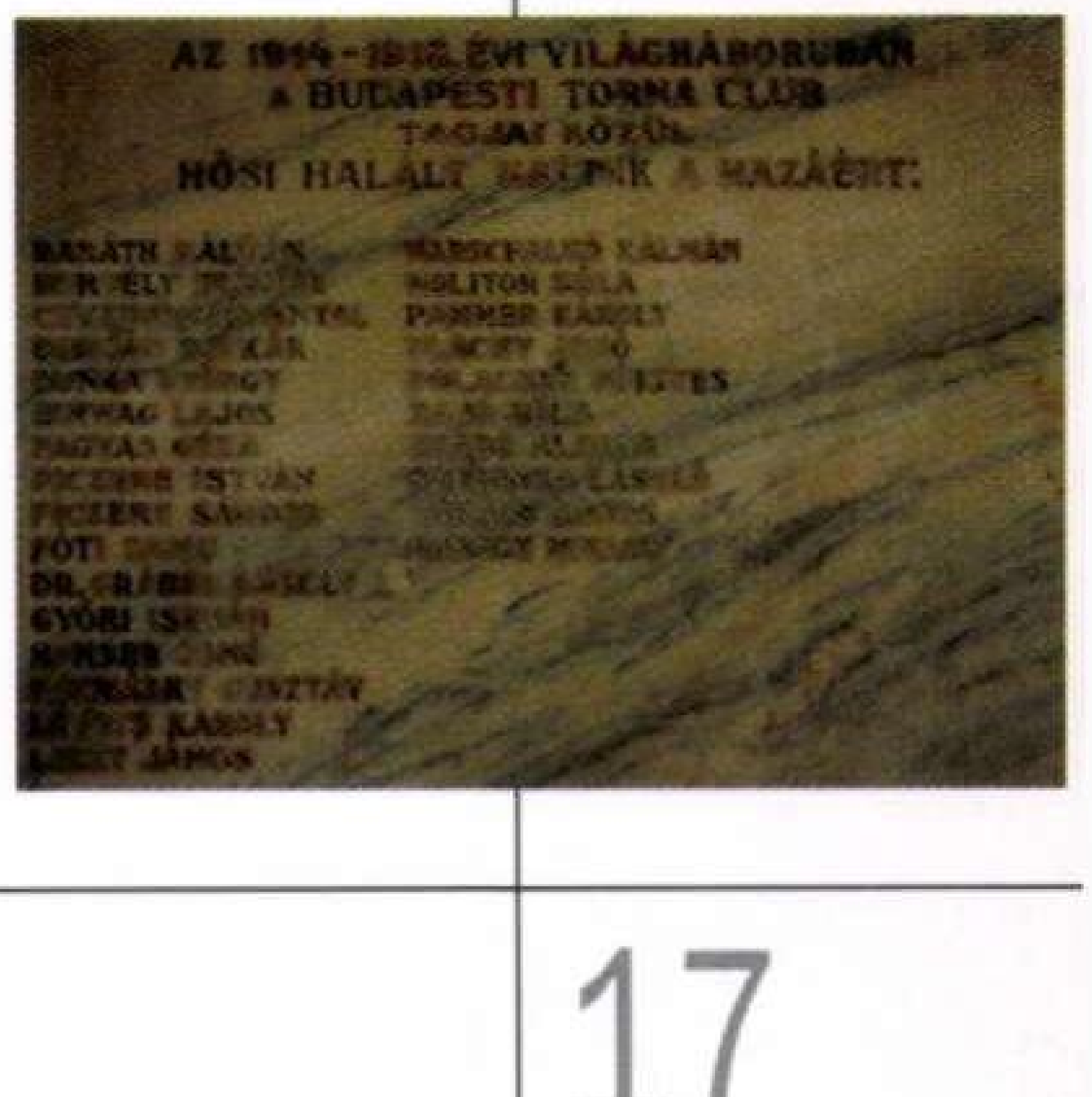

gyart naptári éves rendszerben írták ki. A legelső tervezet szerint az első bajnoki találkozó a BTC és az FTC mérkőzése lett volna, de az idő rövidsége miatt a különböző adminisztrációs kötelezettségeknek nem tudtak eleget tenni a csapatok, ezért végül „csak" edzőmérkőzésnek minősítették a meccsüket. Így aztán a bajnoki nyitányt a BTC és a BSC összecsapása jelentette 1901. február 17-én (4:0). A Sport-Világ a mérkőzés másnapján megjelent száma ekként számolt be a találkozó legfontosabb történéseiről: „Mintegy félórai játék után Minder Rayhoz adja a labdát, a ki azt élesen lövi a kapuba. Ez volt az egyedüli és az első félidő egyetlen goalja, mert közvetlenül a B. S. C. kapuja előtt megítélt két szabad rúgás sem hozott újabb eredményt. Szünet után a már kifáradt B. S. C. csapatával szemben a B. T. C. csapata nagy fölényt mutatott. A

TÖBB MINT LEGENDA

BTC
1861-1929
BUDAPESTI TORNA CLUB
ISZER

Iszer Tata volt a magyar futball apja

Szép életet adott neki a sors, aztán majdnem mindent elvett tőle. 1929. október 29-én így búcsúzott tőle a Nemzeti Sport: „Tegnap hajnalban hosszas szenvedés után örökre lehunyta a szemét a magyar sport egyik legnagyobb vezéralakja, a magyar futball egyik megteremtője, a BTC örökös tiszteletbeli elnöke, isseni Iszer Károly."

Nem lehet elég hálás neki az utókor, a magyar futball, holott nevét immáron a feledés homálya borítja. Az 1861. január 18-án született Iszer kora ifjúságától csak a sportnak élt, noha tekintélyes „civil" pályafutást is befutott: az osztrák-magyar államvasutak magyarországi uradalmának igazgatójaként vonult nyugdíjba. Az ökölvívósport is az egyik úttörőjét tisztelheti benne, tagja volt a tornacsapatnak, díjakat nyert kerékpárosként. Újságíróként, sportvezetőként ő volt az 1896-os athéni olimpián járt kis magyar csapat egyik vezetője. Lapjában, a Sport-Világban kifejtett propagandájával mindenkinél többet tett az új játék, a futball elterjesztéséért, megismertetéséért. Ott bábáskodott 1885-ben a BTC alapításánál, majd – miután választmányi tagja, pénztárnoka, művezetője, alelnöke, másodelnöke és elnöke is volt az egyesületnek – 1920-ban tiszteletbeli elnökké is megválasztották. A századforduló környékén ő volt a magyar labdarúgósport megkérdőjelezhetetlen vezére és irányítója, miközben időnként játszott is a piros-fehéreknél, főként jobbfedezetet. A magyar sport szereplői közül elsőként ő érdemelt ki magas kitüntetést, 1904-ben a Ferenc József-rend lovagkeresztjével tüntették ki. Sírkövén ezért is szerepelhet a titulus: lovag. 1919-ben súlyosan megbetegedett, 1922-től mindentől visszavonult, élete utolsó hét évében már csak távoli szemlélője maradt a sporteseményeknek.

játék a második félidőben mindvégig a B. S. C. területén folyt le és a B. T. C. kapuját egy ízben sem fenyegette komoly veszedelem. A játék mindjárt eleinte igen hevesen kezdődött és ezúttal is a B. T. C. bal csatársora vált ki gyors támadásával és szép összjátékával. Egy biztosnak látszó goalt, melyet Ray rúgott a B. S. C. kapujába, Róka, a B. T. C. embere akadályozott meg az által, hogy a kapuban állt, miért is a kapu felé repülő labda lábáról visszapattant. Húsz percz után Róka a 2-ik goalt adta be fejjel a B. S. C. kapujába. A védelem alkalmával egy ízben Juhász a lábát oly erősen vágta oda a kapufába, hogy a játékot néhány pillanatra abba kellett hagyni. Tíz percz után Minder bal csatár Budához, a jobb szélre passzolja a labdát. Buda Rókához passzol, a mi a harmadik goalt eredményezte. A játék vége előtt még Minder, Buda, Róka szép összjátéka után negyedszer is berepült a labda a B. S. C. kapujába."

A BTC ettől kezdve feltartóztathatatlanul menetelt a magyar bajnokságok történetének még szinte kitaposatlan ösvényein. Az első két kiírásban összesen 15 mérkőzést játszott (1902 őszén a MUE visszalépése miatt - a többi vetélytárshoz hasonlóan - egy találkozóján játék nélkül kapta meg a két pontot), s mindössze egyetlen mérkőzését, a 33 FC ellenit nem nyerte meg. A 68 szerzett góljával szemben csak kilencet kapott. Közben a nemzetközi porondon is olyan sikereket ért el, mint 1902-ben a Slavia Praha elleni 7:2-es győzelem, vagy (a MAC-cal kombinált vegyes csapattal) a profikból álló Tottenham Hotspur 7:1-es legyőzése.

A következő esztendőkben - noha rendszeresen adott játékosokat a válogatottba - ellenben már csak középcsapatnak számított, a tízes mezőnyben soha nem jutott a harmadik helynél előrébb.

Jól alátámasztja a fentiekből leszűrt következtetést az adatsor, amely szerint a BTC tagjai közül összesen 27 játékos szerepelt a magyar válogatott (ma hivatalosnak tartott) mérkőzésein. A névsorból tizennyolcan (Bádonyi Gyula, Bihari Ferenc, Blazsek Ferenc dr., Bosnyákovits Károly, Buda István, Ficzere Péter, Hajós Alfréd, Izsó László, Késmárky Ákos, Kisfaludy Árpád, Molnár II Imre, Molnár III Ödön, Oláh Károly, Sárközy Sándor dr., Schaschek Ödön, Simon Ferenc, Sípos Imre, Skrabák István) az első évtizedben léptek pályára a nemzeti tizenegyben. Négy játékos az elsőben és a másodikban (Dobó Gyula, Horváth József, Mészáros Árpád és Szendrő Oszkár). Négy csak a tízes években (Kertész Géza, Kőszegi Dezső, Pótz-Nagy Árpád, Rauchmaul Emil), s szoros kivételként, egyedül Borsányi Ferenc a húszas években.

Más kérdés, hogy a Magyar Kupa első kiírásában döntőt játszott a BTC, mint ahogy még nemzetközi siker is övezte útját: 1910-ben, nyolc évvel azt követően, hogy először döntőbe jutott, megnyerte az Osztrák-Magyar Monarchia legfontosabb kupasorozatát, a Challenge Cupot.

Az első világháború kitörése alapvető fordulatot hozott a klub életében. A Budapesti Torna Club (természetesen nemcsak a futballistákat, hanem a többi szakosztály sportolóit beleértve) 386 tagja közül 184-en vonultak be. *(Pluhár István: Magyarországi sportegyesületek története, 1942).* Huszonhatan hősi halált haltak a csatatereken. A labdarúgók ugyan szerepeltek ez idő alatt is a Hadibajnokságban, de csak a kilen-

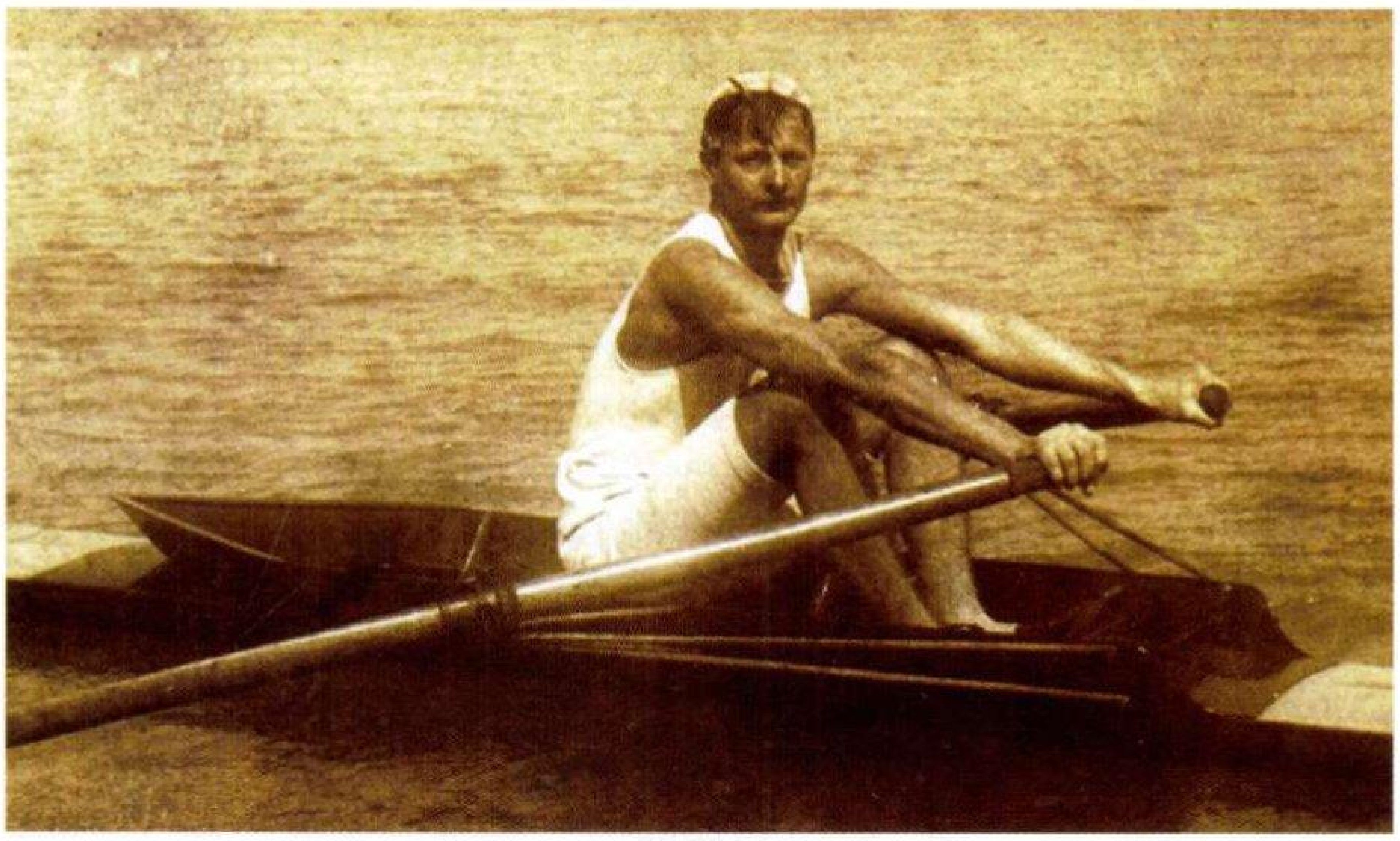

Róka János, aki az első bajnokin mesterhármast szerzett, remek evezős is volt

cedik-tizedik helyeken vergődtek. Továbbra is súlyos problémát jelentett, hogy nem tudhatott maga mögött az egyesület jelentős bázist. Egyszer még pislákolni kezdett a már-már szunnyadó tűz: 1920-ban az MTK, a nagyon megerősödött Kispesti AC, valamint az FTC és a rendkívül tehetséges játékosokból álló Törekvés mögött az ötödik helyen tudott a BTC végezni a bajnokságban. Négy évvel később a már kialakult nagy hármas, az MTK, az FTC és az UTE mögött negyedikként zárt, dacolva a kor egyre jobban üzletiesedő világával, az álamatőrizmussal. Akkoriban a BTC hívei nagyon vágytak egy önálló pályára - úgy gondolták, ez lehet a feltétele annak, hogy csapatuk versenyben tudjon maradni a lényegesen jobb feltételek mellett működő vetélytársakkal -, de

TÖBB MINT LEGENDA

Kaján, aki az első mesterhármast lőtte

A magyar bajnokságok történetének első mesterhármasát Róka János lőtte. Kiváló mozgáskultúrával áldotta meg a Teremtő, akárcsak az egész családját. Az édesapja táncos és táncmester volt, az 1850-es években a Nemzeti Színház egyik legnépszerűbb táncművészeként ünnepelték, a toborzó és a csárdás virtuóz előadásával aratott sikereket. A nagybátyja, Róka Gyula ugyancsak híres táncos volt, az unokatestvére, Róka Pál pedig a Színészakadémián és az Országos Színészegyesület iskolájában tanította a táncot. A Kajánnak becézett csatár inkább a sportban jeleskedett, remek evezősként is felhívta magára a figyelmet. Ugyan a mai statisztikák szerint hivatalos válogatott találkozón nem szerepelt, ő mégis őrzött otthon egy bordó bársonysapkát, miután 1901 áprilisában játszott a brit Surrey Wanderers ellen a hónapokkal korábban megalakult MLSZ csapatában.

KÖZKINCCSÉ TÉTETIK

A Markó utcai „bölcső”

Kevesen tudják ma már – hacsak nem járnak éppen a Xántus János Gyakorló Középiskolába, illetve jártak oda, vagy annak elődjeibe -, hogy a budapesti belvárosban, a Markó utcában, még mindig megvan az a tornaterem, amelyben Stobbe Ferenc és Ray Ferenc megismertette a tornászokkal az új játékot, a foot-ballt. Az alma mater, az egykori V. kerületi Állami Főreáliskola ma is őrzi a(z h)ősök emlékét. Domborműről néz le az utókorra Ottó József, üvegablak, emléktabló, fejszobor tiszteleg Hajós Alfréd életműve előtt – egyszersmind a nagyszerű építész, s egyben olimpiai bajnok keze nyomát őrzi az iskola korábbi tanulói közül az első világháborúban hősi halált haltak emlékműve – mutatta Csepregi Oszkár, az iskola történetének legjobb ismerője, nyugdíjas tanár. A 2011-ben 125 éves épületben olyan híres diákok tanultak hajdanán, mint Hajós Alfréd, Halmay Zoltán, Weisz Richárd, Berczelly Tibor, Dömölky Lídia olimpiai bajnokok, Knapp Miksa válogatott labdarúgó, Gillemot Ferenc, az első labdarúgó-válogatott szövetségi kapitánya, illetve más területek kiválóságai közül Gábor Dénes, Bánki Donát, Radnóti Miklós, Karinthy Frigyes, Feleki Kamill, Ascher Oszkár, Zerkowitz Béla, Jacobi Viktor és Pór Bertalan.

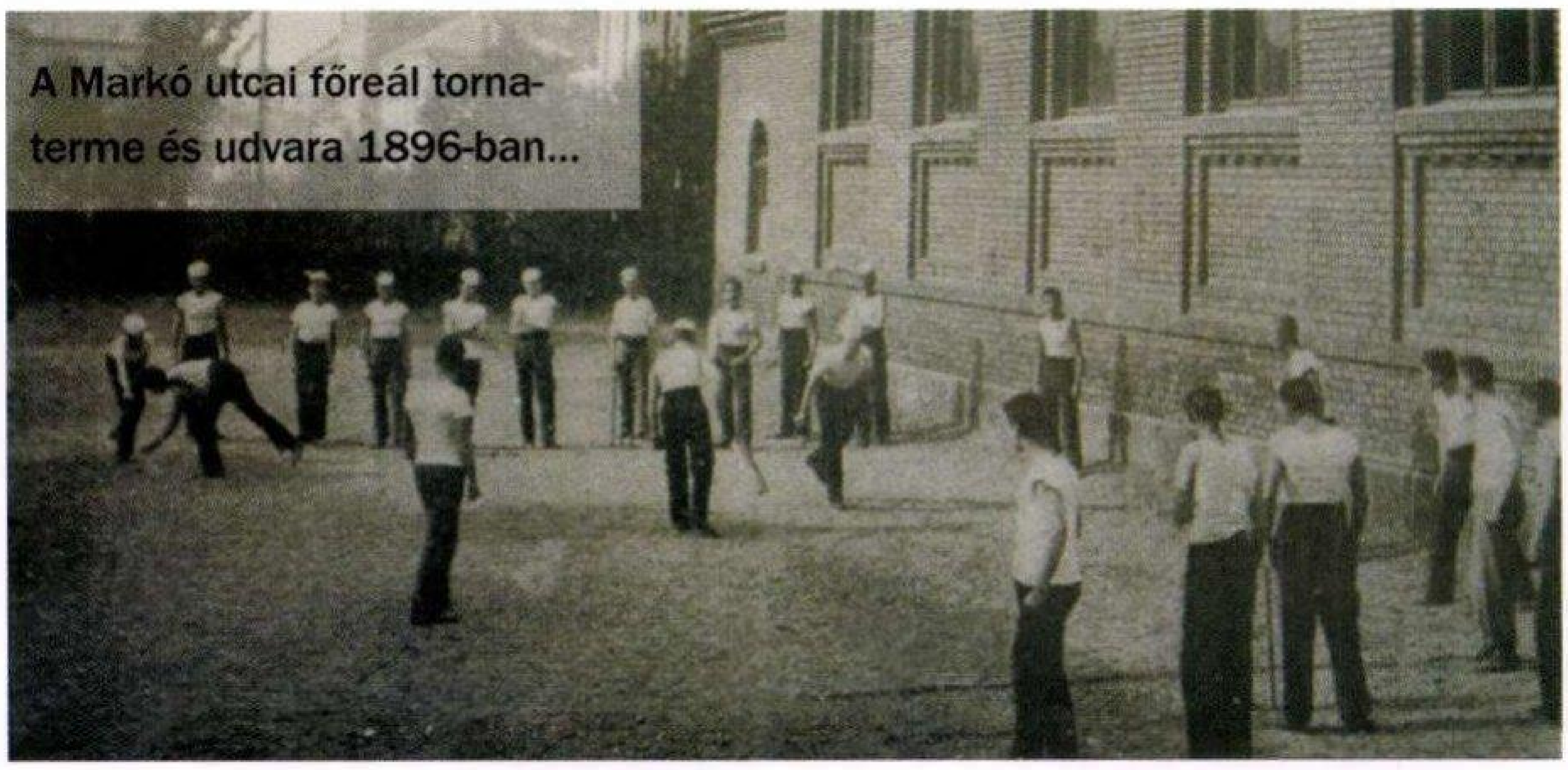

A Markó utcai főreál tornaterme és udvara 1896-ban...

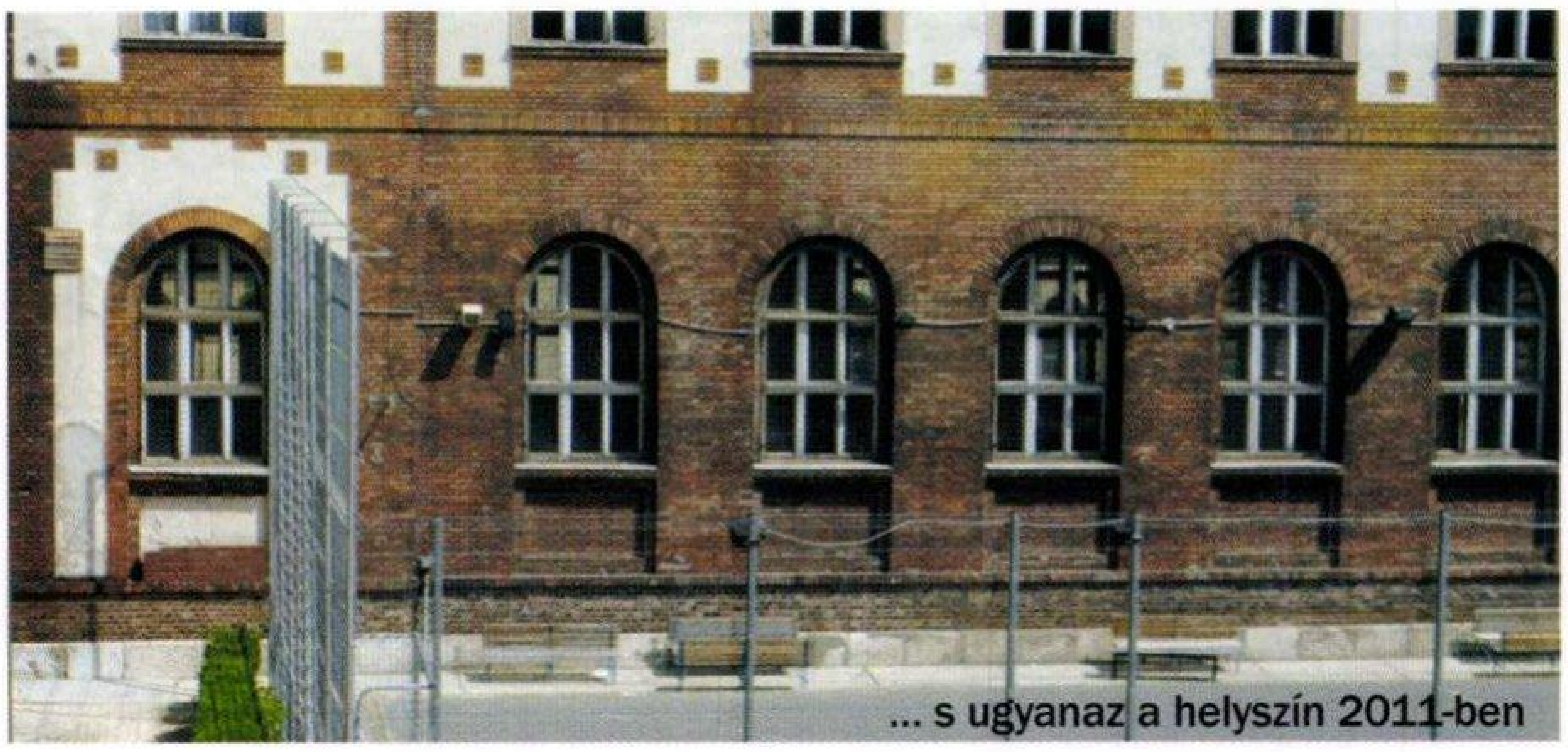

... s ugyanaz a helyszín 2011-ben

az egyre mélyülő gazdasági válságban ez örök álom maradt. Pedig a futballszakosztály megalakításának 25. évfordulójára szép ajándékot kapott a klub: Bognár Elek doktor, ügyvezető elnök közbenjárására „a Székesfőváros az új lóversenytér tőszomszédságában, a X. ker. Fehér út mentén 13,5 hold területet adományozott az egyesületnek sporttelep létesítése céljából”. *(Pluhár István: Magyarországi sportegyesületek története, 1942).* A kapott területen kialakítottak egy pályát, de nem volt ez az „egyesület nevéhez méltó”.

Legyen az utókor őszinte és megengedő: később nem is volt már szükség rá. Pedig az 1924-es csapat még nagyon erős volt. Soraiban a Borsányi, Zsin, Schweng fedezetsorral, amelyből „Borcsa” később az Újpesttel bajnoki címeket nyert, Schweng, magyarosított nevén Sütő József pedig Törökországban futott be fényes edzői karriert. Vagy a veterán Pótz-Nagy Árpáddal, akinek a polgári foglalkozása magántáncos és hegedűtanár volt, s akit nem mellékesen az egyik első igazi lesipuskás középcsatárként emlegettek. Nem utolsósorban pedig Zsilizy Józseffel, aki a húszas évek végén egészen a Milan FC-ig jutott, és egyetlen bajnokin játszott is – mindeddig utolsó magyarként – a piros-feketék színeiben. Nem hogy jó, túl jó volt az alakulat! A játékosok egy része hirtelenjében külföldön kereste az érvényesülést, a nagy vérveszteséget pedig nem bírta el a BTC.

Az volt az utolsó esztendő, hogy a Budapesti Torna Club a magyar labdarúgás legmagasabb osztályában szerepelt. Földessy János dr. 1926-os beszámolója szerint „szomorú tény, hogy a kiesés következményeként a BTC visszavonult a szövetségi élettől és kivonta képviselőit az

1924-ben ismét az ország legjobb csapatai között emlegették a BTC-t

év további folyamán a szövetség további vezetéséből". A magyarországi profi futball és az első magyar bajnokcsapat aztán sohasem talált egymásra. Dr. Szegedi Péter sporttörténész gyűjtése szerint „a Nemzeti Sport ezt írta 1925. augusztus 29-én: Három egyesület (OTE, MAC, BTC) nem hivatásos bajnokságot hoz létre (vezetők: Kozma Miklós, Hajós Alfréd, Mamusich Mihály). Az MLSZ-nek tagjai maradnak, de annak irányításában nem vesznek részt. Az egyik vezető szerint: Az álamatőr rezsim alatt szinte napról napra alakultak át régi, kipróbált amatőregyletek belső struktúrájukban, és sorra átvették a játékos-pénzelés rendszerét, mert a felszínen akarták tartani magukat."

A későbbiekben a klasszikus amatőrségéhez mereven ragaszkodó klub már nem játszott meghatározó szerepet a magyar labdarúgásban. (Képessy József, a remek tollú újságíró szimbolikus jelentőséggel jegyezte meg a BTC ünnepi vacsorájáról beszámolva 1940-ben: „A tagság cigányzenét hallgatott, nem pedig jazzt.") A BTC a negyvenes években már csak az amatőr második osztály végén kullogott, majd szép csendesen jobb létre szenderült 1948-ban. A kétezres évek elején lelkes utódok még feltámasztották, de ez csupán rövid fellángolás volt, különösebb siker nélkül. A felélesztett és a patinás, veretes múltú alakulat közötti kapcsolatot legfeljebb a név jelentette...

Az 1901. évi bajnokság

1. BTC	8	8	-	-	37:5	16
2. MUE	8	5	-	3	17:20	10
3. FTC	8	3	1	4	20:28	7
4. MFC	8	2	1	5	11:8	5
5. BSC	8	1	-	7	7:31	2

A BAJNOK BUDAPESTI TORNA CLUB JÁTÉKOSAI: Bádonyi Gyula 6 - Harsády József 6, Lucius Károly 6 - Klebersberg Géza 3, Ordódy Béla 7, Skrabák István 7 - Buda István 7, Róka János 4, Manno Miltiádesz 6, Hajós Alfréd 5, Minder Frigyes 6. Játszottak még: Cservenka Sándor 3, Ray Ferenc 3, Rudolf Wagner 3, Balló-Fey Viktor 2, Rapos Béla (kapus) 2, Stobbe Kálmán 1.

Az 1902. évi bajnokság

1. BTC	8	7	1	-	31:4	15
2. FTC	8	4	1	3	14:13	9
3. „33" FC	8	3	3	2	11:12	9
4. BSC	8	2	-	6	4:33	4
5. MUE*	8	1	1	6	7:5*	3

**visszalépett - négy ellenfele az őszi mérkőzést játék nélkül nyerte meg.*

A BAJNOK BUDAPESTI TORNA CLUB JÁTÉKOSAI: Rapos Béla 4 - Rudolf Wagner 5, Lucius Károly 7 - Újvári-Cseh Ödön 4, Ordódy Béla 7, Skrabák István 7 - Buda István 7, Róka János 5, Manno Miltiádesz 7, Hajós Alfréd 7, Balló-Fey Viktor 4. Játszottak még: Blazsek Ferenc 3, Cservenka Sándor 3, Oláh-Román Károly 2, Riedl Emil (kapus) 2, Bádonyi Gyula (kapus) 1, Kokas Gyula 1, Stobbe Kálmán 1.

Hajdan, 1899 nyitányán repatriált Prágából Gabrovitz (más forrásokban Gabrowitz) Kornél, aki odakint megismerkedett a labdarúgás alapjaival. A Károly-híd városában bejáratos volt a Slaviához, nagy érdeklődéssel figyelte, mire tanítja ottani ismerőseit-barátait a futball őshazájából, Angliából érkezett edző. Gabrovitz úr itthon összetoborozta régi ismerőseit, a Mester utcai iskola egykori diákjait, és felvetette a „football team" megalapításának ötletét. Nem kellett sokat győzködnie a cimborákat, Balogh Hugót, a két Stobbét, a Sturza fiúkat, Máté Jánost vagy éppen a Malaky fivéreket. Többségüket már megfertőzte az új „vírus", volt közülük, aki az MTK-hoz, volt, aki a Műegyetemi FC-be, s akadt, aki a BTC-be járt közülük rúgni a labdát. Gabrovitz rábírta Weisz Pistát, aki akkor már a BTC egyik tartalékkapusa volt, alakítsanak ők is klubot. Saját maguknak.

A lelkes szervezők közül csak a Sturza fiúk számítottak – legalábbis a többiekhez képest – jómódúnak, de ők sem tudtak annyi pénzt „szerezni", amennyi a klubalapításhoz feltétlenül szükségesnek mutatkozott. Mecénásokat, támogatókat kellett felhajtani. A fiúk lelkesedését, s a ferencvárosiak jó szívét dicséri, hogy április 15-én este száznál is többen gyűltek egybe az Üllői úti (!) Gutgessel fogadó nagytermében, és a vendégsereg elvben elfogadta a Ferencvárosi Torna Club megalapítását.

Érdekes, hogy az akkoriban a születő magyar labdarúgás legfontosabb híradójának számító, Iszer Károly (BTC) szerkesztette Sport-Világ csak egy nappal később, tehát április 16-án közölte az alábbi felhívást: „Új football-egylet a fővárosban. A ferenczvárosi ifjak körében mozgalom indult meg football alakítása iránt. Az alakuló gyűlést f. hó 15-én este tartják az Üllői úti Gutgessel vendéglőben."

Az alakuló ülés résztvevői kézzel írt jelentkezési lapot írtak alá. Ezen szerepel (többek között) Gráf József sütőmester, az egyik első mecénás, valamint Gabrovitz Emil és Kornél, Malaky Mihály, Malaky János, s nem utolsósorban az akkor a Körút és az Üllői út sarkán kávézót üzemeltető, már akkortájban is híres Gebauer József neve is. Természete-

A klub öröktizenegyei

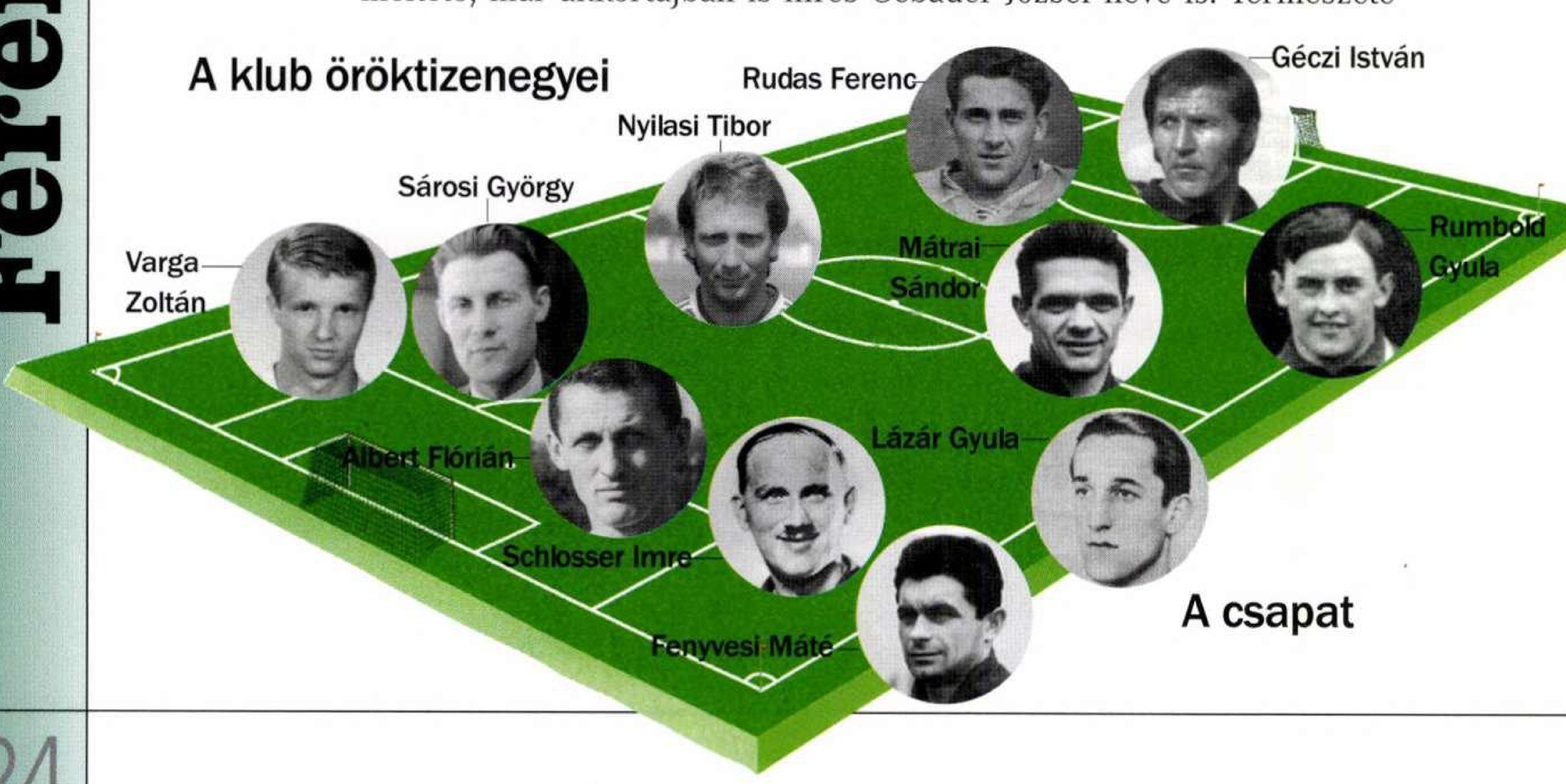

A csapat

Ferencvárosi Torna Club

ALAPÍTVA: 1899

SZÍNE: zöld-fehér

SIKEREK: **MAGYAR BAJNOK:** 28 (1903, 1905, 1907, 1909, 1910, 1911, 1912, 1913, 1926, 1927, 1928, 1932, 1934, 1938, 1940, 1941, 1949, 1963, 1964, 1967, 1968, 1976, 1981, 1992, 1995, 1996, 2001, 2004)

MAGYAR KUPA (MNK)-GYŐZTES: 20 (1913, 1922, 1927, 1928, 1933, 1935, 1942, 1943, 1944, 1956, 1972, 1974, 1976, 1978, 1991, 1993, 1994, 1995, 2003, 2004)

VVK-GYŐZTES: 1965

KEK-DÖNTŐS: 1975

VVK-DÖNTŐS: 1968

KK-GYŐZTES: 1928, 1937

CHALLENGE CUP-GYŐZTES: 1909

sen ellátta kézjegyével az ívet Springer Ferenc ügyvéd is, aki a május 3-i alakuló közgyűlésen, a Polgári Kör nagytermében az egyesület első elnöke lett.

A névadásnál a BTC-t tekintették követendő példának, ezért nem szerepel a sportágra utaló elem a nevezetben. Mivel a nemzeti piros-fehér-zöld színekből amazok kettőt már kisajátítottak, maradt a zöld-fehér színkombináció. Az első székhely a Bakács-tér (sic!) 12. szám alatti községi elemi népiskola volt. A szomszédos házban lelt székhelyre a Ferencvárosi Polgári Kör, amelynek tagjai nagyon aktív szerepet játszottak az egyesület első évében.

A futballisták szeptember 3-án rendezték bemutatkozó tréningjüket a Soroksári úti telken, ahol potom 12 ezer koronáért felépült első otthonuk. Weisz István, Gabrovitz Kornél, Malaky János társaságában terelte a bőrlabdát - többek között - Kidling János, Janish Gyula, Balogh Hugó, Coray Ferenc.

1900. március 25-én játszotta a Ferencvárosi TC az első mérkőzését, az Óbudai Torna Egylet 1:0-ra nyert a Weisz - Gabrovitz E., Gabrovitz K. - Taffel, Békés A., Békés G. - Pápai, Horváth, Malaky M., Maros, Malaky J. tizenegy ellen. Hat nap múlva újabb meccset vívtak a zöld-fehérek, s akkor már győztek is: 4:1-re verték a III. kerület legénységét.

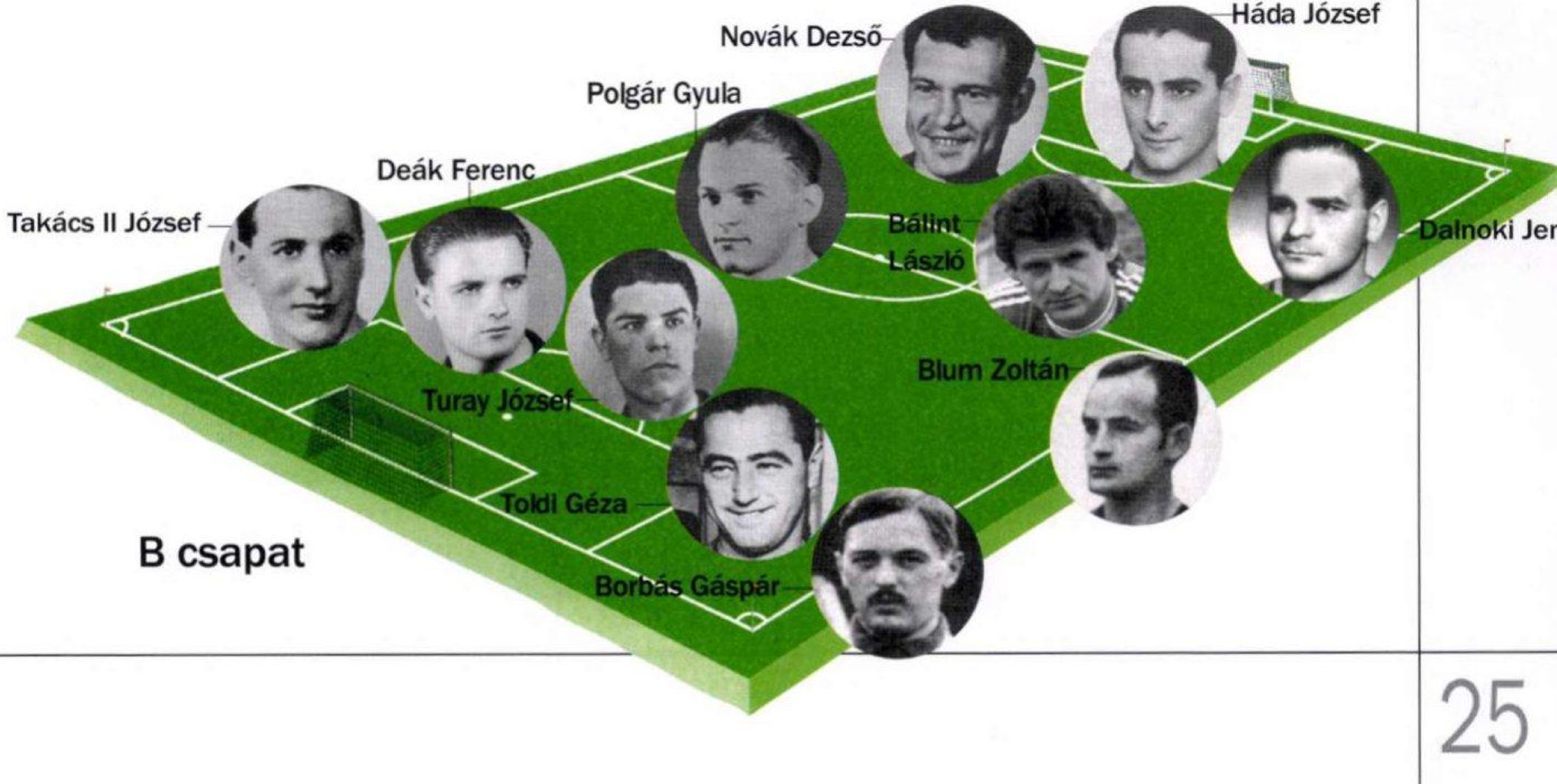

B csapat

(A korabeli írásmód alapján, mint az kiderül a különféle megmaradt ereklyékből, Ferenczvárosi Torna Club volt a pontos nevezet.)

A focicsapat fundálásának bevett dátuma - az említettek dacára - 1900. december 3. - újabb mérföldkő a klub és az egyetemes magyar labdarúgás történetében is.

Nagy Béla, a Fradi legendás krónikása írja FTC Napló 1899-1910 című klubtörténeti füzetében: „Az egyesület élén álló sportbizottság úgy határozott, hogy megalakítja a football osztályt. Az osztály főnöke Kárpáti Béla, első kapitánya Horváth Ferenc lett, akinek munkáját egy négytagú bizottság segítette. A határozat kimondta a havi 1 korona tagsági díjat is. Az önálló szakosztály megalapítása annak felismerése volt, hogy a sportágak szétválasztása döntően befolyásolja az egyesület további sikeres fejlődését. Az osztályvezetők most már csak sportáguk problémáival foglalkoztak. Első tevékenységük korszakalkotó volt a magyar labdarúgás történetében. Javasolták a Magyar Labdarúgó-szövetség létrehozását és a bajnokság kiírását. Az FTC vezetői december 22. este 7 órára a Ferencvárosi Polgári Körbe hívták az egyesületek képviselőit."

Az említett találkozó létrejött, néhány hónappal később az MLSZ kiírta az első bajnokságot. A Ferencváros az első osztályba kapott besorolást, az idény végén a harmadik, egy évvel később, 1902-ben már a második helyen zárt. Az eredmény nem számított meglepetésnek, mert a ferencvárosi gárda valóban a kor legerősebb csapatai közé tartozott, de nem volt olyan acélos még, mint a BTC. Mindenesetre 1902. október 12-én, a magyar válogatott első ma is hivatalosnak tekintett mérkőzésén „három és fél" fradista játszott. A három József, Berán, Koltai és Pokorny mellett az osztrákok ellen pályára lépett Gabrovitz Emil, az egyik alapító is, aki akkor már a Postás játékosa volt. Sajátságos okból: a Magyar Királyi Posta alkalmazottjaként, ha színt nem is, de egyesületet muszáj volt váltania. (Érdekes, hogy az 1875-ös születésű Gabrovitz legalább olyan jól teniszezett, mint ahogy futballozott. Ugyan a Postás labdarúgó-csapatába át kellett lépnie, de a teniszben megmaradt az FTC sportolójának. 1903 októberében a klub által rendezett tornán a férfi egyest, aztán Oláh Tiborral az oldalán a férfi párost, valamint a futballcsapat kapitányának húgával, Berán Vilmával duóban a vegyes párost is megnyerte. A harmincas-negyvenes években azonos néven született, de Gáborira magyarosított fia volt az ország legjobb teniszjátékosa.)

Maradva a válogatottnál: 1903. április 5-én győzött először a magyar nemzeti tizenegy. Egyetlen más klub sem adott annyi játékost a csapatba, mint a Fradi: Berán és Koltai megtartotta a helyét, s játszott Braun, Gorszky és Borbás Gáspár is. Utóbbi szerezte a magyar válogatott történetének első hivatalos gólját, már ezzel beírta nevét a futball históriáskönyvébe. Klubjáéba meg azzal, hogy (még 1901-ben) ő lőtte az együttes első bajnoki gólját. Az 1908-ban jogi doktorátust szerzett Borbás „Gazsi" volt az első magyar játékos, aki a korabeli számozás szerint elérte a 25. válogatottságot. *(Dénes Tamás-Rochy Zoltán: A 700. után)*

Természetesen az atlétikai versenyeken is remekül szereplő, sprinterként 1904-ben még az olimpiai keretbe is beválasztott, 181 centire

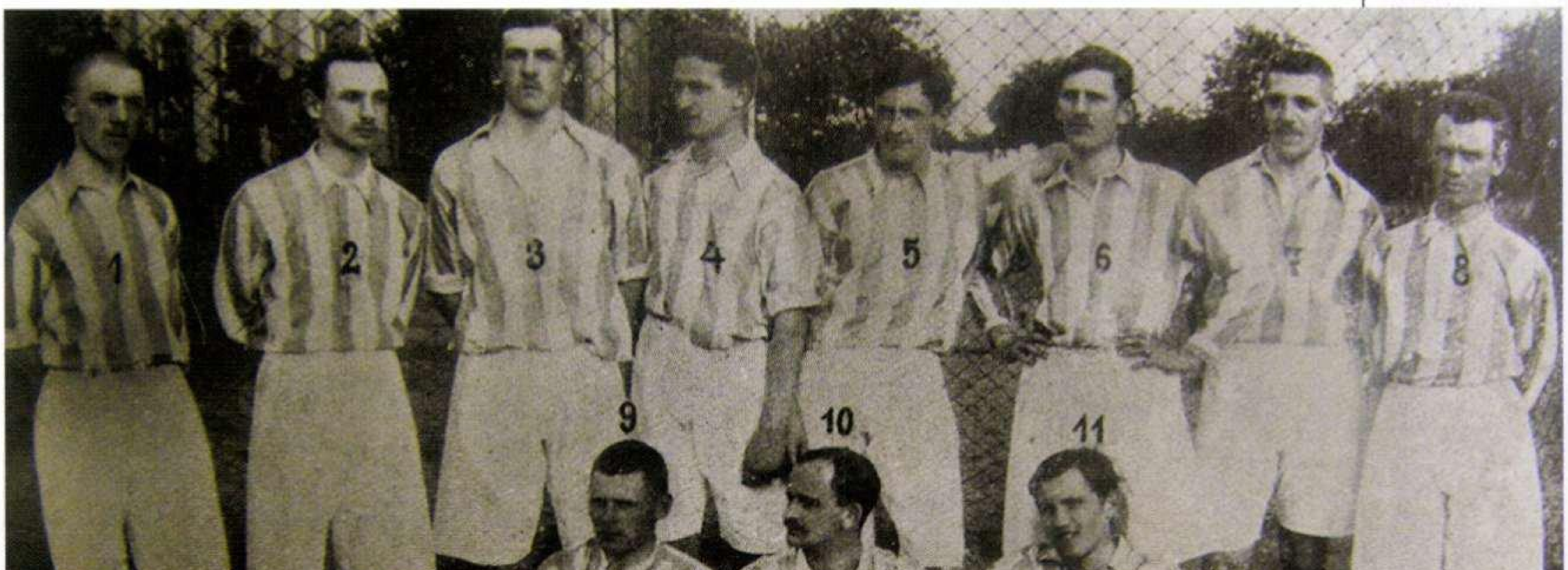

A „Ferenczvárosi Torna Club" bajnokcsapata az 1906–1907-es szezonban. Állnak (balról): Braun, Koródy, Ecker, Weinber F., Rumbold, Weisz, Manglitz, Gorszky. Elöl: Fritz, Bródy, Schlosser

nőtt balszélső is alapembere volt a klub első bajnokcsapatának. 1903-ban a Ferencváros megtörte a BTC addigi egyeduralmát. A két alakulat későbbi sikereit tekintve nem érdektelen, hogy az utolsó fordulóban az MTK-t simán, 3:0-ra legyőzve. Az első „aranymérkőzésen" Weisz Ferenc két találatot is szerzett, oroszlánrészt vállalva a sikerből.

1904-ben az FTC kénytelen volt átengedni az elsőséget a megerősödött MTK-nak, de 1905-ben ismét bajnok lett. Valljuk be, különleges körülmények között. A pályán ugyanis a Postás nyerte meg a bajnokságot, sőt labdarúgói már a bajnoki díszvacsorát is megülték a Klivényi-vendéglőben. Ám utána egy szövetségi vizsgálat kiderítette, hogy a Postás az utolsó fordulóban a Fővárosi TC ellen 7:0-ra megnyert mérkőzésén a vesztesek közül néhányan lazsáltak. Az ellenfél egyébként a mezőny második felébe tartozott, semmi szükség nem volt arra, hogy bárki is bundázzon. Ám a szigorú vizsgálat feltárta, hogy a postások csapatkapitánya, Bienenstock Lipót állást ígért az ellenfél két játékosának, Roóz Ernőnek és Rusz Miklósnak. AZ MLSZ emiatt örökre eltiltotta a három játékost, s kizárta a Föv. TC-t a tagjai közül - viszont a Postás bajnoki címét akkor még nem vette el. A botrány hullámai csillapodni látszottak, az FTC nem is fellebbezett. (Annál is inkább, mert kifejezetten jó volt a kapcsolat a két egyesület között. A kezdet kezdetén még az is előfordult, hogy a „szegény" fradisták a Postás zöld csillaggal ékesített fehér mezében játszottak, saját szerelés híján.)

Az idény során csapatkapitányát, a mindössze 22 éves korában, önkéntes katonai szolgálata teljesítése közben hastífuszban elhunyt Berán

Józsefet elveszítő FTC azzal kapott új esélyt, hogy az egyik „főbűnös", Roóz Ernő túlságosan szeretett futballozni. Nem nyugodott bele örökös eltiltásába, viszont elismerte, amit addig tagadott, vagyishogy megvesztegették. Egyúttal a Postás vezetőit is megvádolta. Ezután a szövetség a mérkőzésen szerepelt mindkét csapatot vesztesnek nyilvánította, s ezáltal a bajnoki címet az FTC-nek adta. Vesztegetés történt, azaz valaki a játékáért (még akkor is, ha tulajdonképpen negatív előjellel, tehát azért, hogy ne játsszon jól) pénzt kapott. Úgy tarthatjuk, hogy a színtiszta amatőrkorszak ezzel befejeződött Magyarországon, noha jogilag 1926-ig létezett.

KÖZKINCCSÉ TÉTETIK

Üllői út 129.

1911. február 12-én nyílt meg a főváros ötödik nagy sportpályája, az Üllői úti stadion. Jóval előtte, előző év október 30-án játszotta a Fradi a régi pályán, a Soroksári úton az utolsó hivatalos mérkőzését, 7:1-re legyőzve az UTE együttesét.

115 nappal később a kor másik nagycsapata, az MTK ellen avatták az új létesítményt. A korabeli sajtóbeszámoló szerint „(...) a mintegy 80 m hosszú és 14 m magas nagytribün 4500 ember befogadására alkalmas. A nagytribün éppen a József főherceg lovassági laktanyával szemben épült és földszinti helyiségeiben vagy 20 szoba, öltözők, minden helyiség mellett fürdő és tágas tornaterem van végig a tribün alatt. Szemben a nagytribünnel - az Üllői úti oldalon - van a fedett állóhely, szintén 80 m hosszúságban. A nagytribün előtt és oldalt betonlépcsőzet fut félkörben." A mérkőzést egyébként Schlosser két góljával, Farkasé ellenében, 2:1-re a Ferencváros nyerte meg.

Hamarosan felépült a klubház, majd 1912-ben két további tribünt húztak fel, bővítendő a lelátói helyeket. 1924-ben 37 ezresre növelték nézőtéri kapacitását. Érdekes, hogy az új tribünöket nem klubmérkőzéssel, hanem az augusztus 31-i Magyarország-Lengyelország válogatott találkozóval avatták. (Igaz, három nappal korábban a fradisták már megnyitották maguk között.) Még akkor is csak földes volt a pálya talaja, csak 1936 tavaszán füvesítették be a labdateret. (Szűk fél éven át a csapat a Sport utcai BSZKRT-pályán, a mai Előrepályán játszotta hazai mérkőzései többségét. Június 21-én, a Slavia elleni KK-mérkőzésen játszott először hivatalos meccset az Üllői úti pálya gyepszőnyegén a Fradi.)

A következő fontos dátum 1963. november 20., a régi pályán akkor, a Diósgyőr ellen játszotta a Fradi az utolsó bajnokiját. Utána 11 éven át a Népstadion volt az otthona, majd 1974. május 19-én, a Vasas elleni mérkőzéssel nyitották meg az újat. 1978. október 14. óta alkalmas a pálya esti mérkőzések lejátszására, míg 1991 novemberében készült el az állóhelyi részek ülőhelyekké alakítása. A stadion 2007. december 21. óta viseli aranylabdás játékosa, Albert Flórián nevét.

Nagyon erős Fradi 1911 tavaszáról. Állnak (balról): Weinber II., Rumbold, Fritz, Bródy, Blum, Payer, Malaky Mihály. Elöl: Szeitler, Weisz F., Koródy, Schlosser, Borbás

Ha a következő évek történéseit nézzük, megállapítható: a kor legerősebb csapatának hullott ölébe az aranyérem. Merthogy a következő időszakban az FTC ernyedetlenül halmozta a bajnoki trófeákat (1906-1907, 1908-1909, 1909-1910, 1910-1911, 1911-1912, 1912-1913). 1914-ben megszerezte az I. világháború kirobbanása miatt rohanvást improvizált Auguszta-serleget is, sőt veretlenül zárta az 1915-ös, nem hivatalos tavaszi ligát. A két sorozatban 24 mérkőzésből 22-t megnyert, veretlen maradt, 125 szerzett góljával szemben mindössze nyolcat kapott. Az első versengésben a zöld-fehér klubbal éppen hadban álló MTK nem vett részt (ellenben kiírta a Hungária-serleget), a másodikban viszont már a Fradi egyedüli valódi riválisa, egyszersmind a nem hivatalos bajnokság második helyezettje lett. A citált időszakban, pontosan 1906-tól már játszott az FTC-ben a magyar labdarúgás első szupersztárja, a Slózi, azaz Schlosser Imre.

Akkoriban már vidékre is gyakran ruccant ki a csapat, általában nagy közönségsikert aratva. 1906. július 22-én, vasárnap a Ferencvárosi Torna Club a debreceni Nagyerdő kitaposott fövenyére lépett, és 4:0-ra győzött a DTE kék-sárgái ellen. A bajnok kezdőcsapata az alábbi volt: Dobronyi Béla - Rumbold Gyula, Manglitz Ferenc - Gorszky Tivadar, Bródy Sándor, Weinber II János - Braun Ferenc, Pákay Ágost, Koródy I Károly, Schlosser Imre, Weisz Ferenc. (Ebből az illusztris társulatból csupán ketten, a korán elhunyt Dobronyi és Pákay nem vallhatták magukat válogatottnak.) Az alföldiek tehát simán kikaptak, pedig néhány Debrecenben üdülő fővárosi futballistával megerősítették együttesüket. „A derék fiúk kiváló ügyességgel hajtották a labdát, és csak így történt

NÉVVÁLTOZÁSOK

FERENCVÁROSI TORNA CLUB
(1899. május 3.–1926. július 26., az alapító okiratban a Ferenczvárosi szó szerepelt!)

FERENCVÁROSI FOOTBALL CLUB
(1926. július 26.–1944. augusztus 1., az amatőrcsapat neve maradt FTC)

FERENCVÁROSI TORNA CLUB
(1944. augusztus 2.–1950. február 16.)

ÉDOSZ SE
(1950. február 16.–1951. március 4.)

BUDAPESTI KINIZSI
(1951. március 4.–1956. november 1.)

FERENCVÁROSI TORNA CLUB
(1956. november 1.–)

az, hogy a ferenczvárosi footballcsapat, amelynek tagjai már a nemzetközi versenyeken is szenzációs sikereket értek el, csak négy góllal tudták megverni a debreceniek csapatját. A közönség lelkesen tapsolta az ügyes footballistákat." *(Debreczeni Független Újság 1906. július 23.)*

Nagy sikert és elismertséget hozott az akkor már Európa-hírű Ferencvárosi Torna Clubnak az első nagy nemzetközi siker, az Osztrák-Magyar Monarchia legtekintélyesebb közös futballtrófeájának, a Challenge Cupnak az 1909-es megszerzése. A Wiener SC elleni döntőt Weisz és Schlosser egy-egy góljával nyerte meg a Fradi - de ezúttal még a csatárokon is túltett a nap hőse, a remeklő kapus, Fritz Alajos. (Később, amikor Slózi elvette Fritz Elzát, a kapus a rokona, a sógora lett.)

Az első nagy világégést követően a sértődése miatt az MTK-ba átlépő Schlossert elveszítő, s aztán a kék-fehérek mögött rendre lemaradó csapat nehéz időszakot élt meg. A zengzetes botrány, meg a lényegesen kisebb, de így is sziklamorzsoló erejű hullámokat vető Weinber-ügy (ebben a Fradi játékosa a maga példáján akarta bebizonyítani, hogy az MTK megsérti az amatőrszabályt) elrontotta a két nagy rivális viszonyát, hol egyik, hol másik fenyegetőzött az MLSZ-ből való kilépéssel. E két affér folyományaként - olvasható Szegedi Péter egyik nagyszerű, *Az első cipőzsinórnál kezdődött* című tanulmányában - a két klub előbb összeveszett, majd 1918-ban helyreállította kapcsolatát. Megalakították az élvonalbeli egyesületeket tömörítő Szövetségi Pártot, amely igyekezett megvédeni önmaguk, s ezzel az álamatőr klubok érdekeit.

Ugyan az MTK erősebb volt, de 1917-től eltekintve az FTC minden egyes idényben a második vagy a harmadik helyen tudott végezni, mert olyan kiváló játékosai voltak, mint Payer Imre, Feldmann Gyula, Blum Zoltán, Pataki Mihály, Tóth Potya István.

TÖBB MINT LEGENDA

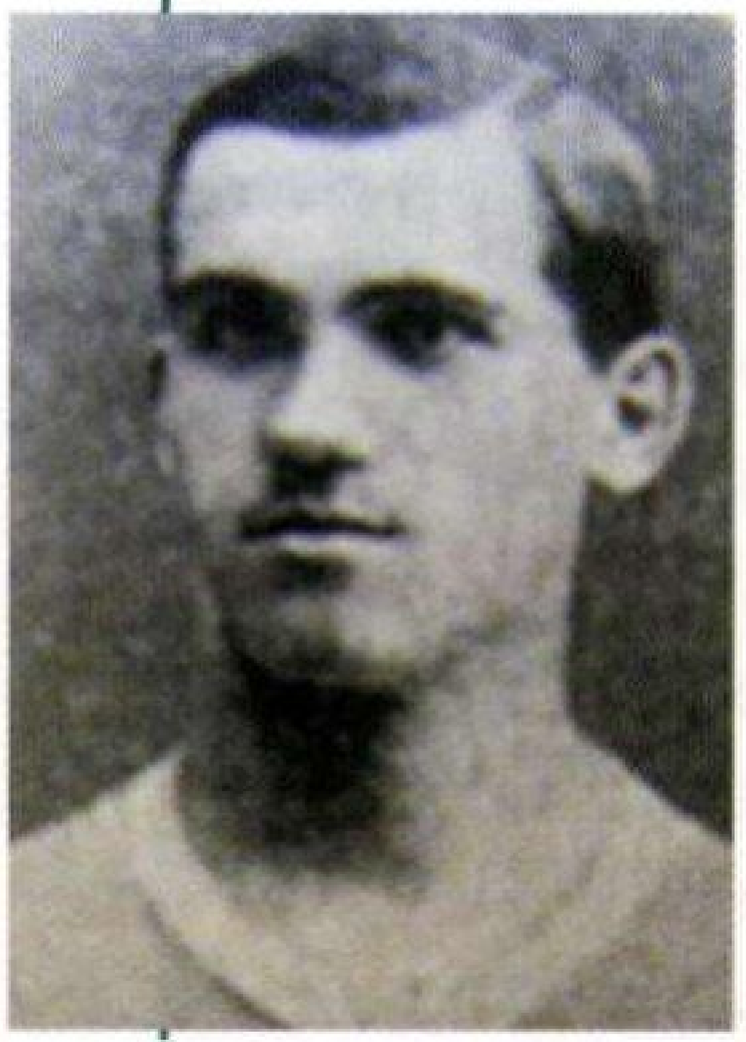

Slózi, aki rácáfolt az orvosokra

Schlosser Imrét (1889. október 11.–1959. július 19.) nyolcéves korában - csenevész testalkata miatt - az orvosok eltiltották mindenfajta megerőltető mozgástól. Ezért aztán minden praktikájára szükség volt, hogy kijátssza édesanyja éberségét, s Párisi utcai lakásukból leszökjön a pesti Dunakorzó közelébe, a Petőfi térre futballozni. Eleinte rongylabdával játszott a társaival, aztán báró Podmaniczky Frigyes, az ismert és tisztelt politikus és művészetpártoló vett nekik egy gumilabdát. Soha nem tudta meg az előkelőség, hogy a magyar futball első húsz éve legjelesebb játékosának pályafutásán lendített ezzel egy nagyot. Mert a barátai által Slózinak nevezett, görbelábú fickó tényleg nagyon sokra vitte.

A Remény FC (1900–1904) ifjú gólgyárosa „parancsra" igazolt le a Ferencvárosba 1904-ben. Legalábbis az édesapja szerint, aki így mesélte el a történetet a Nemzeti Sport 1925. november 26-i számában: „Amikor a IX. kerületi kereskedelmibe beírattam, tanárainak is feltűnt rendkívüli sporttehetsége. Mivel pedig az egész

KÖZKINCCSÉ TÉTETIK

Kifogták a lovakat a konflis elől

Ez idő tájt már nagy népszerűségnek örvendtek a ferencvárosi futballisták. 1911 és 1912 fordulóján a gárda hosszú nyugat-európai, német-angol túrán járt, ennek során először tudott nyerni idegenben angol csapat ellen. (A Woking ellen Koródy Károly két góljával meg egy öngóllal, Ungár - Rumbold, Manglitz - Weinber, Bródy, Payer - Weisz, Pataki, Koródy, Schlosser, Borbás dr. összeállításban 3:2-re győzött.) A hat mérkőzésből ötöt, a Viktoria Hamburg, a Bremen SC, a Hertha Berlin, a Preussen és a Woking ellenit megnyerte, s csak a záró találkozón - magyar csapat számára akkor még szokatlan körülmények között, nedves füvön, a sérült Rumbold Gyula nélkül - maradt alul az English Wanderers ellen. A vonattal hazatérő játékosokat óriási, többezres tömeg fogadta, az érkezésről így számolt be saját tudósítója révén a kor egyik legnépszerűbb magazinja, a Tolnai Világlapja: „A Ferenczvárosi Torna Club fogadtatása. A Ferenczvárosi Torna Club külföldi turnéja majdnem teljes három hétig tartotta izgalomban a magyar közönséget, s így előrelátható volt, a diadalt aratott magyar ifjaknak kijáró nagyszerű fogadtatása és a rendkívül lelkes ünneplése. Több ezer ember jelent meg a keleti pályaudvaron, a hol Bárczy István polgármester a főváros polgársága nevében köszöntötte a diadalutjukról hazatért footballistákat." A januári hideg ellenére forró volt a hangulat, Schlosser konflisából a rajongók kifogták a lovakat, s kézzel húzták a kocsit az Üllői útig. Kijutott az ünneplésből a Mester utcai iskola diákjának, a még csak 18 éves Pataki Mihálynak, a „Pitykének", aki hat mérkőzésen hét gólt is rúgott a németeknek és az angoloknak.

tanári kar FTC-ista volt, felszólították, hogy lépjen be oda." Azért olyan nem nagyon nem kellett kapacitálni a fiút.

Schlosser tizenegy éven át volt a Ferencváros tagja (1904-1915), majd nagy botrányt kavarva átlépett az MTK-ba (1915-1922). Némi túlzással: amelyik klubban játszott, az lett a bajnok. Aztán - hároméves edzői munka után - a Wiener Athletik Sport-Club (1925-1926), majd újra a Ferencváros (1926-1927), végül a 33 FC (1927-1928) játékosa volt. Csúcsot jelent a 13 bajnoki címe (amelyekhez társult még két nem hivatalos is), és kétszeres Magyar Kupa-győztes is. Sorozatban hétszer lett a Ferencváros játékosaként gólkirály (aztán még egyszer az MTK tagjaként), 1911 és 1914 között egyetlen évben sem lőtt nála senki sem több gólt az európai bajnokságokban. Ő volt az első magyar játékos, aki az 50. válogatottságát ünnepelhette, 1906 és 1927 között 68 mérkőzésén 59 gólt szerzett, ezzel harmadik az örökranglistán Puskás Ferenc és Kocsis Sándor mögött. Példátlan népszerűségére jellemző, hogy fénykorában Budapesten sósborszeszt neveztek el róla. A Slózi-sósborszesz, ahogy az akkori szlogen mondta, „erősített, gyógyított és üdített". Pontosan azt tette, amit Schlosser játéka a szurkolók szívével.

Schlosser Imre a rajongók vállán 1912 elején, a Keleti pályaudvar előtt

Egy emlékezetes győzelem 1913-ból: a Ferencváros 6:0-ra legyűrte az angol English Wandererst. Tóth Potya István góllal járult a sikerhez

Utóbbi háromban közös, hogy részt vállaltak az FTC következő, az amatőrkorszakban egyben utolsó bajnoki címében, az 1925-1926-osban, s hogy aztán mindhárman nagyon jelentős szerepet játszottak edzőként vagy vezetőként a csapat életében.

Tulajdonképpen már 1925 tavaszától, tehát a teljes utolsó amatőridényben Tóth Potya készítette fel a keretet, miután Szigeti Imre elnök húsvéthétfőn, a Wiener SC elleni 0:5 után összerúgta a patkót az addig az edzéseken vezénylő csapatkapitánnyal, Bródy Sándorral. A Nemzeti Sport így írt 1925 áprilisában: „Akik a csapat hétről hétre javuló formáját látták, akik a lelkes, kitűnő játékban gyönyörködtek, nem tudták, hogy már hetek óta Potya az FTC csapatának igazi mestere... Eddig csak

TÖBB MINT LEGENDA

753 mérkőzés a Fradiban

Blum Zoltánról (1892. január 3.–1959. december 25.) azt mondták, ő a megtestesült „fradizmus". Azt vallotta, a „futball ellen nincs orvosság, az tudniillik maga a gyógyszer". Pápán született, de az első FTC-pálya környékén, a Soroksári úton nőtt fel. Attól a pillanattól kezdve futballista akart lenni, hogy meglátta, egyik iskolatársa harisnyából ronglabdát készít, s azt rugdosva játszik. Tízéves volt még csak, amikor rávette édesapját – akinek ismerőse volt Pozsonyi Imre, a korszak egyik kiválósága –, kérje meg a híres játékost, protezsálja őt be egy igazi klubhoz. Pozsonyi az FTC-be küldte, a kis Zoli pedig életre szóló szerelembe esett a zöld-fehérekkel. 1911-ben lett az első csapat tagja. 1927-ig összesen 414 mérkőzésen szerepelt, négyszeres bajnok, háromszoros kupagyőztes lett. A ferencvárosi zöld-fehérektől

magánszorgalomból, minden hivatalos megbízatás nélkül végezte Potya a tréneri funkciót. Most azonban már az FTC futballszakosztályának megbízásából, teljes hatáskörrel vette át... Sokan meg vannak győződve, hogy a jövő bajnoki évben, a kitűnő vezetés mellett ismét a legelső lesz az FTC a magyar futballban."

Kitűnő volt a jóslat: a zöld-fehérek tényleg visszaszerezték a következő idényben a bajnoki elsőséget. Sőt aztán meg is tartották, már a profi korszak első két idényét megnyerve.

Közben földrengésszerű változások rázták meg a magyar labdarúgást. Az addigi (ál)amatőrség nem volt tovább tartható, a nagy klubok, maguk mellé állítva a „kicsiket" is, a profizmus bevezetése mellett döntöttek. A Ferencvárosi TC 1926. július 26-án alapította meg profi csapatát, némi belső vita után. Nagy nehezen sikerült összegyűjteni a szükséges pénzösszeget, majd megállapodtak a névben is. Jókora tábora támadt a Fradi TC névnek – hogy maradjon az FTC rövidítés –, de aztán a tagság végül a Ferencváros FC mellett döntött. Az amatőrcsapat (amelyet minden profi klubnak kötelező volt fenntartani) továbbra is FTC néven szerepelt.

A játékosok egymás után írták alá a profi szerződésüket, ami tulajdonképpen az MLSZ egy mintaszerződése alapján a klub által elkészített megállapodás volt. Nagy Béla az FTC Naplóban idézi a veterán Schlosser Imre kontraktusát (Slózi egyébként emellett az amatőrcsapat trénere is volt), amelyben rögzítették, hetenként hatvan pengő jár neki „fixen", valamint 40 pengő prémium a győztes, 24 pengő pedig a döntetlenre végződött meccsek után.

A futballisták többsége elégedett volt azzal, hogy végre legálisan kaphat pénzt a futballért, csak a kapus Huber Rezső, a fedezet Müller Ferenc, s a már lassan a búcsújára készülő csatár, Pataki Mihály döntött amatőrsége megtartása mellett.

A Ferencváros FC dicsősége lett a magyar profi futball három „elsősége": 1926. augusztus 15-én Debrecenben a

egy időre távozva még a Turul SC és a Somogy FC labdarúgója is volt. Játékosként részt vett az 1912-es olimpián, a Vigaszdíj-győztes csapat tagjaként. Amikor 1929 februárjában a Nemzeti Sport (olvasói szavazatai alapján) megválasztotta a magyar futball addigi évtizedeinek álomcsapatát, a ferencvárosiak közül Rumbold Gyula, Bukovi Márton, Takács II József, Schlosser Imre, Borbás Gáspár, s egyáltalán nem utolsósorban Blum Zoltán került be a tizenegybe.

Az Üllői útra visszatérve 40 évesen is beszállt játszani! Trénerként is a legjobbak közé tartozott, ő volt a Fradi legendás, százszázalékos bajnokcsapatának mestere (1931–1932). Játékosként és edzőként összesen 751 mérkőzésen szolgálta a Ferencvárost.

Fradi játszotta a profi csapatok közötti első nyilvános edzőmérkőzést, 4:0-ra megverte a második ligás Bocskait. Más kérdés, hogy a profi gárda első gólját egy amatőr (státusú) lőtte – Pataki Mihály. (Pityke duplázott, miként a másik két gólt lövő Steczovits is. A 22 éves, a tartaléksorból előlépett Steczovits László nagy formában volt akkoriban, napra pontosan két héttel később, augusztus 29-én a Hungária úti pályán, a Budai 33 ellen ő szerezte a magyar profi futball első bajnoki gólját.)

Maradjunk még az elsőségeknél: a Ferencváros nyerte aztán az első (és a második) profi bajnokságot. Nagy szerepe volt ebben Tóth Potya edzőnek, valamint az Olaszországból hazatért remek középfedezetnek, Bukovi (akkor használt nevén Bukovai) Mártonnak, s a még csak 19 éves balszélsőnek, Kohut (Kohaut) Vilmosnak.

Az edző azt mondta, mit mondta, ígérte a Hungária elleni 4:1, a bajnoki cím megnyerése után: „Olyan Ferencvárost akarok összeállítani, amely ne csak bajnok legyen, hanem egyúttal helyreállítsa (sic!) a magyar válogatott csapat és a magyar futballsport megtépázott tekintélyét." *(Nagy Béla: FTC Napló 1925-1927)*

Sikerült neki. A következő évek a zöld-fehérek diadalmenetét hozták.

A Fradi a hazai után a nemzetközi porondon is nagy sikereket ért el. A magyar klubok közül elsőként nyerte meg a korszak legjelentősebb kontinentális klubfutball-trófeáját, a Közép-európai Kupát.

Az 1927-ben életre hívott KK első idényében a Hungária és az Újpest képviselte a magyar színeket, a bajnok Ferencváros akkor még távolmaradt. A következő esztendőben újra elindultak a kék-fehérek, de az első fordulóban (harmadik meccsen) kiestek a bécsi Rapid ellen. A Ferencvárosra várt a magyarok becsületének megmentése! A zöld-fehérek előbb a jugoszláv Beogradszki (7:0, 6:1), majd az osztrák bajnok Admira (2:1, 1:0) kétszeri legyőzésével veretlenül kerültek a fináléba, ahol az ugyancsak bécsi Rapiddal találkoztak.

1928. október 28-án, az Üllői út még a szokásosnál is vehemensebb 20 000 fős publikumának gyönyörűségére, a Fradi 7:1-re verte meg a kupadöntő első meccsén a Rapidot. Az Amsel – Takács, Hungler – Fuhrmann, Bukovi, Berkessy – Koszta, Takács II, Turay, Szedlacsek, Kohut tizenegy brillírozott, a kor kiemelkedően leggólerősebb csatára, az 1927 és 1930 között három idény alatt 112 bajnoki találatot szerző Takács II József egymaga négyet rúgott a császárvárosiaknak.

Az Üllői úton aratott fényes győzelem tulajdonképpen már eldöntötte a serleg sorsát, de a közönség viselkedése miatt sértődött hütteldorfiak fogadkoztak, a visszavágón megkeserítik a magyarok életét. A félidőben még csak 3:2-re vezettek, ám aztán újabb nyolc perc alatt 5:2-re növelték előnyüket. A nagy hajtásban azonban elfáradtak, s végül nem ők, hanem Szedlacsek révén a ferencvárosiak szereztek újabb gólt. A Fradi 10:4-es összesítéssel megnyerte a Közép-európai Kupát, a játékosok fel is sorakoztak a pálya szélén lévő asztal elé, hogy átvegyék a díjat. A bécsi közönség azonban olyan erősen pfujolt és tüntetett, hogy a Rapid vezetői úgy döntöttek, inkább a bokszolók fűtetlen, szellős edzőtermében adják át a novemberi koratélben már didergő győzteseknek a trófeát. A veretes kupát egyébként nemsokára a szurkolók is nap mint nap láthatták, ha akarták, kiállították ugyanis a balszélső, Kohut Vilmos a József körúton lévő üzletének kirakatában.

A zöld-fehérek néhány héttel később, az utazástól fáradtan kikaptak ugyan Barcelona válogatottjától, de aztán a következő mérkőzésen már döntetlent értek el. A nyár elejéig összesen nyolc nemzetközi mérkőzést játszottak, s csak egyet veszítettek el, a Benfica elleni lisszaboni mérkőzést (0:1). De az Üllői úton - egy évvel az után, hogy 6:1-re megverték az 1928 tavaszán FA-kupa-győztes Blackburn Roverst, 1:1-es döntetlent játszottak a finálé másik résztvevőjével, a Huddersfield Townnal.

Utána következett a dél-amerikai túra, amely aztán a szubkontinensen is ismertté tette a Ferencváros nevét, s amely után a világ legjobbjai között emlegették a zöld-fehér futballistákat is. Nem csoda: legyőzték a földkerekség akkori legjobb csapatát, az 1924-ben és 1928-ban olimpiai bajnok, és az 1930-as, hazai rendezésű (ma már tudjuk: megnyert) világbajnokságra készülő uruguayi válogatottat.

A sok túra okozta fáradtság, a generációváltás elodázhatatlansága - no meg a vetélytársak, elsősorban az Újpest megerősödése - kisebb visszaesést eredményezett a harmincas évek legelején a Fradi eredményeiben. Váltás történt az edzői poszton is, Tóth Potya István lemondott, s helyére 1930. június 17-én egykori játékostársa s kiváló barátja, Blum Zoltán került.

Az új tréner az első évében harmadik lett a csapattal, de talán a Magyar Kupát megnyerhette volna, ha a Ferencváros nem szenvedi el váratlanul az idény legsúlyosabb vereségét a III. kerület FC elleni döntőben. Pedig a nevek alapján az Amsel - Korányi, Papp - Fuhrmann, Bukovi, Lázár - Táncos, Toldi, Sárosi, Turay, Kohut tizenegy biztos esélyesnek számított az óbudaiak ellen.

Az egy hónappal a kupadöntőt követően induló dél-amerikai túra kis híján anyagi romlásba döntötte a klubot. (Csak ötezer dollárt kapott szerepléséért a Fradi, az ötödét annak, mint 1929-ben.) De a gazdasági válság nemcsak Dél-Amerikát, hanem Magyarországot is sújtotta, az addigi első számú mecénás, Gschwindt Ernő elnök 1931. augusztus 15-i hatállyal lemondott. Ahogy a Sporthírlap írta: „A távozó első ember még úri gavallériával vállalta a túra nagy deficitjét, s ezzel a gesztussal felejthetetlenné tette a távozását... Kijelentette, a mai gazdasági helyzetben nem tartja megengedhetőnek saját számára, hogy bármilyen közéleti szereplést is vállaljon." (Szegény, alig 51 évesen, egy év múlva meghalt. Csak néhány hónappal élte túl a másik nagy fradistát, az 52 évesen jobb létre szenderült Malaky Mihályt, az első időszak talán legfontosabb ferencvárosi futballvezérét.)

A csapat körül is gondok támadtak: Bukovi szinte állandóan sérüléssel bajlódott, Fuhrmann a visszavonulását fontolgatta, Obitz kereste annak a lehetőségét, mikor mehet ismét külföldre. Igazolásokra nem nagyon futotta, a Fradi mögött (már) nem állt olyan mecénás, mint az újpestiek Aschner Lipótja vagy a Hungária Brüll Alfrédje. Még a nagyon tehetséges szegedi védő, Korányi (Kronenberger) Lajos vételárát is úgy sikerült kifizetni a Bástyának, hogy a Nemzeti Színház és az Operaház

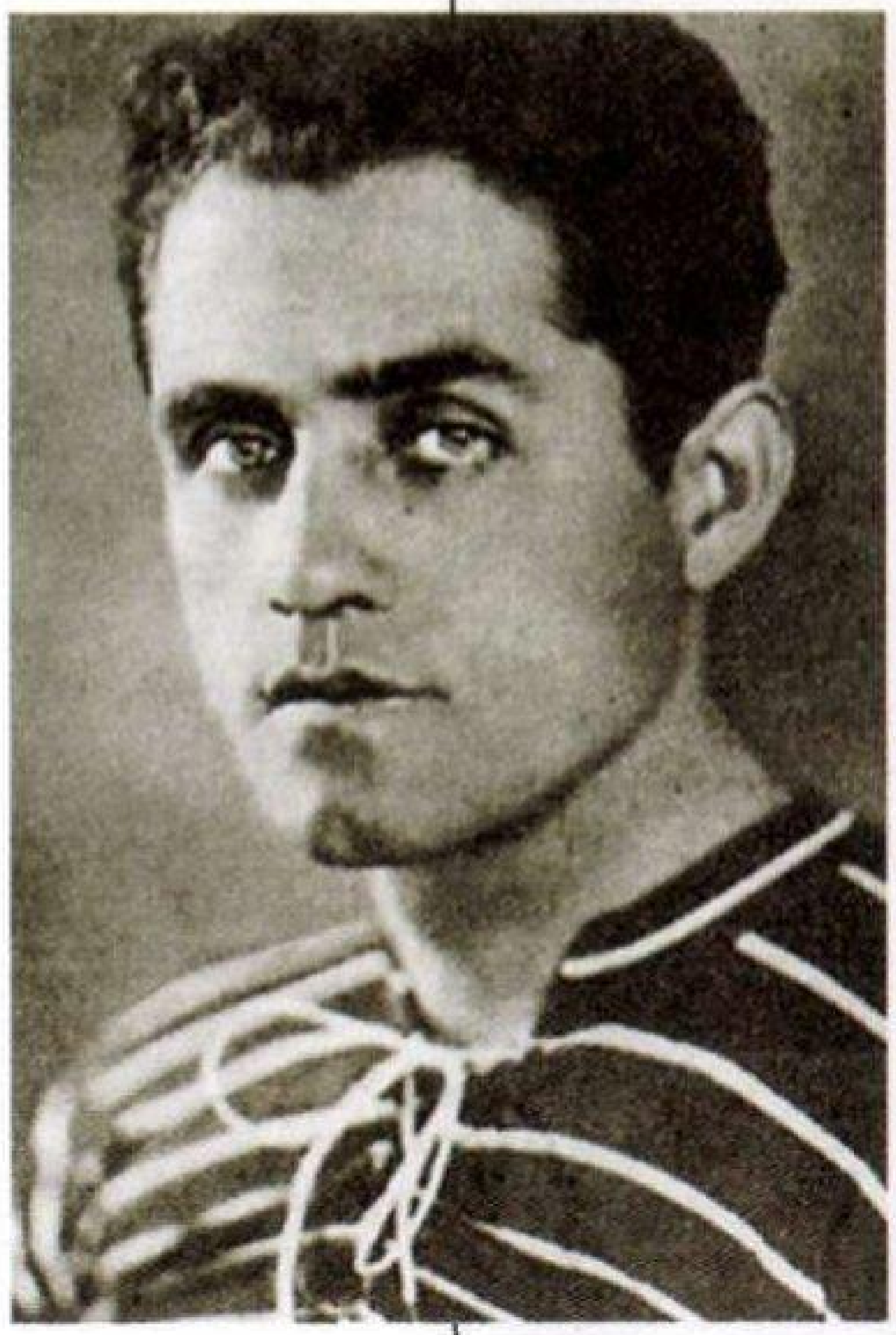

Amsel Ignác

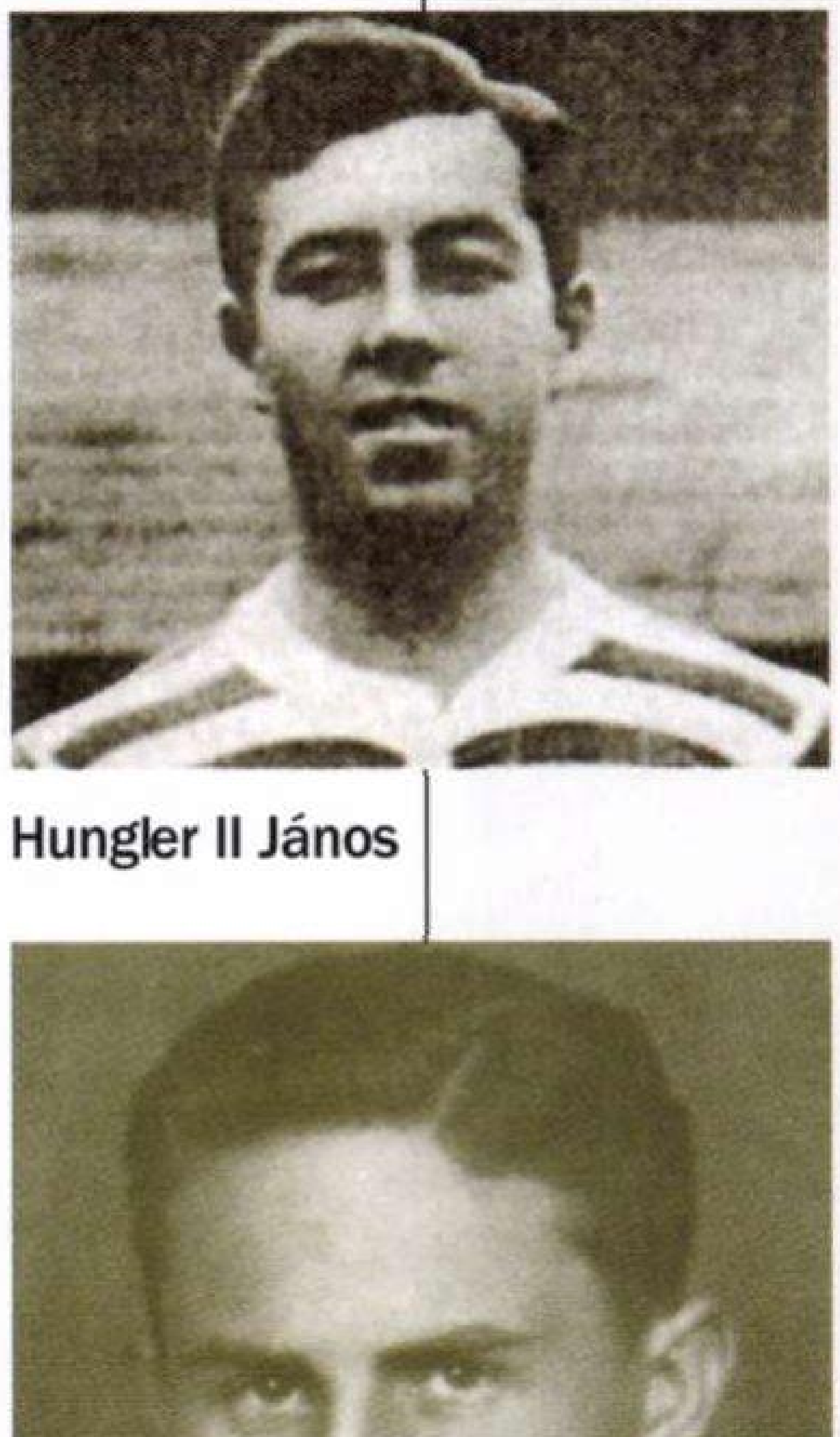

Hungler II János

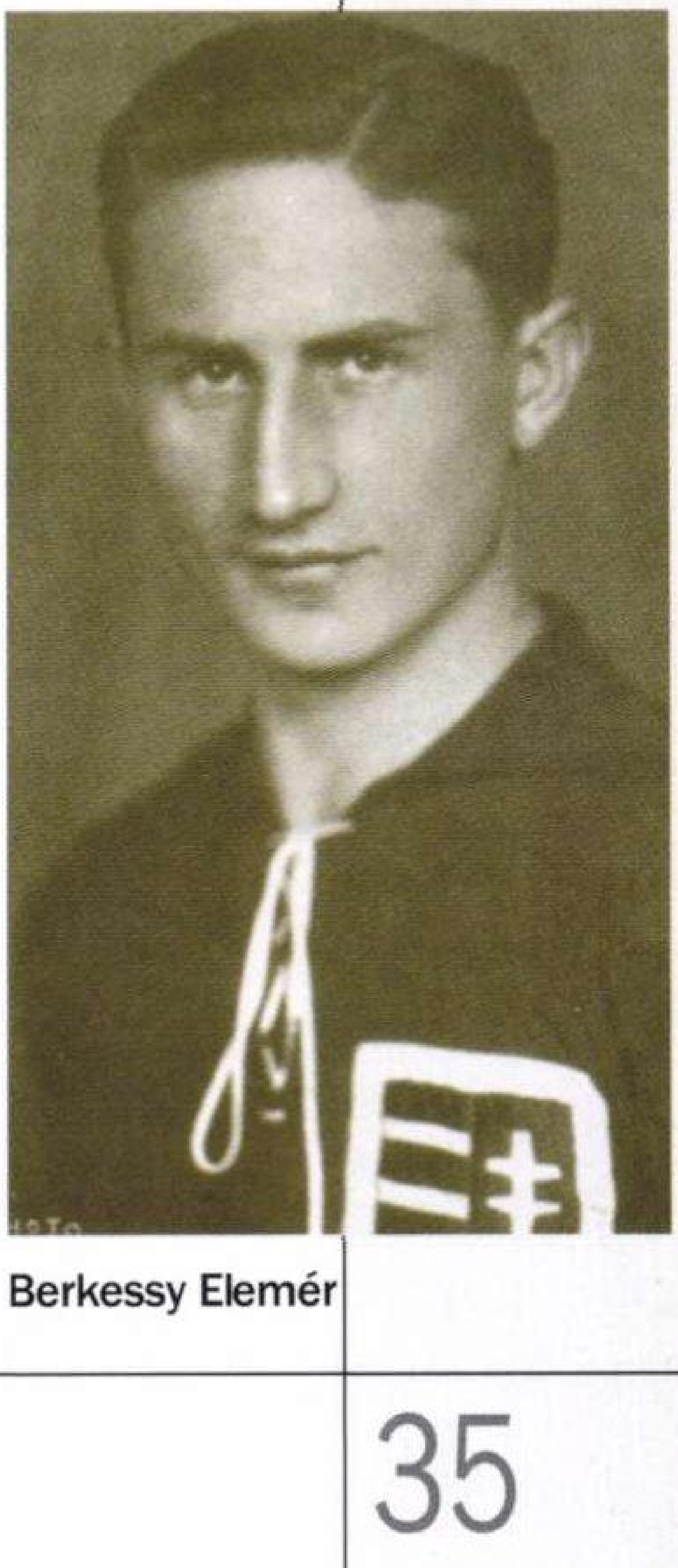

Berkessy Elemér

KÖZKINCCSÉ TÉTETIK

Legyőzték a világ legjobbját

A korabeli sportnapilap, a Nemzeti Sport nem volt eléjulva 1929 nyarán a túrázó fradistáktól: „A Ferencváros ezúttal olyan nagy feladat elvégzésére vállalkozott, amilyet eddig még egyetlen magyar csapat sem oldott meg. Ennek a vállalkozásnak első állomása Brazília volt, amelynek futballja a dél-amerikai rangsorban a harmadik helyen áll. Előtte Argentína tartja ez idő szerint a második helyet, míg az elsőn a párisi világbajnokság óta, kétszeres olimpiai koszorúval övezetten büszkén, magabízón áll Uruguay labdarúgása. Az egész magyar futballtársadalom és a szakértők legnagyobb része is úgy vélekedett, hogy a túra első részét legalább is (sic!) fél sikerrel járja végig Középeurópa (sic!) bajnoka, de a második felében, amikor majd a világbajnokcsapattal kerül szembe annak otthonában, feltétlenül elvérzik. Ennek a felfogásnak a legfőbb indoka az volt, hogy a Ferencváros nincs abban a fényes formában, amelyben tavalyi, világraszóló sikereit elérte Egyiptomtól kezdve az angol kupa győztesén, a cseh és osztrák bajnok megsemmisítő fölényű legyőzésén keresztül a magyar bajnokság és a Középeurópai Kupa megnyeréséig. Vitathatatlanul igaz, hogy a 928-as tavasz nagy játékát az elmúlt évben egyetlen egyszer sem produkálta teljes szépségében és nagyságában a zöld-fehér gárda s ez a körülmény némi aggodalomnak joggal szolgálhatott alapul."

Kár volt félteni az Amsel – Hungler, Papp – Fuhrmann, Bukovai, Obitz – Rázsó, Takács II, Turay, Toldi, Kohut tizeneggyel felálló, tehát Takács I-et, Lykát, Berkessyt, Táncost és Szedlacseket is nélkülöző Fradit. Jellemző a nagy diadalra, hogy Rázsó, valamint a világklasszisoknál is jobb Takács II két góljával a csapat a 23. percben már 3:0-ra vezetett, s a kifejezetten durván játszó házigazdák csak a 91. és a 95. percben szépítettek. Tovább már nem lehetett játszani a mérkőzést, az „uruknak" bele kellett törődniük a vereségbe.

művészei előadást szerveztek a Zeneakadémián, s a bevételt felajánlották „Króni" megvételére. *(Hoppe László: Labdarúgó-bajnokságaink, 1901-1969)*

A temérdek nehézség nem törte össze a már akkor is legendás Fradiszívet. Blum Zoltán (régi játékostársával és cimborájával, Pataki Mihály futballigazgatóval együtt) úgy döntött, a rendkívül tehetséges ifjú játékosaira épít. A 23 éves Laky (Lyka) Antalra, a 19 éves Sárosi (Stefancsics) Györgyre és a 20 éves Lázár Gyulára. A mérkőzések több mint felén a poszthoz még szokatlanul fiatal, ugyancsak 20 éves Háda Józsefet állította a kapuba a már veteránnak számító Angyal (Amsel) Ignác helyett.

S az „új" Fradit egyszerűen nem lehetett megállítani! A nagyszerű formába lendült Ferencvárost egyetlen vetélytársa sem tudta feltartóztatni, a Vasas elleni 5:0, a Sabaria elleni 5:1, majd a Megyeri úton a bajnoki címet védő Újpest elleni 5:0 szenzációs eredménynek számított. 1932. április 17-én a debreceni Bocskainál vendégeskedett a Fradi. A hétezer néző előtt kivívott 4:1-es győzelem azt jelentette, a csapat a további találkozóktól függetlenül már megnyerte a bajnoki címet. Így a III. kerület elleni mérkőzés előtt már pusztán két kérdés maradt nyitva:

Az egész világot bejárta a Ferencváros neve a nagy győzelem után. Nem csoda, hogy az uruguayiak azonnal visszavágót kértek, amelyre bevetették már legjobbjukat, az akkoriban a világ legkiválóbb játékosának tartott Andradét is. Ne lepődjünk hát meg azon, hogy a revánson már a kétszeres olimpiai bajnok (a korabeli szövegekben világbajnoknak is titulált, de e címet csak 1930-ban elnyerő) Céleste győzött. Így is nagy sikert hozott a Fradinak a túra, a csapat három országban, Brazíliában, Uruguayban és Argentínában lépett pályára, tizenhárom mérkőzést játszott csupa kiváló ellenféllel szemben. Csak a brazil válogatottól, az egyik legjobb Sao Pauló-i klubtól, a Palestra Itáliától (a Palmeiras elődje), az egy évvel később világbajnoki ezüstérmet nyerő argentin válogatottól és a montevideói Penaroltól szenvedett vereséget - az említett visszavágón kívül. Közben legyőzte a Sao Paulo FC, a River Plate és a Racing Avellaneda együttesét is! Hasonló sikerrel talán csak egyszer, 1967-ben szerepelt magyar klub Dél-Amerikában, amikor a Vasas a Santos előtt elhódította Chilében a Hexagonal-kupát! De tényleg senki sem lehet próféta a saját hazájában: az MLSZ közben felfüggesztette a csapat játékjogát, mert a Ferencváros a szövetség engedélye nélkül kötött le és játszott, busás haszonnal további mérkőzéseket a szubkontinensen. (Két évvel a nagy sikerek után a Fradi visszatért Dél-Amerikába. Nem ért el olyan világraszóló bravúrt, mint 1929-ben, de csak 2:1-re kapott ki az akkor már tényleg világbajnok uruguayi válogatottól. S a brazil válogatott elleni 1:6-on kívüli, néhány figyelemre méltó eredményével jelezte, hogy az akkor is a legszűkebb világelitbe tartozó dél-amerikaiakkal párban is állja a versenyt. A Fluminense ellen 3:2, Rio válogatottja ellen 1:3, majd 2:2, a Palestra Italia ellen 3:2, majd 2:5, a Montevideo Wanderers ellen 2:5, míg a Penarol ellen 3:1 volt az eredmény.)

elérik-e a zöld-fehérek a százgólos álomhatárt, s hogy továbbra is pontveszteség nélkül menetel-e a csapat a magyar profi futball első (s azóta is egyetlen) százszázalékos teljesítménnyel megnyert bajnoki címe felé. A találkozó eredetileg két nappal korábbra volt kiírva, el is kezdték azt május 29-én, de a mérkőzés a 11. percben a pálya használhatatlansága miatt félbeszakadt. A jubileumi századik gólt május 31-én, kedden elérő játékosnak és a gól előkészítőjének Weinber János, a Ferencváros 1906 és 1914 között hat bajnoki címet is nyerő futballistája értékes plaketteket ajánlott fel. (Toldi Géza fejelte a gólt Takács II József beadása után.)

A Ferencváros bírta önmaga diktálta tempóját, és június 12-én, a Budai 11 ellen megnyerte huszonkettedik mérkőzését is. A találkozó lefújása után dr. Usetty Béla, Ferencváros országgyűlési képviselője (néhány hónappal később már az MLSZ elnöke) átadta a szurkolók ajándékát a játékosoknak, az ezüst cigarettatárcákra a következő szöveget vésték: „Az 1931-32. évi bajnokság emlékére, 1932. június 12., a Ferencváros tábora". A megjutalmazottak addigra már a pálya közepén, a mikrofonok erdejét körülfogva álltak, és ünnepelték a klub történetének egyik legnagyobb hazai sikerét.

A húszas évek sztárjai, Hungler János, Fuhrmann Károly, Sándor József és Blum Zoltán együtt nézik a Ferencváros mérkőzését a 40-es évek legelején

Kevesen gondolták akkor, hogy ez a remek csapat, amelyik nyolc pontot ver a második Újpestre, kilencet a Hungáriára és tizennyolcat a negyedik Bocskaira, nem nyeri meg a következő években „zsinórban" a magyar bajnokságokat. Magyarázzuk a két nagy rivális pénzügyi fölényével, s egyszersmind megerősödésével, hogy 1932 és 1937 között a zöld-fehérek „csak" egy bajnoki címet zsákmányoltak, 1934-ben, a „százszázalékos bajnokhoz" nagyon hasonló összeállításban. Tavasszal már játszott Polgár (eredeti nevén Pignitzky) Gyula, a Drumi, akit a Fradi az Újpest és a Phöbus orra elől happolt el a Budai 11-től. Nagy szükség volt rá, mert Korányi Lajos, az első számú védő október végén eltör-

TÖBB MINT LEGENDA

A szívember, akitől féltek az olaszok

Toldi Géza (1909. február 11.–1985. augusztus 15.), az eredetileg Tunikold (más források szerint Tunigold) családnéven született csatár az I. ker. Ifjúsági Torna Egyletből került 1927 legvégén a Ferencvárosba. (De közben játszott például a Süssgyár csapatával a cégligában, meg is nyerték azt 1927-ben.) 1928 és 1939 között négy bajnoki címet szerzett, négyszer volt a Magyar Kupa, egyszer a KK győztese a zöld-fehérekkel. Leginkább az ő személye kötötte össze a húszas évek végének Uruguay-verő csapatát és a harmincas évek második felében a KK-ban masírozó legénységet. Tankszerű, erőteljes játékától messze földön tartottak – ez szülte aztán a máig sem cáfolt pletykát, hogy Dietz Károly szövetségi kapitány az olaszok kérésére mondott le Toldi játékáról az 1938-as világbajnoki döntőben.

Az Üllői úton túl hamar, s akarata ellenére lemondtak róla, annak ellenére is, hogy az egyesület szorult anyagi helyzetére tekintettel lemondott fizetésemelési igényéről. Néhány héttel azt követően, hogy négy góljával egymaga verte meg 4:1-re a Bolognát a KK-ban, nem kapott új szerződést. Pedig a klub korábbi edzője, Tóth Potya István azt mondta róla: „Toldi szívét többre becsülöm, mint sok más játékos technikai tudását."

te a lábát. Még ennél is fontosabb változást jelentett, hogy Blum Zoltán Sárosi Györgyöt, a fradisták Gyurkáját előrevezényelte a középcsatár posztjára. A húzás tökéletesen bevált.

Előtte elért azért néhány zengzetes sikert a csapat, az volt 1933 tavaszán a Magyar Kupa döntőjében az abban az esztendőben bajnoki címet nyerő Újpest 11:1-es legyőzése! Az sem hallgatható el, hogy a profi korszak első kilenc idényében, amikor kizárólag profi klubok csapatai szerepelhettek az első osztályban, eredményességben a Fradi megelőzte két legnagyobb riválisát. A zöld-fehérek 194 mérkőzésen 321 pontot szereztek, szemben az Újpest 305, s a Hungária 274 pontjával. A Fradi ebben az időszakban, elsősorban Takács II József és Toldi Géza eredményességének tulajdoníthatóan, egy híján száz góllal többet lőtt, mint az ugyancsak négy bajnoki címet nyerő Újpest.

Jellemző a pénzügyi gondokra, hogy 1936 augusztusában szinte az egész csapat anyagi követelésekkel állt elő, sőt Sárosi György, illetve az ő rábeszélésére Lázár Gyula, Kemény Tibor és Korányi Lajos leállt. Magyarul: sztrájkba lépett. A legrosszabbkor, mert Laky (Lyka) II és Háda megsérült, majd az első bajnokin harcképtelenné vált Móré is. A Fradi ellenben tartalékosan is sorozatban nyerte a mérkőzéseit, a „lázadók" (Sárosit kivéve) egytől egyig játékra jelentkeztek. „Gyurka" ügyében még a legfelsőbb sporthatóság, az OTT vezetői, valamint Dinnyés Lajos, a Fradi-érzelmű országgyűlési képviselő is közbenjárt. A csapat első számú csillaga végül aláírta a szerződését, visszatért – s attól kezdve a Ferencváros hullatni kezdte a pontokat. *(Hoppe László: Labdarúgó-bajnokságaink 1901-1969)*

Persze, aligha Sárosi volt az oka, hogy a 20 mérkőzésen 102 gólt szerző Ferencváros végül egy ponttal lemaradt a Hungária mögött a bajnok-

Az angol típusú center 1939 és 1941 között a Gamma, majd egy idényen keresztül a Szegedi AK csapatát erősítette. Akkoriban hét közben a fővárosban edzett, s aztán a vasárnapokra, a meccsekre ment le Szegedre. Megtehette, mert a negyedik helyen végző, bombaerős Tóth Gy. - Szabó, Gyuris - Baróti, Kis, Lakat - Báló, Harangozó, Kalmár, Toldi, Nagy tizenegyből csak a gólkirály Kalmár György termelte nála szorgalmasabban a gólokat. A Tisza partjáról rövid időre (1942-1943) visszatért a Ferencvárosba. Pályafutását, már a háború után, 1947-ben a Zuglói Danuvia érintésével a Mogürt SC-ben fejezte be. 1934-ben a profi bajnokság gólkirálya volt. A válogatottban 1929 és 1940 között 46 mérkőzésen 25 gólt szerzett. Tagja volt az 1938-ban világbajnoki ezüstérmet nyert csapatnak, játszott az 1934-es vb-n is. Ő volt az első futballista, aki a magyar nemzeti tizenegy mezében két világbajnokságon is szerzett gólt - kilenc perccel megelőzte e tekintetben Sárosi Györgyöt.

Toldi Géza (balról) csapatkapitányként

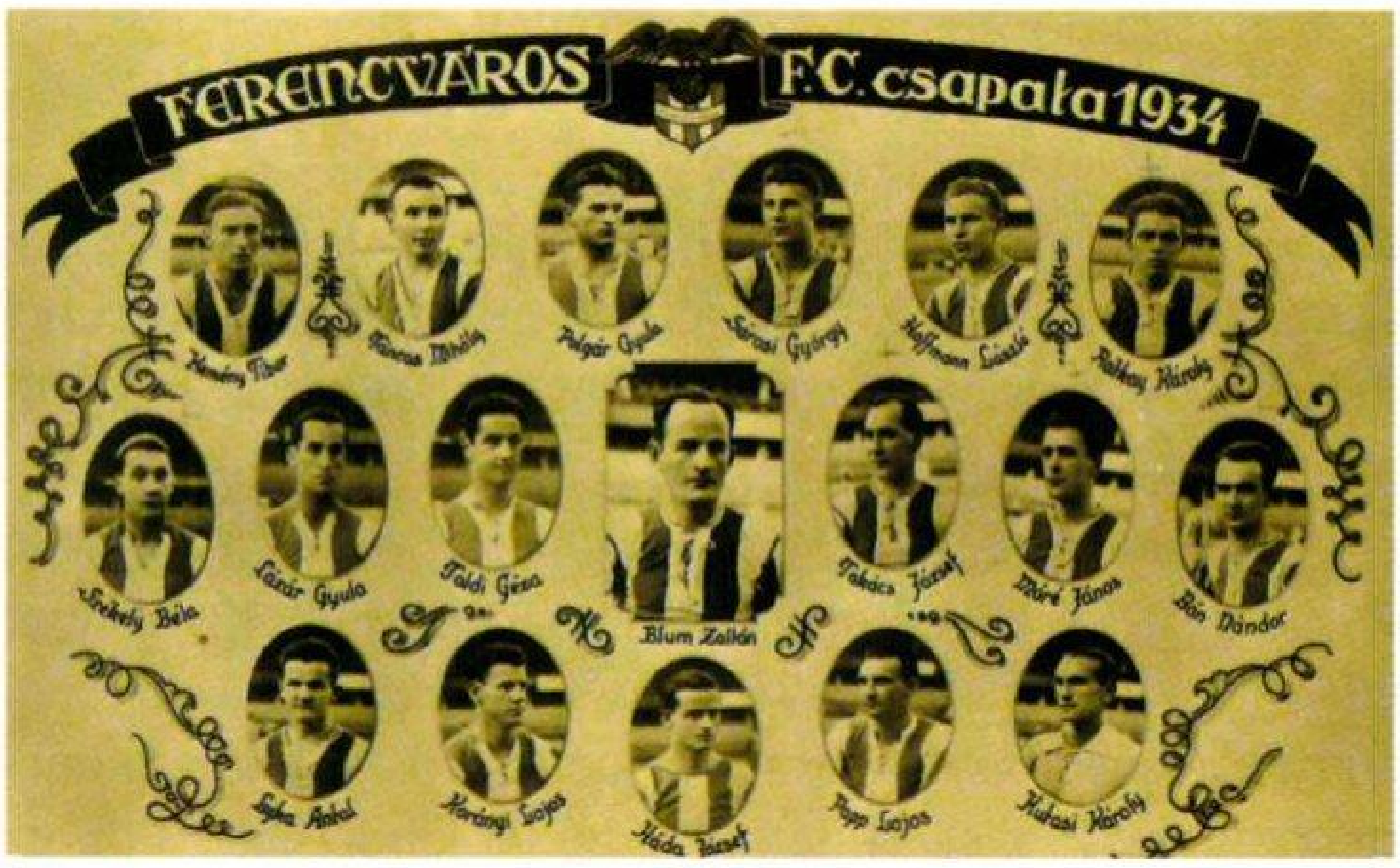
FERENCVÁROS F.C. csapata 1934
Kemény Tibor
Táncos Mihály
Polgár Gyula
Sárosi György
Hoffmann László
Rátkay Károly
Székely Béla
Lázár Gyula
Toldi Géza
Blum Zoltán
Takács József
Móré János
Bán Sándor
Lyka Antal
Korányi Lajos
Háda József
Papp Lajos
Kutasi Károly

Blum Zoltán vezetésével a Ferencváros 1934-ben visszaszerezte a bajnoki címet az Újpest gárdájától

ságban. Ráadásul egy évvel később, a franciaországi világbajnokság tavaszán újra bajnok lett. Hárompontos előnnyel, magabiztosan, néha túlságosan is magabiztosan. Legalábbis ezt sejteti a tragikusan fiatalon elhunyt író-újságíró, Aszlányi Károly a Sporthírlapban 1938. január végén írt elmélkedése: „A Ferencváros mindig annyira játszik jól egy mérkőzésen, amennyire a mérkőzés előtt a fiúk szemei csillognak. És jelenleg nem csillognak túlságosan. A csapat tudása tetőfokán áll és csaknem verhetetlen, különösen ahhoz képest, amit egy év előtt produkált... Azóta egy éven át minden vasárnap daccal és akarással fenekedve álltak ki akármilyen ellenféllel szemben, s vertek meg akármilyen ellenfelet. De most már, éppen ezért, nincs bennük dac és nem él bennük a revánsvágy."

Amikor Aszlányi e sorokat írta, a csapat 12 győzelemmel, s a nyitó fordulóban, a címvédő Hungária ellen elért döntetlennel vezette a táblá-

TÖBB MINT LEGENDA

Gyurka doktor

Beceneve fogalommá lett a magyar labdarúgásban. György volt sok más a válogatott történetében – még az 1938-as vb-ezüstérmes csapatban is akadt még egy, az újpesti Szűcs –, de Gyurka csak egy. Sárosi vagy később dr. Sárosi György (1912. szeptember 16.–1993. június 20.) A harmincas évek elejétől szűk két évtizeden át az ország legünnepeltebb, legnépszerűbb futballistája volt, aki 1937 augusztusában a kor talán legdivatosabb magazinja, a Színházi Élet címlapjára is felfért. Körülrajongott színésznők követőjeként és elődeként.

1925 és 1927 között (még Stefancsics néven) a MAFC ifistája volt, majd a Ferencvároshoz került. Két évvel később mutatkozott be az első csapatban. A zöld-fehéreknél 1931. március 15.-vel, a Bástya elleni 7:0-val kezdve, és 1948. április 18.-val, a Vasas elleni 2:0-val zárva 646 mérkőzésen 636 gólt szerzett. Előbbi évtizedeken keresztül klubcsúcsnak számított, 2010-ben szárnyalta túl Lipcsei Péter, ám

zatot. S közben megnyerte a kor legtekintélyesebb nemzetközi klubfutball-trófeáját, a Közép-európai Kupát is!

A KK 1935 és 1940 között igazán a Fradi terepe volt. Ott mutatkozott csak meg istenigazából, hogy a zöld-fehéreké a régió legerősebb csapata. A hat szezon alatt a gárda ötször is bejutott a döntőbe (az 1940-es, a bukaresti Rapid elleni finálét a világháborús helyzetre tekintettel nem játszották le), igaz, csak egyszer, éppen 1937 őszén nyerte meg. Mindmáig emlékezetes párharcban. Pedig sokan féltették a Ferencvárost az 1937-es sorozat első állomása előtt. Megint Prágába kellett utazni, ahol korábban nem sok babér termett a zöld-fehéreknek, ám ezúttal Háda bravúrjaival döntetlent harcoltak ki, majd az Üllői úton 3:1-re megnyerték a Slavia elleni visszavágót. A második fordulóban (igaz, három mérkőzésen) kiverte a Fradi a bécsi Viennát, aztán az elődöntőben még az előző párharc fáradalmaival a lábakban kikapott az ugyancsak bécsi Austriától. Az 1:4 után kevesen bíztak a sikerében, de az élete egyik legjobb játékát nyújtó Sárosi dr. vezérletével a Fradi 6:1-re győzött! Szerencsére maradt a gólokból a Lazio elleni őszi döntőre is. Harmincezer néző előtt a Fradi (Sárosi mesterhármasával) 4:2-re nyert az Üllői úton. Toldi a vacsorán boldogan mondta: „Ez a KK már a kezünkben van, nem engedjük ki!” Ám akadt, aki félve hozzátette: „Piola vezérletével a Lazio így is veszélyes ellenfél lesz Rómában...”

Az volt. Hiába lőtt ugyanis Sárosi két gólt is az első nyolc percben, válaszul Costa vezető találatára, Silvio Piola, akinek klasszisát talán csak Sárosiéval lehetett mérni, mesterhármassal fordított. A 36. percben a Lazio éppen úgy 4:2-re vezetett, mint ahogy a Fradi 4:2-re nyert az első mérkőzésen. Szerencsére a ferencvárosiaknak nem szállt inukba a bátorság, Toldi Géza egy perccel később szépített, majd a második félidőben Kiss Gyula ki is egyenlített. S a csodálatos Sárosi a végén még a győztes gólt is meg-

gólrekordja alighanem örökre megdönthetetlen. (Bajnoki mérlege: 384/350). Öt bajnoki címet nyert, ötszörös kupagyőztes, KK-győztes, a sorozat történetének gólkirálya volt. Távozásakor nemcsak a zöld-fehér klub labdarúgója, hanem főtitkára is volt. A válogatottban 1931 és 1943 között 61 meccsen 42 gólt jegyzett – úgy, hogy valójában nem is szeretett a marcona védők között középcsatárt játszani.
Egyik nagy ellenzője volt a WM-rendszer magyarországi elterjesztésének. 1934-ben és 1938-ban is szerepelt a világbajnokságon, utóbbi tornán ezüstérmet nyert, négy mérkőzésen öt gólt szerezve. 1937-ban a csehszlovákok világhírű kapusának, Planickának lőtt hét gólja mindmáig csúcs a magyar válogatott történetében. (Ő maga is ezt a mérkőzését tartotta élete legjobb meccsének.) Ugyanabban az évben csapatkapitánya volt a Nyugat-Európa ellen győztes Közép-Európa-válogatottnak. 1948-ban Olaszországba költözött, ahol – kamatoztatva hírnevét – egy ideig edzőként dolgozott. 1952-ben olasz bajnoki címet nyert a Juventusszal. Öccse, Sárosi III Béla 1937 és 1946 között 325 mérkőzésen 93 gólt szerzett a Fradiban. Másik öccse, László azonos nevű fia 1976-ban olimpiai bajnoki címet nyert vízilabdában – az Újpesti Dózsa sportolójaként.

szerezte! A Fradi hazahozta a kupát, „Gyurka" pedig ezzel a sorozat gólkirálya lett, megelőzve Piolát. Így festett az 1937-es KK góllövőlistájának élcsoportja: 1. Sárosi György dr. 12 gól, 2. Silvio Piola 11, 3. Toldi Géza 9, 4. Zsengellér Gyula 8, 5. Matthias Sindelar 6. Csupa világklasszis!

Az 1939-es, az Újpest ellen elveszített KK-döntőt követően a csapat megnyerte az 1940-es és az 1941-es bajnokságot is, az elsőt még nagy viták közepette a Hungária előtt, a másodikat már az ősi rivális kék-fehérek önfeloszlatása után, tizenegy pontos fölénnyel - tulajdonképpen igazi vetélytárs nélkül.

A Ferencváros nagyon rosszul szerepelt az 1939-es őszi bajnokikon, az idényzárón kikapott az Újpesttől az Üllői úton, s az ötödik helyre csúszott vissza a táblázaton. Nehezen bírta el, hogy a fiatalítani akaró, s a fizetések tekintetében a megerősödött gyári csapatokkal a lépést tartani képtelen vezérkar az idény előtt elengedte a Gammához Toldi Gézát, Háda Józsefet és Kemény Tibort. Tavaszra azonban megtáltosodott az októberben Hlavay György helyére lépő Dimény Lajos edzette csapat, és Sárosi dr. és Kiszely István vezérletével megnyerte utolsó nyolc bajnoki találkozóját. A Pataki Mihály kezdeményezésére a háromhátvédes formációra (gyakorlatilag a WM-rendszerre) átállt zöld-fehérek 29 gólt szereztek, s csak kettőt kaptak! Ám ez még kevés volt az üdvösségükhöz, a bajnoki cím megnyeréséhez az is kellett, hogy a Megyeri úton, a két közvetlen vetélytárs rangadóján kedvező eredmény szülessen. Az született (3:3), de a nagyon öreg MTK-sok ma is állítják, a már három góllal is vezető Hungária ellen az újpestiek egyenlítéséhez a kor egyik leghíresebb bírójának, az 1934-es vb-döntőben partjelzőként közreműködő Ivancsics (akkor már Iványi) Mihálynak a „segítsége" is kellett.

Egy esztendővel később már nem volt vita. A Fradi 113 gólt lőtt, az ilyen szempontból is második Újpest csak 79-et. A zöld-fehérek 11 ponttal gyűjtöttek többet, mint legnagyobb riválisuk. Az előző idény Csikós - Szoyka, Polgár - Hámori, Sárosi III, Pósa - Suhai, Jakab, Sárosi dr.,

A negyvenes évek legelején így festett a Fradi. Állnak (balról): Pósa, Lázár, Polgár, Kalocsay dr., Szoyka dr., Finta, Gyetvai, Csikós, Sárosi III, Kiss, Sárosi dr.

Kiszely, Gyetvai alaptizenegyéhez képest immár a Csikós - Szoyka, Tátrai - Sárosi III, Polgár, Lázár - Kalocsay, Kiss, Finta, Sárosi dr., Gyetvai formáció játszott a legtöbb mérkőzésen. (Először erősítette magyar profi bajnokcsapatot három jogi doktorátussal rendelkező futballista: Sárosi György dr., Kalocsay Géza dr. és Szoyka Kornél dr.)

Nehezebb idők következtek, minden szempontból különleges évek. Rögzítsünk egy szinte érthetetlen tényt: az előző évi bajnokcsapat 1942 tavaszán csak a hatodik helyen végzett, 13 ponttal lemaradva a trónutód WMFC Csepel mögött. Úgy, hogy 124 gólt szerzett 30 mérkőzésen!

Ősszel még szórta a gólokat a csapat, átlagban 5,2 „dugóig" jutott meccsenként. De hatszor kikapott - mert hát a védelem is nagyon gólképesnek bizonyult. Az egyesület főtitkára, vitéz Kemenesy Sándor kijelentette a Képes Sport az évi 50. számában: „A mai csapat bizony meglehetősen elhasználódott már."

S bár feltűnt néhány fiatal tehetség (elsősorban az akkor még Ruck néven emlegetett későbbi válogatott jobbhátvéd, Rudas Ferenc, majd 1943-ban Kéri Károly és a Szegedről igazolt Lakat Károly), került a csapathoz válogatott szintű játékos (Sipos „Vilika"), a Fradi visszaesett. Ritka vendég volt a bajnoki siker ezekben az években az Üllői út környékén, ellenben a Magyar Kupát sorozatban háromszor is megnyerte a csapat. Először 1942 júniusában, a Hungária körúti (akkor) MOVE-pályán. A Diósgyőrt Sárosi doktor nélkül, a Csikós - Tátrai, Lázár - Sárosi III, Polgár, Nagy II - Lukács, Füstös, Jakab, Kiss, Kiszely tizenegy verte meg 6:2-re, a csatársor minden tagja szerzett gólt, a center kettőt is. Egy évvel később megint a Fradi szerezte meg az országos kupát, ezúttal a Salgótarján 3:0-s legyőzésével, a Csikós - Rudas, Tátrai - Nagy II, Sárosi III, Lázár - Sipos, Sárosi dr., Onódi II, Finta, Gyetvai összeállításban. A triplázást meg a Kolozsvári AC elleni kétmeccses döntő jelentette, 1943 júniusában-júliusában. Az utóbbi két döntőben egyébként Schaffer Alfréd vezényelt edzőként. „Spéci" a Csikós - Rudas, Tátrai - Nagy II., Kéri, Lakat - Sipos, Sárosi dr., Sárosi III, Onódi II., Lukács E. tizeneggyel nyert a Szamos partján. A névsorból kitűnik, elsősorban a fedezetsorban hajtott végre fontos változásokat egy év alatt, centerbe vezényelve a csúcsformában játszó Sárosi III Bélát.

Aztán a háború vihara az Üllői útra is betört. A játékosok katonai szolgálatot is teljesítettek, igaz, közülük többet is egészségügyi szolgálatra soroztak be, alig néhányuknak kellett megjárni a frontot. Ugyanakkor a vezérkar nem tudott minden kulcsjátékost megtartani. Amikor az 1943 májusában az edzői posztra került Schaffer Alfréd bő egy évvel később - kilenc nappal a megnyert kolozsvári kupadöntő után - távozott, így értékelte az Üllői úton töltött 13 hónapját: „Huszonöt csapatból csináltam bajnokot, csak a Ferencvárossal nem sikerült bajnokságot nyernem! Mégis, a Fradival elért második helyet tartom a legértékesebbnek. Amikor ide kerültem, alig néztem körül, Darnay úr *(Darnay László, a klub akkori ügyvezető elnöke, aki éppen aznap mondott le, mikor Schaffer. - A szerzők.)* egyre-másra kezdte kivonni a legjobb embereket. Helyükbe azonban senkit sem hozott. A végén örültem, hogy

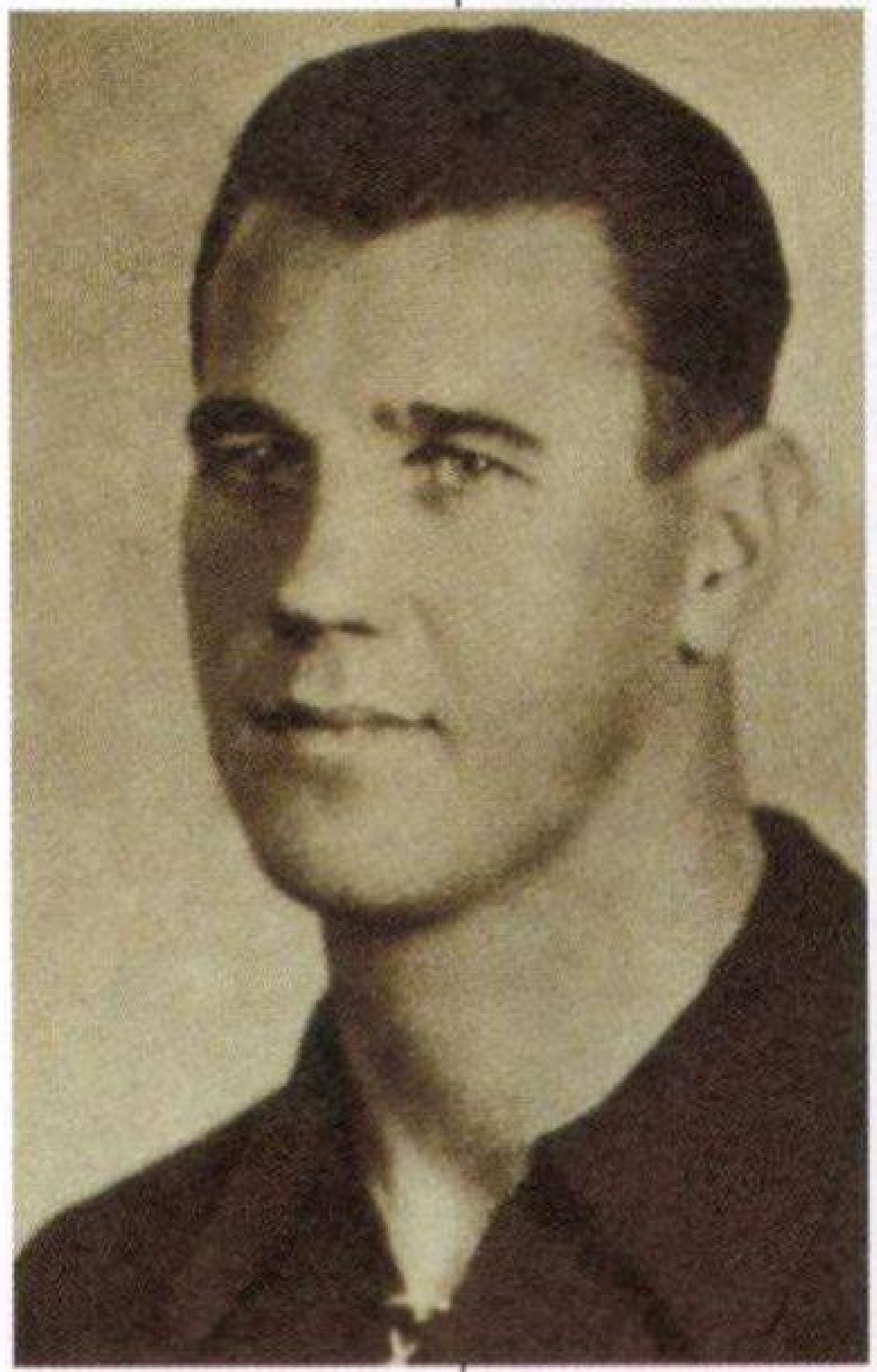

Korányi Lajos

Polgár Gyula

Lázár Gyula

Kérivel megerősödhettem. Neki köszönhetem a második helyet, éppúgy, mint a Magyar Kupát." *(Nagy Béla: FTC Napló, 1938-1944)*

Nem is egészen egy hónappal később már új elnöke volt a Ferencvárosnak: Jaross Andor, a Sztójay-kormány belügyminisztere. Nagy lelkesedéssel fogadták, legalábbis a Nemzeti Sport 1944. augusztus 3-i beszámolója szerint, amelyből kiderül, az új elnököt és a társelnököt, Uhlyarik Bélát közfelkiáltással, egyhangúan (sic!) választotta meg a lelkes, mintegy ötszáz fős közgyűlés. Mailinger Béla, a klub ügyvezetője beszéddel fordult Jaross felé: „Nemzetes Uram! Az FTC nevében hálásan köszönöm, hogy a mai súlyos és gondterhes viszonyok között, a nemzet szolgálatában kifejtett értékes munkássága közepette időt szakított arra is, hogy az FTC elnöki tisztségét elvállalja. Ezzel mintegy feje lett az FTC nagy családjának."

Olcsó poén lenne hosszasan azon élcelődni, hogy egy évvel később az új rend urai úgy gondolták, hogy a fejétől bűzlik a hal. A Ferencvárosi Torna Club nemkívánatos lett a hatalom szemében, magán viselte a fasiszta bélyeget. (Jaross Andort, a zsidók deportálásának egyik fő szervezőjét háborús bűnösként, miután az Egyesült Államok kiadta Magyarországnak, 1946-ban kivégezték.)

Talán még az egyesület fennmaradása is veszélyben volt néhány héten keresztül. Erre utalnak Barcs Sándor (akkoriban a Legfelsőbb Ötös Sporttanács tagja, később - például 1950 és 1963 között - az MLSZ elnöke, 1971-1972-ben az UEFA megbízott elnöke) 1946 szeptemberében a Népsportban írt gondolatai: „E sorok írója mindig büszkén hivatkozik arra, hogy van némi része a zöld-fehér egyesület megmentésében. Mindig vallottam - noha semmi közöm nem volt az FTC-hez " -, és vallom ma is, hogy a Ferencváros elvesztése pótolhatatlan űrt hagyna nemcsak a magyar labdarúgásban, de az egész magyar sportban. A zöld-fehér klubot ma már politikai síkon nem fenyegeti veszély. De kétségtelen hátránya az, hogy társadalmi egyesület, hogy nincs meg az üzemi hinterlandja, s hogy egész anyagi léte nagyszámú és hűséges közönségére épül."

A szövegből emeljünk ki két gondolatot. Egy: „van némi része a zöld-fehér egyesület megmentésében". Tehát meg kellett menteni. Kettő: „... ma már politikai síkon nem fenyegeti veszély". Tehát korábban fenyegette.

Alkalmasint a fenti szituáció is közrejátszott abban, a Fradi az 1945-ös, tulajdonképpeni Budapest-bajnokságban ugyan még második lett a kor legjobb csapata, az Újpest mögött, de aztán 1946-ban és 1947-ben sem tudott az első három közé kerülni. 1948-ban már igen, és akkor csak az utolsó fordulóban, Csepelen, Henni Géza, a kor egyik legjobb kapusa felfoghatatlan és legfeljebb csak hihetetlen magyarázatokkal érthetővé tett hibái miatt bukott el. Pedig ebben a korszakban is olyan remek futballisták játszottak a Fradiban az alapemberek (Henni Géza, Rudas Ferenc, Kispéter Mihály, Lakat Károly, Kéri Károly, Csanádi Árpád, Sárosi György, Gyetvai László) mellett, mint Sipos Vilmos (1942-1946), Mike István (1944-1947), Kubala László (1945-1946), 1946 májusától a fiatal Kocsis Sándor, vagy 1946 júliusáig az Olaszországba szerződött Sárosi III Béla.

Egyébként 1948 tavaszának derekán már új elnöke volt az egyesületnek: dr. Münnich Ferenc altábornagy, rendőrfőkapitány. A tagság éppen olyan lelkesen fogadta, mint négy évvel korábban Jaross Andort. Nem kertelt: „Aki azt mondja, hogy ne vigyünk politikát a sportba, az vagy tudatlan, vagy megbízhatatlan elem. A sportba csak azért nem kell politikát bevinni - mert benne van! Csak fel kell ismerni a sport politikai elemeit, s arra kell vigyázni, hogy ez a politika helyes legyen!" *(Nagy Béla: FTC Napló 1945-1949)*

Politikából pedig akkoriban nem volt hiány. Az egykori „spanyolos" Münnich kategóriáit átvéve megállapíthatjuk, nyilvánvalóan sok „tudatlan és megbízhatatlan elem" volt a Fradi táborában.

Az ugyanis nem szerette a hatalmat, s fordítva is igaz. „A B oldalon álltak a legendás B-közép tagjai, akiket kommunista részről nem övezett rokonszenv. Ez a negatív viszonyulás - rögtön érezni lehetett - kölcsönös volt." *(Rónay László: Fradi-szívvel hegyen, völgyben)*

Miközben a csapat 1948 őszén a 15 bajnoki mérkőzéséből 14-et megnyert, s csak egyen játszott döntetlenre (76 gólt szerzett, ami jobb volt a mérkőzésenkénti ötös átlagnál!), november 28-án, a Vasas elleni meccsen a közönség tüntetett, a korabeli megfogalmazás szerint „provokatív politikai megnyilvánulásokat tett".

A 4:2-re megnyert találkozó után az MLSZ először nemcsak hogy betiltotta az Üllői úti pályát, hanem - példátlan intézkedéssel - négy mérkőzésre meg is vonta a zöld-fehérek szereplési jogát. A következő négy ellenfél játék nélkül nyert volna a Fradi ellen. A vezetőség, nyilvánvalóan Münnich Ferenc révén, „a politikai vezetéshez fordult, a büntetés enyhítése végett". Sikerrel: a játékjogot visszakapta a csapat, csak idegenben kellett játszania.

Szoyka Kornél

Akkoriban volt a csapat keretének tagja Mindszenti (Minich) Pál. Személye jó lehetőséget adott a Fradi-tábornak 1949 tavaszán arra, hogy - noha a tartalékkapus nem került pályára - „Éljen Mindszenti" kiáltásokkal éltesse őt, nyilvánvalóan üzenve a hatalomnak, mit gondol Mindszenty József bíboros, a magyar katolikus egyház feje előző decemberi letartóztatásáról, illetve februári, életfogytiglani börtönbüntetést elrendelő ítéletéről.

Talán éppen akkor dőlt el, hogy a „nagy átszervezések" vitathatatlan vesztese a Ferencváros lesz.

Más kérdés, hogy a kulisszák mögött már folytak a szervezkedések. Mészáros József, a Kispesttől 1948-ban igazolt csatár, a csapat későbbi legendás edzője mesélte Nagy Bélának *(FTC Napló 1950-1954)* az alábbi történetet: „ Úgy emlékszem, 1948-ban Nádas Adolf ügyvezető elnök összehívta a csapat idősebb játékosait, majd tájékoztatott bennünket a helyzetről. Elmondta, hogy a magyar sport vezetése új felépítésű egyesületeket kíván létrehozni. Az FTC-nek két lehetőség adott: a Légierő vagy az ÉDOSZ csapata lehet. Beszéljék meg a csapat tagjaival, mi, vezetők is fontolgatjuk a dolgot, azután majd együtt döntünk - mondta Nádas Adolf. Természetesen izgatottan tanácskoztunk, és mivel az egyenruha egyikünket sem csábította, valamint az élelmezésiek játékosának lenni biztos élelmet is jelent - ami abban az időben nem volt utolsó szempont

Kalocsay Géza

-, úgy határoztunk, hogy mi, játékosok, az ÉDOSZ-t választjuk." Noha azért ennyire demokratikusan talán nem zajlottak az események, gombolyítsuk tovább a fonalat: 1948-ban megkezdődtek a tárgyalások. Az 1949-es Élelmezési Kongresszuson már határozatot is hoztak a fúzióról, amely aztán az 1950. február 16-i közgyűléssel be is teljesedett.

A beolvasztás után szinte napra pontosan öt hónappal, 1950. július 14-én a Fradi elveszítette négy kulcsjátékosát, akik alapemberei voltak a klubhistória egyik legerősebb alakulatának (Henni - Rudas, Szabó - Kéri, Kispéter, Lakat - Budai, Kocsis, Deák, Mészáros, Czibor), az 1949 tavaszán a második helyezett MTK előtt 11 pontos előnnyel bajnoki címet nyerő gárdának. Annak a csapatnak, amelyik a Fradi történetében csúcsot jelentő 140 gólt elérve nyert bajnoki címet.

A Fradira akkoriban az állandóság volt a jellemző, a fentebb felsorolt tizenegyen kívül csak Csanádi Árpád játszott sok mérkőzésen (21) az 1948-1949-es idényben. A tartalékok, Hernádi Pál, Horváth Ödön, a tartalékkapus Mindszenti Pál, valamint Anda László, Tihanyi II András és Villányi Tibor alig kaptak szereplési lehetőséget Lyka Antal edzőtől. Horváth Ödön például leginkább azért játszott, mert Kérit és Mészárost március 13-án „kivonták a forgalomból". A két futballista - jó pár, más klubban szereplő társával egyetemben - Olaszországba akart szökni.

Malonyai Péter Az Aranykór című, 1989-ben kiadott könyvében a korabeli dokumentumokat citálva így rekonstruálja az esetet: „1949. május elején tudta meg az ország, hogy szabadon bocsátották Kádár János belügyminiszter rendeletére az internálótáborból Mészárost és Kérit (FTC), valamint Egresit (Újpest) és Lórántot (Vasas). Heteken belül teljessé válik az amnesztia, mert az MLSZ elnöksége úgy határozott, hogy a Népfront nagy győzelme alkalmából visszaadja Kéri, Mészáros, Egresi és Lóránt játékjogát." Kéri és Mészáros május 17-én szabadultak, öt nappal később már bajnoki mérkőzést játszottak.

Milyen volt akkoriban a hangulat? „A Fradi-pálya falelátói úgy recsegnek a hatalmas tömeg tombolása közben, hogy a kerületi rendőrfőnök számára egy Fradi-meccs maga a potenciális nyugdíjaztatás. Őrjöng a kerület, örömmámorban úszik az ország, ilyen Fradit nem láttak az emberek az Uruguay válogatottját verő és százszázalékos bajnoksá-

TÖBB MINT LEGENDA

Az örökös gólkirály

Az örökös gólkirály - ez volt a névjegykártyájára írva, s nem ok nélkül. Deák Ferenc (1922. január 16.-1998. április 18.) az 1945-1946-os idényben 34 meccsen lőtt 66 gólja megdönthetetlen rekord. Ő volt a háború utáni évek kiemelkedően leggólerősebb csatára szerte a világban: 1945 és 1949 között - két idényt a Szentlőrinci AC-ben, majd kettőt a Ferencvárosban játszva - 124 mér-

got nyert tizenegy óta. Nincs ember a hazában, aki sejtené, hogy ez a káprázatos tudású csapat éppen fantasztikus futballjával, tagjaiban rejlő zsenialitásával, mindent elsöprő népszerűségével aláírta saját halálos ítéletét." *(Lakat T. Károly: Apám regénye)*

A következő szezonban még a második helyen végzett a franzstadi legénység, noha ismét a legtöbb gólt szerezte; egyetlen hónap (november végétől december végéig) rossz formája, s a következő korszak két ásza, a Kispest (Honvéd) és az MTK (Textiles) elleni gyenge produkciója miatt „csak"" a második helyen. Júliusban aztán (a négynapos rendkívüli átigazolási időszakban) Budai II Lászlót és Kocsis Sándort a Bp. Honvédba, Deák Ferencet és Henni Gézát a Bp. Dózsába vezényelték. Addigra már a zöld-fehérek elveszítették a lábtörése miatt játékképtelen Rudas Ferencet is, aki soha többé nem nyerte vissza a régi formáját. Ekkora veszteséget a csapat nem tudott elviselni.

A mélypontot az akkor már piros-fehérben játszó Kinizsi kilencedik helyezése jelentette 1952-ben - néhány megalázó vereséggel. A Bp. Honvéd például 9:1-re nyert az Üllői úton a Szabó II - Ombódi, Kispéter, Dalnoki - Dékány, Bircsák - Pataki, Horváth Ö., Hári, Mészáros, Koczó tizenegy ellen, amelybe egyébként még csereként Rudas is beszállt. Az MTK-tól (akkori nevén a Bástyától) kilencet, a Dorogtól hatot, a Győrtől pedig hetet kapott két-két meccsen úgy, hogy közben egyet sem szerzett.

Az edzéseket 1952-ben Deák Ferenc vezette - nem a haza bölcse, de nem is a két évvel korábban kiebrudalt center. Lakat T. Károly, a kiváló sportújságíró az apai történeteket felelevenítve nyitotta fel az utókor szemét, ki is volt a csapat edzője: „Ősfradista, aki már az amatőr korszakban is a Fradi körül dolgozott, mindenféle beosztásokban, volt menedzser, szakosztályvezető, de közben tréningeket is vezetett. Mindenki Szódásnak hívta csak, mert hajdanán egy szódagyára volt, ő látta el szódával az egész IX. kerületet. A Kinizsi-idők nagy kavarodása közepette átmeneti jelleggel, jobb híján bízták rá az első csapatot."

1953 már hozott némi javulást (ráadásul csupán két ponttal maradt le a csapat a harmadik helyezett Vasas mögött), majd 1954-ben már csak a Bp. Honvéd és az MTK (immár Bp. Vörös Lobogó) zárt előtte.

A szurkoló lélektanában érdekes tételt írt a javuló eredménysor.

kőzésen 210 gólt szerzett a földkerekség legjobbjai közé tartozó magyar NB I-ben.
A Fradiban 1947-től három bajnoki idényt töltött, az elsőben 41, a másodikban 59, a harmadikban 21 gólt ért el.
A SZAC, a Ferencváros, majd a Bp. Dózsa (1950–54), a Bp. Spartacus (1955), az Egyetértés (1956–57) és a Siófok (1958) csatára mindössze egyszer volt bajnok (1949), de háromszor is országos gólkirály.
A válogatottban 1946 és 1949 között 20 mérkőzésén 29 gólt lőtt. Világszerte is párját ritkítja a legalább húsz meccsen a legjobbak között szerepeltek között az 1,45-ös gólátlag!

Rónay László a már idézett könyvében *(Fradi-szívvel hegyen, völgyben)* így emlékezett: „Valaki – talán Hegyi Gyula – azt tanácsolhatta a politikai vezetőknek, hogy enyhítsenek a Kinizsi nyomásán. Sós Károly vezetésével, Csikós Gyula éles szemű tehetséggondozásának köszönhetően sikerült is néhány tehetséges játékost szerezni."

1953 a magyar futballban az olaszok ellen a római stadionavatón elért 3:0-val megnyert Európa-kupa elhódításának, s természetesen az Évszázad mérkőzésén, a Wembleyben elért 6:3-nak az éve, de a Kinizsi, illetve a Ferencváros szempontjából fontosabb, hogy ekkor került be az első csapatba két, később legendává nemesült, együtt több mint ezer mérkőzést számláló nagyszerű futballista, Fenyvesi Máté és Mátrai Sándor. Előbbit a Kecskeméti, utóbbit, egyébként Vígh Zoltán társaságában, az Orosházi Kinizsiből igazolta át a klub. Február elsején az OTSB, az akkori legfelsőbb sportfőhatóság jóváhagyta Kertész Tamás (Bp. Lokomotív), Gulyás Géza (Bp. Dózsa), Orosz Pál (Szentesi Kinizsi) és Pásztor István (Kinizsi Dohánygyár) átvételét is. Mint látszik, néhány átigazolás „családon belül" maradt.

Gulyás, Kertész, Orosz, Mátrai és Fenyvesi ugyanazon a mérkőzésen mutatkoztak be: a Kőbányai úton, a február 22-i Vasas Ganz-Vagon elleni Magyar Népköztársasági Kupa-meccsen. Az 1:1-gyel záruló találkozó Kinizsi-gólját a későbbi világklasszis védő, Mátrai Sándor szerezte – akkoriban még centert játszott.

Az 1954-ben bronzérmes alakulat szenzációsan kezdte az idényt. Sós Károly legénysége az első nyolc mérkőzése után még veretlenül állt, a hatodikon a magyar bajnoki meccsek nézőcsúcsát jelentő 98 ezer szurkoló előtt játszott gól nélküli döntetlent az Aranycsapat törzstagjaira épített Bp. Honvéd ellen. Csupán az ugyancsak bombaerős Vasas ellen veszített április közepén. Miután a csapat már csak a Dózsától, a Csepeltől és a Vörös Lobogótól kapott ki, megint megcsípte a harmadik helyet. Érdekes, hogy a Bp. Honvédot 1953-tól a forradalomig (illetve a Ki-

TÖBB MINT LEGENDA

A villámikrekkel rajtolt

Mátrai Sándor (1932. november 20.–2002. május 29.) bizonyos értelemben két korábbi válogatott, Holits Ödön vagy éppen Rökk Ede hagyományainak folytatója volt: kiváló atlétából lett válogatott futballista. Még Magna Sándor néven magas- és távolugrásban, illetve síkfutásban is korosztálya legjobbjai közé tartozott az ötvenes évek legelején, 1952-ben a Helsinkiben bronzérmet nyerő 4x100-as síkfutó váltó, a „villámikrek" tartalékjaként kikerült az olimpiára. (Később rövid ideig Marosvölgyi volt, majd Mátrai lett.)

A nagyszénási születésű, Orosházáról atlétaként a Kinizsihez Budapestre igazoló ifjú ellenben néhány hónappal később már váltott: a labdarúgás mellett kötelezte el magát. Első meccsein még középcsatárt játszott, a Magyar Népköztársasági Kupában az első és a második mérkőzésén is gólt szerzett, aztán a harmadik hivatalos találkozóján, a Szombathelyi Lokomotív ellen, NB I-es újoncként – Kertész Tamás,

nizsi-korszak végéig) egyetlen bajnokin sem sikerült legyőznie. Ugyanakkor az MTK (Bp. Bástya, Bp. Vörös Lobogó) ellen hatból három mérkőzést is megnyert, igazolva, hogy tudásban nem sokkal maradt el a kor második legjobb magyar futballcsapatától.

Az 1956-os NB I küzdelmeit nem fejezhették be, az októberi és a novemberi fegyverdörgések félbeszakították. A Budapesti Kinizsi SE huszonkét mérkőzést tudott maga mögött, és amikor megállt a futballgépezet motorja, a negyedik helyen posztolt. A Magyar Népköztársasági Kupát idővel a zöld-fehér dandár vihette haza, 2-1-re megverte érte a döntőben a Salgótarjánt. Rendhagyóan hosszúra nyúlt a sorozat, miután 1955-ben, Rákosiék regnálása alatt kezdték el, aztán 1958-ban, a Kádár-rendszerben tettek pontot a végére.

De vissza 1956-ba: október 21-én - vasárnap délelőtt - az Üllői úton rendezték a Kinizsi-Csepeli Vasas mérkőzést. Az eredmény 1:1 lett, a gólt Borsos Miklós lőtte. Ez lett a Kinizsi-korszak utolsó gólja.

1956. november elsején a Ferencvárosi Torna Club visszavette régi nevét.

A Fradi, immár újra zöld-fehérben, decemberben jugoszláviai túrára ment. Újvidéken, Belgrádban, Titográdban és Szarajevóban is játszott, felemás mérleggel. Győzelmek és vereségek felváltva követték egymást. Két dorogi, Ilku István és Buzánszky Jenő kölcsönjátékosként vett részt a túrán, az Aranycsapat jobbhátvédjének öt Fradi-mérkőzés is gazdagítja parádés pályafutását.

Az 1956-os forradalom utáni időszak - noha a legszűkebb elithez tartozó csapatok közül csak a Puskást, Kocsist és Czibort is elveszítő bajnokcsapat szenvedett nagy érveszteséget - nagy változásokat hozott az NB I-ben. 1950 és 1956 között csak két klub, a Bp. Honvéd és előbb Bp. Bástya, majd Bp. Vörös Lobogó néven az MTK nyert bajnoki címet. 1957-től ellenben négy év alatt négy különböző csapat lett a bajnok. A Fradi nem volt köztük - ezért is érdemes megjegyezni, a helyezési számok alapján már 1962 nyaráig is csupán a Vasas, az MTK és kevéssel

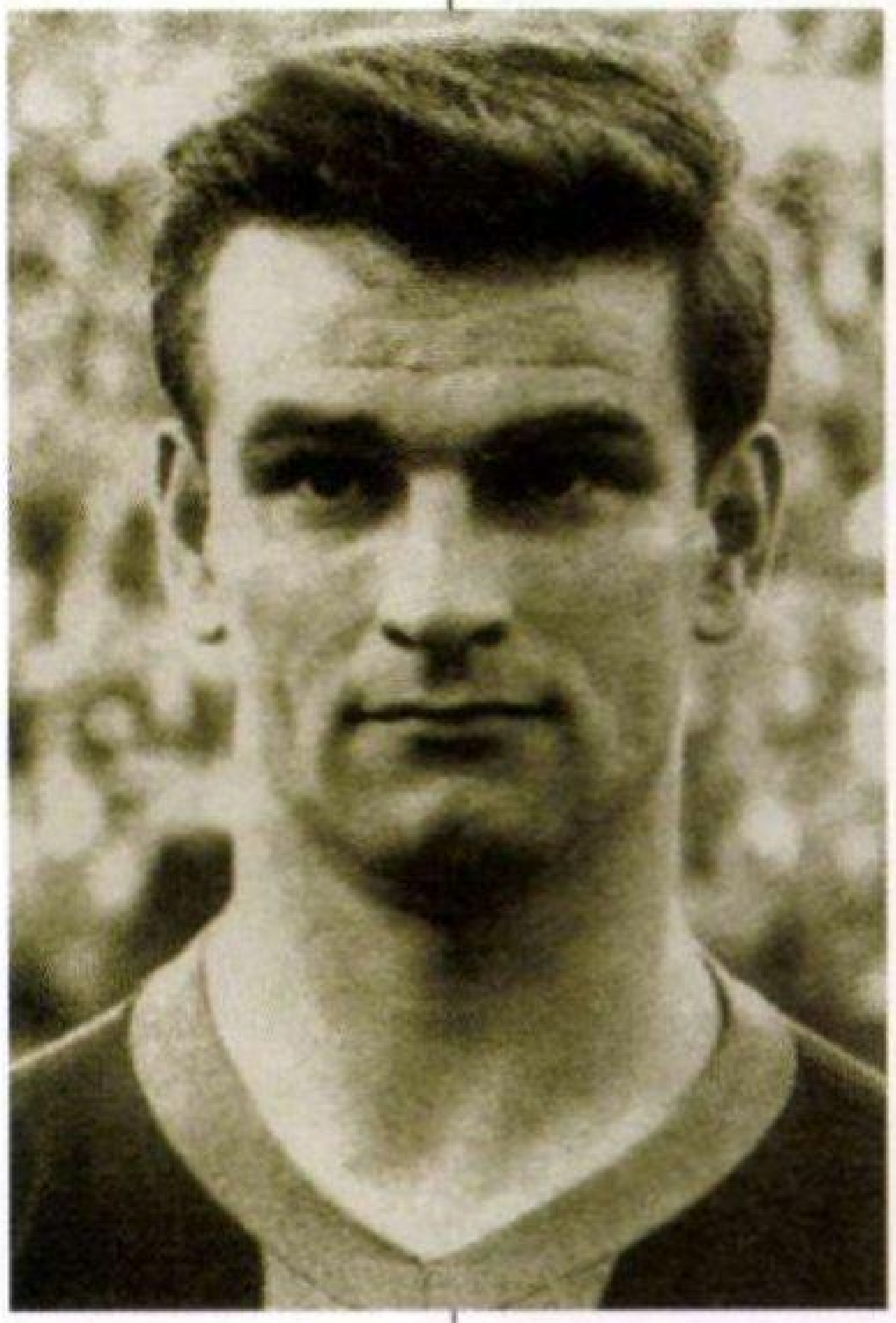
Kocsis Sándor

Czibor Zoltán

Orosz Pál, Mészáros József és Fenyvesi Máté között - mesternégyest ért el. Aztán hamarosan hátravonult a védelembe, ahol világklasszissá érett. Kamatoztatta elképesztő fizikai adottságait, amelyeknek köszönhetően gyakorta vetette be a szereléseknél egyik kedvenc fegyverét, a becsúszó szerelést. 1953 és 1968 között játszott a klub futballcsapatában. 554 hivatalos mérkőzése közül 356 volt bajnoki. Háromszoros magyar bajnok, egyszeres MNK-győztes, az 1965-ös VVK-győztes csapat kapitánya volt. Pályafutását az Egyetértésben fejezte be.

Érdekes, hogy a válogatottban szinte mindig jobbhátvédként szerepelt, ugyanakkor a Ferencvárosban többnyire középen kapott helyet a védelemben. Baróti Lajosnak ebben (is) igaza volt: a hatvanas évek első felében így egyszerre lehetett a pályán Mátrai, valamint Sipos Ferenc és Mészöly Kálmán is. A 81-szeres válogatott legendánál senki sem szerepelt többször a Ferencvárosból a nemzeti tizenegyben. Három világbajnokságon lépett pályára, tagja volt az 1964-es Eb-bronzérmes gárdának.

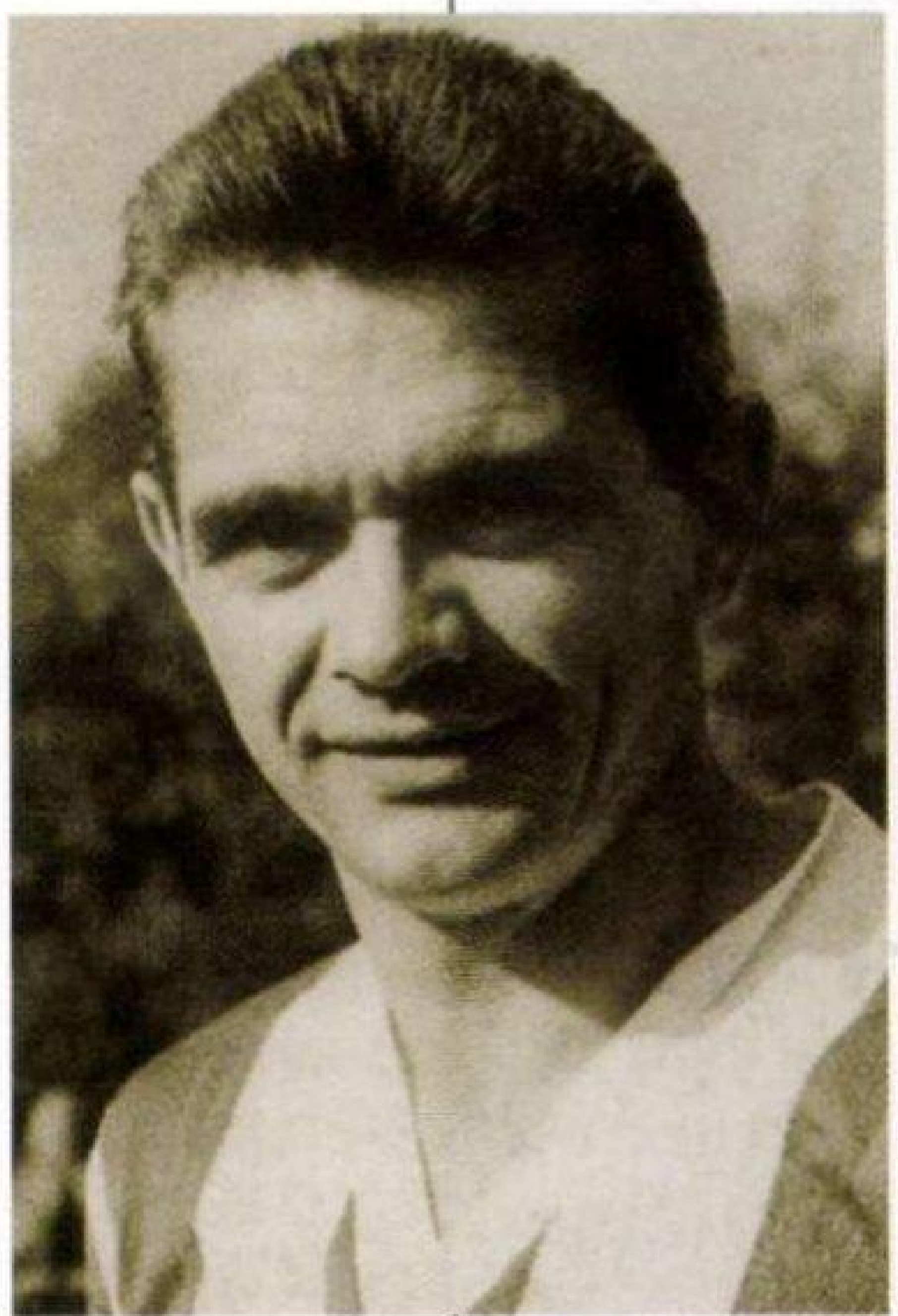
Mátrai Sándor

az Újpesti Dózsa (tehát a Csepel hozzáadásával a korszak bajnokai) bizonyultak nála jobbnak.

1963-ban pedig a Fradi, addigi története leghosszabb várakozása után, 14 éves szünetet követően, ismét megnyerte a bajnokságot.

Az 1957 elejétől számított bő fél évtizedben a játékosok megélhettek egy máig is nosztalgiával emlegetett túrát (a Ferencváros 1957-ben 17 mérkőzést játszott Ausztráliában, az útról az edző, a későbbi jeles sportdiplomata, Csanádi Árpád Fradi-fiúk Ausztráliában címmel írt riportkönyvet), az utolsó két fordulóban elveszített bajnoki címet (1958-ban az utolsó előtti játéknap előtt még a zöld-fehérek álltak az élen, de az MTK elleni vereség és a Vasas elleni döntetlen a harmadik helyre lökte vissza a csapatot), játszhattak tévés meccseket, kipróbálhatták, milyen gombos ingeket használni sportmeznek, vezethetett nekik bajnokit az Évszázad mérkőzésének holland sztárbírója (Leo Horn dirigálta 1957 októberében a Vasas ellen 3:2-re megnyert rangadót), lejátszották külföldi meccsek garmadáját (az 1957-1958-as szezonban 31 nemzetközi találkozón lépett pályára a Fradi), szerepeltek villanyfényes bajnoki mérkőzéseken, - de mindezek jelentősége eltörpült amellett, hogy 1958. november 2-án, a Diósgyőr elleni bajnoki találkozón bemutatkozott az első csapatban Albert Flórián.

A magyar labdarúgás egyetlen aranylabdása, az Üllői úti stadion „névadója" így emlékezett vissza a Kiss László által szerkesztett, Életem a Fradi című könyvében a debütálásra: „Órákkal a mérkőzés kezdete előtt a család is velem villamosozott ki a Népstadionba. Ők indultak a lelátóra, én meg beadminisztráltam magam az öltözőbe. Még szerencse, hogy jött valami vezető, mert ha nem szól, nem igazol, én akkor 1958. november 2. óta talán még mindig ott állnék, bebocsátásra várva. Istenem, beengedtek, nekem pedig eszembe jutott, hogy ott fogok öltözni és játszani, ahol Kocsis, Puskás, Bozsik meg Hidegkuti is öltözött és játszott, illetve némelyikük még mindig játszik. Jóleső zsibbadás vett rajtam erőt, amint lefekhettem a kényelmes gyúrópadra, mint a nagyok - persze, csak utolsóként, érdekes, ez a gyúrásnál aztán szokásommá, egyik babonámmá is vált -, s gondoltam, na, az én izmaimmal is varázslatot tesznek. Aztán jött a melegítés a szoborparkban, az osztálytársak haverkodó integetése, biztatása, az ellenfelek - Werner, Szigeti, Paulás - méricskélése, csak bódultam bele a csodába. Kézbe fogtam, vizsgálgattam a labdát, lábbal a világért sem molesztáltam volna, már az ifiben is élt a kabalám: a bemelegítéskor semmi labda, semmi rugdalódzás. Amikor aztán elkezdődött a játék, hihetnők, hogy megnyugodtam, pedig akkor voltam csak igazán begyulladva, s ha akkor ott megkérdez valaki, hogy ki is vagyok, nem biztos, hogy elsőre kitalálom a saját nevemet. Aztán valahogy mégis helyre rázódtam, felfedeztem az ellenfél kapuját, s rájöttem, ez a sok ember ott a lelátón úgy jött ki, hogy rám is kíváncsi. Ha átesem a labdán, ha nem, rajtam is Fradi-mez van, nekem is szól a Hajrá, Fradi!

A szünetben pedig nyugtatgattak, Tátrai Sanyi bácsi még félre is hívott, de a második félidőre sem úgy mentem ki, mintha nagyon is otthon érezném magam a Népstadion gyepszőnyegén. Nem. Igyekeztem

KÖZKINCCSÉ TÉTETIK

A Fradi és az Aranycsapat

Valóban közismert tény, hogy az Aranycsapat legendás tizenegyéből senki sem volt a legnagyobb sikerek idején, 1951 és 1956 között a Bp. Kinizsi játékosa. Ugyanakkor a játékosok több mint fele viselte a pályafutása során a Ferencváros mezét! Budai II László, Kocsis Sándor és Czibor Zoltán egyaránt tagja volt az 1948-1949-es bajnokcsapatnak. Grosics Gyula 2008 márciusában, 82 évesen „védett” egy percet, ezzel legalább jelképesen „bepótolva” azt, amitől pályafutása vége felé, 1962-ben az akkori sportvezetés megfosztotta: a Fradi játékosa lett. Puskás Ferenc az 1947-es mexikói túrán játszott zöld-fehérben, Buzánszky Jenő pedig 1956 decemberében, 1957 januárjában, Jugoszláviában lett öt mérkőzés erejéig „fradista”.

Buzánszky Jenő
(az álló sorban
középen)
az FTC mezében

szabadulni a labdától, hogy jaj, csak ne hibázzak, hiába biztattak: „Bátran, Öcsike, csináld meg a cseleidet!” Mit mondjak, nem cseleztem agyon magam, de 74. percben eljött az én pillanatom. Fenyvesi adott be balról, én meg kapásból, ballal a kapuba bombáztam a labdát. Két karomat az égbe vetettem, talán egészen a csillagokig, de nem hittem el, hogy az a sok ember most mind engem ünnepel. A második gólom az utolsó percben esett, s azt mondták-írták, hogy ez volt az első igazi Albert-gól a nagyok között. Végigcseleztem magam a diósgyőri védők között, s úgy helyeztem hat-hét méterről Tóth hálójába a labdát, mint a hímes tojást. Utána megint égben a két kéz, s újabb csillagkeresés következett. A meccs után, gondolom, a nagyok elmentek együtt valahova, én nem. Nekem másnap suli volt, izgultam, mit szól az osztály a 3:1-hez meg a két gólomhoz, s csak reménykedtem, hogy nem felelek fizikából. Mentem haza a családdal, hallgattam édesapámat, aki azért éjfélkor elugrott a Blahára, ahol akkor már lehetett Népsportot kapni.”

Az elkövetkező években Albert Flórián a Ferencváros első számú csillaga lett. Még nem is egészen tizennyolc évesen bekerült a válogatottba, a tizenkilencedik születésnapja előtt már az NB I gólkirályának mondhatta magát, sőt a következő idényben, még mindig tizenévesen, Tichy Lajossal holtversenyben, újra elnyerte a gólkirályi koronát. Közben megesett (1959. november 15-én a Népstadionban, a BVSC ellen), hogy négy gólt fejelt egyetlen bajnoki mérkőzésen, meg az is, hogy (1960. december 11-én, ismét a Népstadionban, a Debreceni VSC-t szomorítva) hat gólt szerzett 90 perc alatt.

Az 1963. évi 4-es törvényerejű rendelet március 22-én közel négyezer, még mindig börtönbüntetését töltő „ötvenhatosnak” adta vissza a szabadságát. Néhány héttel később a Ferencváros, a csapat szétszedése és átnevezése óta először, megnyerte a bajnoki címet. Az enyhülő politikai légkörben a szurkolók megtalálták a magyarázatot a „Miért pont most?” kérdésre: „Megengedte Kádár János, bajnok lett a Ferencváros” - skandálták. Nem örült neki a hatalom, s ezt a rendőrök gumibotjain keresztül igyekezett is tudatosítani. Ettől még a drukkerek azt hitték, új idők jönnek. Büszkén emlegették, hogy az övék az egyetlen budapesti nagy klub (s akkoriban presztízsben még nagyobb volt a különbség a fővárosi és a vidéki egyletek között, mint tudásban), ellentétben a Bp. Honvéddal, az Újpesti Dózsával, az MTK-val és a Vasassal, amelyik nem hódolt be a hatalomnak, nem érezte annak támogatását.

A bajnoki cím sorsa Salgótarjánban dőlt el, a Fradi 2:1-re nyert a vereséggel az élvonaltól elbúcsúzó bányászcsapat ellen. Fenyvesi II József szerezte az egyenlítő, majd Fenyvesi Máté doktor a győztes találatot. Két testvér!

1963 őszén, a félidényes bajnokságban „csak” meg kellett volna nyerni az utolsó, a dorogi mérkőzést az ismétléshez. A zöld-fehérek már az előző fordulóban révbe érhettek volna, de kikaptak Szegeden, viszont még maradt javítási lehetőségük. Csupán el kellett volna hozniuk egy pontot Dorogról, ám a 86. percben Szuromi Antal „talált” egy gólt, s ezzel a ferencvárosiak nyakából átemelte az aranyérmeket a győriekébe.

1964-ben aztán a franzstadtiak visszavették a bajnoki címet, három ponttal maguk mögé utasítva a Honvédot, s héttel a harmadik helyezett Tatabányát. Még Fenyvesi II játszott többnyire jobbszélsőt, de mellette már összeállt a Varga, Albert, Rákosi, Fenyvesi csatársor.

A következő két év a Vasas tündöklését hozta az NB I-ben (a piros-kékek mindössze négy bajnokit veszítettek csak el 1965-ben és 1966-ban), mind a kétszer a Ferencváros lépett a képzeletbeli dobogó második fokára. Az lett volna a bombameglepetés, ha hátrább végez: a zöld-fehér sor 1962 ősze és 1968 vége között egyszer sem zárt a másodiknál rosszabb helyen, s közben négy bajnoki címet nyert. De nemcsak a hazai porondon tündökölt, hanem a nemzetközi kupákban is.

Utólag már tudjuk: az 1962-1963-as VVK-elődöntőbe jutás remek bemelegítést jelentett, noha a Dinamo Zagreb elleni kettős vereség után okkal maradt mindenkiben hiányérzet. A következő szezonban a

TÖBB MINT LEGENDA

Tüske, aki meg nem szúrt volna senkit

Fenyvesi Máté (1933. szeptember 19.–) szülővárosa csapatában, a Jánoshalmában kezdett futballozni, majd 1951-ben a Kecskeméti Kinizsi játékosa lett. 1953-tól 1969-ig a Bp. Kinizsi, majd miután visszakapta a klub a nevét, a Ferencváros labdarúgója volt. Négy bajnoki címet nyert, ezek közül az elsőt az ő góljával biztosította be a Fradi. Egyszer volt MNK-győztes. Ő szerezte a győztes találatot 1965-ben, a Juventus ellen idegenben megnyert VVK-

Galatasaray ellen csúnya vereségbe lépett a csapat, ám aztán következett az 1964-1965-ös nagy menetelés.

A Ferencváros a Spartak Brno (2:0, 0:1), a Wiener SC (0:1, 2:1, 2:0), az AS Roma (2:1, 1:0), az Athletic Bilbao (1:0, 1:2, 3:0) és a Manchester United (2:3, 1:0, 2:1) legyőzésével - mint az eredmények is mutatják, óriási csatákat vívva - került a VVK-döntőbe. De bekerült! Eredetileg két mérkőzésen dőlt volna el a Juventus ellen a kupa sorsa, ám a magyar fél (!) lemondott a hazai találkozóról, vállalva, hogy egyetlen meccs döntsön, az is Torinóban. Az ok egyébként anyagi természetű volt, a sporthivatal illetékesei úgy döntöttek, hogy miután a Fradi háromszor is három mérkőzésre kényszerült, s ez többletköltségeket jelentett, a zöld-fehéreknek (Géczi - Novák, Mátrai, Horváth - Juhász, Orosz - Karába, Varga, Albert, Rákosi, Fenyvesi dr.) le kell mondani pályaválasztói jogukról. Ráadásul várt a csapatra egy két és fél hetes amerikai túra is.

Utólag azt mondhatjuk: jó döntés volt belemenni abba, hogy csak egy mérkőzésen dőljön el a kupa sorsa. Hiszen a 90 perc során egyetlen gól született, azt pedig Fenyvesi Máté fejelte! Mindmáig ez az egyetlen magyar győzelem az európai labdarúgókupák 1955 óta íródó történetében.

A Ferencváros valóban Európa legjobb klubcsapatai közé tartozott a hatvanas évek közepén, nagy reményekkel várhatta minden szezonban a nemzetközi szereplést. Az 1965-ös VVK-győzelem utáni őszön a BEK-ben rajtolt, az izlandi IB Keflavik és a görög Panathinaikosz legyőzése után már a negyeddöntőben járt. Ott viharos emlékű mérkőzésen kiesett az Inter ellen. Az 1966-1967-es idényben újra a VVK-ban rajtolt, az Olimpija Ljubljana és az Örgryte kiverése után súlyos vereséget szenvedett az Eintracht Frankfurttól, s kiesett. A következő évben viszont a döntőig menetelt, a román Arges Piteşti, a Real Zaragoza, a Liverpool és az Athletic Bilbao, majd a Bologna legyőzésével, talán még az 1964-1965-ösnél is nehezebb úton jutott be a fináléba. Kár, hogy ott a Leeds United megállította. S még nagyobb kár, hogy az esztendő végén itthon bajnoki címet nyerő, csúcsformába került, sokak szerint akár a BEK-győzelemre is esélyes Ferencváros - politikai okokból, jórészt a Varsói Szerződés hadseregeinek csehszlovákiai intervenciója miatt - nem indulhatott el 1968 őszén a bajnokcsapatok mezőnyében.

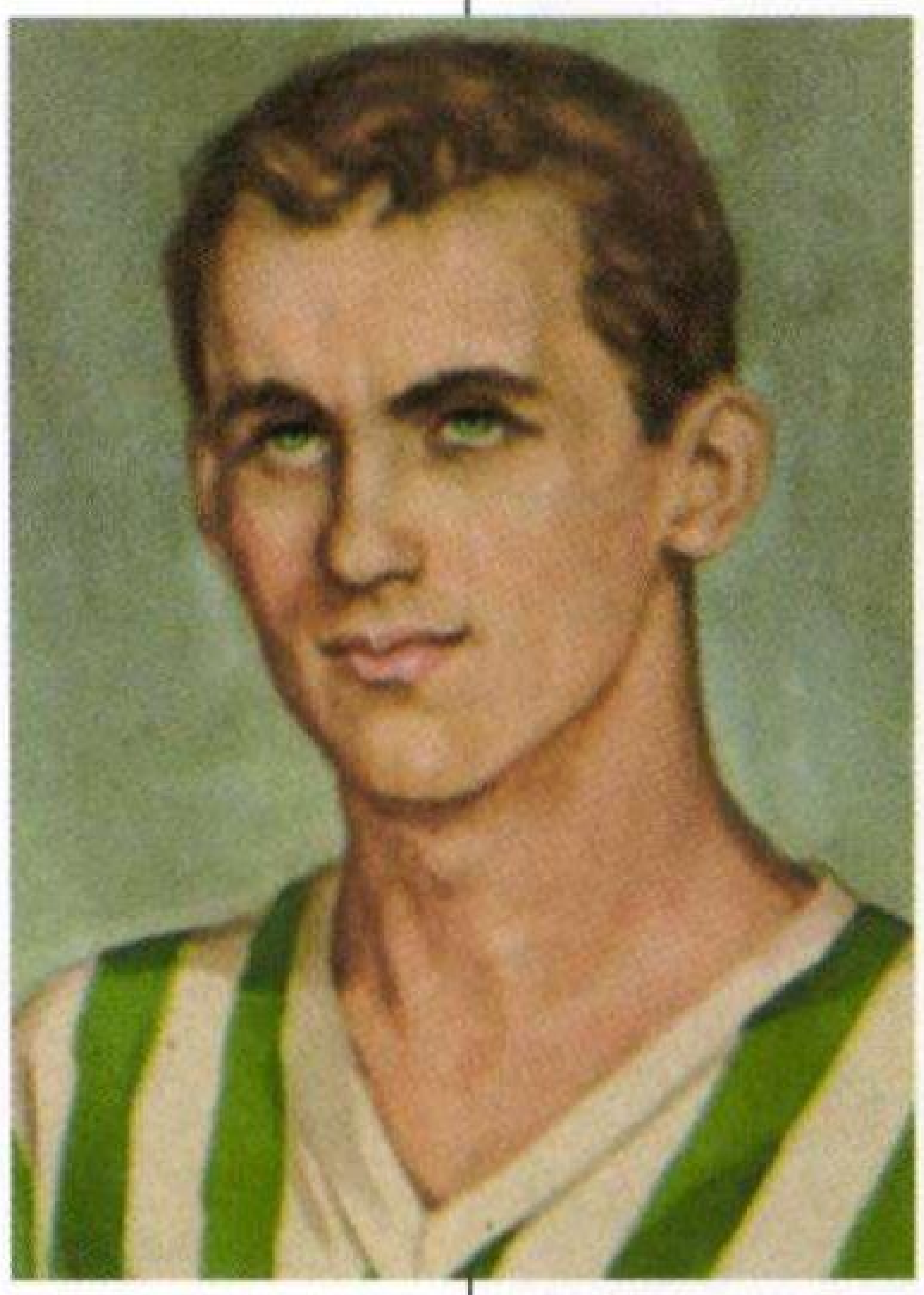

Albert Flórián

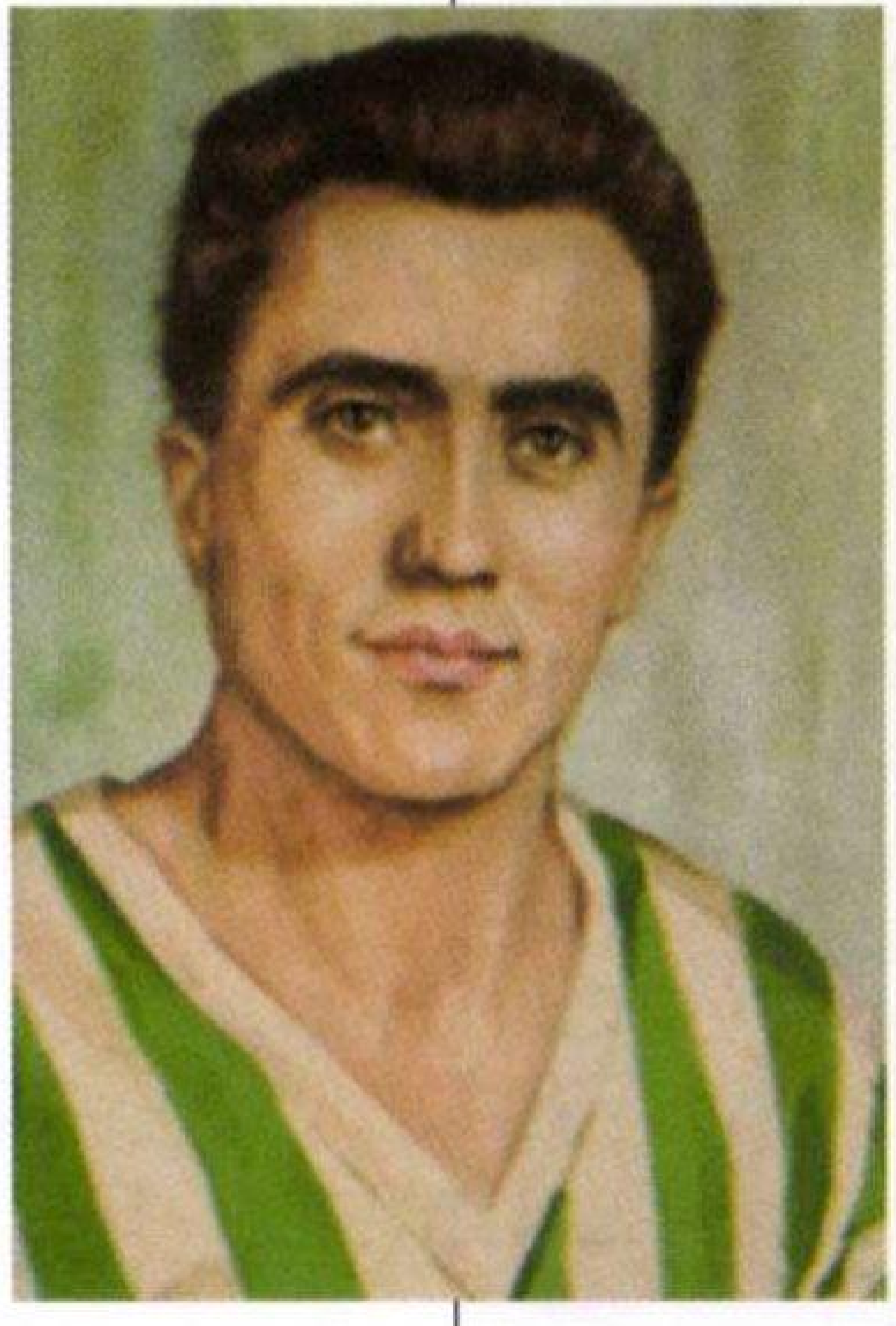

Rákosi Gyula

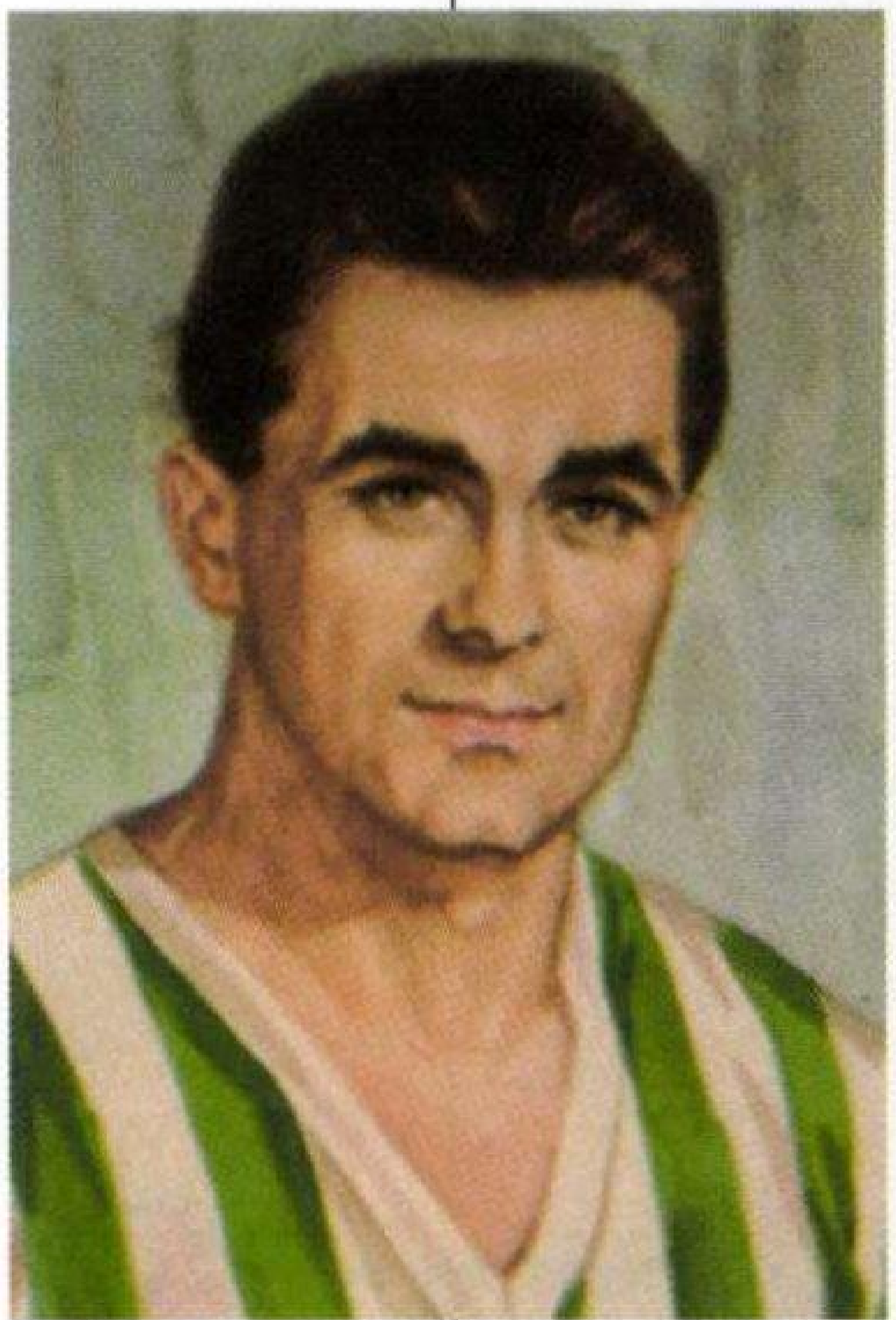

Fenyvesi Máté

döntőben, s tagja volt az 1968-as, döntős együttesnek is. A Fradiban 343 bajnoki találkozón 84 gólt szerzett. A svájci világbajnokság utáni első mérkőzésen, az 1954. szeptemberi, a románok elleni találkozón mutatkozott be a válogatottban, részt vett három világbajnokságon (1958, 1962, 1966, utóbbin nem lépett pályára), tagja volt az 1964-es kontinensbajnokságon bronzérmet szerzett csapatnak is. Alkalmasint ezek a száraz adatok „Tüskéről", akit a kor tanúi szinte egybehangzóan jelölnek a Fradi legszimpatikusabb tagjának. Futballista pályafutása alatt állatorvosi diplomát szerzett, a visszavonulása után éveken, sőt évtizedeken keresztül állatorvosként dolgozott. A kilencvenes években a Független Kisgazdapárt színeiben országgyűlési képviselő lett.

Az 1965-ös sikerek után, szeptemberben Mészáros József elbúcsúzott a vezetőedzői poszttól. Utóda az idény hátralévő részében Vilezsál Oszkár lett, akit 1966-ban Tátrai Sándor követett, aki egyébként 1958 és 1961 között már irányította a csapatot, Albert Flórián például nála lett NB I-es játékos. A visszatérés nem volt sikeres, az idény végén a vezérkar új edző után nézett. A legjobb jelöltet sikerült megtalálni. Olyat, aki - a klub akkori hagyományainak szellemében - hajdanán a csapat játékosa volt, s aki akkor már sikeres edzőnek számított. 1964-es olimpiai bajnoki címe a szakma legszűkebb élmezőnyébe emelte.

Lakat Károly, aki 1952-es visszavonulása után szűk másfél évtizeden keresztül nem dolgozott a klubnál, a Szegedi Haladás, a Tatabányai Bányász, majd az MTK edzője volt, persze amellett, hogy a Baróti, Lakat, Sós triumvirátus tagjaként irányította a válogatottat, illetve, hogy az olimpiai csapattal aranyérmet nyert Tokióban. Visszatérése a leglogikusabb lépés volt, noha kellett hozzá az egykori játékostárs, s örökös barát, a MOB-főtitkár, s egyben sporthivatali elnökhelyettes Csanádi Árpád beleegyező igenje.

Lakat Károly, a Tanár úr 1966. december 16-án, egy pénteki napon tartotta első edzését a Fradinál, s alkalmasint akkor még csak remélte, hogy kétéves sikerkorszak kezdődik. A csapatát (amely persze nagyon hasonlított Mészáros József 1965-ös VVK-győztes tizenegyére) az utókor minden idők egyik legjobb Fradijaként emlegeti, egy sorban az 1929-ben Uruguayt verő alakulattal, a százszázalékos bajnokságot nyert formációval, vagy éppen az 1949-es bajnokcsapattal, amelyben éppen Lakat Károly volt a jobbfedezet.

TÖBB MINT LEGENDA

Az egyetlen magyar aranylabdás

1967 alkalmasint Albert Flórián életének legsikeresebb, s talán legboldogabb éve is volt. Az esztendő elején imádott feleségével a brazilok meghívásának eleget téve a Flamengo vendége volt Rio de Janeiróban (még két meccsen játszott is), itthon a Ferencvárossal nagy fölénnyel megnyerte a bajnokságot, miközben 27 meccsen 28 gólt szerzett, ő lett a Népsport osztályzatai alapján az Év játékosa, december 12-én pedig világra jött a fia, ifjabb Albert Flórián. „Ha 1967-et így fejezi be... már méltán mondhatná el magáról, hogy ez volt élete legszebb esztendeje, de a félkész tortára december 24-én még rákerül az, amit a legvégén szoktak rátenni: igen, a hab" - írta nemrégiben Lakat T. Károly, s mélyen igaza van.

A legendás sportújságíró, Boskovics Jenő, az MTI akkori munkatársa mesélte hajdanán a sztorit, amely aztán alaptörténete lett valamennyi Albert-életrajznak: „Szenteste éppen én voltam az ügyeletes az MTI-ben, nagyon vártam már a hírt, ki kapja az Aranylabda-díjat. A labdarúgás 1967. decemberi számának címlapjára már Flórit tettük, persze, még csak kérdőjellel, de reménykedtünk, hogy övé lesz a díj. Amikor végre megjött a telex, már tárcsáztam is az Árpád fejedelem úti lakás számát. Amikor Flóri felvette, csak annyit kérdeztem: Európa legjobb futballistájával beszélek? Ő is pontosan tudta, hogy ez mit jelent." Azt jelentette, hogy Albert Flórián Európa legjobb labdarúgója lett. Óriási, 28 pontos előnnyel a második helyezett

A mesteredző fia, már többször idézett nagyszerű kollégánk, a Fradi-szurkolók között szinte futballbibliává lett Apám regénye című könyvében tíz mondatban foglalta össze az 1967-es esztendő történéseinek eszszenciáját: „Varázslatos csapata jött össze akkor, a leggyakrabban így álltak fel: Géczi - Novák, Mátrai, Páncsics - Juhász, Szűcs - Szőke, Varga, Albert, Rákosi, Katona. Remek érzékkel mérte fel, hogy ő ilyen csapathoz csak a személyiségéből adódó elsöprő erőt, dinamizmust, lendületet, Fradi-szívet adhatja. Mátrait becsúszni, Szűcsöt szerelni, Vargát, Albertet cselezni, Rákosit rakkolni, Novákot indítani, szabadrúgást vagy tizenegyest rúgni nem kell megtanítania. A szívek, az érzelmek húrján játszott inkább. Megpróbálta valahogy egységgé gyúrni a nagy öregek és a feltörekvő fiatalok csapaton belül igenis létező klikkjeit. Valahogy elsimítani az akkor még csak embrionális állapotú Varga-Albert vagy a már kiteljesedett Albert-Mátrai ellentétet.

A látványos és sorozatos sikerek, az országos, negyvenkét fokos Fradi-láz persze sokat segített neki abban, hogy ezek a szikrák akkor még ne okozzanak erdőtüzet. Az öregekkel beszélt meg mindent, velük ment el a meccsek után fröccsözni. (Ez történelmi tény, miért kellene tagadni...) De emlékszem arra is, amikor az 1967-ben még csak 22 éves, de élből zseni Varga Zolit elhívta hozzánk, s órákon át győzködte arról, hogy butaság állandóan Albertet ostoroznia meg leprimadonnáznia, hiszen az élet rendjét megváltoztatni úgysem lehet, az idő Vargának dolgozik."

Az 1967-es és az 1968-es bajnokcsapat alaptizenegye között az egyik leglényegesebb különbséget Mátrai Sándor távozása okozta, no, meg az,

Bobby Charlton előtt. (Egy évvel korábban a Manchester United csillaga mindössze egy ponttal előzte meg Eusébiót.) Akkoriban Albert abszolút az európai elithez tartozott, 1965-ben a hatodik, 1966-ban ötödik lett. 1968 őszén játszott Rio de Janeiróban, a világválogatottban, aztán fél évvel később egy koppenhágai sérülés kettétörte a pályafutását. Soha többé nem játszott olyan formában, mint előtte. Így is kihagyhatatlan szócikk a földkerekség minden futball-lexikonjában. Valahogy így:

Albert Flórián (1941. szeptember 15.-2011. október 30.) Hercegszántón született, de gyermekkorától Budapesten élt, soha nem viselte más klub mezét hivatalos mérkőzésen, mint a Ferencvárosét (illetve korábbi nevén a Kinizsiét). 1958-tól 351 bajnoki mecscsen 256 gólt szerzett, háromszor volt az NB I gólkirálya. Négyszeres bajnok, egyszeres MNK-győztes. VVK-győztes, VVK-döntős. A válogatottban 1958 és 1974 között 75 meccsén 31 gólt szerzett, két vébén játszott, tagja volt, az Eb-n harmadik (1964) és negyedik (1972) együttesnek. Olimpiai bronzérmes. A chilei világbajnokság társgólkirálya. Szerepelt a világ- és az Európa-válogatottban is. Beceneve mindent elmond a tudásáról: ő volt a Császár.

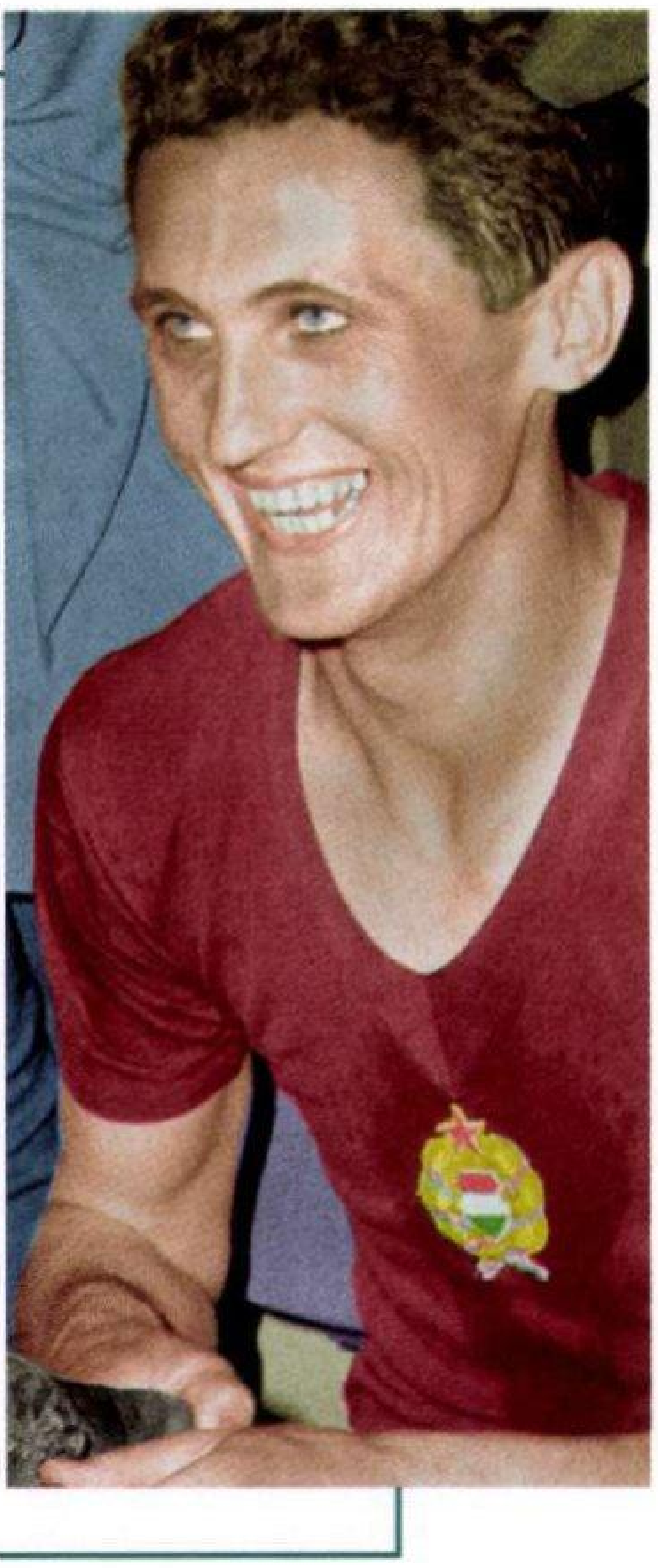

hogy a lejátszott mérkőzések számát tekintve, s a zord statisztikákat nézve, Varga Zoltán a második évben már kevesebbet játszott, mint az ifjú Branikovits László. Aki kicsit is jártas a magyar futball történetében, az pontosan tudja, ettől még „vargazoli" (Albert Flórián mellett) ennek a csapatnak és ennek a korszaknak a legfontosabb játékosa volt. Csak éppen 1968 őszén nem tért haza Mexikóból, az olimpiáról, illetve már a torna megkezdése előtt otthagyta edzőjét (aki történetesen éppen úgy Lakat Károly volt, mint a Fradiban) és a csapattársait. Így lemaradt az utolsó hét bajnoki mérkőzésről, torzó maradt magyarországi futballista karrierje.

Nélküle lett bajnok a Fradi, egy olyan garnitúrával, amelyből három játékos, Albert Flórián, Novák Dezső és Szűcs Lajos a november 2-i, Csepel, illetve a november 10-i, Dunaújváros elleni bajnoki között megjárta Rio de Janeirót, s a világválogatottban játszott a brazilok első világbajnoki címének tízéves évfordulója tiszteletére rendezett gálamérkőzésen. (Micsoda futballisták voltak! Egyikük sem kímélte magát a nagy út előtt: a Csepelnek Albert, Novák és Szűcs is rúgott gólt! A Dunaújvárossal szemben pedig a Császár duplája biztosította be a győzelmet, kettőt rúgott egykori csapattársának, Aczél Lászlónak.)

1969-ben még Lakat Károly dirigálta a Fradit, s az első fél év még hozott is némi örömet a csapat híveinek. Noha nyilvánvaló volt, hogy Varga Zoltán elveszítése megviseli a gárdát, a zöld-fehérek a tavaszi idényt még - egyetlen pontnyi hátrányban - a második helyen zárták az Újpesti Dózsa mögött. Ám 1969. június 15-én olyasvalami történt, ami évekre meghatározta a Fradi sorsát. A dánok elleni világbajnoki selejtezőn térdszalag-szakadást szenvedett Európa egyik legjobb játékosa, az Engedahl kapussal összecsúszó Albert Flórián. Ha aznap este még nem is látszott olyan nagynak a baj, a következő 24 órában kiderült, a Császárra hosszú kihagyás vár. Legközelebb csak 1970. április 26-án játszott bajnoki meccset.

A Ferencváros kilenc hónapon belül elveszítette két legjobbját, Vargát és Albertet. Kettőjükön kívül az 1967-es csapat pillérei közül Mátrai Sándor már az Egyetértéstől (és az NB I-től) is elbúcsúzott.

Az ősz, de különösen annak második fele vesszőfutással ért fel. Az előző két teljes bajnoki esztendőben összesen négy vereséget szenvedő, VVK-döntőt is játszó csapat október 11. után nem tudott már mérkőzést nyerni az esztendőben. A hátralévő nyolc meccséből (beleszámítva a Leeds United elleni BEK-találkozókat is) két döntetlent játszott, hatot elveszített. Két hónap alatt több bajnoki vereség érte, mint 1967-ben és 1968-ban, azaz két év alatt - összesen.

Az NB I harmadik helye a Ferencvárosnál (akkor még) kudarc volt, Lakat Károly felállt a kispadról. A csapaton belül is minden megváltozott. Ahogy az edző fia fogalmazott nemrégiben: „A Tatabányára távozott edzővel, dr. Lakat Károllyal véd- és dacszövetségben lévő Albert, Novák, Szűcs, Rákosi, Katona ötös meghatározó szerepének az öltözőn és csapaton belül vége, a korábban magukat egy kicsit háttérbe szorítottak brigádja lesz a hangadó."

Új korszak kezdődött, más főszereplőkkel, új mesterrel, dr. Kalocsay Gézával. Ám szeptemberben (miután a külföldön korábban nagy sikereket elérő, itthon az Újpesti Dózsát a KEK elődöntőjébe kormányzó tréner nem látta lehetségesnek eredeti célkitűzései megvalósítását, illetve nem tudta megfelelően kezelni az öregek és a fiatalok egyre nyilvánvalóbb ellentétét) már a helyére beugró addigi segédedző, ma úgy mondanánk, pályaedző, Dalnoki Jenő dirigálta a csapatot, sőt a hónap végén, a Liverpool FC elleni EVK-visszavágón már Csanádi Ferenc ült a padon. (Az akkor 45 éves Csanádi - egyébként játékosként Csanádi II, hiszen bátyja, Csanádi Árpád is a klub játékosa volt a negyvenes években - tízéves korában kezdett futballozni a Fradiban, de csak a tartalékcsapatig jutott.)

Kinevezése a „fiatalok" győzelmét jelentette. Másképpen fogalmazva azt, hogy a szakosztály vezetősége egy olyan edzőt nevezett ki, aki 1961-től már a klub korosztályos csapatainál, valamint a tartalékoknál dolgozott, játékosa volt - többek között - Páncsics Miklós, Szőke István, Juhász István, Bálint László, Branikovits László és Végi Péter (no, meg az addigra már a berlini Herthában varázsoló Varga Zoltán) is.

Noha kétszer (1972-ben és 1974-ben) megnyerte a Magyar Népköztársasági Kupát, s eljutott az UEFA-kupa elődöntőjébe a zöld-fehérekkel, a bajnoki szereplést tekintve a 143 hivatalos mérkőzésből álló Csanádi-éra az ezüstkorszak nevet kaphatja. 1971-ben, 1973-ban, s a még vele megkezdett 1973-1974-es szezonban is második lett a Ferencváros az Újpesti Dózsa mögött.

Az idényt már Dalnoki Jenővel zárta a Fradit. Az egykori sziklakemény (s nem mellékesen 1952-ben olimpiai bajnok, illetve 1960-ban olimpiai bronzérmes) balhátvéd három edzői korszakában összesen 397 mérkőzésen dirigálta az FTC-t.

A három közül a legfontosabb az 1973 októberétől, a Videoton elleni bajnokitól az 1978 áprilisáig tartó, 9 mérkőzés híján öt teljes bajnoki idényt magába foglaló időszak. Dalnoki előtt ilyen hosszú ideig, még a harmincas években, Blum Zoltán dirigálta a csapatot, azóta pedig senki! (Nyilasi Tibor közelítette meg 1990 és 1994 között.)

Erre az időszakra - természetesen amellett, hogy sikerült megtörni az Újpesti Dózsa nagy sorozatát az 1976-os bajnoki címmel, illetve hogy 1975-ben KEK-döntőt játszott a Fradi - a „nagy fiatalítás" címszóval emlékeznek a terminus tanúi.

Dalnoki Jenő e korszakbeli debütálása egybeesett Viczkó Tamás és Magyar István NB I-es bemutatkozásával, az idény során átesett a tűzkeresztségen Kelemen Gusztáv, Onhausz Tibor és Takács László, s játszott a korábban csak egy bajnokin pályára lépő, még tizenéves Nyilasi Tibor.

A korszak legnagyobb feltűnést keltő eredménye a Kupagyőztesek Európa-kupájának döntőjébe jutás volt. A IX. kerületiek a KEK első fordulójában a walesi Cardiff Cityt (2-0, 4-1), majd a másodikban a Liverpoolt (1-1, 0-0) verték ki, sokat ért Máté Jánosnak az Anfield Roadon a 92. percben lőtt, később Angliában a „hónap góljának" választott találata. A negyeddöntőben a Malmö ellen már Svédországban nagy előnyhöz jutott a Ferencváros (3-1), majd az Üllői úton döntetlent játszott (1-1). Az elődöntőbe a holland PSV

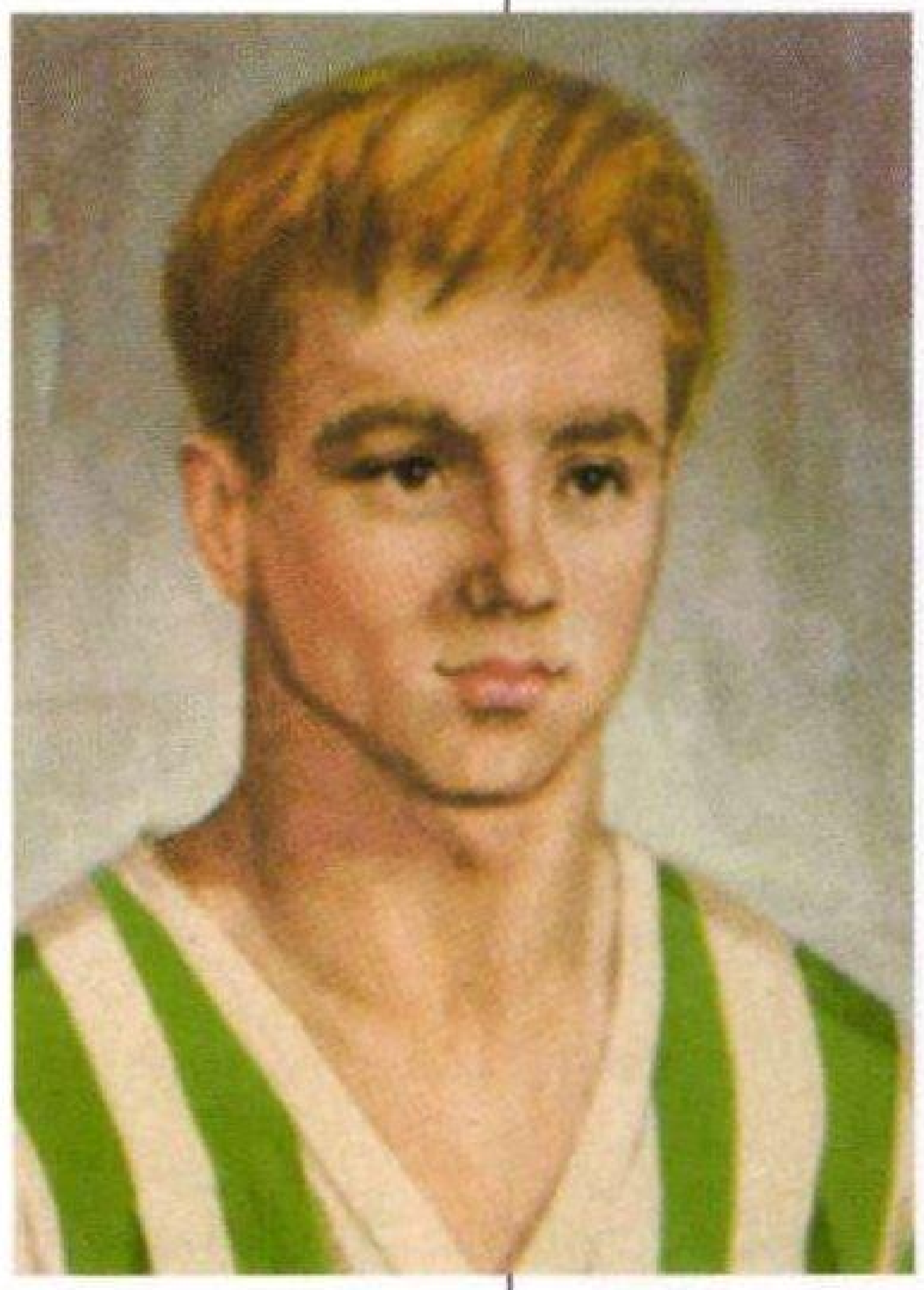
Varga Zoltán

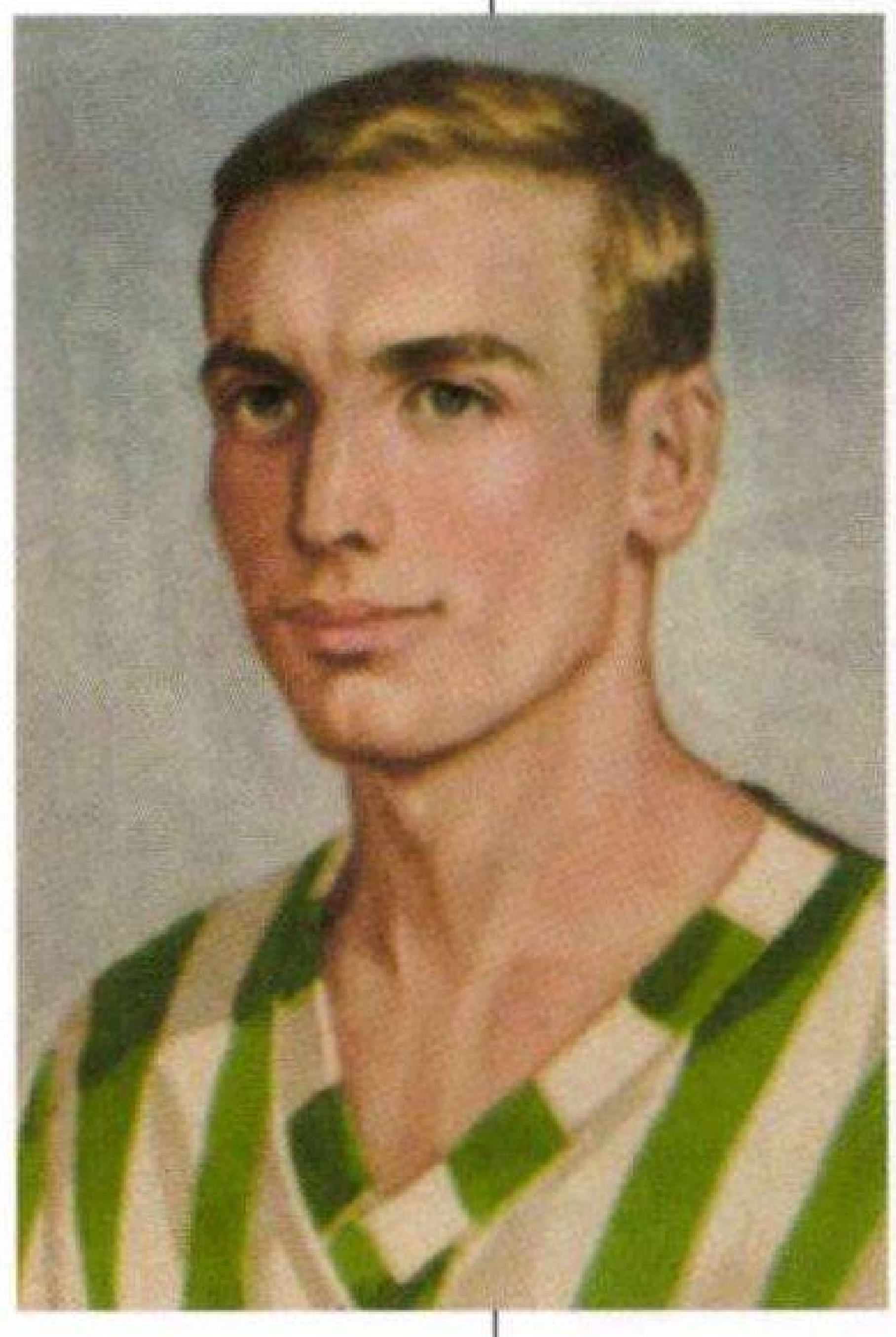
Juhász István

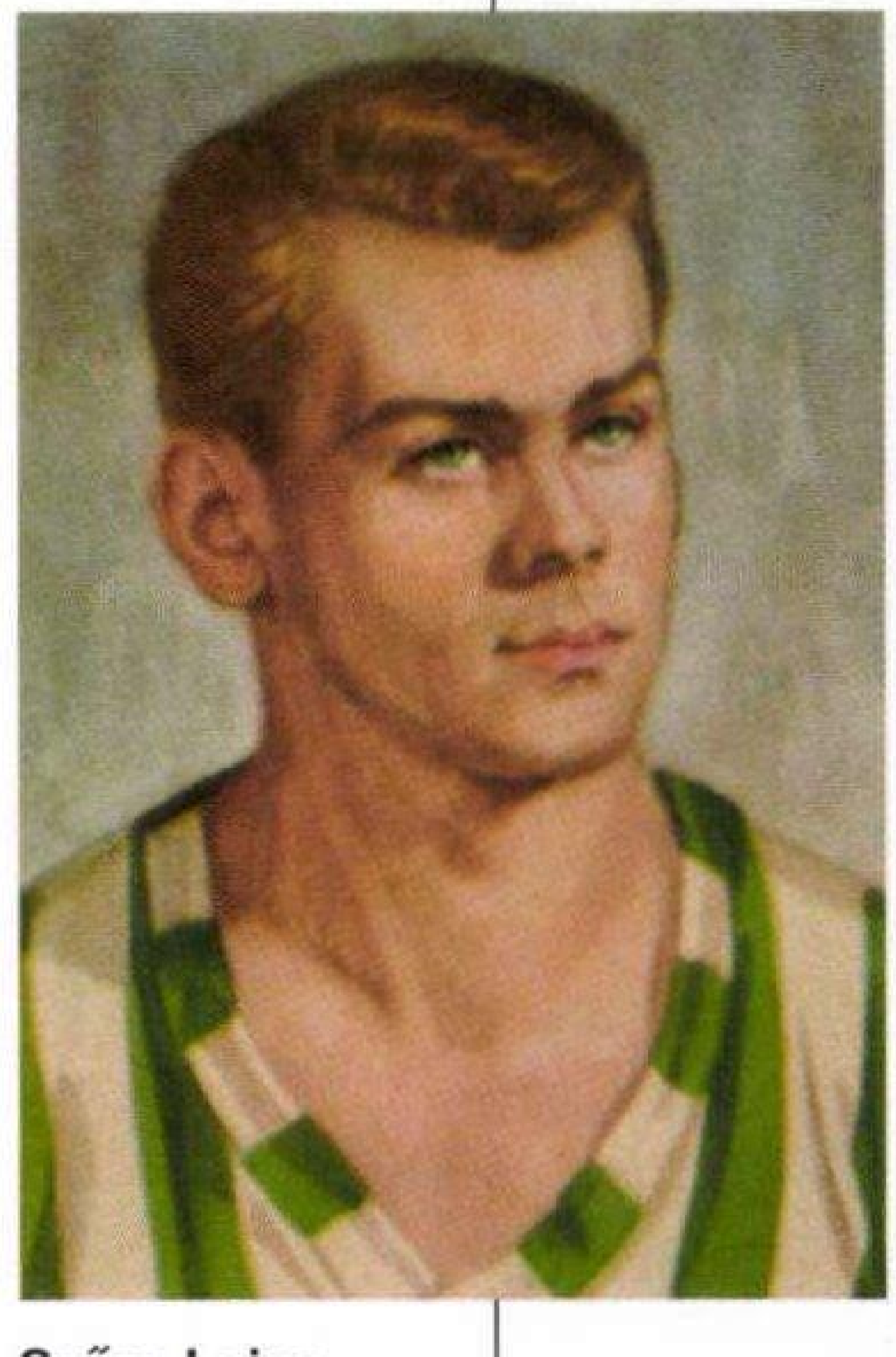
Szűcs Lajos

mellett három „keleti” csapat jutott, a Fradi a Crvena zvezdával játszott. A hazai 2-1 után Belgrádban, százezer néző előtt Megyesi a 83. percben szerzett tizenegyes-gólja hozta meg az egyenlítést, s így a továbbjutást. A sorozatban addig egyébként a négygólos Máté János volt a legeredményesebb ferencvárosi, Nyilasi Tibor, Pusztai László és Szabó Ferenc két-két, Branikovits László, Magyar István, Megyesi István és Takács László egy-egy gólt szerzett. A döntőre rossz előjelekkel készülődhettek a zöld-fehérek, hiszen Bálint eltiltása, Branikovits sérülése, Pusztai betegsége miatt arra kényszerültek, hogy tartalékosan lépjenek pályára. 1975. május 14-én Bázelben a Géczi - Martos, Pataki dr., Rab, Megyesi - Juhász, Nyilasi (Onhausz, 60. p.), Mucha - Szabó, Máté, Magyar alkotta együttes nem tudta megállítani a kor egyik legjobb csapatát, 3-0-ra kikapott a Dinamo Kijevtől. Így is olyan sikert ért el a nemzetközi kupa döntőjébe jutással, amit azóta is csak a Videoton tudott megismételni 1984-1985-ben az UEFA-kupamenetelésével. (Géczi István rekordot írt a szereplésével. Mindmáig ő az egyetlen magyar játékos, aki hazai klubbal három nemzetközi kupaévben is döntőt játszott a KEK vagy a VVK/EVK/UEFA-kupa valamelyikében.)

Dalnoki Jenőt Friedmanszky Zoltán váltotta az edzői poszton - kevés Fradi-edző produkált olyan gyorsan eredményt, mint ő. Azonnal megnyerte a csapattal az argentínai világbajnokság miatt kicsit elcsúsztatott Magyar Népköztársasági Kupát, a Pécsi MSC 4-2-es legyőzésével. Nem egészen egy év múlva újra MNK-döntőt játszott a Fradi, igaz, akkor kikapott a Rába ETO-tól. Azzal a vereséggel lezárult egy különleges szakasz: 1974 és 1979 között - hat kiírásból mindössze egyszer - 1975-ben fordult elő, hogy a Ferencváros ne nyerje meg az MNK-t, vagy legalább ne végezzen a sorozatban a második helyen.

A bajnokságban már nem ment ennyire pazarul. Dalnoki Jenővel 1978-ban a kilencedik helyen zárt a csapat, Friedmanszkyval ugyan 1979-ben második lett, de az aranyra nem volt esélye. Főleg nem 1980-ban, amikor újra visszaesett és csak hatodik lett.

Ezek után nyilvánvaló volt az edzőváltás - Friedmanszky korábbi játékostársa, Novák Dezső vette át a csapatot. Az egykori világválogatott jobbhátvéd Dunaújvárosból tért vissza az Üllői útra, a Kohászból jó középcsapatot formált az évek során.

A Fradiból pedig bajnokot! Különleges volt az idénykezdet: a zöld-fehérek 1-0-s félidő után egy nyolcast lőttek a mester korábbi csapatának, a Dunaújvárosnak. Ennek ellenére nem az őszi, hanem a tavaszi szezonban teljesített jobban a gárda: április elejétől június közepéig nyolc bajnoki mérkőzést nyert meg zsinórban. Az utolsó előtti fordulóban a Pécs elleni 4-0 meghozta az újabb bajnoki címet - a duplájával már 30 gólnál járó Nyilasi Tibor pedig az európai Aranycipő-verseny táblázatának élére ugrott. (Más kérdés, hogy a magyar bajnoki zárás után Bulgáriában a „megtáltosodott” Georgi Szlavkov megelőzte.)

A nyolcvanas években a jó kezdést nem követte hasonlóan jó folytatás. Az 1981-es bajnoki címet nemzedékváltás s recesszió követte. Két ezüstérmet (1982, 1983) követően a Fradi a középcsapatok közé esett vissza, ezt már jelezte az 1983-as 12. helyezés, ami a klubtörténet legrosszabb

KÖZKINCCSÉ TÉTETIK

A Dalnoki-napló titkai

Nemrégiben birtokunkba került Dalnoki Jenő 1974 és 1976 közötti munkájának naplója, a korszak dokumentuma, amelyet maga a vezetőedző köttetett egybe, természetesen zöld fedőlappal, aranyozott felirattal. Kiderül soraiból temérdek - alkalmasint egy későbbi könyvért kiáltó - érdekesség. Megtudható belőle, hogy a vezetőedző figyelme szinte mindenre kiterjedt. Dalnoki precíz ember volt, még azokat az igazolásokat is eltette, amelyek bizonyítják, hogy Bálint László, Branikovits László és Megyesi István a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem belkereskedelmi szakának vizsgáin megjelentek. Gyűjtötte az orvosi jelentéseket (dr. Juhász Józseftől és dr. Farkas Endrétől), rendszeresen levelezett Váradi Ferenc szurkolóval, aki taktikai tanácsokat adott neki, azt elemezve, hogy a soros ellenfél és a Fradi a megelőző időszakban a mérkőzés egyes szakaszaiban milyen eredményességgel játszott, illetve hogy az ellenfél kapusa mikor és a kapu melyik részébe kapott gólt az idény során. Eltette a fizetési és prémiumlistákat, amelyek arról árulkodnak, hogy például az 1976-os MNK-győzelemért a kulcsemberek fejenként 7000 forintos jutalmat kaptak. A fiatalabbak kedvéért: ez nagyságrendileg egy körzeti orvosi fizetéssel volt körülbelül egyenlő. Természetesen pontosan vezette, mit teljesítettek játékosai a „követelményrendszernek" megfelelően, mennyi volt a testsúlyuk. Olvasható egy „téli forgóétlap" háromhetes intervallumra lebontva, a csapat eszerint étkezett, például a hajdúszoboszlói és a baji edzőtáborban.

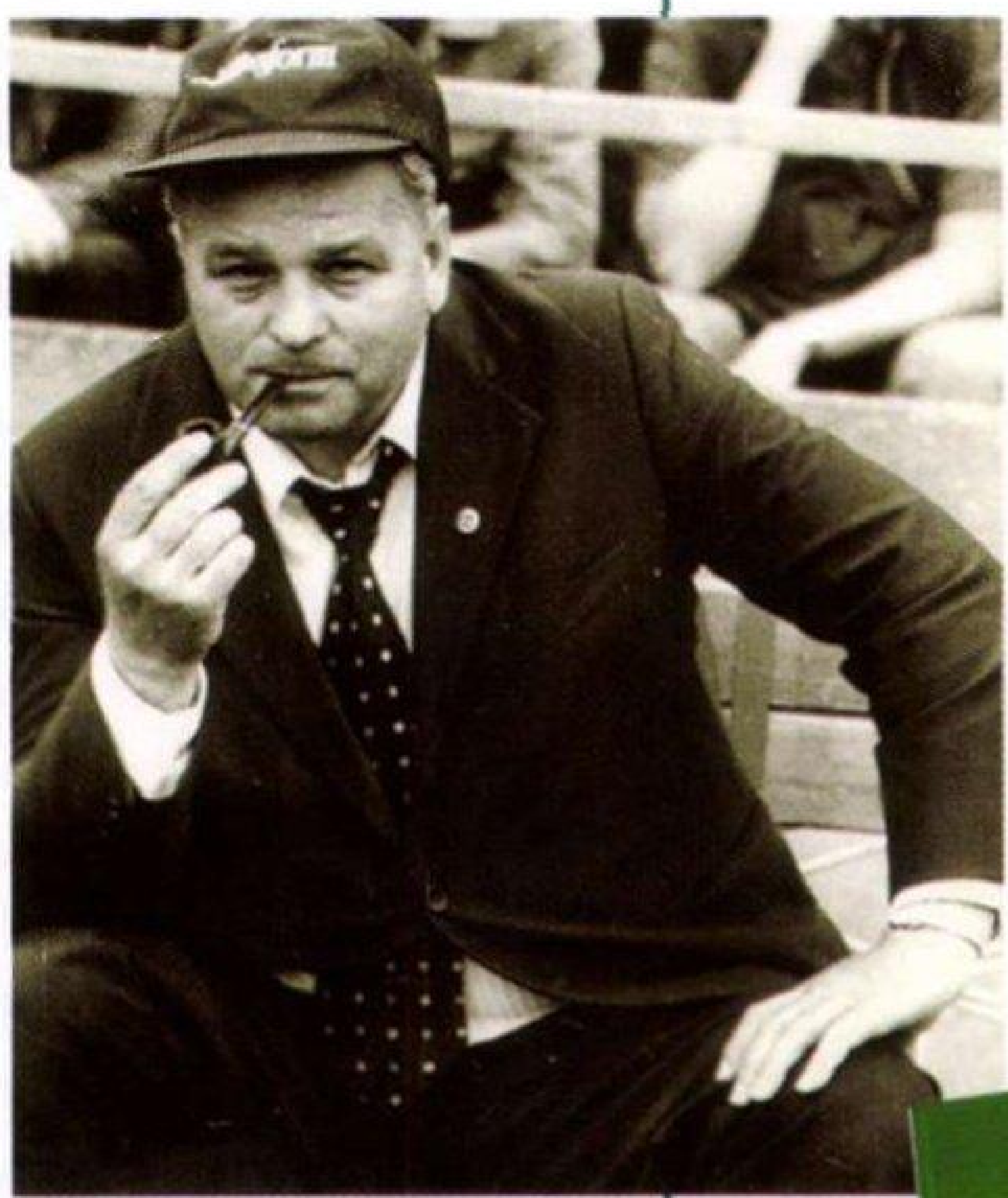

Nagy teret kapnak a fegyelmi ügyek, amelyek gyakorta előkerültek a szakosztályvezetőségi értekezleteken, s amelyek fókuszában a fiatal sztárjátékosok hozzáállásának kritikája mellett olyan fontos döntések is születtek, mint Juhász István ferencvárosi játékoskarrierjének lezárása 1976 tavaszán.

Érdekes, hogy 1976. februári keltezéssel Paróczai Sándor, Dombai András, Csapó Károly és Esterházy Márton leigazolását tervezte, sőt felvetődött az Újpesti Dózsából Szigethi Károly átvétele is. (Korábban Kereki Zoltánt és Kerekes Attilát is kinézte magának a Fradi. A felsoroltak közül csak Dombai és jóval később Esterházy öltözött zöld-fehérbe.)

Nincs új a nap alatt: már akkor is nehéz volt a gazdasági helyzet. Dalnoki Jenő azt panaszolta az egyik vezetőségi ülésen, hogy „baj az is, hogy nem tudunk (a csapattal) elmenni egy közös vacsorára, vagy edzőtáborra, tudom, hogy nehéz megoldani gazdaságilag, de kellene keresni valamilyen megoldást, mert attól félek, hogy szétesik a csapat."

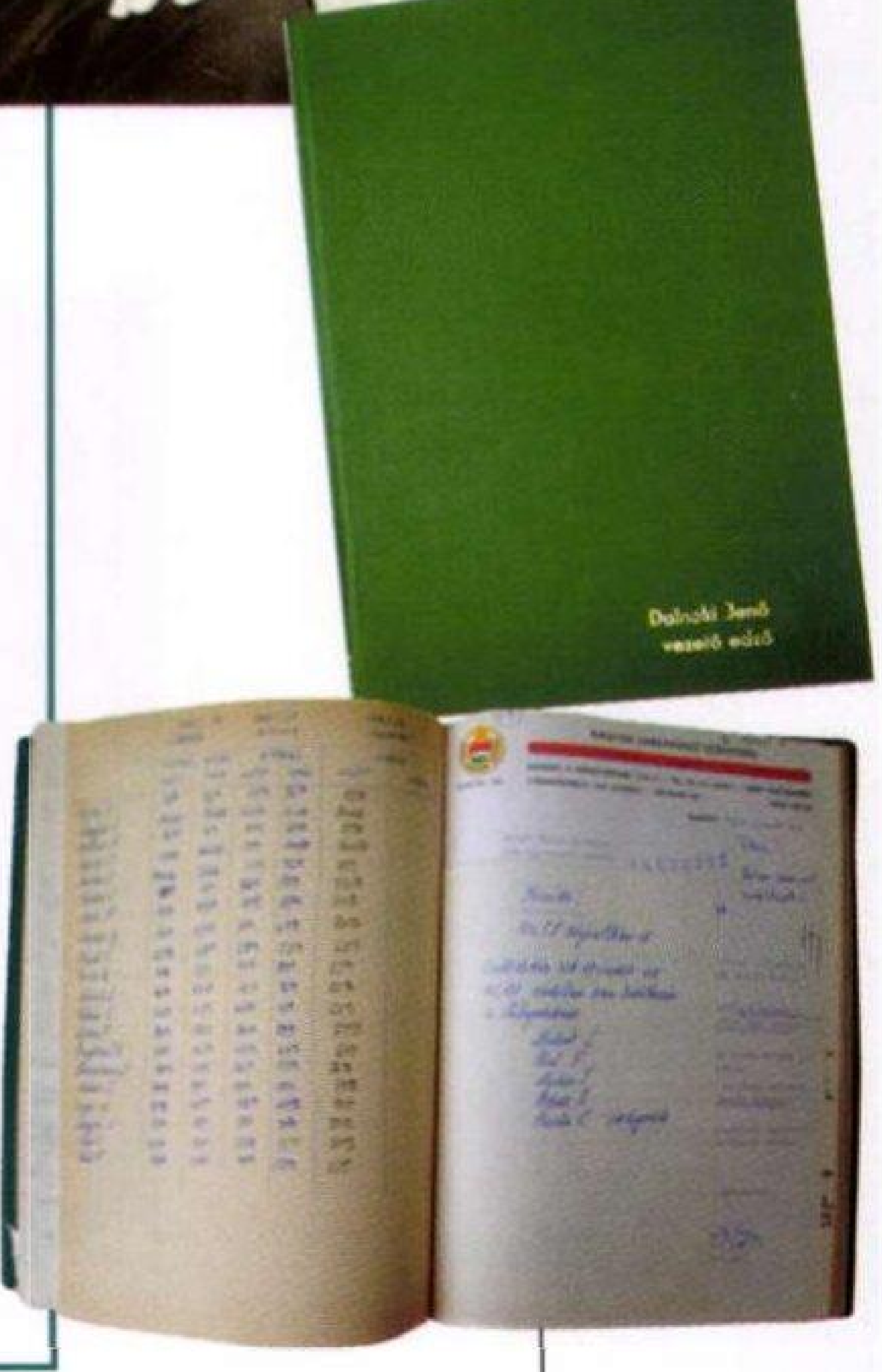

bajnoki eredményét jelentette a magyar labdarúgó-bajnokságok kiírása, 1901 óta. Aztán a Vincze Géza végrehajtotta drasztikus vérátömlesztés 1985-ben tényleg a tönk szélére sodorta az FTC-t, a kiesés fenyegette a csapatot. Az idény során bajnoki meccset játszott 25 futballistából 12 volt 22 év alatti... Az utolsó tizenegy fordulóra Vinczét Sárosi László váltotta, ő mentette meg a még nagyobb szégyentől az így is története leggyengébb bajnoki helyét „elérő", a 13. helyen finiselő alakulatot.

Némi vigaszt jelentett, hogy 1986-ban a kupadöntőig menetelt az addigra néhány rutinosabb játékossal megerősített, s ismét Dalnoki Jenő által irányított zöld-fehér alakulat, a Vasas csak büntetőkkel aratott fölötte sikert a Népstadionban. 1989-ben újabb elveszített kupadöntő zárta le a rendszerváltozás előtti éveket: az akkor éppen Rákosi Gyula által dirigált Fradi 1-0-ra kikapott a Bp. Honvédtól.

Kétségtelen, hogy az ízig-vérig fradista edző keze alatt előrelépett a csapat, a korábbi évek ötödik helyezései után 1989-ben második, 1990-ben harmadik lett a bajnokságban. Ám a vezérkar tagjai csúnyán elbántak vele (annak ellenére, hogy megígérték neki, abban az esetben, ha legalább a harmadik helyet eléri a csapattal, ha nem is vezetőedzőként, de maradhat a klubnál), egy személytelen és szimpla levélben kirúgták.

Nyilasi Tibor ült a helyére, a kispadra - s álomszerű rajtot vett. Fradiedző még nem kezdett 5-0-s sikerrel a Megyeri úton, az ősi rivális, a bajnoki címet védő Újpest ellen! Az erdélyi Szenes Sándor két góllal debütált, s ezen a derbin játszott először az élvonalban Lipcsei Péter is.

A bajnoki évet a Bp. Honvéd mögött másodikként zárta a Fradi, „kárpótlásul" megnyerte Diósgyőrben az algériai Nacer Bouiche góljával, a Váci Izzót legyőzve a Magyar Kupát.

A nyolcvanashoz képest a kilencvenes évtized feltétlenül sikerkorszakot jelentett, hiszen Nyilasi Tibor és Novák Dezső edzősége idején, azaz 1990 és 1996 között a csapat minden esztendőben nyert valamit. Vagy bajnoki címet vagy a Magyar Kupát. 1995-ben mindkettőt.

TÖBB MINT LEGENDA

A barna Nyíl, avagy bólints, Tibi!

A Real Madridnak volt Szőke Nyila. Saeta Rubia. Fültanúi voltunk, hogy Puskás Ferenc még a kilencvenes évek közepén is úgy szólította (röviden) a barátját, Alfredo Di Stéfanót, hogy Saeta. Vagyis Nyíl. A Fradinak is megvolt, s szerencsére megvan a maga Nyila. A barna Nyíl. S nem kevésbé fontos a személye az egyesület modernkori történetében, mint a Real Madridéban Di Stéfanóé.

Nyilasi Tibor (1955. január 18.–) várpalotai születésű, az Úttörőstadion SC volt az egyetlen klubja itthon a Ferencvároson kívül. 1971 és 1983 között játszott a Fradiban, 243 bajnoki mérkőzésen. Kétsze-

Az 1995-ös bajnoki cím a Bajnokok Ligája selejtezőjébe navigálta a Zöld Sasokat, akik elsőként a magyar csapatok közül, sőt 2009-ig, a DVSC nagy meneteléséig egyedüliként, bejutottak a BL főtáblájára.

Az Anderlecht elleni sikerek után (Brüsszelben Zoran Kuntics gólja jelentette az 1-0-s győzelmet, az Üllői úton Goran Kopunovics találata kellett az 1-1-es döntetlenhez és a biztos továbbjutáshoz) álomszerű volt a kezdés, a Fradi Lisztes Krisztián egy és Vincze Ottó két góljával győzni tudott a Grasshoppers otthonában. Ám utána már csak a svájciak elleni és a Real Madrid elleni hazai mérkőzésen tudott pontot szerezni, a Bernabéuban és az Ajax elleni két találkozón veszített.

Bármilyen fura is, többet is veszített. Sőt némi túlzással - a 2001 és 2004 közötti sikerkorszak négy titulusát leszámítva - azóta csak veszített.

Hiszen a Bajnokok Ligája-szereplés után kezdődött a hanyatlás. Tisztázatlan pénzügyek, magamutogató politikusok, inkompetens vezetőségi döntések borzolták a franzstadti hívek idegeit.

A harmadik évezred prológján felcsillant a reménysugár, 2001 nyarának küszöbén Debrecenben biztosította be bajnoki aranyát Csank János csapata. Erre a periódusra különben is a Fradi és a DVSC szenvedélyes vetekedése nyomta rá bélyegét. 2003. május 6-án a „semleges" Puskás Ferenc-stadionban csapott össze a két rivális a Magyar Kupáért, Tököli Attila góljaival 2-1-re győztek Pintér Attila edző zöld-fehérjei. Május 30-án a cívisek „tartalékja" Budapesten döntetlenre végzett velük (0-0), miközben Juhász Roland találatával 1-0-ra nyert a Megyeri úton az MTK, a bajnoki serleg a kék-fehérek kezébe csusszant. A hírre rettenetes vihar gerjedt az Üllői úton, a játéktérre zúduló huligánok hátba rúgták Szentes Lázárt, a Loki edzőjét, sőt a saját futballistáikat sem kímélték, Tököli Attilát például felpofozták. A skandalum alatt antiszemita rigmusokat ordibáltak, néhány nap múlva a sértődött Várszegi Gábor tulajdonos kihátrált a klubból. Egy évvel később, 2004. május 20-án éjjel (22 órakor indult útjára a labda!) a Fradi - Gera Zoltán ve-

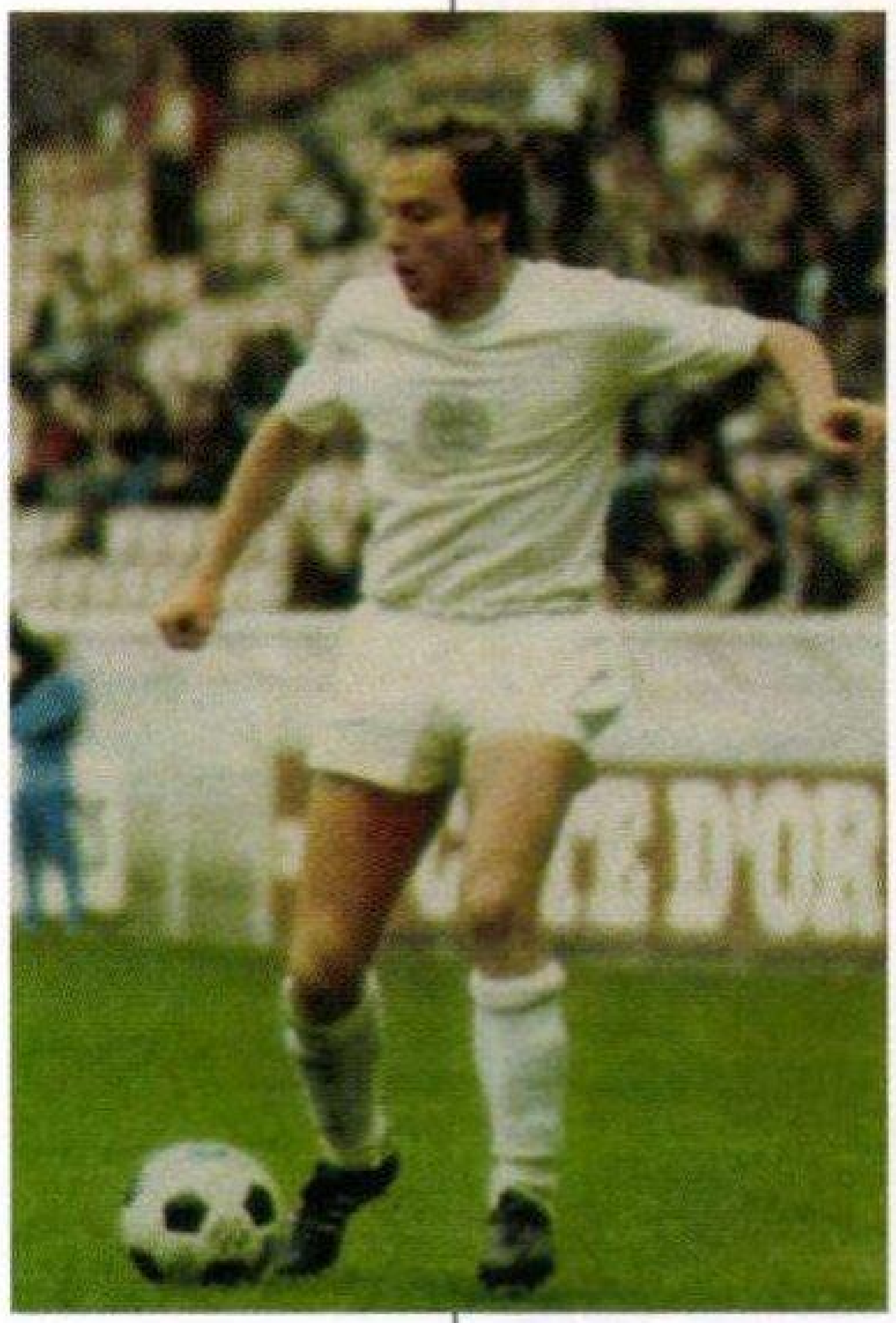
Magyar István

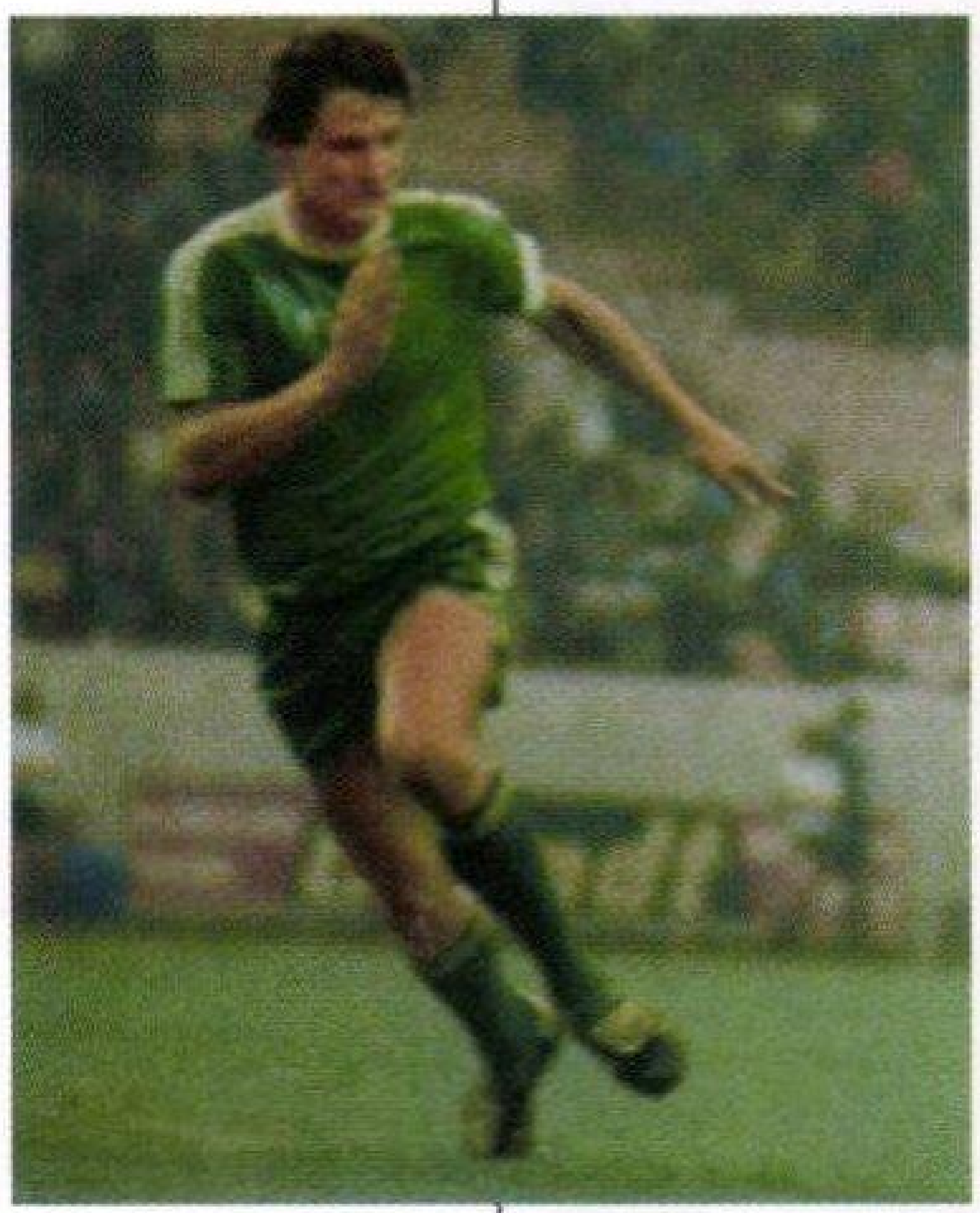
Bálint László

res bajnok, háromszoros kupagyőztes, egyszeres KEK-döntős, európai ezüstcipős. 1983-ban a bécsi Austriához szerződött, első évében már osztrák gólkirály lett. Öt szezont játszott légiósként, három bajnoki címet nyert, egyszeres kupagyőztes volt Ausztriában. A válogatottban 1975 és 1985 között 70 mérkőzésen 32 gólt szerzett, részt vett két világbajnokságon. 1981-ben játszott az Európa-válogatottban. 1975-ben öt gólt jegyzett a luxemburgiak elleni válogatott mérkőzésen. Az akkor húszesztendős csatár az év végén szavazatot kapott a France Football Aranylabda-voksolásán - a luxemburgi zsűritagtól. Híres volt fejjátékáról, a hetvenes évek második felétől szinte minden hazai meccsén felhangzott a kórus: „Bólints, Tibi!"
1990-től két korszakban irányította edzőként a csapatot, rajta kívül mindössze Tóth Potya István, Blum Zoltán, Dalnoki Jenő és Novák Dezső mondhatja el magáról, hogy játékosként és edzőként is nyert bajnoki címet és Magyar (Népköztársasági) Kupát a Fradival.

zérletével - simán győzött 3-1-re a Loki ellen, leszakítván az újabb pálmaágat, mindmáig a legutolsót.

2006 nyarán - a permanens panamázásokat, a pénzügyi krachokat, a felhalmozott tartozásokat, a hiteltelen ígérgetéseket megunván - az MLSZ, vitatható döntést hozva, nem engedélyezte a gárda élvonalbeli indulását, s ezzel a másodosztályba száműzte a Gellei Imre vezette zöld-fehéreket. Magyar csapatként merült alá, majd angol tulajdonban lévőként bukkant, hosszas fulladozás után ismét fel 2009 nyarán az NB I vizében. Értelmet nyert az induló részlete: „Fradi volt, Fradi lesz, míg a Földön ember lesz". Azóta kiderült, nem célravezető az angol harmadik-negyedik-ötödik vonalbeli angol játékosok importálása, aki pedig jó (mint volt 2010 tavaszán a 15 bajnokiján 8 gólt szerző Anthony Elding), azt nem tudja megtartani az egyesület. Noha sokakban még ma is él az a téves nézet, hogy egy, az angolok által vezetett klub garancia a pénzügyi tisztaságra, a megbízható és hiteles gazdálkodásra, a Ferencváros csak erősítette azt az elmúlt két évtizedben itthon kevésszer cáfolt tételt, hogy a külföldi többségű tulajdonban lévő futballklubok egy idő után a csőd szélére kerülnek.

Miközben - ki tudja, az elmúlt bő fél évtizedben hányadszor - a megszűnés, szelídebben fogalmazva a csőd fenyegette a Fradit, a futballisták a maguk részéről megtették, amit tudtak. A 2010-2011-es idényt (Prukner László irányításával) a harmadik helyen fejezték be, hatéves szünet után végzett ismét „dobogós" helyen az FTC.

2011 őszén úgy festett, miután tisztázódott a tulajdonosi helyzet, megoldódhatnak a problémák, de alkalmasint túl korai volt az öröm. A Ferencváros és vele együtt a budapesti labdarúgás története legnehezebb korszakát nyögi.

KÖZKINCCSÉ TÉTETIK

Miért kellett Várszeginek a Ferencváros?

Várszegi Gábor egy ideig úgy vélte, a Ferencváros nem becserkészhető. Ám miután az általa elfogadhatónak vélt Újpest-MTK házasságból nem lett semmi, 2001-ben mégis a Ferencváros felé fordult, a Fotex Rt. a zöld-fehér klub tulajdonosa lett. Példátlan lépés volt, a magyar profi futball történetében korábban soha nem volt gyakorlatilag azonos kézben két élcsapat (esetünkben az MTK és az FTC). Az akkoriban a Magyar Hírlap különböző statisztikái szerint Magyarország leggazdagabb emberének számító üzletembert közvetlen környezetéből is többen óvták a lépéstől, ugyanakkor tagadhatatlan, hogy az ország legnépszerűbb klubjának mondott Ferencváros esélyt kínálhatott az eredeti „Várszegi-modell" sikeres megvalósítására.

Racionálisnak, noha az MTK szempontjából kétségtelenül fájdalmasnak tűnt annak vizionálása, hogy a Fradi legyen a magyar futball zászlóshajója, kirakatklubja, az MTK pedig, az akkoriban alapított Sándor Károly Akadémia majdani gyümölcseit szüretelve, bizonyos értelemben szatellitklub. Az örök vészmadarak attól (is) tartottak, hogy két élcsapatot gyakorlatilag magáénak tudva, Várszegi Gábor könnyedén manipulál-

hatja a bajnokság eredményeit. A Ferencváros „kemény magja" soha nem fogadta el Várszegit, s két éven keresztül mindent megtett azért, hogy elüldözze a klubtól. Kétségbe vonták magyarságát – előrántva a már-már obligát zsidózást –, s nem törődve azzal, hogy a Fradi klubként a mérföldkövet jelentő BL-szereplés óta egyszer sem volt olyan jó helyzetben, mint akkor. Akadtak a vad fradisták között olyanok, akik inkább az NB II-ben látták a klubot, mint Várszegi, illetve a Fotex kezében, de alkalmasint nem túlzás kijelenteni: az elmúlt éveket figyelembe véve rosszul járt a magyar futball egyetlen nemzetközi kupagyőztese a Fotex távozásával.
„Akkor voltak, akik ünnepelték a Fotex távozását, de vélhetően nemigen gondoltak arra, hogy a zöld-fehér csapat pár év múlva kongó lelátók előtt az NB II-ben senyved úgy, hogy külföldi tulajdonosa van, a pályán alig találni hazai játékost, főleg nem saját nevelésűt, és a csapat néha nem is zöld-fehérben játszik. Összességében elmondható, hogy ami miatt Várszegi Gábortól féltették a Fradit, az később, más tulajdonlása alatt következett be..." - írta egy 2008-as helyzetelemzésében a pepsifoci.hu című internetes futballújság, s nehéz vitatkozni a megállapítás akár csak bármelyik szavával is.

TÖBB MINT LEGENDA

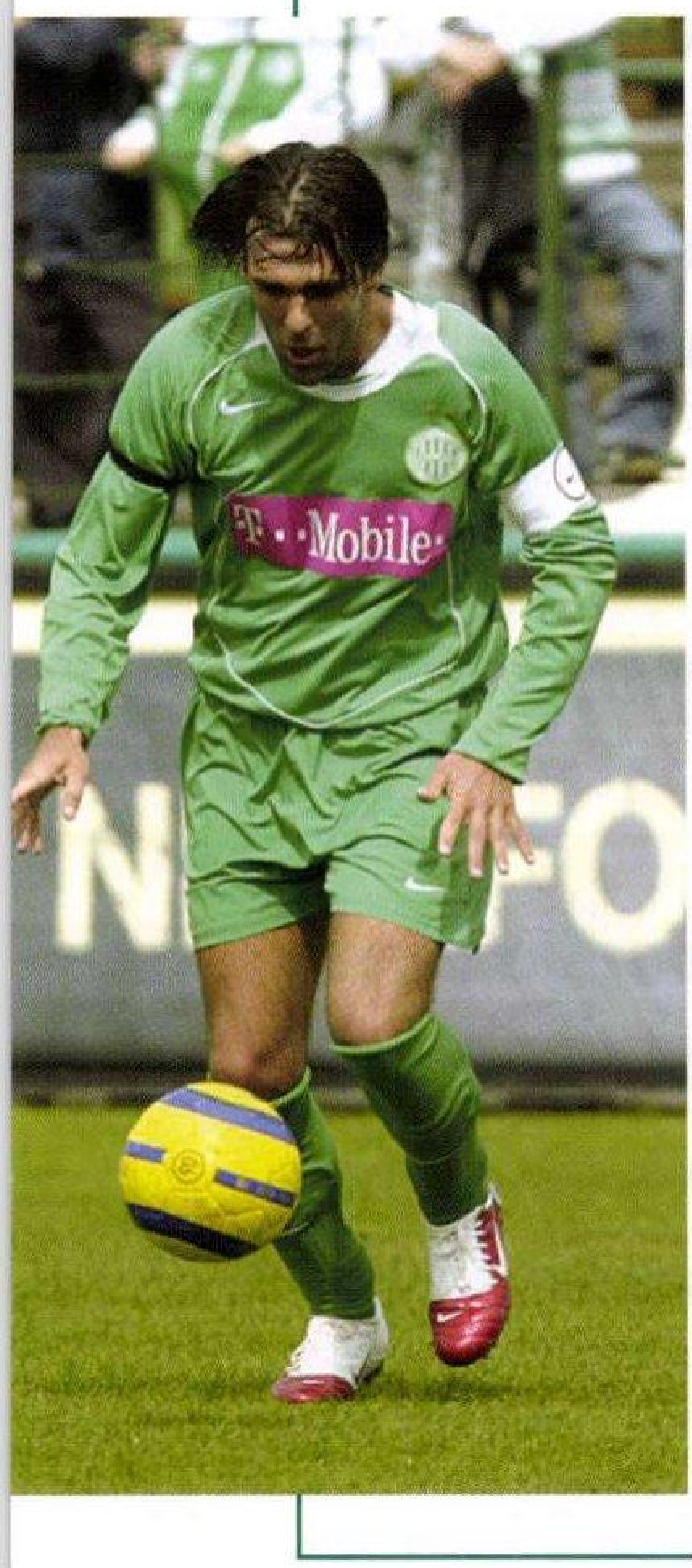

Peti még Sárosi doktoron is túltett

„Lip-csei Pe-ti, Lip-csei Peti!" - skandálta éppen Diósgyőrben talán ezredszer a Fradit-tábor. 2010. május 15-ét írtuk. A klub emblematikus figurája, az utóbbi tíz esztendőt tekintve a „fradizmust" leginkább megtestesítő játékos 646. hivatalos mérkőzését játszotta a Ferencváros mezében, s ezzel beállította Sárosi György doktor korábban utolérhetetlennek hitt rekordját. Aztán túl is szárnyalta, végül 648 szerepléssel, 170 góllal zárta le zöld-fehér karrierjét. Két évtizedbe (miközben 1995 és 1997 között megjárta az FC Portót és a Sporting Espinhót, majd 1998 és 2000 között a Wüstenrot Salzburgot) belefért négy magyar bajnoki cím, hat Magyar Kupa-győzelem, négy magyar Szuperkupa-elsőség. Amikor a Megyeri úton a nevezetes 5-0-val tétmecscsen is bemutatkozott a Fradiban, így festett a kezdő összeállítás: Józsa - Lipcsei, Pintér, Keller - Simon, Bánki, Limperger, Szenes - Páling, Fischer, Fonnyadt. Amikor elbúcsúzott, akkor pedig így: Megyeri - Stockley, Csizmadia, Balog Z., Alcántara - Wolfe, Adnan, Lipcsei, Abdi - Ferenczi, Elding.
Húsz év alatt nagyot változott a világ az Üllői úton.

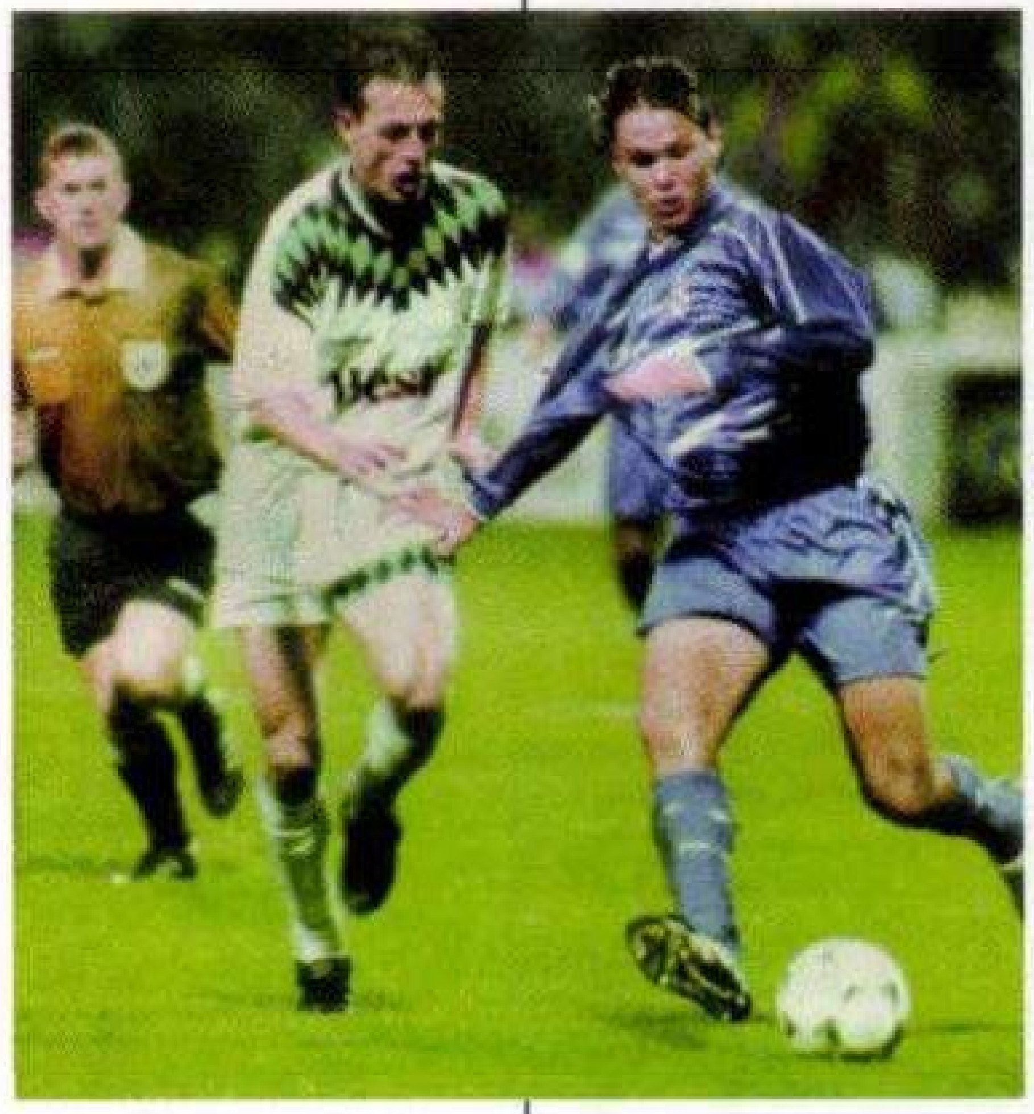

Ifjabb Albert Flórián Fernando Redondóval

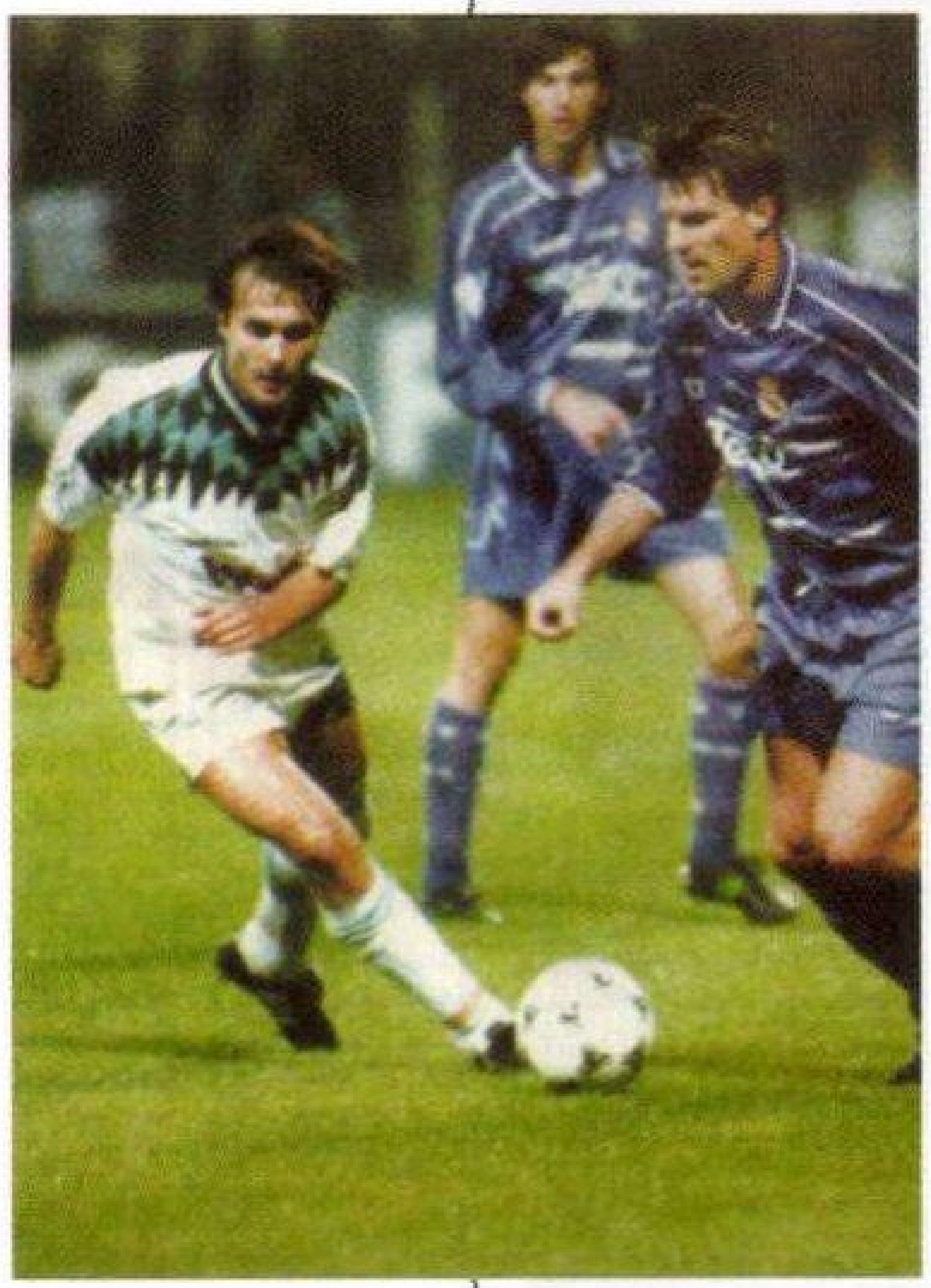

Páling Zsolt Michael Laudruppal

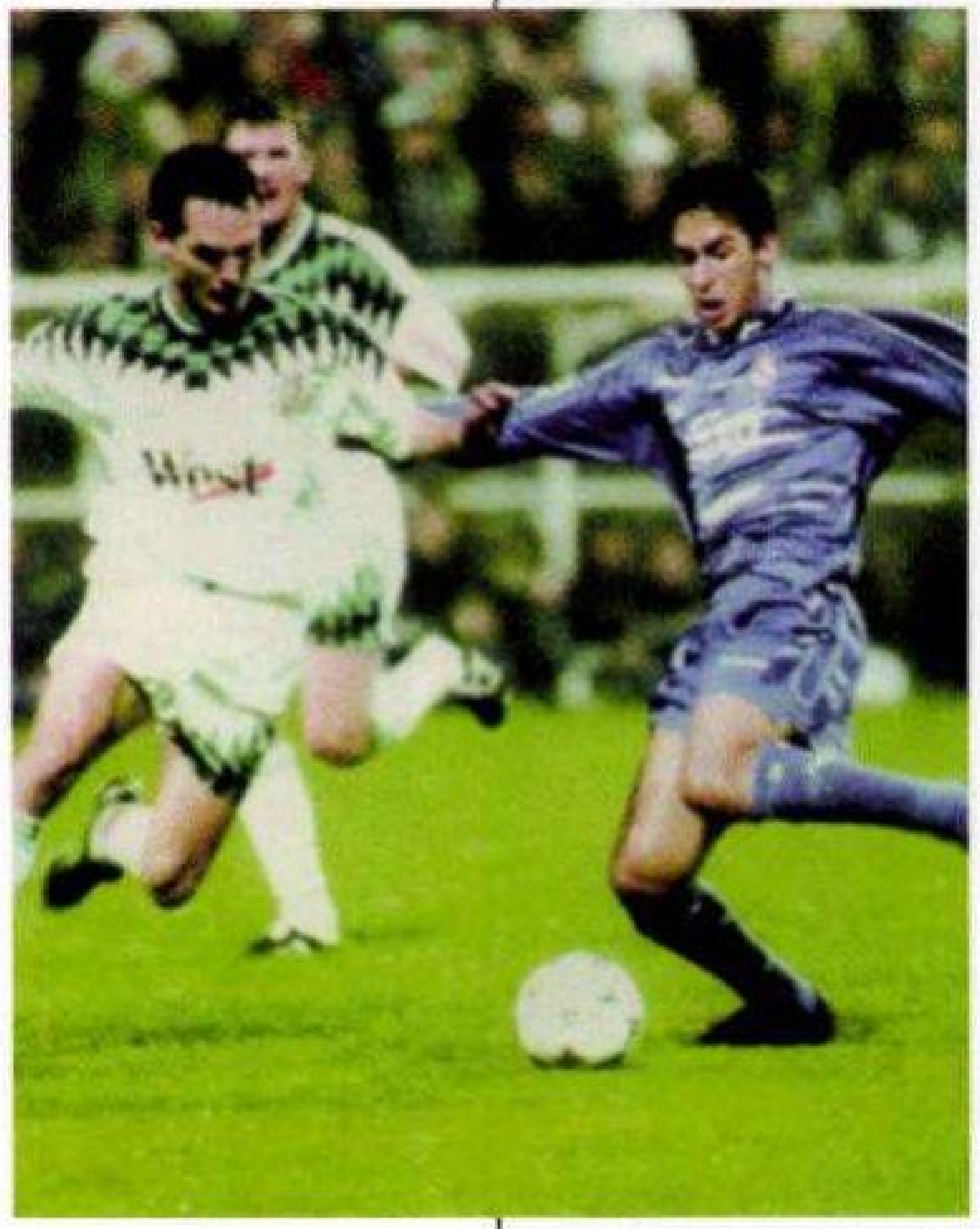

Telek András Raúllal

Az 1903. évi bajnokság

1. FTC	14	10	1	3	51:11	21
2. BTC	14	8	3	3	34:9	19
3. MTK	14	9	-	5	41:17	18
4. Postás	14	7	3	4	28:12	17
5. „33" FC	14	6	3	5	23:32	15
6. MUE	14	5	1	8	12:25	11
7. MAC	14	4	1	9	19:40	9
8. Törekvés	14	1	-	13	6:68	2

A MUE elleni egyik mérkőzés két pontját játék nélkül kapta meg az FTC.

A BAJNOK FERENCVÁROSI TORNA CLUB JÁTÉKOSAI: Oláh Aladár 6 - Berán József 13, Manglitz Ferenc 13 - Gorszky Tivadar 13, Bródy Sándor 12, Koltai-Kolhanek József 10 - Braun Ferenc 11, Novotny Géza 9, Pokorny József 13, Kovács Géza 13, Borbás Gáspár 9. Játszottak még: Weisz Ferenc 7, Fritz Alajos (k) 5, Deutsch Béla 3, Pákay Ágost 2, Weinber I József (k) 2, Lissauer Lipót 1, Scheibel József 1

Az 1905. évi bajnokság

1. FTC	16	11	4	1	54:12	26
2. Postás	16	11	4	1	33:9	26
3. MTK	16	10	3	3	55:11	23
4. UTE	16	8	2	6	35:22	18
5. MAC	16	8	1	7	40:19	17
6. Fővárosi TC	16	4	4	8	29:30	12
7. „33" FC	16	4	2	10	15:42	10
8. MUE	16	2	2	12	13:65	6
9. MAFC	16	1	-	15	6:70	2

A Postás-Főv. TC mérkőzés eredményét az MLSZ megsemmisítette, s 0:0-s gólaránnyal mindkét csapatot vesztesnek nyilvánította. A MAFC elleni második mérkőzés két pontját játék nélkül kapta meg az FTC.

A BAJNOK FERENCVÁROSI TORNA CLUB JÁTÉKOSAI: Fritz Alajos 14 - Ullerich Ferenc 7, Manglitz Ferenc 9 - Lissauer Lipót 15, Bródy Sándor 11, Gorszky Tivadar 15 - Takács Dániel 13, Pákay Ágost 11, Koródy Károly 8, Weisz Ferenc 15, Braun Ferenc 13. Játszottak még: Deutsch Béla 8, Berán József 7, Kovács Géza 6, Pokorny József 6, Scheibel József 5, Dobronyi Béla (k) 1, Ecker Nándor 1, Rumbold Gyula 1.

Az 1906-1907. évi bajnokság

1. FTC	14	11	2	1	70:20	24
2. MAC	14	10	2	2	78:15	22
3. MTK	14	10	2	2	67:18	22
4. BAK	14	6	2	6	32:44	14
5. Typographia	14	3	3	8	25:62	9
6. UTE	14	2	4	8	16:38	8
7. Fővárosi TC	14	2	3	9	16:55	7
8. „33" FC	14	2	2	10	20:72	6

A BAJNOK FERENCVÁROSI TORNA CLUB JÁTÉKOSAI: Dobronyi Béla 13 - Rumbold Gyula 14, Manglitz Ferenc 6 - Weinber II János 14, Bródy Sándor 13, Gorszky Tivadar 12 - Braun Ferenc 13, Pákay Ágost 5, Koródy Károly 14, Schlosser Imre 14, Weisz Ferenc 14. Játszottak még: Ecker Nándor 5, Kovács Géza 4, Csizmadia István 3, Halász-Fischer Géza 3, Iványi László 3, Schön József 3, Fritz Alajos (k) 1.

Az 1908-1909. évi bajnokság

1. FTC	16	14	-	2	69:21	28
2. MAC	16	8	6	2	33:25	22
3. BTC	16	9	3	4	27:16	21
4. MTK	16	9	2	5	43:19	20
5. Főv. TC	16	8	2	6	36:36	18
6. BAK	16	6	2	8	24:28	14
7. Törekvés	16	4	3	9	30:49	11
8. UTE	16	3	2	11	19:41	8
9. Typographia	16	-	2	14	13:59	2

Az UTE elleni második mérkőzés két pontját játék nélkül kapta meg az FTC

A BAJNOK FERENCVÁROSI TORNA CLUB JÁTÉKOSAI: Fritz Alajos 14 - Rumbold Gyula 12, Manglitz Ferenc 11 - Weinber II János 15, Bródy Sándor 15, Gorszky Tivadar 14 - Kucsera István 14, Weisz Ferenc 13, Koródy Károly 12, Schlosser Imre 15, Szeitler Károly 15. Játszottak még: Gerstl Ede 6, Halász-Fischer Géza 3, Rónay Zoltán 2, Braun II Rezső 1, Janisch György (k) 1, Sábián József 1, Tokárszky Kálmán 1

Az 1909-1910. évi bajnokság

1. FTC	16	13	1	2	52:17	27
2. MTK	16	11	3	2	42:24	25
3. Nemzeti SC	16	9	-	7	33:30	18
4. BAK	16	8	-	8	23:28	16
5. BTC	16	6	2	8	32:34	14
6. TTC	16	6	2	8	22:30	14
7. UTE	16	6	1	9	27:33	13
8. Törekvés	16	4	2	10	19:31	10
9. MAC	16	3	1	12	26:49	7

A BAJNOK FERENCVÁROSI TORNA CLUB JÁTÉKOSAI: Fritz Alajos 14 - Rumbold Gyula 14, Manglitz Ferenc 11 - Weinber II János 13, Bródy Sándor 15, Gorszky Tivadar 16 - Kucsera István 13, Szántó Károly 11, Koródy Károly 15, Schlosser Imre 16, Weisz Ferenc 14. Játszottak még: Rónay Zoltán 7, Szeitler Károly 7, Pápai Ernő 3, Dobronyi Béla (k) 2, Borbás Gáspár dr. 1, Gerstl Ede 1, Halász-Fischer Géza 1, Medgyessy Jenő 1, Payer Imre 1

Az 1910-1911. évi bajnokság

1. FTC	18	16	-	2	77:19	32
2. MTK	18	10	4	4	37:18	24
3. Törekvés	18	9	4	5	44:33	22
4. BAK	18	9	3	6	38:28	21
5. BTC	18	7	4	7	29:33	18
6. MAC	18	8	1	9	32:35	17
7. TTC	18	5	3	10	18:48	13
8. Nemzeti SC	18	4	4	10	26:40	12
9. „33" FC	18	4	5	9	18:37	11
10. UTE	18	2	4	12	23:51	8

A BAJNOK FERENCVÁROSI TORNA CLUB JÁTÉKOSAI: Fritz Alajos 18 - Payer Imre 14, Manglitz Ferenc 18 - Weinber II János 16, Bródy Sándor 17, Halász-Fischer Géza 8 - Szeitler Károly 15, Weisz Ferenc 17, Koródy Károly 16, Schlosser Imre 18, Borbás Gáspár dr. 18. Játszottak még: Rumbold Gyula 11, Wessely Ferenc 4, Pataki Mihály 3, Varga János 2, Medgyessy Jenő 1, Pápai Ernő 1, Rónay Zoltán 1.

Az 1911-1912. évi bajnokság

1. FTC	18	14	2	2	74:17	30
2. MTK	18	9	4	5	38:22	22
3. BAK	18	8	4	6	36:36	20
4. MAC	18	8	3	7	37:39	19
5. TTC	18	7	3	8	24:43	17
6. Törekvés	18	7	2	9	25:25	16
7. Nemzeti SC	18	7	2	9	26:39	16
8. BTC	18	6	3	9	29:30	15
9. „33" FC	18	5	3	10	16:34	13
10. III. ker TVE	18	5	2	11	25:54	12

A BAJNOK FERENCVÁROSI TORNA CLUB JÁTÉKOSAI: Fritz Alajos 10 - Rumbold Gyula 13, Payer Imre 18 - Weinber II János 14, Bródy Sándor 15, Blum Zoltán 15 - Weisz Ferenc 16, Pataki Mihály 12, Koródy Károly 17, Schlosser Imre 17, Borbás Gáspár dr. 18. Játszottak még: Szeitler Károly 10, Manglitz Ferenc 8, Ungár Gyula (k) 8, Medgyessy Jenő 3, Geiser Géza 1, Halász-Fischer Géza 1, Kövesdi-Krizsán Endre 1, Varga János 1

Az 1912-1913. évi bajnokság

1. FTC	18	16	1	1	77:13	33
2. MTK	18	12	2	4	50:18	26
3. BTC	18	10	4	4	27:13	24
4. MAC	18	12	-	6	39:24	24
5. "33" FC	18	8	3	7	35:33	19
6. BAK	18	7	4	7	32:39	18
7. Törekvés	18	5	4	9	25:45	14
8. UTE	18	4	4	10	26:44	12
9. NSC	18	2	2	14	19:68	6
10. TTC	18	1	2	15	22:57	4

Az UTE elleni egyik mérkőzés két pontját játék nélkül kapta meg az FTC.

A BAJNOK FERENCVÁROSI TORNA CLUB JÁTÉKOSAI: Ungár Gyula 12 - Rumbold Gyula 13, Payer Imre 17 - Weinber II János 14, Bródy Sándor 14, Blum Zoltán 14 - Weisz Ferenc 15, Tóth Potya István 14, Pataki Mihály 16, Schlosser Imre 16, Borbás Gáspár dr. 12. Játszottak még: Koródy Károly 6, Fritz Alajos (k) 4, Manglitz Ferenc 4, Medgyessy Jenő 2, Szeitler Károly 2, Blum II Miklós 1, Kövesdi-Krizsán Endre 1, Szandovits József 1

Az 1925-1926. évi bajnokság

1. FTC	22	14	5	3	58:24	33
2. MTK	22	12	7	3	52:18	31
3. Vasas	22	11	7	4	58:47	29
4. UTE	22	11	5	6	48:29	27
5. NSC	22	6	12	4	27:27	24
6. Kispesti AC	22	8	5	9	47:51	21
7. III. ker. TVE	22	9	3	10	46:56	21
8. „33" FC	22	5	8	9	25:33	18
9. BEAC	22	5	7	10	31:30	17
10. VAC	22	3	11	8	24:45	17
11. ETC	22	4	7	11	23:44	15
12. Törekvés	22	3	5	14	31:57	11

A BAJNOK FERENCVÁROSI TORNA CLUB JÁTÉKOSAI: Huber Rezső 21 - Takács I Géza 20, Hungler II János 20 - Furmann Károly 21, Müller Ferenc 13, Blum Zoltán 21

- Mácsai András 16, Steczovits László 16, Pataki Mihály 18, Sándor József 21, Tóth-Potya István 12. Játszottak még: Kohut Vilmos 9, Varga I István 6, Héger Ferenc 5, Varga II György 3, Kevitzky Rudolf 2, Nikolsburger Rezső 2, Palcsek Antal 2, Takács Lajos 2, Pótz Nagy Árpád 1

Az 1926-1927. évi bajnokság

1. Ferencváros FC	18	13	4	1	51:18	30
2. Ujpest FC	18	10	3	5	33:20	23
3. Hungária FC	18	8	3	7	30:24	19
4. Sabaria FC	18	8	3	7	30:33	19
5. III. ker. TVAC	18	8	2	8	35:39	18
6. Vasas FC	18	8	2	8	35:39	18
7. Bástya FC	18	6	4	8	26:27	16
8. Nemzeti FC	18	5	4	9	34:38	14
9. Kispest FC	18	3	7	8	24:37	13
10. Budai 33	18	3	4	11	25:47	10

A BAJNOK FERENCVÁROS FC JÁTÉKOSAI: Huber Rezső 17 - Takács I Géza 16, Hungler II János 17 - Furmann Károly 12, Bukovi Márton 17, Obitz Gábor 16 - Rázsó Izidor 18, Dán Vilmos 12, Pataki Mihály 12, Schlosser Imre 14, Kohut Vilmos 17. Játszottak még: Steczovits László 7, Müller Ferenc 7, Turay József 4, Horváth II József 3, Papp László 3, Sándor József 3, Blum Zoltán 2, Lyka Antal 2, Amsel Ignác (k) 1, Grossmann Sándor 1. Edző: Tóth-Potya István

Az 1927-1928. évi bajnokság

1. Ferencváros FC	22	19	1	2	77:23	39
2. Hungária FC	22	16	3	3	68:26	35
3. Újpest FC	22	15	4	3	62:25	34
4. Sabaria FC	22	15	3	4	49:29	33
5. III. ker. FC	22	8	3	11	41:51	19

A dél-amerikai túrán járt Fradi. Állnak (balról): Siflis, Furmann, Berkessy, Takács I, Turay, Toldi, Kovács, Takács II, Obitz, Táncos, Bukovi, Kohut, Medgyessy. Elöl: Lyka, Szedlacsik, Rázsó, Amsel, Hungler, Papp

6. Nemzeti FC	22	7	4	11	41:47	18
7. Bástya FC	22	5	6	11	26:44	16
8. Budai 33	22	5	6	11	23:64	16
9. Kispest FC	22	6	3	13	39:61	15
10. Vasas FC	22	6	2	14	37:57	14
11. Bocskai FC	22	4	5	13	31:50	13
12. Attila FC	22	4	4	14	27:44	12

A BAJNOK FERENCVÁROS FC JÁTÉKOSAI: Amsel Ignác 17 - Takács I Géza 22, Hungler II János 22 - Furmann Károly 22, Bukovi Márton 20, Obitz Gábor 21 - Rázsó Izidor 20, Takács II József 22, Turay József 20, Szedlacsek Ferenc 22, Kohut Vilmos 22. Játszottak még: Huber Rezső (k) 5, Fröhlich Sándor 3, Toldi Géza 2, Berkessy Elemér 1, Sándor József 1. Edző: Tóth-Potya István

Az 1931-1932. évi bajnokság

1. Ferencváros FC	22	22	-	-	105:18	44
2. Ujpest FC	22	16	4	2	67:32	36
3. Hungária FC	22	16	3	3	62:24	35
4. Bocskai FC	22	11	4	7	43:46	26
5. III. ker. FC	22	11	2	9	37:44	24
6. Budai 11	22	8	3	11	31:43	19
7. Somogy FC	22	7	2	13	23:52	16
8. Attila FC	22	5	5	12	23:40	15
9. Kispest FC	22	4	6	12	29:54	14
10. Nemzeti FC	22	5	4	13	27:52	14
11. Vasas FC	22	5	3	14	41:69	13
12. Sabaria FC	22	3	2	17	17:31	8

A BAJNOK FERENCVÁROS FC JÁTÉKOSAI: Háda József 12 - Takács I Géza 22, Korányi Lajos 19 - Laky-Lyka Antal 22, Sárosi György 19, Lázár Gyula 22 - Táncos Mihály 22, Takács II József 22, Turay József 18, Toldi Géza 17, Kohut Vilmos 21. Játszottak még: Szedlacsek Ferenc 11, Angyal-Amsel Ignác (k) 10, Papp László 3, Berkessy Elemér 1, Bukovi Márton 1. Edző: Blum Zoltán

A Fradi „csúcstartója", a 11 pontos előnnyel bajnoki címet nyert, 1940–1941-es alakulat. Állnak (balról): Tátrai, Kalocsay dr., Sárosi dr., Sárosi III, Finta, Gyetvai, Polgár, Dimény Lajos edző. Elöl: Lázár, Szoyka, Csikós, Kiszely (A rekordot az 1948–1949-es csapat beállította.)

Az 1933-1934. évi bajnokság

1. Ferencváros FC	22	19	1	2	89:31	39
2. Ujpest FC	22	16	5	1	68:25	37
3. Bocskai FC	22	12	3	7	52:32	27
4. Hungária FC	22	12	2	8	62:41	26
5. Szeged FC	22	9	2	11	40:45	20
6. Kispest FC	22	7	5	10	43:50	19
7. Budai 11	22	6	7	9	37:54	19
8. Phöbus FC	22	6	6	10	42:50	18
9. III. ker. FC	22	7	4	11	41:57	18
10. Attila FC	22	6	3	13	32:47	15
11. Somogy FC	22	6	2	14	30:77	14
12. Nemzeti FC	22	2	8	12	31:58	12

A BAJNOK FERENCVÁROS FC JÁTÉKOSAI: Háda József 21 - Polgár Gyula 10, Papp László 22 - Laky-Lyka Antal 21, Móré János 22, Lázár Gyula 22 - Táncos Mihály 18, Takács II József 13, Sárosi György 20, Toldi Géza 22, Kemény Tibor 21. Játszottak még: Székely Béla 9, Korányi Lajos 8, Hunyadi II János 4, Rátkai Károly 4, Barna Sándor 1 Hoffmann-Hámori László 3, Kutasi Károly (k) 1. Edző: Blum Zoltán

Az 1937-1938. évi bajnokság

1. Ferencváros FC	26	23	1	2	95:38	47
2. Ujpest FC	26	21	2	3	90:32	44
3. Hungária FC	26	18	4	4	86:32	40
4. Kispest FC	26	15	1	10	72:59	31
5. Elektromos FC	26	11	6	9	51:49	28
6. Phöbus FC	26	11	3	12	57:56	25
7. Nemzeti FC	26	9	6	11	61:71	24
8. Szeged FC	26	10	3	13	42:49	23
9. Taxisok	26	8	6	12	56:63	22
10. Budafok FC	26	10	2	14	43:49	22
11. Bocskai FC	26	9	2	15	43:57	20
12. Törekvés SC	26	7	4	15	49:80	18
13. Győri ETO	26	3	5	18	24:83	11
14. Budai 11	26	3	3	20	28:79	9

A BAJNOK FERENCVÁROS FC JÁTÉKOSAI: Háda József 24 - Tátrai Sándor 17, Korányi Lajos 24 - Magda Béla 18, Polgár Gyula 24, Lázár Gyula 26 - Táncos Mihály 20, Kiss Gyula 20, Sárosi György 20, Toldi Géza 21, Kemény Tibor 23. Játszottak még: Sárosi III Béla 12, Hámori László 10, Jakab László 7, Székely Béla 6, Biró II Mihály 6, Gyetvai László 3, Győri József 2, Tihanyi László (k) 2, Szirmai Nándor 1. Edző: Rauchmaul Emil

Az 1939-1940. évi bajnokság

1. Ferencváros FC	26	19	1	6	77:31	39
2. Hungária FC	26	17	5	4	66:32	39
3. Újpest FC	26	15	8	3	60:34	38
4. Szeged FC	26	15	5	6	56:42	35
5. Kispest FC	26	14	5	7	70:41	33
6. Törekvés	26	11	6	9	37:41	28
7. Elektromos FC	26	11	5	10	48:48	27
8. Gamma FC	26	11	4	11	48:49	26

9. Szolnoki MÁV	26	9	5	12	37:46	23
10. Bocskai FC	26	10	3	13	38:60	23
11. Haladás VSE	26	10	2	14	44:59	22
12. Taxisok	26	5	4	17	36:75	14
13. Kassai AC	26	5	3	18	29:79	13
14. Nemzeti FC	26	2	-	24	15:24	4

A Nemzeti FC a 9. fordulót követő visszalépése után a csapatok 0:0-s gólkülönbséggel, játék nélkül kapták meg a Nemzeti elleni mérkőzésük két pontját.

A BAJNOK FERENCVÁROS FC JÁTÉKOSAI: Csikós Gyula 12 - Szoyka Kornél 15, Polgár Gyula 25 - Hámori László 19, Sárosi III Béla 25, Pósa Béla 21 - Suhai István 11, Jakab László 13, Sárosi György dr. 23, Kiszely István 20, Gyetvai László 19. Játszottak még: Bíró II Mihály 10, Tátrai Sándor 9, Kiss Gyula 8, Lázár Gyula 7, Berényi Károly 6, Horváth II András 6, Nagy II András 5, Zentai Gábor (k) 5, Ábrahám József (k) 4, Finta Károly 4, Pálinkás József (k) 4, Ortutay Béla 2, Czigi Aladár 1, Waldinger László 1. Edző: Hlavay György (5), Dimény Lajos (21)

Az 1940-1941. évi bajnokság

1. Ferencváros FC	26	21	3	2	113-47	45
2. Ujpest FC	26	15	4	7	79-57	34
3. Szegedi AK	26	14	4	8	56-47	32
4. Szolnoki MÁV	26	13	5	8	63-43	31
5. WMFC	26	11	8	7	61-49	30
6. DIMAVAG	26	11	5	10	61-57	27
7. Elektromos FC	26	13	1	12	53-50	27
8. Salgótarjáni BTC	26	9	6	11	44-64	24
9. Gamma FC	26	10	3	13	54-58	23
10. Kispest FC	26	9	4	13	56-68	22
11. BSZKRT	26	8	3	15	49-63	19
12. Tokod ÜSC	26	7	5	14	38-66	19
13. Törekvés	26	6	4	16	48-75	16
14. Haladás VSE	26	5	5	16	37-68	15

A bajnok Ferencváros FC játékosai: Csikós Gyula 26 - Szoyka Kornél 26, Tátrai Sándor 14 - Sárosi III Béla 25, Polgár Gyula 26, Lázár Gyula 26 - Kalocsay Géza 17, Kiss Gyula 18, Finta Károly 18, Sárosi György dr. 22, Gyetvai László 26. Játszottak még: Kiszely István 14, Pósa Béla 12, Jakab László 12, Hámori László 2, Nagy II András 2. Edző: Dimény Lajos

Az 1948-1949. évi bajnokság

1. Ferencvárosi TC	30	26	1	3	140:36	53
2. MTK	30	18	6	6	91:38	42
3. Kispesti AC	30	19	3	8	94:46	41
4. Ujpesti TE	30	18	5	7	89:47	41
5. Csepel MTE	30	15	5	10	67:66	35
6. Szentlőrinci AC	30	13	8	9	39:44	34
7. Bp. Vasas SE	30	15	2	13	68:51	32
8. MATEOSZ	30	12	5	13	67:53	29
9. Győri ETO	30	12	5	13	56:88	29
10. Haladás VSE	30	11	6	13	56:60	28
11. Salgótarjáni BTC	30	10	6	14	58:69	26
12. Soroksár	30	11	4	15	40:63	26
13. Tatabányai SC	30	9	3	18	53:87	21

14. Szegedi AK	30	7	5	18	38:80	19
15. KISTEXT	30	4	4	22	40-104	12
16. Goldberger AC	30	4	4	22	24:88	12

A BAJNOK FERENCVÁROSI TORNA CLUB JÁTÉKOSAI: Henni Géza 28 - Rudas Ferenc 29, Szabó Ferenc 27 - Kéri Károly 21, Csanádi Árpád 21, Lakat Károly 27 - Budai II László 30, Kocsis Sándor 30, Deák Ferenc 30, Mészáros József 24, Czibor Zoltán 30. Játszottak még: Kispéter Mihály 17, Hernádi Pál 6, Horváth Ödön 5, Mindszenti Pál (k) 2, Anda László 1, Tihanyi II András 1, Villányi II Tibor 1. Edző: Lyka Antal

Az 1962-1963. évi bajnokság

1. Ferencvárosi TC	26	15	7	4	49:28	37
2. MTK	26	11	9	6	41:32	31
3. Újpesti Dózsa	26	11	8	7	50:31	30
4. Dorogi AC	26	10	10	6	37:27	30
5. Bp. Honvéd	26	11	7	8	53:38	29
6. Győri ETO	26	12	5	9	42:37	29
7. Pécsi Dózsa	26	8	11	7	34:31	27
8. Tatabányai Bányász	26	10	7	9	30:30	27
9. Vasas SC	26	8	9	9	37:31	25
10. Komlói Bányász	26	7	10	9	30:41	24
11. Szegedi EAC	26	8	7	11	18:41	23
12. Debreceni VSC	26	6	6	14	31:50	18
13. Salgótarjáni BTC	26	6	6	14	29:38	18
14. Haladás VSE	26	4	5	17	23:49	13

A BAJNOK FERENCVÁROSI TORNA CLUB JÁTÉKOSAI: Aczél László 13 - Novák Dezső 26, Mátrai Sándor 26, Dalnoki Jenő 16 ć Vilezsál Oszkár 22, Kocsis György 14 - Kökény József 15, Orosz Pál 24, Albert Flórián 21, Rákosi Gyula 24, dr. Fenyvesi Máté 26. Játszottak még: Havasi Sándor 11, Varga Zoltán 11, Fenyvesi II József 8, Ormai Ferenc 7, Géczi István (k) 5, Friedmanszky Zoltán 5, Száger György (k) 5, Horváth György (k) 3, Németh Lajos 1, Rátkai László 1, Szántai László 1, Széles Ferenc 1. Edző: Mészáros József

Az 1964. évi bajnokság

1. Ferencvárosi TC	26	19	3	4	58:27	41
2. Bp. Honvéd	26	17	4	5	62:31	38
3. Tatabányai Bányász	26	13	8	5	49:28	34
4. Győri ETO	26	12	9	5	38:25	33
5. Újpesti Dózsa	26	14	5	7	53:38	33
6. Vasas SC	26	12	7	7	44:31	31
7. MTK	26	11	5	10	42:47	27
8. Dorogi AC	26	7	9	10	31:33	23
9. Csepel	26	9	2	15	30:42	20
10. SZEAC	26	6	8	12	33:47	20
11. Pécsi Dózsa	26	4	10	12	29:37	18
12. Komlói Bányász	26	5	8	13	20:49	18
13. Debreceni VSC	26	5	4	17	24:54	14
14. Diósgyőri VTK	26	4	6	16	14-38	14

A BAJNOK FERENCVÁROSI TORNA CLUB JÁTÉKOSAI: Géczi István 26 - Novák Dezső 19, Mátrai Sándor 24, Havasi Sándor 19 - Perecsi Tibor 19, Orosz Pál 23 - Fenyvesi II József 17, Varga Zoltán 25, Albert Flórián 16, Rákosi Gyula 20, dr.

Fenyvesi Máté 24. Játszottak még: Dalnoki Jenő 15, Galambos Antal 11, Rátkai László 10, Juhász István 7, Páncsics Miklós 5, Friedmanszky Zoltán 3, Vilezsál Oszkár 2, Kökény József 1. Edző: Mészáros József

Az 1967. évi bajnokság

1. Ferencvárosi TC	30	24	4	2	85:24	52
2. Ujpesti Dózsa	30	18	8	4	89:36	44
3. Győri ETO	30	14	11	5	68:37	39
4. Vasas SC	30	16	6	8	71:37	38
5. Tatabányai Bányász	30	9	11	10	39:36	29
6. Bp. Honvéd	30	9	10	11	46:49	28
7. Diósgyőri VTK	30	10	8	12	48:54	28
8. Csepel SC	30	7	14	9	38:47	28
9. Szegedi EAC	30	9	8	13	34:65	26
10. MTK	30	7	11	12	38:45	25
11. Pécsi Dózsa	30	8	9	13	31:40	25
12. Haladás VSE	30	10	5	15	42:60	25
13. Salgótarjáni BTC	30	9	7	14	39:58	25
14. Dunaújvárosi Kohász	30	9	7	14	35:56	25
15. Komlói Bányász	30	8	8	14	36:63	24
16. Egri Dózsa	30	6	7	17	35:67	19

A BAJNOK FERENCVÁROSI TORNA CLUB JÁTÉKOSAI: Géczi István 24 - Novák Dezső 24, Mátrai Sándor 28, Páncsics Miklós 30 - Juhász István 27, Szűcs Lajos 28 - Szőke István 29, Varga Zoltán 30, Albert Flórián 27, Rákosi Gyula 28, Katona Sándor 27. Játszottak még: Horváth László 8, Takács Béla (k) 6, Havasi Sándor 4, Branikovits László 3, dr. Fenyvesi Máté 3, Rátkai László 3, Karába János 1. Edző: dr. Lakat Károly

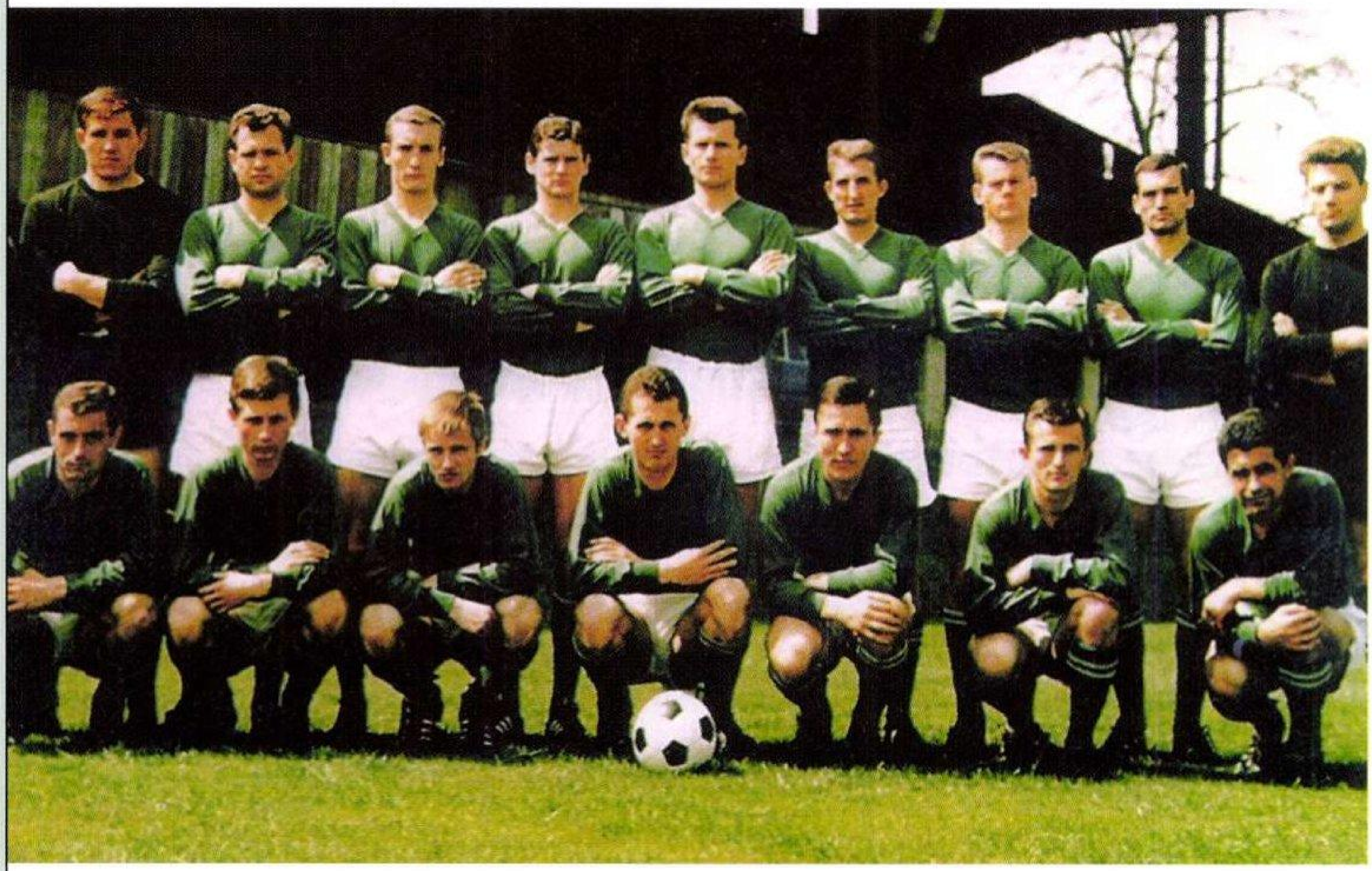

Az 1968-as bajnokcsapat – még Varga Zoltánnal a soraiban. Állnak (balról): dr. Lakat Károly vezetőedző, Géczi, Novák, Juhász, Bálint, Páncsics, Havasi, Szűcs, Horváth L., Takács. Elöl: Karába, Mezei, Varga, Albert, Rákosi, Katona, Fenyvesi dr.

Az 1968. évi bajnokság

1. Ferencvárosi TC	30	21	7	2	65:26	49
2. Ujpesti Dózsa	30	20	8	2	102:27	48
3. Vasas SC	30	18	6	6	66:37	42
4. Bp. Honvéd	30	13	12	5	50:30	38
5. Csepel SC	30	13	8	9	35:29	34
6. Pécsi Dózsa	30	10	8	12	34:40	28
7. Tatabányai Bányász	30	9	10	11	31:38	28
8. Dunaújvárosi Kohász	30	10	7	13	34:45	27
9. Egyetértés SC	30	7	12	11	34:42	26
10. Haladás VSE	30	9	8	13	36:45	26
11. MTK	30	7	11	12	35:40	25
12. Salgótarjáni BTC	30	8	9	13	41:55	25
13. Diósgyőri VTK	30	8	8	14	36:56	24
14. Győri ETO	30	6	11	13	37:43	23
15. Videoton SC	30	9	3	18	28:57	21
16. Szegedi EAC	30	5	6	19	26:75	16

A BAJNOK FERENCVÁROSI TORNA CLUB JÁTÉKOSAI: Géczi István 22 - Novák Dezső 30, Páncsics Miklós 22, Havasi Sándor 25 - Juhász István 26, Szűcs Lajos 24 - Karába János 18, Branikovits László 23, Albert Flórián 27, Rákosi Gyula 24, Katona Sándor 20. Játszottak még: Varga Zoltán 20, Szőke István 17, dr. Fenyvesi Máté 14, Bálint László 13, Takács Béla (k) 10, Horváth László 9, Mezei Béla 3, Horváth Árpád 1, Kapitány Sándor 1, Megyesi István 1, Végh Gyula 1. Edző: dr. Lakat Károly

Az 1975-1976. évi bajnokság

1. Ferencvárosi TC	30	20	6	4	65-38	46
2. Videoton SC	30	18	8	4	61-26	44
3. Újpesti Dózsa	30	18	6	6	79-51	42
4. Bp. Honvéd	30	14	8	8	47-32	36
5. Vasas SC	30	15	4	11	65-41	34
6. MTK-VM	30	13	3	14	53-41	29
7. Haladás VSE	30	11	7	11	36-43	29
8. Salgótarjáni BTC	30	8	12	10	40-45	28
9. Tatabányai Bányász	30	11	6	13	41-50	28
10. Zalaegerszegi TE	30	9	9	12	47-49	27
11. Rába ETO	30	7	11	12	36-49	25
12. Csepel SC	30	8	9	13	35-48	25
13. Kaposvári Rákóczi	30	6	12	12	41-52	24
14. Diósgyőri VTK	30	6	12	12	26-44	24
15. Békéscsabai Előre	30	8	8	14	25-45	24
16. Szegedi EOL	30	5	5	20	27-70	15

A BAJNOK FERENCVÁROSI TORNA CLUB JÁTÉKOSAI: Hajdu József 25 - Martos Győző 29, Bálint László 30, Rab Tibor 30, Megyesi István 24 - Ebedli Zoltán 30, Nyilasi Tibor 28, Mucha József 26 - Pusztai László 25, Szabó Ferenc 29, Magyar István 27. Játszottak még: Kelemen Gusztáv 20, Juhász István 18, Branikovits László 8, Takács László 6, Kollár József (k) 5, Viczkó Tamás 5, Vépi Péter 3, Staller János 2, Géczi István (k) 1, Engelbrecht Zoltán (k) 1. Edző: Dalnoki Jenő

Az 1980-1981. évi bajnokság

1. Ferencvárosi TC	34	21	9	4	75-33	51
2. Tatabányai Bányász	34	19	10	5	50-25	48
3. Vasas SC	34	18	10	6	68-38	46
4. Videoton SC	34	19	6	9	60-38	44
5. Bp. Honvéd	34	15	12	7	56-36	42
6. Debreceni MVSC	34	14	10	10	37-29	38
7. Nyíregyháza	34	11	16	7	30-25	38
8. Ujpesti Dózsa	34	10	16	8	53-49	36
9. Békéscsabai Előre	34	13	10	11	51-48	36
10. Pécsi MSC	34	9	13	12	43-43	31
10. Rába ETO	34	9	13	12	43-43	31
12. Csepel SC	34	6	15	13	34-38	27
13. Zalaegerszegi TE	34	10	7	17	52-70	27
14. Volán SC	34	8	11	15	39-57	27
15. Diósgyőri VTK	34	5	15	14	28-50	25
16. Kaposvári Rákóczi	34	6	12	16	34-67	24
17. MTK-VM	34	4	14	16	34-60	22
18. Dunaújvárosi Kohász	34	4	11	19	34-72	19

A BAJNOK FERENCVÁROSI TORNA CLUB JÁTÉKOSAI: Kakas László 33 - Jancsika Károly 31, Judik Péter 34, Rab Tibor 28, Takács László 33 - Ebedli Zoltán 31, Nyilasi Tibor 34, Mucha József 29 - Murai Sándor 28, Szokolai László 29, Pogány László 34. Játszottak még: Koch Róbert 18, Major Ferenc 12, Mörtel Béla 12, Szepessy László 12, Mészöly Pál 11, Pusztai László 8, Horváth Róbert 7, Szabó Ferenc 7, Tepszics Ignác 2, Hajdu József (k) 1, Zsiborás Gábor (k) 1. Edző: Novák Dezső

Az 1991-1992. évi bajnokság

1. Ferencvárosi TC	30	18	10	2	61-19	46
2. Vác FC-Samsung	30	19	7	4	51-27	45
3. Kispest-Honvéd FC	30	19	4	7	61-27	42
4. Siófoki Bányász	30	15	6	9	46-34	36
5. MTK	30	14	7	9	44-34	35
6. Vasas SC	30	10	13	7	40-29	33
7. Videoton-Waltham	30	10	12	8	45-40	32
8. Ujpesti TE	30	8	13	9	41-38	29
9. Pécsi MSC	30	10	9	11	27-34	29
10. BVSC-Novép	30	7	12	11	29-34	26
11. Győri Rába ETO	30	8	10	12	34-43	26
12. Veszprém LC	30	7	10	13	20-42	24
13. Haladás VSE	30	7	8	15	27-42	22
14. Diósgyőr FC	30	6	10	14	24-44	22
15. Tatabányai Bányász	30	6	8	16	27-53	20
16. Zalaegerszegi TE	30	3	7	20	20-60	13

A BAJNOK FERENCVÁROSI TORNA CLUB JÁTÉKOSAI: Balogh Tamás 29 - Simon Tibor 30, Telek András 30, Szergej Kuznyecov 23, Keller József 25 - Páling Zsolt 20, ifjabb Albert Flórián 23, Lipcsei Péter 30, Szenes Sándor 22 - Balogh Gábor 21, Deszatnik Péter 19. Játszottak még: Schneider Gábor 18, Wukovics László 18, Fodor Imre 15, Nagy Zsolt 15, Patkós Csaba 10, Szekeres Tamás 8, Rácz László 7, Vaszil Gyula 6, Koch Róbert 3, Dzurják József 2, Vanicsek Zoltán 2, Szeiler József (k) 1. Edző: Nyilasi Tibor

Az 1994-1995. évi bajnokság

1. Ferencvárosi TC	30	17	8	5	62-41	59
2. UTE-Novabau	30	15	7	8	57-34	52
3. Debreceni VSC	30	14	7	9	45-37	49
4. Kispest-Honvéd FC	30	14	6	10	60-42	48
5. Békéscsabai EFC	30	11	15	4	47-32	48
6. BVSC-Dreher	30	14	4	12	51-46	46
7. Pécsi MSC-Fordan	30	12	6	12	38-43	42
8. Zalaegerszegi TE	30	12	6	12	49-56	42
9. Stadler FC	30	9	10	11	30-34	37
10. Vasas Casino Vigadó	30	10	7	13	38-45	37
11. Győri FC	30	11	5	14	42-40	35
12. Csepel-Kordax	30	8	11	11	23-26	35
13. Vác FC-Samsung	30	8	11	11	37-44	35
14. Parmalat FC	30	9	7	14	44-50	34
15. Nagykanizsa	30	7	6	17	24-57	27
16. EMDSZ-Soproni LC	30	6	10	14	36-56	25

A BAJNOK FERENCVÁROSI TORNA CLUB JÁTÉKOSAI: Balogh Tamás 20 - Simon Tibor 22, Telek András 27, Hrutka János 21, Szekeres Tamás 27 - Páling Zsolt 18, Lisztes Krisztián 28, Lipcsei Péter 28, Keller József 21 - Goran Kopunovics 17, Eugen Neagoe 22. Játszottak még: Czéh László 21, Nagy Zsolt 17, Szergej Kuznyecov 17, Zavadszky Gábor 17, ifjabb Albert Flórián 15, Kenneth Christiansen 15, Szűcs Mihály 14, Szeiler József (k) 10, Kecskés Zoltán 7, Gregor József 2, Bubcsó Norbert 1. Edző: Novák Dezső

A Bajnokok Ligájában is szereplő bajnokcsapat az 1995–1996-os idényben. Hátul (balról): Nyilas, Milovanovic, Páling, Fatusi, Golecz Lajos intéző, Vincze O., Kecskés, Telek. Középen: Hrutka, Kuznyecov, Bodnár József masszőr, Novák Dezső vezetőedző, Mucha József pályaedző, Hajdu József kapusedző, Simon, Zavadszky. Elöl: Kuntic, Kopunovics, Nagy Zs., Tímár, Hajdu, Szeiler, Lisztes, Albert, Keller

Az 1995-1996. évi bajnokság

1. Ferencvárosi TC	30	21	3	6	56-25	66
2. BVSC-Dreher	30	18	7	5	50-29	61
3. Újpesti TE	30	12	12	6	43-31	48
4. DVSC-Epona	30	14	6	10	49-40	48
5. MTK FC	30	13	7	10	58-43	46
6. Kispest-Honvéd FC	30	12	10	8	49-35	46
7. Vasas Casino Vigadó	30	12	10	8	44-40	46
8. Csepel SC	30	11	9	10	46-45	42
9. Innstadt Stadler FC	30	8	12	10	35-41	36
10. Zalaegerszegi TE FC	30	8	10	12	42-48	34
11. Vác FC-Samsung	30	7	12	11	39-46	33
12. Haladás Vasutas FC	30	8	8	14	30-48	32
13. Fehérvár-Parmalat	30	8	7	15	38-54	31
14. Győri ETO FC	30	6	11	13	33-46	29
15. Békéscsaba	30	6	9	15	34-54	27
16. Pécsi Mecsek FC	30	7	5	18	32-53	23*

* *A PMFC-től három büntetőpont levonva*

A BAJNOK FERENCVÁROSI TORNA CLUB JÁTÉKOSAI: Hajdu Attila 30 - Dejan Milovanovic 18, Telek András 27, Hrutka János 14, Szűcs Mihály 16 - Zavadszky Gábor 21, Nyilas Elek 21, ifjabb Albert Flórián 21, Lisztes Krisztián 28 - Zoran Kuntic 27, Goran Kopunovics 22. Játszottak még: Kecskés Zoltán 17, Vincze Ottó 17, Páling Zsolt 15, Igor Nicsenko 14, Nagy Zsolt 13, Arany László 13, Jagodics Zoltán 12, Szergej Kuznyecov 12, Simon Tibor 12, Babatunde Fatusi 11, Keller József 10, Nagy Norbert 10, Schultz Levente 3, Szeiler József (k) 1, Vincze Gábor 1. Edző: Novák Dezső

A 2000-2001. évi bajnokság

ALAPSZAKASZ

AZ A CSOPORT VÉGEREDMÉNYE

1. Lombard FC Tatabánya	14	8	5	1	29-18	29
2. Dunaferr SE	14	8	5	1	37-20	29
3. Ferencvárosi TC	14	6	3	5	23-21	21
4. Matáv Compaq Sopron	14	6	2	6	21-23	20
5. Győri ETO FC	14	5	3	6	21-23	18
6. Kispest-Honvéd FC	14	3	6	5	18-20	15
7. Haladás FC	14	3	4	7	14-24	13
8. Nyíregyháza	14	3	-	11	10-24	9

A B CSOPORT VÉGEREDMÉNYE

1. MTK Hungária 14	8	3	3	32-13	27	
2. Újpest FC	14	7	4	3	33-19	25
3. Vasas Danubius Hotels	14	7	4	3	24-11	25
4. Debreceni VSC	14	7	2	5	27-20	23
5. Videoton FC Fehérvár	14	6	3	5	21-22	21
6. Zalahús ZTE FC	14	3	7	4	12-22	16
7. Pécsi MFC	14	2	3	9	13-24	9
8. Nagykanizsa FC	14	2	2	10	12-43	8

RÁJÁTSZÁS

1. Ferencvárosi TC	22	12	8	2	36-14	48
2. Dunaferr SE	22	13	2	7	40-35	46
3. Vasas Danubius Hotels	22	10	6	6	42-33	40
4. Újpest FC	22	10	5	7	40-37	40
5. Győri ETO	22	11	5	6	34-32	40

6. MTK Hungária	22	8	5	9	31-22	35
7. Kispest-Honvéd FC	22	9	6	7	33-31	34
8. Videoton FC Fehérvár	22	9	2	11	37-34	31
9. Matáv Compaq Sopron	22	7	6	9	26-30	30
10. Zalahús ZTE FC	22	7	7	8	33-36	29
11. Debreceni VSC	22	6	3	13	31-44	24
12. Lombard FC Tatabánya	22	1	3	18	20-55	12

A BAJNOK FERENCVÁROSI TORNA CLUB JÁTÉKOSAI: Szűcs Lajos 22 - Marius Cheregi 22, Dragoner Attila 34, Gyepes Gábor 29, Nagy Norbert 22 - Csiszár Ákos 25, Vén Gábor 35, Lipcsei Péter 28 - Horváth Péter 29, Gera Zoltán 32, Tóth Mihály 27. Játszottak még: Földvári Csaba 20, Pinte Attila 20, Balog Zoltán 19, Hrutka János 19, Keller József 17, Kriston Attila 16, Fülöp Zoltán 11, Rob Kornél 11, Szűcs Mihály 9, Arruda Alex Monken 8, Dragan Crnomarkovics 8, Kardos Ernő 8, Németh Gábor (k) 8, Schultz Levente 7, Vámos János (k) 6, Halgas Tibor 3, Csoknay Norbert 2, Gajda István 2, Lakos Pál 2. Edző: Csank János

A 2003-2004. évi bajnokság

1. Ferencvárosi TC	32	16	9	7	44-30	57
2. Újpest FC	32	11	11	6	48-29	56
3. DVSC-Megaforce	32	16	8	8	51-32	56
4. BFC Siófok	32	14	8	10	34-24	50
5. FC Sopron	32	13	9	10	53-42	48
6. MTK Hungária	32	11	11	10	42-40	44
7. Pécsi MFC	32	9	13	10	36-37	40
8. Videoton FC Fehérvár	32	10	10	12	55-51	40
9. ZTE FC	32	11	6	15	45-47	39
10. Győri ETO	32	10	6	16	36-54	36
11. Békéscsaba	32	8	8	16	36-50	32
12. Haladás	32	4	11	17	19-63	23

A BAJNOK FERENCVÁROSI TORNA CLUB JÁTÉKOSAI: Szűcs Lajos 32 - Kriston Attila 21, Dragoner Attila 25, Dragan Vukmir 24, Kiss György 24 - Rósa Dénes 25, Lipcsei Péter 30, Leandro de Almeida 30 - Marek Penksa 24, Gera Zoltán 30, Marius Sasu 27. Játszottak még: Tököli Attila 21, Bognár Zsolt 20, Adem Kapic 18, Zováth János 16, Igor Skukalek 14, Sorin Botis 11, Gyepes Gábor 7, Somorjai Tamás 7, Balog Zoltán 6, Thomas Sowunmi 6, Károlyi Sándor 3, Alekszandar Jovics 2, Nógrádi Árpád 2, Szalai Tamás 2, Huszti Szabolcs 1, Takács Ákos 1. Edző: Garami József (16), Pintér Attila (16)

A Ferencváros 2001 júniusában, az utolsó fordulóban szerezte meg a bajnoki címet Debrecenben. Állnak (balról): Szűcs, Hrutka, Dragóner, Gyepes, Nagy N. Elöl: Fülöp, Tóth M., Lipcsei, Pinte, Gera, Keller

A Magyar Testgyakorlók Köre három korszakban is úttörőnek számított a magyar futballban. Talán nem véletlen, hogy éppen ezeket a periódusokat tekinthetjük az egyesület legsikeresebb korszakainak. Az elsőben - a tízes-húszas években - kilenc bajnoki címet nyert, miközben meghonosított itthon egy új, a rövidpasszos játékra épített stílust. A másodikban - az ötvenes években - forradalmasította a játékot a hátravont középcsatár pozíciójának kitalálásával. A harmadikban - a rendszerváltást követő évtizedben - kialakított egy klubmodellt, miközben játékosai az ország legjobb csapatát alkotva nyertek bajnoki címeket. E három sikerkorszak emeli a 2011-ben ismét a második vonalba visszacsúszott MTK-t a magyar futball legeredményesebb szereplői közé.

Közismert tévhit, hogy az MTK zsidóklub. Soha nem volt az, legalábbis abban az értelemben, amelyben az óbudai VAC, vagy például az Ausztriában az első profi bajnokságot megnyerő Hakoah Wien, netán a magyar válogatott első légiósai (1924, párizsi olimpia) közé játékost adó Makkabi Brünn volt. Fénykorában még a Makkabi sem csak zsidó vallású futballistákat igazolt - főleg nem volt ilyen kritérium az MTK-nál.

Ugyanakkor Szegedi Péter nagyszerű tanulmányainak egyikében, a Sarusi Kiss Bélával közösen írt Zsidómentesen, újjászületve... címűben idézi, hogy a Tribün már 1912 októberi egyik számában harcról ír, „amely az MTK és az FTC között folyik lángoló gyűlölséggel. A felek csak vallási alapon küzdenek egymással és a lelkekbe igyekeznek gólokat rúgni". Lezsidózta az MTK-t a Nemzeti Sport egy nappal korábbi száma is, azt írván: „Zsidó-keresztény ütközet zajlik le az MTK-MAC mérkőzésen, pláne, ha az egy kupadöntő."

Nem vitatható, hogy az alapítók, a vezetők, az első évtizedek játékosai, a híres szurkolók (Salamon Béla!), sőt a klubot támogató szimpatizánsok között is nagy számban előfordultak izraeliták. Az 1929-ben kiadott Zsidó lexikon az MTK nagy csillagai közül Kertész II Vilmost, Mándi Gyulát, Bíró Gyulát, Braun Józsefet, Molnár Györgyöt, Sebestyén

A klub öröktizenegyei

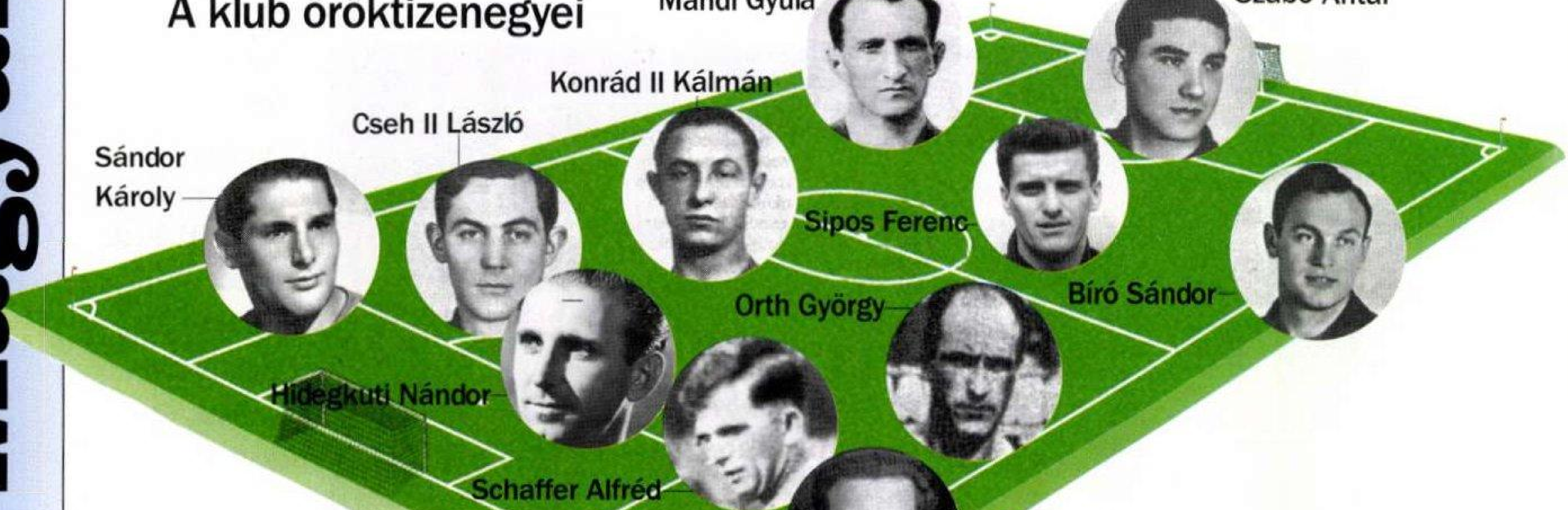

A csapat

Magyar Testgyakorlók Köre Budapest

ALAPÍTVA: 1888. november 16.
SZÍNE: kék-fehér
SIKEREI: MAGYAR BAJNOK: 23 (1904, 1908, 1914, 1917, 1918, 1919, 1920, 1921, 1922, 1923, 1924, 1925, 1929, 1936, 1937, 1951, 1953, 1958, 1987, 1997, 1999, 2003, 2008)
MAGYAR KUPA (MNK)-GYŐZTES: 12 (1910, 1911, 1912, 1914, 1923, 1925, 1932, 1952, 1968, 1997, 1998, 2000)
KEK-DÖNTŐS: 1964
KÖZÉP-EURÓPAI KUPA-GYŐZTES: 2 (1955, 1963)

Bélát is emlegeti. Közismert tény, hogy a Konrád fivérek (Konrád I Jenő, Konrád II Kálmán) közül az idősebbiknek antiszemita támadások miatt kellett távoznia sikerei csúcsán a bajor Nürnbergtől. Ellenpéldaként felhozható a Konrád fivérek oldalán az MTK után a bécsi Amateurénél (későbbi nevén az Austriánál) játszó Schaffer Alfréd, a Spéci, a Futballkirály. Ugye, zsidó származásúként nem lehetett volna valaki a negyvenes években Olaszországban (AS Roma), a harmadik zsidótörvényt már régen hatályba léptetett Magyarországon (Ferencváros), vagy éppen Németországban (Bayern München) is edző?

Aki ma Újpesten Brüll Alfrédot indulattal „lezsidózza", mit mond Aschner Lipótra? Aki a futballvezér Fodor Henriken köszörüli a nyelvét, miért feledkezik meg a legendás kék-fehér intéző tőzsdecégbeli társáról, Langfelder Ferencről, a Patyiról? De citálhatnánk a Ferencváros alapítóinak névsorát, vagy a kispesti futball első negyven évének legfontosabb alakját, Mayer Bélát is.

Az MTK (majd a Hungária, a Textiles, a Bástya és a Vörös Lobogó is) egyetlen jelzőt érdemel: a prímát, ugyanis príma klub volt. S miért fontos, milyen volt a kapcsolata a pesti zsidósághoz? Szegedi Péter 2006-ban a Pilpul című életmódmagazinban publikált eszmefuttatását elfogadva azt vélhetjük, ennek köszönhette nagy ívű felfutását, majd fennmaradását: „Az MTK-ban és az FTC-ben is több zsidó labdarúgó szere-

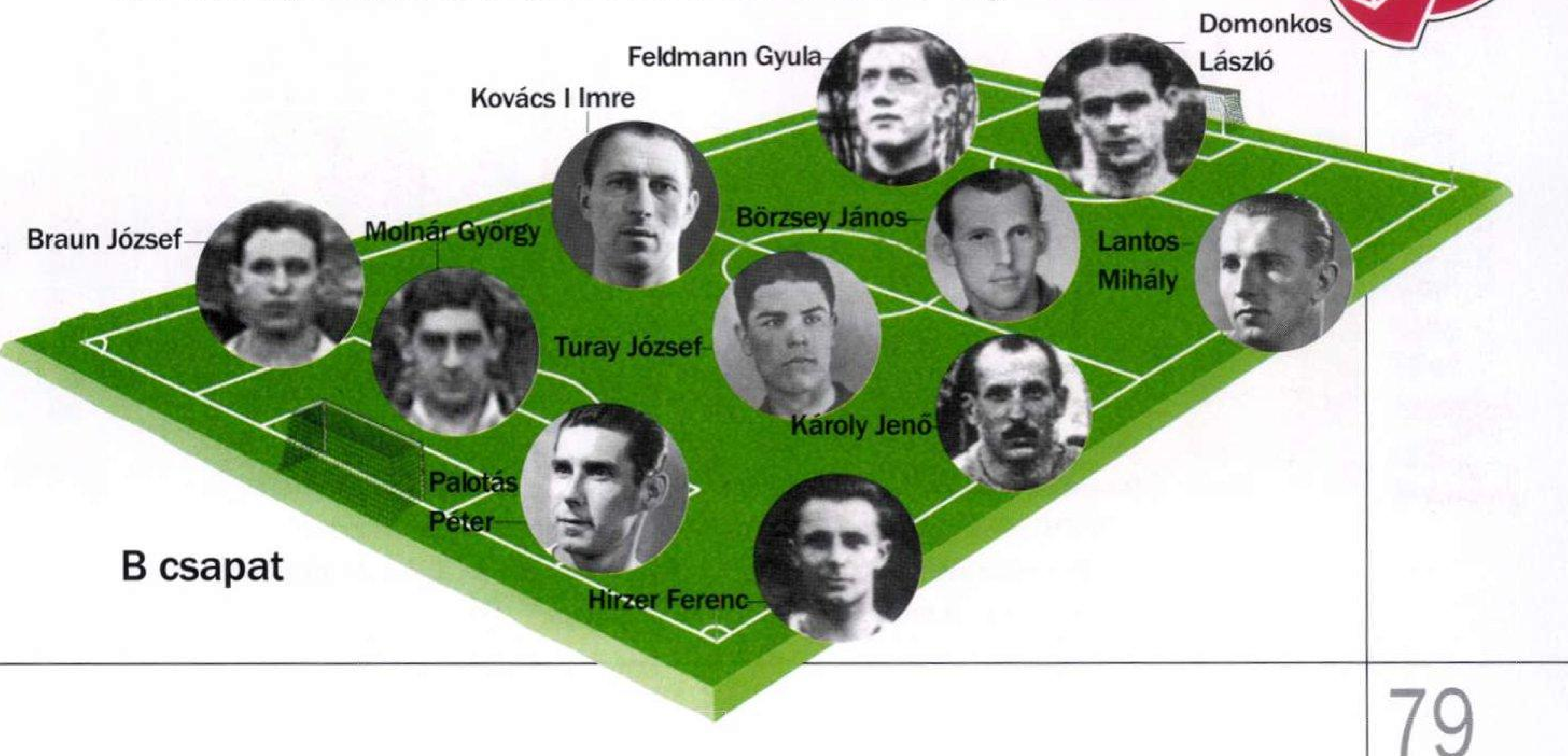

B csapat

pelt, a két klub által hordozott jelentéstartalmakat tekintve viszont egy világ választotta el a két egyesületet... Az MTK-nak természetesen nem csak zsidó tagjai és drukkerei, s főként nem csak zsidó sportolói voltak. Így elvileg még azt az állítást is megengedhetnénk, hogy az MTK-t is elsősorban az antiszemiták tekintették „zsidó egyesületnek". Úgy gondolom azonban, hogy a kék-fehérek épp annak köszönhették páratlan sikereiket, hogy a klub hívei is mint zsidó egyesületre tekintettek az MTK-ra. Az első világháború előtt alapított fővárosi sportegyesületek közül ugyanis hosszabb távon csak azok maradtak talpon, akik maguk mögött tudhatták egy városrész lakosságát (Kispest, Újpest), vagy egy nagyobb gyár kebelében működtek (Törekvés, Csepel), esetleg egy politikai csoport állt mögöttük (Vasas). Szerencsés esetben egy klub olyan társadalmi jelentéstartalmakat hordozott, hogy népszerűsége túlmutatott az eredeti bázisközösségen - erre legjobb példa a Ferencváros. Ha az MTK-t nem tekintette volna magáénak a főváros zsidó polgársága, akkor bizonyára úgy jár, mint a többi, lokálisan nem beágyazott, és nem gyári csapat (nem árt tudatosítani: az MTK-nak kezdetben semmiféle, jól megfogható, definiálható társadalmi bázisa nem volt). Vagyis ha az MTK saját hívei szemében nem jelent volna meg zsidó klubként, akkor évtizedekkel később a sportéletben betöltött súlya hasonló lett volna, mint a 33 FC-é, a BTC-é, a Nemzetié, a BAK-é, vagy a BBTE-é és a többi, alulról szerveződő, polgári, „civil" sportegyesületé. Ne legyenek kétségeink: ha az MTK nem tudta volna maga mögé állítani a zsidó polgárokat, valószínű, hogy már a gazdasági világválságot sem élték volna túl."

Az egyesületet 1888-ban alapították a Nemzeti Torna Egyletből kivált „szakadárok", akik az NTE által favorizált régi német tornarendszerrel

A BTC ellen 1907-ben 4:3-ra nyerő MTK. Balról: Károly, Froncz, Weisz, Kürschner, Langfelder játékvezető, az egyik partjelző, Sebestyén, Virág, Csüdör, Bíró, Domonkos, a másik partjelző, Révész, Schaar

1912-ben az MTK vendége volt az elsüllyedt Titanic utasait menteni igyekvő Carpathia hajó legénységének csapata. A mérkőzés bevételét az árvák és a hátramaradottak javára ajánlották fel

KÖZKINCCSÉ TÉTETIK

Balhé Slózi miatt

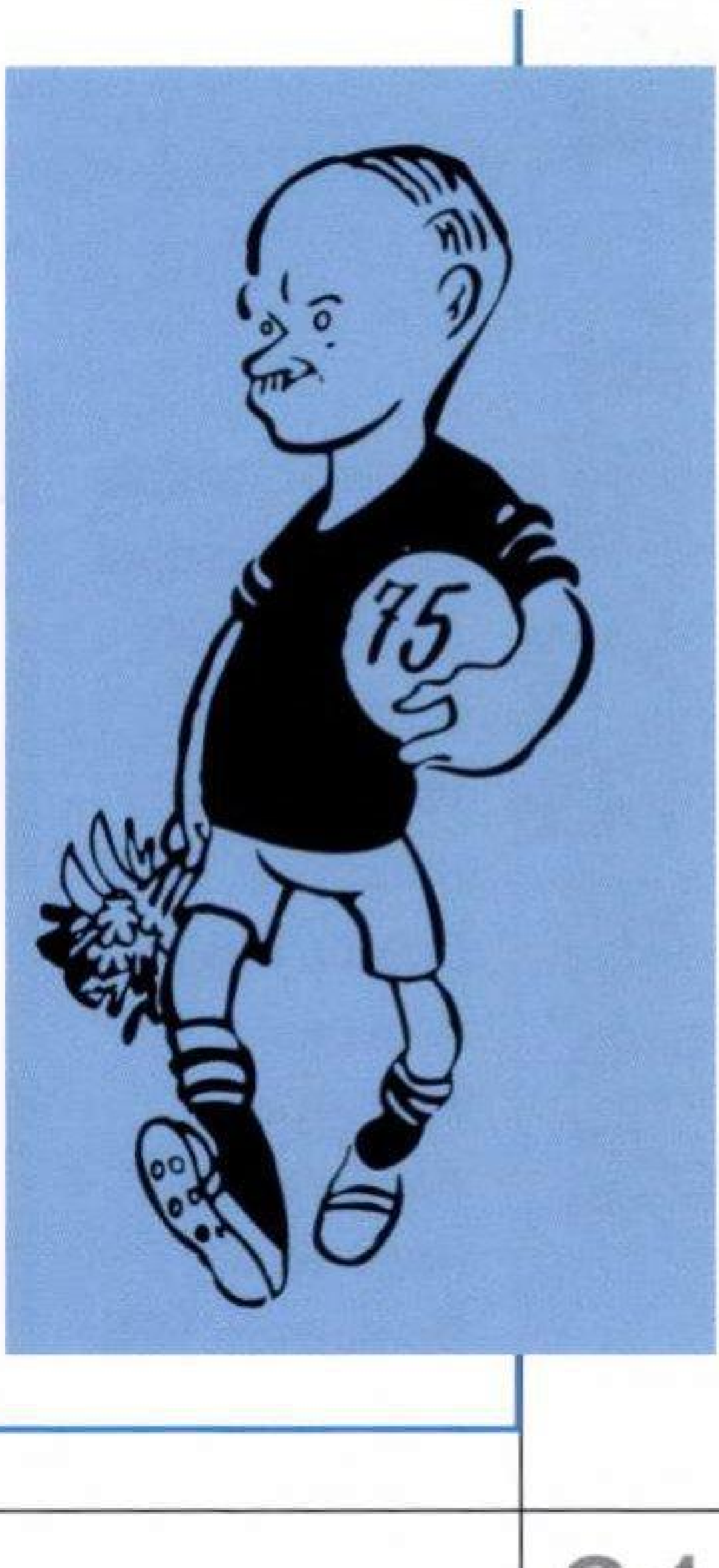

A publikált verzió szerint a Ferencvárosra megsértődött Schlosserrel megerősödött az MTK, de sokáig úgy tűnt, a kiválóság aligha játszhat a kék-fehéreknél. Profi váddal illették őt és a klub nem kevésbé legendás elnökét, Brüll Alfrédet. Úgy festett, az MLSZ az MTK-val nem kifejezetten szimpatizáló elnöksége mindkettőjüket el akarja tiltani. Nem tette. Állítólag az MTK a Ferencvárossal szemben a maga oldalára állította a kisebb egyesületeket, s az 1917. február 11-re kitűzött közgyűlése előtt egy nappal Schlossert felmentették. Slózi tizenhat mérkőzésen lőtt 38 góljával járult hozzá az újabb bajnoki címhez. Az MTK akkori alapcsapata (Knapp Miksa - Csüdör Ferenc, Kovács Elemér – Kertész II Vilmos, Kertész III Adolf, Vágó Antal – Winkler József, Konrád II Kálmán, Schaffer Alfréd, Schlosser Imre, Szabó Péter) szinte csupa válogatott játékosból állt, nagyságát bizonyítja, hogy a kulcsemberek neve – lassan egy évszázad elteltével is – ismerősen cseng a magyar futball múltja iránt érdeklődők számára.

ellentétben az új divatsportágakkal, a kerékpározással, az úszással és az atlétikával akartak elsősorban foglalkozni. Többségük zsidó származású lévén, a keresztény kötelékeit erősen őrző MAC-ba, a Magyar Atlétikai Clubba nem nyert felvételt. Jobb híján alakítottak egy saját egyesületet, amelyben eleinte nem foglalkoztak a Magyarországon akkoriban még teljesen ismeretlen labdarúgással. Fodor Henrik, az első időszak jeles tornásza, a futballisták későbbi tekintélyes vezére 1913-ban Az első huszonöt év című könyvében foglalta össze - néhány szerzőtársa segítésével - az egyesület történetének nyitó negyedszázadát. Ebben az 1888 és 1896 közötti időszakot az alapítás korszakának, sőt az első fénykorszaknak nevezi. A másodikat (1896-1901) a hanyatlás szóval jellemzi, megemlítve, hogy visszaesett az egyesület tagságának létszáma is, vélhetően a labdarúgással szembeni merev elzárkózás miatt. A harmadikban (1901-1904) jött el aztán a reneszánsz, az újjászületés, majd azt követte (1904-1908) az aranykorszak, amelyet ismét kisebb visszaesés (1912) követett. Az MTK történetének hajnala nem írható meg az Európa-szerte sikereket elérő úszók, birkózók dicsérete nélkül, de a futballisták is villámgyorsan az ország legjobbjai közé emelkedtek.

Pedig heves ellenállást kellett leküzdeniük a berkeken belül is. Noha az MTK vásárolt részvényeket a Millenáris Szövetség Pályarészvény-társaságban, végül a futballélet fejlődését szolgáló döntések a régi tagok merev ellenállásába ütköztek. „Ez az ellenzés 1900-ban nyílt szakadáshoz vezet az MTK kebelében és a fiatalok egy csoportja kiválik belőle, megalakítván a Budapesti Atlétikai Klubot. Az MTK vezetősége akkor merész lépésre határozza el magát: hosszú hetekig tartó viták után keresztül erőszakolja, hogy a klubba ezentúl ifjúsági tagok is felvehetőek legyenek és ezzel megadja a módját annak, hogy az MTK kebelében futballcsapat is alakulhasson. A futballcsapat megszervezése körül az érdem Kertész Sándoré, aki 1901. március 12-én már tréningcsapattal jelenik meg a Millenáris pályán és ezzel kezdetét veszi az MTK-nak a futballtörténete” *(Földessy János: A magyar futball és a Magyar Labdarúgók Szövetsége, 1897, 1901, 1925.)*

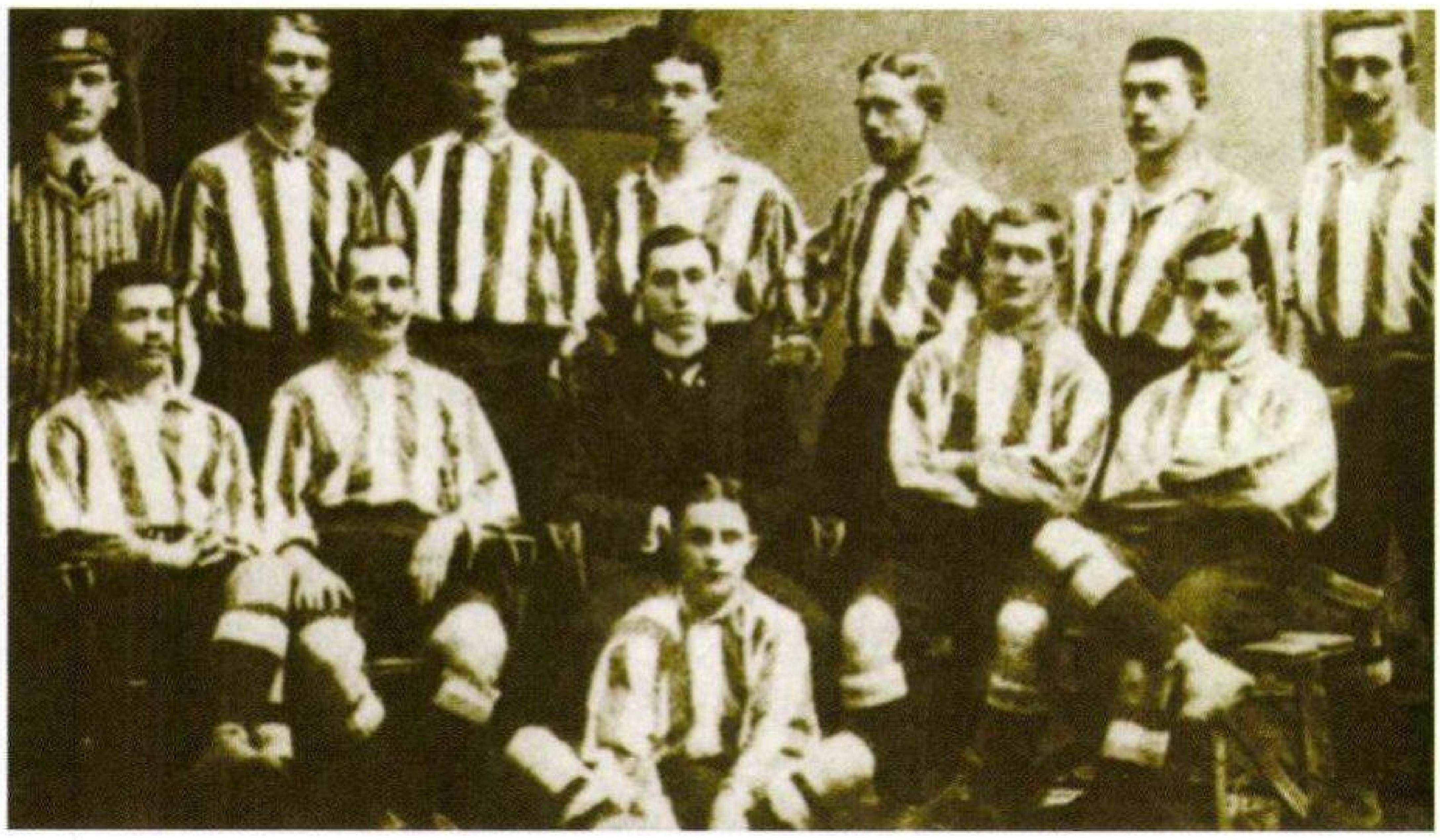

Az 1907–1908-as bajnokcsapat. Állnak (balról): Bányai, Bíró, Ellinger, Kürschner, Virág, Csüdör, Nagy F. Középen: Sebestyén, Károly, Szüsz Hugó edző, Domonkos, Vida. Elöl: Froncz

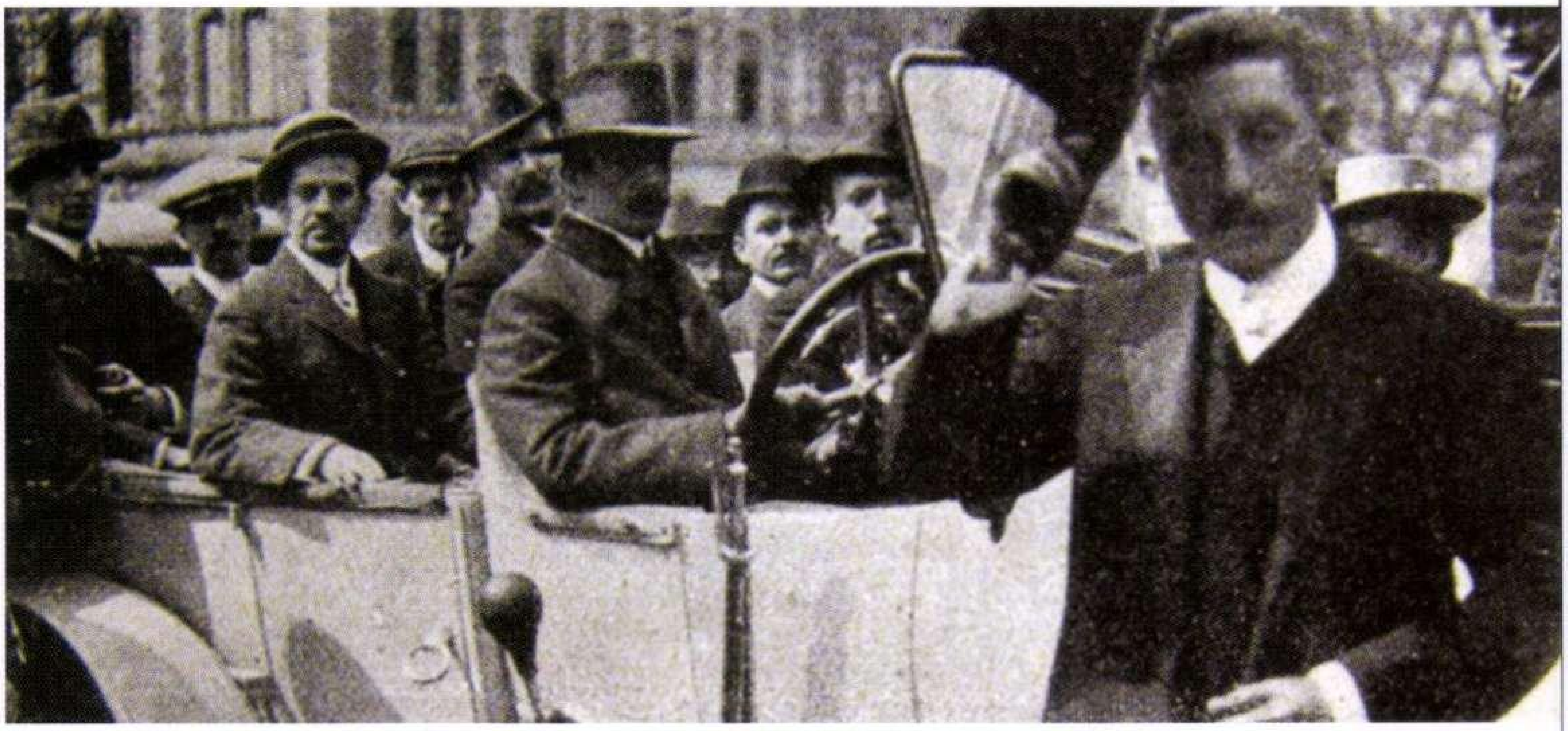

Brüll Alfréd, minden idők egyik legnagyobb formátumú sportmecénása, az MTK elnöke

Az MTK (csíkosban) a XX. század elején gyakran fogadott angol vendégeket. 1910-ben például a Barnsleyt

Örökrangadó 1913-ban, Bródy (FTC) és Lane (MTK) összeverekednek. Nagy a felfordulás!

NÉVVÁLTOZÁSOK

MAGYAR TESTGYAKORLÓK KÖRE
(1888. november 16.–1926)

HUNGÁRIA FC
(1926–1940. július 8., az amatőrök neve maradt MTK, utóbbit 1942-ben feloszlatták.)

MAGYAR TESTGYAKORLÓK KÖRE
(1945. február–1950. február 24.)

BUDAPESTI TEXTILES SPORT EGYESÜLET
(1950. február 24.–1951. február 6.)

BUDAPESTI BÁSTYA SPORT EGYLET
(1951. február 6.–1953. augusztus 25.)

BUDAPESTI VÖRÖS LOBOGÓ
(1953. augusztus 25.–1956. december 10.)

MAGYAR TESTGYAKORLÓK KÖRE
(1956. december 1.–1975. január 28.)

MTK-VM SK
(1975. január 28.–1990. május 24.)

Az MTK és a Wiener AC tagjai egy 1907-es barátságos mérkőzésen. Csíkos mezben a magyarok, sötétben az osztrákok

1901-ben még csak bemutató mérkőzéseket játszott az MTK, majd 1902-ben felvételt nyert az MLSZ-be. A bajnoki szerepléseit a második osztályban kezdte el, amelyben az esztendő végén a Postás SE mögött második lett, s ezzel a győztes és a Törekvés társaságában feljutott az első osztályba. Újoncként már a harmadik helyen végzett, majd 1904-ben, története során először, magyar bajnoki címet nyert. Ebben a csapatban Frank Imre és Herquett Rezső személyében szerepelt két játékos, aki részt vett 1901. október 20-án, a BTC III. és IV. kombinált csapata elleni első, igazi barátságos mérkőzésen is. A bajnokcsapat „csillagai" azonban nem ők, hanem a korát messze megelőző középfedezet, a később edzőként nagyszerű nemzetközi karriert befutó, többek között a Barcelonát is irányító Pozsonyi Imre, az ugyancsak híres edzővé lett, a svájci Grasshoppersből nagy csapatot formáló, Brazíliában a Flamengónál legendássá lett Kürschner Izidor, valamint a magyar labdarúgás első Ta-

KÖZKINCCSÉ TÉTETIK

Vegyen labdát az Orfeummal szemben!

Már a Hogan-érához kapcsolódik az új vonulat: nemcsak a grundokról szerzett játékosokat az MTK, hanem a kor legjobbjai közül is igazolt. Konrád Jenő és Schaffer Alfréd a BAK, Braun József a VAC, a szikrázóan tehetséges Orth György a Vasas, Feldmann Gyula és Schlosser Imre az FTC, Guttmann Béla a Törekvés csapatából került a kék-fehérekhez. Ha az első és az utolsó nevet kivesszük a névsorból, a többiekre igaz: rájuk épült az első „arany MTK". Meg Kertész II Vilmosra, akit nagyon meg kellett fizetni azért, hogy ne vágjon neki, legprímább társaihoz hasonlóan, ő is a nagyvilágnak. (Kertész II egyébként, Mándi Gyulával holtversenyben a klub csúcstartója a maga kilenc bajnoki címével.)

Brüllék zseniális ötletüktől hajtva az Andrássy úthoz közel egy sportszerkereskedés-

nár ura, a Juventust az 1926-os olasz bajnoki döntőbe vezető, a finalissima előtt szívrohamban elhunyt Károly Jenő voltak.

Az MTK az első nagy siker után újra aranyérmes lett 1908-ban és 1914-ben, megnyerte az 1906-os tavaszi bajnokságot helyettesítő Brüll-vándorserleget, de az első világháború kitöréséig a nagy rivális Ferencváros árnyékában maradt.

A kék-fehérek alakulata az 1915-ös őszi Hadi-mérkőzéseken vált az ország vitathatatlanul legerősebb csapatává, akkor már a Bíró Gyula, Kertész III Adolf, Nyúl I Ferenc fedezetsor előtt összeállt a Winkler József, Kertész II Vilmos, Konrád II Kálmán, Schaffer Alfréd és Szabó Péter alkotta csatársor. Az MTK háromszoros bajnokként s négyszeres kupagyőztesként készült az 1916-1917-es bajnokságra. A kék-fehéreknek minden okuk meg volt arra, hogy - Schlosser Imre, a legendás Slózi, a kor válogatottsági rekordere, a Ferencvárossal addig már hat bajnoki és ugyanannyi gólkirályi címet nyert csatárfenomén érkezése után - megerősödött játékosállománnyal, bizakodva várják az új idényt. A következő négy szezon valóságos diadalmenetet hozott: az MTK 94 mérkőzésen 489 gólt szerzett, s csak 67 gólt kapott. Mindössze háromszor kapott ki, 86 győztes mérkőzés mellett. A fentiekhez képest kifejezetten kisiklásnak számított, hogy 1921 tavaszán a bajnoki zárásig nem jutott el a századik gólig... Persze a bajnokságot - az amatőrkorszakot lezáró 1925-1926-os bajnokság kezdetéig - minden szezonban megnyerte!

Amikorra kialakult az MTK első aranycsapata, a klub már túl volt az első angolleckéken. Edward Shires, a kék-fehérek első brit játékosa még Bécs érintésével érkezett 1904 végén. Nem volt annyival jobb a magyaroknál, mint amennyivel az angol klubok jobbak voltak, a tízes évek elején érkezett Joseph Lane ellenben már klasszisnak számított. Miután visszatért Angliába, 1913-ban két bajnoki mérkőzést is játszott a Sunderland abban az esztendőben FA-kupa-döntős csapatában. Jó futballista volt J. R. Owen is. Olyan jó, hogy miatta az MLSZ módosította az átigazolási szabályzatot, kimondván, hogy csak egy éve Magyarorszá-

MAGYAR TEST-GYAKORLÓK KÖRE
(1990. május 24.-1995. december 8.)
MTK FUTBALL CLUB
(1995. december 8.-1998. június 17.)
MTK HUNGÁRIA FUTBALL CLUB
(1998. június 17.-2003. szeptember 22.)
MTK BUDAPEST
(2003. szeptember 22.-)

hez segítették. (Kertész büszkén hirdette: „Az összes idei válogatott mérkőzéseket Representatív labdával játszották. A legszebb, legjobb, legtartósabb versenylabdák vezérképviselete és egyedüli elárusítása Kertész II-nél. A Fővárosi Orfeummal szemben." A hajdani remek fedezetnek csak akkor ment kicsit gyengébben, amikor Orth Györgynek is nyitott a közelben egy hasonló boltot az MTK egyik mecénása. Orth is hirdetett: „Orth és Kegler Sportüzlet, MLSZ és ILSZ hivatalos szállítója. VI. Andrássy út 33." Szegedi Péter gyűjtéséből tudhatjuk, hogy 1923-ban - az amatőrszabályokat több vonatkozásban is megsértő - 47-szeres válogatott fedezet egy év alatt 250 ezer koronát keresett, a vagyonát pedig egymillió koronára becsülték adókönyvei alapján. A csúcsszintű futball, különösen egy kiegészítő vállalkozással, nagyon biztos megélhetést jelentett - az amatőrkorszakban.

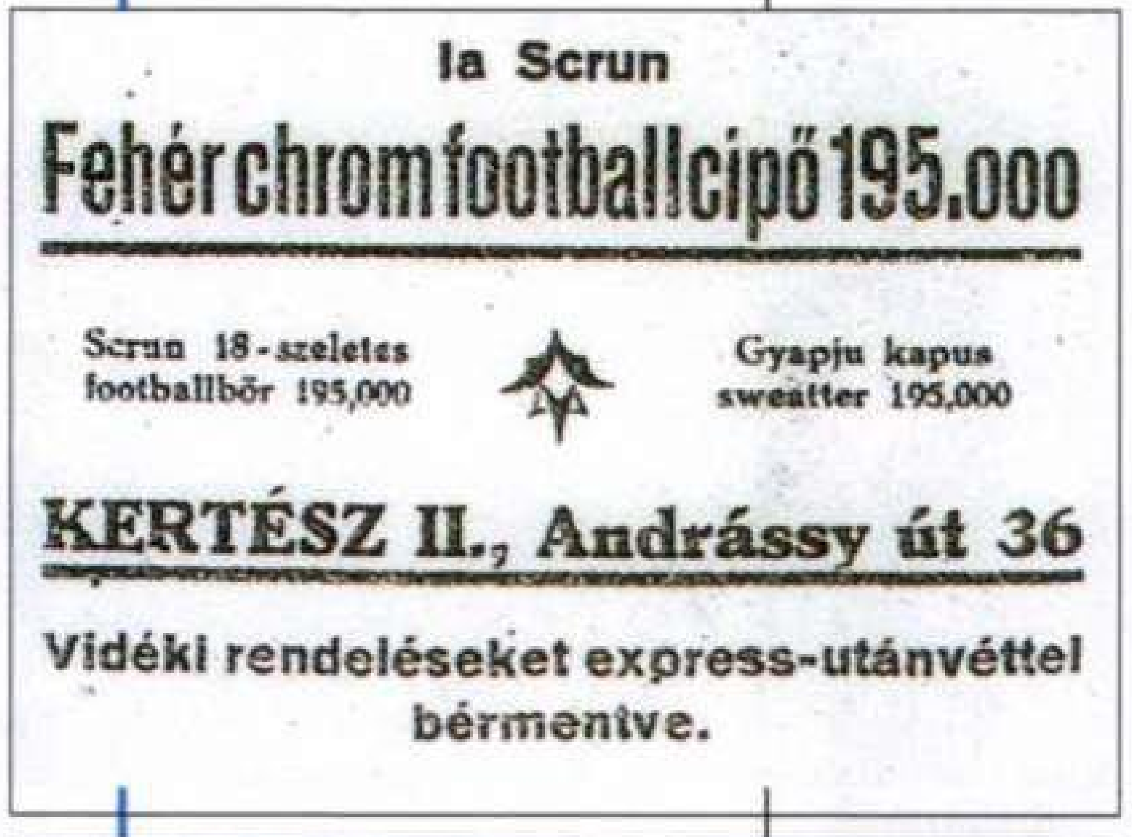
Ia Scrun
Fehér chrom footballcipő 195.000
Scrun 18-szeletes footballbőr 195,000
Gyapju kapus sweatter 195,000
KERTÉSZ II., Andrássy út 36
Vidéki rendeléseket express-utánvéttel bérmentve.

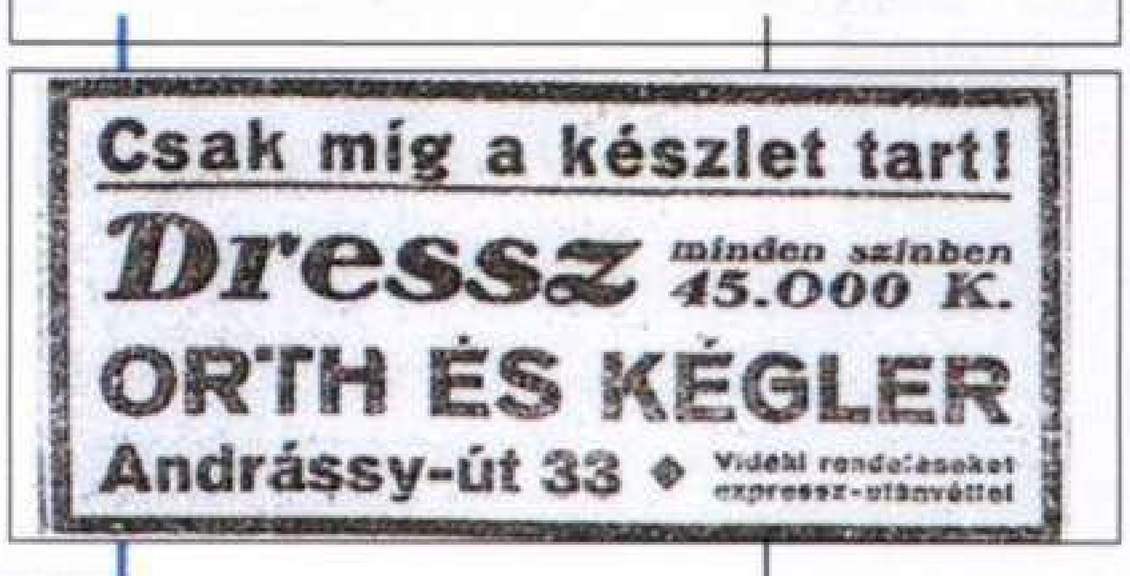
Csak míg a készlet tart!
Dressz minden színben 45.000 K.
ORTH ÉS KÉGLER
Andrássy-út 33 ◆ Vidéki rendeléseket expressz-utánvéttel

gon élő külföldit igazolhatnak le a klubok. (Ez volt a Lex Owen.) De talán nem tévedés azt citálni, hogy az edzők még a játékosoknál is több hasznot hajtottak.

Elsősorban Brüll Alfréd vagyonára támaszkodva az MTK a tízes évek elejétől jobbnál jobb brit edzőket szerződtetett. Először John Tait Robertsont, aki skót válogatottként játszott a londoni Chelsea-ben, majd később Budapestre költözött. Konrád Jenő utóbb azt írta róla: „Nem szenvedek anglomániában, de egész határozottsággal állítom, hogy a Magyar Testgyakorlók Köre a nagy fellendülését kizárólag Robertsonnak, az angol trainernek köszönheti."

TÖBB MINT LEGENDA

Jimmy bácsi

Az 1882-es születésű, ír szülőktől származó, de Angliában született Hogan a Burnley, Bolton Wanderers, Rochdale és a Swindon Town csapatát is megjárva már tapasztalt, sokat megélt futballistának számított, amikor 1905-ben a Fulhamhez került. Ám a londoni klubban Jock Hamilton keze alatt töltött három éve átformálta a futballról alkotott képét. Hamilton a „Rúgd és fuss!" helyett a rövid, lapos átadásokra alapozott, úgynevezett „Scottish passing game"-et erőltette – s ez Hogannek nagyon tetszett. Érezte, ez lehet a jövő útja! Ezt kezdte el tanítani első külföldi állomáshelyén, a hollandiai Dordrechtben, majd Bécsben is. Hugo Meisl, a kor osztrák futballvezére rajongott a tudásáért, akár örökre is ott tartotta volna. A magyar futball szerencséje, hogy az első világháború viharában a brit állampolgár Hogant internálták a császárvárosban. Amikor kiengedték, inkább átszerződött Budapestre, s megtanította az MTK-t a magyar, ha úgy tetszik, a közép-európai játékosok számára sokkal jobban fekvő rövidpasszos, technikás játékra.

Előszeretettel emlegette magát Jimmy bácsiként, s valóban igazi apafigura volt a játékosai számára. Ő volt az első külföldi edző, aki fontosnak tartotta, hogy a futballisták sok zöldséget, gyümölcsöt, könnyebb húsokat egyenek, s ne csupán a jó, zsíros magyar konyha remekeinek számító ételeket fogyasszák. Csak egy játékossal nem jött ki – magával Schlosserrel. Utóbbi nem tudta elviselni az angol edző pragmatizmusát, a fegyelmet mindennél fontosabbnak tartó vezetési stílusát. Tiltakozásként felvett egy furcsa szokást: minden gólja után – volt belőle elég – leköpte a hálót. Hogan ettől nagyon kiborult. Kijelentette Brüllnek, hogy nem újítja meg a szerződését, ha Schlosser nem hagyja abba a köpködést. Hónapokba telt, de Jimmy bácsi győzött. S aztán maradt, kisebb megszakítással egészen 1921-ig. Nyert ez alatt öt bajnoki cí-

Az Angliából érkezett, ám valójában skót mestert követte a tényleg angol William Holmes, majd a felülmúlhatatlan Jimmy Hogan, akiből Jimmy bácsi lett Magyarországon. A sorozatban kilenc bajnoki címet nyerő legénység kialakításában minden játékosnál fontosabb szerep jutott neki. Brüll Alfréd különösen kedvelte, s mivel anyanyelvi szinten tudta az angolt, rengeteget beszélgetett vele. Gyakran idézte a Jimmy Hogantól hallott bölcsességet: „Nemcsak a villámgyors lefutásokat kell megtanulni, hanem azt is, hogy a játékos a labdán kívül a borosüveget is el tudja rúgni magától."

A kor legnagyobb csillagai a szó átvitt értelmében nem amatőrök, ha úgy tetszik műkedvelők, hanem mesterei, néhányan művészei voltak

met, de hogy kicsit patetikusan fogalmazzunk, nem csak ezt adta a klubnak, illetve a magyar labdarúgásnak. 2003-ban jelent meg Angliában Norman Fox: Prophet or Traitor? (Próféta vagy áruló?) című könyve Jimmy Hoganről. Sok minden egyéb mellett azért is érdekes, mert Jimmy bácsi, illetve a család emlékei, feljegyzései alapján képet kaphatunk arról, milyen is volt akkoriban az MTK.

Hogan különösen három játékosáról őrzött szép emlékeket – talán nem véletlen, hogy Schlosseren kívül ők voltak a korszak legjobb játékosai. Schaffer Spéciről például így emlékezett a könyv: „A Sunderlandtől a Blackburnig több angol klub is le akarta igazolni, de ő nem ment. Sohasem volt híján az önbizalomnak, egyszer azt mondta a válogatott kapusnak, Platkó Ferencnek, hogy figyelje meg, rúg egy hatost neki a következő bajnoki meccsükön. Meg is csinálta!"

Sohasem tagadta, két fiatal, Orth György és Braun Csibi, azaz Braun József volt a két kedvenc játékosa. Mindkettőt szinte apaként szerette. Ő fedezte fel őket, Braunt például, aki azért akkor már a zsidóklub, a VAC játékosa volt, az Angol Parkban futballozva. Ott játszott vele Orth is! 1916 végén Csibi, majd fél évvel később barátja is kék-fehér mezt húzott. Hogan még évtizedekkel később is áradozott róluk, soha nem bírta ki sírás nélkül, ha a koncentrációstáborban elpusztult Braun korai halála jutott az eszébe. „Mindketten lelkes, törekvő srácok voltak, akik angolul is tanultak tőlem. Tizenöt évesek voltak, amikor felfedeztem őket, s egy-másfél évvel később már mindketten a válogatottban játszottak. Hihetetlenül gyorsan tanultak, a pályán és a pályán kívül egyaránt. Orth volt a legjobb és a legintelligensebb futballista, akivel valaha dolgoztam." Pedig Hogan világklasszisokkal dolgozott együtt, az osztrák Csodacsapat, a Wundermannschaft jó néhány tagjától kezdve a legendás német edzőig, Helmut Schönig!

Hogan elmesélt még egy anekdotát, amit azért érdemes felidézni, hogy pontosan kalibrálhassuk, mennyit értek a húszas évek MTK-jának kulcsemberei: „Nagyszerű barátom, Hugo Meisl egyszer azt kérdezte tőlem, Orthot és Braunt nézve, hogy hol fedeztem fel ezeket az istenáldotta tehetségeket? Azt mondta a két, a húszas évei elején játszó fiúról, hogy úgy futballoznak, mint az érett angol válogatottak. Alig néhány hónappal később egy, az MTK játékosaira épített Budapest-válogatott, az én irányításommal, egykori klubom, a Bolton Wanderers ellen játszott. 4:1-re nyertünk – Orth és Braun szinte az őrületbe kergette az angolokat. A Bolton menedzsere, Charles Foweraker csak annyit mondott kettőjüket látva: csodálatos."

Kertész II Vilmos

Schlosser Imre

Guttmann Béla

szakmájuknak. A bécsi Amateure csapatában óriási sikerrel szerepelt Konrád fivérek közül az idősebb, Jenő 1922-ben a Libelli Verlag Wiennél remek kis magyar nyelvű szakkönyvet jelentett meg, *Futball ABC* címmel. A sportág különböző elemeit bemutatva gyakran idézi hajdani csapattársai tudását. Ebből tudhatjuk meg, hogy „a háborús MTK belső csatárai, Schlosser, Schaffer és Konrád II játéka a laikus szemében lassú volt, de labdatechnikájuk, tökéletes testtartásuk alkalmazásával példa nélküli játékokat produkáltak." Vagy, hogy „az MTK fedezetei, Bíró, Károly, Hlavay, Vágó, Kertész II és Kertész III kivétel nélkül mesterei a fejelésnek. Kapukirúgásnál, magasan előreadott labdáknál 10 esetből 8-ban az MTK-fedezetsor zsákmánya lett a labda." A rúgótechnika kapcsán megjegyzi: „Kapásból lőni Magyarországon Schlosseren, Schafferen, Konrád II-n kívül Pataky és Bodnár tudott, illetve az új generációból Orth és Braun." Megtudhattuk azt is, hogyan faragott Jimmy Hogan bátor, belemenős futballistát a félénk Braun Csibiből: „A pompás jobbszélső 1918-ban még gyáva volt. Hogan, úgy szoktatta le róla, hogy a tréningeken ő játszott ellene fedezetet, s minden összeütközésnél sza-

TÖBB MINT LEGENDA

Valóságos „orthista"

„Orth György a világ valaha élt leguniverzálisabb képességű játékosa volt. A balhátvéd helyén indult meg a pályafutása a Vasas ificsapatában. Később közép- és balfedezetet játszott, sokáig összekötő csatár volt, aztán évekig középcsatár a nagy MTK-ban" – írta röviden bemutatva őt Képessy József az 1942-es Képes Sportban, válaszként a már akkor is meglévő, német Der Kicker elemzésére, amelyben dr. Otto Nerz, a német válogatott első szövetségi kapitánya elemezte a futball addigi közel öt évtizedének világklasszisait.

Szegény, angyalföldi proli családban született, bámulatos intelligenciával és nyelvérzékkel. A mosónőként dolgozó édesanyja egyedül nevelte, a már kissrácként is nyúlánk, izmos felépítésű fiú a futballban találta meg a legnagyobb örömét. Mindig kiragyogott a társai közül. Első grundcsapatában, a VI kerületi Sportkedvelők Klubja komolykodó nevet viselő alakulatában, majd, a terézvárosi TTSK nevű formációban is. Utóbbiban felfedezte őt Reiner Sándor, a Vasas intézője. Hogy ne fájjon az Orth fiúnak a szíve otthagyni a barátait, a kedvéért az egész csapatot átigazolta a Vasasba. Tudta, igazgyöngyre lelt. Felfedezettje 15 évesen már a Vasas első csapatában játszott, egy évvel később pedig a kor legjobb csapata, az MTK vitte el, az amatőrkorszaknak megfelelő juttatásokért: mezekért, szerelésekért, ingyenes pályahasználatért.

A kék-fehérektől már 1917 novemberében, 16 és fél évesen válogatott lett. Öt MTK-csatár játszott a bécsi meccsen győztes magyar válogatottban: Taussig Imre és Szabó Péter között az Orth György, Schaffer Alfréd, Schlosser Imre belsőhármas. Tud-e bárki hasonló tudású triót mondani a magyar futball történetéből, mondjuk a Kocsis Sándor, Hidegkuti Nándor és Puskás Ferenc alkotta triumvirátuson kívül?

bályosan, teljes erővel ellökte. Addig ingerelte Braunt, amíg az visszalökte. Hogan éppen ezt akarta elérni. Attól fogva Braun fokozatosan erősebb lett, ma belemenő csatár."

Hogan vitathatatlanul a kor egyik legjobb trénere volt világviszonylatban is - fejedelmi fizetésért. A magyar „amatőrizmus" kései korszakában (Szegedi Péter az Új Nemzedék 1925-ös számában talált gyűjtése szerint) Jimmy Hogan 12-15 millió koronát kapott havonta az MTK-tól, sőt, a klub még az adóját is állta. Akkoriban, írja ugyancsak Szegedi Péter *Az első cipőzsinórnál* kezdődött című tanulmányában, egy budapesti szakmunkás fizetése 1,8 millió korona volt. A húszas évek elején őrült pénzeket lehetett keresni az MTK-ban, a Ferencvárosban és még a kor sztárjainak akár az Újpestben is. Az amatőrérában! Persze kényszerben voltak a klubok. A tízes évek végétől bő fél évtized alatt több mint ötven válogatott vagy válogatott szintű játékos szerződött külföldre. Az MTK elveszítette a legjobbjai közül a Konrád fivéreket és Schaffert, nem sokkal később Guttmannt, Molnárt, akik aztán vagyonokat kerestek Bécsben. Megérték a pénzüket: Spéciből futballkirály lett,

Mit jelentett Orth György (1901. április 30.-1962. január 11.) az MTK-nak? Vele, nyugodtan állíthatjuk, az irányításával 1918-ban tizenkét, 1919-ben négy, 1920-ban tíz, 1921-ben nyolc, 1922-ben egy, 1923-ban három, 1924-ben újra tíz, 1925-ben nyolc ponttal előzte meg a második helyezettet a kék-fehér gárda. Ám 1925. szeptember 9-én Bécsben, az Amateure ellen Hans Tandler brutális belépőjének következtében Orth, akinek labdaművészetéről itthon a kabaréban szóvicceket faragtak („Ez a fiú nem is artista, több annál, valóságos orthista"), 24 évesen egész további pályafutására kiható sérülést szenvedett. Soha többé nem tudott a régi színvonalon játszani.
Talán csak egyetlen mérkőzésen, a franciák elleni 13:1-en csillogott igazi fényében. Játszott még a Budai 11-ben, illetve rövid ideig a Bocskaiban, de egyre inkább az edzői pálya felé fordult. Volt kitől tanulnia - Jimmy Hogan tanítványa volt.
Már régen visszavonult, ám a legendája tovább élt. Valamikor az ötvenes években, az Aranycsapat tündöklése idején Barcs Sándor, az MLSZ akkori elnöke megkérdezte a német elnököt, dr. Peco Bauwenst (a harmincas-negyvenes évek egyik legfoglalkoztatottabb FIFA-játékvezetőjét), ki volt a legjobb futballista, akit valaha látott. Az akkor már a hatvanas évei végén járó, sokat tapasztalt futballróka így felelt: „Der Orth, Der Djuri Orth!"

de legalább olyan népszerűvé váltak az Amateure lila-fehér mezében a Konrád fivérek, akiknek a klubnál az igazán szép futball megteremtését tulajdonítják.

Egyébként itthon az MTK is csúcsgázsit fizetett, például a külföldi edzőinek. Az angol Herbert Burgess - egykori angol válogatott futballista, a Manchester City, majd a Manchester United tagja - nagyobb fizetésért szerződött Budapestre, mint amennyit Angliában kapott. (Más kérdés, hogy aztán egy évvel később még nagyobb összegért állt tovább, Olaszországba távozott.)

Miután a kék-fehérek 1914 és 1925 között minden hivatalos bajnokságot megnyertek, akár „(i)gazságosnak” is tekinthető, hogy játékosai álltak a labdarúgók fizetési listájának élén. Orth Gyuri és Molnár Hangya, aki aligha arról kapta a becenevét, mert szorgos aprómunkával gyűjtögette össze a vagyonkáját, 7-7 millió koronát kapott havonta. *(Szegedi: Az első cipőzsinórnál kezdődött)* A viszonyítás kedvéért: a női szőrmebunda ára 1924 telén 250 000 koronát kóstált Kohn Sándor debreceni szűcsmesternél, aki az Aranybika melletti üzletében várta kuncsaftjait. *(Legalábbis ez derül ki a Keletmagyarországi Sporthirlapban megjelentetett hirdetéséből.)*

A Pesti Napló által 1942-ben kiadott A Sport című kiskötetben Pluhár István, a válogatott futballistából, legendás rádiósból lett sportvezér konkrét összeg említése nélkül, de ugyancsak megemlékezik Orth magas jövedelméről: „Az álamatőr kor legjobban fizetett játékosa volt, s a közvélemény elismerte, hogy Orth Györgynek joga van bármilyen nagy összeget kérni a játékáért. A nagy jövedelemmel együtt járt a jobb társaságban való szereplés lehetősége, s miután Orth polgári értelemben vett műveltsége is túlhaladta az átlagot, a híres futballista új társadalmi körében is meg tudta állni a helyét. Színésznőt vett feleségül, s mindig szívesen látták Budapest művésztársaságában.”

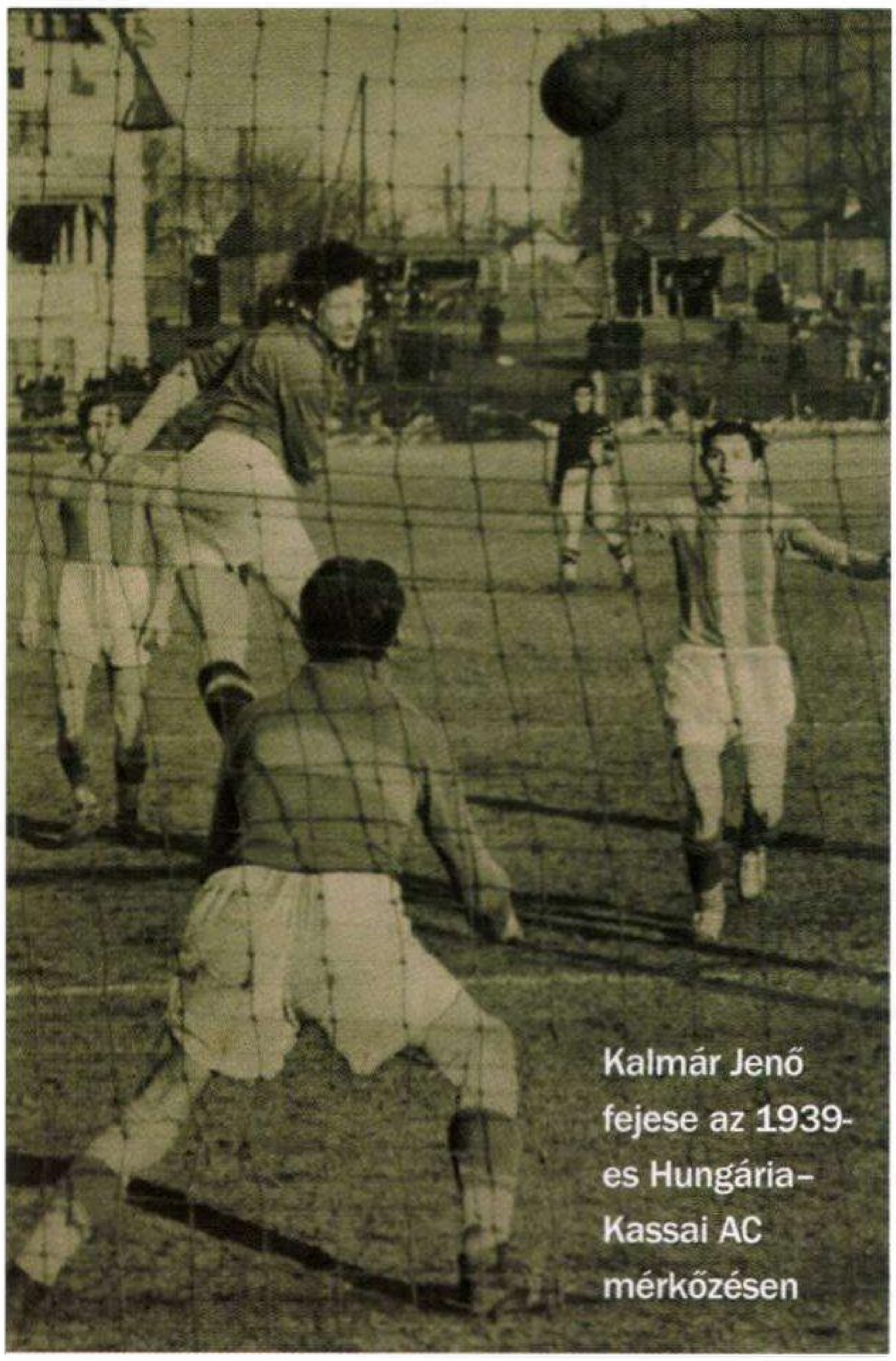
Kalmár Jenő fejese az 1939-es Hungária-Kassai AC mérkőzésen

Az MTK éveken keresztül nem volt képes kiheverni legjobbja, Orth 1925-ös elveszítését. A következő évtizedben mindössze egyszer, 1929-ben tudta csak megnyerni a bajnokságot, nagyrészt a Ferencvárosból igazolt Kalmár Jenő remek játékának köszönhetően.

Addigra, a profi korszak kezdetétől Hungária lett a csapat neve. A sportot, a futballt kedvenc témáik közé soroló kiváló szociológusok, így Hadas Miklós, Karády Zoltán és Szegedi Péter is kitértek munkáikban az MTK kapcsán a hatványozott asszimilációs igényre. A többségükben belvárosi zsidó fiatalok által alapított, megléte óta mindig ilyen jelentéstartalmat hordozó egyesületben rendkívül fontos volt a magyarsághoz való tartozás, a magyarnak lenni érzés kifejezése. Ezzel is magyarázható, hogy a magyar labdarúgás első ötven évében bajnoki címet nyert alakulatok közül kizárólag a Magyar Testgyakorlók Köre viselt csak magyar szavakból álló nevet (ellentétben a „clubokkal"), s hogy a profivá válásakor is ezt tartva szem előtt választotta a Hungária nevet. A XX. századi magyar történelem nem egy furcsa fintora közé sorolható, hogy a harmincas évek sportsajtójában a klub játékosait - ha úgy tetszik, a

KÖZKINCCSÉ TÉTETIK

A nagy vérfrissítés

A magyar professzionalizmus második évében minden élklub szívesen igazolt külföldről hazatérni hajlandó magyar játékosokat, vagy tekintgetett a csőd közeli helyzetbe került temesvári Ripensia nagyszerű játékosaira. A Hungária négy frontról erősített: hazacsábította a Törekvésben feltűnt, világjáró balszélsőt, Hirzer Ferencet, megszerezte az ugyancsak Olaszországból hazaindult Fehér Ferencet, az Egyesült Államokból visszaköltöző Haar Móricot, sőt rövid időre Konrád II Kálmánt, a legendás Csámit is. (Utóbbi kettő megszerzése jelzi, jól lehetett keresni a magyar profi futball első éveiben. 1927. június 15-én interjút közölt a Nemzeti Sport a hazaérkezett Haarral. Az egykori III. kerület-szélső ebben arról beszélt, hogy Konrád II-nek heti 75, neki pedig heti 50 dollár a fizetése, s még hozzátette: „Heti 20 dollárból nagyon jól meg lehet élni, s meg is élünk". Mégis hazatértek, pedig Csámi, egyébként egyedüliként az amerikai magyar légióból, már angolul is folyékonyan beszélt.)

Tovább idézve a hőskort, a Hungária vett egy bécsi játékost is, Pepi Schneider személyében. Az első esztendő még nem hozott sikert, a Hungária második lett a Ferencváros mögött. Brüll Alfréd okos ember volt, tudta, nem odázhatja tovább a generációváltást, az eszére, s nem a szívére hallgatott. Lemondott a 3000 dollárért megvett Konrád II-ről, valamint az előző évtized kiöregedett vagy éppen túlságosan sérülékeny csillagairól, Kertész II-ről, Senkey Icáról, Braunról, Orthról. S velük együtt lemondott a lassúnak, körülményesnek bizonyuló régi MTK-stílusról. Kellett hozzá egy ifjú csillag, aki képes volt húszévesen a kezébe fogni a karmesteri pálcát: Kalmár Jenő, akiből a harmincas évek világbajnokságainak nagy csillaga lehetett volna, ha nem törik el a lába 1929 októberében. Így „csak" a Hungária-korszak legjobban fejelő játékosaként, a harmincas évek legdrágábban külföldre eladott magyar játékosaként, és nem utolsósorban a Honvéd ötvenes évekbeli aranycsapatának remek edzőjeként emlékezhetünk rá.

zsidónak bélyegzett klub tagjait - hungáristáknak nevezték. Néhány évvel később aztán más tartalmat kapott a hungarista jelző.

Ugyanakkor a játékosok között a húszas, de még a harmincas években sem volt központi téma a származás, vagy a politika. A világbajnoki ezüstérmes Sas Ferenc, a Sohnként született jobbszélső volt a Hungária egyetlen válogatott futballistája, aki a harmincas években a zsidógyűlölettől tartva külföldre szerződött. A többiek esetében fura is lett volna, hiszen Szabó Tónitól Titkos Titschka Pálon át Bíró - eredetileg Bier - Sándorig főleg sváb vagy morva származásúak voltak, nem szólva a korszak egyetlen idegenlégiós sztárjáról, a bécsi Wudi Müllerről. A budafoki sváb családból, a Scharenpeckből származó, közismerten baloldali, Brüll Alfréd által Sztálin Pubinak becézett Sebes Gusztáv még csapatkapitány is volt. Mindazonáltal megkérdőjelezhetetlen, hogy az MTK-t, illetve a Hungáriát a belvárosi, ha úgy tetszik, a hatodik-hetedik kerületben élő, liberális zsidóság támogatta és pénzelte. Az MTK, illetve a Hungária élén 1905 és 1940 között minden idők legnagyobb formátumú magyarországi klubelnöke, Brüll Alfréd állt. Óriási vagyonából rengeteget áldozott a sportra; s nem csak a futballra, hiszen a Magyar Úszószövetség alapítója, első társelnöke is volt, fontos tisztségeket töl-

TÖBB MINT LEGENDA

Spéci, a Futballkirály, akit még Cseh Matyi is respektált

Itthon csak Spécinek nevezték, a németek találtak neki igazi méltó becenevet: ő lett a Futballkirály, Fussballkönig. Schaffer Alfréd (1893. február 13.–1945. augusztus 28.) valóban királyi jelenség volt, legalábbis ami a játéktéren nyújtott teljesítményét illeti. Fölényes biztonsággal kezelte a labdát, s szinte bármilyen távolságból hihetetlen pontossággal lőtt kapura.

Kevésbé a háború, mint inkább az állandó hazai futballtorzsalkodások miatt „csak" háromszoros bajnokként és kétszeres gólkirályként szerződött először külföldre, Németországba. Igaz, ebben szerepet játsz(hat)ott az a tény is, hogy a Kommün időszakában Schaffer a budapesti Vörös Őrség tagjaként tevékenykedett. Az MTK 1919-es nyári németországi túráján érezte úgy, hogy ezúttal nemcsak klubot, hanem országot is kell váltania. Lemaradt a csapattól, Szabó Petárral, az MTK másik csatársztárjával együtt, aki az 1. FC Nürnberg együtteséhez szerződött. Ám egy ügynök már az FC Basel konkrét szerződéstervezetével várta, így oda ment, igaz, fél évvel később visszatért Nürnbergbe. Noha ott is csak kevesebb, mint fél esztendőt töltött, valósággal elbűvölte a rajongókat játékával. Ekkor kezdték el Fussballkönignek becézni. Újabb vándorlások után, 1922 telén csatlakozott egykori csapatához és részt vett a téli szünetben lebonyolított, hosszú és eredményes MTK-portyán, amelyen ő, a vendég szerezte a csapat legtöbb gólját. Mégsem tért haza a kék-fehérekkel, inkább leszerződött Bécsbe az Amateure együtteséhez. A két volt csapattárssal, a Konrád fivérekkel csodát műveltek. Népszerűsége az egeket verdeste. Egy alkalommal meghívót kapott az operabálra. Egy picit megkésett, az előcsarnokban egy fotóriporter sajnálkozva fogadta. „Kár, hogy csak most

tött be a hazai és a nemzetközi birkózószövetségben is. Az a mondás járta róla a harmincas években, a Hungária legnagyobb sikerei idején, hogy egy-egy bajnoki címre ráment valamelyik Andrássy úti bérháza. A szerződésben rögzített jutalmakon kívül hol aranyórával, hol aranygyűrűvel kedveskedett a játékosainak

Brüll nélkül nem lett volna Közép-Európa egyik legjelentősebb klubja a Hungária - Brüll nélkül a Hungária nem is akart létezni. A kék-fehérek a harmincas években mindössze egyszer, 1934-ben nem végeztek az első három között a bajnokságban, 1936-ban és 1937-ben viszont aranyérmet nyertek. Tegyük hozzá, 1940-ben is csak rosszabb gólarányuk miatt szorultak a Ferencváros mögé, a második helyre.

A magyar sportsajtóban időnként vissza-visszatérő tévedés, hogy a zsidótörvények miatt a Hungáriát feloszlatták. Holott a klub közgyűlése saját maga mondta ki feloszlását, mintegy megelőzve a nyilvánvaló jövő (?) beteljesülését. Az egyesület vezetősége 1940. július 8-ra közgyűlést hívott össze, de a döntést már előrevetítette, hogy július harmadikától Brüll Alfréd szabadságra küldte az összes játékosát. Az elnök jellemét jól rajzolja meg cselekedete azok számára, akik a mai magyar futballban szocializálódtak, s akik számára az a természetes,

jött, Herr Schaffer. Ha előbb ideér, együtt lefényképezhettem volna Piccaverrel, a világhírű tenoristával, aki az imént ment be." A középcsatár azonnal rávágta: „Sose bánja, öregem! Piccaver már elég híres, nem szorul rá a külön reklámra!"

Visszavonulása után korának egyik legragyogóbb edzője lett, irányítva többek között a Nürnberget, a Hungáriát, Dietz Károly szövetségi kapitány segítőjeként a vb-ezüstérmes magyar válogatottat, az AS Romát, a Ferencvárost és a Bayern Münchent. Schaffertől mindenütt tartottak a játékosai, de kivívta elismerésüket és tiszteletüket. A Hungáriánál még a kék-fehérek elkényeztetett sztárjaival is elbírt, noha igen szigorúan bánt velük. Csodálatos rúgótechnikája még a korábban zabolázhatatlannak hitt Cseh Matyit is megszelídítette. A fáma szerint felakasztotta sétapálcáját a kapufára és azt célba véve rendezett versenyt tanítványával.

A mester - nagy fölénnyel győzött - tízből nyolcszor eltalálta a pálcát a 16-os vonalra letett labdából, Cseh II pedig attól fogva igencsak respektálta trénerét. Egy másik alkalommal edzés után a mester kapura lődözött Szabó Tóninak, a válogatott kapusnak. Schaffer így szólt játékosához: „Most nagy erővel a bal sarokba lövöm a labdát, úgy tíz centivel a léc alatt, egy-két centire a bal kapufától. Előre elvetődhet érte, de úgysem tudja védeni!" Nekifutott, s a labda szinte hajszálnyira ott vágódott a hálóba, ahová másodpercekkel azelőtt szánta...

Így festett Schaffer Spéci,
a Futballkirály

hogy egy egyesület a leírt szerződés ellenére sem akar fizetni, mikor a legcsekélyebb nehézsége támad. Brüll ezzel szemben arra utasította „pénzügyminiszterét", Preiszmann Lajost, hogy fizesse ki a futballisták járandóságait.

A közgyűlésen valóban eldőlt az egyesület sorsa. Tagjai nem akarták, hogy a klub Brüll Alfréd, Preiszmann Lajos és a többi zsidó származású vezető nélkül létezzen. A történésekről így számolt be a Nemzeti Sport: „A Hungária FC hétfő esti közgyűlésén a tagság az elnök és a tisztikar lemondását tudomásul vette. Ezzel egyidejűleg egyhangúlag kimondotta a Hungária FC megszűnését. A klub minden szerződtetett játékosa - anyagi ellenszolgáltatás nélkül - szabaddá lett és a magyar labdarúgás érdekében, legjobb belátása szerint, oda szerződhet, ahol érvényesülését megtalálni véli. A csapat fennálló tartozásait az elnök közbenjárásával rendezni fogják." A harmincas években, péntek délelőttönként Vágó Tóni, az MTK egykori játékosa - Brüll megbízásából - öt és tízpengősöket osztogatott a rászoruló szegényeknek. Származástól, politikai hovatartozástól függetlenül.

A profi futballisták többsége 1940 őszétől új klubban játszott. A világbajnoki ezüstérmesek közül Bíró a BSZKRT-ba, Szabó - miként Dudás is - a WMFC-be, Titkos a már korábban klubot váltó Cseh II mellé a Kispestbe, Turay a Ganz TE-be, majd Újvidékre szerződött.

A régi nevét visszavevő MTK-t 1945 áprilisában újraélesztették hívei. A kék-fehérek már májusban bajnoki mérkőzést játszottak, elsősorban idősebb játékosokra építve. Olyan garnitúra játszott a kék-fehéreknél,

Kalmár Jenő

Szabó Antal

Cseh II László, Titkos Pál

KÖZKINCCSÉ TÉTETIK

Az ÁVH erős Bástyája

Ahogy a politika beleszólt az egyesület életébe a harmincas-negyvenes évek fordulóján, az MTK nem úszhatta ezt meg az agyonpolitizált ötvenes évek hajnalán sem. 1948-ban, az egyesület fennállásának 60. évfordulóján örökös, tiszteletbeli elnöknek emelték a háború alatt megölt Brüll Alfrédet, ám a díszelnöki székbe Farkas Mihály és Marosán György ült.
1950-ben a politikai hatalom az egyesület támogatójának a Textilipari Dolgozók Szakszervezetét jelölte ki, s a klub nevét február 24-én Textilesre változtatta. Egy évvel később újabb gazdát kapott az egyesület: a rendszer gyűlölt erőszakszervezetének, az Államvédelmi Hatóságnak a csapata lett, immár Budapesti Bástya néven. Színt is váltott: piros-fehérbe kényszerült öltözni. (Fogós kérdés, vajon miért? Hiszen a teljes magyar futballélet átszervezése szovjet mintára folyt, ott pedig a Bástyának megfelelő Dinamo kék-fehér színeket viselt. Talán a zsidó kapcsolataitól továbbra sem mentes egyesület esetében a politikai hatalom nem akarta, hogy a nem sokkal korábban alakult Izrael zászlójára emlékeztessenek az egyesület színei is. Ez abból a szempontból is kényes téma, hogy tudniillik a szovjetizációt erőltető klikk hangadói szinte kivétel nélkül izraeliták voltak.) Nem tartott sokáig a Bástya-korszak sem, miután az ÁVH megszűnt önálló szervezet lenni, s beolvadt a Belügyminisztériumba, az egyesület neve is újra megváltozott, Vörös Lobogó lett. A klub visszakerült a szakszervezet irányítása alá. Így fordulhatott elő, hogy a nagyszerű Bukovi Márton keze alatt csak keveset változó játékoskeret öt év alatt volt MTK-, Textiles-, Bástya- és Vörös Lobogó-tag is.

amely elegyítette magában a múlt (érdekes módon más klubokból jött) sztárjait - Polgár Gyulát, Bodola Gyulát, illetve a visszatért Bíró Sándort említhetjük - és a feltörekvő ifjakat, Kovács II Józsefet, Hidegkuti Nándort, Kovács I Imrét, Gellér Sándort, Börzsei Jánost, majd később Sándor Károlyt. Az 1948-49-es idényre - bár a veterán Tóth György mellett Gellér még többnyire tartalék volt csak - már szinte összeállt az újabb „nagycsapat", amely megelőzve a címvédő Csepelt (5.), a háború befejeződése után három bajnoki címet is nyert Újpestet (4.), sőt a Puskás és Bozsik köré épített Kispestet (3.), másodikként zárt a története egyik legerősebb csapatával menetelő Ferencváros mögött. Az akkori alapcsapat (Tóth Gy. - Kovács II, Börzsei, Lantos - Kovács I, Bosánszky - Sándor, Hidegkuti, Palotás, Bodola, Hegedűs) összetétele már nagyon szép jövőt sejtetett.

A következő bő fél évtizedben (maradva nem teljesen precízen, de egyszerűen a szurkolók és a játékosok által is leggyakrabban használt névnél) az MTK volt az egyetlen csapat, amely fel tudta venni a versenyt a Budapesti Honvéddal. Nyugodtan állíthatjuk, a Gellér - Kovács II,

KÖZKINCCSÉ TÉTETIK

Bukovi zseniális újítása: a hátravont középcsatár

„Negyvenhétben, a közel-keleti portyánkon szárkapocscsonttörést szenvedtem - mesélte évtizedekkel később Hidegkuti Nándor - Miközben az ágyhoz láncolt sérülésem, csapattársaim rendszeresen látogattak. Az egyik nap arról adtak hírt, hogy új edzőnk lesz, Bukovi Márton. Örültünk, mert személyében olyan trénerünk lett, aki visszahozta a régi MTK-iskolát, a kreatív, rövidpasszos játékot. A negyvenes-ötvenes évek fordulójára a magyar labdarúgás átalakult. A korszerű, helycserés támadójátékon kívül mind nagyobb szerepet kapott a hátravont középcsatár - ez pedig Bukovi Márton találmánya volt. Marci bácsi eleinte Palotással akarta betölteni ezt a posztot. Péter egy időben fedezetet játszott az MTK-ban, de nem volt jó formában. A közönség is kikezdte, s ez nagyon megviselte. Bukovi - mikor Höffling Nándor távozott tőlünk - Palotást állította centerbe, mégpedig speciális feladatokkal. Az volt az elképzelése, hogy Peti elöl kezdjen, aztán szép lassan húzódjon hátra, amolyan harmadik fedezetnek. Aztán amikor alkalma kínálkozik, törjön be a réseken. Használja ki, amikor nem követi őt az ellenfél középhátvédje, vagy kivonásával rés tátong majd az ellenfél hátsó alakzatában." *(Dénes-Jamrich-Taylor: A legenda életre kel, 1998)*

Palotás ugyan bevált a hátravont középcsatár posztján, de miután a szíve egyre többet rakoncátlankodott, nem tudott eleget futni. Egyébként is: technikai képzettsége nem volt Hidegkutiéhoz mérhető.

Az Öreg, akinek nevét ma a Hungária körúti stadion viseli, így folytatta: „Palotás az első két évben még csak öt-hat, aztán a következő két bajnokságban közel húsz gólt szerzett az új szerepkörben. Sebes Guszti bácsi a válogatottban is kipróbálta, de Péter szívproblémái miatt nem tudta végigfutni a mérkőzéseket. A svájciak elleni, 1952. szeptemberi Európa-kupa-mérkőzésen Palotás kezdett, ám amikor kétgólos vesztésre álltunk, az első félóra végén én álltam a helyére. Megfordítottuk a mérkőzést, s attól kezdve éveken keresztül én töltöttem be ezt a posztot a válogatottban."

Hidegkuti Nándor (1922. március 3.- 2002. február 14.) az Újlaki FC (1934-1939), a Gázművek (1939-1943), az Elektromos (1943-1945), a Herminamezei AC (1945-1946), majd az MTK és jogutódai (1945-1958) játékosa volt, az élvonalban 381 mérkőzésen 265 gólt szerzett. Két világbajnokságon játszott, olimpiai bajnok lett, mesterhármast szerzett az Évszázad mérkőzésén, ő lőtte a római stadionavatón az első gólt. Utóbbi találkozón nyerte meg az Aranycsapat a Gerö-Svehla Kupát, a tulajdonképpeni Európa-kupát.

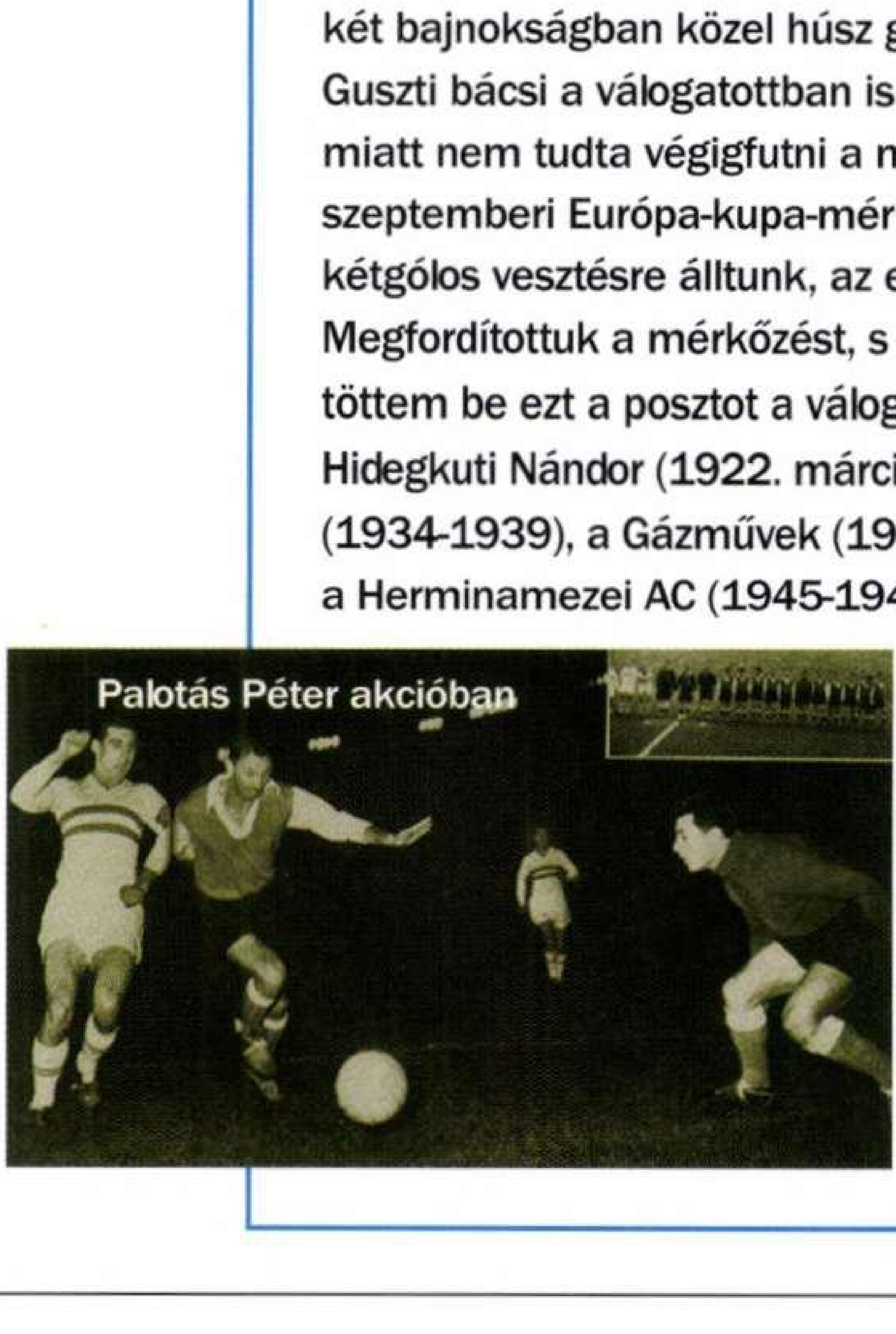

Palotás Péter akcióban

Börzsei, Lantos - Kovács I, Zakariás - Sándor, Hidegkuti, Palotás, Szolnok, Molnár összetételű legénység csak a csatársor balszárnyán volt gyengébb a Honvéd világszerte okkal megsüvegelt, Grosics - Rákóczi, Lóránt, Kovács J. - Bozsik, Bányai - Budai II, Kocsis, Machos, Puskás, Czibor alkotta tizenegyénél. A védelme talán meg még erősebb is volt. (Érdekes adatsor: a bajnokságban 1949 ősze és 1956 ősze között a Honvéd 239, az MTK 232 gólt kapott. Még érdekesebb, hogy 1952-ig minden idényben a katonacsapat kapott kevesebb gólt, ám 1953 elejétől mindez a visszájára fordult. A Honvéd 147 kapott góljával szemben az akkor már Vörös Lobogó nevet viselő alakulat hátsó alakzata csak 114-et könyvelt el.)

Bár például Hidegkuti Nándor világszerte újítást jelentő szerepkörének, a hátravont középcsatárnak a kitalálását sokan - tévesen - még ma is Sebes Gusztávnak, az Aranycsapat szövetségi kapitányának tulajdonítják, valójában az Bukovi Márton szüleménye. Ráadásul nem is az Öregnek becézett zseniális csatárra, hanem Palotás Péterre szabta.

Az MTK - illetve hát a Textiles, a Bp. Bástya és a Vörös Lobogó - 1950 és 1956 között két bajnoki címet nyert, de a második helynél hátrább sohasem végzett. 1952-ben megnyerte a Magyar Népköztársasági Kupát, 1955-ben pedig a Közép-európai Kupát. Ám a sikerek ellenére is mindenki tudta, a csapat előbb-utóbb megérik a generációváltásra. Bukovi Márton, aki mindig védte idősebb játékosait, hirdetve, nála nem a születési anyakönyvi kivonat keltezése, hanem a futballisták teljesítménye számít, 1955-ben idegi fáradtságra hivatkozva lemondott. (1956 nyarán aztán szövetségi kapitány lett.) A korszak tanúi szerint részben azért, mert nem akarta ő levezényelni az elodázhatatlan generációváltást. A veteránok közül többen is kulcsemberek maradtak Kemény Tibornál, majd Volentik Bélánál is - s aztán 1957-től a visszatérő Bukovi Mártonnál is játszottak. Ám az 1958 tavaszán bajnoki címet nyerő gárdában már felbukkantak az új csillagok, Sipos Ferenc és Kovács III Ferenc. Szerepet kapott még Börzsei, Gellér és a Kárásznál csak egy mecscsel kevesebbet játszó Palotás is, de a legtöbbet szereplő gárda a Bártfai - Palicskó, Sipos, Lantos - Kovács I, Kovács III - Sándor, Hidegkuti, Kárász, Molnár, Szimcsák tizenegy volt. Minden mérkőzésen egyedül a 37 éves Kovács I Imre lépett pályára!

Bizonyos értelemben ez a bajnoki cím lezárt egy korszakot: az 1956 decemberében nevét visszakapó MTK 29 éven keresztül nem nyert újabb bajnoki címet. Mindez persze egyáltalán nem jelenti azt, hogy a szűk három évtized eseménytelenül telt volna.

A hatvanas évek a kupaszereplések jegyében zajlott. A kék-fehérek 1962-ben bejutottak a VVK, azaz a Vásárvárosok Kupája elődöntőjébe, 1963-ban ismét megnyerték a Közép-európai Kupát, 1968-ban elsők lettek a Magyar Népköztársasági Kupában, s történetük legnagyobb nemzetközi sikerét elérve 1964-ben döntőt játszhattak a Kupagyőztesek Európa-kupájában. Jól helytálltak a Sporting CP elleni fináléban is, ám az első, 3:3-ra végződött mérkőzés után az ismétlés egy súlyos kapushiba után a portugálok javára dőlt el.

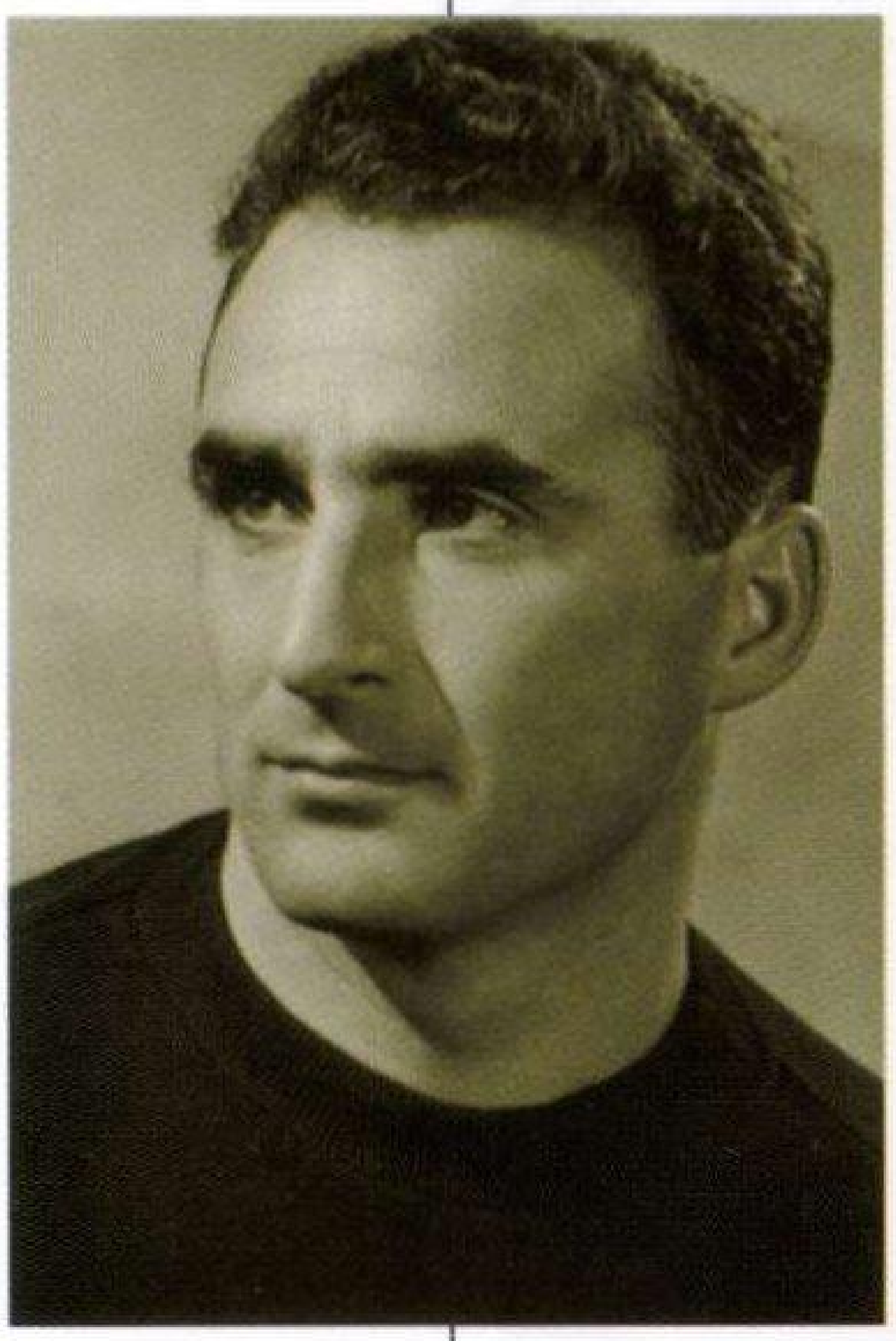

Gellér Sándor

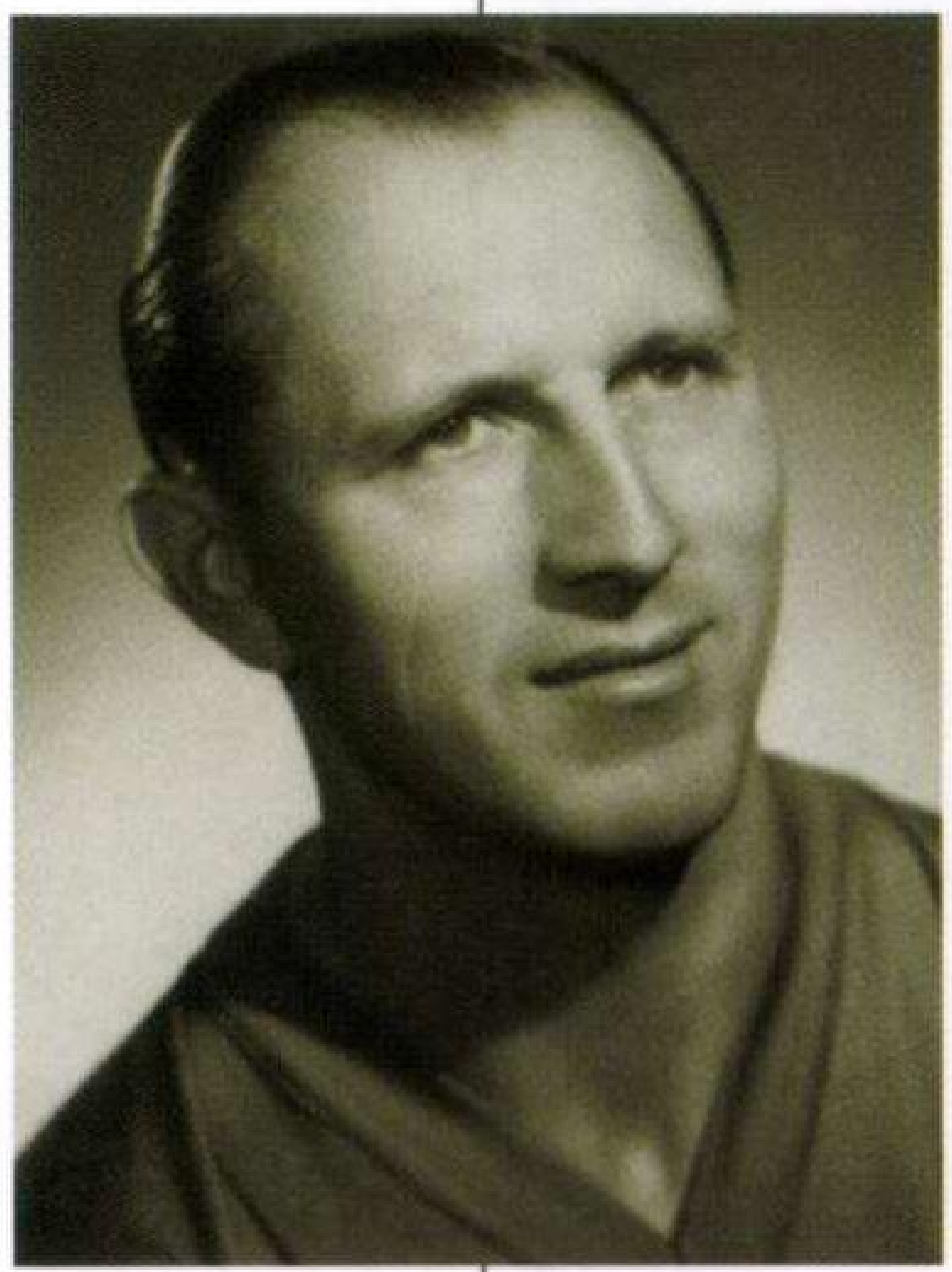

Kovács Imre

Palicskó Tibor

A nagy nemzetközi sikert nehezebb idők követték. Az elkövetkező szűk negyedszázad alatt, 1987-ig, mindössze egyszer tudott a bajnokságban az első három között végezni a csapat (1976: 3.). Az MTK nevéhez inkább botrányok kötődtek - ilyen volt a kilencek lázadása 1971 őszén, vagy nem sokkal korábban a Torino elleni, kis híján tömegverekedésbe fulladt KK-mérkőzés. Egyáltalán nem magyarázhatatlan, miért is sodródott az MTK a kiesés szélére az idény végén. Ám a klub elég erős volt ahhoz, hogy talpra álljon. A következő másfél évtized legerősebb generációja az 1976 tavasza és 1978 közötti volt: az őscsepeli Keszthelyi Mihály irányításával kupadöntőt vívhatott, majd a fiatal Mezey György keze alatt nagyszerűen menetelt a KEK-ben (a Dinamo Tbiliszi idegenbeli 4-1-es legyőzésére egész Európában felkapták a fejüket), s hosszú szünet után felállhatott a bajnoki dobogóra is. Az MNK-döntőben még a Bicskei - Palicskó, Csetényi, Csorna, Nyírő - Kovács B., Kőhalmi, Borsó - Takács (Polyák), Tulipán (Kiss T.), Kunszt összetételű gárda játszott, két évvel később viszont már a Brünyi - Palicskó, Varga, Aszalai, Egervári - Kovács B., Turtóczky, Borsó - Koritár, Fülöp, Morgós alapcsapat nyert bronzérmet az NB I-ben.

TÖBB MINT LEGENDA

Mindenki Csikarja

Csikar - mindenki így nevezte és nevezi a futball világában Sándor Károlyt (1928. november 26.-) - nem égimeszelő. Amikor 1947. május 4-én az Üllői úton, az osztrákok ellen, az ifiválogatott meccse után, amelyen két gólt is előkészített, a kapu mögött a fűben hasalva először látott élőben válogatott mérkőzést, leginkább azt figyelte, hogy a magyar csapat jobbszélsője, Egresi éppen olyan apró termetű, mint ő. Mégis a magyar futball óriásává nőtte ki magát.
1947-ben az MTK játékosa lett, a kék-fehérek a Ferencváros elől happolták el a Móravárosi Kinizsi szélsőjét. Szinte új élet kezdődött akkor számára. Hamarosan az ország legjobb szélsőcsatárai közé emelkedett, alig két évvel azt követően, hogy az Üllői úton a fűben hasalva csodálta a „nagyokat", ő maga is bekerült az A válogatottba. Első válogatottsága igazán nevezetes, noha leginkább csak neki jelentett szép emléket: 1949. április 10-én a csehszlovákok 5:2-re nyertek. A korábban egy válogató bizottság tagjaként gyakorlatilag az A válogatottat irányító Sebes Gusztáv is akkor debütált „önálló" kapitányként. Ám fájdalom, kettejük pályafutása később nem úgy kapcsolódott össze, ahogyan azt Csikar a mérkőzés előtt remélte. Ma már futballtörténelmi tény, hogy Sándor Károly pályafutása 1956 nyara után bontakozott ki igazán. Akkortól, amikor már nem Sebes Gusztáv irányította a magyar válogatottat. Csikar addig is a különböző neveket viselő MTK pillére volt a Sándor, Hidegkuti, Palotás, Szolnok, Molnár csatársorban. A remek jobbszélső azonban nem fért be sem a helsinki olimpiára kiutazott keretbe, sem az 1954-es világbajnoki csapatba. Az Aranycsapat szövetségi kapitányának becsületére legyen írva, belátta a tévedését. Az 1955-ben kiadott A Magyar Labdarúgás című könyvében meakulpázott: „Hosszasan megvitattuk a két szélső (a másik Budai II

Úgy tűnik, az utóbbi 30 évben az MTK-nak (illetve az MTK-VM-nek) meg kellett járni a poklot is ahhoz, hogy meg tudjon újulni. A csapat 1981 tavaszán - története során először - kiesett az első osztályból. A következő idényben visszajutott az elitbe, mégpedig olyan erős tizeneggyel (Gáspár - Szabados, Turner, Varga I, Kovács J. - Turtóczky, Varga II, Borsó - Fodor, Fülöp, Handel), amely ma talán a bajnoki címért harcolna - az NB I-ben! Más idők voltak, nagyon erős volt a mezőny. A pályán kívül nagyon erős - az akkor abszolút új, a menedzseri szemléletet meghonosító vezetői révén korát megelőző - egyesület csapata azonban nem tudott a középmezőnynél előrébb jutni.

1986 őszén Both József keze alatt például vereségekkel kezdte az idényt, és semmi jel sem mutatott arra, hogy a következő tavasszal megszakad egy közel három évtizedes rossz sorozat. Ám az 1982-ben és 1983-ban a Rába ETO-val két bajnoki címet is nyerő Verebes József érkezése új korszakot nyitott. A Mágus irányításával az MTK szinte elfelejtette a vereséget. Az edzőváltáskor még az utolsó helyen álló gárda bajnokként zárta az idényt. Verebes csapatában egységet alkottak a ta-

Sándor Csikar (jobbra) választ a KEK-döntő előtt

- a szerzők) erényeit és hibáit és végül is a gyengébb formában lévő Budai II nevezése mellett döntöttünk... Nagy hiba volt Sándort nem nevezni a világbajnokságra."
Soha nem tudjuk meg, hogy ha Csikar játszik a döntőben, mi lett volna a végeredmény.
Ellenben az közismert, hogy az 1956 nyarán 28. évében járó, addig 18 válogatott mérkőzésen szerepelt szélső az elkövetkező hat esztendőben Bukovi Mártonnál, majd Baróti Lajosnál még további 57 mérkőzésen kapott játéklehetőséget. Játszott két világbajnokságon (1958, 1962), 1957-től ő lett a nemzeti tizenegy csapatkapitánya. Jóval túl a harmincon is tündökölt az azóta is emlegetett Sándor, Göröcs, Albert, Tichy, Fenyvesi ötösfogatban.
Mikor remekelt? Nagyon sokszor. A válogatottban is. Most mégis egy klubmérkőzését emelnénk ki 1964 tavaszáról, amikor az MTK a KEK-döntőért küzdött a három évvel később első brit csapatként a Bajnokcsapatok Európa-kupáját megnyerő skót Celtic ellen. Csikar már a 36. évében járt. A csapat addigi edzőjét, Kovács Imrét az első KEK-elődöntő után menesztette a vezérkar. A Celtic elleni visszavágón, április 29-én már Volentik Béla ült a kispadon, irányításával fordított a gárda, története egyik legragyogóbb 90 percét produkálva. A glasgow-i 0:3-at feledtetve, 4:0-ra ütötte ki a skótokat. Sándor Károly - aki az első találkozót kihagyta - egészen kolosszális formában futballozott, magával ragadva a társakat. Az MTK - első magyar csapatként - nemzetközi kupadöntőt játszhatott!

pasztalt és a fiatal játékosok. Ahogyan azt a Mágus csapataitól a nyolcvanas években megszokhattuk, messze az MTK szerezte abban az évben a legtöbb gólt.

A következő években is maradt a bátor támadójáték, egyéves kihagyás után a következő két szezonban ismét a bajnoki aranyért harcolt a csapat. 1990-ben az utolsó forduló előtt még vezetett az Újpest előtt, de kikapott az akkor még az osztályozó elkerüléséért harcoló Váctól.

Nem egyszerűen egy meccset, s nem egyszerűen egy bajnoki aranyat veszített az MTK azon a mérkőzésen: újra lejtőre került. Igaz, még feljebb tudott kapaszkodni (az 1991-es 10. hely után 1992-ben 5., 1993-ban 4. lett), ám 1994 tavaszán, a tizenhat csapatos élvonal utolsó helyén végezve ismét kiesett.

KÖZKINCCSÉ TÉTETIK

A Várszegi-korszak

A szakmai csőd anyagi csőddel is járt. Az MTK helyzete nagyon nehézre fordult. Ám akkor megérkezett a megváltó: Várszegi Gábor. Magyarország egyik leggazdagabb embere, az Egyesült Államokból hazatért titokzatos vállalkozó felkarolta a klubot. Mint akkoriban kivételesen ritka sajtónyilatkozatai egyikében elmondta, a befektetéssel szerette volna bebizonyítani, hogy Magyarországon is lehet üzleti alapokon működtetni a labdarúgást, amely egyébként a világ nagy részén bombasiker. Céljai (ma már talán úgy is lehetne fogalmazni: álmai) között a szurkolói bázis megnövelése, a vállalatszerűen működő klubstruktúra, s nem utolsósorban a nemzetközi piacra való betörés (értsd: a nemzetközi sikerek) is szerepeltek. Várszegi hamar rájött, a pillérek közül a nézőszám, illetve a támogatói kör jelentős növelése szinte lehetetlen. Ebből kifolyólag az elképzelt üzleti modellje nem lehet sikeres. A kitörést eleinte egy nagyobb szurkolói körrel rendelkező, az MTK-hoz hasonlóan eredményes múltú klubbal való fúzióban látta. A kezdeményezés vad ellenzésre talált mind az MTK hívei között, mind a házasságra kiszemelt Újpest berkein belül. A következő lépés a Ferencvárossal való kokettálás volt, ami ugyancsak nagy vihart kavart. 2000 tavaszán a fradisták - Várszegi esetleges szerepvállalása ellen tiltakozva, gyakorlatilag következmények nélkül - azt énekelték az örökrangadón, hogy „Indul a vonat, Auschwitzba indul a vonat". 2001 nyarán Várszegi, aki hangsúlyozta, hogy a Ferencvárost nem ő, hanem a Fotex veszi meg, így a tranzakciónak nincs köze az MTK-hoz, a cége révén mégis üzleti kapcsolatba került a zöld-fehérekkel. Ma már nyilvánvaló, nem volt szerencsés húzás. A 2003-as, Debrecen elleni mérkőzést követő botrány után azonnal távozott, de már az MTK-hoz sem a korábbi lelkesedéssel közelített.

Az élvonalba visszatérő újonc 1995 őszén vezetett a bajnokságban - s bármennyire furcsa is, csalódást keltett, hogy csak az ötödik helyen zárt a következő tavasszal. Megalakult az anyaegyesülettől független futballklub, a kispadra Garami József ült le. Az MTK immár azt szerzett meg a hazai piacról, akit akart, Illés Bélához, Lőrincz Emilhez, Csertői Aurélhoz csatlakozott Halmai Gábor és Orosz Ferenc is. A futballban a „supergroupok" nem mindig funkcionálnak jól, viszont az MTK kivételt jelentett. A kék-fehérek megnyerték mind a 15 őszi bajnokijukat (!), s mindössze egy vereséggel zárták az évet. Mi volt az akkori MTK titka? Természetesen az erős játékosállomány, s az azt kézben tartó szakmai vezérkar, amelyhez korábban csupán a nyugati kluboknál ismert vezetési rendszer kapcsolódott. A gárdát üzleti szemlélettel vezették, nem áramlott a semmibe egyetlen forint sem. A bajnoki idényben csak a BVSC tudta legyőzni az MTK-t, ám utóbbi a kétfelvonásos kupadöntő első találkozóján 6-0-val pontosította, ki az úr a házban. 1997-ben, hetvenkét esztendő után duplázott ismét a kék-fehér egység!

Cáfolhatatlan, hogy a következő hat-hét évben az MTK eredményességével csak a Ferencváros tudott versenyezni a hazai fronton. Ráadásul a kék-fehéreknél játszott az NB I utóbbi tizenöt évének vitathatatlanul első számú futballistája, Illés Béla - a Hungária körút Béla királya.

A pályán a korszak feltétlenül sikeres volt. Hogy közben valóra váltak-e Várszegi Gábor álmai, vagy legalább számításai - már más kérdés. Alkalmasint többre, nemzetközi sikerekre vágyott. A holland futball szerelmeseként megpróbálta az ottani modellt átülteti a magyar gyakorlatba, Henk ten Cate személyében még németalföldi edzőt is szerződtetett a csapat élére. Hogy inkább a közeggel, mint az elképzeléssel volt probléma, arra Ten Cate későbbi pályafutása, az FC Barcelonánál, a Chelsea-nél, majd a Panathinaikosznál töltött évei jelentik a bizonyságot. Várszegi, okos ember lévén, felismerte azt is, hogy lehetnek bármennyire is jók a hazai eredmények, a nézőszám nem növelhető drasztikusan. Közönség nélkül pedig nincs üzleti típusú labdarúgás. Valójában ezért gondolkodott az Újpesttel tervezett fúzión, s ezért vágott bele a „ferencvárosi kalandba", amelyből az első adandó alkalommal kihátrált. Sőt elzárta a jóság-bőség csapját az MTK-nál is.

Eleinte sikerrel tette, a Várszegi által életre hívott Sándor Károly Labdarúgó Akadémia néhány éven át szinonimája volt „a magyar futball jövőjének záloga" állandósult szókapcsolatnak. Az ország legtehetségesebb játékosai szinte kivétel nélkül Agárdra kerültek, az aranykorosztályként emlegetett 1989-esek remek Eb-szereplésében, majd világbajnoki bronzérmében pilléreknek számítottak az MTK akadémiáján nevelkedett játékosok. A klub az elmúlt fél évtizedben hatványozottan a fiataljaira alapozott, s szinte csodát tett azzal, hogy megtörve a Debrecen hegemóniáját, 2008-ban is bajnoki címet tudott nyerni. Három év alatt azonban az az időszak nagyon messzire került. Az aktuális helyzetet remekül foglalta össze a Murányi András-Pető Péter szerzőpáros a Népszabadság 2011. május 21-i számának Hétvége mellékletében: „Az érdekeltségeit külföldről irányító Várszegi immár valóban csak háttér-üze-

Ünnepel az MTK

Pollák Zoltán

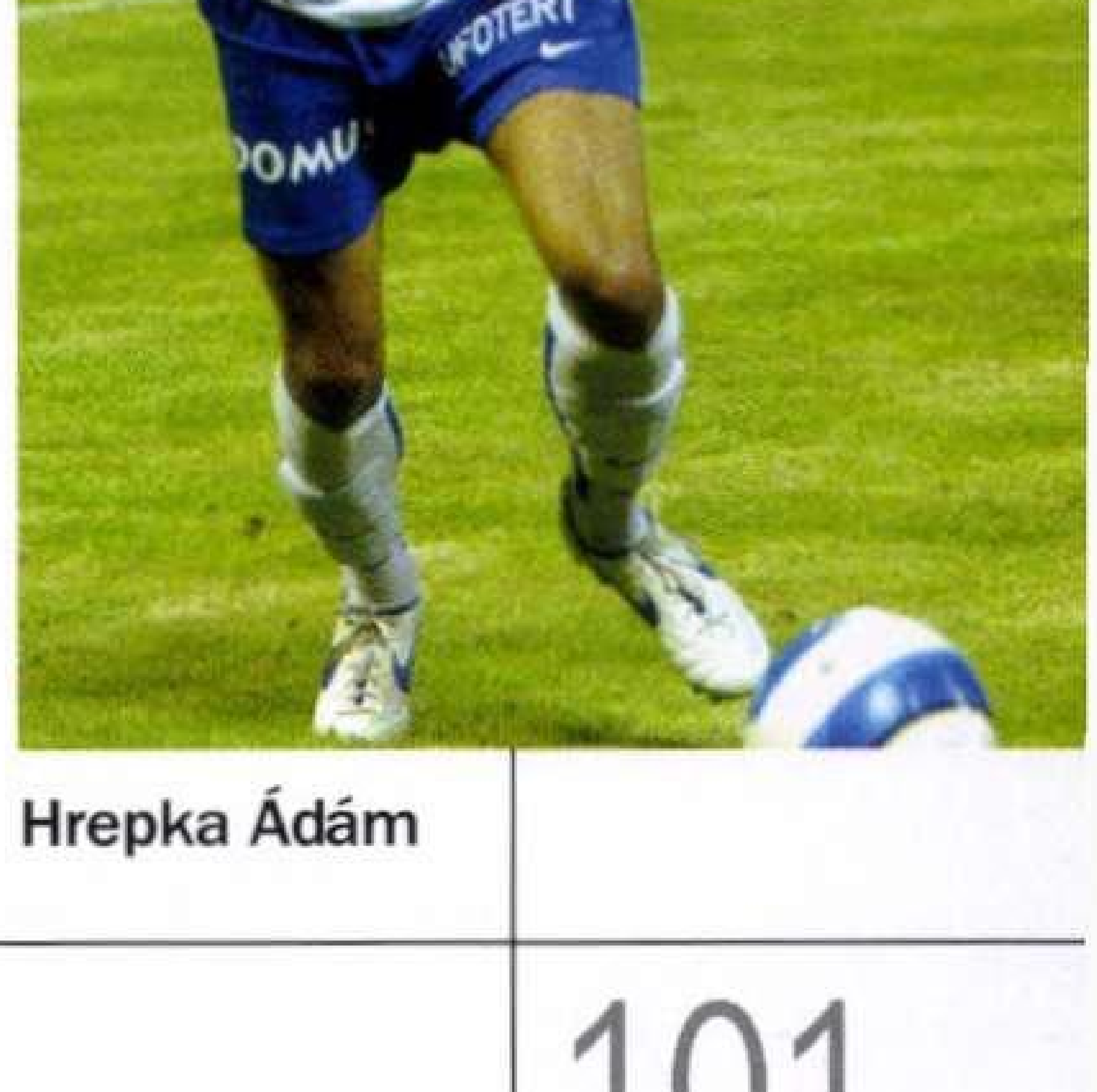
Hrepka Ádám

meltetője a lebutított MTK-projektnek, miközben a korábban legalább valamelyes reményt adó akadémia szinte kiürült. Az úgynevezett használható játékosok az utóbbi időben külföldre egyáltalán nem kellettek - Németh Krisztián, az intézmény jelképeinek egyike még a görög bajnokság kiscsapatában is epizodista -, ráadásul a jobbakból sem az MTK szakvezetése profitált, hanem mondjuk a Lencsét és Gosztonyit átigazoló Videoton. A kérdés most ugyanaz, mint 1994-ben: van-e kiút a nihilből? Akkor se pénz, se csapat nem volt, ellenben jött Várszegi. Most se pénz, se csapat, s Várszegi is csak módjával van."

Az 1904. évi bajnokság

1. MTK	16	11	3	2	28:13	25
2. FTC	16	11	2	3	48:16	24
3. BTC	16	9	4	3	28:13	22
4. MUE	16	6	4	6	21:30	16
5. Postás SE	16	6	2	8	17:17	14
6. MAC	16	6	2	8	25:27	14
7. MAFC	16	4	5	7	22:23	13
8. „33" FC	16	4	4	8	20:31	12
9. Fővárosi TC	16	-	4	12	16:55	4

A BAJNOK MTK JÁTÉKOSAI: Sebő Gyula 14 - Nagy Ferenc 14, Révész Béla 14 - Kürschner Izidor 11, Pozsonyi Imre 13, Schaar Izidor 15 - Frank Imre 6, Károly Jenő 14, Hoffer István 14, Steiner Rezső 14, Káldor Lipót 15. Játszottak még: Deutsch Leó 7, Herquett Rezső 5, Nárai Károly 4, Markovits Péter 2, Weisz II Lajos 2, Buócz Gyula 1, Domonkos László (k) 1, Lipovetz Géza 1. Edző: Kertész Sándor

Az 1907-1908. évi bajnokság

1. MTK	16	12	4	-	45:15	28
2. FTC	16	11	3	2	62:27	25
3. MAC	16	11	2	3	83:20	24
4. UTE	16	8	2	6	20:27	18
5. Törekvés	16	6	2	8	25:47	14
6. BTC	16	5	3	8	48:27	13
7. Fővárosi TC	16	4	2	10	26:48	10
8. BAK	16	4	2	10	24:51	10
9. Typographia	16	1	-	15	11:82	2

A BAJNOK MTK JÁTÉKOSAI: Domonkos László 13 - Nagy Ferenc 9, Csüdör Ferenc 12 - Bíró Gyula 12, Kürschner Izidor 14, Schaar Izidor 10 - Sebestyén Béla 8, Károly Jenő 11, Szánthó Károly 6, Frontz „Döme" Antal 12, Weisz Gyula 9. Játszottak még: Virág Ferenc 7, Weisz (Vida) II Lajos 6, Bányai Lajos 4, Ellinger Leó 4, Révész Béla 4, Holits Ödön (k) 3, Holub Nándor 2, Graham Hugó 2, Hoffer István 2, Deutsch Leó 1, Ernst József 1, Knapp Miksa (k) 1, Koltai József 1. Edző: Szüsz Hugó

Az 1913-1914. évi bajnokság

1. MTK	18	15	3	-	56:12	33
2. FTC	18	13	1	4	61:28	27
3. Törekvés	18	9	5	4	41:24	23
4. BTC	18	9	4	5	45:19	22

Az 1916-1917-es bajnokcsapat

5. MAC	18	7	4	7	27:38	18
6. „33" FC	18	6	3	9	15:36	15
7. UTE	18	4	4	10	28:52	12
8. BAK	18	5	1	12	19:32	11
9. III. ker. TVE	18	3	4	11	22:37	10
10. NSC	18	3	3	12	17:53	9

A BAJNOK MTK JÁTÉKOSAI: Knapp Miksa 18 - Révész Béla 16, Csüdör Ferenc 15 - Bíró Gyula 15, Hlavay György 16, Vágó Antal 16 - Taussig Imre 16, Kertész II Vilmos 10, Rácz Béla 16, Kovács Dezső 7, Klein Gyula 13. Játszottak még: Konrád II Kálmán 7, Kertész III Adolf 6, Klement Engelbert 6, Konrád I Jenő 6, Robert Owen 4, Kovács Lajos 2, Nyúl I Ferenc 2, Petrovics Béla 2, Sebestyén II Gyula 2, Szánthó Károly 2, Zsigó Ferenc 1. Edző: John T. Robertson, William Holmes.

Az 1916-1917. évi bajnokság

1. MTK	22	21	-	1	113:16	42
2. Törekvés	22	16	2	4	71:20	34
3. UTE	22	11	5	6	28:28	27
4. FTC	22	11	4	7	29:23	26
5. III. ker. TVE	22	9	4	9	32:30	22
6. Vasas	22	6	9	7	29:30	21
7. BAK	22	8	2	12	31:52	18
8. MAC	22	7	4	11	47:53	18
9. BTC	22	6	4	12	25:52	16
10. „33"" FC	22	6	3	13	25:51	15
11. KAC	22	5	4	13	22:57	14
12. Fővárosi TK	22	3	5	14	19:59	11

A BAJNOK MTK JÁTÉKOSAI: Knapp Miksa 12 - Csüdör Ferenc 19, Kovács Elemér 18 - Kertész II Vilmos 18, Kertész III Adolf 13, Vágó Antal 19 - Winkler József 14, Konrád II Kálmán 17, Schaffer Alfréd 16, Schlosser Imre 16, Szabó Péter 19. Játszottak még: Kossuth Sándor (k) 7, Rácz Béla 6, Nyúl I Ferenc 5, Bíró Gyula 4, Taussig Imre 3, Braun József 1, Csontos Dénes 1, Singer Miklós 1. Edző: Jimmy Hogan.

Az 1918-as bajnokegyüttes. Állnak (balról): Frischer intéző, Braun, Feldmann, Molnár, Kertész II, Orth, Nyúl II, Winkler, Schlosser, Brüll Alfréd elnök, Takács segédedző. Ülnek: Kertész III, Kropacsek, Mándi

Az 1917-1918. évi bajnokság

1. MTK	22	21	1	-	147:10	43
2. FTC	22	14	3	5	41:22	31
3. Törekvés	22	12	6	4	45:25	30
4. Vasas	22	11	5	6	37:26	27
5. UTE	22	9	6	7	39:41	24
6. III. ker. TVE	22	9	5	8	25:38	23
7. „33" FC	22	8	3	11	35:35	19
8. BAK	22	5	6	11	24:42	16
9. BTC	22	5	4	13	20:58	14
10. MÁV Gépgyár	22	4	5	13	25:77	13
11. KAC	22	2	8	12	26:48	12
12. MAC	22	3	6	13	26:69	12

A BAJNOK MTK JÁTÉKOSAI: Knapp Miksa 18 - Feldmann Gyula 22, Orth György 17 - Nyúl I Ferenc 19, Kertész II Vilmos 22, Vágó Antal 22 - Braun József 12, Konrád II Kálmán 14, Schaffer Alfréd 22, Schlosser Imre 22, Szabó Péter 21. Játszottak még: Csüdör Ferenc 14, Kertész III Adolf 9, Kossuth Sándor (k) 4, Winkler I József 3, Kovács II Dezső 1. Edző: Jimmy Hogan.

Az 1918-1919. évi bajnokság

1. MTK	22	18	3	1	116:20	39
2. FTC	21	15	5	1	43:8	35
3. Újpesti TE	22	12	6	4	39:19	30
4. Vasas	21	9	6	6	20:19	24
5. Terézvárosi TC	22	9	5	8	29:45	23
6. III. ker. TVE	22	6	8	8	33:35	20
7. „33" FC	22	5	7	10	17:31	17
8. Kispesti AC	22	8	1	13	27:52	17
9. BTC	22	6	5	11	22:48	17

10. Törekvés	21	3	8	10	27:32	14
11. BAK	21	4	5	12	21:41	13
12. MÁV Gépgyár	20	3	3	14	22:66	9

(Négy mérkőzést, FTC-MÁV, Vasas-MÁV, Törekvés-BAK, UTE-Vasas mérkőzést nem játszottak le, de ezek eredménye nem befolyásolta sem az első három helyezést, sem a kiesést.)

A BAJNOK MTK JÁTÉKOSAI: Kropacsek Ferenc 13 - Feldmann Gyula 20, Orth György 14 - Kertész II Vilmos 22, Nyúl I Ferenc 21, Vágó Antal 22 - Braun József 20, Konrád II Kálmán 20, Schaffer Alfréd 19, Schlosser Imre 19, Nagy József 14. Játszottak még: Winkler I József 10, Szabó Péter 5, Kossuth Sándor (k) 5, Sebestyén II Gyula 3, Singer Miklós 3, Nyúl II Vilmos 3, Weisz József 3, Takács Béla (k) 2, Ginzery Dénes (k) 2, Rácz Béla 1, Konrád I Jenő 1. Edző: Jimmy Hogan.

Az 1919-1920. évi bajnokság

1. MTK	28	26	1	1	113:17	53
2. Kispesti AC	28	19	5	4	52:21	43
3. FTC	28	15	10	3	37:15	40
4. Törekvés	28	12	8	8	39:31	32
5. BTC	28	12	6	10	37:33	30
6. Vasas	28	10	9	9	31:26	29
7. Újpesti TE	28	11	4	13	39:30	26
8. MAC	28	10	6	12	35:42	26
9. III. ker. TVE	28	8	8	12	22:30	24
10. BAK	28	7	9	12	29:37	23
11. Terézvárosi TC	28	6	11	11	25:40	23
12. Nemzeti SC	28	6	8	14	29:56	20
13. Újpesti TSE	28	8	3	17	20:60	19
14. MAFC	28	5	6	17	12:47	16
15. „33" FC	28	5	6	17	10:45	16

A BAJNOK MTK JÁTÉKOSAI: Kropacsek Ferenc 25 - Feldmann Gyula 26, Mándi Gyula 28 - Kertész II Vilmos 19, Nyúl I Ferenc 24, Vágó Antal 19 - Braun József 27, Molnár György 18, Orth György 28, Schlosser Imre 24, Winkler I József 23. Játszottak még: Kertész III Adolf 16, Nagy József 16, Boros II Endre 3, Hertzka Lipót (Jenő) 3, Welser Tibor (k) 2, Nádler Henrik 2, Singer (Székely) Miklós 2, Boros III Nándor (k) 1, Taussig Imre 1, Hlavay György 1. Edző: Jimmy Hogan.

Az 1920-1921. évi bajnokság

1. MTK	24	21	2	1	82: 9	44
2. Újpesti TE	24	14	8	2	39:14	36
3. FTC	24	14	2	8	48:23	30
4. III. ker. TVE	24	8	8	8	25:34	24
5. Törekvés	24	8	7	9	23:36	23
6. Zuglói VII. ker. SC	24	8	6	10	22:33	22
7. Kispesti AC	24	5	11	8	24:28	21
8. BTC	24	7	7	10	22:35	21
9. Terézvárosi TC	24	6	8	10	21:37	20
10. MAC	24	7	5	12	25:36	19
11. Vasas	24	5	8	11	20:30	18
12. BAK	24	6	6	12	17:34	18
13. „33" FC	24	3	10	11	17:36	16

Az MTK történetének egyik legerősebb tizenegye, az 1921–1922-es bajnokcsapat

A BAJNOK MTK JÁTÉKOSAI: Kropacsek Ferenc 22 - Mándi Gyula 24, Senkey I Imre 21 - Kertész II Vilmos 22, Guttmann Béla 12, Vágó Antal 23 - Braun József 23, Molnár György 21, Orth György 21, Schlosser Imre 24, Károly József 11. Játszottak még: Opata Zoltán 9, Nádler Henrik 7, Nagy József 6, Dobsa Elek 4, Nyúl II Vilmos 4, Weisz Leó 4, Gerber László 2, Fábián Sándor (k) 1, Klein Manó 1, Kovács Dezső 1, Welser Tibor (k) 1. Edző: Jimmy Hogan.

Az 1921-1922. évi bajnokság

1. MTK	22	16	5	1	60:11	37
2. FTC	22	16	4	2	41:13	36
3. Újpesti TE	22	13	6	3	52:19	32
4. Törekvés	22	8	6	8	27:33	22
5. III. ker. TVE	22	8	5	9	27:37	21
6. VAC	22	5	10	7	18:23	20
7. Vasas	22	7	6	9	24:33	20
8. BTC	22	8	3	11	18:23	19
9. MAC	22	5	7	10	14:17	17
10. Kispesti AC	22	2	10	10	15:36	14
11. Terézvárosi TC	22	3	7	12	19:37	13
12. Zuglói VII. Ker. SC	22	2	9	11	9:42	13

A BAJNOK MTK JÁTÉKOSAI: Kropacsek Ferenc 20 - Mándi Gyula 18, Kovács Dezső 10 - Kertész II Vilmos 22, Nyúl I Ferenc 14, Vágó Antal 20 - Opata Zoltán 20, Molnár György 21, Orth György 19, Siklóssy Antal 10, Schlosser Imre 9. Játszottak még: Senkey I Imre 9, Braun József 8, Feldmann Gyula 7, Dobsa Elek 6, Dobó Gyula 5, Senkey II Gyula 5, Guttmann Béla 4, Fábián Sándor (k) 2, Gerber László 2, Kovács II Lajos 2, Rakitovszky I Géza 2, Weisz Leó 2, Kollár Zoltán 1, Nagy József 1, Nádler Henrik 1, Nyúl II Vilmos 1, Rakitovszky II Gyula 1. Edző: Herbert Burgess.

Az 1922-1923. évi bajnokság

1. MTK	22	17	3	2	61:15	37
2. Újpesti TE	22	16	2	4	49:11	34
3. FTC	22	12	8	2	34:17	32
4. Vasas	22	10	8	4	37:31	28
5. Törekvés	22	9	6	7	41:33	24
6. VAC	22	7	7	8	24:28	21
7. III. ker. TVE	22	8	5	9	25:38	21
8. Zuglói VII. ker. SC	22	7	5	10	20:31	19
9. BTC	22	6	5	11	21:36	17
10. Kispesti AC	22	3	9	10	15:28	15
11. MAC	22	3	2	17	10:37	8
12. MAFC	22	2	4	16	10:42	8

A BAJNOK MTK JÁTÉKOSAI: Platkó Ferenc 17 - Mándi Gyula 21, Kovács Dezső 15 - Kertész II Vilmos 19, Nádler Henrik 20, Vágó Antal 16 - Braun József 18, Molnár György 20, Opata Zoltán 18, Siklóssy Antal 21, Senkey II Gyula 15. Játszottak még: Orth György 13, Nyúl II Vilmos 7, Weisz Leó 4, Gerber László (1 mérkőzésen k) 4, Senkey I Imre 3, Fábián Sándor (k) 2, Kocsis Ferenc 2, Kropacsek Ferenc (k) 2, László Győző 1, Nyúl I Ferenc 1, Rakitovszky II Gyula 1, Riff Emil 1, Somogyi János 1. Edző: Frontz „Döme" Antal

Az 1923-1924. évi bajnokság

1. MTK	22	19	2	1	50:11	40
2. FTC	22	11	8	3	36:15	30
3. Újpesti TE	22	12	4	6	39:15	28
4. BTC	22	10	5	7	23:21	25
5. VAC	22	7	5	10	18:31	19
6. Zuglói VII. ker. SC	22	7	5	10	16:28	19
7. Törekvés	22	6	6	10	28:29	18
8. III. Ker. TVE	22	4	10	8	21:23	18
9. Vasas	22	7	4	11	28:36	18

DIVATCSARNOK

Az MTK 1924-ben tízpontos előnnyel nyerte meg a bajnokságot a Ferencváros előtt

10. Kispesti AC	22	5	8	9	18:33	18
11. „33" FC	22	5	7	10	14:27	17
12. Újpesti TSE	22	5	4	13	26:48	14

A BAJNOK MTK JÁTÉKOSAI: Kropacsek Ferenc 20 - Mándi Gyula 22, Senkey I Imre 22 - Kertész II Vilmos 20, Nádler Henrik 21, Nyúl II Vilmos 13 - Braun József 20, Molnár György 20, Opata Zoltán 17, Siklóssy Antal 14, Jeny Rudolf 19. Játszottak még: Orth György 13, Winkler II Róbert 10, Nyúl I Ferenc 3, Senkey II Gyula 3, Fábián Sándor (k) 2, Stallmach Lajos 2, Varga György 2, Weszter Károly 1. Edző: Frontz „Döme" Antal

Az 1924-1925. évi bajnokság

1. MTK	22	18	2	2	65:16	38
2. FTC	22	11	8	3	37:24	30
3. Vasas	22	10	7	5	38:25	27
4. III. ker. TVE	22	7	9	6	24:25	23
5. Újpesti TE	22	7	8	7	29:18	22
6. Nemzeti SC	22	8	6	8	29:32	22
7. VAC	22	7	8	7	19:23	22
8. Kispesti AC	22	6	7	9	20:28	19
9. BEAC	22	7	4	11	21:45	18
10. Törekvés	22	4	8	10	30:34	16
11. Zuglói VII. ker. SC	22	4	7	11	23:42	15
12. BTC	22	3	6	13	13:36	12

A BAJNOK MTK JÁTÉKOSAI: Remete Imre 12 - Mándi Gyula 20, Senkey I Imre 13 - Nyúl II Vilmos 13, Kléber Gábor 12, Nádler Henrik 18 - Senkey II Gyula 13, Molnár György 21, Orth György 21, Opata Zoltán 17, Jeny Rudolf 21. Játszottak még: Nyúl I Ferenc 12, Kropacsek Ferenc (k) 10, Braun József 8, Kocsis Ferenc 8, Weszter Károly 5, Rebró Béla 4, Varga György 4, Demkó Sándor 3, Rakitovszky II Gyula 2, Weisz Leó 2, Böhm Sándor 1, Kovács Dezső 1, Okos József 1. Edző: Frontz „Döme" Antal

Az 1928-1929. évi bajnokság

1. Hungária FC	22	16	5	1	76:24	37
2. Ferencváros	22	16	4	2	79:20	36
3. Újpest FC	22	13	4	5	64:35	30
4. Bocskai FC	22	11	3	8	41:40	25
5. Bástya SC	22	10	3	9	40:35	23
6. III. ker. FC	22	7	6	9	27:37	20
7. Nemzeti SC	22	7	5	10	33:39	19
8. Somogy FC	22	7	3	12	33:48	17
9. Kispest FC	22	5	6	11	27:48	16
10. Budai FC „33"	22	5	5	12	32:60	15
11. Vasas SC	22	5	4	13	26:68	14
12. Sabaria FC	22	4	4	14	28:52	12

A BAJNOK HUNGÁRIA FC JÁTÉKOSAI: Németh Ernő 10 - Mándi Gyula 22, Kocsis Ferenc 22 - Wéber Lajos 11, Kompóti-Kléber Gábor 21, Josef Schneider 20 - Haar Móric 12, Molnár György 20, Kalmár Jenő 18, Skvarek György 13, Híres-Hirzer Ferenc 22. Játszottak még: Újvári József (k) 10, Opata (Ormos) Zoltán 8, Rebró Béla 8, Barátky Gyula 6, Jeckl István 6, Nagy János 4, Sebes Gusztáv 3, Fehér Ferenc (k) 2, Nádler Henrik 2, Tritz Lőrinc 1, Urbancsik Gábor 1. Edző: Révész Béla

1936 - Spéci híres bajnokcsapata. Állnak (balról): Bíró, Újvári, Kállói, Szabó A., Zimonyi, Kis-Kalkusz, Sas. Elöl: Sebes, Kalmár, Turay, Schaffer Alfréd edző, Titkos, Szabó II G., Müller

Az 1935-1936. évi bajnokság

1. Hungária FC	26	22	4	-	87:21	48
2. Újpest FC	26	19	5	2	86:29	43
3. Ferencváros	26	19	1	6	103:46	39
4. Phöbus FC	26	16	3	7	76:50	35
5. Kispest FC	26	12	5	9	60:56	29
6. Bocskai FC	26	9	6	11	55:51	24
7. Szeged SC	26	9	5	12	35:52	23
8. III. ker. FC	26	10	3	13	38:57	23
9. Budai 11	26	9	4	13	43:53	22
10. Budafok FC	26	8	5	13	57:73	21
11. Erzsébet-Soroksár	26	7	6	13	52:71	20
12. Törekvés SC	26	6	3	17	40:86	15
13. Salgótarjáni BTC	26	4	5	17	39:84	13
14. Attila FC*	26	1	7	18	31:73	7

** A miskolci Attila FC-től két büntetőpont levonva.*

A BAJNOK HUNGÁRIA FC JÁTÉKOSAI: Szabó Antal 23 - Mándi Gyula 25, Bíró Sándor 25 - Sebes Gusztáv 24, Turay József 25, Dudás János 25 - Sas Ferenc 16, Kardos István 24, Cseh II László 26, Heinrich „Wudi" Müller 25, Titkos Pál 25. Játszottak még: Pénzes Antal 9, Hadrévi József 4, Újvári József (k) 3, Egri Imre 2, Kis Károly 2, Kiss Gábor 2, Szabó III Géza 1. Edző: Schaffer Alfréd

Az 1936-1937. évi bajnokság

1. Hungária FC	26	20	3	3	95:34	43
2. Ferencváros	26	20	2	4	102:32	42
3. Újpest FC	26	17	3	6	101:39	37
4. Phöbus FC	26	17	2	7	54:31	36
5. Nemzeti SC	26	14	4	8	48:42	32
6. Bocskai FC	26	13	3	10	57:49	29

A Hungária 1937-es bajnokcsapata. Állnak (balról): Titkos, Sebes, Turay, Cseh II, Bíró, Müller, Sas, Szabó A. Elöl: Kis-Kalkusz, Dudás, Kardos

7. Elektromos FC	26	11	6	9	52:48	28
8. Szeged FC	26	8	10	8	40:51	26
9. Budai 11	26	8	7	11	44:59	23
10. Kispest FC	26	8	5	13	62:78	21
11. Budafok FC	26	8	5	13	47:87	21
12. Sz. Haladás	26	6	4	16	38:79	16
13. III. kerület FC	26	3	2	21	16:90	8
14. Erzsébet-Soroksár	26	-	2	24	14:51	2

A BAJNOK HUNGÁRIA FC JÁTÉKOSAI: Szabó Antal 25 - Kis Károly 18, Bíró Sándor 25 - Sebes Gusztáv 18, Turay József 18, Dudás János 25 - Sas Ferenc 24, Kardos István 18, Cseh II László 25, Heinrich „Wudi" Müller 24, Titkos Pál 25. Játszottak még: Zimonyi János 9, Mándi Gyula 7, Sztancsik József 7, Kiss Gábor 5, Horváth II Gyula 2. Edző: Schaffer Alfréd (A Hungária csak 25 mérkőzésen lépett pályára, mert tavasszal a Erzsébet-Soroksár nem állt ki ellene.)

Az 1951. évi bajnokság

1. Bp. Bástya	26	22	2	2	96:27	46
2. Bp. Honvéd	26	18	6	2	83:26	42
3. Bp. Dózsa	26	12	7	7	64:44	31
4. Bp. Vasas SC	26	11	7	8	47:33	29
5. Csepeli Vasas	26	12	5	9	45:38	29
6. Bp. Kinizsi SE	26	13	3	10	43:42	29
7. Győri Vasas	26	9	8	9	47:43	26
8. Dorogi Bányász	26	10	6	10	44:45	26
9. Salgótarjáni Tárna	26	7	7	12	33:47	21
10. Szegedi Honvéd	26	6	8	12	29:55	20
11. Diósgyőri VTK	26	6	7	13	31:52	19
12. Szombathelyi VSE	26	8	2	16	29:59	18
13. SORTEX	26	7	4	15	19:48	18
14. Szegedi Petőfi	26	2	6	18	27:78	10

A BAJNOK BP. BÁSTYA SE JÁTÉKOSAI: Gellér Sándor 25 - Kovács II József 25, Börzsey János 24, Lantos Mihály 25 - Kovács I Imre 25, Zakariás József 25 - Sándor Károly 25, Hidegkuti Nándor 25, Palotás Péter 25, Szolnok István 25, Kovács IV István 21. Játszottak még: Kárász Endre 14, Gondos Tibor 5, Hegedűs András 3, Bosánszky Jenő 1, Peller Béla 1. Edző: Bukovi Márton. (A Bástya csak 25 mérkőzésen lépett pályára, mert az elhalasztott, Győr elleni idegenbeli mérkőzésre a rossz időjárás miatt nem tudott elutazni. E találkozó lett a második veresége.)

Az 1953. évi bajnokság

1. Bp. Vörös Lobogó	26	22	2	2	92:28	46
2. Bp. Honvéd	26	19	5	2	86:27	43
3. Bp. Vasas SC	26	14	4	8	62:37	32
4. Bp. Dózsa	26	11	8	7	54:442	30
5. Bp. Kinizsi SE	26	11	8	7	54:42	30
6. Győri Vasas	26	8	10	8	41:46	26
7. Szhelyi. Lokomotív	26	11	4	11	38:54	26
8. Szegedi Honvéd	26	8	7	11	31:42	23
9. Salgótarjáni Bányász	26	8	7	11	32:46	23
10. Dorogi Bányász	26	7	7	12	36:48	21
11. Csepeli Vasas	26	6	8	12	50:54	20
12. Sztálin Vasmű Építők	26	5	9	12	32:49	19
13. Bp. Postás SE	26	3	8	15	18:60	14
14. SORTEX	26	1	9	16	20:64	11

A BAJNOK BP. VÖRÖS LOBOGÓ SE JÁTÉKOSAI: Gellér Sándor 26 - Kovács II József 26, Börzsey János 26, Lantos Mihály 26 - Kovács I Imre 26, Zakariás József 23 - Sándor Károly 25, Hidegkuti Nándor 26, Palotás Péter 25, Szolnok István 25, Molnár János 20. Játszottak még: Kárász Endre 13, Peller Béla 5, Bukovi Gábor 2, Fecske István (k) 1, Láng Károly 1, Szabó István. Edző: Bukovi Márton.

Az 1957-1958. évi bajnokság

1. MTK	26	15	5	6	51:30	35
2. Bp. Honvéd	26	14	6	6	53:30	34
3. Ferencvárosi TC	26	14	5	7	53:37	33
4. Tatabányai Bányász	26	13	5	8	36:29	31
5. Vasas SC	26	9	10	7	38:32	28
6. Salgótarjáni BTC	26	11	5	10	35:39	27
7. Újpesti Dózsa	26	11	4	11	45:37	26
8. Szomb. Haladás	26	8	10	8	35:35	26
9. Diósgyőri VTK	26	10	6	10	32:35	26
10. Csepeli Vasas	26	8	9	9	31:28	25
11. Dorogi Bányász	26	9	4	13	32:46	22
12. Pécsi Dózsa	26	7	5	14	24:50	19
13. Komlói Bányász	26	4	9	13	25:43	17
14. Szegedi EAC	26	4	7	15	26:45	15

A BAJNOK MTK JÁTÉKOSAI: Bártfai Róbert 17 - Palicskó Tibor 23, Sipos Ferenc 24, Lantos Mihály 16 - Kovács I Imre 26, Kovács III Ferenc 23 - Sándor Károly 22, Hidegkuti Nándor 20, Kárász Endre 16, Molnár János 24, Szimcsák I István 15. Játszottak még: Palotás Péter 15, Bödör László 14, Szimcsák II László 12, Bukovi Gábor 6, Gellér Sándor (k) 6, Gelei József (k) 3, Börzsey János 2, Gál Ferenc 2. Edző: Bukovi Márton.

Az 1986-1987. évi bajnokság

1. MTK-VM	30	17	9	4	52-24	43
2. Újpesti Dózsa	30	16	8	6	47-23	40
3. Tatbányai Bányász	30	15	5	10	44-31	35
4. Bp. Honvéd	30	15	5	10	47-39	35
5. Ferencvárosi TC	30	10	13	7	33-27	33
6. Vasas SC	30	13	6	11	42-40	32
7. Pécsi Munkás SC	30	12	7	11	30-25	31
8. Békéscsabai Előre	30	10	11	9	32-34	31
9. Szomb. Haladás	30	11	8	11	32-33	30
10. Rába ETO	30	9	11	10	51-45	29
11. Zalaegerszegi TE	30	9	11	10	33-34	29
12. Debreceni MVSC	30	8	12	10	31-37	28
13. Siófoki Bányász	30	9	9	12	36-41	27
14. Videoton SC	30	7	9	14	26-37	23
15. Dunaújvárosi K.	30	4	9	17	26-57	17
16. Eger SE	30	4	9	17	23-58	17

A BAJNOK MTK-VM JÁTÉKOSAI: Gáspár József 29 - Huszárik László 23, Híres Gábor 29, Turner Csaba 22, Szalai Attila 25 - Turtóczky Sándor 16, Varga István 26, Szeibert György 25, Bognár György 28 - Kékesi Rezső 26, Boda Imre 26. Játszottak még: Talapa János 19, Kovács János 15, Jován Róbert 14, Oroszki Péter 13, Kajdy György 9, Balogh Gábor 7, Lőrincz Emil 6, Katzenbach Imre 4, Orovecz György 4, Talapa Tibor 4, Horváth Attila 3, Petry Zsolt (k) 1. Edzők: Both József (2), Verebes József (28).

Az 1996-1997. évi bajnokság

1. MTK FC	34	26	7	1	87-25	85

Az MTK 1958-as bajnokcsapata. Állnak, balról (játékosok): Bukovi II, Lantos, Kárász, Sándor, Kovács III, Szimcsák II, Sipos. Elöl: Bödör, Molnár, Szimcsák I, Kovács I, Gellér

2. Újpesti TE	34	23	7	4	75-35	76
3. Ferencvárosi TC	34	22	8	4	69-37	74
4. Vasas DH	34	19	7	8	50-33	64
5. DVSC-Epona	34	14	10	10	55-38	52
6. BVSC	34	14	7	13	43-36	49
7. Kispest-Honvéd	34	12	9	13	42-44	45
8. Videoton FCF	34	10	12	12	45-44	42
9. Győri ETO FC	34	10	12	12	44-51	42
10. Haladás VFC	34	10	10	14	39-42	40
11. Vác FC	34	10	10	14	40-48	40
12. Siófoki Bányász	34	10	10	14	36-53	40
13. Zalaegerszegi TE	34	11	7	16	34-51	40
14. Békéscsabai EFC	34	10	6	18	37-62	36
15. III. ker. TVE	34	8	11	15	45-55	35
16. Ecker-Stadler	34	7	7	20	27-50	28
17. Pécsi Mecsek FC	34	6	8	20	31-68	26
18. Csepel SC	34	5	10	19	43-70	25

A BAJNOK MTK FC JÁTÉKOSAI: Babos Gábor 34 - Lőrincz Emil 27 - Kuttor Attila 32, Szekeres Tamás 30 - Molnár Zoltán 22, Farkasházy László 33, Halmai Gábor 31, Illés Béla 32, Zsivóczky Gyula 30 - Csertői Aurél 29, Kenesei Krisztián 26. Játszottak még: Preisinger Sándor 25, Orosz Ferenc 23, Zimmermann Tamás 21, Talapa János 17, Horváth Csaba 17, Katzenbach Imre 10, Egressy Gábor 7, Adrian Oprisan 6, Füle Antal 5, Csillag Krisztián 4, Hamar István 2, Barva Ákos 1, Rabóczki Balázs (k) 1. Edző: Garami József.

Az 1998-1999. évi bajnokság

1. MTK Hungária FC	34	27	2	5	77-26	83
2. Ferencvárosi TC	34	19	7	8	61-40	64
3. Újpest FC	34	20	3	11	58-40	63
4. Győri ETO FC	34	16	11	7	53-39	59
5. Dunaferr SE	34	17	6	11	54-46	57
6. Vasas DH	34	15	10	9	51-44	55
7. Zalahús-ZTE FC	34	15	8	11	43-37	53
8. Diósgyőri FC	34	14	9	11	56-54	51
9. DVSC-Epona	34	14	7	13	53-39	49
10. Vác FC-Zollner	34	13	10	11	51-49	49
11. Gázszer FC	34	11	11	12	37-40	44
12. Kispest-Honvéd	34	11	9	14	38-50	42
13. Nyírség Spartacus	34	10	9	15	46-52	39
14. Haladás-Milos	34	10	6	18	39-54	36
15. BTV Siófok FC	34	7	9	18	32-49	30
16. Videoton FCF	34	7	9	18	36-54	30
17. BVSC-Zugló FC	34	7	6	21	34-53	27*
18. III. ker. FC-AT	34	4	6	24	40-93	18

** A BVSC-Zuglótól három büntetőpont levonva.*

A BAJNOK MTK HUNGÁRIA JÁTÉKOSAI: Babos Gábor 30 - Lőrincz Emil 25 - Molnár Zoltán 26, Komlósi Ádám 28, Szamosi Tamás 31 - Erős Károly 31, Halmai Gábor 30, Illés Béla 30, Madar Csaba 32 - Kenesei Krisztián 31, Preisinger Sándor 27. Játszottak még: Balaskó Iván 31, Babos Ádám 15, Orosz Ferenc 15, Szekeres Tamás 15, Szekér István 12, Elek Norbert 12, Csordás Csaba 9, Farkas Viktor 7, Korolovszky Gábor 4, Rabóczki Balázs (k) 4, Czvitkovics Péter 3, Kincses Péter 3, Kozma József 3, Lipcsei Mihály 3, Gilberto Giba 2, Kovacsics Károly 2. Edző: Egervári Sándor.

Ez volt az MTK legjobb garnitúrája a nyolcvanas évek második felében (1986-1987). Állnak (balról): Petry, Híres, Oroszki, Balogh, Lőrincz, Kovács J., Boda, Gáspár. Középen: Bakos Antal intéző, Kiss László pályaedző, Orovecz, Talapa T., Varga, Szalai, Turner, Szeibert, Makay György pályaedző, Brünyi Béla szakosztályvezető. Elöl: Horváth A., Katzenbach, Huszárik, Valuch Ernő technikai vezető, Baranyai István gyúró, Verebes József vezetőedző, Kékesi, Bognár, Turtóczky

A 2002-2003. évi bajnokság

FELSŐHÁZ						
1. MTK Hungária	32	20	6	6	59-34	66
2. Ferencváros	32	19	7	6	50-24	64
3. Debreceni VSC	32	13	14	5	57-38	53
4. Újpest FC	32	15	7	10	54-41	52
5. Siófok FC	32	12	11	9	46-44	47
6. Győri ETO	32	9	9	14	41-50	36
ALSÓHÁZ						
7. Zalaegerszegi TE	32	15	8	9	62-49	53
8. Videoton FCF	32	11	7	14	46-41	40
9. Matáv Sopron	32	9	9	14	47-54	36
10. Békéscsaba	32	9	5	18	42-71	32
11. Kispest-HFC	32	8	5	19	43-66	29
12. Dunaferr SE	32	4	8	20	37-72	20

A BAJNOK MTK HUNGÁRIA JÁTÉKOSAI: Hajdu Attila 28 - Molnár Zoltán 27, Komlósi Ádám 21, Mico Szmiljanics 28, Füzi Ákos 26 - Goran Jezdimirovics 28, Illés Béla 30, Czvitkovics Péter 29 - Daniel Eugen Rednic 26, Juhász Roland 22, Zavadszky Gábor 32. Játszottak még: Elek Norbert 19, Ferenczi István 19, Alin Dragan 18, Valeriu Andronic 16, Madar Csaba 13, Welton Silva 13, Pető Zoltán 10, Horváth Levente 9, Catalin Lita 8, Némethy László 7, Szántai Levente (k) 4, Mladen Lambulics 3, Győri János 1. Edző: Egervári Sándor.

A 2007-2008. évi bajnokság

1. MTK Budapest	30	20	6	4	67-23	66
2. Debreceni VSC	30	19	7	4	67-29	64

3. Győri ETO FC	30	16	10	4	64-35	58
4. Újpest FC	30	16	7	7	58-40	55
5. FC Fehérvár	30	17	3	10	48-32	54
6. Kaposvári R.	30	14	9	7	48-38	51
7. ZTE	30	13	7	10	55-39	46
8. Bp. Honvéd	30	12	7	11	45-35	43
9. Vasas SC	30	12	5	13	41-45	41
10. Nyíregyháza	30	11	7	12	34-37	40
11. Paksi SE	30	9	10	11	51-51	37
12. Rákospalotai EAC	30	7	9	14	42-60	30
13. Diósgyőri VTK	30	5	13	12	43-63	28
14. Siófoki BFC	30	6	9	15	33-46	27
15. FC Tatabánya	30	2	4	24	34-93	10
16. FC Sopron*	30	2	5	23	10-73	0

** A Soprontól 11 pont levonva. A csapat a 15. forduló után visszalépett, további mérkőzéseit az ellenfelek 3-0-s győzelemmel megkapták.*

A BAJNOK MTK BUDAPEST JÁTÉKOSAI: Végh Zoltán 29 - Horváth Levente 24, Mladen Lambulics 28, Pintér Ádám 26, Pollák Zoltán 26 - Kulcsár Tamás 29, Kanta József 26, Pátkai Máté 28, Zsidai László 25 - Urbán Gábor 25, Szabó Ádám 27. Játszottak még: Kecskés Tamás 21, Pál András 17, Hrepka Ádám 15, Bori Gábor 11, Rodenbücher István 10, Ladóczki István 6, Szekeres Adrián 5, Molnár Marcell 4, Bajusz Endre 3, Lencse László 3, Vadnai Dániel 3, Bonifert Péter 1, Simon Attila 1, Szatmári Zoltán 1 (k), Vági András 1. Edző: Garami József

A Várszegi-éra reprezentánsai 1999 őszén. Állnak (balról): Fehér Cs., Kuttor, Halmai, Komlósi, Babos, Illés. Elöl: Erős, Madar, Kenesei, Szamosi, Ilea

Boldog vagyok és büszke. Nemcsak magyar csapatnak, de még semmiféle idegen csapatnak sem sikerült megcsinálnia azt, amit az Újpest véghezvitt ebben az évben. Három nagy díjat nyert meg: a Közép-európai Kupát, a magyar bajnokságot és most Genfben, tíz nemzet legjobb csapata között, a Bajnokok Tornáját. Még soha nem játszott így az Újpest, mint most, a döntőben, a Slavia ellen. Ezzel a teljesítményével felülmúlta a Sparta és Slavia felett aratott emlékezetes KK-diadalát. Tizenegy szív és nem tizenegy ember volt a pályán, büszke vagyok, hogy Magyarországnak szereztünk dicsőséget" - így szólt a Nemzeti Sport helyszíni beszámolója alapján az újpesti futballvezér, Langfelder Ferenc, a legendás Patyi örömittas ünnepi szózata. Talán nem nélkülözte a pátoszt sem, de minden érthető. 1930. július 6-át írtuk, az Újpest akkor lett igazán nagy csapat. Sőt európai léptékkel mérve is nagy csapat.

Mindössze harminc év telt el azóta, hogy megszületett az újpesti futball. Az „anyaegyesület", a korabeli helyesírás alapján a születésekor rövid U-val írt Ujpesti Torna Egyesület már 1885. június 16. óta létezett. Az „Egység, Épség, Egyetértés" jelmondatot valló tagjai az első, alig másfél évtizedben a szertorna és a vívás kissé egyhangú gyakorlatsoraival edzették testüket. Szunnyadó lelkesedéssel. Hiába fejlődött közben a nagyközség viharsebesen (Földessy János klasszikusában, A Magyar Futball és a Magyar Labdarúgók Szövetsége című könyvében használt kitétel szerint „amerikai gyorsasággal"), az ott lakók sportszeretete nem követte ezt az ütemet.

1899 novemberében ellenben néhány újpesti fiatalember a futball iránti kíváncsiságtól hajtva bevonult a lóvasúttal a Millenárisra, hogy lássa a híres BTC és osztrák vendége, a Sport Club Union mérkőzését. Noha a piros-fehér mezes magyar legényeknek az előző hónapokban nem igazán ment bécsi vetélytársak ellen, ezúttal 4:0-ra legyőzték a Cricketereknél vagy a WAC-nál gyengébb játékerőt képviselő császárvárosiakat. A lelkes ifjaknak nem az ellenfél tudása, hanem a győzelem, a siker volt fontos. Már hazafelé menet elhatározták, ők is futballcsapatot alakítanak. Az elhatározást tett követte.

A klub öröktizenegyei

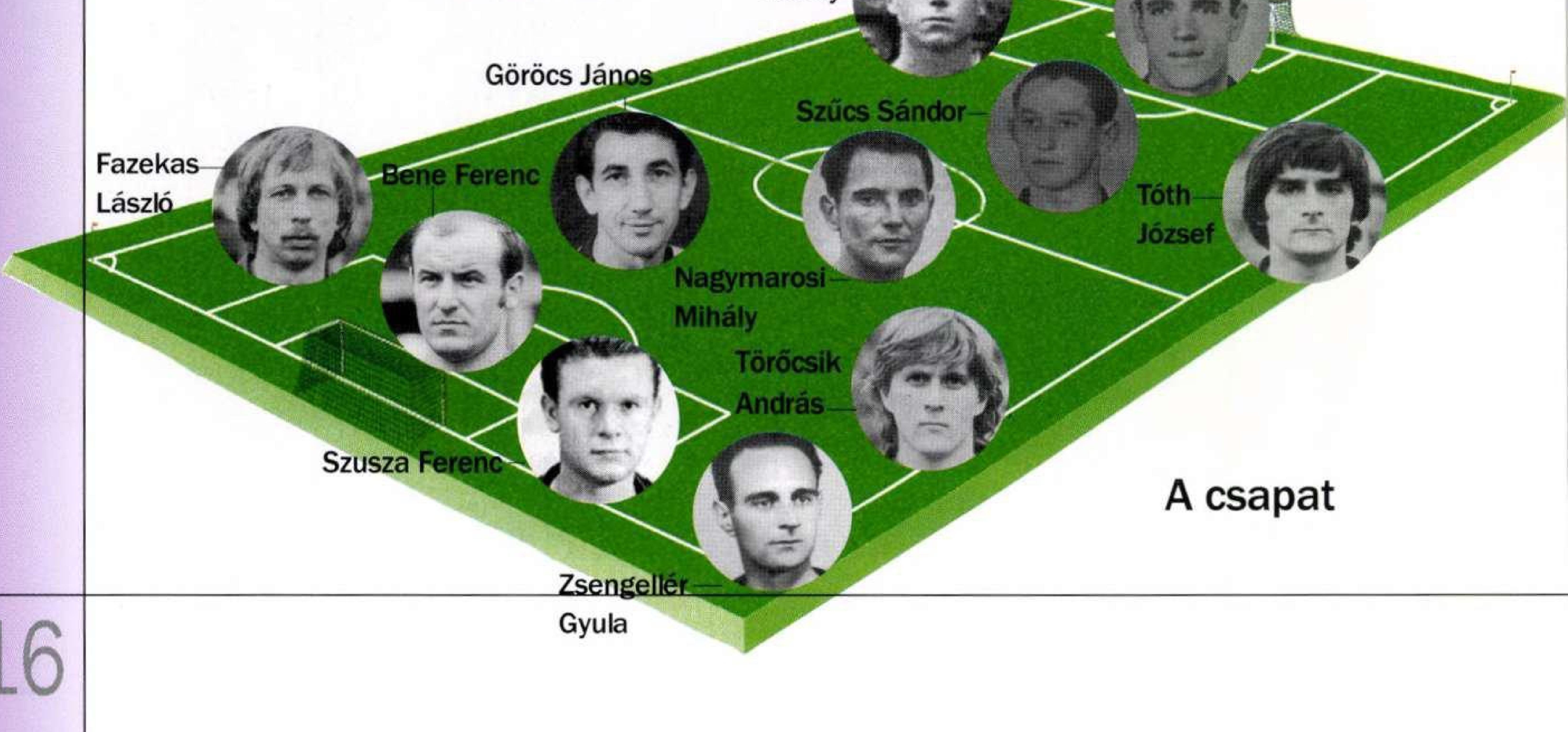

A csapat

Újpest FC

ALAPÍTVA: 1885. június 16.

SZÍNE: lila-fehér

SIKEREI: MAGYAR BAJNOK: 20 (1930, 1931, 1933, 1935, 1939, 1945, 1946, 1947, 1960, 1969, 1970 tavasz, 1971, 1972, 1973, 1974, 1975, 1978, 1979, 1990, 1998)

MAGYAR KUPA (MNK)-GYŐZTES: 8 (1969, 1970, 1975, 1982, 1983, 1987, 1992, 2002)

SZUPERKUPA-GYŐZTES: 2 (1992, 2002)

KÖZÉP-EURÓPAI KUPA-GYŐZTES: 2 (1929, 1939)

KÖZÉP-EURÓPAI KUPA-DÖNTŐS: 1967

VÁSÁRVÁROSOK KUPÁJA-DÖNTŐS: 1969

Lőrincz Róbert írja az *A labdarúgás kezdetei Újpesten* című, az Újpesti Helytörténeti Értesítőben 2004 és 2005 márciusa között megjelent munkájában: „1899. december 31-ének ködös, sáros vasárnap délutánján izgatott fiatalemberek egy csoportja gyülekezett az újpesti Gyár (ma: Munkásotthon) utca 31-es számú háza előtt. Amikor a nagyközség apraja-nagyja lázas buzgalommal a szilveszterre készült, az itt összegyűlt húszfős társaságot egészen más dolog foglalkoztatta. Kedvenc szórakozásukat szerették volna hivatalos keretek közé helyezni, a Magyarországon pár éve teret hódító játék szenvedélyétől hajtva futballklubot akartak alapítani.

A 15 órakor kezdődő alakuló ülésen az alapszabályok elfogadása után megválasztották a nyolc főből álló tisztikart. Elnök: Baráth Lajos, alelnök: Kocsán Mihály, titkár: Kranz Sándor, II. titkár: Müller Imre, jegyző: Weisz Aladár, pénztáros: Schön Jenő, ellenőr: Statocsni János, szertárnok: Deutsch Dávid. A választmány tizenkét tagból állt, s ezenkívül volt négy pót-választmányitag is.

Ezután meghatározták a klubtagság feltételeit is. A egyesület alapító tagjának számított az, aki „egyszer s mindenkorra 50 korona tagsági díjat” fizetett; a pártoló tagok évenként 5 koronát szurkoltak le. „Rendes- vagy működő tagok, oly feddhetetlen előéletű egyének” lehettek – olvasható az alapszabályban –, „kik 18 évet betöltötték, amellett az alap-

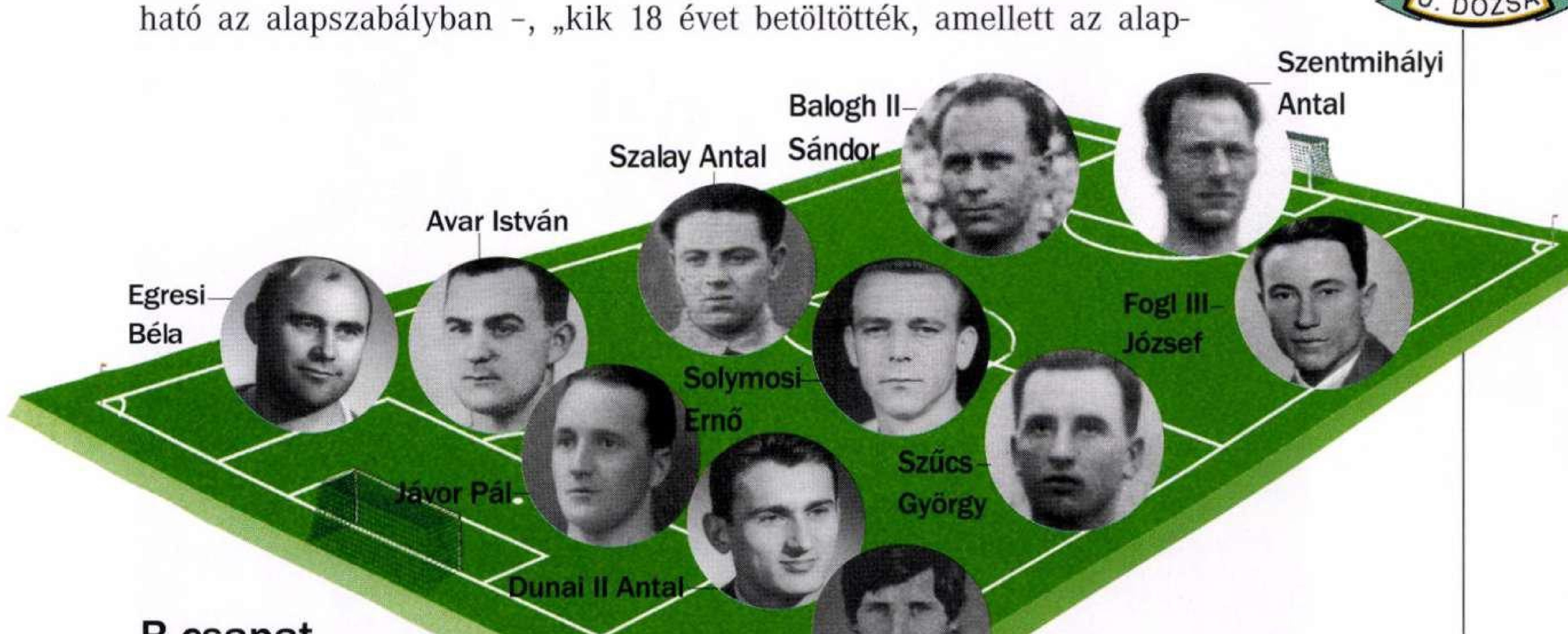

B csapat

szabályokban foglalt felvételi követelményeknek megfelelnek. Évenként 8 korona tagsági, 3 korona beíratási díjat fizetnek".

A klub az Ujpesti Football Club nevet kapta, s a színe lila-fehér lett.

Az UFC játékosai pályát kezdtek keresni maguknak. A Mező utcában találtak egy területre, ami Újpest legbőkezűbb támogatójának, az akkor már a hetvenes éveiben járó gróf Károlyi Sándor unokatestvérének a tulajdonában volt. Károlyi László adta három évre bérbe a földet, amelyen az első újpesti futballpályát kialakították. Ott játszotta az UFC 1900. április 29-én a nagyközség történetének első hivatalos futballmeccsét.

Lőrincz Róbert már idézett írásában a Sport-Világra és az Újpesti Közlönyre hivatkozva rekonstruálta a jeles eseményt: „Az UFC meglepetésre l:l-es döntetlent ért el a III. ker. TVC ekkorra már sok csatában edződött, nagyhírű csapata ellen. Az Újpest a Dinich - Bodor, Baráth - Macho, Bier, Weisz - Weidlinger, Deutsch, Pozsonyi, Ugró K., Schön összeállítású tizeneggyel állt fel. Egy csere révén a kapuban Dinich helyét Ugró Károly foglalta el, aki kiváló teljesítményt nyújtva ezután hosszú időre kibérelte magának a kapusposztot. Az UFC szerzett vezetést az első félidőben. Az első, történelmi újpesti gól szerzője pedig Weidlinger volt."

Igazi otthon lett a Mező utcai pálya. Az UTE 50. születésnapján, 1935-ben kiadott klubtörténeti könyv így idézte fel a kor hangulatát: „1900 tavaszán tükörsimára borotválták a tehénlegelőt és felavatták az UTE első szabadtéri pályáját. (Helyesen: az UFC pályáját - a szerzők.) A futballmező körül elhúzódó futópályára rozsdaszínű salak csalogatta az atlétákat. Belül lila-fehérre festett futballkapuk díszlettek a tavaszi napsü-

Az 1904-es, a II. osztályban bajnoki címet nyert alakulat

tésben, a pályán pirospozsgás fiatalemberek kergették a labdát, a salakon acélizmú ifjak rótták a köröket, míg csak be nem sötétedett, akkor pedig felharsant a nóta: Jaj, de kérges a tenyerem / Ezzel keresem a kenyerem. / Ezzel keresem a kenyérre valót. / Babámnak a lila-fehér viganót." *(A viganó ma már ismeretlen szó, akkoriban az egybeszabott női ruhát nevezték annak, Maria Medina Vigano bécsi táncosnő neve után.)*

A magyar futballtörténelemben jártas olvasó bizonnyal csodálja, hogy miért nem bukkan fel a bajnoki sorozatokban az Újpest Football Club név, egyáltalán hogyan lett az UFC-ből UTE? A válasz egyetlen szóval megadható, a beolvadással.

TÖBB MINT LEGENDA

Pozsonyi kapitány, aki bajnok lett a Barçával

Ki volt az Újpest első nagy játékosa? Nehéz kérdés, sokan sokféle választ adnának rá. Talán akad, aki a lila-fehérek első válogatott játékosait, a távrúgó-bajnok, s egyben villámgyors hátvédet, Molnár I Ferencet, vagy két évvel fiatalabb öccsét, Molnár II Imrét emlegetné. Mások a legendás Foglok közül a másodszülött fiúra, Karcsira voksolnának. Mi egy picit még előrébb forgattuk az idő kerekét: Pozsonyi Imre emlékét idézzük. 1880. december 12-én született az újpesti futball igazi úttörője, aki már az első hivatalos meccsen, a III. ker. TVC ellen is játszott. A hőskor hőskorában még nem tiltották, hogy egy futballista egy első és egy második vonalbeli csapatban is szerepeljen, Pozsonyi így egyszerre volt az Ujpesti TE és az élvonalbeli Magyar Úszó Egylet fedezete. Utóbbiban a kétszeres úszó olimpiai bajnokkal, Halmay Zoltánnal játszottak egymás mellett... Egyetlen válogatottságát is a MUE tagjaként élte meg, rögtön az első ma is hivatalosnak tartott találkozón, 1902. október 12-én Bécsben. Később átlépett az MTK-ba, ahol kifejezetten észjátékosként ünnepelték, neki (is) tulajdonítják a rövidpasszos skót stílus meghonosítását. A kék-fehérek első, 1904-es bajnokcsapatából többen is pazar edzők lettek: Károly Jenő a torinói Juventusszal, Révész Béla a Hungáriával, Kürschner Izidor pedig a német Nürnberggel, a svájci Grasshoppersszel, valamint a brazil Flamengóval nyert bajnoki címet. S akkor még nem emlegettük Pozsonyi Imrét, aki Lengyelországban, Spanyolországban és a Szerb-Horvát-Szlovén Királyságban is óriási sikerrel dolgozott. Pályafutása fénykora a húszas évekre esett, amelyekben lengyel bajnok lett a krakkói Cracoviával, katalán bajnok - mint a klub történetének mindössze harmadik trénere - az FC Barcelonával, a spanyol országos kupa győztese ugyancsak a Barçával, s kétszer délszláv bajnok a zágrábi Gradjanskival. Miközben felbukkant a lengyel válogatott szövetségi edzőjeként, a spanyol válogatott stábjának tagjaként – s két évet Újpesten dolgozva, a profi korszak első két évében a második és a harmadik helyen zárva a bajnokságban a lila-fehérekkel. 1932 áprilisában New Yorkban hunyt el.

Az addigra újra éledező, s kétségtelenül a közel ötvenezres nagyközség legtekintélyesebb sportegyesületének számító Ujpesti Torna Egylet vezérkara meghívta a klub berkeibe az UFC-t. A nevezetes dátum 1901. február 11. Idézzük harmadszor is Lőrincz Róbertet, aki sziszifuszi kutatómunkával kiderítette, hogy a klub történetével foglalkozó korábbi munkák többsége egyszerűen rossz adatokat, tévedéseket tartalmaz. A helyes változat: „E napon tartotta választmányi ülését a frissen újjáalakult UTE, dr. Sugár Bódog községi képviselő elnökletével. A 35 felvett új tag legnagyobb része az UFC tagjai közül való volt. A tagok száma így már a százat is meghaladta. Kimondták, hogy az egyesület a működését 1901. február 25-én este 7-kor kezdi meg a Lőrinc utcai elemi iskola tornatermében. Az Ujpesti Football Club tehát ezennel megszűnt, és a labdarúgás az UTE keretein belül folytatódott. Az UTE 1901. február 21-i tisztújító közgyűlése kimondta, hogy a klub a futballt is felveszi a sportágai közé, és haladéktalanul belép a labdarúgók nemrég alakult országos szövetségébe, a már megszűnt, másodosztályba soroltatott UFC helyére. A magyar labdarúgópályákon 1901. március 25-én bukkant fel először az UTE neve, ekkor játszotta ugyanis első mérkőzését ezen a néven az egykori Ujpest FC és Ujpesti AC játékosaiból alakult csapat. A mérkőzésen az újpestiek 7:1-re kikaptak a Budapesti Torna Clubtól."

Az UFC korábban benevezett már a Magyar Labdarúgók Szövetsége bajnokságába, az MLSZ a csapatot - a „33" Football Clubja, a Magyar Atlétikai Club, a Budapesti Egyetemi Atlétikai Club, a Budapesti Atlétikai Klub, a Rákosszentmihályi Sporttelep, a Magyar Football Club és a Ganz-Waggongyári Tisztviselők Labdarúgó Társasága mellé - a második vonalba osztotta be.

A lila-fehér klub az első bajnoki mérkőzését a Ganz-Waggongyár tisztviselőivel játszotta, az Ugró - Steiner, Szedlyár - Weidlinger, Pozsonyi, Neubrand - Schön, Herczeg, Dinich, Meskó, Fürst tizenegy 8:0-ra nyert. Az első gólt a balszélső, Fürst Oszkár lőtte. A következő fordulóban az UTE megverte 2:1-re a nagy esélyes „33" FC-t, de a szezont csak a harmadik helyen zárta.

Goll János, az első elnök

Langfelder Ferenc

Aschner Lipót

KÖZKINCCSÉ TÉTETIK

A Népszigettől Hajóssal a Megyeri útig

Az UTE csapata 1903-ban költözött át a Mező utcai pályáról a Népszigetre, miután az MLSZ a túlságosan kisméretű játéktéren nem engedélyezte bajnoki mérkőzések lejátszását. Május 24-én torna és atlétikai bemutatóval, illetve az akkor az ugyancsak a második osztályban szereplő Műegyetemi AFC elleni futballmeccsel nyitották meg a közvetlenül a part mellett fekvő, remek fekvésű, szűkössége ellenére is impozáns pályát. Bár az I. világháborús években még az is előfordult, hogy a hadi helyzet miatt egyszerűen lezárták a szigetre vezető utat, s így lehetetlenné tették a megközelítést, közel két évtizeden keresztül igazi otthona volt a Népszigeten lévő pálya az újpesti futballistáknak. A húszas évekre felvetődött egy nagyobb, s valójában Újpesten lévő stadion építésének igénye. A szándékot csak erősítette, hogy a népszigeti terület tulajdonosa, az MFTR hajózási rt. felmondta az addigi bérleti szerződést. Az UTE 1922. június 22-én játszotta utolsó mérkőzését a Népszigeten, majd a következő idény elején, szeptember 17-én, a Ferencváros ellen 2:1-re megnyert rangadóval felavatta az új, Megyeri úti pályát.

Az akkor Újpesti Stadionnak nevezett, kivételesen nagy (120x70 méter!) játékterületű, pazar létesítmény Hajós Alfréd tervei alapján készült. A profi korszak kezdetén a harmadik legnagyobb pálya volt a maga 25 ezres kapacitásával, az MTK és a Ferencváros 40 ezer férőhelyes arénája mögött. Érdekes, hogy csak 1938 nyarán füvesítették, az Újpest FC ez idő alatt a Latorca utcában, az Elektromos pályáján rendezte hazai mérkőzéseit. Újpesten a húszas évek közepén, alig néhány esztendőre, kerékpáros-pályát is kialakítottak a futballpálya körül. Az óriási háborús károk, illetve a dunai árvíz miatt megrongálódott stadiont, többek között a játékosok kétkezi munkájával, 1946-ban helyreállították, sőt kibővítették. A Népstadion megépítéséig ez volt az ország legnagyobb befogadóképességű labdarúgó-stadionja. 1967-ben átadták a villanyvilágítást, 2001-ben átépítették, modernizálták. 2003 óta viseli a klub örökös gólkirályának, Szusza Ferencnek a nevét.

Ez lett belőle:
a Szusza Ferenc Stadion

NÉVVÁLTOZÁSOK

UJPESTI TORNA EGYLET (1885. június 16.-1926)

UJPEST FOOTBALL CLUB (1926-1944, az amatőrcsapat neve maradt UTE)

UJPESTI TORNA EGYESÜLET (1945-1950. március 31.)

BUDAPESTI DÓZSA SPORT EGYESÜLET (1950. március 31.- 1956. november)

ÚJPESTI TORNA EGYLET (1956. november- 1957)

Az 1921-es csapat, amely a második helyen végzett a bajnokságban

Az 1902-es idényt nem játszották végig az újpestiek, a 11. mérkőzésük után visszaléptek. Ettől még a következő évet újra a második vonalban kezdhették - s a pályán ki is harcolták az osztály megnyerését. Ám az MLSZ a Fővárosi TC-t segítő döntése miatt végül a második helyre szorultak, aztán még el is veszítették a MAC ellen a feljutásért vívott osztályozót. 1904-ben bekerült az első osztályba az UTE - mi az, hogy bekerült: bemasírozott oda, pontveszteség nélkül, 108:6-os, szenzációs gólaránnyal -, ahonnan azóta mindössze egyszer (1911) esett ki, egyetlen évre.

Az újpesti futballisták hamarosan egyre nagyobb hírnévre tettek szert, bár a kor két nagyágyújával, az MTK-val és az FTC-vel még nem

TÖBB MINT LEGENDA

Az amatőrkorszak újpesti gólkirályai

Priboj István (1894. május 2.-1957. október 27.) szlovák nemzetiségű családból származott, a szlovákok mindmáig a magukénak tartják. A Panyénak becézett, nem túl magas, de nagyon erős felépítésű középcsatár az Újpesti Törekvésben, azaz az UTSE-ben kezdett játszani, majd rövid ideig Tatabányán rúgta a bőrt, mígnem visszatért Újpestre, de már az UTE játékosának. 1914-től közel egy évtizeden keresztül futballozott lila-fehérben, ő volt az első a klub tagjai közül, aki élvonalbeli bajnoki mérkőzésen öt gólt szerzett (1923. február 18-án, a Zuglói AC ellen). Egyébként a gólkirályi címmel zárt szezonjában több gólt szerzett, mint a csapattársai együttvéve - 25 góllal lett az idény mesterlövésze, az UTE pedig összesen 49 találatig jutott. Miután 1923-ban megszerezte a gólkirályi címet, Pozsonyba szerződött, 1931-ig - egy néhány hónapos, a prágai Spartánál tett kirándulástól eltekintve - az akkor az I. CSSK Bratislava nevet viselő pozsonyi csapatnál (ma: Slovan) futballozott. Egyszer még visszatért Újpestre, de aztán Zsolnán öregedett meg. Amikor elhagyta a Megyeri út környékét, Langfelder Patyi körülnézett, kivel pótoligazán konkurálhattak. Mindenesetre a játékosállomány erősödését jelezte, hogy a Molnár fivérek, Imre és Ferenc 1906-ban bekerültek a válogatott csapatba. Kettejük 1910-es távozása válságba sodorta a klubot, az UTE csak a tízes évek végére tért magához. Az 1917-es és az 1919-es Hadibajnokságot is a harmadik helyen zárták a lila-fehérek, majd 1921-től kialakult a nagy hármas: az UTE, az MTK és az FTC triásza.

Akkorra azonban már az Újpest addigi történetének legerősebb csapata vitézkedett a Fogl testvérekkel, Károllyal és Józseffel, valamint Szidon Rezsővel és a klub játékosai közül elsőként gólkirályi címet szerzett Priboj Istvánnal. (A kor egyik jellemző tizenegye: Knoll - Fogl II, Fogl III - Kelecsényi, Baubach, Király - Paulusz, Kósa, Priboj, Schaller, Szidon.)

1926-tól, a profi futball bevezetésétől még erősebbé vált az immár Újpestnek, Hungáriának és Ferencvárosnak nevezett három gárda. A lilák egyetlen szomorúsága csak az volt, hogy bár megszorongatták vetélytársaikat, a bajnoki címet nem tudták megnyerni.

Vajon miért éppen az Újpest volt képes csatlakozni az 1902-től az amatőrkorszakban minden egyes bajnoki címet egymás között elosztó MTK-hoz és FTC-hez? Egy okot nem tudnánk rá mondani, ötöt igen. Alkalmasint azok szintézise a megfejtés.

Nézzük először a személyi feltételeket! Újpesten erre csillagos ötöst adhatunk - egyrészt a futballvezér, Langfelder Ferenc, másrészt az első számú mecénás, Aschner Lipót miatt. A labdarúgás világában csak Patyinak nevezett intéző szerepe felbecsülhetetlen a kor futballjában. A közepesnél is gyengébb játékos volt, noha ott ugrált a kezdetekkor, az első csapatig soha nem jutott el. Felismerte és belátta, hogy másként tud csak a klub, a játék közelében maradni. Intézett, szervezett, megfigyelt - s idővel ő lett a két háború közötti klubfutball legfontosabb posztjának birtokosa Újpesten: az intéző, vagy ahogy időnként

ÚJPESTI DÓZSA SC
(1957-1991)
ÚJPESTI TORNA EGYLET
(1991-1994. augusztus)
ÚJPESTI TE-NOVABAU
(1994. augusztus-1995. július)
ÚJPESTI TORNA EGYLET
(1995. augusztus-1998. június 30.)
ÚJPEST FUTBALL CLUB
(1998. július 1.-)

hatná. A választása a hazakészülő Jeszmás Józsefre (a képen) esett. Az Újpesttől néhány kilométernyire, Dunakeszin felnőtt csatár viharos életet élt. Részese volt a kispesti profi pernek, játszott egy kicsit az újpesti munkásklubban, az UMTE-ben, aztán elment Németországba az alakuló profi válogatottal, de annak meg gyorsan befellegzett. Utána Prágába szerződött, a helyi németek és zsidók csapatát, a DFC-t erősítette, amikor Langfelder hívó szava elérte. Jött, látott és győzött: hazatérve az első szezonjában, az 1923–1924-esben 15 találatával gólkirály lett. Utána megint világnak ment, az olasz Cremonesében töltött egy szezont, de a születő magyar profizmus erősítette a makacs hitét, hogy itthon is meg tud élni a futballtudásából. Tulajdonképpen igaza lett, bár nem bírt sokáig egy helyen maradni: két és fél év alatt megjárta az Újpestet, a Kispestet és a Vasast is. 1928-ban egy térdműtét után elfertőződött a sebe, soha többet nem tudott játszani. Visszavonulása után már csak hat évet adott neki a sors: 1934. május 14-én egy rendőr önvédelemből agyonlőtte.

emlegették, a futballvezér. Már a tízes évek végén szerette volna az Újpestjét az MTK és a Ferencváros magasságában látni, akkor azonban még a klubja „kicsi" volt. Nem tehetett egyebet, mint füstölgött azon, hogy a nagyok a feje fölött mindent eldöntenek. (Szegedi Péter a Magyar Narancs 2005. október 13-i számában idézi a Langfeldernek tulajdonított mondást: „Az MTK-FTC csapat egy korcsmában összeül, onnan diktál, és terrort használ.") Ám az Újpest néhány év alatt kinőtte magát, s ezt részben Patyijának köszönhette. A zsidó származású, rendkívül eszes férfiú egyébként Fodor Henrikkel, az MTK futballvezérével a húszas évek elején már közös tőzsdebizományosi irodát működtetett *(Szegedi Péter: Az első cipőzsinórnál kezdődött. Korall, 2003),* ami vélhetően megint csak segítette abban, hogy a berkeken belülre kerüljön.

Langfelder Patyi jelentette a szaktudást, a kapcsolatrendszert, az elnök, Aschner Lipót pedig biztosította a pénzügyi feltételeket. Nagyon erős szociális érzékenységgel megáldott kapitalista volt, szinte mindenben az ellentéte annak, ahogy a magyar tankönyvek 1948-tól jó négy évtizeden keresztül a tőkéseket ábrázolták. Attól kezdve, hogy 1921-ben az Egyesült Izzólámpa és Villamossági Rt. első vezérigazgatója lett, a gyár sikerei mellett Újpest város és az Ujpesti TE sikereit tartotta a legfontosabbnak. Munkáslakásokat építtetett, uszodát, hétvégi üdülőbázist alakíttatott ki, kultúrházat emeltetett a trianoni dekrétum következményei folytán Magyarország második legnagyobb ipari központjává előlépett Újpestnek, s stadiont a csapatnak, amely hétről hétre tízezrek szórakozását biztosította. 1926-tól, a profi korszak bevezetésétől az Újpest FC profi játékosainak nagy többsége a gyár alkalmazottja lett - vonzóvá vált Újpestre szerződni.

A második faktorként maradhatunk a pénznél: Újpesten a gyárak (köztük olyan óriások, mint a Wolfner Bőrgyár, vagy Mauthner Zoltán bőrgyára) is hajlandóak voltak áldozni a futballra. Mindezeket természetesen felülmúlta az Aschner Lipót által nyújtott támogatás. Fontos szempont, hogy a tízes évek végére megváltozott a labdarúgás társadalmi miliője. A belle epoque elsősorban tisztviselőkből, hivatalnokokból, sőt egyetemistákból, értelmiségiekből álló bázisa kiszélesedett a munkásosztály soraiból kiemelkedett vagy kitűnt játékosokkal. Az újpesti

TÖBB MINT LEGENDA

A vasmarkú tímárlegény

Fogl II Károly (1895. január 19.–1969. január 12.) az egyetlen újpesti, akit a Nemzeti Sport olvasói a lap 1929. február 6-án kihirdetett nagy pályázatában a magyar labdarúgás első három évtizedének álomtizenegyébe beszavaztak. (A B csapatba ketten fértek be, Fogl József, valamint a jobbszélső Ströck Albert.) Méltán ünnepelték, visszavonulása idején rajta kívül mindössze egy futballista, Schlosser Imre mondhatta magát legalább ötvenszeres válogatottnak. A pályafutása során időszakonként magyarosított nevet használva Fogoly, sőt Újpesti néven emlegetett legendás védő a Mezei Torna Club, majd az Újpesti

Fogl József (jobbról) üdvözli az olasz Baloncierit

futball születésétől számolt első negyven évben a település lakosságának száma körülbelül megháromszorozódott, közöttük rengeteg proli családdal, proli gyerekkel. Az ő számukra - így az Újpesten legendás Fogl família öt fiúgyermeke, a később edzőként Lengyelországban a Ruch Chorzówval bajnoki címert nyert Ferenc, aztán Rezső, az olasz futballt is megjárt István (Stefi), valamint Karcsi és a legkisebb, Jóska számára - a játék a legbecsesebb szórakozást, s egyben a kitörés lehetőségét kínálta. Fizikailag bármit kibírtak, erősek voltak, s rengeteg gyakorlással csiszolták a futballtudásukat.

Nagyon fontos faktornak minősíthető - s ezért sem lehet eléggé hálás az újpesti utókor Aschner Lipótnak, Mauthner Zoltánnak, vagy a pályaépítésben oroszlánszerepet vállaló akkori klubelnöknek, Szűcs Jánosnak - a stadion megépítése. A BTC visszaesése után különösen szembetűnővé vált, hogy a húszas-harmincas évek magyar futballjában nem tudott meghatározó szerepet játszani olyan klub, amelyiknek nem volt saját pályája. Manapság talán magyarázatra szorul: nem csak azért volt fontos a nagy stadion megépítése, hogy az Újpest jó körülmények között fogadhassa ellenfeleit. A húszas években még nagy divat volt a pályaválasztói jog átengedése - s mielőtt bárki tévedésbe esne, pontosítsuk: ezzel az is nagyon jól járt, aki egy bizonyos összeg fejében lemondott arról, hogy a soros vetélytársat a saját pályáján fogadja. Az első profi bajnokság (1926-1927) évében az Újpest FC 18 meccséből mindössze kettő (egy szegedi és egy szombathelyi) akadt, amelyet nem a Megyeri úton, az Üllői úton vagy a Hungária úton játszott le. Az első bajnoki cím szezonjában (1929-1930) még „jobb” lett az arány: huszonkettőből három, egy-egy szegedi, pécsi és a Millenárison tett kirándulással. A lila-fehérek 15 mérkőzésüket a Megyeri úton játszhatták!

Az ötödik faktor természetesen a játékosállomány erőssége. Ebből a szempontból is szembetűnő a változás az első két évtizedhez képest a

Huba Rezső 1930-tól 1933-ig védett az Újpestben

Törekvés játékosa volt, 1914 és 1930 között pedig az UTE, illetve a profi érában az Újpest FC mezét viselte. Öccsével, Józseffel Európa-szerte híres védőkettősüket Fogl-gátnak becézték. Akár jelképesnek is felfogható: 35 évesen játszott még egy mérkőzésen az 1929-1930-as bajnokcsapatban, addig nem hagyta el a Megyeri utat, ameddig az ország legjobbjává nem vált a csapata. (Játékos-pályafutását egyébként, mindössze négy mérkőzés erejéig, a Vasasban zárta le.) Legendássá lett erős kézszorításáról, amelytől rettegett bíró és ellenfél egyaránt. A tízes évek végétől, öccsével együtt, a futball mellett szakmájában, tímárként is dolgozott.

húszas-harmincas években. 1902 és 1919 vége között mindössze öt újpesti játékos mutatkozott be a válogatottban. A húszas években már 22, a harmincasban pedig 18 játékos vitézkedett meggypiros mezben újpesti futballistaként. Akkoriban inkább neveltek a lilák, mint vásároltak: a negyven válogatott játékosból mindössze kilencen - Borsányi Ferenc, Dudás Gyula, Hóri György, Huba Rezső, Spitz Illés, Stófián János, Vincze Jenő és a Megyeri útra szerződése előtt a román csapatban szerepelt Avar-Auer István és Ströck-Török Albert - kerültek be újpesti karrierjük előtt már más klubból is nemzeti tizenegybe. *(Dénes Tamás-Rochy Zoltán: A 700. után)*

Újpesten a profizmus első néhány éve feltétlenül hasznot hajtott. Az álamatőrizmus leplét messzire hajítva immár legálisan fizethettek a játékosoknak, akik kifejezetten vonzónak találták, hogy az ország egyik legjobb csapatában futballozzanak. Ugyanakkor nem ment minden simán: a két Fogl, a csapat emblematikus játékosai az idény előtt leálltak, nem írták alá a profi szerződésüket. Fejenként ezer pengőt követeltek, amit a vezetőség nem adott meg. Annak ellenére sem, hogy a két védő szerint ők ennél sokkal több pénzt hoztak az egyesületnek, tekintve, hogy a külföldi túrákra kifejezetten miattuk hívták meg a csapatot.

Az első szezon előtt még csak a BTC-től megszerzett Borsányi György és a Terézvárosi TC-től átigazolt P. Szabó Gábor, azaz a Seriff érkezett. A következő nyár erősítését Spitz Illés és az Egyesült Államokból visszatért Sternberg László, valamint a Romániából áttelepült, a Fulgerul Chişinău mezét az Újpestére cserélő Ströck Albert jelentette. 1928 tavaszától kiegészült a keret az ugyancsak Erdélyből érkezett, az aradi évei után még egy szezont Brassóban is eltöltött Avar Istvánnal. 1928. február 16-án a Szegedi Bástya ellen játszott először együtt a Ströck, Jakube, Auer, Spitz, P. Szabó támadóötös (vagy a magyarosított névalakok szerint a Török, Jávor, Avar, Vörös, P. Szabó kvintett), amelynél erősebb támadósora korábban nem volt a lila-fehéreknek. Avar volt közöttük a legérettebb játékos, s egyben a legnagyobb sztár: újpesti évei alatt 150 bajnokin 162 gólt szerzett, az első fél szezon kivételével mindegyikben több gólt rúgott, mint ahány mérkőzésen játszott. Ő volt a hőse a klubtörténet első nemzetközi sikerének, a Közép-európai Kupa elnyerésének 1929 őszén, az egész sorozatot tekintve. A cseh Sparta, a bécsi Rapid, majd a döntőben a másik prágai élcsapat, a Slavia ellen összesen tíz gólt lőtt, kétszer annyit, mint a KK góllövőlistájának második helyezettje, az öt évvel később világbajnoki ezüstérmet nyerő cseh Antonín Puč. A döntő második mérkőzésén, Prágában a kapus, Aknai-Acht János remekelt, akiről azt írták a helyi lapok, hogy ő „a robinzonád professzora". Persze, mind a tizenegy újpesti fiú (Aknai János - Kővágó Károly, Fogl József - Borsányi Ferenc, Köves-Kvasz János, Víg-Wilhelm József - Ströck Albert, Avar István, Mészáros István, Spitz Illés, P. Szabó Gábor) kitett magáért.

A történet szerencsésen kezdődött: a dél-amerikai túrára utazó Ferencváros helyett (a bajnok Hungária mellett) a lila-fehérek kaptak lehetőséget a kor legjelentősebb nemzetközi sorozatában, a Közép-

1939 – az újpestiek (jobbra) és a Bocskai játékosai elmondják a Magyar Hiszekegyet

Sólyom gólja egy harmincas évekbeli, Nemzeti elleni mérkőzésen. Balról: a gólszerző, Török, P. Szabó, Spitz és Gallina kapus

1939 – Zsengellér Gyula szomorú. A csatár lábát törve érkezett Kassáról a Keleti pályaudvarra

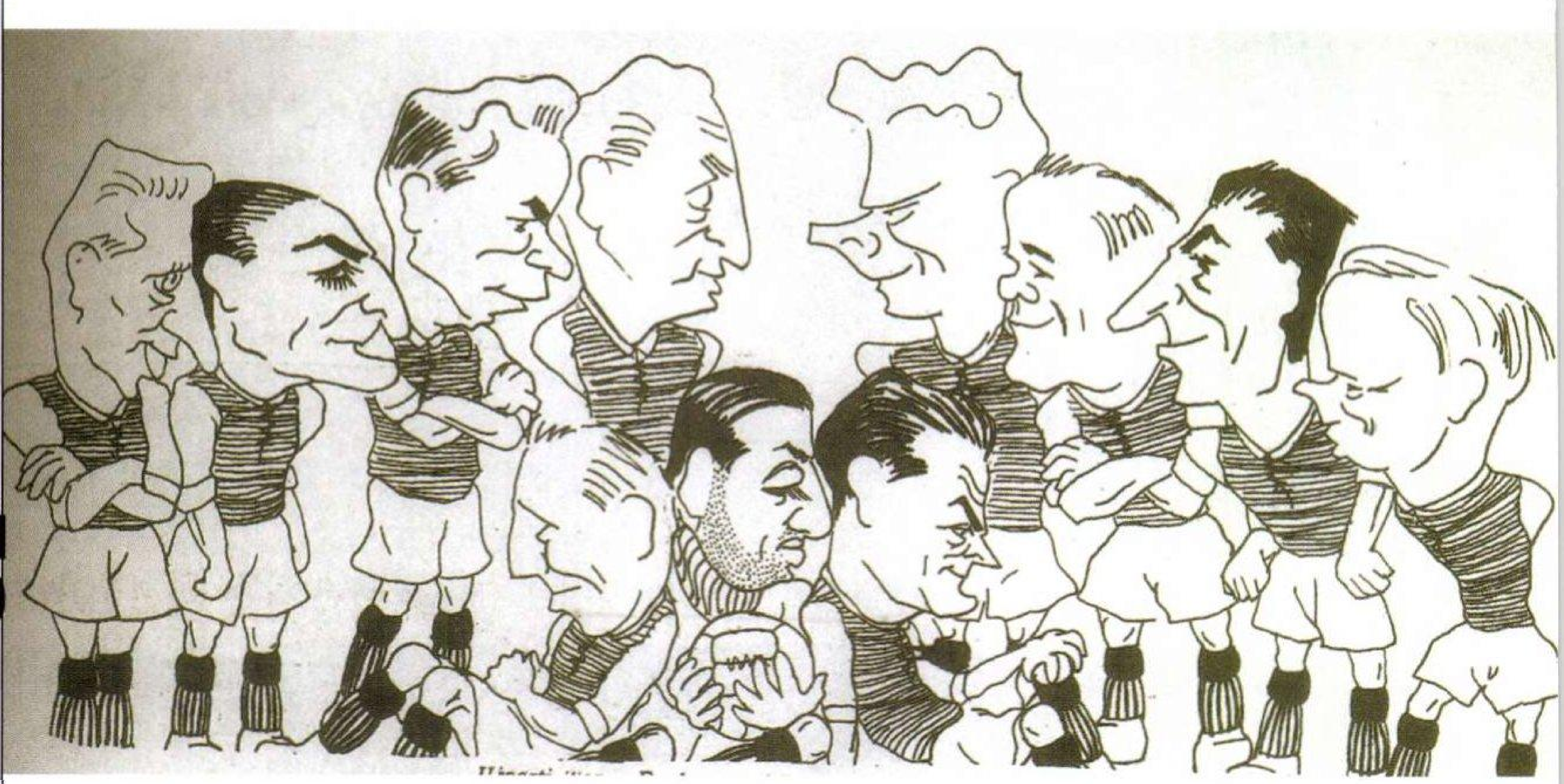

Ilyennek látta egy cseh rajzoló az UTE 1929-es KK-győztes csapatát. Balról: Borsányi, Víg, Fogl III, Kővágó, P. Szabó, Köves, Mészáros, Ströck. Elöl: Spitz, Aknai, Avar

európai Kupában való indulásra. S ha már elindultak, kitettek magukért: sorra verték a korszak nagymenőit. Előbb lett az Újpest Közép-Európa „bajnoka”, mint magyar bajnok!

Igaz, ez utóbbira sem kellett már sokáig várni. Az idény előtt három játékossal, Stofián Jánossal, Volentik Bélával és Dudás Gyulával megerősített gárda két ponttal megelőzte a Ferencvárost, s tizeneggyel a címvédő Hungáriát. A címnyerés után az Újpest képviselhette a magyar színeket a Servette jubileumi sorozatán, az úgynevezett Bajnokok Tornáján, Genfben. Bányai Lajos edző csapata előbb a spanyol Irun ellen győzött 5:1-re, majd a holland Go Ahead gárdájának rúgott egy hetest. Az elődöntő már nehezebb feladat volt, de a házigazda Servette sem tudta megállítani a lila-fehéreket (3:0). S aztán a döntőben, a KK-fináléhoz hasonlóan a prágai Slavia ellen, az Újpest bebizonyította, hogy egyáltalán nem csak erőfutballt játszó, a kor szóhasználata szerinti „lendületcsapat”! A műegyetemi vizsgái miatt távolmaradó Stófiánt pótló Köves-Kvasz János - élete mérkőzésén mesterhármast lőve - remekelt (3:0) .

Talán keveset gondolunk ma már arra, milyen fantasztikus játékerőt képviseltek akkoriban a magyar klubcsapatok. Az Újpest a genfi torna elnyerésével mindmáig az egyetlen hazai klub, amely első tudott lenni a legjobb európai bajnokcsapatok tornáján. Ha hiányzott is, mondjuk, az angol bajnok a mezőnyből, ne feledjük, a lila-fehérek 1929-ben a közép-európai elitet, bő fél évvel később pedig még ráadásként a legjobb spanyol, svájci, francia és holland gárdát is maguk mögé utasították.

A Bajnokok Tornája serlegének elhódítása után sem tört meg a csapat lendülete, 1931-ben is magyar bajnok lett. Ugyan 1932-ben a százszázalékos teljesítményt nyújtó Fradi mögött „csak” másodikként zárt, de aztán 1933-ban újra aranyéremig menetelt (Miközben abban az esztendőben 11:1-re kikapott a Ferencvárostól a Magyar Kupa döntőjében.) 1927 és 1942 között harmadiknál egyszer sem végeztek rosszabb helyen a lila-fehérek, mialatt teljes generációváltás zajlott le! Az első bajnoki címet még az Aknai János - Kővágó Károly, Fogl-Fogoly III József - Borsányi Ferenc, Köves-Kvasz János, Víg-Wilhelm II János - Ströck-Török Albert, Auer-Avar István, Sólyom-Stofián János, Vörös-Spitz Illés, P. (Péter) Szabó Gábor alaptizenegy harcolta ki, s e játékosok közül a mag még az 1931-1932-es, a Ferencváros mögött másodikként zárt idényben is standard futballistának számított. Bő másfél évtizeddel később így jellemezték a nagyszerű csatárötöst: „Két gyors, kapura húzó, jól lövő szélső, egy tankszerű összekötő, meg egy ravasz, építő összekötő, középen pedig az akkori idők Szilágyi-Sziszije!” Azaz egy nyúlánk, magas, kitűnően fejelő középcsatár. *(Képes Sportlap 1947)*

A három szezon alatt - amelyekben az Újpest két arany- és egy ezüstérmet nyert - összesen 66 bajnoki mérkőzést játszott az előbb Bányai Lajos, majd az olasz Intertől hazatért, addig ferencvárosi kötődésű Tóth Potya István által dirigált alakulat. Ebben a periódusban a balszélső, P. Szabó Gábor játszotta a legtöbb mérkőzést (66), de alig hiányzott Borsányi (63), Avar (62), Spitz (57) és Ströck (50). Tóth Potya ugyanakkor megkezdte a csapat fiatalítását, illetve átalakítását, az ő találmánya volt a már a harmincas évei derekához közeledő, a Zuglói Danuviában, majd a Drogistáknál még tovább játszó Fogl III helyére Dudás Gyula állítása, s ehhez kapcsolódóan a Kővágó, Dudás hátvédpár szerepeltetése. (Fogl III József ezt akkoriban élete nagy sérelmeként élte meg. Nagyon fájt neki, hogy a dél-amerikai túráról visszaérkezve Újpesten felmondólevele várta.) A legnagyobb változást azonban az edző a fedezetsorban eszközölte, Borsányi mellé a fiatal Szalay Antalt állította, míg a Bajnokok Tornája-döntő hőse, Köves-Kvasz helyére középcsatárból hátravezényelte középfedezetnek, irányítónak a sokoldalú Sáros-Steiner Miklóst. A kapuban hol Aknai Jánost, hol Huba Rezsőt védette.

Tóth Potya második újpesti éve már bajnoki címet hozott, elsősorban a fiatal Szűcs György berobbanásának köszönhetően. Az elkövetkező esztendők Újpestjében kulcsszerep jutott az 1934-re már Seres-Streba Gyulával is kiegészült fedezetsornak. A csapatrész két eminense, Szalay Antal és Szűcs György (valamint akkori klubtársaik közül Vincze Jenő, Zsengellér Gyula és Balogh I István) 1938-ban - a magyar futballtörténelem azóta sem felülmúlt sikerét elérve - világbajnoki ezüstérmes lett. A harmincas évek közepén egész Európában alig akadt jobb fedezettrió az „S betűs sornál”. Mi volt a titkuk? Seres Gyula megfejtette: „Nagyon összeszoktunk és a kondícióra fektettük a fősúlyt. Sokat, sokkal többet futottunk az edzéseken, mint a többiek. Mi aztán a mérkőzések utolsó perceiben is a kezdett iramot tudtuk diktálni! Én voltam a küzdő, az elveszett labdát nem ismerő, Szűcs Gyurka az összefogó, irányító, a levegőben korlátlan úr. Szalay Potyszem pedig a briliáns technikát képviselte.”

Az 1933-as bajnoki címet követte az 1935-ös – teljesen új védelemmel. Jánosi Béla, az egykori VII. kerület-, majd békéscsabai játékos, aki a Viharsarokban remek eredményeket ért el a Bohn SC amatőrcsapatával, bátran változtatott. Lemondott a szinte a teljes hátvédmezőnyt tekintve legjobb rúgótechnikájú Dudásról, valamint Kővágóról, s a helyükre két tapasztalt védőt állított. Futó Gyula (akit éppen úgy Spécinek becéztek, mint hajdanán Schaffer Alfrédot) a 25., a nagy világvándor, az Amerikából hazatért Sternberg László a 29. évében járt. Elsősorban az ő érdemük volt (meg a remekül védő Hóri Györgyé), hogy az Újpest mindössze 17 kapott góllal zárta az idényt. Akkor már tíz éve nem zárt egyetlen bajnokcsapat sem ilyen kevés góllal! Persze „nem ártott" a Seres, Szűcs, Szalay fedezetsor remeklése, vagy éppen Avar és Jávor gólerős játéka sem, de az ítészek az idény végén megegyeztek abban, hogy az Újpest tavaszra remekül erősített: a kiváló előkészítő, a kor egyik legjobb észjátékosaként ünnepelt Vincze Jenő nagy kincset jelentett. A liláknak szerencséjük volt: 1934 karácsonyán együtt túráztak a súlyos anyagi problémáktól sújtott Bocskaival. S ha már együtt voltak a szeretet ünnepén, meg is állapodtak a debreceniek legjobb játékosának átvételéről.

A harmincas években még egy bajnoki címet nyert a csapat: addigi története második legeredményesebb idényében, az 1938-1939-esben. „Az Zsengellér Ábel idénye volt!" – mondják a szép korúak, s nem csalja meg őket az emlékezés. Az 1936-ban Újpestre került csatár élete legjobb formájában volt az öt góljával és vb-ezüsttel zárt franciaországi világbajnokság után. Ötvenhat gólt lőtt a bajnokságban az Újpest FC 107-jéből, a csapat második legeredményesebb játékosa, Vincze Guriga 15, Kállai Poldi 12, Kocsis Géza hét gólig jutott. Ezzel szemben a 121 szerzett gólja ellenére csak ezüstérmes Fradiban Sárosi dr. 26, Kiszely (fél idény alatt!) 18, Gyetvai és Toldi 17-17, Jakab 15 találatot jegyzett.

TÖBB MINT LEGENDA

Ábel és a rengeteg (gól)

Zsengellér Gyulánál (1915. december 27.–1999. március 29.) csak Szusza Ferenc lőtt több gólt újpesti mezben, nála többször senki sem volt az újpestiek közül a honi élvonal gólkirálya. A magyarországi pályafutása során az Ábel becenévre hallgató belsőcsatár 1930-ig szülővárosa, Cegléd csapatában, a Vasutasban játszott, majd a Salgótarjáni BRC (1930–1936) csapatát erősítette. Huszonegy évesen került Újpestre, kisebb vihart kavarva. A lila-fehérek ugyanis nem várták meg, ameddig kiszemeltjük a magyar olimpiai csapattal részt vesz a berlini játékokon, gyorsan profivá szerződtették. Zsengellér a külföldre távozásáig, 1947-ig az Újpest FC, illetve az UTE játékosa volt, négyszeres bajnok, KK-győztes lett. 302 bajnoki mérkőzésen 368 gólt szerzett. A lila-fehérekhez szerződése után 1946-ig mindössze egyetlen teljes idénye akadt, amelyben ne szerzett volna legalább 25 bajnoki gólt, akkor is akadt „mentsége", 1939. október 29-én eltörte a lábát Kassán, s csak közel fél év után, 1940 áprilisában tért vissza.

Az 1938-1939-es tényleg Zsengellér idénye volt. Az Újpest mindössze két vereséget szenvedett, egyet a Ferencvárostól (1:3), egyet a Hungáriától (1:6), ráadásul a Megyeri úton. Úgy lett bajnok, hogy két legnagyobb riválisát egyszer sem győzte le az idényben - legalábbis bajnoki mérkőzésen! Mert a szezon közben az Amerikába kivándorolt Sternberg Lászlótól a csapatot átvevő Guttmann Béla legénysége bejutott a Közép-európai Kupa döntőjébe, s ott - az első tiszta magyar döntőben - 6:3-as összesítéssel legyűrte a Ferencvárost. A Sziklai - Futó, Fekete - Szalay, Szűcs, Balogh I - Ádám, Vincze, Kállai, Zsengellér, Kocsis tizenegy különösen az első mérkőzésen, az Üllői úton remekelt: a testvériesen osztozkodó balszárny vezérletével, azaz Zsengellér és Kocsis két-két góljával 4:1-re nyert. A visszavágón a Fradi ugyan kicsit ráijesztett az újpestiekre, hiszen Kiszely Lapaj két góljával szűk fél óra után vezetett. Ám a második félidő a liláké volt, Ádám fejes gólja és Balogh Bonzó bikázása nemcsak győztessé, hanem veretlenné is emelte a KK-menetelést.

Az Újpest a következő három szezonban egyszer második, kétszer pedig harmadik lett. A harmadikra Takács Géza edző, a népszerű Mari néni megfiatalította a csapatot, keze alatt a következő évek olyan klasszisai lettek állandó játékosok az akkor már rendszeresen játszó, még tizenéves Szusza Ferenc mellett, mint Balogh II Sándor és Nagymarosi Mihály. (Hárman együtt 1033 bajnoki meccset játszottak lila-fehérben! Szusza 461-et, Balogh II 348-at, Nagymarosi 224-et.)

Utóbbi, az eredetileg Cziszler néven született fedezet kétségtelenül különleges futballista volt. Bár az Újpest hosszú történetében akadtak csillogó technikájú virtuózok (Vincze Jenő, Göröcs János, Tóth András, Törőcsik András), Nagymarosi még rajtuk is túltett. Eleinte túlságosan elégedett volt önmagával. Fejébe vette, hogy fontos a saját tizenhatosán belül is mindenkit kicseleznie. 1942 júliusában az írta szezonértékelő

1947-ben ő volt az utolsó magyar labdarúgó, akinek a szövetség engedélyt adott a külföldi szerződésre. Giulio három évet Olaszországban játszott (AS Roma 1947-1949, Anconitana 1949–1950), majd egyéves edzői munka után több magyar társával Kolumbiába szerződött, s a Deportivo Samarios Santa Martában zárta le rendkívül eredményes karrierjét. Három országban 394 élvonalbeli mérkőzésen 416 gólt lőtt. A magyar válogatottban 1936 és 1947 között 39 mérkőzésen 32 gólt szerzett. A világbajnoki ezüstéremmel és a góllövőlistán kiharcolt második hellyel zárt 1938-as világbajnokság után – Lázár Gyula, Sárosi György dr. és Bíró Sándor társaságában – meghívást kapott az Európa-válogatottba. Itthon csak ő kapott kiutazási engedélyt, így egyedül képviselte a magyarokat Anglia legjobbjai ellen.

Az Európa-válogatott 1938-ban. Állnak (balról): Kupfer, Andreolo, Kitzinger, Brustad, Zsengellér, Olivieri, Pozzo edző. Elöl: Aston, Foni, Piola, Braine, Rava

cikkében a Nemzeti Sport: „Nagymarosi, ez az istenáldotta tehetség majdnem annyi kárt jelentett a csapatának, mint hasznot, sokszor kizárólag csak magának játszott." 1948-ban ellenben az egykori csapatkapitány, Futó Gyula azt mondta róla, ő az ország legjobb futballistája, még Szuszánál és Puskásnál is prímább. Pedig a negyvenes évek közepén, mint amatőr játékos, nem kapott állást, s ezzel mentességet az Egyesült Izzóban, így megjárta a frontot, sőt az 1945-ös bajnoki címről is lemaradt - szegény, éppen a romániai Foksányban (Focşani) raboskodott hadifogolyként. Németh András Tétova esztendő című, 1988-ban kiadott regényében meg is említi a nevét a tábori futballcsapat kapitányaként. Hazatérése után, noha nehezen kezelhető, öntörvényű játékosnak tartották, az ország legjobbjai közé emelkedett, és egészen 1950-ig játszott a válogatottban. Misa befutott válogatott játékosként is Nagymaroson lakott, ott érezte igazán jól magát. A valaha volt egyik legjobb újpesti fedezet volt, s még többre vihette volna - ha ő is igazán akarja.

1942-ben Balogh II, Nagymarosi és Szusza is bemutatkozott a válogatottban, Zsengellérnek meg biztosabb volt ott a helye, mint egy Karády Katalin-filmnek a sikerlisták élén. (Pedig akkoriban utóbbiak bemutatása sem volt éppen kockázatos, abban az esztendőben kilenc is készült belőlük.) Miután Újpestre szerződött a világbajnoki ezüstérmes Bíró Sándor is, öt válogatott játszott a csapatban. Mégsem ment... Belső gondok nehezítették a helyzetet, a Takács Géza helyére kinevezett Lutz Lajos nem találta a hangot a futballistákkal. Ahogy mentünk bele a háborúba, úgy csúszott vissza az Újpest a középcsapatok közé. Pedig épp nem volt rossz helyzetben, különösen nem a többiekhez képest.

Zsengellér Gyula gólja a Kispest ellen. Egy a 350 „újpesti" találatából

„...a fasizálódó rezsim reprezentatív csapata. E szerep a második világháború idején inkább az ország árjásított hadiipari centrumaihoz közel álló csapatokra, a Weiss Manfréd Művek révén fönntartott Csepelre, továbbá a Gamma Művek által támogatott Újpestre és Gammára hárul" - írja Hadas Miklós és Karády Viktor egy, a kilencvenes években publikált nagyszerű tanulmányban, *a Futball és társadalmi identitás* címűben.

Szűcs György

Alapvetően a kiváltságos helyzet három, egyáltalán nem elhanyagolható területen járt előnnyel: az Újpest állást tudott biztosítani a játékosainak, nem voltak a klubnak fizetési nehézségei, s - a kor jellegéből kifolyólag legfontosabb „bónuszként" - profi játékosai számára el tudta intézni, hogy azokat ne vigyék ki a frontra. Érdekes, hogy az 1943-1944-es idény húszas keretét tekintve a többség nemcsak Újpest-játékos, hanem újpesti vagy környékbeli lakos is volt. (Ideértve Angyalföld Újpesthez nagyon közel eső részét, az akkor is XIII. kerületi Szekszárdi utat, ahol kétháznyira lakott egymástól Szusza Ferenc és Kirádi Ervin, vagy Rákospalotát, ahol Balogh I Istvánék háza állt.) A kivételt a csepeli Tihanyi László, a kispesti Sziklai Ferenc, valamint a csillaghegyi Bíró Sándor jelentette, s ne feledjük, hogy Nagymarosi Misa és Rózner-Rózsa Győző vállalta az állandó vonatozást a Dunakanyarból. *(Sporthírlap 1944. február)*

Azért 1944 tavaszára az Újpestet is elérte a háború okozta válság. Az év áprilisában az Újpest megszüntette kulcsjátékosai (Sziklai Ferenc, Balogh II Sándor, Bíró Sándor, Szusza Ferenc, Zsengellér Gyula) profi szerződését, maga a klub pedig egy új terminológiát alkalmazva nem-hivatásos jellegű egyletté alakult át. *(Sporthírlap 1944. április)*

Zsengellér Gyula

Azokban a napokban nehéz volt elképzelni, hogy a csapat bő egy év múlva ismét az ország legjobbja legyen. Pedig ez történt! Újra a legjobbak közé emelkedett. A miértre magyarázatot ad a fentebb idézett Hadas-Karády tanulmány egy újabb fontos passzusa: „...a háborús időszak kedvezményezett csapatainak a koalíciós időszakra még sikerült átmenteniük előnyös helyzetüket. Az Újpest és a Csepel kiemelkedő szereplése bizonyára nem függetleníthető attól, hogy e csapatok játékosai többnyire nem kaptak katonai behívót, vagy ha igen, rövid szolgálatukat betegápolóként tölthették le." Hasonlóan fontos volt az akkor nagyon erős Kisgazdapárt támogatása is. Ez utóbbinak köszönhetően a háborút követő években a lila-fehéreké volt a legjobb anyagi helyzetben lévő magyar gárda. Más kérdés, hogy az inflációs idők egyik fintoraként 1945 júliusában a nagy vetélytárs Csepel elleni 10:1-es győzelemért prémiumként fejenként 36 liter étolajat kaptak a játékosok...

Vincze Jenő

Három világbajnoki ezüstérmes civilben

Ez volt a második aranykorszak a klub életében: 1945 és 1947 között három bajnoki címet nyertek a futballisták. A három idény alatt 96 bajnoki meccset játszottak, s mindössze nyolcat veszítettek el. Még ennél is lenyűgözőbb adat, hogy Zsengellér Gyula és az ifjú Szusza Ferenc vezérletével 449 gólt szereztek. A tízes-húszas évek arany MTK-ján kívül soha, egyetlen más csapat sem bizonyult hasonlóan rövid

KÖZKINCCSÉ TÉTETIK

A kisgazda kapcsolat

Az új éra kulcsfigurája az akkor 43 éves Ofner Alfréd, a Lázár és Ofner Vegyészeti Gyár Rt. társtulajdonosa volt. A Harmadik Birodalomban járt egyetemre (Breslauban, azaz a ma Lengyelországhoz tartozó Wroclawban), de nem megszerette, hanem megutálta a németeket. 1943-ban belépett a Független Kisgazdapártba, a német megszállás idején bekapcsolódott az antifasiszta ellenállási mozgalomba, sőt később tag lett a Szovjetunió Barátainak Magyarországi Egyesületében is. 1945 novemberében bekerült a nemzetgyűlésbe, miközben egyre nagyobb potentát lett a kisgazdáknál is, a pártban lezajlott baloldali fordulat csak még tovább erősítette a pozícióit. 1947 őszén már ő irányította a párt gazdasági ügyeit. Meg az Újpestét is, 1946-tól két éven át ő volt az egyesület elnöke.

időszak alatt ilyen gólerősnek! Amatőrök voltak - de csak papíron. Balogh II, Szusza, Sárdi, Várnai, Jakab és Balogh I az Egyesült Izzóban, Tóth György és Szűcs Sándor a Lázár és Ofner gyárban dolgozott, Suhai fuvarozott, Tamásnak üzlete volt, a csapatkapitány Zsengellér pedig a klubvendéglőt vezette. Megkockáztathatjuk: ha nincs a második világháború, s 1946-ban megrendezhetik a labdarúgó-világbajnokságot, az újpestiekre épített magyar válogatott az aranyéremért lett volna versenyben. Akkoriban Tóth György (a hetvenes évek zseniális képességű kapusának, Tóth Zoltánnak az édesapja), Balogh II Sándor, Szűcs Sándor vagy a csatársorban Zsengellér és Szusza a fénykorát élte. A világ bármelyik válogatottjába befértek volna... Apropó, válogatott! 1947 májusában Gallowich Tibor szövetségi kapitány kilenc újpestit (Tóth Gy., Szűcs S., Balogh II, Kirádi, Nagymarosi, Egresi, Szusza, Zsengellér, Patkoló) állított a kezdőcsapatba. A meggypirosba bújt lilák az olaszok elleni meccsen a 89. percig tartották a döntetlent, aztán Loik begyötörte a Squadra Azzurra győztes gólját. Ez az alakulat a játéktudását tekintve méltó előfutára volt a későbbi Aranycsapatnak.

Sebes Gusztáv világszerte ünnepelt gárdájának azonban nem volt „dózsás" törzstagja. A következő évtized elejére nagyrészt kiöregedett a háromszoros bajnok generáció - meg egyébként is: kő kövön nem maradt a magyar futballban. A szovjet mintára megejtett nagy átszervezések, a bázisszervekhez való csatlakoztatások az UTE-t sem kímélték.

1950. március 31-én a lila-fehér klub a Belügyminisztérium védőszárnyai alá került. Maradt a cím, de változott a címer: a régit felváltotta a „szovjet nagytestvérrel", a Dinamóval való közösségre utaló D betűs. A hatalom sokat tett akkoriban azért, hogy a legnépszerűbb klubokat megfossza korábbi szurkolótáboruktól. Az UTE-ból lett Bp. Dózsa esetében ez kevésbé volt drasztikus, mint a színét is elvesztítő Ferencvárosében - de hirtelen az addigi Pest környéki csapatból fővárosi klub lett.

(Egyébként is Újpestet éppen 1950-ben csatolták Budapesthez.) Miért volt szükség a lila-fehér klub esetében ezekre a drasztikus lépésekre? Egyrészt mert bár Újpest ipari jellege, a szurkolók közötti erős munkásjelenlét sugallhatott bizonyos baloldaliságot, ám - miként a Ferencváros - az UTE a negyvenes évek második felében is még, nem utolsósorban a kisgazdák támogatása miatt, inkább jobboldali bázisú egyesületnek számított.

Ezen igyekezett „korrigálni" a Belügyminisztériumhoz való csatlakoztatás. Ugyanakkor véletlen egybeesés vagy történelmi törvényszerűség: a negyvenes évek Nemzeti Bajnokságának élvonalbeli budapesti, illetve Budapest környéki csapatai közül csak azok őrizték meg helyüket az elitben, amelyeket a hatalom „átszervezett" vagy elfogadott. (Elsősorban a Kispest, az MTK, az Újpest és a Ferencváros. Plusz az eleve munkás kötődésű Vasas és Csepel.)

Újpesten jelentősen változott a játékosállomány is, a bevonultatásokkal például két egykori ferencvárosi klasszis, Deák Ferenc és Henni Géza is a csapathoz került. A Budapesti Dózsa a hatalom gyermeke lett, de ez a hatalom olyan volt, mint egy bokszerkutya. Ameddig dédelgetik, ameddig kedvére tesznek, kedves, szeretnivaló - ám ha nem, ölni tud. Szűcs Sándor tragédiája a legjobb példa erre. A Szolnokról Újpestre került nagyszerű középhátvédet - aki a Budapesti Dózsa futballistájaként „természetesen" belügyes tiszt volt - nyilvánvalóan rászedték. Egy jobb világ reményében vállalkozott az illegális határátlépésre, még szolgálati fegyverét is magával vitte. Elkapták, letartóztatták, halálra ítélték. A kor legjobb játékosai közül a klubtársak - mint Szusza Ferenc - és a hajdani válogatottbeli kollégák - Puskással, Bozsikkal az élen - kérték Farkas Mihályt az ítélet megváltoztatására, de esélyük sem volt. Ők is és a játékos családja is csak később tudták meg, hogy 1951. június 4-én Szűcsöt kivégezték.

Az ötvenes években a Bp. Honvéd és a nevét gyakran változtató MTK mögött eleinte a harmadik számú csapatnak számított a lila-fehéreké, aztán a gárda folyamatosan visszacsúszott a tabellán. A mélypontot az 1955-ös nyolcadik hely jelentette - igaz, utána a félbeszakadt bajnokságban feljött a két szuperklub mögé. 1957-ben már Újpesti Dózsaként kezdte az idényt - az év januárjában részben visszakapta régi, földrajzi hovatartozására utaló nevét, ugyanakkor a bázisszerv támogatása miatt maradt az elnevezésében a Dózsa név is.

Már Újpesti Dózsaként szerzett bajnoki címet az együttes 1960-ban, némileg váratlanul, ugyanakkor teljesen megérdemelten. A Szűcs Gyula által irányított gárda az utolsó három fordulóra megtáltosodott, s három remek meccsen legyőzte a Bp. Honvédot (3:2), a Ferencvárost (1:0) és az MTK-t (5:4) is. Mindössze egy játékos akadt, aki már az 1947-es bajnokok között is szerepelt: az igazi búcsúidényét arannyal megkoronázó Szusza Ferenc. (1960 őszén, október másodikával bezárólag, játszott még hat mérkőzést.)

A nagy sikert azonban nem követte újabb: a lila-fehérek 1969-ig csak áhítoztak az újabb aranyéremről. Igaz, értek el közben nemzetközi sikert: az akkor még nem a későbbiekéhez hasonló presztízsű Kupagyőztesek Európa-kupájában az elődöntőig jutottak. Országos kupasorozat híján egyébként bajnoki másodikként érdemelte ki a csapat az indulás jogát. Az új edző, doktor Kalocsay Géza - akinek bizonyára hosszabbra nyúlt volna újpesti pályafutása, ha egy kubai túrán nem fejti ki a kommunizmusról alkotott véleményét Fidel Castrónak - megfiatalította a csapatot, akkor került be az alaptizenegybe Solymosi Ernő, Bene Ferenc, valamint Rossi Ferenc és az egy év kihagyás után visszatérő Lenkei Sándor. A máltai Florianát, a holland AFC Ajaxot, a skót Dunfermline-t kiverte a Dózsa, s csak az elődöntőben, Hidegkuti Nándor csapata, a címvédő Fiorentina ellen vérzett el. A sorozat gólkirálya, nyolc gólt is szerezve, a pályafutása során inkább előkészítőként ünnepelt virtuóz, Göröcs János, a Megyeri út népszerű Titije lett. Érdekes, hogy a kétgólos hátrányból kezdett KEK-elődöntőre mindössze húszezer néző volt kíváncsi a Népstadionban, miközben három nappal korábban, a bajnoki cím szempontjából sorsdöntő, Vasas elleni rangadót 35 ezren látták.

A lila-fehérek két teljes és egy félidényes bajnokság kivételével mindig a dobogón végeztek, de nyerni nem tudtak. Néhányszor (így 1961-ben és 1962-ben is) önmagukat, illetve pocsék hajrájukat kárhoztathatták azért, mert nem lettek bajnokok.

1968-ra gyakorlatilag már kialakult a későbbi nagycsapat tizenegye, de az elsőséghez - miután a Vasas finoman szólva segített a Ferencvároson - még 102 szerzett gólt sem volt elég. A második legeredményesebb csatársor, a piros-kékeké 66-ig jutott.

1969-ben végre megtört az átok, Baróti Lajos irányításával bajnok lett az Újpesti Dózsa. Fura módon a nagy korszak nyitányát egy nemzetközi siker jelezte: a lila-fehérek bejutottak a Vásárvárosok-kupája döntőjébe. Igaz, ott elbuktak a Newcastle United ellen (a visszavágón ezzel a tizeneggyel: Szentmihályi - Káposzta, Solymosi, Bánkuti - Dunai III, Noskó - Fazekas, Göröcs, Bene, Dunai II, Zámbó), de ez a siker már jelezte, a gárda nemzetközi mércével mérve is beérett.

A következő évek diadalmenetet hoztak: az Újpesti Dózsa 1975-ig senkinek sem engedte át a magyar bajnoki címet, hasonló sorozatra a tízes-húszas évek, az MTK remeklése óta nem akadt példa a magyar fut-

TÖBB MINT LEGENDA

A magyar bajnokságok gólkirálya

Szusza Ferenc (1923. december 1.–2006. augusztus 1.) a Jutagyár kölyökcsapatából került az Újpest FC-hez 1935-ben, aztán játékosként 26 éven át szolgálta a lila-fehér klubot. Tizenhét évesen, 1941. február 23-án, a Kispest FC elleni idegenbeli meccsen mesterhármassal debütált az Újpestben s egyben a magyar élvonalban. Négyszer lett bajnok, 463 bajnoki mérkőzésen szerzett 393 gólja örökre megdönthetetlen magyar csúcs marad. Érdekes, hogy ennek ellenére egyszer sem volt bajnoki gólkirály! Egész pályafutása során az Újpest tagja volt, de játszott a Ferencvárosban és a Bp. Honvédban is! 1947-ben a Fradival mexikói, amerikai túrán,

TÖBB MINT LEGENDA

Ferike

Bene Ferenc (1944. december 17.–2006. február 27.) Balatonújlakon született, a Marcali MEDOSZ, majd a kaposvári Kinizsi csatára volt. Az egykoron Újpesten nagy sikereket elérő Avar Ricsi ajánlotta a lila-fehérek figyelmébe. 1961 és 1978 között az Újpesti Dózsa játékosa volt, majd a következő években játszott még a finn Sepsi 78, a Volán, a Soroksár és a Kecskemét színeiben is. A Dózsával nyolcszoros bajnok, háromszoros MNK-győztes, tagja volt BEK-elődöntős, a KEK-elődöntős és a VVK-döntős csapatnak is. 418 bajnoki meccsen 303 gólt ért el. Ötször lett a magyar bajnokság gólkirálya. A válogatottban 76 mérkőzésen 36 gólt ért el, részt vett az 1966-os világbajnokságon, a magyar csapat minden mérkőzésén szerzett gólt. Eb-bronzérmes 1964-ben, negyedik 1972-ben. Olimpiai bajnok és a torna gólkirálya 1964-ben. 1972-ben és 1973-ban összesen háromszor játszott az Európa-válogatottban, előbb a Bene, G. Müller (Eusébio), Hurst (Dzsajics), Best, aztán a Cruyff (Bene), Lubański (Dzsajics), Dzsajics (Amancio), végül a Bene (Edström), Keita (Nené), Cruyff (Odermatt), Eusébio (Pirri), Jara csatársorban.

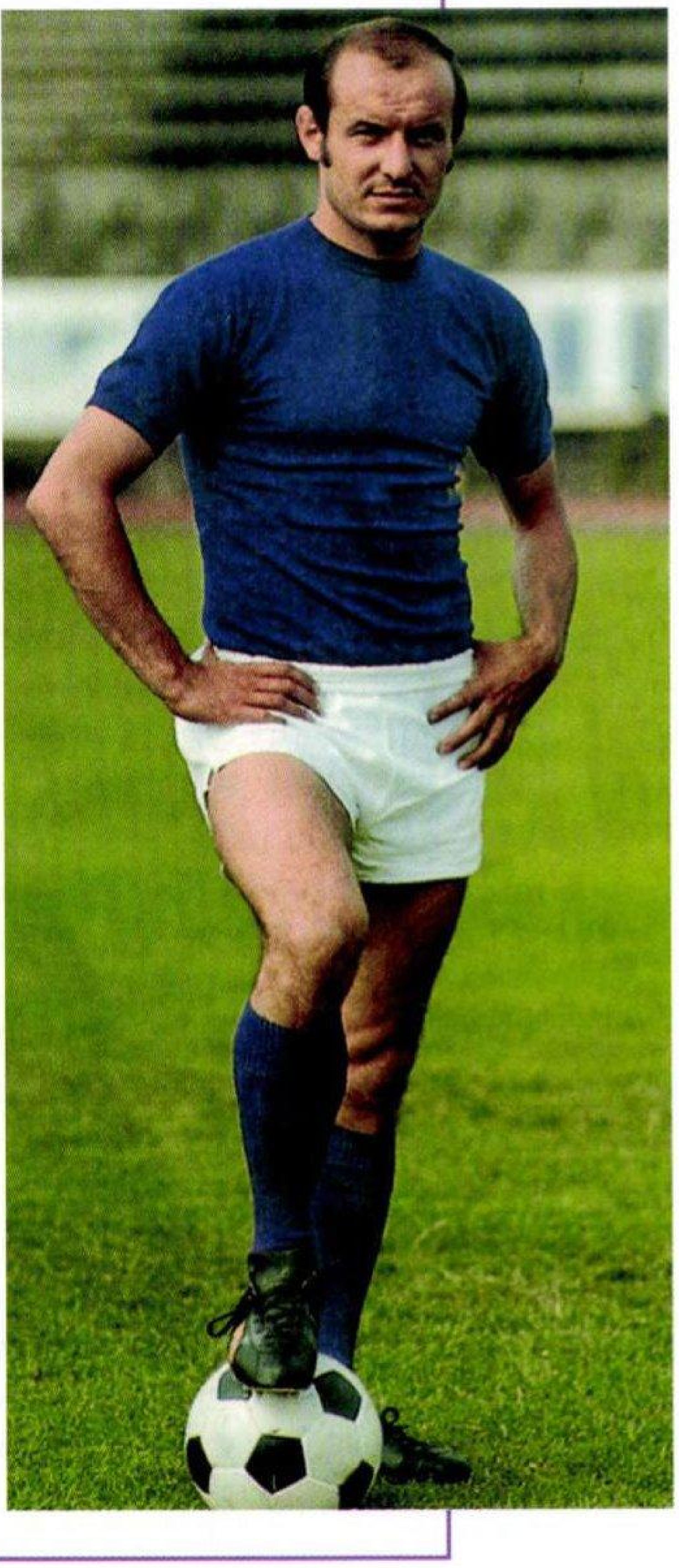

1956-1957-ben Puskásékkal a legendássá lett dél-amerikai túrán vett részt. A válogatottban 1942 és 1956 között 24 mérkőzésen 18 gólt szerzett. A három belső csatárposzt mindegyikén játszott, érvényesítve szenzációs rúgótechnikáját a távoli lövések, a nagy gólok mestere (is) volt. 2003. október 25. óta nevét viseli a Megyeri úti stadion. Az ötvenes években mozisztár lett, óriási sikerrel vetítették Keleti Márton filmjét, a Civil a pályánt – Szusza Ferenc, Ferrari Violetta, Latabár Kálmán és Soós Imre főszereplésével.

ballban. A fenti, minden túlzás nélkül állíthatóan Újpesten legendássá lett tizenegy tagjai közül Dunai III Ede 194, Bene Ferenc 190, Zámbó Sándor 187, Fazekas László 178, Noskó Ernő 155, Szentmihályi Antal 137, Dunai II Antal 143, a sokáig az első számú cserének számító Nagy László 137 mérkőzést játszott az 1969 és 1975 tavasza között megnyert hét bajnoki szezonban.

Bár időközben kicserélődött szinte a teljes védelem (1970 őszétől épült be a csapatba Horváth József és Juhász Péter, valamint a Göröcs posztját átvevő Tóth András, majd 1973-tól Harsányi László), az elsősorban saját nevelésű játékosaira támaszkodó gárda töretlenül menetelt éveken keresztül előre.

A Dózsát a hetvenes évek közepén Európa legjobb klubcsapatai között jegyezték. Legendássá lettek a Megyeri úti kupaszerdák. A csapat 1971 őszén a spanyol bajnok Valenciát, 1972 őszén, visszavágva az előző idénybeli kiesésért, a skót Celticet, egy évvel később a portugál Benficát, majd a következő fordulóban a csehszlovák Spartak Trnavát is elbúcsúztatta.

1972 és 1974 tavasza között a Bajnokcsapatok Európa-kupája mindhárom kiírásában bejutott a legjobb nyolc közé, sőt 1974-ben az elődöntőbe. 1973-ban, 1974-ben és 1975-ben a későbbi döntős ellen esett ki, s ez 1972-ben is majdnem így volt, csak a Celtic az elődöntőben, 210 percnyi góltalanság után, tizenegyes-párbajban, egyetlen rossz lövés miatt, elvérzett az Inter ellen. Legyünk telhetetlenek: alkalmasint lehetett volna még fényesebb a szereplés. 1973 tavaszán a későbbi döntős Juventus kiejtéséhez nagyon közel állt a csapat.

Torinóból gól nélküli döntetlennel tért haza, a Megyeri úton már 2-0-ra vezetett, készülőben volt a csoda, amikor az olaszok magukhoz tértek, s kiegyenlítettek. Zárásként meg Dino Zoff bemutatta élete egyik legnagyobb védését, s ezzel továbbjuttatta a csapatát. De ha a Megyeri úti meccsre, meg ara gondolunk, hogy a Juve aztán a belgrádi döntőben csak egyetlen aprócska góllal kapott ki az Ajaxtól, nem csoda, hogy a pazar újpesti menetelés ellenére is újra és újra hiányérzetünk támad...

S akkor még nem regéltünk arról, milyen szívesen látott vendég volt a magyar bajnok a híres nyári, spanyolországi tornákon! A Dózsa 1970-ben a Dinamo Moszkvát, a Schalkét és a Barcelonát megelőzve megnyerte a Camp Nouban a Joan Gamper Kupát, 1971-ben pedig Huelvában a CSZKA Moszkva, a Real Madrid és a Betis előtt a Trofeo Colombinót. 1973-ban harmadik helyet ért el a kor legjobb csapata, a Rep, Cruyff, Keizer trióval támadó Ajax tizenegyes-párbajban való legyőzésével a La Coruna-i Trofeo Teresa Herrerán. 1974-ben második lett a Dózsa a Feyenoord mögött, de a Betis és a Bayern München előtt a huelvai tornán. 1975-ben negyedik lett a Joan Gamper Kupán, miután 3-2-re kikapott a Johan Cruyff-fal, Johan Neeskensszel és Hugo Sotillal felálló Barçától. Azért azt sem kellett szégyellni...

Az Újpest az ebből a szempontból 1969-ben kezdődött évtizedben kilenc bajnoki címet nyert. Öten játszottak mind a kilenc bajnokcsapatban: Dunai III Ede, Fazekas László, Nagy László, Tóth András és Zámbó

KÖZKINCCSÉ TÉTETIK

Meghódították az Újvilágot és a Cosmost

A dózsások magyar sztárok voltak. Valószínűleg a közeg volt az oka, hogy nem tudták átlépni a határt. Képletesen, vagy valójában. Ugyanakkor azok a játékosok, akik a hetvenes években közülük Nyugat-Európába vagy az Egyesült Államokba mentek, kivétel nélkül megállták a helyüket. Tóth Zoltán az Újvilág legjobb kapusa lett, Harsányi László és Horváth József, néhány bemutató mérkőzés erejéig, a kor „világválogatottjában”, a New York-i Cosmosban Franz Beckenbauerék oldalán is játszhatott, az ezüstcipős Fazekas László karrierje megújult Belgiumban. Ugyanakkor nagyon valószínű, hogy ha már a hatvanas-hetvenes években globalizálódik a világfutball, és Magyarország nyugati határán nem áll meg a szabadság, a lila-fehérek csillagai a kor legerősebb klubcsapataiig jutnak. Igaz ez a tüneményes képességű Törőcsik Andrásra éppen úgy, mint a hatvanas években fénykorát élő, az 1964-es kontinensbajnoki döntőben társgólkirályi címet szerző, az 1966-os világbajnokság minden magyar mérkőzésén gólt szerző Bene Ferencre, vagy éppen a gólkirályokra, az európai ezüst-, illetve bronzcipősökre, Dunai Antalra, Fekete Lászlóra s nem utolsósorban Fazekas Lászlóra. Vagy Zámbó Sándorra, akiért a hetvenes évek első felében egy fél gyár megvételére elég vagyont ajánlgattak a franciák.

Tóth Zoltán – Zollie, the Goalie

Horváth József – Joe

Törőcsik András, Fazekas László és Fekete László. Egy világválogatott és két ezüstcipős

Sándor. Náluk több magyar bajnoki címmel csak a hőskor hérosza, Schlosser Imre dicsekedhet (13), Kertész II Vilmos, az MTK fedezete és összekötője, valamint Mándi Gyula, az MTK, majd a Hungária hátvédje ugyancsak kilencszeres bajnok.

A hetvenes évek nagy Újpestjéből a nyolcvanas évekre már hírmondónak is alig maradtak. A két ifjúból, Fekete Lászlóból és Törőcsik Andrásból rutinos frontember lett, köréjük épült Temesvári Miklós új Dózsája. Alkalmasint az volt mindeddig az utolsó, európai léptékkel mérve is jó Újpest. A Szendrei József, Kovács József, a fiatal Kozma István, Steidl Sándor, Kisznyér Sándor, Kiss Sándor tudására, s a Fekete, Törőcsik duóra épített gárda két egymást követő KEK-sorozatban kiejtette az UEFA-kupát védő IFK Göteborgot és a Toni Schumacherrel, Klaus Allofsszal, Klaus Fischerrel és Pierre Littbarskival felálló 1. FC Kölnt. Sőt két jó meccset játszott a Real Madriddal és a nagyon erős – egyébként Alex Ferguson által dirigált – skót Aberdeennel.

Ám lássuk be, az Újpest sem akkor, sem azóta nem csillogott régi fényében, nem volt az ország kiemelkedően legjobb csapata. A lila-fehé-

TÖBB MINT LEGENDA

Törő táncolt

Törőcsik Andrásnál (1955. május 1.–) nagyobb kedvenc nem akadt a Megyeri úton az elmúlt negyven évben. A lila-fehér szíveket eufóriába borította varázslatos cseleivel, „táncaival", de miatta még a fradisták is kijártak az ellenfél oroszlánbarlangjába futballmeccset nézni. „Törő" nevelőegyesületéből, a BVSC-ből ifiválogatottként, 1974-ben került át az Újpesti Dózsába. A lila-fehérekkel háromszoros bajnok, háromszoros kupagyőztes lett. Harmincévesen külföldre szerződött, a Montpellier játékosa lett, majd következett itthon a Volán SC, aztán Kanadában teremfutballcsapatokban játszott, végül az MTK-VM-ben zárta élvonalbeli pályafutását. A válogatottban 1976 és 1984 között 45 mérkőzésen 12

rek az elmúlt bő harminc évben mindössze két bajnoki címet nyertek, 1990-ben és 1998-ban. A másodikat Várhidi Péterrel, aki így a magyar futball első olyan bajnok edzője lett, akinek az édesapja is nyert, ráadásul ugyanazzal a klubbal. Azóta eltelt szinte állandóan pénzügyi problémák között megélt tizenhárom esztendő, különböző koncepciók mentén. Hol a külföldiekben látta a klub a megváltókat, hol - a szurkolók szívének kedvesebb megoldásra találva - a fiatalokra épített. A 2001-2002-es szezonban hét, a 2007-2008-as idényben 14, az azt követőben és a 2009-2010-esben még mindig nyolc légiós lépett pályára a lila-fehér mezben. Az 1998-as bajnoki cím óta lezárt 13 idényben 21 országból 43 légiós játszott bajnoki mérkőzésen az Újpestben, két hullámban. (2003-2004-ben csak magyar játékos szerepelt, a következő két évben is csak egy-egy légióssal kiegészülve. Nem mellékesen: a három idényből kétszer bajnoki ezüstöt nyert az Újpest, ami a legutóbbi bajnoki arany óta eltelt 13 év csúcsteljesítménye. Ugyanakkor tartozunk az igazságnak annak megjegyzésével, hogy 2009 tavaszán, az egyik „nyolc külföldis" idényben is a második helyen finiselt a csapat.)

A 43 légiós 88 gólt jegyez. Kovács Zoltán az Újpesten töltött tíz idényében (1996-2000, 2002-2008) egy híján 250 bajnokin egymaga száz gólt lőtt! De megközelítette a légiósok góltermelését Rajczi Péter is (160/73, 2004-2011) A külföldiek közül csak négy akadt, aki legalább ötven bajnokin befért a csapatba! (Frantisek Kunzo 80, Foxi Kethevoama 73, Goran Kopunovics 52, Ivan Dudić kereken 50 meccsen játszott.) Egy légiósra átlagosan 18,6 mérkőzés jutott az Újpestben... Alacsony szám, még akkor is, ha bekalkuláljuk, hogy néhány jól teljesítő játékosát (Mario Bozicsot, Mirsad Mijadinoskit, Haman Sadjót, Dusan Vasiljevićet, Nikola Mitrovićot vagy Robert Wagnert) a költségvetés helyrepofozásának szándékával, szakmai érdekei ellenére adta el a klub.

Újpesten immár a tizennegyedik szezont írják a legutóbbi bajnoki címnyerés óta. 1930 tavasza óta még soha nem kellett ilyen hosszú időt várni a lila-fehér klub szerelmeseinek az újabb bajnoki címre. Az eddigi negatív csúcs az 1947 és 1960 közötti tizenhárom év volt. Mostanáig.

gólt szerzett. Részt vett az 1978-as és az 1982-es világbajnokságon. Meghívást kapott a világválogatottba 1979-ben, de sérülése miatt nem tudott kiutazni. A France Football Aranylabda-szavazásán 1977-ben és 1981-ben is kapott szavazatot. Legendája töretlen, ötvenedik születésnapján megható ünnepséget szerveztek egykori társai, barátai a Megyeri úti stadionban.

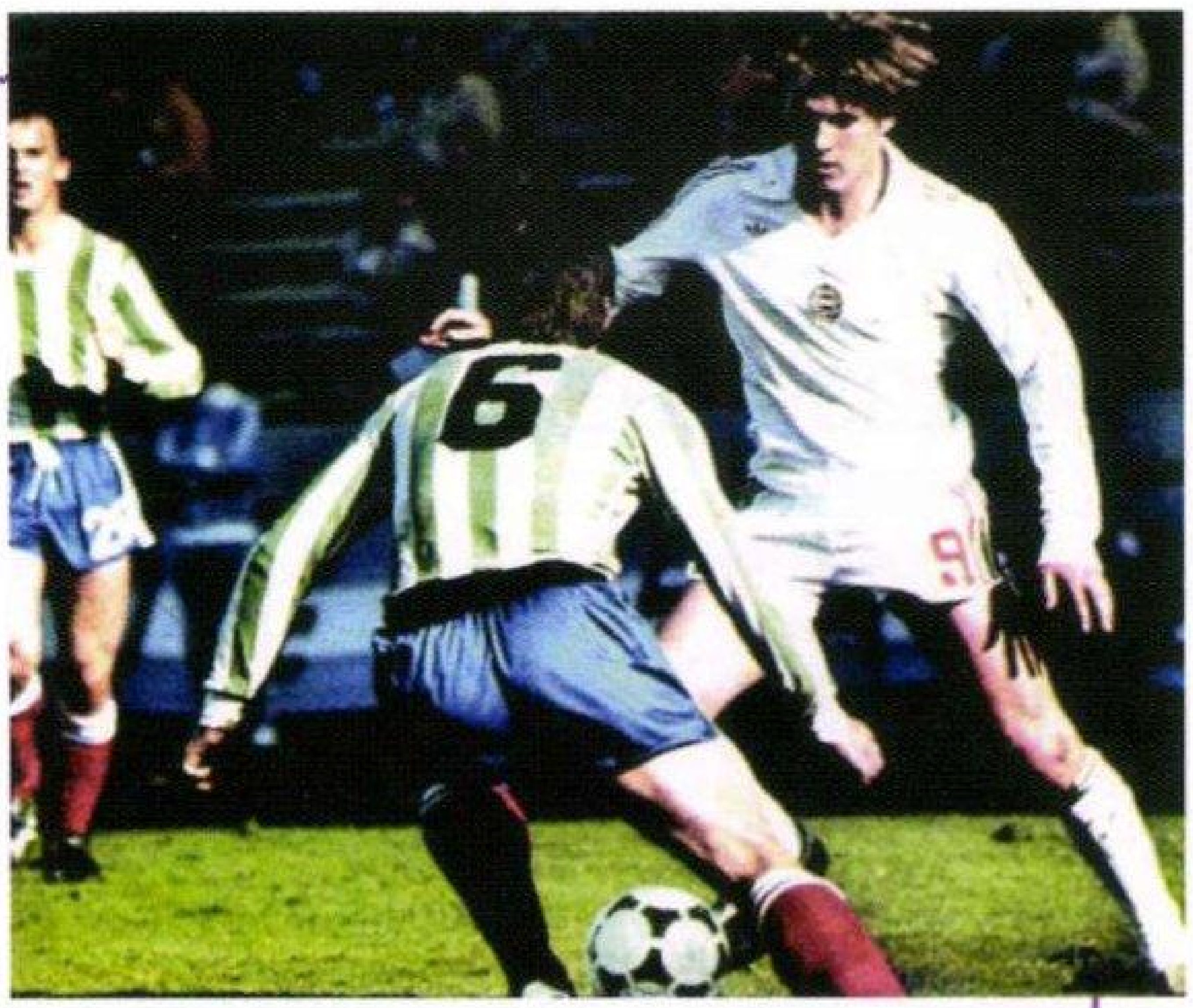

Törő a francia Lopezt is beültette a hintába

Az Újpest első bajnokcsapata, az 1929-1930-as alakulat

Az 1929-1930. évi bajnokság

1. Újpest FC	22	18	2	2	74:30	38
2. Ferencváros	22	15	6	1	80:27	36
3. Hungária FC	22	10	7	5	54:36	27
4. IIII. ker. FC	22	9	7	6	36:35	25
5. Bocskai FC	22	7	6	9	43:48	20
6. Kispest FC	22	6	7	9	21:39	19
7. Budai 11	22	5	8	9	28:31	18
8. Bástya SC	22	7	3	12	41:53	17
9. Pécs-Baranya	22	5	7	10	31:50	17
10. Nemzeti SC	22	6	4	12	26:44	16
11. Attila FC	22	5	6	11	22:40	16
12. Somogy FC	22	3	9	10	31:54	15

A BAJNOK ÚJPEST JÁTÉKOSAI: Aknai János 20 - Kővágó Károly 12, Fogl III József 22 - Borsányi Ferenc 21, Köves-Kvasz János 15, Víg II János 18 - Török (Ströck) Albert 19, Avar István 22, Sólyom-Stofián János 14, Vörös-Spitz Illés 19, P. Szabó Gábor 22. Játszottak még: Dudás Gyula 10, Volentik Béla 9, Mészáros István 7, Harmat Imre 3, Koszta Imre 3, Enyedi Béla 2, Egri Béla 1, Fogl II Károly 1, Huba Rezső (k) 1, Juhász Lajos (k) 1. Edző: Bányai Lajos.

Az 1930-1931. évi bajnokság

1. Újpest FC	22	16	3	3	71:33	35
2. Hungária FC	22	12	6	4	67:33	30
3. Ferencváros	22	12	5	5	60:28	29
4. Bocskai FC	22	12	4	6	56:48	28
5. Nemzeti SC	22	8	8	6	38:38	24
6. IIII. ker. FC	22	8	5	9	40:41	21
7. Sabaria SC	22	8	4	10	32:40	20
8. Vasas SC	22	6	5	11	41:52	17
9. Budai 11	22	6	5	11	28:51	17

10. Kispest FC	22	6	4	12	40:55	16
11. Bástya SC	22	4	6	12	35:61	14
12. Pécs-Baranya	22	5	3	14	27:55	13

A BAJNOK ÚJPEST JÁTÉKOSAI: Huba Rezső 17 - Dudás Gyula 18, Fogl III József 19 - Borsányi Ferenc 22, Köves-Kvasz János 11, Víg II János 17 - Török (Ströck) Albert 22, Avar István 21, Sólyom-Stofián János 10, Vörös-Spitz Illés 21, P. Szabó Gábor 22. Játszottak még: Sáros-Steiner Miklós 9, Volentik Béla 8, Aknai János (k) 5, Kővágó Károly 5, Possák Vilmos 4, Szalay Antal 4, Kármán I József 3, Ligeti-Löwy Jenő 2, Havas János 1, Lukács István 1. Edző: Bányai Lajos.

Az 1932-1933. évi bajnokság

1. Újpest FC	22	17	3	2	89:30	37
2. Hungária FC	22	16	4	2	74:28	36
3. Ferencváros	22	16	3	3	80:22	35
4. IIII. ker. FC	22	11	4	7	49:39	26
5. Budai 11	22	10	5	7	41:43	25
6. Bocskai FC	22	9	5	8	40:35	23
7. Kispest FC	22	6	7	9	40:55	19
8. Szeged FC	22	7	5	10	32:47	19
9. Attila FC	22	6	1	15	30:50	13
10. Nemzeti SC	22	4	5	13	32:62	13
11. Somogy FC	22	3	3	16	25:63	9
12. Soroksár FC	22	3	3	16	27:85	9

A BAJNOK ÚJPEST JÁTÉKOSAI: Aknai János 12 - Kővágó Károly 17, Dudás Gyula 11 - Szalay Antal 21, Szűcs György 12, Kiss Gábor 15 - Sas József 7, Avar István 21, Jávor Pál 21, Sáros-Steiner Miklós 20, P. Szabó Gábor 18. Játszottak még: Borsányi Ferenc 11, Futó Gyula 10, Kovács János 7, Farkas Mihály 6, Hóri György (k) 5, Huba Rezső (k) 5, Sternberg László 5, Víg II János 5, Déri Károly 4, Pusztai Ferenc 4, Kiss Károly 3, Ligeti-Löwy Jenő 1, Víg VI Simon 1. Edző: Tóth Potya István.

Az 1934-1935. évi bajnokság

1. Újpest FC	22	15	5	2	66:17	35
2. Ferencváros	22	14	5	3	72:32	33
3. Hungária FC	22	13	3	6	63:32	29
4. Szeged FC	22	11	5	6	44:44	27
5. Kispest FC	22	8	7	7	41:50	23
6. Phöbus FC	22	8	5	9	48:46	21
7. Soroksár FC	22	7	7	8	35:47	21
8. Budai 11	22	7	6	9	36:36	20
9. Bocskai FC	22	6	5	11	35:39	17
10. IIII. ker. FC	22	6	5	11	35:44	17
11. Attila FC	22	6	3	13	24:57	15
12. Somogy FC	22	1	4	17	24:79	6

A BAJNOK ÚJPEST JÁTÉKOSAI: Hóri György 21 - Futó Gyula 17, Sternberg László 21 - Seres Gyula 22, Szűcs György 22, Szalay Antal 18 - Tamási István 12, Pusztai Ferenc 13, Avar István 19, Jávor Pál 15, Kocsis Géza 20. Játszottak még: Vincze Jenő 11, Balogh István 10, Déri Károly 7, Joós Péter 5, Kiss Gábor 4, Borsányi Ferenc 3, Szaniszló I János 1, Sziklai Ferenc (k) 1. Edző: Jánosi Béla.

Az 1938-1939. évi bajnokság

1. Újpest FC	26	20	4	2	107:26	44
2. Ferencváros	26	19	5	2	121:44	43
3. Hungária FC	26	18	5	3	74:32	41
4. Kispest FC	26	15	4	7	62:42	34
5. Szeged FC	26	12	7	7	58:42	31
6. Nemzeti SC	26	10	8	8	57:53	28
7. Budafok FC	26	9	7	10	44:52	25
8. Phöbus FC	26	9	6	11	61:63	24
9. Szolnoki MÁV	26	10	3	13	44:59	23
10. Elektromos FC	26	7	7	12	45:51	21
11. Taxisok	26	7	6	13	62:70	20
12. Bocskai FC	26	4	5	17	33:80	13
13. Zugló SE	26	2	5	19	31:97	9
14. Salgótarjáni SE	26	3	2	21	28:116	8

A BAJNOK ÚJPEST JÁTÉKOSAI: Sziklai Ferenc 26 - Futó Gyula 24, Fekete I Jenő 15 - Szalay Antal 24, Szűcs György 25, Balogh István 24 - Ádám Sándor 11, Vincze Jenő 24, Kállai Lipót 23, Zsengellér Gyula 26, Kocsis Géza 25. Játszottak még: Joós Péter 12, Havas II Béla 6, Seres Gyula 5, Szeder György 5, Temes János 5, Ungvári Lajos 4, Hidasi Pál 2. Edző: Sternberg László (3), Guttmann Béla (23).

Az 1945. évi bajnokság

1. Újpesti TE	22	18	1	3	125:27	37
2. Ferencvárosi TC	22	16	2	4	87:18	34
3. Csepel SC	22	15	2	5	91:41	32
4. Kispesti AC	22	14	2	6	74:55	30
5. Vasas SC	22	10	7	5	69:38	27
6. MTK	22	11	3	8	53:51	25
7. EMTK	22	10	1	11	54:48	21

Az 1945-ös bajnokcsapat. Állnak (balról): Balogh I, Takács Géza edző, Laborcz, Szusza, Zsengellér, Várnai, Suhai, Balogh II, Nyers, Sárdi, Tóth Gy., Kirádi, Szűcs, Tamás. Elöl: Arányi Árpád, Pesta László dr, Ofner Alfréd dr., Dicker Mihály

8. Budai Barátság	22	9	2	11	47:58	20
9. Zuglói MADISZ	22	7	4	11	55:64	18
10. Bp. MÁVAG	22	4	1	17	29:82	9
11. Ganz VTSE	22	2	2	18	26:123	6
12. Nemzeti SC	22	2	1	19	16:121	5

A BAJNOK ÚJPESTI TE JÁTÉKOSAI: Tóth György 22 - Balogh II Sándor 22, Szűcs Sándor 21, Laborcz Lajos 18 - Kirádi Ervin 20, Balogh I István 19 - Suhai István 14, Szusza Ferenc 21, Zsengellér Gyula 21, Sárdi Imre 13, Várnai Lajos 22. Játszottak még: Tamás István 14, Jakab László 10, Nyers István 3, Nagy Ferenc 1, Siklós Gyula 1. Edző: Takács Géza.

Az 1945-1946. évi bajnokság

ALAPSZAKASZ: KELETI CSOPORT

1. Újpesti TE	26	26	-	-	147:29	52
2. Vasas SC	26	18	2	6	89:49	38
3. Szegedi AK	26	16	5	5	69:46	37
4. Kispesti AC	26	12	5	9	66:44	29
5. Debreceni VSC	26	12	5	9	62:48	29
6. Diósgyőri VTK	26	9	11	6	43:50	29
7. Erzsébet-Soroksár	26	13	3	10	59:69	29
8. Salgótarjáni BTC	26	9	5	12	56:64	23
9. Elektromos M.	26	9	4	13	54:62	22
10. Zuglói MADISZ	26	8	5	13	59:63	21
11. Herminamezei AC	26	9	3	14	53:66	21
12. Békéscsabai E.	26	5	5	16	41:80	15
13. Budai Barátság	26	5	4	17	39:72	14
14. Törekvés SC	26	1	3	22	12:104	5

NYUGATI CSOPORT

1. Ferencvárosi TC	26	22	1	3	99:31	45
2. Csepel SC	26	16	5	5	82:43	37
3. MTK	26	14	6	6	74:47	34
4. Szentlőrinci AC	26	13	4	9	96:72	30
5. Haladás VSE	26	12	5	9	67:42	29
6. Győri ETO	26	12	5	9	55:47	29
7. Pécsi VSK	26	12	4	10	75:55	28
8. Kőbányai Barátság	26	11	3	12	73:75	25
9. Dorogi AC	26	10	5	11	66:79	25
10. Szolnoki MÁV	26	7	10	9	49:46	24
11. Újlaki MTE	26	8	4	14	36:52	20
12. EMTK	26	8	4	14	48:71	20
13. BMTE	26	5	5	16	41:97	15
14. Dózsa MADISZ	26	1	1	24	30:134	3

FELSŐHÁZ

1. Újpesti TE	18	14	3	1	71:23	31
2. Vasas SC	18	11	2	5	41:37	24
3. Csepel SC	18	9	2	7	60:59	20
4. Szegedi AK	18	8	1	9	47:47	17
5. Ferencvárosi TC	18	6	4	18	39:41	16
6. MTK	18	6	3	9	45:46	15
7. Debreceni VSC	18	7	1	10	39:55	15
8. Szentlőrinci AC	18	6	3	9	50:75	15
9. Kispesti AC	18	6	2	10	39:50	14
10. Haladás VSE	18	6	1	11	29:27	13

ALSÓHÁZ

11. Erzsébet-Soroksár	18	10	2	6	42:29	22
12. Dorogi AC	18	8	5	5	36:38	21
13. Szolnoki MÁV	18	6	8	4	34:27	20
14. Győri ETO	18	9	2	7	32:27	20
15. Pécsi VSK	18	8	4	6	41:41	20
16. Zuglói MADISZ	18	7	5	6	40:39	19
17. Salgótarjáni BTC	18	7	4	7	41:36	18
18. Diósgyőri VTK	18	6	6	6	26:33	18
19. Kőbányai Barátság	18	5	3	10	45:53	13
20. Elektromos M.	18	2	5	11	24:38	9

A BAJNOK ÚJPESTI TE JÁTÉKOSAI: Tóth György 33 - Balogh II Sándor 31, Szűcs Sándor 32, Laborcz Lajos 35 - Nagymarosi Mihály 26, Kirádi Ervin 28 - Suhai István 24, Szusza Ferenc 33, Zsengellér Gyula 35, Várnai Lajos 34, Nyers István 19. Játszottak még: Sárdi Imre 14, Nagy Ferenc 13, Balogh I István 12, Tamás István 9, Siklós Gyula 3, Zentai Gábor (k) 2, Palotás II János 1, Penderi György 1. Edző: Jávor Pál.

Az 1946-1947. évi bajnokság

1. Újpesti TE	30	21	5	4	106:43	47
2. Kispesti AC	30	17	7	6	77:37	41
3. Vasas SC	30	16	7	7	77:43	39
4. Ferencvárosi TC	30	16	6	8	70:39	38
5. MTK	30	14	3	13	52:43	31
6. Csepel SC	30	13	5	12	57:48	31
7. Szentlőrinci AC	30	11	8	11	70:64	30
8. Debreceni VSC	30	13	4	13	57:70	30
9. Szegedi AK	30	12	5	13	57:64	29
10. Szolnoki MÁV	30	12	5	13	46:55	29
11. Haladás VSE	30	11	6	13	49:47	28
12. Győri ETO	30	11	5	14	54:49	27

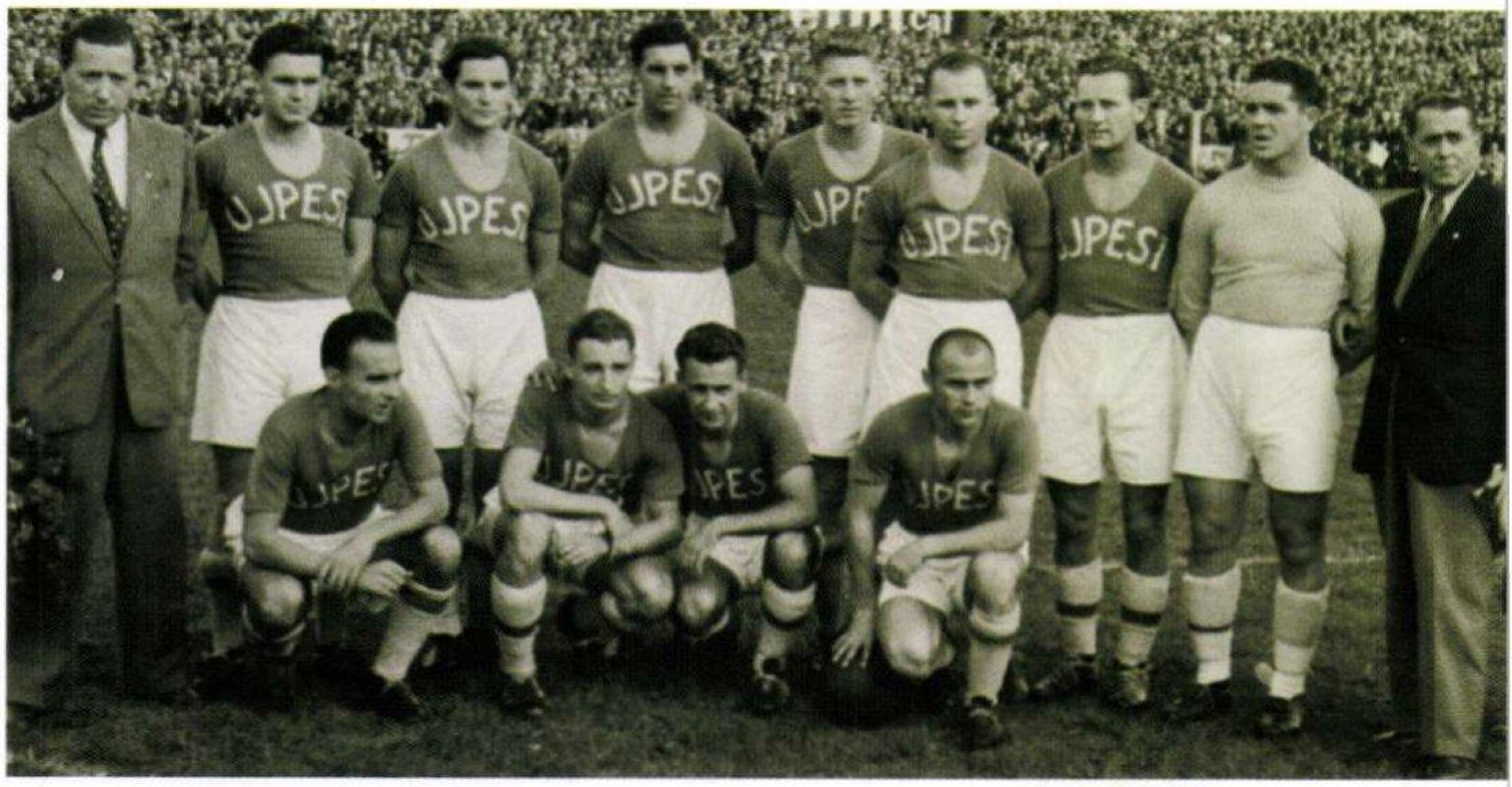

Az ország legjobb csapata 1947 szeptemberében. Állnak (balról): Dicker Mihály, Szusza, Nagymarosi, Laborcz, Keszthelyi (kölcsönjátékos), Balogh II, Markusovszky, Tóth Gy. Rainprecht Vince (vezető). Elöl: Zsengellér, Várnai, Horváth, Egresi

13. Dorogi AC	30	11	5	14	58:60	27
14. Erzsébet-Soroksár	30	11	5	14	35:56	27
15. Pereces TK	30	11	1	18	47:75	23
16. Testvériség SE	30	1	1	28	26:145	3

A BAJNOK ÚJPESTI TE JÁTÉKOSAI: Tóth György 25 - Balogh II Sándor 28, Szűcs Sándor 28, Laborcz Lajos 26 - Kirádi Ervin 26, Horváth Károly 20 - Egresi Béla 30, Szusza Ferenc 28, Zsengellér Gyula 28, Várnai Lajos 26, Patkoló Rezső 19. Játszottak még: Nagymarosi Mihály 14, Tamás István 10, Berzi Sándor 10, Zentai Gábor (k) 3, Nagy József 2, Óvári Ferenc 2, Tímár József (k) 2, Suhai István 1, Molnár Lajos 1, Sárdi Imre 1. Edző: Guttmann Béla

Az 1959-1960. évi bajnokság

1. Újpesti Dózsa	26	17	6	3	52:26	40
2. Ferencvárosi TC	26	14	7	5	56:31	35
3. Vasas SC	26	12	8	6	44:29	32
4. MTK	26	10	9	7	47:35	29
5. Diósgyőri Vasas	26	10	7	9	35:30	27
6. Tatabányai Bányász	26	10	7	9	33:32	27
7. Bp. Honvéd	26	9	7	10	48:40	25
8. Szegedi EAC	26	9	7	10	33:37	25
9. Salgótarjáni BTC	26	7	9	10	31:34	23
10. Dorogi AC	26	6	11	9	32:43	23
11. Pécsi Dózsa	26	8	7	11	35:52	23
12. Csepel SC	26	8	4	14	23:40	20
13. Haladás VSE	26	6	7	13	32:47	19
14. BVSC	26	3	10	13	27:48	16

A BAJNOK ÚJPESTI DÓZSA JÁTÉKOSAI: Török Gábor 25 - Rajna Károly 25, Várhidi Pál 24, Győrvári József 26 - Színi József 23, Borsányi György 23 - Nagy Károly 13, Göröcs János 26, Szusza Ferenc 22, Kuharszky Béla 22, Tóth Mihály 19. Játszottak még: Halápi István 14, Bencsics József 8, Jagodics László 5, Sóvári Kálmán 4, Gallai István 3, Káposzta Benő 1, Lung Ferenc (k) 1, Pataki László 1, Petrovics Tibor 1. Edző: Balogh István (2), Szűcs Gyula (24)

Az 1969. évi bajnokság

1. Újpesti Dózsa	30	20	8	2	83:27	48
2. Bp. Honvéd	30	18	8	4	66:28	44
3. Ferencvárosi TC	30	15	9	6	56:33	39
4. Vasas SC	30	18	3	9	72:43	39
5. Rába ETO	30	12	10	8	53:36	34
6. Pécsi Dózsa	30	13	6	11	41:38	32
7. Csepel SC	30	11	10	9	37:36	32
8. Tatabányai Bányász	30	10	8	12	33:41	28
9. MTK	30	9	8	13	43:53	26
10. Salgótarjáni BTC	30	10	5	15	29:39	25
11. Haladás VSE	30	7	11	12	26:44	25
12. Komlói Bányász	30	5	14	11	21:37	24
13. Diósgyőri VTK	30	7	9	14	31:51	23
14. Dunaújvárosi Kohász	30	9	5	16	26:48	23
15. VM Egyetértés	30	6	9	15	30:52	21
16. Egri Dózsa	30	5	7	18	23:64	17

A BAJNOK ÚJPESTI DÓZSA JÁTÉKOSAI: Szentmihályi Antal 29 - Káposzta Benő 27, Solymosi Ernő 30, Bánkuti István 20 - Dunai III Ede 30, Noskó Ernő 30 - Fazekas László 28, Göröcs János 29, Bene Ferenc 29, Dunai II Antal 26, Zámbó Sándor 29. Játszottak még: Nagy László 23, Juhász Péter 9, Tóth András 6, Borbély László (k) 1, Horváth József 1, Színi József 1. Edző: Baróti Lajos

Az 1970. évi tavaszi bajnokság

A CSOPORT

1. Újpesti Dózsa	14	11	1	2	37:13	23
2. MTK	14	8	2	4	19:12	18
3. Vasas SC	14	7	4	3	19:13	18
4. Diósgyőri VTK	14	7	4	3	16:13	18
5. Tatabányai Bányász	14	4	4	6	15:17	12
6. Videoton SC	14	3	2	9	16:28	8
7. Komlói Bányász	14	3	2	9	14:26	8
8. Rába ETO	14	3	1	10	9:23	7

B CSOPORT

1. Ferencvárosi TC	14	8	4	2	17:8	20
2. Bp. Honvéd	14	8	2	4	26:9	18
3. Csepel SC	14	6	5	3	18:6	17
4. Pécsi Dózsa	14	6	4	4	18:11	16
5. Dunaújvárosi Kohász	14	4	4	6	15:22	12
6. Haladás VSE	14	3	5	6	13:22	11
7. Salgótarjáni BTC	14	3	4	7	14:25	10
8. Szegedi EOL	14	3	2	9	15:33	8

DÖNTŐ A BAJNOKI CÍMÉRT: Ú. Dózsa-Ferencváros 3:2, 1:1

A 3. HELYÉRT: MTK-Bp. Honvéd 1:3, 1:3 **AZ 5. HELYÉRT:** Vasas-Csepel 4:0, 1:2 **A 7. HELYÉRT:** Diósgyőr-Pécsi Dózsa 1:4, 3:5 **A 9. HELYÉRT:** Tatabánya-Dunaújváros 0:0, 2:1 **A 11. HELYÉRT:** Videoton-Haladás 7:1, 1:3 **A 13. HELYÉRT:** Komló-Salgótarján 3:1, 1:2 **A 15. HELYÉRT:** Rába ETO-SZEOL 2:0, 1:3

A BAJNOK ÚJPESTI DÓZSA JÁTÉKOSAI: Szentmihályi Antal 15 - Káposzta Benő 14, Solymosi Ernő 15, Noskó Ernő 16 - Dunai III Ede 16, Zámbó Sándor 15 - Fazekas László 16, Göröcs János 13, Bene Ferenc 16, Dunai II Antal 16, Nagy László 13. Játszottak még: Juhász Péter 10, Bánkuti István 4, Tóth András 4, Borbély László (k) 2, Horváth József 2, Simon János 1. Edző: Baróti Lajos

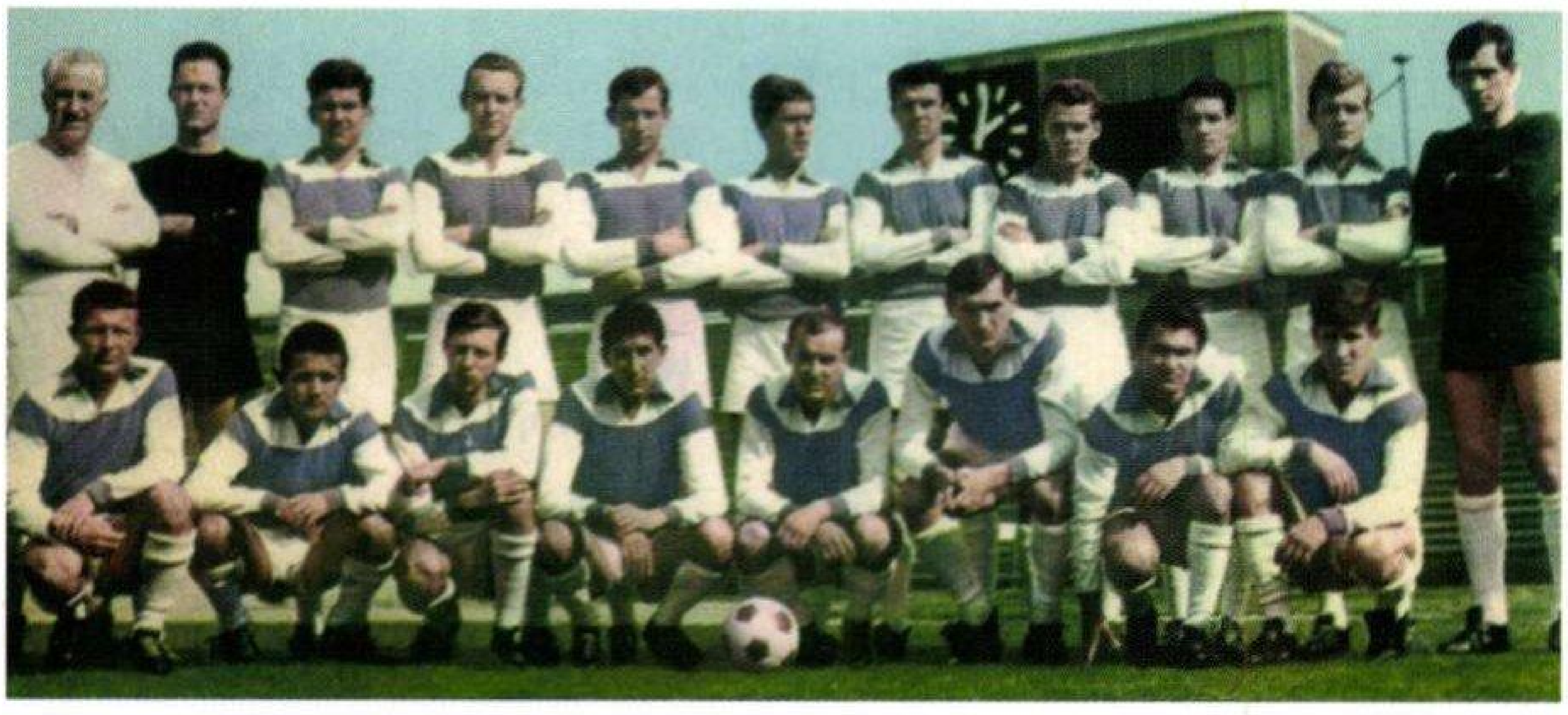

1967: Már Baróti Lajos az edző, már alakul a bajnokcsapat. Állnak (balról): Baróti Lajos edző, Szentmihályi, Káposzta, Solymosi, Csordás, Noskó, Sóvári, Nyírő, Szini, Fejes, Borbély. Elöl: Pataki, Lenkei, Fazekas, Göröcs, Bene, Dunai II, Kuharszky, Zámbó

Az 1971-es bajnokcsapat. Állnak (balról): Szentmihályi, Fazekas, Zámbó, Bene, Dunai II, Nagy László, Baróti Lajos. Elöl: Káposzta, Dunai III, Horváth, Noskó, Juhász

Az 1970-1971. évi bajnokság

1. Újpesti Dózsa	30	18	7	5	71-29	43	8	51
2. Ferencvárosi TC	30	16	9	5	52-26	41	8	49
3. Vasas	30	19	3	8	61-25	41	6	47
4. Bp. Honvéd	30	14	8	8	54-37	36	7	43
5. MTK	30	10	13	7	46-35	33	7	40
6. Csepel	30	9	14	7	31-27	32	6	38
7. Salgótarjáni BTC	30	14	6	10	46-46	34	2	36
8. Tatabányai Bányász	30	12	16	12	47-35	30	4	34
9. Rába ETO	30	13	6	11	37-34	32	1	33
10. Videoton	30	9	12	9	29-33	30	3	33
11. Pécsi Dózsa	30	8	12	10	28-34	28	5	33
12. Diósgyőri VTK	30	10	7	13	24-46	27	5	32
13. Haladás VSE	30	9	7	14	40-52	25	3	28
14. Komló	30	7	10	13	35-53	24	2	26
15. Dunaújvárosi Kohász	30	3	7	20	23-69	13	4	17
16. SZEOL	30	3	5	22	28-75	11	1	12

(A csapatok előző idénybeli szereplésük alapján jutalompontot vittek magukkal, ami beszámított az eredménybe.)

A BAJNOK ÚJPESTI DÓZSA JÁTÉKOSAI: Szentmihályi Antal 15 - Káposzta Benő 27, Horváth József 26, Noskó Ernő 29, Juhász Péter 29 - Dunai III Ede 30, Tóth András 21 - Fazekas László 28, Bene Ferenc 28, Dunai II Antal 30, Zámbó Sándor 30. Játszottak még: Nagy László 19, Borbély László (k) 15, Solymosi Ernő 10, Göröcs János 7, Bánkuti István 6, Kellner Jenő 2, Tóth István 1. Edző: Baróti Lajos

Az 1971-1972. évi bajnokság

1. Újpesti Dózsa	30	20	6	4	78-30	46
2. Bp. Honvéd	30	16	7	7	51-26	39
3. Salgótarjáni BTC	30	15	9	6	51-39	39

4. Tatabányai Bányász	30	13	11	6	44-32	37
5. Ferencvárosi TC	30	14	8	8	59-36	36
6. Vasas SC	30	12	8	10	51-46	32
7. Videoton SC	30	13	5	12	47-43	31
8. Komlói Bányász	30	10	11	9	38-47	31
9. Csepel SC	30	11	8	11	35-38	30
10. Rába ETO	30	7	12	11	35-51	26
11. Pécsi Dózsa	30	6	13	11	22-28	25
12. Diósgyőri VTK	30	9	6	15	32-46	24
13. MTK	30	8	8	14	37-41	*22
14. VM Egyetértés	30	5	13	12	26-35	*21
15. Egri Dózsa	30	6	8	16	32-65	20
16. Haladás VSE	30	4	5	21	27-63	13

** Az MTK-tól és a VM Egyetértéstől 2-2 pont levonva*

A BAJNOK ÚJPESTI DÓZSA JÁTÉKOSAI: Szentmihályi Antal 28 - Noskó Ernő 27, Maurer László 28, Horváth József 23, Juhász Péter 30 - Dunai III Ede 30, Tóth András 27 - Fazekas László 24, Bene Ferenc 30, Dunai II Antal 29, Zámbó Sándor 29. Játszottak még: Nagy László 16, Káposzta Benő 11, Göröcs János 5, Kellner Jenő 3, Borbély II Lajos 2, Borbély László (k) 2, Harsányi László 2, Bánkuti István 1, Hegyi Imre 1, Sarlós András 1. Edző: Kovács Imre.

Az 1972-1973. évi bajnokság

1. Újpesti Dózsa	30	21	4	5	81-21	46
2. Ferencvárosi TC	30	17	7	6	60-31	41
3. Vasas SC	30	16	8	6	54-33	40
4. Bp. Honvéd	30	12	11	7	60-37	35
5. Videoton SC	30	15	5	10	46-39	35
6. Zalaegerszegi TE	30	13	7	10	42-37	33
7. Csepel SC	30	9	13	8	45-38	31
8. Rába ETO	30	14	2	14	46-51	30
9. MTK	30	8	11	11	36-49	27
10. Salgótarjáni BTC	30	9	7	14	40-50	25
11. Tatabányai Bányász	30	8	9	13	28-39	25
12. Pécsi Dózsa	30	7	11	12	27-41	25
13. VM Egyetértés	30	7	10	13	31-52	24
14. Szegedi EOL	30	7	10	13	31-52	24
15. Diósgyőri VTK	30	5	10	15	20-50	20
16. Komlói Bányász	30	5	9	16	24-52	19

A BAJNOK ÚJPESTI DÓZSA JÁTÉKOSAI: Szentmihályi Antal 25 - Noskó Ernő 22, Harsányi László 30, Horváth József 29, Juhász Péter 23 - Dunai III Ede 30, Tóth András 28 - Fazekas László 30, Bene Ferenc 30, Dunai II Antal 22, Zámbó Sándor 29. Játszottak még: Nagy László 22, Kolár Endre 16, Kellner Jenő 15, Szigethi Károly (k) 6, Káposzta Benő 2, Borbély Lajos 1, Borbély László (k) 1. Edző: Kovács Imre.

Az 1973-1974. évi bajnokság

1. Újpesti Dózsa	30	18	6	6	75-33	42
2. Ferencvárosi TC	30	15	9	6	54-29	39
3. Rába ETO	30	15	8	7	43-35	38
4. Videoton SC	30	15	7	8	39-31	37
5. Tatabányai Bányász	30	14	9	7	40-37	37
6. Bp. Honvéd	30	14	6	10	54-36	34

Ez a bajnokcsapat jutott be a BEK elődöntőjébe 1974-ben. Állnak (balról): Szentmihályi, Noskó, Harsányi, Horváth, Szigethi. Középen: Kolár, Juhász, Dunai III, Tóth A., Nagy L. Elöl: Fekete, Bene, Fazekas, Zámbó

7. Pécsi MSC	30	12	10	8	29-26	34
8. Vasas SC	30	9	14	7	35-31	32
9. Salgótarjáni BTC	30	10	12	8	25-28	32
10. MTK	30	11	6	13	44-41	28
11. Csepel SC	30	10	7	13	35-43	27
12. Zalaegerszegi TE	30	10	4	16	28-44	24
13. Haladás VSE	30	8	7	15	31-47	23
14.VM Egyetértés	30	4	15	11	25-48	23
15. Szegedi EOL	30	5	10	15	28-45	20
16. Dorogi AC	30	2	6	22	23-54	10

A BAJNOK ÚJPESTI DÓZSA JÁTÉKOSAI: Szentmihályi Antal 25 - Noskó Ernő 26, Harsányi László 29, Horváth József 26, Kellner Jenő 23 - Dunai III Ede 30, Tóth András 27, Zámbó Sándor 29 - Fazekas László 30, Bene Ferenc 29, Nagy László 22. Játszottak még: Kolár Endre 19, Fekete László 18, Sarlós András 8, Szigethi Károly (k) 8, Dunai II Antal 6, Hegyi Imre 5, Juhász Péter 4, Bánkuti István 3, Lipovszky József (k) 2, Borbély Lajos 1. Edző: Szűcs Gyula (15), Várhidi Pál (15)

Az 1974-1975. évi bajnokság

1. Újpesti Dózsa	28	20	5	3	71-33	45
2. Bp. Honvéd	28	16	10	2	53-21	42
3. Ferencvárosi TC	28	10	13	5	45-29	33
4. Csepel SC	28	12	7	9	34-28	31
5. Videoton SC	28	9	10	9	35-40	28
6. Vasas SC	28	10	7	11	43-46	27

7. Zalaegerszegi TE	28	11	5	12	32-35	25
8. Salgótarjáni BTC	28	10	6	12	33-42	26
9. Rába ETO	28	10	5	13	40-44	25
10. MTK-VM*	28	9	7	12	33-39	25
11. Diósgyőri VTK	28	7	11	10	26-37	25
12. Tatabányai Bányász	28	9	5	14	28-40	23
13. Haladás VSE	28	8	6	14	22-44	22
14. Békéscsabai E.	28	6	9	13	24-33	21
15. Pécsi MSC	28	6	8	14	26-40	20

**Az MTK és a VM Egyetértés az idény közben egyesült, ezért csökkent 15 csapatra a létszám.*

A BAJNOK ÚJPESTI DÓZSA JÁTÉKOSAI: Szigethi Károly 17 - Kolár Endre 25, Harsányi László 26, Horváth József 24, Nagy László 22 - Dunai III Ede 28, Tóth András 25, Zámbó Sándor 26 - Fazekas László 22, Bene Ferenc 28, Fekete László 22. Játszottak még: Juhász Péter 23, Kellner Jenő 19, Dunai II Antal 14, Rothermel Ádám (k) 13, Törőcsik András 9, Noskó Ernő 5, Sarlós András 4, Borbély Lajos 1, Schumann Péter 1. Edző: Várhidi Pál.

Az 1977-1978. évi bajnokság

1. Újpesti Dózsa	34	19	13	2	95-46	51
2. Bp. Honvéd	34	22	6	6	67-22	50
3. MTK-VM	34	18	11	5	57-29	47
4. Videoton SC	34	17	11	6	77-46	45
5. Vasas SC	34	15	12	7	58-42	42
6. Diósgyőri VTK	34	11	14	9	44-36	36
7. Dunaújvárosi Kohász	34	12	12	10	58-53	36
8. Tatabányai Bányász	34	12	11	11	49-47	35
9. Ferencvárosi TC	34	11	12	11	54-51	34
10. Békéscsabai E.	34	12	7	15	43-57	31
11. Csepel SC	34	11	8	15	46-57	30
12. Zalaegerszegi TE	34	9	11	14	39-63	29
13. Pécsi MSC	34	10	8	16	42-48	28
14. Haladás VSE	34	9	10	15	43-56	28
15. Rába ETO	34	6	13	15	37-52	25
16. Szfv.-i MÁV Előre	34	9	6	19	44-78	24
17. Kaposvári Rákóczi	34	8	7	19	32-61	23
18. Szegedi EOL	34	6	6	22	35-76	18

A BAJNOK ÚJPESTI DÓZSA JÁTÉKOSAI: Rothermel Ádám 15 - Viczkó Tamás 25, Dunai III Ede 33, Schumann Péter 26, Tóth József 32 - Zámbó Sándor 30, Tóth András 30 - Fazekas László 31, Törőcsik András 31, Fekete László 27, Nagy László 33. Játszottak még: Sarlós András 20, Kolár Endre 19, Kellner Jenő 16, Tóth Zoltán (k) 15, Kerekes György 8, Kovács József 6, Bodnár László (k) 4, Bene Ferenc 3, Gyöngyösi János 2, Bodnár István 1, Hegyi Gyula 1. Edző: Várhidi Pál.

Az 1978-1979. évi bajnokság

1. Újpesti Dózsa	34	21	10	3	84-38	52
2. Ferencvárosi TC	34	18	11	5	75-44	47
3. Diósgyőri VTK	34	19	6	9	60-37	44
4. Vasas SC	34	16	10	8	62-49	42

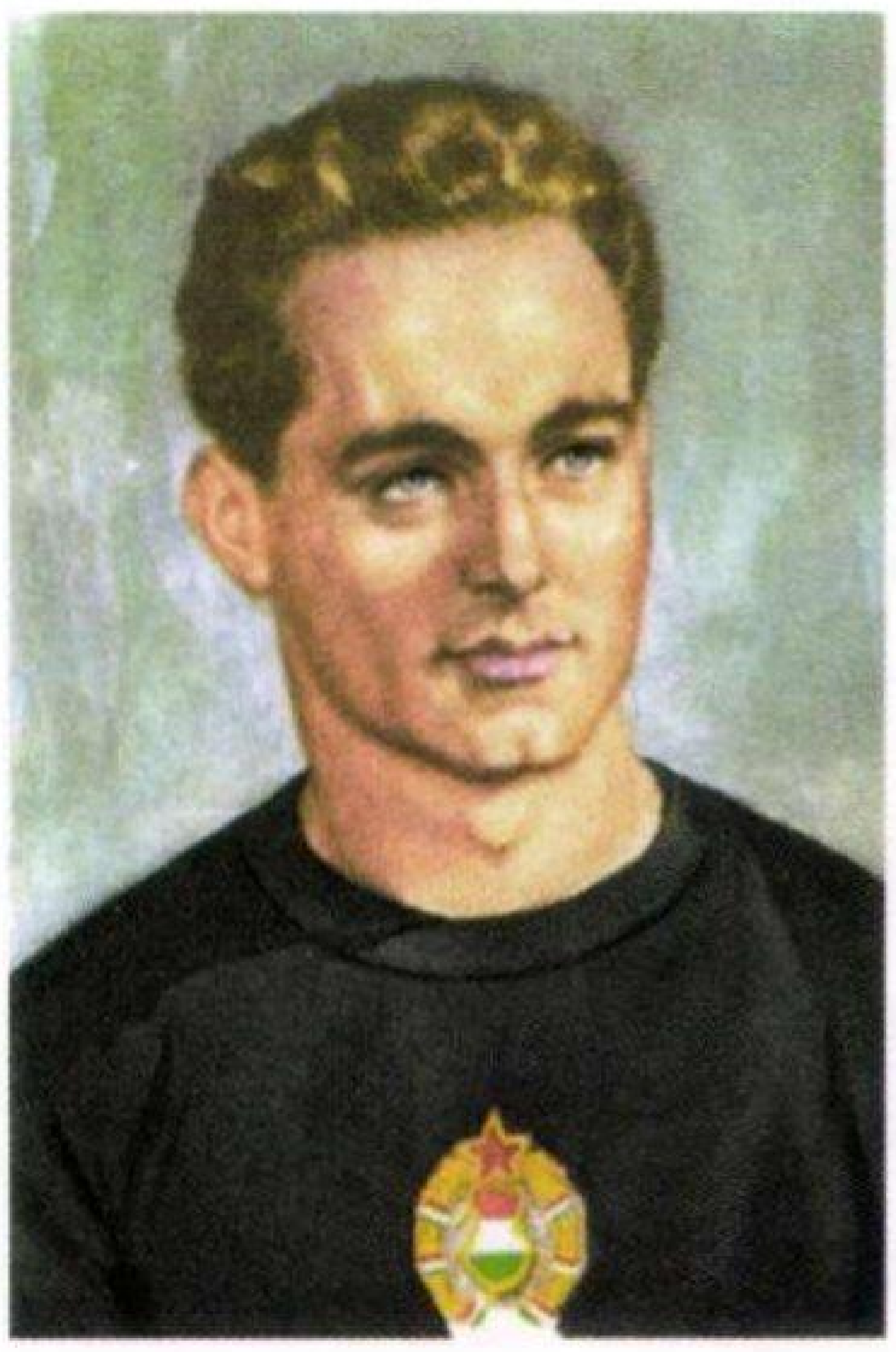

Szentmihályi Antal

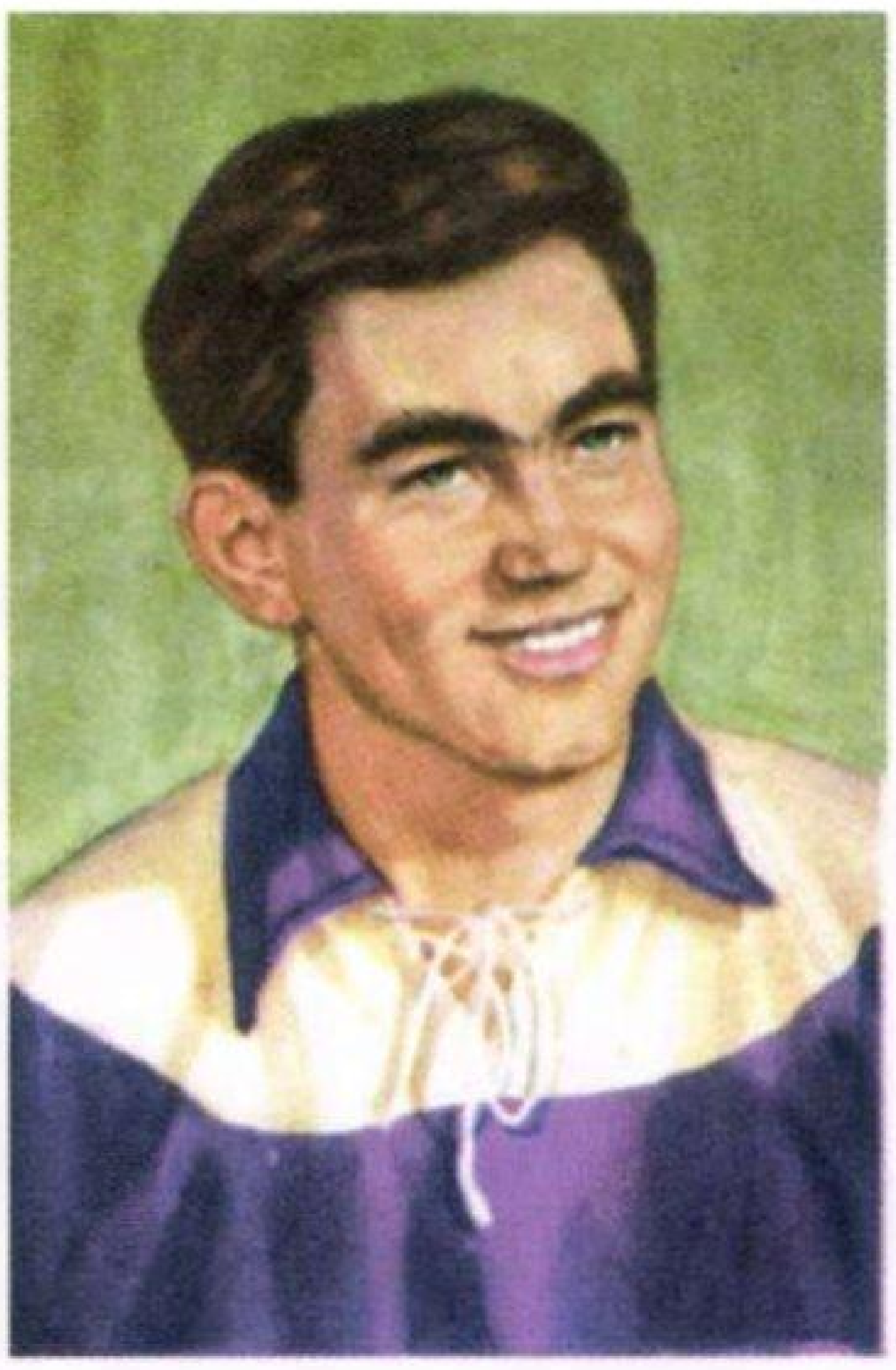

Káposzta Benő

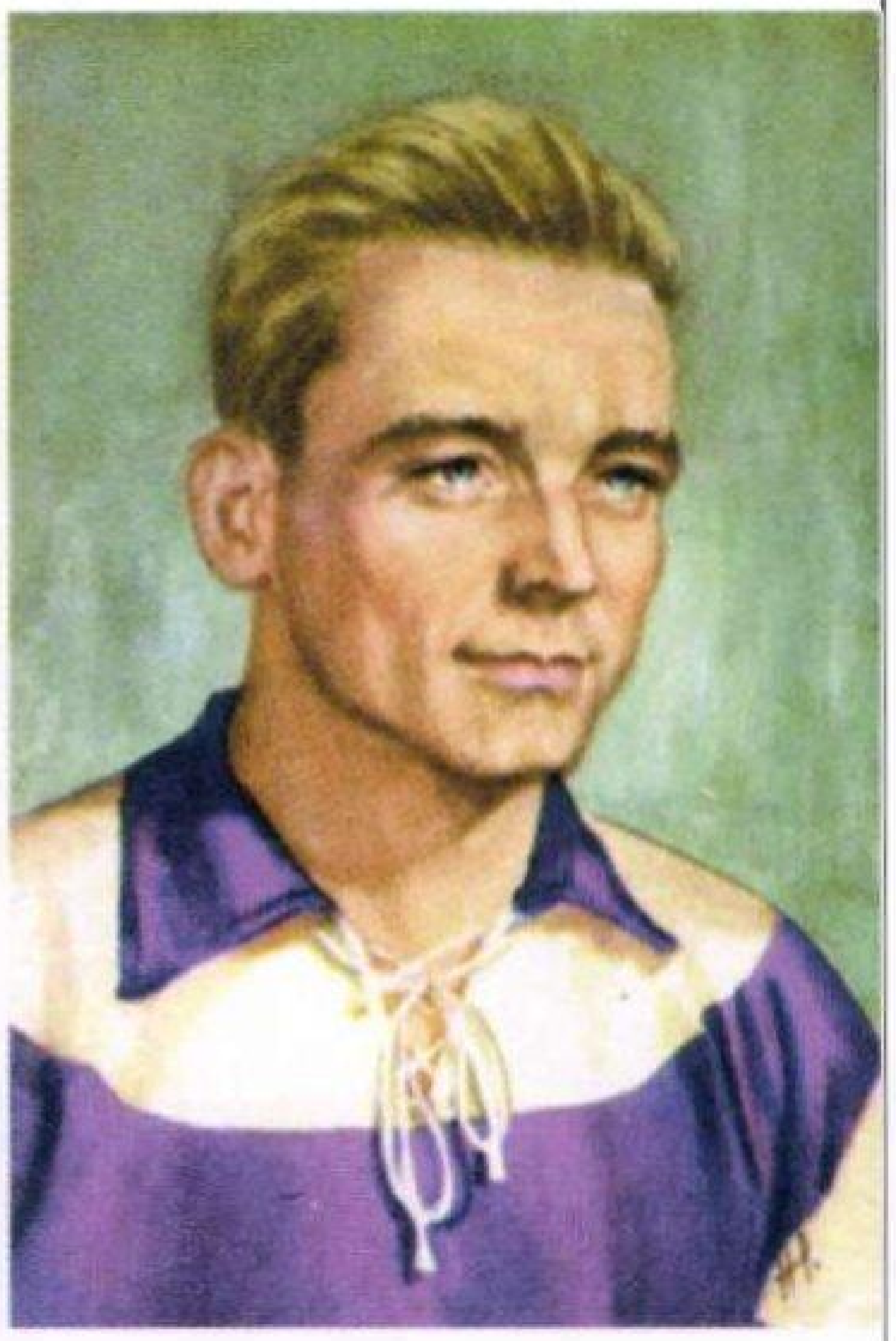

Solymosi Ernő

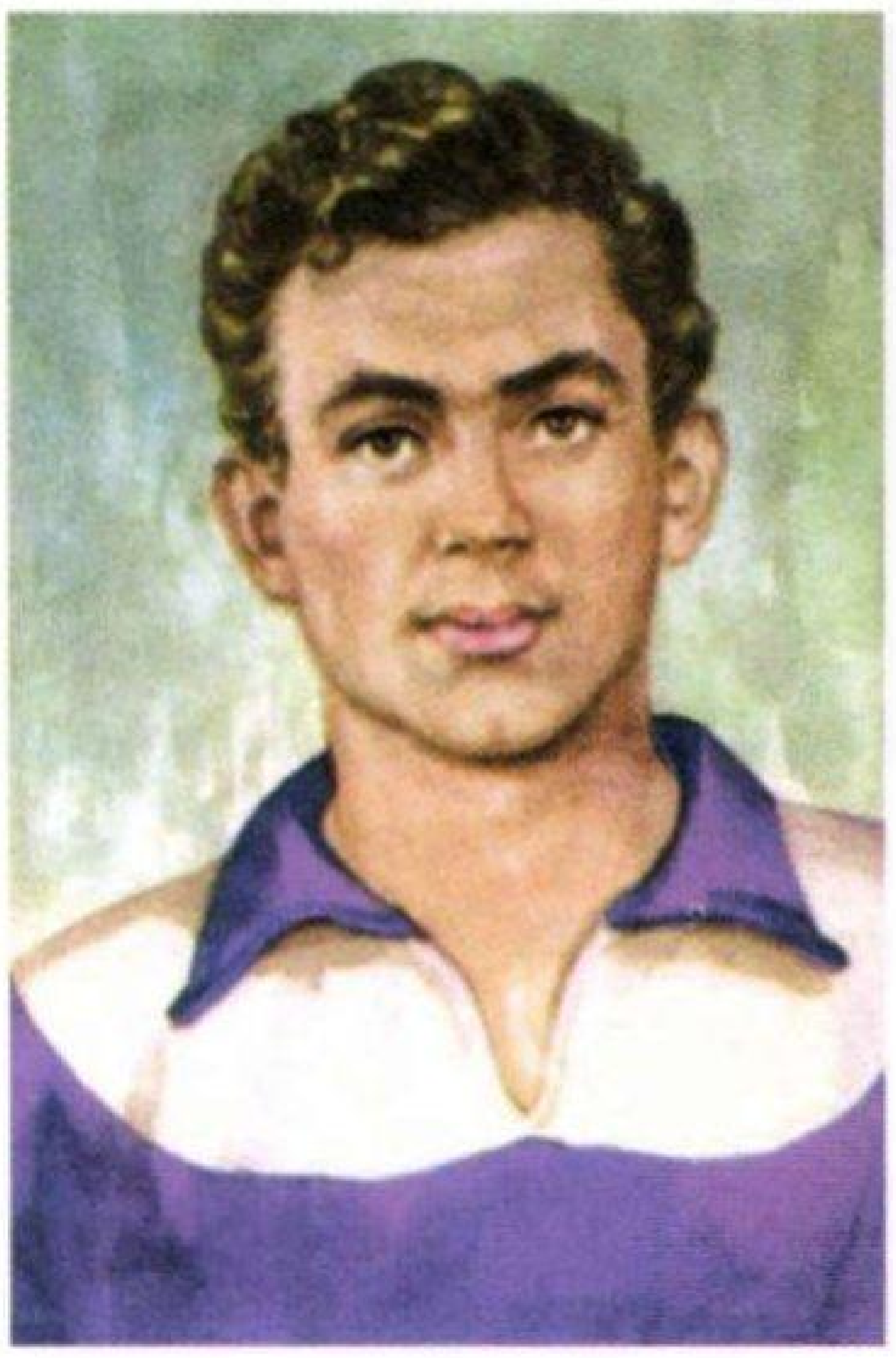

Dunai III Ede

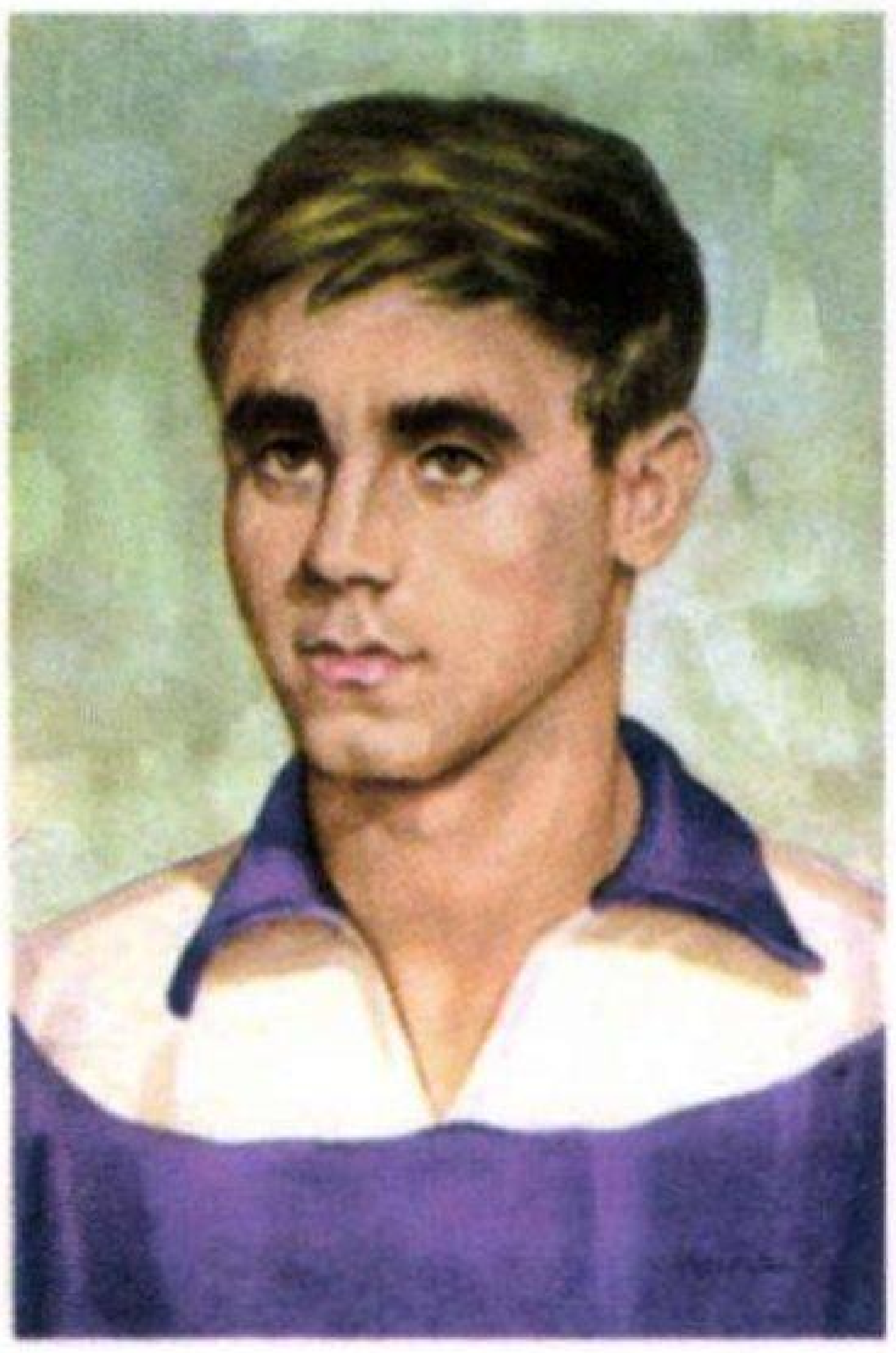

Noskó Ernő

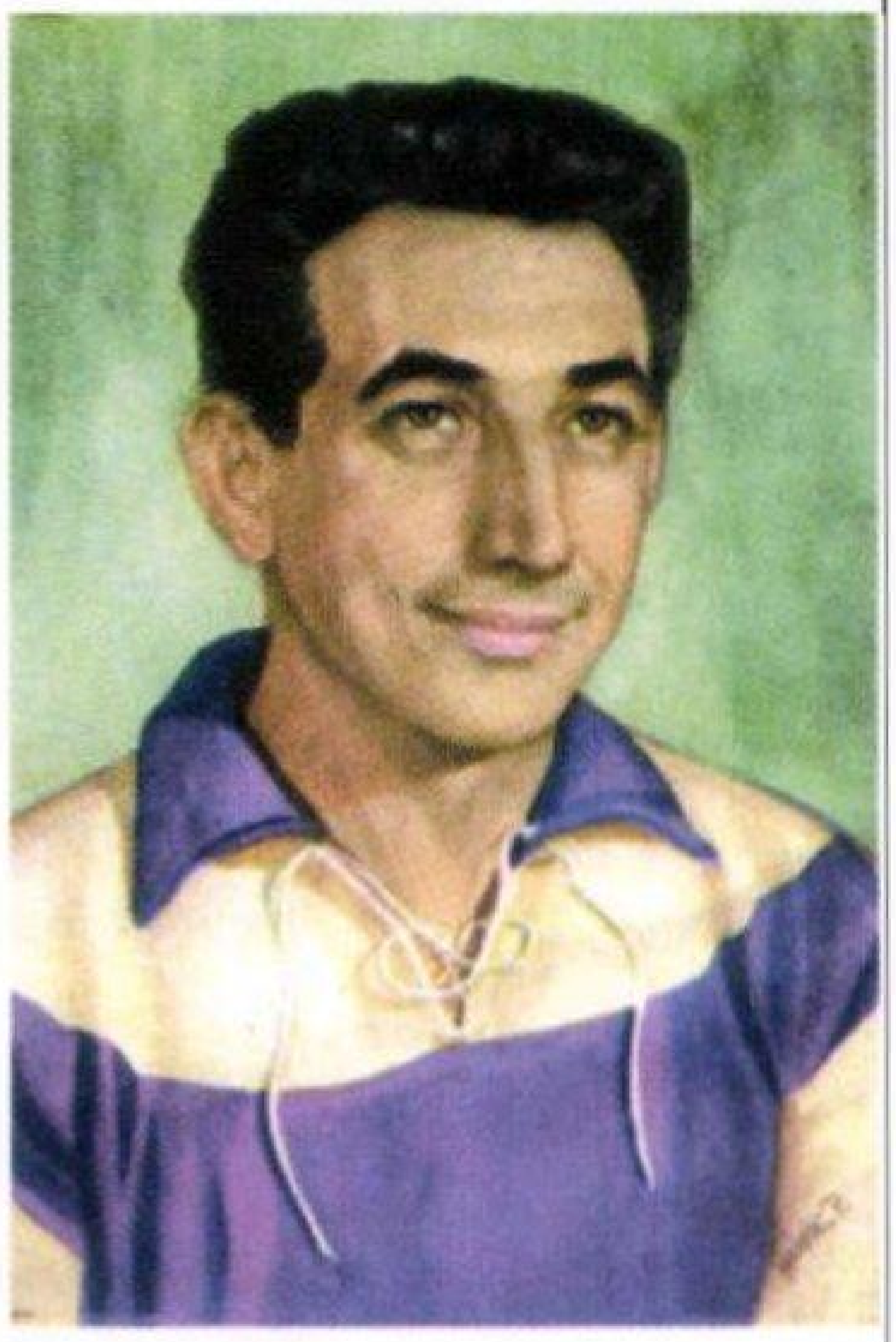

Göröcs János

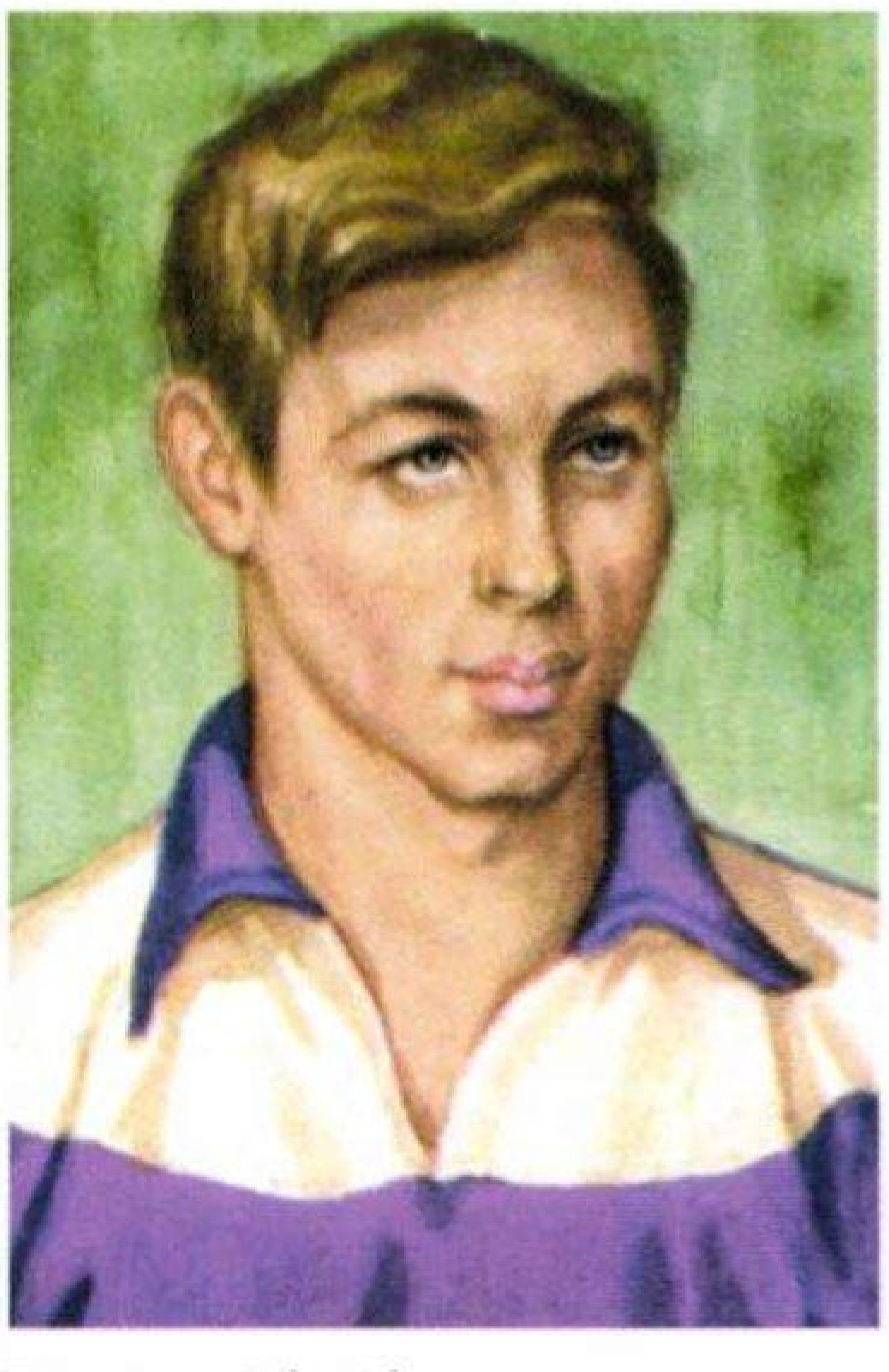

Fazekas László

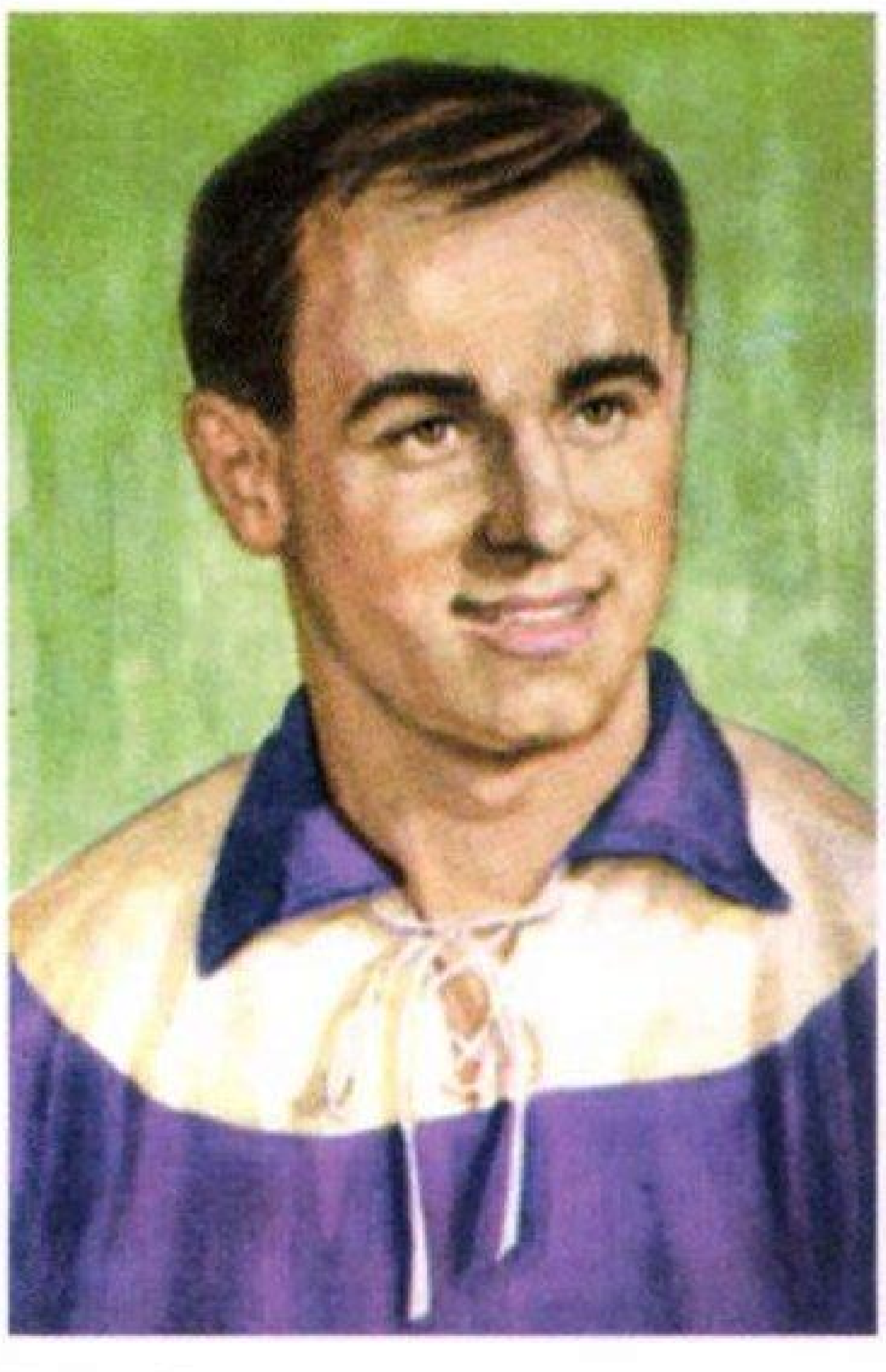

Bene Ferenc

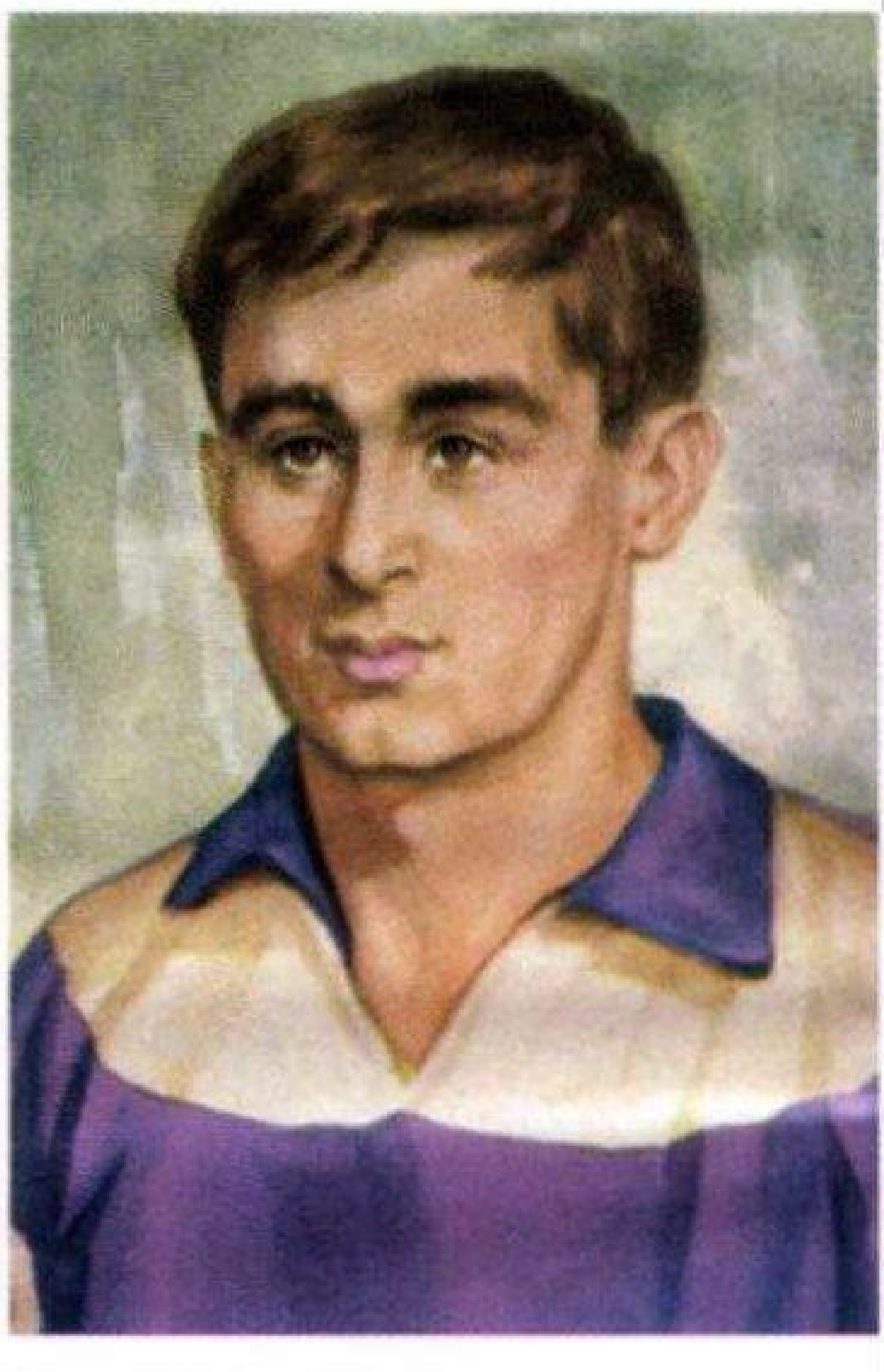

Dunai II Antal

A hetvenes évek utolsó újpesti bajnokcsapata. Állnak (balról): Rothermel, Kellner, Kolár, Kardos, Várhidi Pál vezetőedző, Dunai III, Sarlós, Tóth J., Bodnár L. Középső sor: Fazekas, Törőcsik, Zámbó, Tóth A., Fekete, Nagy L.. Elöl: Schumann, Kerekes Gy., Stemler, Molnár

5. Bp. Honvéd	34	16	9	9	57-39	41
6. Rába ETO	34	12	11	11	40-33	35
7. Tatabányai Bányász	34	12	11	11	50-47	35
8. Pécsi MSC	34	10	15	9	38-42	35
9. Videoton SC	34	12	10	12	46-49	34
10. Zalaegerszegi TE	34	10	12	12	46-45	32
11. Dunaújvárosi Kohász	34	10	12	12	50-54	32
12. Békéscsabai E.	34	11	9	14	49-52	31
13. Salgótarjáni TC	34	9	13	12	43-50	31
14. MTK-VM	34	11	8	15	42-50	30
15. Szfv-i. MÁV Előre	34	10	9	15	31-54	29
16. Csepel SC	34	5	15	14	35-48	25
17. Haladás VSE	34	9	5	20	40-74	23
18. Bp. Vasas Izzó	34	4	6	24	35-77	14

A BAJNOK ÚJPESTI DÓZSA JÁTÉKOSAI: Rothermel Ádám 17 - Kolár Endre 26, Dunai III Ede 32, Sarlós András 20, Tóth József 33 - Kardos József 26, Tóth András 28, Zámbó Sándor 20 - Fazekas László 34, Törőcsik András 34, Fekete László 33. Játszottak még: Nagy László 21, Schumann Péter 15, Viczkó Tamás 15, Tóth Zoltán (k) 17, Kerekes György 12, Molnár Jenő 11, Kellner Jenő 9, Gyöngyösi János 2, Stemler Tibor 1. Edző: Várhidi Pál.

Az 1989-1990. évi bajnokság

1. Újpesti Dózsa	30	18	4	8	43-20	58
2. MTK-VM	30	18	4	8	48-26	58
3. Ferencvárosi TC	30	13	9	8	48-34	48
4. Pécsi MSC	30	13	9	8	37-23	48
5. Tatabányai Bányász	30	13	4	13	24-28	43
6. Veszprémi SE	30	10	11	9	25-24	41
7. Siófoki Bányász	30	10	9	11	31-34	39
8. Vasas SC	30	10	9	11	35-42	39
9. Videoton-Waltham	30	9	11	10	26-30	38
10. Békéscsabai E.	30	10	8	12	26-34	38
11. Váci Izzó MTE	30	8	12	10	30-31	36
12. Rába ETO	30	7	14	9	34-30	35
13. Bp. Honvéd	30	9	8	13	31-39	35
14. Debreceni MVSC	30	7	14	9	20-30	35
15. Haladás VSE	30	9	6	15	33-46	33
16. Csepel SC	30	5	10	15	24-49	25

A BAJNOK ÚJPESTI DÓZSA JÁTÉKOSAI: Brockhauser István 30 - Huszárik László 29, Kósa László 24, Kovács Ervin 28, Szlezák Zoltán 28 - Miovecz Zoltán 24, Balog Tibor 30, Rubold Péter 30, Katona György 25 - Bácsi Sándor 22, Zsivótzky Gyula 29. Játszottak még: Eszenyi Dénes 19, Szabó András 19, Oroszki Péter 8, Schróth Lajos 8, Véber György 8, Szélpál László 7, Varga Attila 6, Balogh István 5, Kecskés Zoltán 3, Herédi Attila 2, Vígh Csaba 1, Wágner Zsolt 1. Edző Varga István.

Az 1997-1998. évi bajnokság

1. Újpesti TE	34	21	10	3	62-26	73
2. Ferencvárosi TC	34	20	7	7	63-43	67
3. Vasas DH	34	19	7	8	66-41	64
4. Győri ETO	34	18	9	7	47-31	63
5. MTK Hungária	34	17	7	10	60-35	58
6. Vác FC-Zollner	34	15	6	13	45-47	51
7. Zalahús-ZTE	34	15	5	14	58-42	50
8. Gázszer FC	34	12	13	9	55-45	49
9. DVSC-Epona	34	13	9	12	46-48	48
10. BVSC-Zugló	34	12	10	12	49-43	46
11. Diósgyőri FC	34	12	8	14	46-41	44
12. Siófoki Bányász	34	11	8	15	38-43	41
13. Haladás-Milos	34	9	9	16	38-47	36
14. Kispest-Honvéd	34	10	6	18	41-57	36
15. Tiszakécskei FC	34	8	8	18	36-75	32
16. Videoton FCF	34	7	10	17	43-58	31
17. Békéscsabai E.	34	7	10	17	28-61	31
18. Stadler FC	34	4	10	20	29-67	22

A BAJNOK ÚJPESTI TE JÁTÉKOSAI: Szűcs Lajos 17 - Fehér Csaba 28, Sebők Vilmos 31, Kiskapusi Balázs 24, Szlezák Zoltán 31 - Jenei Sándor 24, Pető Tamás 22, Kozma István 29 - Herczeg Miklós 33, Kovács Zoltán 17, Tóth Norbert 30. Játszottak még: Véber György 22, Precious Onyeabor Monye 17, Tamási Zoltán 16, Eszenyi Dénes 16, Bíró Szabolcs (k) 16, Korsós Attila 15, Szanyó Károly 13, Babati Ferenc 12, Kvasz Krisztián 12, Zombori Zalán 9, Bérczy Balázs 7, Goran Kopunovics 3, Árgyelán János 1, Zele Balázs (k) 1. Edző: Várhidi Péter.

Vörös Csepel. A sziget nevéhez társított, alkalmasint egy idő után már állandósult jelző politikai tartalmat is adott egyben a két egymás mellé írott, illetve egymás után kimondott szónak. (Ekként válik az eredetileg ideiglenes szerkezetből bármikor előrángatható frazeológia.) A csepeli futballklub négy országos bajnoki címének felét azokban az években nyerte, amelyekben külön is hangsúlyozták a szókapcsolatot, külön rá is erősítettek tartalmára. Az ebben a korszakban keletkezett klubtörténeti munkák természetesen nem felejtik hangsúlyozni a munkásosztálybeli hátteret, a Vörös Csepelhez való kötődést.

Helyesebb, ha mi - miközben természetesen szeretnénk hűségesek lenni a történelmi valósághoz, s korhű beszámolót igyekszünk festeni a futballklub történetéről - a két szót felduzzasztjuk háromra.

Így: vörös-kék Csepel. A politika helyett a futballra koncentrálva.

A feljegyzések szerint a csepeli lőszergyár munkásaiból alakult hajdanán a Csepeli Atlétikai Klub, amely a sziget első (nevével ellentétben) futballalakulata volt. Bár a játékosok, még inkább az odakívánkozók tudása első osztályú volt, az MLSZ tartotta magát a regulákhoz, s a piramis aljára, a negyedik osztályba kívánta beosztani az egyesületet. A klub körül bábáskodó Fehéry Ákos - az egykori válogatott futballista, aki addigra már az ország legjobb játékvezetőinek egyikévé, jeles szakemberré emelkedett, s később, 1918-tól egy éven keresztül a szövetségi kapitányi tisztet is betöltötte - nagy terveket szőtt. Az MLSZ-ben azzal érvelt, hogy olyan futballisták várják, hogy a CSAK-ba igazolhassanak, mint az addigra már a csepeli gyárban dolgozó Károly Jenő (a XX. század első évtizedének egyik legjobb magyar játékosa, aki mindmáig világrekorder, hiszen rajta kívül senki sem lőtt 11 gólt egyetlen élvonalbeli mérkőzésen), a szintén korábbi válogatott Késmárky Ákos vagy éppen Konrád Jenő! Hivatalosan akkor még az egyesület nem volt a gyáré, de az támogatta, még pályát is épített területén belül. A fáradozások nem jártak sikerrel. A játékosok nem akarták végigjárni a szamárlétrát, inkább egy egyszerűbb megoldást választották: csapatukat beolvasztották a BAK-ba.

A klub öröktizenegyei

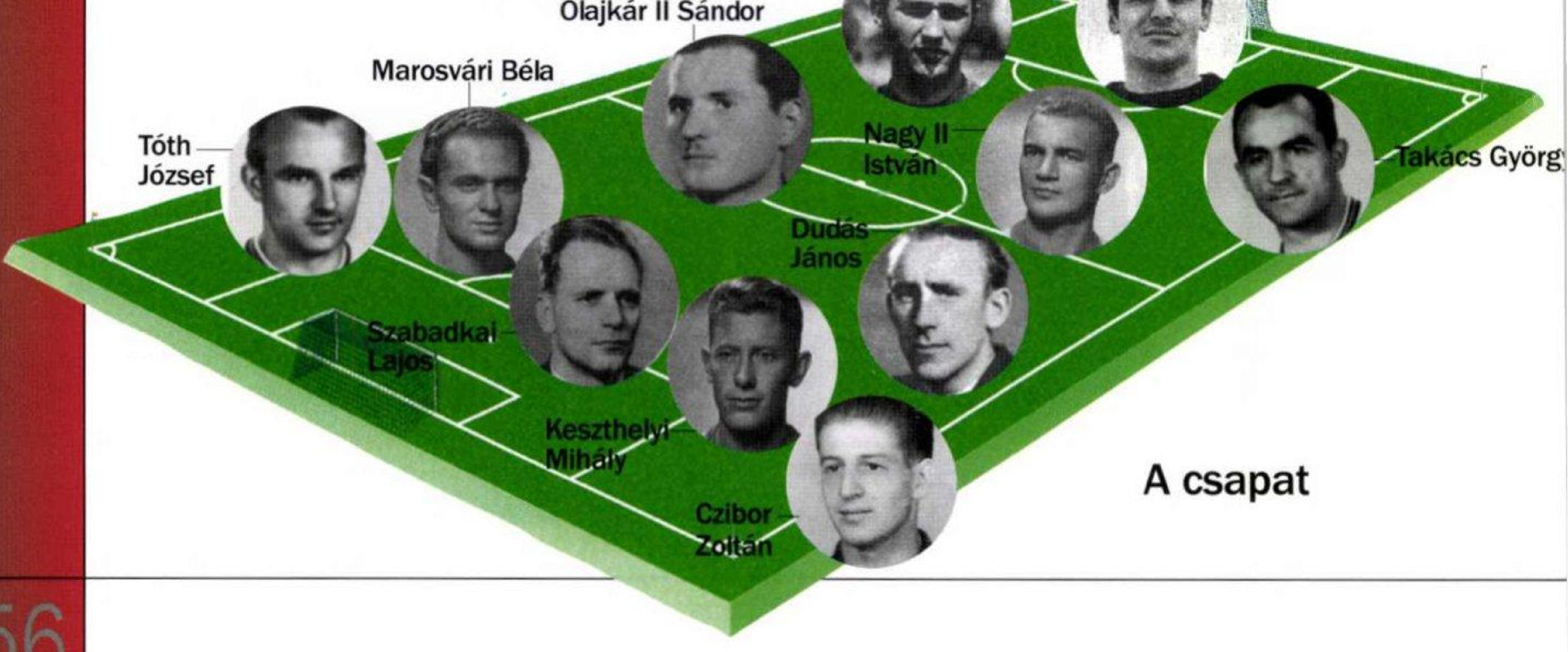

A csapat

Csepel Sport Club

ALAPÍTVA: 1912

SZÍNE: meggypiros-kék

SIKEREI:

MAGYAR BAJNOK: 4 (1942, 1943, 1948, 1959)

Bár emiatt úgy tűnt egy időre, futball nélkül marad Csepel, de iziben létrejött a Csepeli Labdarúgó Ifjak klubja és a Csepeli Sport Egyesület. Hamar rájöttek azonban a fiúk, kár lenne szétforgácsolni az erőket. 1912. január 27-én az egykori Beck Kávéház egyik sarokasztalánál a CSLI és a CSSE tagjai, valamint a régi CSAK néhány futballistája egy új egyesület megalakításáról döntött. Így jött létre a Csepeli Testedző Kör. *(A Csepel SC 75 éve, 1912–1987).*

Rejtő László a Kilenc klub krónikája című könyvében hosszan kitér az alapítás egy jellemző dilemmájára: „1912 tavaszán alakult meg a csepeli munkások klubja, első terv szerint Csepeli Munkás Testedző Kör. Ebből a névből azonban az alapszabályok hitelesítése körüli viták során törölték a munkás szót. Hja, nem sokkal voltak a híres-neves vérvörös-csütörtök után, a csendőr-rendőr-katona sortűzbe ütközött tüntető felvonulás vérbefojtása után. A munkás szóban kiállást, politikai szembeszegülést, újabb tüntetés-félét érezhettek a hatóságok. M nélkül - CSTK maradt.” Egyébként a fentebb idézett klubtörténeti könyv is konfirmálja az említett vonalat: „Túlnyomórészt lakatosok, esztergályosok, öntők és más szakmák képviselői voltak az alapító tagok. Ennek tudatában korántsem meglepő, hogy az újonnan létrehozott egyesület nevébe be akarták illeszteni a munkás szót. Hogy ez miért nem valósult meg? A kormányzat nem engedélyezte! Tisza Istvánék a munkásság minden

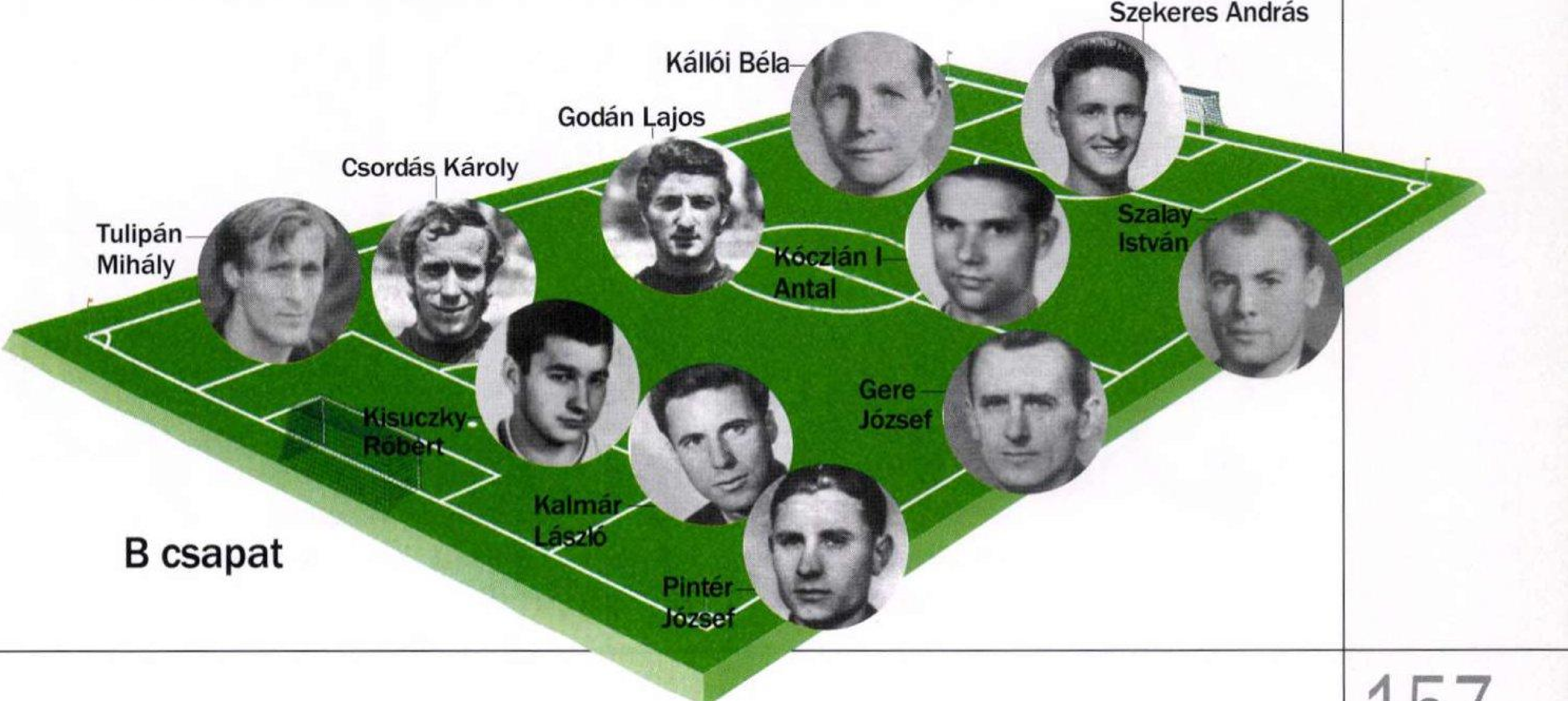

B csapat

szervezkedését gyanakvással figyelték, s még egy sportegyesület nevében sem tűrték meg a munkás szót. A hivatalos alapító iratot ezért már csak Csepeli Testedző Kör néven adták be."

Néhány évtized távlatából ráfér a szövegre némi pontosítás: az említett „vérvörös csütörtök" 1912. május 23-án volt, a „munkás" névelem körüli vita tehát nem az alapításkor, hanem később, az alapszabály hitelesítésekor folyt. A Tisza István-féle kormányzatról írottak nem felelnek meg a valóságnak, túlontúl sematikusak. Gondoljunk arra, hogy 1906-ban már működött a pesti német munkások alapította Munkás Testedző Egyesület, mely 1908. március 8-án megtarthatta legitim alakuló gyűlését. 1910-ben (meglehet, hogy 1911-ben) létrejött debreceni tagozata, a Debreceni Munkás TE, és a hatóságok egyiket sem tiltották be.

De vissza Csepelre: a futballklub alapításánál díszelnöknek Stern Richárdot, a gyár igazgatóját, elnöknek Kux Sándor jogtanácsadót választották meg. Mint említettük volt, ügyvezetőként ott szorgoskodott a „bölcső" körül a kor egyik jeles szakembere, Fehéry Ákos. Amikor az egyesület vezetői bevitték az alapítás dokumentumait a Magyar Labdarúgó-szövetségbe, ott volt a küldöttségben Fehéry is. Bármennyire jeles férfiú is volt, személye nem röpíthette hirtelen a legjobbak közé a klubot. (Fehéry betegen tért vissza az első világháború után a frontról, s 38 évesen, 1921-ben elhunyt.) Hosszú küzdelmet kellett azért vívni. 1922-ig szinte csak takaréklángon pislákolt az egyesületi élet tüze, s még azt követően is jó évtizeden keresztül csupán alacsonyabb osztályokban szerepelt a csapat. Előbb a Közép Alszövetségben, majd a professzionalizmus bevezetésének évétől a Budapesti Alszövetségben, a BLASZ-ban. Utóbbiban már a csapat ért el sikereket, 1928-ban a III. osztályból fel is

Híres kép a negyvenes évek elejének Képes Sportjából: így festett egy-egy csepeli mérkőzés előtt a pálya „parkolója". Kerékpárdömping

jutott a másodikba, de aztán különböző óvások okozta csűrcsavarások miatt visszakerült a harmadikba. 1929-ben azonban vitathatatlanul megnyerte azt. Erről a korszakról két érdekességet is feljegyzett Rejtő László a Kilenc klub krónikájában. Az egyik a CSTK első „bajnokcsapatának" felállítása: Holzhauser - Vörös, Konka - Takács, Nadányi, Marmorstein - Eisenstädter, Keck, Egyed, Gangó, Schäffer II. A másik, hogy a „BLASZ-ban való szereplés egyetlen hátránya az volt, hogy az akkor még a főváros közigazgatási területén kívül eső csepelieknek meg kellett fizetniük a fővárosi csapatok HÉV-költségeit."

A történetírók megjegyzik, hogy a Csepeli TK-t több igazságtalan döntés is sújtotta a következő években, de az egyesület aligha csak ezért igyekezett a BLASZ-ból kitörve a profik közé. Mindenesetre 1932 augusztusában a CSTK profi alakulata, a Csepel FC is benevezett a profik második vonalába. Akkoriban került (az ifistákat már korábban is irányító) Gallowich Tibor edzőként az első csapat élére. Profi csapatot dirigált - amatőr körülmények között. Jellemző, hogy nem fizetésért, hanem sportszeretetből, ingyen dolgozott.

A szegedi születésű Gallowich a tízes években már a budapesti Nemzeti SC kapusaként az első osztályban szerepelt, majd két esztendőn át a BAK-ban is védett. Viszonylag fiatal edzőként, már harmincas évei legelején az országos amatőrbajnoki döntőbe vitte a Tatabányát. Aztán Csepelre került, majd a Wekerletelep alakulatánál, aztán Kispesten, Budafokon s a Vasasnál emelkedett az ország legjobb edzői közé. 1945-től a magyar labdarúgó-válogatott szövetségi kapitánya volt. Ötvenkét évesen (éppen 1952-ben) Gyulán halt meg, élete utolsó éveiben már nagyon rossz állapotban volt, miután egyre jobban elhatalmasodott rajta betegsége.

Gallowich Tibor keze alatt sokat fejlődött a szinte homoksivatagban (hivatalosan: a Katona József utcai pályán) futballozó alakulat. Ha nehezen is, de azt is kiheverte a csapat, hogy legtehetségesebb játékosa, az alig 22 éves középfedezet, Gergely Károly 1933-ban hastífuszban elhunyt. 1936-ban már a harmadik, 1937-ben pedig a második helyen végzett a profik második osztályában.

Utána következett a nagy fordulat: 1937-ben egy kormányrendelet üzemi sportegyesületek alakítását írta elő a vállalatok számára. Amikor abban az esztendőben a Csepel FC-t átvette a Weiss Manfréd gyár, a Nemzeti Sport így lelkendezett: „A Csepel sorsa ahhoz a szegény emberéhez hasonlít, aki hirtelen megnyeri a főnyereményt." Semmi túlzás nem volt a megállapításban: 1942 és 1943 tavaszán is a WMFC nyerte meg a bajnoki címet, a BTC, az FTC, az MTK és az Újpest után ötödikként kapott az aranyéremből.

De lassítsunk a tempón! Egyelőre a házasság okairól: a megszületett kormányrendelet a legalább 1000 munkavállalót alkalmazó üzemeket, gyárakat testedző kör megalapítására, pályák építésére, felszerelések biztosítására utasította.

A Weiss Manfréd Acél és Fémművek támogatása valóban főnyereménynek számított. A gyár az első világháború után „szerszámgépeket, kerékpárokat, varrógépeket, tűzhelyeket állított elő, később megkezdte a repülőgépgyártást is. Az 1918-ban bárói rangot kapott, s az ország leggazdagabb gyárosaként emlegetett alapító 1922-es halálát követően fiai és egyik veje vitték tovább a harmincas évek közepén már ismét 15 ezer embernek munkát adó céget.

A második világháborús fegyverkezés újabb fellendülést hozott, harckocsik és terepjárók is készültek az addigra már valóságos gyárvárossá fejlődött - szervezett és harcos munkássága folytán Vörös Csepelként emlegetett - Weiss Manfréd Acél- és Fémművekben". *(hvg.hu, Magyar márkák története, 2005)*

A cég a nevét is adta: 1937. november 16-án a Csepeli Testedző Körből Weiss Manfréd Vállalatok Testedző Köre lett, a profi futballcsapatot pedig WMFC-nek, Weiss Manfréd Football Clubnak nevezték el. Az új tulajdonost képviselő Wahl Henrik igazgató új intézőt akart a profik élén látni, s ezt a Budai 11 egykori - kifejezetten beteges, antisportos küllemű, mégis a futballvilágban mindenki által tisztelt - futballvezérében, Faragó Lajosban, azaz Lojában találta meg.

Faragó okos ember volt. Azonnal meghívta vendégségbe a Katona József utcai pályára a kor egyik legjobb csapatát, a Ferencvárost. Pedig tudta, hogy a zöld-fehérek nagyon meg fogják verni a csapatát. (A Fradi 1938. január 23-án 7:2-re nyert.) A fradisták panaszkodtak nagyon a sárra, a pálya talajára, a körülményekre - miközben 4000, főleg csepeli illetőségű szurkoló állta-ülte körbe a földes pályát. Loja azt mondta: „Azért hoztuk ide a Ferencvárost, hogy bebizonyítsuk, ezen a pályán nem lehet komoly mérkőzést rendezni. Új pályát és tribünt kell építenünk!" *(Nemzeti Sport, 1938. január 24.)*

A WMFC az alábbi tizeneggyel állt fel: Barna - Reinthaller, Szebenyi - Seregi, Gere, Kupi - Rökk, Keresztes, Szuhai-Szabadkai, Hegyes, Frigyes. Játszott még Laki és Farkas. A tavaszi idényben ellenben már a következő csapat vitézkedett: Barna - Győri, Rozgonyi - Laki, Gere, Nyilas - Szabó (Fekete), Keresztes, Szuhai-Szabadkai, Rökk, Farkas (Pintér) Azért érdemes figyelmesen átnézni a névsort, hogy konstatálhassuk: néhány év alatt Csepelen teljesen új csapat épült. 1938 elején még nyo-

A WMFC az 1940–1941-es idényben. Állnak (balról): Korányi, Harangozó, Szabadkai, Keresztes, Szalay, Pintér, Dudás, Rökk, Kis-Kalkusz, Szabó. A képről Tihanyi II hiányzik

KÖZKINCCSÉ TÉTETIK

aras Lajos
azgató
obbra) Weiss
dith bárónővel
s Korbuly
árollyal,
gyár vezér-
azgatójával

A WMFC balesete a Taxisokkal

A Taxisokkal tervezett fúzió szinte értelmezhetetlen kalamajkát okozott. Az 1939. július 7-i Nemzeti Sportban Garas Lajos, a WMFC ügyvezető alelnöke bejelentette az egyesülés tényét. Fura indokot hozott fel: a saját nevelésű játékosokból álló amatőrcsapatnak lehetőséget akart adni az egyesület vezetősége az NB B-ben való szereplésre. Ehhez viszont a profiknak feljebb kellett egyet lépni, nem lehetett ugyanannak az egyesületnek két csapata azonos osztályban. Garas már azt is közölte, hogy a Taxisok minden játékosát átveszik, s hogy július 16-án megkezdik az edzéseket az egyesített csapattal.

Aztán július 25-én újabb fordulat történt: az MLSZ nem engedélyezte az összeolvadást. Az utókor szempontjából hasonlóan „komoly" indokok alapján. Gidófalvy Pál dr., az MLSZ miniszteri biztosa azt mondta: „Megállapítottam, hogy a taxisok 1932-ben alakultak az alapszabállyal bíró Soffőr Otthon szakosztályaként. A profiliga elfogadta a nevezésüket, az MLSZ elnöki tanácsa szintén. A Taxisok jóhiszeműsége nyilvánvaló. Bár a profijelleg nincs az alapszabályban, mivel azonban hét évig ezen az alapon működött az egylet, nem tartottam volna igazságosnak, hogy lehetetlenné tegyem egy derék munkás egyesület működését. A WMFC-be való beolvadást nem vehettem figyelembe, mert az MLSZ alapszabálya szerint csak egyesületek olvadhatnak egybe, már pedig a taxisok csak a Sofőr Otthon szakosztályaként működtek."

ma sem volt annak a tizenegynek, amelyik aztán 1941 őszén megkezdte a menetelést az első bajnoki címe felé.

A WMFC soha nem lett volna nemhogy bajnok, de villámgyorsan vonzó nagyegyesület sem, ha nincs a gyár támogatása. Wahl Henrik igazgatóval az élen a Weiss Manfréd Acél- és Fémművek vezetői mindent megtettek azért, hogy a futballcsapat olyan legyen a maga kategóriájában, mint az üzem a saját maga frontján.

Faragó Loja számítása bevált, néhány hónappal a Fradi elleni mérkőzés után megtörtént az első kapavágás. 1938. május 31-én megkezdődött Csepel szívében a stadionépítés.

Akkoriban már mindenki sejtette, a pénzügyi hátterét tekintve is alaposan megerősödött WMFC gyorsan feljut majd a legmagasabb osztályba. 1938-ban még lemaradt a Szolnoki MÁV mögött, egy évvel később az vetődött fel, hogy a klub egyesüljön a súlyos pénzügyi gondokkal küzdő Taxisokkal. (Akadt példa akkoriban hasonlóra: a Budafokkal fuzionáló, annak helyét átvevő Gamma kerül így az elitbe.)

NÉVVÁLTOZÁSOK

CSEPELI TESTEDZŐ KÖR
(1912–1932)
CSEPEL FOOTBALL CLUB
(1932–1937)
WEISS MANFRÉD FOOTBALL CLUB
(1937–1942)
CSEPEL FOOTBALL CLUB
(1942–1943)
CSEPELI GYÁRI TK
(1943–1944)
CSEPEL SC
(1944. április–1947)
CSEPEL MUNKÁS TESTEDZŐ KÖR
(1947–1950)
CSEPELI VASAS
(1950–1957)
CSEPEL SPORT CLUB
(1957–1993)
CSEPEL-KORDAX
(1993–1995)
CSEPEL SPORT CLUB
(1995–1999)
CSEPEL SPORT CLUB ALAPÍTVÁNY
(1999–2000)

Szekeres András a helyzet magaslatán. A kiváló kapus szerepet kapott a negyvenes évek mindhárom csepeli bajnokcsapatában

A frigyből tehát nem lett semmi, a WMFC az 1938-1939-es idény után 1939-1940-ben is a második vonalban játszott. Előbbi idényben még megelőzte a Törekvés, utóbbiban már nem akadt ellenlábasa, az egyik NB B-s csoportot, az Alföldit megnyerve, négypontos előnnyel feljutott az élvonalba. (Nagyon magabiztosan. Jellemző, hogy amikor a csapat márciusban 7:0-ra megverte a Rákoskeresztúrt, s ezzel 12 mérkőzésből 12 győzelemmel állt, Benes Ernő, az intéző azt nyilatkozta a meccs végén: „A csapat kissé könnyen vette az ellenfelét". A keresztúriak nevében Vörös Ferenc pedig azt mondta: „A körülményekhez képest elégedett vagyok az eredménnyel.")

Fura kettősség jellemezte abban a két esztendőben a csepeli futballt. Bár korábbi válogatott játékosok, stabil élvonalbeli futballisták kerültek a gyárba dolgozni, egy ideig a többségük csak az üzem valamelyik csapatában játszott. Így Olajkár Károly és Olajkár Sándor (Kispest), Kis-Kalkusz Károly, Dudás János, Szabó Antal, Vidor József (Hungária), Magda Béla (Budai 11, Ferencváros).

A második vonalban, az NB B-ben győztes alakulat az idényben pályára lépett 24 játékosából csak három volt korábbi válogatott spíler: a vezéregyéniség, az egyedüliként minden mérkőzésen szerepelt Rökk Ede, a bohém Edus, a világhírű operettprimadonna, Rökk Marika bátyja, valamint a nagy vándor, a világbajnoki ezüstérmes Króni, azaz Korányi (Kronenberger) Lajos és a csak keveset játszó Jávor Pál. A balösszekötő, a Szegedről megszerzett, majd hamarosan oda vissza is tért Harangozó Gyula pedig a második vonalbeli WMFC-ből került be 1940 májusában a románok elleni találkozóra a magyar válogatottba. Az maradt egyetlen válogatottsága.

Azért „akadtak" még jó játékosok rajtuk kívül is: elsősorban a már évek óta a csapat vezéregyéniségének számító, korábban az amatőrválogatottba is bekerült Gere József, a két kőkemény védő, Kállói Béla és (az időnként még fedezetet is játszó) Szalay II István, valamint a házi gólkirály, a 114 gólból ötvenet (!) szerző Szabadkai Lajos.

A vezérkar természetesen fontosnak tartotta, hogy az élvonalban való szereplésre még tovább erősítse a keretet. A Hungária önfeloszlatása után Szabó Tóni, Dudás János, Kis-Kalkusz Károly (és az ott többnyire tartalék Kállói Béla) is átigazolt a WMFC profi csapatához.

A csepeli klub 1940. augusztus 25-én, az ugyancsak abszolút újonc DIMÁVAG ellen vívta története első élvonalbeli mérkőzését. Diósgyőrben a Szabó - Kis-Kalkusz, Korányi - Keresztes, Kapta, Dudás - Rökk, Harangozó, Szabadkai, Tihanyi II, Pintér tizenegy játszott s nyert 4:3-ra.

Nagy biztonsággal kijelenthető: nem akadt más olyan újonc a magyar futball történetében, amely az első mérkőzésén hat válogatott játékost tudott pályára küldeni, köztük két világbajnoki ezüstérmest (Szabó, Korányi), nem szólva a vb-keret egyik biztonsági tartalékáról, Dudásról, aki egyébként a WMFC első élvonalbeli gólját szerezte.

Az őszi idényt végül az ötödik helyen zárta a csepeli gárda, a nagy fölénnyel vezető Ferencváros, valamint az Újpest, a Szeged és a szintén újonc DIMÁVAG mögött.

Februárban óriási fegyverténynyt hajtott végre a WMFC: az Erdélyi Kupa döntőjében, a csepeli pályán, nézőcsúcsot jelentő 7000 néző előtt, Pintér József góljával 1:0-ra megverte a szezon kiemelkedően legerősebb csapatát, a Ferencvárost. Nagy szó volt, hogy ilyen sokan kimentek a meccsre, Csepel ugyanis akkor még nem tartozott közigazgatásilag Budapesthez, a közlekedés pedig emiatt nagyon drága volt. A Képes Sport korabeli beszámolója megjegyezte: „Az 58 filléres autóbuszjeggyel ugyanis csak a községházáig lehet eljutni. S innen BART-autóbusszal kell folytatni az utat, amelyen új jegyet kell váltani. Így azután 2x74 fillérbe kerül csak a közlekedés, ami bizony 1,48 pengőt tesz ki. Ezen valahogy változtatni kell, mert a labdarúgás szemlélése főleg népi szórakozás. Ez az osztály pedig nem tud csak a közlekedésre másfél pengőt költeni."

Csak viszonyításképpen: maga a sporthetilap akkoriban húsz fillérbe került.

Képessy József, a Képes Sport munkatársa különben a mérkőzés után azt írta: „A WMFC a legjobb úton halad, hogy elérje a nagy hármak (értsd: a Ferencváros, a Hungária és az Újpest - A szerzők) egykori tudását. Szabó még mindig jó kapus, a veterán Korányi pedig, ha kellett, 3-4 métert is behozott Kalocsayn. A védelemben még Kállói játszotta a prímhegedűst. A fedezetsor szürkébb, itt Négyesi, Gere, Szalay volt a rangsor. A csatársorban Rökk gyors, Szabadkai a jövő embere, a Tihanyi II, Pintér balszárny azonban még a válogatott csapatban sem vallana szégyent. Pintér Gyetvayval és az újpesti Tóthtal egyetemben a legjobb magyar balszélső."

Talán azért (is) volt érdemes és érdekes bemutatni a WMFC akkori csapatát, mert az 1940 novemberében kinevezett, Lukács Gedeont, becenevén Gidát váltó fiatal edzőnek, Jávor Pálnak szinte teljesen új csapatot kellett építenie fél évvel később. A Nemzeti Bajnokságban újoncként a Ferencváros, az Újpest, a Szeged és a Szolnok mögött zárt WMFC-ből 1941 nyarán öt korábbi válogatott játékos, Szabó Antal, Kis-

CSEPEL-AUTO-TRADER
(2000. július–2001. január)
MERLAND CSEPEL AUTO-TRADER
(2001. január–2002 augusztus 10.)
CSEPEL SPORT CLUB ALAPÍTVÁNY
(2002. augusztus 11.–2008. július)
CSEPEL FC SE
(2008. július–2011. július)
INDOTEK CSEPEL FC
(2011. július–)

Kalkusz Károly, Korányi Lajos, Harangozó Gyula és Rökk Ede is távozott. Harangozóval együtt visszatért Szegedre a B válogatott Tihanyi II Andor is.

Az idény első hazai bajnoki mérkőzésére (az előző szezon negyedik helyezettje, a Szolnok elleni rangadóra) már az alábbi tizenegyet jelölte ki Jávor Pál: Dósai - Kállói, Szalay - Kapta, Gere, Dudás - Váradi, Marosvári, Olajkár II, Jäger, Pintér. Ez a csapat nyert 3:2-re, Marosvári és Dudás vezérletével. Akkor játszott először a Kispesttől 3000 pengőért vett két Olajkár fivér közül a fiatalabb, s akkor már jobb, a „Kis Olaj". (A sérülten érkezett Olajkár I Károly végül nem játszott bajnoki mérkőzést a WMFC-ben, csak az amatőrök között, a WMTK-ban. Sebaj, a válogatottba is bekerült öccse, Sándor egymaga megszolgálta a vételárat.)

A meggypiros-kék legénység a hetedik fordulóban, a DIMÁVAG 1:0-s legyőzésével ugrott története során először a bajnoki tabella élére. S már nem is nagyon akarta e helyet másnak átengedni. Az őszi fordulókban mindössze egy vereség érte, november elején Újpesten beleszaladt a késbe (1:4). Ám aztán javított, a Kispestet 7:3-ra, a Lampartot 2:1-re, az Újvidéket 5:1-re verte meg. Az akkor már lampartos Szabó Tóni kis híján kivédte egykori játékostársai szemét, de a középfedezetet játszó Olajkárral nem bírt. A Kis Olaj a Lampartnak két, az Újvidéknek három gólt lőtt, nagy része volt abban, hogy a WMFC a második helyezett Újpest előtt kétpontos előnnyel zárta a félévet.

Tavasszal a 25 őszi pont mellé 23-t szerzett a WMFC, de így is növelte előnyét az Újpesttel szemben, s már az utolsó előtti fordulóban, a Gamma ellen matematikailag is biztossá tette története első bajnoki címét. Érdekes, hogy a játékosok később nem is valamelyik győzelmet, hanem az Újpest elleni, április 19-i döntetlent minősítették az „év legszebb mérkőzésének".

TÖBB MINT LEGENDA

A Kis Olaj

Olajkár Sándor (1918. december 3.–1998. október 16.), játékostársai többségéhez hasonlóan, dolgozott a WM gyárban, amellett, hogy profi futballista is volt. Ő például az esztergályos műhelyben ügyködött, a korabeli sajtóbeszámolók szerint közmegelégedésre. Vélelmezzük azért, hogy „főszakmája" a futball volt, abban a kor egyik legsokoldalúbb futballistájának számított. Gallowich Tibor, a korábbi csepeli edző, a későbbi szövetségi kapitány egy 1941. novemberi Képes Sport-interjúban megszólaltatta az univerzális labdarúgót, aki elmondta, 22 éves korára minden poszton játszott már! Kettőn még ifistaként, kilencen a Nemzeti Bajnokságban! Még védett is, korábbi klubjában, a Kispestben, 1941 májusában, egy BSZKRT elleni, a kiesés elkerülése miatt nagyon fontos bajnokin, Vécsey kartörése után, majdnem egy teljes mérkőzésen át. A Kis Olaj egyébként szeretett fogadni, azon a meccsen nyert egy csokoládét (a sört nem szerette...) a menyasszonyától, mert győzött a csapata, viszont neki meg egy pikkolót kellett fizetni a hölgynek, mert „csak" egy gólt szerzett.

Talán azért is, mert bár nem sikerült visszavágni az őszi 1:4-ért, a 3:3 ismét a táblázat élére emelte őket. Néhány nappal korábban 4:0-ra nyertek Szegeden egy szokatlan kifogás, „bírói elfogultság” miatt a Tisza-partiak által sikerrel megóvott mérkőzés újrázásán. Aztán jött az Újpest elleni 3:3, ami lehetett volna rosszabb is (már 3:1-re vezettek a lila-fehérek), ám jobb is (Kapta László mellé rúgott egy büntetőt) - de elég volt ahhoz, hogy átvegye a vezetést a WMFC. S attól kezdve minden bajnokiját megnyerte az idényben, a szolnokit kivéve. Már az sem számított sokat, a 0:1 után azt írta a Képes Sport: „Bajnokverés” Szolnokon. Idézőjelben, mert hát akkor még - matematikailag - nem volt bajnok a WMFC.

Egy héttel később már igen! 1942. június 7-én a forduló előtt hatodik Gammát verte meg 8:4-re, Szabadkai Lajos hat góljával!

Az A válogatottban soha nem szerepelt, ám az 1941-1942-es idényben a szegedi Kalmár György és az újpesti Zsengellér Gyula mögött a bajnoki góllövőlista harmadik helyén végző támadó lőtte a meccs első három találatát, aztán miután a Gamma kiegyenlített, a másodikban rúgott még hármat, az utolsóval kialakítva a végeredményt.

Szabadkai különben hadiárva volt, a hadiárvaház növendékeként kezdett futballozni a Szolnok megyei Homok községben. Tiszaföldváron játszott először bajnoki meccseket, majd felkerült a Ferencvároshoz, de csak egy hónapra. Onnan átvette az Újpest, ám az akkor még Szuhai néven játszó csatár nem fért be az első csapat keretébe. Ezért kölcsönbe elment a Budai 11-be, ott olyan jól futballozott, hogy a lila-fehérek visszahívták. A Megyeri útról került aztán Csepelre, ahol a harmincas évek végének, negyvenes évek elejének házi gólkirálya lett, már a második vonalban is ő lőtte a legtöbb gólt. A bajnoki címmel zárt két idényben összesen 39 gólt rúgott vagy fejelt, a csapatból csak Marosvári Béla volt nála eredményesebb.

Pályafutása elején a Kispesti Húsos, a KAC, a Kistext és a Kispest játékosa is volt, 18 évesen már profi szerződést kapott Kispesten. Csepelre igazolása óriási port vert fel, mert az Újpest, a Kolozsvári AC és a Gamma is meg akarta szerezni, ám ő végül a WMFC-t választotta.

Olajkár Sándor (Marosvári Béla, Szabadkai Lajos és Pintér József mögött) a két bajnoki címet hozott időszakban, 1941–1943-ban a csapat negyedik legjobb góllövője volt, annak ellenére, hogy többnyire nem a csatársorban szerepelt. 1944-ig játszott Csepelen, majd (a bátyjával együtt) rövid időre visszament Kispestre, de aztán Olaszországba szerződött, ahol előbb az Atalanta, majd a Lecco színeiben játszott, ám már nem tudta megközelíteni hazai formáját. Visszatért Magyarországra, ahol nyolcvanévesen hunyt el. Jóval túlélte testvérét, a motorbalesetben 1957-ben meghalt Károlyt, vagyis a Nagy Olajt. Unokája, Szabados József – aki a Kispest-Honvéd, a Pécsi MFC és a Sopron színeiben 293 élvonalbeli mérkőzésen játszott – 1993-ban bajnoki címet is nyert a kispestiekkel.

Olajkár II. Sándor
1918 – 1998

Fotó: Ratkai Orbán

A WMFC a magyar labdarúgás ötödik bajnokcsapata lett a BTC, a Ferencváros, az MTK és az Újpest követőjeként. Játékosállománya vegyesnek volt mondható, legalábbis abból a szempontból, hogy a kulcsemberek bizony, nem Csepelen nőttek fel. A kapus Dósai István a Szegedi Kitartás EAC-ból került a szigetre, a jobbhátvéd Kállói Béla a Hungária nevelése volt, majd Franciaországba, a Le Havre-hoz ment profinak, hazatérve aztán a Zugló, a Soroksár és a Hungária csapatát szolgálta. A kékfehérek önfeloszlatása után igazolt a WMFC-hez. Szalay István tulajdonképpen hasonló utat járt be: a Wekerletelepi SE neveltje a Nemzeti SC feloszlatása után került Csepelre, egyébként a Ferencváros ajánlatát visszautasítva.

A szélsőfedezetek közül Kapta László a WMFC előtt a Kőbányai AC, a Hungária, majd a Budafok futballistájának mondhatta magát, s játszott légiósként Franciaországban, az SC Fives-ben. A Hungáriánál nem tudott bekerülni az első csapatba, ellenben a Budafokkal és a WMFC-vel is nyert egy-egy bajnoki címet a második vonalban, mielőtt „igazi" bajnok lett. Gere József számított az egyik őscsepelinek, egyébként ő volt egyben a csapatkapitány is. Egész pályafutását a WMFC-ben, illetve a jogelőd CSTK-ban töltötte.

A két szélsőcsatár közül az ifjú Váradi Béla tulajdonképpen a Gamma kölcsönjátékosaként került Csepelre, négy évvel korábban, 17 évesen a Szürketaxi tagjaként a magyar élvonal legfiatalabb profi játékosa lett. Csak az első bajnokcsapatban szerepelt, mert aztán vissza kellett térnie a Gammához. A balszélső Pintér József, Geréhez hasonlóan, csepeli nevelésű volt.

A belsőcsatárok közül Szabadkairól már esett korábban szó, két összekötője Marosvári Béla és Dudás János voltak. Olajkár II mellett a csapat legnagyobb tudású játékosai.

Marosvárit eredetileg Adalbert Marksteinernek, sőt románosítva Marcunak hívták, Aradon született. A harmincas évek végén a temesvári Ripensia színeiben emelkedett Románia legjobb csatárai közé, 63 mérkőzésen 62 gólt szerzett az ottani élvonalban. Az 1938-1939-es idény gólkirályaként ünnepelték. 1940 őszén átjött Magyarországra, ahol a WMFC játékosa lett. A negyvenes évek mindhárom csepeli bajnokcsapatának kulcsembere volt (ezt rajta kívül csak Pintér mondhatta el magáról), a 90 mérkőzésén 62 gólt szerzett. Pályafutása során 295 bajnoki mérkőzésen 167 gólt ért el csepeli színekben. Egyike annak a 13 játékosnak, aki pályafutása során a magyar és a román válogatottban is szerepelt.

Dudás Jánost volt a bajnokcsapat legidősebb játékosa a maga 31 évével, s a legtekintélyesebb is: 21 válogatottság állt mögötte, meg két, a Hungáriával nyert bajnoki cím. A harmincas évek közepén még az angolok csodálatát is kiváltotta, akkor óriási – s a magyar futballban példátlan léptékűnek számító – összeget, 90 00 fontot akartak fizetni érte.

A bajnoki címnyerés után a „csepeli disznó" a sporthumor gyakori témája lett, arra utalva, hogy a WMFC elsőségében nagy szerepe volt a szerencsének is. Valóban, a csapat ősszel hét, tavasszal egy bajnokiját „csak" egygólos különbséggel nyerte meg. De megnyerte!

S aztán egy évvel később - immár újra Csepel Football Club néven - igazán csattanós választ adott a tudásában kétkedőknek: megvédte elsőségét.

Tartozunk a (futball)történelmi igazságnak azzal, hogy megjegyezzük: a legnagyobb rivális, a Nagyváradi AC kétszer is megverte az idényben a gyárváros legénységét. A Pece partján - Bodola Gyula négy góljával és vezérletével - 8:2-re, Csepelen 4:3-ra. Az őszi idény végén még a NAC állt a tabella élén, nagyon szoros volt az élmezőny, hiszen a váradiakkal azonos pontszámmal (20-20) állt a Szolnok és a Csepel, 19 pontot szedett addig össze a Ferencváros és a Vasas, s még a hatodik helyezett Salgótarján is egy győzelemnyire állt a listavezetőtől (18). De a tavasz Jávor Pál alakulatáé volt. Az őszi húszhoz a második fél idényben még 25 pontot rakott hozzá a csapat, amely a NAC-on kívül csak a Ferencvárostól kapott ki. Ám ez belefért, a tavaszi indítás, a hét mérkőzésből álló győzelmi széria a táblázat tetejére lendítette a csepelieket. Sokkal fegyelmezettebbé, szilárdabbá vált a védekezés, ez volt a címvédés záloga. A közvetlen védelem az őszi 34 góllal szemben tavasszal csak feleannyit, 17-et kapott. Fontos tényezőt jelentett a kapuscsere: az előző bajnoki címben oroszlánrészt vállaló Dósai István két mérkőzés kivételével végigvédhette az őszt - nem éppen csúcsformában. Tavasszal Szekeres András vette át a helyét, s a korábbi tartalékkapus, valamint Kállói Béla és Szalay II István alkotta védelem sorozatban hozta a mérkőzéseket.

A bajnokság sorsa csak az utolsó fordulóban dőlt el, addigra már csupán két alakulatnak volt esélye az első helyre: a 43 pontos, 88:51-es gólaránnyal álló Csepelnek, valamint a 41 pontos (84:48) NAC-nak. Mindez azt jelentette, hogy előbbieknek elég volt egy döntetlen a még a harmadik hely elérésében reménykedő Salgótarján otthonában.

Jávor Pál edző a tavaszi alapcsapatot (Szekeres - Kállói, Szalay - Kapta, Dudás, Gere - Fuszek, Marosvári, Szabadkai, Olajkár II, Pintér) küldte harcba, kevéske változtatással: Gere ezúttal kimaradt, Olajkár II lett a középfedezet, akkori nevén a kullancs, s Rákosi játszott balfedezetet. (Rákosi, eredeti nevén Rottenbiller Ferenc nagyon szép kort ért meg, 90 évesen, 2010 decemberében hunyt el.)

Az első félidő a csepelieké volt, a 37. percben az éppen a vetélytárs NAC csapatától érkezett Fuszek Kamill labdáját Marosvári Béla, a népszerű Bumbi váltotta gólra. Jávor Pál a második félidőre megerősítette a hátsó alakzatot, még Marosvári és főleg Dudás is elsősorban a védekezéssel törődött. A közönség soraiból érkező kiáltásokból a játékosok is értesültek arról, hogy a NAC is vezetett 1:0-ra a Hungária úton a Gamma ellen (végül 1:1 lett!), s ez csak megsokszorozta az erejüket. Pintér Jóska, a remek és szívós balszélső iszonyatos kínok árán marad a pályán. Egy ütközésnél eltört a lába, de csak akkor adta fel, amikor már biztossá vált a győzelem. A 86. percben a védelembe húzódott házi gólkirály, Marosvári hosszan előrevágta a labdát, Szabadkai kiugrott védője mellett, elgurította a labdát Nádasdi kapus mellett - de talán egy kicsit célt tévesztett. A csepeliek szerencséjére a fürgeléptű Fuszek utolérte, s a hálóba pofozta a labdát. Másodszor is bajnok lett a Csepel.

WMTK
PÉNZTÁR

Özönlik a nép a stadionba

Szekeres András véd

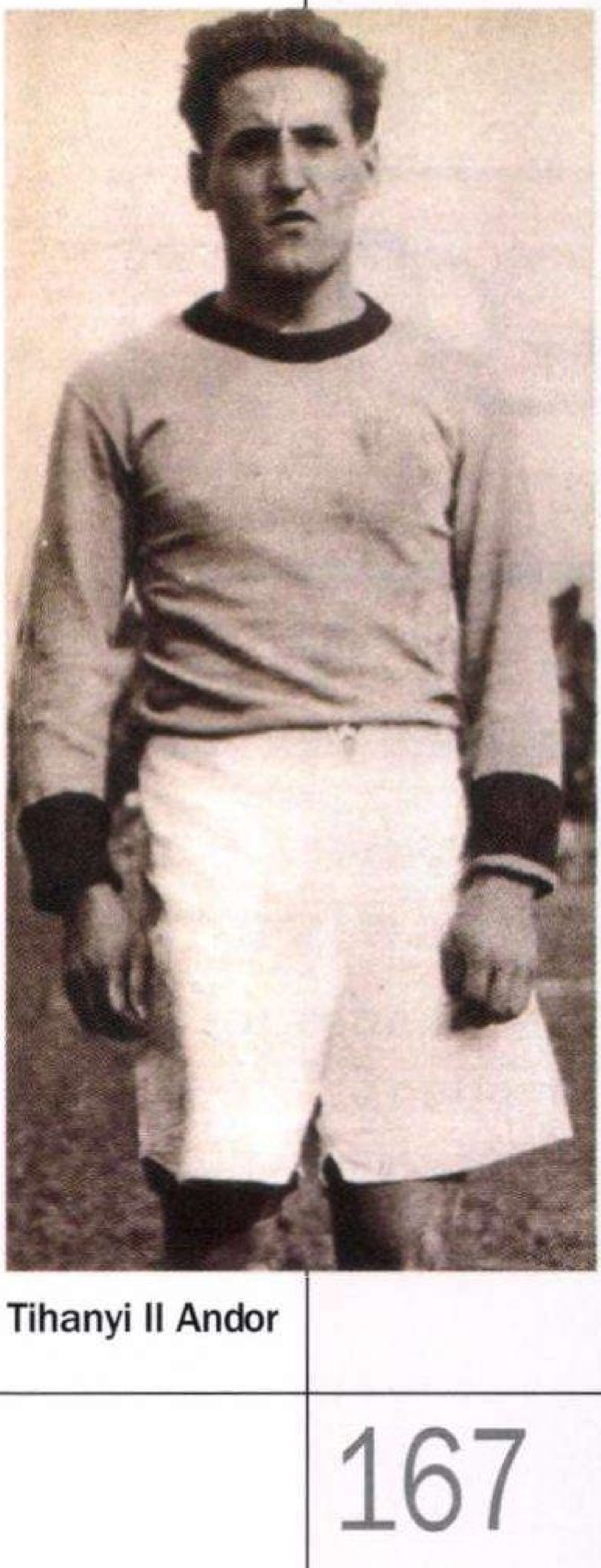

Tihanyi II Andor

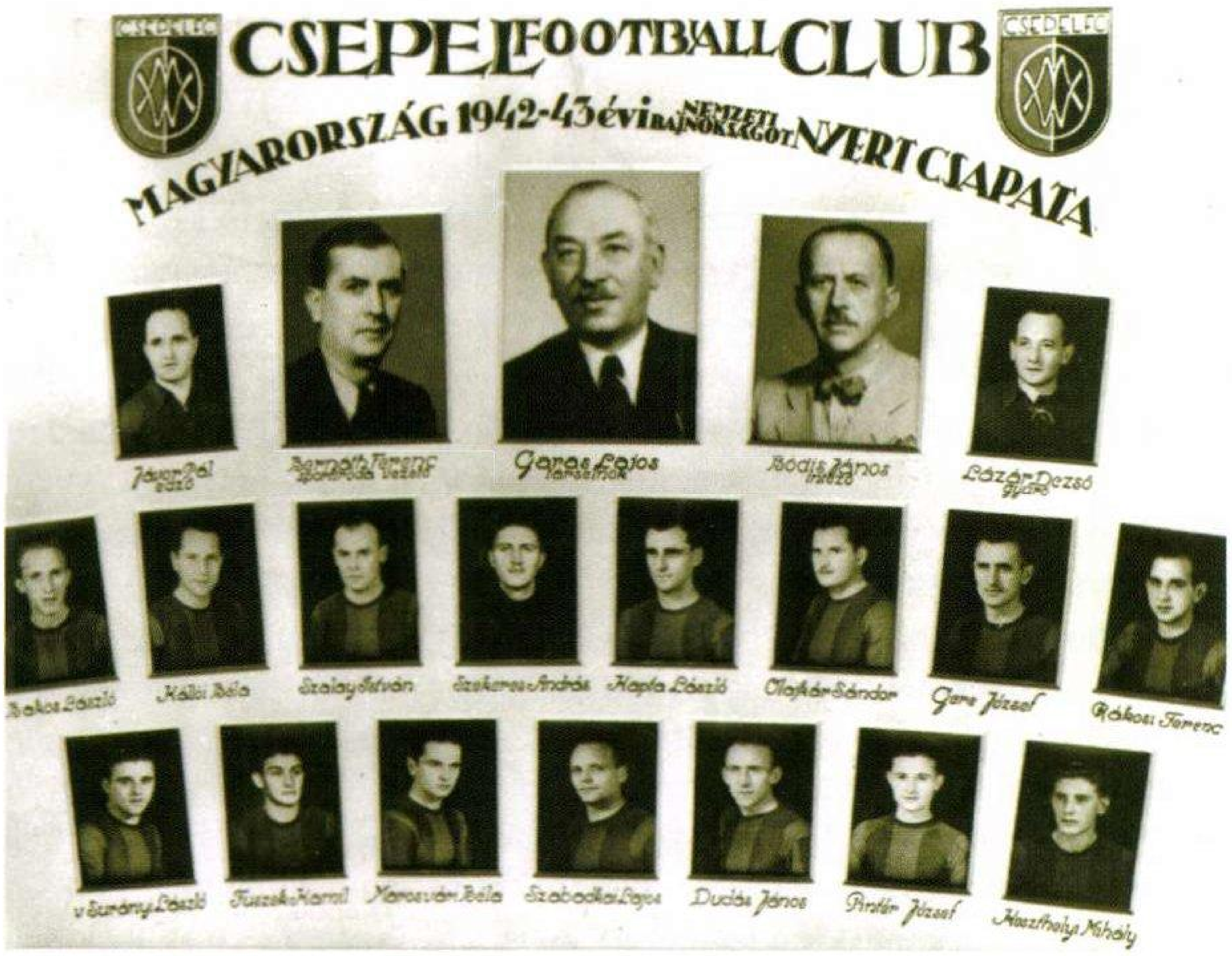
CSEPEL FOOTBALL CLUB
MAGYARORSZÁG 1942-43 évi NEMZETI BAJNOKSÁGOT NYERT CSAPATA

A második bajnokcsapat tablója. Jól látható, újra Csepel Football Club a hivatalos elnevezés

Nem lehet elég nagy fontosságot tulajdonítani a bajnokcsapatoknál az összeszokottságnak. Az első idényben 18, a másodikban 19 játékos játszott, közülük 16-an mind a két idényben. Szalay István mind a 60 mérkőzésen szerepet kapott, Marosvári Béla csak egyről hiányzott, Dudás János kettőről. Hozzátartozik még egy apróság a képhez: a Weiss Manfréd Acél és Fémművek csapata kifejezetten népszerűnek számított a címnyerések évében. A Sporthírlap 1942. július 18-i számában megjelent összesítés alapján csak a két hagyományos óriásklubnak, a Ferencvárosnak (148 000) és az Újpestnek (117 000) volt magasabb a nézőszáma a csepelieknél (85 500). A WMFC jóval megelőzte a legjobb vidéki csapatot, a listán negyedik DIMÁVAG-ot (62 600).

Az első bajnoki címnyerés évében Seper László, az egyik lelkes szurkoló még indulót is komponált a csapatnak. Így szólt a refrénje:

„A Csepel FC tűzön, vizeken át/Kivívja bátran harcos diadalát/A szívünk feldobog, ránk ragyog az ég/Ha zászlónk fent lobog, a piros és kék/Ha síkra szállunk, felharsan ez a dal/Feszüljön izmunk, hogyha nyerni akar./Miénk a győzelem, míg a csapat él/Ragyogjon hírnevünk, mint a nemes acél."

A triplázás már nem sikerült, s nem csak azért, mert a NAC bomba formában futballozta végig az évet. A csepeliek kerete ugyan nem sokat változott (sőt inkább erősödött, hiszen Szabadkai Lajos távozott, de viszszatért Váradi Béla, s átigazolta a klub Újpestről Berzi Sándort), ám a csapat teljesítménye nagyon visszaesett. Még abból sem tudott profitálni az egyesület, hogy a gyár hadiüzemnek nyilváníttatott, s ezért az ott dolgozó futballistákat egy ideig nem vezényelték a frontra. (Az 1944. januári Sporthírlap összeállítása szerint a tizenhetes keretből egyedül a Rákosszentmihályról igazolt tartalék, Heves Sándor nem volt a gyár dolgozója. Honvéd zászlós - ez szerepelt a foglalkozását ismertető rovatban.) A fentiek ismeretében leszögezhetjük: méltatlan volt a bajnoki címvédőtől a kilencedik helyezés, még ha tekintetbe is vesszük, a gyárra minden korábbinál nehezebb idők jöttek. Weiss Manfréd családja többet nem élvezhette kiváltságos szerepét, a gyár német irányítás alá került. Akkor már a játékosok közül is többet frontszolgálatra vezényeltek. Bár a futballisták még a Csepel Football Club név alatt kezdték meg a szezont, már Csepeli Gyári TK, azaz CSGYTK néven fejezték azt be.

Hogy nem a középszerűséggel volt rokonítható a gárda igazi arca, arra jellemző, hogy az egyre több saját nevelésű játékost (Keszthelyi Mihály, Rákosi-Rottenbiller Ferenc, Bakos László, Kiss II Alajos, Jávor II László, Nagy Jenő és a vitézi címet is viselő Surányi László) is a csapatba építő együttes az 1944 őszi, már be nem fejezett bajnokságban csak a Ferencvárost és az Újpestet engedte maga elé.

A világháborút, az akkori szóhasználat szerint a „felszabadulást" Csepelen is hamar követte a futballélet megindulása. Sok fiatal került a csapat keretébe, a meggypiros-kékek a Ganz elleni, május hatodikai első bajnokin a Tihanyi - Kállói, Szabadkai - Füzesi, Csurgó, Rákosi - Szentesi, Kaczor, Keszthelyi, Marosvári, Gáti tizeneggyel nyertek a tizenegy gólt (10:1, „ide") hozó mérkőzésen. Ami a kapust, valamint Marosvárit illeti, még szerencse, hogy odaértek! A két játékos, valamint Szalay II István és Váradi Béla 1945 tavaszán egy ideig Debrecenben volt hadifogoly. A Pavilon laktanyában őrizték őket a szovjetek.

Az idényt végül a harmadik helyen zárta a (például a Kispesthez átlépett Olajkár II-t és Szalayt elveszítő) gárda. Ugyancsak a harmadik helyen végzett az 1945-1946-os bajnokságban, majd „csak" hatodik lett 1947 tavaszán Burger István irányításával, a Szekeres - Rédei, Kónya - Csurgó, Nagy II, Rákosi - Szentesi, Marosvári, Szabadkai, Keszthelyi II M., Pintér tizeneggyel, olyan kiegészítő emberekkel, mint Tihanyi, Keszthelyi I, Híres és Surányi.

A következő idény előtt Kalmár Jenő, a húszas-harmincas évek fordulójának egyik legjobb játékosa vette át a keret edzéseinek irányítását. A remekül fejelő, egyszersmind kiváló technikájú, játékosként a legendákban élő edző oktatói pályafutásának korábbi szakaszában, még a háború vége előtt, a Gammát dirigálta. Csepelen sokat vártak tőle, de talán nem annyit, amennyit teljesített játékosaival. Bemutatkozó idényében bajnoki címet nyert a csepeliekkel!

Az 1941 és 1943 közötti csepeli aranycsapathoz képest alaposan átalakított gárda (amelyben a törzstagok közül csak Szekeres András, Pintér József és Marosvári Béla őrizte meg a helyét, rajtuk kívül Rákosi Ferenc és Keszthelyi Mihály játszott mindhárom bajnokcsapatban) három győzelemmel, köztük az egyik nagy vetélytárs, a Vasas legyőzésével kezdte az idényt. Az akkorra már kulcsemberré lett, az A válogatottba is bekerült Keszthelyi Mihály érdeme volt elsősorban a diadalmenet, az első három fordulóban hét gólt is szerzett. Ám utána kikapott együttese Szombathelyen

Teaivás a meccsszünetben

Szabadkai Lajos

Dudás János

és az Üllői úton a Kispesttől is, s a vesztett pontokat tekintve csak negyedik volt a tabellán. Akkor szenzációs sorozatba kezdett: az őszi idény hátralévő mérkőzésein csak a Ferencváros ellen nem nyert (1:1 az Üllői úton). A tíz győzelem a tabella élére repítette a csapatot, amely egy ponttal előzte meg a Vasast, s néggyel a Kispestet és a Ferencvárost.

A csapat nagyjából hasonló eredménysort produkált tavasszal is, a 27 őszi pont mellé 25-öt gyűjtve. Közben még a nemzetközi porondon is helytállt a Csepel: március végén Prágában megnyerte az MTK, valamint a Sparta és a Slavia előtt a Húsvéti Kupát.

A bajnoki cím végül az utolsó fordulóban dőlt el, nem túlzás, nagyon kevés ennél izgalmasabb idényzárás volt a magyar futball történetében. Az 1948. június 27-i játéknap előtt még három csapat is pályázott az elsőségre. Az éllovas Csepel és a második helyen álló Ferencváros egymással játszott, bármelyik is nyert volna, bajnok. Ám ha döntetlenre végeznek, és a Vasas megveri a Megyeri úton az MTK-t, a piros-kékek a nevető harmadikok - azaz dehogy harmadikok, elsők!

Az angyalföldi legénység megtette a magáét, 15 000 néző előtt 2:0-ra megverte az MTK-t. A csepeli pálya befogadóképessége 18 000 volt akkoriban, de majdnem kétszer annyian zsúfolódtak össze a Béke téri gyep körüli lelátókon. Örök életükre sajnálták volna, ha ezt a meccset kihagyják! Mint ahogy nem hagyták ki a meccset a politikai élet hatalmasságai sem. „A nagy mérkőzés kezdete előtt megérkezik Dinnyés Lajos miniszterelnök, Gerő Ernő közlekedésügyi miniszter, Vas Zoltán miniszter, Ortutay Gyula kultuszminiszter, Révai József nemzetgyűlési képviselő, Hegyi Gyula államtitkár, Farkas Mihály, a Teniszszövetség elnöke. Münnich Ferenc dr., a rendőrfőkapitány, Kádár János nemzetgyűlési képviselő, Donáth Ferenc államtitkár és Hidas Ferenc, az MLSZ helyettes elnöke" - számolt be a Népsport.

A harmadik percben már két góllal vezetett a Fradi, Deák Ferenc, és a még csak 18 éves Kocsis Sándor egy-egy góljával. A Fradi-tábor tagjai

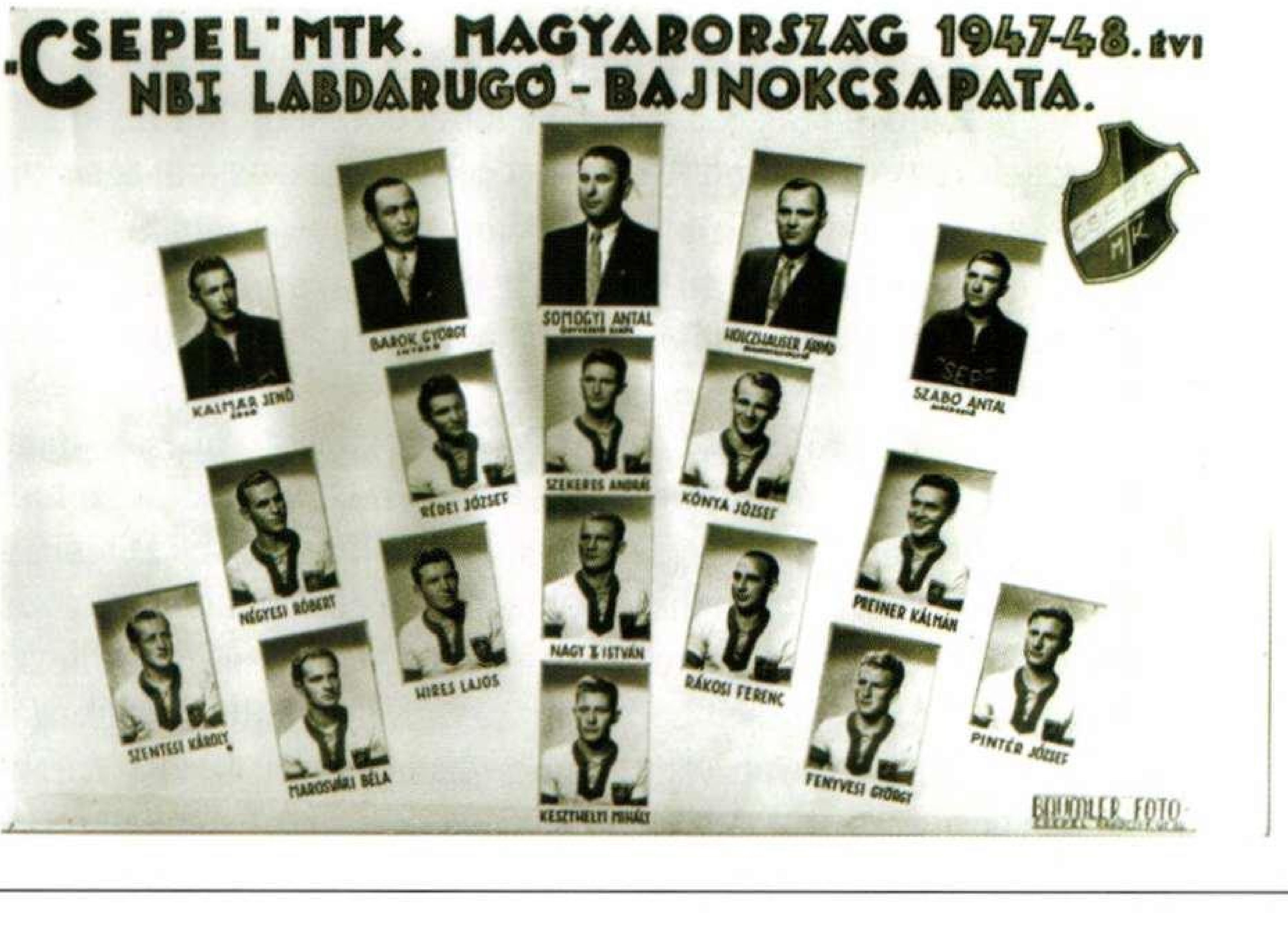
„CSEPEL" MTK. MAGYARORSZÁG 1947-48. ÉVI
NBI LABDARUGÓ-BAJNOKCSAPATA.
KALMÁR JENŐ
BAROK GYÖRGY
SOMOGYI ANTAL
HOLCZHAUSER ÁRPÁD
SZABÓ ANTAL
RÉDEI JÓZSEF
SZEKERES ANDRÁS
KÓNYA JÓZSEF
NÉGYESI RÓBERT
PREINER KÁLMÁN
NAGY II. ISTVÁN
HIRES LAJOS
RÁKOSI FERENC
SZENTESI KÁROLY
MAROSVÁRI BÉLA
PINTÉR JÓZSEF
FENYVESI GYÖRGY
KESZTHELYI MIHÁLY
BÖHMLER FOTO

már ünnepeltek, s azt kiabálták: „Baj-nok-csapat!” Korai volt az örömük. A Csepel (Szekeres - Rédei, Nagy II, Kónya - Híres, Rákosi - Szentesi, Marosvári, Keszthelyi II, Fenyvesi II, Pintér) az első félidőben Marosvári Béla, Fenyvesi II György és a góljánál válltörést szenvedett Szentesi Károly révén fordított.

A második félidő 13. percében a zöld-fehérek Deák „Bamba” tizenegyes-góljával kiegyenlítettek, sőt, miután a büntetőt megelőző ítéletet igazságtalannak érző Rédei megsértette Kamarás Árpád bírót, aki kiállította - rosszul állt a csepeliek szénája. Aztán pedig még rosszabbul, mivel a két sziklakemény hátvéd, Nagy II István és Kónya József összefejelt, s mindkettőt vérző fejjel, féléjultan vitték le a pályáról. A válltörést szenvedett Szentesi szinte csak álldogált a jobbszélen, óriási fájdalmakkal küszködve. Arra még volt ereje, hogy kiprovokáljon Lakat Károllyal szemben egy kettős kiállítást, ha már segíteni nem tudott, „magával vitte” az öltözőbe az egyik legjobb ferencvárosi játékost - hét csepeli maradt tíz fradistával szemben. Éppen csak folytatni lehetett a mérkőzést. A zöld-fehérek támadtak, úgy sejtették, gólra, s ezzel bajnoki aranyra válthatják létszámfölényüket. Ám a 83. percben Marosvári, a vezér, a csapatkapitány nem tartotta a szavát. Alig egy perccel azt követően, hogy odaszólt Szekeres Bandinak, a kapusnak, hogy „Ne rúgd el a labdát, tartsuk magunknál, amíg visszatér Nagy II meg a Pepi”, ő maga rúgott bele egy hatalmasat. Észrevette, hogy a „kis” Fenyvesi üresen maradt, ki tud ugrani. Előreívelt labdájából Fenyvesi II kapura lőtt. A máskor mindig magabiztos Henni Géza ezúttal gyermeteg hibát követett el, kiejtette a labdát, Pintér József pedig a kapuba kotorta. 4:3 a Csepelnek! Kónya „Pepi” és Nagy II ez után beragasztott homlokkal visszatértek, de utóbbi csak percekre, ráadásul aztán Fenyvesi II is megsérült. De a pályán maradt társak kihúzták az utolsó perceket.

A Csepel a negyvenes években immár harmadszor is bajnok lett. S bár talán ilyen „összesített versenyt” még soha nem számoltak, azért jegyezzük meg, az oly sok vihart hozott évtizedben az Újpest és a Csepel három-három, a Ferencváros két, a NAC és a Bp. Honvéd pedig egy-egy bajnokságot nyert. Ennek alapján a történetük legszebb korszakát megélt csepelieknél nem akadt eredményesebb szereplője a negyvenes éveknek!

Ráadásul ameddig az Újpest szinte azonos gárdával nyert sorozatban háromszor, a WMFC-ből lett Csepel MTK átesett a generációváltáson. Az új csapat kialakításában nagy szerepe volt Kalmár Jenőnek (aki a szigetről Dorogra ment dolgozni, majd a Bp. Honvédot, a világ akkori talán legerősebb klubcsapatát dirigálta 1952 és 1956 között), a nagyszerű edzőnek. Kalmár szerepéről így írt 1947 őszén a Képes Sportlap: „A Csepel tavaly ugyanezzel a játékosgárdával a középrégiókban tanyázott. Amikor Kalmár átvette a Csepelt, nem írta elő, hogy hány és milyen játékost vegyenek, hanem a meglevő gárdát vette kezelésbe. Ma a Csepel a magyar bajnokság első helyén áll! Holott csupa dolgozó, munkásfiú alkotja a gárdát, akiknek sohasem jutnak ezreseket kitevő összegek. És ha a Csepelben nincs is Szusza-, Hidegkuti-, Rudas- vagy Puskás-szerű klasszisjátékos, mint csapat: klasszis! Sokkal nagyobb dolog szürke,

KÖZKINCCSÉ TÉTETIK

A négy nevű Marosvári

A legkellemesebb barát, aki a legkellemetlenebb ellenfél

Érdemes még egy helyen felütni a Képes Sportlap bekötött számait: a lap bemutatta az idény során a csepeli játékosokat, a későbbi bajnokokat is. Néhány jellemző idézet az összeállításból: Szekeres András (1921-ben született) magasugrónak készült, „portás" lett belőle. Szentesi Károly (1926) olyan sebes, hogy Sebes edző-elnök úr már igazán felfedezhetné! Csepeli bennszülött, a CSTK nevelése. Csurgó Imre (1915) kitűnő tartalék, minden szerepkörben megállja a helyét. Rédei József (1925) a főiskolai válogatott tagja volt, de keménységben már egyetemi tanár lehetne. Marosvári Béla (1919) a legsokoldalúbb magyar játékos, már négy neve volt eddig! Keszthelyi I Jenő (1922) csak névrokona a Misának. Kónya József (1920) a legkellemesebb barát, a legkellemetlenebb ellenfél. Fenyvesi György (1925) saját termés, az ifiből rukkolt szép lassan előre. Preiner Kálmán (1922) régóta eszi a tartalékok keserű kenyerét. Pedig kalácsot is megérdemelne, mert jó játékos. Híres Alajos (1921) az egyetlen, aki nem itt, hanem Újpesten lakik. Onnan hoz magával egy kicsit mindig abból a jó öreg UMTE-UTSE stílusból. *(A nyolcvanas évek válogatott védőjének, Híres Gábornak az édesapja. – A szerzők.)* Keszthelyi II Mihály (1922) csepeli termés és nevelés. Hárman valának eddig válogatottak a gárdából, Marosvári, Rákosi és a Misa. Nagy II István (1922) miért kettő? Ki tudja? Hiszen ilyen kemény kullancs összesen nincs kettő Magyarországon! Pintér József (1917) a legkönnyebb súlyú, de nem a legkönnyebb ellenfél. Rákosi Ferenc (1921) Budapesten született, majdnem a Rottenbiller utcában. *(Rottenbiller volt az eredeti neve. – A szerzők.)* Imri István (1923) lehet, hogy tavasszal ő lesz az állandó center.

TÖBB MINT LEGENDA

Misa, a csepeli rekorder

Keszthelyi II Mihály (1922. december 11.–2000. március 11.) emblematikus figurája a csepeli labdarúgásnak. A Keszli néven született hajdani belsőcsatár, a futball világában használt becenevén Misa a Csepeli MOVE együttesében kezdett 14 évesen játszani, majd az első bajnoki címnyerés előtti nyáron igazolt a WMFC-hez. 1941 és 1957 között 16 szezonban játszott az első csapatban, mind ez, mind pedig az élvonalban töltött 370 mérkőzése és 170 gólja klubrekord. Mint ahogy (holtversenyben) három bajnoki címe is az. 1946 áprilisa és 1953 októbere között hatszor játszott az A válogatottban. Visszavonulása után a klub edzői stábjában kezdett dolgozni, előbb a serdülőkkel, majd a tartalékokkal foglalkozott, 1965 és 1974 között pedig az első csapatot dirigálta. 1974-ben az középszerű, vagy legalább is, nem kiemelkedő futballistákból klasszisscsapatot építeni!"

A bajnokcsapat keretéből 1947 őszéig Keszthelyi, Marosvári és Rákosi szerepelt az A válogatottban. 1948 tavaszán Kónya, Nagy II és Pintér is bekerült a nemzeti tizenegybe. (Igaz, utóbbi kettő egyetlen válogatottságát azonos napon, de különböző ellenféllel szemben ünnepelte. 1948. május 23-án, Budapesten a csehszlovákokkal és Tiranában az albánokkal is játszott hivatalos válogatott-mérkőzést a magyar A csapat.)

Talán nem sértjük meg a csepeli bajnokok emlékét, ha megjegyezzük, az egyéni képességeket tekintve ez a gárda nem versenyezhetett az egy évvel később aranyérmes, története egyik legerősebb tizenegyével tündöklő Ferencvárossal, majd a magyar klubfutball nagy átszervezése után a Bp. Honvéddal és a soknevű MTK-val.

Nyilván ez volt az oka, hogy a csapat a következő években nem tudta megközelíteni 1947-1948-as remek szereplését - még az sem segített, hogy Jávor Pál visszatért a kispadra -, de még egy fél évtizeden keresztül őrizte helyét a közvetlen élmezőny mögött. (1948-49: 5., 1949-1950: 4., 1950 ősz: 4., 1951: 5., 1952: 5., 1953: 11., 1954: 12., 1955: 9., 1956, a félbeszakadt, s így nem hivatalos bajnokság: 6., 1957: 5., 1957-1958: 10.)

Ebben az időszakban újabb generációváltás zajlott le a csapatnál, 1951 végére Szekeres, Marosvári, Pintér, Rákosi és még néhány idősebb játékos elbúcsúzott. A helyükre olyan későbbi pillérek kerültek, mint az 1949 és 1963 között 312 bajnokit teljesítő Takács György és az 1954-es világbajnoki keretbe is bekerült, a klubot 13 idényen keresztül szolgáló, 296 élvonalbeli bajnokit játszó Tóth József, illetve rövid időre (1951-1952) Czibor Zoltán, az Aranycsapat balszélsője. 1956-ig játszott a csepeli színekben a kétszer az A válogatottba is beállított Csernai Pál, aki aztán az NSZK-ban a magyarországinál halványabb játékoskarriert futott be, ellenben edzőként világhírt szerzett magának. Pályafutása csúcspontján (1978-1983) a Bayern Münchent irányította, s nyert a bajor klubbal két bajnoki címet és egy kupát, eljutott a csapattal 1981-ben a Bajnokcsapatok Európa-kupája döntőjébe.

Egyetértés, majd a fúzió után 1975 és 1977 között az MTK-VM edzője volt, aztán egyéves kihagyás után visszatért Csepelre, 1983-ig ismét irányította a meggypiros-kékeket. Élete klubjának összesen 406 élvonalbeli bajnoki mérkőzésén ült a kispadon vezetőedzőként. Aligha kell hangsúlyozni: ez is klubrekord...

Ebben az időszakban a kor gyakorlatának megfelelően többször is nevet váltó egyesület csapatát mindvégig a klub korábbi játékosai dirigálták edzőként. Jávor Páltól Marosvári Béla vette át a csapatot 1953-ban, majd az ő helyére Kállói Béla került 1955-ben, mígnem 1957 elején Jávor Pál harmadszor is visszakerült a csapat élére.

Azonnal munkához látott, megerősítette, s kicsit átszervezte az együttest. Az addigi, az erőteljes, angol típusú középcsatárra alapozott játékot a védekezés fókuszba állítása követte. Az edző tisztában volt azzal, hogy csak nagyon fegyelmezett játékkal, keveset kockáztatva veheti fel a versenyt a Csepel a vetélytársakkal. Sokat számított, hogy néhány tehetséges játékos (elsősorban Pál Tibor, Sátori-Schweretz Imre) érkezett, illetve beépült a csapatba (Povázsai László, Kisuczky Róbert). A tízedik helyezett Csepeltől senki sem várt kiugró szereplést, noha abban szinte minden szakértő egyetértett, hogy az építkezésre szánt esztendő után Jávor Pál keze alatt előrelép majd a csapat. De hogy nem lép majd, hanem ugrik?...

Az őszi idényt még a harmadik helyen zárta a Csepel, amely szilárd védekezésre és gyors megugrásokra épített játékával lépegetett előre. Jávor Pál edző szerint ez a tavaszi idényre még kiegészült a szoros emberfogással is. Pályaválasztóként nyolc gólt rúgott csapata a Miskolci VSC-nek, ötöt a Tatabányának és a Salgótarjánnak, négyet a Diósgyőrnek és hármat-hármat a Honvédnak, a Dózsának, a Szombathelynek és a BVSC-nek. Kapott gól nélkül egyetlen csapat sem úszta meg, vendégként csak a Vasas szerzett két, illetve a Ferencváros egy pontot Csepelen. Ugyanakkor idegenben csak a Vasast, a Diósgyőrt és a Dorogot tudta legyőzni, miközben öt további ellenféllel szemben kibekkelte a döntetlent. A Csepel az utolsó két fordulóban előbb a Vasassal, majd a Ferencvárossal játszott. A kulcsmérkőzés az angyalföldi volt: éppen olyan hősies küzdelemben kiharcolt győzelem volt, mint 1948-ban a Fradi

TÖBB MINT LEGENDA

Jávor Pál, de nem a színész

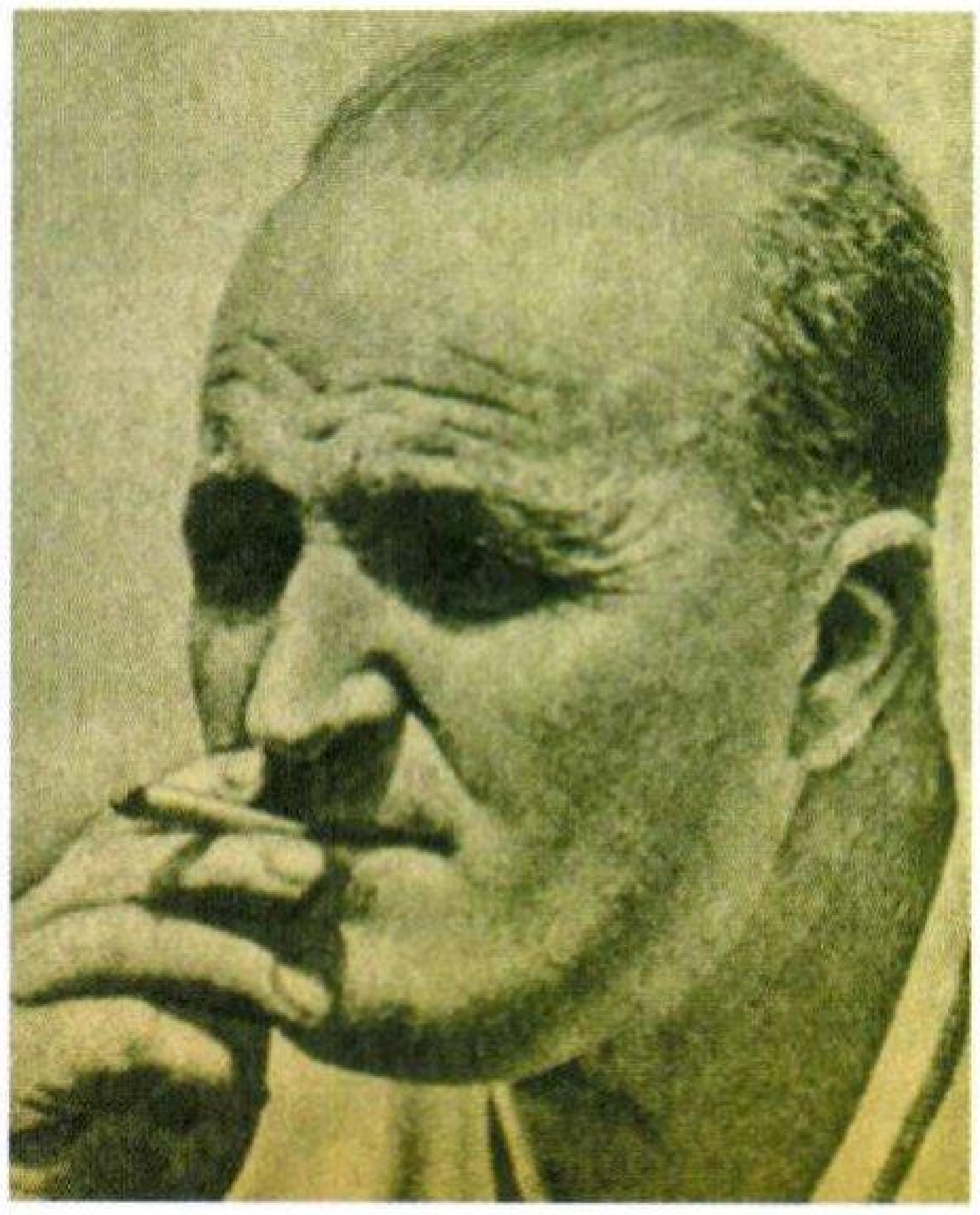

A Jakube néven született (1907. február 5.–1989. február 5.) egykori válogatott futballista a harmincas években rengeteg tréfa alanya volt a híres színésszel való névazonossága miatt. A korszak legsármosabb magyar férfiszínésze igazi legendává nemesült, de Jaksi legalább olyan nagymenő lett a maga műfajában, mint a duplán drusza filmsztár.
Újpesten született, a húszas évek elején az UMTE csapatában kezdett futballozni, onnan került az Újpest FC amatőrcsapatába, az UTE-be, de csak öt mérkőzésre. Pozsonyi Imre edző azonnal felvitte a

elleni. Jávor Pál öt (!) kulcsjátékosáról, Bakó Béláról, Kóczián II Jánosról, Mednyánszky Rudolfról, az idény gólkirályáról, Kisuczky Róbertről és Povázsai Lászlóról is lemondani kényszerült. Ám a Tóth - Bulla, Kóczián I, Takács - Ughy, Kleibán - Tóth II, Sátori, Gondos, Pál, Németh tizenegy emberfeletti teljesítményt nyújtva, 3:0-ra legyőzte az esélyesebb Vasast. (Gólszerzők: Bulla, Gondos, Németh.) Az utolsó fordulóban már csak arra kellett ügyelni, ne kapjon ki a csapat a Ferencvárostól.

A következő szezonban a Csepel kilépett a nemzetközi porondra, de a BEK-ben már az első körben kiesett a hazai pályán elszenvedett veresége miatt a török Fenerbahçe ellen. Ráadásul a teljesen szétesett gárda mindössze egyetlen ponttal kerülte el a kiesést az NB I-ben. Ma már tudjuk, csak időlegesen. Az 1961-es tízedik hely után 1962-ben, öt ponttal leszakadva még a másik búcsúzótól is, a mezőny utolsó helyén végezve esett ki. Továbbra is a klub egykori futballistái irányították edzőként a csapatot (Jávor Pált Szalay II István követte, őt pedig Preiner Kálmán váltotta), de a korábbi generációkra jellemző csapategység, bajtársi szellem már a múlté volt. A bajnokcsapat tagjainak egy része visszavonult, vagy új klubot választott magának.

Preiner Kálmán egy év után visszavezette a csapatot az NB I-be, amely aztán 1979-ig folyamatosan a legmagasabb osztályban szerepelt. Példátlan a többi, megszakítások nélkül az élvonalban szereplő alakulat történetét nézve, hogy ebben az időszakban mindössze négy vezetőedző dirigálta csak a csapatot. 1965 áprilisáig Preiner Kálmán, akinek utolsó mérkőzése az idény végén bajnoki címet nyerő Vasas 1:0-s legyőzése volt, az élvonalban először azon a mérkőzésen szereplő Sebestyén József góljával. Aztán Keszthelyi Mihály, akit Thomann Antal váltott 1974 nyarán (az egykori Fradi-játékos volt az első vezetőedző az egyesület történetében a Kalmár Jenővel nyert 1948-as bajnoki cím óta, aki fut-

Faludi Dezső

Fatér Károly

Molnár Tibor

Rottenbiller István

profik közé. 1935-ig játszott a lila-fehéreknél, még a profi bajnokság gólkirályi címét is elnyerte 1933-ban. Utána Pozsonyban, a CSSK Bratislavánál játszott, ahol ugyan remekül érezte magát, de a háború miatt inkább visszatért Magyarországra.

Szerepelt a WMFC a második ligában bajnoki címet nyert együttesében, ám aztán egy tokszalagszakadás véget vetett játékoskarrierjének. Szerencsére Faragó Loja, illetve a csepeli vezetők 1940 őszén őt bízták meg a csapat irányításával. Jávor a negyvenes évek sztáredzője volt, 1942-ben és 1943-ban a WMFC-vel, 1946-ban az Újpesttel nyert bajnokságot, sőt még a következő idény őszén is ő dirigálta az 1947 tavaszán aranyérmes lila-fehéreket. Utána a Vasasnál, majd a Soroksári ESE gárdájánál dolgozott, aztán visszatért Csepelre. Két év után továbbállt, a Bp. Dózsa, majd a Diósgyőr mestere lett, aztán következett a harmadik edzői korszak, a rekordot jelentő ötödik bajnoki címmel. Egyetlen magyar tréner sem nyert annyi bajnoki címet a honi labdarúgás élvonalában, mint Jávor Pál!

TOTO
TOTO
SPORTRA UTAZÁSRA

Erős keret a hetvenes évek elejéről. Állnak (balról): Fatér, Pető, Gulyás, Sándor, Kandi, Hunyadi, Fekete. Elöl: Somogyi, Bartos, Szurgent, Godán, Buronyi, Varga, Csordás

ballistaként nem szolgálta a klubot), majd 1976 és 1978 között Kóczián Antal, az 1959-es bajnokcsapat tagja, s végül a visszatért Keszthelyi.

Noha ebben az időszakban voltak kiemelkedő képességű játékosai a Csepelnek (az olimpiai bajnok Fatér Károly, valamint Vellai István az A válogatottba is bekerült), a meggypiros-kékek nem tudtak kilépni a középcsapat feliratú skatulyából. Kétségtelen, hogy az állandóság jellemezte bizonyos tekintetben a játékosállományt, amire persze garancia volt a kevés edzőváltás is. Vellai István (1963 és 1977 között) 305 mérkőzésen játszott, amivel Keszthelyi Mihály (1941 és 1957 között 370 találkozó) és Takács György (1949-1963, 312) mögött, Kleibán Antal (1953-1967, 304) előtt harmadik az egyesület örökranglistáján. De a korszak szereplői közül 200 élvonalbeli találkozónál többet jegyzett Kalmár László (1958-1972, 296), Rottenbiller István (1960-1972, 266), Molnár Tibor (1963-1973, 243), Csordás Károly (1969-1979, 235) és Faludi Dezső (1963-1972, 203) is, Fatér Károly (1963-1974) pedig éppen a 200. meccse előtt búcsúzott a csapattól és az élvonaltól.

Ebben az időszakban Thomann Antal első idénye, az 1974-75-ös hozta a legjobb eredményt, akkor éppen csak lemaradt a dobogóról, a negyedik helyen végzett a Csepel. A szezon során az alábbi játékosok alkották a legtöbbet játszók tizenegyét: Hajdú Lajos - Godán Lajos, Ruzsinszky József, Vellai István, Hunyadi László - Ozsváth Károly, Varga Miklós, Gulyás Sándor - Karalyos István, Csordás Károly és Buronyi Tibor vagy Szurgent Lajos.

Még egyszer került a Csepel a bajnoki dobogó közelébe, két évvel a mélypontot jelentő kiesés után, az 1982-1983-as szezon végén. Az volt Keszthelyi Mihály búcsúidénye vezetőedzőként. Vitathatatlan, hogy abban az idényben játszott együtt az utolsó bajnoki címnyerés óta máig eltelt több mint ötven év legerősebb tizenegye: Kovács Attila - Kincses Béla, Godán Lajos, Kőhalmi Gábor, Gálhidi György - Kelemen Gusztáv, Mészöly Pál, Lazsányi László - Tulipán Mihály, Dékány Gábor, Budavári László. Közülük Budavári, Godán, Kelemen, Kovács, Kőhalmi és Tulipán is bekerült a csepeli klub játékosaként az A válogatottba. Az akkor már inkább tartalék Wéber Antal (1974-1985, 255), Godán Lajos (1973-1983, 239), valamint Kőhalmi Gábor (1977-1984, 213) is túljutott a 200. bajnoki meccsén csepeliként.

Akkoriban a remek őszt produkáló, csak a bajnok és a kor legjobbjának számító Rába ETO-tól kikapó együttes sikereinek okait így foglalta össze pontokba szedve a Népsport: „1. Stabil gazdasági bázis. 2. A klubért élő-haló, többre törekvő vezetés. 3. Minőségi összetételű játékos-anyag. 4. Némi szerencse.”

Már megint a „csepeli disznó”...

A folytatás már kevésbé szépen alakult, de a negyedik helyezés így is feltétlen dicséretesnek számított. Keszthelyi Mihály búcsúját követően Puskás Lajos dr. vette át a csapatot. Az új edző a fegyelmet tartotta a legfontosabbnak, mégis ebben az időszakban robbant ki az egyesület történetének legnagyobb botránya: több játékos is belekeveredett az 1984 nyarán kitört vesztegetési botrányba. Végül négy játékost, köztük a védelem pilléreit, a válogatott Kovács Attilát és Kőhalmi Gábort, valamint Lazsányi Lászlót és a tartalékkapust, Gendúr Lászlót kizárták a klubból. (Előbbi kettőt az MLSZ 10-10, utóbbiakat 4-4 éves eltiltással sújtotta.)

„A botrány erősen megrázta, évekre visszavetette a klubot” - írta Kiss László a Csepeli Sport Club 75 éve című munkában, még 1987-ben. Lassan negyedszázaddal később még tovább mehetünk: a Csepel soha nem tudta kiheverni a traumát. 1986 és 1992 között - egyetlen szezont leszámítva - hiányzott a meggypiros-kék gárda az elitliga mezőnyéből. A kilencvenes évek elején, a magyar vadkapitalizmus időszakában a Kordax jelentette - akkor jónak mondható - anyagi háttérnek is köszönhetően még egyszer visszakapaszkodott az élvonal középcsapatai közé (1992-1993: 7., 1993-1994: 8., 1994-1995: 12., 1995-1996: 8.). Akkoriban még a válogatottba is bekerült játékosai közül Hajdu Attila (1994-1995), Váczi Dénes (1994-1996), Nagy Tamás (1995), Zombori Zalán (1995) és Baranyi Miklós (1996).

Aztán 1997-ben kiesett a Csepel az NB I-ből. Egyelőre úgy fest: végleg.

Godán Lajos

Gulyás Sándor

Vellai István

Kandi György

Az 1941-1942. évi bajnokság

1. WMFC	30	21	6	3	92:49	48
2. Újpest FC	30	18	8	4	90:42	44
3. Szolnoki MÁV	30	18	5	7	89:49	41
4. Szegedi AK	30	11	10	5	95:51	40
5. Nagyváradi AC	30	14	8	8	81:52	36
6. Ferencváros	30	15	5	10	124:69	35
7. Gamma FC	30	15	2	13	72:67	32
8. DIMÁVAG	30	10	9	11	72:68	29
9. Salgótarjáni BTC	30	10	9	11	67:77	29
10. Elektromos FC	30	10	7	13	63:60	27
11. Kispest FC	30	12	3	15	67:89	27

12. Újvidéki AC	30	10	5	15	47:86	25
13. Kolozsvári AC	30	8	6	16	51:78	22
14. Lampart FC	30	8	3	19	48:93	19
15. Tisza Szegedi VSE	30	5	3	22	42:113	13
16. Bp. MÁVAG	30	4	5	21	35:97	13

A BAJNOK WEISS MANFRÉD FOOTBALL CLUB JÁTÉKOSAI: Dósai István 29 - Kállói Béla 30, Szalay II István 30 - Kapta László 29, Olajkár II Sándor 22, Gere József 23 - Váradi Béla 17, Marosvári Béla 29, Szabadkai Lajos 27, Dudás János 30, Pintér József 29. Játszottak még: Jávor II László 15, Kiss II Alajos 12, Devecseri Sándor 3, Surányi László 2, Keszthelyi II Mihály 1, Rákosi Ferenc 1, Szekeres András (k) 1. Edző: Jávor Pál.

Az 1942-1943. évi bajnokság

1. WMFC	30	21	3	6	90:51	45
2. Nagyváradi AC	30	19	4	7	85:49	42
3. Ferencváros	30	15	6	9	84:51	36
4. Gamma FC	30	12	12	6	67:49	36
5. Salgótarjáni BTC	30	13	8	9	75:66	34
6. Vasas SC	30	14	5	11	64:49	33
7. Újpest FC	30	13	7	10	77:70	33
8. Szolnoki MÁV	30	13	6	11	71:53	32
9. Kispest FC	30	10	6	14	55:63	26
10. Kolozsvári AC	30	11	4	15	60:70	26
11. Újvidéki AC	30	10	6	14	52:63	26
12. DIMÁVAG	30	9	8	13	54:78	26
13. Elektromos FC	30	10	5	15	63:54	25
14. Sz. Haladás	30	8	7	15	60:92	23
15. Szegedi AK	30	8	3	19	60:115	19
16. Törekvés SC	30	6	6	18	42:86	18

A BAJNOK WEISS MANFRÉD FOOTBALL CLUB JÁTÉKOSAI: Szekeres András 17 - Kállói Béla 25, Szalay II István 30 - Kapta László 20, Olajkár II Sándor 24, Gere József 25 - Fuszek Kamill 29, Marosvári Béla 30, Szabadkai Lajos 18, Dudás János 29, Pintér József 25. Játszottak még: Rákosi Ferenc 14, Dósai István (k) 13, Jávor II

A négy bajnokcsapat közül a legnagyobb meglepetést az 1958-1959-es okozta sikerével. Állnak (balról): Kleibán, Bulla, Ughy, Tóth II, Kemény, Kisuczky, Povázsai, Kóczián, Mednyánszky, Bakó, Takács

László 10, Bakos László 9, Keszthelyi II Mihály 4, Surányi László 4, Kiss II Alajos 2, Nagy Jenő 2. Edző: Jávor Pál.

Az 1947-1948. évi bajnokság

1. Csepel MTK	32	24	4	4	73:32	52
2. Vasas SC	32	22	7	3	76:31	51
3. Ferencvárosi TC	32	23	4	5	82:42	50
4. Kispest FC	32	21	6	5	82:42	48
5. Újpesti TE	32	18	8	6	83:43	44
6. MTK	32	19	4	9	75:36	42
7. Sz. Haladás	32	13	7	12	49:48	33
8. MATEOSZ	32	11	9	12	42:42	31
9. Salgótarjáni BTC	32	10	6	16	32:55	26
10. Szentlőrinci AC	32	8	9	15	38:63	25
11. Győri ETO	32	11	2	19	47:62	24
12. Szegedi AK	32	9	6	17	30:55	24
13. Elektromos M.	32	7	8	17	30:61	22
14. EMTK	32	9	4	19	33:72	22
15. Szolnoki MÁV	32	8	5	19	33:69	21
16. Debreceni VSC	32	8	3	21	37:76	19
17. MOGÜRT SC*	32	4	2	26	23:34	10

** A MOGÜRT visszalépett, s a tavaszi fordulókban már nem szerepelt.*

A BAJNOK CSEPEL MUNKÁS TESTEDZŐ KÖR JÁTÉKOSAI: Szekeres András 29 - Rédei József 31, Nagy II István 31, Kónya I József 31 - Híres Alajos 31, Rákosi Ferenc 31 - Szentesi Károly 27, Marosvári Béla 31, Keszthelyi II Mihály 29, Fenyvesi György 18, Pintér József 31. Játszottak még: Imri István 10, Preiner Kálmán 5, Négyesi III Frigyes 4, Tihanyi László (k) 1, Bakó Béla (k) 1. Edző: Kalmár Jenő.

Az 1958-1959. évi bajnokság

1. Csepel SC	26	14	6	6	56:25	34
2. MTK	26	15	4	7	45:26	34
3. Bp. Honvéd	26	13	7	6	46:25	33
4. Vasas SC	26	12	9	5	30:22	33
5. Újpesti Dózsa	26	12	7	7	50:38	31
6. Tatabányai Bányász	26	12	7	7	39:31	31
7. Ferencvárosi TC	26	10	8	8	37:37	28
8. Salgótarjáni BTC	26	8	9	9	30:37	25
9. Diósgyőri Vasas	26	6	10	10	28:35	22
10. Sz. Haladás*	26	8	8	10	26:39	22
11. Dorogi Bányász	26	5	11	10	33:40	21
12. BVSC	26	6	6	12	26:39 18	
13. Miskolci VSC	26	4	9	13	15:46	17
14. Győri Vasas ETO	26	3	7	16	15:36	13

** Két pont levonva*

A BAJNOK CSEPEL SC JÁTÉKOSAI: Bakó Béla 22 - Bulla József 19, Kóczián I Antal 26, Takács György 24 - Ughy Tibor 16, Kleibán Antal 26 - Tóth II József 25, Kisuczky Róbert 23, Gondos Tibor 26, Pál II Tibor 23, Németh Ferenc 11. Játszottak még: Kóczián II János 13, Mednyánszky Rudolf 11, Povázsai László 8, Magyar Árpád 4, Sátori-Schwelecz Imre 4, Tóth István (k) 4, Kemény Tibor 1. Edző: Jávor Pál.

Bizonyos Pesti nevű újságíró tollából Labdarugók Nagyváradon címmel hosszabb írást közölt a Nagyvárad című lap 1902. április 27-én, ebből az idézet: „Nagyváradon labdarúgó csapat alakult (...) a Nagyváradi Tornakör vezetőségének, Mezey elnöknek és Jelinek Géza titkárnak köszönhető, hogy nálunk is meghonosult e hasznos testedző sport. Ők állitották össze azt a lelkes kis csoportot a mely kedd, csütörtök, szombat és vasárnap délutánokon szórakoztatja a mindég szép számu érdeklődő közönséget a Rhédey kertben.”

Május 25-én újabb cikket hozott az újság: „A Nagyváradon is immár népszerüvé vált football játékot junius hó 1-én mutatják be nyilvánosan a Sport-téren. A football lesz ugyanis a tornakörök versenyének legérdekesebb programmpontja. A versenyek védnökségét Gerliczy Félixné bárónő vállalta magára, míg a rendezőség élén Mezey Mihály, Weitersütz János, Szathmári Király Andor, Fleischacker Hugó és Jelinek Géza tagokból álló bizottság késziti elő az igen érdekes versenyt. A football csapatok tegnap este tartották az első összpróbát, melyen 20-30-an vettek részt, s a mely igen érdekes látványt nyujtott az érdeklődő közönségnek.”

Ne ragadjunk le a maitól bőven eltérő helyesírási szabályokon, következzen az első mérkőzés leírása: „A közönség érdeklődése a legmagasabb fokra hágott a football match megkezdésekor. Jelinek Géza vezette ki a csapatokat. Öltözetük rövid fekete nadrág, vörös és kék tornaverseny *(tudniillik atlétatrikó - a szerzők)*, ugyanilyen szinü sapka és öv. A vörös csapatban voltak: Hantke Emil (kapus), Medvigy Mihály, Misuray József (hátvédek). Sipos Ernő, Aliquander Ödön, Zigre Miklós (fedezet), Jeszenszky Lajos, Erdelt Béla, Beöthy Miklós, továbbá Böszörményi Béla és Gál László (csatárok). A kék csapat tagjai: Mercsa Viktor (kapus), Popovits György, Persz Ferencz (hátvédek), Montia Emil, Plattner Miksa, Lukács Béla (fedezet), Dayka Endre, Koczó Jenő, Varga Ákos, továbbá Kirsteuer (Budapest), Kodat (Budapest) csatárok. Biró volt Jelinek Géza, határőrsök Géczy Imre és Dipold Endre.” *(Nagyvárad 1902. június 3.)* „Az intelligens

A klub öröktizenegyei

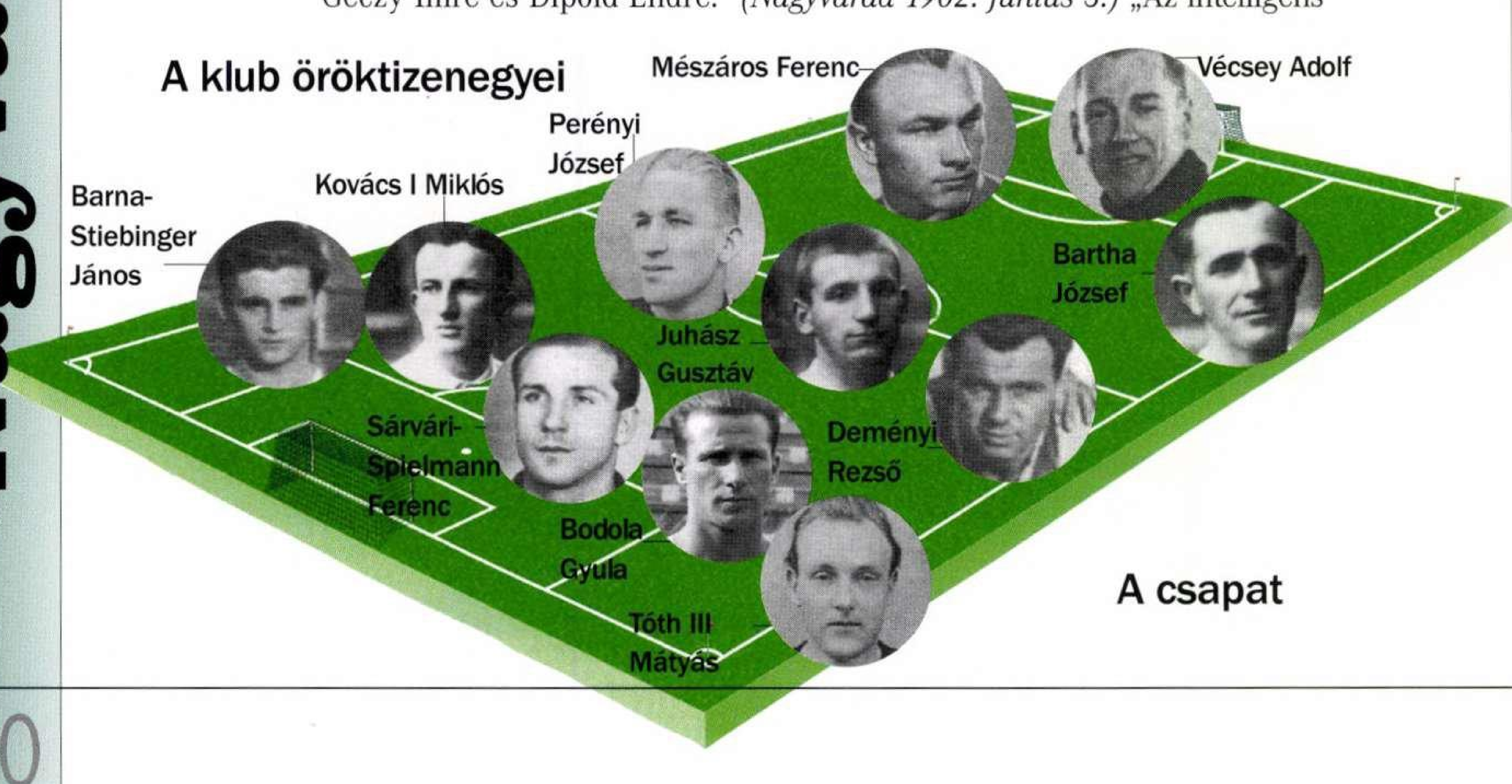

A csapat

Nagyváradi Athlétikai Club

ALAPÍTVA: 1910
MEGSZŰNT: 1963
SZÍNE: zöld-fehér

SIKEREI: MAGYAR BAJNOK: 1944
ROMÁN BAJNOK: 1949
ROMÁN KUPA-GYŐZTES: 1956

és szép közönség jelenlétében" lebonyolított találkozón „(...) ügyes gólt csinált ekkor Mondat center csatár. (...) A verseny végeredménye 2:0 volt. A két golt a kék csapat csinálta s igy a matchot ők nyerték meg. Ügyesen végezte feladatát Hanke Emil kapuvéd és Misuray Ágoston csatár."

A másik helybéli orgánum riportere is kint volt az eseményen, tőle tudjuk, hogy a félidő 0:0-ra végződött, majd a második felvonásban a Zigre Miklós kezezése után megadott 11-est Kodat berúgta, utóbb pedig Kirschteuer is betalált. A 2:0-ra nyertes kék gárda összeállítása: Merca Viktor - ifjabb Popovits György, Persz Ferencz, Montia Emil, Plattner Miksa, Lukács Béla, Kirsteuer Aladár, Kodat Lajos, Kotzó Jenő, Dayka Endre, Varga Ákos. A piros csapaté: Hantke Emil kapuvéd - ifjabb Medvigy Mihály, Missuray Ágoston, ifjabb Zigre Mikós, Alliquander Ödön, Sipos Ernő, Gál Pál, Beöthy Miklós, Jeszenszky Zsigmond, Erdelt Béla, Böszörményi Géza. *(Nagyváradi Friss Ujság 1902. június 2.)*

Miért lényeges mindkét kiadvány idézése? Mivel összevetésükből kitűnik, minő „hatékonysággal" dolgoztak a korabeli kollégák. Az még hagyján, hogy ugyanabban a tudósításban több formában írják le ugyanazokat a családneveket, de hogy a keresztnevekkel is variáljanak! Aztán itt vannak a gólszerzők (Mondat, Kodat, Kirsteuer), vajon hogyan szerezhetett három labdarúgó két találatot? Ne adj isten, Mondat és Kodat egyazon személyiség volt? A szurkolókról sem egyezik a zsurnaliszták álláspontja, a Nagyvárad dicséri őket, míg a konkurencia nem: „(...) Szinte csodálatos közönségünknek ez a fásultsága, amelylyel (sic!) a sport, a testi ügyesség és kiválóság kultusza iránt viseltetik."

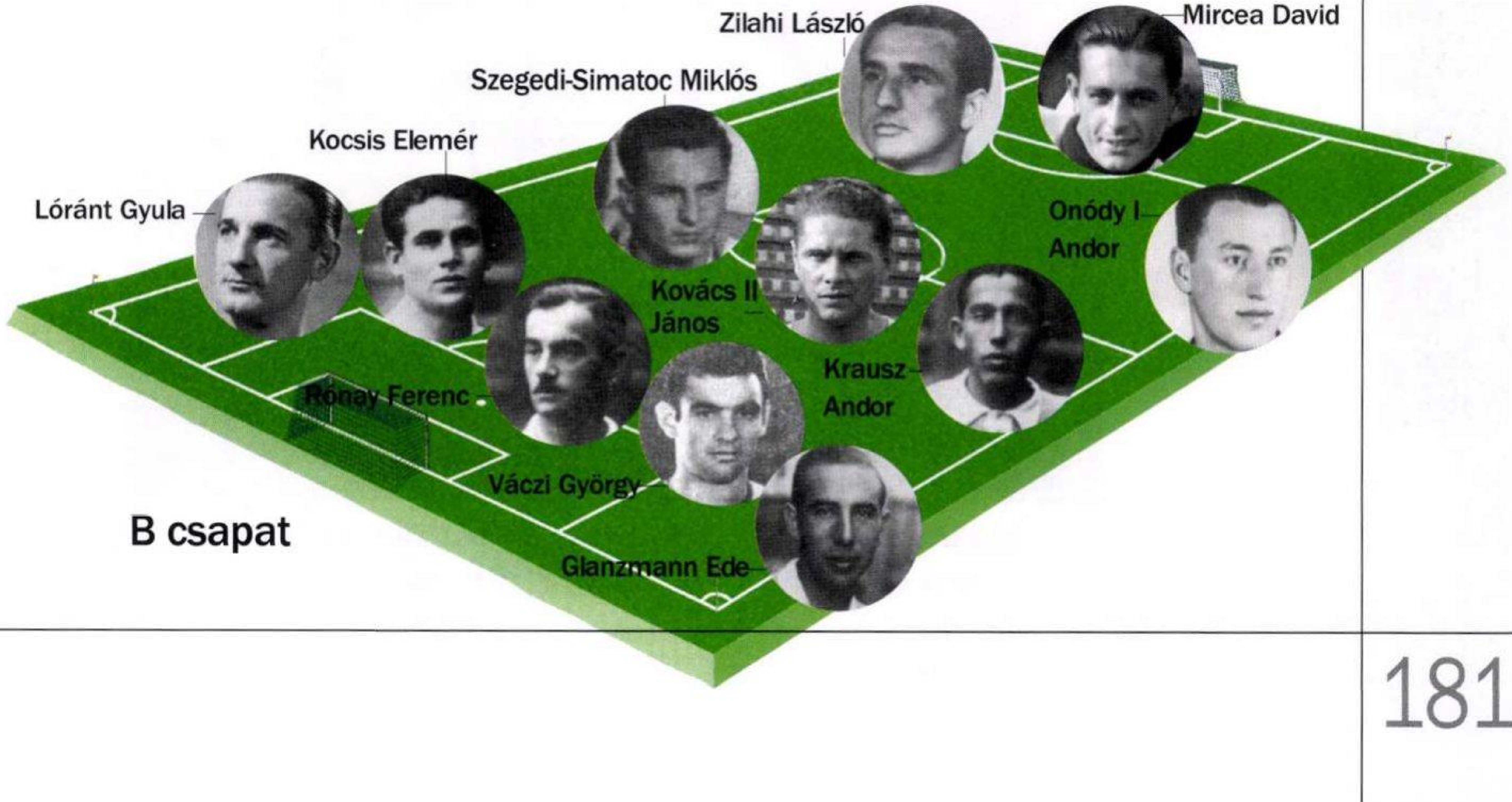

B csapat

Abban megegyeztek a felek, hogy esett az eső, csúszott a fű. (Ebből legalább kiderül, hogy füvön rendezték az összecsapást.)

A Nagyváradi Friss Ujság 1910. május 26-án jelentette, hogy a „Nagyváradi Athletikai Club ma este fél 9 órakor az EMKE Kávéház külön helyiségében tartja alakuló gyülését, hol minden érdeklődőt szivesen lát a vezetőség." A Nagyvárad imigyen tálalta az eseményt: „Az athletika iránt érdeklődő ifjuság Nagyváradon uj klubot alakit, melynek alakuló gyülését ma csütörtökön este 8 és fél órakor az EMKE Kávéház helyiségében tartja meg." (A Bémer téren álló épület falai között kötött ismeretséget Ady Endre és Diósi Ödönné Brüll Adél 1903. szeptember 6-án. Az EMKE egyébként betűszó, az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesületet takarja.)

Az alapító tagok névsora: dr. Fráter Imre, Miskolczy Barnabás, Lovassy Ferenc, dr. Dénes Sándor, dr. Friedländer Sándor, Bognár Sándor, Stotter Aladár, Pásztor Bertalan, ifj. Schmidt Béla, Tibor Ernő, dr. Kovács Kálmán, Rosenfeld Henrik, Horváth Ferenc, Lakatos Béla, dr. Jónás Emil, Grünstein Béla, Szabó Andor, Mikló Béla, Lebovits János, Kertész Márton, Sonnenfeld Andor, Gelberg Jenő, Jancsó Béla, Engel Dezső, Kiss Ármin, Spitz József, dr. Marton János, Beck József. Nyomban megválasztották a tisztikart, elnök dr. Jónás Emil, pénztárnok dr. Kovács Kálmán, főtitkár Szabó Andor, intéző Mikló Béla lett. Utóbbi Bécsből tért haza, ahol volt alkalma elsajátítani az „angol lábrúgó" alapismereteit. *(Uj Nagyvárad 1912. augusztus 7. és Török Tibor Nagyvárad város sporttörténete)*

1910. július 31-én 17 órai kezdettel NAC-Kolozsvári Vasutas SC találkozót rendeztek a Bunyitay ligetben. „Aki látta a nagyváradi fiuk tüzes szép munkáját, és a mérkőzésen megjelent több százra menő

1911: büszkén feszítenek a NAC sötét mezes játékosai. Nincs pedig okuk rá, 5:1-re kikaptak a Miskolczi Atlétikai Club csíkos dresszes alakulatától

KÖZKINCCSÉ TÉTETIK

Fővárosi gólszobrászok

Gyakorta vádolták a partiumiakat szipkázással legfőbb ellenlábasaik, a debreceniek, és nem is minden alap nélkül. (Szipkázás alatt azt értették eleink, hogy bizonyos egyletek anyagi ellenszolgáltatás vagy egyéb javadalmazás fejében más csapatoktól csábítanak saját keretükbe futballistákat.) Figyeljék csak a Nagyváradi Friss Ujság értékelését! „(...) Két Nagyváradon tartózkodó budapesti szobrász segéd: Kodat és Kirschteuer, akik fürgeségükkel, temperamentumos játékukkal és a labdarugás számos rejtett fogásait jól ismerő összjátékbeli tudásukkal bármely elsőrangu klasszisu csapatban eredményesen játszhatnának.”
No, igen, a megdicsért művésztanoncok jegyezték a meccs góljait. Milyen kár, hogy ideiglenesen tartózkodtak csupán „a magyar Birminghamben”!

előkelő közönség lelkesedését, annak nem lehet kétsége az iránt, hogy a Nagyváradi Athletikai Club tényleg megteremtette városunkban is az oly sokáig nélkülözött sportéletet.” (Nagyváradi Friss Ujság 1910. augusztus 2.) Az első klubközi összecsapást a KVSC nyerte 2:1-re.

Fogas kérdés volna a vesztes egység összeállításának megválaszolása, mert két variációja is ismert, és egyik szerző sem jelöli meg a kútfőt. Dr. Demjén László A Nagyváradi AC a magyar nemzeti bajnokságban 1941-44 című, 1989-ben megjelent munkájában ezt a tizenegyet említi: Wetzer II - Wetzer I, Muharos, Palocsay, Mikló, Kálmán, Diethricht, Winkler, Róna, Balázs, Kont. Török Tibor a Nagyvárad város sporttörténete című kiadványában erről az együttesről számol be: Welzer II - Welzer I, Muharos, Palocsay, Mikló, Kalmár, Dietrich, Winkler, Róna, Balázs, Kont. A megnevezettek közül Muharos, Mikló és Balázs nevét az újságokban fellelni, a többiekét viszont nem. Ez persze nem jelent semmit, ismerve a békebeli magyar sajtóban uralkodó bábeli állapotokat...

1910. augusztus 14-én az első botrány is bekövetkezett, az esős nyári napon a DTE tette tiszteletét a zöld-fehérek otthonában. „(...) a közönség természetesen megjegyzésekkel kisérte a versenyt, lelkesedve a nagyváradiakért. A debreczeni csapat erre azzal felelt, hogy hangosan durva kifejezéseket szórt a közönség felé.

- Na, mit tudnak a Pecze parton? És a kérdésükre mindjárt meg is adták a választ Debreczen leventéi, de olyan szavakkal, amit pirulva kellett hallania a hölgyeknek, akik menekültek is a sértésekkel labdázó társaság elől.” *(Nagyváradi Friss Ujság, 1910. augusztus 15.)*

A kritizáltak riposztja: jobb, ha hallgatnak a vádaskodók, mert összesen négy echte váradi játszott soraikban, így nem is a NAC, hanem a városi válogatott ellen kellett harcolniuk, tetejébe a nacista bíró csalt! A 43 éves, kék-sárga színű egyesület kikéri magának, hogy a váradi publi-

NÉVVÁLTOZÁSOK
NAGYVÁRADI ATHLETIKAI CLUB
(1910-1919)
CLUBUL ATLETIC ORADEA
(1920-1940)
NAGYVÁRADI ATLÉTIKAI CLUB
(1940-1944)
LIBERTATEA ORADEA
(1946-1948)
INTREPRINDEREA COMMUNALA ORASENESCA PROGRESUL ORADEA
(1948-1956)
CLUBUL SPORTIV MUNCITORESC (CRISANA) ORADEA
(1957-1963, megszűnt)

kum „hortobágyi parasztok" kiáltással fogadta a játékosait, továbbá azt is, hogy kővel borított pályán kényszerült játszani. *(Nagyváradi Friss Ujság 1910. augusztus 19.)*

Álljon itt a találkozó hiteles leírása: „A Nagyváradi Atlétikai Club labdarúgócsapata vasárnap délután mérkőzött a debreceni atléták footballcsapatával a városligetben. Az érdekes mérkőzésből, amelyet a kedvezőtlen időjárás dacára nagy közönség nézett végig, a nagyváradiak kerültek ki győztesen 1:0 arányban. A debreceniek az első félidőben nagy hátszéllel játszottak, mely mindig visszahajtotta a Nagyvárad kapuja felé a labdát, de Ábrahám kapus, Hoffmann és Schreiter kitűnő hátvédek bravúros, biztos játékkal minden veszélyt elhárítottak. Első félidő 0:0. A második félidőben Piller szabadrúgásából Herskovics belövi a Debrecen kapujába a győztes goalt. Ezután mindkét mezőnyben váltakozva folyik a támadás, de eredménytelenül, habár a Debrecen szép összjátékával sokszor kritikus helyzetbe hozza a nagyváradiak kapuját. A debreceniek közül kiváltak Dávid kapus, Istvánffy és Lóska hátvédek, Tolnai fedezet és Markovits csatár. Bíró Szabó Andor volt, kinek a játék fair lefolyása köszönhető. Csak a debreceni publikum nem akarta magát a vereségbe beleélni. A nagyváradiak a győzelem dacára még sokat tanulhatnak, nincs kellő összjátékuk, keveset fejelnek és rögzítik a labdát." *(Nagyvárad 1910. augusztus 17.)* A zsidó származású gólszerzőt Heránák becézték ismerősei, később családnevét Hegedűsre magyarosította. Annyi feltétlenül idetartozik még, hogy a szeptember 18-án megtartott nagyerdei visszavágón a DeTe revánsot vett (6:0).

Az expresszionista és kozmopolita Nagyvárad mindig is idegenkedve szemlélte a debreceni csapatok naturalista játékstílusát, kifinomult ízléséhez jóval közelebb állt a bécsi valcer, mint a szilaj hajdúsági csűrdöngölő. A két település reprezentánsai öt mérkőzést vívtak az I. világháború előtt, a hatodikat 1914 szeptemberében már nem tudták lebonyolítani, kitört az értelmetlen vérontás. Szó se róla, az erőszak olykor

Kabos Gyula nem a NAC játékosaként lett igazán híres. Itt a Hyppolit, a lakájban, Haraszti Micivel középkori méreteket öltött a két szelekció összecsapásain is, melyeken kegyetlenül aprították egymást a játékosok, híveik sem kérették magukat, gyakorta kőzáporral búcsúztatták a látogatókat. „Mészárszék" - legyintett a debreceni sajtó a Rhédey-kertre. „Barbárok" - vágott vissza a partiumi média.

(A válogatott találkozók eredményei: 1912. június 23: Nagyvárad-Debrecen 4:1; 1912. szeptember 15.: Debrecen-Nagyvárad 3:2; 1913. június 1.: Nagyvárad-Debrecen 1:2; 1913. szeptember 21.: Debrecen-Nagyvárad 0:1; 1914. június 14.: Nagyvárad-Debrecen 1:0.)

Statisztikai adalék, hogy míg a cívisek a DTE, a DKASE és a DMTE labdarúgóit is harcba küldték, kínosan ügyelve arra, hogy mindegyik klubjukat azonos létszámú delegáció képviselje, addig az ellenfélnél az öt mérkőzésen pályára vezényelt ötvenöt futballistából negyvenhat a NAC kötelékébe tartozott, ráadásul sokan közülük bécsi vagy budapesti lakosok voltak.

Nem csupán a „kálvinistákkal" mérkőztek a váradiak, 1912. április 13-án például brit társulat vizitált Pázmány Péter szülővárosában. A zimankós délutánon a portyázó Bishop Auckland amatőrjeit látták vendégül, és a 3000 néző hüledezve figyelte a szigetlakók parádéját. A NAC fehér dresszben feszített, a jeles alkalomra varratták szimpatizánsai. „A második félidőben hullt a hó, de a játékosokat nem zavarta a havazás. (...) A match vége 8:0 lett természetesen az angolok javára. Ez az eredmény rendkivül kielégitő, amikor sportkörök 30 golt tippeltek az angoloknak." *(Nagyváradi Friss Ujság 1912. április 14.)* Miskolc és Debrecen futballbarát lokálpatriótái is szerették volna rávenni egy-egy mérkőzésre az albioni fiúkat, ám pénzügyi fedezet híján tervük nem valósulhatott meg. Ennyit az amatörizmusról...

Nagyváradon és környékén népszerű volt a zöld-fehér sor, bizonyítja az alábbi passzus: „Kabos Gyula, a szinház müvésze belépett a NAC-ba és egyelőre a fehér csapatban fog centert játszani. Ha footballozni is olyan jól fog, mint a szinpadon forogni, akkor gratulálhatunk a fehér csapatnak." *(Uj Nagyvárad, 1912. május 22.)* A remek komikus későbbi sportpályafutásáról nem találni bejegyzést.

Kik alkották a NAC-ot a tízes évek nyitányán? Jakobovits (Jakab) Elemér, Ábrahám Dezső, Hirschfeld, Raditz, Bátky és Fenyő - többnyire kapusok voltak. Bába Károly, Friedländer Sándor, Gelberg Jenő, Glück Miksa, Herskovics László, Hirsch Elemér, Horváth Gyula, Horváth Lajos, Jancsó Béla, Kiss Ármin, Kovács Kálmán, Kovács Károly, Kőrössy László, Mikló Béla, Moskovits Béla, Niessner Aladár, Rosenfeld Henrik, Sonnenfeld Andor, Stotter Aladár, Vécsey Károly, Weisz Sándor - ők általában a mezőnyben villogtak. A következő mezőnyjátékosoknak csupán a családneve ismert: Bakos, Balázs, Bárdy, Bedekovics, Brán, Busi, Elekes, Görög, Haidler, Hanny, Hoffmann, Konrád, Kutni, Lammel, Miklós, Milodanovics (Miló), Muharos, Oblath, Réz, Scheiber, Schmidt, Schossberger, Schreiter, Sebő, Skriván, Sorger, Stupeck, Székány, Szrenka, Szvertka. *(Nagyvárad, Uj Nagyvárad, Nagyváradi Friss Ujság és Török Tibor: Nagyvárad város sporttörténete)*

A NAC játékosai (sötét mezben) gyakran rándultak át Debrecenbe, emlékezetes csatákat vívtak a DVSC-vel

Az 1912 nyarán legideálisabbnak ítélt legénység a Jakobovits - Hanny, Hirsch, Stotter, Schossberger, Horváth L., Oblath, Bakos, Skriván, Kovács L., Sorger tizenegy volt *(Nagyváradi Friss Ujság)*

Horváth Lajos a DTE-ből került „Kelet Párisába". Pitaként emlegették rajongói, akár a Cívitasban. Miután a NAC nem cégcsapat volt, nélkülözte az exkluzivitást, így bárkit magához édesgethetett, ha ki tudta elégíteni igényeit. Az iskolázott Horváth vasúti tisztviselőként szolgált, és a debreceninél jobb állást kapott a nagyváradi városházán. (Sport Élet 1912. augusztus 5.) Friedländer Sándorról jó tudni, olykor Fritz, máskor Felhő néven hajtott.

Hol rendezte mérkőzéseit a csapat? A legelején a Füzes utcában gyakorolt a diákság (többek közt Krüger Károly, Friedländer Sándor, Várady József, Pankolics Károly, Jakobovits Elemér), azonban a lakosság ellenkezése miatt át kellett költöznie a Bóné kút mögötti „szélesebb terrénumra." (Török Tibor: Nagyvárad város sporttörténete). Onnét a Bunyitay ligetben fekvő létesítménybe pakolt át, majd 1911. augusztus 20-án, Szent István napján átadták új otthonát, a Rhédey-kerti sporttelepet. Az avatás nem túlzottan sikerült, az Aradi TK 9:1-re kitömte. A hazai szépítő gólt Kovács rúgta. *(Nagyvárad, 1911. augusztus 22.)*

Miként tempózott a gárda a szervezett bajnokságokban? Szép eredményekkel. Az 1911-1912-es Közép Kerületben a Debreceni TE mögött zárt. A következő szezonban a Keleti Kerület (KLASZ) nagyváradi alosztályát megnyerte a nagyváradi BVC (Bihari Vívó Club) előtt, majd a rájátszásban 7:2-re legyőzte a másik keleti alosztály nyertesét, az Ungvári AC-t.

1913. július 7-én az FTC ellen játszott a NAC, a szakadó eső dacára ötezren tapsolták meg a Jakobovits - Hoffmann, Kucsera, Horváth, Hirsch, Robogó, Katona, Strasser, Kürschner, Döme, Oblath összeállítású együttes 4:2-es vereségét. A helybéliek góljain Kürschner és az új akvizíció, Döme osztozott. „A NAC a legjobb vidéki csapat" - bókolt Bródy Sándor, a ferencvárosi kapitány. Hozzá kell tenni, hogy a Fradiban felcsillantotta páratlan tudását néhány klasszis, többek közt Schlosser, Blum meg Rumbold is. Kuriózum, hogy állítólag először kapott gólt nem budapesti alakulattól a franzstadti védelem.

Megárthatott a pestiekkel közösen elköltött vacsora, majd a zenés bankett, mert hat nap múlva a Kassai AC (az Északi Kerület bajnoka) simán nyert Nagyváradon 3:0-ra, és bekerült az országos döntőbe. (A KAC aztán 2:1-re elbukta a Győri ETO elleni finálét.)

A KLASZ 1913-1914-es szereposztása ugyanaz volt, mint az előző évi, megint a NAC és az Ungvári AC tusázott a divízió aranyáért. A váradiak közvetlenül a világméretű vérfürdő kezdete előtt a Postarik - Könczey, Csobán, Robogó, Rózsavölgyi, Jónás, Brán, Hamburger, Kürschner, Strasser, Horváth sort vetették be. Az első mérkőzés 1:1-re végződött, a másodikon a behívások miatt a NAC már nem jelent meg. Az összességében jónak minősíthető eredmények magyarázatául dr. Földessy János A magyar futball és a Magyar Labdarúgók Szövetsége (1926) című könyvében megjegyzi, hogy „(...) volt olyan vidéki város (például Nagyvárad), amely egész csapatra való fővárosi játékost vett át (...).” Közülük is kiemelkedett a bécsi illetőségű Hanny, valamint a két budapesti, Strasser Emil (KAOE) és Kürschner (Szűcs) Izidor. A Dórinak becézett középfedezet - mielőtt meghódította volna Biharországot - ötszörös nagyválogatott volt az MTK-ból. Személyében tisztelhetjük a NAC első

KÖZKINCCSÉ TÉTETIK

Katonadolog

Ábrahám Dezsőről tudatták a partiumi újságok, hogy besorozták őfelsége hadseregébe. A magas, szőke fiú - hol kapusként, hol centerhalfként segítette a NAC-ot - Bécsbe került, ott úgy elbájolta a szövetségieket, hogy tagja lett Ausztria olimpiai válogatottjának, mely lelkesen hangolt a stockholmi játékokra. ***(Uj Nagyvárad 1912. június 26.)***

Nos, a Jimmy Hogan kapitány toborozta keretbe hasonló nevű labdarúgó sem volt! Svédországban, az úgynevezett vigaszágon éppen a mieink verték el 3:0-ra a „sógorokat". Ábrahám nélkül...

A NAC másik kiválóságáról, Strasser Emilről jelent meg a kisszínes az Uj Nagyvárad 1914. július 25-i számában. Az Osztrák-Magyar Monarchia akkor már gőzerővel mozgósított, készült megbüntetni a szarajevói merénylet miatt a „kutya szerbeket". Mint minden hadkötelesnek, Strassernek (megfordul 1916-ban az FTC-nél) is meg kellett jelennie a sorozóorvosok előtt, akik „hosszú vizsgálódás után megállapították róla, hogy lábai fejletlenek és gyöngék, ezért nem kell a katonaságnak. (...) untauglichnak találták."

Él bennünk a gyanú, hogy a mustrabizottság tagjai elkötelezett nacisták voltak, ugyanis a kiszuperált jobbösszekötő közismerten rengeteget futott, és a „fejletlen lábaival" sistergős lövéseket eresztett meg.

edzőjét. *(Nemzeti Sport 1937. február 4.)* Meg az első, Európán kívül sikereket elért magyar trénert! Miután három bajnoki címet, négy kupaelsőséget szerzett a zürichi Grasshoppersszel, Brazíliába települt. Rióban olyan sikereket ért el a Flamengóval, hogy korai halála után szobrot állítottak a tiszteletére.

1919. április 20-án a román királyi csapatok megszállták Nagyváradot, melyre különben is igényt tartottak Bukarestben. A klub nevét 1919 nyarán CAO-ra (Clubul Atletic Oradea) változtatták, az egyesület újraszervezéséből oroszlánrészt vállalt Gárdos Andor, Kovács István, Kovács Pál, dr. Steiner Sándor és Strasser Emil. Az elnöki székbe dr. Pelle János ült. *(Török Tibor: Nagyvárad város sporttörténete)*

A jogtipró trianoni döntés után a város Romániához került. A NAC életében is új korszak kezdődött, akkor vált a kisebbségi magyar futball szellemi műhelyévé.

A zaklatott történelmi periódusban extrém esetek estek meg, legalábbis ez derül ki Hegyi Mátyás, a III. kerület volt labdarúgója visszaemlékezéséből: „1921 nyarán az Ungvári TK erdélyi túráján vettem részt. (...) A túra végállomása Nagyvárad volt. (...) A NAC és az Egyetértés a két játékért 20 ezer lejt ígért. Tudtunk azonban a nagyváradiak egy rossz szokásáról. Ha a mérkőzés eredménye a javukra dől el, úgy az ellenfélnek a járandóságából lehúztak és a további mérkőzéseit lemondták. (...) Hogy az eredmény a javukra billenjen, arról gondoskodott a hazai bíró. Mi azonban túljártunk az eszükön. A NAC ellen az első félidőben 1:0-ra vezettünk, de tisztában voltunk azzal, hogy a második félidőben elnyomnak. Hogy sem a játékot, sem a pénz egy részét el ne veszítsük, odamentem a NAC vezetőségéhez és bejelentettem, hogy a második félidőre csak akkor állunk ki, ha a kialkudott összeget kifizetik. Meg is mondtam, miért, ők ezt megtagadták, mire a csapat a pálya közepén leült és várakozott. Hiába fütyül a bíró, a csapat mozdulatlan. A közönség zajongani kezdett s követeli vagy a játékot, vagy a pénzét

A román válogatott keret az 1934-es olaszországi világbajnokság napjaiban. Az álló sorban balról az ötödik Kovács I Miklós, előtte Bodola Gyula ül

A román válogatott az 1934-es világbajnokság előtt. Jobbról az ötödik Kovács I Miklós, a NAC legendás csatára

vissza. Már-már a pénztár sturmolására készültek, mikor a NAC észre tér és fizet. Intek a csapatnak, a játék megindul, de előbb még figyelmeztetem a bírót, ha csalni merészel, levonulunk. Győztünk. Ilyen leckét se kaptak a váradiak.” *(Nemzeti Sport, 1926. november 19.)*

Keleti szomszédságunkban 1920-tól 1932-ig regionális alapon folytak a küzdelmek, majd a csoportok győztesei a bajnoki koronáért kieséses rendszerű rájátszásban vettek részt. 1924-ben ragyogóan teljesített a NAC (engedelmükkel maradunk a magyaros formánál), bekerült a bajnokság fináléjába. A nyolc között 0:0-ra végzett az Universitatea Cluj együttesével, az újrázást 3:0-ra megnyerte. Az elődöntőben a bukovinai Jahn Cernăuți gárdáját 1:0-ra legyőzte Csernovciban, s máris készülhetett az augusztus 17-én bonyolított aradi nagydöntőre. A két világháború közötti romániai futball egyik óriása, a Temesvári Kinizsi (Chinezul Timisoara) várt a bihariakra, és bántó magabiztossággal, 4:1-re elintézte őket. Nem hétköznapi eset, hogy mind az öt gólt magyar labdarúgó lőtte: Zemler Gusztáv, Frech II Antal, Táncos I Mihály, Hoksáry Balázs, illetve Rónay Ferenc. A román bajnoki babérkoszorúért vívott végjátékban!

„Strasser Emilnek, a kiváló sportember tiszteletére a NAC bucsuvacsorát rendez” - tudósított a Nagyvárad, 1924. november 29-én. A bajtársaktól elköszönő sportember és Kürschner Dóri voltak az egylet sztárjai a pionírkorszakban. A távozásukkal keletkezett űrt Rónay Ferenc (1900-1967) töltötte be, aki Francisc Ronay néven nyolcszor játszott a román válogatottban, és fellépésein három találatot jegyzett. Ismerősei, tisztelői Roncsának szólították.

Pusztító erővel ágyúzott kapura, a Törekvés Horváth nevű kapusa egy Rónay-bomba hatástalanítása közben szerzett sérülésébe halt bele. *(Dr. Demjén László: A nagyváradi sportágak története)* A másik korszakos egyéniségnek, Ströck (Török) II Albertnek az Albi becenév dukált. Eredetileg kapus volt, de ha a csapatérdek úgy kívánta, a frontvonalakon vitézkedett. Gyors reakcióidő, magas fokú játékintelligencia, kifogástalan technika jellemezte, nem véletlenül istenítette a közönség. Ströck egyébként Budapestre, az Újpesthez szerződött, s a lila-fehérekkel érte el pályafutása legnagyobb sikereit, a magyar bajnoki címek mellett a Közép-európai Kupa és a Bajnokok Tornája győztese is lett.

Klubtársai, Glanzmann II Ede és Kocsis Elemér kint jártak az 1930-as uruguayi világbajnokságon a nemzeti együttessel, ám egyik sem lépett ott pályára. Mellettük Berkessy Elemérről, Drescher Zoltánról (Móninak becézték), Grünbaum Sándorról, Hőnigsberg Miklósról (Kiniglinek becézték), Markovits Mózesről (Mózsinak becézték), Fried Ottóról, Heller Miklósról lehet olvasni a lapokban. Drescher, Glanzmann, Fried és Heller kivándorolt Palesztinába, róluk aztán keveset hallottunk. Nem úgy Berkessyről, azaz Jegenyéről, aki mindent megnyert, amit csak lehetett a Ferencvárossal (1928–1932), játszott a francia Racing Paris-ban és a Le Havre-ban, illetve kettő között az FC Barcelonában! Edzői pályafutása egyik érdekessége, hogy ő az egyetlen magyar, aki angol ligacsapatot irányított, egyszersmind az első külföldi! (Grimsby Town, 1954).

Dr. Demjén László, a NAC krónikása fentebb idézett művében fejtegeti, hogy a klub megalakulásában és működtetésében meghatározó szerepet játszottak az izraelita vallású vezetők, üzletemberek. Soruk igen tekintélyes: Dr. Adorján Emil, Adorján Péter, Beck József, Csillag László, Engel Dezső, Freiberger Sándor, dr. Friedländer Sándor, Gárdos Andor, Gelberg Jenő, Glück Miksa, Grünstein Béla, Grünstein Dezső, Grünstein Gyula, Grünstein (Székely) József, Havas György, Heller Miklós, Hittner István, Hollós Jenő, Hollós Pál, dr. Imre Andor, Jakobovits Béla, Kiss Ármin, Klein Sándor, Kohn Sándor, Kovács István, Kovács Pál, Lebovits János, Leichnert György, dr. Löwenstein Rezső, Pásztor Bertalan, Popper

KÖZKINCCSÉ TÉTETIK

Lóvé helyett ló

Noha Romániában a két világégés között a labdarúgók hivatalosan amatőrök voltak (a Ripensia Timisoara számított kivételnek, nem is indulhatott profiként sokáig a bajnokságokban), olykor nagy összegeket csúsztattak suba alatt a bukszájukba a mecénások. Előfordult, hogy a juttatást nem pénzben, hanem természetben kérték a futballisták. Történt pedig 1924 őszén, hogy a NAC-cal mindenben rivalizáló Törekvés országos válogatottját, Bartha Józsefet megkörnyékezte Bota Romulusz. A NAC főtitkára szeptember 21-én elautózott érte Révre, hogy a zöld-fehérekhez csábítsa. A jókötésű bekk hajlott volna az átlépésre, „ha egy lovat vesznek neki, ami katonai szolgálatához kell." (Nagyvárad 1924. szeptember 25.) A tervezett lóvételből és transzferből nem lett semmi, illetve lett, mert nagy botrányt csapott miatta a piros-feketék grémiuma. Bartha (akkor még) maradt a Staruinta kötelékében, és nem az ulánusokhoz, hanem a királyi regiment másik fegyverneméhez rukkolt be.

Ernő, Rosenfeld Henrik, Róth Lajos, Sonnenfeld Andor, Spitz József, dr. Steiner Sándor, Steinhardt Lajos, Szabó Andor, Székely Imre, Székely Miklós. Futballistáik között is voltak szép számmal a zsidó hitközségből származók. (A más úton haladó nem asszimiláltakat, a cionizmus hívei 1921 májusában életre keltették a kék-fekete színekbe bújtatott Makkabea Sport Egyesületet.)

1925-ben a NAC újra megnyerte divízióját, ám a nyolc között Brassóban kényszerült pályára lépni, ahol a Brasovia öldöklő csatában 2:1-gyel elbúcsúztatta.

1929. július 3-án a Nagyváradi AC a masszív Wiener AC-t győzte le 1:0-ra, július 15-én pedig a kairói válogatottat 2:1-re. 1930. július 6-án a kolozsvári zsidók csapatát, a Haggibort fogadta, mégpedig ebben az összetételben: Máthé - Stettner, Sarkadi, Fellner, Sternberg Miklós, Kádár György, Kocsis Elemér, Rónay Ferenc, Róth I József, Kiss Gyula, Glanzmann II Ede. A cserék között volt Szöllőssy kapus, Fábián és Ströck (Török). A rangadót 3:1-re megnyerték a zöld-fehérek, de nem az eredmény miatt maradt emlékezetes a délután, hanem hogy Salamon Béla, a Pece parton vendégszereplő színész végezte el a kezdőrúgást. *(Nagyvárad 1930. július 8.)*

A harmincas évek legelejére forrott össze a Glanzmann II Ede, Kovács I Miklós, Rónay Ferenc, Bodola Gyula, Kocsis Elemér alkotta kvintett, ezektől a muskétásoktól rettegett szinte valamennyi védelem. A gólvonalon Czinczér István röpködött, aki hatszor a román válogatott hálóját is őrizte. (A szürke hétköznapokon pedig a városi vízmű tisztviselője volt.) Czinczér sérülése után David Mircea joghallgató foglalta el a posztot.

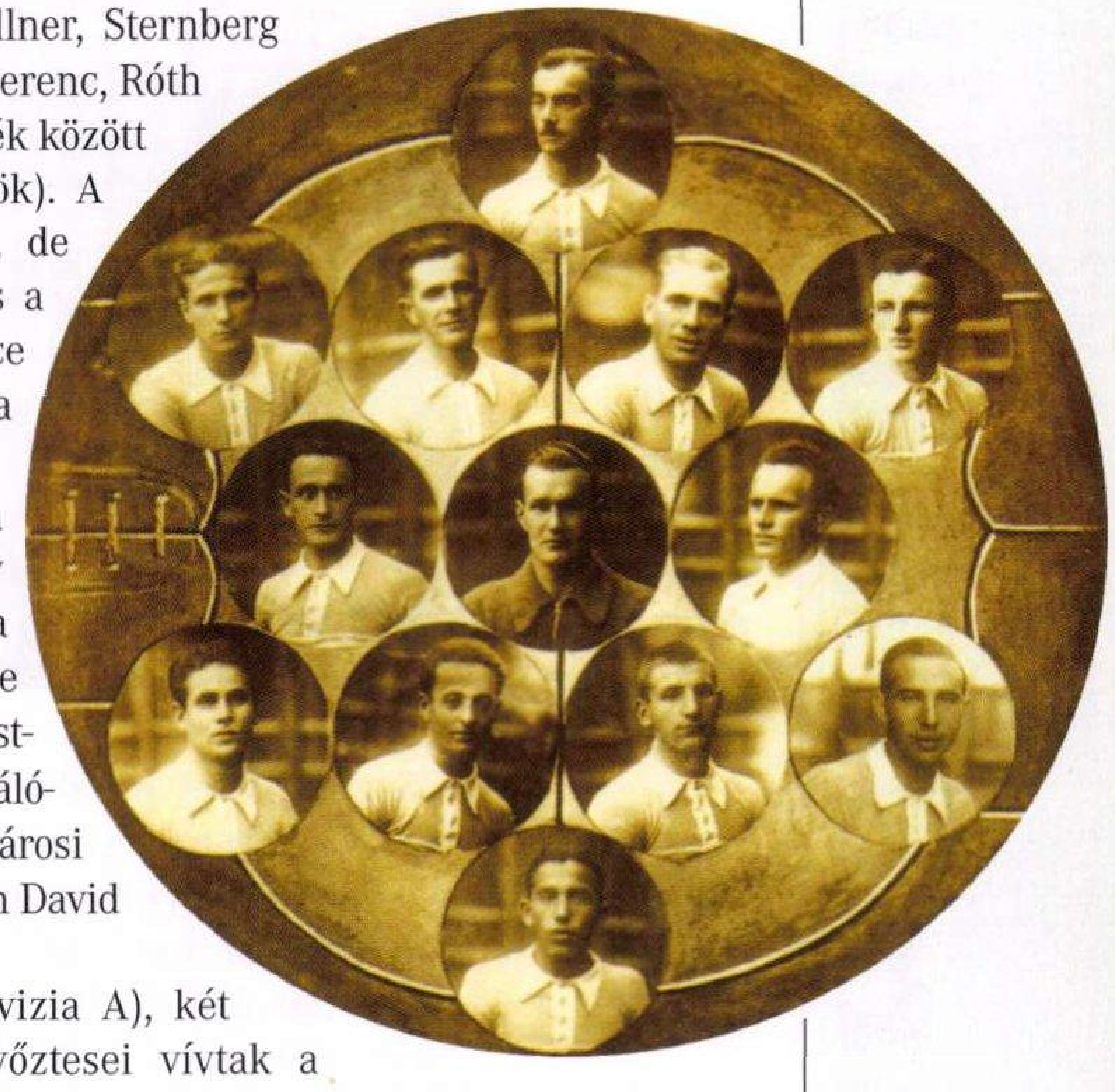

A harmincas évek nagyváradi sztárjai

1932-ben átszervezték a bajnokságot (Divizia A), két országos csoportot hoztak létre, annak győztesei vívtak a bajnoki címért. A NAC a maga szekciójában második lett, a kolozsvári egyetemi gárda körözte le.

1932 nyitányán hosszabb francia-svájci turnén vett részt az együttes, a 12 próbatételen hatszor nyert, háromszor ikszelt és háromszor veszített. Érdekesebb eredményei: január 23-án a Racing Paris-t (Berkessy Elemér klubját) 2:1-re, február 3-án az OGC Nice-t 7:1-re megverte, viszont február 6-án az Olympique Marseille 2:1-re, négy nap múlva az SO Montpellier 2:1-re győzött ellene. Svájcban három döntetlent ért el (Servette Genf 3:3, FC Zürich 1:1, FC Lugano 2:2). A sikeres portyáért „jutalmul" a bukaresti sportközpont felfüggesztette játékjogát. Kiderült, hogy a külföldön magukat biztonságban érző labdarúgók magyarul beszéltek, zakójuk hajtókáján zöld-fehér nacista jelvényt hordtak. Feljelentették őket. (Nagyvárad, 1932. március 2.) És még ez sem volt elég! „Újból felütötte fejét az a vád, hogy a NAC szép sikerrel szereplő játékosai a román válogatott mérkőzéseken nem fejtik ki teljes tudásukat." *(Sporthirlap, 1932. július 22.)*

GSCHWINDT
Magyar Nemzet
MAKIARY

Az Üllői úti Fradi-pályán így köszöntötték a játékosok és a nézők a II. bécsi döntést

Szent György havában profi magyar gárdákat láttak vendégül a II. Károly király nevét viselő stadionban. A Vasas - 3000 néző előtt - 3:2-re nyert a helyi kombinált ellen (heten a NAC-ból, négyen a Törekvésből kerültek be), majd a miskolci Attila is 3:2-es sikerrel távozott. „Az Attila megmutatta, mit nem tud a NAC." *(Nagyvárad, 1932. április 29.)*

1933-ban dr. Steiner Sándor elnök új játékos-edzőt szerződtetett Remmer Lajos személyében, aki megfordult a Vasasban és a Bocskaiban is. Nyáron Svájcban kalandozott a NAC, ahol bravúrt hajtott végre azzal, hogy megverte a hírneves Hakoah Wient.

1933 végén három hónapos haknizásra indult a zöld-fehér brigád, Ausztriában, Svájcban, Franciaországban és Észak-Afrikában (kivált a mai Marokkó területén) rengeteg mérkőzést tudott le. A keret: Czinczér István és David Mircea (kapusok). Bartha József, Remmer Lajos, Sarkadi (védők). Krausz Andor, Juhász Gusztáv, Feuerstein, Moravetz József, Weichelt Károly (fedezetek). Glanzmann II Ede, Kovács I Miklós, Rónay Ferenc, Bodola Gyula, Kocsis Elemér, Moskó Ármin (csatárok). Vezetők: Popper Ernő és Grünstein Gyula. *(Nemzeti Sport 1933. december 1.)* Barthát és Feuersteint a Törekvéstől, Moravetzet Temesvárról kérték kölcsön az útra. Értékesebb eredményeik: AS Brestois-NAC 1:8, Stade Francais Paris-NAC 0:6, FC Lorient-NAC 0:4.

A román válogatottnak egyetlen fellépés jutott az olaszországi világbajnokságon, 1934. május 27-én kikapott 2:1-re a későbbi döntős Csehszlovákiától. Négy nacista (Bodola Gyula, Kovács I Miklós, Juhász Gusztáv, Weichelt Károly) volt a keretben, de csak az első kettő lépett Triesztben pályára. A sárga-kékek gólját Dobay István (Ripensia) rúgta.

1934-ben megint újítással kísérleteztek a szövetségi korifeusok, 12 csapatos első ligát szerveztek. Az 1934-1935-ös küzdelmeket a NAC a professzionális Ripensia Timisoara mögött a második helyen búcsúztatta, három pontot vertek rá a temesi piros-sárgák.

A harmincas évek utolsó harmadában egyik reform a másikat érte keleti szomszédságunk futballjában, miközben a NAC csillagzata leáldozóban volt.

Bodola Gyula, a Dudus

1937. februárban a NAC-Crisana „vegyes” Svájcban, Hollandiában és Franciaországban portyázott, a pénzszerző körút nagy deficittel zárult. A miértet Szabó Andor válaszolta meg: „(...) előttünk számos nagyhírű közép-európai csapat lekaszálta a rétet.” Más kellemetlenségek is érték a társulatot, egyik túrameccsén Bodola Gyula állkapocscsonttörést szenvedett, majd amint hazatértek, a két vezetőt, Radut és Szabót a sporthatóságok eljárás alá vonták, sőt utóbbit anyagi visszaélés vádjával polgári bíróság elé állították. *(Nemzeti Sport 1937. március 9.)*

És a kálváriajárás folytatódott, Negyedy Ferenc edzői regnálása alatt a Szeged FC úgy páholta el 4:0-ra a zöld-fehéreket, hogy amikor Gyarmati (Gyurcsó) János bevágta a maga harmadik (az SZFC negyedik) gólját, különböző okok miatt kilenc csongrádi tartózkodott a porondon. A leforrázottak: David - Bartha, Sarkadi, Krausz, Juhász, Feuerstein, Gecső, Spielmann, Kovács, Bodola, Kocsis. *(Nemzeti Sport 1937. május 10.)* Csupán a viszonyítás érdekében: a Szeged FC akkor a magyar bajnokság 8. helyén rostokolt.

A permanens hanyatlás következményeként a NAC és a Crisana kiesett az elitből. Miként történhetett? Egyszerűen: 1938-ban a bürokraták újfent módosítottak a bajnoki szisztémán, csalafinta ötletük következményeként a két konferencia 10-10 részvevője közül 5-5 távozott. Egyetlen élvonalbeli reprezentánsa sem maradt a „Pece-parti Párizsnak”...

A válogatottak azon melegében szedték a sátorfájukat, az exodus idején David Mircea (az olaszok „isteni” mutatványait látva „il Dio” becenévvel ruházták fel), Bodola Gyula és Juhász Gusztáv a Venus Bucuresti, Sárvári (Spielmann) Ferenc az UD Resita, Kovács I Miklós és Kocsis Elemér a Tricolor Ploiesti alkalmazottja lett.

Románia szerepelt az 1938-as franciaországi világbajnokságon, ámbátor a leszerepelt állítmány használata jobban megfelelne. Június 5-én 3:3-ra végzett Kubával Toulouse-ban, már erre az eredményre is felkapta a fejét a sportág iránt érdeklődő. Négy nap múlva ismét megütköztek, és általános meglepetésre a karibiak 2:1-re nyertek. Bodola és Kovács játszott az első találkozón, igaz, egyik sem tartozott már a NAC kötelékébe.

Pörgessük előre a filmtekercset a Belvedere-palotában meghozott második bécsi döntésig, Észak-Erdély és a Partium átmeneti visszacsatolásáig. Az 1940–1941-es szezont a NAC az NB II úgynevezett Kolozsvári Kerületében töltötte, ahol a Nagyváradi Törekvés, a Kolozsvári AC, a Kolozsvári Bástya, a Szatmárnémeti SE és a Nagybányai SE voltak ellenlábasai. 1940 őszén visszatértek csillagai (Juhász, Bodola, Sárvári, Kovács I, Kovács II), jött velük Deményi Rezső (eredeti nevén Demetrovits Rudolf), aki korábban a Ploiesti labdarúgója volt. A Várdai János – Sebők István, Molnár Ádám, Záborszky Jenő, Juhász Gusztáv, Deményi Rezső, Kovács II János, Kovács I Miklós, Sárvári Ferenc, Bodola Gyula, Haláti Lajos alkotta egységnek nem okoztak gondot ellenfelei. (Olykor lehetőséget kapott Mihók Károly, Krausz Andor és Szurgyi János.)

Az 1941. május 20-án megjelent Nemzeti Sport címlapján közölte a tabellát, mely elárulta, hogy a zöld-fehérek pontvesztés nélkül teljesítették a távot, tíz fellépésükön elért 58:6-os gólarányuk lenyűgöző volt. Átlagban kétezren látták hazai találkozóikat, ami tűrhető látogatottságnak minősült.

A székelyföldi labdarúgás dolgában megtartott konferencián dr. Gidófalvy Pál, az MLSZ akkori első embere a küldöttek tudtára adta, hogy „a Nagyváradi AC nem fog játszani selejtezőt, hanem egyenesen felkerül az NB I-be.” *(Sporthírlap 1941. május 24.)* A jól időzített bejelentés Nagyváradon hangzott el...

Hogy a Körös-partiakkal mindenkinek számolni kell, bizonyítja az 1941. augusztus 9-én este a Latorca utcában vívott kupameccs. A villanyvilágításos találkozó a Szent István Kupáért folyt, a Ferencváros a NAC-cal birkózott, és előbbi csak 3:2-re tudott győzni. A zivatar ellenére 16 ezren élvezték az összecsapást.

Augusztus 20-án, szerdán 2500 néző figyelte az Erzsébet ligeti pályán a magyar élvonalban debütáló Nagyváradi AC és Újvidéki AC csatáját. A déliek délig aludtak, tudniillik kedden röviddel éjfél előtt futott be vonatuk a váradi pályaudvarra. Az első félidőben a fáradt vendégek még tartották magukat (2:2), a másodikra összeomlottak. Az 5:2-re győz-

1940: a NAC csapata Horthy Miklós kormányzó elé vonul

Erdély a NAC játékosaira épülő válogatottja 1941 júniusában a Ferencváros vendége volt. Állnak (balról): Kovács II, Kovács I, Sárvári-Spielmann, Szaniszló, Bodola, Haláti, Záborszky. Elöl: Császár, Deményi, Molnár, Juhász

tes hazaiak: Solymosi - Domján, Molnár, Szurgyi - Juhász, Deményi - Fuszek (Scherz), Kovács II, Sárvári, Bodola, Haláti. A kaput a legendás csatár, Schlosser Imre, a Slózi fia védte. A magyarosított nevet viselő Solymosi Norbert egyébként jóval magasabbra nőtt az édesapjánál, remek sportember lévén a kosárlabda-válogatottba is bekerült. A NAC első gólját a honi elitben Sárvári szerezte a 2. percben. Dr. Krüger Károly intéző szerint „(...) idegesen játszott a csapat (...)". *(Nemzeti Sport 1941. augusztus 21.)*

„A Nagyvárad óriási meglepetésre hatalmas arányú, megérdemelt győzelmet aratott a Ferencváros felett" - harsogta a Nemzeti Sport 1941. október 20-án. Előző nap az Üllői út 18 ezres - kellőképpen döbbent - publikuma előtt a látogatók kiütötték a Fradit. Sárvári duplázott, Tóth III Mátyás büntetőből, Kovács I közelről talált Csikós hálójába. 4:1-es sikerükkel Bodoláék megmentették Rónay edzőt, akit dr. Krüger ki akart rúgni. (Később meg is tette az ügyvéd úr.)

Különlegesség, hogy a tavaszi mérkőzést is Budapesten rendezték, az Elektromos stadionjában, mert a Latorca utcában 18 ezren tekinthették meg. A busás bevétel érdekében a NAC vezetősége a fővárosba vitte a bajnokit, titkon bízva az őszi bravúr megismétlésében. Utóbbi nem következett be, 3:1-re győztek a pesti zöld-fehérek. A bajnokság végén a keletiek az ötödik helyen végeztek, újonc együttestől nem remélt teljesítményt nyújtottak. (Éppen mögöttük a Ferencváros zárt.) Abban a szezonban igazolták le a Csalánank becézett Perényi (Pecsovszky) Józsefet Temesvárról. Később háromszor játszott a magyar, harminckétszer a román válogatottban.

Az 1942-1943-as NB I teljes stábja megtanulhatta tisztelni a partiumiakat, hiszen nem sokon múlott aranyérmük. A szurkolóik is értékelték nyílt sisakos stílusukat, a ferencvárosiak és a szegediek ellen 8-8 ezren vásároltak bilétát, és nem is csalódtak kedvenceikben (3:0 és 8:1). Általában ebben az összeállításban mérkőztek: Vécsey - Molnár, Onódy - Szegedi, Perényi, Deményi - Kovács II, Barna, Sárvári, Bodola, Tóth III. A tartalékok, akik néha beszálltak: Tóth Sándor (kapus), Juhász, Papp Károly, Incze II, Haláti és Veres. Az alakulat legeredményesebb tagja a 172 centis magassága ellenére is remekül fejelő Bodola Gyula volt 18 találattal.

Erősödött a klub a pályán kívül is: 1943. június 24-én a tisztújító közgyűlés Cseuz Gyula malomtulajdonost választotta elnökké, akinek elévülhetetlen érdemei voltak a későbbi bravúrban. *(Képes Sport 1943. július 6.)*

A háborús Európa igazi futballszenzációjaként az 1943-1944-es magyar labdarúgó-bajnokságot a NAC 13 pont előnnyel megnyerte. Először szerezte meg nem budapesti alakulat a bajnoki címet. Az aranyos alapformáció a Vécsey (Wéber) Adolf - Mészáros Ferenc, Onódy I Andor - Perényi (Pecsovszky) József, Juhász Gusztáv, Deményi (Demetrovits) Rezső - Lóránt (Lipovics) Gyula, Barna (Stiebinger) János, Sárvári (Spielmann) Ferenc, Bodola Gyula, Tóth III Mátyás tizenegy volt. Vécsey, a Barna Bombázónak nevezett Mészáros, valamint Sárvári, Bodola, és Tóth III - a csapat eleje és vége - valamennyi meccsen játszott, Onódy és Deményi is csak egy-egy mérkőzést hagyott ki. *(Nemzeti Sport 1944. június 6.)* Mellettük az időközben a kispadra visszatért Rónay mester számíthatott Kovács II Jánosra, Szegedi (Simatoc) Miklósra, Ferenczi (Fernbach) Antalra és Csapó Györgyre. (Utóbbit a temesvári románok Gheorghe Moniacnak hívták.) Csapó egyébként a vallás- és közoktatási miniszter engedélyével került a keretbe, a temesvári futballista ugyanis menekültként szökött Magyarországra, azaz Nagyváradra.

A játékosok egy része, gyakorlati és nem közigazgatási értelemben, Budapestről került Nagyváradra, Vécsey Kispestről, Mészáros és Tóth III Újpestről, Onódy és Barna az Elektromosból igazolt a NAC-hoz. A

A Pece-parti legénység a DIMÁVAG ellen, a negyvenes évek elején. Jobbról balra: Várday, Sebők, Záborszky, Dimény, Sárvári, Bodola, Hangay, Dallos, Krasznai, Juhász, Kovács I

KÖZKINCCSÉ TÉTETIK

A Polgárok ellen nem ment

1944-ben háromszor is összemérte erejét a NAC a horvátok eminensével, a HSK Gradjanskival. Február 11-én elindult a csapat Budapestről Zágrábba, ahová 68 órás vonatozás után, hétfőn délután 15 órakor érkezett meg. Háború dúlt, a szövetségesek bombázásai rendszeresek voltak. A vasárnapra tervezett találkozót előbb hétfőre, majd keddre halasztották a szervezők. A vendéglátók - 18 000 fanatikusuk előtt - 2:0-ra nyertek. (*Nemzeti Sport 1944. február 17.*) Péter-Pálkor a Purgerinek (Polgárok) becézett déliek visszavágót vívtak Váradon, ahol igazságos döntetlen született (1:1). (Nagyvárad 1944. június 30.) A felek Budapesten is megütköztek, fővárosunkban 4:0-ra győztek a kék-fehérek.

másik mag a visszacsatolás, illetve a Nagyváradra szerződés előtt romániai klubok tagja volt. Szegedi a bukaresti Carmenban, Perényi a Temesvári Kinizsiben, vagyis a Chinezulban, Juhász, Bodola és Deményi a bukaresti Venusban, Kovács II a ploiesti-i Tricolorban, az egyébként nagyváradi születésű Sárvári pedig Resicabányán futballozott. Saját nevelésű játékos volt a bővebb keretből Ferenczi és a tartalékkapus, Tóth Sándor. (Alkalmasint nincs összefüggés a két tény között, de éppen ők ketten, valamint a bajnoki mérkőzésen nem szerepelt, egyébként felvidéki Bárdosi László maradtak amatőr státusban, a többiek hivatásos futballisták voltak, noha a Sporthírlap 1944. januári összeállítása mindenkinek megemlíti polgári szakmáját, illetve foglalkozását is. Vécsey hegesztő, Mészáros vendéglős, Perényi és Barna műszerész, Kovács II villanyszerelő, Sárvári mázoló, míg Onódy, Szegedi, Juhász, Lóránt és Bodola magántisztviselő volt. Deményit és Tóth III-t fakereskedőknek jelölték meg, tudni kell, hogy őket a klub segítette ilyen mellékálláshoz.)

Lóránt Gyula a kivételt jelentette, ő sem nem volt erdélyi, illetve partiumi, s nem játszott korábban budapesti klubban sem. Nem ivódott igazán a köztudatba, hogy az 1944-es bajnokcsapatban a Szombathelyről igazolt húszéves legény, a majdani Aranycsapat középhátvédje jobbszélsőt alakított. És nem is ügyetlenül tette, hisz Lóránt Gyula tíz találatot jegyzett, a fővárosi közlekedésiek (BSZKRT) hálójába június 4-én például ötöt zúdított. Ne legyintsünk, a kék-sárga „beszkártosok" korábban ötször vizitáltak Váradon és egyszer sem kaptak ki!

Botorság volna állítani, hogy drukkeráradat zúdult a NAC fellegvárába a leendő bajnok egy-egy fellépését megtekinteni. A Ferencváros vendégjátékát tízezren nézték végig (pedig május 21-én délig ömlött az égi áldás), és örvendeztek méltán az 5:1-es diadalnak, máskor rendre 3-4 ezer nézőről volt kénytelen beszámolni a kortárs média.

Szűcs László, a jeles sportújságíró 1944 júniusának elején Kinek és minek köszönheti a Nagyváradi AC a bajnokságot? címmel írt véleménycsokrot a Sporthírlapban. A megszólaltatottak közül Sághy László, a labdarúgó-szakosztály elnöke a bajtársi szellemnek és a rugalmas taktikának tulajdonította a sikert. Ez utóbbi azt jelentette, a 3-2-5-ből Rónay edző gyakran 3-3-4-et alakított. Azt is közölte: „Határozott véleményem, hogy más edzővel nem nyertük volna meg a bajnokságot, mint Roncsával". Krüger Károly, azaz „Kari bácsi", a sportigazgató a védelmet dicsérte: „A védelmünk nem egy mérkőzést mentett meg azzal, hogy csak egy gólt kapott." (Az idényben 12 mérkőzésen született egygólos nagyváradi győzelem! Tizenhat találkozón csak egy, ötön pedig egyetlen gólt sem kapott a NAC, illetve Vécsey.) A kapus az összeszokottságot citálta: mindössze tizenöt játékos lépett pályára az idényben, közülük is Ferenczi csupán három, Csapó pedig két találkozón. (A tavaszi idényben csak 13-an játszottak, ezzel e fura versenyben is minden más élvonalbeli csapatot felülmúlt a NAC. Kilencen, Vécsey, Mészáros, Onódy, Perényi, Deményi, Lóránt, Sárvári, Bodola és Tóth egyetlen tavaszi meccsről sem hiányoztak.) Érdekes idézni a balszélső, Tóth III Mátyás véleményét is: „Bajnokságunkat annak is köszönhettük, hogy a játékosok sem anyagilag, sem erkölcsileg nem szenvedtek semmiben sem hiányt." Sárvári Ferenc szerint Deményi nyújtotta az idény során a legjobb teljesítményt, míg Vécsey kapus szerint hátul Mészáros Ferenc, elöl Tóth III Mátyás volt a jók között a legjobb.

A Sporthírlap június 14-i száma közölte az idény osztályozókönyve alapján az Év csapatát, ebbe (Csikós – Mészáros, Felföldi – Pázmándy, Nagy II, Deményi – Farkas, Csuberda, Vincze, Zsengellér, Tóth III) a jobbhátvéd, valamint a balfedezet és a balszélső posztján került be váradi játékos. A B csapatba befért még Sárvári és Bodola is. A NAC bizonyult az idény legsportszerűbb csapatának. Az osztályozókönyv szerint a NAC játékosainak sorrendje a következő volt a bajnoki címnyerés évében: Tóth III, Mészáros, Deményi, Bodola, Vécsey, Perényi, Sárvári, Juhász, Onódy, Lóránt és Barna. A már említett Szűcs László egyébként hihetetlenül értett a futballhoz. Azt írta az Aranycsapat Nagyváradon jobbszélsőt játszó középhátvédjéről, Lóránt Gyuláról az iskolai értesítők nyelvén megírt értékelésében: „Lóránt csak nemrégen került a váradi osztályba, így tehát érthető, hogy még nem tudott teljes mértékben a csapatba beilleszkedni. Tehetsége kétségtelen, de – véleményünk szerint – kullancstanból tudna csak igazán ragyogó feleleteket adni."

TÖBB MINT LEGENDA

Három vébé szereplője

Kovács I Miklóst (1911. december 29.–1977. július 7.) a román források Nicolae Covaci, világhírű öccsét, az Ajax hajdani edzőfejedelmét, Kovács IV Istvánt Stefan Covaci néven regisztrálják. Az idősebb fivért odaát Nicunak szólították a románok, Kopeknek a magyarok, és arról vált nevezetessé, hogy az 1930-as, 1934-es és 1938-as világbajnokságon is pályára lépett. Összesen 37-szer öltötte magára a sárga-kék színű szerelést, hat találatot szerzett a román válogatottban. Zürichben egyszer magyar válogatott is lehetett, s egyetlen fellépését piros-fehér-zöldben góllal koronázta meg.

Vécsey, a NAC kapusa lehúz egy labdát az Újpest elleni, 1943 őszi mérkőzésen

Az 1944-1945-ös NB I-ben a NAC három meccset tudott lejátszani. A románok augusztus 23-án bekövetkezett átállása új helyzetet teremtett a keleti arcvonalon, felgyorsult a Vörös Hadsereg offenzívája.

Szeptember 17-én a NAC letudta utolsó magyar bajnokiját, 2:0-ra győzött a Debreceni Vasutas ellen a Nagyerdei stadionban. (A vezető gólt a később a Barcelonához igazolt Szegedi-Simatoc, a történelmi másodikat Bodola küldte a cívisek hálójába.) A lefújással nemcsak a találkozót, hanem dicsőséges pályafutását is befejezte, 34 évig tartó tündöklés után feloszlott. Talán nem merészség leszögezni, hogy a háborús körülmények juttatták első honi bajnoki címéhez, és ugyanazon körülmények fosztották meg a következőktől.

„Most már a teljes NAC-ot ki lehetne állítani Budapesten" és „Újabb menekülthullám a szövetségben" – ilyesféle címekkel tudósított a Nemzeti Sport 1944. október 22-én a váradi futballisták fővárosba áramlásá-

Az uruguayi tornán is rúgott egyet, a Peru elleni nyertes meccs (3:1) 89. percében volt eredményes. Hanem az útja Dél-Amerikába feledhetetlenre sikeredett! Az SS Conte Verde gőzös 1930. június 19-én futott ki Genovából, fedélzetén a román kerettel. (Más kikötőkben szállt fel a francia, a belga, majd a transzatlanti hajózás végéhez közeledve a brazil csapat.) A három európai szelekció a tizenöt napos utazás folyamán a fedélközben edzett. A foglalkozásokon értelemszerűen azok a labdarúgók vettek részt, akik éppen nem etették a halakat, vagyis nem szenvedtek a szörnyű tengeribetegségtől. A futballistáknak vigyázniuk kellett a labdákra, mert ha véletlenül valamelyik a tengerbe pottyant, keresztet vethettek rá.

KÖZKINCCSÉ TÉTETIK

Futballtörténelmi lecke

„Szobrot kapott a NAC" - lehet olvasni az egyik internetes oldalon, mely az egyesületi centenáriummal foglalkozik. A folytatásban ez áll: „(...) a Nagyváradi Athlétikai Club (NAC) máig az egyetlen európai együttes, amely két ország bajnokságát is megnyerte - emlékeztetett a zuhogó esőben megrendezett szoboravatón Botházy Nándor, az RMDSZ megyei szervezetének felelős alelnöke." *(www.kronika.ro)* Közel járt az igazsághoz az alelnök úr, de nem találta telibe, hiszen a Rapid Wien osztrák és német, a Derry City pedig északír és ír bajnoki címet nyert. A szeszélyes politikai széljárás a közös a három klub sorsának alakulásában. További párhuzamok: a bécsi Rapidot és a NAC-ot egyaránt az Osztrák-Magyar Monarchiában teremtették, s mindkettő alapítói a zöld-fehér színkombinációra voksoltak.

ról. A legtöbben a Nemzeti Vasasban folytatták (Bodola, Mészáros, Szegedi, Sárvári, Tóth III, Perényi), az úgynevezett Hadibajnokságban játszottak, amely hivatalosan amatőr volt, mert a nyilasok nem tűrték el a „zsidó szellemiségű professzionalizmust". A labdarúgók természetesen továbbra is abból éltek (bár egyre szűkösebben), hogy rúgták a labdát, ha tetszett a karszalagos „testvéreknek", ha nem.

Keleten folyt a szovjet erők támadása, október 12-én bevették Nagyváradot. Budapesten még futballozhattak egy darabig, „Perényi nagyszerűen játszott a Nemzeti Vasasban a Csepel ellen" - lelkendezett a Nemzeti Sport október 16-án.

„Még be sem fejeződött a háború, és még nyilvánvalóvá sem vált, hogy a NAC csapatát elfújta a háború szele, amikor a váradi pályán már megkezdődött az élet." *(Dr. Demjén László: A nagyváradi sportágak*

TÖBB MINT LEGENDA

Dudus és a Gestapo?

Bodola Gyula (1912. február 12.-1992. szeptember 9.) Romániában két bajnoki címet és egy kupát nyert a Venus Bucuresti együttesével, majd Magyarországon is sikerült bajnoki aranyra szert tennie a NAC-cal. Mindkét országban válogatott volt, rajongtak érte a szurkolók. (A kilencvenes évekig ő volt a román válogatott történetének gólkirálya, mígnem Gheorghe Hagi megelőzte.) Bukarestben és Budapesten (Nemzeti Vasas, MTK) tízezrek tapsolták pazar alakításait, mégis a legnagyobb kedvenc Váradon vált belőle. Ezek ismeretében aligha gondolnánk, hogy a népszerű, egyébiránt halk szavú Dudusnak ellenségei is akadtak. Egy rosszakarója feltétlenül, aki feljelentette a hatóságoknál. A debreceni kommunisták kezében lévő Néplap 1945. november 21-én a következőket tudatta olvasóival: „Bodola Gyula, a Nagyváradi AC kitűnő játékosa ellen az a gyanú merült fel, hogy a Gestapo kémje volt. Most kiszabadult, mert beigazolódott, hogy ártatlanul

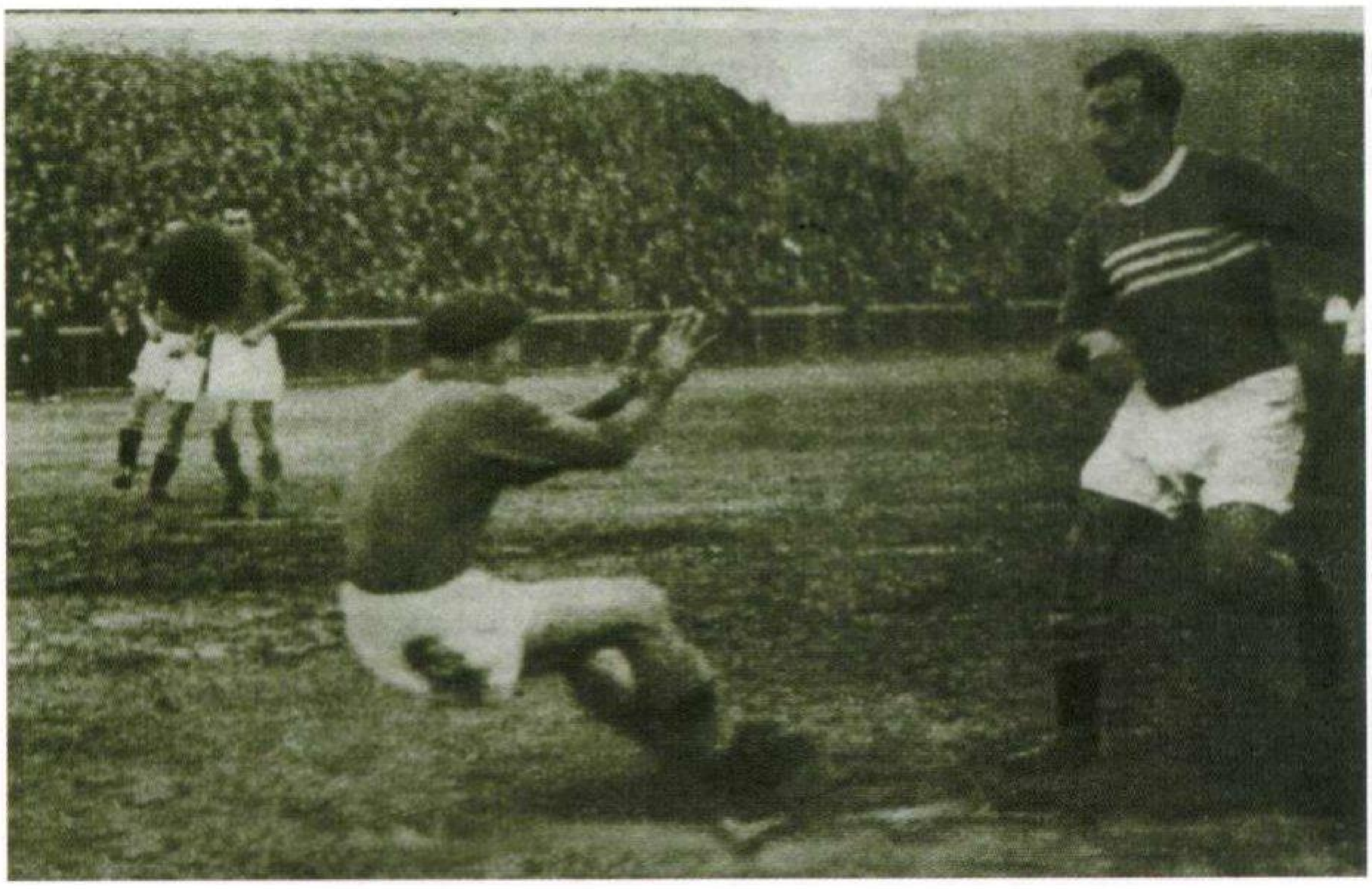

Egy a sok közül: Sárvári-Spielmann Ferenc gólt szerez a NAC mezében

története) A játékosok ugyan szétszóródtak a vérzivatar idején, azonban amint normalizálódott a helyzet, kezdtek hazaszivárogni. (Magyarországon akkortájt nagyon nehéz volt boldogulni, odaát egy darabig sokkalta könnyebb.) Jó példa repatriálásuk sikerére, hogy a volt nacistákkal (Perényi, Mészáros, Barna, Lóránt, Tóth III) teletűzdelt IT Arad 1948-ban megnyerte a román bajnokságot. Bodola Gyula egy rövid ciklusban Kolozsváron futballozott (Ferarul Cluj), aztán végleg hátat fordított Romániának, hogy az MTK-ban fejezze be karrierjét. A bajnok NAC alapgárdájának egyetlen nagyváradi születésű sztárja, a „tankszerű támadó", Sárvári Ferenc is visszatért Budapestről a Körös-partra. Az újjászerveződő társulat mögé patrónusnak Leichner György, a dúsgazdag bőrgyáros és szőrmekereskedő állt, a klub nevét 1945-ben – a republikánus kurzus szellemiségéhez igazítva – Szabadságra

gyanúsították. Bodola a Kolozsvári Vasasban játszik és újból remek formában van." Annyi kiderül a cikkből, hogy a bámulatos rúgótechnikával megáldott csatárt letartóztatták, majd vizsgálati fogságot volt kénytelen elszenvedni, holott nem volt köze a hírhedett náci rendőrséghez. Ezek után senki sem csodálkozhatott azon, hogy a klasszis 1946-ban elhagyta Romániát, és Budapesten telepedett le. Amikor keleti szomszédságunkban azt írták a lapok, hogy Iuliu Bodola hűtlen lett a szülőhazájához, csöndesen megjegyezte, melléfogtak kissé az újságíró urak, ő nem Romániában, hanem Magyarország Brassó nevű városában született.

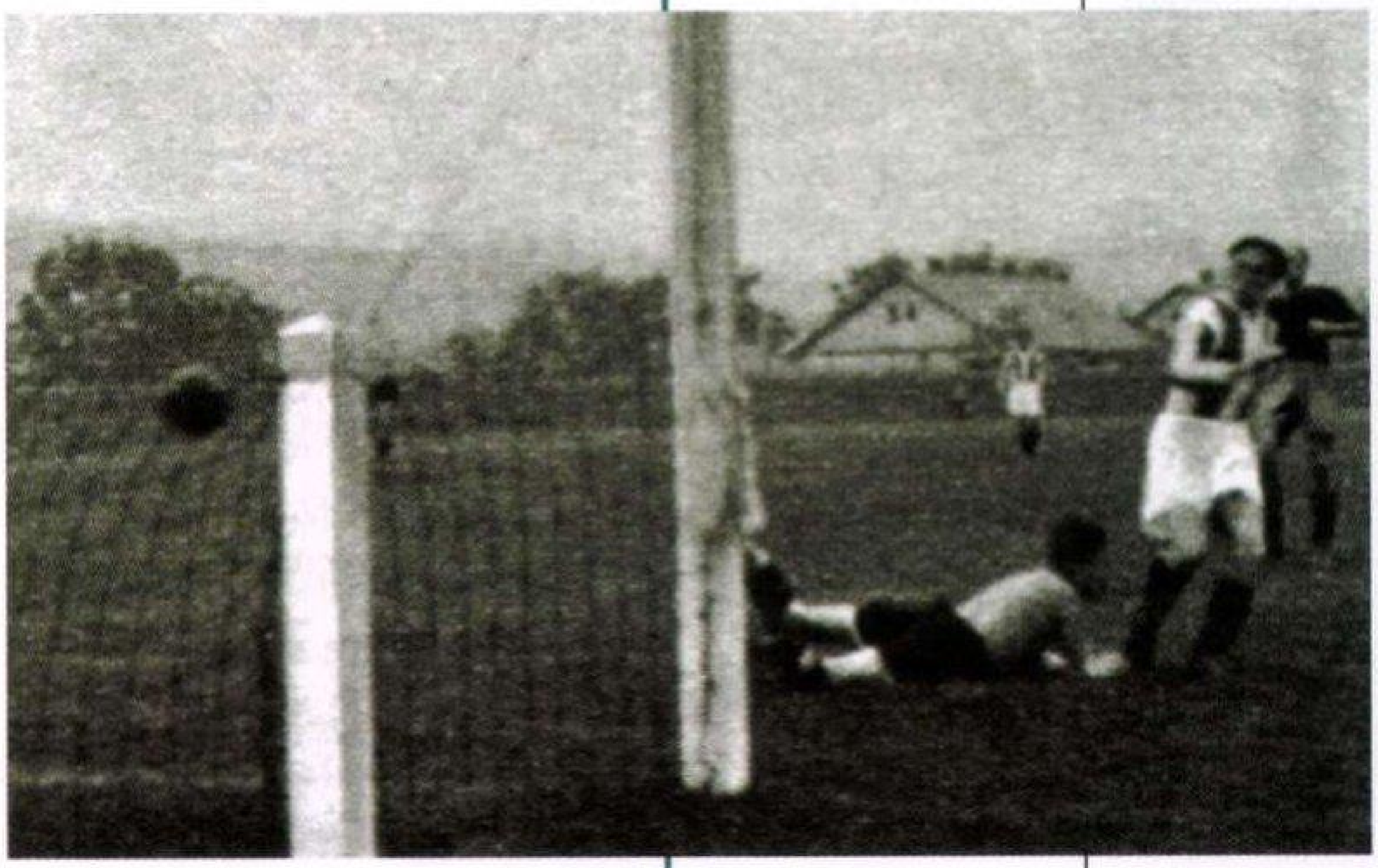

(Clubul Sportiv Libertatea Oradea) változtatták. 1948-ban beszálltak a támogatók közé a közüzemek, többek között a villanytelep is, ezért lett az egylet neve ICO (Întreprinderea Comunală Oradea) - írta Dr. Demjén László. 1951-ben ismét névváltozást regisztrálhattak a statisztikusok, egy ideig a Progresul (magyarul Haladás) titulus dukált a csapatnak.

A Nagyváradi Szabadság 1947-ben a nyolcadik helyen ért célba, egy esztendő múlva feljebb lépett, a hatodik helyen pozícionált. Hogy az erejét kalibrálni lehessen: 1947. július 1-jén a Debreceni Vasutas 2:1-re legyőzte idegenben.

Tulajdonképpen semmi sem sejtette az 1948-1949-es szezon csodáját, melynek eljövetelekor a CS Libertatea megnyerte Románia bajnokságát, tetejébe Kovács Miklós legénysége a lefújásig öt pontot vert a fővárosi vasutasokra (CFR Bucuresti). Huszárvágásukhoz kellett, hogy Zilahi László (DVSC) visszaköltözzön szülővárosába; hogy az ellenállhatatlan Váczi György a klubhoz írjon alá (24 találattal lett gólkirály); hogy az idősebbek (Vécsey, Sárvári, Kovács II) régi formájukat csillogtassák. Mellettük dicséretet érdemel David Mircea (sinaiai román létére beszélte nyelvünket), Serfőző Gábor, Bodó György, Bakucz György, Mellán György, Gózner Károly, Ion Vasile, Gheorghe Pop, Papp Sándor, Papp Károly, Mircea Tudose, Tirják András, Zsunk Attila és Kukk István produkciója.

1951-ben bronzérmet futballozott össze a Progresul ICO Oradea. Demjén László száguldozott a jobb szélen (még nem volt doktorátusa), Zilahi László takarított hátul, bár sérülései miatt egyre gyakrabban hiányzott. A balszélső Kiss I Gyula volt a leggyorsabb közöttük, Váczi György termelte a gólokat, Serfőző Gábor összefogta a támadórészleget. Méltatnunk illő Vécsey Adolf, Jank Ferenc, Florin Ştirbei, Saroveczki Gyula, Bodó György, Halász Béla, Sulyok Elemér, Darok Gyula, Sugár László, Antalfi József és a stratéga, Juhász Gusztáv érdemeit.

1954-ben a Progresul váratlanul kihullott az élvonalból. Hívei szerencséjére visszajött Aradról a 33 esztendős Váczi, Tóth Lajos Temesvárról igazolt Váradra, velük 1955-ben megnyerték a B ligát, hogy december 18-án (30 000 néző előtt) kupadöntőt vívjanak Bukarestben a CCA Bucuresti ellen. (A CCA a Steaua elődje volt.) A mester, Zilahi László tanítványai (Gebner Adalbert - Iancu Varzar, Alexandru Coman, Gheorghe Barcu, ifj. Bartha József, Krempánszki László, Tóth Lajos, Kőszegi László, Alexandru Florea, Vlád László, Kiss I Gyula) 3:3-ra végeztek az esélyesebb fővárosiakkal, ám a hosszabbítást a katonák jobban bírták erővel (3:6).

1956 volt az egyesület utolsó sikeréve, és messze nem az első divízióban elért nyolcadik helyezése miatt. Újra kupadöntőt vívott a társaság Fuszek (Scherz) Kamill irányításával. (Emlékezzünk, a szakember hajdanán futballozott a NAC-ban.) Az égiek visszaadták, amit egy évvel korábban elvettek tőlük, az elődöntőben a bajnok CCA-t ütötték el a továbbjutástól.

December 9-én megint 30 ezren gyűltek össze a bukaresti Köztársaság-stadionban, ahol az Energia Câmpia Turzii várt rájuk. Az első félidőben nem esett gól, a második felvonásban Kőszegi és Vlád mozdulatai döntötték el a serleg sorsát (2:0). A győzők: Gebner Adalbert - Krommely György, Tirják András, Gheorghe Barcu, Bartha József, Kukk István, Tóth Lajos, Kőszegi László, Karikás Sándor, Vlád László, Mészáros József.

A Gamma pályáján emlékezetes csatákat vívott a NAC. E képen a nagyváradi védő, Domján, a kiváló jobbhátvéd igyekszik szerelni Sütőt. Hátrább, fehér mezben Deményi figyel

Négyen a NAC pillérei közül: Kovács II János, Sárvári-Spielmann Ferenc, Bodola Gyula és a guggoló Juhász Gusztáv, aki később a csapat edzője is lett

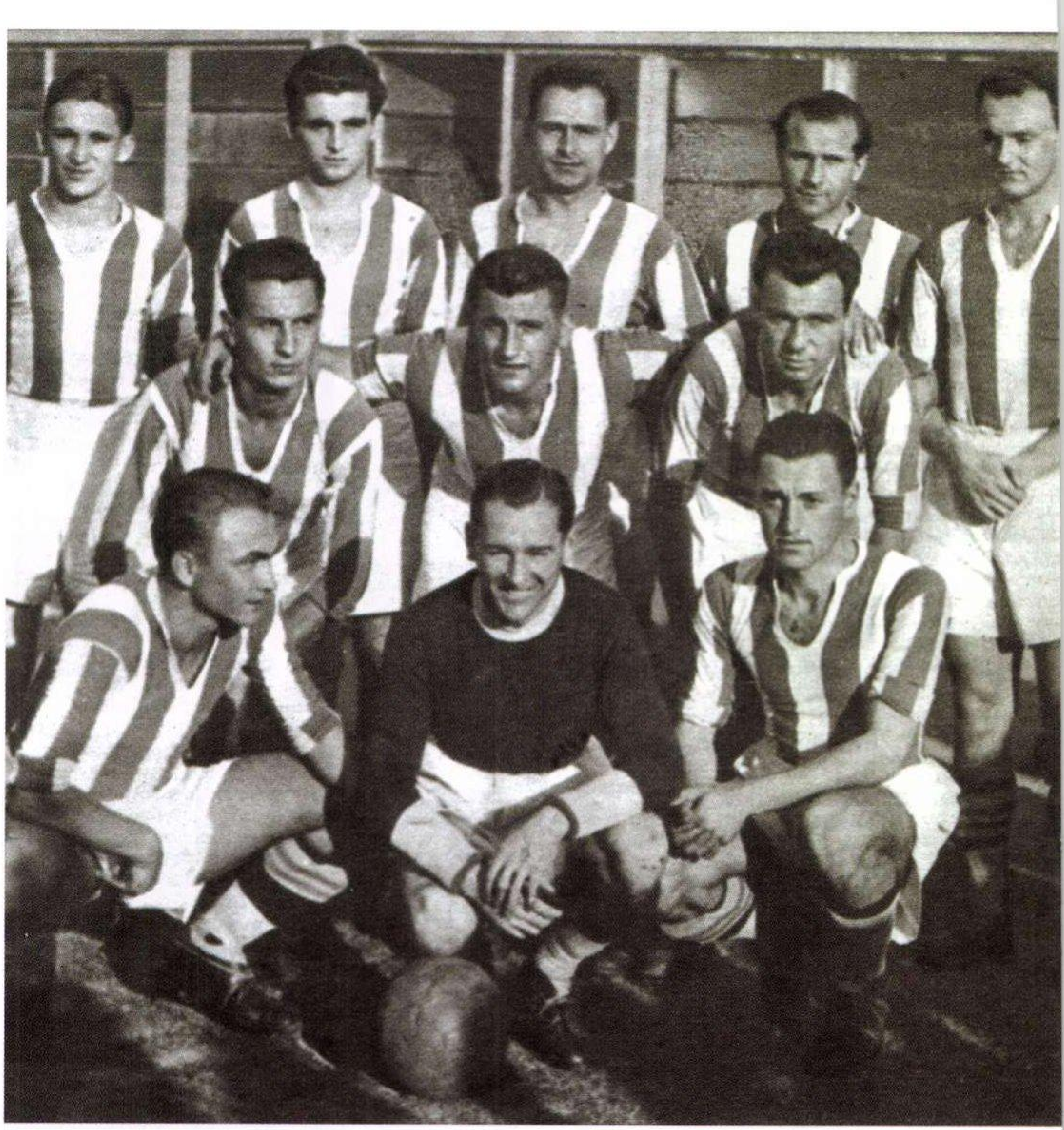

A legendás nagyváradi bajnokcsapat 1943 őszén. Hátul (balról): Perényi, Barna, Sárvári, Bodola, Tóth III. Középen: Szegedi, Juhász, Deményi. Elöl: Mészáros, Vécsey, Onódy

TÖBB MINT LEGENDA

Őfelségének remek memóriája volt

Tóth III Mátyás (1918. november 12.–2002) igazi világfiként élte éveit, játszott a magyar és a román válogatottban, bajnok volt Magyarországon (NAC) és keleti szomszédjában (IT Arad), megjárta az olasz menekülttáborokat és a svéd börtönöket. Félre ne értsék, nem lett belőle bűnöző, hivatalánál fogva került kapcsolatba az északi ország büntetés-végrehajtási intézeteivel! Az 1992-ben felvett interjújában elmondta, megtanult pár szót svédül, amint megtudta, hogy válogatottunk tagjaként szerepelni fog a skandinávok elleni találkozón. (1943. szeptember 12-én 3:2-re győztünk a házigazdák ellen Stockholmban.) Amikor bemutatták a vendégek labdarúgóit a trónörökösnek, a későbbi VI. Gusztáv Adolf királynak, Ezzel a kupadiadallal lezárult a Haladás jó irányú haladása, az 1957-1958-as bajnokságban gyatra produkcióval kihátrált az élvonalból.

1961-ben Clubul Sportiv Oradea, egy évre rá Crisana Oradea lett a neve. (A nagyváradi „román sportszerető intelligencia" piros-sárga színű egyesületét még 1929-ben alapították dr. Morar Teofil és társai.) Az 1962-1963-as évadot újfent az első osztályban töltötte. Nem tudott a legjobbak között gyökeret ereszteni, így hát távozott onnét, majd feloszlott. A Crisana 1962-1963-as kerete: Szilágyi Ferenc, Bodó László, Székely Gyula, Simion Pugna, Kőszegi László, Szakács I József, Szakács II Lajos, Gheorghe Daraban, Tóth II Sándor, Viorel Iacob, Szűcs Árpád, dr. Mircea Nesu, Harsányi István, Németh Zoltán, Liviu Petrica, Vlád László, Arnócky Miklós, Petrikó Ferenc, Balogh István.

Az 1943-44. évi bajnokság

1. Nagyváradi AC	30	24	1	5	78:36	49
2. Ferencváros	30	16	4	10	71:46	36
3. Kolozsvári AC	30	15	6	9	54:45	36
4. Gamma FC	30	14	7	9	53:40	35
5. Újpest FC	30	13	7	10	92:59	33
6. Ujvidéki AC	30	12	7	11	68:58	31
7. Sal. BTC	30	13	4	13	71:60	30
8. Szolnoki MÁV	30	13	4	13	59:58	30
9. WMFC	30	12	5	13	63:66	29
10. Kispest FC	30	11	6	13	66:64	28
11. Di. MÁVAG	30	11	6	13	49-59	28
12. Debreceni VSC	30	10	8	12	48:70	28
13. Kinizsi-Vasas	30	8	11	11	54:61	27
14. Tisza SZVSE	30	9	6	15	53:68	24
15. Elektromos	30	9	2	19	60:97	20
16. BSZKRT	30	4	8	18	50:102	16

A BAJNOK NAGYVÁRADI AC JÁTÉKOSAI: Vécsey Adolf 30 - Mészáros Ferenc 30, Onódy I Andor 29 - Perényi József 22, Juhász Gusztáv 26, Deményi Rezső 29 - Lóránt Gyula 25, Barna János 20, Sárvári Ferenc 30, Bodola Gyula 30, Tóth III Mátyás 30. Játszottak még: Kovács II János 12, Szegedi Miklós 12, Ferenczi Antal 3, Csapó György 2. Edző Rónay Ferenc

igen imponált a főrendnek, hogy az egyik magyar fiú a herceg anyanyelvén szólította meg. Teltek az esztendők, hősünk 1949-ben disszidálni kényszerült, mert akkor már nem tudott legálisan nyugati profi csapathoz szerződni. Az MLSZ örökre eltiltotta, így nem maradt esélye az AS Romához aláírni. Az emigránsok lágerében beteg lett, a tüdejét támadta meg a kór, hosszú időre kórházba került. Ott pattant ki agyából az isteni szikra, hogy levelet ír „kékvérű barátjának". Mit veszíthetett volna? Innét úgy bontakozik ki a cselekmény, akár a balladákban, bár a vége nem tragikus: az uralkodó emlékezett a svédül kommunikáló közép-európai fiatalra, pénzt és repülőjegyet küldött neki, majd annak ötlete nyomán megbízta a köztörvényesek sportolásának megszervezésével és felügyeletével.

Néhány sportkedvelő kispesti diák kezdeményezésére „1909. év tavaszán, Varga Bálint dr. tanár vezetésével megalakult a KAC. Eleinte csupán tornáztak és atletizáltak a tagjai, de Krausz Jenő vezetésével csakhamar megalakult a futballcsapat is. 1909-ben a pestvidéki bajnokságért játszik és már az első évben helyezést ér el. 1910-ben már a IV. osztályba nyert beosztást és itt a 4. helyet okkupálva az új osztályzásnál már a III. osztályba került” - írja Földessy János A Magyar Futball és a Magyar Labdarúgók Szövetsége című könyvében a KAC alapításáról.

Ténylegesen valamivel korábban került sor az aktusra, 1908. augusztus 10-én tartották meg az egyesület első választmányi ülését, melyen összeállt a legfelsőbb direkció: dr. Varga Bálint (elnök), Bede István (vívószakosztályi intéző), Mayer Béla (labdarúgó-szakosztályi intéző), Ács Ödön (gazdasági vezető), Balogh József (pénztáros). A csapat tagjai a pionírkorszakban: Balzer József, Balzer Rudolf, Borza János, Branstedter István, Gaubek Rezső, Kernács Imre, Knób József, Mayer Béla, Mertl Ferenc, Schwarcz Izidor, Reiner Sándor, Schiller Gyula, Stallmach Gyula, Steinhauser Károly, Steinhauser Vilmos, Taigiszer Jenő, Tetlák Gyula, Tihanyi Béla, Walter József, Weckinger Lajos voltak. *(Földessy János i. m. és Rejtő László: Kilenc klub krónikája.)*

Varga doktor röpke idő múlva távozott pozíciójából, azt sérelmezte, hogy az általa beterjesztett alapszabályzatot a többség megvétózta. A XX. század elején - idehaza abszolút megszokott módon - a két lobbi (vívók és futballisták) szószólói között ment a kötélhúzás a hatalomért, az egylet hivatalos titulusa mégis a Kispesti Athletikai Club lett.

A felkészülési mérkőzések az úgynevezett Katona réten sebtében kialakított grundokon, alkalmi társulások ellen folytak. A futballistáknak nem csak ott kellett „csatázniuk”. A Bede István tanár úr tüzelte kardvívók, illetve a Krausz Jenő kereskedő mozgósította labdarúgók továbbra sem ásták el a csatabárdokat, mindkét érdekcsoport a hegemóniát biztosító elnöki posztra tört. A súlyos belső konfliktusok után, 1909.

A klub öröktizenegyei

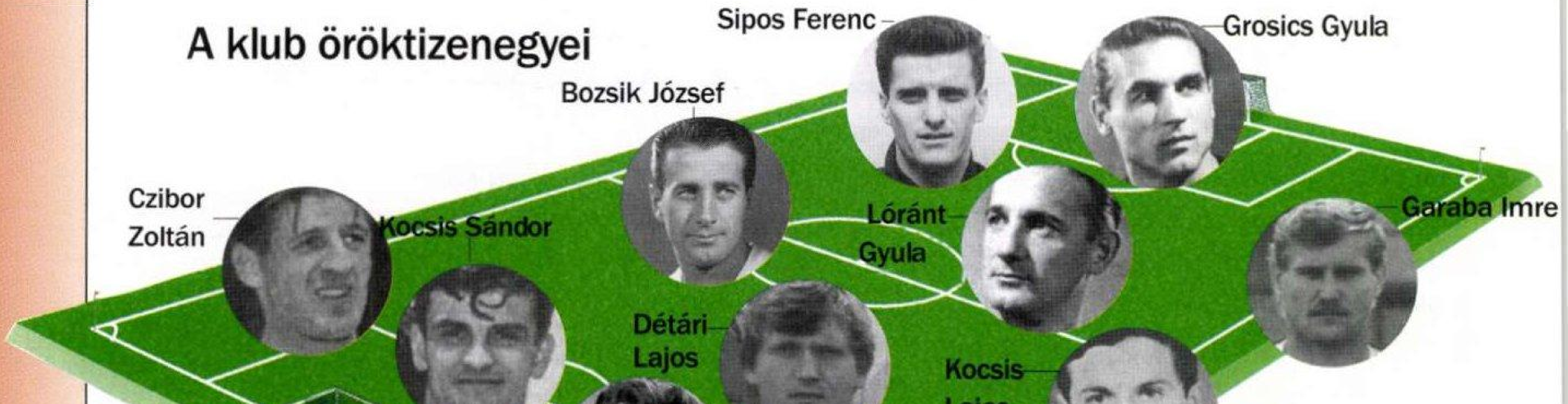

A csapat

Budapest Honvéd

ALAPÍTVA: 1909
SZÍNE: piros-fekete
SIKEREI: MAGYAR BAJNOK: 13
(1950, 1950 ősz, 1952, 1954,
1955, 1980, 1984, 1985, 1986,
1988, 1989, 1991, 1993)

MAGYAR KUPA- ÉS MAGYAR
NÉPKÖZTÁRSASÁGI KUPA-GYŐZTES: 7
(1926, 1964, 1985, 1989, 1996,
2007, 2009)
KÖZÉP-EURÓPAI KUPA-GYŐZTES: 1
(1959)

augusztus 3-án megtartott tisztújító gyűlésen megválasztották a KAC-vezérkart: Bencsik Gyula (elnök), Szokody Imre (ügyvezető elnök), Schmoch Károly (alelnök), Krausz Jenő (alelnök), Tihanyi Béla (titkár), Hartmann Simon (pénztáros), Mayer Béla (ellenőr), Reiner Sándor (ellenőr), Kurserka Ferenc (jegyző), Schiller Ignác (szertáros). A patronálás valamennyi nyűge a nagypolgári triumvirátus (Krausz Jenő, Schmoch Károly, Szűcs László) nyakába szakadt.

1909. december 10-én a klub, amelynek labdarúgói bemutatkozó mérkőzésükön 5:0-ra kikaptak a sokkal erősebb MAC-tól, belépett az MLSZ-be.

Zajlott az élet, a túrázó kispestiek Debrecenbe is kirándultak. Mi tagadás, nem alapozták meg új egyletük hírnevét. 1911. július 16-án barátságos 90 percet vívott a DTE és a KAC a Nagyerdőben, amely után a hajdúsági drukkerek állítólag meg akarták verni a vendégeket. „(...) Eltekintve a mérkőzés borzalmas epizódjaitól, a mérkőzés után egy kispesti játékos - miért, miért nem - teljes erővel a hölgyközönség közé, a tribünbe vágta a labdát, egy másik pedig a pálya szélén álló ifjusági tagot durván és kíméletlenül felrugott. Ezeket az urakat le is akarta tartóztatni a rendőrség, csak a Tornaegylet vezetőinek közbelépésére állott el ettől. (...) Viszont a Debreceni Tornaegyletnek igen vigyáznia kell a jövőben a partnerei megválasztásában (...).” - tudósított a Debreczeni Független Ujság 1911. július 23-i száma. A szikrázóan durva találkozót a DeTe 1:0-ra megnyerte Antalnak a 30. percben rúgott góljával.

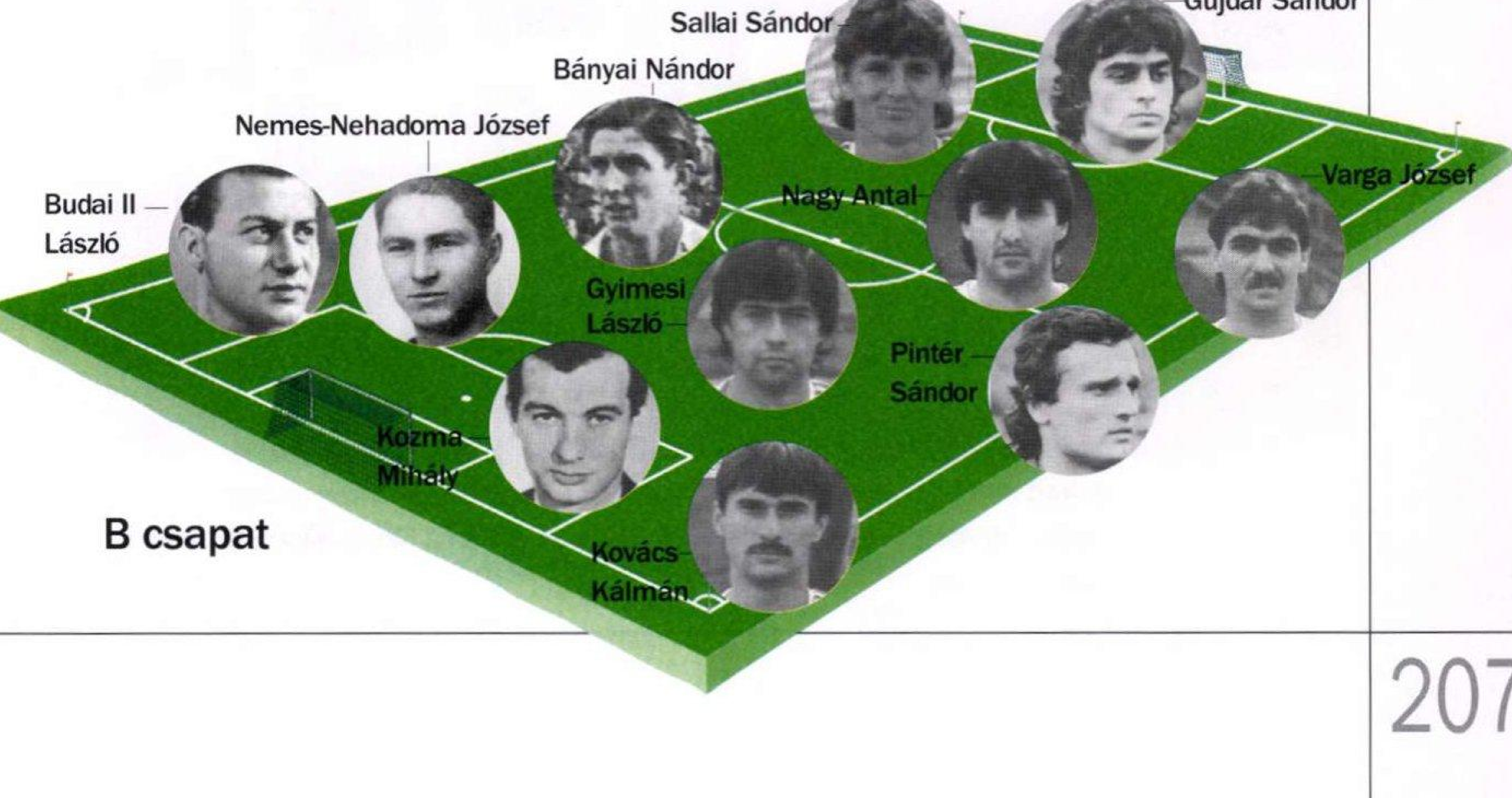

B csapat

Az 1911-1912-es III. ligában újoncként a 8. helyen finiselt KAC, majd az 1912-1913-as bajnokságot megnyerte, mégsem tudott előrébb lépni, mert „a pestkörnyéki alosztályba nyert besorolást." *(Földessy János i. m.)* 1912-ben vívta első nemzetközi találkozóját, az Osztrák-Magyar Monarchiához tartozó Csehországban, ahol a Brünni SC-t verte meg 2:1-re. „Ugyanebben az évben létesítette sporttelepét a község által adományozott telken, Csimár Károly páratlan bőkezű adományából, Herbacsek Bertalan és Pataschek Ferenc anyagi támogatásával" - írta Földessy János már idézett művében. Csimár Károly építész „páratlanul bőkezű adománya" ezer koronát jelentett, egyébként Kispest egyik leggazdagabb polgára tervezte aztán az első pályát. Herbacsek Bertalan fakereskedőként, Pataschek Ferenc szállodatulajdonosként szerzett magának elismertséget.

1914. július 28-án I. Ferenc József impériuma hadat üzent Szerbiának, rövidesen felugattak a géppuskák a déli fronton. Az MLSZ 1914. szeptember 16-án megtartott igazgatótanácsi ülésén úgy döntött, hogy a háborús helyzet miatt kiírja az Auguszta jótékonysági serlegmérkőzéseket. A kupa Auguszta Mária Lujza bajor főhercegasszonyról, Habsburg József Ágost főherceg feleségéről kapta nevét. Pontosan egy tucat induló vett részt az egyfordulós sorozaton, ugyanis a „tizenkettek" alapították. Az ismeretlenségből előrukkoló „vidékiek" a 4. helyre értek oda, meglepetésre hatszor nyertek, kétszer remiztek és csak háromszor veszítettek. Rúgtak 29, kaptak 23 gólt, ugyanannyi pontjuk volt (14), mint a 3. poszton záró III. kerületieknek.

Lényegében véve a szörnyű vérdráma alatt megrendezett összes Hadibajnokság elődjének tekinthető Auguszta-serleg lehetőséget nyitott a

A KAC első bajnokcsapata, a III. osztályú bajnokságot megnyerő alakulat. Állnak (balról): Boldog, Szabó, Schiller, Kónya, Papek, Kollarik, Kincs, Kiliti. Elöl: Jurcsó I, Novák, Simon

KÖZKINCCSÉ TÉTETIK

Kispesti kapustanoda

A két világégés között bravúrkapusok őrizték a piros-feketék hálóját, Varga Péter, a Póknak becézett Amsel (Angyal) Ignác, Biri János, Török József, Dénes József, a Gulliverként emlegetett Boldizsár Géza, Kósa (Kohn) II Károly, Vécsey (Wéber) Adolf. Csoda-e, hogy többen közülük válogatottak voltak, és jóformán valamennyien külföldi, kivált olasz klubokban profiskodtak? Nem jutottak ám odakint koldusbotra! Biri János az AC Padova alkalmazottjaként minimum 2000 lírát (6,5 millió koronát) vágott zsebre havonta. *(Nemzeti Sport 1926. december 31.)* Ez így nem sokat mondhat korunk olvasójának, viszont ha tudja, hogy az említett sportújság egy példánya 2000 koronába került, akkor könnyedén kiszámolhatja, hány darabot vásárolhatott volna a lapból a játékos.

Boldizsár Géza véd

Kispest számára bekapcsolódni a honi elitfutball áramkörébe. Azért is volt daliás az 1914-es produkciója, mert „csaknem teljes első csapata bevonult." *(Földessy János i. m.)*

1915-ben tavaszi és őszi (nem hivatalos) ligaküzdelmeket bonyolítottak le. A KAC tavasszal 11. volt, ősszel a 4. helyen pozícionált. Az 1916-1917-es, immáron kétfordulós Hadibajnokságban 11. lett, épphogy elkerülvén a bukást. Egy évad múlva hasonló szituáció alakult ki, sőt ha lehet, még nagyobb volt a szerencséje, mert a kiesett MAC szintén 12 pontot gyűjtött, csak rosszabb volt a gólaránya.

1918. április 14-én Magyarország válogatottja 2:0-ra nyert Ausztria ellen, a mieink kapuját a Hungária úton az újonc Varga Péter védte. Az 1897-ben született kapus a KAC-történet első válogatott futballistája, 1921-ig még háromszor került be a nemzeti tizenegybe.

Az utolsó Hadibajnokságban már nem mindegyik egység tudta lejátszani valamennyi találkozóját, a kispestieknek sikerült, és 1919 dekadens tavaszán a 8. helyen ütöttek célba. Az iszonyatos I. világháborúban több labdarúgójuk és vezetőjük is elesett. Papek Rezső, Jurcsó József, Furdek István, Szabó József, dr. Vértes Izsó, Hrabalek József, Weisz Bandi (sic!), Steinhauser Vilmos és Simon István is hősi halált halt. *(Földessy János i. m.)*

Az 1919–1920-as bajnokságban hatalmas sikert aratott az elitklubok által parvenünek tartott Kispest. Ezüstérmes lett a bombaerős MTK mögött, a válogatottakkal teletűzdelt FTC-re például 3 pontot rávert. Leginkább Kónya Ferenc edzőnek és Eisenhoffer (Aczél) Józsefnek köszönhette a dobogós helyezést, a legendás csatár csapata 52 góljából 19-et vállalt. Az ezüstös formáció: Varga Péter - Saguly János, Tury - Budai János, Blasnik József, Stallmach Béla - Boldog Ádám, Kiszely, Jeszmás József, Eisenhoffer József, Jeny Rudolf. Szóhoz jutott még Boldog Nándor, Budai András, Csontos József, Krepsz József, Norik Géza, Stallmach Alajos, Tóth Jenő.

A Konrád testvérek ausztriai sikerei, a kinti busás baksisok vonzóak voltak a magyar sztárfutballisták számára, akik egyre erősebben érezték a késztetést, és egyre nyíltabban hirdették magukról, hogy abból kívánnak megélni, amihez igazán értenek, a futballból. S megkérték itthon is az árukat, csak hogy ne szerződjenek külföldre. Az élklubok behunyták a szemüket, és fizettek az asztal alatt, hogy megtarthassák a csillagaikat. Mindegyik így tett, de csak egy bukott le, a Kispest, fura ügyek szövevényes összekapcsolódásaként. Az első „hibapontot" egy németországi túra jelentette, amelyen Mayer Béla intéző - az itthon hagyott Stallmach Alajos neve alatt - a profi válogatottban szerepelt Jeszmás Józsefet, a KAC korábbi centerét, a későbbi újpesti gólkirályt játszatta. Miután ez kitudódott, arra hivatkozással, hogy a szabályzat szerint a profival egy csapatban játszó azonnal profinak minősítendő, feljelentették a Kispestet. Megindult a klub ellen az első profiper. Mayer mindent megpróbált, még ki is retusáltatta Jeszmás képét az egyik mérkőzés előtt készült csapatképről, hogy Stallmachét montíroztassa a helyére. Közben itthon a németországi alkalmi profi válogatott hazatért tagjait (köztük Jeszmást) kezdték visszaamatőrösíteni, Mayer Béla pedig lemondott. Az indulatok csitulni látszottak, ám aztán újabb patron pukkant: Jeny Rudolf, a piros-feketék válogatott balszélsője megtudta, hogy ameddig ő havi 2000 koronát kap az egyesülettől „tanulmányai segítésére", a rendre mellette játszó Eisenhoffer József háromezret. Majd újabb petárda durrant, a Pestszentlőrinci MOVE feljelentette a piros-feketéket, azt állítván, hogy utóbbiak pénzzel csábítják el tőlük a mindössze 17 éves Mészáros Istvánt. Később az ifjú játékos elkottyantotta, hogy a kispestiek gázsiért játszanak, ő például 1000 koronát kapott az FTC legyőzése után. Közben újra elővették Mayer Bélát, ezúttal a fotómachináció miatt. Amikor a kispesti volt futballvezér úgy érezte, szorul a nyakán a hurok, beismerte, hogy a KAC-ban a kulcsjátékosokat rendszeresen fizetik, a többiek alkalmanként kapnak apanázst, a klub pedig kettős könyvelést vezet. A feketepénzt akként keresik meg, hogy nem vallanak be minden jegyeladást. A vetélytársak e „szörnyű hír"

A Sárkánybarlang 1913-ban. A Sárkány utca végén terült el

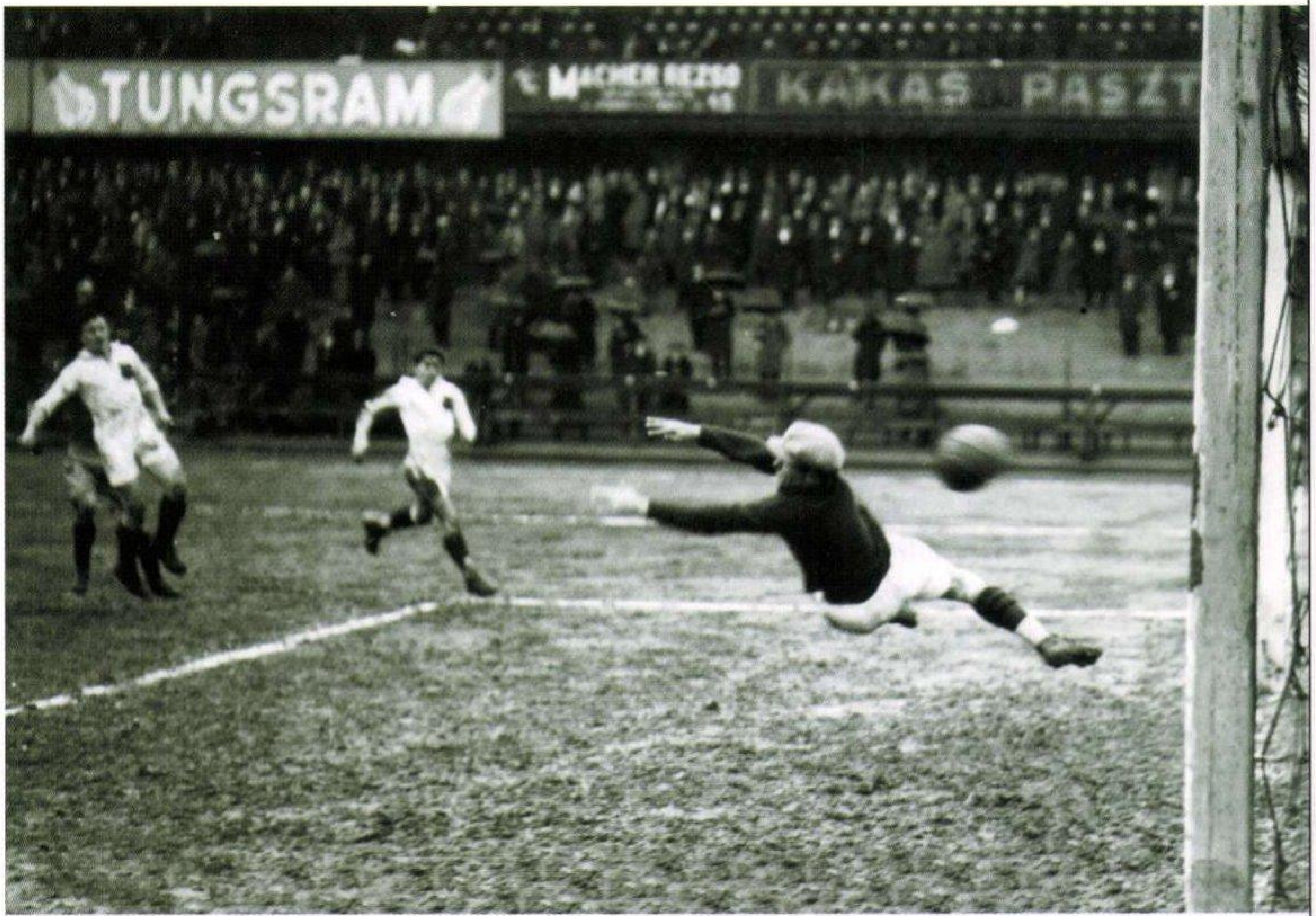

A harmincas évek elején készült felvételen Dénes József kapus kísérli meg hárítani a miskolci Attila csatára, Siklóssy lövését

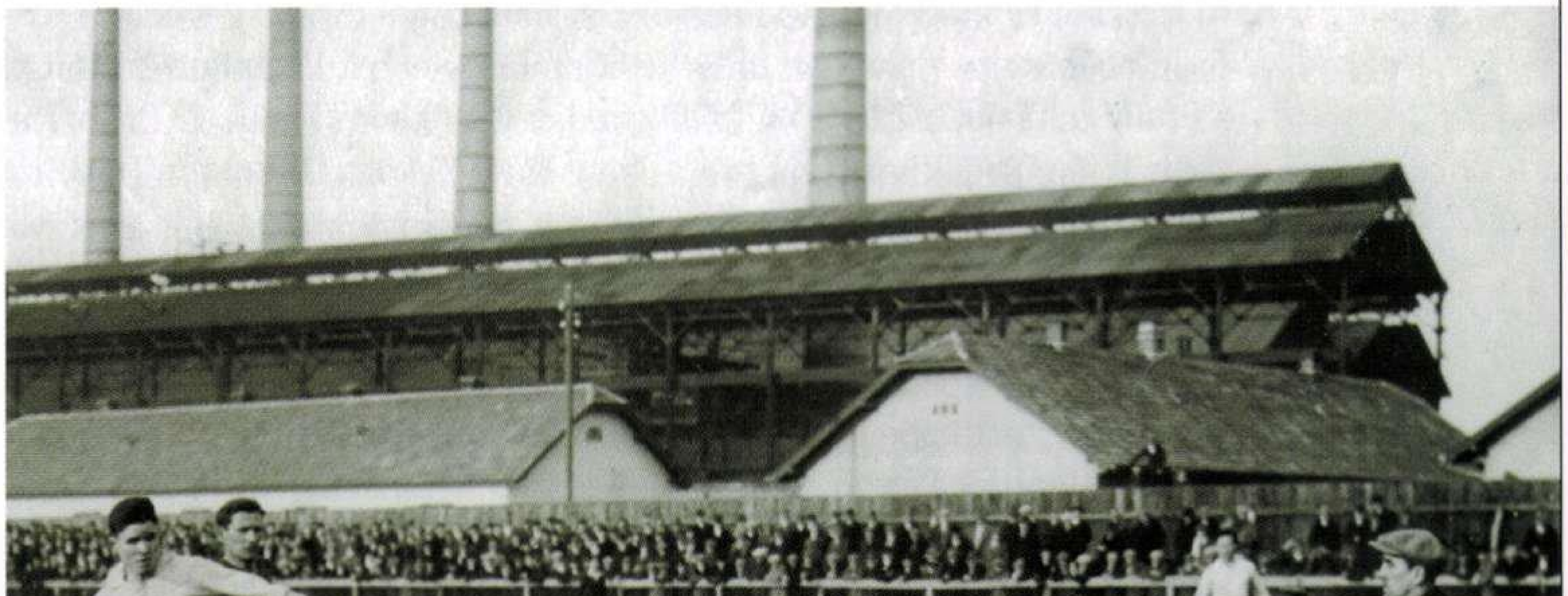

Havasköri János, a Kispest balösszekötője beveszi a kaposvári Somogy FC hálóját az 1930 februárjában 800 néző előtt megnyert 3:1-es bajnokin

NÉVVÁLTOZÁSOK

KISPESTI ATHLETIKAI CLUB
(1909. augusztus 3.–1926)

KISPEST FOOTBALL CLUB
(1926–1944, az amatőrcsapat neve maradt a KAC)

KISPESTI ATLÉTIKAI CLUB
(1944–1949. december 18.)

BUDAPESTI HONVÉD SE
(1950. február 7.–1991. június 30.)

KISPEST-HONVÉD FC
(1991. július 1.–1996. augusztus 28.)

KISPEST-HONVÉD TIG FC
(1996. augusztus 29.–1996. október 25.)

KISPEST-HONVÉD FC
(1996. október 26.–1998. június 30.)

KISPEST-HONVÉD
(1998. július 1.-–2003. június 30.)

BUDAPEST HONVÉD FUTBALL CLUB
(2003. július 1.-)

hallatán úgy felfortyantak, mintha csupán Kispesten vétettek volna az amatőrregulák ellen. Persze a lavina már száguldott lefelé, s készült maga alá temetni KAC-ot. Végül a szövetség tanácsa nyolc kispesti játékost (Eisenhoffer Józsefet, Jeny Rudolfot, Jeszmás Józsefet, Csontos Józsefet, Varga Pétert, Blasnik Józsefet, Budai Jánost és Mészáros Istvánt) profivá nyilvánított, ami egyet jelentett az örökös eltiltással. (A súlyos ítéletet később két évre mérsékelték.) Stallmach Alajost, Saguly Jánost és Mihalek Józsefet nyolc hónap szilenciummal sújtották. Utóbbit rövidesen felmentették, míg Sándor Ferencet és Norik Gézát eleve vétkesnek sem találták.

A klub, amelyet eleinte a kizárás fenyegetett, megúszta. Igaz, csak azzal a feltétellel, hogy új vezetőséget választ, amit meg is tett, és halmazati tételként 450 korona bírságot róttak ki rá.

A boszorkánypörnek nagyobb volt a füstje, mint a lángja. Jól jellemzi fajsúlyát a felvett jegyzőkönyvi részlet: „(...) Eisenhoffer József beismerte a bizottság előtt, hogy a lengyel túrán az intézőjétől egy gummi (sic!) köpenyt kapott." *(MLSZ Hivatalos Értesítője 1922. január 6.)*

Hogy finoman fogalmazzunk: csak a látszatvilág illúzióiban ringók hihették, hogy az MTK vagy a Ferencváros nagymenői puszta elhivatottságból, esetleg sportszeretetből űzik a labdát.

A hivatásosokat egyesek a prostituáltakkal azonosították és örömfiúknak nevezték. Sokan erkölcstelennek és undorítónak minősítették a profizmust, a fajvédők pedig egyenesen a „pénzhajhász zsidó szellemiséget" vélték benne testet ölteni. Az eltiltottak egy része hamarosan újra játszott. Ki külföldön, ki Magyarországon rúgta tovább a labdát, a kispesti ezüstcsapat azonban menthetetlenül szétesett. Eisenhoffer elment a Fradiba, majd 1922-től külföldi zsidó egyletekben (Makkabi Brno, Hakoah Wien, Brooklyn Wanderers, New York Hakoah, Brooklyn Hakoah) gyarapította vagyonát. Elsőként vásárolt magának automobilt az Egyesült Államokba „kitántorgott" profijaink közül, mintegy fél év alatt összefutballozván a Chevrolet típusú gépkocsi árát. *(Nemzeti Sport 1927. március 9.)* Kispesti hitsorsosaiból páran hozzá hasonlóan „hakoánusok" vagy „makkabeusok" lettek, mint például Weisz Gyula, Buchhalter Zoltán, Menczer László, a Sutának becézett Öhlmacher (Ölvedi) Ferenc. (A Nemzeti Sport kreálta terminusokon azt értették, hogy az izraelita labdarúgók egy darabig a Hakoah Olomouc, a Hakoah Wien vagy a Makkabi Brno zsoldosai voltak.) Jeny Rudolf az MTK-t választotta, Csontos József és Jeszmás József az Újpestet, Tóth Jenő a Szegedet.

A Kispest megszenvedte, de túlélte a profipert. A húszas évtized idusán a szolid sikertelenség szegődött melléje, az utolsó amatőrbajnokságban elért hatodik hely jelentette a csúcsteljesítményt a hat évvel azelőtti ezüst után. A fojtogató nincstelenség ellenére a piros-feketék mindenképpen szerettek volna a profik közé kerülni. Ehhez nagy segítséget kaptak: 1926. február 12-én az Országos Tanács nyolcmillió korona kölcsönt adott a KAC-nak. *(MLSZ Hivatalos Értesítője)* A klub a tizenegyedik volt a Professzionális Labdarúgó-szövetségbe (PLSZ) jelentkezők között, átadván Caveggia főpénztárosnak az 1000 pengős letétről szóló

KÖZKINCCSÉ TÉTETIK

A mimózalélek

A máskor közéleti stílust használó MLSZ Hivatalos Értesítője 1921. november 6-án kisszínest közölt. „Jenny (sic!) nem járta a magasabb futball-iskolát (sic!), mégis tud mindent, amit egy jó családból való balszélsőnek tudnia kell. Amikor meghallotta, hogy az Imre bácsi játszik mellette, sírva borult az Eisenhoffer nyakába és így nótázott: „Nem én lettem hűtlen hozzád."

Az történt, hogy a kapitányi döntés értelmében az 1901-es évjáratú, mélynövésű Jeny az 1889-ben született Schlosser (Lakatos) Imrével alkotta balszárnyunkat a svédek ellen, nem pedig az Eisinek becézett klubtársával, akivel tökéletesen megértette magát. 1921. november 6-án 4:2-re nyertünk az Üllői úton, az első hármat Orth György vágta Lindberg hálójába, a negyediket Slózi tata.

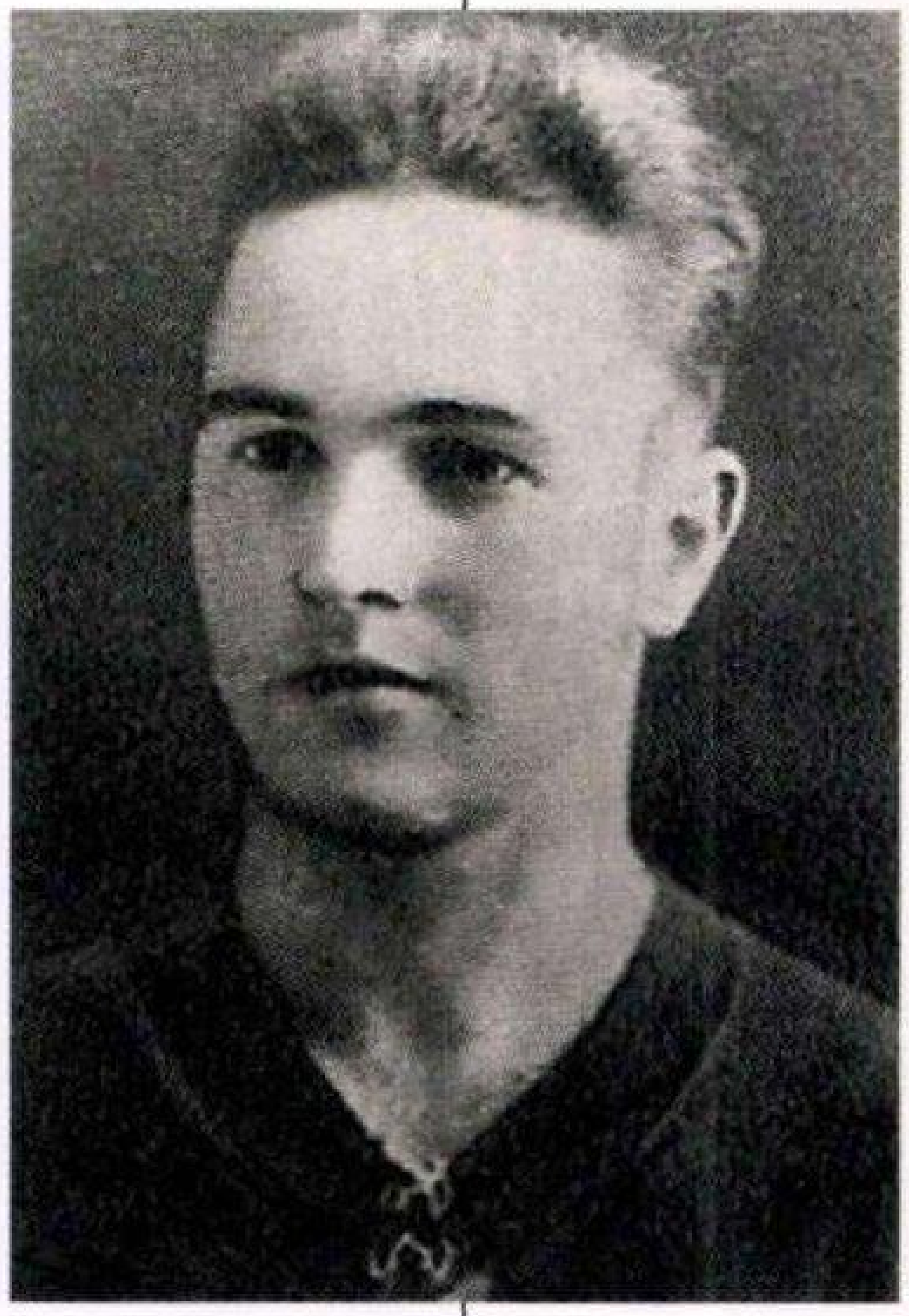
Eisenhoffer József

nyugtát. *(Nemzeti Sport 1926. július 28.)* A hivatásosok a Kispest Football Club nevet kapták, az amatőrök maradtak a Kispesti AC nevezetnél.

A kezdet gyötrelmesen nehéz volt a profik között. 1926. szeptember 5-én a kék-sárga színű szombathelyi Sabaria 4:1-re nyert a Kispest FC Pósza - Saguly, Dudás - Raix, Hungler III, Burger - Varga, Szabó, Fürstner, Csendes, Gulyás összeállítású tizenegye ellen az Üllői úton. A szépítő gólt Csendes adresszálta 0:3-nál. Csak a negyedik körben tudta első pontját begyűjteni a Kispest a Budai 33-asok elleni 0:0-val a Lóversenytéren. A KFC Sárkány utcai stadionját ugyanis akkoriban modernizálták, a város fedett tribünt építtetett 500 millió koronáért. *(Nemzeti Sport 1926. november 19.)* Hamarosan visszatérhetett a csapat a „sárkánybarlangba", a Kispest első, valóban hazai professzionális mérkőzését 1926. október 31-én ötezren látták a korabeli Nemzeti Sport által hatezresnek kalkulált pályán. A piros-feketék nem bírtak (2:2) a III. kerületi TVAC-cal. (Az utca és a létesítmény nem a mesebeli tüzet okádó szörnyről, hanem a területet hajdanta birtokló Sárkány családról kapta nevét.)

1926 végén a Kispest megszerezte az utolsó amatőr Magyar Kupát. Fennállása legnagyobb diadalát érte el, ám méltatlan körülmények közepette. Kezdjük a furcsaságokat azzal, hogy 1926-ban valójában az 1925-ös sorozatot nyerte meg, mert - élcelődött a Nemzeti Sport 1926. november 2-án - „az elmult bajnoki év rövidnek bizonyult ahhoz, hogy az MLSZ a Magyar Kupa-mérkőzéseket is lebonyolítsa".

A piros-fekete sereg a finálét a BEAC-cal vívta, s mivel az első összecsapás 1:1-re végződött, következhetett az ismétlés. December 19-én mindössze százötvenen dideregtek a háromszori hosszabbítás miatt 160 perces tusán. Jellemző módon a másnapi Nemzeti Sport a 9. oldalára tette tudósítását, mint teljességgel érdektelent, „Déltől csaknem estig küzdött a két csapat a győztes gólért" alcímmel. A KAC-amatőrök birkóztak az egyetemistákkal a lóversenytéri Postás-pályán, hiszen a KFC-

Biri János

Szabó Géza

1940. szeptember: Gergő Károly, a Kispest kapusa nem tudja hárítani az újpesti Zsengellér Gyula lövését

profik (Török József - Saguly János, Szabó István - Raix Károly, Hungler III Imre, Berkes - Gulyás József, Fürstner János, Skaliczer Gyula, Csendes János, Haluf Béla) aznap a JSC-t verték el 7:2-re. (Kárpáti Tamás témakutató szerint Berkest, az URAK labdarúgóját erre a barátságosra kérték kölcsön, többé nem játszott Kispesten.)

A kupagyőztesek hadrendje: Balla Tamás - Csesznák (Császár) Jenő, Grohmusz Gyula - Mády József, Gregor Győző, Marton György - Borsos János, Juhász Ernő, Jurácska Ernő, Heckl Gyula, Mátéffy János. Gólszerzők: Juhász, Mátéffy, Gregor. A döntő találat a 157. percben esett, a Fábián József kapus melléről lepattanó labdát Gregor bebombázta (3:2). Nem kondultak meg tiszteletére a kispesti Szent Rudolf fogadalmi templom harangjai...

A következő években a Kispest középcsapatnak számított, kevés kiemelkedő játékossal. Ilyen volt a korábban a Ferencvárost és az Újpestet is megjárt, kétszeres válogatott Dán Vilmos, a nemzeti tizenegybe is bekerült Dénes József kapus, az Újpesttel aztán három bajnoki címet is nyert Dudás Gyula, a profiper „nagy túlélői” közül a tragikus sorsú Jeszmás József, valamint Stallmach Alajos, aztán Raix Károly, a később a csapatot edzőként dirigáló idősebb Purczeld, azaz Puskás Ferenc és Limbeck Gyula.

Utóbbinak drámai véget szántak a Párkák. Idehaza az Újpest, a Ferencváros és a Kispest csatára volt, később Ausztriában (Austria Wien) és Franciaországban (Amiens) kereste a betevőre valót. Miután felhagyott a futballal, edzőként helyezkedett el, 1930-ban például az isztambuli Galatasaray kispadján ült. Kalandos évek után 1936-ban a Szovjetunióban kötött ki, ahol előbb a Dinamo Tbiliszi, utóbb a Lokomotiv Moszkva szakvezetője lett. Aligha kell hangsúlyozni, hogy Limbeck volt az első külföldi tréner a szovjet elitligában. Az 1937-es nagy tisztogatások idején letartóztatták és kivégezték. *(www.bioscience.ws)*

A Kispest a profi korszak bajnokságaiban (amikor kizárólag profi csapatok szerepeltek az élvonalban), 1926 és 1934 között a hatodik és a tízedik hely között végzett. 1931 tavaszán még a kiesés réme is fenyegette. Február végén a Déri (Deirl) Mihály - Rozgonyi (Róth) Rezső, Csesznák (Császár) Jenő - Raix Károly, Purczeld Ferenc, Csendes János - Paczolay Károly, Nehadoma (Nemes) II József, Konyor (Kormos) Lajos, Lukács István, Steiner (Serényi) II Imre alkotta egység 4:0-ra kikapott a közvetlen vetélytárs Budai 11-től, és reményvesztetten kullogott a mezőny végén a maga 6 pontjával. A hátralévő mérkőzéseken aztán megtáltosodott, és tíz pontot gyűjtve fel tudott kapaszkodni a 10. helyre. A korszak utolsó szezonjában előrelépett: az Újpest, a Ferencváros és a Hungária, valamint a Szeged mögött ötödik lett. Egy évvel később megismételte ezt a helyezését, azzal a különbséggel, hogy a Tisza-parti alakulat helyett a Phöbus előzte meg. Az időperiódus jellemző tizenegye az alábbi volt: Vági László - Szemere (Soschtak) Antal, Rozgonyi (Róth) Rezső - Havas (Havlik) Béla, Purczeld Ferenc, Rátkai (Reibl) Lénárd - Újvári (Uitz) József, Szabó II Géza, Nemes (Nehadoma) II József, Déri (Deutsch) II Károly, Serényi (Steiner) II Imre.

Somlai Rezső

A II. világháború előtti időszakot tekintve a Kispest legerősebb garnitúrája - az 1919-1920-as ezüstérmes együttes mellett - az 1937 és 1940 közötti, kétszer a negyedik, egyszer az ötödik helyen végzett alakulat volt.

Szabó István

1938. július 2-án, az előző idénybeli remeklés „jutalmaként” a Kispest FC (történetében először) hivatalos nemzetközi kupamérkőzést játszott, s azon 1:1-re végzett a világhírű Ambrosiana-Interrel. A nagyobb bevétel reményében az Üllői útra vitték a találkozót, ám a hirtelen jött kánikulában csak hétezren látták a világbajnokokkal, Ugo Locatellivel, Giovanni Ferrarival, Giuseppe Meazzával porondra lépő olaszok és a mieink párbaját. (Jellemző egyébként, hogy a KK-sorozatban - csupán néhány nappal a párizsi világbajnoki döntő után - szinte mind a 22 résztvevő pályára lépett, akkoriban még nem volt divat szabadságra menni a nagy tornák után.) Meazza szerzett vezetést büntetőből a 40. percben, előtte Rátkai kezére pattant a labda. Szerencsére az energikus Varga doktornak sikerült egalizálnia a 66. percben. Így is a lombardok léptek tovább, mert egy héttel korábban 4:2-re nyertek. A magyarokat Puskás Ferenc edző (akkor már magyarosított nevet viselt a Purczeld família) az alábbi összeállításban küldte pályára a visszavágón: Gergő Károly - Olajkár I Károly, Onódy I Andor - Rátkai Károly, dr. Varga László, Víg IV József - Kincses Mihály, Monostori Károly, Nemes II József, Déri II Károly, Serényi II Imre.

Purczeld Ferenc

Gergőnek Gengeliczky, Vígnek Wilhelm, Kincsesnek Kirnbauer, Dérinek Deutsch, Monostorinak, aki egy időben Mikes néven is szerepelt, Mick, Nemesnek Nehadoma, a csapatkapitány Serényinek Steiner volt az eredeti neve. Az első meccsen, Milánóban szóhoz jutott a későbbi csepeli válogatott, Olajkár II Sándor is.

A korszak egyik legjobb kispesti játékosa Doma, alias Nemes (Nehadoma) II József volt. A gólerős csatár 1938. március 25-én debütált válogatottunkban, a görögök elleni világbajnoki selejtezőn (11:1). Mit de-

KÖZKINCCSÉ TÉTETIK

Becsapós a világháló

Giuseppe Meazzáról olvasható az interneten, hogy a magyarokkal vívott világbajnoki döntőben elszenvedett súlyos sérülése miatt hosszú ideig pihenni kényszerült. *(hu.wikipedia.org.)* Az említett finálét 1938. június 19-én, vasárnap rendezték Párizsban. A lefújást követően Peppino barátunk – az archív fotók tanúsága szerint – vidáman átvette a győzőknek járó serleget. Hét nap múlva a kétszeres világbajnok egyenlített 2:2-re a kispestiek ellen, majd a következő szombaton ő juttatta vezetéshez a fekete-kékeket a Ferencvárosban. Az állítólagos invalidus! Valójában a jobb lábában keletkezett trombózis betegítette meg 1939-ben. *(Dénes Tamás-Mácsik Viktor: Calcio)*

TÖBB MINT LEGENDA

A Purczeld-futballdinasztia

Ifjabb Puskás Ferenc munkásságáról már mindent megírtak, amit megírhattak, sajnos imitt-amott a fantázia szüleményeit is tényekként interpretálva. Édesapja, idősebb Purczeld Ferenc alakja köré is sok mendemonda szövődött. Ami bizonyos, 1921 őszén a MÁV Gépgyár SK igazolt labdarúgója volt, mert a II. számú fegyelmi bizottság december 14-én „durva játékért" 1922. február 28-ig eltiltotta. *(MLSZ Hivatalos Értesítője 1921. december 16.)* 1926-ban, a profizmus bevezetésekor a Vasasban futballozott, „Purtzfeld (sic!) ugyan még nem üti meg a válogatott mértékét, de kétségtelenül komoly tehetség." *(Nemzeti Sport 1926. szeptember 13.)* Az 1926-1927-es szezon valamennyi mérkőzésén pályára lépett a piros-kékeknél. *(Nemzeti Sport 1927. június 1.)* A sportlap 1928. január 30-án szokatlan akvizíciójáról számolt be: „(...) sikerült ügyes húzással megoldani régen égető centerhalf-problémájukat s Purczeldet, a MÁV-gépgyár (sic!), majd a Vasasok játékosát állították csapatuk tengelyébe. Purczeld, aki a gépgyári csapatból a Vasasokhoz szerződött profinak, az utóbbi időkben nem játszhatott, mert a gépgyári vezetőség a profiságot összeférhetetlennek találta a gépgyárban betöltött tisztviselői állással, s Purczeld inkább a futballozást hagyta ott: Kispest most ugy oldotta meg játszatásának kérdését, hogy Kispest városánál biztosított neki állást, úgy hogy Purczeld kiléphetett a MÁV. gépgyár (sic!) kötelékéből."

A fia évtizedekkel később így emlékezett az édesapjára: „A vérében volt a futball. Támadó centerhalfot játszott – ma már nincsen ilyen poszt. Keresett egy kis pénzt a focival, de dolgoznia is kellett, így hát délután, munka után tudott csak edzésre járni. Az idők során különböző helyeken dolgozott. Volt lakatos a helyi vasútnál, később mázsamester a kispesti vágóhídon – ahol Bozsik Cucu apja is dolgozott –, bütált, 14 perc alatt klasszikus mesterhármast vágott! Újonctól megjárja, ugye? Ha hiszik, ha nem, soha többé nem hívták be a nemzeti csapatba, ámbátor a ligában 25 találatig jutott. A rébusz megfejtése egyszerű, tolongtak posztján a nála nagyságrendekkel jobbak. Mégis akadt, aki egészen odavolt a játékáért, aki szerint Domának alig akadt párja: az ifjabb Puskás Ferenc, az Öcsi.

„A Kispest profi csapata sohasem volt gazdag klub, de néha felnevelt egy-két válogatott játékost. Az én kedvencem Nemes-Nehadoma József, a jobbösszekötő és Déri Károly voltak. Szerettem a stílusukat és a labdaérzéküket. Nemes nagyon intelligens játékos volt, tökéletes labdakezeléssel, Déri nagyszerűen cselezett. Apámon kívül ettől a két embertől lestem el minden tudásom. Mi, kültelki gyerekek ismertük az újságból a leghíresebb külföldi játékosok nevét, de amikor játszottunk, mindig valamelyik kispesti sztár akartam lenni. Leggyakrabban Nemes vagy Déri." *(Dénes Tamás-Jamrich Klára-Rogan Taylor: A legenda életre kel - Puskás Ferenc életregénye)*

Ebben a korszakban, egy szezon erejéig megfordult a csapatban a későbbi sikeres edző, Kalocsay Géza (1913. május 20. - 2008. szeptember 26.) is. A franciaországi Lille-ből hazatért csatár akkoriban már az

majd ugyanott könyvelő lett. Aztán meg városi tisztviselő lett, a negyvenes évek elején."

A Képes Sport 1943. évi 51-es számában valamennyi konkurensét megelőzve interjút közölt a legifjabb Puskással, imigyen jellemezvén: „(...) szőke, nyurga srác, 16 éves. A Hofherr és Schrantz gyár esztergályosinasa, a Kispest legfrissebb felfedezettje. Amikor három héttel ezelőtt a Kispest vezetőségének nagy gondja volt a csatársor összeállításával, mert a legjobbak nem állhattak csatasorba, akkor került a csapatba a még ifjúsági korban lévő Puskás gyerek. Így mondja el sportkarrierjének történetét:

- Mindenem a futball. Már hároméves koromban a KAC pályán kergettem a „bőrlasztit". Előbb a kölyökcsapat, majd az ificsapat tagja lettem, ahol édesapám volt akkoriban az edző és az ő keze alatt ismertem meg a futball minden csinját-binját (sic!). Három héttel ezelőtt legjobb csatáraink sérülése miatt kerültem be a nagyok közé. (...) Kicsit bizony izgultam, amikor én is Egresiékkel együtt küzdöttem a csatársorban, méghozzá a NAC ellen; de amikor láttam, hogy kezd menni a dolog, visszatért az önbizalmam. Azóta már játszottam a profikkal a kolozsváriak ellen is és sikerült egy gólt is lőnöm. Remélem, továbbra is jól szerepelek és a vezetőség is elégedett velem."

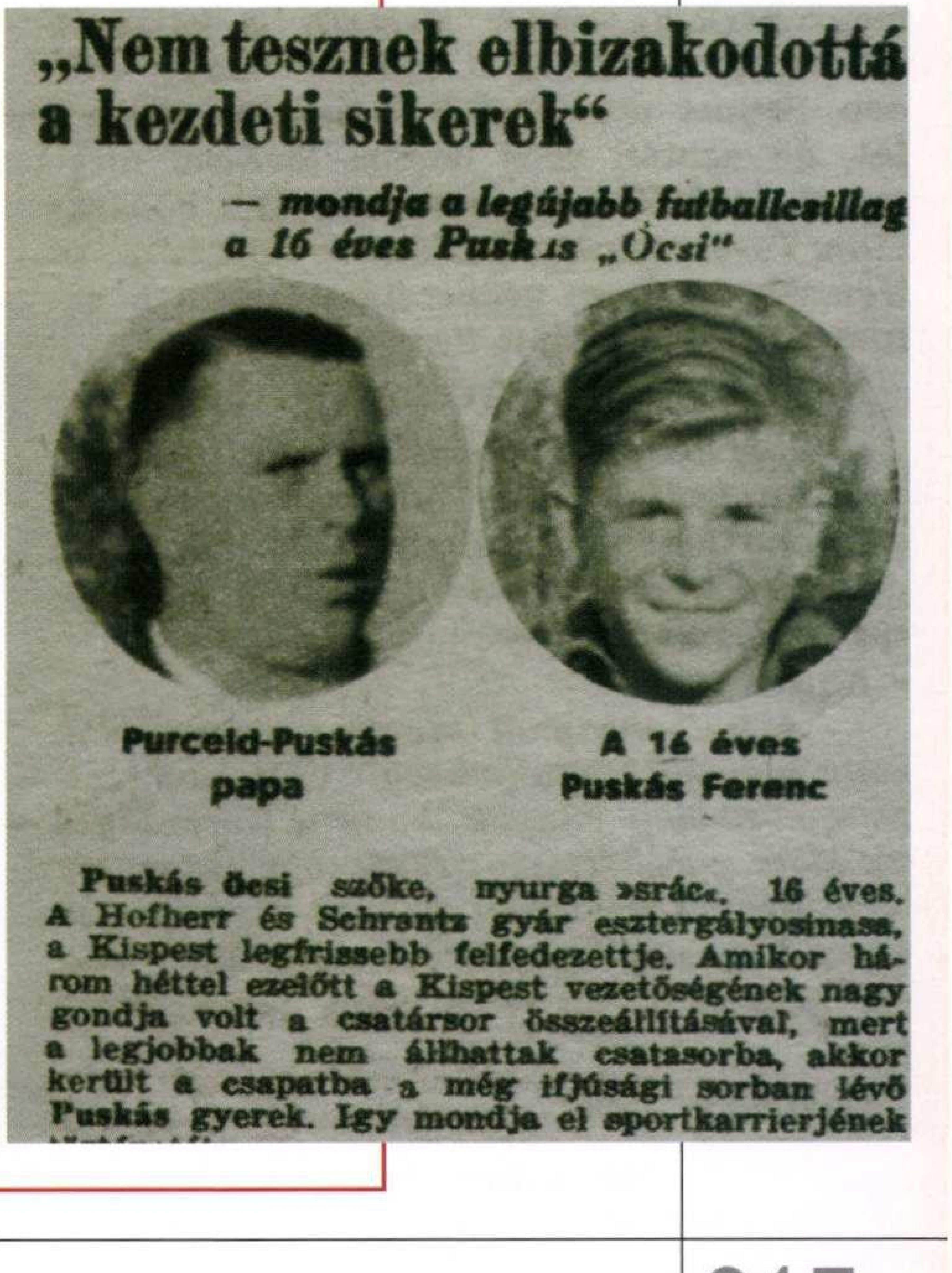

„Nem tesznek elbizakodottá a kezdeti sikerek"

— mondja a legújabb futballcsillag a 16 éves Puskás „Öcsi"

Purceld-Puskás papa

A 16 éves Puskás Ferenc

Puskás öcsi szőke, nyurga »srác«. 16 éves. A Hofherr és Schrantz gyár esztergályosinasa, a Kispest legfrissebb felfedezettje. Amikor három héttel ezelőtt a Kispest vezetőségének nagy gondja volt a csatársor összeállításával, mert a legjobbak nem állhattak csatasorba, akkor került a csapatba a még ifjúsági sorban lévő Puskás gyerek. Igy mondja el sportkarrierjének egyetlen, nem a magyar válogatottal világbajnoki érmet nyert, magyar anyanyelvű játékos volt. A Kacsának becézett, egyébként beregszászi születésű balszélső 1940-ben kétszer tagja lehetett a magyar válogatottnak, ám pár évvel korábban háromszor a csehszlováknak is. 1935. szeptember 22-én ellenünk mutatkozott be északi szomszédságunk reprezentációjában, veszítettek a Hungária úton 1:0-ra. Ennél is izgalmasabb, hogy Gejza Kalocsay néven tagja volt az 1934-es olaszországi vébén ezüstérmet nyert csehszlovák alakulatnak. Pályára nem lépett, érmet viszont kapott, és nagy becsben őrizte élete végéig újpesti házában. Rövid ideig játszott a Kispestben egy másik híres, világbajnoki ezüstérmes balszélső, Titkos, eredeti nevén Titschka Pál (1908. január 8.-1988. október 8.) is, 1941-től 1944-ig amatőrként futballozott a csapatban. 1942-ben - öt mérkőzésre - kölcsönadták a Vasasnak, majd visszatért a piros-feketékhez. *(Nemzeti Sport 1944. február 1.)*

A negyvenes évek elején (elsősorban Szűcs Nándor, az aranyszívű és éles szemű intéző és a Puskás papa, azaz idősebb Puskás Ferenc érdemeként) a környező grundokról temérdek tehetséges fiatalt igazolt le a Kispest. Közülük Öcsi és Bozsik József világhírű lett, de az első, akkor már honvédos bajnokcsapatban helyet kapott rajtuk kívül a gyerekkori barátok közül Bányai (Breier) Nándor, Patyi Mihály és Cserjés István is.

A Kispest - mégpedig az alábbi kerettel: Badics Pál, Béres András, Bozsik I István, Bozsik II József, Csizmadia Mihály, Egresi (Englerth) Béla, Gazdag István, Kajdácsy Jenő, Kárpáti József, Lovász Ferenc, Lóth Ernő, Mészáros József, Mindszenti (Minich) Pál, Nemes (Nehadoma) II József, Nonn Antal, Olajkár I Károly, Pálvölgyi László, Perjési Ferenc, ifj. Puskás (Purczeld) Ferenc, Pünkösdi (Paulovics) László, Simonyi (Semadovits) István, Szépföldi József, Titkos (Titschka) Pál, Urhegyi János, Vil-

A Kispestben is szerepelt Kalocsay Géza doktor a Ferencváros játékosaként fejel gólt Vécsey Adolfnak 1940 novemberében lányi (Willig) Lajos, Zalai (Czumpft) László - a háborús 1940-es évek minden egyes idényében a mezőny második felében végzett, azonban olykor egy-egy bravúrra képes volt. Ilyennek számított 1944 augusztusában a Szent László-torna megnyerése. A tizenkilencedikei döntőben, az Üllői úton, 18 000 néző előtt a Kispest Béres, Nemes és Egresi góljaival 3:2-re győzött a sokkal esélyesebb Ferencváros ellen. Ez volt a megfiatalított gárda első nagy sikere, a fedezet Bozsik Cucu előtt (és az „öreg Doma" oldalán) az Egresi, Béres, Mészáros, Puskás négyes villogott.

Az 1944-1945-ös bajnokságot még elkezdte a mezőny, bár a Vörös Hadsereg megközelítette, majd átlépte a csonka Magyarország határait. A Kispest az eredeti sorsolásból négy meccset tudott lejátszani: Újpest (0:2), Salgótarján (0:2), Mávag (5:2), Újvidék (7:0). Szeptember 21-én az MLSZ Hadibajnoksággá nyilvánította az élvonalat, azzal a lendülettel a Kispest két - a vidéki csapatok ellen elért - eredményét törölte, a másik kettőt viszont beszámította az új kiírásba. 1944 hadas őszén tizenkét fővárosi klub vívott egyfordulós küzdelmet. A piros-feketék szeptember 24-én a Ferencváros ellen startoltak s veszítettek 4:3-ra az Üllői úton, 15 ezer fanatikus előtt. Végül a 10. helyen érték célt. Milyen körülmények közepette? Október 15-én félbeszakadt a Kispest-Zuglói Danuvia (1000 néző előtt Puskás góljával 1:0-ra állt), az Elektromos-Újpest (1500 néző előtt 0:0-ra állt), a Ferencváros-MÁVAG (8000 néző előtt 0:0-ra állt), a Ganz-SZAC (0:0-ra állt) mérkőzés. (A néhány órával korábbi Gamma-DIMÁVAG-ot még be tudták fejezni, 2:0-ra nyert a házigazda.) A másnapi Nemzeti Sport annyit közölt, hogy a játékvezetők beszüntették a találkozókat, s a szurkolók rendben elvonultak. Egyetlen betűt sem írt a kormányzói proklamációról vagy az esetleges légitámadásokról. Az október 17-én megjelent újságban az MLSZ-főtitkár, Ipolyvölgyi Ferenc leszögezte: „Ha már minden fordulón túl leszünk, akkor vesszük elő ezt a négy félbeszakadt mérkőzést". Eddig tartott kincstári optimizmusa, majd jött a sejtelmes befejezés: „Ha csak addig nem történik valami, ami ezt az elgondolást keresztezné." Bizony történt! A háború pusztításai miatt december végétől már a fővárosban és környékén sem lehetett futballozni...

1945 tavaszán, a csak budapesti csapatok részvételével rendezett „villámbajnokságban" a Kispest a negyedik helyen végzett - kétségtelenül előrelépett. Fejlődtek a fiatalok, sőt Puskás a maga posztján már az ország legjobbjai közé tartozott. De sokat számított a Csepelről visszatérő két Olajkár, valamint Szalay István, és a rövid időre még újra kispesti mezt húzó Kincses Mihály érkezése is. A Puskás papa által dirigált Mindszenti (Minich) Pál - Olajkár I Károly, Szalay II István - Bozsik II József, Olajkár II Sándor, Semadovits (Simonyi) István - Kincses (Kirnbauer) Mihály, Nemes (Nehadoma) II József, Mészáros József, Puskás (Purczeld) Ferenc, Egresi (Englerth) Béla tizenegy alighanem a klubhistória addigi legerősebb formációja volt.

A sporttörténészeknek nemcsak a futballmúlt szellemi és tárgyi hagyatékait, hanem az élő emlékezet mélységeit is feladatuk kutatni. Komlóssy Imre, a DVSC karizmatikus jobbszélsője Puskás Ferenc barátja volt, együtt tréningeztek az 1948-as olimpiára hangoló válogatottban,

Nemes-Nehadoma József

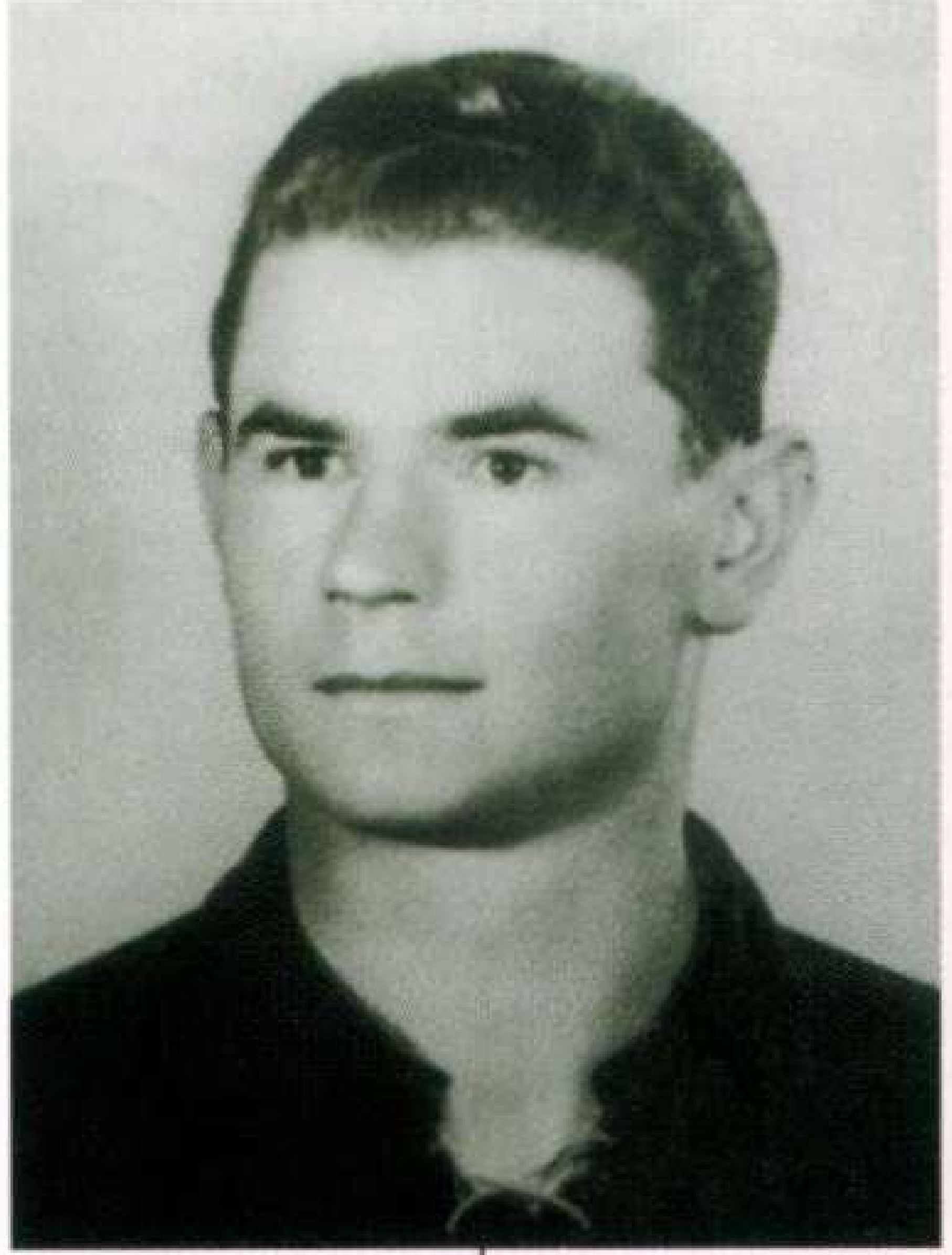

Kalocsay Géza

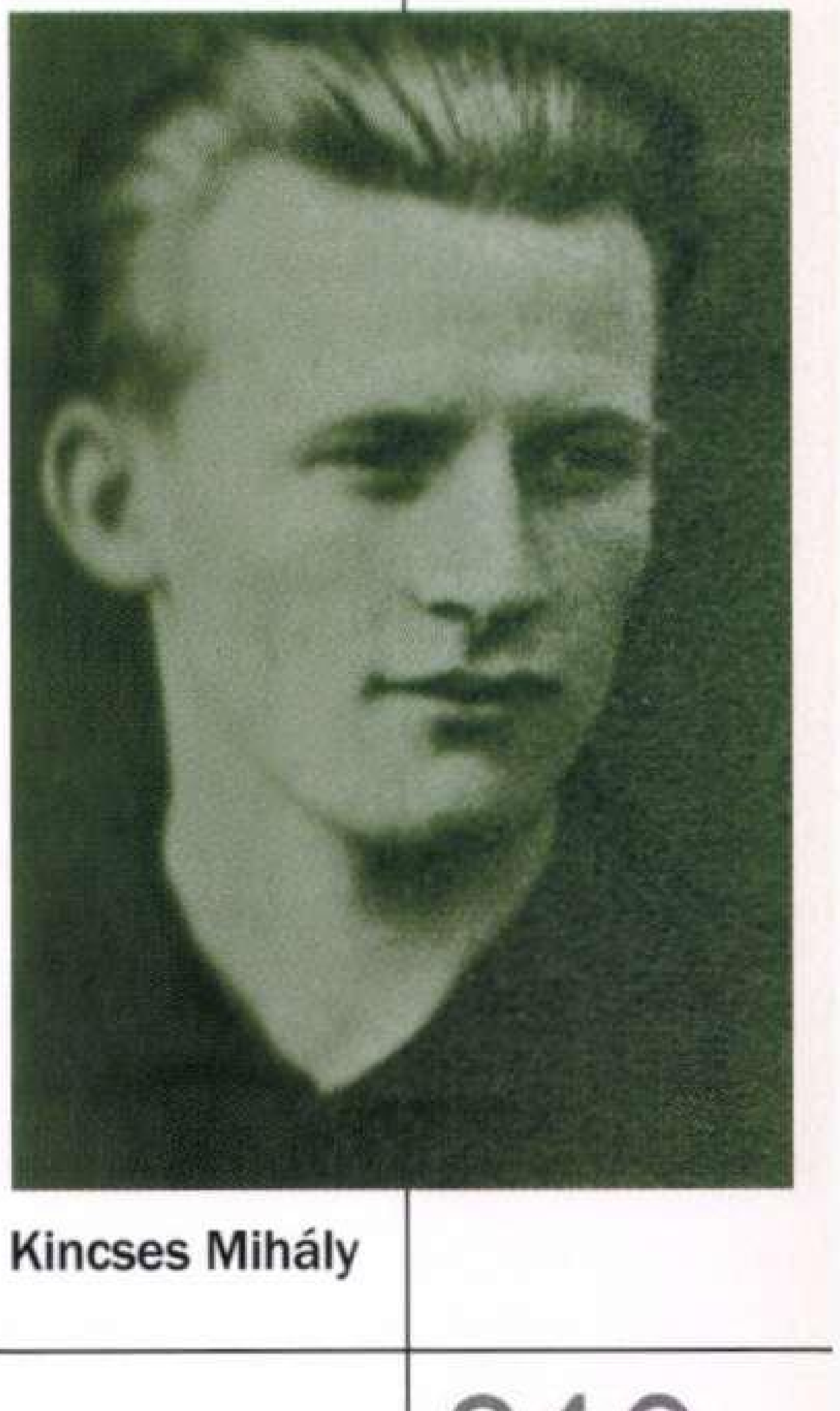

Kincses Mihály

A Kispest együttese 1946-ban. Állnak (balról): Herédi, Budai I, Patyi, Sipos, Béres, Rákóczi, Kiss. Elöl: Horváth, Puskás, Mészáros, Bozsik

majd évtizedekig leveleztek. E sorok íróinak mondta 2007 őszén: „Viszonylag kevesen tudják róla, hogy született renitens volt. 1947 táján másról sem cikkeztek a sportújságok, mert volt belőlük bőven, hogy megint bajok vannak Öcsivel, nem tud lakatot tenni a szájára. Általában húszpercenként veszett össze Mészárossal, és nem válogatta meg a hozzá intézett szavait. Mit szépítsem, ha begurult, káplármódra megcifrázta." A néhai villámember fejtegetését alátámasztja a Képes Sportlap 1947. szeptember 9-én közölt írása, amely a Kispest-EMTK (3:3) nemkívánatos fejleményeit kommentálta. "(...) Különösen Mészáros és Puskás Öcsi vétett sokat ez ellen a hagyomány ellen. Mind a kettő állt csak a pályán, egymással és a közönséggel vitatkozott, sőt még vezetőik tanácsaira is csak feleselés volt a válasz.

- Sajnos a két játékos között nem a legjobb a barátság - világosít fel minket Puskás, a csapat edzője. (...) Puskásnak, hogy valóban hasznos tagja legyen a magyar labdarúgásnak, pályán tanúsított viselkedésén még nagyon sokat kell változtatnia." A találkozó berekesztése után az EMTK edzője kifakadt: „Két pofont adtam volna annak a játékosnak, aki így feleselt volna az edzőjével, különösen, amikor az az édesapja is." Hogy kerekké váljon a tanmese: a „neveletlen" tinédzser egyszer azért megzörgette az erzsébetiek hálóját...

Bár a csapat aztán elveszítette Nemest, valamint a külföldre szerződő Olajkár II-t és Kincsest, s még előbb az Újpestet választó Egresit, egyre erősebbé vált. Kezdett beérni a Puskás és Bozsik köré épített fiatal gárda. 1947-ben második, 1948-ban negyedik, 1949-ben harmadik lett. Tömegeket vonzott maga köré, a zsúfoltságot látva egyik szurkolója ki is fakadt: „(...) kicsi már a Kispestnek ez a pálya. Most már megértem a vezetőséget, hogy miért akar az Üllői úton játszani." *(Képes Sportlap 1948. augusztus 31.)*

Akkoriban a klub vezetőinek a legnagyobb nehézséget talán a két extraklasszis, Puskás Ferenc és Bozsik József megtartása jelentette. Akadtak olyan futballisták, akikről - bár erősségei lehettek volna a csapatnak - azért mondtak le, hogy megóvhassák a két gyémántot. Puskásért már vagyonokat ajánlottak olasz klubok, s persze vitte volna a párost bármelyik magyar vetélytárs is. A Kispest előteremtett némi pénzt a kedvükért, de a politika közbeszólt.

„Egy időben még üzletünk is volt. Körülbelül negyvenhét-negyvennyolc táján - úgy hiszem. A Kispest nem volt gazdag klub és nem tudott minket értékünk szerint megfizetni. Viszont akkoriban már válogatottak voltunk, a tehetősebb hazai, sőt néhány külföldi klub is erősködött értünk. Ezért Cucunak és nekem felajánlottak egy vasárú- és edényboltot az Üllői úton. Hát azt látni kellett volna! Azt hittük, megütöttük a főnyereményt. Még csak pár hete működtettük, amikor a kormány államosította az összes kis üzletet. Kaptunk kevéske kárpótlást, de ezzel vége is lett az üzlettulajdonosi karrierünknek." *(Dénes Tamás-Jamrich Klára-Rogan Taylor: A legenda életre kel - Puskás Ferenc életregénye)*

1948-tól egyébként már nem idősebb Puskás Ferenc, hanem Guttmann (Gárdos) Béla irányította a csapatot. Rövid ideig, mert nem volt hajlandó elviselni, hogy a játékosok egy része jobban hallgat Öcsire, mint rá. Guttmann nem volt hajlandó tolerálni azt a magatartást, amit Puskás apja megengedett a fiának. Az ellentét azért alakult ki, mert - mindenki jól tudta - az idő tájt már tulajdonképpen Öcsi dirigált a társaknak. Valószínűleg Guttmann is hibázott, úgy érezte, hogy szigorúnak kell lennie a vagány és rendkívül erős személyiségű kispesti srácokkal. Világos azonban, hogy más módszert kellett volna alkalmazni.

1948 novemberében, a Győr elleni, idegenbeli mérkőzésen, Guttmann nagyon izgatott lett a kispadon, az egyik kispesti védő, Patyi Mihály durva belépéseit látva. Az oldalvonalról beszólva figyelmeztette a játékost, hogy nyugodjon meg, de végül elvesztette a türelmét és le akarta cserélni. De Puskás rákiáltott Patyira, hogy maradjon a helyén. Az jobban tartott a csapatkapitánytól, mint az edzőtől, így aztán a pályán maradt. Guttmann a mérkőzés után azonnal lemondott, és még arra sem volt hajlandó, hogy a játékosokkal együtt vonatozzon vissza Budapestre. Puskás hamar megbánta tettét és bocsánatot kért, ám akkor már késő volt. A klub nem kommentálta az esetet a sajtóban - viszont ismét az idősebb Puskás lett az edző.

Nem volt rossz választás - ez még akkor is igaz, ha az egyebek mellett kétszeres BEK-győztes, hat országban is bajnoki címet nyert Guttmann edzői nacionáléja lényegesen gazdagabb, mint idősebb Puskás Ferencé. Mert, hogy a „papa" nyerte meg az akkor már Budapesti Honvédnak nevezett klub első bajnoki címét. Miután széles körben elterjedt tévhit, hogy a Kispest csak a Néphadsereg támogatásának, s ezzel összefüggésben az ellenfelektől való játékos-szipkázásnak köszönhette el-

Guttmann Béla is irányította a kispestieket

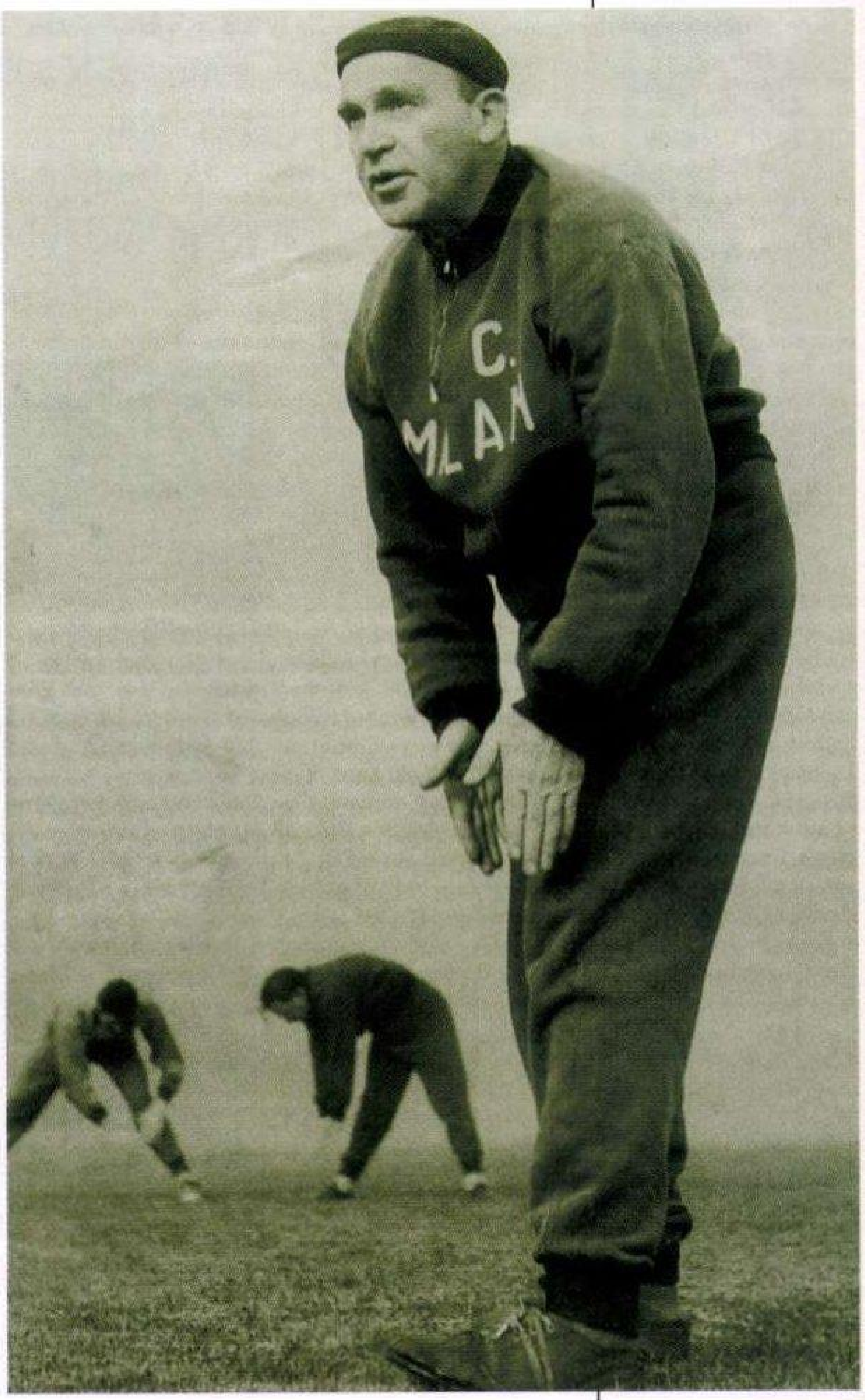

sőségét, ildomos pontosítani: ezt a bajnoki aranyat még a régi kispesti játékosok nyerték meg!

De már valóban egy új klubban. 1949. december 18-án délelőtt ünnepelték a KAC fennállása 40. évfordulóját. Nyers Rezső kispesti polgármester megnyitója után dr. Jánossy Ferenc ezredes, a HM képviselője bejelentette, hogy a Kispesti AC beleolvadt a Budapesti Honvéd Sport Egyesületbe. Tolmácsolta „Farkas Mihály vezérezredes, honvédelmi miniszter és Nógrádi Sándor altábornagy bajtársak üdvözletét". *(Honvéd futball)*

A központi katonai klubok megalakítására a Szovjetunió valamennyi csatlósállamában sor került, modellként a CDKA (ma CSZKA) Moszkva szolgált, és mindenhol domináns szerepet töltöttek be a sportban, nem csupán a labdarúgásban. Talán elég a Steaua Bucureşti, a CSZKA Szófia, a Crvena zvezda, a Partizan Beograd, a Dukla Praha, a Vorwärts Berlin, a Legia Warszawa vagy a Partizani Tiranë nevét kiemelni tételünk bizonyításához. A politikával és ideológiával átszőtt mögöttesről Révai (Lederer) József nyers sarkossággal beszélt. A népművelési miniszter szerint a kultúra részeként a művészet és a sport is fegyver, a béke és a szocializmus fegyvere. A művészekkel és a sportolókkal szemben az a dolgozó nép elvárása, hogy igazolják a szocialista társadalom felsőbbrendűségét a nyugati burzsoávilággal szemben.

December 18-án délután lépett először Bp. Honvéd néven pályára az együttes, és 2:1-re győzött a Salgótarjáni Tárna ellen. Az első honvédos gólt a Babának becézett balszélső, Babolcsay György rúgta a 43. percben.

A Budapesti Honvéd 1950-ben kétszer ünnepelt bajnoki címet. Hogyan történhetett? Úgy, hogy 1950 őszén egyfordulós pontvadászatot

Az első élvonalbeli bajnokcsapat, amely Kispestként kezdte és Bp. Honvédként zárta az 1949-1950-es szezont. Hátul (balról): Rákóczi, Patyi, Tóth III, Budai I. Középen: Gyulai, Puskás, Morvai Márton intéző, id. Puskás Ferenc edző, Bozsik, Bányai. Elöl: Cserjés, Ruzsa, Horváth, Babolcsay

KÖZKINCCSÉ TÉTETIK

Tűrte Öcsi, tűrte, ameddig tűrhette

Az epizódot Szepesi György szem- és fültanú mesélte Puskás Ferencről (1927. április 1. - 2006. november 17.) a szerzőknek 2006 legelején: „Ülünk a Lenin-stadion gigantikus méretű szálájában. A hangulat fagyos. Érthető, imént győztük le a szovjeteket 1:0-ra Czibor Zoltán góljával. Vendéglátóink szemben velünk - a pályaméretű asztal másik oldalán - feszengnek, a teremben kukkot sem hallani. A tábornokokról lesír, majd' szétveti őket a düh. Szúrós szemmel méregetnek bennünket, leginkább Zolit, akinek volt merszе Jasin hálójába találni, és aztán keresztet vetni. 1956. szeptember 23-án Moszkvában! Az abroszon literszámra vodka és pezsgő. Nem nyúlunk pohárért. Hordják az ételeket a pincérnek álcázott kiskatonák. Egész nap alig ettünk, mindenki farkaséhes. És az is marad, mert a menázsi, amit szervíroznak - szárított-sózott hal, tejföl, komiszkenyér, savanyú káposzta, sós uborka -, magyar gyomornak nem való. Senki sem mukkan, nem is eszik. A tekintetek Puskásra szegeződnek, ő a kapitány. Öcsi is hallgat, leszegi fejét, de az arca igen-igen veresedik. Egyszerre csak felugrik a székéből, rettenetes vág az asztallapra, hogy iszonyatosat ordítson:

- A kurva életbe! Hát nincs ebben a tetű hodályban valami emberbélbe való kaja?

Perceken belül lett."

Igor Netto és Puskás Ferenc vezeti ki a csapatokat a moszkvai mérkőzésen

tartottak, mert 1951-ben átálltak az éves rendszerű, szovjet típusú ligaküzdelemre. Honvéd-hegemónia jegyében telt el az ötvenes évtized első fele, hisz az 1951-es és az 1953-as sorozatot kivéve valamennyi bajnoki trófea a piros-fehér sereg zsákmánya lett. Az említett két esztendőben az MTK két utódklubja, az ÁVH istápolta Bp. Bástya SE, majd Bp. Vörös Lobogó taszította a második helyre. Árulkodó adalék, hogy a Rákosi-érában kizárólag a két fegyveres testület, a Magyar Néphadsereg és az Államvédelmi Hatóság alakulata végzett az NB I élén. Mindez tökéletesen beleillett a sztálinista rezsim önmagáról kialakított militáns képébe. Ugyancsak különlegesség, hogy a „nagy Honvéd" a Magyar Népköztársasági Kupát nem tudta elhódítani, az 1955-ös befutóját elbukta a Vasassal szemben (2:3).

A HM patronálása legmarkánsabban abban nyilvánult meg, hogy akiket meg akart szerezni a klubvezetés, azokat bevonultatták katonának. Esetleg más módon presszionálták a kiszemelteket, hogy legyenek az egyesület sportolói. Ehhez az apparátus rendelkezésére állottak a hatalmi és anyagi források. A behívottak tiszti rendfokozatot, stabilnak látszó beosztást, magas fizetést kaptak. És akkor az erkölcsi elismerésről, a sportbeli presztízsről és a jövedelmező nyugati utazásokról nem is szóltunk! Így került a Honvédhoz (többek közt) Grosics Gyula, Lóránt (Lipovics) Gyula, Machos Ferenc, Budai (Bednarik) II László, Kocsis Sándor és Czibor Zoltán. Nem akármilyen lexikai csemege, hogy az 1950-1955 közötti idősáv összes magyar gólkirályi díját a piros-fehérek ászai vághatták zsebre: Puskás Ferenc (1950, 1953), Kocsis Sándor (1951, 1952, 1954), Czibor Zoltán és Machos Ferenc (1955). Sőt utóbbi esztendőben a 3. és 4. helyen is a klub támadója (Puskás, Kocsis) finiselt! A BHSE aranycsapatának edzője 1952-től 1956-ig Kalmár Jenő volt. (Hajdanán profiként aratott babérokat a Hungária FC-ben, 1928 és 1932 között 15 válogatott fellépésén 4 gólt szerzett. Edzőként elért addigi legnagyobb sikere a Csepellel nyert bajnoki cím volt 1948-ban.) Kiválóan sikerült bemutatkozása a kispadon, katonái veretlenül vívták meg bajnoki párbajaikat, mindössze öt döntetlent engedélyezvén partnereiknek.

Akkoriban a Honvéd már nemcsak Magyarország legjobbjának, hanem Európa egyik legerősebb klubcsapatának is számított. Példa erre a Népstadion hivatalos avatásán aratott győzelme is. 1953. augusztus 20-án 80 ezren lesték a mieink és a Szpartak Moszkva küzdelmét. A 82. percig 2:2-re állt az összecsapás (Bozsik József szerezte a két gólunkat), és a nézők szomorkásan elkönyvelték a „tovarisok” elleni baráti remit.

TÖBB MINT LEGENDA

Csupa nagybetűvel

Zelk (Zelkovits) Zoltán, az ellentmondásos megítélésű, Sztálint, Rákosit és az 1956-os forradalmat egyaránt lelkesen dicsőítő költő az ötvenes években az ország legnagyobb futballszurkolói közé tartozott. Bár ő maga sohasem játszott, jól értette a futballt. Értékítélete nem perdöntő, de gondolkodtatásra érdemes. Ő mondta Kő Andrásnak a később a Bozsik című könyvben megjelent mondatokat: „Az én emlékezetemben a világ legjobb játékosa Orth György volt. De ha azt kérdezi, hogy ki még? Nem Orth kortársai közül választanám, hanem férfikorom idejéből: Cucu!” Aztán még azt is mondta valamikor a hetvenes években arról, mennyire kortalan volt az Aranycsapat első számú fedezetének a játéka: „Bozsik az a játékos, akit el tudok helyezni Orth és Schaffer társaságában a pályán, s aki Nyilasi mellett is ott lehetne a gyepen.”

Bozsik József (1925. november 28.–1978. május 31.) az egyetlen futballista, aki a magyar válogatottban eljutott a századik mérkőzéséig – ő volt az Aranycsapat esze. Aki mozgatta az együttest, aki irányított. Sebes Gusztáv azt írta róla: A magyar labdarúgás címmel kiadott, 1955-ös könyvében: „A világbajnokságon mutatott játékával világszerte méltán érdemelte ki és erősítette meg azt a véleményt, hogy az öt világrész legjobb fedezet játékosa. Bozsik minden helyzetben megtalálta a legmegfelelőbb megoldást.”

1956 után, pedig már a 32. évében járt, még mindig vagyonokat fizettek volna

A Púposnak hívott Budai II nem nyugodott bele az ikszbe, elhúzott a jobb szélen, hogy pontos centerezését Kocsis Kocka - szokáshoz híven - bebólintsa (3:2).

De állításunkat igazolja ritka vereségeinek egyike is. 1954. december 13-án a Molineux stadionban az angol bajnok Wolverhampton fogadta a Honvédot. A Faragó Lajos - Palicskó Tibor, Lóránt Gyula, Kovács János - Bozsik József, Bányai Nándor - Budai II László, Kocsis Sándor, Machos Ferenc, Puskás Ferenc, Czibor Zoltán tizenegy Kocsis és Machos egy-egy góljával alig 15 perc alatt (majd még a félidőben is) 2:0-ra vezetett, igaz, a rettenetes talajon az esős-havas-sáros pályához jobban alkalmazkodó angol bajnok a második félidőben fordított (3:2). Stan Cullis, a menedzser a Honvéd legyőzőjét, vagyis az övéit ettől a világ legjobb csapatának nevezte ki. A labdarúgás világában tartja magát a nézet, hogy ez a találkozó adta meg a döntő lökést a francia L'Équipe magazin újságíróinak a Bajnokcsapatok Európa-kupája kezdeményezésére: „Az újságírók melldöngető következtetése az angol büszkeséget akarta helyrebillenteni azok után, hogy egy évvel korábban a futball tanítómestereinek az Aranycsapat leckét adott a Wembleyben. A Londonban 6:3-ra nyerő, majd a visszavágón, Budapesten 7:1-es diadalt arató, Puskás, Bozsik, Czibor és Kocsis egyéni képességeire építő magyarok végleg lerombolták az angolok elsőségét hirdető mítoszt. A nemzet becsületén esett szégyenfoltot meg kellett torolni, s a Molineux-ben született eredmény - no meg a Wolves valamivel későbbi 4:0-ás diadala a szovjet Szpartak

érte a külföldi klubok. Juan Schiaffinótól, a Bozsikhoz hasonlóan 1925-ös születésű uruguayi világbajnoktól tudjuk, hogy az AC Milan például bármekkora összeget leszurkolt volna érte. Nem ment. Pedig még akkor is - túl a harmincon - hatodik lett a France Football első Aranylabdaszavazásán, noha 1956 messze nem pályafutása legjobb éve volt. (Sőt egy évvel később is az első tízben volt, amit rajta kívül csak Alfredo Di Stefano, Raymond Kopa és Billy Wright mondhatott el magáról!) Vajon ha már 1953-ban is létezik ez a szavazás, ő, Puskás Ferenc vagy Hidegkuti Nándor kapta volna a díjat? Talán ő, akit Cucunak becézett itthon a magyar futballélet. Hiszen akkoriban hihetetlen formában futballozott. Közismert Szepesi György minősítése a londoni „6:3" után (Bozsik, Te igazán megérdemelnéd, hogy a neved csupa nagybetűvel írjuk le), az ellenben talán kevésbé, hogy a jobbfedezetnek köszönhette klubja, a Budapesti Honvéd, hogy 0:2-ről fordított a Szpartak Moszkva ellen a Népstadion hivatalos megnyitóján, s akkor még nem emlegettük a római stadionavatót, amit Hidegkutival együtt szinte ketten nyertek meg.

Moszkva ellen – úgy tűnt, helyreállíthatja az angol szurkolók megtépázott önbecsülését. Bár a kontinensen kevesen foglalkoztak az angolok kérkedésével, Gabriel Hanot-t, a francia L'Équipe főszerkesztőjét – az egykori francia válogatottat – viszont bosszantotta az öndicséret. A Wolves világelsőségét szétkürtölő Daily Mail cikkére válaszul Hanot egy új, kuparendszerű európai torna ötletével állt elő, amelyre az országok bajnokcsapatait akarta meghívni. Azzal a szándékkal, hogy eldőljön: melyik csapat is valójában Európa legjobbja." *(Chris Hunt: A futball enciklopédiája.)*

Néhány héttel a britanniai túra után, 1955. január 9-én, hótól letakarított pályán került sor a valaha játszott egyik legjobb honi bajnokinak tartott Bp. Honvéd-Bp. Vörös Lobogó mérkőzésre (9:7). A klasszikus győztesei: Sántha – Rákóczi, Lóránt (Palicskó), Kovács – Bozsik, Bányai – Machos, Kocsis, Tichy, Puskás, Babolcsay. Az Üllői út 25 ezer szerencsés jegytulajdonosa előtti gólgálához Puskás négy, Kocsis három, Tichy két találattal járult hozzá. (A 19. percben már 3:1 volt az eredmény a Vörös Lobogó javára!) Megemlítendő, hogy a sérült kapusok (Grosics Gyula, Faragó Lajos) helyén a „megilletődött" Sántha József védett. Ez a derbi volt az első, egyben utolsó fellépése a Bp. Honvédban. „Kispest felszabadulását ünnepelték a kispesti sportolók is" – ágyazta ideológiai alapzatba a diadalt a másnapi Népsport első oldala.

Az 1956-os bajnokságot torzóvá tette az október 23-án kitört forradalom. Amikor elkezdtek ropogni a fegyverek, az NB I konvoját a Honvéd vezette három pont fórral a 26 pontos Bp. Dózsa előtt, és egy meccsel kevesebbet is játszott a liláknál. Mégsem tekinthető hivatalos bajnoknak, miután a Bp. Vörös Lobogónak négy elmaradt találkozója volt. Ha mindet megnyeri, 33 ponttal ő a király. Sohasem játszották le az elhalasztott 90 perceket.

A Bp. Honvéd csatársora a dél-amerikai túrán: Budai II, Kocsis, a kölcsön vett Szusza, valamint Puskás és Czibor

KÖZKINCCSÉ TÉTETIK

Az ellendrukker

Ujvárosi Endre nyugállományú alezredes Debrecenben él. A „nagy Honvédhoz" kapcsolódó, korfestő sztorijába 2011 augusztusában avatta be a szerzőket: „1954-ben Szegeden szolgáltam, az ottani tiszti klub parancsnoka voltam. Sztálin halálát követően enyhültek a korábban feszült jugoszláv-magyar kapcsolatok, ezért a délszláv hadsereg csapata, a Partizan meghívta a Honvédot egy barátságos találkozóra. Normális esetben sohasem szurkoltam volna a szerbeknek, ráadásul ízig-vérig Honvéd-drukker voltam, azon a zimankós őszi napon mégis így történt. Megjelent nálam Bognár Károly ezredes, a HM Agitprop csoportfőnöke, a BHSE elnökségi tagja, és utasított, hogy szervezzem meg a mérkőzés utáni ünnepséget, amelyen a város köszönti majd a Belgrádból hazatérteket. Legyen dísztribün a Széchenyi téren, jelenjenek meg a helybéli pártvezetők, megyei elöljárók, hangozzék el üdvözlőbeszéd. A tömeg sem hiányozhat, természetesen ajándékokra is szükség lesz. A ceremónia utánra díszvacsorát rendelt. Azt viszont nem kötötte az orromra, mi történik akkor, ha döntetlen születik, ezért engem a rádióközvetítés alatt az infarktus kerülgetett. Azt tudtam, ha győznek a kispestiek, lehetetlenség este fél tízre összehozni a rendezvényt. Honnét kerítsek szurkolókat? Nem készültek plakátok, és már arra sem volt lehetőség, hogy legalább hangosbeszélőn értesítsük a publikumot a vendégek érkezéséről. Cudar idő volt, szakadt az eső, én pedig azért fohászkodtam, hogy nyerjenek a partizánok, mert akkor marad a szimpla vacsora, az pedig időre készen lesz. El lehet képzelni, miken mentem keresztül, amikor meghallottam, hogy két góllal vezetnek a mieink! Majd egyenlítettek Bobekék, és a végén berúgták a győztes góljukat is. Azon az estén nem volt nálam boldogabb ember Magyarországon, de talán Jugoszláviában sem."

A Bp. Honvéd ellenben a forradalom kirobbanását követő tízedik napon nyugat-európai túrára indult. A gárda a portya európai részén is bizonyította nagyságát. Németországban, Franciaországban, Spanyolországban játszott mérkőzéseket, a Real Madrid elleni 5:5 vagy a Barcelona elleni 4:3 különösen zengzetes sikert jelentett. Ha más nem, ez a két eredmény önmagában is igazolta, hova kell helyezni az időközben már Grosiccsal megerősödött magyar bajnokcsapatot. S ha be is csúszott egy-egy váratlan vereség (a Sevilla, majd Olaszországban az AS Roma megverte a Honvédot), újra és újra kiderült, hogy a kontinens szűk élvonalába tartozó csapatok nem tudják legyőzni a kispestieket. A két, Athletic Bilbao elleni BEK-mérkőzés között játszott például Olaszországban a piros-fehér sor, a San Sieróban (Puskás két góljával) legyőzte az akkor éppen aktuális olasz bajnoki éllovast, az AC Milant. (Liedholmtól Schiaffinóig valamennyi klasszis szerepelt a lombardoknál!)

Az 1956. december 20-i, Athletic Bilbao elleni BEK-visszavágóra (az első találkozót a pireneusiak nyerték meg 3:2-re) Brüsszelben került sor, különleges körülmények között. A második félidő húszperces szakaszában (Faragó sérülése miatt) Czibor „védett", és sikerült neki összehozni két baszk gólt. Az ötvenezres belga publikum a hasát fogta a Bolondnak (is) nevezett szélső ügyetlenkedései láttán, egyesek viszont csalódottan elindultak haza. Akkor a kispestiek megrázták magukat, gyorsan kiegyenlítettek, majd pusztán arra ügyeltek, nehogy véletlenül még egy gólt rúgjanak. Sebes (Scharenpeck) Gusztáv ott volt Brüsszelben, ő írta az Örömök és csalódások című, önéletrajzi ihletésű könyvében: „Utóbb hallottam, hogy a játékosok egy része attól tartott, ha továbbjutnak az EK-ban, nem mehetnek el a dél-amerikai túrára, amit persze fontosabbnak tartottak." Így lett 3:3, és így esett ki a Honvéd.

A játékosok pedig átrepülhettek 1957. januárban a szubkontinensre.

KÖZKINCCSÉ TÉTETIK

Egypercesek a Rongylábúról

Czibor Zoltánról nem sok primőrt lehet előteremteni, amit ne közölt volna a média. Most megpróbálkozunk vele. Az anekdotákat az Aranycsapat két játékosa, Buzánszky Jenő és Hidegkuti Nándor, a Rongylábúnak becézett csatár kebelbarátai elevenítették fel a szerzők előtt. Jenő bácsi 2007 októberében: Helsinkiben az olimpiai döntő 88. percében Zakariás Puskáshoz dobta a labdát, aki lekezelte, majd hátragurította a balszélsőhöz. 1:0-ra vezettünk a jugoszlávok ellen, alig volt már a lefújásig, ám az óramutató megmakacsolta magát, és az istennek sem akart előrébb billenni. A mieink közül többen üvölteni kezdtek, bikázza már el a fenébe a nyomorult labdát, hadd teljenek a másodpercek. Nem így Czibor! Ő komótosan körülnézett, mintha azt kémlelné, kihez guríthatna, és amikor a jugók tényleg kezdték elhinni, hogy passzolni akar, váratlanul félmagasan Vladimir Beara kapujába tekert. A nyakába ugrottunk, öleltük, csókoltuk, amit a szfinx egykedvűségével tűrt. Kis idő múlva faarccal megjegyezte: „eh, úgy látszik, ma nekem nem sikerül semmi."

Nándi bácsi 1994 tavaszán: Sebes Gusztáv egy nappal a mérkőzés előtt, ebédkor eligazítást tart: „Fiúk, étkezés után engedélyezek egy-két pohár fröccsöt vagy sört. Mindenki tudja, hol a határ." Ránéz a vigyorgó Zolira, sóhajt és befejezi mondandóját: „Czibornál máshol van a határ."

Könnyű szívvel tették, mert még csak nem is sejthették, hogy a magyar futballtársadalom az örökre eltékozolt alkalmat fogja siratni, amíg csak létezik. Nem igaz, hogy ami volt, visszavonhatatlanul elmúlt. Az elszalasztott lehetőség miatt érzett fájdalmunk nem múlik el soha.

A dél-amerikai expedíció a sikerkorszak végét jelentette, a „nagy Honvéd" az enyészeté lett.

A nyugati úton részt vevő játékosok (Faragó Lajos, Garamvölgyi Ágoston, Rákóczi László, Palicskó Tibor, Dudás Zoltán, Bányai Nándor, Solti István, Kotász Antal, Bozsik József, Törőcsik I István, Budai II László, Kocsis Sándor, Machos Ferenc, Babolcsay György, Puskás Ferenc, Czibor Zoltán, Buday I László, Tichy Lajos és D. Szabó Gyula) közül páran (Babolcsay, Buday I, Machos, Palicskó, Solti, Tichy) át sem repülték az Atlanti-óceánt, ők semmiféle szankcióban nem részesültek. A Brazíliából (Bécs érintésével) később két turnusban repatriálókat (Bányai, Bozsik, Dudás, Faragó, Rákóczi, Törőcsik I, majd Budai II és Kotász) ideig-óráig leállították, de hogy a szövetség korifeusai maguk is provizórikusnak tekintették ítéletüket, bizonyítja, hogy a megbüntetetteket már 1957. május 1-jén amnesztiában részesítették.

A sztárok közül Puskás, Kocsis és Czibor külföldön maradtak. Távozott mesterük, Kalmár Jenő és szakosztályvezetőjük, Östreicher Emil is. Elsősorban a személyüket ért támadások, a politikai tartalmú vádaskodások, és csak másodsorban az anyagiak miatt. A sokáig megbélyegzett Czibor egyik interjújában bevallotta, attól félt, hogy „(...) visszajön Magyarországra a sztalinvilág". Eltérő álláspontot képviselt a diktatúrához lojális Sebes Gusztáv, aki hazájuk cserbenhagyásával vádolta az emigránsokat. (A kegyvesztett korábbi szövetségi kapitány 1960 és 1961 között a Bp. Honvéd edzőjeként tevékenykedett.)

Konklúzióként leszűrhető, ha az MLSZ kicsivel szolidárisabb, és engedélyezi az egzotikus kalandtúrát, sokan átmenetileg sem maradnak kint. A szövetség azonban úgy döntött, előbb jöjjenek haza, utána menjenek Dél-Amerikába.

A Honvéd szerencséjére az 1957 tavaszi (egyfordulós) bajnokságból senki sem eshetett ki. Különben nagy bajba került volna, mert egyetlen győzelme csak a Szombathelyi Haladás leköröözéséhez bizonyult elegendőnek.

Az 1957. augusztus 25-én rajtot vett NB I hét találkozóját 157 ezren tekintették meg, ez 22 400-as nézőátlagot takar. (Viszonyítási pontként: a Nemzeti Sport 2011. június 27-i kimutatása szerint a 2010-2011-es hazai élvonal meccsenkénti látogatottsága 2770 fő volt.)

A Sós Károly vezette fővárosiak (Faragó Lajos - Törőcsik II Ferenc, Bányai Nándor, Dudás Zoltán - Bozsik József, Törőcsik I István - Budai II László, Kazinczy László, Machos Ferenc, Tichy Lajos, Babolcsay György) saját pályájukon szenvedtek 2:1-es vereséget a Tatabányától. Ennél lényegesebb, hogy 25 000 hívük előtt. A komáromiak kapuját az 1954-ben Kispestről eltávolított Grosics Gyula őrizte.

A vér- és presztízsveszteségek után kicsikart ezüstérem (1958), majd bronzérem (1959) szépen csillogott, hát még a KK-serleg! A Bp. Honvéd

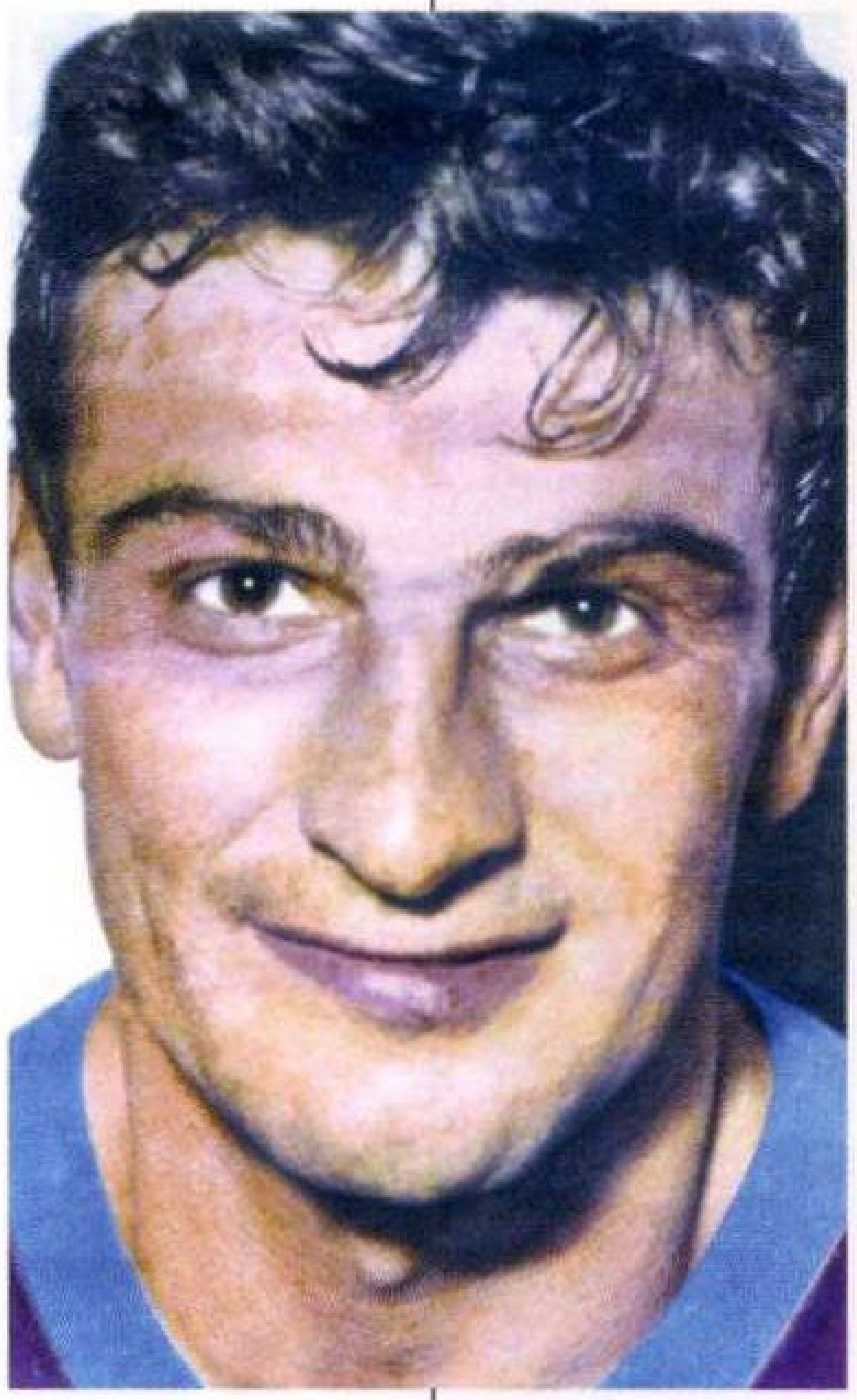

Kocsis Sándor
a Barcelonába
került

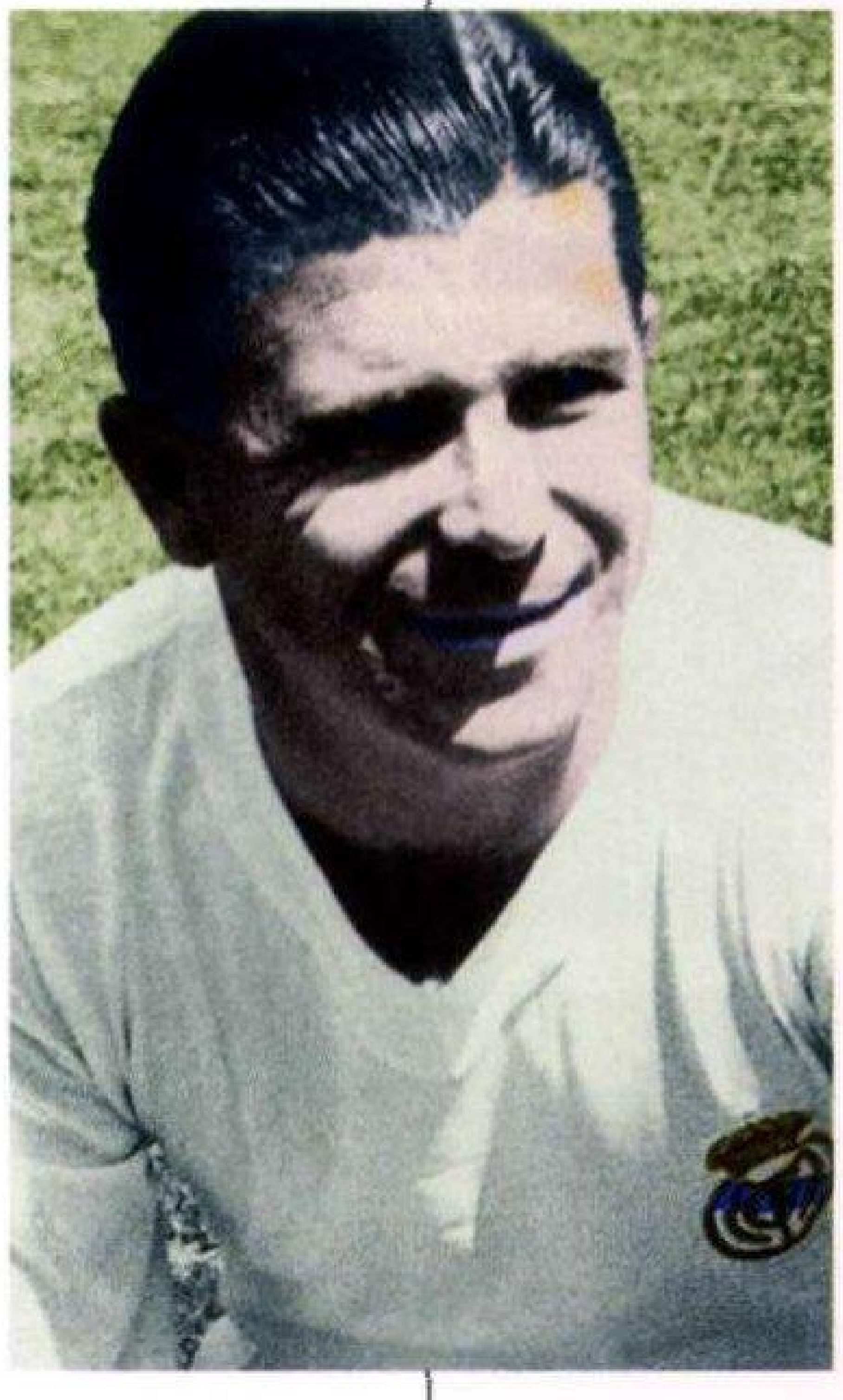

Puskás Ferenc
a Real Madrid
játékosa lett

egyetlen jelentősebb nemzetközi trófeát hódított el, 1959-ben vitrinébe tehette az egykoron szebb napokat látott Közép-európai Kupát. A selejtezőkben a Wiener AC (1:2, 7:0) és a belgrádi Partizan (3:3, 2:2) ellen jutott tovább s férkőzött a díj közelébe. (A „Tito-partizánoknak" nem volt szerencséjük 1959. július 26-án a pénzfeldobáskor, viszont ha a mai szabályokat vennénk alapul, az idegenben lőtt kevesebb góljukkal éppúgy kiesnének. Fortuna 1978-ban visszaadta, amit szűk két évtizede elvett tőlük, Belgrádban 1-0-ra legyőzték a Honvédot az egymeccses KK-döntőben.)

1959. augusztus 19-én a budapesti finálék első menetét 4:3-ra megnyerte a BHSE az MTK ellen. Tichy Lajos mesterhármast szerzett, a negyediket Gilicz István jegyezte a Népstadionban. Szeptember 9-én - 60 ezres tömeg előtt - 2:2-re végeztek a felek, azon a visszavágón avatták a vasbetonkolosszus világítását. A kupagyőztesek találatait Tichy Lajos és Csinos András továbbította Gelei József kapujába.

Az 1960-as évtizedben nem sok virág nyílott a XIX. kerületiek kertjében, alvó éveik alatt egyetlen Magyar Népköztársasági Kupát gyűjtöttek be, 1964-ben. A becses veretért Komora Imre góljával 1:0-ra megverték a Győri ETO-t. Ezüstneműből bőven jutott kincstárukba, tekintettel arra, hogy 1968-ban és 1969-ben elszúrták a kupadöntőt, 1963 őszén, 1964-ben és 1969-ben pedig második helyen zártak a bajnokságban. Az olimpiákon becsülettel képviselték labdarúgóik a klubszíneket, 1960-ban Rómából Dudás Zoltán és Faragó Lajos bronzéremmel, 1964-ben Tokióból Katona Sándor, Komora Imre és Nógrádi (Neuwirth) Ferenc aranyéremmel, 1968-ban Mexikóból Kocsis Lajos ugyancsak aranyéremmel jöhetett haza.

A nemzetközi porondon bemutatott produkcióik közül az 1965-ös KEK-mérkőzések érdemelnek említést. A finn Reipas Lahtit (10:2, 6:0) és a Dukla Prahát (3:2, 1:2) kiütötték. (Utóbbi párbaj pikantériáját az adta, hogy Prágában csípték meg a cseheket.) A harmadik körben a Liverpool FC parancsolt nekik megálljt (0:0, 0:2).

Válogatottak sora izmosította együttesüket (Bozsik József, Faragó La-

TÖBB MINT LEGENDA

A debütálások specialistája

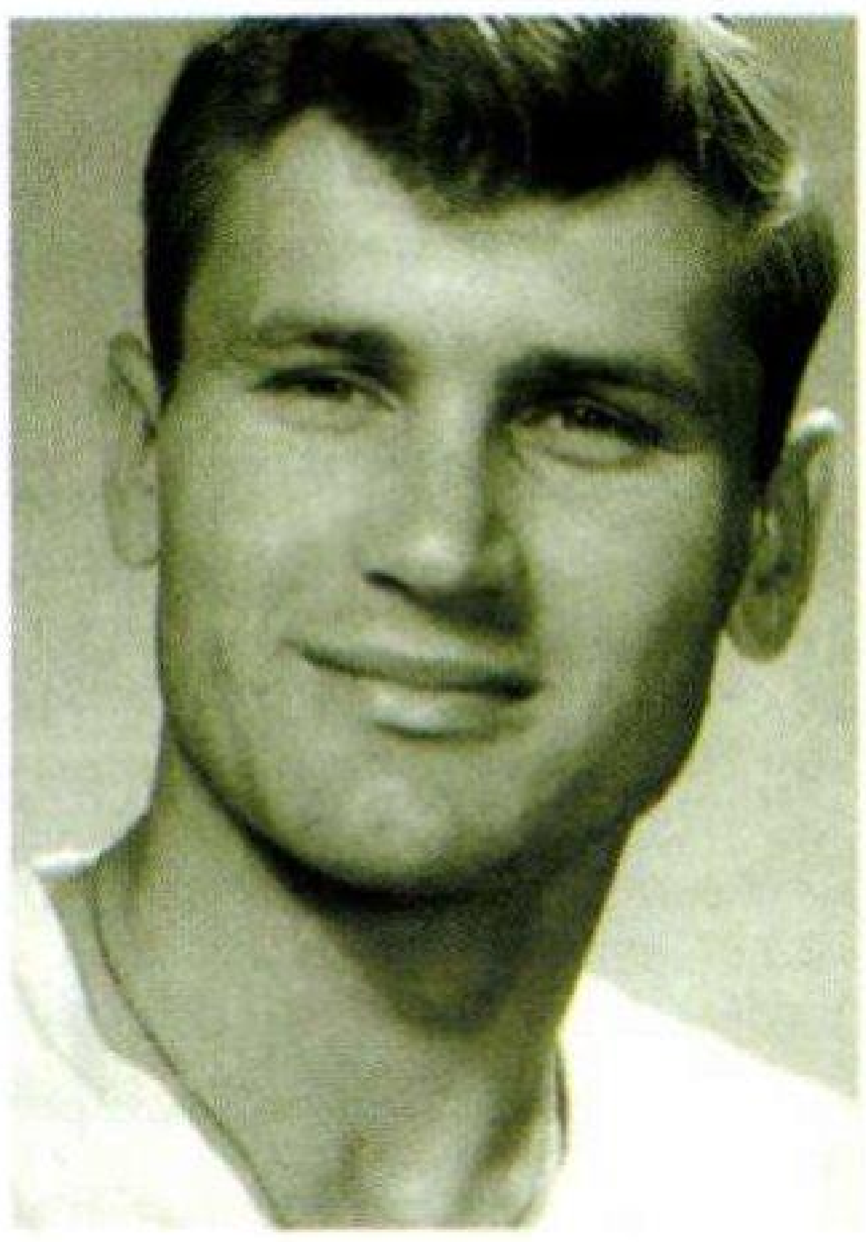

Tichy Lajos (1935. március 21.–1999. január 6.) a Budapesti Lokomotívból (BVSC) igazolt Kispestre 1953-ban. Pusztító erejű bombái mellett arról vált nevezetessé, hogy első NB I-es mérkőzésén (1953-ban a Salgótarján ellen) és első válogatott meccsén (1955-ben Norvégia ellen) csereként lépett pályára, majd nem sokkal utána gólt szerzett. Hatszor lett gólkirály: 1958-ban, 1959-ben, 1961-ben, 1964-ben osztozkodva másokkal a címen, 1962-ben és 1963 őszén egyedül birtokolva a státust. Válogatottunkban 1955 és 1971 között 72-szer szerepelt, 51 gólt ért el

jos, Kelemen József, Kocsis Lajos, Komora Imre, Kotász Antal, Kozma Mihály, Machos Ferenc, Nagy Antal, Nógrádi Ferenc, Sipos Ferenc, Tichy Lajos), akik nagyszerű társakkal (Bicskei Bertalan, Karakas József, Katona Sándor, Marosi László, Nagy György, Pál József, Pintér Sándor, Pusztai László, Ruzsinszky József, Szőcs János, Szurgent Lajos, Takács Béla, Tajti József, Tóth Kálmán, Tussinger Antal, Vági István) kiegészülve - közülük néhányan a következő dekádban lettek válogatottak - sem voltak képesek átütő sikerre. Bárhogy kombinálunk, egyetlen logikus magyarázat létezik: mindig akadt náluk erősebb.

A honi beatkorszak első évtizede nem a Honvéd-bravúrok jegyében pergett le, részsikereket regisztrálhattak rajongói. 1971-ben, 1974-ben és 1975-ben (holtversenyben) gólkirályi címet szerzett Kozma Mihály, az együttes 1972-ben, 1975-ben és 1978-ban ezüstérmes lett a ligában. 1973-ban hosszabbítás után vereséget szenvedett a Vasastól az MNK-döntőben (3-4). Ugyancsak elbukta az 1975-ös KK-befutót a Wacker Innsbruckkal szemben (1-3, 1-2), illetve a fentebb már említett 1978-ast a Partizan ellen (0-1) Belgrádban. Ezüstből rakásnyi jutott széfjébe, aranyból szikrányi sem. (Leszámítva a gólfelelős Kozma magánkollekcióját.) Olybá tűnik, hiába szipkázta el a vezetés a Ferencváros két olimpiai bajnokát, Szűcs Lajost és Páncsics Miklóst.

A nemzetközi etapokon olykor kijött a csapatnak a lépés, 1970-ben szétlövésben kipenderítette a KEK-ből az Aberdeent (1:3, 3:1). Ez volt az első alkalom, hogy egy csapat tizenegyes-párbajban jutott tovább a nemzetközi kupákban, és a mindent eldöntő lövés a kapus, Bicskei Bertalan mestermunkája volt! 1972-ben az UEFA-kupából a Partick Thistle együttesét (1-0, 3-0) verte ki. Egy évre rá ugyanebben a szériában a VSS Košice (0-1, 5-2) és a Lokomotiv Plovdiv (4-3, 3-2) került terítékére. 1975-ben a prágai Bohemianst gáncsolta el (2-1, 1-1). Az 1976-1977-es UEFA-kupában nem sokan tippeltek volna továbbjutására a világhírű Internazionale ellenében. Nos, 1976. szeptember 15-én a San Siro 30 000 elképedt tifosója előtt dr. Lakat Károly leventéi (Gujdár Sándor - Kele-

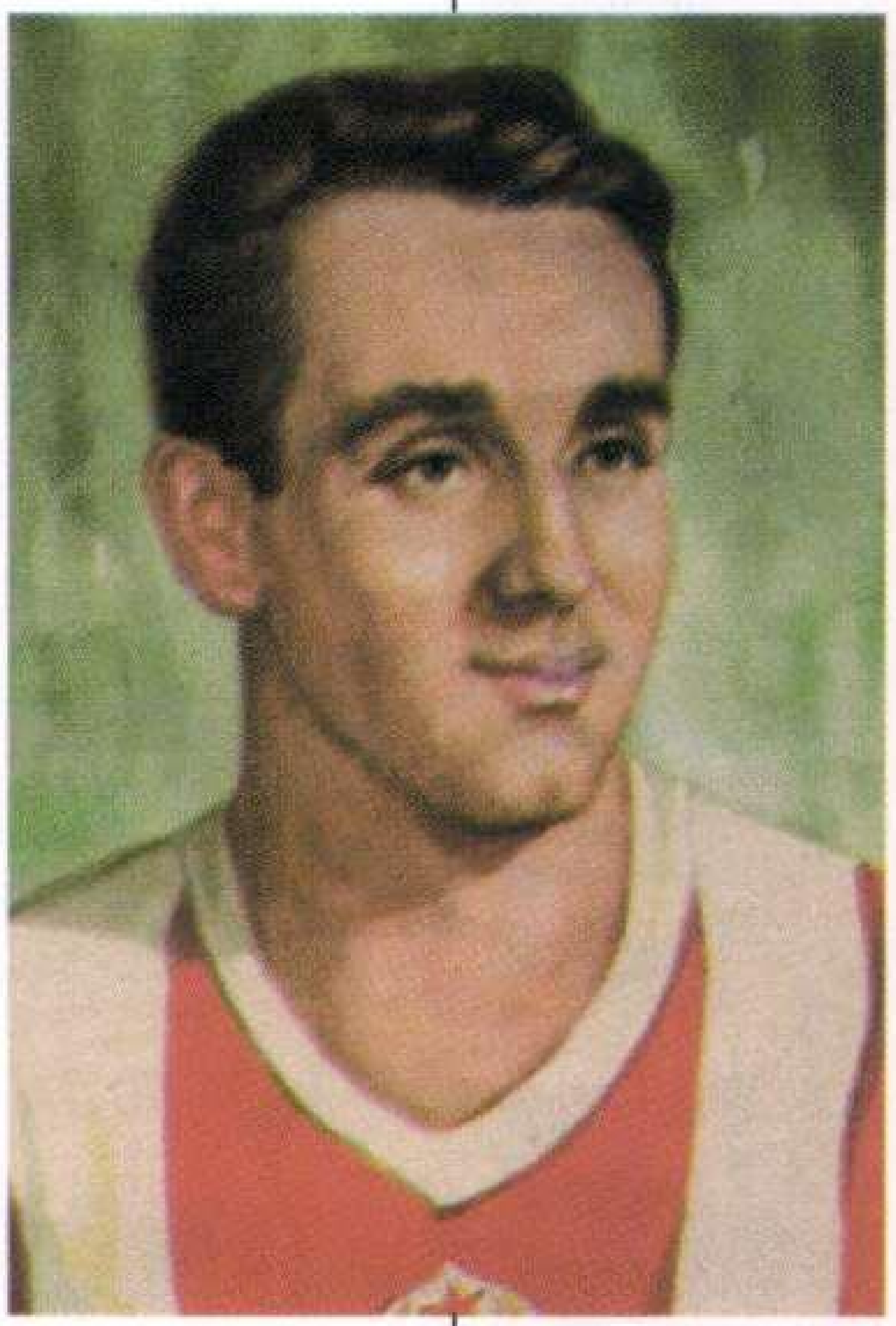
Komora Imre

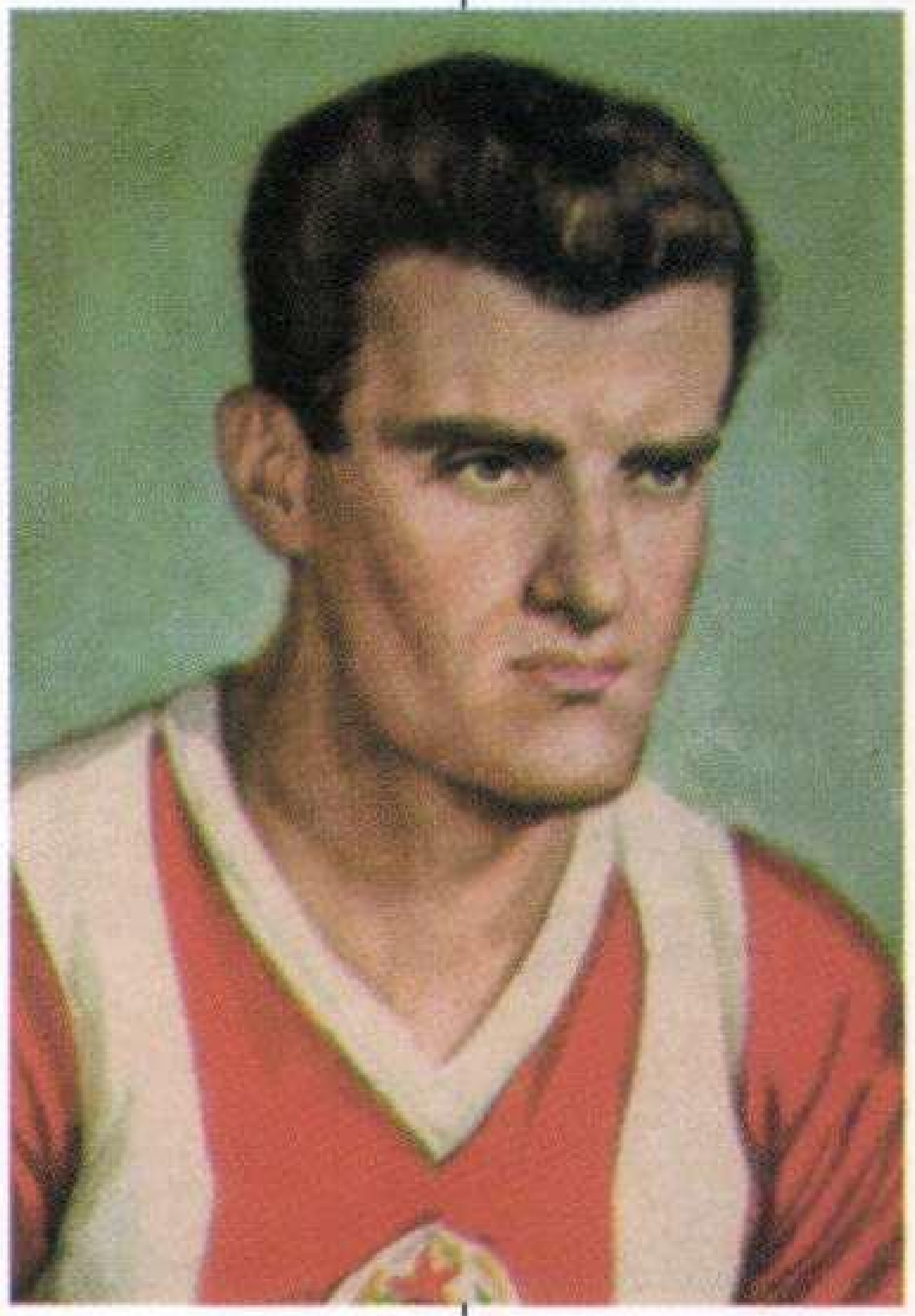
Sipos Ferenc

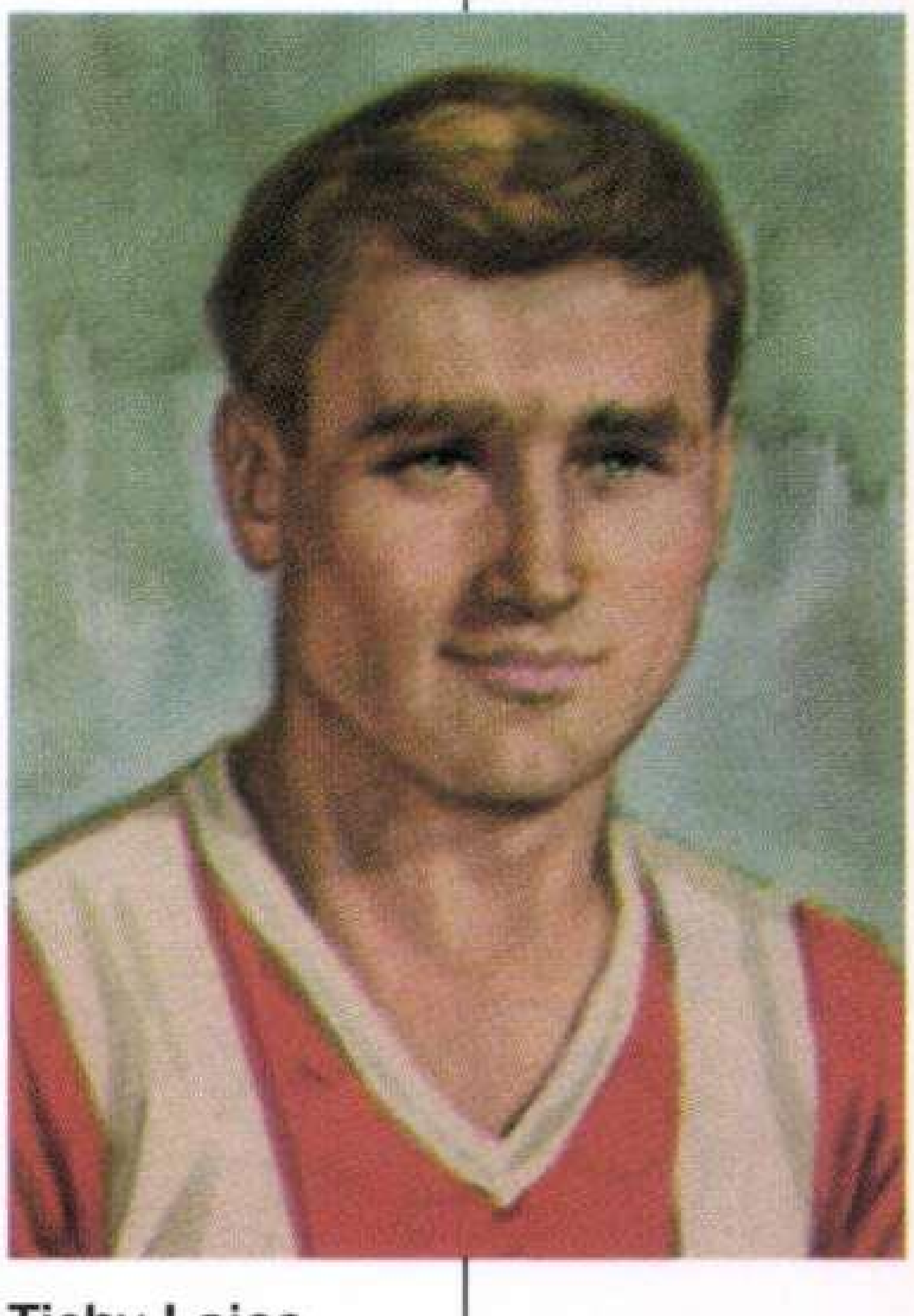
Tichy Lajos

a fellépésein. Három világbajnokságon járt (1958, 1962, 1966), igaz, az angliai vébén nem kapott bizonyítási lehetőséget. Tagja volt az 1953-ban a belgiumi UEFA-tornát pontveszteség és kapott gól nélkül megnyerő ifjúsági válogatottunknak, valamint az 1964-es spanyolországi Európa-bajnokságról bronzéremmel hazatérő nemzeti együttesünknek. Kétszeres bajnoknak (1954, 1955), egyszeres nem hivatalos bajnoknak (1956), egyszeres MNK-győztesnek (1964), egyszeres KK-győztesnek (1959) vallhatta magát. Hosszú pályafutása alatt egyetlen klubot szolgált hűségesen, a Budapesti Honvédot, holott 1956 novemberében mesés ajánlattal csalogatta az FC Barcelona. Edzőként 1980-ban bajnoki címig vezérelte szeretett csapatát. A középcsatár 1971. június 20-án, a Vasas elleni búcsúmeccsén stílszerűen köszönt el az ezerfejűtől, betalált az angyalföldiek hálójába.

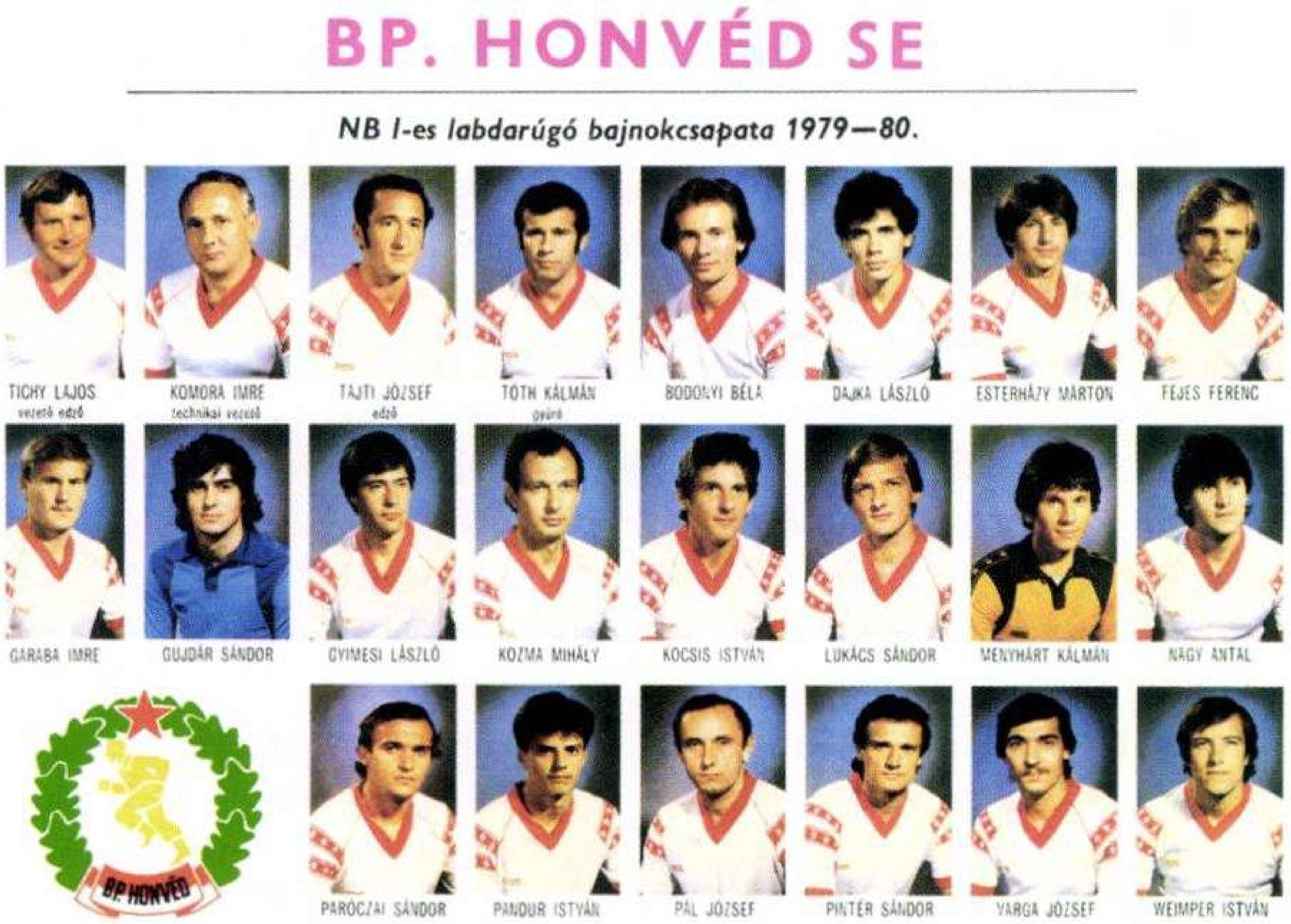
BP. HONVÉD SE
NB I-es labdarúgó bajnokcsapata 1979—80.
TICHY LAJOS vezető edző
KOMORA IMRE technikai vezető
TAJTI JÓZSEF edző
TÓTH KÁLMÁN gyúró
BODONYI BÉLA
DAJKA LÁSZLÓ
ESTERHÁZY MÁRTON
FEJES FERENC
GARABA IMRE
GUJDÁR SÁNDOR
GYIMESI LÁSZLÓ
KOZMA MIHÁLY
KOCSIS ISTVÁN
LUKÁCS SÁNDOR
MENYHÁRT KÁLMÁN
NAGY ANTAL
BP. HONVÉD
PARÓCZAI SÁNDOR
PANDUR ISTVÁN
PÁL JÓZSEF
PINTÉR SÁNDOR
VARGA JÓZSEF
WEIMPER ISTVÁN

Az 1979-1980-as bajnokcsapat, amelyben az edző, Tichy Lajos képviselte a folytonosságot

men József, Kocsis István, Szűcs Lajos, Varga József – Pál József, Kocsis Lajos, Pintér Sándor – Fehérvári János, Kozma Mihály, Weimper István) Kozma akciójával 1-0-ra legyőzték a Giacinto Facchettivel és Sandro Mazzolával felálló lombardokat. Mivel Budapesten 1-1 született, a milánóiak intettek búcsút a további küzdelmeknek.

1978-ban a török Adanaspor (6-0, 2-2) és a bánáti Politehnica Timişoara (4-0, 0-2) eltanácsolása után igazi nagy hal akadt horogra, az Ajax. November 22-én 15 ezren ámultak a csoda láttán, ahogy a mieink móresre tanítják a hollandusokat (4-1). Tichy Lajos a Gujdár Sándor – Paróczai Sándor, Kocsis István, Lukács Sándor, Varga József – Pál József, Nagy Antal, Pintér Sándor, Póczik József – Gyimesi László, Weimper István kombinációt küldte harcba, és hogy jól tette, bizonyítot-

TÖBB MINT LEGENDA

A futball Árkádiájában született

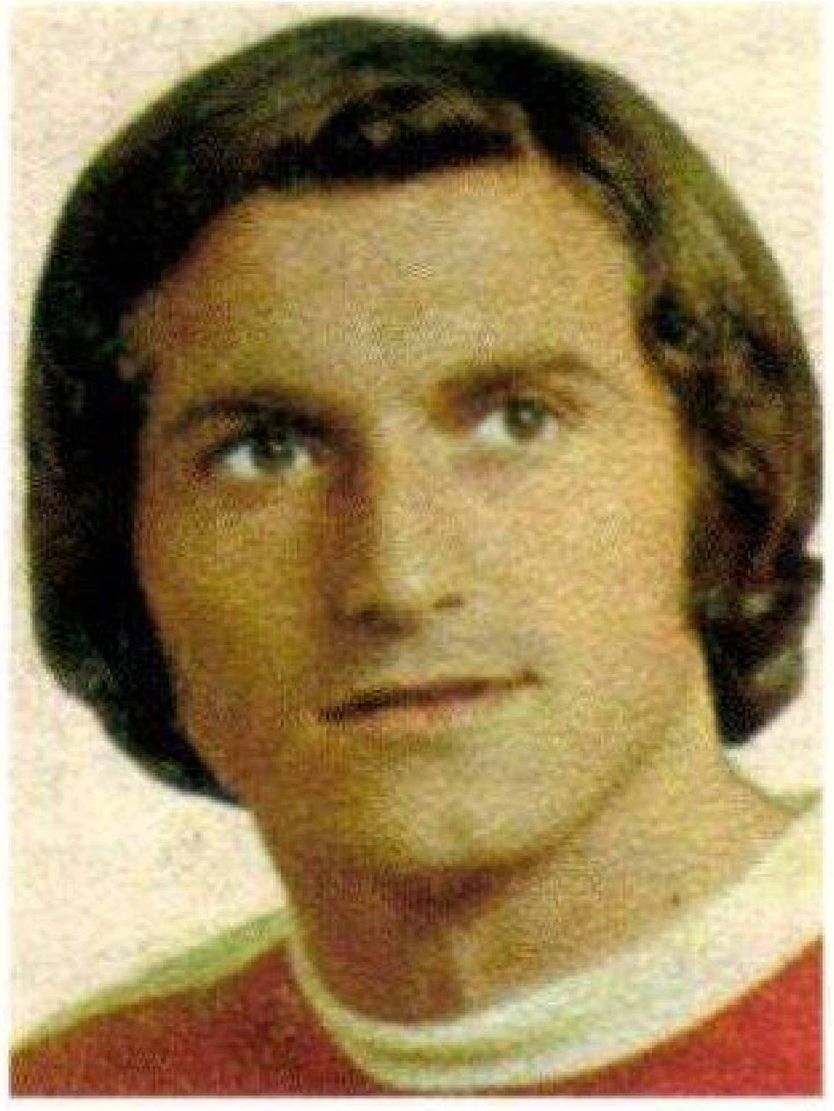

Kocsis Lajos (1947. június 18.–2000. október 8.) a labdarúgás manieristája volt. Abban az értelemben feltétlenül, hogy bonyolult és áttekinthetetlen mozdulatsorok, intellektuális megoldások, különleges ritmusok, fantáziadús ötletek jellemezték játékát. Ha jó hangulata volt, s elkapta a fonalat, nem akadt védő, aki tartani tudta volna. Sokat nem futott, de nem is kellett, száguldozott helyette a hattüdejű Pintér Sándor és Pál József. A piknikus alkatú, alig 167 centire nőtt, mindenféle kilengésekre hajlamos dirigens sohasem

KÖZKINCCSÉ TÉTETIK

Mezmizéria

Az 1960-as és 1970-es években még elég gyakran túráztak magyar klubok Európától messzire eső vidékeken. Mindenütt örömmel látták őket, vevők voltak technikás megoldásaikra. Idehaza akkoriban elképesztő esetek fordultak elő, és az egyik grimbusznak köze lett a honvédosok pampákon tett látogatásához. Úgy esett, hogy 1971-ben csapatfotó készült a gárdáról, mely aztán vihart kavart, tudniillik a Chacarita Juniors szerelésében feszítettek rajta a legények. A lapok megírták, hogy mezcsere révén jutottak a garnitúrához, bár a csereakcióban részt vevő argentin egylet nevét nem tudták kinyomozni az újságírók. Ennyi is elég volt egy tábornoknak (alakját jótékony homály borítja), aki – a cikkekből értesülvén az uniformis származáshelyéről – leparancsolta róluk. Mi több, indexre vágta! Arra hivatkozott, hogy szocialista hadsereg labdarúgói nem hordhatják imperialista ország futballtrikóit. Utóbb kiderült, a piros és fekete csíkok bántották a magasabb elöljáró szemét, emlékeztették a KAC eredeti koloritjára.

ták Nagy (2), Lukács és Weimper góljai. A Honvéd a nyolc között sem mondott csődöt, az MSV Duisburg csak idegenben rúgott több góljával lépett túl rajta (2-3, 2-1). A rajnai „zebrák" Budapesten nyertek, Gujdár Sándor később azt mondta: „Ma is azt hiszem, az nem volt tiszta meccs, a németeknek szó szerint habzott a szájuk, mintha be lettek volna gyógyszerezve". *(Bp. Honvéd - 25 év 25 labdarúgója.)* A visszavágón, 35 ezer őrjöngő fanatikus előtt nyerni - nem akármilyen mestervágás volt. Főleg úgy, hogy a piros-fehérek közül hat állandó játékos hiányzott!

A lassú politikai erjedéssel vajúdó nyolcvanas évtized a Honvéd bajnokságával köszöntött ránk, akkor már negyedszázada nem tarthatott

próbálta másnak mutatni magát, mint amilyennek teremtetett. Gyarlóságait elismerte, ám nem bánta meg őket. Minek is tette volna? Tisztában volt vele, esélytelen vállalkozás volna változtatni bohém életmódján és személyiségén. Ezzel együtt fantasztikus teljesítményekre tellett kapacitásából, 1969 őszén a Lazio elleni mindkét KK-selejtezőn bevette az „égszínkék sasok" kapuját (1:1 és 2:1). (A Honvéd a római Olimpicóban nyert!) Sajnálatos, hogy egyetlen vérbő futballsiker adatott meg számára, 1968-ban olimpiai bajnok lehetett Mexikóban. Generációjának bálványa volt a Csikónak becézett, 33-szoros válogatott. Fájdalmasan korán, 53 évesen, egy hervadt őszi napon költözött át a mérhető végesből a mérhetetlen végtelenbe. Röviddel később történt, hogy Apollón istenség helyet szorított maga mellett az újonnan érkezőnek az Olymposzon...

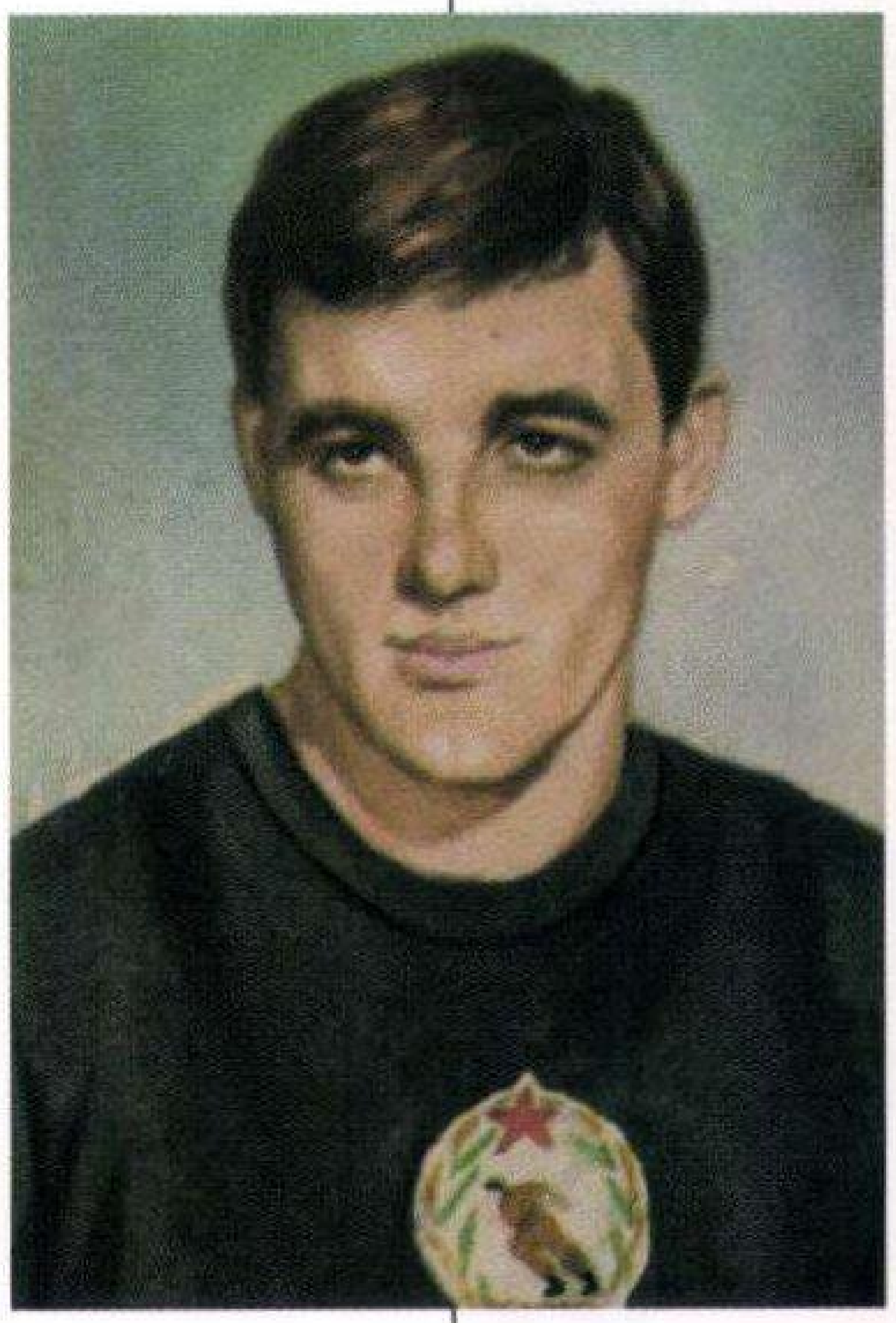

Bicskei Bertalan

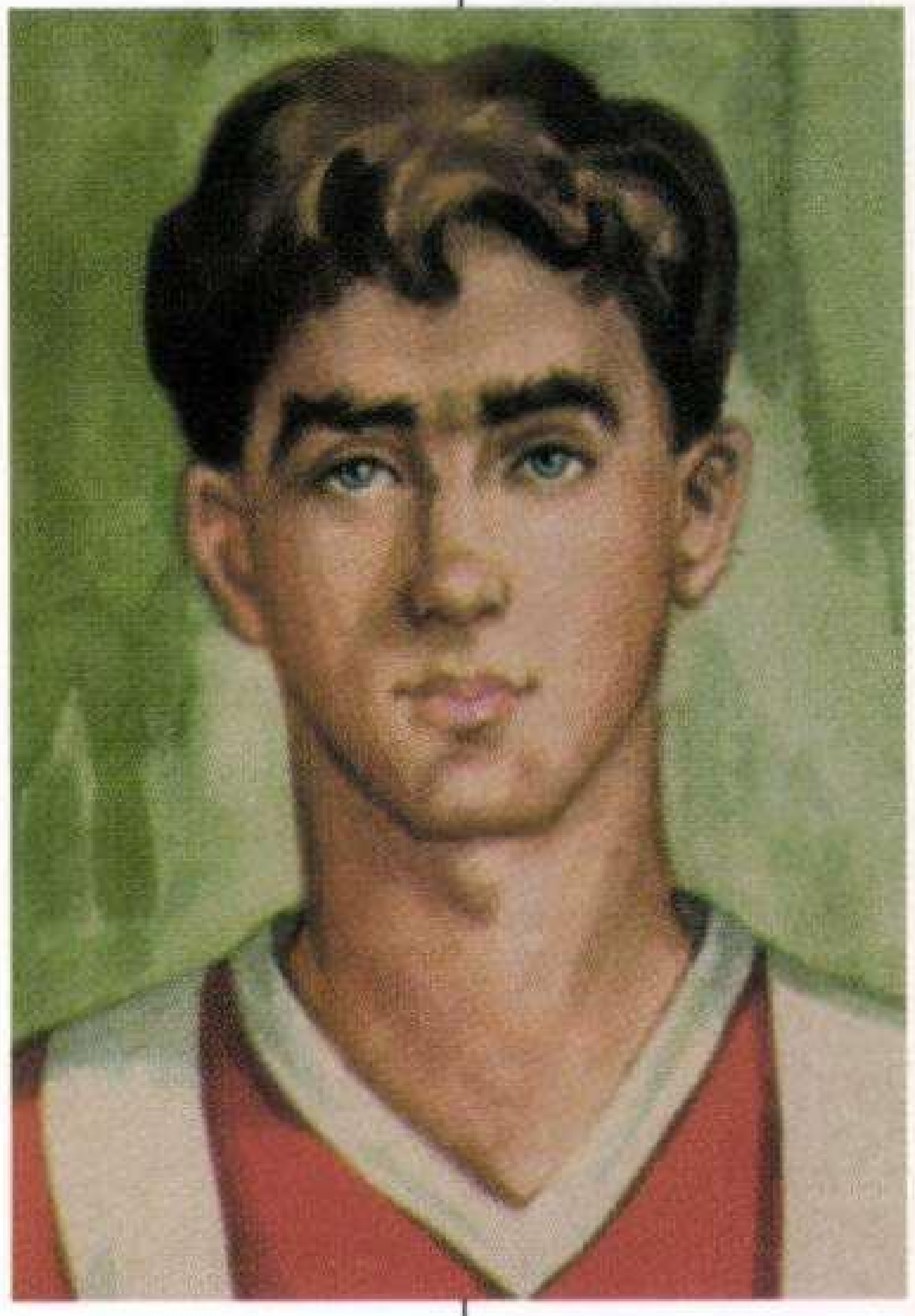

Kelemen József

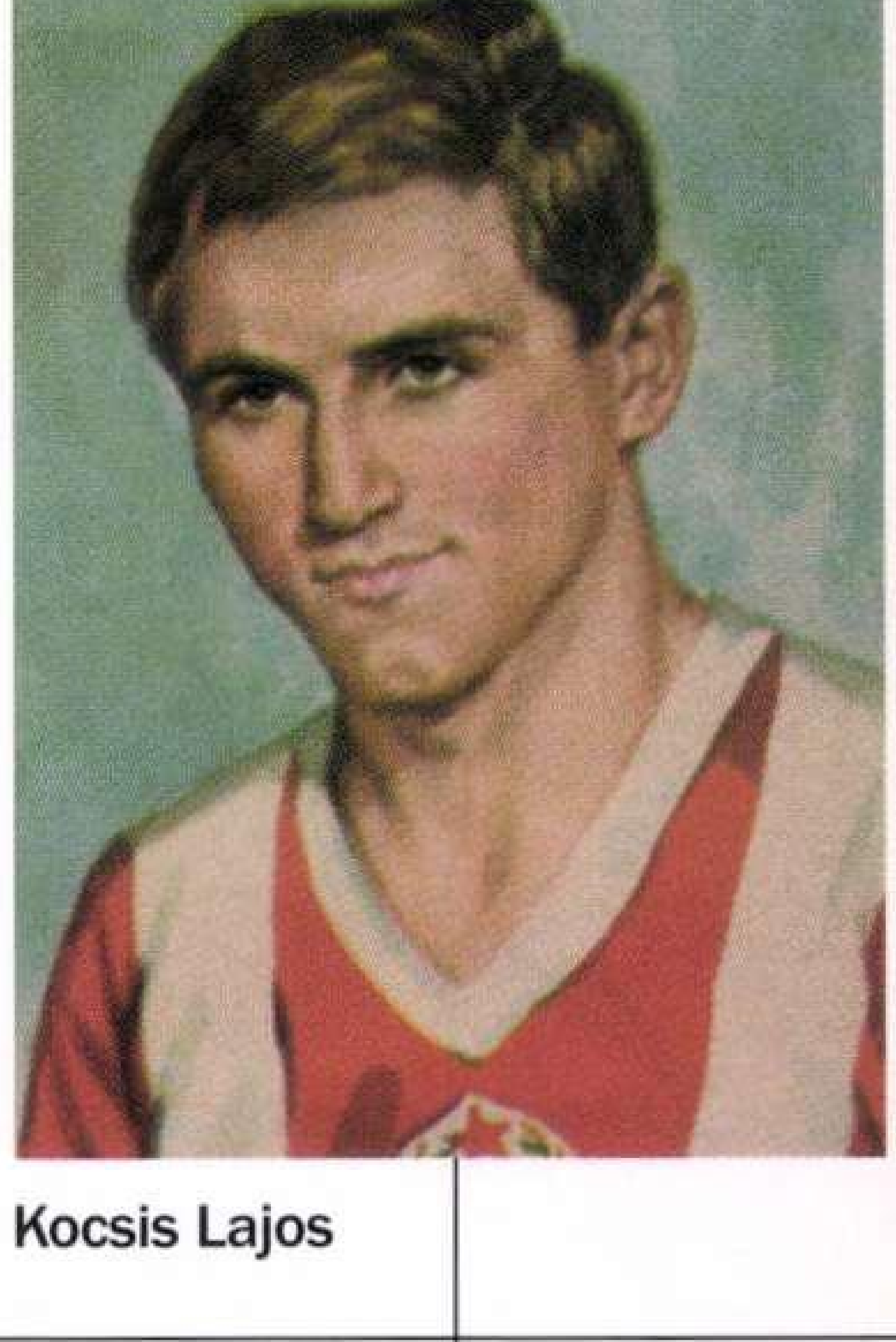

Kocsis Lajos

bajnoki diadalmenetet tábora. A Gujdár Sándor - Paróczai Sándor, Kocsis István, Garaba Imre, Varga József alkotta gát nem véletlenül lehetett válogatott, a legkevesebb gólt (38) engedélyezte az élvonalnak. A BEK-ben három fordulót futott a BHSE, az FC Valletta és a Sporting Clube de Portugal testén kapott gól nélkül lépett keresztül (8-0, 3-0, illetve 2-0, 1-0). A Bernabéuban sem süllyedt pokolra a gályája (0-1), viszont a szakadó pesti esőben a Real Madrid kalózai megcsáklyázták (0-2).

1984, 1985 és 1986 - három, arannyal festett évszám a kispestiek kódexében.

A Rába ETO két bajnoki címe után a Bp. Honvéd ült fel a hazai futball trónjára. A Komora Imre által irányított gárda tulajdonképpen már 1982-re kialakult. Igaz, az 1984-es iniciálét sötétebb tónussal vitte pergamenre az anonim auktor, a csúnya bundaügy, a Volán elleni 6-6 miatt öt büntetőpontot levont az MLSZ. Huncutul épp csak annyit, hogy a bajnoki diadém ne vesszen pocsékba... Mindazonáltal nem vitatható, hogy a piros-fehéreké volt a korszak legerősebb csapata. Amikor Mezey György válogatottja menetelt a világbajnoki selejtezőkön, akadt arra is precedens (Ciprus ellen, a kinti mérkőzés hajrájában), hogy egyszerre kilenc Honvéd-harcos volt a pályán. Komora Imre együttesében szinte csupa válogatott futballozott. Vajon a kakukktojás, Sikesdi Gábor miért nem kapott esélyt a nemzeti csapatban? Amiért „csak" hatszoros bajnok volt?

A korszak főszereplői közül Gyimesi László 291, Bodonyi Béla 281, Nagy Antal 279, Varga József 284, Dajka László 232, Garaba Imre 224, Sikesdi Gábor 197, Sallai Sándor 184, Esterházy Márton 153, Détári Lajos 134, Andrusch József 129 bajnoki mérkőzést játszott a Honvédban.

KÖZKINCCSÉ TÉTETIK

El kell(ett) menni katonának

Durván négy évtizedig működött a rendszer a Honvédség és a Határőrség égisze alatt. A lényege az volt, hogy a katonaköteles labdarúgókat bevonultatták (kezdetben 36, később 24 hónapra), és a sorozóbizottságokban ott voltak a sporttisztek, akik verbuváltak. A berukkoló fiatalok a szerte az országban (a legalsó szinttől a legfelsőig) prosperáló honvédségi, illetve határőrklubokhoz kerültek, ahol sportszázadokban, esetleg sportszakaszokban teljesítették idejüket. A struktúra az érdeküket szolgálta, hiszen az alapkiképzés után jóformán mással sem kellett törődniük, csak a labdával. (Az egyéb sportágak képviselői hasonló helyzetben voltak, regrutaként sem szakadt meg a sportolói pályafutásuk.) Az élvonalban egyetlen katonacsapat menetelt, a Budapesti Honvéd, a második ligában pedig gyakorta a szentendrei Kossuth KFSE. (Hosszú ideig Budai II László volt az edzője.) E szisztéma alapján került Kispestre számos tehetség (a teljesség igénye nélkül): Kocsis Lajos, Kelemen József, Kozma Mihály, Pintér Sándor, Bodonyi Béla, Dajka László, Paróczai Sándor, Sallai Sándor, Pisont István. Mindnyájan válogatottak lettek.

Az 1987–1988-as bajnokcsapat. Állnak (balról): Vági István pályaedző, Disztl P., Disztl L., Romanek, Bicskei Bertalan vezetőedző, Csuhay, Cseh, Gelei, Tóth Kálmán gyúró. Középen: Fodor, Fitos, Sallai, Sikesdi, Gyimesi, Sass. Elöl Lippai, Urbányi, Kovács K., Linka, Csábi

Az extraklasszis Détári Lajos három egymást követő idényben lett gólkirály (1985, 1986, 1987), ámbár az első címét meg kellett osztania kenyeresével, Kiprich Józseffel. (Szó ne essék róla, 2004 nyarán nem tudnak majd ily barátian megosztozni a Diósgyőr edzői székén!) 1985-ben duplázott a piros-fehér regiment, miután a kupadöntőben 5-0-ra elverte a Tatabányát. Détári Lajos és Kovács Kálmán kettőt, Dajka László egyet számolt a kék-fehérekre. Itt térünk ki arra, hogy 1983-ban és 1988-ban elveszítette a Honvéd a finálét. Mindkétszer 3-2-re kapott ki, és mindkétszer lila-fehér színű vetélytársaktól (Újpesti Dózsa, Békéscsabai Előre). 1988-ban kárpótolta magát a bajnoki trófeával, egy évre rá pedig újfent duplázott, begyűjtvén a liga aranyérmét és a Magyar Népköztársasági Kupát. Utóbbiért Fodor Imre, a később szerencsétlen körülmények között elhunyt csatár találatával 1-0-ra megverte a Ferencvárost. Az évtized végi remeklésekben elvitathatatlan érdeme volt Bicskei Bertalannak, a klub korábbi egyszeres válogatott kapusának, a kiváló edzőnek és szövetségi kapitánynak. A külföldön is ismert és elismert szakember 66 esztendősen, 2011. július 16-án végleg eltávozott közülünk.

A tárgyalt időszakban a Bp. Honvéd nemzetközi kupaeredményei közül a Hajduk Split (3-2), a Grasshoppers (2-1), a Panathinaikosz (5-2), a Steaua Bucureşti (1-0), a Celtic (1-0) és a Vojvodina (1-0) legyőzését emeljük ki. Milyen kár, hogy az újvidékiek kivételével egyiken sem sikerült túljutnia! A hellén zöldeknek Kovács Kálmán négy gólt vágott Kispesten, ám amint a görögországi visszavágón kiderült, ez sem volt elég.

A klub - amely vitathatatlanul a szocialista magyar sport egyik pillére s egyben kiváltságosa volt - egyetlen balul sikerült idény kivételével simán átvészelte a rendszerváltozást. Noha 1989-ben bajnok és kupagyőztes lett, 1990-ben mégis osztályozóra kényszerült, s a Kazincbarcikai Vegyésszel párban nem volt díszmenet a kétszer 90 perc (1-0, 2-2). Tetejébe elbukta a Pécsi MSC elleni kupadöntőt (0-2 született Tatabányán). Aztán egy évvel később megint bajnoki címet ünnepelhetett a dr. Mezey György regnálása alatt teljesen átformálódott együttes. Ha egy embert kellene kitüntetni a sikerkorszak nyomán, vitathatatlanul Kozma Mihályt illetné az elismerés. A több auktor által jegyzett, a Bp. Honvéd, illetve a Kispest-Honvéd 1976 és 2001 közötti negyedszázadát bemutató 25 év 25 labdarúgója című interjúkötetben a szerzők az alábbi mondattal minősítették az egykori gólkirályt: „Minden volt Kispesten, a Kispest volt a mindene."

Kozma Mihály 1969-től 1995-ig tartozott az egyesület kötelékébe, játékosként, vezetőként és edzőként. Nyolc éven keresztül volt szakosztály-igazgató, ez idő alatt az egyesület négy bajnoki címet nyert. Komora Imre helyére került a szakosztály élére - kijelöléssel. „Már az ifi edzője voltam, éppen edzőtáborban, amikor jött értem egy kocsi, s bevittek a Dózsa György úti klubházba, ahol ismertették velem a döntést" - idézte később. Kozma már az előtt átalakította a Honvédot kft.-vé, hogy azt az egyesületeknek kötelezővé tették volna. Tárgyalt olyan játékosokkal, akiknek a nyáron másutt lejárt volna a szerződése, így került a Bo-

TOBB MINT LEGENDA

A szőke illuzionista

Détári Lajos nem a számára legszerencsésebb időkonstellációban érkezett közénk. Ha 1963. április 24-nél három évtizeddel korábban születik Budapesten, olyan társak közé csöppen, akiknek nem a világbajnoki részvétel, hanem a világbajnoki cím a céljuk. Ha 1963-nál két dekáddal később toppan a sártekére, eszelős összegeket fizetnek ki érte napjaink futballőrült olajmilliárdosai. Nem forintban, euróban! Meg kell hagyni, a pireuszi piros-fehér csíkosak átutalta 18 millió német márka sem volt éppen bagó. A transzferrel a magyar középpályás számított 1988-ban a világ harmadik legdrágább futballistájának, csupán Diego Armando Maradona és Ruud Gullit megvásárlásakor szurkoltak le többet.
(Capitalballs.com: Lajos Detari)

Mégis van némi hiányérzetünk, mert a Dömének becézett illuzionista karrierje nem teljesedett ki. Első blikkre cáfolja tételünket, hogy 61-szer lehetett magyar válogatott, ötször világválogatott, egyszer Európa-válogatott, háromszor magyar bajnok, zsinórban háromszor honi gólkirály, egyszer MNK-győztes, egyszer Szuperkupa-győztes. (1993-ban az FTC-vel.) Nyert Német Kupát az Eintracht Frankfurttal (1988-ban a VfL Bochum elleni győztes gólt ő rúgta Berlinben), 1990-ben Görög Kupát az Olympiakosszal. Olasz csapatokat szolgált (Bologna, Ancona, Genoa), megfordult Svájcban (Neuchâtel Xamax), majd osztrák bandériumokhoz

zsik-stadionba a két Disztl, Csuhay József és Vincze István. Olyan labdarúgókat akart és vitt a csapathoz, akiknek aztán az eladásából fenn tudták tartani a minisztériumi támogatás jelentős csökkenése után is a klubot. Kapcsolatainak volt tulajdonítható, hogy a magyar egyletek közül – Jean-Claude Bras és a Fradi rövid flörtjét nem számítva – elsőként a Honvédnál jelent meg a külföldi tőke a korábban a Ferencvárossal is tárgyaló Louis De Vries érkezésével.

Kozma Mihály 1994 decemberében köszönt le az igazgatói posztról, az őt váltó Komora Imre még trénernek visszahívta, a távozó Dimitrije Davidovics helyére. Ám a vezetőedzői karrier csak hét mérkőzésen át tartott, és Kozma, aki játékosként 342 bajnokin 219 gólt szerzett a Honvéd mezében (ezekkel rekorder a klub utóbbi ötven évében), életre szóló keserűséggel szívében búcsúzott.

A kilencvenes évek elején (1991. október 23-án) óriási bravúrnak számított az idény végén a Bajnokok Ligája döntőjébe jutott Sampdoria legyőzése a „királykategóriában”. A Doria erejét mutatja, hogy 1990-ben KEK-et nyert, 1992-ben pedig csak hosszabbításban kapott ki a Barcelona Dream Teamjétől a londoni BL-döntőben. A rendszerváltást követően nemzeti ünneppé nyilvánított napon Pisont István és Cservenkai Donát tréfálta meg a Gianluca Pagliuca, Pietro Vierchowod, Toninho Cerezo, Roberto Mancini, Srečko Katanec és Gianluca Vialli által alkotott hatost is felvonultató genovaiakat (2-1).

1994-ben ismét Magyar Kupa-döntőt játszott a Honvéd, de elbukott a Ferencváros ellen (0-3, 1-2). Ez utóbbi párharcból hírhedtté vált a máso-

(VSE St. Pölten, Ostbahn XI Wien) szegődött. Három országban választották meg az év labdarúgójának (Magyarország, Görögország, Svájc), Németországban pedig a legjobb külföldinek szavazták. Az is nyom a latban, hogy három nemzet kupadöntőjében szerzett gólt. 1985-ben a magyar, 1988-ban a német, 1990-ben a görög finálében volt eredményes, sőt a német kivételével két-két találatot jegyzett. A legtöbb sportoló legfeljebb álmodozhat efféle pedigréről, és Détári is sietett leszögezni: „összességében elégedett vagyok azzal, amit elértem” (25 év 25 labdarúgója – Bp. Honvéd), ám aki látta játszani, bizonnyal osztja véleményünket, hogy technikai tudása alapján a Real Madridban, a Barcelonában, a Milanban, a Juventusban vagy a Bayern Münchenben lett volna a helye. Sajnos a feltételes módot a mennybéliek sem tudják már kijelentő módra változtatni.

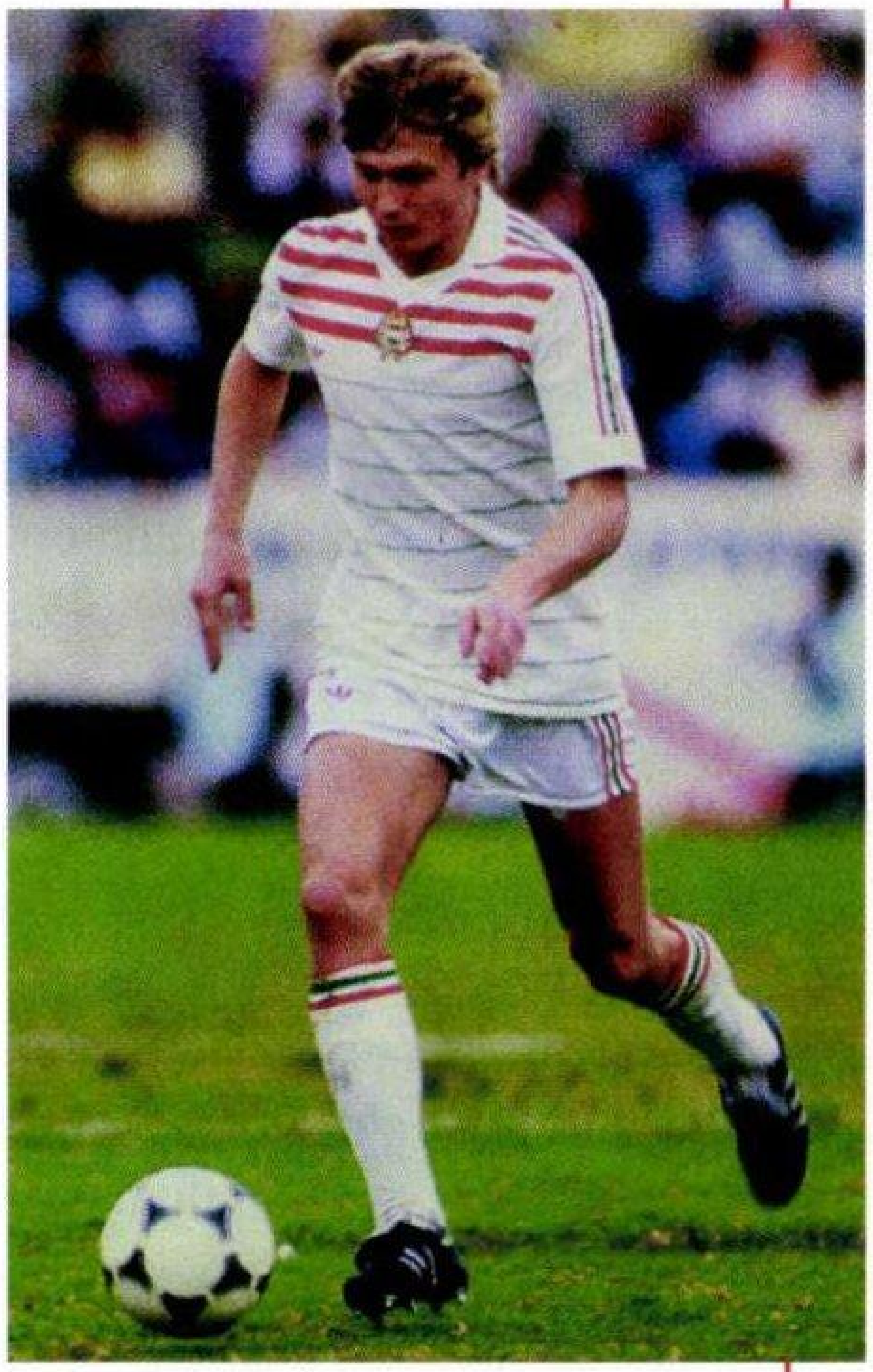

dik meccs, ugyanis berekesztése után a rendvédelem könnyűlovassága rázúdult a kispesti gyepet elözönlő fradistákra.

1996-ban viszont sikerült elhódítani a Magyar Kupát, a míves ezüstveretért két menetet vívott a BVSC-Dreherrel. Az elsőt elveszítette (0-1), a másodikat megnyerte (2-0). A vasutasok gólját a néhai honvédos Csábi József szerezte, míg a hosszabbításos visszavágón Piroska Attila és Árgyelán János volt eredményes.

Az agónia sötét korszaka következett. A válság 2003-ban ért mélypontra, akkor a Kispest-Honvéd kiesett az élvonalból. Ilyen szégyen eladdig sohasem sokkolta rajongóit. Egy évet töltött a tisztítótűzben, s már az új nevén, Budapest Honvédként kapaszkodott vissza az elitbe, ráadásnak kupadöntőt vívott a Ferencvárossal. A zöld-fehérek 3-1-re győztek, mégis nemzetközi szerepléshez juttatták a piros-fehér-feketéket, mivel megnyerték a bajnokságot is.

2006 nyarán a szeszélyes olasz tulajdonostól, Piero Pinitől az amerikás magyar üzletember, George F. Hemingway megvásárolta a klubot. Az új nagyfőnök (eredeti nevén Szabó György) Idővel Aldo Dolcettit Supka Attilára cserélte a kispadon. Modern küllemet kapott a Bozsik-stadion, szebbé és komfortosabbá varázsolták, azonban Hemingway úr döntéseivel, autokrata vezetési stílusával nem mindenki ért egyet, az ultrák és a menedzsment között egyáltalán nem harmonikus a kapcsolat. Nem tisztünk ítélni a konfliktusban, csak tényeket rögzítünk: rend, nyugalom és kiszámíthatóság uralja a XIX. kerületi sportlétesítményt, közben kicsinosított falai között a nézőszám a kétezres átlag alá csökkent.

A Honvéd három esztendő alatt három Magyar Kupa-döntőt vívott, és ebből kettőt sikerrel. 2007-ben (hosszabbítás után) büntetőkkel 3-1-re legyőzte a Megyeri úton a jóval esélyesebb DVSC-t. (A 120 perc leteltekor 2-2 volt az állás.) A Loki a Szuperkupáért vágott vissza ellenlábasának (1-1 és 3-0; hajdúsági szempontból). Egy esztendő múlva megtette ugyanezt a Debrecen az újabb MK-finálében, a Bozsik-stadionban 7-0-ra, a Nagyerdőben 2-1-re diadalmaskodván Supka Attila famulusai fölött.

2009-ben a Győri ETO és a Budapest Honvéd verekedte be magát a kupadöntőbe. A Kisalföld szívében Abraham rajtaütésével sikerült meglepni a fővárosiaknak házigazdájukat (1-0), a visszavágón szinte semmi sem történt (0-0). (A gyanú árnyéka vetítődött erre a két mérkőzésre, mindenesetre a vesztes viharos gyorsasággal megszabadult néhány labdarúgójától.) Siófokon - 900 érdeklődő előtt - a DVSC 1-0-ra nyert a Szuperkupadöntőn. (Mintha átok ülne a kispestieken, eddig háromszor szálltak sorompóba a nem túlságosan sokra taksált trófeáért, és egyszer sem tudták megkaparintani.)

Büszkeséggel töltheti el a honvédos szíveket, hogy a honi válogatottsági mutatókat abszolút uralják futballistáik. A legtöbbször beválogatott első öt labdarúgóból négy (Bozsik József, Puskás Ferenc, Grosics Gyula, Garaba Imre) játszott a csapatukban, a góllövők ranglistájának első négy helyezettjéből meg három (Puskás Ferenc, Kocsis Sándor, Tichy Lajos). Kocsis válogatottbeli produkciója egyedülálló, a 68 fellépésén 75 találatot ért el.

Az 1949-1950. évi bajnokság

1. Bp. Honvéd	30	23	4	3	84:29	50
2. ÉDOSZ	30	21	4	5	86:38	46
3. Bp. Textiles	30	18	8	4	81:33	44
4. Csepel MTE	30	15	8	7	66:45	38
5. Bp. Dózsa	30	14	9	7	71:52	37
6. Bp. Vasas SC	30	15	5	10	67:44	35
7. Győr	30	13	7	10	63:45	33
8. Bp. Teherfuvar	30	10	11	9	59:51	31
9. Dorogi Tárna	30	11	6	13	60:58	28
10. Salgótarjáni BTC	30	10	8	12	51:56	28
11. Postás SE	30	9	10	11	45:59	28
12. Sz.helyi VSE	30	10	4	16	52:67	24
13. Bp. Előre SC	30	6	5	19	51:93	17
14. Nagykanizsai Olajm.	30	3	9	18	35:85	15
15. Soroksár ESE	30	4	5	21	32:48	13
16. Debreceni Lok.	30	4	5	21	39:103	13

A BAJNOK BP. HONVÉD JÁTÉKOSAI: Ruzsa Sándor 30 - Rákóczi László 30, Patyi Mihály 29, Tóth III Ferenc 30 - Bozsik József 30, Bányai Nándor 25 - Horváth István 25, Gyulai László 29, Budai I László 27, Puskás Ferenc 30, Babolcsay György 28. Játszottak még: Városi György 8, Bessenyei Alajos 5, Cserjés István 3, Rózsavölgyi Lajos 1. Edző: idősebb Puskás Ferenc

Grosics Gyula 1950 nyarán került a Honvédba

Az 1950. évi őszi bajnokság

1. Bp. Honvéd	15	13	1	1	67:16	27
2. Bp. Textiles	15	11	2	2	54:25	24
3. Bp. Dózsa	15	9	3	3	37:23	21
4. Csepel MSE	15	8	2	5	33:21	18
5. Dorogi Tárna	15	8	2	5	36:32	18
6. Bp. Vasas SC	15	8	1	6	30:23	17
7. S.tarjáni Tárna	15	6	4	5	27:26	16
8. Diósgyőri VTK	15	5	6	4	21:23	16
9. Győr	15	6	1	8	28:28	13
10. ÉDOSZ	15	5	2	8	25:30	12
11. Sz.helyi VSE	15	3	6	6	16:26	12
12. Szegedi MTE	15	4	4	7	22:44	12
13. Bp. Postás SE	15	4	3	8	18:28	11
14. Bp. Előre SE	15	4	2	9	26:41	10
15. Bőripari DSE	15	2	3	10	22:51	7
16. Tatabányai Tárna	15	1	4	10	17:42	6

A BAJNOK BP. HONVÉD JÁTÉKOSAI: Grosics Gyula 15 - Rákóczi László 15, Patyi Mihály 15, Városi György 10 - Bozsik József 14, Bányai Nándor 15 - Budai II László 15, Kocsis Sándor 15, Horváth István 11, Puskás Ferenc 15, Babolcsay György 15. Játszottak még: Tóth III Ferenc 6, Budai I László 4, Cserjés István 2, Garamvölgyi Ágoston (k) 1, Gyulai László 2, Vad István 2. Edző: idősebb Puskás Ferenc

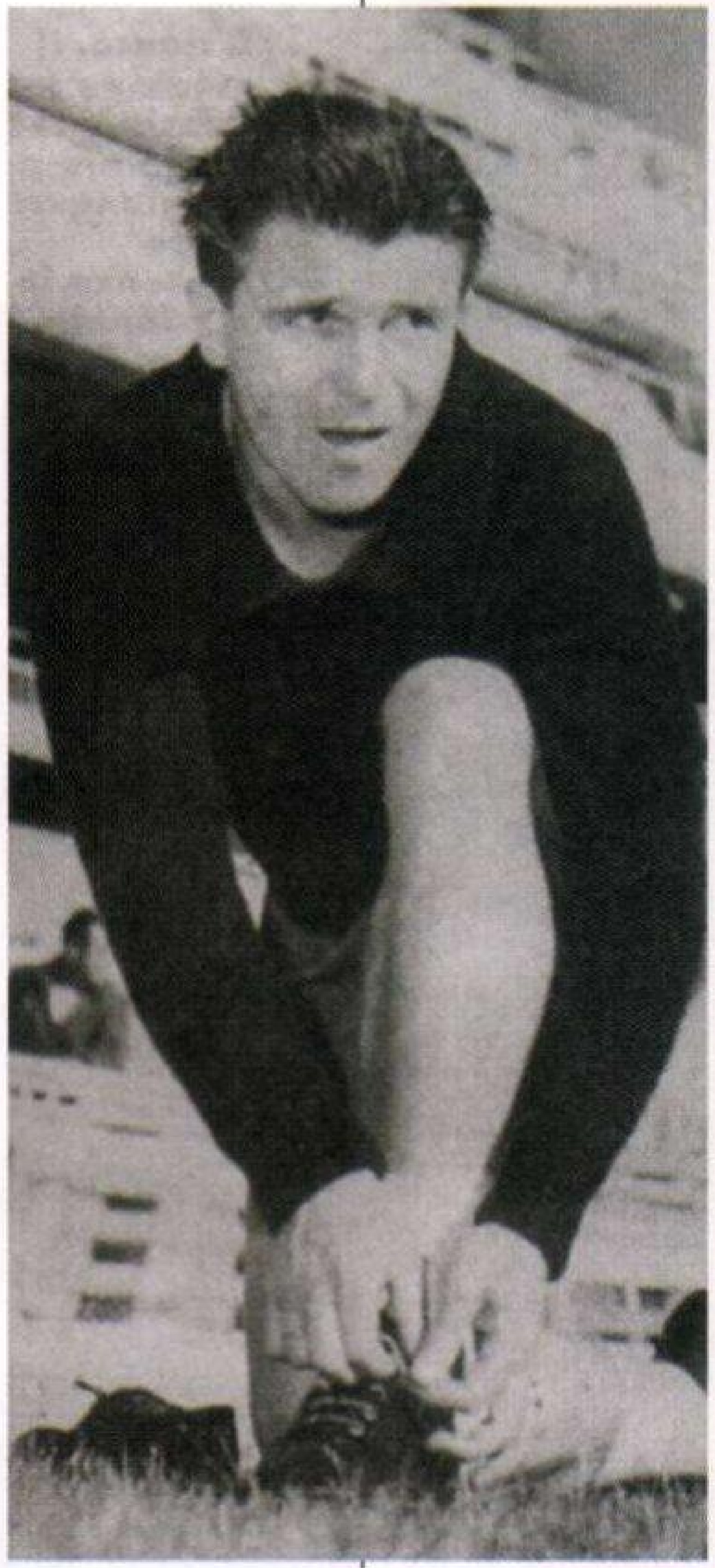

Puskás Ferenc, akinek nevével külföldön sokan azonosítják a Bp. Honvédot

Az 1952. évi bajnokság

1. Bp. Honvéd	26	21	5	-	88:21	47
2. Bp. Bástya SE	26	20	5	1	96:33	45
3. Bp. Dózsa	26	14	8	4	67:43	36

4. Bp. Vasas SC	26	13	7	6	54:40	33
5. Csepeli Vasas	26	11	3	12	52:53	25
6. Győri Vasas	26	9	5	12	51:57	23
7. Sz.helyi Lokomotív	26	8	7	11	34:48	23
8. Dorogi Bányász	26	8	5	13	39:44	21
9. Bp. Kinizsi SE	26	8	5	13	27:54	21
10. S.tarjáni Bányász	26	8	4	14	44:59	20
11. Szegedi Honvéd	26	7	5	14	37:52	19
12. Bp. Postás SE	26	7	5	14	34:55	19
13. Diósgyőri VTK	26	6	4	16	31:64	16
14. Pécsi Lokomotív	26	4	8	14	24:55	16

A BAJNOK BP. HONVÉD JÁTÉKOSAI: Grosics Gyula 18 - Rákóczi László 25, Lóránt Gyula 24, Városi György 18 - Bozsik József 26, Bányai Nándor 26 - Budai II László 26, Kocsis Sándor 26, Budai I László 23, Puskás Ferenc 26, Babolcsay György 19. Játszottak még: Tóth III Ferenc 9, Bárfi Antal 8, Horváth István 8, Bártfai Vilmos 7, Faragó Lajos (k) 5, Garamvölgyi Ágoston (k) 4, Herédi Ernő 1. Edző: Kalmár Jenő

Az 1954. évi bajnokság

1. Bp. Honvéd	26	19	2	5	100:43	40
2. Bp. Vörös Lobogó	26	16	3	7	82:34	35
3. Bp. Kinizsi SE	26	16	1	9	54:31	33
4. Bp. Vasas SC	26	11	7	8	49:51	29
5. Bp. Dózsa	26	11	4	11	54:49	26
6. Dorogi Bányász	26	7	11	8	39:42	25

Aranyhonvéd, az Aranycsapat kulcsembereivel. Állnak (balról): Budai II, Lóránt, Városi, Bányai, Babolcsay, Bozsik. Elöl: Kocsis, Puskás, Rákóczi, Budai I, Grosics

7. Győri Vasas	26	9	7	10	43:51	25
8. Vasas Izzó	26	7	11	8	30:41	25
9. Diósgyőri Vasas	26	10	3	13	49:61	23
10. Sz.helyi Lok.	26	8	7	11	32:49	23
11. Salgótarjáni BTC	26	9	4	13	30:46	22
12. Csepeli Vasas	26	6	10	10	33:51	22
13. Szegedi Haladás	26	7	6	13	37:63	20
14. Sztálinvárosi Vasmű	26	6	4	16	37:57	16

A BAJNOK BP. HONVÉD JÁTÉKOSAI: Grosics Gyula 15 - Rákóczi László 25, Lóránt Gyula 21, Kovács János 15 - Bozsik József 20, Bányai Nándor 26 - Budai II László 20, Kocsis Sándor 26, Machos Ferenc 20, Puskás Ferenc 20, Czibor Zoltán 21. Játszottak még: Babolcsay György 16, Palicskó Tibor 15, Tichy Lajos 13, Faragó Lajos (k) 10, Törőcsik I István 5, Macsali Gyula 4, Szovják István 4, Solti István 2, Laczi Antal 1, Sántha József (k) 1. Edző: Kalmár Jenő

Az 1955. évi bajnokság

1. Bp. Honvéd	26	20	5	1	99:47	45
2. Bp. Vörös Lobogó	26	18	5	3	71:29	41
3. Bp. Kinizsi SE	26	15	7	4	64:27	37
4. Bp. Vasas SC	26	16	4	6	62:39	36
5. Dorogi Bányász	26	9	11	6	39:35	29
6. Salgótarjáni BTC	26	6	12	8	31:51	24
7. Pécsi Dózsa	26	8	7	11	29:39	23
8. Bp. Dózsa	26	7	8	11	45:44	22
9. Csepeli Vasas	26	7	8	11	34:42	22
10. Sz.helyi Törekvés	26	9	4	13	41:57	22
11. Győri Vasas	26	7	7	12	44:57	21
12. Diósgyőri Vasas	26	6	7	13	40:53	19
13. Vasas Izzó	26	4	5	17	24:60	13
14. Szolnoki Légierő	26	3	4	19	17:60	10

A BAJNOK BP. HONVÉD JÁTÉKOSAI: Faragó Lajos 23 - Rákóczi László 22, Palicskó Tibor 21, Bányai Nándor 25 - Bozsik József 24, Kotász Antal 20 - Budai II László 18, Kocsis Sándor 21, Machos Ferenc 19, Puskás Ferenc 26, Czibor Zoltán 21. Játszottak még: Lóránt Gyula 15, Tichy Lajos 15, Babolcsay György 7, Heinrich László (k) 3, Szovják István 3, Törőcsik I István 2, Kovács János 1. Edző: Kalmár Jenő

Az 1979-1980. évi bajnokság

1. Bp. Honvéd	34	19	10	5	67-38	48
2. Újpesti Dózsa	34	19	7	8	86-64	45
3. Vasas SC	34	17	10	7	75-52	44
4. Videoton SC	34	18	7	9	65-45	43
5. Tatabányai B.	34	14	12	8	55-40	40
6. Ferencvárosi TC	34	14	11	9	70-51	39
7. Pécsi Munkás SC	34	13	10	11	57-40	36
8. MTK-VM	34	12	10	12	48-50	34
9. Zalaegerszegi TE	34	11	12	11	52-56	34
10. Dunaújvárosi K.	34	11	11	12	60-59	33
11. Volán SC	34	12	9	13	43-57	33
12. Diósgyőri VTK	34	12	8	14	47-42	32
13. Rába ETO	34	14	4	16	59-62	32

14. Békéscsabai E.	34	10	12	12	54-67	32
15. Debreceni MVSC	34	8	14	12	39-45	30
16. Szf. MÁV Előre	34	6	10	18	28-60	22
17. Salgótarjáni TC	34	5	10	19	35-59	20
18. Pécsi Vasutas SK	34	4	7	23	25-78	15

A BAJNOK BP. HONVÉD JÁTÉKOSAI: Gujdár Sándor 26 - Paróczai Sándor 34, Kocsis István 29, Garaba Imre 32, Varga I József 33 - Gyimesi László 31, Dajka László 34, Nagy Antal 34 - Bodonyi Béla 30, Weimper István 27, Kozma Mihály 26. Játszottak még: Pál József 27, Lukács Sándor 20, Esterházy Márton 15, Menyhárt Kálmán (k) 8, Pintér Sándor 5, Gőgicz József 4, Kotul László 4, Melis Béla 1. Edző: Tichy Lajos

Az 1983-1984. évi bajnokság

1. Bp. Honvéd	30	19	6	5	63-24	*39
2. Rába ETO	30	14	9	7	66-58	37
3. Videoton SC	30	16	5	9	47-31	37
4. Újpesti Dózsa	30	12	11	7	49-33	35
5. Tatabányai Bányász	30	13	9	8	40-37	35
6. Vasas SC	30	14	5	11	46-40	33
7. Zalaegerszegi TE	30	11	8	11	38-37	30
8. MTK-VM	30	10	9	11	39-44	29
9. Szegedi EOL AK	30	10	9	11	42-44	29
10. Pécsi Munkás SC	30	8	12	10	36-38	28
11. Csepel SC	30	9	9	12	36-43	27
12. Ferencvárosi TC	30	9	9	12	43-44	27
13. Haladás VSE	30	10	6	14	29-42	26
14. Volán SC	30	7	10	13	42-54	24
15. Nyíregyházi VVSC	30	7	8	15	28-47	22
16. Diósgyőri VTK	30	2	9	19	25-53	13

**A Bp. Honvédtól öt büntetőpont levonva*

A BAJNOK BP. HONVÉD JÁTÉKOSAI: Andrusch József 29 - Sallai Sándor 28, Nagy Antal 27, Garaba Imre 24, Varga I József 26 - Sikesdi Gábor 25, Gyimesi László 29, Détári Lajos 24 - Bodonyi Béla 27, Dajka László 25, Esterházy Márton 29. Játszottak még: Gere László 22, Kozma Mihály 14, Kerepeczky György 13, Tóth József 13, Kovács Kálmán 8, Kun Lajos 1, Menyhárt Kálmán (k) 1. Edző: Komora Imre

Az 1984-1985. évi bajnokság

1. Bp. Honvéd	30	20	6	4	63-25	46
2. Rába ETO	30	15	6	9	57-49	36
3. Videoton SC	30	14	8	8	43-28	36
4. Zalaegerszegi TE	30	13	8	9	38-31	34
5. Vasas SC	30	10	11	9	56-44	31
6. Békéscsabai E.	30	12	6	12	42-53	30
7. Csepel SC	30	10	10	10	23-27	30
8. Debreceni MVSC	30	11	8	11	35-33	30
9. Haladás VSE	30	10	9	11	32-34	29
10. Újpesti Dózsa	30	10	8	12	37-35	28
11. Pécsi Munkás SC	30	9	10	11	33-35	28
12. Tatabányai Bányász	30	11	6	13	34-38	28
13. Ferencvárosi TC	30	11	6	13	34-38	28
14. MTK-VM	30	11	5	1	44-45	27
15. Eger SE	30	10	5	15	26-42	25
16. Szegedi EOL AK	30	6	2	22	32-73	14

Az 1985-ös bajnokcsapat. Hátul (balról): Menyhárt, Détári, Dan, Sallai, Bodonyi, Gyimesi, Kovács K., Sikesdi, Andrusch. Középen: Tóth Kálmán gyúró, Mecseki János orvos, Dajka, Kerepeczky, Komora Imre vezetőedző, Kuti, Cseh, Dobesch Gyula pályaedző, Vági István pályaedző.
Elöl: Tóth, Garaba, Nagy, Dózsa, Varga

A BAJNOK BP. HONVÉD JÁTÉKOSAI: Andrusch József 26 - Sallai Sándor 29, Nagy Antal 28, Garaba Imre 28, Varga I József 29 - Sikesdi Gábor 29, Gyimesi László 29, Détári Lajos 30 - Bodonyi Béla 29, Dajka László 28, Kovács Kálmán 30. Játszottak még: Esterházy Márton 15, Dózsa Attila 14, Tóth József 9, Gere László 6, Menyhárt Kálmán (k) 4, Cseh András 1, Kuti László 1. Edző: Komora Imre

Az 1985-1986. évi bajnokság

1. Bp. Honvéd	30	17	11	2	63-29	45
2. Pécsi Munkás SC	30	15	9	6	48-26	39
3. Rába ETO	30	13	11	6	60-43	37
4. Zalaegerszegi TE	30	12	12	6	48-34	36
5. Ferencvárosi TC	30	12	10	8	35-29	34
6. Videoton SC	30	10	12	8	25-24	32
7. MTK-VM	30	11	7	12	45-39	29
8. Tatabányai Bányász	30	9	11	10	34-30	29
9. Vasas SC	30	11	7	12	37-43	29
10. Haladás VSE	30	9	9	12	34-37	27
11. Újpesti Dózsa	30	8	9	13	35-48	25
12. Békéscsabai E.	30	8	9	13	35-48	25
13. Debreceni MVSC	30	7	11	12	24-46	25
14. Siófoki Bányász	30	8	8	14	28-46	24
15. Csepel SC	30	8	6	16	28-41	22
16. Volán SC	30	5	12	13	30-47	22

A BAJNOK BP. HONVÉD JÁTÉKOSAI: Andrusch József 30 - Sallai Sándor 29, Nagy Antal 26, Garaba Imre 26 - Sikesdi Gábor 28, Gyimesi László 28, Fitos József 29, Détári Lajos 27 - Bodonyi Béla 26, Dajka László 30, Kovács Kálmán 27. Játszottak még: Cseh András 18, Kerepeczky György 16, László II István 15, Dózsa Attila 10, Fodor Imre 7, Tóth József. Edző: Komora Imre

Az 1987-1988. évi bajnokság

1. Bp. Honvéd	30	17	7	6	48-23	41
2. Tatabányai Bányász	30	13	11	6	58-35	37
3. Újpesti Dózsa	30	12	13	5	48-29	37
4. Rába ETO	30	14	7	9	49-43	35
5. Ferencvárosi TC	30	12	9	9	47-32	33
6. MTK-VM	30	14	4	12	53-50	32
7. Haladás VSE	30	9	13	8	39-37	31
8. Pécsi Munkás SC	30	11	9	10	31-34	31
9. Vasas SC	30	9	11	10	33-37	29
10. Váci Izzó MTE	30	9	10	11	34-34	28
11. Videoton SC	30	6	15	9	28-32	27
12. Siófoki Bányász	30	9	9	12	39-50	27
13. Békéscsabai E.	30	8	11	11	30-42	27
14. Zalaegerszegi TE	30	7	11	12	26-32	25
15. Debreceni MVSC	30	8	7	15	33-48	23
16. Kaposvári R.	30	4	9	17	25-63	17

A BAJNOK BP. HONVÉD JÁTÉKOSAI: Disztl Péter 30 - Sallai Sándor 30, Disztl László 30, Csuhay József 28, Cseh András 24 - Sikesdi Gábor 26, Gyimesi László 21, Fitos József 29, Sass János 29 - Fodor Imre 30, Kovács Kálmán 30. Játszottak még: Romanek János 21, Lippai Sándor 19, Csehi Tibor 9, Bodonyi Béla 6, Dajka László 4, Kerepeczky György 3, Urbányi István 3, Breznay Attila 1, Linka Gábor 1. Edző: Bicskei Bertalan

Az 1988-1989. évi bajnokság

1. Bp. Honvéd	30	16	6	1	7	44-28	61
2. Ferencvárosi TC	30	16	4	3	7	49-29	59
3. MTK-VM	30	13	8	3	6	41-34	58
4. Videoton SC	30	17	1	4	8	57-32	57
5. Rába ETO	30	16	3	2	9	44-31	56
6. Tatabányai Bányász	30	12	3	6	9	39-35	48
7. Békéscsabai E.	30	12	4	2	12	40-36	46
8. Váci Izzó MTE	30	10	5	5	10	33-34	45
9. Újpesti Dózsa	30	11	2	4	13	47-35	41
10. Veszprémi SE	30	9	6	2	13	23-35	41
11. Pécsi Munkás SC	30	9	3	7	11	35-37	40
12. Siófoki Bányász	30	8	4	6	12	34-41	38
13. Haladás VSE	30	7	5	4	14	31-44	35
14. Vasas SC	30	8	2	7	13	35-58	35
15. Zalaegerszegi TE	30	7	4	5	14	37-44	34
16. Dunaújvárosi K.	30	3	6	5	16	27-53	26

A BAJNOK BP. HONVÉD JÁTÉKOSAI: Disztl Péter 30 - Csábi József 20, Disztl László 28, Csuhay József 20, Cseh András 22 - Szijjártó István 21, Fodor Imre 20, Varga István 21, Csehi Tibor 22 - Gregor József 28, Kovács Kálmán 18. Játszottak még: Sass János 19, Sikesdi Gábor 18, Füle Antal 14, Sallai Sándor 13, Pisont István 12, Zircher György 11, Romanek János 8, Fitos József 7, Drobni Miklós 6, Tóth Ferenc 6, Tóth Ferenc 6, Hegyeshalmi Tibor 4, Ács Gusztáv 1, Kisistók András 1, Nagy Sándor 1. Edző: Bicskei Bertalan (15), Both József (15)

Az 1990-1991. évi bajnokság

1. Bp. Honvéd	30	19	7	4	50-20	45
2. Ferencvárosi TC	30	15	10	5	47-22	40
3. Pécsi Munkás SC	30	15	7	8	32-20	37
4. Váci Izzó MTE	30	14	8	8	35-29	36
5. Veszprém FC	30	11	12	7	34-25	34
6. Tatabányai Bányász	30	12	9	9	37-32	33
7. Siófoki Bányász	30	10	11	9	25-28	31
8. Videoton-Waltham	30	11	8	11	39-41	30
9. Újpesti TE	30	13	4	13	36-39	30
10. MTK-VM	30	10	6	14	38-39	26
11. Győri Rába ETO	30	8	10	12	35-41	26
12. Vasas SC	30	8	8	14	32-43	24
13. Szeged SC	30	9	6	15	26-37	24
14. Debreceni VSC	30	7	8	15	27-40	22
15. Békéscsabai E.	30	7	7	16	24-39	21
16. Volán FC	30	8	5	17	28-50	21

A BAJNOK BP. HONVÉD JÁTÉKOSAI: Petry Zsolt 30 - Csábi József 24, Csepregi András 29, Kovács Ervin 27, Cseh András 19 - Urbányi István 25, Sikesdi Gábor 19, Pisont István 30, Csehi Tibor 27 - Gregor József 30, Viorel Vancea 28. Játszottak még: Vincze István 18, Fodor Imre 17, Bognár Zoltán 14, Marozsán János 10, Komódi László 10, Bánfi János 6, Kámán Attila 6, Molnár Ferenc 2, Nagy Sándor 2. Edző: dr. Mezey György

Az 1992-1993. évi bajnokság

1. Kispest-Honvéd FC	30	19	5	6	59-28	43
2. Vác FC-Samsung	30	17	8	5	48-28	42
3. Ferencvárosi TC	30	19	3	8	49-28	41
4. MTK	30	14	8	8	59-37	36
5. Békéscsabai E.	30	12	12	6	42-31	36
6. Videoton-Waltham	30	15	5	10	42-34	35
7. Csepel-Kordax	30	12	6	12	29-37	30
8. Siófoki Bányász	30	11	7	12	36-39	29
9. Győri Rába ETO	30	10	9	11	38-43	29
10. Vasas-Smirnoff	30	7	13	10	31-33	27
11. PMSC-Fordan	30	10	7	13	35-39	27
12. BVSC-Dreher	30	10	6	14	32-37	26
13. Diósgyőri FC	30	7	9	14	26-45	23
14. Újpesti TE	30	4	12	14	29-45	20
15. Nyíregyházi FC	30	3	12	15	17-39	18
16. Veszprém LC	30	6	6	18	25-54	18

A BAJNOK BP. HONVÉD JÁTÉKOSAI: Brockhauser István 19 - Csábi József 23, Kovács Ervin 24, Plókai Attila 27 - Pisont István 18, Márton Gábor 25, Halmai Gábor 27, Illés Béla 28, Duró József 23 - Orosz Ferenc, Vincze István 20. Játszottak még: Hamar István 19, Fischer Pál 16, Szabados József 14, Ivanics László 7, Adrian Negrau 7, Árki Gábor 4, Tarlósi István (k) 4, Vezér Ádám (k) 4, Gulyás István (k) 3, Faragó István 1, Flórián Tibor 1. Edző: Verebes József (8), Szurgent Lajos (1), Martti Kuusela (21).

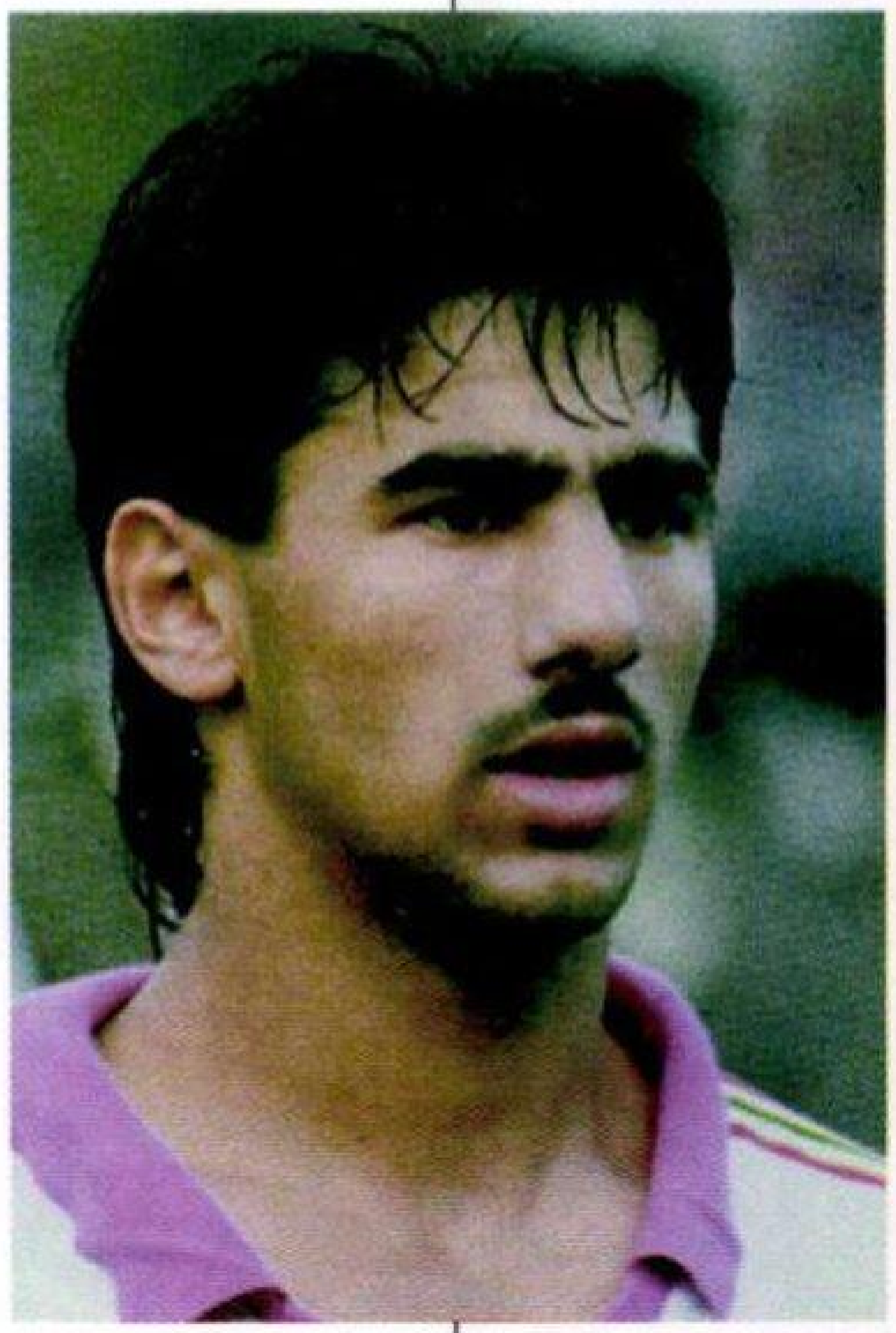

Pisont István

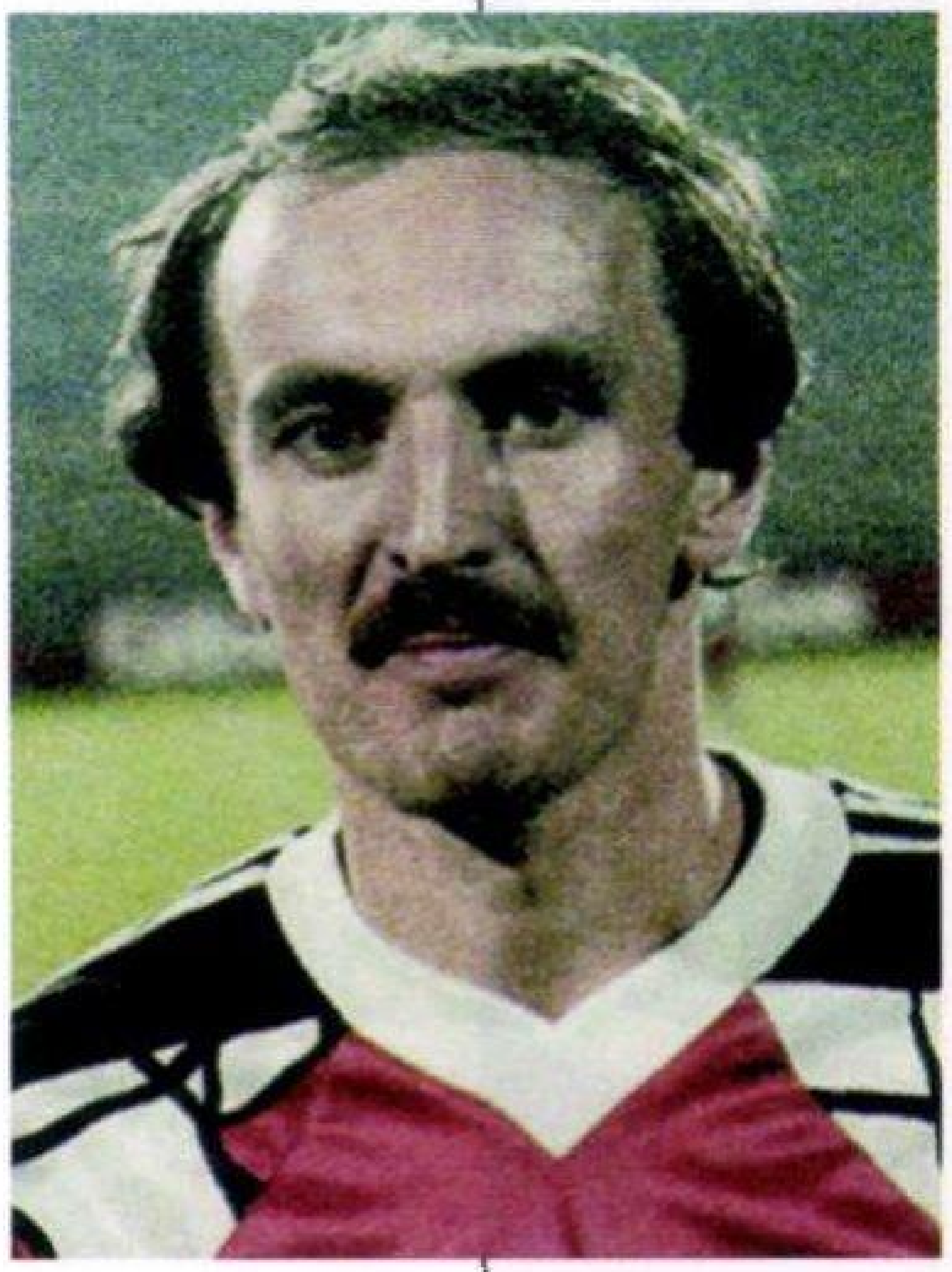

Csepregi András

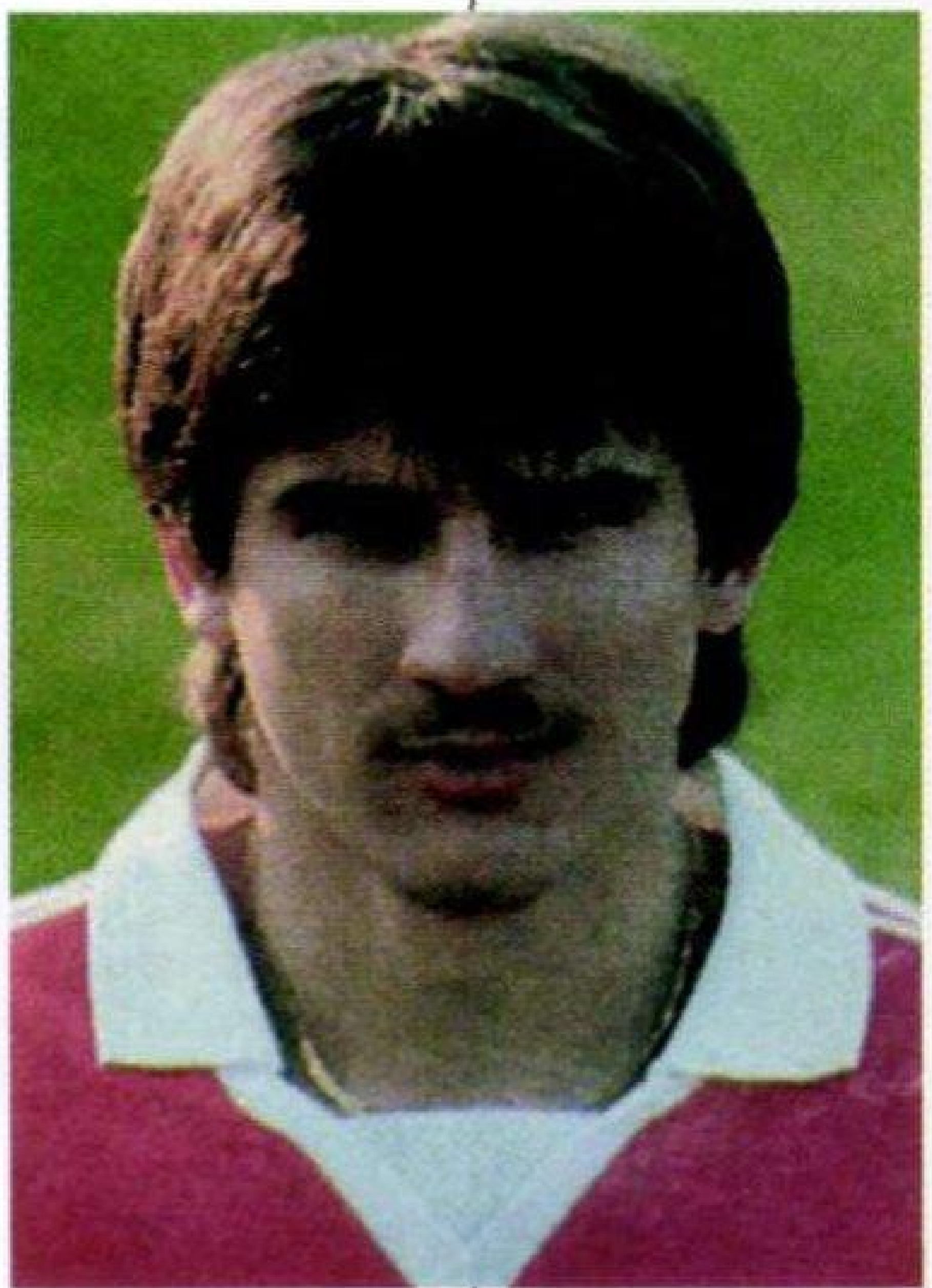

Kovács Ervin

Gyerünk, gyerünk, Angyalföld! Vagy éppen: Vasas, ne hagyd magad! Fordított sorrendben bár, de két különböző korszak jellemző mondata a magyar futballtörténelem egyik legsikeresebb klubja életéből. A hatszoros bajnok Vasaséból, amelynél - beleszámítva a Közép-európai Kupa sorozatát is - egyetlen hazai klub sem nyert több nemzetközi trófeát. Azé a klubé, amely 2011-ben ünnepelte a századik születésnapját.

1911. március 16-án Vas- és Fémmunkások Sport Clubja néven, a Thököly úti Vasas-székházban alakult meg a sportegyesület, amely évtizedeken keresztül vállalta baloldali kötődését. Már a színválasztásban is: piros, mert munkásmozgalmi, és kék, amely a szakszervezetek által a szolidaritás jeléül kitűzött szalag színe. *(Busa Zoltán Attila: Vasas SC - egy sportklub társadalmi beágyazottsága)*

Nem kis, ha úgy tetszik „belső csaták” előzték meg az alapítást.

„A szakszervezetben meg kellett győzni az öregeket, az idősebb munkásokat, akik ellenséges területnek vélték a sportot. Az urak passziójának tekintették, s attól tartottak leginkább, hogy elvonja a munkást a mozgalomtól. Az alapítók úrrá lettek a nehézségeken. Csakhamar nyolcvan vasas írta alá a jelentkezési ívet, és fizette be az ötven filléres tagdíjat. Ebből a negyven koronából vásárolták meg az első felszerelést a BSK-tól és a Tipográfiától” - írta Novák István 1971-ben, a klub hatvanadik születésnapjára kiadott, a Vasas labdarúgók krónikája című könyvében.

1911 májusában már edzőmérkőzéseket játszottak. A lágymányosi BEAC-pálya volt a helyszín, az első és a második csapat egymással meccselt. Előbbi a Tipográfia, utóbbi a BSK mezében. Az első csapatból csak hat játékosnak jutott igazi futballcipő, a többiek bakancsban, magas szárú cúgos cipőben rúgták a labdát. Ezeken a házi meccseken alakult ki aztán az az alapcsapat, amelyik az MLSZ által előírt három bemutató mérkőzésre is kiállt. Ugyan mindhárom bemutatóját (az Erzsébetfalva, az Óbudai SC és az akkor második vonalbeli Ferencváro-

A klub öröktizenegyei

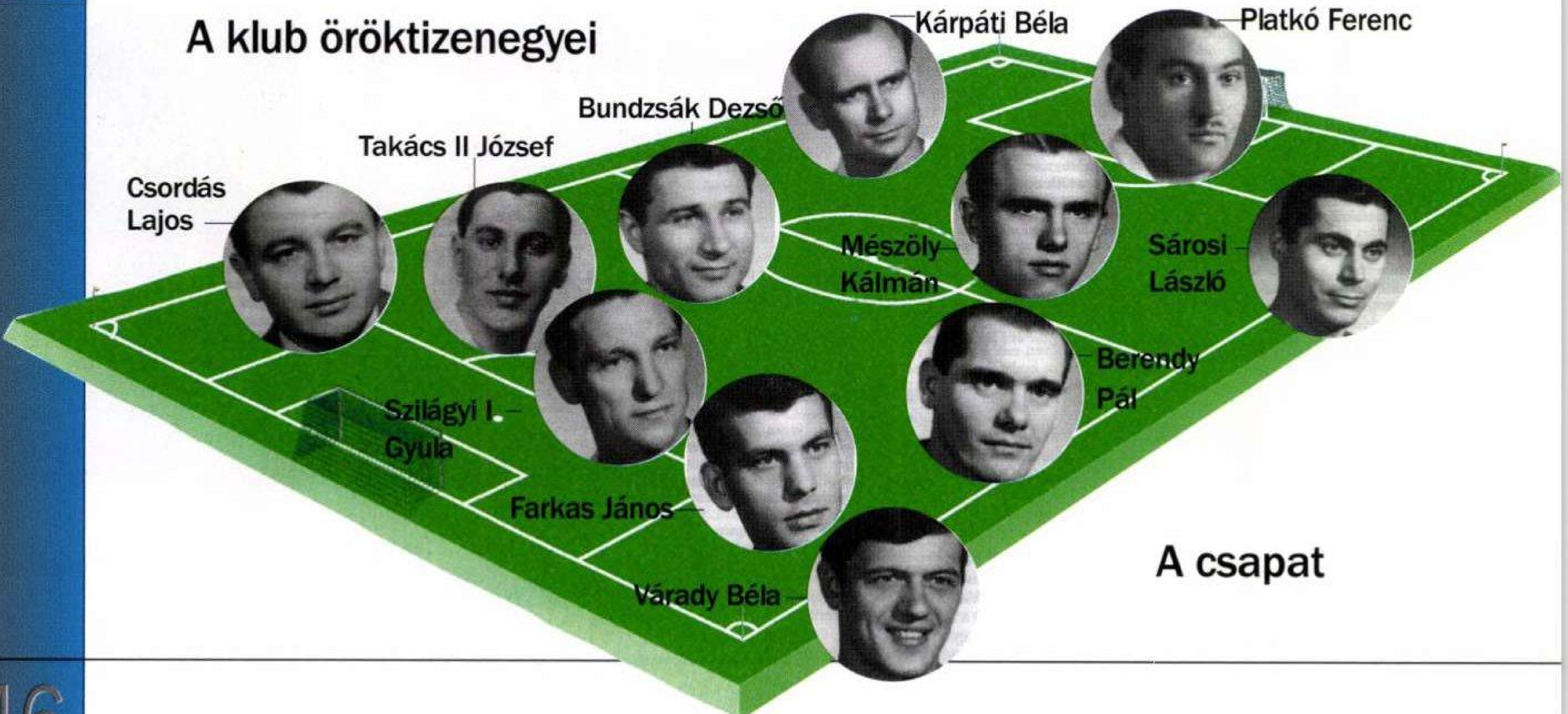

A csapat

Vasas Sport Club

ALAPÍTVA: 1911
SZÍNE: piros-kék
SIKEREI:
MAGYAR BAJNOK: 6 (1957, 1961, 1962, 1965, 1966, 1977)
MNK-GYŐZTES: 4 (1955, 1973, 1981, 1986)
KÖZÉP-EURÓPAI KUPA-GYŐZTES: 6 (1956, 1957, 1962, 1965, 1970, 1983)

si SC ellen) elveszítette - mégis nyert. Jogot arra, hogy bajnokságban is szerepeljen.

A piros-kékek a IV. osztályba kaptak besorolást, első idényükben olyan alakulatokkal tusakodtak, mint a Pénzintézeti AFC, a Rákosszentmihály, az EMTK, az Ékszerészek és az MTK. Utóbbi ellen szerezte első győzelmét is a csapat, 1911. december 2-án 7:0-ra elpáholva ellenfelét. A magyar futball históriájának még közepes ismerői is felkaphatják a fejüket: hogyan verhette meg a Vasas az akkori idők egyik legjobbját? Úgy, kérem, hogy ez az MTK nem az az MTK volt. Nem a Magyar Testgyakorlók Köre, hanem a Magyar Társas Kör csapata.

Közben egyre erősödött a játékosállomány. A Vasas még nagyon messze volt az első osztálytól, amikor meg tudta szerezni a megszűnő Globus TE-ből Platkó Ferencet, Gottlieb Jenőt és Zatykó Ferencet. De egyre feljebb rakétázott, s a KAOE elleni osztályozón, 1916. július 27-én már a legmagasabb osztályba kerülés volt a tét. A Halom utcai pályán 8000 (!) néző látta, ahogy a Vasas Platkó - Stengl, Takács - Orth, Gottlieb, Weisz - Plesch, Katzer, Rákosi, Jelinek, Rucskay összeállítású tizenegye 5:0-ra kiüti ellenfelét, s bejut a legjobbak közé.

A csapatban két későbbi világsztár szerepelt, Platkó Ferenc, a kiváló kapus, s a nem kevésbé legendás, félig még gyerekember fedezet, Orth György. De az ország legjobbjai közé emelkedett később Takács Géza

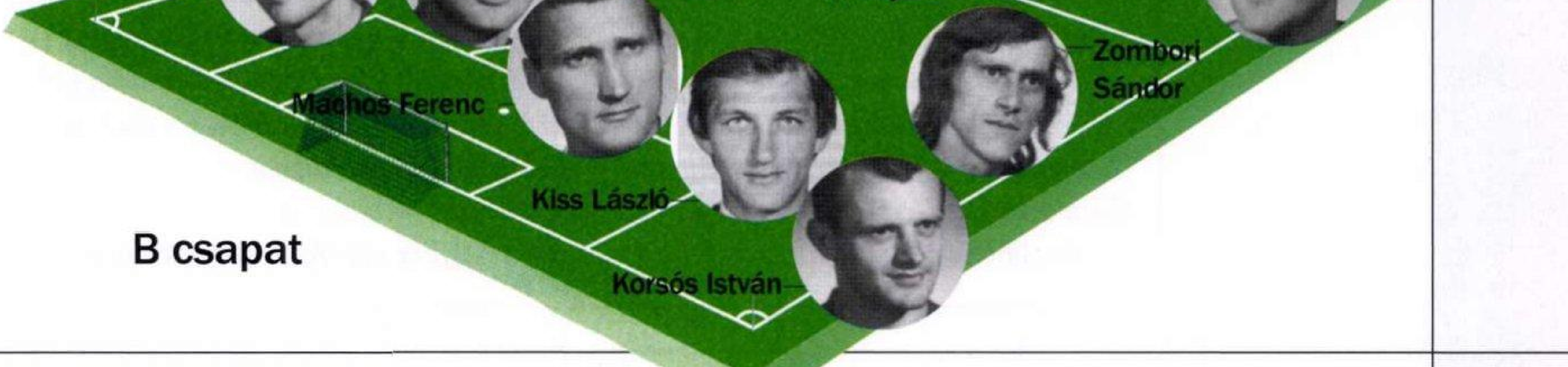

B csapat

(akinek idővel Mari néni lett a beceneve) és Katzer Mihályt, aki aztán már válogatott csatárként Kubába szerződve még a hazainál is szebb karriert futott be.

A piros-kékek mindössze öt esztendő alatt jutottak el a negyedik osztályból az elsőbe. Bár nem volt gazdag az egyesület – sőt… – arra azért futotta, hogy azt a két játékosát (Weisz Károlyt, vagyis Aprót és Rákosi Györgyöt, a Rigyát), aki a futballpiramis aljáról a tetejéig segítette a csapatot, márványplakettel tüntesse ki. Akkoriban egyébként még nem volt saját pályája, mérkőzéseit főleg az MTK vendégeként játszotta, az edzéseit pedig a Mexikói úti sorompó előtt, az úgynevezett Nova-pályán tartotta. *(Novák István: A Vasas labdarúgók krónikája, 1911-1971)*

Ugyanakkor az első élvonalbeli mérkőzést 1916. szeptember 3-án Kőbányán, a Halom utcában játszotta a csapat, a nyitányt egy 3:1-es vereség jelentette az UTE ellen. Fontos feljegyezni: az első Vasas-gólt Katzer Mihály szerezte az élvonalban. Akadtak jó eredmények a folytatásban is (különösen az FTC elleni, Üllői úti 0:0 számított annak), de az első győzelemre egészen október végéig várni kellett. A Vasas akkor a BTC-t verte meg 3:0-ra. Még egy okból emlékezetes maradt a siker: Jelinek Tivadar, a nagyszerű csatár, korát messze megelőzve, hanyatt vetődve, ollózva vágta a labdát a kapuba!

Fura ellentmondás, hogy a Vasas – története első élvonalbeli idényében – akkor játszott jobban, amikor elveszítette legtehetségesebb mezőnyjátékosát. Az őszi nyolc pont után tavasszal tizenhármat szerzett, annak ellenére, hogy 1916. december 15-én az akkor még csak a 16. évében járó Orth György átlépett az MTK-ba.

A Tanácsköztársaság ideje körüli években a Vasas már a legjobb csapatokkal is versenyre kelt. 1918-ban és 1919-ben is a negyedik helyen végzett, az MTK és az FTC mellett egyszer a Törekvés, egyszer pedig az UTE előzte meg. Ebben a korszakban alig változott az alapcsapat, különösen a védelem volt állandó: Platkó – Takács I., Zatykó. A fedezetsorban Gottlieb, elöl Jelinek és Katzer végigjátszotta mind a három bajno-

TÖBB MINT LEGENDA

Ferus, akihez ódát írtak

Platkó Ferenc (1898. december 2.–1983. szeptember 2.) volt a Vasas első világklasszisa, sőt első válogatott játékosa. Egyszersmind az első magyar kapus, aki jelentős nemzetközi karriert futott be. Itthon a BTK, a Globus, majd az élvonalban a Vasas tagja volt, a piros-kékek között 56 mérkőzésen védett, remek rúgótechnikájának tulajdoníthatóan négy gólt is szerzett. Külföldön a Wiener AF, a Middlesbrough, az AFK Kula, a Sparta Praha, majd (rövid, az MTK színeiben tett hazai „vendégszereplés" után) hét éven keresztül a Barcelona kapusa volt. Pályafutását a Racing Club de Madrid, majd a Basel csapatában zárta. Hatszoros válogatott.

Élete legszebb éveit Barcelonában töltötte, ahová 1923-ban az akkoriban a világ legjobbjának számító kapus, Ricardo Zamora helyére szerződtették. S Ferus sem-

KÖZKINCCSÉ TÉTETIK

Harcos vasasok

A Vasas futballistái nagy családként, szoros baráti közösségként éltek akkoriban. A Tanácsköztársaság idején egységesen jelentkeztek a Várban, a Nádor-laktanyában, s egyenruhába bújtak, hogy fegyverrel védjék meg az új rendet. Hamarosan Mátyásföldre, majd Gödöllőre vezényelték őket. Platkót és Katzert, a két legjobb futballistát, például az inkább szociáldemokrata, mint kommunista Garbai Sándor népbiztos mellé osztották be, személyi szolgálatra. Reiner Sándor, a későbbi futballvezér és Gottlieb Jenő került parancsnokként a Vasas-század élére. A tüzérüteg, amely a „Vasas, ne hagyd magad!" nevet viselte, részt vett fegyveres harcokban, így a Hungária úti Vilmos-laktanyában állomásozó, ludovikás tisztek elleni rajtaütésben is. *(A Vasas SC ötven éve, 1911–1961).*

ki évet. Katzer volt a társgólkirály, méghozzá a csak két szezonban szerepelt Rákosival. Érdekes, hogy már akkor divatba jött, hogy a kiváló rúgótechnikájú kapus tizenegyeseket lőjön: Platkó két év alatt négy gólt rúgott büntetőből.

A negyven éven át dicsőségesnek tanított 133 nap, a Tanácsköztársaság időszaka még nyilvánvalóbb politikai állásfoglalást eredeztetett a Vasas futballistáitól. Az utókor számára fennmaradt, hogy két futballrajongó nővér, Morschel Ilona és Karolin – ma úgy is mondhatnánk, a vezérszurkolók –, akik már korábban is vállalták, hogy varrogatják-foltozgatják az elszakadt dresszeket, 1919 tavaszán vörös csillagot varrtak a futballmezekre. Ebben játszotta végig a piros-kék csapat a Kommün időszakának hátralévő mérkőzéseit.

A direkt politizálás egyenes következménye lett, hogy a Tanácsköztársaság bukása után a Vasas meggyengült. Néhány kulcsjátékosa más

mivel sem védett gyengébben, mint a tisztelői által nemes egyszerűséggel csak Ördögnek becézett kolléga. Háromszor nyerte meg a katalánokkal az akkor tulajdonképpen bajnokságnak is beillő Király-kupát. A harmadik döntőjében, a Real Sociedad ellen olyan csodálatosan védett, hogy a nagy költő, Rafael Alberti ódát írt hozzá. A verset Somlyó György fordította magyarra a hatvanas évek elején. Legszebb négy sorában ezt írta: És lába nőtt a szélnek/és feje, törzse, karja/ És Platkó mind teérted/te szőke magyar Platkó. *(Dénes-Peterdi-Rochy-Selmeci: Kalandozó magyar labdarúgók)*

Platkó Ferus és Froncz Döme

klubba, illetve külföldre igazolt. A vezetők közül Reiner Sándort felfüggesztették állásából, napi kenyérgondjai támadtak, Kiss Sándor Eszéken várta, hogy elcsendesedjen a megtorlások szele.

A csapat szerencséjére 1919 őszén remek edző került a Vasashoz: Froncz Antal, az MTK korábbi játékosa. A futballtársadalomban csak Dömének nevezett tréner egykori klubjának iskoláján nőtt fel, hamar hívévé szegődött a lapos, rövid passzos, skót stílusnak, amely az MTK sikereinek is alapját jelentette. Rájött arra is, az alacsony termetű Vasas-csatárok gyorsaságára, technikájára kell alapoznia, nem pedig az ívelgetésekre. A helycserés támadásokra, a súlypont áthelyezésekre, a keresztlabdákra épített. 175 centi alatti csatárait, Himmert, Szentmiklóssyt, Jelineket, Bruneckert, Takács II-t nem akarta beküldeni a védők húsdarálójába, azt várta tőlük, hogy gyors passzokkal nyissanak utat társuknak, vagy önmaguknak a betörésekhez. Froncz Döme keze alatt a Vasas a magyar futball legszebben támadó csapata lett. Szebben futballozott, mint a bajnoki címeket sorozatban nyerő MTK!

Az 1923-1924-es idényben az Esti Kurír megszavaztatta olvasóit, melyik a legnépszerűbb csapat. A bajnoki tabellán csak kilencedik helyezett Vasas a szurkolók szívében az első helyre került. Hamarosan az is kiderült, hogy csak egyszeri kisiklást jelentett, hogy a piros-kékek a mezőny második felébe csúsztak vissza.

A következő idény, az 1924-1925-ös ugyanis nagy berobbanást hozott, az angyalföldiek – történetük során először – érmet nyertek! Vasas-játékos lett a gólkirály: Takács II József személyében. Egy esztendővel később, az amatőrkorszak utolsó bajnokságában, megismételték a „vasasok” ezt a bravúrt.

1919 és 1926 között egyébként a Vasas hét szezont játszott végig az élvonalban. Az előző korszak pillérei közül Zatykó Ferenc, Gottlieb Jenő, Katzer Mihály, és Jelinek Tivadar törzstagnak számított ebben az időszakban is. A Vasas élvonalbeli tagságának tízedik évfordulója után készített statisztikákban az alábbi tizenegyet állították össze a legtöbbet játszókból: Nyerges János (84 mérkőzés) - Zatykó Ferenc (120),

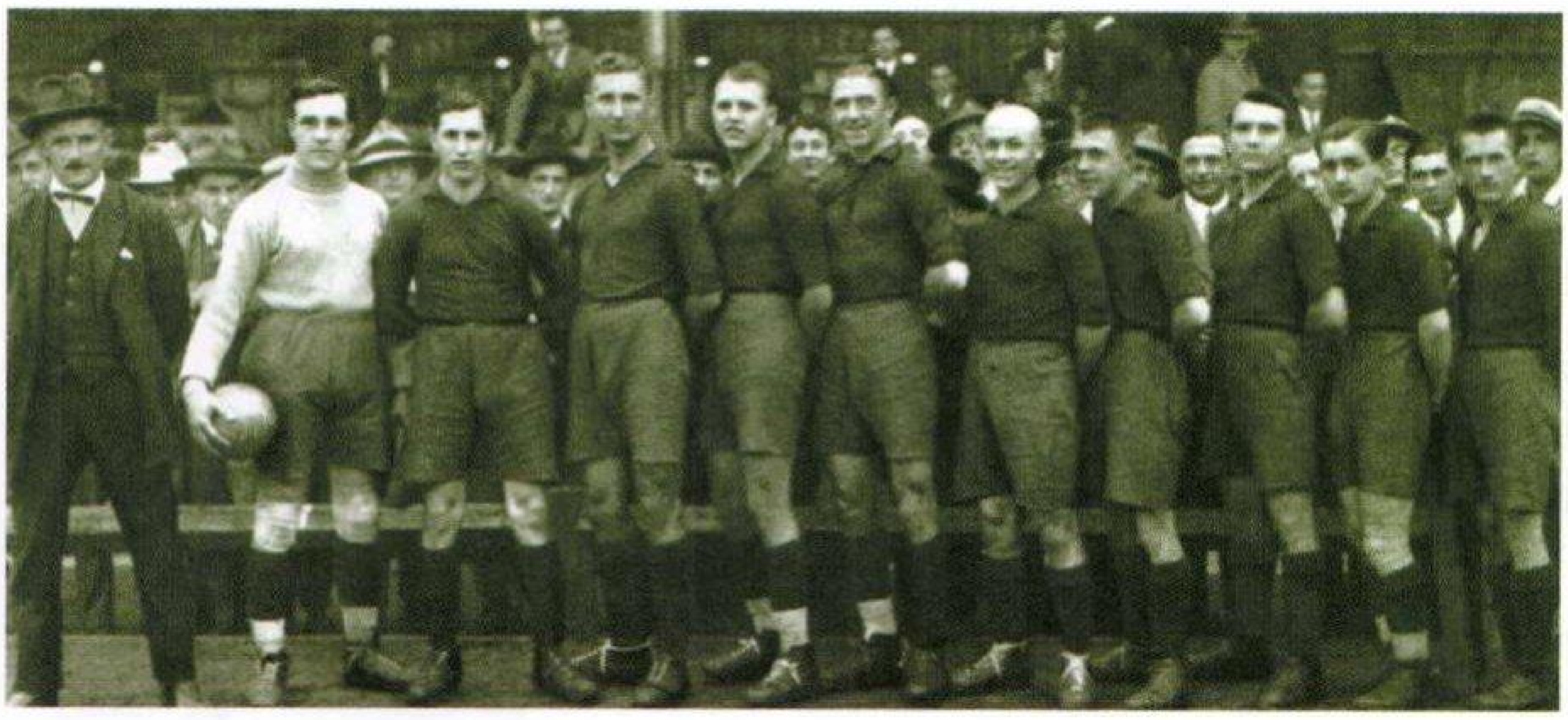

A „nagyon szépen játszó” Vasas, a húszas években. Balról: Froncz Döme edző, Kutrucz, Takács II, Katzer, Kelchen, Sipos, Király, Himmer, Rottler, Szentmiklóssy, Pallós, Jelinek

A Vasas csapata a harmincas években, a Béke utcai pályán. Balról: Zsámbéki, Menyhárt, Gallowich, Aradi, Juhász, Szomolányi, Szentandrási, Németh, Tóth Gy., Nagy II, Devecseri, Jenőfi, Golács, Nagy I., Angyal, Szöllősi és Máté

Stengl István (93) - Reiner István (61), Gottlieb Jenő (134), Tomecskó József (68) - Katzer Mihály (148), Takács II József (106), Jelinek Tivadar (157), Szentmiklóssy Béla (115), Himmer Rezső (114).

A Vasas játékosainak értékét, s az alakulat erejét is mutatja, ebben a korszakban már közel egy csapatra való játékos került be a válogatottba. Platkó Ferus kezdte a sort, a fenti alapcsapat játékosai közül csak Stengl és Gottlieb nem húzhatta fel a meggypiros mezt.

A gazdasági válság azonban nem kímélte a klubot, s nem tett jót az angyalföldieknek a profizmus bevezetése sem. Nem versenyezhettek a tehetősebb klubokkal. Miután a Vasas - bajnoki bronzérmesként - az ország legerősebb csapatai közé tartozott, szakmai kétely nem vetődött fel azzal kapcsolatban, hogy részt kell-e vennie az új profi bajnokságban. Anyagi természetű már igen. Az egyesületnek közel sem voltak olyan forrásai, amelyekből fizetni lehetett volna a hivatásos játékosokat, de még olyan sem, amelyből az induláshoz szükséges ezerpengős kauciót le tudta volna tenni. Végül a vezetők, Reiner Sándor és Schreiber Mátyás a taggyűlés elé vitték az ügyet 1926. július 25-én, s ott „összekalapozták" a szükséges összeget.

Véletlen egybeesés, hogy akárcsak az amatőrkorszak első élvonalbeli mérkőzésén, a profik között is az Újpest volt az első ellenfél. Egyetlen futballista akad, aki mindkét találkozón játszott a piros-kékeknél: Jelinek Tivadar. Akkoriban már Vasas Football Club volt a hivatalos elnevezés, az alapcsapat pedig így állt fel: Nyerges - Klein II, Király - Remmer, Purczeld, Reiner - Árnyos, Takács II, Jelinek, Szentmiklóssy, Himmer. Igen, a legfontosabb poszton, középfedezetként Puskás Ferenc édesapja, idősebb Purczeld Ferenc játszott. A csapat végül hatodikként zárt, mindössze egyetlen ponttal lemaradva a bronzérmes Hungária mögött. Annak ellenére is, hogy az őszi, a Sabaria elleni mérkőzésén el-

NÉVVÁLTOZÁSOK

VAS- ÉS FÉMMUNKÁSOK SPORT CLUBJA
(1911-1916)
VASASOK SPORT CLUBJA
(1916-1926)
VASAS FOOTBALL CLUB
(1926-1938, az amatőrcsapat megmaradt Vasas SC-nek)
VASAS SC
(1938-1943)
BUDAPESTI KINIZSI VASAS
(1943-1944. október)
NEMZETI NEHÉZIPARI MUNKÁSOK KINIZSI SC
(1944. október-1945)
VASAS SPORT CLUB
(1945-1948)
BUDAPESTI VASAS SE
(1948-1956. november 30.)
VASAS SC
(1956. december 1.-1992)
VASAS-SMIRNOFF
(1992-1993)
VASAS-ILZER
(1993-1995)

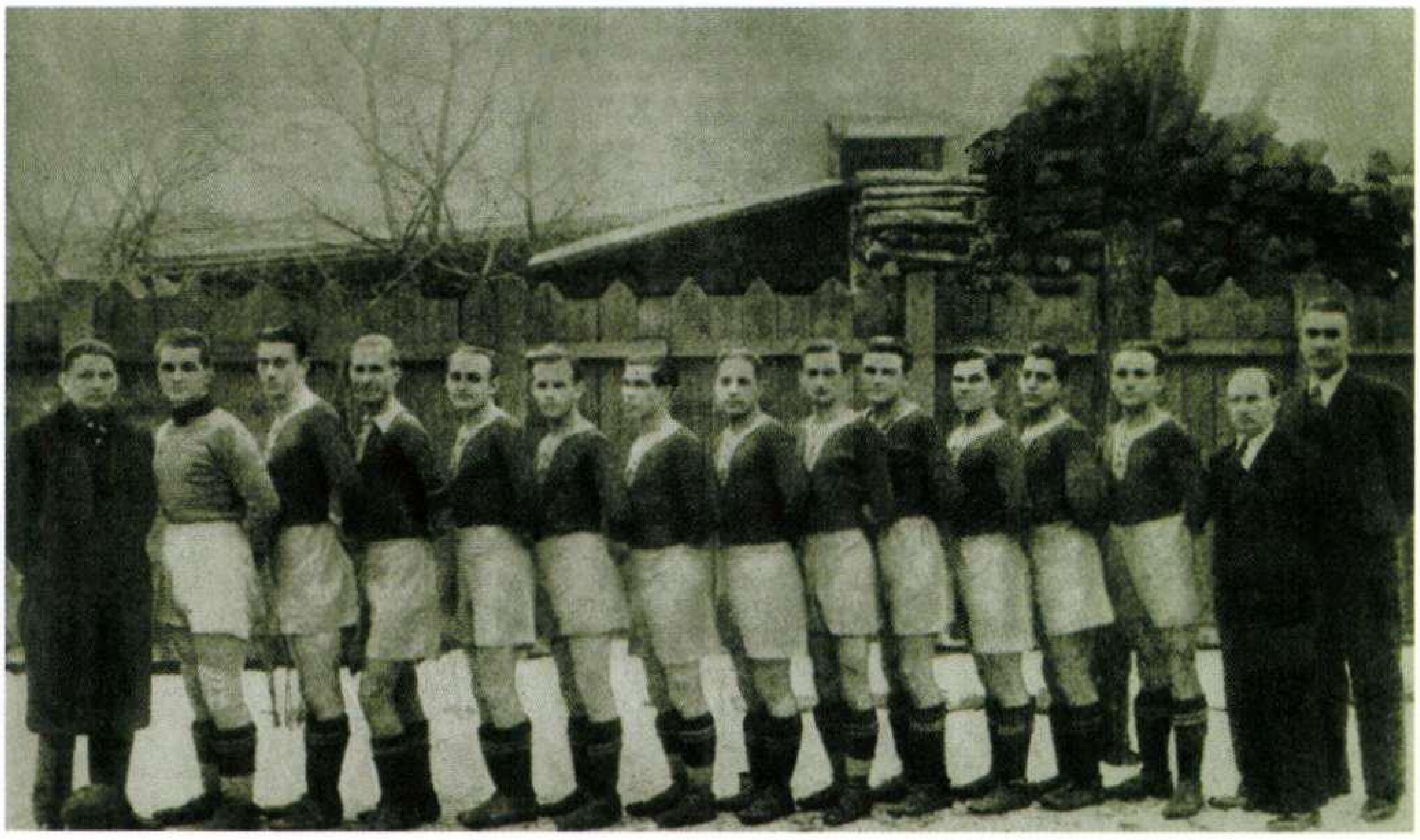

A II. osztály bajnoka 1937-ben. Balról: Burger István edző, Terényi, Hermann, Mareczky, Lánczi, Dóczi, Ádám, Bende, Krocsek, Szentandrási, Árk, Gelber, Munkácsi, Schreiber Mátyás intéző, Hegyi Gyula szakosztályvezető

veszítette néhány hétre a lábtörést szenvedett Takács II-t és az izomszakadást szenvedett Himmert.

De senki ne vegye vétkünkül a megjegyzést: nem ez volt az igazi veszteség. Sokkal inkább a politika hatása. A klubnak hátországot adó vasmunkások szövetsége egyre határozottabban hangoztatta, nem nézi jó szemmel a profi futballt. Akkori szófordulattal élve: azt már nem testedző sportnak, hanem artistamutatványnak tartotta. Ez gyakorlatilag el is döntötte, hogy a Vasas meg sem próbálhat konkurálni a nagy hármassal - noha játékosállományának erőssége erre képessé tette volna. De már nem sokáig.

A klub immár nem marasztalta a kor leggólerősebb csatárát, mert Takács II Józsefet eladta a Ferencvárosnak. A többiek alig tudták benn tartani a Vasast az élvonalban, csak a debreceni Bocskai és a szinte csődbe ment miskolci Attila végzett a piros-kékek mögött. A klub vezetői,

TÖBB MINT LEGENDA

A kis Taki - az amatőrkorszak legnagyobbja

Takács II József (1904. június 30.–1983. szeptember 3.) kapusként kezdte a pályafutását a Vasasban, majd egyik társa sérülése miatt a remek szemű Froncz Döme kipróbálta belsőcsatárként is. Telitalálatnak bizonyult. 1927-ig a „kis Taki" 80 bajnokin 148 gólt szerzett a Vasasban. A mérkőzésszámot és gólszámot tekintve ő a Vasas történetének leghatékonyabb támadója Az első profi bajnokságot követő nyáron átszerződött a Ferencvárosba, amelyben még további hét idényben szerepelt, óriási sikerrel. 141 mérkőzésen 211 gólt szerzett zöld-fehérben! Pályafutása során

immár a karizmatikus Reiner Sándor nélkül, úgy döntöttek, úgy lesznek úrrá a gazdasági bajokon, hogy kiárusítják a csapatot, s „csupa ötpengős labdarúgóval” vágnak neki az új idénynek. Sőt még az is felvetődött, hogy szakítanak a profi futballal, s az élvonalbeli tagság jogát eladják az Attilának. Ám a miskolciak pénze is elfogyott... *(Novák István: A Vasas labdarúgók krónikája, 1911-1971)*

Az immár a vezetők közé tartozó Jelinek Tivadar, az intéző Schreiber Mátyás, valamint Kiss Sándor kitartó munkájának köszönhetően a Vasas mégis csak el tudott indulni az 1928-1929-es idényben a profik között - de ez már csak haláltusa volt.

A klub politikai beágyazottságáról szakdolgozatot író Busa Zoltán Attila így láttatta az akkori helyzetet, utalva arra, hogy ahogy minden profi klubnál, a Vasasnál is tovább élt az amatőrcsapat is: „Hamarosan feszültté is vált a helyzet a két Vasas csapat között. A feszültség forrása az a 47 millió korona tartozás volt, amit a később profivá váló labdarúgó-szakosztály hagyott az amatőrökre. Ebből az összegből azt is sejteni lehet, hogy bizony a Vasasnál sem lehetett patyolat-tiszta az amatőrkorszak. A szaklap nem is hagyta mindezt szó nélkül, mondván „ezt az összeget nagyrészt azon játékosokra fordították, akik ma a profi klubban szerepelnek.”

Azzal, hogy az egyetlen önmagában is életképes, sőt profitábilis szakosztály levált a Vas-és Fémmunkások Sportklubjáról, a többi szakág helyzete megrendült. Miután a profikhoz igazolt minden épkézláb játékos, az amatőr labdarúgócsapat nemhogy másokat, még önmagát sem volt képes fönntartani. Mérkőzései bevételéből gyakran még a bírói díjra sem telt, és ezt az összeget kalappal a kézben kellett „az amatőröket lelkesen támogató druckerektől összekoldulni.”

1929-ben a csapat elbúcsúzott az élvonaltól, miután elveszítette az Attila elleni osztályozót. Igaz, egy évvel később visszatért, miután megnyerte az Attila elleni osztályozót. Kevés új volt akkor a nap alatt.

Vagy mégis: készen lett az új pálya, ami a Váci út és a Lehel út közötti Tarnai rét egy részén („Béke-utca baloldalán, a Forgách-utca tengelyében”) épült fel. 1930-ban a Vasas a Ferencvárost győzte le az avatóján. Korai volt az öröm, a csapat két idény után kiesett az elitből, s csak 1942-ben került vissza. A Vasas ugyanis nem hagyta magát.

VASAS CASINO VIGADÓ
(1995. március-1996. december 31.)
VASAS SC
(1997. január 1.-1997. február 27.)
VASAS DANUBIUS HOTELS
(1997. február 27.-2001. június 30.)
VASAS
(2001. július 1.-2003)
VASAS SC
(2003-2011. február)
VASAS-HÍD
(2011. február-)

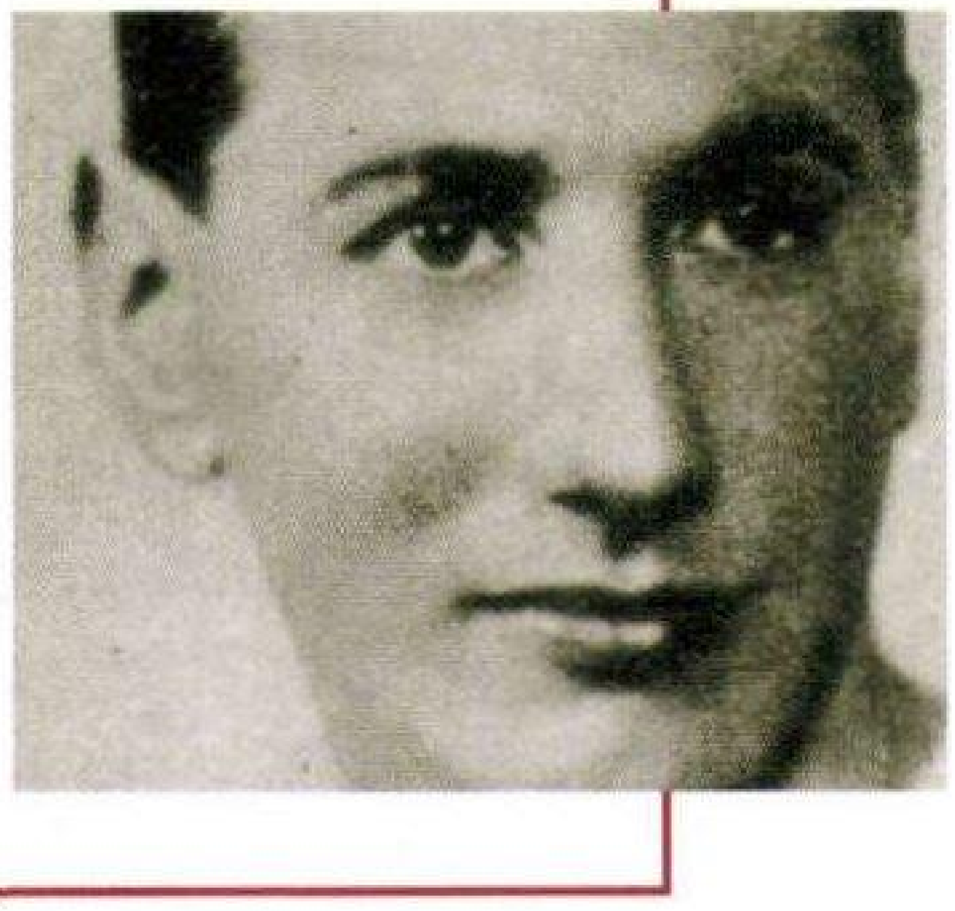

háromszor lett magyar bajnok, kétszer kupagyőztes, s ötször magyar bajnoki gólkirály. 1928-ban KK-győztes, s a sorozat gólkirálya. Legjobb évei alatt is autószerelőként dolgozott, azért is bontotta fel a szerződését a Fradival, mert a munkahelyéről elbocsátották a sok hiányzás miatt. Egy évet kihagyott, majd a Soroksárban, végül a cége csapatában, a Szürketaxiban játszott 1940-ig. Pályafutása végén rövid időre ismét visszatért a Vasasba. A válogatottban (1923–1933) 32 mérkőzésen 26 gólt lőtt.

Az 1942-ben a második osztályban bajnoki címet nyert Vasas. Állnak (balról): Szalkai, Ádám, Titkos, Jenőfi, Nagy I, Szomolányi, Hegyi Gyula szakosztályvezető, Szentandrási, Gallowich Tibor edző. Elöl: Saroveczky, Dormos, Angyal, Aradi

Annak ellenére sem, hogy a következő bő évtizedben a piros-kékek nem számítottak meghatározó erőnek a magyar labdarúgásban, történetük sokkal inkább politikai kontextusban értelmezhető.

1931-től Hegyi Gyula, az egykori vasas ifi vezette az amatőr labdarúgó-szakosztályt. (Az előző titulust munkásmozgalmi és nem futballista tartalommal kéretik megtölteni.) Két évtizeddel később már a magyar sport első számú vezetője lett. Politikai alapon. Hegyi Gyula - írja róla az életrajzi lexikon - „1940-től a Vasas Sport Clubon belül az ellenállás vezetője, az egyesület betiltása után illegalitásba vonult. 1945-ben a fővárosi törvényhatósági bizottság tagja, 1945-től 1947-ig a Vasas szakszervezet titkára. 1947-től 1948-ig az Iparügyi Min., 1948-ban a Vallás- és Közoktatásügyi Min. (VKM) államtitkára. 1948-tól 1951-ig az Orsz. Sport Hivatal (OSH), 1951-től 1957-ig az Orsz. Testnevelési és Sport Bizottság (OTSB) elnöke."

Egy több mint három és fél évtizeddel ezelőtti visszaemlékezésében *(Vasas felszabadulás, 1945-1975)* így vallott a kezdetekről: „Végtelenül nehéz viszonyok között kezdtem a munkát. A szakosztály havi 30 pengő támogatást kapott a szakszervezettől. Hogy mennyit ért ez az öszszeg? A BLASZ havi tagsági díja egyesületenként 25 pengő volt. Mégis működtünk, terveztünk. A fiúkat a budapesti amatőr második osztály Stobbe csoportjában a szív és a jövő reménye hajtotta."

Akkoriban a profi csapat a profi liga II. osztályában szerepelt. Szinte elviselhetetlen anyagi körülmények között, hiszen a játékosok nem kaptak fizetést, csak legfeljebb győzelmi prémiumot. Ráadásul a profik és az amatőrök között nem volt súrlódásmentes a viszony, utóbbiak nehezen fogadták el, hogy - egyébként a szabályokkal összhangban - a profik időnként kölcsönkérik a legjobb amatőr játékosokat, például Hermann Bélát.

A Vasas - idézte fel Hegyi Gyula is - az első bajnoki címét 1936-1937-ben nyerte meg, mégpedig az amatőr második osztályban. Akkoriban a csapatot a jegybevételből tartották fenn, nem ritkán 3-4000 szurkoló biztatta a csapatot a Béke utcai pályán. Nem ment azért még így sem minden simán: a pálya építésére felvett kölcsönöket nem tudta törleszteni az egyesület. Zárgondnokot jelöltek ki, akinek az lett volna a feladata, hogy a meccsbevételt a tartozás fejében azonnal lefoglalja. Ám mire odaért a pénztárhoz, Hegyi Gyuláék már eldugták a pénzt...

Még szerencse, hogy a zárgondnok nem is akarta azért olyan nagyon megtalálni... Meg az is szerencse volt, hogy bár a Vasas elveszítette 1938-ban a Szentlőrinci AC elleni osztályozót a Nemzeti Bajnokság B osztályába, a tulajdonképpeni második vonalba jutásért, kapott még egy esélyt. Miután a Budai 11 visszalépett, az MLSZ - igazságosan - a piros-kékeket osztotta be az NB B-be.

A csapat még nem volt a legjobbak közé való, a közönség már igen. Akkoriban csak a Ferencvárosnak és az Újpestnek volt Pesten és környékén nagyobb tábora, mint a Vasasnak. Vagy még azoknak sem, hiszen Hegyi Gyula visszaemlékezései szerint akadt a piros-kékeknek olyan bajnoki találkozója, amelyet hatezresnél is nagyobb publikum látott.

A negyvenes évek első felében kiállást jelentett a piros-kékeknél játszani, illetve nekik szurkolni. Közben olyan futballisták igazoltak a Vasashoz, mint a gólkirály Jenőfi Jenő, vagy az 1938-ban a világbajnoki döntőben is gólt szerző Titkos Pál. Vezérletükkel, s a Szürketaxitól visszatért Takács II József vezérletével a Vasas 1941-1942-ben megnyerte a második vonal bajnokságát, s készülődött az újbóli élvonalbeli szereplésre.

Ám a (sport)hatalom nem szívesen látta a piros-kékeket a legjobbak között. A legnagyobb rivális, a BSZKRT fellebbezett egy számára hátrányos ítélet ellen, s megóvta a Vasas két mérkőzését Jenőfi állítólagos jogosulatlan szerepeltetése miatt. Az elsőnél sikerrel járt, a másodiknál nem - így mégis a Vasas lett a bajnok.

Akadt, aki még mindig nem adta fel. László András, az MLSZ a nyilasokkal szimpatizáló alelnöke 1942. július 5-én három pontba foglalt javaslatot terjesztett a szövetség országos tanácsa elé.

1. Az MLSZ azonnal zárja ki a Vasast a bajnokságból.

2. Tegyen az MLSZ előterjesztést az OSK-hoz, hogy a hasonló szerkezetű egyesületekre hozzon elvi döntést.

3. Intézzen az MLSZ átiratot a társszövetségekhez, és hívja fel őket hasonló állásfoglalásra.

(Novák István: A Vasas labdarúgók krónikája, 1911-1971)

A támadás később öngólnak bizonyult. A Vasast nem zárta ki az MLSZ, ellenben a csapat népszerűségét csak fokozta pellengérre állítása. Ez újabb lökést jelentett, hiszen már a Hungária, illetve az MTK ön-

Takács Géza,
a Mari néni

feloszlatása is újabb híveket és újabb játékosokat adott a Vasasnak. (Akkor került a klubhoz Illovszky Rudolf is.)

„Az MTK vezetői szurkolóikat a Vasas támogatására szólítják föl. A polgári zsidó és munkás-szocdem csapatok közötti látszólag meglepő szimbolikus találkozás szintén az ideológiai térben való elhelyezkedésükből származó közös vonások – társadalmi nonkonformizmus, marginalizálódás, antifasizmus – figyelembevételével értelmezhető” – írja *Futball és társadalmi identitás* című alapmunkájában *Hadas Miklós* és *Karády Viktor.*

De vissza a gyepre! A Vasas a pályán is bebizonyította, bűn lett volna szétszedni. Az újonc az 1942-1943-as szezon őszi idényét az ötödik helyen zárta, a mindössze egy ponttal lemaradva a listavezető Csepeltől. A tavasz már gyengébben sikerült, ám a piros-kékek csak egyetlen hellyel csúsztak vissza. Akkoriban már Gallowich Tibor irányította az edzéseket - a tréneri kar egyik leglelkesebb, legszuggesztívebb alakja. Ő mondta a második fél év gyengélkedése közepette: „Majd ha hosszabbak lesznek a napok, jobb lesz a csapat is.” Mindenki értette: a Vasas játékosai egytől egyig dolgoztak, s csak utána tudtak volna edzeni. Akkor meg már sötétedett.

Gallowich Tibor, a legendás edző

Talán nem csak a jó átkötés miatt passzol ide a következő mondat: lassan a klub fölött is besötétedett. Az 1943 őszi nyolcadik helyezés után tavasszal a tizenharmadik helyig csúszott vissza a csapat, ami kiesést jelentett (volna). Az idény végére a Vasas már a Kinizsi, aztán a Nemzeti Nehézipari Munkások SK nevet viselte, Antal István igazságügy-, s egyben vallás és közoktatásügyi miniszter pedig felfüggesztette az egyesület önkormányzatát, s élére Áronffy-Jánky Béla századost, a levente-labdarúgás országos kapitányát nevezte ki miniszteri biztosnak. Az egyesület színében a piros sárgára változott.

Áronffy-Jánky tisztességes ember volt. Még az erősen átpolitizált korban megjelent Vasas-könyvek is úgy emlékeznek meg róla: „A kormánybiztos igyekezett a fiúk kedvébe járni, játékosainkat mentesítette részben a frontszolgálattól, és sok, a Vasas ellen irányuló akciónak vetett véget.” *(Novák István: A Vasas labdarúgók krónikája, 1911-1971)*

Nagyon valószínű, hogy abban is érdemei voltak, hogy az immár Nemzeti Vasas a nagyrészt budapesti csapatoknak kiírt Hadibajnokságban, 1944 őszén ismét a legjobbak között szerepelhetett. Megerősödve, mert a néhány hónappal korábban bajnoki címet nyert nagyváradi játékosok közül Szegedi Miklós, Mészáros Ferenc, Lóránt Gyula, Perényi József, Sárvári Ferenc, Bodola Gyula és Tóth III Mátyás is a Vasas mezét húzta magára. Velük a középmezőnyben, az ötödik helyen végzett a csapat, amely sok mindennek volt nevezhető, ám összeszokottnak semmiképpen sem.

A visszakerülést követő két és fél bajnoki évben egyébként összesen 44 játékos szerepelt az egyesület színeiben élvonalbeli mérkőzésen, de közülük 31-en (!) csak az egyik szezonban léptek pályára. Mindhárom bajnoki kiírásban mindössze öten: Junász Géza, Nagy I István, Nagy II Ferenc, Saroveczky Gyula és Tóth II Gyula. Még tovább szűkítve a kört: mindössze Tóth II és Nagy I játszott minden idényben legalább hat mérkőzést! A három bajnoki évben a legtöbbször szerepelt játékosok tizenegye így festett: Aknavölgyi József (33) - Aradi Károly (30), Pósa Béla (32) - Szentandrássy Gyula (38), Nagy II Ferenc (58), Szomolányi Gábor (53) - Németh Antal (50), Tóth II Gyula (60), Jenőfi Jenő (48), Nagy I István (68), Junász Géza (39). *(Nemzeti Sport, 1942-1944)*

Bő fél évvel a Nemzeti Vasas utolsó bajnoki meccse után új csapatot kellett építeni. A háború befejeződése után a nagyváradi játékosok többsége távozott, érkeztek ellenben újak, így Kertész István (Nemzeti SC), Pápay Ferenc (Ganz), Berzi Sándor (Csepel) Tóth Lajos (Gamma) és Hradszky-Halasi Béla (BSZKRT). Utóbbi négy játszott az új korszak első bajnoki mérkőzésén, 1945. május 6-án, 12 ezer néző előtt, az Üllői úton, a Ferencváros ellen. Így állt fel a piros-kék legénység: Aknavölgyi - Nádas, Pósa - Szentandrássy, Tóth L., Pápay - Illovszky, Nagy I., Hradszky, Berzi, Junász. Az első gólt ugyan Sárosi doktor szerezte, de aztán Illovszky (igen, minden vasasos Rudi „bácsija") és Junász Géza góljával a Vasas fordított.

A másnapi Népsport méltatta a meglepő győzelem után a piros-kékeket: „A nap nagy mérkőzése megérdemelte a közönség nagy érdeklődését. A két csapat mindvégig élvezetes, nívós és kemény harcot vívott. A győzelmet a Vasas feltétlenül megérdemelte, azért mert szemmel láthatólag jobb kondícióban volt, játékfelfogása egységesebb és tudatosabb. A piros-kékeknél nem volt gyenge csapatrész. Közvetlen védelmük ma talán a legjobb az I. osztályban. A Ferencváros nagyszerűen kezdett és amikor a vezető gólt megszerezte, úgy látszott, hogy biztos győztesként fogja elhagyni a pályát. A munkáscsapat azonban a zöld-fehérek vezető gólja után ugyancsak rákapcsolt, percek alatt kiegyenlített és azután már kezében is tartotta a játék irányítását. Ezután már alig volt kétséges a Vasas győzelme és csak arról lehetett szó, hogy ez milyen arányban fog kialakulni. A Vasas nem egészen jogtalanul reklamált két tizenegyest is, bár a játékvezető feltétlen jóhiszeműségéhez kétség sem férhet."

A második világháború utáni első, csak budapesti csapatok által játszott bajnokságban az ötödik helyen végzett a Vasas. A következő, ismét őszi-tavaszi rendszerű pontvadászatban mamutmezőny indult, először két csoportba osztva. Utóbb kiderült, az úgynevezett Keleti csoport volt az erősebb, ebben szerepelt a későbbi bajnok Újpest, s a mögötte második Vasas. A piros-kékek tovább erősödtek, akkor került hozzájuk a salgótarjáni Vincze II Gyula, a debreceni Szilágyi I Gyula, valamint a Kispest kapusa, Ruzsa Sándor és a Romániából visszatért Lóránt Gyula, az Aranycsapat későbbi középhátvédje. Érdekes, hogy bár utóbb Szilágyi és Lóránt futott be fényesebb pályafutást, Vincze és Ruzsa már válogatott játékosként érkezett a piros-kékekhez.

A Ruzsa Sándor - Nádas Gábor, Nagy II Ferenc - Pósa Béla, Tóth Lajos, Pápay Ferenc - Illovszky Rudolf, Berzi Sándor, Szilágyi I Gyula, Hradszky Béla, Vincze II Gyula alkotta csapat végül a második helyen zárta a bajnokságot, megszerezve a Vasas-futballisták történetében az első ezüstérmet.

„A Vasas második helye teljesen megérdemelt. A Tildy Kupa imponáló megnyerése és a Ferencváros háromszori legyőzése voltak a Vasas ez évi szereplésének kiemelkedő eseményei" - írta a Népsport 1946. júliusi értékelésében.

„Talán" nem volt véletlen, hogy éppen az Újpest és a Vasas végzett az új korszak első valóban országos bajnokságának első két helyén. Ameddig a lila-fehérek a nagyon erős kisgazdák, a Vasas az új hatalom egyik bástyája, a baloldal, a kommunista párt támogatását élvezte.

Igazságtalanság lenne, persze, azt láttatni, hogy a Vasast a politika emelte az ország legjobb csapatai közé. Ugyanakkor tény: ha megnézzük az 1945-ös, 1946-os átigazolási listákat, arra a következtetésre juthatunk: vonzó volt a Vasas, szívesen igazoltak oda játékosok. S valóban, a piros-kékek csapata megvetette a lábát az elitben. Az 1946-os második hely után 1947-ben harmadikként zárt (aligha kell hangsúlyozni: először fordult elő, hogy a csapat egymást követő két idényben is „dobo-

A Torpedo Moszkva elleni híres mérkőzés előtt, 1947 augusztusában. Balról: Kalmár Jenő edző, Illovszky, Turai, Szabó III, Lóránt, Ulmann, Csepregi, Kotász, Szilágyi II, Mező, Lőrincz, Szilágyi I

KÖZKINCCSÉ TÉTETIK

A Vasas és a párt

„A 40-es évekre tehető a Vasas és a párt szorosabb kapcsolatának kialakulása. A Magyar Kommunista Párt koncepciója szerint, a sporton keresztül lehet tömeget megnyerni. Tervükben egy munkásklub kiemelt támogatása szerepelt. A választás a Vasasra esett, 1946-ban valósultak meg az elképzeléseik. A támogatás nem csak pénzbeli segítségnyújtást jelentett, hiszen ekkor kapott a klub székházat, és az MKP által a Vasashoz került a Pasaréti úti hatalmas sportterület. A klubban betöltött pozíciókat szintén az MKP tagjai „uralták" - írja Szekrényes Gábor klubtörténeti munkájában.
Tegyük hozzá: az egyesület 1946. szeptember 11-én tartott közgyűlésén Kádár Jánost választotta meg elnöknek, s több további tisztségbe is pártfunkcionáriusok kerültek.

Szilágyi I Gyula

gós" helyen zárjon), pedig nagyon balszerencsésen kezdődött a szezon. Egy kecskeméti hírverő mérkőzésről hazafelé tartva karambolozott a csapatot szállító teherautó. Több játékos és vezető is megsérült, s ez bizony kihatással volt az éves szereplésre.

Ennek tudatában a bronzérem nem is volt rossz teljesítmény. S egy évvel később, 1948 júniusában a piros-kékek csak néhány percnyire voltak történetük első bajnoki címétől.

A Csepel 50 ponttal és 69:29-es gólaránnyal, a Ferencváros ugyancsak 50 ponttal és 74:35-ös gólaránnyal, míg a Vasas 49 ponttal és 74:31-es gólaránnyal várta az utolsó fordulót. A két félszáz pontos egymás ellen játszott Csepelen, a Vasas, amely győzelme, s a másik mérkőzés döntetlene esetén harmadikból a „nevető harmadik" lehetett volna, Újpesten az MTK-t fogadta. A Ruzsa - Lóránt, Siklósi - Pósa, Moór, Marik - Kántor, Kubala, Szilágyi I, Berzi, Tóth III összeállítású tizenegy megtette a magáét, 2:0-ra megverte a kék-fehéreket. Közben a Fradi és a Csepel óriási csatát vívott. A zöld-fehérek a 3. percben már két góllal vezettek, de a Csepel talpra állt. Fordított, egy adott pillanatban bajnoknak tűnt, ám közben három játékosa is megsérült. A Ferencváros kiegyenlített - de a Csepel, kihasználva Henni Géza kapus óriási hibáját, megszerezte a 83. percben a győztes gólt. Így bajnok lett, pedig ha marad a 3:3, a Vasasé a korona.

Az angyalföldiek hívei akkor azt gondolták, talán majd jövőre, ám egyetlen év alatt rengeteg minden történt a magyar futballban. A Vasas például elveszítette három remek játékosát, a külföldre távozott Kubala Lászlót, Marik Györgyöt és Tóth III Mátyást.

Hegyi Gyula, a klub addigi vezére, lelkes vezetője előbb az Országos Sporthivatal, majd az Országos Testnevelési és Sportbizottság élére került. Megszenvedte a csapat, hogy nem volt igazi saját pályája, otthona.

Kétségtelen, hogy az 1949 őszi nagy változásoknak, a klubok szovjet típusú átalakításának a Vasas nem lett nyertese. Nyilván vesztese sem

Kubala László

(s nem csak azért, mert az elitből egyedüliként megtarthatta a nevét), de már nem volt a hatalom dédelgetett gyermeke.

„Külön említésre méltó a Vasas csapata, mellyel kapcsolatban a kommunisták viselkedését bizonyos ambivalencia jellemzi. A korábbi rezsim baloldali ellenzékiségét megtestesítő angyalföldi együttes neve - kivételként - változatlan maradhat: ebben az értelemben kétségkívül egyfajta lokálisan jól behatárolható, baloldali folytonosság képviselőjének számít. A szociáldemokratákhoz fűződő kapcsolatai miatt azonban a hatalom bizalmatlanul szemléli. (Ne feledjük: a demokratikus baloldali munkáspártot a kommunisták a fordulat évében egyszerűen bekebelezik.) Föloszlatására ugyan nem vállalkoznak, ám az erőforrásokat úgy adagolják számára, hogy az előnyhelyzetbe juttatott Honvéd, Bástya és Dózsa előtt lehetőleg ne végezhessen a bajnokságban." - olvasható Hadas Miklós és Karády Viktor fentebb idézett írásában.

Végh Alpár Sándor újságíró szerint mindez magyarázható Kádár János bebörtönzésével is: „Minden fontosabb volt akkor, mint a Vasas. A klub egyébként is átmenetiségben élt: pályája messze, a Népligetben, elnöke, Kádár János, a börtönben. Azt írta róla a Szabad Nép, hogy a nép ellensége lett. A csapatban jó futballisták játszottak: a hosszú Szilágyi, Kontha, Berendy, a két szélső: Illovszky és Raduly, ám tudták, míg elő nem kerül a volt belügyminiszter, a Vasas annyit ér a bajnokságban,

TÖBB MINT LEGENDA

Minden vasasos Rudi bácsija

Illovszky Rudolf (1922. február 21.–2008. szeptember 23.) 1933-tól nyolc éven keresztül az MTK játékosa volt. Illanó néven (is) futballozott - a harmincas évek Magyarországán az Illovszkyt nem tartották eléggé magyaros névnek. A kék-fehér klub önfeloszlatása után átlépett a Vasasba, amelynek játékosként 1955-ig maradt a tagja.
A negyvenes évek második felében élte játékos-pályafutása csúcspontját, 1945-ben a Vasas házi gólkirálya lett, 1945-46-ben és 1947-48-ban is ezüstérmet nyert a piros-kékekkel. Háromszor játszott a válogatottban, az első meccse a világháború utáni első, az osztrákok elleni találkozó volt, 1945. augusztus 19-én. Másodszor a bolgárok, harmadszor az albánok ellen játszott a nemzeti tizenegyben. Már játékosként is legendás volt (270 mérkőzésen 87 gólt szerzett), de edzőként sokszorosan túlragyogta futballista-karrierjét. 1955-től már a Vasas korosztályos csapatainál dolgozott, majd 1957-ben átvette Baróti Lajostól az első csapat irányítását. 1961-ben, 1962-ben és 1965-ben is bajnoki címet nyert, s 1962-ben, 1963-ban és 1965-ben is elhódította a piros-kékekkel a Közép-európai Kupát. Nem utolsósorban Illovszky Rudolf volt az első magyar edző, aki csapatával a legjobb négy közé jutott a Bajnokcsapatok Európa-kupájában (1957–58).
Már 1963 és 1966 között ő volt a magyar válogatott edzője (Baróti Lajos segítőjeként így olyan jeles sikerek részese lehetett, mint az 1964-es Nemzetek Európa-kupáján elért harmadik hely, valamint az angliai világbajnokságon a brazilok legyőzése), majd miután akkor még a vb-negyeddöntőbeli vereség kudarcnak számított,

mint a Salgótarján vagy a Dorog." *(Már csak maroknyi szurkoló bízik a Vasasban. Magyar Nemzet, 2001. augusztus 30.)*

Tény: a Vasas 1956 után lett igazán nagy csapat. A Kádár-korszakban. Függetlenül attól, hogy az ötvenes évek első felében negyedik (1951, 1952, 1954, 1955), sőt harmadik (1953) is volt a gárda, csak egy-egy meccs erejéig vetélkedhetett a korszak legerősebb két csapatával, a Bp. Honvéddal és a Vörös Lobogóval.

A háború utáni első bő évtizedben (1945-1956) összesen 65 futballista szerepelt első osztályú bajnoki mérkőzésen a piros-kékeknél, közülük ketten, Illovszky Rudolf és Szilágyi I Gyula játszottak több mint kétszáz mérkőzésen.

A legtöbbet játszók tizenegye: Ruzsa Sándor (117) - Lőrincz Emil (184), Kontha Károly (139), Pósa Béla (152) - Bundzsák Dezső (148), Szilágyi II János (197) - Illovszky Rudolf (269), Csordás Lajos (146), Szilágyi I Gyula (299), Teleki Gyula (132), Sárosi László (137).

A névsor két korszak játékosait jelöli, hiszen az első nagy siker, az 1955-ös MNK-győzelem évében már a Kamarás - Sárosi, Kontha, Teleki - Szilágyi II, Berendy - Raduly, Csordás, Szilágyi I, Bundzsák, Illovszky tizenegy tündökölt. (A Bp. Honvéd ellen 3:2-re megnyert döntőben a fenti névsorhoz képest egyetlen változást regisztrálhattak: Szilágyi II helyett Bodzsár Sándor játszott.)

természetesnek tűnt, hogy ő veszi át Baróti örökségét. Így aztán elmondhatta magáról, hogy ugyanazon a mérkőzésen debütált kapitányként a válogatottban, mint az ellenfélnél Johan Cruyff játékosként. 1967 végéig dirigálta a nemzeti tizenegyet, tíz mérkőzésen 85 százalékos eredménnyel. Mégis át kellett adnia a helyét Sós Károlynak, ő pedig visszatért a Vasashoz.

1971-ben lett ismét kapitány, július 22-én, a Maracanában, a világbajnok brazilok ellen tért vissza. A hazaiak soraiban nyolc olyan játékos szerepelt, aki egy évvel korábban Mexikóban világbajnoki címet nyert! Mégis a magyarok álltak közelebb a győzelemhez. Nagy idők voltak ezek, bő egy éven belül a csapat bejutott az Eb-döntőbe, s olimpiai ezüstérmet nyert Münchenben. Illovszky Rudolf 1974 májusáig állt a válogatott élén – a jugoszlávok elleni volt az utolsó a sorban, amely egyben Albert Flórián búcsúját is jelentette. Az edző visszatért a Vasashoz, amellyel 1977-ben ismét bajnoki címet nyert – mind ez idáig az utolsót a klub történetében. Az volt neki is az utolsó címe, a negyedik – csak egy magyar edző, Jávor Pál nyert nála többet, eggyel. Élete utolsó szűk három évtizedében hol szaktanácsadóként, hol ismét edzőként (1995-ben ő mentette meg a kieséstől a csapatot) szolgálta a Vasast. 2003-ban róla nevezték el a Fáy utcai stadiont. Senki nem lehetett volna méltóbb erre.

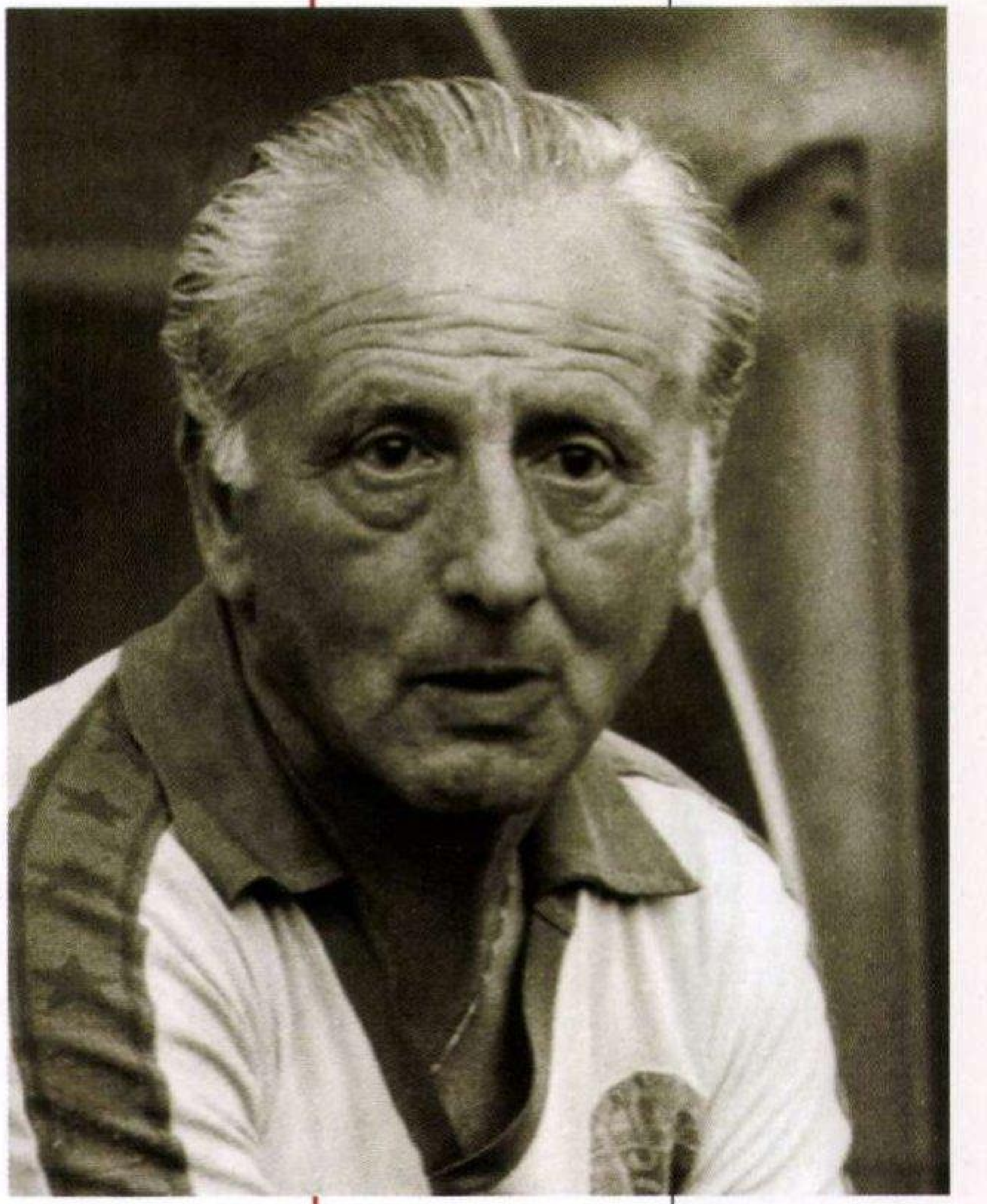

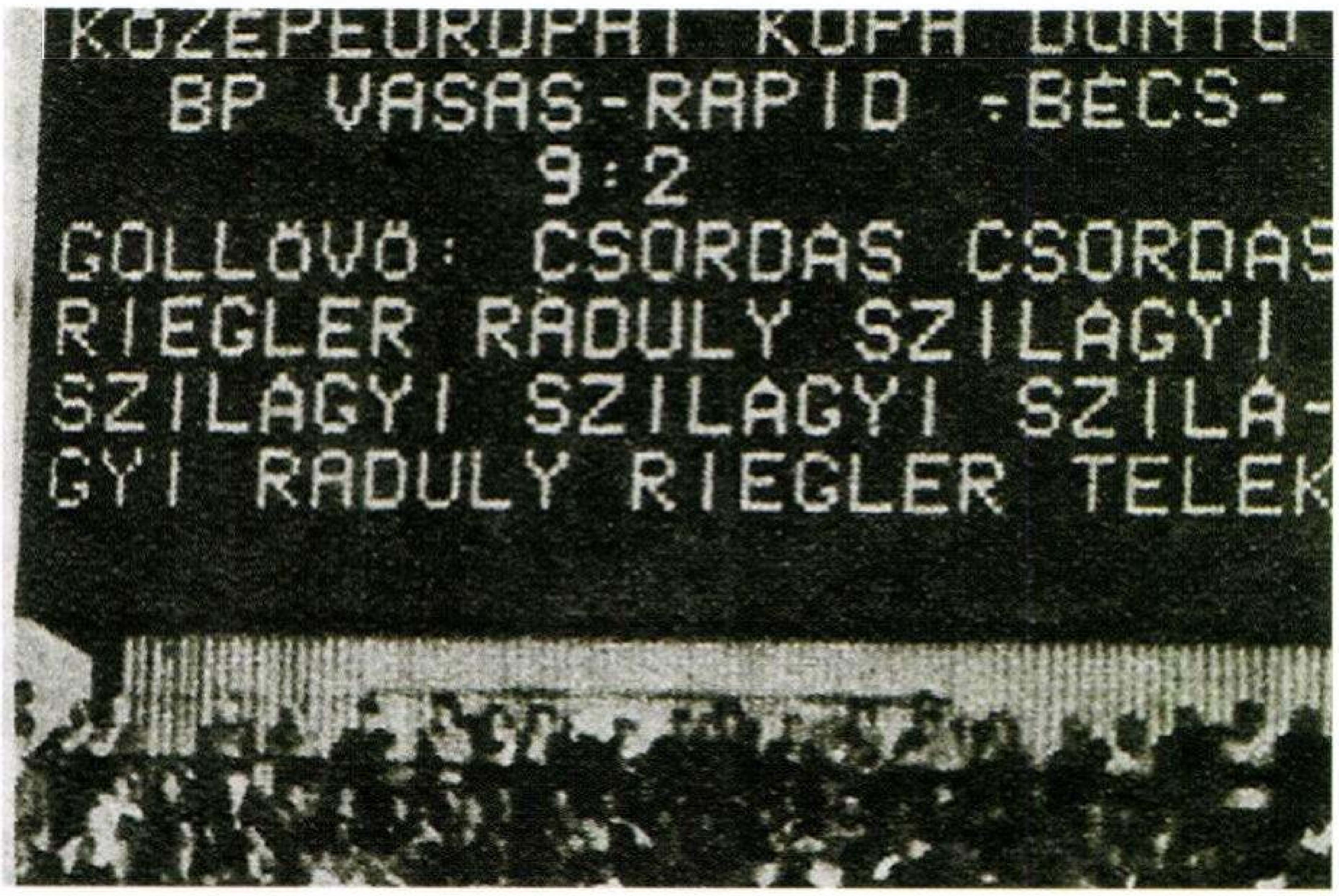

Alig fér ki a góllövők névsora az eredményjelzőre a Rapid elleni KK-döntő végén

Az összeállítás jelzi, milyen sokoldalú futballisták alkották akkoriban a keretet, Sárosi László például balszélsőként kezdte a pályafutását, játszott jobbhátvédet is, aztán balhátvédként találta meg igazi helyét a Vasasban és a válogatottban.

Akkoriban egyébként már Baróti Lajos irányította az edzéseket, ő rakta le annak a gárdának az alapjait, amely aztán a következő évtizedben a magyar labdarúgás legeredményesebb klubcsapata lett.

Az 1955-ös MNK-győzelmet az 1956. augusztus 4-én elért szenzációs KK-győzelem, a bécsi Rapid 9:2-es kiütése követte, amit a legidősebb Vasas-szurkolók még ma is a klubtörténet talán legjobb meccseként emlegetnek.

Érdemes megjegyezni: a sorozatban immár másodszor volt Vasas-Rapid KK-döntő a Népstadionban, mivel csak harmadik mérkőzésen dőlt el a patinás serleg sorsa. A Bp. Vasas mindenképpen szerette volna, hogy egy évvel a Bp. Vörös Lobogó sikere után ismét magyar csapat nyerje meg a trófeát. A híres Gerhard Hanappival felálló bécsi zöld-fehér gárda azonban egyáltalán nem tűnt könnyű ellenfélnek. Az első találkozó 3:3-ra, a második 1:1-re végződött, s miután akkoriban még nem számították többet az idegenbeli gólok, harmadik meccsre került sor. A Népstadionban - rácáfolva az előzetes aggodalmakra - 100 000 néző szorongott. Talán meglepő, de a korabeli tudósítások szerint közülük hatezer osztrák volt! A Vasasban a Kamarás - Kárpáti, Kontha, Sárosi - Bundzsák, Berendy - Raduly, Csordás, Szilágyi I, Teleki, Lelenka tizenegy, a bécsieknél Gartner - Halla, Glesser, Golobitz - Höltl, Lenzinger - Körner I, Riegler, Hanappi, Mehsarosch (a korabeli magyar sajtó szerint: Mészáros) és Bertalan játszott. Az első félidőben a Vasas kétgólos előnyt szerzett (3:1), már ez kifejezetten jó eredmények számított az osztrák bajnoki címet védő, a kor kiemelkedően legerősebb bécsi csapatának számító zöld-fehérek ellen. Ám a második félidő maga volt a csoda, a szemkápráztató varázslat. Szilágyi Gyula, a piros-kék hívek „Sziszije" vezényelte a táncot, egymaga négy gólt vágott be Gartnernek. A Vasas végül 9:2-re nyert, további góljait Csordás Lajos (2), Raduly József (2) és Teleki Gyula szerezték.

A mérkőzés - és a korszak - hőse Szilágyi Gyula (1923. január 18.-2001. október 17.), a debreceni születésű remek középcsatár volt. A daliás alkatú, angol stílusú center 1939 és 1945 között a Debreceni VSC futballistája volt, a háború alatti utolsó teljes bajnokságban már 16 gólt szerzett. 1946-tól 1960-ig a Vasasban játszott, 361 bajnoki meccsen 295 gólt szerzett. Már a negyvenes években az ország legjobb csatárai közé tartozott, 1945 és 1948 között, három idény alatt 91 mérkőzésen 111 gólt lőtt, illetve fejelt. A válogatottban 1947 és 1953 között 12 mérkőzésen 9 gólt ért el. Mégis, élete legjobb formájában, már jóval túl a harmincon, 1955 után játszott: 1957-ben 11 meccsen szerzett 17 góllal lett gólkirály, s még azon kívül is olyan remek meccsei voltak, mint a már emlegetett, Rapid elleni KK-döntő.

Mire a Vasas megnyerte az első bajnoki címét, már Kádár János volt az ország első embere.

Ez történelmi tény, mint ahogy az is, hogy akkoriban került vissza a Vasas Angyalföldre, pályát cserélve az Építőkkel. Meg az is, hogy a piros-kékek amúgy is erős játékosállományuknak köszönhetően kihasználták a riválisok meggyengülését. A Kovalik - Kárpáti, Kontha, Sárosi - Bundzsák, Berendy - Raduly, Csordás, Szilágyi I, Kaszás, Lelenka tizenegy nyerte meg a klub első bajnoki címét, majd később, néhány poszton még erősödve is, nagyszerűen helyt állt a Bajnokcsapatok Európa-kupájában: első magyar csapatként jutott az elődöntőbe, ahol ugyan az idegenbeli 0:4 után, de mégis legyőzte a kor világviszonylatban legerősebb csapatát, a Real Madridot.

Ez már a klub aranykorszakának része volt. A Vasas 1955 és 1966 között öt bajnoki címet szerzett, egyszer megnyerte a Magyar Népköztársasági Kupát, és négyszer a Közép-európai Kupát.

Két játékos akad, aki mind az öt bajnokcsapatban szerepet kapott: Sárosi László és Berendy Pál.

Érdekes megközelítésből szemlélte az akkori keret összetételét a már többször idézett, Novák István által szerkesztett, az egyesület 60. születésnapjára kiadott klubtörténeti könyv: „A felszabadulás után mindenki azt várta, hogy azonnal a Vasas lesz a magyar labdarúgás egyik legerősebb pillére. Nem ez következett. A hirtelen és túlzott erősítéssel elhintettük az anyagiasság magvát, és a játékosok között is akadtak olyanok, akiknél a Vasas-szív helyét más foglalta el. Meglátszott ez a játékukon, emberi magatartásukon, klubhűségükön, hazaszeretetükön. Hibát követtünk el, és szurkolóink száma is megcsappant. Az 1950-es években a csapat átszervezésénél olyan játékosokat kerestünk, akik szívesen jöttek a Vasasba, akik tudtak küzdeni a piros-kék színekért."

Nyilván ezek a tényezők is pillérei voltak a sikernek, de egészítsük még ki valamivel: a Baróti Lajos egész edzői pályafutására jellemző állandóságkereséssel. Az 1957 tavaszi, egyfordulós, kieső nélküli bajnokságban a 11 mérkőzésből tízen ugyanabban az összeállításban szerepelt a csapat, s csak a Bp. Honvéd elleni találkozón helyettesítette Szilágyi II János a csapat egyik legjobbját, Bundzsák Dezsőt. Talán éppen ez az állandóság (másképpen: a megfelelő cserejátékosok hiánya) okozta a vesztet a következő két idényben.

A hazai és nemzetközi porond jelentette terhelés túl sok volt a Vasasnak, amely mivel bejutott a Bajnokcsapatok Európa-kupája elődöntőjébe, európai sztárcsapattá emelkedett, de csak az ötödik helyen zárta a bajnokságot. Ilyenre is ritkán volt példa a magyar futball történetében: egy csapatot kevesebb vetélytársa előzte meg Európában, mint az NB I-ben!

Az 1958-1959-es idényben egy helyet előrelépett az immár Illovszky Rudolf által dirigált csapat, de így is „csak" negyedik lett. Tegyük hozzá, a magyar bajnokságok történetének egyik legszorosabb idényében, amelyben az első helyezett Csepelt és a negyedik Vasast mindössze egy pont választotta csak el egymástól. Ha az utolsó előtti fordulóban az angyalföldi gárda le tudta volna győzni a tartalékos Csepelt, arany lett volna a jutalma – ám a Fáy utcában 3:0-ra kikapott.

Pedig vezetői még egy „trükköt" is bedobtak. Az eredeti tervek szerint az MLSZ kettős mérkőzést írt ki a Népstadionba, a programban előbb a Ferencváros–Újpest, aztán a Vasas–Csepel mérkőzés szerepelt. Ám a Vasas vezérkara - a versenykiírásra hivatkozva, amelyben az szerepelt, hogy az utolsó három fordulóban minden mérkőzésnek azonos időben kell kezdődnie – elérte, hogy az eredeti „főmeccset" végül a Fáy utcában játsszák le. Korai volt azonban az öröm, a szigetiek meglepő, de megérdemelt győzelmet arattak igazi vendégként is. A piros-kékek nyertek – de ezt a Vasas hívei siratták.

Az 1959-es nyár a nagy átszervezések időszaka volt. Kamarás Mihály, Teleki (Tiegelmann) Gyula, Kontha Károly és egy időre Szilágyi I Gyula helyére fiatalok kerültek. A Bp. Honvédból átigazolt Machos Ferenc mellett olyan, később ugyancsak válogatott játékosok kerültek az első csapat keretébe, mint a még csak tizenéves Mészöly Kálmán, Farkas János, a

TÖBB MINT LEGENDA

A Vasas Jolly Jokere

Bundzsák Dezső (1928. május 3.–2010. október 1.) volt a korszak egyik legsokoldalúbb, s egyben legjobb játékosa. Kiskunhalasi születésű volt, a helyi csapatból került 1950-ben a Vasashoz, amelyben 1964-ig, a visszavonulásáig játszott. 294 bajnoki mérkőzésen 73 gólt szerzett, három magyar bajnoki cím mellett egyszeres MNK-győztes és háromszoros KK-győztes. Pályafutása fénykora az 1956-tól kezdődő fél évtized volt, játszott már az Aranycsapat búcsúőszén, majd egy 1961-es chilei vereség zárta le válogatottbeli karrierjét, már 33. évében. 1959-ben négy pontot kapva 13. lett a France Football Aranylabda-szavazásán. Minden csapatrészben használható, univerzális futballista volt. Élete egyik legjobb mérkőzését 34 évesen, 1962. szeptember 26-án a Népstadionban játszotta: jobbfedezetként is négy gólt

Győrből érkező, éppen húszéves Szentmihályi Antal, valamint az ifjúsági csapatból „előléptetett” Kékesi Mihály, Ihász Kálmán és a már a bécsi Austriát is megjárt Mathesz Imre. A fiatalításnak ára volt, a kilencedik forduló után még csak a tízedik helyen szerénykedett a csapat. Hívei közül egyre többen vonták kétségbe, jó döntés volt-e a radikális fiatalítás. Ám a tamáskodók hamar elhallgattak, a Vasas „csikócsapata” ugyanis az idény második felében nagyszerűen játszott, s végül csak az Újpesti Dózsát és a Ferencvárost nem tudta megelőzni a tabellán.

A következő szezon meghozta a Vasas futballtörténetének második bajnoki címét. Tulajdonképpen a hajrát tekintve simán, hiszen a piros-kékek négy pont előnnyel lettek bajnokok. Ám hosszú út vezetett odáig, hiszen Illovszky Rudolf csapata rosszul kezdte az idényt. Sőt még március közepén is az Újpesti Dózsa számított a legnagyobb favoritnak, a címvédő hat ponttal vezetett a Vasas, héttel a Ferencváros és a meglepően jól szereplő Salgótarjáni Bányász előtt. Ám a lila-fehérek összezuhantak, a Vasas ellenben szárnyakat kapott a hajrára. A piros-kékek 6:0-ra verték a rivális SBTC-t, jelezve ezzel, az egyetlen céljuk a bajnoki címnyerés, s attól kezdve csak egyetlen mérkőzését veszítettek el (a Tatabánya ellen). Fontosabb ennél, hogy az utolsó három fordulóban csak nyertek, a Csepelt például 6:0-ra ütötték ki, Machos Ferenc négy góljával. A pécsi 3:2 biztosította a bajnoki címet, ezért aztán a Dorog elleni 2:0 már ünneplés is volt egyben.

Átalakult a csapat az őszihez képest: Szilágyi Gyula végleg visszavonult, Ihász Kálmán a csatársorból a védelembe került, a rendkívül sokoldalú Bundzsák Dezső, aki korábban középhátvédet is játszott, jobbfedezetből előrébb lépett Hidegkuti-féle, irányító középcsatárnak, Sárosi László és Kárpáti Béla is újra harcba szállt, s beépült a csapatba Bakos Sándor is. Ellentétben az első bajnokcsapat 12 játékosával (igaz, több mint kétszer annyi mérkőzésen) 18-an játszottak. Úgy lett bajnok a Vasas, hogy a legkevesebb gólt kapta, s a legtöbbet rúgta. Utóbbi elsősorban az Albert Flórián és Tichy Lajos mögött a góllövőlistán harmadik

lőtt a KK döntőjében az olasz Bolognának, amelyben - többek mellett - Janich, Haller és Pascutti is játszott. A hazai 5:1 érdektelenné tette a visszavágót... (1:2). Bundzsák Dezsőnek egyébként a Közép-európai Kupa szinte a specialitásának számított. Nemcsak az 1962-est döntötte el, hanem az 1957-est is: akkor a Vasas 5:2-es összesítéssel nyerte el a serleget a Vojvodina ellen (4:0, 1:2). Az akkor éppen belsőcsatárt játszó Bundzsák, 90 000 néző előtt a Népstadionban, két gólt is szerzett, majd ő jegyezte Újvidéken is a mérkőzés első gólját.

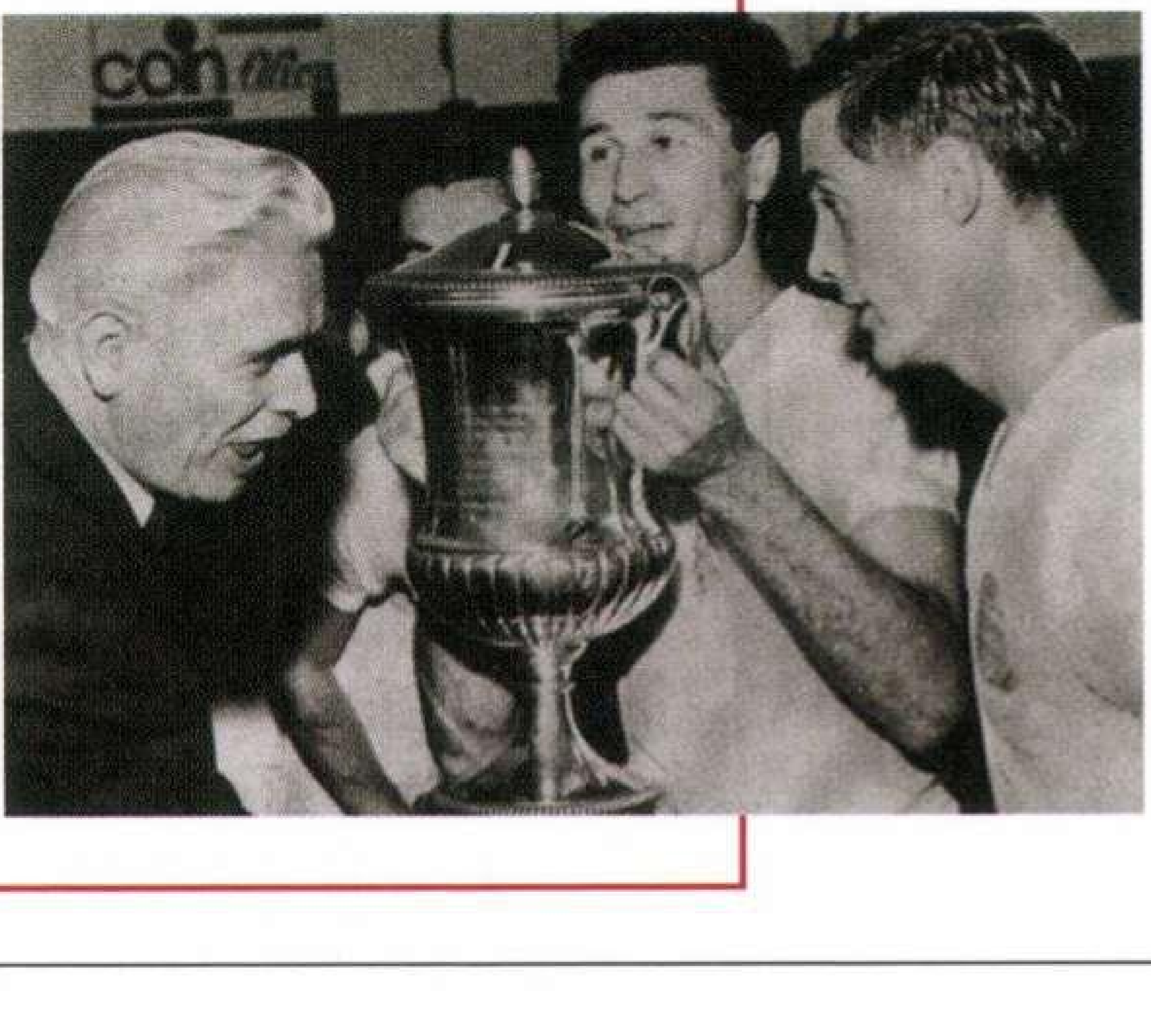

Bundzsák Dezső a kupával, Terpitkó András és Kékesi Mihály között

Machos Ferenc érdeme, aki 17 találatával a gólok több mint negyedét szerezte. Az értékelők az idény után a csapat egységét emelték ki, megjegyezve, azért is számított ez kiemelendőnek, mert tulajdonképpen két generáció adta a keretet. A 33 éves Bundzsák, a 32 éves Kárpáti és a 29 éves kvartett, Sárosi László, Berendy Pál, Csordás Lajos és Machos Ferenc alkotta az egyik korosztályt, a 19-20 évesek, Farkas, Mészöly, Ihász, Kékesi, s a „már" 22 éves, minden mérkőzésen védő, kapusként kifejezetten fiatalnak számító, mégis kulcsemberré előlépő Szentmihályi Antal a másikat.

1962 tavaszán az együttes megvédte bajnoki címét, aligha kell hangsúlyozni, története során először. A csapat egy „hetessel" kezdte a szezont, Machos három, Pál II, Farkas és Sárosi egy-egy góljával, valamint egy öngóllal 7:0-ra verte a Győrt. Ám a folytatás kevésbé szépen alakult, a következő négy fordulóban egy győzelem, egy döntetlen és két vereség volt a mérleg. Augusztus 20-án az ország ünnepelt, a Vasas-tábor busongott, miután a csapat egyáltalán nem kalkulált vereséget szenvedett Pécsett. Ám utána márciusig veretlen maradt, októberben két héten belül egyaránt 3:2-re verte meg a Népstadionban a Ferencvárost és a Honvédot is. (A hat gólból a remek Bundzsák Dezső egymaga négyet lőtt, igaz, kettőt büntetőből.) Az akkor listavezető Tatabányát 3:0-val küldte haza a Vasas.

Az immár listavezető Vasas volt az arany első számú esélyese - s aztán célba is ért, noha a márciusi, a Fradi elleni 0:3 után időlegesen az Újpest vette át a vezetést. Ám az utolsó előtti fordulóban (a chilei világbajnokság miatt viszonylag korán, már április 8-án), a Népstadionban tulajdonképpen bajnoki döntőt játszott a két csapat. Az akkor még egy ponttal jobban álló lila-fehéreknek elég lett volna a döntetlen is, azt kalkulálva, hogy az utolsó játéknapon már egyik esélyes sem hibázik. Ám a Vasas megnyerte a rangadót - elsősorban Machos Ferencnek köszönhetően. Három gól esett a meccsen, előbb két balszerencsés öngól (Rajna Károlyról és Mészöly Kálmánról is saját kapujába perdült a labda), majd egy igazi, mely Machos lövéséből született, tulajdonképpen eldöntve a bajnoki címet.

Mert utána már „csak" meg kellett verni az Ózdot a Fáy utcában. Nem jelentett gondot: már szűk félóra alatt zsákban volt a meccs, Machos Ferenc, Farkas János és Mathesz Imre is gólt lőtt. Kékesi Mihály találata csak újabb elixír volt az amúgy is ünneplő közönségnek.

A nyáron a Vasas még megszerezte a Közép-európai Kupát is, mégpedig a döntőig vezető út nagy részén a chilei világbajnokságra utazott válogatott játékosai nélkül. Maradt azért így is pár elég jó futballistája: a Fiorentinának Machos Ferenc, a Spartak Trnavának Pál I László lőtt mesterhármast. A döntő pedig - már teljes csapattal - Bundzsák Dezső jutalomjátéka lett.

Némi megtorpanás következett ezután, két bajnoki cím után különösen meglepő volt az 1962-1963-as idény kilencedik helye. (S még az a tény sem kozmetikázza a gyenge teljesítményt, hogy a csapatnak rengeteg nemzetközi kötelezettségnek kellett eleget tennie, s hogy gyakorta zavarták sérülések a munkát. Az elnyűhetetlen Berendy Pál is mulasztott mérkőzést, aki pedig 1952-től kezdve mindössze két meccset hagyott ki, azt is még 1954-ben.) Nem volt sokkal szívderítőbb az 1963-as őszi idény ötödik helye sem, a Vasast éppen úgy három pont választotta el a bajnok Győrtől (és a második Honvédtól, illetve harmadik Ferencvárostól), mint a tizenegyedik helyezett Diósgyőrtől és tizenkettedik Szegedtől. 1964-ben még egy helyet visszaesett, csak hatodik lett a játékosállománya alapján (a Fradi elleni mérkőzésen például a Szentmihályi - Ihász, Mészöly, Sárosi - Bakos, Fister - Pál I, Machos, Kékesi, Puskás, Farkas tizenegy játszott) sokkal többre hivatott piros-kék legénység.

Ha a helyezéseket nézzük, nem ígérte semmi, hogy a következő két év a Vasasé lesz az NB I-ben. Még a bajnokság előtti, immár „szokásos" dél-amerikai túra mérlege sem sejtetett sok jót. Ám ha a játékosállományt vesszük alapul, már más a helyzet. Az évtized elején két bajnoki címet nyert fiatalok futballista-pályafutásuk delelőjére értek. Az idény elején még csikorgott a gépezet (ez volt az az időszak, amelyben Illovszky Rudolf végleg átállította a csapatot a 4-2-4-es hadrendre), de a majdnem a nyár derekáig tartó futballtavaszt négy győzelemmel zárta, s ez elég volt az elsőséghez. (Igaz, akkor még a vesztett pontokat tekintve a Fradi állt jobban.) A kilencedik fordulótól kezdődően folyamatosan az élen álló Vasas ősszel nyolc meccsen nem kapott ki, de aztán a leg-

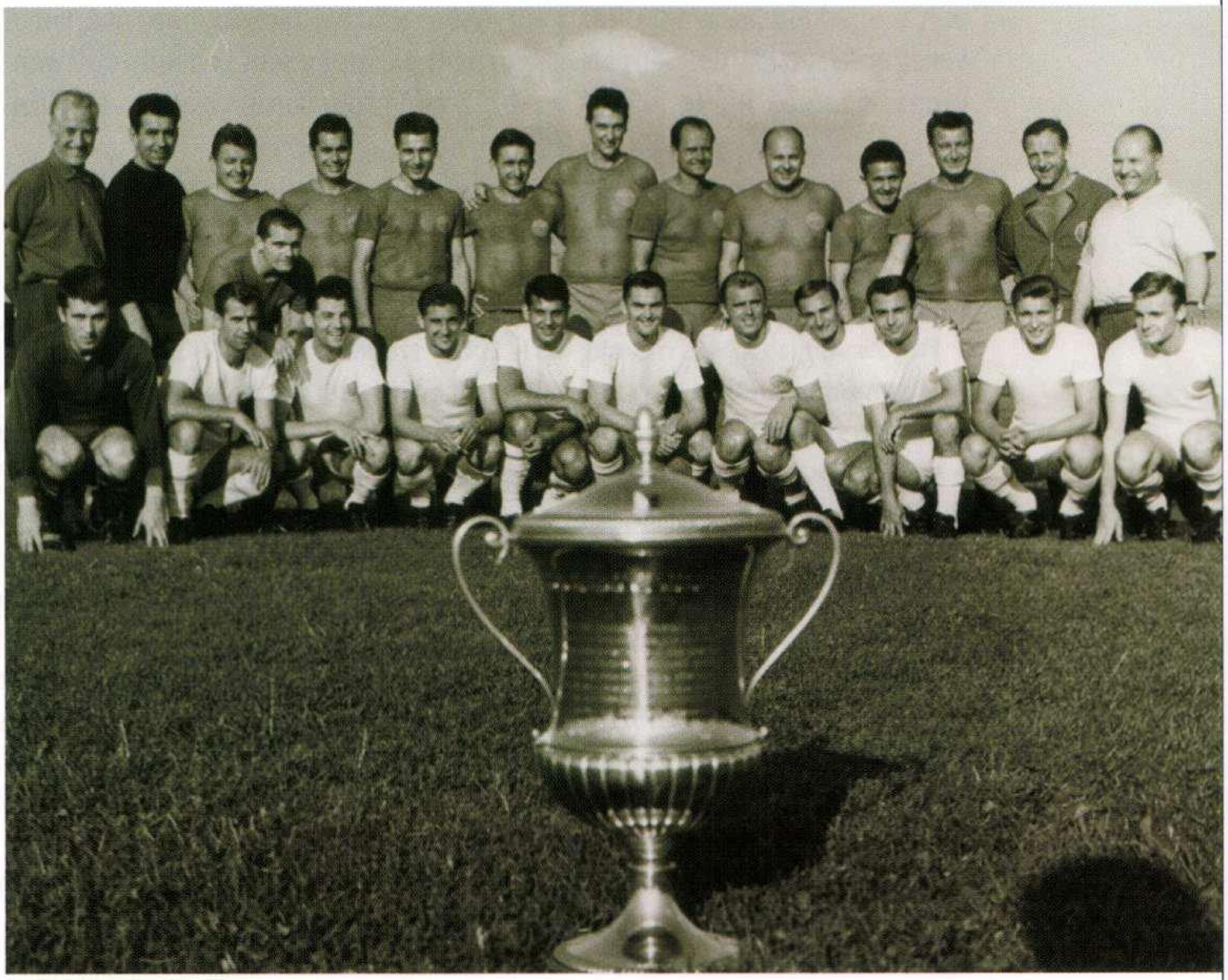

Két generáció egy képen: a Vasas 1956-os és 1965-ös KK-győztes csapata. Állnak (balról) az idősebbek: Baróti Lajos edző, Kamarás, Csordás, Berendy, Sárosi, Bundzsák, Raduly, Szilágyi I, Kárpáti, Teleki, Lenkei, Kontha, Illovszky, Tőke János. Elöl: Varga, Mathesz, Bakos, Molnár, Farkas, Ihász, Mészöly, Fister, Pál T., Puskás, Lázár-Liebhaber

rosszabbkor botlott meg kétszer is: az Újpest, majd a Dorog elleni vereség azt jelentette, hogy az utolsó előtti forduló előtt azonos pontszámmal állt a Vasas és a Ferencváros. Ismételte magát a történelem: akárcsak 1962-ben, az első és a második játszott „bajnoki döntőt". S megint a Vasas nyert! Akkor az Újpest, most a Ferencváros ellen. Október 31-én – 55 ezer néző előtt a Népstadionban – óriási meccset játszott a két bajnokesélyes. Az egyetlen gól az első félidő hosszabbításában esett, Puskás Lajos átadásából Farkas János lőtte a labdát a kapuba. Az utolsó forduló ismét 1962-t idézte: a Vasas a Fáy utcában négy gólt szerezve biztosította be újabb bajnoki címét. Akkor az Ózd, most egy másik bányászváros csapata, a Salgótarján kapott egy négyest az angyalföldiektől. *Hegyi Iván,* a Vasas-futball kiváló ismerője külön is megemlíti az esztendő kapcsán *Tíz a százhoz* című könyvében: úgy lett bajnok a piros-kék alakulat, hogy mindössze három bajnoki mérkőzését játszotta a Fáy utcában!

A bajnoki cím már a második fontos titulus volt, amit az esztendő során megnyert a Vasas, ugyanis a nyáron Mészöly Kálmán tizenegyesgóljával az olasz Fiorentinát legyőzve, megnyerte a bécsi négyes döntőben a Közép-európai Kupát. A magyar futballisták egyik mumusával, a svéd Kurt Hamrinnal felálló firenzei csapat legyőzése is óriási fegyverténynek számított, de a nagy meccs az elődöntő volt. A Vasas azon a Sparta Prahát verte 5:4-re, 120 perces csatában.

1965 nagy éve volt a Vasasnak – de 1966 még nagyobb. A bajnoki címét megvédő gárda nem talált legyőzőre a hazai mezőnyben, magyarul veretlenül lett bajnok. Olyan bravúr volt ez, ami azóta sem sikerült senkinek, s annak előtte is csak az 1932-es Ferencváros, az 1936-os Hun-

TÖBB MINT LEGENDA

Mindenki Jancsikája

Farkas János (1942. március 27.–1989. szeptember 29.) a László Kórház futballcsapatában tűnt fel, onnan hívták meg az ifjúsági válogatottba, majd került a Vasasba. 1959 és 1972 között négyszer volt bajnok, háromszor KK-győztes, egyszer gólkirály a piros-kékek színeiben. 290 élvonalbeli találkozóján 169 gólt szerzett. 1963-ban kölcsönjátékosként a Ferencvárossal VVK-elődöntős volt. Az ifjúsági válogatottal az UEFA-torna győztese lett, 1964-ben Eb-bronzérmet és olimpiai bajnoki címet nyert. Az 1962-es világbajnokságon nem játszó tartalék, 1966-ban a magyar csapat egyik legjobbja, a brazilok elleni mindmáig világhírű álomgól szerzője volt. Utóbbi év őszén a franciákat 4:2-re, az osztrákokat 3:1-re legyőző válogatott mind a hét gólját ő szerezte! Előbbi meccs után a kor legjelentősebb nemzetközi futballmagazinjának, a France Footballnak a címlapjáról ő mosolygott az olvasókra, az alábbi titulussal: Monsieur But, azaz Gól úr. 1968-ban játszott a világválogatottban. 1966-ban, egyébként közvetlenül Albert Flórián és Bene Ferenc mögött, hetedik, 1967-ben tízedik volt az Aranylabda-szavazáson. Ezek a „száraz" adatok egy zseniről, aki pályafutása legszebb napjaiban a világ egyik legjobb csatára volt, s akinek chilei ragária és az 1952-es Bp. Honvéd volt rá képes a magyar profi bajnokság kiírása, azaz 1926 óta. Az angyalföldi legénység hat ponttal előzte meg a második helyezett Ferencvárost, már egy hónappal a bajnoki zárás előtt biztosította titulusát. *Hoppe László Labdarúgó-bajnokságaink, 1901-1969* című könyvében így foglalta össze a piros-kékek legfontosabb erősségeit: „Pedig a Vasast is érték súlyos csapások (Ihász, Fister sérülése), de az a nyereség, amit a debreceni Puskás - egy kissé hosszadalmas, ám végül is sikeres - beilleszkedése, a Győrből jött Korsós szereplése, Farkas nagy formája, Mészöly „új hulláma”, valamint a többiek megnyugtató játéka, a jó felkészülés, a választott 4-2-4-es játékrendszer egyre jobb kidolgozása és alkalmazása, a taktikai fejlődés és a fegyelmezettség jelentett, meghozta gyümölcsét.” Ősszel, az 1966-os angliai világbajnokság után, a Vasas 3:0-ra verte meg az ezüstérmes Ferencvárost, 2:0-ra a bronzérmes Tatabányát és 4:1-re a negyedik helyezett Újpesti Dózsát...

Néhány hónappal később, 1967 elején, a Vasas ismét Dél-Amerika felé vette az irányt, Chilébe, a Hexagonal-kupára tartott. Alkalmasint tét nélküli gálatorna volt, mégis az ott elért siker a magyar klubfutball egyik legnagyobb diadala, a Vasas esetében vetekszik a KK-győzelmekkel, vagy az 1958-as BEK-elődöntőbe jutással. Az öt ellenfélből kettő akkoriban a világ legszűkebb elitjébe tartozott: a Pelével felálló Santos és a Világkupa akkori védője, az uruguayi Penarol. E két alakulatot előzte meg a Vasas, meg a három chilei sztárklubot, az Universidad de Chilét, a Colo-Colót és az Universidad Catolicát. Az indiánvezérről elnevezett santiagói brigádot például 9:3-ra verte meg a Vasas, amely végül három győzelemmel és két döntetlennel, 20:9-es gólkülönbséggel

jongói Concepcion városában ma is működő Farkas Klubot alapítottak. Néhány éve avatták fel a Jancsikának becézett klasszis domborműportréját. A csatár egyik nagy hazai rajongója, Hegyi Iván az alábbi történetet elevenítette fel *Magyarok nagy pályán* című könyvében: „... a kedvesen bohém és - szédítő kvalitásai ellenére - híresen szerény futballistát mindenki szerette. Mészöly még ölre is ment érte. Amikor a Pipacs bárban, melynek üzletvezetője Vadas György, a neves FIFA-játékvezető volt, egy bolgár követségi ember magyarul odaszólt Farkasnak, hogy „Mit iszol, cigány?”, a középhátvéd gondolkodás nélkül leütötte a diplomatát. Farkas csodálkozva kérdezte jó barátját: - Miért csaptad le? „Nem hallottad, lecigányozott!" - Na és, nem az vagyok?”

nyerte meg az óriási trófeát. Egyébként ez volt az első alkalom, hogy Pelé, a Király magyar csapat ellen játszott - s bár nagyszerűen futballozott (őrzője, Mathesz Imre azt mondta a 2:2-es meccs után, hogy „Pelé a világ legjobb labdarúgója, ez a korábbi véleményem csak megerősödött bennem a kilencven perc benyomásai alapján"), nem tudta győzelemre vezetni a csapatát a Vasas ellen. A piros-kékek jobb gólarányukkal (2,22 a Santos 2,16-jával szemben) nyerték meg a trófeát, profitáltak abból, hogy - elsősorban Farkas János és az élete legjobb formájában játszó Korsós István révén - mérkőzésenkénti négygólos átlaggal tündököltek. A hazaérkezés után Boskovics Jenő, az MTI nagytekintélyű újságírója (s nem utolsósorban a Vasas nagy barátja) hosszú és élvezetes beszámolót írt a túráról a Labdarúgás című havilap márciusi számába. Ebben idézi a Csordás Lajos véleményét, a vezetőedző az alábbi tizenegyet jelölte a torna álomcsapatának: Gilmar (Santos) - Carlos Alberto (Santos), Cruz (Colo-Colo), Varela (Penarol), Ihász (Vasas) - Lima (Santos), Hodge (Universidad de Chile) - Molnár (Vasas), Farkas (Vasas), Pelé (Santos), Korsós (Vasas). Az írásból egyébként az is kiderült, hogy Rózner Győző, a Vasas szakosztályvezetője 22 500 dollárt számolt le a hazaérkezés után, „ez a valutamennyiség" - a cikkíró szerint - sok-sok, külföldi megrendelésre dolgozó vállalatunknak is dicsőségére válna". Rózner hozzátette: „Amikor legutóbb Chilében jártunk, még csak 2700 dollárt fizettek meccsenként, azóta emelkedett a Vasas rangja, a Hexagonal-tornára már ötezer dollárért szerződtünk, mérkőzésenként. Valószínű, hogy a következő alkalommal már nem leszünk ilyen olcsók."

A szakosztályvezető elmesélte, hogy a santiagói El Mercurio az első oldalán közölte Mészöly Kálmán és Farkas János (állítólagos) kijelentését, amely szerint nem akarnak profi futballisták lenni. Ennek szó szerinti igazságtartalma alkalmasint nem veendő nagyon komolyan, mindenesetre utal arra, s aláhúzza: e két játékost, illetve a Vasas szinte min-

TÖBB MINT LEGENDA

A Szőke Szikla

Mészöly Kálmán (1941. július 16.-) Óbudán, a Textilfestő (későbbi nevén: III. kerületi TVE) csapatában kezdett futballozni 1952-ben, majd 1959 elején elvitte a Duna másik partjára a Vasas. Az angyalföldi klub színeiben 1959 és 1972 között 279 mérkőzésen 32 gólt szerzett. Négy bajnoki címet nyert, s a piros-kékekkel háromszor is megnyerte a Közép-európai Kupát. A válogatottal a hatvanas években két világ- és egy Európa-bajnokságon szerepelt, 1964-ben Eb-bronzérmes lett. Két-két alkalommal szerepelt a világ- és az Európa-válogatottban, e találkozókon két gólt is lőtt. Fénykorában a világ egyik legjobban fejelő védője volt. Hegyi Iván Magyarok nagy pályán című könyvében szerepel: az akkor 25 éves Szőke Sziklát 1967 elején, a Hexagonal-torna után a Penarol 500 000 dollárért szerződtette volna. Ám Mészöly nem ment, mint ahogy nem

KÖZKINCCSÉ TÉTETIK

A Vasas és Kádár

Kádár János kedvenc csapata volt a Kádár-korszak első évtizedének legeredményesebb csapata. Véletlen volna?

„A kádári periódus első harmadának legsikeresebb csapata azonban a Rákosiék által némi fenntartással kezelt Vasas lesz, mely 1956-tól a hatvanas évek végéig ötször végez a tabella élén. Története során először mindjárt az első, csonka bajnokságban, 1957-ben. Ennek szimbolikus súlyát - úgy gondoljuk - nemigen lehet túlbecsülni!" - írta Hadas és Karády.

Alighanem Illovszky Rudolf is sokszor szembesülhetett ezzel a véleménnyel, mert így replikázott Végh Alpár Sándornak a korábban már citált írásban: „Örökké azt hányták a szemünkre, hogy persze, mi a párt csapata vagyunk, és mindent megkapunk. Nem igaz! Megnézhette bárki a Fradi-pályát meg a miénket, óriási különbség volt a kettő között." *(Magyar Nemzet, 2001. augusztus 30.)* S Rudi bácsi még hozzátette: „Kádárt kétszer, ha láttam kint, összesen."

Hasonlóképpen emlékezett a klub és a politika kapcsolatára a remek balhátvéd, Ihász Kálmán egy a Magyar Hírlapnak adott, 2011-es interjújában: „Azt persze mindig tudtuk, hogy vagy Kádár János vagy Gáspár Sándor vagy Biszku Béla ott ül a díszpáholyban, de ők nem szóltak bele semmibe. Legalábbis mi, futballisták nem tudtunk erről. Nekem személy szerint jólesõ érzés volt, hogy olyan emberek tisztelték meg figyelmükkel mérkőzéseinket, akiknek döntéseitől az ország sorsa függött".

---

mondott igent később más külföldi kérőknek sem. Pályafutása végéig hű volt a Vasashoz, amely azonban furán bánt vele: már 1971-ben visszavonultatta volna, de aztán ezt egy esztendővel eltolta, mert Dél-Amerikába csak Mészöly Kálmánnal és Farkas Jánossal együtt várták a Vasast. Angyalföldön egy olyan középhátvédet nyilvánítottak fölöslegessé 1972-ben, aki abban az esztendőben - többek között Sepp Maier, Carlos Alberto, Bobby Moore, Franz Beckenbauer, Bobby Charlton, Denis Law és Gerd Müller társaságában - a világválogatottban játszott!

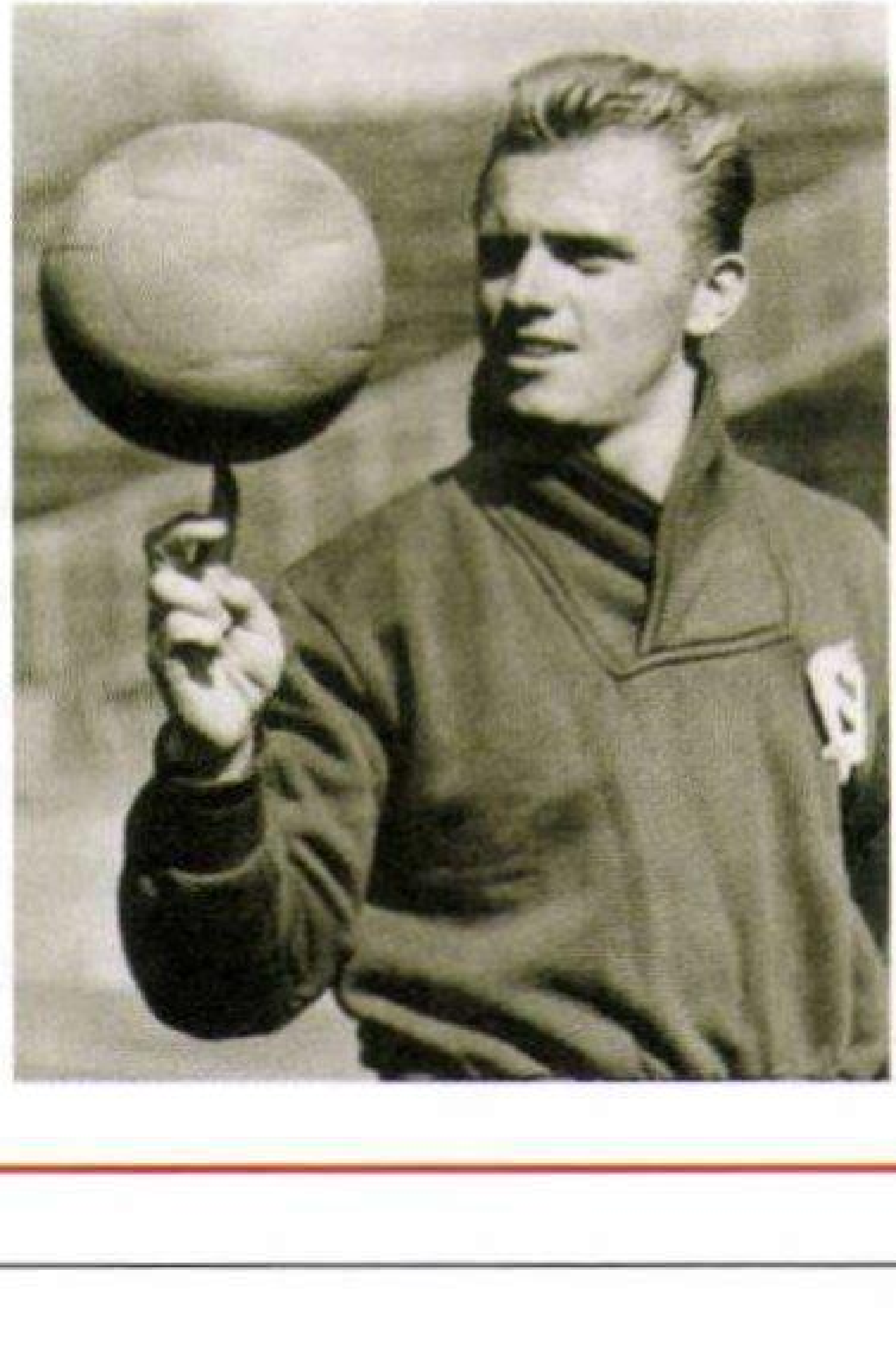

A megfiatalított Vasas 1971-ben. Állnak (balról): Tamás, Fábián, Lakinger, Mészöly, Vidáts, Ihász. Elöl: Tóth B., Puskás, Müller, Farkas, Ladinszky

den kulcsjátékosát szívesen leszerződtették volna a tornán részt vevő dél-amerikai klubok, beleértve a különösen Farkas János által elbűvölt Santost is. (Tényleg más idők voltak: a Labdarúgás e száma a Vasas nagysikerű túrájáról szóló beszámoló mellett A Copacabana titkai címmel közölte Albert Flórián visszaemlékezését januári, brazíliai vendégjátékáról.)

A Hexagonal-kupa megnyerése jelentette a Vasas aranykorszakának a végét. Nehezebb idők vártak a Fáy utcai alakulatra, nem is mindig kellően átgondolt döntésekkel. Szinte teljesen kicserélődött az alapcsapat, 1970-ben például már a következő tizenegy nyerte meg a pozsonyi Inter ellen a Közép-európai Kupát: Mészáros - Fábián, Mészöly, Vidáts, Lakinger - Müller, Menczel - Török, Puskás dr., Farkas, Tóth B. (Megjegyzendő: nem ez volt a legerősebb formáció, Tamás Gyula és Ihász Kálmán feltétlenül beletartozott abba.)

TÖBB MINT LEGENDA

Béla, Béla, Béluska

Várady Béla (1953. április 12.-) 1970-ig a Putnoki Bányász, majd 1970-1971-ben az Ózdi Kohász játékosa volt. Tizennyolc évesen került a Vasashoz, amelyben rövid megszakítással 1985-ig játszott. 1977-ben bajnoki címet nyert a piros-kékekkel, abban az esztendőben gólkirály és európai ezüstcipős is lett. Kétszeres MNK-győztes, noha a második fináléban nem játszott. KK-győztes. 1983 és 1985 között a francia Tours csapatában futballozott, majd visszatért Angyalföldre, de hamarosan a Váci Izzóhoz került. Pályafutása „levezető" részében az osztrák UFC Pama, illetve itthon, a harmadik vonalban a Magyar Kábel futballistája volt. A válogatottban 36

Máig is érthetetlen, miért váltak aztán kegyvesztetté a legjobbak (Mészöly Kálmán és Farkas János) még a harmincadik születésnapjuk előtt - biztosan nem azért, mert a szurkolók nem szerették őket: 1974. február 28-án, kettőjük és Ihász Kálmán búcsújátékán 25 000 néző búcsúzott tőlük.

A megfiatalított csapat 1973-ban érte el első nagy sikerét, a Bp. Honvéd elleni döntőt 4-3-ra megnyerve a Magyar Népköztársasági Kupa győztese lett. A Tamás - Török, Fábián, Lakinger, Ihász - Müller (Bazsánt), Vidáts, Kovács F. - Szabó, Gass (Szőke), Várady összetételű együttesből különösen a húszéves Várady Béla tündökölt: három gólt lőtt az ellenfél kapusának, Bicskei Bertalannak.

A Vasas (egyre ritkuló) sikereit szerették az ellenfelek és az ellenfelek szurkolói politikai kontextusba ágyazni. Az 1977-es (mindmáig utolsó) bajnokcsapat diadalának éve egybeesett a Vasas Szakszervezet születésének 75. évfordulójával. A matematika tényszerű, a dátumok stimmelnek, de méretes igazságtalanság lenne az angyalföldi gárda sikerének értékét kétségbe vonni. A visszatért Illovszky Rudolf keze alatt nagyon erős, egyszersmind látványos támadójátékot mutató gárda alakult, amelyben Müller Sándor elsőrangúan dirigált. Zombori Sándor elképesztő távokat futott le mérkőzésről mérkőzésre, miközben temérdek labdát szerzett, s megcsillantotta kivételes rúgótechnikáját. Gass István jobbnál jobb labdákkal szolgálta ki a csatárokat, vagyis a posztján a zseniális Fazekassal is versenyre kelő Kovács István, az ördöngösen cselező Izsó Ignác és a gólkirály, az európai ezüstcipőt elnyerő Várady Béla alkotta triót. A Népsport osztályzatai alapján Müller Sándor és Várady Béla lett az Év játékosa - kuriózum, hogy hajszálpontosan egyforma eredménnyel. Bár a véletlen hozta így, tény, hogy nehéz lett volna bármelyiküket a másik elé rangsorolni. A Vasas 100-45-ös gólkülönbséggel zárta az évet, mindössze három bajnokiján nem szerzett gólt. A kulcsidőszak április közepe volt, a Vasas előbb az Új-

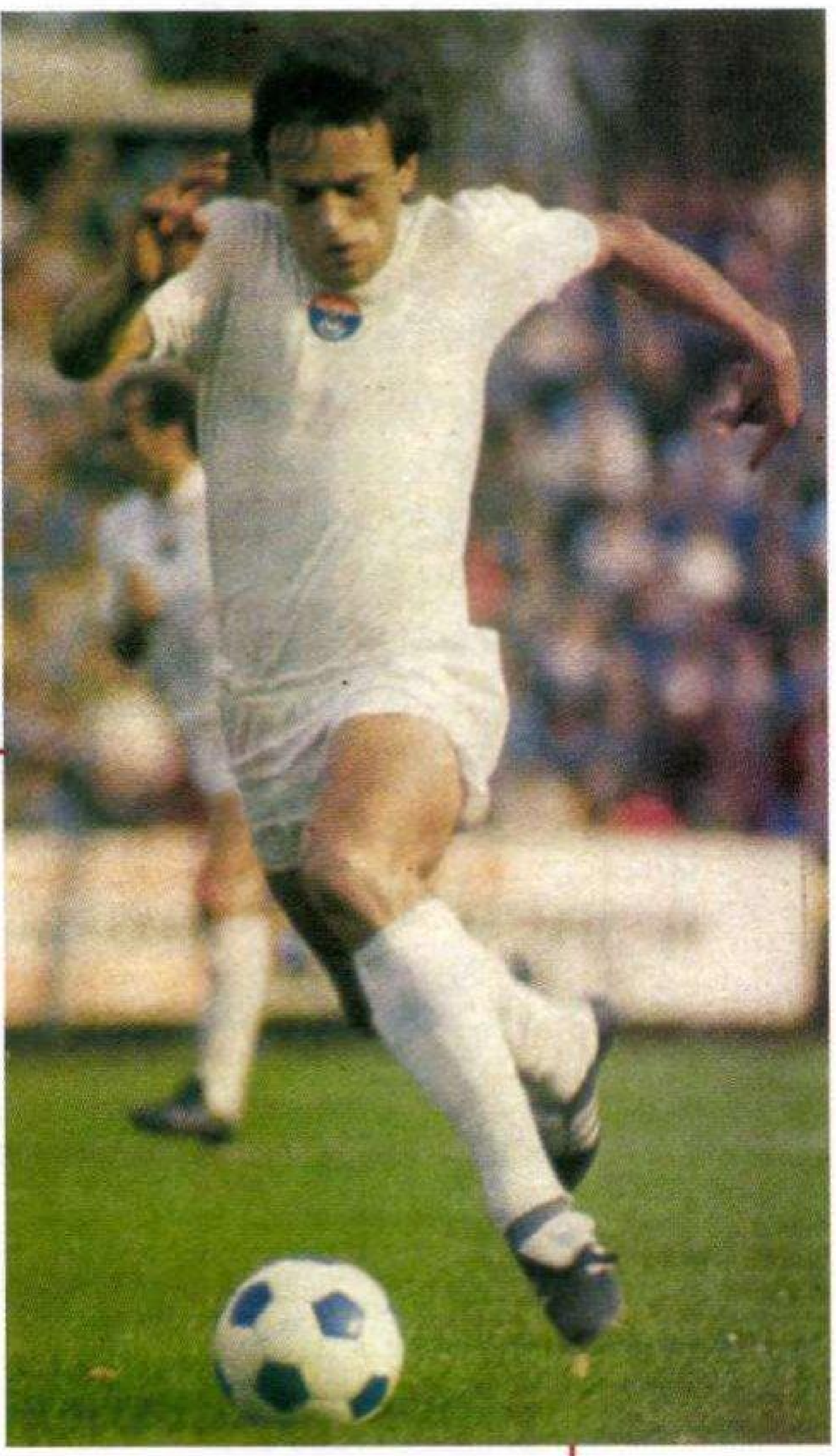

mérkőzésen 13 gólt szerzett. A müncheni olimpia ezüstérmese. 1974-ben tagja volt az utánpótlás Eb-aranyat nyert magyar együttesnek. Kiutazott az 1978-as argentínai világbajnokságra, de ott sérülése miatt nem tudott pályára lépni. A hetvenes években ő volt a piros-kékek első számú csatára, 338 bajnoki mérkőzésen 174 gólt rúgott. A kapusok és a sorfalba álló védők valósággal rettegtek iszonyatos erejű lövéseitől, miközben hívei kajánul danászták: „Béla, Béla, Béluska, lába, mint a géppuska!”

pestet, majd a Ferencvárost is 4-1-re verte meg a Népstadionban, kettős rangadón. Utóbbin 75 000 néző figyelte a piros-kék varázslatot. Abban az esztendőben egyébként a Vasas közel állt a duplázáshoz, a Diósgyőri VTK mögött második lett az MNK-ban.

Mindennek már 34 éve, s a Vasas azóta sem tudja megközelíteni hajdani sikereit. Igaz, kétszer is megnyerte a Magyar Népköztársasági Kupát (1981-ben a Diósgyőr ellen a Mészáros – Szabó A., Híres, Hegedűs, Kántor - Birinyi, Halász, Zombori Rixer – Kiss L., Izsó tizeneggyel, majd 1986-ban a Ferencváros ellen a Kakas – Farkas, Rácz, Balog, Csorba – Szijjártó, Birinyi, Teodoru – Borostyán, Kovács, Izsó, majd Híres összetételű alakulattal), de a bajnoki címért folytatott vetélkedésekbe nem tud érdemben beleszólni. Az 1977-es bajnoki cím óta a csúcsteljesítményt öt harmadik helyezés (1980, 1981, 1998, 2000, 2001) jelentette.

A rendszerváltozás hozta gazdasági bizonytalanságot nagyon megérezte a klub, noha támogatói többnyire akadtak. Ám 2003-ban szinte a megszűnés szélére került, lelkes hívei még jelképes temetést is rendeztek neki.

Azóta konszolidálódott valamelyest a helyzet, de 2009. december végén a Vasas Futball Kft. 99 százalékos tulajdonrészét egy luxemburgi érdekeltségű cég vásárolta meg, az egyesület külföldi kézbe került. 2011 újabb tulajdonosváltást hozott, már az új tulajdonosi körnek volt köszönhető, hogy az egyesület 100. születésnapját ünneplendő, AS Roma elleni gálamérkőzésen világsztárokat láthattunk Budapesten (0-1). Csak fájó volt arra gondolni, hajdanán világsztárok a Vasasban (is) játszottak.

Az 1957. tavaszi bajnokság

1. Vasas SC	11	7	3	1	36:14	17
2. MTK	11	8	-	3	31:16	16
3. Újpesti Dózsa	11	6	2	3	18:12	14
4. Ferencvárosi TC	11	5	3	3	16:11	13
5. Csepel SC	11	5	3	3	18:18	13
6. Salgótarjáni BTC	11	4	4	3	28:23	12
7. Pécs-Baranya	11	5	2	4	7:12	12
8. Tatabányai Bányász	11	3	4	4	13:16	10
9. Dorogi AC	11	4	2	5	14:21	10
10. Szegedi EAC	11	1	4	6	13:25	6
11. Bp. Honvéd	11	1	3	7	19:27	5
12. Haladás VSE	11	1	2	8	14:32	4

A BAJNOK VASAS JÁTÉKOSAI: Kovalik Ferenc 11 – Kárpáti Béla 11, Kontha Károly 11, Sárosi László 11 – Bundzsák Dezső 10, Berendy Pál 11 – Raduly József 11, Csordás Lajos 11, Szilágyi I Gyula 11, Kaszás László 11, Lelenka Sándor 11. Játszott még: Szilágyi II János 1. Edző: Baróti Lajos.

Az 1960-1961. évi bajnokság

1. Vasas SC	26	15	8	3	59:24	38
2. Újpesti Dózsa	26	14	6	6	51:30	34
3. MTK	26	13	6	7	53:42	32
4. Ferencvárosi TC	26	13	5	8	56:34	31
5. Salgótarjáni BTC	26	13	5	8	44:33	31
6. Szegedi EAC	26	9	11	6	39:44	29

7. Tatabányai Bányász	26	9	9	8	33:33	27
8. Győri Vasas ETO	26	9	7	10	43:31	25
9. Bp. Honvéd	26	7	10	9	41:43	24
10. Csepel SC	26	6	10	10	24:39	22
11. Pécsi Dózsa	26	6	9	11	34:42	21
12. Dorogi AC	26	6	7	13	36:50	19
13. Debreceni VSC	26	7	5	14	33:61	19
14. Diósgyőri VTK	26	3	6	17	25:65	12

A BAJNOK VASAS JÁTÉKOSAI: Szentmihályi Antal 26 - Kárpáti Béla 16, Mészöly Kálmán 24, Sárosi László 16 - Bundzsák Dezső 23, Berendy Pál 26, Mathesz Imre 24 - Kékesi Mihály 23, Machos Ferenc 15, Farkas János 26, Ihász Kálmán 21. Játszott még: Bakos Sándor 12, Borsos Miklós 10, Nagy Károly 10, Csordás Lajos 6, Bárfi Antal 6, Lenkei (Lelenka) Sándor 2, Bodai Ferenc 1. Edző: Illovszky Rudolf

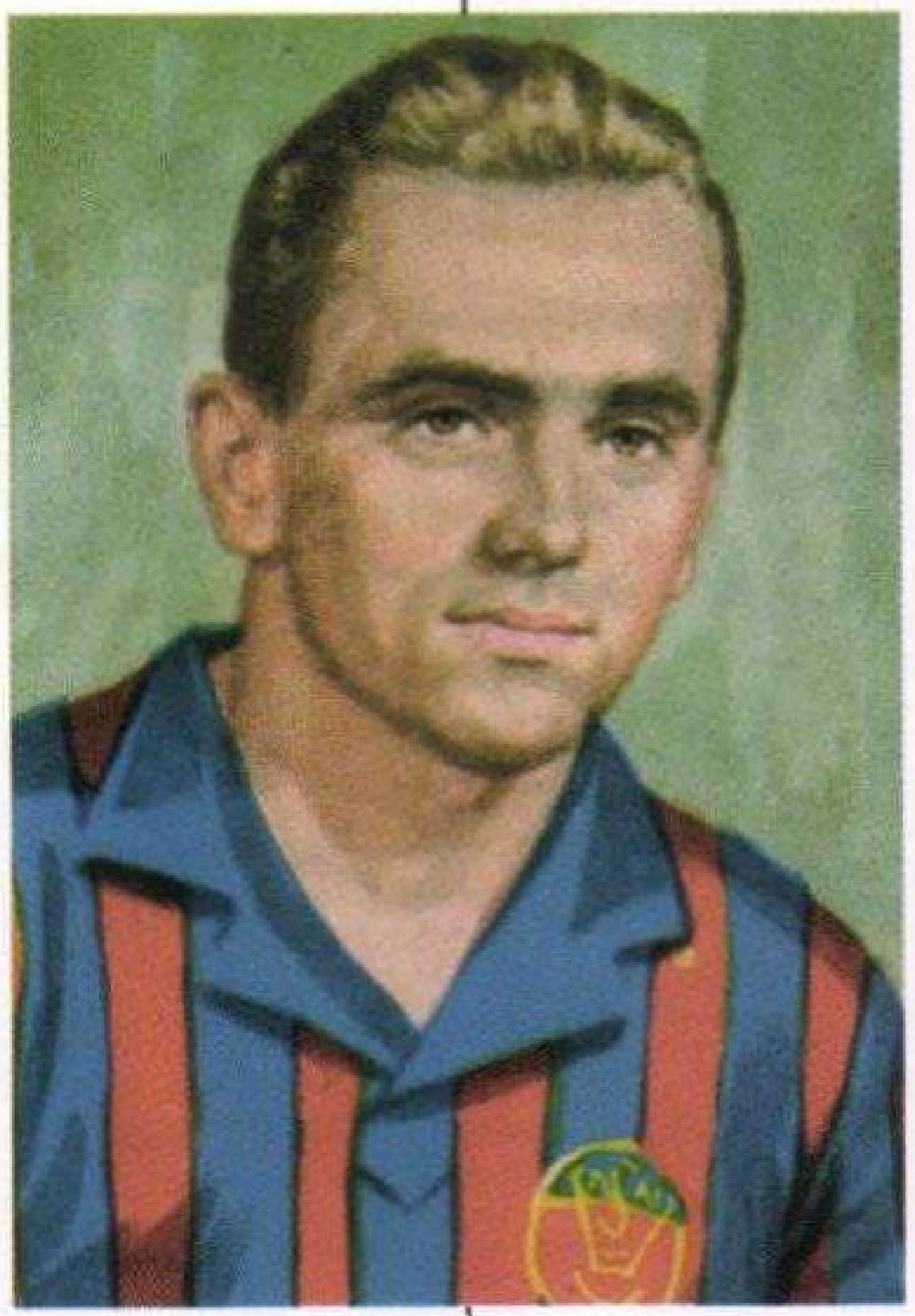

Mészöly Kálmán

Az 1961-1962. évi bajnokság

1. Vasas SC	26	17	4	5	55:27	38
2. Újpesti Dózsa	26	15	6	5	57:30	36
3. Ferencvárosi TC	26	13	7	6	45:26	33
4. Tatabányai Bányász	26	12	7	7	39:28	31
5. MTK	26	11	6	9	55:44	28
6. Dorogi Bányász	26	10	7	9	32:34	27
7. Bp. Honvéd	26	10	6	10	43:39	26
8. Pécsi Dózsa	26	9	4	13	34:40	22
9. Szegedi EAC	26	6	10	10	30:38	22
10. Győri Vasas ETO	26	6	10	10	30:44	22
11. Salgótarjáni BTC	26	6	9	11	33:40	21
12. Komlói Bányász	26	7	7	12	31:44	21
13. Ózdi Vasas	26	9	3	14	37:62	21
14. Csepel SC	26	5	6	15	30:55	16

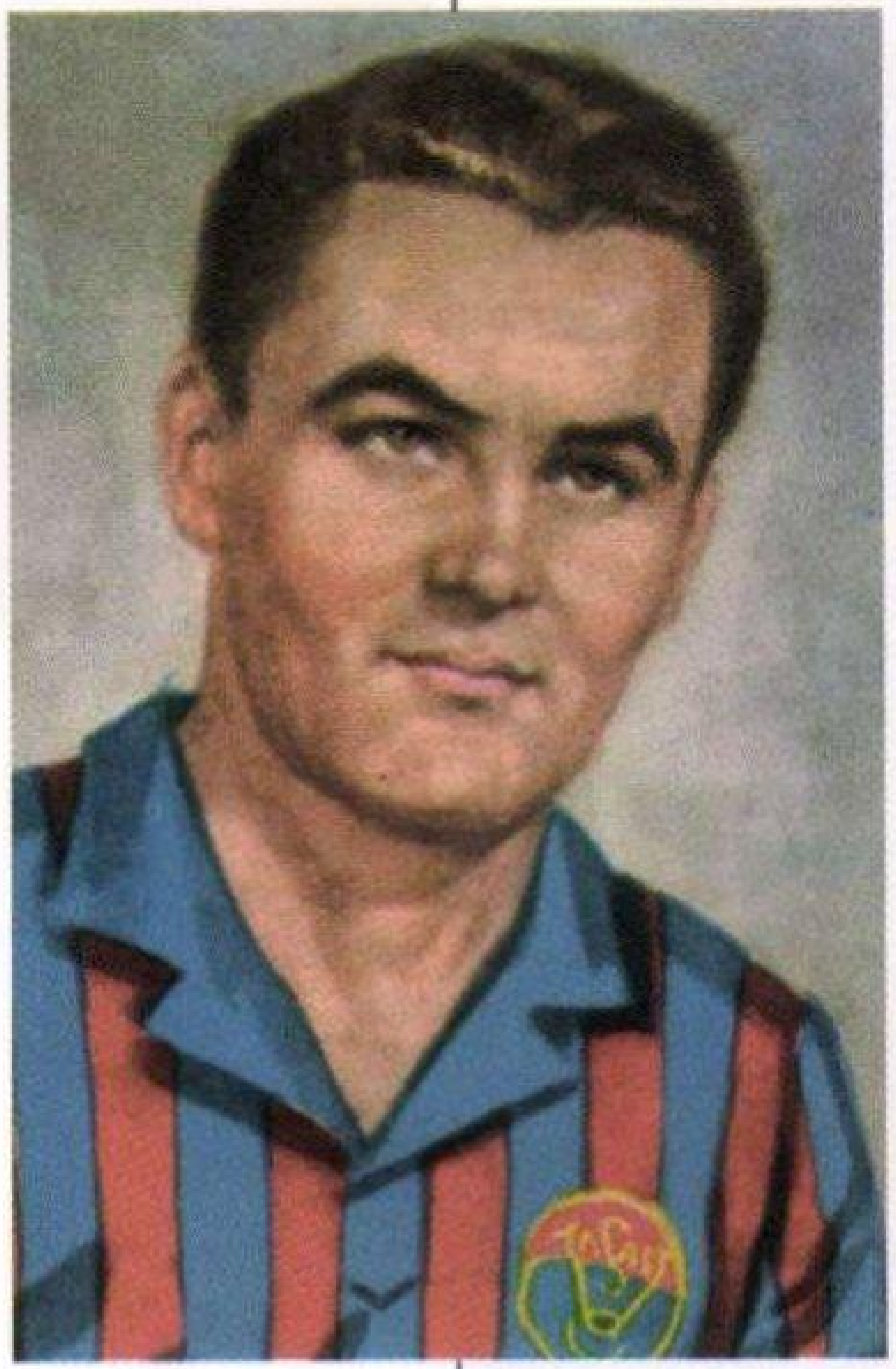

Ihász Kálmán

Az 1962-es bajnokcsapat. Állnak (balról): Mathesz, Kékesi, Bundzsák, Machos, Farkas, Ihász. Középen: Kárpáti, Bakos, Mészöly, Berendy, Sárosi. Elöl: Szentmihályi

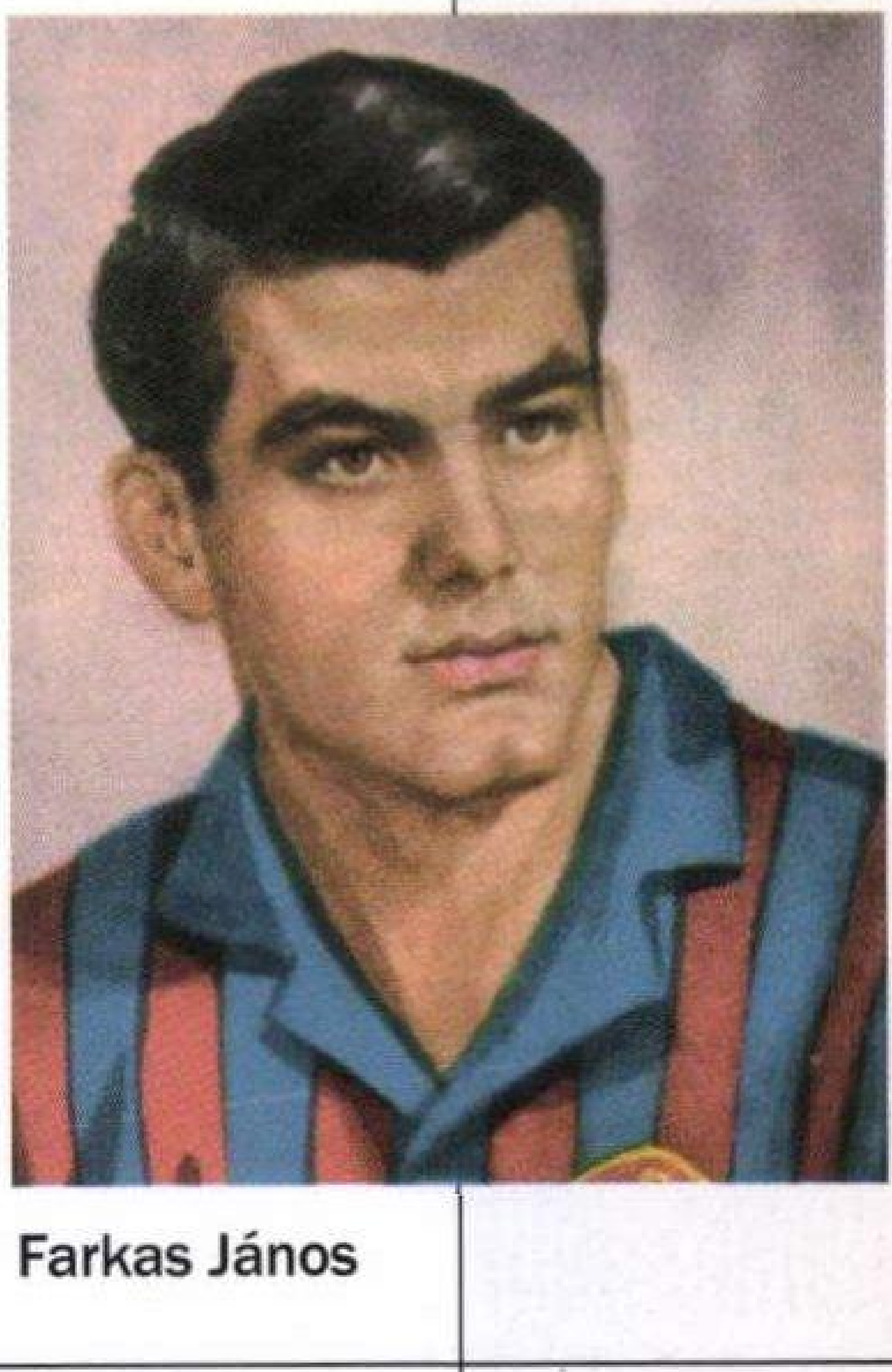

Farkas János

A Vasas történetének talán a legjobb csapata, az 1966-os gárda, amely veretlenül nyerte meg a bajnokságot. Hátsó sor (balról): Csordás Lajos edző, Varga, Ihász, Berendy, Mészöly, Köves, Kenderesi. Középen: Lázár-Liebhaber, Kékesi, Fister, Pál II, Bakos, Mathesz. Elől: Vidáts, Farkas, Puskás, Molnár

A BAJNOK VASAS JÁTÉKOSAI: Szentmihályi Antal 26 - Ihász Kálmán 24, Mészöly Kálmán 26, Sárosi László 17 - Bakos Sándor 16, Berendy Pál 26, Mathesz Imre 24 - Machos Ferenc 24, Bundzsák Dezső 20, Farkas János 22, Pál II Tibor 23. Játszott még: Pál I László 15, Kárpáti Béla 14, Kékesi Mihály 9. Edző: Illovszky Rudolf

Az 1965. évi bajnokság

1. Vasas SC	26	17	5	4	48:19	39
2. Ferencvárosi TC	26	14	8	4	66:31	36
3. Újpesti Dózsa	26	14	5	7	52:30	33
4. Bp. Honvéd	26	12	7	7	47:30	31
5. Győri Vasas ETO	26	12	6	8	41:30	30
6. Tatabányai Bányász	26	9	9	8	30:32	27
7. Pécsi Dózsa	26	10	6	10	30:30	26
8. MTK	26	7	10	9	30:42	24
9. Salgótarjáni BTC	26	5	13	8	25:37	23
10. Csepel SC	26	9	4	13	33:37	22
11. Ózdi Kohász	26	9	4	13	29:57	22
12. Dorogi Bányász	26	6	9	11	26:40	21
13. Komlói Bányász	26	6	6	14	29:47	18
14. Szegedi EAC	26	2	8	16	18:42	12

A BAJNOK VASAS JÁTÉKOSAI: Varga László 26 - Bakos Sándor 21, Mészöly Kálmán

21, Berendy Pál 26, Ihász Kálmán 26 - Mathesz Imre 23, Fister Ferenc 20 - Molnár Dezső 24, Puskás Lajos 24, Farkas János 25, Pál II Tibor 25. Játszott még: Machos Ferenc 6, Sárosi László 6, Lázár Barna 5, Nell Lajos 4, Sas Gyula 2, Jáger György 1, Kékesi Mihály 1. Edző: Illovszky Rudolf

Az 1966. évi bajnokság

1. Vasas SC	26	17	9	-	67:27	43
2. Ferencvárosi TC	26	16	5	5	71:33	37
3. Tatabányai Bányász	26	12	8	6	41:18	32
4. Újpesti Dózsa	26	13	6	7	67:39	32
5. Győri Vasas ETO	26	11	9	6	38:29	31
6. Bp. Honvéd	26	14	3	9	46:43	31
7. Pécsi Dózsa	26	8	13	5	29:30	29
8. Csepel SC	26	10	7	9	32:37	27
9. Diósgyőri VTK	26	10	4	12	30:31	24
10. MTK	26	7	6	13	28:49	20
11. Salgótarjáni BTC	26	6	6	14	24:40	18
12. Dunaújvárosi K.	26	4	9	13	19:37	17
13. Ózdi Kohász	26	4	4	18	31:73	12
14. Dorogi Bányász	26	6	7	17	24:61	11

A BAJNOK VASAS JÁTÉKOSAI: Varga László 21 - Bakos Sándor 25, Mészöly Kálmán 23, Ihász Kálmán 22 - Mathesz Imre 23, Berendy Pál 26 - Molnár Dezső 25, Puskás Lajos 24, Farkas János 26, Fister Ferenc 22, Korsós István 22. Játszott még: Pál II Tibor 11, Kenderesi István (k) 5, Sárosi László 5, Lázár Barna 4, Kékesi Mihály 2. Edző: Csordás Lajos

Az 1976-1977. évi bajnokság

1. Vasas SC	34	25	3	6	100-45	53
2. Újpesti Dózsa	34	22	6	6	88-47	50
3. Ferencvárosi TC	34	18	11	5	78-42	47
4. Bp. Honvéd	34	19	8	7	62-43	46
5. Haladás VSE	34	14	8	12	53-49	36
6. Videoton SC	34	14	7	13	60-46	35
7. Rába Vasas ETO	34	15	5	14	51-46	35
8. MTK-VM	34	15	5	14	56-53	35
9. Tatabányai Bányász	34	15	3	16	58-56	33
10. Diósgyőri VTK	34	13	6	15	40-52	32
11. Zalaegerszegi TE	34	12	7	15	47-47	31
12. Szegedi EOL	34	11	8	15	39-64	30
13. Békéscsabai E.	34	9	10	15	40-57	28
14. Kaposvári R.	34	9	9	16	39-45	27
15. Dunaújvárosi K.	34	9	9	16	37-60	27
16. Csepel SC	34	8	10	16	45-59	26
17. Salgótarjáni BTC	34	10	5	19	42-77	25
18. Dorogi Bányász	34	5	6	23	28-75	16

A BAJNOK VASAS JÁTÉKOSAI: Mészáros Ferenc 32 - Török Péter 32, Hegedűs Béla 31, Komjáti András 34, Kántor Mihály 25 - Müller Sándor 34, Zombori Sándor 34, Gass István 34 - Kovács István 33, Izsó Ignác 31, Várady Béla 34. Játszottak még: Kanász József 16, Földházi István 12, Szőke István 8, Becsei Péter 5, Fábián Tibor 4, Tamás Gyula (k) 3, Tímár István 2. Edző: Illovszky Rudolf.

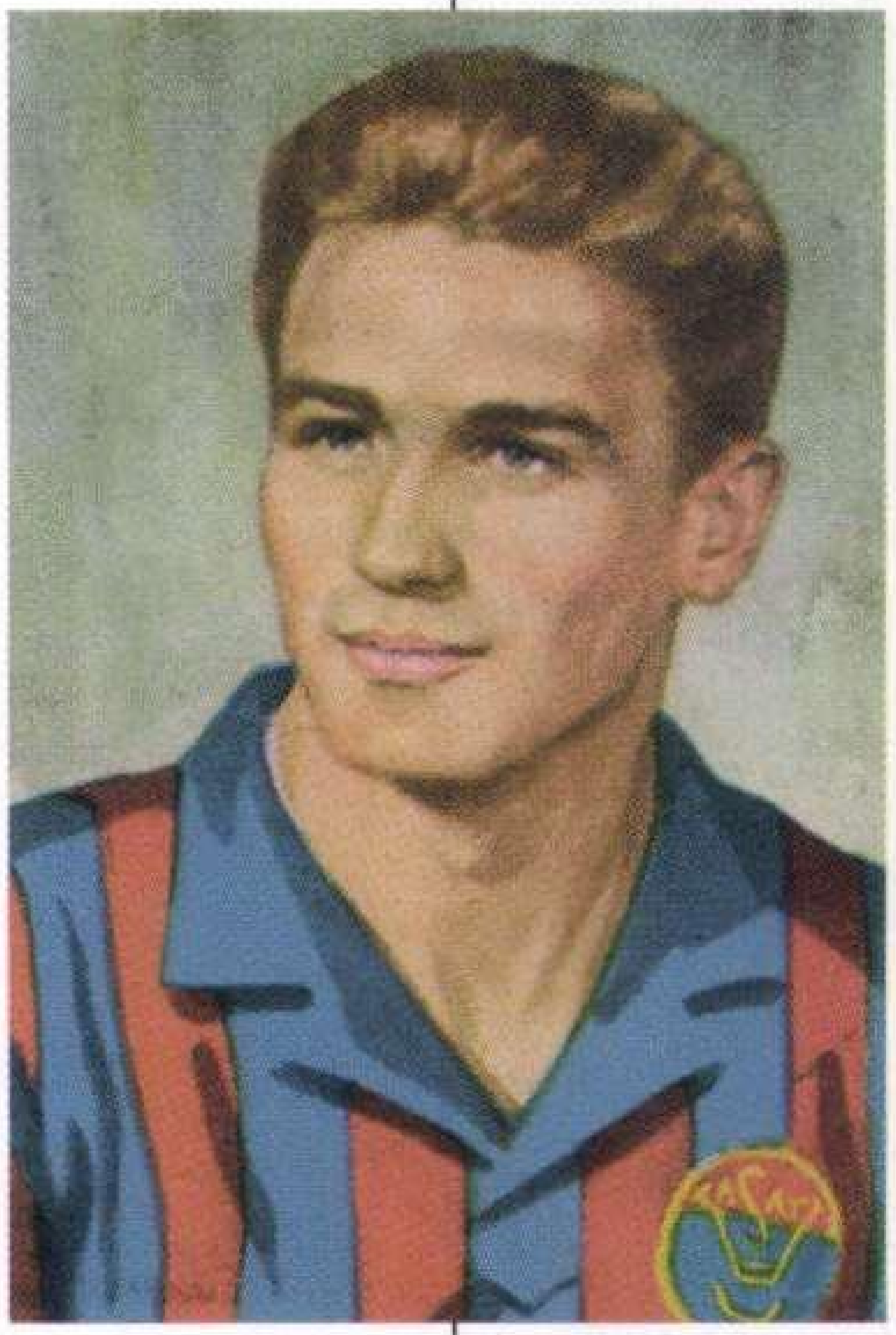

Puskás Lajos

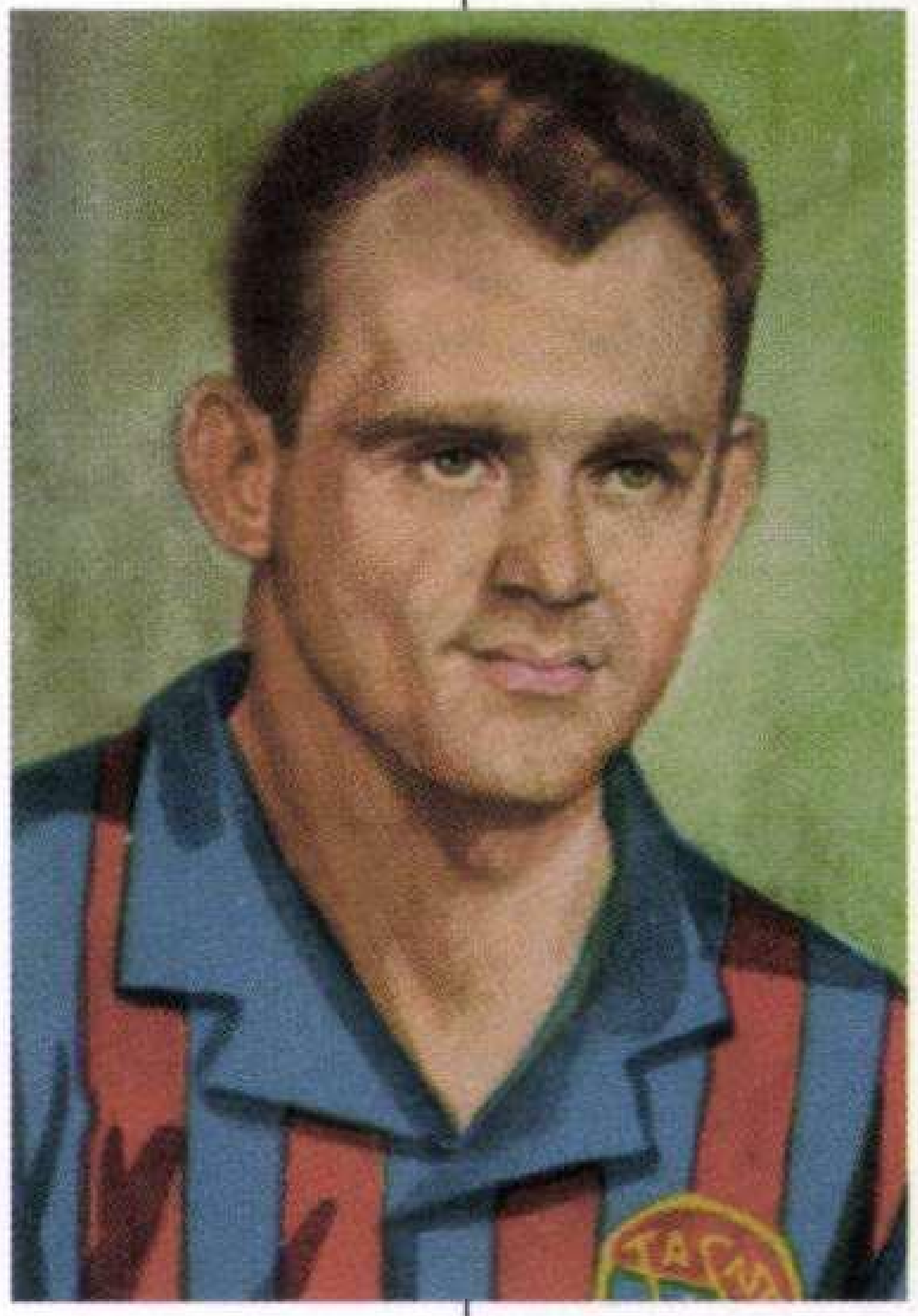

Korsós István

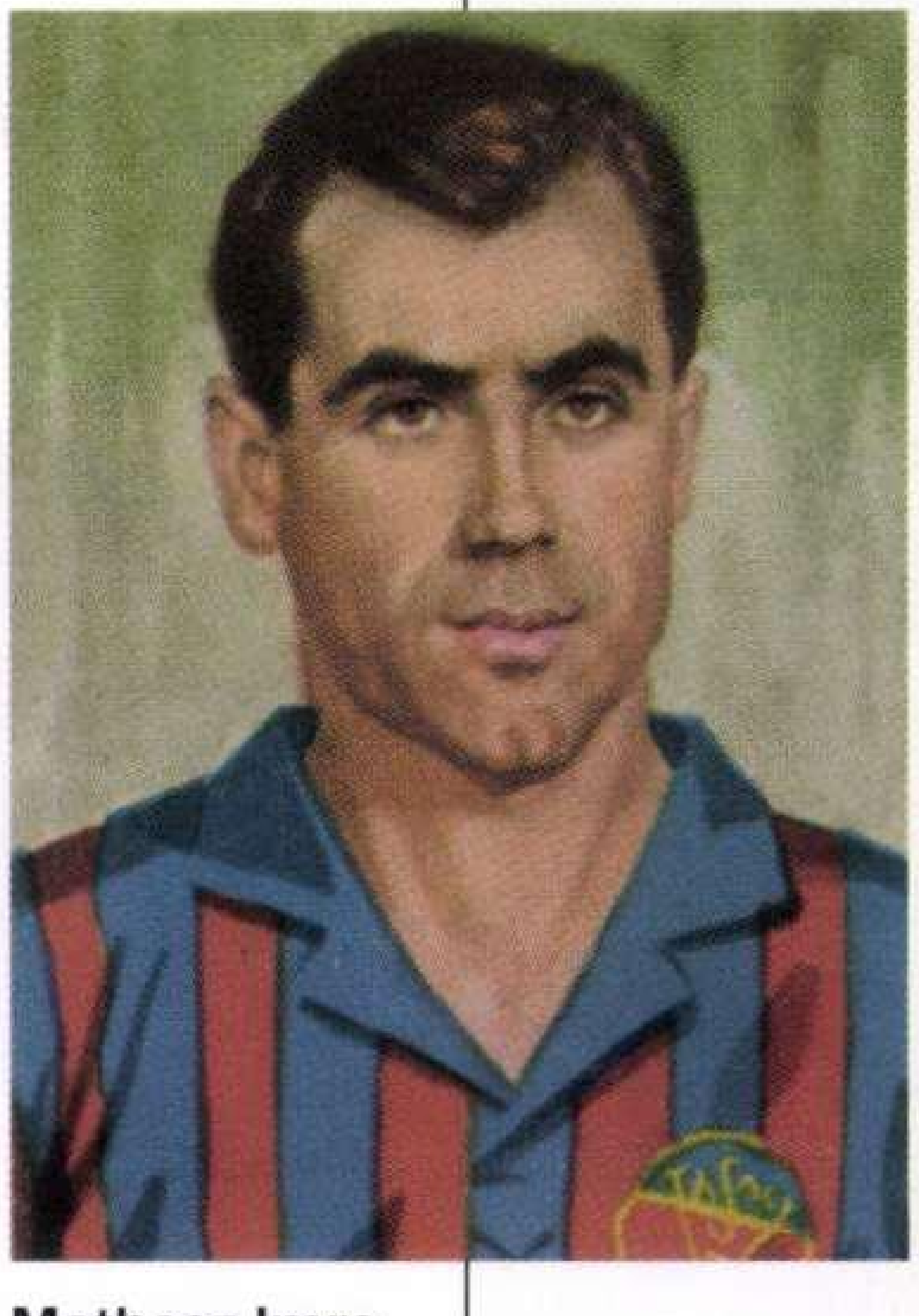

Mathesz Imre

Győri ETO

A Magyar Vagon- és Gépgyár Dal- és Társaskörének tagjaiból 1904-ben megalakult a rúgólabdával foglalkozó Egyetértés Torna Osztály, azaz az ETO, amely hamarosan más sportágak művelőit is tagjai között üdvözölte: az első négy évtizedben asztalitenisz, atlétikai, birkózó, evezős, kerékpáros, ökölvívó, sakk, sportlövő, tenisz, természetjáró, torna, úszó-vízilabda és vívó szakosztály sportolói öregbítették a klub hírnevét. Színükként a zöld-fehéret választották, ami az idők folyamán ugyan többször változott, de egy valami állandó maradt: kezdettől fogva a vagongyár állt megbízható támogatóként az ETO labdarúgói mögött - adja meg a születés és az azt követő évek esszenciáját a klub honlapja.

„(...) A győri waggongyárban (sic!) dolgozott Grimm Kálmán, Bischoff Ferenc, Brunner Ferenc és Szabó Ferenc, akik Budapesten és Bécsben tanulták megismerni az akkoriban mindinkább tért hódító labdarúgósportot. Maguk köré gyűjtötték a sportkedvelő ifjúságot és még 1904. év tavaszán lejátszották az első mérkőzést a Budapesti Typografia (sic!) ellen. Breuer Sándor, Mód Vilmos, Fuchs János és Langfelder Ferenc budapesti képviselő vezetése mellett az egyesület rövidesen az elsők közé küzdötte fel magát" - írta dr. Földessy János az 1926-ban A Magyar Futball és a Magyar Labdarúgók Szövetsége címmel megjelent mérvadó munkájában. Idézzük tovább: „(...) Az egyesület nevesebb játékosai: Grimm Kálmán, Szabó József, Payer Jenő, Payer Imre, Szabó Ferenc, Kanyaurek Lipót, Kanyaurek István, Stich Károly, Müller József, Kail József, Horn József, Neubrun Hugó és Krausz Nándor. Az egyesületet jelenleg Breuer Sándor, Csiffáry Mátyás és Schramm Ferenc vezetik." (A felsoroltak közül, már pesti klub játékosaként ugyan, de a válogatottságig jutott Payer Imre és Kanyaurek Lipót is.)

Az újszülött a cégcsapatok állományát gyarapította, következésképp a kezdetekkor kizárólag a vagongyári munkások sportolhattak soraiban. Az imént említett pionírok mellett keretének tagjai voltak: Beleznay Károly, Holicska Gusztáv, Jankó Kálmán, Szabó Mihály, Vermes Sándor. *(hu.wikipedia.org)*

A klub öröktizenegyei
Keglovich László
Tóth László
Palotai Károly
Magyar Lajos
Orbán Árpád
Szabó Ottó
Kárpáti Béla
Szentes Lázár
Hannich Péter
Póczik József
A csapat
Hajszán Gyula

Győri ETO

ALAPÍTVA: 1904

SZÍNE: zöld-fehér

SIKEREI: MAGYAR BAJNOK: 3 (1963, 1982, 1983)

MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁGI KUPA-GYŐZTES: 4 (1965, 1966, 1967, 1979)

BEK-ELŐDÖNTŐS: 1965

A lapok a Távol-Keleten tomboló orosz-japán háború rémségeivel, valamint a nagy író, Jókai Mór haláláról és temetéséről szóló tudósításokkal voltak tele, amikor első meccsét vívta az akkor még fehér-feketében pompázó Egyetértés, 1904. júniusban 2:2-re zárt a helyi tanítóképző főiskolásaival. Zsengellér Zsolt 1979 májusában a Labdarúgás című havilapban közzétette az ETO hadrendjét: Bischoff - Vermes, Ékes - Frontz, Szabó, Csermák - Leiner, Radocsay, Grimm, Kálos, Brunner.

Több forrás említi, hogy Budapesten 3:2-re nyert a Bischoff - Vermes, Ékes - Grimm, Szabó, Csermák - Leiner, Radocsay, Seidner, Kálos, Brunner alkotta győri tizenegy az Athenaeum ellen. A zord igazság az, hogy ilyen nevű gárda nem egzisztált a székesfővárosban, ellentétben az 1903-ban alapított, vörös-sárga színeket viselő Typographia SC-vel. A fentebb nevesített Kanyaurek Lipót épp a pesti nyomdászoktól került be 1909-ben egyszer a válogatottba.

1906-ban Komárom és Győr közös válogatottat állított ki, amely egyik győzelmet aratta a másik után, a Budapesti AK-t 5:1-re, az MTK kombináltját 4:1-re, a BTC-MTK kombináltját 3:1-re, a Pozsonyi TE-t 10:0-ra hagyta helyben. Az ismert, élvonalbeli futballistákból verbuvált Budapesti Ramblerek ellen két döntetlent (3:3, 2:2) ért el. A fővárosban szakadt meg pazar szériája, ahol a Ferencváros móresre tanította (0:4).

Szent Iván havában felavatták „a vagongyári Egyetértés újjáépített versenypályáját”, az alkalomra az Újpesti Törekvés SE érkezett vendégségbe. Az ünnepi találkozó 1906. június 10-én 1:1-re végződött. *(Labdarúgás XXV. évf. 5. sz.)*

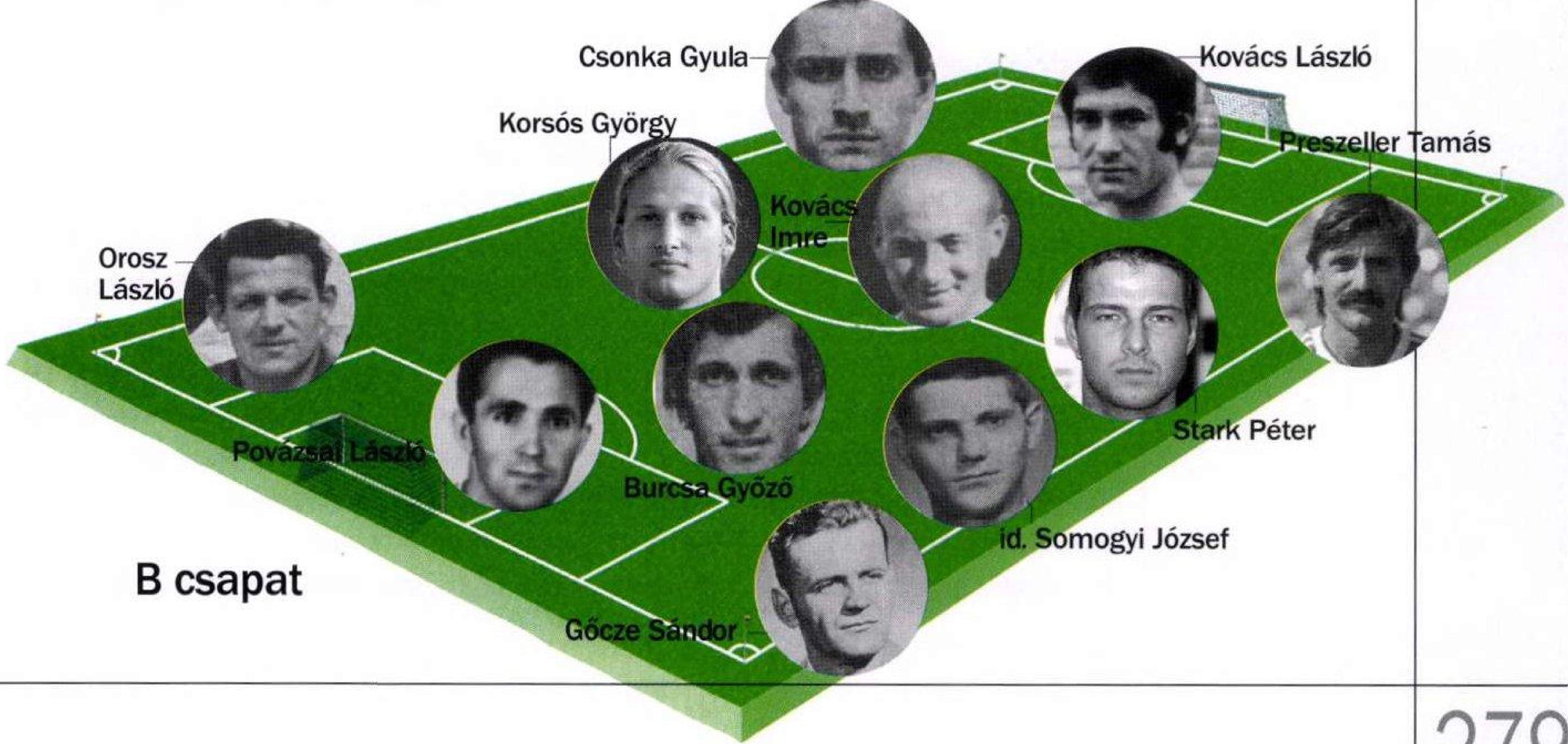

B csapat

1907. október 13-án vett először startot az ETO szervezett bajnokságban, mégpedig a frissiben alakult Nyugat-magyarországi Kerületben. A szép őszi vasárnapon 8:2-re elagyabugyálta a Pozsonyújvárosi LE együttesét. A PULE elleni nyertes tizenegy az alábbi volt: Bischoff - Kopriva, Payer I - Ambrovics, Szabó, Czidlina - Boós, Musban, Grimm, Csifkó, Beleznay. A csoport harmadik szereplője, a Pozsonyi TE visszalépett.

A következő évben az Ostmark csapatát oktatta ki az ETO. Aligha lehetett a véletlen műve magabiztos győzelme (7:1) az osztrákok fölött, akkor szerezte meg első kerületi bajnoki címét. (A másik három régióban a Kolozsvári KASE, az Eperjesi TVE és a Kaposvári AC diadalmaskodott.) 1909-ben is a konferenciája legjobbjának bizonyult, majd a Szabadkai Bácska tizenegyével rájátszást vívott (0:0 és 5:0). Sikere azt jelentette, hogy kerületi győztesként bekerült az országos döntőbe. Az utolsó meccsen nívós küzdelemben 3:2-es vereséget szenvedett a Felvidék legjobbjától, a Kassai AC-tól.

1910-ben már az ETO nyerte a körtornát, bravúrjával Magyarország legerősebb nem budapesti társulata lett. Az elődöntőben az Aradi AC-t 2:0-ra, a döntőben a Kassai AC-t 1:0-ra verte el, hogy aztán a fővárosi bajnok FTC ellen ne álljon ki. Csak barátságos összecsapást vállalt a Fradival, a rossz nyelvek szerint nem kívánt prédájává válni, mint esztendővel korábban a kassaiak, akik katartikus hatású verésbe szaladtak bele (0:11).

Az MLSZ elnöksége az ETO visszakozása miatti felháborodásában azonnal eltörölte a budapesti és a vidéki bajnokok címdöntő párviadalát. Mindazonáltal július 3-án a Ferencváros a Győrt is megregulázta. Az 5:1-es pesti hengert hozott találkozó után Bródy Sándor, a fradisták kapitánya mégis azt találta mondani, „hogy az ETO a legjobb vidéki csapat." *(Dunántúli Hírlap)*

A Sporthírlap 1910. május 2-án beszámolt az előző napon a Széchenyi-vándordíjért vívott mérkőzésről: Soproni Football és Atlétika Club - Győri Egyetértés 4:2 (félidő 0:2). Biró Kiss Menyhért.

TÖBB MINT LEGENDA

A calcio magyar mesterei

A Sopronkövesden született Payer fiúk az ETO-ból indultak el hódító útjukra. Az idősebbik legény, Payer (Perényi) I Imre (1888. június 1.–1956) Monarchia-hírű futballistává nőtte ki magát. A Dumásnak hívott bekk 1910-ben igazolt a fővárosba, s a Ferencvárossal négyszer lett bajnok, egyszer kupagyőztes. 21-szer rendelték be a nemzeti csapathoz, az 1911 és 1918 közötti válogatott fellépésein balhátvédként négy gólt rúgott. Tagja lehetett Herczog Ede – az 1912-es stockholmi olimpia vigaszdíját megnyerő – együttesének. 1919-ben röpke időre a Wiener AC-t szolgálta. 1929 februárjában, a Nemzeti Sport az addigi idők legjobb magyar tizenegyét kereső ankétján a B csapatba került, a hátvédek közül csak Rumbold Gyula és Fogl II Károly kapott nála több szavazatot. Nem csak a futballban jeleskedett: magyar és osztrák csúcstartó is volt az atlétika versenyszámai közé tartozó távrúgásban! Miután szögre akasztotta csukáit, trénerként kereste boldogulását. 1921 és 1950 kö-

1911-ben ismételt a Győr, begyűjtvén a nyugati övezet aranyát. Megtoldotta csillogó érmét a gróf Széchenyi Ferenc-díjjal, melyet 1909-ben a Soproni FAC indított útjára. A finálében remizett az MTK II-vel (3:3). 1912-ben ellenben megbotlott a kerületi bajnokságban, és a büszke cím a Tatabányai SC birtokába jutott.

1913-ban a győri alosztály legjobbjaként mérkőzhetett az ETO a Pécsi AC-val (1:1), a visszavágót váratlanul lemondta a PAC. A következő etapon a Szombathelyi SE-t verte meg 1:0-ra. Pannónia uralkodójaként szállhatott sorompóba a többiekkel a vidékbajnoki titulusért, a Váci SE ellen 4:2-vel, a Szabadkai Bácska ellen 2:1-gyel ment tovább. A záró 90 percen régi ellenlábasánál, a Kassai AC-nál is masszívabbnak bizonyult (2:1). Nem mellékesen a párbajt tízezer néző izgulta végig Budapesten.

Rögzíthetjük, hogy a Győr zónájának bajnoki trónusát zsinórban négyszer szerezte meg. *(Dr. Földessy János i. m.)*

Az utolsó békebajnokság győri alosztályának 1913-1914-es fordulóit a konkurens Tatabányai SC teljesítette eredményesebben.

Az I. világháború alatt nemigen vívott találkozókat az ETO, akkoriban a férfiak zöme katonáskodott. Isten nevében gyilkolták egymást halomra Isten teremtményei, és nem maradt idejük, sem energiájuk futballozni.

1917 tavaszán a Győr kiírta a Hadikupát, amelyet szoktak Vaskupának is nevezni. Fantasztikus eredményeket ért el az élvonalbeliek ellen: Kispesti AC (1:0), 33 FC (3:0), III. kerület (5:2), Törekvés (3:2), UTE (1:0), Vasas (2:1), Fővárosi TK (11:0), BTC (0:0). Csupán az MTK tudta maga mögé utasítani 1:0-s sikerével. Ezek után megnyerte a maga alosztályát a Pozsonyi MTK előtt. *(Dr. Földessy János i. m.)*

Az 1917-1918-as Hadibajnokság Nyugat-magyarországi Kerületét is a karakán győri legénység zárta az élen, a Pozsonyi TE előtt.

Hektikus időszak következett, nagy volt a jövés-menés az ETO háza táján. 1921 és 1927 között az alábbi játékosok szerepeltek a csapatban: Agg Dezső, Albrecht László, Altrichter Frigyes, Beleznay Károly, Berger

GYŐRI ETO FC

GYŐRI ETO FC

zött seregnyi olasz klub (Venezia, Brescia, Modena, Andrea Doria (a mai Sampdoria), Carrarese, Atalanta, Udinese, Lecco, Torino, Entella Chiavari, Massese, Sesto San Giovanni) kispadján ült. Öccse, Payer (Perényi) II Jenő (1891. július 6.–?) Győrből a Terézvárosi Torna Clubhoz szegődött. Nem ölthette fel a címeres mezt, viszont egy ideig az ETO főtitkári posztját betölthette, majd edzőként bátyjához hasonlóan itáliai klubok munkáját irányíthatta: Cremonese, Udinese, Savona, Fiume, Napoli. ***(Dénes Tamás–Peterdi Pál–Rochy Zoltán–Selmeci József: Kalandozó magyar labdarúgók)*** **Utóbb a svájci Bellinzona AC felkészítését felügyelte.**

Ernő, Csákvári Ferenc, Csányi István, Csermely Sándor, Csizmadia Pál, Czifrik Gyula, Dosztál Alfréd, Erőss Ágost, Farkas Béla, Farkas Imre, Ferland Jenő, Fodor Ferenc, Gecsei György, Hárencz István, Kertész Sándor, Király Győző, Kovács Ferenc, Kovács István, Kovács László, Kovács Mihály, Kozma László, Kummer Lajos, Lang János, Márton Ernő, Marton János, Marty Árpád, Marty Zoltán, Mészáros József, Nagy József, Nagy Mihály, Schott Ferenc, Simoncsics László, Stern Márton, Steiner Andor, Szabó József, Szabó Kálmán, Szentmihályi Antal, Szentmihályi József, Szenzenstein Győző, Tóth István, Váczi György, Varga Antal, Varga Flórián, Varga Sándor, Wachsler Miklós. *(MLSZ Hivatalos Értesítője)*

Fodor Ferencet 1921 augusztusában az MLSZ kiadta az osztrák szövetségnek, míg Váczi Györgyöt egy esztendő múlva a Wacker Wiennek. Ellenkező utat tett meg a szomszédban profiskodó Szentmihályi Antal 1925 nyarán, a Wiener Neustadt SC-től repatriált. *(MLSZ Hivatalos Értesítője)* Farkas Imre később tagja lett az FC Hongrois de Paris együttesének *(Nemzeti Sport 1926. október 15.)*, mely a párizsi magyar kolónia melósaiból szerveződött. (Egy időben Farkas az FC Calais kötelékébe tartozott.) 1926-ban visszatért anyaegyesületébe a helyi (tehát nem a budapesti!) Hungáriától Nagy Béla, akit tisztelői Zsölének szólítottak. (A 15-szörös NYLASZ-válogatott alakja köré valóságos mondakör szövődött.)

Élénk futballélet virult az évtized közepén a településen. Az ETO mellett prosperált a Villanyszerelők és Műszerészek AC, a Kereskedők SE, a II. kerületi SC, a Győri BTC, a Győri AC (Lakat Károly nevelőklubja), a Hungária SE, a Vasutas SC és a Dunántúli AC. *(MLSZ Hivatalos Értesítője).*

A professzionizmus itthoni bevezetésekor a vagongyári cégcsapatnál nem vállalták az órabérért játszók dotálását, az Egyetértés megmaradt amatőrnek. Így legalább a labdarúgóinak nem kellett folyton attól rettegniük, hogy nem kapják meg időben az illetményüket. A Bocskai FC ékes-

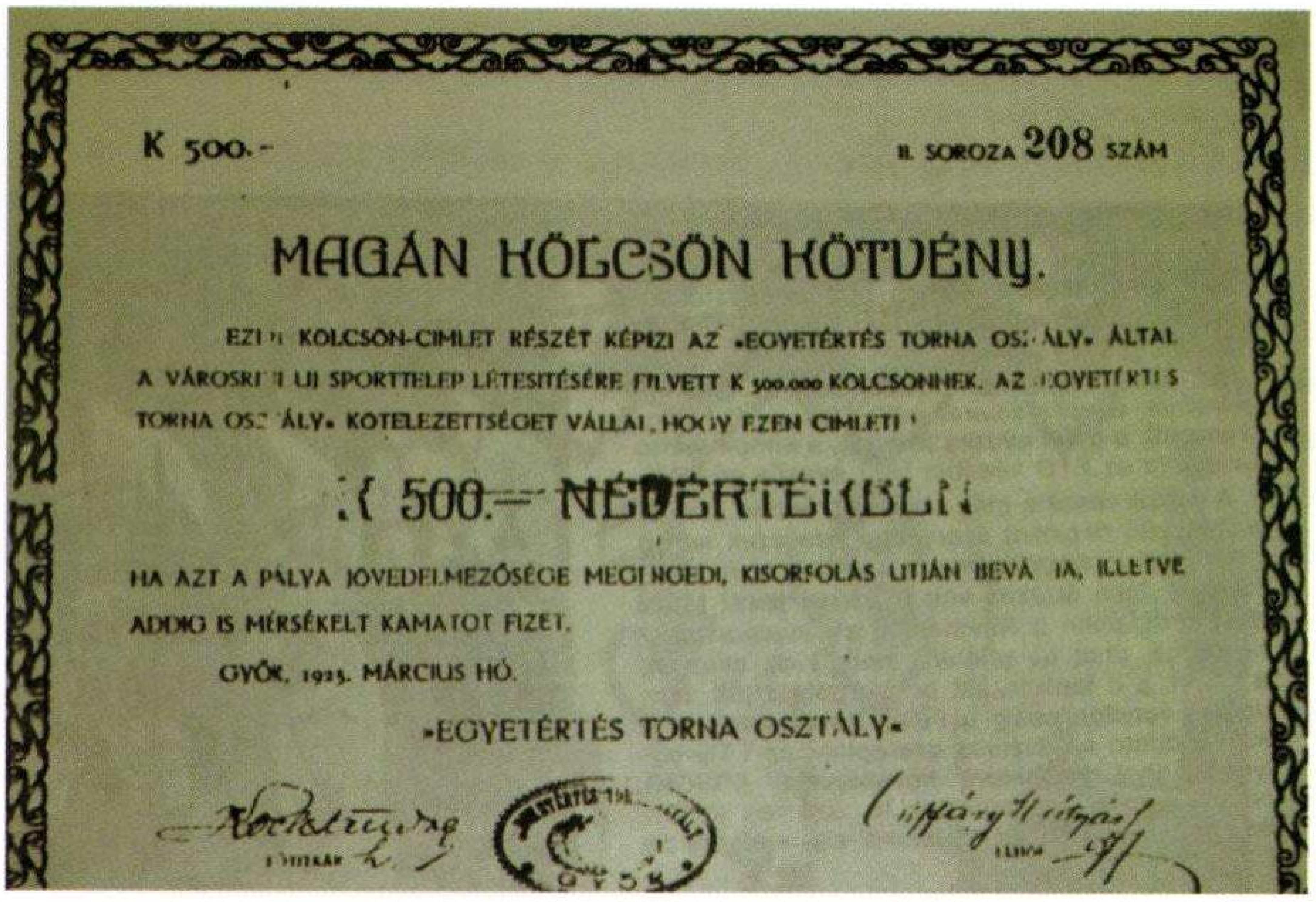

K 500.-

II. SOROZA 208 SZÁM

MAGÁN KÖLCSÖN KÖTVÉNY.

EZEN KÖLCSÖN-CIMLET RÉSZÉT KÉPEZI AZ »EGYETÉRTÉS TORNA OSZTÁLY« ÁLTAL A VÁROSRÉTI UJ SPORTTELEP LÉTESITÉSÉRE FELVETT K 500.000 KÖLCSÖNNEK. AZ »EGYETÉRTÉS TORNA OSZTÁLY« KÖTELEZETTSÉGET VÁLLAL, HOGY EZEN CIMLETET

K 500.— NÉVÉRTÉKBEN

HA AZT A PÁLYA JÖVEDELMEZŐSÉGE MEGENGEDI, KISORSOLÁS UTJÁN BEVÁLTJA, ILLETVE ADDIG IS MÉRSÉKELT KAMATOT FIZET.

GYŐR, 1925. MÁRCIUS HÓ.

»EGYETÉRTÉS TORNA OSZTÁLY«

TITKÁR

GYŐR

ELNÖK

sége, Teleki Pál memoárjából tudjuk, mennyire frusztrálta őt és társait, amikor hetekig-hónapokig nem jutottak a fizetésükhöz. *(HBML. X. 252.)*

1927. április 18-án, húsvéthétfőn az ETO 5:3-ra megverte a bécsi SC Bewegung XX legénységét. Góllövők: Kovács I, Kovács II (2), Rosenbaum, Krompeska, illetve Zottl, Carvan, Tlick. (Nemzeti Sport 1927. április 19.) Május 15-én „a megszállt területen (...) a győri fiúk imponáló (...) győzelmet arattak” *(Nemzeti Sport 1927. május 18.)* A Komarno FC ellen nyertek 5:1-re, gólszerzők: Kovács II (2), Nagy (2), Drescher, illetve Krausz.

A zöld-fehérek játékosai voltak az 1928-1938 közötti terminusban: Altrichter Sándor, Bali Ferenc, Balogh Titusz, Bartha Frigyes, Bécsi Miklós, Bencze Ferenc, Berky György, Boros József, Braunstein György, Brezányi Ferenc, Csermák Zoltán, Csizmadia Pál, Dékány József, Dobra János, Dömötör Béla, Gyurgyik Gyula, Hluchányi Sándor, Horváth Antal, Horváth Ferenc, Horváth József, Hrabovszky Albert, Hrabovszky Gyula, Hübel József, Jellinek Emil, Judt Imre, Juhász Ernő, Kecskés János, Kottaska Henrik, Kovács Ferenc, Kovács László, Kovács Mihály, Lengyel Pál, Löbl Zsigmond, Marósi János, Marty Zoltán, Medgyesi János, Mickl József, Müller Sándor, Nagy József, Nagy Zsöle Béla, Neiger Róbert, Németh Ödön, Németh Zoltán, Nyíregyházky Pál, Pécsi (Prokov) Béla, Raffay József, Simonyi Péter, Singer Miklós, Soós József, Spitzer Andor, Stelczer László, Stranczinger Lajos, Szabó Bernát, Szabó György, Szabó József, Sziklai Miklós, Szűcs Gyula, Takács Ferenc, Takács Zoltán (az 1930-as évtized során Algériában és Tunéziában is futballozott - a szerzők.), Takáts János, Tóth Ernő, Tóth Ferenc, Tóth István, Tóth József, Tóth Károly, Tóth László, Tömböly Ferenc, Varga Lajos, ifj. Weiland Károly, Wennesz József, Zvitz Péter, Zsiray József. *(MLSZ Hivatalos Értesítője)*

„Győrből több mint félezer szurkoló vonult fel Tatabányára, s a két hívő tábor ugyancsak csatázott a nézőtéren” - referált a vérzivataros TSC-ETO bajnokiról a Nemzeti Sport 1932. június 5-én. A hazaiak 3000 néző előtt 2:1-re győztek. (A lelátói dúlások következményeiről nincs hír.)

„Sok drukker autóbuszon, autón és vonaton utazik Csabára” - jelentette a Sporthírlap 1932. július 23-án. A fojtogató gazdasági válság dacára a Rába-partiak fess formaruhában érkeztek a Viharsarokba, klubcímerrel ékesített barna zakót, drapp nadrágot, fehér inget, barna félcipőt, bordó nyakkendőt öltöttek. (Ahhoz képest, hogy az anyagi bukástól való félelmükben szerdán még táviratilag lemondták az országos döntőt, igencsak puccba vágták magukat.) A Bohn SC ellen a Czizmadia - Brezányi, Bartha - Takács, Boros, Raffay - Farkas, Kemény, Nagy, Kovács, Czuppon ötvözettel álltak ki az amatőr bajnoki finálera, mely július 24-én maratonira sikeredett. A félidőben a látogató vezetett 2:1-re Jaminában, a második 45 percben egyenlített a téglagyári brigád, aztán a hosszabbításban bevitte a nyertes találatot is (2:3).

„(...) új sporttelepünk építkezése gyors lépésekben közeledik a befejezés felé, s tavaszra olyan sporttelepünk lesz, amilyennel vidéki egyesület nem dicsekedhet” - nyilatkozta Csiffáry Mátyás, az ETO ügyvezetője a Nemzeti Sportban 1935. október 22-én. (A jeles potentát nyilván

NÉVVÁLTOZÁSOK

GYŐRI WAGGONGYÁR EGYETÉRTÉS TORNA OSZTÁLY
(1904-1949)
GYŐR
(1949-1950)
GYŐRI VASAS SC ETO
(1950-1952)
GYŐRI VASAS
(1952)
VASAS SE GYŐR
(1953)
WILHELM PIECK VASAS ETO SK
(1954-1956. december 31.)
MAGYAR WILHELM PIECK VAGON- ÉS GÉPGYÁR ETO
(1957. január--1957. augusztus)
GYŐRI VASAS ETO
(1957. augusztus-1968)
RÁBA VASAS ETO
(1968-1992. november 30.)
GYŐRI FC
(1992. november 30.-1992. december 3.)
RÁBA ETO FC
(1992. december 3.-1994. február 14.)

Az ETO először a legmagasabb osztályba jutott csapata. Balról: Kovács intéző, Pécsi, Tóth, Löbl, Brezsányi, Nagy Zsöle, Balogh, Boros, Lampl, Hrabovszky, Tóth II, Luchányi, Fogl II Károly edző

elfeledkezett az 1934. júniusban átadott, Közép-Európa legmodernebb létesítményének számító debreceni Nagyerdei stadionról.)

„A győri rangadó a hátul kullogó DAC biztos és megérdemelt győzelmét hozta" – harsogta a Nemzeti Sport 1936. május 4-én. A NYLASZ derbijén DAC-ETO 3:1 (0:1), 1500 érdeklődő előtt. A vesztesek: Czizmadia – Brezányi, Tóth II – Dékány, Lantos, Hrabovszky II – Szalay, Kővágó, Dobra, Boros, Czuppon.

Egy esztendő múlva négyezren idegeskedték végig a nyugati végházak klasszikusát, a 15. percben Löbl gólt fejelt, parádés mozdulatával az ETO (Pécsi – Brezányi, Tóth II – Hrabovszky II, Lantos, Hluchányi – Balogh, Boros, Löbl, Kővágó, Tóth III) 1:0-ra megverte a Soproni VSE-t. *(Nemzeti Sport 1937. május 31.)* A Csornai SE-től érkezett, zsidó származású Löbl Zsigmond a II. világégés alatt megjárta a munkaszolgálatot, túlélte Auschwitz borzalmait, majd 1956-ban Amerikában telepedett le. *(www.kisalfold.hu)*

Az akkori kánon szerint a hat régió legjobbja osztályozót vívott az NB I-be jutásért. (A Nemzeti Bajnokságot 1935-ben írták ki először, ekkortól számítva elvben, majd a gyakorlatban is közös ligában rúghatták a labdát profik és amatőrök.) Az első fordulóban a Győri ETO ellenfelének a Debreceni Villanygyár SE-t húzták. 1937. június 20-án került sor az első találkozóra. „Több volt a közönség a Nagyerdei stadionban, mint némelyik Bocskai-mérkőzésen" – hüledezett a Debreczen 1937. június 22-én.

A 13. percben Brezányi öngólt vétett, majd a második félidő elején Takácsi 2:0-ra növelte a DVSE vezetését. Húsz perccel a vége előtt – a szeszélyes mennybéliek akaratából - félbeszakadt a tusa. Mi történt? Az összecsapásról 2007. augusztus 6-án Papp Győző a Kisalföldben írt Hetven éve osztályozóval az NB I-be címmel.

„(...) Olyan meccset nem sokat értem meg, mint az 1937. június 20-i debreceni volt. Már az előmérkőzés alatt ijesztő viharfelhők gyülekeztek. A második félidő elején pedig - ekkor 2:0-ra vezettek a debreceniek - úgy elborult az ég, hogy szinte sötétben botorkáltak és rúgtak labda mellé még a legjobb játékosok is. Felgyújtották a villanylámpákat. De hát mi volt ez akkoriban?! Még nem reflektorok, nem fényszórók, csak gyönge kis izzólámpák a Nagyerdei stadion négy sarkában és a lelátó előtt. Aztán megzendült az ég, kitört a vihar! Micsoda vihar! Nem is a szörnyű felhőszakadás ijesztgetett, hanem azok a szinte pillanatokként lecsapó villámok, amelyek nemcsak a nagyerdei fákba vágtak bele, hanem még a pályára is! Rekordgyorsasággal vágtatott be az öltözőbe a két csapat minden egyes játékosa, és futott szegény Ivancsics is, a játékvezető. 20 perccel a szabályos idő letelte előtt fújta le a játékot. Az MLSZ természetesen újrajátszást rendelt el. (...) Füves pálya? Fogl II kisütötte, hogy azért ment rosszul a játék a debreceni stadionban, mert az ETO még soha nem játszott füves talajon. (A győri pályát akkor még döngölt föld fedte.) Hozzá kell szokni a fűhöz! Hol? Nem akadt más választás: ki kellett vinni a fiúkat Győr határába, a kiskúti rétre. Lehet, hogy az ott tartott szerda-csütörtöki edzés használt, lehet, hogy most már nagyon komolyan vette mindenki a meccset, tény, hogy ezt a megismételt mérkőzést az ETO nyerte meg 2:1-re, és a következő heti győri visszavágó is zöld-fehér győzelemmel végződött."

A június 27-én megismételt találkozó hajdúsági gólját Bodoni lőtte, míg a július 4-i visszavágón - 4000 drukker jelenlétében - 2:0-s dunántúli siker született. Az ötvenszeres válogatott Fogl II Károly edzette ETO először férkőzött a legjobbak közé, és nem is érdemtelenül, mert a Debreceni VSE után legyőzte a Vácot (5:1 és 0:1), majd a Diósgyőrt (1:1 és 3:1) is. A DVTK ellen 6800 nézőt regisztráltak, és az 1937. augusztus 2-án megjelent Nemzeti Sport első oldalát uralta a kvalifikációról készített beszámoló. A harmadik találat szerzője, az akkor már 37 éves Nagy Béla nyilatkozata a kiállításokkal és sérülésekkel tarkított meccs után:

KÖZKINCCSÉ TÉTETIK

Füvezni vagy nem füvezni?

Az ETO legelső otthonának labdaterén eredetileg ősgyep tenyészett, aztán homokot és földet hordtak rá, mert a korszellem ezt diktálta. 1935-ben még az Üllői úti stadion porondja is földes volt, és a győri létesítményt is csak 1943 tavaszán füvesítették, akkor a zöld-fehérek valamennyi hazai bajnokijukat a GYAC pályáján kényszerültek megvívni. *(Nemzeti Sport 1943. március 8.)* Hogy a korszellem miért diktálta ezt? Nos, a latin araena kifejezés homokot jelent, tudniillik a római amfiteátrumok küzdőtere, ahol a különféle viadalokat (gladiátorok összecsapásai, kocsiversenyek stb.) rendezték, homokkal volt felszórva. Az antikvitás nézői el sem tudtak volna másféle talajt képzelni a sporthoz. Olybá tűnik, szépapáink sem az „ánglus lábrúgóhoz".

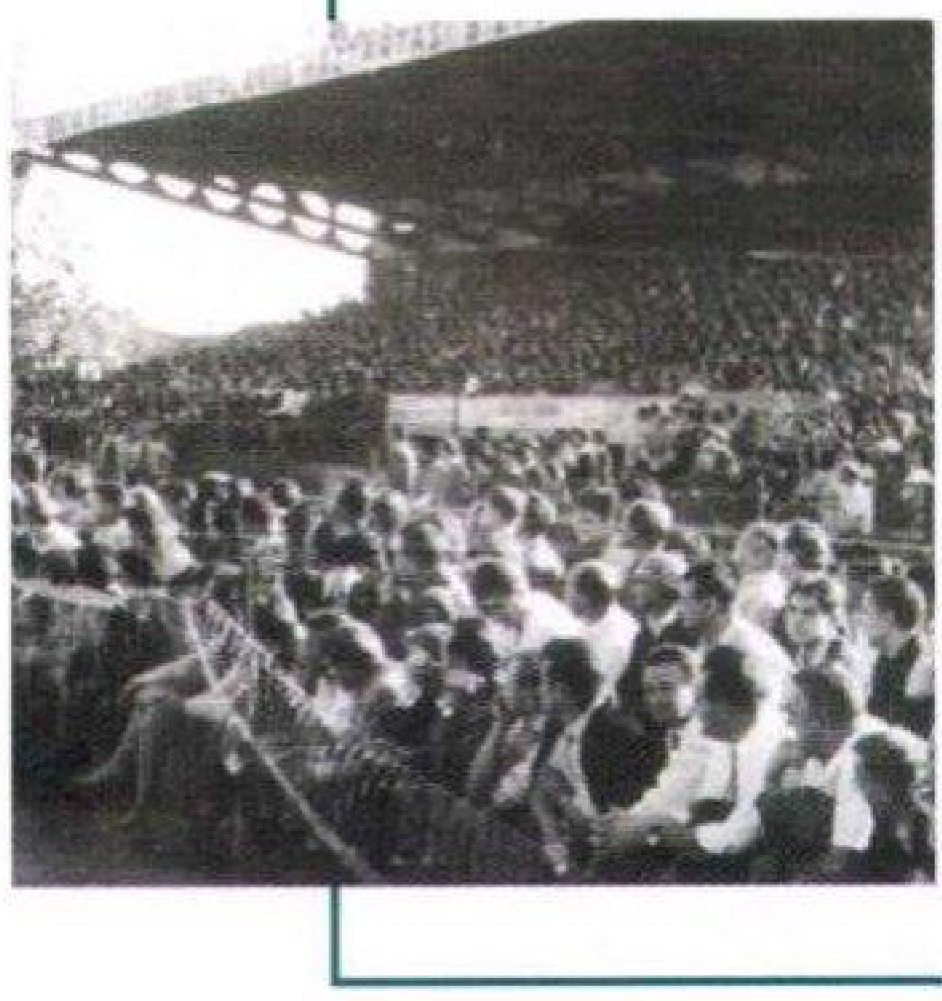

ETO FC GYŐR
(1994. február 14.-1994. december 31.)
GYŐRI FC
(1995. január 1.-1995. augusztus)
GYŐRI ETO FC
(1995. augusztus-)

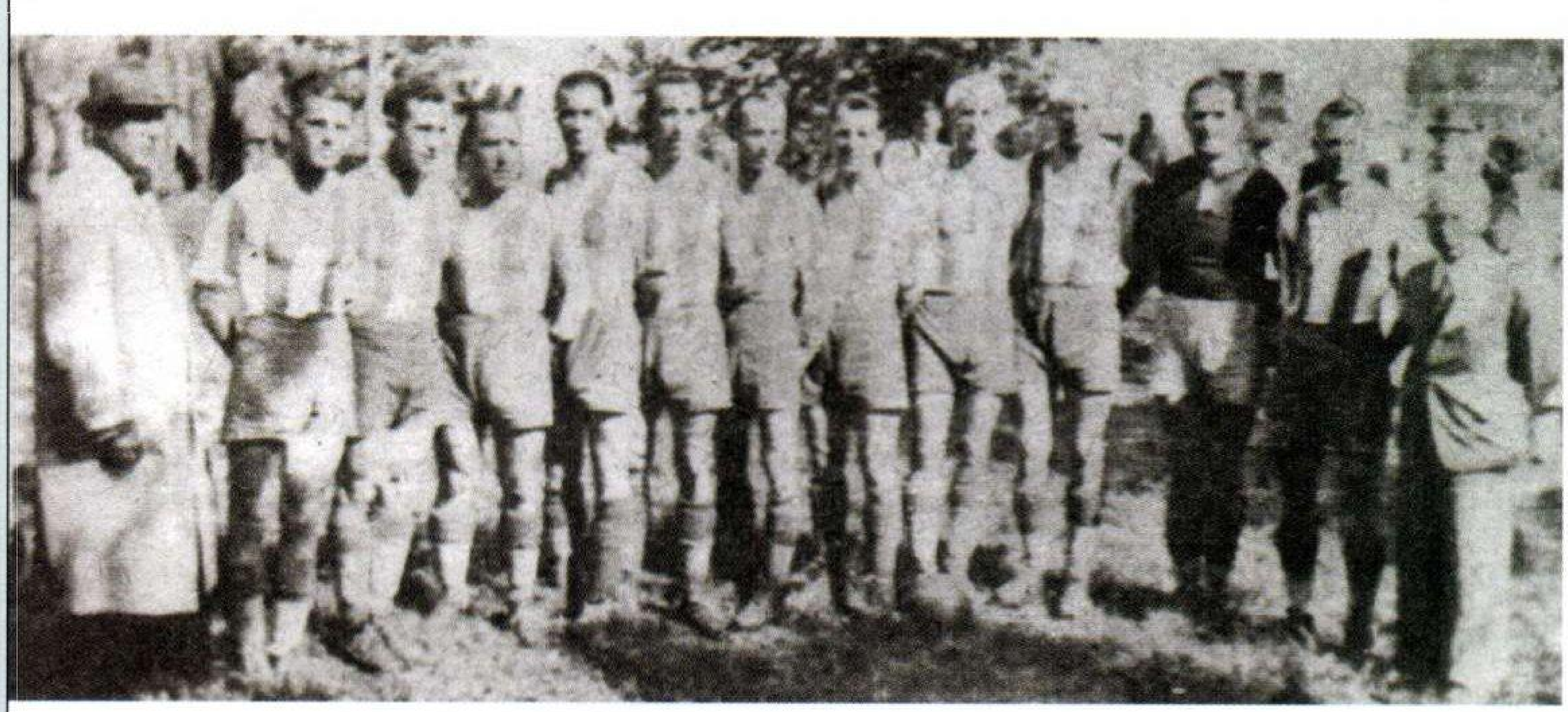

Így festett az ETO 1943-ban. Balról: Kovács intéző, Gőcze, Kovács II, Neiger, Nyíregyházky, Farkas, Tóth, Hrabovszky, Bányik, Kovács I., Pécsi, Fekete, Csizmadia edző

„Boldog vagyok, hogy utolsó mérkőzésemen az NB I-be segíthettem csapatomat."

Zsöle „bácsi" nélkül nem alkotott maradandót a társaság, 1937. augusztus 22-én elbukta első hazai 90 percét (0:3 a gyengécske Budai 11 ellen), a végén pedig simán kiesett. Csatársora rúgta az élvonalban a legkevesebb gólt (24), instabil védelme könyvelte el a legtöbb beszedettet (83). Mindössze három győzelmet aratott, egyedül a Budai 11-et volt képes leközözni. A legaktívabb gólszerzői Juhász (7), Limperger (4), Borsos (3), Kovács (3) és Neiger (2) voltak. A közönség lelkesedése is hamar alábbhagyott, még a kor legjobb és legnépszerűbb csapatára is kevesen voltak kíváncsiak. 1938. március 13-án alig négyezren lézengtek az ETO és a Ferencváros csatáján, a fővárosiak Toldi Géza villanásával nyertek 1:0-ra.

1943-ban újból osztályozót vívott a győri legénység az NB I-ért. Négy ellenfelével birkózott: DVSC, BSZKRT, Szegedi VSE, BVSC. Ketten nem jutottak fel, s a csalódottak egyike az ETO volt, holott a felkerülő DVSC-t

TÖBB MINT LEGENDA

Válogatott főosztályvezető

Gőcze Sándor Tapolcán született 1921. november 29-én. A balatoni klubban, majd Hajmáskéren futballozott. 1945 szeptemberében esett át az élvonalbeli tűzkeresztségen, az ETO balszárnyán osztottak neki szerepet. Tizenhárom esztendőn keresztül szolgálta teljes átéléssel Kisalföld kedvenc csapatát, és oly meggyőzően, hogy Gallowich Tibor kapitány meghívta a válogatottba. Két mérkőzésen kapott lehetőséget, az elsőn, 1948. április 22-én az Üllői úton 7:4-re legyőztük Svájcot. Ezen a mecscsen nagyon fontos gólt szerzett a de-

7:0-ra lelépte. Az alföldiek fölött ült diadal után mondta Kovács Mihály edző: „Fiaim megtették kötelességüket." *(Nemzeti Sport 1943. június 7.)* Sajnos vehemens rajongóik is július 11-én! „(...) Amikor azonban Uzsoki ismét a kapu elé akarja adni a labdát, Mészáros rálép a lábára. Uzsoki jajgatva elterül, később kiderült, hogy eltört a lába. A közönség pillanatok alatt ellepi a pályát, a rendőrök igyekeznek rendet teremteni. (...)" Csizmadia Pál (Győr): „Ha a játékvezető a 11-est megadja, nem történt volna semmi hiba." *(Nemzeti Sport 1943. július 12.)* Ez volt a vendéglátók felállítása a félbeszakadt ETO–BSZKRT meccsen: Pécsi - Fekete, Bányik - Farkas, Tóth, Hrabovszky I - Uzsoki, Nyíregyházky, Kovács I, Gőcze, Kovács II. A gól nélküli 87 percet kilencezren kísérték figyelemmel, vagyis minden jegy elkelt.

Az 1945–1946-os Országos Bajnokság két részlegében 28 alakulat mérte össze erejét, az ETO a Nyugati csoport 6. helyén végzett, majd az alsóházban elcsípte a 4., összesítésben a 14. helyet, mely még éppen feljogosította az 1946–1947-es Nemzeti Bajnokságban való részvételre. Akkor is remegett a léc, miután három csapat zárt 27 ponttal (ETO, Dorog, ERSO), Horváth Pál edző tanítványait a jobb gólarányuk (54:49) mentette meg.

Olykor kényes kérdéseket is meg kellett oldania a vezetésnek, erről árulkodik a jegyzőkönyv: „Tudomásul veszem, hogy a Győri Vasasok ETO a JT-vel szemben fennállott 61 forint tartozását kiegyenlítette, így felfüggesztését hatálytalanítom." *(MLSZ Hivatalos Értesítője 1947. november 21.)* Innét számítva intenzív sorozatot építettek a zöld-fehérek, 1955-ig a legjobbak között hadakoztak.

Baróti Lajos a labdarúgó-pályafutása utolsó két évét (1946–1948) Győrben töltötte, majd ott is kezdett edzősködni, egy évvel azután, hogy 1947-ben a Testnevelési Főiskolán edzői diplomát szerzett. Jó középcsapattá alakult a keze alatt az ETO. Mi több, a játékostársai, majd játékosai között akadt már válogatott is: Kovács I Imre - akinek a magyar futballban, hogy ne cseréljék össze az MTK ugyancsak válogatott jobbfedezetével, gyakran emlegetik a becenevét, a Murokot is.

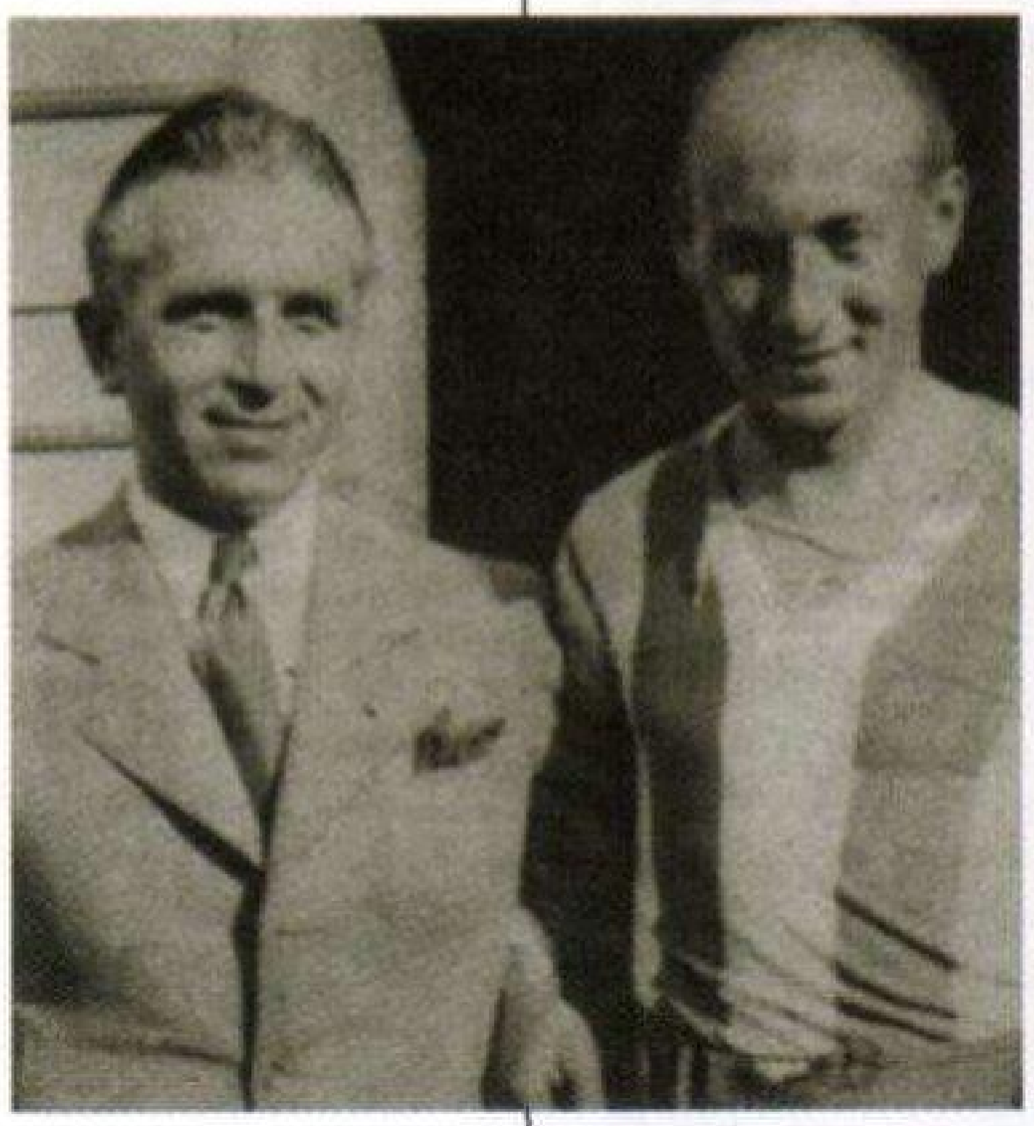
Nagy Béla (balra), azaz Zsöle és Kovács Imre, a Murok

NAGY BÉLA ZSÖLE
Zsöle boltja

Zsöle a kisfiával

bütáló legény, ő egyenlített 3:3-ra az első félidő végén. Tíz nap múlva 3:2-re veszítettünk Bécsben, a szőke balszélső a császárvárosban lehetett másodszor, egyben utoljára a nemzeti tizenegy tagja. Személyében nemcsak a győri klub első válogatott góllövőjét tisztelhetjük, hanem Európa-kupa-győztest is, hiszen a monstre sorozatot (1948–1953) Magyarország megnyerte.

Miután befejezte aktív pályafutását, kinevezték a Vagongyár főosztályvezetőjévé. Mellékállásban edzősködött, kezdetben az ifiknél, utóbb a felnőtteknél, többek között Kapuvári SE, a Győri MÁV DAC és a Motim TE együtteseinél. 1995. február 27-én hunyt el Győrben. Tabák Endre, a Labdarúgás című lap későbbi főszerkesztője írta róla 1974-ben, hogy „(...) Gőcze Sándor (...) intelligens, komoly gondolkodású labdarúgó volt." És ha az utókor még ad valamit magára, így is tekint vissza reá.

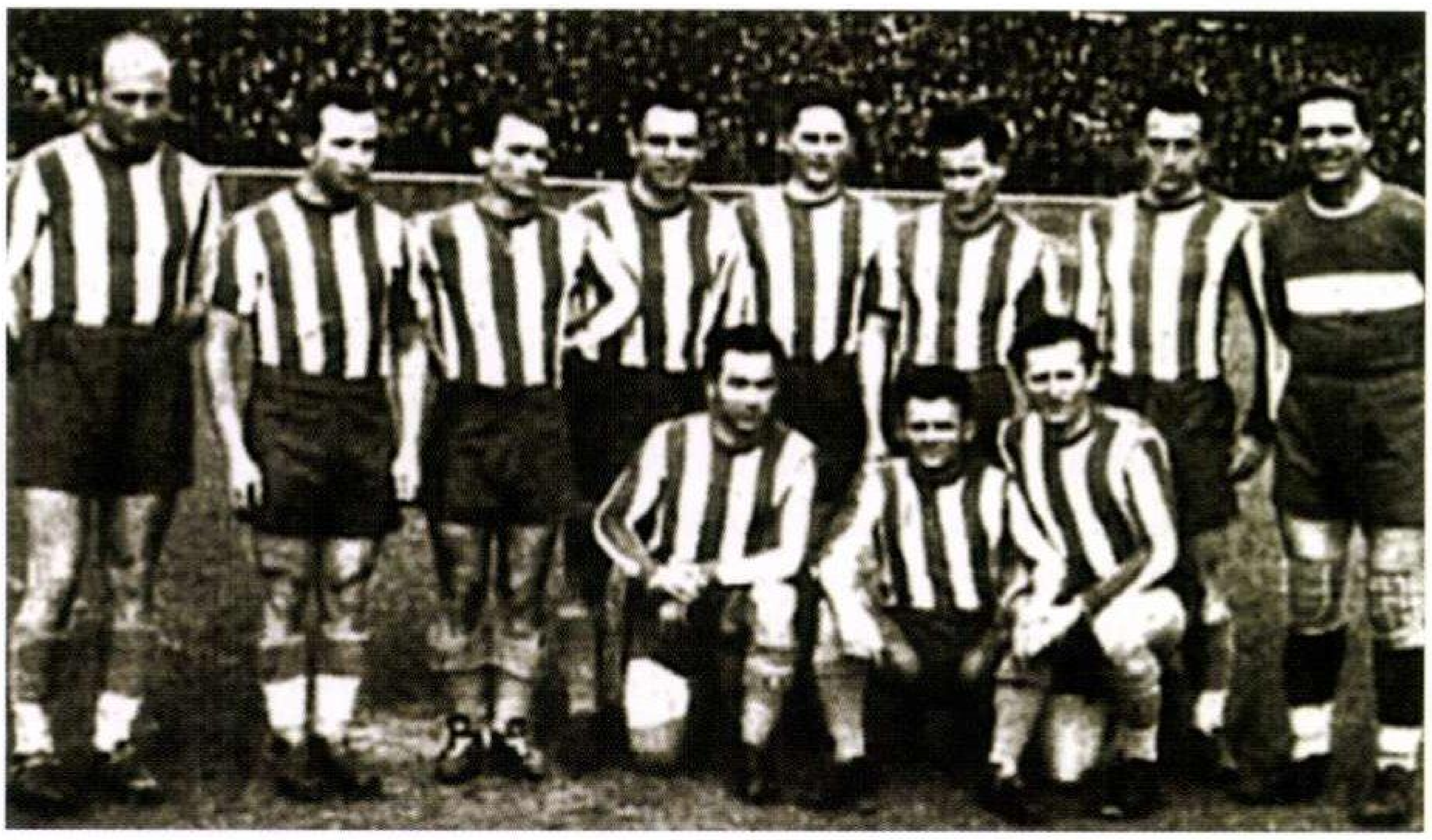

Baróti Lajos ekkor még játékos volt! Állnak (balról): Kovács I., Kovács II, Dombos, Hárs, Bányik, Fehérvári, Baróti, Pécsi. Elöl: Nyíregyházky, Gőcze, Józsa

1948. augusztus 29-én, a bajnokság első fordulójában „történelmi" győzelmet arattak a győriek a Szeged felett. A téleksimogató, Kertesi, Dombos és Hiba góljával elért 3:0 - először a klub históriájában - a tabella élére röpítette az ETO-t (Györgyi - Vörös, Bányik, Fehérvári - Kovács I, Hárs - Dombos, Hiba, Kertesi, Horváth, Gőcze).

Csak növelte a győzelem értékét, hogy az ETO nélkülözte az egyik legjobbját, Józsa Zoltánt. A balszárny két ékessége, Józsa és Gőcze Sándor - a már említett Kovács Imréhez hasonlóan - bekerült a meggypirosak seregébe, sőt a balszélső - mint írtuk keretesünkben - 1948-ban gólt is rúgott a svájciaknak. Kiváló futballista volt a (Bécsben,

TÖBB MINT LEGENDA

Győrből indult az edzők Olymposzára

Győrben indult tréneri pályafutása Baróti (Kratochfill) Lajosnak (1914. augusztus 19.–2005. december 23.), aki 1946 és 1948 között a Rába-parti együttesben futballozott, majd visszavonulását követően a zöld-fehéreknél nyitotta meg szédítő edzői karrierét.

Tulajdonképpen egy másik legenda, a később a Real Madrid technikai vezetői posztjáig emelkedett Östreicher Emil (akkor még a győri klub fővárosi képviselője) révén került az ETO-hoz. A 32 éves korábbi válogatott jobbfedezet a Győri Vagongyár eladási osztályvezető-helyettese, valamint a csapat egyik kulcsjátékosa lett. Hét órára bement a munkahelyére, napközben edzett egyet a gyár területén lévő „régi" pályán, majd visszament dolgozni. Arról álmodozott, hogy még éveken keresztül játszik majd a csapatban, ám egy csehszlovákiai túrán, 1948 tavaszán egy párharcban eltört a lába. Az ETO megtalálta azt, amiért utazott a túrára - egy csak ott, Ostravában beszerezhető fémcsigafúrót –, ám elveszítette kulcsjátékosát. *(Tóth-Szenesi Attila: Baróti.)*

A fraktúra lezárta Baróti Lajos futballista-karrierjét, viszont hamarosan ő lett a csa-

Gréninger néven született, magyarul csak később megtanuló) védő, Fehérvári Alfréd, akitől még Puskás Ferenc is tartott, valamint a gólerős, egyébként az MTK-tól megszerzett Kertesi Ignác is. A negyvenes évek legvégétől az első csapatban szereplő Kárpáti Béla 1953-ban győri futballistaként szóhoz jutott az Aranycsapatban, nem játszó tartalékként kint járt az 1954-es világbajnokságon.

Érdemes még Bányik István, Budai László, Csárdás József, Dombos Ágoston, Hegedűs Miklós, Kalmár II György, Kapitány Ernő, Kiss István, Komjáthy László, Németh Valér, Pálfy Antal, Pális Ferenc, Palotai János, Pesti Ágoston, Pesti Zoltán, Pió Rudolf, Raffay Ernő, Rigó Vilmos, Szalai Ferenc, Szilvási Vilmos, Tullner Tibor és Weszelovszky László nevét is megemlíteni.

A kor sok olyanra rákényszerítette az embereket, amit utáltak, de meg kellett csinálniuk. Ilyen volt Baróti Lajos számára az MHK, a Munkára, Harcra Kész mozgalom. Az edző és a keret becsülettel végigcsinálta a próbákat („Baróti Lajos helyes meglátásának volt a következménye, hogy a Győri Vasas szakosztályai közül a labdarúgók teljes gárdája a leghamarabb próbázott mind a kilenc követelményből" - írta a Népsport 1951. november elsején), de veszteségek is érték őket. Tóth-Szenesi Attila a legendás tréner portréját felvázoló Baróti című könyvében felidézi a pórul járt kapus, Weszelovszky László történetét: „Az MHK miatt kellett befejeznie a futballt, utána költözött vissza Szegedre, ahol elvégezte a jogot és bíró lett. Egy atlétikai pályán kellett 200 méteren át könyökön csúszniuk a játékosoknak. Nem tudtuk, hogy az atléták előtte ott dobtak súlyt, így elég sok volt a mélyedés. Egy ilyenbe könyökölt bele Weszelovszky, de olyan szerencsétlenül, hogy újra és újra előjött a ficam a vállában, nem tudott védeni soha többé."

pat edzője. Négy évadon keresztül, 1951 novemberéig ült az ETO kispadján, és kétszer a 7. helyezésig vezette egykori társait (1950 tavaszán és 1951-ben). Mind a kétszer csak budapesti csapatok előzték meg a Győrt. Miután annak durva stílusa miatt összekülönbözött Lakatos Alberttel, a gyár - egyébként híresen sportszerető - vezérigazgatójával, távozni kényszerült a csapat éléről. Egy évet a Postásnál dolgozott, majd itthon a Vasas és az Újpesti Dózsa, külföldön a Benfica és a Wacker Innsbruck csapatánál ért el sikereket. A háromszéki születésű egykori katonatiszt négy világbajnokságon (1958, 1962, 1966, 1978) dirigálta szövetségi kapitányként a magyar válogatottat, ez rekord nemzeti tizenegyünk történetében. Mint ahogy csúcs a szövetségi kapitányként töltött mérkőzések száma is: 117. A hetvenes évek elején a perui válogatottat is irányította.

A győri legénység 1958 novemberében. Állnak (balról): Borbély, Tamás, Horváth, Budai, Kalmár II, Kuti, Pió. Elöl: Szentmihályi, Bédi, Raffay, Keglovich

Az ötvenes évek közepén a még az MTK-nál is gyakrabban nevet váltó egyesület a létszámcsökkentés áldozata lett, 1955-ben tizenegyedik helyezettként elbúcsúzott a Nemzeti Bajnokságtól, holott egy évvel korábban – a Doroggal megosztva – a legjobb vidéki csapat címet érdemelte ki.

1958-ban sikerült ugyan visszajutnia az elitbe, de csak egyetlen idény erejéig. Jellemző, hogy az ETO az őszi télben, azaz az utolsó fordulóban aratta első győzelmét. December 21-én a Szentmihályi – Morvai, Kalmár II, Kárpáti II – Horváth, Budai – Tetnovszky, Koós, Pió, Kalmár III, Bédi tizenegy 5000 néző előtt 4:1-re megverte a Diósgyőrt.

TÖBB MINT LEGENDA

Betyárból pandúr

Palotai (Priskin) Károly a bírók seregében a legjobb futballista volt. A premissza fordítottja is igaz, a híres labdarúgók közül belőle vált a legkiválóbb játékvezető. Palotai Károly Békéscsabán született 1935. szeptember 11-én, és a viharsarki településen kezdett el sportolni. Az Előrétől került a Vasas ETO-hoz, ahol rövid ideig együtt játszott a bátyjával. Az idősebb fivér, Palotai János 1954. október 24-én 14 percet védett az Aranycsapatban, Grosics cseréje volt a csehszlovákok elleni 4:1-en. Pechére ő kapta a gólt. Öccsével és Pálfy Antallal együtt 1956 őszén elhagyták az országot, hogy a Freiburger FC-hez szerződjenek. Az ifjabb Palotai 1958-ban hazatért, és a következő esztendőkben a Győrrel számos sikert aratott. Tagja volt az 1963-as bajnokcsapatnak, az 1965-ös és 1966-os MNK-nyertes társulatnak. 1964-ben olimpiai bajnoki címet nyert Tokióban, a nagyválogatottság azonban nem adatott meg

1960-ban a dunántúli egység megint visszakapaszkodott a legjobbak közé, sőt azután újoncként a 8. helyen végzett, például a Bp. Honvédot és a két szezonnal korábban még bajnok Csepelt is maga mögé utasítva. Nagyon sokan elismerték, hogy tehetséges, fiatal alakulat formálódik a Rába partján, viszont csak kevesen gondolták, hogy olyan erős, amelynek eredménysorával a hatvanas években csak a három „nagy" (Vasas, FTC, Újpesti Dózsa) vetélkedhet. Mindmáig a győriek mellett csupán az Újpest mondhatja el magáról, hogy 1960-tól megszakítás nélkül az NB I-ben szerepel. Ugyanakkor ténykérdés, hogy 1970 tavaszán a reformnak, az 1995-1996-os bajnokság végén a létszámemelésnek köszönhette az ETO mandátuma meghosszabbodását, míg a lila-fehérek 1993-ban osztályozót voltak kénytelen vívni a Hatvannal.

„Orczifalvy István szürkének tartott, de általában megbízhatóan védekező középcsapatot épített Győrött, ezt vette át Szusza Ferenc, akit egy év múltán az Olaszországból hazatérő Hidegkuti Nándor váltott fel a kispadon, 1963 őszén" - foglalta össze az évtized elejének legfontosabb történéseit a klub már idézett honlapja. Állomásozzunk picit tovább ennél a periódusnál! 1963. november 27-én virradt fel a nagy nap, amikor története során először lett bajnok a Győri Vasas ETO. Úgy, hogy azon a napon egy „fél" edzőmérkőzést vívott csupán Sopronban, a helybéli Textilessel. A piros-kékek (a vasasos időszakhoz eme színpár dukált) a Tóth László - Kiss Zoltán, Szániel János, Tamás László - Palotai Károly, Máté János - Szaló József, Korsós István, Orosz László, Povázsai László, Keglovich László tizenegyükkel már 72 órával korábban letudták az utolsó bajnoki meccsüket. Diadallal, hiszen 8000 hívük előtt, Orosz és Keglovich góljaival 2:0-ra nyertek a Csepel ellen. A „hűség városában" a játékosok arra vártak, hogy a Ferencváros szintén lejátssza a maga 90 percét Dorogon. Jött is a gyorsinú Hermész kései utóda az üzenettel, hogy a Fradi 2:1-re kikapott, és így - jobb gólarányának köszönhetően - bajnok lett az ETO! A soproni edzőmeccs nyomban félbeszakadt, a futballt felváltotta az ünneplés. Hidegkuti Nándor, a csapat

számára. Csodálatos játékvezetői karrierrel kárpótolta magát: 1974-ben, 1978-ban és 1982-ben a világbajnokságon, 1972-ben és 1976-ban az olimpián, 1980-ban az Európa-bajnokságon vezethetett. 1975 és 1981 között csak 1980-ban nem kapott valamelyik kontinentális kupadöntőben bírói szerepet. 1976-ban például ő dirigálta a Bayern München–St. Etienne, 1981-ben a Liverpool-Real Madrid BEK-finálét. A leghíresebb 90 perce fekete uniformisban az 1978-as Mundialon megrendezett argentin-brazil volt (0-0). Vitathatatlan érdeme, hogy Rosarióban sikerült a felajzott felek brutális „bokaviadalát" halottak és kiállítások nélkül levezényelnie.

Palotai Károly 1978-ban, az Argentína–Brazília mérkőzésen

edzője később azt mondta: „A londoni 6:3 után az volt életem legboldogabb napja" - pedig hát az Aranycsapat középcsatára megélt néhány szép napot és mérkőzést. Buzánszky Jenő akkoriban a Bányász mestere volt: „Kedveskedtünk a gesztussal Hidegkuti Nándi komámnak". *(Sándor Mihály: Vasutasból aranybányász)*

Anélkül, hogy kisebbíteni kívánnánk az „aranyos leventék" érdemeit, hozzátartozik a teljes képhez, hogy az egyfordulós bajnokságban Fortuna végig mellettük állt. Az első nyolcban végzettek közül Győrben fogadhatták a második helyen záró Honvédot, a harmadik FTC-t, a negyedik Komlót, a hatodik Újpestet, a nyolcadik Csepelt, ráadásul 13 bajnokijukból hetet vívhattak a saját fellegvárukban és csak hatot idegenben. (Egyébként a későbbi gólkülönbség-számítás alapján csupán harmadik lett volna az ETO, a három 17 pontos egymás elleni eredményeit összevetve pedig második.)

Akárhogyan is volt, a bajnoki cím sikersorozat kezdetét jelentette. 1964-1965-ben a győri csapat az NDK-beli Chemie Leipzig (2:0 és 4:2), a bolgár Lokomotiv Szófia (5:3 és 3:4), valamint a holland DWS Amsterdam (1:1 és 1:0) legyőzésével bejutott a BEK elődöntőjébe. (A 63 ezer amszterdami előtt Korsós vette be Jan Jongbloed kapuját, aki 1974-ben és 1978-ban világbajnoki ezüstöt szerzett Hollandiával.) Ilyen magasságban a magyar klubok közül addig csak a fővárosi Vasas járt! Az ETO a fináléba jutásért az Eusébióval felálló Benficát kapta párjának. Olyan nagy volt az érdeklődés, hogy a kisalföldiek a hazai összecsapásukat felvitték a Népstadionba, ahol április 30-án 80 ezren szurkolhattak. Talán nem volt a legtisztességesebb döntés a helyi fanatikusokkal szemben, ám nem a telepcserén múlott a továbbjutás. A Benfica - 1961 és 1968 között ötször meccselt a legerősebb európai kupa végjátékában -

KÖZKINCCSÉ TÉTETIK

Lisszaboni kapcsolatok

1965. május 6-án az Estádio da Luz poklában lépett pályára az ETO (Tóth - Kiss, Orbán, Tamás - Palotai, Máté - Keglovich, Száníel, Soproni, Korsós, Povázsai), és veszített a Benfica ellenében. Később sem szakadt meg a „sasok" és a győriek különleges kapcsolata. Baróti Lajos, az ETO volt labdarúgója és edzője 1980 és 1982 között a luzitán piros-fehérek kispadján ült, 1981-ben kupához és bajnoki aranyhoz segítvén ibériai tanítványait. Verebes Józseffel kapcsolatban felröppent a hír 1986-ban, hogy a Benfica szeretné szakvezetőnek szerződtetni. Ebből a kontraktusból nem lett semmi, a bennfentesek szerint a Mágus kommunikációs problémái miatt. Fehér Miklós 1995 és 1998 között a győriek szerelését hordta, míg 2002 és 2004 között a lisszaboniakét. Soraikból ragadta el a kegyetlen halál 2004. január 25-én, a Guimaraes FC elleni bajnokin. A portugál óriás kegyeletből és tiszteletből visszavonultatta a csatár által viselt 29-es számú mezt, csapata teljes létszámmal eljött a magyarországi temetésre.

Győrfi László és Tóth László 1967-ben, a sorozatban harmadszor megnyert MNK-val

egyszerűen jobb volt, Budapesten 1:0-ra, Portugáliában 4:0-ra győzedelmeskedett.

A Győri Vasas ETO igazi kupaspecialistává vált a hatvanas évek idusára. 1964-ben döntőt játszott az MNK-ban, de a Budapesti Honvéd 1:0-ra nyert ellene. A következő három szériát már az ETO fejezte be győztesen, 1965-ben a Diósgyőri VTK-t 4:0-ra, 1966-ban az FTC-t (megismételt finálében) 3:2-re, 1967-ben az Salgótarjáni BTC-t 1:0-ra verte meg. Mind az öt (pontosabban négy plusz egy) döntőn játszott a Népstadionban Tóth László kapus, Kiss Zoltán, Orbán Árpád és Keglovich László. A BEK-szereplés után a nemzetközi porondot a KEK, azaz a Kupagyőztesek Európa-kupája jelentette, ahonnét a gárda az 1966–1967-es idényben kiverte a hírneves Fiorentinát (0:1 és 4:2) és a portugál Bragát, s aztán a belga Standard Liege ellen vérzett el, a negyeddöntőben. Egy esztendővel később csak az idegenben lőtt kevesebb gólja miatt, veretlenül esett ki a Benficához hasonló játékerejű, 1968-ban KEK-, 1969-ben BEK-győztes AC Milan ellen (2:2 és 1:1).

1963 és 1967 között íródott a győri klub első sikerkorszaka, a játékosok ebbe az öt évbe egy bajnoki címet, három MNK-győzelmet, egy kupadöntőt s egy BEK-elődöntőt sűrítettek. Bajnoki mérkőzésen harmincan szerepeltek a fél évtized alatt, közülük Izsáki László, Keglovich László, Kiss Zoltán, Máté János, Orbán Árpád, Palotai Károly, Szaló József, Szániel János, Tamás László és Tóth László mindegyik szezonban pályára lépett. Négy idényben játszott Povázsai László, Orosz László, Győrfi László, háromban Korsós István, Soproni-Scheidl Ferenc és Varsányi Tibor. Két idényben játszott ebben a korszakban Barna Sándor, Koós László, Morvai Lajos, Takács Lajos, Nell Lajos, valamint a későbbi évek meghatározó játékosai közül Somogyi József és Stolcz János.

Epizodista volt csak Adrigán Zoltán, Glázer József, Búza Mihály, Monoki Béla, Czakler Jenő, Gáspár László és Merczel Mihály.

Az 1963 és 1967 közötti aranykorszak legtöbb bajnoki mérkőzést játszó futballistáiból összeállított tizenegy: Tóth László 111 - Kiss Zoltán 99, Orbán Árpád 102, Tamás László 74 - Palotai Károly 89, Máté János 73 - Szaló József 80, Varsányi Tibor 69, Győrfi László 58, Povázsai László 58, Keglovich László 117. (Korsós István is 58 meccsen játszott, de csak három idényben.) A legeredményesebb gólszerzők: Varsányi Tibor (32), Győrfi László (30) és Korsós István (23) voltak.

A hatvanas évek magyar futballjának rendkívüli erejét jelzi, hogy ebből a remek gárdából csak Tóth László került be az A válogatottba, 1964-ben három mérkőzésre. Ugyanakkor Palotai Károly és Orbán Árpád 1964-ben Tokióban, Keglovich László 1968-ban Mexikóban olimpiai bajnok lett.

A hetvenes évtized szűkösebb esztendőket hozott. A Rába ETO-ból középcsapat lett, a hatodik helynél csak egyszer jutott előbbre. Az 1974-es harmadik helyezés volt a kivétel, akkor csupán az Újpesti Dózsa és a Ferencváros előzte meg a Farsang Ferenc által dirigált győrieket. Ebben az időszakban hárman kerültek be a győriek közül az A válogatottba: Somogyi József, Pénzes Mihály és Póczik József.

(Somogyi, azaz idősebb Somogyi József. Az 1946-os születésű belsőcsatár 1966 és 1978 között 327 meccsen 45 gólt szerzett az NB I-ben, csak a győriek mezét viselve. 1970 és 1974 között háromszor játszott a nagyválogatottban. A fia, azaz ifjabb Somogyi József 1968-as születésű. 1985 és 1990 vége között, majd 1997 és 1999 között 164 bajnoki mérkőzésen 19 gólt jegyzett az ETO játékosaként. Amikor 1991-ben játszott a nemzeti tizenegyben, övék lett a harmadik család - Tóth Zoltán és Tóth György, illetve Gelei József és Gelei Károly famíliája után -, amelyből apa és fia egyaránt szerepelt a magyar labdarúgó A válogatottban.) 1979-ben a Palla Antal - Szijártó László, Pozsgai Lajos, Pásztor Ferenc,

KÖZKINCCSÉ TÉTETIK

Otthon, édes otthon

Pintér Imre 1972 és 1976 között az ETO serdülő-, majd ifjúsági csapatában futballozott. A nemrégiben hozzánk küldött levelében ekként emlékezett a klub régi otthonára: „Mi is ott öltöztünk a nagyokkal. A pálya mögött volt egy feketesalakos, ott edzettünk, majd úgy '76 körül már az épülő új stadion egyik pályáján edzettünk. Busszal vittek ki és vissza. A fából készült lelátóval szembeni oldalon állt az úgynevezett B-közép. (...) Nagyon jó hangulatú kis stadion volt, vörös salakkal volt a nézőtér feltöltve. Ha ugrált a B-közép, ahol én is álltam, vörös felhőben úszott a környék. Nagyon sok kellemes emlékem van arról a pályáról. Egyébként a Vagongyár területén feküdt, a Gyárváros nevű kerületben. A modern komplexumtól, ahol a Pro Urbe-díjasok is játszottak, nem esett egy kilométerre sem."

Magyar Lajos - Lipót Gyula, Füzi Géza, Onhausz Tibor - Szabó Ottó, Glázer Róbert (Pénzes Mihály), Pölöskei Gábor (Horváth Dénes) összeállítású csapat a jobbszélső góljával 1-0-ra legyőzte a Ferencvárost, és újból az MNK győztese lett. A következő idényben a Rába nagyon közel került ahhoz, hogy a Juventust kiejtse a KEK-ből. Kovács Imre talán még erősebb csapattal állt ki, mint az MNK döntőjében: Palla Antal - Csonka Gyula, Pozsgai Lajos, Pásztor Ferenc, Magyar Lajos - Hannich Péter, Onhausz Tibor, Póczik József (Jugovits Lajos) - Szabó Ottó, Glázer Róbert (Mile Sándor), Pölöskei Gábor. Ha nincs Pozsgai Lajos kiállítása a második félidő elején, bizonnyal túljut az ETO a piemonti „zebrákon"(0-2 és 2-1).

Az 1980-1981-es szezonban a Rába a 11. helyen végzett a bajnokságban. Nagy pofon volt ez a szurkolóknak, akik az 1979-es MNK-győzelem és a bajnoki 6. hely után abban reménykedtek, az 1980-as 13. hely puszta kisiklás volt. A klub vezetősége ezután nem hosszabbította meg Kovács Imre szerződését, s tárgyalni kezdett az új edző személyéről. Miután Kovács Ferenc, Szőcs János, dr. Lakat Károly és Hidegkuti Nándor is nemet mondott, Verebes József került a csapat élére. A fiatal, akkor negyvenéves edző az 1980-1981-es szezonban a Videotont dirigálta, a negyedik helyen végezve vele. A nyáron a Rába leszerződtette Burcsa Győzőt, aki tulajdonképpen így mesterével együtt érkezett Fehérvárról, és Zalaegerszegről Szentes Lázárt. A Honvéddal és a Videotonnal is tárgyaló középcsatárt Verebes egyszerűen „megdumálta". „Pénzt, sikereket, válogatottságot ígért" - mondta később Szentes. Lassan kialakult az új keret, bár a válogatott Pölöskei Gábor elment a bajnok Ferencvároshoz, Hannich viszont végül nemet mondott a Vasasnak. A vezetők mindenképpen el akarták adni Póczikot, de maradt, mert nem kellett sem a Videotonnak, sem a Zalaegerszegnek. Ki gondolta akkor még, hogy az „új" Rába karmestere lesz?

Az őszt a második helyen zárta a csapat, minek hatására Verebes négy idősebb játékosának, Milének, Magyarnak, Póczniknak és Glázernek megengedte a tegeződést... Tavasszal pedig már senki sem tudta megállítani a Rábát. A Fradi elleni találkozó előtt, három fordulóval a zárás előtt két pont volt a kisalföldi csapat előnye. Pazar gólkülönbsége miatt az Üllői úti esetleges győzelem a bajnoki aranyérmet jelenthette. 1982. április 28-án a Rába a korszak talán leglátványosabb bajnoki mérkőzésén, 4-3-ra nyert a Ferencváros ellen. A másnapi Népsport idézte a könnybe lábadt szemmel nyilatkozó Verebes edzőt. „Nagy boldogság ez. Azt hiszem, bajnokhoz méltóan játszott a csapat. 0-1 után teljesen átvettük az irányítást, s az Üllői úton, a volt bajnokcsapat ellen bebizonyítottuk, hogy nem véletlenül rúgtunk ennyi gólt."

A Rába ETO az utolsó két fordulóban tovább növelte az előnyét, öt pontot vert a címvédő Ferencvárosra. Ennél is fontosabb, hogy az ETO állandóan telt ház előtt játszott, és úgy szórta a gólokat, mint dzsentri a vagyonát. 102 találatot szerzett a 34 mérkőzésen! Az előző idényben a Fradi 75, míg egy évvel korábban a Honvéd 67 szerzett góllal lett bajnok, 1968 óta nem szerzett egyetlen csapat sem száz gólnál többet az

NB I-ben! Hannich Péter 22 találatával megszerezte a gólkirályi címet. Az ország nagy része (tegyük hozzá: elsősorban a vidék) a Rába bűvöletében élt, ezért is keltett nagy meglepetést, hogy a csapatból mindösszesze egy futballista, Szentes Lázár került be a spanyolországi világbajnokságon szereplő keretbe. Különösen Póczik József és Hannich Péter mellőzését fájlalták sokan.

Verebes József már az első győri évében bajnoki aranyat szerzett a zöld-fehérekkel, akik egy évvel később megvédték elsőségüket. Nem budapesti, azaz vidéki alakulat korábban sohasem tudott a magyar élvonalban két év alatt két bajnoki címet nyerni. A Kovács László - Csonka Gyula, Hlagyvik Gábor, Mile Sándor, Magyar Lajos - Hannich Péter, Póczik József, Glázer Róbert - Szabó Ottó, Szentes Lázár, Hajszán Gyula alkotta alapcsapatból csak a sokoldalú, akkor már húsz éve a győri klubba leigazolt Glázer Róbert teljesített 28 mérkőzésnél kevesebbet a szezonban. Szijártó László (22) és Burcsa Győző (21) játszott még húsz meccsnél többet.

A következő idényre maradt az alapcsapat, csak Glázer helyére épült be Burcsa. Huszonhat találkozón jutott szóhoz Szepessy László. A Rába továbbra is remek támadófutballt produkált, 82 gólig jutott. Az utolsó öt forduló eredményei önmagukért beszéltek: 3-3 a Ferencváros ellen otthon, 5-1 a Debreceni MVSC ellen otthon, 3-2 a Vasas ellen idegenben (Hajszán mesterhármasával), 2-2 a Bp. Honvéd ellen idegenben, és végül 1983. június 11-én, telt ház, 28 000 néző előtt - a balszélső újabb triplájával - 6-1 az Újpesti Dózsa ellen!

1984-ben és 1985-ben még második, 1986-ban harmadik lett a Győr. 1984-ben MNK-finalista volt, de az NB II-es Siófok nagy meglepetésre 2-1-re legyőzte Székesfehérváron.

A második aranykorszakára visszaemlékezők egyetlen fájdalma, hogy nemzetközi porondon nem tudott a húsz évvel korábbiakhoz hasonlóan eredményes lenni a Rába. Verebes József maga is gyakran hangoztatta, meggyőződése, hogy játékosai számára az európai színpad sincsen túl magasan. A BEK-ben az első ellenfél, az előző májusban

TÖBB MINT LEGENDA

Balszélső a jobboldalon

Hajszán Gyula pompásan illeszkedett a vonulatba, amelyet az 1945 utáni honi labdarúgás klasszikus balszélsői alkottak, kronológiai rendben haladva: Czibor Zoltán, dr. Fenyvesi Máté, Zámbó Sándor és Várady Béla. A kvintett összesen 225-ször volt válogatott, 45 gólt jegyzett piros-fehér-zöldben. Robbanékony, intuitív és hatékony csatárok voltak, akik nem ijedtek meg a saját árnyékuktól. Kiválóan érezték magukat az oldalvonalak mellett, rendre meghúzták az ellenfél védelmét, embereik mögé kerülve pontosan lőtték-ívelték középre a labdákat. (A robusztus Várady beljebb, centerben is elboldogult.)

Hajszán Gyula 1961. október 9-én született. Nem mindennapi inverzió, hogy Győrött egy soproni identitású sportoló váljon a szurkolók bálványává, nos, a

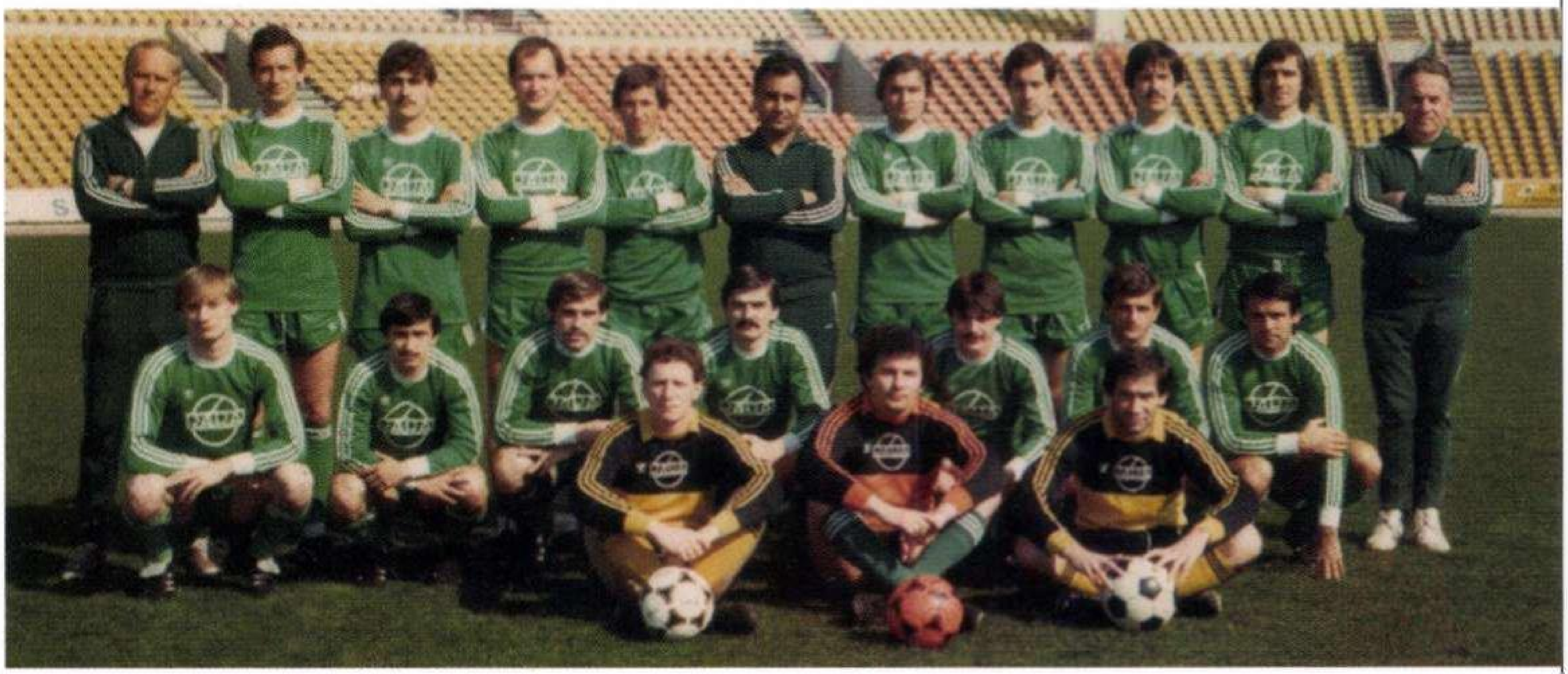

Verebes József első bajnokcsapata. Állnak (balról): Győrfi László pályaedző, Hlagyvik, Gyurmánczi, Onhausz, Burcsa, Verebes József vezetőedző, Glázer, Csonka, Pardavi, Mile, Józsa Zoltán gyúró. Középen: Szijártó, Szabó O., Hannich, Szentes, Hajszán, Magyar, Póczik. Elöl: Kiss, Palla, Kovács

KEK-döntőt játszott belga Standard Liege nagyon nehéznek tűnt. Verebes azt jövendölte, az első mérkőzésen eldől majd a továbbjutás, bravúrt sejtett. Ehelyett a Hlagyvik kiállítása miatt hatvan percen át emberhátrányban játszó, Hannichot egyébként is nélkülöző gárda kapott egy ötöst Liege-ben. A visszavágón remek játékkal, 3-0-ra nyert az ETO, megmutatva, hogy hazai pályán bárkivel felveszi a versenyt. Egy évvel a Standard elleni vereség után a BEK-selejtezőben csak nehezen búcsúztatta el a Vikingur Reykjavíkot, majd hazai pályán hat gólt kapva kiesett a Dinamo Minszk ellen. A következő években pedig meg kellett elégednie a csúcsformába lendült Bp. Honvéd mögött a második, illetve (1986 tavaszán, Verebes első győri periódusának utolsó évében) a harmadik hellyel. A zöld-fehérek három szezonon keresztül az UEFA-kupában indultak, s pechükre mindig erős ellenfelet kaptak. Sorrendben a Manchester United, a Bohemians Praha, végül a Torino Calcio búcsúz-

Hajszinak becézett ifjú esetében ez történt. Két ciklusban összesen 12 esztendeig száguldozott az ETO-ban, kerek 300 bajnokiján 68-szor zörgette meg a riválisok hálóját. 1989 és 1994 között az NSZK-ban, majd az újraegyesítés után Németországban kereste kenyerét, az MSV Duisburg és a berlini Tennis Borussia profija volt. Ami a légiót illeti, valószínűleg jobbra és többre számított, kinti edzőitől ugyanis alig-alig kapott bizalmat. Maga is megpróbálkozott a tréneri munkakörrel, midőn felhagyott a futballal, hogy aztán más dimenzióban, a jobboldali politika területén leljen új távlatokra. Az echte balszélső!

tatta el őket. A sors fura fintora, hogy a kisalföldiek egyedül a Dinamo Minszket tudták kiverni, azt a csapatot, amely kupatörténetük legfájóbb vereségét mérte rájuk 1983 őszén.

Verebes József első győri edzői korszaka, egyben a klub második aranykorszaka 1981-től 1986-ig tartott. A mester 154 bajnoki mérkőzésen 51 játékost küldött harcba, közülük Csonka Gyula, Hajszán Gyula, Hannich Péter, Hlagyvik Gábor, Szabó Ottó, Szentes Lázár és Szijártó László minden szezonban pályára lépett. Ugyancsak a korszak törzsgárdistáinak tekinthetők a négy idényben bevetettek: Kovács László, az élvonalbeli játékos-pályafutását 1985-ben befejező Magyar Lajos, valamint Mile Sándor, Póczik József, Rezi Lajos, Turbék István. Három idényt játszott Győrben Verebes keze alatt Burcsa Győző, Szepessy László és Vági János. Két szezonban szerepelt Judik Péter, Kurucz Ádám, Lakatos Ferenc, Mészáros Ferenc, Preszeller Tamás, Süle János és Weimper István.

A legtöbbet játszók tizenegye: Kovács László 92 - Csonka Gyula 129, Hlagyvik Gábor 117, Mile Sándor 103, Magyar Lajos 105 - Szijártó László 93, Hannich Péter 138, Burcsa Győző 74 - Szabó Ottó 135, Szentes Lázár 121, Hajszán Gyula 128. A legtöbb gólt Hannich Péter (87) szerezte, a kor egyik leggólerősebb támadó középpályását az eredményességi ranglistán Szentes Lázár (62), Hajszán Gyula (41) és Szabó Ottó (32) követte.

Az első Verebes-érában a győri színeket képviselte a válogatottban Csonka Gyula, Burcsa Győző, Hajszán Gyula, Hannich Péter, Póczik József, Szabó Ottó, Szentes Lázár. (Az azóta eltelt negyedszázadban 27 játékos lett az ETO-ból - vagy az ETO-ból is - válogatott: Bordás Csaba, Böjte Attila, Csertői Aurél, Farkas Simon, Handel György, Herczeg Miklós, Ivanics László, Jagodics Zoltán, Kenesei Krisztián, Klausz László, Koltai Tamás, Korsós György, Kuttor Attila, Lakos Pál, Vasile Miriuță, Mracskó Mihály, Németh Norbert, Preszeller Tamás, Priskin Tamás, Regedei Csaba, Rugovics Vendel, Salamon Miklós, ifjabb Somogyi József, Stark Péter, Urbán Flórián, Vincze Ottó, Végh Zoltán. Többen éppen Verebes József kapitánysága idején kerültek be a nemzeti csapatba.)

Az 1987-es 10. pozíció után a következő két évben elért negyedik, majd ötödik helyezés azt eredményezte, hogy a kaotikus 1980-as években csak a Bp. Honvéd összesített eredménysora volt jobb a győriekénél. A kilencvenes dekád elejének megtorpanása után Verebes visszatért a Kis-Duna mellé, és ötödik helyre vitte fel a csapatot. Csodát azonban a Mágus sem tudott tenni, két év után szakított a klubbal.

A zöld-fehérek számára az ezredforduló körüli évek némi progressziót eredményeztek, 1998 és 2001 között négy évad alatt kétszer (Reszeli Soós István irányításával) a negyedik, egyszer (Garami Józseffel) az ötödik helyen finiseltek.

A XXI. század nyitányára átalakult a klub marketing- és tulajdonosi szerkezete. Kezdett körvonalazódni az innovatív, immáron minden szempontból a nyugati mintáknak megfelelő modell. Tarsoly Csaba és a Quaestor Csoport biztosította a megfelelő anyagi hátteret, létrejött az akadémia, megújult a stadion, hogy fokozatosan az ország legmodernebb arénájává

A nyolcvanas évek végének kerete, nyolc akkori, vagy későbbi magyar válogatott játékossal. Hátsó sor (balról): Hlagyvik, Somogyi, Kiss Zs., Mörtel, Horváth, Rubold, Sallói. Középső: Ulbert, Hajszán, Bücs, Balázs, Handel, Csikós, Boros. Elöl: Urbányi, Melis, Szabó, Bordás, Udvardi, Virág

fejlődjön. Egyre stabilabbá vált a csapat is, bár nem hagyta érintetlenül a globális trend, az ellégiósodás. Az elmúlt évtizedben 58 légiós szerepelt győri színekben az NB I-ben. Közülük a legjobb vétel vitathatatlanul a magyar élvonalban már a 200. mérkőzésén is túljáró Szasa Sztevanovics. A 2004 óta az első számú kapusnak számító szerb az egyetlen aktív játékos, aki az 1963 ősze, az első bajnoki aranyat hozó szezon kezdete óta eltelt immáron közel fél évszázad ligameccseit figyelembe vevő, a futballadattar.hu honlap szerkesztői által készített örökranglistán befért az első húszba. (Az első tíz: Magyar Lajos 375, Szabó Ottó 350, id. Somogyi József 327, Hajszán Gyula 303, Glázer Róbert 296, Mile Sándor 283, Pozsgai Lajos 277, Stark Péter 272, Keglovich László 264, Csonka Gyula 255.)

Ugyancsak nagy fogásnak számított az angol Middlesbrough-nak eladott észt válogatott Tarmo Kink, vagy a mindmáig a klubot szolgáló, korábban a Chelsea tartalékcsapatában is megforduló grúz Rati Alekszidze.

Előbb Egervári Sándor, majd Pintér Attila edző munkája nyomán a Győri ETO FC az élvonal egyik legjobban védekező együttese lett. Hatékony elhárításának köszönhetően kétszer is harmadik volt a bajnokságban, 2009-ben pedig bejutott a Magyar Kupa döntőjébe, ahol a Budapest Honvéd ellenében veszített (0–1 és 0–0).

A 2010-2011-es nemzetközi kupaszériából kiütötte a jóval esélyesebbnek ítélt Montpellier HSC-t. Győrben ugyan kikapott 1-0-ra a „hugenottáktól", ám Franciaországban bravúrral nyert ellenük 1-0-ra és tizenegyesekkel továbbjutott. A következő körben a Dinamo Zagreb útját állta.

Némi megtorpanás után, immár a Pintér Attilát váltó, korábban a klubot már játékosként és edzőként is szolgáló Csertői Aurél irányításával a Győri ETO 2011 őszén története legjobb idénykezdetét produkálta. Hét győzelemmel még a bajnoki címnyerések idején sem kezdte a szezont!

Az 1963. évi bajnokság

1. Győri Vasas ETO	13	6	5	2	20:7	17
2. Bp. Honvéd	13	7	3	3	30:12	17
3. Ferencvárosi TC	13	7	3	3	33:18	17
4. Komlói Bányász	13	6	4	3	16:16	16
5. Vasas SC	13	6	2	5	19:16	14
6. Újpesti Dózsa	13	6	2	5	24:19	14
7. MTK	13	4	6	3	16:16	14
8. Csepel SC	13	6	1	6	17:19	13
9. Tatabányai Bányász	13	5	3	5	12:14	13
10. Dorogi AC	13	5	3	5	12:14	13
11. Diósgyőri VTK	13	4	3	6	12:19	11
12. Szegedi EAC	13	4	3	6	9:15	11
13. Pécsi Dózsa	13	3	-	10	21:31	6
14. Debreceni VSC	13	2	2	9	15:31	6

A BAJNOK GYŐRI VASAS ETO JÁTÉKOSAI: Barna Sándor 7 – Koós László 8, Orbán Árpád 6, Tamás László 11 – Palotai Károly 13, Máté János 12 – Sándor József 8, Korsós István 13, Orosz László 12, Povázsai László 11, Keglovich László 13. Játszottak még: Kiss Zoltán 7, Száníel János 6, Tóth László (k) 6, Glázer József 4, Adrigán Zoltán 3, Morvai Lajos 2, Izsáki László 1. Edző: Hidegkuti Nándor.

Az 1981-1982. évi bajnokság

1. Rába ETO	34	21	7	6	102-50	49
2. Ferencvárosi TC	34	20	4	10	56-46	44
3. Tatabányai Bányász	34	15	13	6	58-43	43
4. Videoton	34	18	5	11	49-44	41
5. Újpesti Dózsa	34	14	12	8	49-37	40
6. Bp. Honvéd	34	15	9	10	54-40	39
7. Csepel SC	34	11	14	9	37-34	36
8. Pécsi MSC	34	15	5	14	51-45	35
9. Haladás VSE	34	13	9	12	46-42	35
10. Békéscsabai E.	34	11	13	10	44-44	35

Az 1963-as őszi keret. Balról: Pécsi Béla intéző, Palotai, Szániel, Izsáki, Morvay, Orbán, Kiss, Horváth I., Máté, Hidegkuti Nándor edző, Dombos Ágoston pályaedző. Első sor: Szaló, Bulyovszky, Szabó B., Barna, Tóth, Keglovich, Scheidl, Korsós, Glázer

A Rába ETO 1983-as bajnokcsapata. Állnak (balról): Győrfi László pályaedző, Csonka, Gyurmánczi, Hlagyvik, Markó, Kovács L., Leskó, Szepessy, Turbék, Mile, Horváth Béla technikai vezető. Elöl: Vági, Szíjártó, Burcsa, Hajszán, Szentes, Verebes József vezetőedző, Szabó O., Hannich, Póczik, Magyar

11. Debreceni MVSC	34	13	8	13	46-55	34
12. Vasas SC	34	12	8	14	57-54	32
13. Zalaegerszegi TE	34	9	14	11	33-47	32
14. Diósgyőri VTK	34	9	11	14	48-62	29
15. Nyíregyházi VSSC	34	8	12	14	35-51	28
16. Volán SC	34	5	11	18	43-61	21
17. Szegedi EOL AK	34	8	4	22	35-74	20
18. Ózdi Kohász	34	7	5	22	41-75	19

A BAJNOK RÁBA ETO JÁTÉKOSAI: Kovács László 28 - Csonka Gyula 34, Hlagyvik Gábor 33, Mile Sándor 33, Magyar Lajos 32 - Hannich Péter 33, Póczik József 33, Glázer Róbert 23 - Szabó Ottó 34, Szentes Lázár 31, Hajszán Gyula 34. Játszottak még: Szijártó László 22, Burcsa Győző 21, Gyurmánczy Attila 17, Pardavi Károly 9, Onhausz Tibor 8, Kiss Csaba (k) 5, Füzi Géza 1, Hornyák Béla (k) 1, Koltai István 1, Palla Antal (k) 1. Edző Verebes József.

Az 1982-1983. évi bajnokság

1. Rába ETO	30	19	6	5	82-37	44
2. Ferencvárosi TC	30	19	5	6	73-46	43
3. Bp. Honvéd	30	17	8	5	57-33	42
4. Csepel SC	30	13	11	6	52-46	37
5. Újpesti Dózsa	30	12	8	10	45-47	32
6. Tatabányai Bányász	30	9	11	10	42-40	29
7. Vasas SC	30	11	6	13	56-52	28
8. Haladás VSE	30	10	8	12	33-40	28
9. Diósgyőri VTK	30	8	11	11	36-44	27
10. Nyíregyházi VSSC	30	9	8	13	29-37	26
11. Zalaegerszegi TE	30	8	10	12	37-46	26
12. MTK-VM	30	9	8	13	40-58	26
13. Videoton SC	30	11	3	16	48-47	25
14. Pécsi MSC	30	9	7	14	45-52	25
15. Debreceni MVSC	30	8	9	13	35-51	25
16. Békéscsabai E.	30	5	7	18	41-75	17

A BAJNOK RÁBA ETO JÁTÉKOSAI: Kovács László 30 - Csonka Gyula 15, Hlagyvik Gábor 29, Magyar Lajos 22 - Hannich Péter 30, Póczik József 29, Burcsa Győző 29, Szepessy László 26 - Szabó Ottó 30, Szentes Lázár 28, Hajszán Gyula 27. Játszottak még: Mile Sándor 24, Szijártó László 21, Vági János 13, Varga József 10, Rezi Lajos 7, Turbék István 7, Wunder András 2. Edző Verebes József.

Vác Football Club

A Váci Sport Egyletet 1899. július 1-én alakította meg Zádor János dr. akkori polgármester, Göndör Sándor dr. városi főjegyző és 18 lelkes sportbarát, akik közül ma már csak Krakker Kálmán dr., Dercsényi Dezső és Varró Károly vannak életben. Az egyesület kezdetben a kerékpársportot, az evezést, vívást, turisztikát és tornát kultiválta, az 1901. évben foglalkozni kezd a tenisszel, 1903. évben pedig a futballsporttal. A futballcsapat az 1912-13. évi bajnokságban vett először részt és mindjárt az első évben megnyerte a pestvidéki kerület bajnokságát, miután Kecskeméten az előző évi bajnok KAC-ot 2:0 arányban legyőzte. Az 1913-14. évi bajnokságban a második helyen végzett. (...) Háború után a középmagyarországi kerületben többízben volt alosztálygyőztes és az 1923-24. évben újból megnyerte a kerületi bajnokságot, a legjobb vidéki csapat címéért folytatott küzdelemben pedig legyőzte a délnyugati bajnok Pécsi SC-t, de a Szombathelyi AK-tól kikapott. Az 1924-25. bajnoki évben a váci alosztály második helyén végzett. Az egyesület elnökei: Zádor János dr., Göndör Sándor dr., Matolcsi Sándor dr., Hübschi Kálmán, Jelinek Ágoston és Baintner Ernő. A futballosztály vezetői: Dercsényi Dezső, Rózer Mihály, Horváth Kálmán, Erdős Bernát, Haraszti Ernő, Szalay Gyula és Hitzigráth Lajos” - foglalta össze Dr. Földessy János A magyar futball és a Magyar Labdarúgók Szövetsége című, 1926-ban kiadott könyvében a legjelentősebb váci futballklub történetének első negyedszázadát.

A csapat 1904. május 24-én játszotta debütáló meccsét a Műegyetem ellen, és nem meglepő vereséget szenvedett (0:3) a Pokol-szigeti legelőn a kor egyik legerősebb alakulatától. Júliusban a MAC „öregfiúit” fogadták, ugyan veszítettek (1:7), de Erdős doktor, a középfedezetük és Vecsey, a balszélsőjük remekelt. *(www.huszadikszazad.hu)* A következő két évtizedben csak néhányszor szolgáltatott témát az országos sportsajtónak is. 1912-1913-ban a vidék legjobbja címért vívott selejtezőn 4:2-re kikapott a Nyugati Kerület győztesétől, a Győri ETO-tól. 1920-ban a Közép Kerület (KöLASZ) alosztályi döntőjében a Vecsés 1:0-ra legyőzte. A következő esztendőben megnyerte a maga alosztályát, de a másik cso-

A klub öröktizenegyei

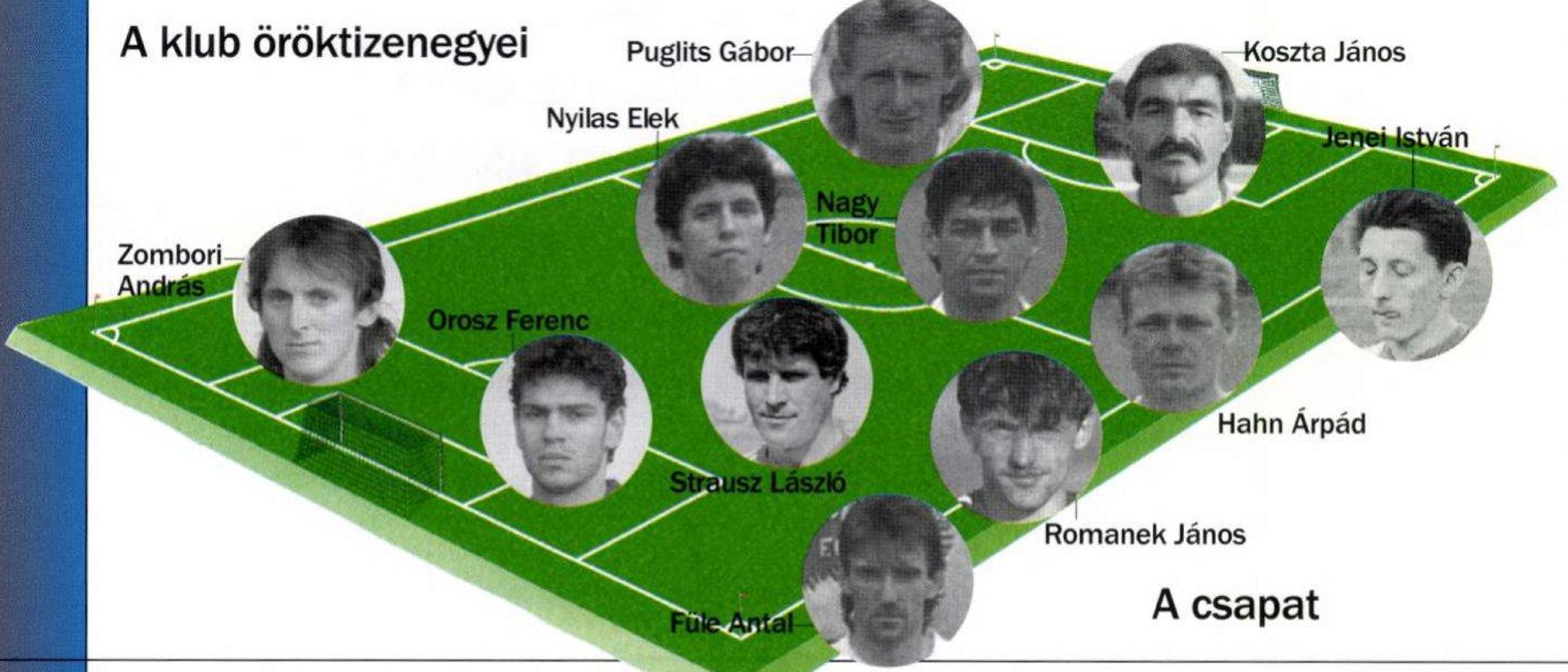

A csapat

Vác Football Club

ALAPÍTVA: 1899 (Váci SE néven)
SZÍNE: piros-kék
SIKERE
MAGYAR BAJNOK: 1994

port legjobbja, a Monor 2:1-re megverte. Az 1923–1924-es szezonban elcsípte a váci alosztály aranyérmét, majd 3:2-re győzött a Kecskeméti AC és 1:0-ra a Kistarcsa ellen, még a Pécsi SC-t is elütötte a továbbjutástól, ellenben a SZAK hat góllal megszórta (0:6).

A püspöki székhelyen számos futballcsapat működött a húszas évtizedben, többek között az 1917-ben alapított Váci Atlétikai Club (VAC) és az 1921-ben létrehozott Váci Református Törekvés Sport Egylet, mely a protestánsok sportját szervezte. 1925. november 5-től már a város katolikusainak is akadt futballcsapata, a Váci Reménység Sport Egylet, minek egyébként, egyértelműen jelezve a kapcsolatot, 1937-ben a váci kanonok lett elnöke. A helyi izraelita diaszpóra gárdája az 1925-ös évjáratú Váci Testgyakorlók Egyesülete (VTE) volt, míg a proletároké a Váci Lemezgyár meg a Váci Vas- és Fémmunkások SE (Váci Vasas).

Az 1920-as évtizedben a Váci SE-ben futballoztak: Babucsky Ferenc, Básti István, Bernáth Endre, Bíró István, Bognár Sándor, Bosányi Mihály, Boza István, Csányi Gyula, Dóra Sándor, Drobni András, Dunay József, Gábriel Kálmán, Gazdag István, Gazdag János, Genstner Béla, Gerstenberger Oszkár, Grmela József, Grmela László, Gyurszki Tivadar, Horváth Kálmán, Jambrich János, Kettler Lajos, Koperniczky Lajos, Kovács (Brun) Alfonz László, Kovács József, Ladócsi Pál, Lovászi Nándor, Madár Kálmán, Majer Lajos, Markó Károly, Mellényi Ferenc, Molnár Lajos, Moys István, Müller Gyula, Nagy Gáspár, Ottó Károly, Pavovics Ferenc, Pencsey Péter, Pichler Ferenc, Pichler Kálmán, Pratzner László,

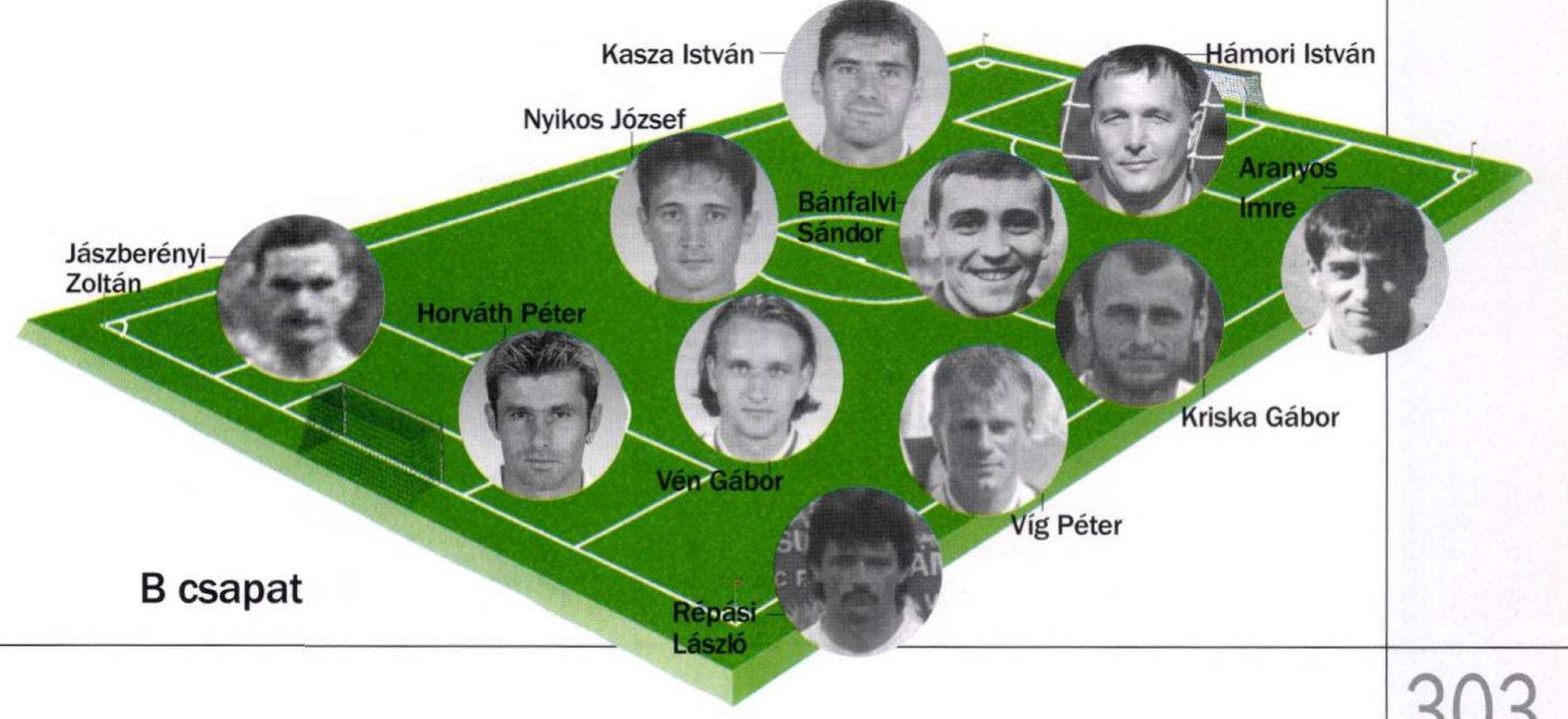

B csapat

KÖZKINCCSÉ TÉTETIK

Ez a VAC nem az a VAC

Markáns szektarianizmus jellemezte a két háború közötti váci labdarúgást, gondolunk itt a felekezeti elkülönülésre. A Zsidó Szemle 1934. október 12-én közölte, hogy „(...) a mérkőzés után a Váci Torna (sic!) Egylet, a váci zsidóságnak ez a zsidó kultúrát felmutató egyesülete látta vendégül a vendégcsapatot és a VAC vezetőségét." A Dunakanyarban fekvő településnek is volt VAC nevű klubja, viszont itt a pesti cionisták alakulatáról, a Vívó és Athlétikai Clubról esett szó.

Román Elemér, Rubovszky Béla, Sáray József, Schwarcz Andor, Soós László, Spöte Fülöp, Szarka Géza, Takács István, Takács Zoltán, Tápay István, Tauber László, Tonhauser János, Ujhelyi János, Velzer István, Lajos, Vascsik Győző, Zsembery László.

Az 1930-as évtized első felében a KöLASZ „egyben" hadakozott a VSE, abban a periódusban voltak labdarúgói: Antal Károly, Ballu János, Bosányi Mihály, Csáky Sándor, Dancsik Jenő, Dancsik Lajos, Drajkó István, Farkas László, Grmela József, Grolmusz Vilmos, Kleiner József, Kurdi József, Madár Kálmán, Medgyes István, Medgyes Kálmán, Molnár Mihály, Moys Ferenc, Moys István, Nagy Béla, Pajor Ferenc, Papp Nándor, Paulik István, Szaniszló Gyula, Virág Ferenc, Virág László. *(Magyar Labdarugók Szövetsége Hivatalos Értesitője - 1921 és 1933 közötti évf.)*

A Duna-parti gárda találkozóira a harmincas években rendszerint 500-1000 néző volt kíváncsi, ám a Szolnoki MÁV elleni vesztes rangadóját 1200 szurkoló tekintette meg (2:3). *(Nemzeti Sport 1936. április 27.)* A nézőszámnak örült, az eredményen búslakodott a klub két nagyformátumú vezetője, Ergesper Nándor edző és Tomecskó Mihály intéző.

1937. február 1-jén történetében először került a Nemzeti Sport címlapjára a Váci SE, alkalmasint „áldozatként". Előző nap ugyanis a Ferencváros edzőmeccsen 14:0-ra elrakta az Eckhardt - Köbl, Takács I - Szerényi, Virág, Illés - Gömöri I, Gömöri II, Zentai, Vargadi, Csörgő tizenegyet. A sors fintora, hogy az előző évek kiemelkedően legjobb váci játékosa - egykori klubtársuk - Jászberényi (eredeti nevén Pitroff) Zoltán négy gólt rúgott hálójukba. Pedig akadtak közöttük is príma futballisták, abban az esztendőben Gömöri II a KöLASZ ifjúsági válogatottjáig vitte, s nagy tisztelet övezte szűkebb pátriájában a jobbhátvédet, Kertesi (Köbl) Józsefet is.

A harmincas évtized második felét a Váci SE az NB II Keleti csoportjában töltötte, az 1938-1939-es évadot viszont az NBB Keleti csoportjában próbálta túlélni. Nem sok sikerrel, tortúrává vált számára a szezon. A tizennégy induló közül utolsó helyen zárt, öt pontot sikerült begyűjtenie. (A rivális Váci Reménység is csak kicsivel vitézkedett sikeresebben, tizenkettedik lett.)

A II. világháború alatt a lokális páros hol az NB III Duna-Tisza-közi kerületében, hol pedig a Duna-melléki csoportban szerepelt. 1944. október 8-án derbit vívtak, melyen a VSE - Stegbauer I, Nagy, Szokol, Virág, Stegbauer II, Köbl, Kurdi III, Mészáros, Hörleman, Fézler, Zemmel

A hőskor egyik legjobb váci csapata, a Reménység 1943-ban. Soraiban Heiszingerrel, Takáccsal, Pállal, Galambossal, Várszegi II-vel, Mózessel, Reicherrel és Budavári Alajos edzővel

összeállításban, góllövők: Hörleman, Mészáros – 2:0-ra nyert az öt tartalékkal felvonuló Remény ellen. *(Nemzeti Sport 1944. október 12.)* Máskor Móricz, Merész, Málik, Molnár I, Molnár II, Várszegi, Vadász, Zentai és Jónás is lehetőséghez jutott. Amikor a front elérte a térséget, a II. osztály mezőnyét (ahol a váciak is sürgölődtek) az Érsekújvári MOVE vezette.

A csatazaj elültével a Váci SE-t az NB II Közép csoportjába osztották be, ezen a néven 1948-ig tempózott. Az 1947 őszi alapformációja: Szokol – Móricz, Köbl, Czeller, Mészáros, Stegbauer II, Boros, Nagy, Bálint, Básti, Jónás. *(Nemzeti Sport 1947. november 4.)*

Abban az időben a városi vetélytársak közül a Remény a KöLASZ I-ben, a Váci Barátság pedig a KöLASZ I B-ben hajtott. Az 1948-ban bekövetkezett politikai fordulat, majd a kommunista centralizáció a VSE ne-

KÖZKINCCSÉ TÉTETIK

Üstökösből hullócsillag

Kevesek emlékezhetnek arra, hogy Jászberényi (Pitroff) Zoltánt (1915–1990) micsoda képességekkel áldotta meg a természet. Nem véletlenül figyeltek fel kvalitásaira a KöLASZ vezetői! 1935 őszén vidéki amatőr válogatott lett, mi több, győztes találatot szerzett az Üllői úton a pesti amatőrök ellen (6:5). A Szent András havában megtartott mérkőzésen nem akármilyen csatártárs tömte labdákkal, az akkor még salgótarjáni Zsengellér Gyula nyeste, pörgette feléje ötcsillagos passzait. *(Nemzeti Sport 1935. november 11.)* Jászberényi 1936-ban a Ferencvároshoz szegődött, olykor dr. Sárosi Györgyöt helyettesítette. Meglehetős hatékonysággal tette, hisz 22 fellépésén 11 gólt szerzett. Sorstragédia, hogy nem futott be karriert, örök ígéret maradt.

NÉVVÁLTOZÁSOK

VÁCI SPORT EGYESÜLET
(1899–1948)
VÁCI DOLGOZÓK TESTGYAKORLÓ KÖRE
(1949–1950)
VÁCI VÖRÖS LOBOGÓ SPORT EGYESÜLET
(1950–1954)
VÁCI PETŐFI SE
(1955. január–1955. május)
VÁCI BÁSTYA SE
(1955. május–1956. november 30.)
VÁCI SE
(1956. december 1.–1958)
VÁCI PETŐFI SE
(1958–1961. június)
VÁCI VÁROSI SE
(1961. június–1961. november)
VÁCI VASAS SE
(1961. november–1964. december)
VÁCI SE
(1965–1969)
VÁCI HÍRADÁS VASAS SE
(1969–1980. július)
VÁCI IZZÓ MUNKÁS TESTEDZŐ EGYESÜLET
(1980. július–1992. február 3.)

KÖZKINCCSÉ TÉTETIK

Gazdag szegények

Micsoda idők! A korabeli drukker dühödten legyintett a béka perspektívája alá süllyedt labdarúgásunk sovány eredményeire. Hogyne, mikor „csak" két olimpiát, Európa-bajnoki bronzérmet merészelt szerezni a válogatott, miközben „nem átallott" kijutni az 1962-es és 1966-os világbajnokságokra! Minden viszonyítás kérdése, mert mai szemmel nézve az 1960-as évtized közepén a krőzusi gazdagság jellemezte futballunkat: az NB I-ben 16, az NB I B-ben 18, az NB II három csoportjában 48, az NB III tíz részlegében 160 együttes küzdött a pontokért. A Nemzeti Bajnokságok alatt a megyei első és második vonalak, alattuk a járási divíziók sorjáztak.

vét Váci Dolgozók Testgyakorló Körére változtatta, 1950 és 1954 között Váci Vörös Lobogó SE lett a klub hivatalos neve. 1955 januárjától nem is egészen fél éven át Váci Petőfi, attól kezdve Váci Bástya elnevezés szerepelt a hivatalos iratokban. Az ötvenes évek közepén a harmadik vonalnak megfelelő NB II Közép, vagy Nyugati csoportjában szerepelt hétről hétre az alakulat.

A forradalmi hetekben az egyesület visszavette régi címét és címerét (Váci SE), ám a Kádár-kurzus elején újból Váci Petőfinek hívták. 1961 nyarától néhány hónapon át Váci SE, aztán novembertől Váci Vasast kreáltak belőle, 1964-ig ezen a néven masírozott. A hatvanas évek idusára puhult a diktatúra, lazult a hatalmi kontroll, ennek következtében 1965 januárjában megint Váci SE lett a klub neve. A csapat akkoriban a negyedik vonalban (NB III) szerénykedett. Az új gazdasági mechanizmus második esztendejében felvette a patronáló cége nevét, 1969 és 1980 között a Váci Híradás Vasas SE megszólítás dukált neki (jót tett a váltás, néhány évre feljutott a piros-kék brigád a harmadik vonalba), aztán összeboronálták az újpesti Vasas Izzóval. Az unió következtében 12

Az 1984–1985-ös idényben készült felvételen, Both József csapatában három olyan futballista is néz a lencsébe, aki később másutt futott be. Az álló sorban balról a nyolcadik Strausz László a Ferencvárossal bajnoki ezüstérmet nyert. A balján álló Szalai Attila az MTK-VM-mel bajnok lett. Az ülők között jobbról a harmadik Kósa László bajnoki címet nyert az Újpesttel.

évig Váci Izzó MTE-ként funkcionált. *(Kárpáti Tamás gyűjtése alapján)*

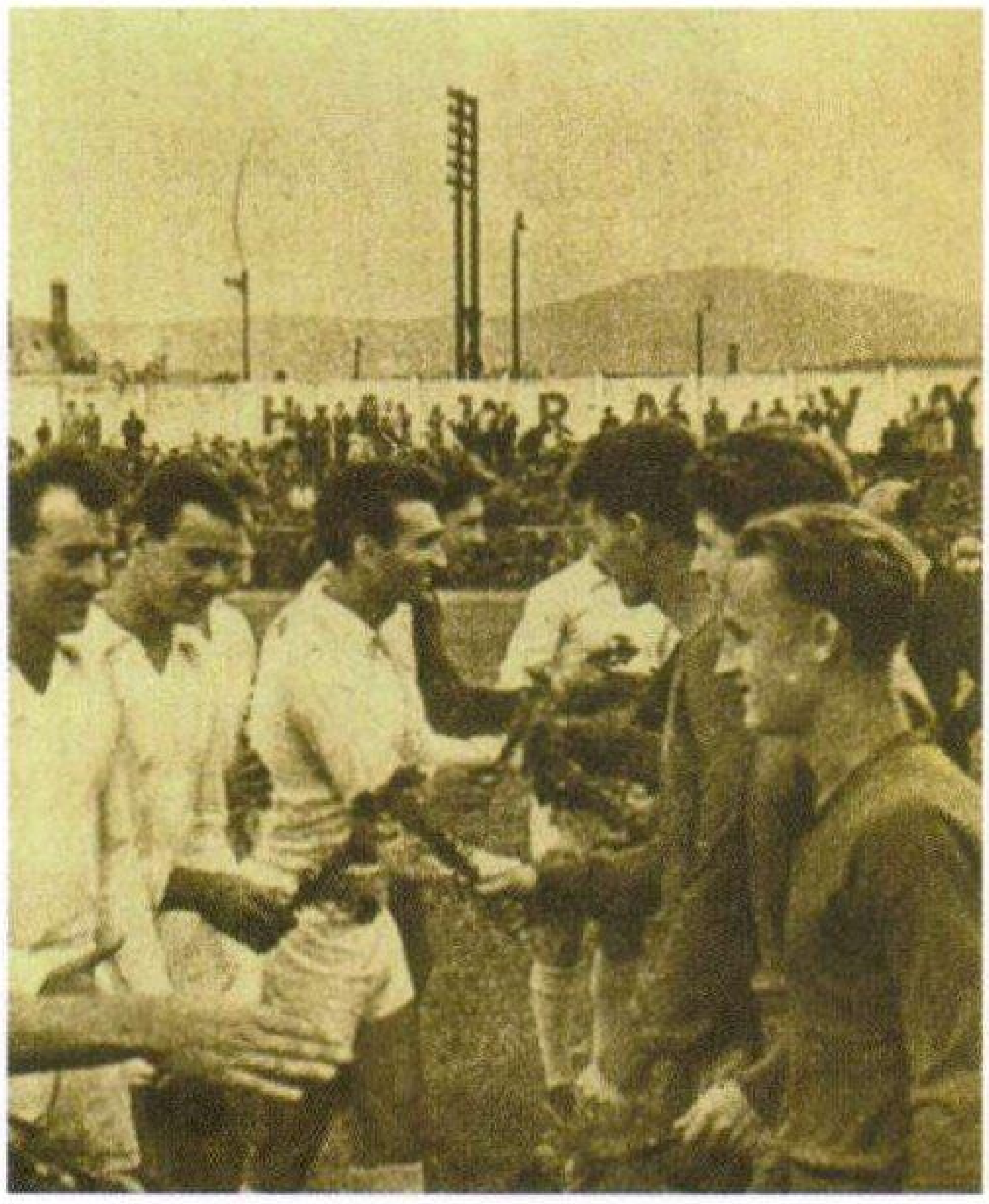

A váci futballisták a dunaújvárosiakat üdvözlik egy 1957-es találkozó előtt

Az 1976-1977-es idényben az NB III Észak-nyugati részlegében bajnok lett a Váci Híradás és fellépett az NB II-be, az aktuális másodosztályba. Szokol István (1924-2003), a klub korábbi kultikus labdarúgója a szakosztályvezetői, egykori balhátvédje, Jeszenszky István (1936. december 22.-) az edzői posztot töltötte be. (Utóbbi Jenei néven az MTK-val KEK-döntőt veszített 1964-ben.)

Az általuk gardírozott (bővebb) keret: Lukács János, Hornyák Béla, Hegedűs Gyula, Kovács, Drajkó (kapusok). Gere Géza, Misnyovszki Tamás, Varga Gyula, Szunyogh József, Zagyvai László, Bajnóczy István, dr. Bánfalvi Sándor, Bera József, Kiss Ferenc, Pálinkás János, Balogh Csaba, Tóth Ferenc, Pásztor Sándor, Fedor Sándor, Bednarik Károly, Horváth László, Fridmann Gyula, Bodor György, Kiss Ferenc (mezőnyjátékosok). Az akkori keret legjobbja, Bánfalvi doktor 1967 és 1974 között előbb a Komlói Bányász, majd a SZEOL AK színeiben játszott az élvonalban. Kiemelendő, hogy Garaba Imre, a későbbi 82-szeres nagyválogatott is tagja volt a csapatnak 1976 és 1979 között.

A Labdarúgás című szaklap 1977-ben anomáliára fókuszált: noha 2500–3000 néző rendszeresen kijárt a pályára, a szervezett szurkolás ritka volt, mint a fehér holló.

Újonc létükre a 10. helyen ütöttek célba a „híradók". Akadt hazai 90 percük, mely még mindig indulatokat gerjeszt Debrecenben: 1978. június 18-án 0-0-ra végeztek a DVSC-vel. Aznap bizonyossá vált, hogy a Vasas Izzó kerül fel az NB I-be, nem a Loki. A szemtanúk állítják, néhány hajdú-

KÖZKINCCSÉ TÉTETIK

A gyanú árnyéka

Hogy nem ment minden flottul bő három évtizede az MTE háza táján, tanúsítja a Pest Megyei Hírlap 1982. május 9-én napvilágot látott írása, melynek szerzője csalással gyanúsított meg pár váci játékost. Volt mesterük, Jeszenszky István (képünkön) mondta a váddal kapcsolatban: „Akkoriban sajnos divat volt bundázni (...) ne feszegessük a témát (...) régen volt már mindez." A klub mindenesetre eltiltotta két labdarúgóját, Kisteleki Istvánt és Pálinkás Andrást. A volt MLSZ-elnök riposztja: „Mindig a fair play, a tiszta játék híve voltam és vagyok." ***(www. borsonline.hu)***

VÁC FC-SAMSUNG
(1992. február 4.-1997. február 1.)
VÁC FUTBALL CLUB
(1997. január 31.-1997. július)
VÁC FC-ZOLLNER
(1998. július-2000. január)
VÁC FUTBALL CLUB
(2000. január-2000. július)
VÁCI VÁROSI LABDARÚGÓ SE
(2001-2003)
DUNAKANYAR-VÁC FC
(2003-2007)
VÁC-ÚJBUDA LTC
(2007-2009)
DUNAKANYAR-VÁC FC
(2009-)

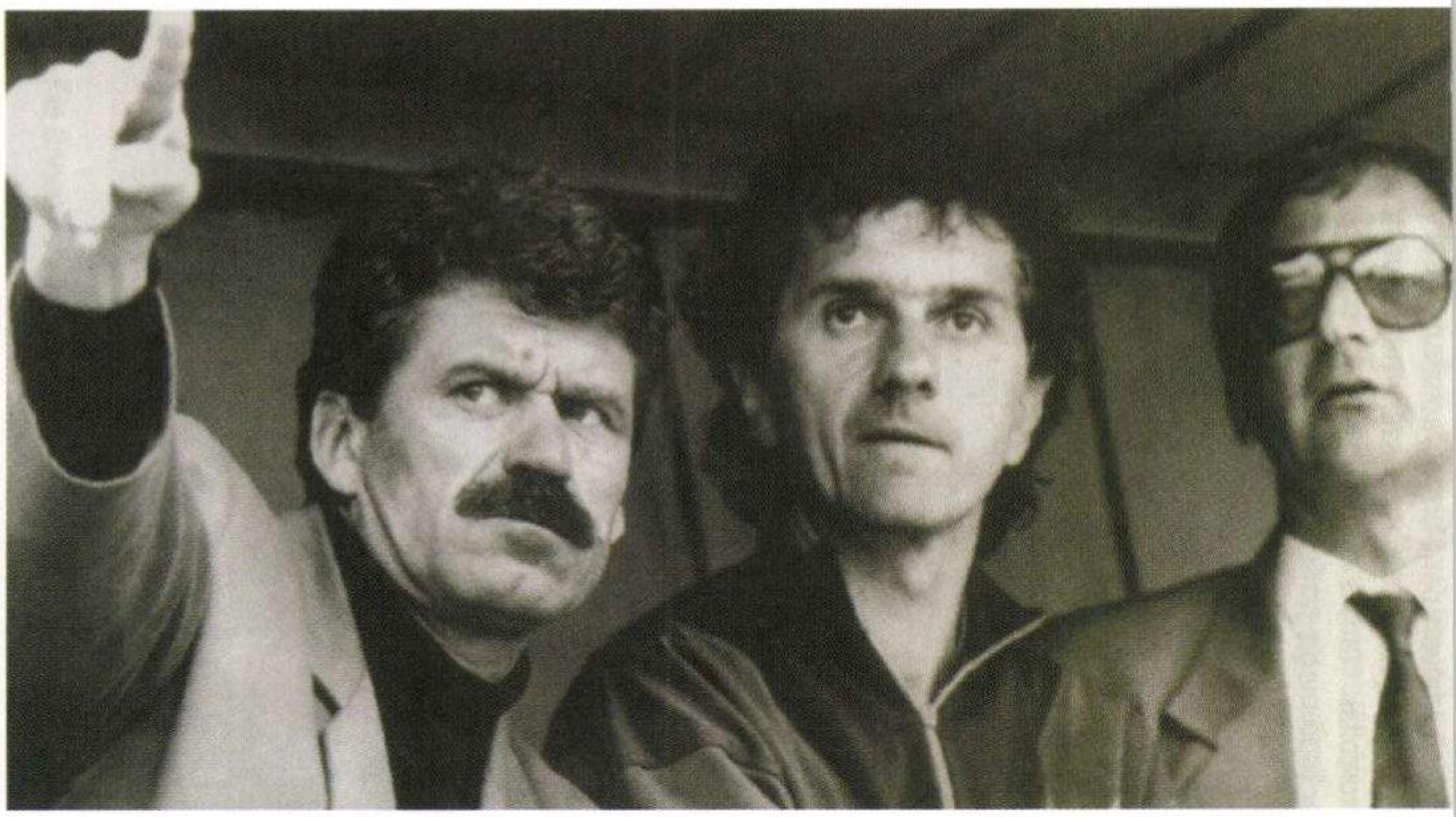

A sikerkorszak három meghatározó alakja: Csank János vezetőedző, Vass László, a segítője, valamint László Attila technikai igazgató

sági játékos svindlizett, valószínűleg lefizette őket az újpesti Izzó. A farizeusok számára mérlegelést érdemlő tény, hogy 1980-ban éppen a tungsramosok fuzionáltak a vidéki „rokonnal". A frigy dacára az egyesített brigád kiesett a második vonalból, és az NB II Közép csoportjában (akkor a 3. ligát hívták így) folytatta.

1984-ben Both József edző és Strausz László karmester irányításával visszakerült a második szintre az Izzó MTE, és ott azonnal bronzérmet kovácsolt. (A remek rúgótechnikájú csapatkapitány 1985 és 1989 között a Fradit erősítette.) Regimentnyi, később máshol befutott tinédzser próbálgatta szárnyait a vén Danubius mentén, például Brockhauser István, Steidl Sándor, Steidl Ákos, Kovács Ervin, Szalai Attila, Mundi Viktor, Zvara József. (A tendencia később is folytatódott, 1997-ben Vácról ment a Schalke 04-hez Hajnal Tamás és Szollár Krisztián, akik, illetve akik-

TÖBB MINT LEGENDA

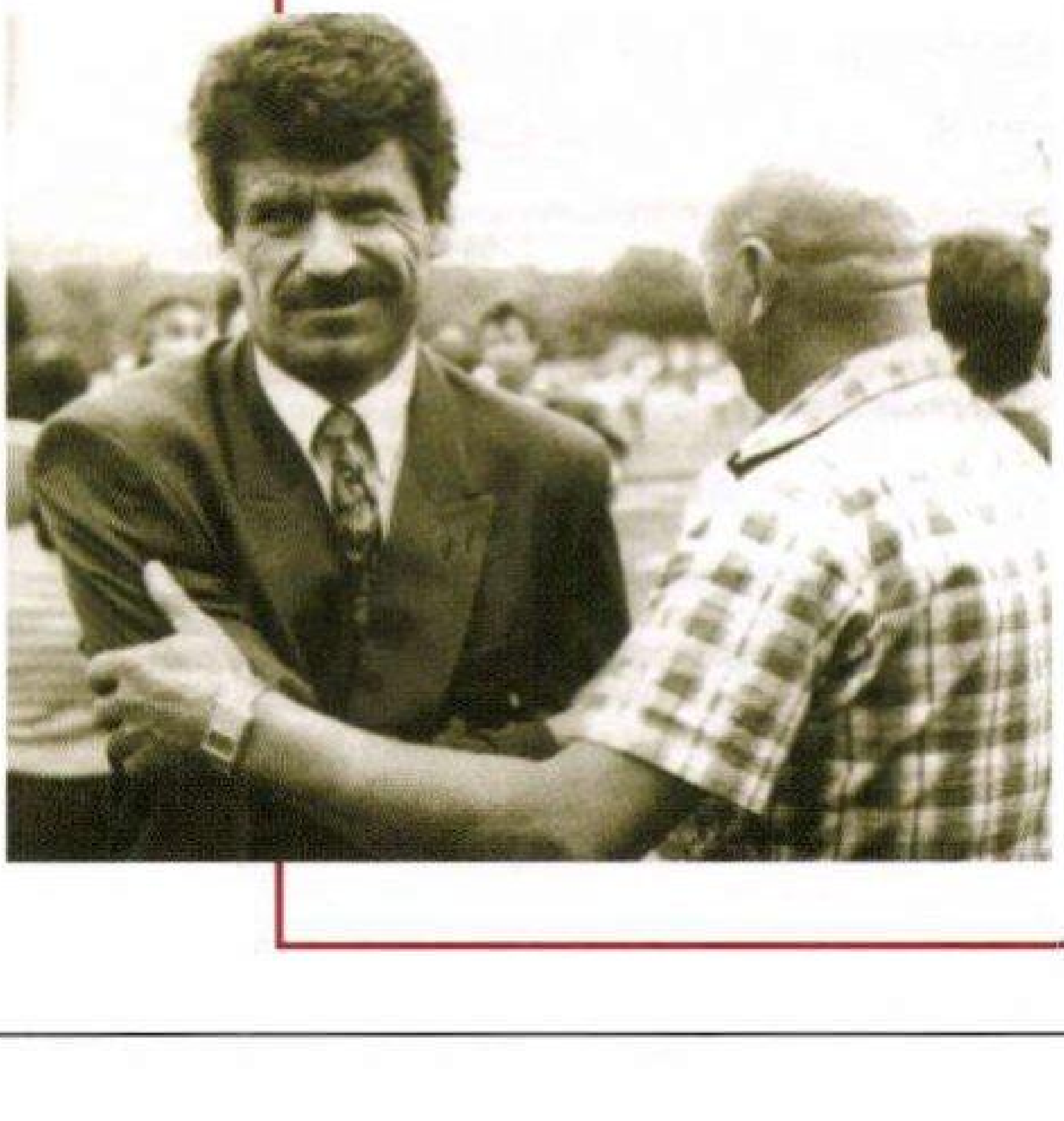

Nem repült a Mester munkakönyve

Drága emlékű kollégánk, a váci futball igazi bennfentese, Gonda László mesélte hajdanán, hogy 1990 tavaszán Csank János gyakorta mondta egy-egy döntetlennel, vagy vereséggel zárt meccs után az ablaknak háttal állva, a játékosai felé fordulva: „Szóljanak, ha repül a munkakönyvem!"

Még az is előfordult, hogy László Attila mentette meg az edzőt, de az okmány nem repült, sőt... A technikai igazgató megvédte az edzőt – s nagyon becsületesen

nek szülei jogi vitába bonyolódtak a Ferencvárossal.)

1987-ben megvalósult a váci futballrajongók majd' évszázados álma, a frappáns nyilatkozatairól elhíresült stratéga, Haász Sándor élvonalba navigálta naszádjukat.

Az NB I-ben abszolút újonc alakulat a Brockhauser István, Schiller László (kapusok), Kosztolnik Tamás, Kósa László, Gyimesi Attila, Csima György, Nagy Tibor, Hermann Sándor, Csikós Csaba, Balog „Róka" Tibor, Mózner János, Cseri Gábor, Horváth Csaba, Durucskó Péter, Polonyi László, Godó Attila, Paksi János, Bera József, Talapa Tibor és Várady Béla alkotta kerettel vágott neki az élvonalnak. (A sistergős bombái miatt rettegett balszélső akkorra túljutott a fénykorán, váci gúnyában kapacitásából egyetlen gólra tellett.) Az első évben jól szerepelt a tízedik helyével középcsapatként a lábát az élvonalban megvető gárda. Ám Haász helyére mégis új edzőt, a tapasztalt Palicskó Tibort ültette a klub vezérkara. Bár vele még előrébb lépett a nyolcadik helyen záró csapat, szinte csak a védelmének köszönhette a sikereit. A „csont nélkül benn maradó" 12 alakulat közül a Vác szerezte a legkevesebb gólt (31), még szerencse, hogy az MTK-tól kölcsönkapott Balogh „Torony" Gábor kilenc találatot megtermelt.

László Attila, a klub akkori technikai vezetője 1989 nyarán kitalálta, a Békéscsabán nagy sikerrel dolgozó Csank Jánost kellene elcsábítani Vácra. Angyalföld szélén, a Volga szállóban találkoztak először, s szinte percek alatt megállapodtak. A „második forduló", Iványi Károly klubelnökkel és Fogarasi Lajos társadalmi szakosztályelnökkel szinte már formalitás volt.

Ma már futballtörténelem: Csank János érkezésével új korszak kezdődött Vácott. Ha úgy tetszik: az egyesület történetének aranykorszaka.

Új csapatot kellett építeni, hiszen az előző évek pillérei (Balog „Róka", Balogh „Torony", Kósa, Hermann, Brockhauser, Horváth Csaba, Zsivóczky Gyula) már nem voltak a klubnál. Helyükre olyan, már NB I-es múlttal is rendelkező játékosokat igazolt a Vác, mint Répási László, Romanek János és Zombori András. Parádésan indult a szezon: az

bevallotta, nem csak a maga szakértelmére, megérzésére hallgatva. A játékosokkal beszélve ugyanis ugyanazt kapta vissza, amit ő is gondolt: „Csanknak maradnia kell."

Csank János (1946. október 27.-) 214 bajnoki meccsen irányította a Vácot, majd dolgozott Görögországban, szövetségi kapitányként a pótselejtezőig vitte vb-selejtezőn a magyar válogatottat, az elmúlt 25 év legjobb szereplését produkálva ezzel, bajnoki címet nyert a Ferencvárossal, rekordot döntött a Videoton csapatával a második vonalban, s irányította a Siófok, a Sopron, a Győr, a Diósgyőr és a ZTE legénységét is. Csak Garami József és Lakat Károly ült nála többször NB I-es mérkőzésen a kispadon.

KÖZKINCCSÉ TÉTETIK

Ki a pancser?

A világháló többek között arra is alkalmas, hogy véleményt nyilvánítsunk. Az egyik oldalon például arról, hogy ki volt az 1990-es évek legrosszabb labdarúgója az NB I-ben. Akár hiszik, akár nem, Andrássy Csaba is kapott voksot! *(forum.index.hu)*

Brassóban született 1965. május 13-án, Alexandru Csaba Andrasi néven anyakönyvezték. Mielőtt átjött volna a Barcaságból, évekig az FC Brasov, a Steaua Bucuresti és a Rapid Bucuresti kötelékében pallérozódott. 1992-ben kupagyőztes, 1993-ban bajnok lett a Steauával, 1994-ben ligakupát zsákmányolt a Rapiddal. 1994. október 19-én bevette Andreas Köpke (Eintracht Frankfurt) hálóját az UEFA-kupában. (A német sztár 1990-ben világbajnok, 1996-ban Európa-bajnok, és az IFFHS szerint 1996-ban a világ legjobb kapusa volt.) Andrássy 1995 és 2000 között szolgálta a Vácot, 134 mérkőzésen lépett pályára, 19 gólt rúgott. A magyar és a román elitben összesen 353 meccsen kapott szerepet, azokon 69 találatot hozott össze. „Tényleg” antitalentum lehetett...

Intertotó-kupában a második helyen végzett a gárda, sőt még keresett is 15 ezer német márkát.

A nagy örömnél is méteresebb volt aztán a csalódás: a Vác csak egyetlen ponttal szerzett többet, mint az osztályozóra kényszerülő Bp. Honvéd és Debrecen. Úgy maradt benn, hogy az utolsó fordulóban 2-1-re legyőzte az így a bajnoki címet elbukó MTK-t. Fekete Alfréd góljának a helyszínnél jobban csak a Váci út másik végén örültek: így az Újpest lett a bajnok.

Csank Jánost már fél év után meneszteni akarták – akadt, aki már tárgyalt Bicskei Bertalannal –, ám mindenki szerencséjére akkoriban valahogy nem volt akkora divat a trénercsere, az egész NB I-ben csak két edzőtől, Mészöly Kálmántól és Both Józseftől vált meg a klubja. (Mészölytől is csak azért, mert „előlépett” szövetségi kapitánynak.) Csank 2011 májusában, Ujlaky Istvánnak az origo.hu-ra adott interjújában úgy fogalmazott: „Vácon a jóisten mentett meg a kirúgástól az első évemben,

TÖBB MINT LEGENDA

A megbízhatóság metaforája

Nagy Tibor (1962. szeptember 24.–) az Újpesti Dózsa neveltje, bár sosem játszott a lilák első osztályú alakulatában. 1985-ben gondolt egy merészet, és az NB III Duna csoportjában 11. helyen záró Gödi SC-től az NB II-ben bronzérmet szerző Váci Izzóhoz írt alá. Sejthette-e, hogy tizenhétszeres válogatottként, bajnokként, háromszoros Magyar Kupa-finalistaként, a Kirin-kupa nyerteseként fog búcsút inteni a festői Dunakanyarnak? Aligha. Szorgalmas bekk volt, töre-

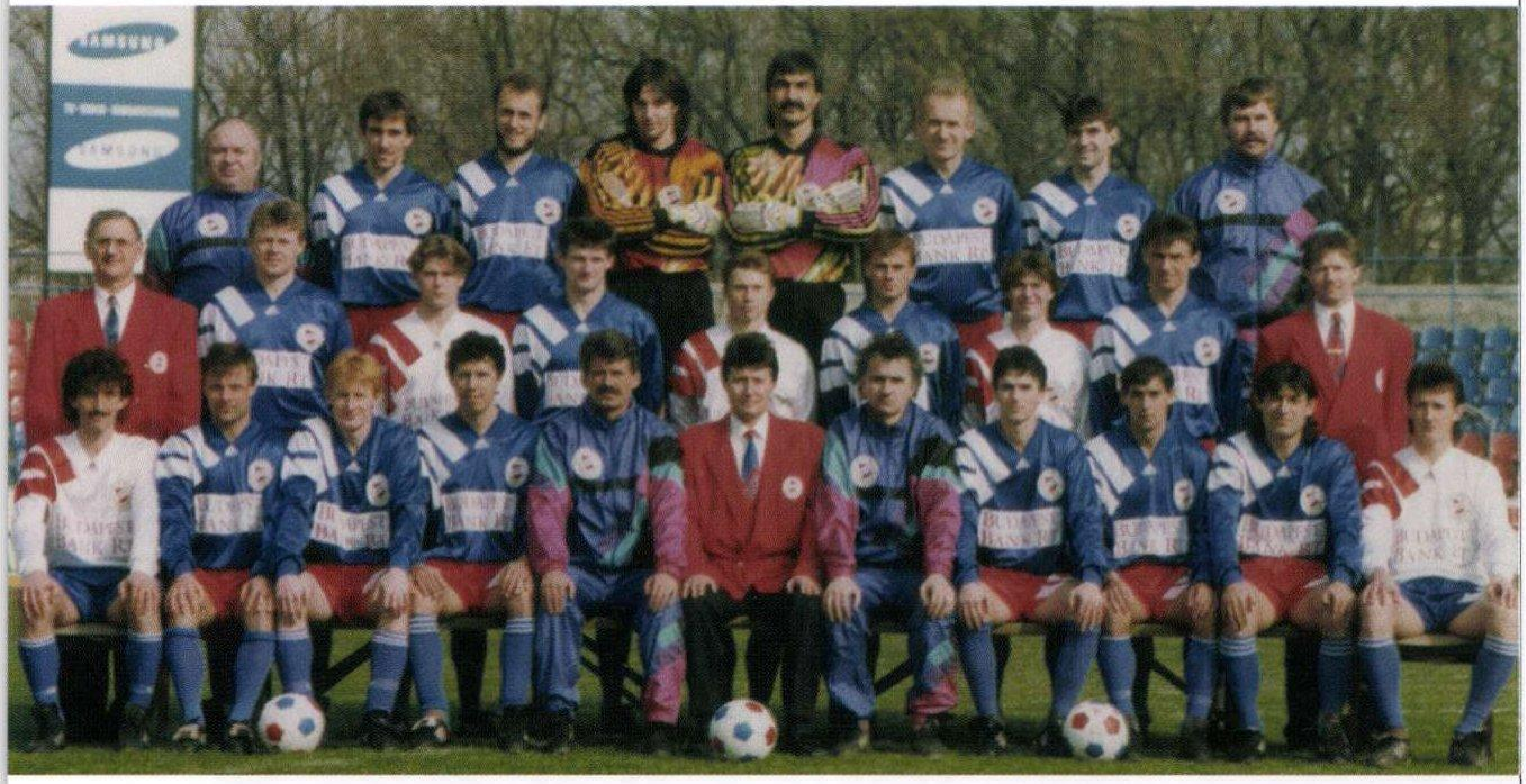

A bajnokcsapat. Hátul (balról): Pálinkás Ferenc gyúró, Füle, Kriska, Hámori, Koszta, Dzurják, Kasza, Hénap Kálmán gyúró. Középen: László Attila technikai igazgató, Hahn, Burzi, Miovecz, Méhes, Víg, Kelemen, Romanek, Belák Gyula klubtitkár. Elöl: Szedlacsek, Simon, Puglits, Nyilas, Csank János vezetőedző, Iványi Károly elnök, Vass László pályaedző, Sallai T., Aranyos, Nagy T., Nyikos

amikor majdnem kiestünk, egy vezető pedig nagyon nem akart ott látni. Ha akkor kipörgetnek, más lett volna a karrierem is."

1991-ben, az előzményeket tekintve meglepetésre, már negyedikként zárt a Vác az élvonalban. Aztán pedig kétszer másodikként, miközben kétszer játszhatott (és előbb Diósgyőrben a Ferencváros, majd Békéscsabán az Újpest ellen veszített) a Magyar Kupa döntőjében. (Már bajnokként, 1995-ben is kupadöntős lett a csapat, ám ismét veszített, ismét a Fradi ellen.)

A remek eredmények hatására tekintélyes támogatók álltak az egyesület mellé: előbb a Samsung, majd a Zollner egyben névszponzora is

kedett az edzői intelmek maradéktalan betartására. Sallangmentesen teljesítve a lefújásig hajtott, nem kímélte magát, sem gondterhelt ellenfeleit. A váciak uniformisában 152 élvonalbeli meccset vívott. (Klubtársai közül csak Kasza István neve mögött áll öttel több strigula.) Légióskodott Indonéziában, a nemzeti csapattal eljutott Japánba, Indiába, Katarba, Argentínába és Salvadorba. Ha bárki futballpalántáink elé példaképet óhajt állítani, ajánljuk figyelmébe az egykori elnyűhetetlen hátvédet.

1995–1996, az első év a Csank-éra után. Hátul (balról): Nagy T., Nyikos, Austin, Kasza, Hámori, Hetesi, Lévai, Schwarcz, Vojtekovszki. Középen: László Attila technikai igazgató, Zvara, Pálinkás Ferenc gyúró, Tóth Dénes vezetőedző, Strausz László pályaedző, Andrássy, Belák Gyula klubtitkár. Elöl: Burzi, Romanek, Szedlacsek, Hanyecz, Szoboszlai, Víg, Puglits, Bereczki, Sándor T.

lett a váci klubnak. 1992-ben és 1993-ban a piros-kékek gólkirályt adtak az NB I-nek Orosz Ferenc, majd Répási László személyében.

A Vác FC-Samsung évek óta szisztematikusan készült meghódítani a honi futball Olymposzát és fel is kapaszkodott rá. Három éven keresztül első volt az őszi idény után, de tavasszal elbukott. 1993-1994-ben – egész idényben mindössze három vereséget szenvedve – megnyerte a bajnokságot. A csapat nyert, Csank János veszített – de azért ezt kéretik nem túl komolyan venni. Ám a Mester elveszítette legendás kockás meccszakóját, amelyet fogadalma szerint addig viselt, ameddig meg nem nyeri a bajnoki címet a váci legénységgel. Állta a szavát: nekiadta a becses ereklyét Belák Gyula klubtitkárnak.

Sokkal többet nyert, persze: pályafutása legszebb éveit.

Nehéz volna valamennyi elsőrangú futballistát felsorolni, akik ebben a korszakban magukra öltötték a piros-kék szerelést, mindenesetre Bánfi János, Füle Antal, Hahn Árpád, Koszta János, Nagy Tibor, Orosz Ferenc, Puglits Gábor, Répási László és Zombori András váci játékosként húzta magára a válogatott trikóját, míg Aranyos Imre, Nyilas Elek, Szalai Attila és Hajdu Attila más együttesekből rekrutálódott a nemzeti csapatba.

Márkás alakulatokkal került szembe a Váci FC a nemzetközi vizeken, a Benfica, a Paris Saint-Germain, a Pisa, a Hamburger SV, a Dinamo Moszkva, az FC Swarowski Tirol, az Ikast FS, az Aarhus GF, az AC Bellinzona, az FC Groningen neve kellemesen cseng. Az oroszokat, a dánokat és a svájciakat itthon legyőzte, a hollandokat el is búcsúztatta a további küzdelmektől (1-0, 1-1). Kevésbé szívesen emlékeznek hívei az Apollon Limassol és a Szileksz Kratovo elleni botlásaira.

Különböző nevek alatt 1987-től 2000-ig 13 szezont húzott le az élvonalban a váci együttes. A legtöbb NB I-es mérkőzést (157) Kasza István vívta, a legtöbb gólt (31) Füle Antal szerezte mezében. A korábban már említettek mellett Aczél Zoltán, Babos Ádám, Bánföldi Zoltán, Bereczki Péter, Burzi Attila, Gyimesi Attila, Halász Sándor, Hetesi Csaba, Horváth Péter, Velibor Kopunovics, Lévai András, az 1985-ben Taffarel, Silas és Müller társaságában junior-világbajnoki címet is nyert Luis Carlos, aztán Juraj Molnar, Rob Kornél, Rusvay Gergely, Sallai Tibor, Sándor Tamás, Schwartz Zoltán, Sipeki István, Telek Árpád, Vén Gábor, Vitelki Zoltán, Vojtekovszki Csaba, Miroslav Zirko, Zvara József tett sokat haladásukért.

Trénereik közül Csank János érdemeit méltattuk, illő elismerni Tóth Dénes, Strausz László és Kis Károly munkásságát.

2000-ben kiesett a csapat az első osztályból, azóta sem tudta magát visszatornászni.

Az 1993-94. évi bajnokság

1. Vác FC-Samsung	30	19	8	3	58-29	46
2. Kispest-Honvéd	30	18	7	5	66-33	43
3. Békéscsaba	30	19	3	8	68-29	41
4. Ferencváros	30	16	5	9	50-32	37
5. ETO FC Győr	30	15	7	8	51-37	37
6. Újpesti TE	30	13	8	9	44-35	34
7. Debreceni VSC	30	12	9	9	40-33	33
8. Csepel-Kordax	30	12	8	10	36-44	32
9. Parmalat FC	30	8	9	13	33-46	25
10. Vasas-Ilzer	30	8	8	14	36-43	24
11. PMSC-Fordan	30	7	10	13	23-39	24
12. BVSC-Dreher	30	7	10	13	32-52	24
13. Siófoki Bányász	30	6	10	14	33-49	22
14. EMDSZ-Sopron	30	8	6	16	31-52	22
15. Sz. Haladás VSE	30	5	9	16	28-48	19
16. MTK	30	4	9	17	30-58	17

A BAJNOK VÁC FC-SAMSUNG JÁTÉKOSAI: Koszta János 29 - Puglits Gábor 27, Nagy Tibor 27, Hahn Árpád 30, Aranyos Imre 26 - Nyilas Elek 29, Kriska Gábor 27, Vig Péter 21, Romanek János 26 - Répási László 13, Füle Antal 25. Játszottak még: Simon Antal 21, Szedlacsek István 18, Kasza István 14, Miovecz Zoltán 11, Juraj Molnár 11, Dzurják József 10, Sallai Tibor 5, Szalai Attila 5, Burzi Attila 4, Nyikos József 4, Schwarz Zoltán 3, Bereczki Péter 2, Hámori István (k) 1, Kelemen Zsolt 1. Edző: Csank János

Nincs még egy bajnokságot is nyert klubja a magyar futballtörténelemnek, amelynek története olyan tiszta lenyomata lenne a kor politikájának, mint a dunaújvárosiaké. A Rákosi-korszak a semmiből lett szocialista városának csapata éppen úgy egy korszak jellemzője volt, mint aztán a magyar vadkapitalizmus szüleménye, az iparváros alapjaira felhúzott sportváros sikercsapata.

„Amikor 1949 novemberében néhány férfi – a sárban mélyre süppedő csizmákban – bejárta a pentelei fennsíkot, csak kevesen tudták, és még kevesebben hitték, hogy itt húsz esztendő múlva virágzó város áll majd. Pedig azok a férfiak ezt a várost látták a szemeik előtt. A hatalmas Dunai Vasművel, korszerű szép lakóházaival, forgalmas utcáival, üzleteivel, iskoláival, vonzó sporttelepeivel.

Dunaújváros sportja azokban a napokban fogantatott. És az 1950-ben elsőként felállított barakkokkal, az első, alapozáshoz megásott árkokkal szinte egyidőben hasították ki egy futballpályányi földdarabot a mai Barátság városrészben. Majd hozzákezdtek a Központi Sporttelep építéséhez. A korabeli hírforrások szerint 1951 őszére már be is füvesítették a pályát, sőt elkészült a 7000 nézőt befogadó lelátó is – írta a nem túl fantáziadús címet viselő *(6 esztendő az NB I-ben)* dunaújvárosi klubkiadvány 1970-ben.

Az Új születik című nyitó írás feleleveníti a város sportéletének hajnalát is: „1951-ben már rendszeresen sportoltak a vasmű és a város építői. Ugyancsak 1951-ben 2000 dolgozó szerzett MHK-jelvényt, és két sportegyesület is hívogatta a sportolni vágyó fiatalokat: a Sztálin Vasmű Építők, meg a Sztálinvárosi Vasas. Dunaújváros sportjának ez a két őse, amelyek azonban egy szülőhöz kötődtek: az épülő Dunai Vasműhöz. Így a Dunaújvárosi Kohász SE-nek egyaránt elődje a Sztálin Vasmű Építők és a Sztálinvárosi Vasas is."

Gerő Ernő 1951 őszelőjén javasolta Rákosinak, hogy az iparkomplexumot Sztálinról nevezzék el. A szervilis ötlet nem tőle származott, mint ahogy megannyi hasonló sem, Romániában Brassó nevét már 1950. augusztus 23-án Oraşul Stalinra „keresztelték át". Jószerével min-

A klub öröktizenegyei

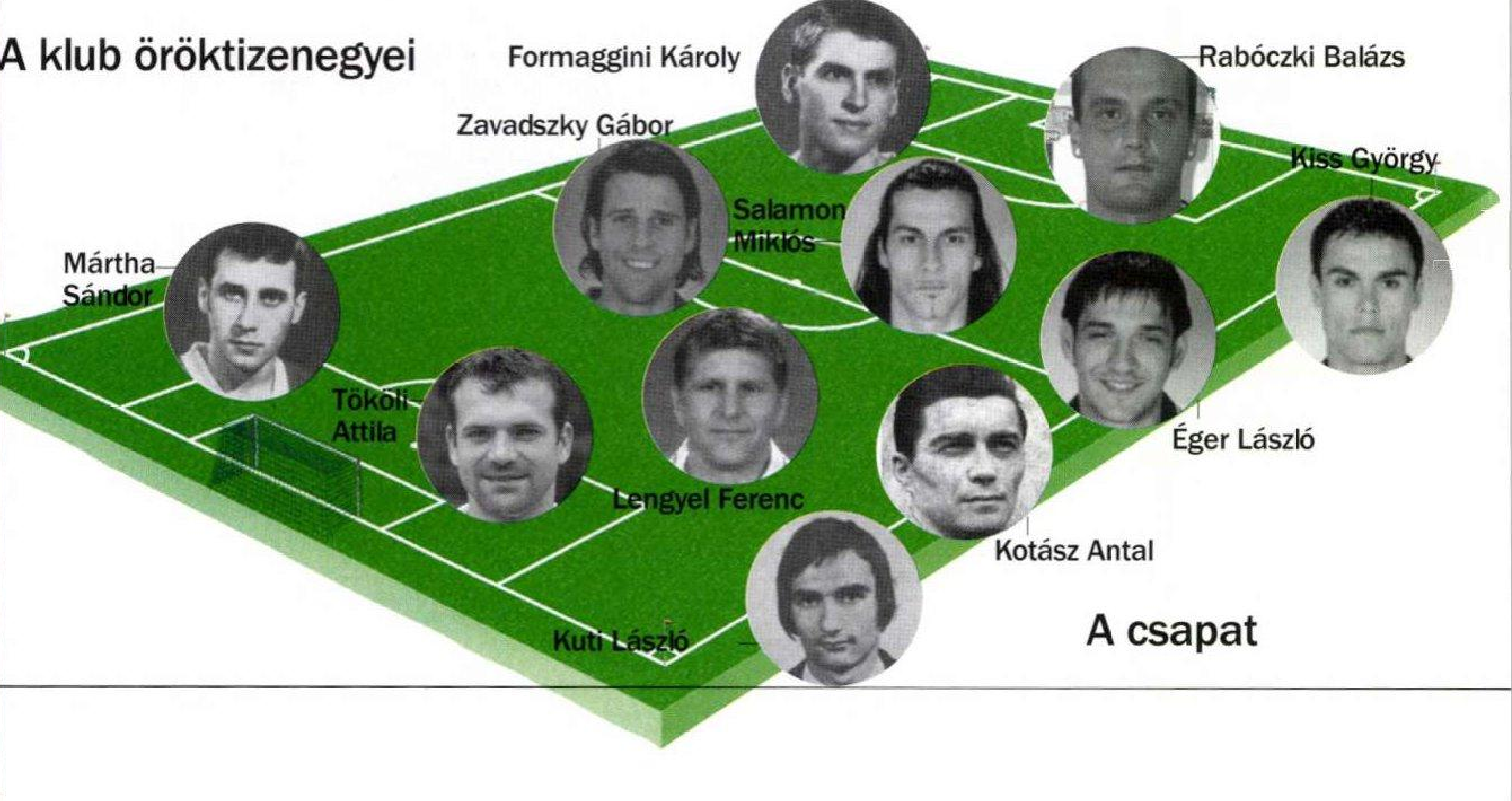

A csapat

Dunaferr Sport Egyesület

ALAPÍTVA: 1951
SZÍNE: piros-fehér
SIKERE:
Magyar bajnok (2000)

den népi demokráciában létezett a grúz diktátor nevét viselő város, kivéve Jugoszláviát és Csehszlovákiát. A pártvezérek elképzelésüket spontán népi mozgalomnak állították be: „(...) 1951 októberében kampány kezdődött, és 14 ezren írták alá a kérelmezőíveket, amelyeket ma bőrbe kötve a városi múzeumban őriznek." *(Miskolczi Miklós: Dunaújváros)* Ennek fényében 1951. november 7-én Sztálinvárosra változtatták át Dunapentele és Sztálin Vasműre a Dunai Vasmű nevét. A kádári rezsim szolgalelkűségére jellemző, hogy csak 1961-ben lett belőle Dunaújváros, amikor a Szovjetunióban Volgográddá tették Sztálingrádot.

„(...) 1951-ben már megalakult a Dunaújvárosi Vasmű Építők SE, majd a Dunaújvárosi Kohász jogelődje, a Dunapentelei Vasas is. (...) Az év őszén felsőbb utasítás alapján hozzáláttak egy labdarúgócsapat megszervezéséhez is. A játékosok adminisztrációs átigazolásával Sztálinvárosba érkeztek a labdarúgók, többek között a Budapesti Bástyából, a Budapesti Dózsából, a Csepeli Vasasból, Szegedről. (...) A létrehozott csapatot az NB II-be sorolták be. A kimondott cél az NB I elérése volt. Ez sikerült is: a Sztálini Vasmű Építők osztályozón jutott fel az első osztályba. (...) A mai stadion helyén valamikor az építkezés első ideiglenes sportpályája volt." *(Dunaújváros története, 2000)*

1952. február 10-én lejátszotta léte első mérkőzését a Sztálin Vasmű Építők, a Lennert – Bagoly, Nagy II, Kapitány – Ladányi, Bosánszky – Hegedűs, Fejes, Szigeti, Krasznai, Vad tizenegy 10:2-re elpáholta a Vörös Meteor Nemzeti Bank együttesét.

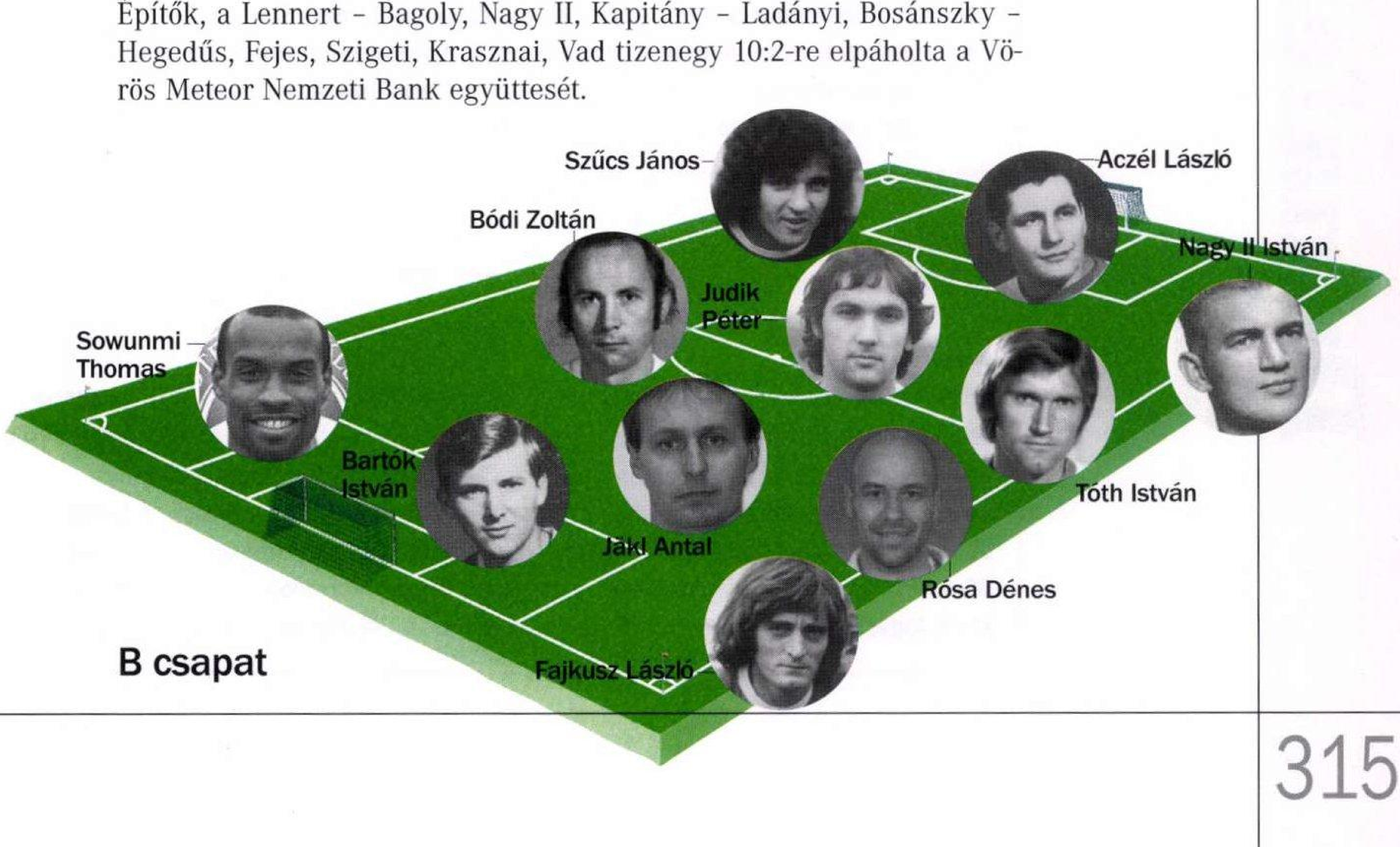

B csapat

KÖZKINCCSÉ TÉTETIK

Sztálinváros: város a semmiből

Dunapentele a boldogabb időkben nagyközség volt a Duna jobb partján, nevét Szent Pantaleonról kapta. A tájékot már a rómaiak is lakták, a Hadrianus császár által felhúzatott limesüknek Intercisa garnizon része volt. A II. világháború után 3949 polgár élt a helységben. *(Fejér megye kézikönyve, 1997)*

A szocialista tervgazdálkodás első ötéves tervének kiemelt beruházásaként kezelték „a Duna 1582. folyamkilométerénél" felépítendő vasművet, valamint a kiszolgálására létesítendő várost, a kivitelezésük 1950. május 2-án megkezdődött. Az állami pénzforrások nagyjából egyharmadát emésztette fel a gigantikus építkezés, ez durván megegyezik az 1938-as győri fegyverkezési program költségvetési mutatójával.

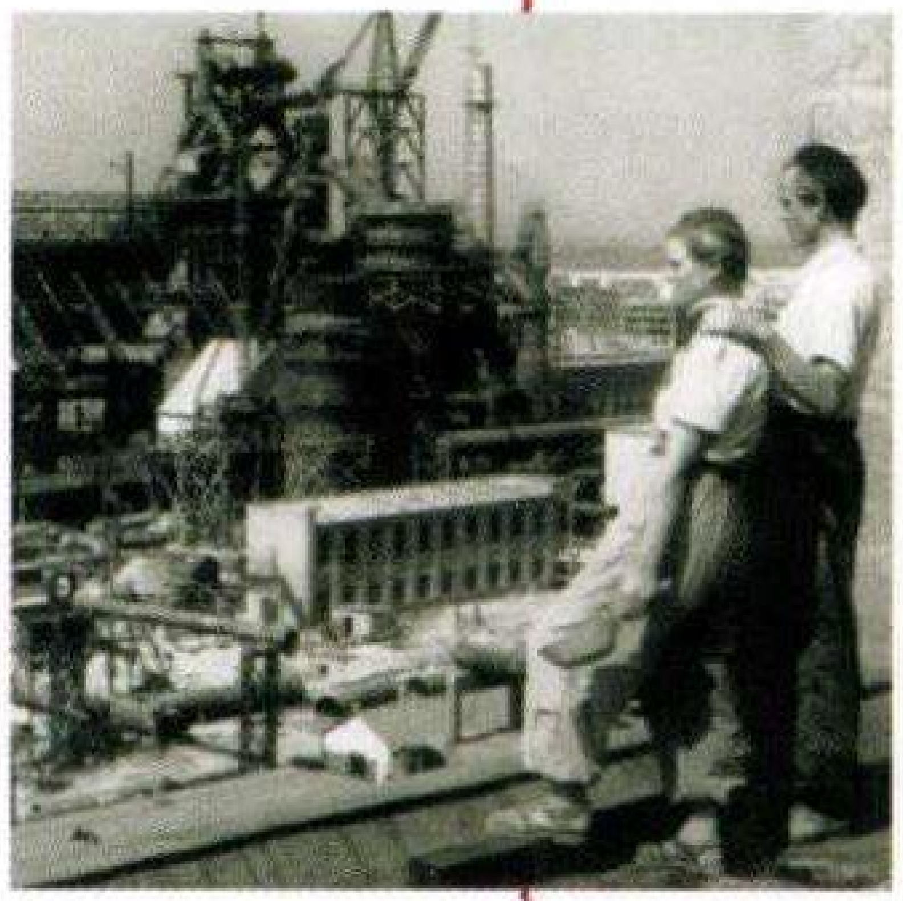

A „vas és acél országa leszünk" – jelentette ki magabiztosan a modernizációról Rákosi (Rosenfeld) Mátyás. Nyilvánvalóan nem elvbarátai, Vas Zoltán és Aczél György országlására célzott, sokkal inkább arra, hogy a vas, acél és beton organikus egységet alkotva a mezőföldi löszön hirdeti majd a rendszer vitalitását.

Komszomolistákra osztották a középkori soltészek feladatát, ők toborozták a telepeseket. Jut eszünkbe: illő volna óvatosabban használni a Sztálinvároshoz kapcsolt „szocreálos utópia", „sztahanovista proletárparadicsom" vagy „falanszterváros" toposzokat, annak ismeretében különösen, hogy a munkaterületeken dolgozó, javarészt paraszti származású férfiak zöme őszintén hitt a jobb jövőben, és önként vállalta a fizikai megpróbáltatásokat! A köztudatba ivódott sztereotípiával szemben a többségük nem internált, köztörvényes elítélt vagy gulagos fogoly volt, ráadásul sok fiatal a grandiózus munkálatok befejeztével is a városban maradt. A kolónia közösségtudatának formálásában a futballnak kohéziós szerep jutott, elősegítette a gyökértelenek lokálpatriótákká válását.

TÖBB MINT LEGENDA

A két Öcsi

A Bp. Kinizsi ellen a középpályán tett-vett Kotász (Gottlieb) Antal. Az 1929. szeptember 1-jén született futballista személyében tiszteljük az első sztálinvárosit, aki bekerült az A válogatottba. 1954. szeptember 19-én játszott először az Aranycsapatban, amely 93 000 drukker előtt 5:1-re legázolta Romániát a Népstadionban. A habitusából fakadó könnyedséggel, perfekt futballtudással felvértezett fedezet később még 36-szor öltött szerelést a nemzeti tizenegyben. Hajszálon múlott az ügy, miután sorozatos fegyelmezetlenségei miatt Bakó Béla kapussal és Hegedűs Andrással együtt el-

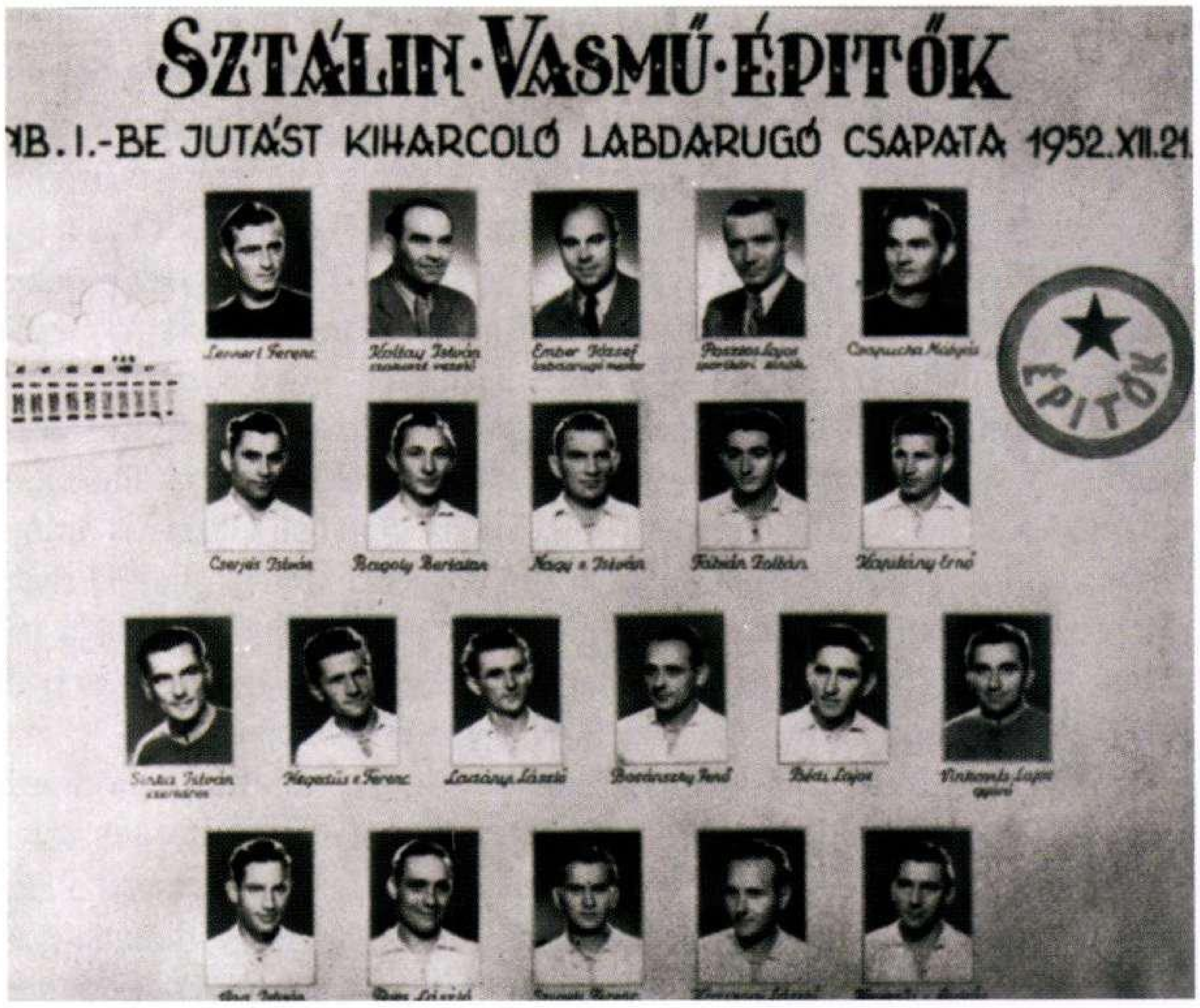
SZTÁLIN·VASMŰ·ÉPITŐK
NB. I.-BE JUTÁST KIHARCOLÓ LABDARUGÓ CSAPATA 1952.XII.21
Lennart Ferenc
Koltay István
Ember József
Posztós Lajos
Csapucha Mátyás
ÉPITŐK
Czerjés István
Bagoly Bertalan
Nagy e. István
Fábián Zoltán
Kapitány Ernő
István
Hegedüs e. Ferenc
Lazányi László
Bodánszky Jenő
Bíbás Lajos
Lajos

Április 5-én felavatták a Központi Sporttelepet, az ünnepségen az Óbudai Gázgyárat látták vendégül. *(sztalinvaros.uw.hu)*

December 21-én Posztós Lajos elnök, Koltai István szakosztályvezető és Ember József edző irányításával felkerültek az élvonalba a kék-fehérek. Elsősorban nem gazdasági, hanem politikai presztízskérdés volt a Duna mentén NB I-es csapatot működtetni, elvégre a kenyér mellé cirkusz is kellett a plebejusoknak és irodistáknak. Szocpolos közérzetjavítónak. (Odavalósi ismerősünk szerint az apparatcsikot egyszerű volt felismerni, úgy járt-kelt a terepakadályok között, kidüllesztett mellel, hetykén előreszegzett állal, akár Napóleon egyik-másik elsöprő diadala után a csatamezőn.)

Mint idéztük imént, nem bennszülöttekből rekrutálódott az egység, extenzív módon számos klubból szedték össze. Tévúton jár azonban, aki azt hiszi, hogy az utcák-terek bajnokságából kiebrudaltakból! Az NB II Közép cso-

tiltotta a házi fegyelmi bizottság. *(Népsport, 1954. március 4.)* Ehhez képest szűk hat hónap múlva bemutatkozott Sebes Gusztáv együttesében, röviddel később pedig a Bp. Honvédhoz igazolt. Fátylat a múltra!
Zavarban lehettek kispesti társai, ha játék közben hirtelen odaszóltak neki, mert Öcsinek becézték, akár Puskás Ferencet. Vasvár szülötte 2003. július 6-án hunyt el a fővárosban.

portjában vitézkedő alakulatba Bagoly Bertalan, Bosánszky Jenő, Hegedűs I András a Bp. Bástyából, Fábián Zoltán, Fejes László, Krasznai László, Sólyom János, Szigeti Ferenc a Bp. Dózsából, Lennert Ferenc, Cserjés István, Vad István a Bp. Honvédból, Nagy II István a Csepeli Vasasból, Ullmann István a Bp. Vasasból, Hegedűs II Ferenc a Soroksári Textilesből, Petyánszky Géza a Bp. Gyárépítőkből, Kapitány Ernő Győrből, Király Árpád, Kotász Antal, Ladányi László Szegedről, Csapucha Mátyás Tatabányáról, Csepregi János Dorogról érkezett. A hiteles képalkotás érdekében tisztázzuk, hogy Nagy II bajnok volt a Csepellel, 1948-ban egyszer a nagyválogatottban is pályára lépett, Bosánszky és Hegedűs I 1951-ben a Bástyával bajnoki trónusra ülhetett, s mindketten B válogatottak lehettek, míg Cserjés 1950-ben kétszer is aranyérmet zsákmányolt a Bp. Honvéddal. (Erről bővebben a kispestiekről szóló részben.) Mellettük – az 1958-ban háromszoros A válogatott – Bakó Béla, valamint Bédi Lajos, Halmai József, Kőhalmi Mihály, Nagymáté István, Schédl József, Schvara Nándor és Takács I Lajos is lehetőséget kapott.

1953. március 15-én 5000 néző követte figyelemmel a „sztálingrádiak" (Csapucha – Sólyom, Kovács, Ullmann – Ladányi, Bosánszky – Szigeti, Fejes, Halmai, Bédi, helyette Király, Hegedűs) debütálását a legelőkelőbb klasszisban. Nem volt szerencséjük, a varázslókat felvonultató Bp. Bástya ellen kellett sorompóba szállniuk. A 25. percben Szigeti Ferenc kapásból bombázott Gellér kapujába *(Sztálin Vasmű Építője 1953. március 17.)*, egalizálván Hidegkuti Nándor találatát. A történelmi gólt tehát Szigeti könyvelte el, a 4:1-es győzelmet viszont az „államvédelmisek". Augusztus 1-jén bravúrt hajtott végre az Építők, bekerült a Béke Kupa elődöntőjébe. Azon a szombaton 18 000 csodálkozó csepeli előtt 1:0-ra megverte a Bp. Kinizsit. (Az FTC „fedőneve" volt). A győztes akciót Király fejezte be a 40. percben. (Mi szépség érhet fel a tökéletesen megkomponált, góllal végződő támadásával?)

A béketábor lelkesedését jócskán lehűtötte a Sztálin halálával teremtődött krízishelyzet. Ez nem meglepő, hisz még az SZKP központi bizottságán belül sem kristályosodott ki egyértelmű álláspont a Generalisszimusz szellemi-politikai öröksége megítélésében. Jóformán ki sem hűlt

Így festett régen a Kohász stadionja

DUNAÚJVÁROSI
KOHÁSZ
S.E.
DV
1965
POCHNER LÁSZLÓ
JÁVOR PÁL
FÜR JÓZSEF
NB. I./B.
BAJNOKSÁGOT
NYERT
ÉS NB. I.-BE
JUTOTT
LABDARÚGÓ-CSAPATA

a Kreml nagyurának teste, már kritikai éllel hallatták hangjukat volt csinovnyikjai, Hruscsov, Mikojan, Malenkov és Bulganyin. Mintha igazolta volna őket a paranoiás kaukázusi despota nevét viselő magyar csapat szereplése: az immár Orczifalvi István által irányított legénység 1953-ban, elsősorban kitűnő őszi szereplésének tulajdoníthatóan, a tavaszi hat ponthoz további tizenhármat szerezve, a 12. poszton zárva, különösebb gond nélkül maradt benn az NB I-ben. Ugyanakkor 1954-ben - már Sztálinvárosi Vasmű Építőkként - katasztrófafutballal lett utolsó és simán kiesett. Pedig milyen jól indult a szezon! Az „Építők" Fejes László mesterhármasával 3:1-re legyőzték a Bp. Dózsát. (Az első két élvonalbeli évben, tehát 1953-ban és 1954-ben Ulmann István játszotta a legtöbb mérkőzést, egyetlen bajnokiról sem hiányzott, így 52 meccsen szerepelt. Negyvenkilenc-negyvenkilenc mérkőzéssel követi őt a listán Krasznai László és Fejes László. Utóbbi volt a házi gólkirály 21 góllal, a két idényben szerzett 66 gól közel egyharmada fűződött a nevéhez.)

Ám történt más is, július 12-én megjelent a sajtóban, hogy „befagyasztják a sztálinvárosi építkezéseket, felbontják a szerződéseket." *(sztalinvaros.uw.hu)*

Ördögi, ugyanakkor parancsuralmi struktúrákban hétköznapi az abszurd valósággá vedlése. Ilyen metamorfózis történt a város labdarúgásában is, mert a legelső martinkemence beüzemelése és az első csapolás után felülről elrendelt sportkörcserét hajtottak végre, a Sztálinvárosi Vasmű Építőket visszasorolták a megyei másodosztályba, helyére az NB II-be a megyei másodosztályú Sztálinvárosi Vasas került. 1955-ben a később híressé vált edző, Moór Ede készítette fel az akkor már piros-kék színekben küzdőket, de nem sikerült vele visszajutni a legnívósabb pontvadászatba.

NÉVVÁLTOZÁSOK

DUNAPENTELEI VASAS
(1951. augusztus–1951. október)
DUNAI VASMŰ ÉPÍTŐK
(1951. október–1951. november 6.)
SZTÁLIN VASMŰ ÉPÍTŐK
(1951. november 7.–1953)
SZTÁLINVÁROSI VASMŰ ÉPÍTŐK
(1954, sportkörcsere)
SZTÁLINVÁROSI VASAS
(1954–1956. október 23.)
DUNAPENTELEI VASAS
(1956. október 24.–1957. február 8.)
DUNAPENTELEI SPORT CLUB
(1957. február 9.–1957. április 26.)
SZTÁLINVÁROSI VASAS
(1957. április 27.–1959. január 19.)
SZTÁLINVÁROSI KOHÁSZ SE
(1959.január 20.–1961. november 23.)
DUNAÚJVÁROSI KOHÁSZ SE
(1961. november 24.–1989. december 19.)

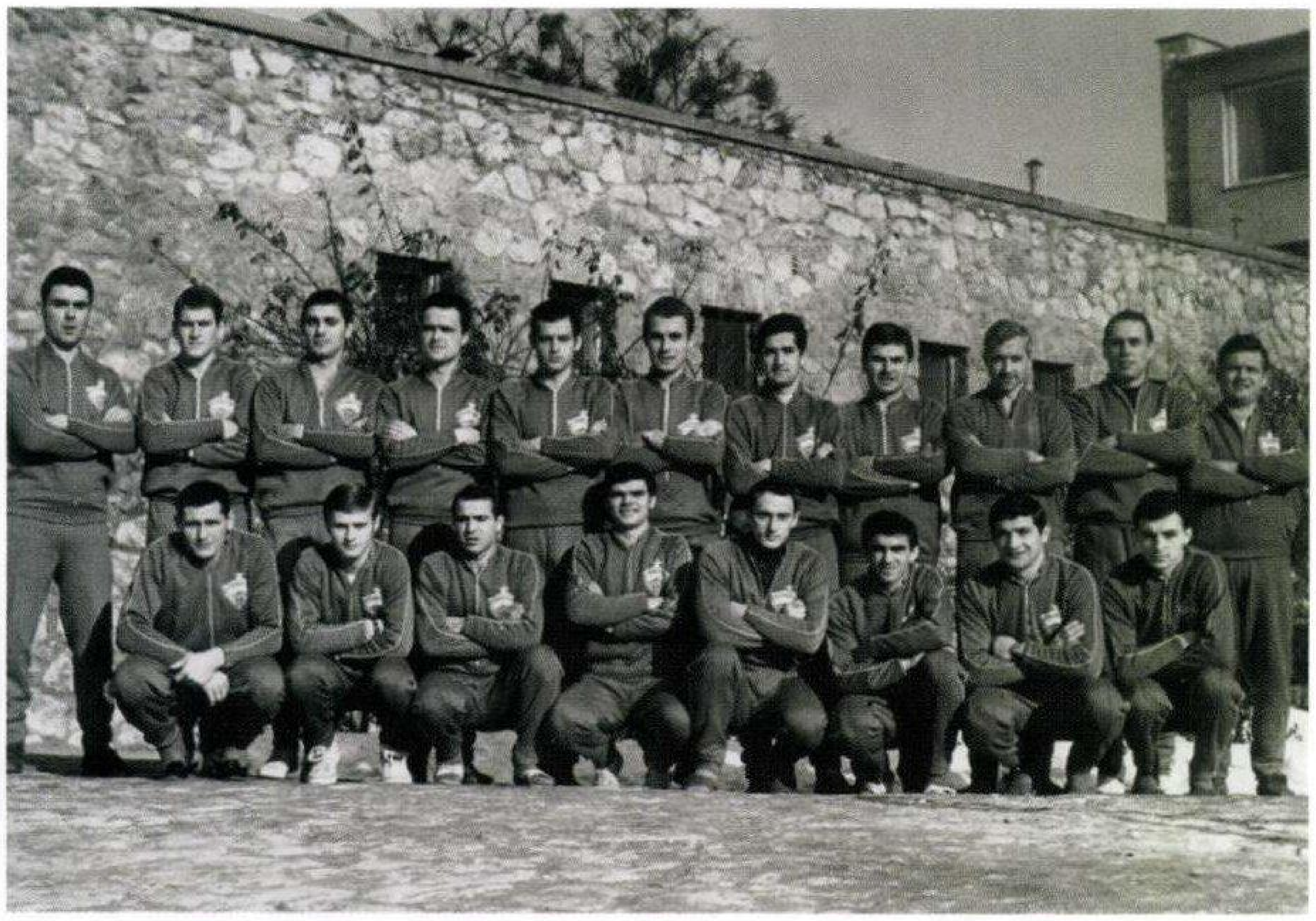

A Kohász 1969-ben. Állnak (balról): Varga, Formaggini, Somogyi, Ajtony, Csörgő, Mihály, Nagy B., Ruppert, Csepecz, Palicskó Tibor vezetőedző, Sulija Ottó gyúró. Elöl: Aczél, Szimacsek, Kovács, Erdőss, Végh, Cseh, Markó, Józsi

1956. október 24-én a csapat visszavette a Dunapentelei Vasas nevet, ám 1957. február 9-én Dunapentelei SC lett belőle. Bő két hónapig kalandozhatott ezen a néven, április 27-én az illetékes szervek újfent Sztálinvárosi Vasassá nyilvánították.

1959. január 20-án az egyleti titulus Sztálinvárosi Kohász SE lett, melyet 1961. november 24-én Dunaújvárosi Kohász SE-re módosítottak.

Ami bő évtizedig a drukkerek vágyálma volt csupán, Jávor (Jakube) Pál irányításával 1965-ben teljesült: a DKSE visszamesterkedte magát az NB I-be. 1971-ig bent tudott maradni, közben Palicskó Tibor a 8. helyig kormányozta sajkáját 1968-ban, mely a klubtörténet addigi legjobb pozíciója volt. Ért el a Kohász pár szép eredményt nemzetközi vizeken

TÖBB MINT LEGENDA

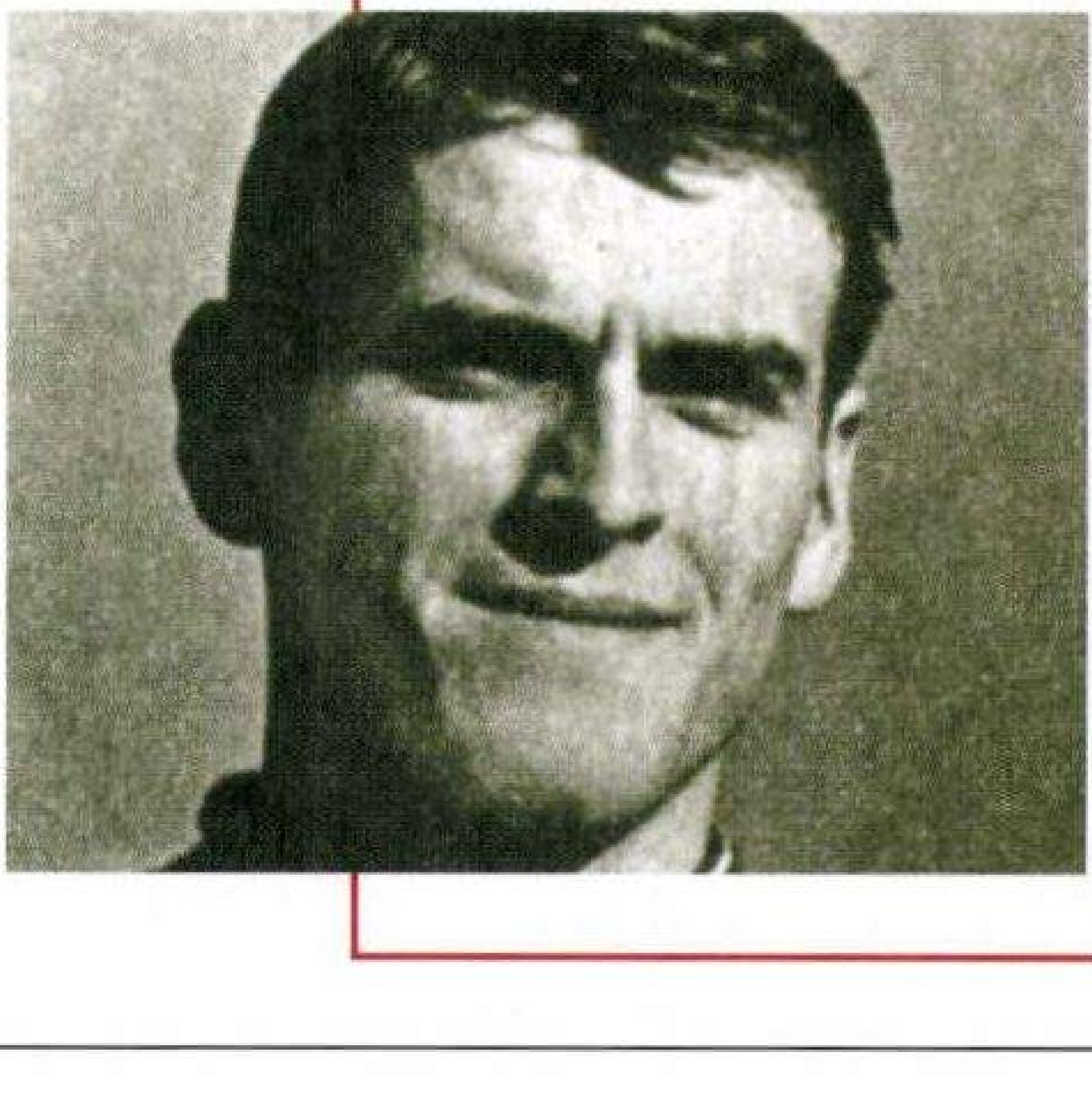

Nem olasz, szudétanémet vagy cseh, hanem magyar

Kalandos gyermekkort mért a Mindenható az olaszos hangzású nevet viselő Formaggini Károlyra. 1944. május 13-án született Reichenbergben, a müncheni négyhatalmi konferencia által 1938. szeptember 29-én a III. Birodalomhoz csatolt Szudéta-vidék központjában. (A Prágától mintegy 90 km-re, északra fekvő várost csehül Liberecnek hívják.) A tehetséges labdarúgó a Dunaújváros csapatában mutatkozott be az élvonalban. Debütálása szebbre is sikerülhetett volna, 1967. április 9-én is, 1967-ben például 3:0-ra legyőzte a Sturm Grazot Stájerországban, 1:0-ra az Union Berlint, 4:2-re a Rot-Weiss Erfurtot odahaza. A korabeli alapformáció: Aczél - Formaggini, Oláh, Csepecz, Ruppert, Borsányi, Végh, Csörgő, Mártha, Kiss, Földi. Nagy ígéretnek tartotta a Képes Sport a vecsési születésű Oláh Józsefet, az 1943-as évjáratú centerhalf ligaválogatottságig vitte. Mégsem váltotta be a lap reményeit, csakhamar eltűnt a süllyesztőben.

Említést érdemlő, hogy a Labdarúgás alkalmi brosúrája 1966-ban hivatalos klubszínnek a piros-kéket jelölte meg, az 1967-es Ki lesz a bajnok? című füzet a piros-fehéret.

Az 1964 és 1973 közti időszak újvárosi labdarúgói: Aczél László, Ajtony Csaba, Andriska Vilmos, Bárányos Attila, Bartók István, Boromissza Lajos, Borsányi Attila, Böröndi Károly, Cseh Sándor, Csepecz Ferenc, Czigler Ernő, Csörgő Szilárd, Dombóvári László, Erdőss István, Fajt László, Formaggini Károly, Földi Ferenc, Fűr László, Harangi József, Házi Ferenc, Jagodics László, Józsi Mihály, Kamarás Béla, Kerekes Imre, Kiss Imre, Korona Ferenc, Kovács András, Kőhalmi Mihály, Ligeti Béla, Linka József, Magasházi József, Mártha Sándor, Mihály József, Mohács Károly, Móri Imre, Nagy Béla, Nagy Ervin, Nagy Ferenc, Oláh József, Paizs János, Papp Károly, Ruppert Mihály, Sági István, Simon Gábor, Somogyi Sándor, Somogyvári László, id. Sulija Ottó, Szabó György, Szalkai István, Szarka Sándor, Székely József, Szentandrási Gyula, Szimacsek Tibor, Takács I Lajos, Takács II József, Tallósi Dezső, Tatár József, Török Kálmán, Varga Ferenc, Varga Zoltán, Végh Péter, Vessző István, Vertig Gyula, Zugéber János. Mestereik voltak: Borbély Tibor, Jávor Pál, Marosvári (Marksteiner) Béla, Németh Gyula, Palicskó Tibor, Szűcs Gyula.

Az 1966 és 1971 közötti NB I-es korszakban az alábbi tizenegy játszotta a legtöbb mérkőzést: Aczél 98 - Formaggini 143, Somogyi 69, Csepecz 72 - Ligeti 68, Ruppert 68 - Végh 74, Mihály 66, Mártha 103, Csörgő 92, Nagy F. 65.

1971-től számítva öt évadot az NB I B-ben töltött, 1976-ban Palicskó Tibor vezényletével megnyerte a második ligát, és újfent jegyet váltott

együttese a saját rezidenciájában veszített 4:1-re az Újpesti Dózsával szemben. (A jobbhátvéd 25 meccsen lépett pályára abban az évadban, a következőben mind a harmincon.) Nem lett kortársai bálványa, de sokan tisztelték megbízhatóságáért, lelkiismeretességéért. Amikor szögre akasztotta futballcsukáját, 129 első ligás találkozójára és az azokon szerzett öt góljára emlékezhetett vissza büszkén. Sokkal több bajnokija is lehetett volna az elitben, ha 1971 és 1976 között nem vesztegel az NB I B mellékvágányán a Kohász szerelvénye. A búcsú méltó volt harcos személyiségéhez, 1976. december 4-én a dunai piros-fehérek 2-1-re megverték a ZTE-t. Később edzőként boldogult, az 1980-as évek legelején a helyi Építők foglalkozásait dirigálta.

DUNAFERR SE
(1989. december 20.-2004. június 30.)
DUNAÚJVÁROSI FC
(2004. július 1.-2005. június 30.)
DUNAÚJVÁROSI KOHÁSZ SE
(2005. július 1.-2006. június 30.)
DUNAÚJVÁROSI FC
(2006. július 1.-2008. július 16.)
DUNAÚJVÁROSI FC PRELASTI
(2008.július 17.-2009. február 10.)

A hetvenes évek második felében a Kohász megvetette a lábát az NB I-ben. Állnak (balról): Szepessy, Mártha, Fajt, Tóth, Kerekes, Formaggini. Elöl: Horváth, Fajkusz, Majzlinger, Klement, Szűcs

az élvonalra. Öt esztendő jutott neki a legjobbak futamán, 1978-ban szert tudott tenni a 7. helyre, legendáriumában korábban nem volt értékesebb pozíció. Novák Dezső alakulatának egyik jellemző formációja az alábbi volt: Németh Gy. (Holló) - Keller J. (Szűcs), Judik, Tóth I., Staller - Bódi, Fajkusz (Sajó), Sulija - Bartók, Szepessy, Kuti (Pásztor).

Az 1970-es évek végének, illetve az 1980-as évek elejének kontingense: Holló István, Majzlinger Sándor, Németh György, Török Kálmán (kapusok). Badi Miklós, Bartók István, Bazsó János, Bódi Zoltán, Boromissza Lajos, Csehi Tibor, Dózsa Attila, Engelbrecht Zoltán, Fajkusz László, Fajt László, Hámori László, Hojszák Zoltán, Horváth Zoltán, Giron Zsolt, Judik Péter, Kántor Sándor, Keller János, Klement András, Kuti László, Magyar János, Mártha Sándor, Nagy II János, Paizs János, Pásztor István, Repka János, Sajó László, Segesvári Sándor, Staller

TÖBB MINT LEGENDA

Újváros neveltje a csúcstartó

Lengyel Ferencnél többször senki sem viselte NB I-es mérkőzésen az egylet uniformisát, 177-szer öltötte magára, és a fellépésein 37-szer volt eredményes. A legaktívabbnak az 1998-1999-es szezonban bizonyult, 12-szer vette be a konkurencia kapuját. A hosszúra nőtt, remekül fejelő középpályás 1966. szeptember 9-én látta meg a szürke égboltot Dunaújvárosban. Tizenkét esztendősen kezdett el futballozni a Kohász-kölyökben. Idővel másutt is szerepelt (Honvéd Szabó Lajos SE, Honvéd

János, Sugár Tibor, ifj. Sulija Ottó, Szadeczky László, Szekeres József, Szepessy László, Szűcs János, Tímár Dezső, Tóth István, Virágh Ernő, Weimper István, Weitner János (mezőnyjátékosok).

Kuti, a technikás balszélső 1980-ban 17 találatig jutott. A bajuszos labdarúgó a második, akit a piros-fehér sor delegált a válogatottba, viszont az első újvárosi, aki gólt szerzett nemzeti tizenegyünk dresszében, 1979. szeptember 12-én bevette Dušan Kéketi hálóját. A 39. percben elért találatával gyűrtük le Nyíregyházán Csehszlovákiát (2-1). A mokány csatár 1980 nyarán a Bp. Honvédhoz szegődött, helyére a Paripának becézett Weimper Istvánt csábította a vezérkar Újvárosba.

A bevált forgatókönyv szerint ismétlődtek a fejlemények: öt év múltával távozott az NB I-ből a Kohász, hogy egy lustrum múltával visszaügyeskedje magát a legkiválóbbak szekértáborába. (Közben az átszervezések miatt az 1982-1983-as szezont a területi bajnokságban múlatta.) Liftezés következett praxisában az I. és a II. liga között: 1986-ban feljutott, 1987-ben megbukott, 1988-ban visszakapaszkodott, 1989-ben „sikerült" megint kiesnie. Úgy tűnt, folytatja pendlizését a két szint között, aztán a DVSC-vel vívott osztályozót 1990 kora nyarán elrontotta (1-1, 0-1). Ingaperiódusának közreműködői: Boldóczki Sándor, Bolyás Lajos, Csoboth Róbert, Csorba József, Dupai János, Dienes Pál, Fekete Tibor, Flórián Lajos, Gróf András, Holló István, Horváth Csaba, Horváth Ernő, Kalmár Ferenc, Keller János, Kiss Zsolt, Krukk Béla, Lehota István, Lengyel Ferenc, Menyhárt Menyhért, Miskovicz Bálint, Németh Gábor, Németh Péter, Ress József, Sági Csaba, Szabó József, Szauer Tamás, Sztanó Miklós, Tatár János, Törő László, Vajda István, Varga László, Zombori András. A másodosztály aranykovácsainak edzője 1986-ban Kovács András, 1988-ban dr. Puskás Lajos volt.

Aczél László

Osztapenko SE, Budapesti Honvéd, Pécsi MSC, Beremendi Építők), neve mégis összeforrott az újvárosi gárdáéval. (A baranyai piros-feketéknél 67 élvonalbeli találkozón öt gólig jutott.) Tagja lehetett a Dunaferr bajnokcsapatának és az egy évre rá ezüstérmet szerző formációjának. Visszavonulását követően, 2003 és 2004 között trénerként irányíthatta korábbi játszótársait, majd évekig ült a paksi kispadon. Csak a válogatottság és a jól kamatozó légióskodás nem adatott meg a szőke klubrekordernek, holott mindkét lehetőségre rászolgált.

Ünnepel a Dunaferr a Hajduk Split elleni győri BL-mérkőzés után. Balról: Kiss, Szakos, Bagoly, Pomper, Molnár, Lengyel, Salamon, Zavadszky

Évtizednyi pauza után 1998-ban folytatódott a klub élvonalbeli odüsszeája, attól az évtől Dunaferr SE néven szerepelt tovább. Újabb ötéves, rendkívül intenzív fázist teljesített, mielőtt rázuhant volna az éj sötét leple, ám tartsunk kronológiai rendet!

Az 1998-1999-es ligaküzdelmeket a Varga Zoltán-Ebedli Ferenc trénertandemmel tudta le a társulat, a begyűjtött 5. hely a csúcsot jelentette az egyesületi karrierben, de hol volt még a csillagos ég?

Az ezredfordulóra az MTK bajnokcsapatától érkezett, Henk ten Cate szerződtetése miatt a Hungária körúton kegyvesztetté vált Egervári Sándor vette át a stábot, szakmai instrukciói bajnoki babért érleltek. Magyar szinten remek alanyok dolgozhattak a mostani szövetségi kapi-

KÖZKINCCSÉ TÉTETIK

Néminemű számmisztika

Bizonyosság a Kabbala híveinek, hogy a honi bajnoki címeken osztozkodó tizennégy egyesület közül kerek tíz az aranyló Danubius partjaira települt városokból került ki, a hét fővárosi mellett a váci, a győri és a dunaújvárosi. A maradék négyből kettő dunántúli (ZTE, Videoton), kettő alföldi (NAC, DVSC). Figyelem, már a tizennégyes is szerencsés a számmisztikában, ám a tízesnek szakrális a kisugárzása: a teljességet, a hírnevet szimbolizálja!

tány kezei alatt, Rabóczki Balázs, Éger László, Salamon Miklós, Zavadszky Gábor, Nikolov Balázs, Orosz Ferenc, Nagy Tamás, Tököli Attila, Rósa Henrik válogatottak voltak vagy lettek. Mellettük Lengyel Ferenc, Jäkl Antal, Kiss György, Komódi László, Molnár Zoltán, aztán a légiósok, Igor Nicsenko és Dejan Milovanovic a rutint képviselték. A Dunaferr mindössze egy bajnoki meccsét veszítette el az idényben - rögtön az elsőt, a Debrecen ellen. Ugyanakkor minden olyan bajnoki mérkőzésén szerzett gólt, amelyen a pályán dőlt el az eredmény. A gólkirályi címet, és a játékostársak szavazásán az Év játékosa címet is elnyerő Tököli Attila huszonkétszer, a fájdalmasan korán elhunyt Zavadszky Gábor tizenháromszor kapituláltatta a riválisokat. Érdekes, hogy a Dunaferr éppen a legnagyobb vetélytárs, az MTK otthonában nyújtotta az idény legjobb teljesítményét: a 2000. május 13-i, 4-1-es idegenbeli győzelem a bajnoki címet jelentette az újvárosi játékosoknak.

Paradoxon, hogy a rásütött „kommunizmus kreatúrája" stigmát évtizedekig hősiesen viselő brigád a diktatúrában nem tudott bajnoki címet nyerni, a kapitalizmusban igen.

1996-tól 2004-ig tartott Dunaújvárosban az aranykor – egész Európában nem akadt olyan százezer lakosnál kisebb település, amely ennyi

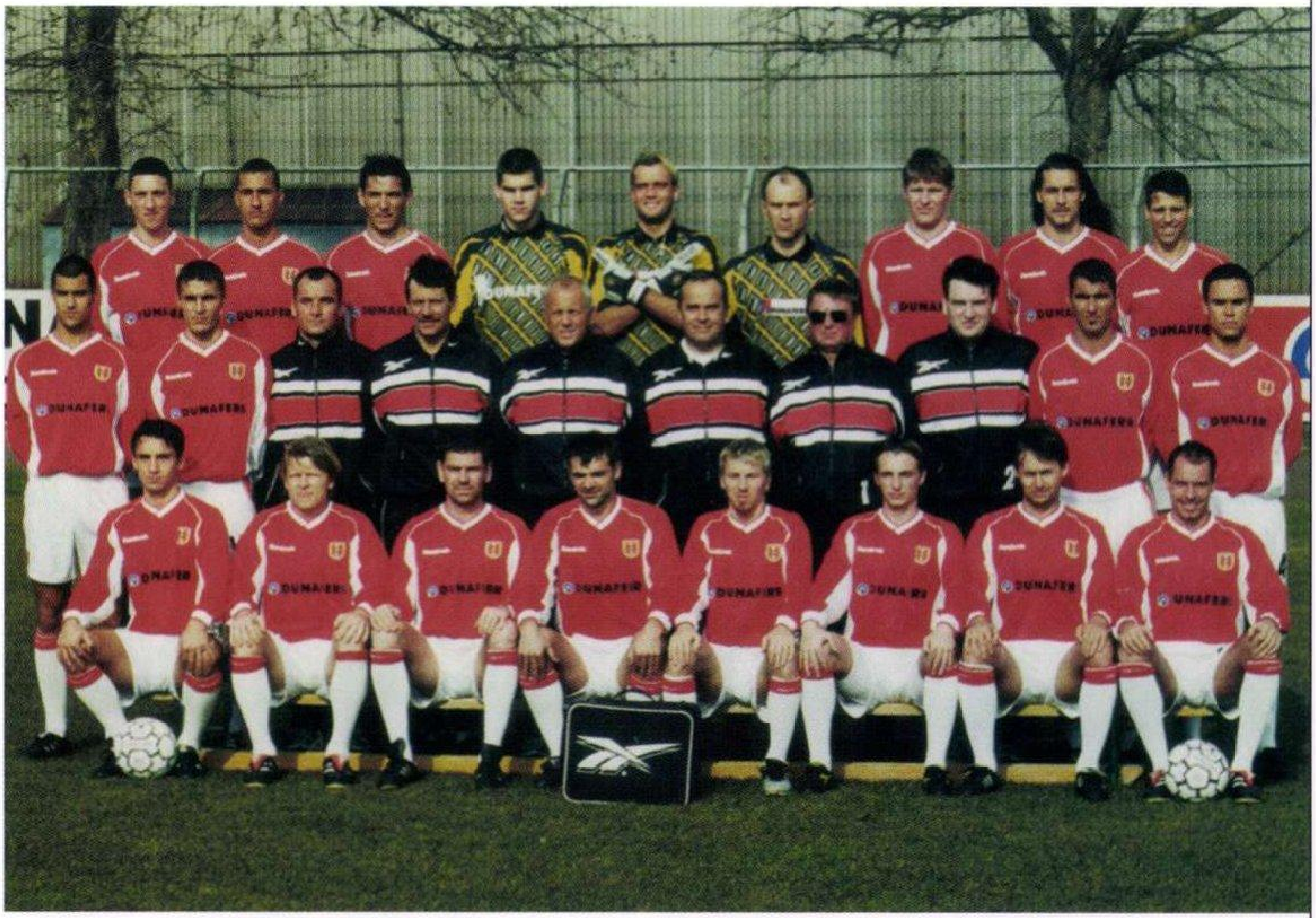

2001 elején még mosolyogtak a dunaújvárosi futballisták. Hátul (balról): Mészáros, Pomper, Éger, Deli, Rabóczki, Bita, Lengyel, Salamon, Zavadszky. Középen: Szakos, Nikolov, Pesei Tibor gyúró, Pálinkás András kapusedző, Egervári Sándor vezetőedző, Kenyeres Imre pályaedző, Bódis Gábor technikai vezető, Furka Attila szertáros, Bagoly, Kiss. Elöl: Tamási, Nicsenko, Orosz, Tököli, Molnár, Kóczián, Jäkl, Rósa

csapatsportágban remekelt volna, egyébként nyilvánvalóan elsősorban a Dunai Vasmű hathatós és gáláns támogatásának köszönhetően. A futballisták bajnoki elsőségén kívül a női kézilabdacsapat ötszörös magyar bajnok (1998, 1999, 2001, 2003, 2004), 5-szörös Magyar Kupa-győztes (1998, 1999, 2000, 2002, 2004), valamint BEK-győztes (1999), KEK-győztes (1995), EHF-kupa-győztes (1998) lett. A férfi kézilabdázók magyar bajnoki címig (2000), Magyar Kupa-győzelemig (2001), KEK-döntőig (2000) jutottak. A hokisok négy magyar bajnoki címet nyertek (1996,1998, 2000, 2002), hatszoros Magyar Kupa-győztesek lettek (1997, 1998, 2000, 2002, 2003, 2004), majd nyertek még egyet, 2008-ban. Bajnok lett a férfi röplabdacsapat (2002), s az ország legjobbjává emelkedett a Dunaújvárosi Főiskola női vízilabdacsapata.

De vissza a futballpályára! A sikerkorszakban, 1998 és 2003 között nyolc mezőnyjátékos játszott a Dunaferr színeiben több mint száz bajnoki mérkőzést: Éger László (138 mérkőzés/3 gól), Jäkl Antal (122/5), Kiss György (111/9), Lengyel Ferenc (163/37), Rósa Henrik (120/15), Salamon Miklós (144/5), a házi gólkirály Tököli Attila (128/82), valamint Zavadszky Gábor (102/36).

A Dunaferr tulajdonképpen elővette a régi receptet: a bajnokcsapatának kulcsemberei korábban más klubokban NB I-es rutint szereztek, sőt, közülük többen is már az ország legjobb játékosai közé tartozva kerültek Újvárosba. (Zavadszky Gábor és Igor Nicsenko a Ferencvárostól, Orosz Ferenc, Molnár Zoltán és a kék-fehéreknél csak epizodista Rabóczki Balázs az MTK-tól érkezett.)

Az utolsó idény nyitánya az NB I-ben. Balról: Bagoly, Kiss, Éger, Zováth, Rósa, Bükszegi, Alex, Horváth P., Salamon, Németh, Lengyel

A kontinentális kupákban elfogadhatót nyújtott a Dunaferr. A Hajduk Split skalpjának lemetszése (2-2, 2-0) a huszárcsíny, a Rosenborg és a Feyenoord elleni párbajok (2-2, 1-4 és 0-1, 0-3) a tisztes helytállás, a ciprusi Olympiakosz Nicosia elleni meccsek (2-4, 2-2) a fiaskó kategóriájába szortírozandók. (Tartsuk evidenciában, hogy az UEFA vonatkozó utasítása miatt a hazai találkozóit kénytelen volt Győrben megrendezni.) Az arany után 2001-ben ezüstérmet kasszírozott, 2002-ben bekerült a Magyar Kupa elődöntőjébe.

Frissítettek állományán, érkezett Tornyi Barnabás, Keszei Ferenc (edzők), Petry Zsolt, Mészáros Norbert, Pomper Tibor, Alex Jose de Paula, Bükszegi Zoltán, Báló Tamás, Horváth Péter, Bagoly Gábor, Sowunmi Thomas, Balaskó Iván, Jovan Drobnjak, Marek Penksa, Rade Medics, Zováth János. Mindnyájan labdarúgásunk közismert aktivistái voltak a XXI. század nyitányán.

2003-ban a Dunaferr SE általános meglepetést keltve távozott az NB I-ből, a 2008-2009-es másodosztályú bajnokságtól pedig visszaléptették. Hamarosan elemeire hullott, azóta nem egzisztál az elithez tartozó futballcsapat élsportunk hajdani fellegvárában.

„Otthonom kőpokol, szilánkos mennyország" – énekli rezignáltan körbepillantva Kiss Tibor, a Dunaújvároshoz kötődő Quimby frontembere. Ironikus, hogy míg az evolúcióban a vesztest sodorja magával az idő szele, nálunk menthetetlenül a győztest is...

Az 1999-2000. évi bajnokság

1. Dunaferr SE	32	24	7	1	79-23	79
2. MTK Hungária FC	32	18	9	5	64-28	63
3. Vasas DH	32	19	4	9	58-32	61
4. LFC Tatabánya	32	14	13	5	37-34	55
5. Ferencvárosi TC	32	14	8	10	61-39	50
6. Debreceni VSC	32	14	8	10	52-41	50
7. Gázszer/PMFC	32	11	12	9	41-47	45
8. Győri ETO	32	12	8	12	52-36	44
9. Nyírség-Spartacus	32	12	8	12	32-42	44
10. Újpesti TE	32	10	11	11	46-42	41
11. Zalahús-ZTE	32	8	15	9	34-31	39
12. Kispest-Honvéd	32	10	9	13	27-39	39
13. Haladás-Milos	32	8	8	16	37-53	32
14. Nagykanizsa	32	7	10	15	27-44	31
15. Siófok	32	7	7	18	26-51	25
16. Diósgyőri FC	32	5	9	18	26-56	24
17. Vác FC-Zollner	32	3	6	23	24-85	15
18. Szeged LC	visszalépett					

A BAJNOK DUNAFERR SE JÁTÉKOSAI: Rabóczki Balázs 31 – Molnár Zoltán 30, Salamon Miklós 33, Éger László 31, Kiss György 28 – Zavadszky Gábor 33, Lengyel Ferenc 31, Rósa Henrik 28, Jäkl Ferenc 28 – Orosz Ferenc 24, Tököli Attila 33. Játszott még: Komódi László 27, Nagy Tamás 26, Igor Nicsenko 21, Kóczián Ferenc 18, Oleg Mozgovoj 8, Cseke László 6, Nikolov Balázs 6, Dejan Milovanovic 4, Bita László (k) 3. Edző: Egervári Sándor

A zalaegerszegi közönség 1912-ben láthatott először labdarúgást a városban: egy alkalmilag összeverbuvált csapat Vasvár együttesével mérte össze erejét és 4:2 arányban kikapott. Majd a zalaegerszegi kereskedő ifjak önképző egylete létesített sportszakosztályt. A csapat két hónap múlva már a csáktornyai ifjak labdarúgóival találkozott, s nagy küzdelemben 2:1-es vereséget szenvedett - írta 1972 szeptemberében a Labdarúgás című szakfolyóirat, a ZTE múltját bogozgatva.

Lackner László 1987-ben kiadott, Zalaegerszeg című munkája így összegzi a kezdetekről szóló kutatásokat: „A városban 1913-ban alakult az első futballcsapat. A zalaegerszegi kereskedő ifjak önképző egyesülete volt a kezdeményező. A század harmincas éveiben három sportegyesület működött a városban. A legnagyobb a MOVE (Magyar Országos Véderő Egyesület) Zalaegerszegi Sport Egylet volt, amely 1914-ben alakult. Sporttelepe - amely ma a ZTE sportpályája - 400 személyes tribünnel és klubházzal rendelkezett. Keretei között futball, tenisz, atlétika, céllövő, vívó és közművelődési szakosztályok tevékenykedtek. (...) Közepes nagyságú akkoriban a Zalaegerszegi Torna Egylet (ZTE), de úgy tűnik, a legéletképesebb (...) 1923-ban kezdte meg alapszabályszerűen működését, és pár év múlva már a város által adományozott területen pompás pályát épített. (...) Az egyesület tagjai az iparos- és kereskedő osztályból rekrutálódnak." Tekintsük most el a nyilvánvaló anakronizmustól, hogy a MOVE-t 1918. november 15-én alapították, tehát 1914-ben nem működhetett csapata - vélhetően a ZSE később került csak a MOVE égisze alá.

A Labdarúgás a hetvenes évek első felében közölt (1972, 1974) sorozataiból kiderült: „1920-ban a város kis létszámú munkássága és a kisiparosok összefogása, szervezése, elsősorban egy baloldali érzelmű bőrösségéd, bizonyos Vadász József szervező munkájának eredményeként alakult meg a Zalaegerszegi Torna Egylet elődje. A város őrzi azoknak a labdarúgó sportolóknak az emlékét, akik ebben az időben úttörő szerepet vállaltak és sok emlékezetes sikerrel örvendeztették meg a

A klub öröktizenegyei

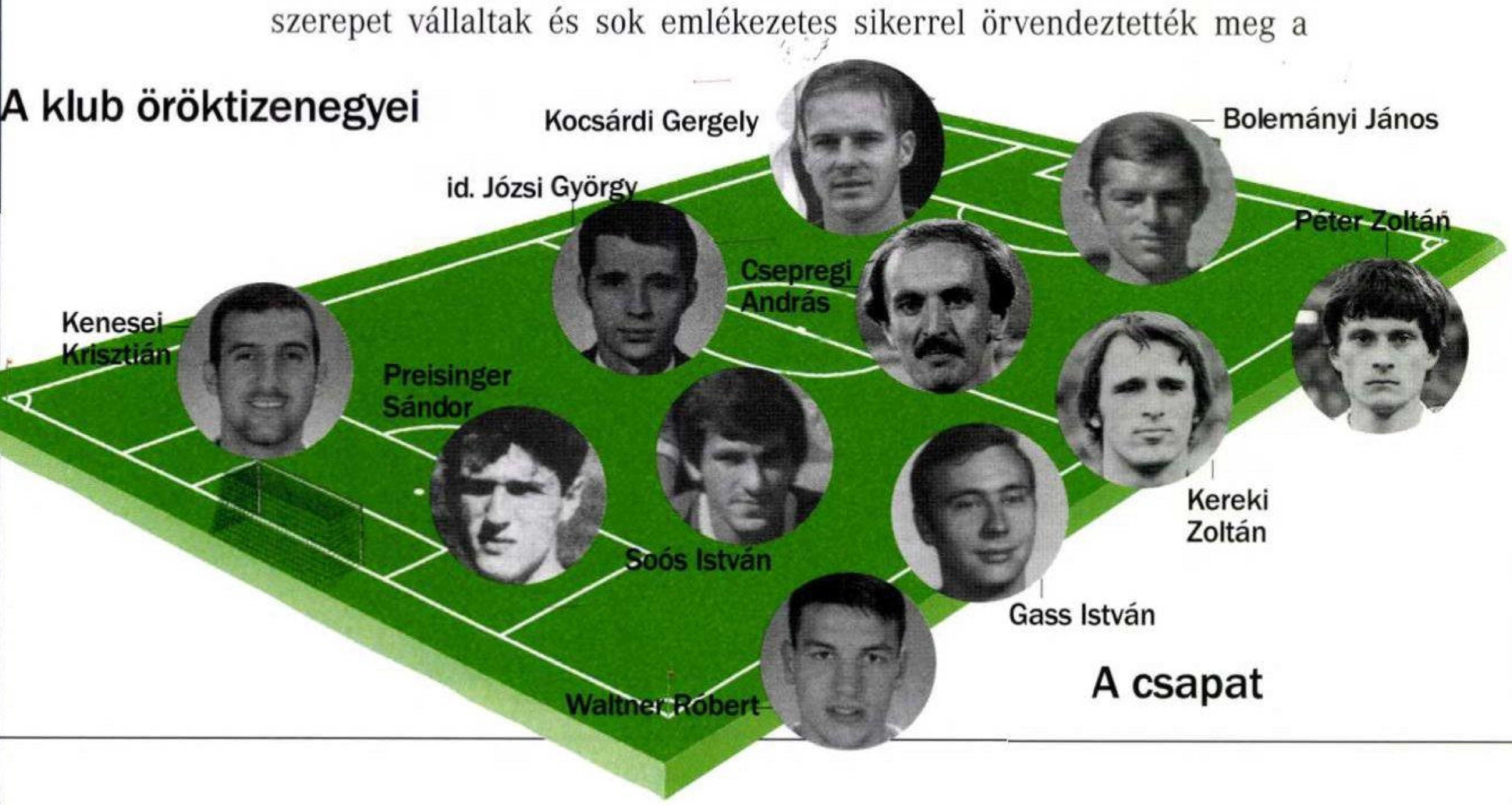

A csapat

Zalaegerszegi Torna Egylet

ALAPÍTVA: 1920
SZÍNE: kék-fehér
SIKERE:
MAGYAR BAJNOK: 2002

sportrajongó egerszegieket: a Mike fivérek, Zömbölyi Sándor, Lőwy Géza, Bartha István, Lang István, Németh István, a Nagy fivérek, Farkas Lajos, Farkas István, Kerkai István, Szűcs Imre, Vadász József, Kertész Jenő és Kertész Ödön. A ZTE a megalakulást követő esztendőkben pálya híján csak alkalmi mérkőzéseket játszott a Vizsla-réten, még fekete-fehér volt a színe. (Később lett zöld-fehér, majd 1978 januárjától, a Zalaegerszegi Építőkkel történt egyesülés után kék-fehér.)

A Zete futballistái 1924-ben a Nyugati Labdarúgó Alszövetség II. osztályában mutatkoztak be. Az első ellenfél - idegenben - a Kámoni AC volt. Az értékesnek számító döntetlent a következőek harcolták ki: Varga (Nemes) - Gombás, Kertész J., Kertész Ö., Zsömbölyi, Horváth (Polancz), Farkas I., Bartha, Hoffmann, Kerkai, Szabó." *(Labdarúgás, 1974. október).*

Az MLSZ Hivatalos Értesítője alapján állítottuk össze az 1925 és 1933 közötti időszak ZTE-labdarúgóinak a regiszterét: Azsbóth István, Beke Lajos, Boda Gábor, Borbély Gábor, Boronics József, Borsos András, Börcz János, Bukovácz Károly, Cziráki István, Czirkovics Alajos, Dervarits József, Dóczi Károly, Fuchs István, Füleki Dezső, Füleki Gyula, Fülöp István, Engelhardt Lajos, Gál József, Gombás Gyula, Gruttó György, Horváth László, Horváth Sándor, Kerkai István, Kiss Ferenc, Kiss Nándor, Komán Jenő, Korn Rezső, Kosik József, Kovács István, Kovács Lajos, Köves János, Lenner Gyula, Lövinger Endre, Lukáts Lajos, Martinka János, Marton Imre, Mayer Andor, Molnár Gyula, Munkovics János, Nagy Gyu-

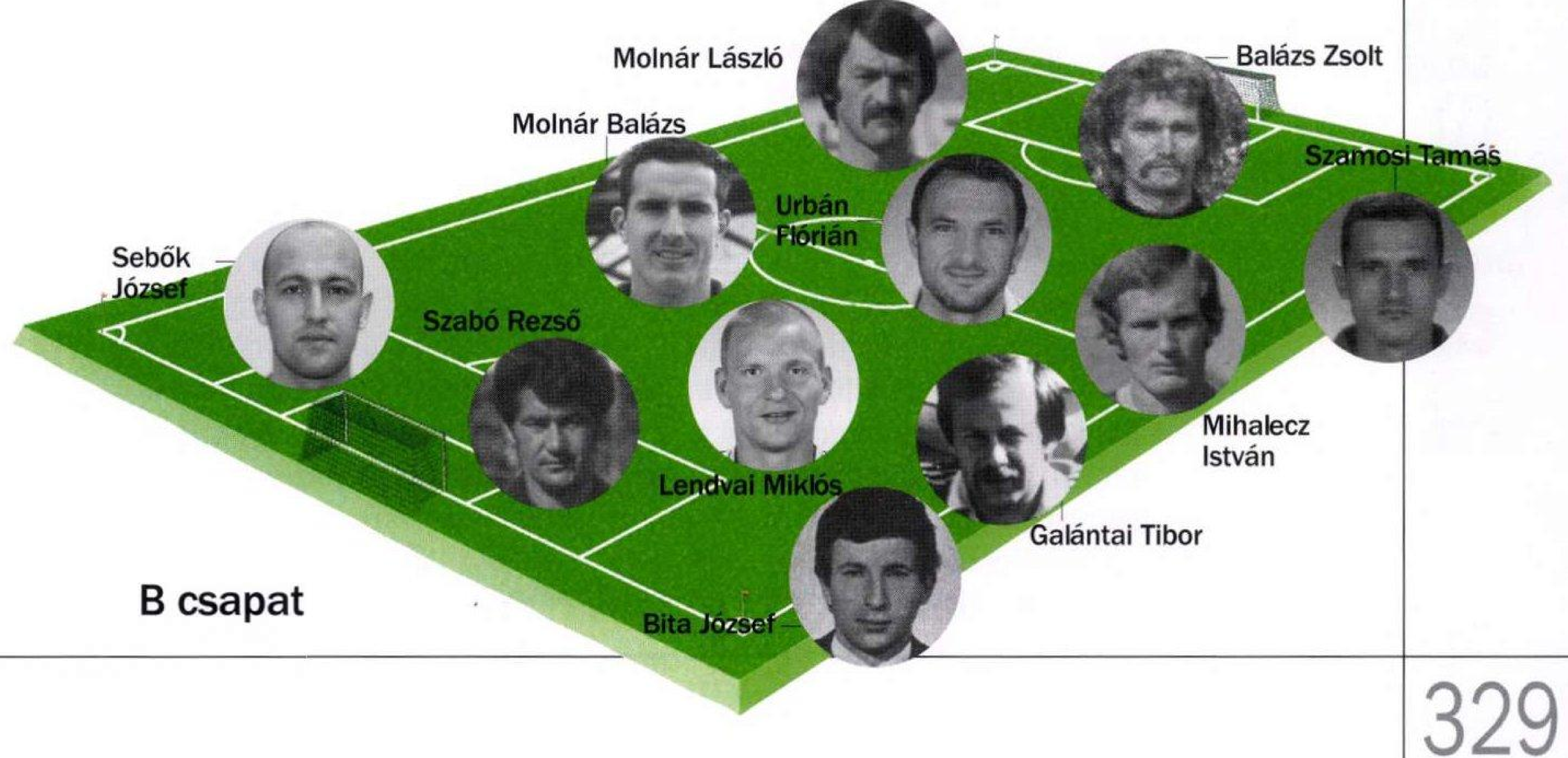

B csapat

KÖZKINCCSÉ TÉTETIK

Nyerő taktika – vészhelyzetben

1935 őszén a Győri ETO 2:0-ra vezetett Egerszegen. A második félidő derekán a hazaiak egyik vezetője megsértette a bírót, mire az önérzetes játékvezető lefújta a találkozót. Eddig rendben is volna, csakhogy az alszövetség intéző bizottsága megsemmisítette az eredményt és újrajátszást rendelt el. *(Nemzeti Sport 1935. október 26.)* Jól megbüntették a vétkest...

la, Németh István Ödön, Novák Lajos, Papp Dezső, Perlmann Imre, Rajcsányi Ferenc, Sárközi József, Schwarcz István, Spiegel Imre, Szabó Ferenc, Szőke Ferenc, Szökrönyös József, Taródi György, Tomózer Imre, Tóth Jenő, Vágner István, Wagner Géza, Winhoffer László. (Borbély és Sárközi korábban profiként kereste a kenyerét.) A húszas évek végén Nemes György volt a klubtitkár, míg az együttes a NYLASZ II szombathelyi körzetében csatázott

1932. június 5-én klasszikust vívtak a NYLASZ II-ben, 1500 néző előtt a ZMOVE SE 4:2-re megverte a Zetét. „A derbi rekordközönség előtt folyt le. A mérkőzés erős iramú, de fair küzdelmet hozott. A ZSE most már csapatbajnoknak tekinthető. Góllövő: Lóránt (2), Horváth II és Kubics, ill. Waldhauser és Beke." – írta a Nemzeti Sport 1932. június 6-án.

Kik alkották a csapatot az 1930-as évek második felében? Általában Boronics József vagy Kovács Lajos védett. A mezőnyben Tomózer Imre, Sárközi József, Dóczi Károly, Martinka János, Füleki Dezső, Tóth Jenő, Borsos András, Szökrönyös László, Szökrönyös József, Czirkovics Alajos és Czirkovics László forgolódott. (Egyéb labdarúgók, akiknek csak a családneve ismert: Bacsai, Docskál, Dombai, Dorogi, Gondi, Hardi, Horváth, Koszta, Palkovics, Sajben, Szabó L., Szabó R., Szakály, Waldhauser.)

„Ettől kezdve már hiábavaló volt minden feljebb kerülési kísérlet. Közbeszólt ugyanis a politika. A munkásfiatalokat, baloldali érzelműeket tömörítő egyesület tevékenysége elé egyre több akadályt gördítettek, mígnem 1939-ben, hatósági intézkedéssel - az országban talán elsőként - megszüntették működését" – írta Tarsoly Dezső a Labdarúgás 1974. októberi számában.

„1939-ben a hatósági intézkedés nyomán felszerelését és pályáját elvették, a klub további működését lehetetlenné tették." – rímel a fentiekre Varga Lajos a ZTE futball története című könyvének idevágó mondata.

Kétségtelen, nem tiszta a miért. Annyi leszögezhető, hogy 1939-ben nem tiltottak be idehaza sportszervezetet baloldalisága miatt, hacsak nem volt köze a kommunistákhoz. Nyílt titok volt például, hogy a Debreceni MTE egy húron pendül a szociáldemokratákkal, aztán a nagy bombázás alatt, 1944. június 2-án elpusztult a szertára. És mi történt? „A debreceni munkáscsapatot az OSK néhány nap alatt gyorssegélyben részesítette" – közölte a jobboldali Debreczeni Újság-Hajduföld. A

A ZTE egyik legrégebbi alakulata, az 1927-es csapat

közelgő front miatt 1944. július 22-én delegáltak csak miniszteri biztost a „nemzetietlen" DMTE élére dr. Csala János honvédszázados személyében.

Akárhogy is történt, a ZTE 1939 és 1957 között nem egzisztált. Írhatjuk, hogy akkor újjászületett - de a valóságban a névazonosságon kívül sok köze nincs az eredeti alakulatnak a 16 évvel később létrejötthez. Az egyesület a Zalaegerszegi Dózsa és a Petőfi egyesülése után nem sokkal ébredt álmából, miután a rendőrség klubja kilépett a házasságból, a Petőfi pedig egyesült a Ruhagyár alakulatával. 1957. június 6-án jött ismét létre a Zalaegerszegi TE, amely akkor éppen zöld-fehérbe öltözött.

Az egyesület 1957 és 1968 között az NB II Nyugati csoportjában szerepelt, középcsapatként. Közben elért olyan sikereket is, mint az egykori válogatott játékos, Jeny Rudolf edző vezetésével 1959-es harmadik hely, ám közben, a bajnokság átszervezése miatt, ez az osztály már a harmadik vonalat jelentette.

Jeny mellett Szeder István, Vadas Miklós, Csöngei Pál, Mátsay András, Bányai Nándor, Titkos Pál, Göncz István és Pyber István is ült kispadjukon - a névsorból kiderül az ötvenes évek nagy Honvédjában szerepelt klasszis (Bányai), illetve világbajnoki ezüstérmes balszélső (Titkos) is pallérozta az alakulatot. Akkoriban a majdan a Zetét az élvonalba segítő fiatal játékosok között akadt egy bajnok is: Barna Sándor 1963 őszén a Győrrel lett az ország legjobbja.

A keret tagjai: Barna Sándor és Hamp Gyula (kapusok), Millei Sándor, Bölcsföldi István, Németh József, Dombai Károly, Popovics László, Popovics István, Belák János, Madár Gábor, Gáspár Géza, Ebedli István, Pásztor Lajos, Kelemen László, Répási József, Petrik István, Kovács I Gyula, Kovács II Sándor, Vigh Sándor, Fehér István, Papp Antal (mezőnyjátékosok). Olykor Kerkai, Durgó, Novák, Vadász, Rajkai és Marancsics is szóhoz jutott.

NÉVVÁLTOZÁSOK

ZALAEGERSZEGI TORNA EGYLET
(1920–1939, megszűnt)

ZALAEGERSZEGI TORNA EGYLET
(1957–1996. március)

ZALAEGERSZEGI TE FC
(1996. március–1997. július 10.)

ZALAHÚS-ZTE FUTBALL CLUB
(1997. július 10.–2002. július 1.)

ZTE FC
(2002. július 1.)

Nem sokkal az újjáalakulás után. A Zalaegerszegi TE együttese 1958-ban

1967-ben ezüstös helyen végeztek, ám ezzel a produkcióval sem tudtak feljebb lépni. Nem úgy 1968-ban, amikor megnyerték az NB II Nyugati csoportját. Februártól új tréner dirigálta foglalkozásaikat, Szőcs János. A korábbi sűrű edzőváltások után senki sem remélte, hogy a kitűnő szakember tíz éven keresztül áll majd a vártán. A második vonalban hamar kiderült, hogy ott is az eminensek közé tartozik a ZTE. Újonc létére a harmadik helyen végzett, csak a Videoton és a SZEOL előzte meg. A következő két bajnokság azonban kevesebb sikert hozott, elszürkült a nyugat-dunántúli legénység. Az 1971-1972-es második liga esélyese sem az előző évben hetedik ZTE volt, az értők a SZEOL-t és a DVSC-t várták feljutónak. Nagy meglepetésre 1972. június 18-án a Fősped Szállítók elleni 1-0-val a Déri - Prokisch, Papp, Filó - Józsi, Vörös - Tóth, Szabó, Madár (Gáspár), Kocsis, Bita tizenegy biztosította NB I-es tagságát. A gólt védő létére Vörös lőtte. A zalaiak bővebb kerete így festett: Bolemányi János, Déri László kapusok, Baranyai József, Bende Lajos, Bita József, Farkas László, Fehér István, Filó László, Gáspár Gyula, Igazi István, Józsi I György, Kajtár Gyula, Kocsis Tamás, Lang József, Madár Gábor, Papp I Antal, Papp II Zoltán, Pávlitz Ferenc, Prokisch Károly, Szabó Rezső, Tóth I József, Tóth II János, Vigh Sándor, Vörös István mezőnyjátékosok.

Az élvonalbeli szereplésre érkezett erősítésnek Molnár László és Tóth Gyula a Bp. Honvédtól, valamint az ifjú Soós István Nagykanizsáról. 1972. szeptember 17-én a Tatabánya ellen debütált a Déri - Molnár, Mihalecz István, Papp, Filó, Gáspár, Tóth, Kocsis, Márkus Ferenc, Szabó, Bita alkotta formáció az elitben. Nem valami sikeresen, húszezer híve előtt veszített (0-1), ám hogy érett volt az NB I-re, azzal is demonstrálta, hogy a zárszámadást a 6. helyen köszöntötte. Közben olyan huszárcsínyeket hajtott végre, mint a korszak legjobb magyar csapatának, az Újpesti Dózsának megleckéztetése (1-0), vagy a Bp. Honvéd és a Fradi elleni bravúr (4-1, 1-0).

Ha a remek kezdést nem is követte hasonló folytatás, a ZTE kétségte-

KÖZKINCCSÉ TÉTETIK

Duplán vervén

Az idősebbek emlékezhetnek az 1972. november 18-án megrendezett ZTE–Bp. Honvéd bajnokira. Először sugárzott a tévé bajnoki mérkőzést Egerszegről, de akkora vihar tört ki, hogy a technika felmondta a szolgálatot, és az adás megszakadt. Nemcsak a jég verte a fővárosiakat, hanem a dunántúliak is, akik Kocsis Tamás, Tóth György és Tóth József találataival kiütötték vendégeiket (4-1). (A negyedik Tajti öngólja volt.) Az ítéletidőben nem mozdult a helyéről a 8000 drukker.

lenül megvetette lábát a legmagasabb osztályban. Az elkövetkező évtizedben - miközben egyetlen év kivételével minden szezon végén a 9-13. hely valamelyikén zárt - teljes generációváltás zajlott le a berkeiben. A hetvenes-nyolcvanas évek fordulóján már nagyválogatottakat is adott, Péter Zoltán volt az első zalai fecske a nemzeti együttesben. (Sokan mindmáig őt tartják a klubtörténet legprímább játékosának.) A remek balhátvéd az egyetlen, aki a ZTE tagjaként világbajnokságon szerepelt. Számos nagyszerű mérkőzés, sőt bekk létére több emlékezetes gól is fűződik nevéhez. Ugyancsak a kor legjobbjai közé tartozott Kereki Zoltán. A kitűnően fejelő védő a rivális Haladásból lett válogatott, hogy 1979 és 1984 között a kék-fehéreket erősítse. Soós István 1972 és 1987 között 403 bajnokit játszott az élvonalban, s mindet a Zete uniformisában. (Ezzel 2010-ig csúcstartó volt.) A csatárként és fedezetként is bevethető futballista öt szezonban is házi gólkirály lett, ez is klubrekord. Jó két

Az első NB I-es szezonban, 1973 tavaszán. Állnak (balról): Szőcs János edző, Molnár, Szabó R., Soós, Papp I, Mihalecz, Gáspár, Szimacsek, Józsi, Bita. Elöl: Filó, Tóth Gy., Vígh, Fehér II, Déri, Prokisch, Kocsis T.

Az 1985-1986-os szezon csapata. Állnak (balról): Gellei Imre vezetőedző, Balázs, Péter, Pecsics, Csepregi A., Molnár, Szigeti, Nagy I, Huszár, Középen: Farkas, Gass, Rózsa, Kovács J., Kovács S., Czigány. Elöl: Nagy T., Soós, Galántai, Páli, Sipos, Varga

évtizede azt mondta róla egy interjúban Szőcs János: „Mindig van olyan futballista, aki közelebb áll az edző szívéhez. Én a technikás játékosokat kedveltem, ilyen volt a ZTE-nél Soós." *(Foci, 1990)*

Az 1980-as évek első felében új nagycsapat formálódott Zalaegerszegen, még az sem túlzás, hogy minden korábbinál erősebb. Futballunk utolsó progresszív korszakában (a vb-szereplés kiharcolása, a válogatott sikerei, a Videoton UEFA-kupa-menetelése, az ifjúsági válogatott Eb-aranya) a 2002-es bajnoki címig tartó periódus legjobb bajnoki eredményét érte el a csapat az egymást követő két idényben szerzett negyedik helyezésével. A hetvenes-nyolcvanas évek fordulóján is kitűnő edzők

TÖBB MINT LEGENDA

A Göcsej generálisa

Szőcs János 1933. február 18-án született Ikerváron. (Mítoszrombolás, hogy az egerszegi futball főépítésze vasi?) A hajdani szorgos jobbhátvéd 1958-ban a Bp. Honvéddal Közép-európai Kupát és bajnoki bronzérmet szerzett. 1962-ben a Komlóhoz igazolt, a mecseki Bányászt 1965-ig erősítette. 101 NB I-es találkozón lépett pályára és hat gólt könyvelhetett el. Sohasem játszott a ZTE-ben, ám mikor gondjaira bízták, három periódusban is szolgálta, 1972-ben ő vitte fel az élvonalba, majd 239 mérkőzésen dirigálta. Ő maga sem hitt abban, amikor a csapathoz szerződött, hogy ilyen hosszú út várhat rá: „Amikor 1967-ben Zalába

KÖZKINCCSÉ TÉTETIK

Analógiák és differenciák

Majd' minden stimmel: a helyszín (Népstadion), az ellenfél (Manchester United), az eredmény (egygólos magyar siker), még az életük gólját a „vörös ördögök" hálójába helyezők családnevének kezdőhangja is alliterál (Karába, Koplárovics). Annyi a differencia, hogy a Ferencváros 1965-ben 2:1-re, míg a ZTE 2002-ben 1-0-ra verte meg az angolokat. Akad még egy nyúlfarknyi különbség: a Fradi kiütötte a briteket a kupából...

dolgoztak Zalaegerszegen, Szőcs János első búcsúja után Kárpáti Béla, Palicskó Tibor, Lantos Mihály, majd ismét Szőcs János, aztán megint Rónai István, ők az alapokat rakták le. Az építkezés dicsősége az akkor élvonalbeli pályafutása elején járó tanáremberé, Gellei Imréé lett. A Keszthelyről érkezett, mindössze 33 éves edző segítőjével, Szabó Rezsővel a biztos bennmaradást kapta feladatul a szakvezetéstől 1983 nyarán. Már ezt is túlteljesítette a tabella első felében végző, hetedikként záró csapat 1984-ben, hogy a következő két idényben éppen csak lecsússzon a dobogóról. 1985-ben a korszak etalonja, a sorozatban háromszor is bajnok Bp. Honvéd, a nyolcvanas évek első felének sikercsapata, a Rába ETO és az UEFA-kupa-döntős Videoton mögött finiselt a Zete.

Megjegyzendő, hogy Gellei kulcsjátékosai alig voltak fiatalabbak mesterüknél, a Vasassal 1977-ben bajnoki címet nyert Gass István, valamint Galántai Tibor és Soós István a harmincas éveiben járt, közelített a harmadik x-hez Török József, Varga István és Balázs Zsolt is. Mellettük bátran épített a stratéga a tinikre, Czigány Csabára, Kovács Sándorra, illetve a tapasztaltabbakra, Csepregi Andrásra és Nagy Imrére.

Egy évvel később majd' hasonló állománnyal ismét negyedik lett a ZTE, időközben alapemberré lépett elő Páli Attila és Pecsics Tibor. Feltűnést keltett, hogy 1985-ben Török József Mannheimbe igazolt. (A Bundesliga létrehozása óta ő volt az első magyar, aki hivatalos enge-

kerültem, nem éppen idilli körülmények fogadtak. A csapat a harmadosztályban játszott, a nézőtérre mindössze 1500-an fértek be. Nem hittem akkor, hogy három év múlva az NB I-ben játszunk. A sikert rengeteg munka előzte meg. Megszerveztük az utánpótlást, stadiont építettünk. Tizennégy játékost építettem be a három év alatt a csapatba, akiket mind a megyéből igazoltam. Így született meg a zalai csoda" – mondta hajdanán egy korábbi játékosa, Gass István által készített interjúban. Kényszerűségből lett szövetségi kapitány, 1975. április 16-án az általa összerakott válogatottunk kikapott a walesiektől a Népstadionban.

Bozsik Péter

Molnár Balázs

Waltner Róbert

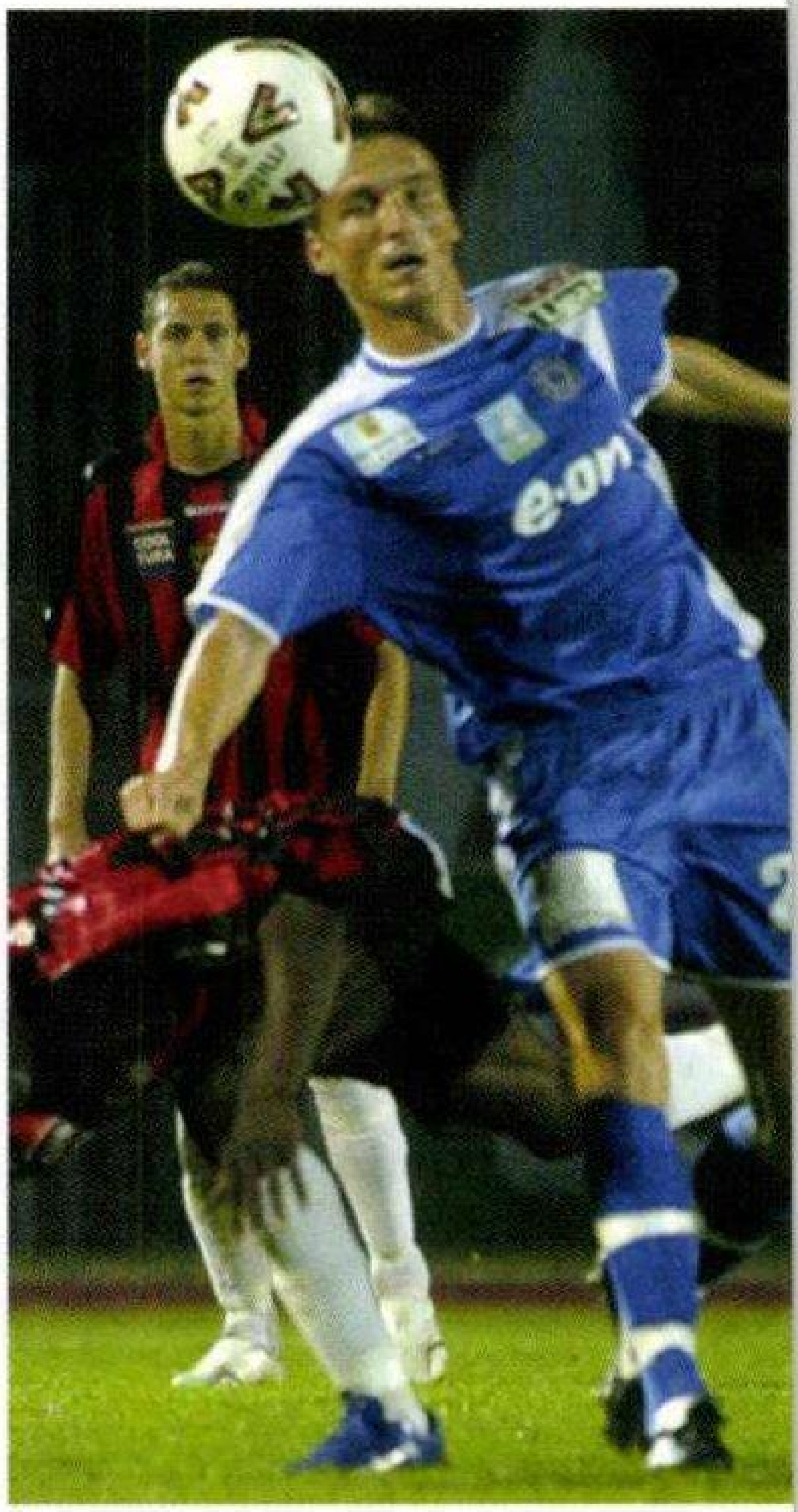

Ferenczi István

déllyel kiszerződhetett.) Az 1980-as évek második felére lejtőre került a ZTE szekere. Négy évvel a negyedik hely újbóli elérése után már csak az akkor tartaléknak számító Rózsa Pál maradt meg hírmondónak az akkori keretből. Három gyengén sikerült évad után kiesett az NB I-ből, és 1994-ig mindössze egyetlen szezonra tudott visszakerülni. A rendszerváltás körüli időciklusban a csőd réme fenyegette, némi túlzással a túlélés nagyobb bravúrnak számított, mint néhány évvel korábban a kétszeri negyedik helyezése. A klub szinte minden piacképes játékosát eladta - igaz, az értük kapott 13 millió forint nélkül alkalmasint megszűnt volna a szakosztály. A második vonalban töltött első szezonban – újabb bizonyíték az anyagi gondokra, s a kiútkeresésre – mindössze hat profi státusban lévő játékosa volt a klubnak, Dobos, Szabó, Halápi, Gyurkity, Rózsa és Varga. A többiek mind saját nevelésű, zalai születésű fiúk voltak a két kluble-

TÖBB MINT LEGENDA

Pannónia cézára

Szabó Rezső (1942. március 21.–2000. június 10.) a Császár becenevet kapta Egerszegen. Két okból: egyrészt zöld-fehér volt a ZTE színe, mint a Zalában oly népszerű Fradié, másrészt úgy cselezett, akár a ferencvárosi Albert, akit országszerte Császárként tiszteltek. Pedig Farkas Jánoséra inkább emlékeztetett a mozgása, külleme, vagánysága, tetejébe mindössze hat nap volt közöttük. (Az angyalföldi csillag 1942. március 27-én jött a világra.) A nyugat-dunántúli center 251 meccsen genda, Bita József technikai vezető és Madár Gábor vezetőedző által irányított keretben.

1994-ben ismét élvonalban játszott a Zete, az újoncként elért 8. helye jónak minősült. Fiatal csatára, Preisinger Sándor véghezvitte, amit korábban egyetlen egerszegi sem: az élvonal gólkirálya lett. Ugyan az 1995 és 1997 közötti időszak hozott némi visszaesést, de az ezredfordulót követő esztendőig a gárda permanensen a mezőny első feléhez tartozott.

2002-ben megesett a csoda, a korábban a bajnoki dobogóig sem jutó regiment Bozsik Péter irányításával a labdarúgó NB I legjobbjaként zárt. A szakmai stáb munkája, a játékosok vitathatatlan tudása mellett szerepet játszott felfutásában, hogy minden korábbinál jobb anyagi lehetőségek álltak a grémium rendelkezésére, így jelentősen megerősíthette a stábját. Az ezredforduló honi futballjában sztároknak számító labdarúgókat szerződtetett, például Urbán Flóriánt, Kenesei Krisztiánt, Egressy Gábort, Waltner Róbertet vagy a DVSC-vel kupagyőztes Radu Sabót. Nagy érdemei voltak ebben a katonatisztből a rendszerváltozás után sikeres vállalkozóvá lett, a magyar futballban üzlet- és ellenfelei által egyaránt nagyon tisztességesként tisztelt Nagy Ferencnek, az egyesület mai főtulajdonosának. 2001-ben az ő érdeme volt, hogy korábbi válogatott játékosok, az NB I akkori „ászai" a legjobb indulattal is középcsapatnak mondható ZTE-t választották.

A többnyire a Turi - Kocsárdi, Urbán, Csóka, Szamosi - Nagy L., Molnár B., Balog Cs., Egressy - Kenesei, Waltner alkotta tizenegy hatásosan kezdte a szezont, aztán összecsuklani látszott, mert a bajnokság bizonyos szakaszában 11 pontos hátrányban volt az MTK-val szemben, mégis bajnok lett. Még az alapszakasz végét jelentő 33. forduló után is három pont volt a pesti kék-fehérek előnye. Ám a rájátszás első két mecscsét az MTK elbukta, a ZTE pedig megnyerte, például a Hungária körúton 4-2-re elintézve első számú riválisát. Onnantól kezdve pedig már nem lehetett megállítani a Zetét. A Dunaferr elleni - két tizenegyes-góllal meg egy öngóllal kiharcolt - 3-1-es siker után, miközben a teljesen szétesett MTK-t a Dunaferr 5-1-re kiütötte Budapesten, jöhetett a Fradi elleni rangadó. 2002. május 22. történelmi nap a legendáriumában, a zöld-fehérek elleni döntetlen aranyat fiadzott. A meccs egyetlen hazai gólját Radu Sabo lőtte. (A román csatár másik fontos találata kieséstől

Szabó Rezső és a társak 1972–73-ban. Állnak (balról): Molnár, Józsi, Szabó R., Papp, Vörös, Mihalecz, Gáspár, Prokisch, Rácz, Bita. Elöl: Fehér, Tóth Gy., Márkus, Kocsis T., Tóth J., Szimacsek, Filó, Déri

képviselte a klubszíneket, 91 gólt vállalt. Ügyesen tartotta meg a labdákat, s ha muszáj volt, passzolt, habár született individualistaként egyedül szerette befejezni az akciókat. Kiszámíthatatlan és fineszes támadó volt, amilyenből négy-öt évtizede sem sok parádézott a honi katlanokban.

A Bajnokok Ligája selejtezőjében (balról): Kocsárdi, Ilics, Král, Csóka, Egressy, Ljubojevics, Vincze O., Babati, Szamosi, Urbán, Kenesei

mentette meg társait egy évvel korábban.) Néhány hónappal később a Zete a Puskás Stadionban legyőzte a Manchester Unitedet. Sajnos, az Old Traffordon már nem volt vele egy súlycsoportban.

Ihletett napokat élt meg a város és kedvence, ám hamar alább hagyott a lelkesedés. A következő évek nehézségeit így foglalta össze a pepsifoci.hu internetes portál Nagy Ferencet bemutató portréjában, 2008 szeptemberében: „A felejthetetlen siker után jött a mélyrepülés, 2004-re anyagilag csaknem teljesen ellehetetlenült a klub. Az NB I-es tagság is veszélybe került, Nagy (Ferenc) azonban az üzleti köréből jelentős pénzeket mozgatva sokadszor segített a klubnak, az önkormány-

TÖBB MINT LEGENDA

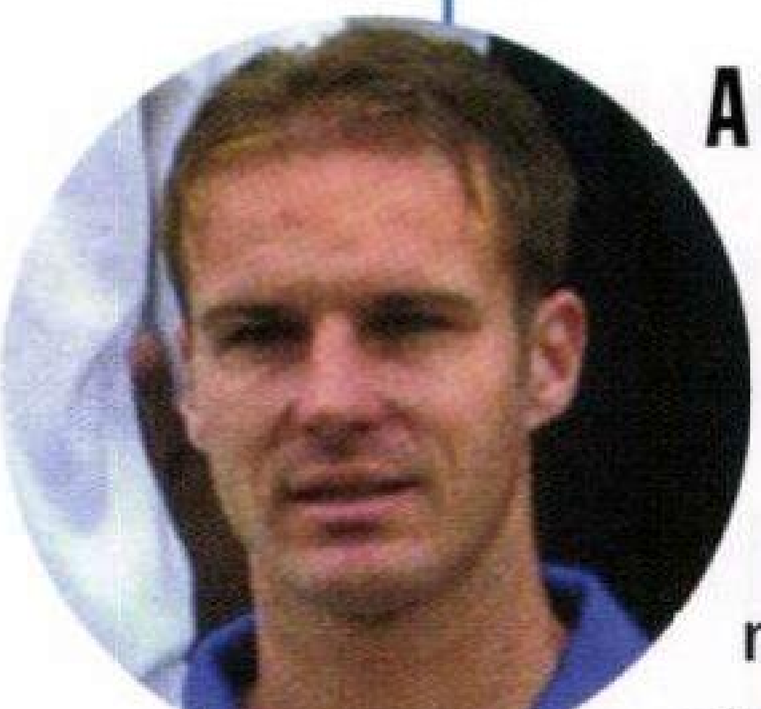

A hűséges rekorder

Kocsárdi Gergely vívta a legtöbb NB I-es mérkőzést a klub színeiben, 2011 novemberéig 444 találkozót tudott le a honi élvonalban, fellépésein 12 találatot szerzett. A szimpatikus sportember a városban született 1975. november 24-én. A ZTE saját nevelésű futballistájáról elmondható, kvázi mindvégig hű maradt a kék-fehérekhez, csupán pár hónapra kóstolt bele a légióskodásba, 2007 őszét az NK Nafta Lendavánál töltötte. A szlovén élvonalban 18-szor jutott lehetőséghez, egy gólt jegyzett a lendvaiak mezében. A hatalmas bedobásairól ismert szélsőhátvédet nem juttatta a sors válogatottsághoz, kárpótlásul egyszeres bajnoknak (2002), bronzérmesnek (2007) és Magyar Kupa-ezüstérmesnek (2010) vallhatja magát.

zattal összefogva rendezte az adósságokat. A város önkormányzata 2004 őszén rendkívüli közgyűlésen úgy döntött, hogy 30 millió forintot szavaz meg a labdarúgást működtető rt-nek. A képviselő-testület kikötötte, hogy a 480 millió forint adósságot felhalmozó cégnek legalább 25 százalékkal csökkentenie kell kiadásait, gazdálkodásáról pedig havonta be kell számolnia a város sport- és gazdasági bizottságának. Ugyan megmenekült a zalaegerszegi labdarúgás, de a korábbi sikereket nem tudta megismételni, sőt 2007-ben öt év után távozott a ZTE főszponzora az E.ON"

Éppen abban az esztendőben, amelyben a ZTE még bajnoki bronzérmet nyert.

Azt követően a Zete ismét a magyar élvonal legerősebb öt-hat egysége közé tartozott, miközben hol a légiósokra, hol inkább a magyar játékosokra épít. Nehezen vitatható, hogy a 2009-2010-es idény Csank János vezetésével elért jó szereplésében, az 5. helyben és a Magyar Kupa döntőjébe jutásban markáns szerepe volt a külföldieknek, hisz Darko Pavicsevics és Artjoms Rudnevs együtt 29 gólt termelt. A 22 éves balti támadó példája mutatja, az NB I idegenlégiójában is felbukkanhatnak igazgyöngyök. A 2010. augusztusban a Lech Poznańhoz szerződő Rudnevs a Juventus elleni Európa-liga-mérkőzésen csillogott és szerzett magának hírnevet, mert az addig csak szűkebb pátriájában ismert csatár mesterhármast rúgott a „zebráknak". Torinóban!

Rendkívül érdekes, mennyire kiegyensúlyozott volt a ZTE teljesítménye Csank János irányításával. Az egykori szövetségi kapitány, kétszeres bajnok tréner 2008 októberében került a zalai csapathoz, Supka Attilát váltva. 2009-ben 52 ponttal a negyedik, 2010-ben 53 ponttal az ötödik, 2011-ben 48 ponttal ismét negyedik lett. Aztán 2011 ősze érthetetlen mélyrepülést hozott, edzőváltással.

A 2001-2002. évi bajnokság

FELSŐHÁZ						
1. Zalahús ZTE FC	38	21	8	9	76-47	71
2. Ferencváros	38	21	6	11	66-39	69
3. MTK Hungária	38	21	4	13	62-47	67
4. Dunaferr SE	38	17	8	13	71-47	59
5. Videoton FCF	38	15	10	13	56-53	55
6. Újpest FC	38	14	8	16	65-69	50
ALSÓHÁZ						
7. Kispest-Honvéd	38	12	11	15	51-70	47
8. Debreceni VSC	38	9	17	12	47-53	44
9. Matáv Sopron	38	10	14	14	54-60	44
10. Győri ETO FC	38	10	14	14	51-64	44
11. Haladás VFC	38	9	13	16	48-71	40
12. Vasas DH	38	7	11	20	51-78	32

A BAJNOK ZALAEGERSZEGI TE JÁTÉKOSAI: Turi Géza 34 - Kocsárdi Gergely 36, Urbán Flórián 33, Csóka Zsolt 31, Szamosi Tamás 32 - Nagy Lajos 32, Molnár Balázs 35, Balog Csaba 35, Egressy Gábor 34 - Kenesei Krisztián 36, Waltner Róbert 36. Játszottak még: Radu Sabo 29, Róth Ferenc 27, Babati Ferenc 24, Liviu Bonchis 21, Radoslav Kral 11, Darko Ljubojevics 10, Telek András 10, Bardi Gábor (k) 4, Udvari Tamás 4, Nagy Csaba 3, Józsi György 1. Edző: Bozsik Péter

Akadémikus a kérdés: mikor, hol és kik futballoztak először a debreceni promenádon? A legendákat ezúttal mellőzzük, lássuk, amit tényként rögzíthetünk! 1899. január 20-án tudósítást közölt a havonta kétszer megjelenő Debreceni Főiskolai Lapok, melyet kissé átdolgozott változatban, Ady Endre, a debreceni futballista címmel felelevenített a Keletmagyarországi Sporthirlap anonim szerzője 1921. május 17-én. Számos elírás, dezinformálás, téves hivatkozás, mítoszgyártás történt ebben az ügyben, s mivel őszinte tisztelői vagyunk a szilágysági lírikus költészetének, érthetően nem hagyott hidegen bennünket a téma. Nézzük az eredeti cikket *(Debreceni Főiskolai lapok XLI. évfolyam, 5. szám, 73. oldal)*: „Foot ball csapat. Dzurilla Béla III-ad éves joghallgató kollégánké, a jeles sport emberé az érdem, hogy ezen szép és kedvelt sport otthonra talált kollegiumunk ifjusága között. A foot ball csapat tagjai tudomásunk szerint a következők: Dzurilla Béla 3. jh, Sipos Béla 3. jh, Kemény Emil 2. jh, Kun Béla 3. jh, Frater Jenő 1. jh, Adi Endre (sic!) 3. jh, Szaitz Márton, Schiller 2. jh, Hirschfeld Dezső 1. jh, Mészáros Károly, Bodnár Sándor 2. jh és Mohácsy 3. jh. - A gyakorlatok, eltekintve az utóbbi esős időszaktól, most a téli hónapokban is tartatnak s rendesen nagy közönség nézi végig a szép és testedző játék-gyakorlatokat."

Fontosnak tartjuk kiemelni, hogy Ady Endre 1898 októberétől főmunkatársa volt a Sipos Béla vezette lapszerkesztőségnek, a neve helytelen formában történő írása ellenére más személy nem lehetett a jelzett futballista. Voltak aztán újságírók, akik hirtelen támadt felbuzdulásukban odáig merészkedtek, hogy a költőfejedelmet balhátvédnek titulálták. Nem tudni, milyen alapon, mert csupán ezzel a névsorral rendelkezünk, ebből pedig nemigen lehet a posztokra nézve következtetéseket levonni. Bonyolítja a helyzetet, hogy pontosan tucatnyi jurátus nevét adta meg a kiadvány, a csapat viszont tizenegy emberből állt. Úgy véljük, az idézet alapján valószínűsíthető, hogy szervezett formában először a diákok futballoztak a „maradandóság városában".

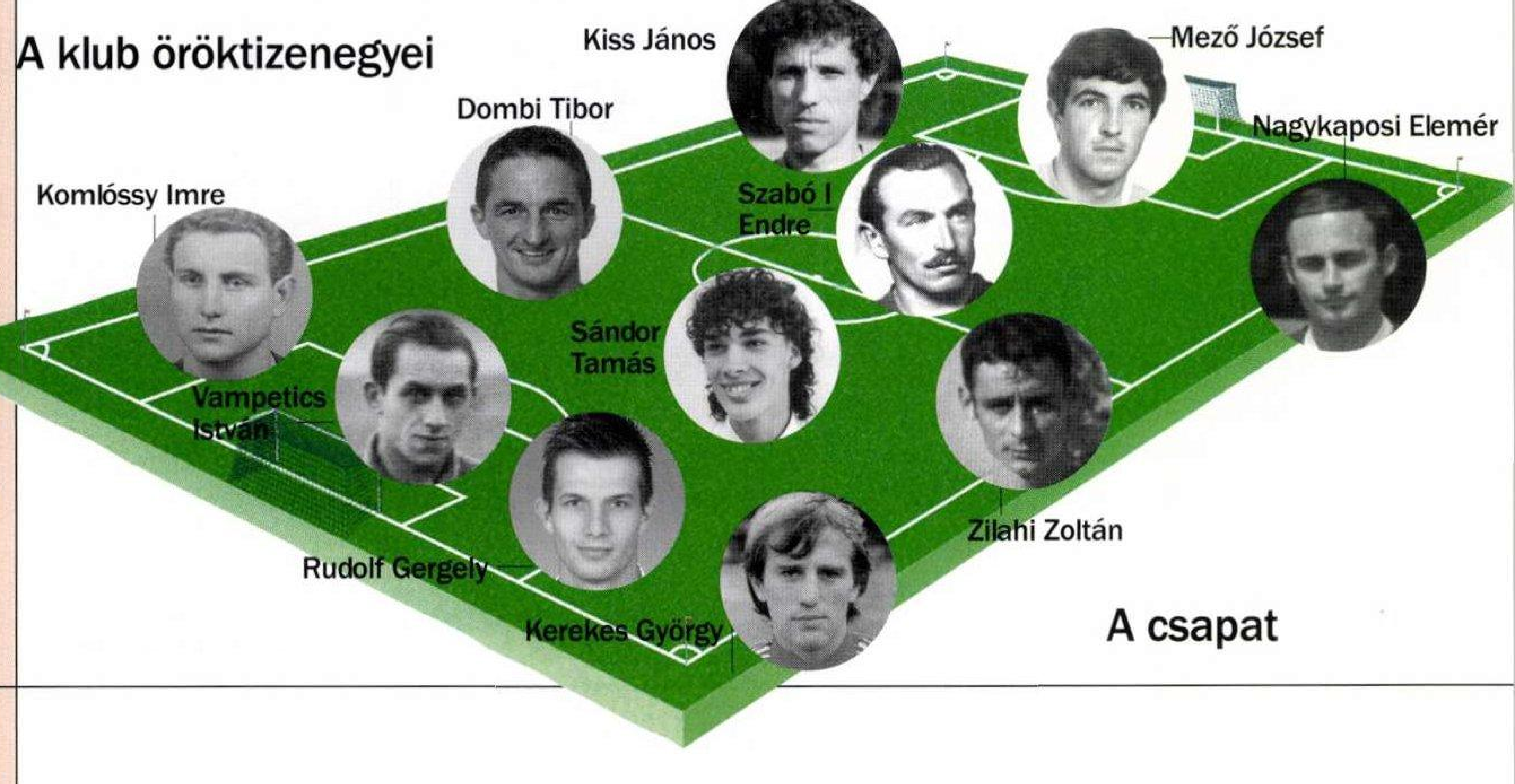

A klub öröktizenegyei

A csapat

Debreceni Vasutas Sport Club

ALAPÍTVA: 1902. március 12.
SZÍNE: piros-fehér
SIKEREI:
MAGYAR BAJNOK: 5 (2005, 2006, 2007, 2009, 2010)
MAGYAR KUPA-GYŐZTES: 4 (1999, 2001, 2008, 2010)
SZUPERKUPA-GYŐZTES: 5 (2005, 2006, 2007, 2009, 2010)
LIGAKUPA-GYŐZTES: 2010
KÖZÉP-EURÓPAI KUPA-DÖNTŐS: 1985

Az ügyvédjelölteké alkalmi jellegű kompánia lehetett, nem így az 1867. március 10-én alapított DTE kék-sárgáié. Dr. Hervay Róbert reálgimnáziumi tanár, későbbi gimnáziumi igazgató vezetésével 1901 tavaszán kezdte meg tréningjeit a keret, és egy év múlva már a frissen átadott Nagyerdei Sporttéren folytathatta készülődéseit. *(Debreczeni Ujság 1902. május 7.)* (A DVSC Oláh Gábor utcai létesítménye nagyjából ott fekszik, ahol az első, labdarúgásra alkalmas, ősgyeppel benőtt labdateret kialakították.) 1902. szeptember 3-án a Debreczeni Ujság lehozta a DTE kezdőcsapatának névsorát, mely vörös övet viselt: Róth János, Perczel Dénes, Csürös Szilárd, Grünwald Zoltán, Drobni Ferenc, Hajnal Dezső, Csürös Gyula, Grünwald Lajos, Oláh Miklós, Balogh István, Deák Sándor. Tartalékok: Tihanyi László, Farkas László. (A nadrágszíj a futballviselet szuverén és nélkülözhetetlen eleme volt szépapáink idején.)

És mi volt a helyzet a vagongyáriakkal? A DVSC elődje – a történészek által kedvelt terminológiával élve – még a hosszú XIX. században alakult, amelynek végső határát a nagy háború kitörése képezi. (Egész pontosan 1902. március 12-én Egyetértés Football Club néven jött létre.) A MÁV Járműjavító Gépgyárban 1899. július 23-tól működő Debreceni MÁV Egyetértés Önképző Dal- és Segélyegylet tagjai, jelesül Kabay György műhelyfőnök, Nánási Vilmos főmérnök, Kölönte Zoltán számvivő, Dancsics Imre, Hering Pál, Kóbori János, Nagy János, Schorr Ferenc, Schváb Gusztáv, Szacsvai János, Zöld János, Zsigmond János hozták te-

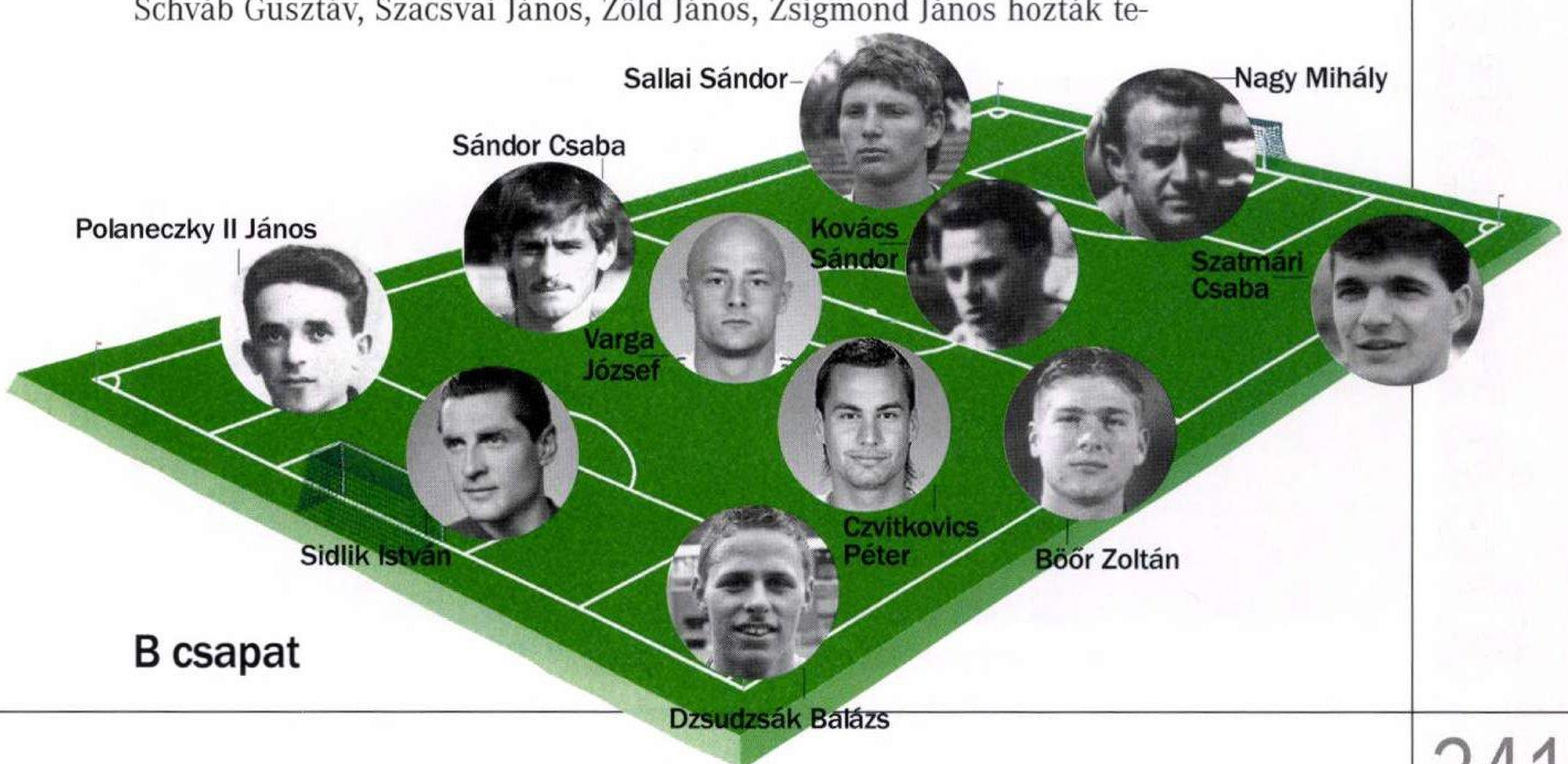

B csapat

tő alá, Podolszky Béla MÁV-főfelügyelő belegyezésével és patronálásával. *(Rákosi Jenő: Magyar Vasutak Albuma)* Az elnöki teendőket 1902 és 1926 között Kabay György látta el. A klub 2011-ig írt történetében a szociálisan érzékeny, mélyen katolikus mérnöknél hosszabb ideig senki sem töltötte be ezt a pozíciót.

A Keletmagyarországi Sporthirlap 1922. június 6-án A Debreczeni Vasutas Sport Club 20 éves jubileuma július 8. és 9-én című, jó oldalas cikkében (és több későbbi írásában is) megemlíti az alapítók között Ráday Endre, Mihály Sándor, Csősz Sándor, Ivánka Károly és Héjja János futballisták nevét is.

Az Egyetértés eredendően segélyegyleti alosztályként funkcionált. Hét esztendő múlva szerveződött meg a birkózószakosztálya (a birkózószőnyeg kontóját természetesen a sportolók állták), mert addig csak a labdarúgócsapat létezett. Soraiban 1920-ig kizárólag a műhelyi dolgozók futballozhattak, akik összecsapásaikat kezdetben a Falógernek nevezett térségtől északra fekvő grundon tartották, szigorúan a munkaidő letelte után.

Ha végigolvassuk alapító atyáinak névsorát, tapasztaljuk, hogy sokan közülük idegen hangzású családnevet viseltek. Ennek magyarázata abban rejlik, hogy a városba költöztetett ipari munkások között cseh, lengyel és német származásúak voltak, és ahhoz, hogy alkalmazzák őket, a keresztnevüknek muszáj volt magyarnak lennie, akkor is, ha történetesen nem vagy alig-alig beszélték nyelvünket.

1902. szeptember 7-én, vasárnap összemérte erejét az Egyetértés és a DTE. Döntetlen született (0:0 vagy 1:1), sajnos a konkrét végeredmény nem tisztázható. A mávisták piros-feketébe öltöztek, jólszituált ellenfele-

A debreceni Egyetértés mérkőzése 1903-ban

KÖZKINCCSÉ TÉTETIK

Gentleman stílus

A nagypolgári klubok (Kelet-Magyarországon a DTE és a Nagyváradi AC) játékosai közül jó néhányan fehér kesztyűt viseltek meccs közben. Nem piperkőcségből, még csak nem is neobarokkos allűrből tették. Makulátlan kézvédőik által demonstrálták, hogy az angol fair play finom szellemiségét képviselik, szemben a pallérozatlan prolikkal, akiknek fogalmuk sem lehet az albioni módiról. A gazdagabb egyesületek futballistái szívük fölé hímzett címerrel ékesített mezeket hordtak, bőven futotta apanázsukból a jobb minőségű felszerelésre. Helyénvaló tudni, hogy a középkorban a lovagok a bibliai-vallási aspektusból előkelőbbnek tartott jobb oldalon viselték a címert, és a nemesi heraldikában is jobb oldalon tűntek fel a fontosabb motívumok, melyek a romantika korában, a nemzetállamok kialakulásakor helyeződtek át az ellenkező oldalra.

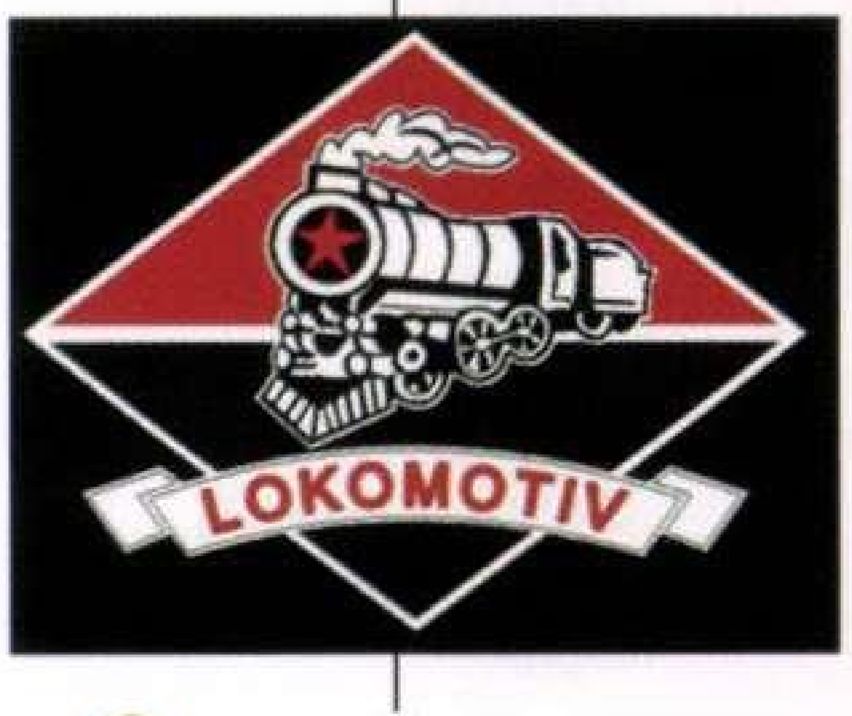

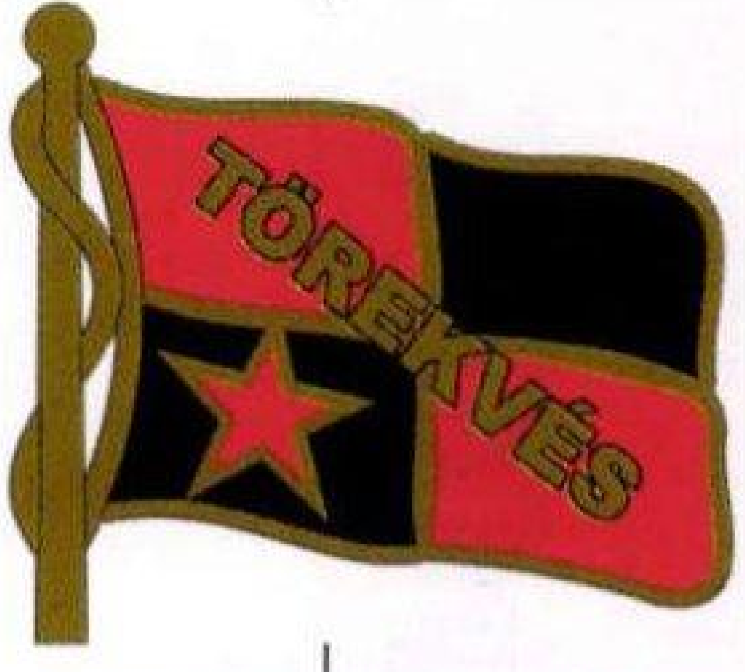

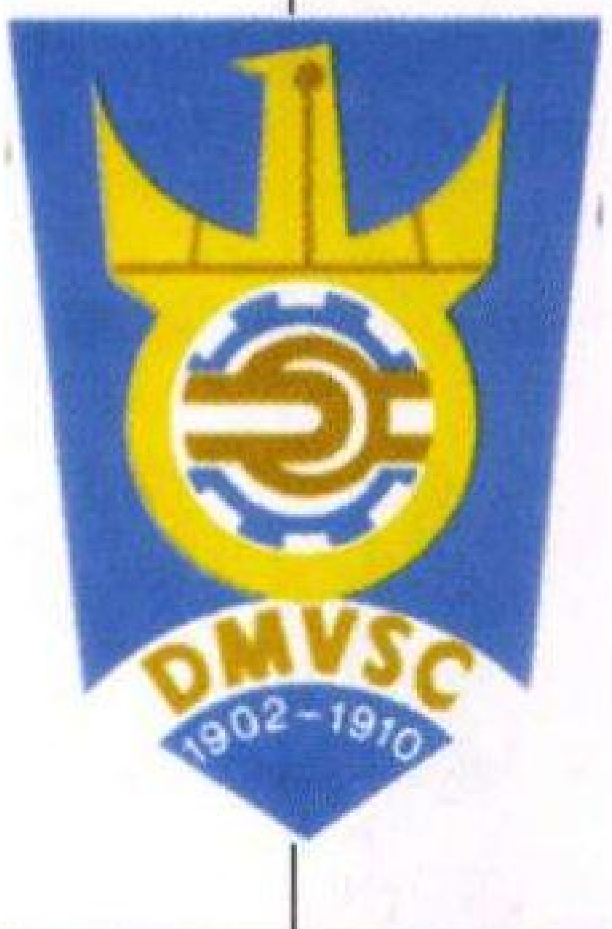

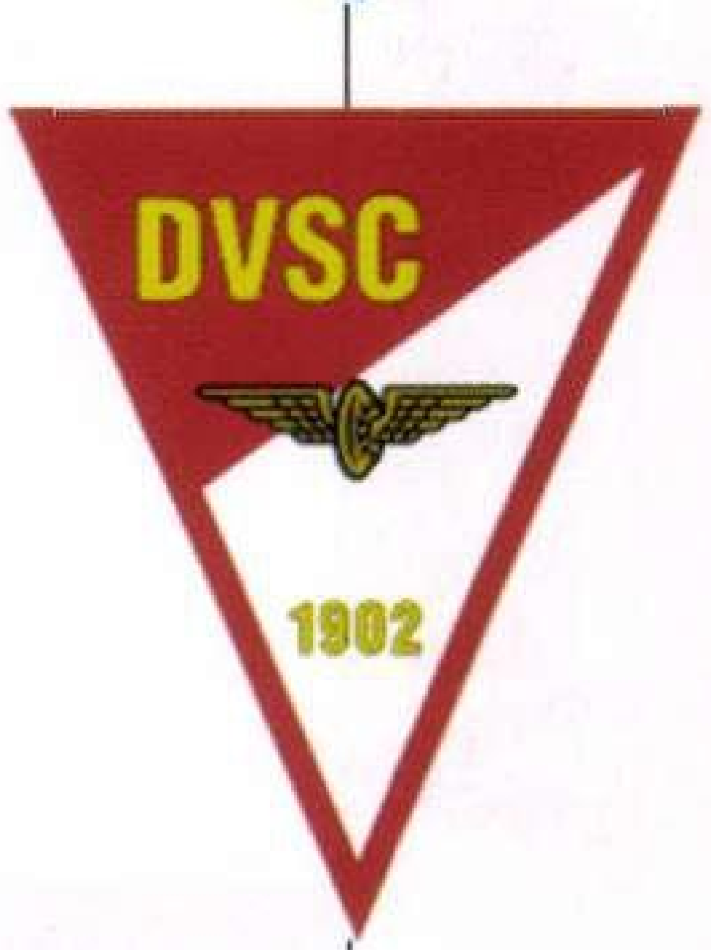

ik fehér-feketébe bújtak. Részlet a helyi Szabadság című lap szeptember 7-i beharangozójából: „(...) Egyetértés csapatja: csatárok: Biró József, Nagy János, Zöld János, Sárosi Gyula, Bruck Ödön (Solomayer János); fedezet: Szacsvay János (Nagy Lajos), Kabay György; kapitány: Kóbory Károly; hátvédők: Zsigmond Ödön, Sváb Gusztáv (Albrecht Béla); kapus: Dancsics Imre." (Zárójelben a tartalékok neve.) Megjegyzés: nem mindegyik futballista nevét sikerült pontosan megadnia a tudósítónak.

A vasutas klub 1908-ban kapta első, selyemből készült zászlaját a MÁV-tól, rajta piros és fehér színű mezőkben lant és szárnyaskerék látható, valamint az Egyetértés név olvasható.

Innét számítva 1925-ig piros-fehér volt az egyesület hivatalos színe. 1912. július 22-én a Sport Élet című újság beszámolt arról, hogy „Az Egyetértés nevét Debreczeni Vasutas Sport Egyesületre változtatta". *A magyar vasutas sport 1900-1936* című kiadvány 52. oldalán viszont az olvasható, hogy az „(...) 1912. évben különváltak az anyaegyesülettől, és megalakították a Debreceni Vasutas Sport Clubot". Az emancipációról a köztudatba ivódott 1912. szeptember 12-es dátum lényegében a Kereskedelmi Magyar Királyi Miniszter 46049/III. számú alapszabályi jóváhagyását takarja. „A sportosztály önálló szervezetté vált, alapszabályt hozott létre, és nevét „Egyetértésről" Debreczeni Vasutas Sport Clubra változtatta." *(HBML X. 301. 260.)* Dr. Szegedi Péter szociológus definíciója szerint exkluzív cégcsapatként egzisztált, soraiban kizárólag MÁV-alkalmazott sportolhatott.

A roppant véráldozások idején a DVSC alig-alig vívott meccset. 1915. augusztus 7-én, vasárnap Nagyváradon lépett pályára, ahol a NAC 4:0-ra legyőzte. „Szép mérkőzés. A debreceni csapatban Pongrácz, Németh, Böszörményi, Bodnár és Keresztesi személyében ismert debreceni válogatott játékosok szerepeltek". *(Uj Nagyvárad 1915. augusztus 10.)* A vizitálóknak 11-esből sem sikerült bevenni a zöld-fehérek kapuját, mert Kónya hárított.

A prehisztorikus futballkorban, vagyis az I. világháború előtt a DVSC és jogelődje, az Egyetértés nem vett részt semmiféle szervezett bajnokságban. A világra nehezedő lidércnyomás alatti periódusról általánosságban elmondható, hogy a vidéki csapatok olykor barátságos mérkőzéseket vívtak, az MLSZ pedig az Auguszta Serleg és a Hadi Kupa Amatőr Ligabajnokság kiírásával megpróbálta szabályozottabb formába kényszeríteni a spontán jellegű csatározásokat. A DVSC az 1916-1917-es Hadibajnokság Északi Kerületében játszott, ahol három borsodi illetőségű ellenféllel (DVTK, Miskolci VSC, Miskolci MTE) csapott össze. A következő esztendőben is a miskolciakkal mérkőzött. (Mindkét szériát a Diósgyőri VTK nyerte meg.) Több találkozó elmaradt, mert valamelyik fél lemondta a porció drasztikus csökkenésére, utazási nehézségekre, halálozásokra, pénz- és létszámhiányra hivatkozva.

A Monarchia sírba szállásával, a kegyetlen dúlások befejeztével a Hadibajnokságok sem funkcionáltak tovább, 1920-tól regionális alapokon szervezett divíziókban küzdöttek csonka Magyarország futballistái. Mivel abszolút tévesen elterjedt, hogy a DVSC országos amatőr bajnoki címeket nyert, itt az alkalom tisztázni a félreértést. A Keleti Kerület (KLASZ) első osztályának bajnoki aranyát 1921-ben, 1923-ban, 1924-ben, 1925-ben, 1926-ban és 1938-ban, valamint az NB II Mátyás-csoportjának aranyérmét 1943-ban megszerezte. Az országos amatőr bajnoki címért az egyéb konferenciák legjobbjaival kellett sorompóba szállnia, és ezeket a rájátszásokat egyszer sem élte túl. Horribile dictu, egyik debreceni illetőségű alakulatnak sem sikerült az országos titulus elhódítása, már a selejtezőkben elbukott a DTE, illetve a DKASE! A trianoni diktátummal létrehozott „kétpólusú Magyarország” keleti végeiben azért kerülhetett hegemón helyzetbe a DVSC, mert a nagyváradi klubokat elcsatolták, a lokális riválisai (DTE, DKASE) pedig permanens anyagi problémákkal kínlódtak, messze voltak már a fénykoruktól.

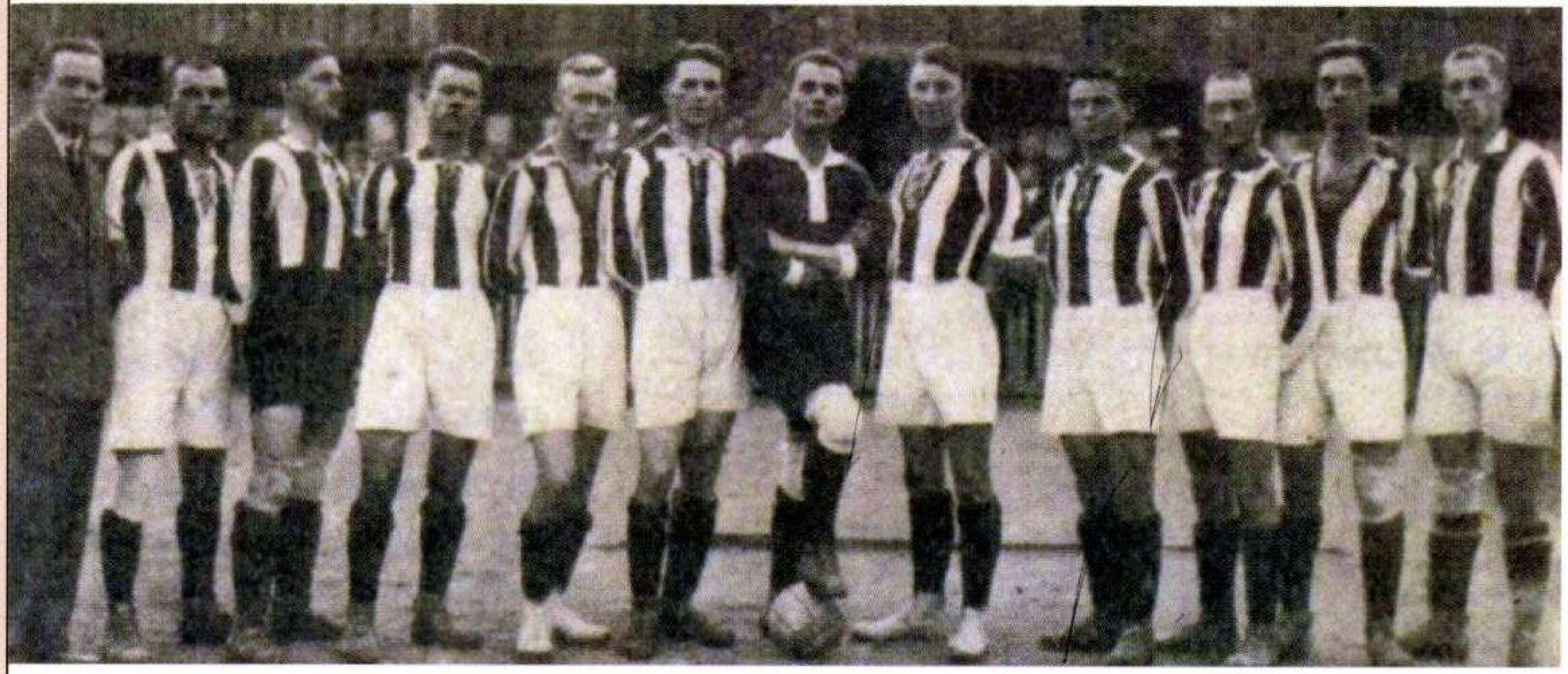

1922. augusztus 22-én Victoria Cluj–DVSC 1:2. Balról: Zempléni Gusztáv vezető, Kántor Ferenc, Németh József, Szolárszky I Béla, Bertók Kálmán, Polaneczky II János, Farkas Iván, Janó Gyula, Molnár Ferenc, Horváth II Tibor, Szolárszky I László, Vampetics István. Kuriózum: Horváth Tibor látható az 1958-as képen is

A DVSC 1924. augusztus 20-án 2:2-t játszott Bécsben a Sportclub Wacker Wien ellen. A csíkos mezes debreceniek (állnak, balról): Vampetics, Farkas, Polaneczky I, Polaneczky II.. Elöl: Kántor, Bertók, Molnár és a térdelő Megyeri I

TÖBB MINT LEGENDA

Palotás, esetleg polka?

Palotás (Pavnicza) Istvánról (1907. november 13.–1987. október 1.) a labdarúgásban közepesen járatos delikvens is sorolja, hogy Budapesten született, a BAK-ban lett profi futballista, hogy karrierje Debrecenben, a mitikus Bocskai FC-ben teljesedett ki. Játszott a DVSC-ben is, utóbb (minimum) ötször ültette le a grémium a Vasutas kispadjára. 1933 és 1935 között nyolcszor öltötte magára a válogatott meggypiros trikóját, és itt kezd a dolog rendkívül izgalmassá válni, ugyanis az 1934-es világbajnokságra készülődő keretünk vezetőit figyelmeztette az olasz labdarúgó-szövetség, hogy bizonyos Palotás nevű kiválasztott nem magyar állampolgár, tehát nem szerepelhet a monstre seregszemlén. *(Debreczeni Független Újság 1934. február 10.)* Vagyis az első öt válogatott találkozóján – mai fogalmaink szerint – nem léphetett volna pályára, többek között a szófiai világbajnoki selejtezőn sem! Szerencsére akkoriban nem kerítettek nagy feneket az effél adminisztrációs ügyeknek. Hamar kiderítették az illetékesek, hogy a sportoló felmenői lengyel állampolgárok voltak, állampolgári esküt kell tennie. (Palotás a szüleit korán elveszítette, öt esztendős alig múlott, amikor elhunyt az édesapja, 1918-ban pedig teljes árvaságra jutott.) Némileg differenciálja a jogi kérdést, hogy a szuverén Lengyelország 1795 és 1918 között nem is létezett!

A helybéli Vagongyár mindenki által tisztelt asztalosa később egyetlen interjújában sem érintette ezt a témát, holott egy misét megért volna. 1957 nyarának végén Debrecen testvérvárosában, Lublinban vállalt tréneri állást. Nyelvi problémái nemigen lehettek...

NÉVVÁLTOZÁSOK
EGYETÉRTÉS FOOTBALL CLUB
(1902. március 12.–1912. július 22.)
DEBRECENI VASUTAS SPORT CLUB
(1912. július 22.–1948. szeptember 13.)
DEBRECENI VASUTAS SPORT EGYESÜLET
(1948. szeptember 13.–1949. február 8.)
DEBRECENI LOKOMOTÍV SPORTKLUB
(1949. február 8.–1955. március 25.)
DEBRECENI TÖREKVÉS SPORTKLUB
(1955. március 25.–1956. december 1.)
DEBRECENI VASUTAS SPORT CLUB
(1956. december 1.–1979. június 22.)
DEBRECENI MUNKÁS VASUTAS SPORT CLUB
(1979. június 22.–1989. május 29.)

Előreszökkentünk az időben, forduljunk vissza a világháború utáni eseményekhez!

1919. november 21-én a Hajduföld közzétette a Vasutas szabályos igazolással rendelkező labdarúgóinak lajstromát: Angyaláti József, Barna István, Behabecz Miklós, Bertók Kálmán, Borsy Károly, Gönczy Sándor, Haucz Gyula, Janó Gyula, Labancz Imre, Megyeri II Ernő, Nagy János, Németh József, Polaneczky I Béla, Polaneczky II János, Rosenfeld Endre, Ruzsa Károly, Sas Béla, Szolárszky I Béla, Szolárszky II László, Terkula Lajos, Toncsik József, Wágner Gyula, Zöld Géza. 1920 tavaszán a DEAC-ot 8:1-re és 4:0-ra, a DKASE-t 3:1-re, a DMTK-t 5:1-re, a DNYSC-t 11:0-ra verték meg, egyedül a DTE tudta legyőzni őket 2:0-ra. Önmaguk vigasztalására hazavitték a Színház és Sport című magazin serlegét.

1920. július 18-án átadták a DVSC-DMTK közös, földes-salakos, hengerelt talajú stadionját, mely a Diószegi úton (a mai Vágóhíd utcában), a MÁV-tól és a kincstártól átengedett telken épült fel. Avatójára a Ferencvárost hívták meg, helyette második ligás klubokból összerántott alkalmi, az úgynevezett Stobbe-kombinált állított be. Ellenfele a két helyi MÁV-egyesületből verbuvált tizenegy volt: Czeizler Andor (DMTK) - Glatz Ödön (DMTK), Szolárszky II László (DVSC), Megyeri II Ernő (DVSC), Móra Adolf (DMTK), Szolárszky I Béla (DVSC), Janó Gyula (DVSC), Szotyori Nagy Károly DMTK), Mertin I Lajos (DMTK), Németh József (DVSC), Polaneczky II János (DVSC). A 3500 néző számára csalódást keltett a fővárosiak fakó prezentációja, hát még a végeredmény (2:2). „Maradt is, oszt jutott is" - csóválták a fejüket elégedetlenül.

A DVSC első (amatőr) edzője Béki Imre volt, aki a pesti Törekvésből érkezett 1920 októberében, miután a helyi MÁV-műhelybe kapott beosztást. Nem sokáig tartózkodott az alföldi településen, 1921 elején a Vasasba távozott. *(Keletmagyarországi Sporthirlap 1921. február 28.)*

1921 tavaszán a piros-fehér tizenegy felső-ausztriai portyán vett részt, először utazott külföldre. Május 15-én a First Vienna második

TÖBB MINT LEGENDA

Pidiből a Hajdúságban lett sztár

Dörzsölhette tenyerét a kálomista publikum, amikor a klubvezetésnek sikerült elszipkáznia a Vasastól Vampetics István játékos-edzőt, a korábbi ifjúsági válogatottat, a húszas évek univerzális spílerét. (Az 1903. május 3-án született sportember érkezését 1921. június 6-án említette először a Keletmagyarországi Sporthirlap.) A higgadt, de nem hűvös intellektus rengeteg csapatban játszott, és egyikben sem keltett csalódást. Visszavonulását követően a felvidéki Füleket (1934), aztán 1936. szeptember és 1937. július között a DVSC-t, majd rövid ideig a Sopront szolgálta tréner-

garnitúrájától 6:1-re kikapott, ellenben másnap a házigazda VSE St. Pölten „farkasait” 1:0-ra megverte.

A DVSC 1925. február 2-án fuzionált a DMTK-val, és onnét számítva 1937-ig zöld-fehérben játszott, majd hat esztendőn át lila-fehérben. 1943 és 1945 között fekete-fehér színekben lehetett látni, aztán 1945 és 1948 között újból lila-fehérben.

1925. november 8-án addigi pályafutása legnagyobb sikerének kapujához ért, az országos Corinthian-díj döntőjét vívta a Szegedi AK-kal. Egyetlen mérkőzést rendeztek az értékes trófeáért Debrecenben, de a helyiek szemefényei nagyon elrontották a szakadó eső ellenére kitartó 3000 nézőjük örömét (0:2). A csődöt mondott formáció: Farkas Iván - Molnár Ferenc, Szolárszky II László, Kántor Ferenc, Szolárszky I Béla, Horváth II Tibor, Vincze III Jenő, Polaneczky I Béla, Vampetics István, Polaneczky II János, Mertin I Lajos. „Összességében klasszissal a DVSC felett állottak, ésszerűen dolgoztak, és helyenként egészen eredeti ötlet is volt a játékukban” - írta elismerően a SZAK-ról a másnapi Debreceni Hétfői Újság.

Gyakorta megtéveszti korunk olvasóját, sőt a szakmabelieket is, hogy nagyon sok sportoló magyarosította a nevét, olykor két-három variációban is. Voltak labdarúgók, akik nemcsak családnevüket, hanem a keresztnevüket is megváltoztatták. Tetejébe a korabeli sajtóban a becenevükön említik őket, nem ritkán a hivatalos meccsjegyzőkönyvekben is így szerepelnek! Csak egy kiragadott példa: Polaneczky II János családneve Pálmaira változott, de fedőnevet is választott magának (Polgár Janika). Nagyon nem szerette volna, ha tanárai megtudják, hogy igazgatói engedély nélkül „idegen” (nem iskolai) csapatban merészelt pályára lépni. Vampetics István Vámos meg Villányi néven villogott. Nevesebb klubtársai (DVSC és Bocskai FC) magyarított névváltozatát is megadjuk: Hübner Károlyból Hubai (használta a Hunfalusi változatot is), Keviczky Rudolfból Keveházi Rezső, Szolárszky I Bélából Rédei, Mertin I Lajosból Merényi (máskor Marosi), Dettrich (olykor Dietrichnek írták) Jenőből

ként. Utána Finnországban, majd Svédországban dolgozott. Volt a Degersfors IF (1937-1947), az AIK Solna (1947-1949), az Örgryte IS (1949-1950), a Kalmar FF (1951-1957), a Kalmar AIK (1957-1958), a Halmstads BK (1960-1961) és az IK Oddevold (1962-1963) mestere. 1944 júliusában megbízták a svéd nagyválogatott irányításával. Olyan világklasszisok felfedezése fűződött a nevéhez Degerforsban, mint Kurt Hamrin, vagy Gunnar Nordahl, aki mindmáig az AC Milan történetének legeredményesebb góllövője. „Az eszes futballista nem megy a labda után, a labda megy hozzá” - foglalta össze futballról alkotott filozófiájának lényegét a Pidinek becézett klasszis, akinek ötletéből megvalósult az 1975 óta megrendezésre kerülő Gothia Cup. (A planéta gyermeklabdarúgóinak ezreit versenyezteti nyaranta.) Élete végéig Svédországban lakott, két nappal a 90. születésnapja előtt, 1993. május 1-jén hunyta le örökre a szemét Göteborgban.

DEBRECENI VASUTAS SPORT Club
(1989. május 30.-1995. augusztus 18.)
DVSC-EPONA
(1995. augusztus 18.-1999. augusztus 1.)
DEBRECENI VASUTAS SPORT CLUB
(1999. augusztus 1.-2001. november 1.)
NETFÓRUM-DVSC
(2001. november 1.-2002. június 30.)
DEBRECENI VASUTAS SPORT CLUB
(2002. július 1.-2003. március 6.)
DVSC-MEGAFORCE
(2003. március 6.-2005. március 4.)
DVSC AVE ÁSVÁNYVÍZ
(2005. március 4.-2006. július 17.)
DVSC-TEVA
(2006. július 17.-)

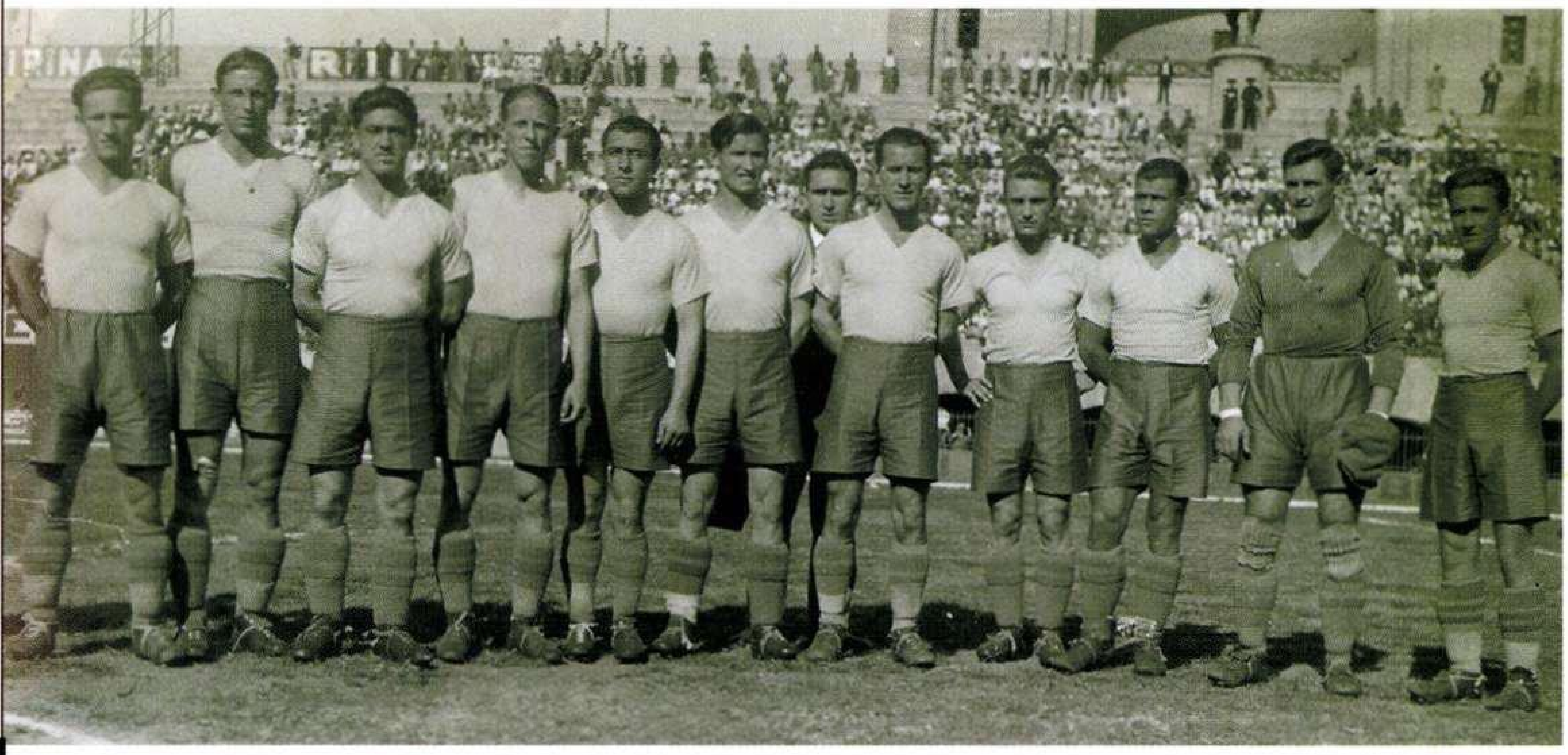

A Bocskai FC 1934. június 17-én, a bolognai KK-mérkőzés (0:2) előtt. Balról: Vágó (Vanicsek) József, Hevesi Sándor, Markos Imre, Szaniszló II Zoltán, Vincze III Jenő, Palotás (Pavnicza) István, Keviczky (Keveházi) Rudolf (civilben), Teleki Pál, Dóczé István, Odry Ferenc, Alberti Gyula, Janzsó József

Debreczeni, Semler Gusztávból Zemler, majd Szemes lett. 1929-ben (vagy nem sokkal utána) történtek az átkeresztelések, a sportmozgalomban elindított hazafias kezdeményezésre.

A profi Bocskai FC nem vált a világörökség részévé, mégis etikátlan vállalkozás volna cívisvárosi futballtörténetet írni nélküle. A Nemzeti Sport Az első fecske címmel 1926. július 7-én hozott pár sort - meglepő módon - a vasutasok készülődéséről: „A Debreceni VSC választmányi ülése elvileg elhatározta, hogy proficsapat (sic!) kiállításában részt vesz és a proficsapatot Debreceni Futball Club néven fogja megalapítani. Ez az első formális állásfoglalás a színvallás mellett."

Július 12-én a Debreceni Hétfői Újság öles betűkkel szedett címe világgá röpítette a hírt: „A DVSC elvben kimondta a profi alakulat megvalósítását". Dr. Zempléni Gusztáv klubfőtitkár sietett fixálni, hogy a DFC nevezet alatt készek volnának elindulni a hivatásos bajnokságban, de „csak akkor lesz profi a DVSC, ha az I. osztályú ligába nyer besorolást." Felvázolta grandiózus tervét, miszerint Farkas, Molnár, Hübner, Kántor,

TÖBB MINT LEGENDA

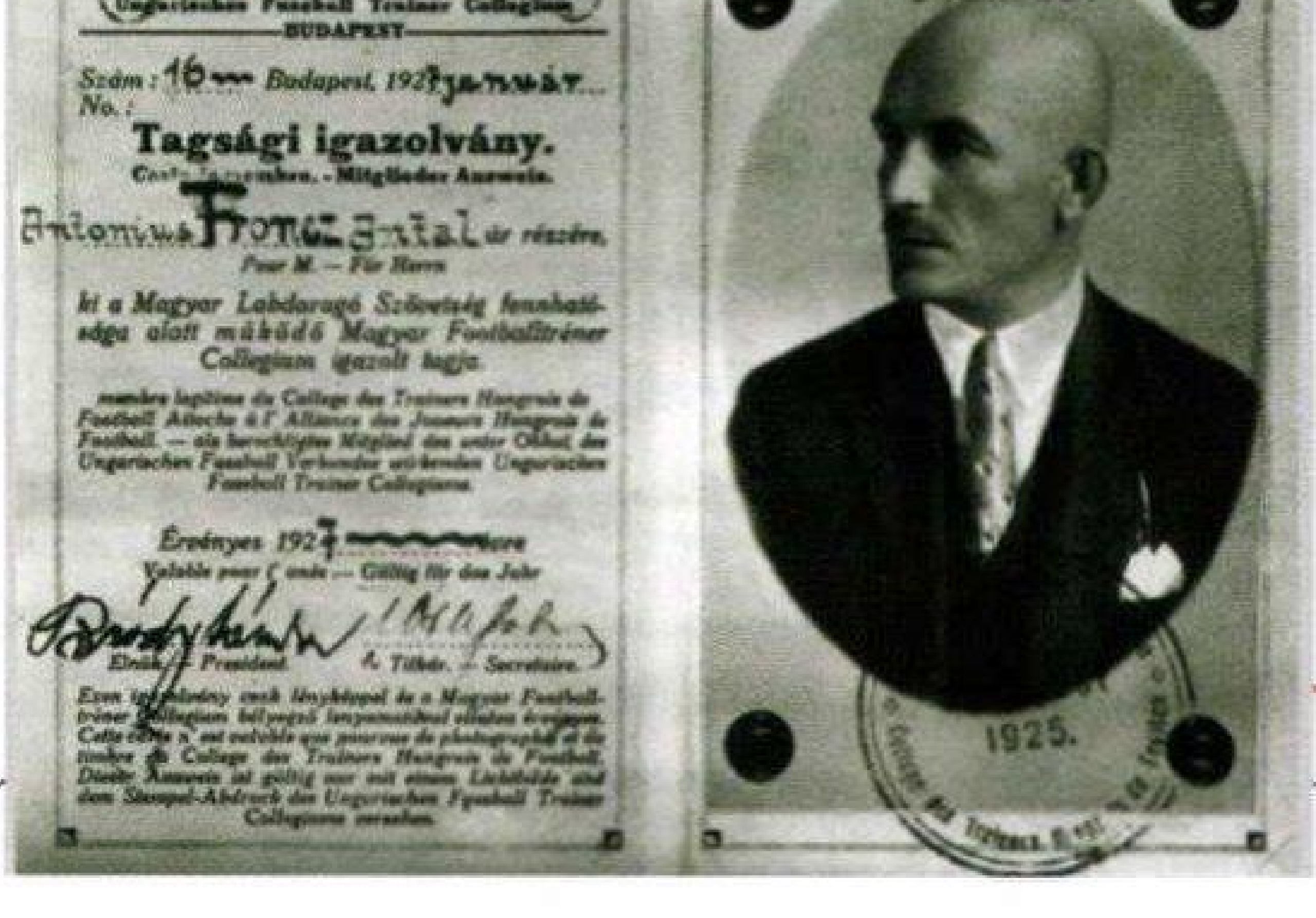

MAGYAR FOOTBALLTRÉNER COLLEGIUM
Collège des Trainers Hongrois de Football
Ungarischen Fussball Trainer Collegium
BUDAPEST

Szám: 16 Budapest, 1927 január
No.:

Tagsági igazolvány.

Antonius Froncz Antal úr részére,
Pour M. — Für Herrn

ki a Magyar Labdarugó Szövetség fennhatósága alatt működő Magyar Footballtréner Collegium igazolt tagja.

Érvényes 1927-re
Valable pour l'année — Gültig für das Jahr

Elnök — Président
Titkár — Secrétaire

MAGYAR FOOTBALLTRÉNER COLLEGIUM
Collège des Trainers Hongrois de Football
BUDAPEST

1925.

A Froncz-rejtély

Számos sportkrónikában fellelhető, hogy Froncz Antal volt a Vasutas edzője. Ez így nem igaz. A hírneves szakembert 1927 augusztusának végén a zöld-fehér klub direkciójának sikerült rábírnia arra, hogy néha – szinkronban a hivatásos Bocskaival – a Vasutasnak is tartson foglalkozásokat. A Dömé-

Keviczky, Horváth, Mertin, Szalontay, Pálinkás, Polaneczky II örömest vállalnák a fizetésért való futballozást. Melléjük le kellene igazolni Baikot (DKASE), Fejért (DTE), Szegedről visszacsalogatni Vampeticset, és kész is volna a csapat. A MÁV vezetői azonban kijelentették, hivatásos sportolókat nem fognak dotálni. Felőlük futballozhatnak a melósok, ha akarnak, viszont árva fityinget sem látnak majd érte. És miközben az egykori rendőrtiszt, dr. Zempléni gőzerővel szervezkedett, nyilatkozott, toborzott, a színfalak mögött Káldy Zsigmond távírdász, Römer Henry Richárd újságíró, Nussbaum (Nuszbaum) Jenő szeszkereskedő, Szegedi Gyula MÁV-tiszt, a vasutas klub volt vezetője (azt írta róla a Debreceni Hétfői Újság 1926. október 11-én, hogy „a DVSC hátramozdítója") és társai összeforrasztották a Bocskait. Rögvest deklarálták „a DVSC-től teljesen független új futball club" megszületését, majd azzal a lendülettel magukhoz édesgették a Diószegi útiak keretének krémjét: Farkas Ivánt, Hübner Károlyt, Keviczky Rudolfot, Mertin I Lajost, Molnár Ferencet, Polaneczky II Jánost, Szolárszky I Bélát, utóbb Szalontay Sándort, Móré (Moóré) Jánost és Vincze III Jenőt. Megszerezték a két joghallgatót, Baik Imrét (DKASE) és Fejér Rezsőt (DTE), amint azt Zempléni doktor eltervezte. Vampetics István – a Szegedi AK-ból lett Bástyánál tett nyúlfarknyi kitérője után – 1927. februárban szintén a BFC-ben kötött ki.

A sok mendemonda ellenére a Bocskaiból heten (és nem többen) jutottak szóhoz a nagyválogatottban: Eőry-Engelhardt Mihály balösszekötő, Markos Imre jobbszélső, Móré (Moóré) János középfedezet, Palotás (Pavnicza) István jobbfedezet, Teleki Pál középcsatár, Vágó (Vanicsek) József jobbhátvéd, Vincze III Jenő jobbösszekötő. A hetek Debrecenből berendelve 58 alkalommal öltötték magukra a kiválasztottak uniformisát, közülük azonban csak Móré János volt a helység szülötte. Vincze Jenő a vajdasági Versecről kisgyerekként került családjával Nyilastelepre, és a DMTK-ban ismerkedett meg a sportág alapjaival, tehát nyugodtan elkönyvelhetjük debreceninek. (Igaz, a 25 válogatottságának zömét újpestiként érte el. A Guriga becenévre hallgató támadó bocskaistaként hét meccset vívott és két találatot jegyzett a nemzeti tizenegyben. A legtöbb gólt a Bocskaiból Markos Imre szerezte, húsz válogatottbeli fellépésén ötször talált hálóba.)

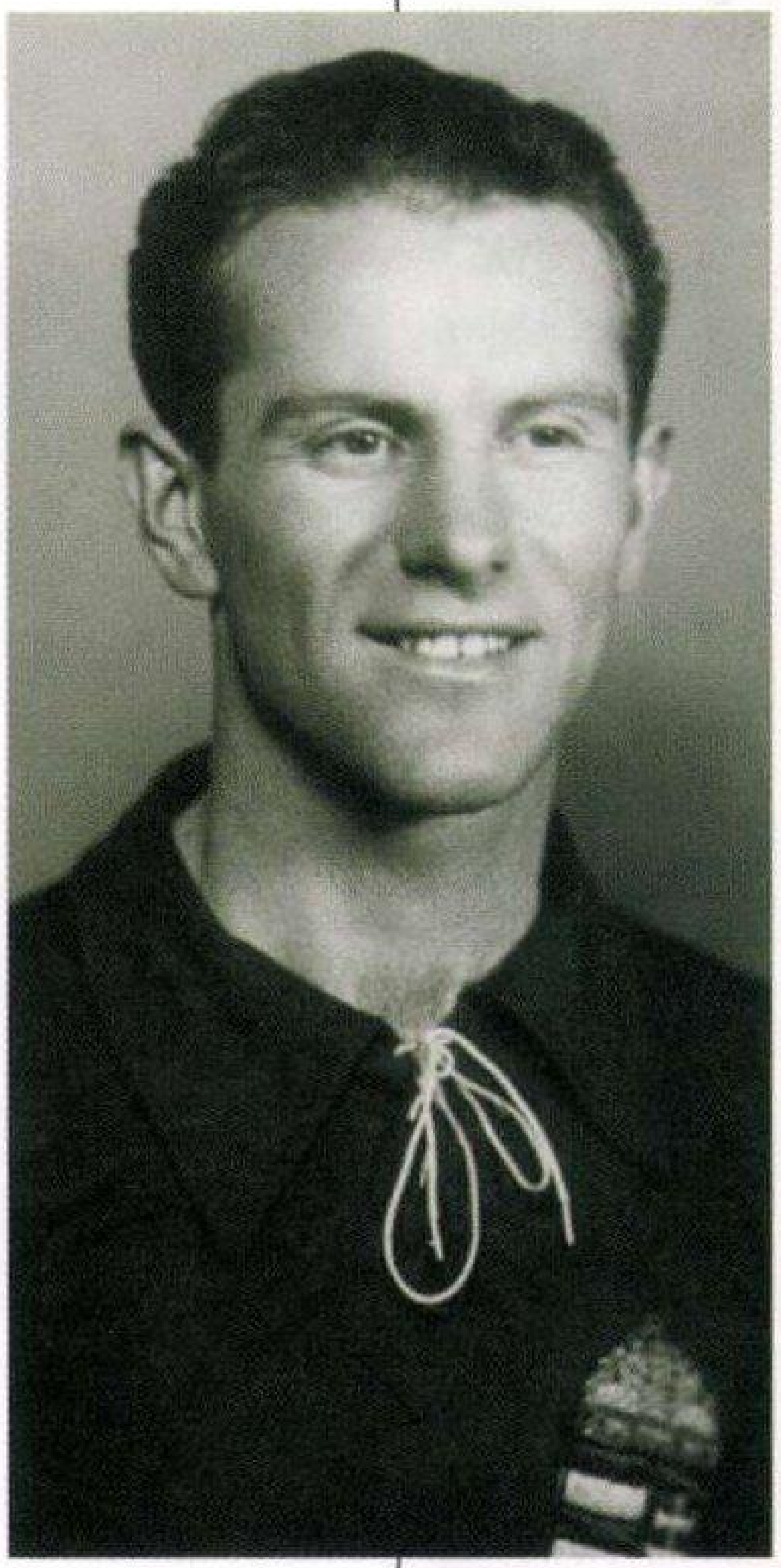

Teleki Pál

Vágó-Vanicsek József

nek szólított mester emberbarátságtól, kötelességtudattól és jó adag munkamániától áthatva segített a pályatulajdonosoknak amatőr csapatuk szervizelésben, úgyis együtt használták a Diószegi úti létesítményt. És még azt sem lehet kijelenteni, hogy rotációban, mivel a házigazda ügyes marketingfogásból sűrűn rendezte mérkőzéseit a professzionális kék-sárgák meccsei előtt. A precíz tréner 1927 nyarán Temesvárról érkezett a Cívitasba, ahonnét családjával 1928. április 2-án Budapestre költözött. Veszprémbe akart szerződni, ám agyvérzés következtében 1928. november 18-án meghalt. Negyven évet sem élt.

A DVSC az 1935–1936-os szezonban. Állnak (balról). Lindenberger Gyula intéző, Antal I, Mertin I, Bogdán, Osztroveczky, Szabó I, Farkas, Koza, Bihari I. Elöl: Sipos, Nagy a kabalagyerekkel és Horváth II

A jókötésű Eőry-Engelhardot a békéscsabai Bohn SC-től, a görbelábú Markost a budapesti Ékszerészektől, az energikus Palotást a fővárosi BAK TK-tól, az egyszeres román válogatott Telekit a temesvári Kinizsitől (Chinezul Timişoara), az elnyűhetetlen Vágó-Vanicseket a Nemzeti SC-től csalogatták a kálvinista Rómába az impresszáriók.

Megfelel a valóságnak, hogy a DVSC a Bocskai anyaklubja volt 1926. július 28-tól 1932. június 1-ig. (1932-től a Debreceni KASE töltötte be a funkciót, majd 1939. július 1-jén a DEAC vette át a feloszlott DKASE szerepét.) A kapcsolat puszta formalitást takart, azaz a DVSC nem volt hivatalos jogelődje a Bocskainak, mint ahogy nem lett jogutódja vagy örököse sem! Alátámasztja állításuknak, hogy a D. Vasutas a BFC tündöklése alatt sem szűnt meg létezni, hanem játszott tovább a maga divíziójában. Miért volt egyáltalán szükség anyaklubokra? Hogy jó magyar szokás szerint kiskapukat képezzenek... Az akkori társasági törvény szinte lehetetlenné tette új civilszerveződések létrehozását, egyszerűbb volt a már meglévő régiekből kiválni. Így lett „szülője” az MTK a Hungária FC-nek, az FTC a Ferencváros FC-nek vagy a KAC a Kispest FC-nek – a profizmus bevezetésekor.

Csillagai elvesztése ellenére maradtak használható emberei a DVSC-nek, a minőségi magva – Pálinkás András, Horváth László, Bobák I Sándor, Szlamek János, Harcsa József – 1926-ban és 1927-ben Kelet-Magyarország amatőr válogatottjának vallhatta magát. 1926 és 1936 között a vasutas-válogatottban jutott szóhoz Pálinkás András, Osztroveczky Andor, Szabó Lajos és Kántor Ferenc. Pálinkást, a DVSC „allround játékosát” is kapacitálta a Bocskai (1926 őszén előkészített szerződése várható szignálásáról számoltak be a lapok), mégis maradt klubjában. Állítólag a profik irányítói meggondolták magukat, nem kívánták a holtszezonra kiadásaikat szaporítani. (A Bandinak becézett hangyaszorgalmú fedezet fájdalmasan fiatalon távozott ebből a világból.)

Az 1930-as évtized hangosabb sikerek nélkül siklott tova az egyesület fölött, a Vasutas a Bocskai árnyékában múlatta hétköznapjait. A KLASZ-ban sem ment neki valami fényesen, a főként a zsidó származású kereskedők támogatását élvező DKASE, a Nyíregyházi KISE (a DKASE-hoz hasonló volt társadalmi beágyazódása) és a Püspökladányi MÁV is rendre elibe került. Csak kerülete bajnoki aranyának megszerzését követően vívhatott újra osztályozót a DVSC, mégpedig a Rákoskeresztúri TE ellen. 1938. június 26-án, Péter-Pálkor 1200 néző látta az első összecsapást a Diószegi úton (0:0), melyen a „Vasutas formáján alul játszott. Vezette Bíró Sándor, sok jóakarattal.”. *(Debreczen 1938. június 28.)* Egy hét múlva Szécsi játékvezető ellenben nem sok jóakarattal dirigált, kiállította Kézit, mert az megsértette a határbírót. (Az igazsághoz hozzátartozik, hogy a mindkét fél által bírált sporttárs a 30. percben lezavarta a hazaiak középhátvédjét, Paulovicsot is.) Az sem használt a tiszántúli kedélyeknek, hogy a 3. percben vezetéshez jutott az RTE, amely 1800 hívétől űzve-hajtva 3:2-re győzött. A levitézlett alföldieket (Mild Kálmán - Antal I László, Kézi András, Bogdán György, Nyizsnyik László, Papp István, Bihari II Sándor, Szabó I Endre, Bihari I Károly, Bihari III Mihály, Nagy Sándor) Merényi (Mertin) Lajos edző készítette fel.

1938-ban az NB B Keleti csoportjában rajtolhattak a lila-fehérek, ahol 14 együttes küzdött a feljebb kerülés reményében. (Két konferenciát hozott létre az MLSZ, szigorúan regionális szempontok alapján besorolván a klubokat.)

1938. augusztus 28-án kezdte NB-s életét a debreceni csapat, és 2000 szimpatizánsa előtt 2:1-re legyőzte a Ferencvárosi TC-t. (A Fradi amatőr együttesét.) A csupa szív Szabó I Endre szerezte a nyertesek mindkét gólját.

Nem pufogtathatunk frázisokat az érdeklődés egekbe csapó lángjairól, nagyon nem fednék az igazságot. (Vészterhes időkben, egyre romló életkörülmények között máshol sem hozza tűzbe a futball az embereket.) 1941. március 30-án bonyolították le a DVSC-MÁVAG bajnokit (2:2), előtte 3500 jegy talált gazdára. Ez a nézettségi csúcs a második ligás D. Vasutas legendáriumában az 1938 és 1943 közötti ciklusban. Amikor azonban sikeres osztályozókat vívott az NB I-ért, a drukkerek jobban akceptálták, hisz a négy hazai találkozójára összesen 18 ezren szakítottak időt. Az élvonalban megrendezett első otthoni összecsapására hatezren zarándokoltak ki, 1943. augusztus 29-én a BSZKRT ellen ért el 1:1-et a Nagy Mihály - Csokai Imre, B. Nagy László, Orosz Mihály, Mester István, Zilahy László, Szabó I Endre, Tisza András, Szilágyi I Gyula, Serfőző László, Sidlik István összetétel. 1944. március 12-én (a délelőtti eső dacára) 12 000 szurkoló izgulta végig a NAC elleni térségi klasszikust (1:2). Ekkora tömeget korábban egyszer regisztráltak debreceni arénában, még 1934. június 24-én, a Bocskai-Bologna KK-visszavágón (2:1).

Amíg a Diószegi úti építményt renoválták, labdaterét gyeptéglázták, a DVSC is az 1934. júniusban felavatott, közép-európai futballparadi-

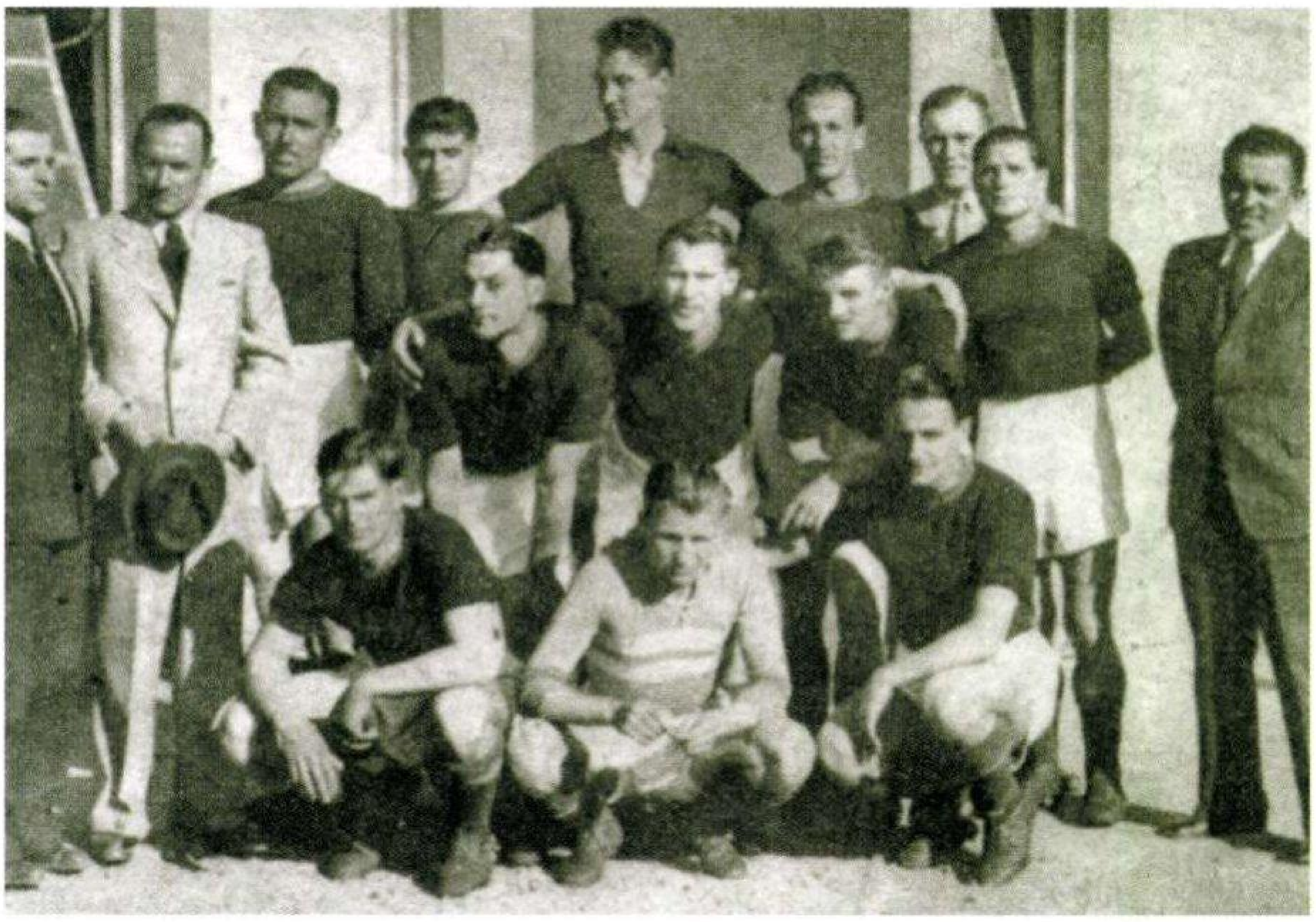

A DVSC 1943 tavaszán. Hátsó sor (balról): Szilárd Elek (vezető), ismeretlen civil, Szabó I, Tisza, Szilágyi I, Serfőző, Kalocsai (intéző), Sidlik, Kántor (elnök). Középső sor: Orosz, B. Nagy, Zilahy. Első sor: Csokai, Keskeny, Mester

csomnak tartott Nagyerdei stadionban kapott kvártélyt, akár 1934 és 1940 között a Bocskai. 1943. április 20-án költözött vissza modernizált szállására, amelyben festői összhatást keltett a zöld játékteret övező vörös salakos futópálya a mellette magasodó tribünnel. A fedett alatt mosdók, tágas öltözők, klubszobák csalogatták a vendégeket. Ha ehhez hozzávesszük az 1928-ban átadott, romantikus környezetben felépített, füves talajú, vízvezetékekkel alácsövezett DEAC-pályát, melyet korszerű öltözőkkel, zuhanyzókkal, fedett lelátóval varázsoltak otthonosabbá, elmondhatjuk, hogy a II. világháború alatt sokkal jobb minőségű és esz-

TÖBB MINT LEGENDA

A hoch elegáns Mister

1943. július 4-én Palotás (Pavnicza) Istvánt Móré (Moóré) János váltotta az NB I-be aznap feljutó Vasutas kispadján. Az új edző játékosként a Bocskaival és a Ferencvárossal nyert Magyar Kupát, a Szolnoki MÁV-val meg trénerként. A mester 1910. június 20-án született Debrecenben, sokgyermekes, rendkívül szegény családban. 1925 és 1930 között a DVSC-ben játszott, tizenhat évesen már a nagyok között hajtott, majd profinak szegődött a Bocskaihoz. Amikor a Ferencváros megvásárolta a kék-sárgáktól, 10 000 pengőt fizetett érte. A gazdasági válság alatt jól járt ezzel az összeggel a BFC, a Nemzeti Sport mégis fanyal-

tétikusabb konstrukciókban kergették a labdát a debreceniek, mint teszik utódaik a XXI. században. (Könnyű elképzelni, minő luxust jelentett a sportolni szerető kamaszok számára a forró vízsugarak alatti tusolás abban a korszakban, amikor a királynélküli királyság háztartásainak túlnyomó többségéből hiányzott a fürdőszoba.)

A negyvenes évekre feloldották a tilalmat, melynek vonzataként a DVSC-ben sokáig kizárólag MÁV-alkalmazottak szerepelhettek, ezzel a lépéssel megszűnt a klub exkluzivitása. A volt Bocskai-labdarúgók közül számosat leigazoltak, például a kék-sárgáktól ment át a Vasutasba (több ciklusban) Csokai Imre, Papp István, Elek I Béla, Füleki (Filák) József, Bőr (Böőr) II József, Berecz István, Vörös Pál, Janzsó József, Orosz Mihály, Nádas Gábor, Kristóf Bálint. Egy ideig a trénerek, jelesül Szolárszky (Rédei) I Béla, Vampetics (Villányi vagy Vámos) István, Mertin (Marosi vagy Merényi) I Lajos, Keviczky (Keveházi) Rudolf, Palotás (Pavnicza) István és Sipos Ferenc is az ellehetetlenített és feloszlatott csapattól érkeztek. Az angyalföldi születésű Palotás 1940 és 1942 között néha még be is szállt a fedezetsorba, ha szükség volt a tapasztalatára.

Bemutatkozott a DVSC-ben az első „légionárius", az egyszeres román válogatott, a Chinezul Timişoara szélsőcsatára, a bánáti magyar, Szilárd Elek (Andrei Szilard). Személyi dokumentumaiból kiderül, hogy odaát egy darabig Constantinovici néven, az édesanyja családnevén futballozott, és a második bécsi döntést követően Kolozsvárt hagyta el Debrecenért. Az 1943-as DVSC seregnyi elsőrangú játékos gyűjtőhelye volt, többen közülük válogatottak vagy válogatott kerettagok lettek. A két kapust, Keskeny Károlyt és Nagy Mihályt fantasztikus reflexekkel áldották meg az égiek. Oly ruganyosak voltak, mintha izmaikat gumiból formázták volna. Csokai Imre, a jobbhátvéd a Református Főgimnáziumban latint oktatott, ifjú csapattársát, Komlóssy Imrét tanította is, ezért a nagyok öltözőjébe 1943 nyarán felkerülő jobbszélső nem merte tegezni. (A tanár urat fiatalon, 1947. március 28-án vitte sírba a

gott: „Olaszországban 100 000 pengőbe is belekerül egy-egy kiválóság" – írta 1933. július 15-én. (A helybéli sajtó 8000 pengőről tudott.) Miután Móré János szögre akasztotta futballcsukáit, edzőként folytatta. Szertartásos eleganciája ellenére korbácsos tréner hírében állott, a foglalkozásokon kifulladásig hajszolta fiait. Beszélték, hogy nem volt ellensége a saját bukszájának, de akármennyit is keresett, az úri passziói rendszeresen kizsebelték. Miféle passziói? Nos, a hajdani géplakatos szenvedélyesen rajongott az antik műtárgyakért, gyűjtötte a festményeket. Szokása volt a konzervatív divatnak, illetve az időjárásnak megfelelően öltözködni. Ha a hangulata, esetleg a meteorológia szeszélyei megkívánták, egy nap leforgása alatt akár háromszor is ruhát váltott. Az Aranybika teraszán, újságolvasás és kávézgatás közben úgy festett, mint egy őszülő arszlán, aki Párizsban szabatja öltönyeit, Milánóban varratja ingeit. 1992. december 27-én halt meg szülővárosában.

1941-ben DEAC–DVSC városi derbit rendeztek. Ilyen parázs jelenetekkel

gyomorrák.) A bonviváni küllemű csatár, Sidlik István operaénekesre emlékeztető orgánumáról és gólerősségéről vált nevezetessé. A hórihorgas Sziszi (Szilágyi I Gyula) a hivatásos zenészeket megszégyenítő ügyességgel szájharmonikázott. A Vasasból 12-szer került be a válogatottba, és kilenc gólt vágott a meggypiros mezben. Az Aranycsapat korszakában! A nagyváradi születésű Zilahy László (Debrecenben y-nal írták a nevét) 1947 januárjában visszaköltözött a Partiumba, ahol a Nagyváradi Szabadsággal (Libertatea Oradea) bajnok lett, a román válogatottban is szóhoz jutott. Nagy II István a Csepelből került be egyszer a magyar nemzeti tizenegybe. A villámléptű Komlóssy Imre olimpiai és nagyválogatott kerettag, valamint vasutas-válogatott volt, utóbbival Európa-bajnoki ezüstöt szerzett 1947 júliusában. „Komit legfeljebb lóháton lehetett utolérni” - idözött hajdanvolt ellenfele emlékénél 2010-ben Lisztes János, a BUSE egykori pengés bekkje.

TÖBB MINT LEGENDA

A kapitány

Szabó I Endre (1914. október 1.–1987. január 23.) volt a legendás DVSC kapitánya. Az Isten is annak teremtette! Puritán személyisége fogalommá nemesedett a cívisvárosban, bár máshol alig-alig emlékeznek a Bandinak becézett sportemberre. A klub első NB-s gólját ő szerezte, és övé lett az első élvonalbeli DVSC-s találat is. A valamennyi képességét a közösség szolgálatába állító, bajuszos középfedezet 1933 és 1952 között szolgálta hűséggel kenyéradóját, s csak negyvenedik évében hagyott fel a labdarúgással. Amikor hosszú pályafutása titkairól faggatták, azt fejtegette, soha, egyetlen pillanatra sem engedte a fájdalomnak, hogy megtörje a lelkét vagy a testét. Eléggé közkeletű a szikár erkölcsiségét példázó történet, melynek csattanójaként kiállíttatta a bíróval a saját csapattársát. Úgy ítélte meg, Komlóssy Imre klubtársai közül a különc Kádas István és az energikus B. Nagy László is játszott a budapesti rendezésű nemzetközi vasutas seregszemlén, melyen együttesünk (a jugoszlávok mögött) a második helyen végzett.

Elfogadhatóra sikeredett a DVSC debütálása az NB I-ben. Arra kivált büszke lehetett, hogy az újoncok közül egyedüliként meg tudott kapaszkodni a legjobbak között az 1943-1944-es ligában. Mestervágásokra is futotta kurázsijából, legyőzte többek közt a bajnok WMFC Csepelt (3:2), a Diósgyőrt (6:2), a Ferencvárost (1:0), az Elektromost (2:1), a Kispestet (4:2), a Kolozsvárt (3:1). Ha nem mordul rútul közbe a történelem, és nem sodorja szanaszét a labdarúgóit... Sajnos közbeszólt. A Nemzeti Sport 1944. október 20-án jelentette, hogy a lila-fehér együttes játékosai (Nádas, Jenőfi, Dobos, Kádas, Anocskai) már Budapesten vannak, és hamarosan elindul a főváros felé Szilágyi, Nagy Mihály, Zilahy és B. Nagy is. Valamennyien a MÁVAG-ban szeretnék folytatni pályafutásukat.

Az ostrom lezajlott, az otromba T-34-esek és a büszke kozákok tovadübörögtek, a kilencezer halottat elföldelték. A klub szertárát kifosztották, a mezeket, stoplisokat, melegítőket széthordták, a labdarúgók 1945 sanyarú februárjában mégis megkezdték felkészülésüket. Szilárd Elek intéző legégetőbb gondja abból fakadt, hogy hetekig nem állott a keret rendelkezésére normális labda. Voltak, akik „igazoltan" hiányoztak a foglalkozásokról, miután több DVSC-s sportoló hadifogságba esett. Keskeny Károly, Csokai Imre, Bogár János, Tímár József és Balla Gyula orosz lágerekben sínylődött, Tisza András szerencsésebb volt, ő az amerikaiaknak adta meg magát. Bogár kivételével mind hazakerültek, a Nyíregyházáról igazolt ifjú balszélső a kiütéses tífusz áldozata lett egy ukrajnai fogolytáborban. *(Tiszántúli Népszava 1945. október 5.)*

A D. Vasutas 1945. március 15-én a Vörös Hadsereg által Debrecenben fogva tartott magyar honvédokból álló katonai válogatottat 9:1-re legyőzte. (Tévesen terjedt el, hogy szovjet helyőrségi csapat ellen nyert.) A többnyire szociáldemokratákból álló DMTE-t egy héten belül kétszer

Kádas István ellazsálja a meccset, ezért a kollektívának nincs rá szüksége. 1946. február 17-én 1:0-ra vezetett a Kispest Debrecenben, és alig volt hátra tizenöt perc. A szinte még gyermek Komlóssy Imre nem értette a fura döntést, kérdően nézett Szabóra, mire az rámordult: „Ecsém, ennyi nép előtt nem urizálni kell, hanem szétszakadni!" Tíz perc alatt fordítottak tízen, mégpedig úgy, hogy az utolsó percben Komlóssy rástartolt egy hosszan előrevágott passzra, elhúzta az elébe szaladó kapus mellett a labdát, majd a hálóba pörgette. Akkor odaszólt a gólszerzőnek a sasorrú férfiú (tizenkét évvel volt idősebb nála): „Így gondoltam, Kicsi, a kutyamindenségedet!" Szalonképtelenebb terminus nemigen csúszott ki a száján.

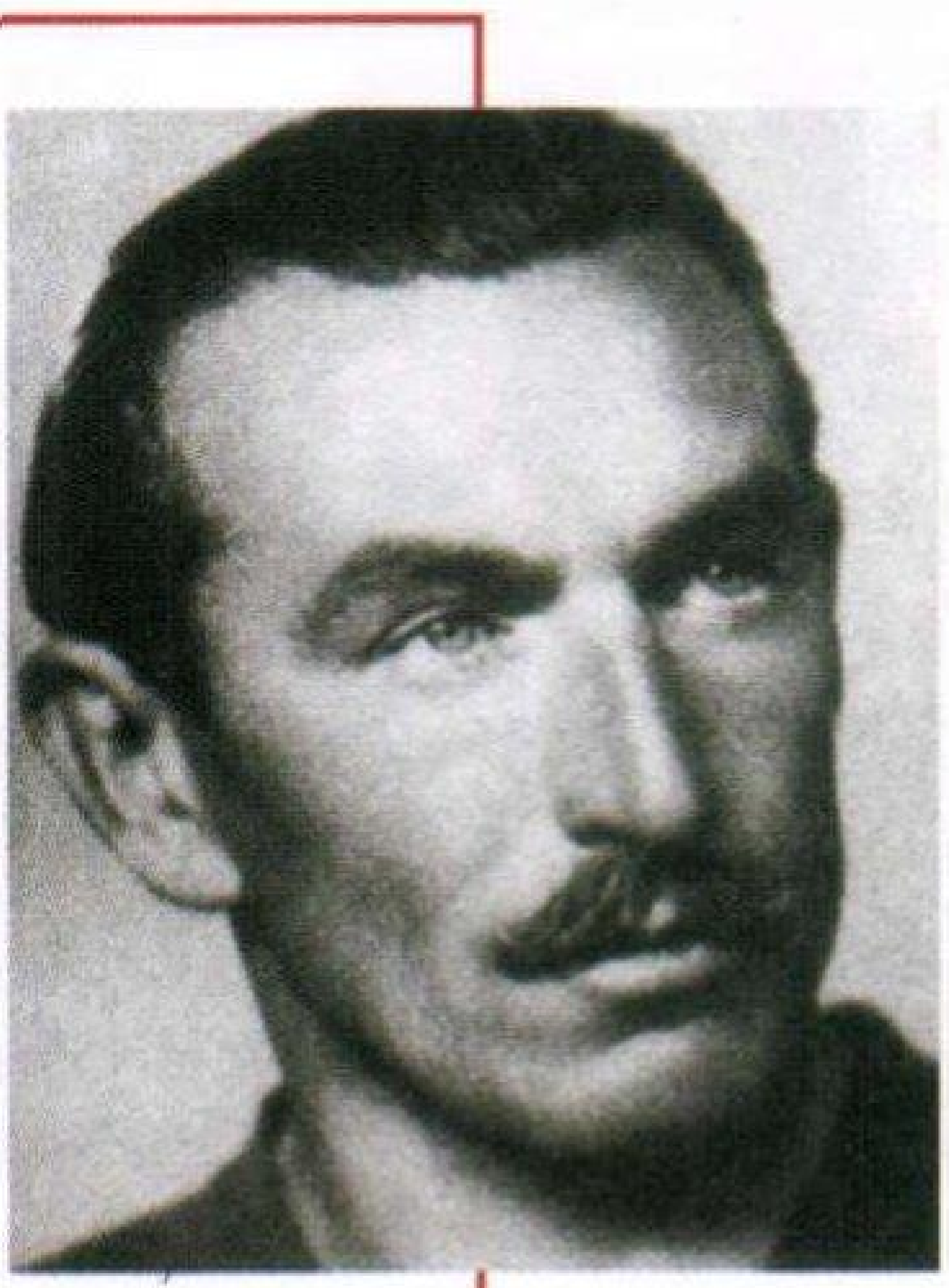

is helybenhagyta (9:2, 9:0). 1945 tavaszán általában ezt a tizenegyet szerepeltette: Nagy Mihály - Szűcs II László, Osztroveczky Andor, Szabó II Sándor, Csiky László, Zilahy László, Komlóssy Imre, Szabó I Endre, Szilágyi I Gyula, Dobos Sándor, Sidlik István.

Nemigen ismert, hogy nyúlfarknyi ideig Markos Imre is edzette a csapatot. Egyszer Csepelen Kádas sérültet jelentett, mire a tréner: „Rendben van, fiam, tudomásul veszem, hogy nem vagy egészséges, nem játszol. De ha még egyszer meglátom, hogy mérkőzés előtt cigarettázol, akkor nem leszünk jó barátok. Most dobd el a kezedben lévő cigarettát!" *(Képes Sportlap 1947. szeptember 9.)* Tapasztalatból beszélt, ugyanis nikotinfüggő volt, a Bocskai foglalkozásain két gyakorlat között simán rágyújtott. Ha valaki, a karikalábú mester igazán tudta, mennyire káros a füstölés.

Az óriási talentumnak tartott Kádas 1947 végén elhagyta Magyarországot. Rövid ideig profiként a franciáknál futballozott, majd Argentínában telepedett le, és ott vált egy repülőgép-szerencsétlenség áldozatává.

Jogi státusát illetően a DVSC 1943 és 1948 között megszakítások nélkül NB I-es volt. Ezt úgy értjük, hogy a háború következtében beállott kényszerszünet alatt is élvonalbelinek tudhatta magát. 1948-ban viszont kiesett, igaz, elhódította az Országos Vasutas Labdarúgókupát. 1948. október 13-án a Nagy Mihály – Soós György, Szilágyi II Sándor, Tisza András, Csárdás József, Szabó II Sándor, Leányvári (Ligacs) László, Teleki (Tiegelmann) Gyula, Kóczián Antal, Rácz János, Vihar (Vaszi) József alkotta együttes legyőzte a serlegért a Szombathelyi Haladást (4:1).

Nem mindennapi esetként az 1948-1949-es NB II Keleti csoportjának ütközeteibe még DVSC néven vonultak Palotás István tanítványai, aztán szeptember 13-án – felsőbb verdiktre – Debreceni Vasutas Sport Egye-

A fehér mezes fiúk a korabeli, 1948-as képaláírás szerint „az új vasutas sportegyesület, a Lokomotív" tagjai. Ellenfelük a csíkos mezes Ferencváros

KÖZKINCCSÉ TÉTETIK

A Szpari is volt Loki

A honi vasutas alakulatok - országos szinten 1949-től - Lokomotív néven zakatolhattak tovább. (Kétségtelen, hogy szakszervezeti apparátusuk szervilis javaslatának „hervadhatatlan érdemei" voltak az ügyben.) Így járt többek között a Szombathelyi Haladás, a Szegedi VSE, a Miskolci VSC, a Budapesti VSC, a Pécsi VSK, a Ceglédi VSE és a Nyíregyházi VSE. (Tehát a Szparit is hívták Lokinak.) Ezen a téren megint a szovjet séma - nevezetesen a Lokomotiv Moszkva - szolgált mércéül, a címerét (aranyozott szárnyaskerék-motívum) és többnyire a piros-fekete színét is átvették. A Szovjetunió mellett a szocialista tömbben máshol is működtek ilyen néven egyesületek. Az ismertebbek: a bolgár Lokomotiv Plovdiv és Lokomotiv Szófia, a csehszlovákiai Lokomotíva Košice, a román Locomotiva Oradea és Locomotiva București, az NDK-beli 1. FC Lokomotive Leipzig és Lokomotive Dresden, az albán KS Lokomotive Durrës, a jugoszláv (ma horvát) NK Lokomotiva Zagreb.

sület lettek, és ősszel nem akadt náluk erősebb a konföderációjukban. Nem sokáig menetelt DVSE néven a társaság, 1949. februárban, a tavaszi nyitányon Debreceni Lokomotívra keresztelték át. Akkor keletkezett ma is használatos beceneve, a Loki.

Az 1949-1950-es idényben újfent az eminensek között találni a piros-fekete gárdát. Szeptember 12-án a Palócz Ferenc - Molnár György, Szabó I Endre, Szalay János, Csárdás József, Teleki (Tiegelmann) Gyula, Komlóssy Imre, Kóczián Antal, Moór Ede, Rácz János, Vihar (Vaszi) József képezte verzió 7:0-ra kikapott a bombaformában lévő Vasastól a fővárosban. A balszélsőről jegyezte le Végh Antal: „(...) Vihar Jóska. Állítólag ő a szovjet hadseregtől származott ide Debrecenbe. De lehet, hogy ez csak monda. Bár az eredeti neve Vaszil Jóska volt. Amikor a DVSC kiesett az NB I-ből, Vihar Jóska meg csak fogta magát, és máról holnapra eltűnt... Soha többet senki nem hallott róla." A balladába illő sorok a Megfigyeltem című munkájából származnak. Nem lehetett túlontúl jó megfigyelő a literátor, a vasutas-válogatott csatár ugyanis nem tűnt el, hanem állandó kicsapongásai miatt 1950-ben elzavarták, és nem Vaszil volt az eredeti családneve, hanem Vaszi. Tetejébe „eltűnése" után meghívottként jó párszor még futballozott is a Lokomotív öregfiúi között! Nézzük, miként vallott önmagáról az érintett: „Nagybányán tanultam meg focizni, most a Budakalászból jöttem Debrecenbe." *(Képes Sportlap 1947. szeptember 2.)*

Az angyalföldi 0:7 utáni folytatás hasonlóan infernálisra sikerült, sok-sok bánatvirág nyílott a DVSC kertjében. A 30 fellépésén összevakart 13 pontjával és 103 beszedett góljával az utolsó helyen végzett. Nem is érdemelt különb pozíciót, ám aligha akadt a Hajdúságban akkor oly pesszimista lélek, aki megjósolta volna, hogy tíz esztendeig tart a számkivettetése. Holott így esett, kerek egy évtized múlva élvezhetett

A brazil Flamengo is járt Debrecenben a Lokinál

ismét első ligás összecsapásokat a cíviskulissza. Pedig a vezetőség mindent elkövetett, hogy az ezerfejű kedvében járjon. Hinnék, hogy 1951. augusztus 20-án, hétfőn felavatták a világítást? „Az alkotmány ünnepén került sor az első villanyfényes mérkőzésre a Diószegi úton. Négy darab tizenhat méter magas oszlop tetején összesen 30 ezer gyertyafény erejével világították be a játékteret" - újságolta büszkén a két nap múlva utcára kerülő Néplap. (Még nem luxban adták meg a fényerőt, mint manapság.) Nem a meghívott Diósgyőr érkezett ellenfélnek, hanem a Budapesti Előre. Jött, látott (a reflektorvarázsban ne látott volna?) és győzött 3:2-re.

1955 tavaszán a Debreceni Lokomotív SK-ból váratlanul Debreceni Törekvés Sport Egyesület lett. A névváltoztatásról az 1955. március 25-én megjelent, máskor szószátyár és arrogáns Néplap ennyit tartott érdemesnek közölni: „(...) a szakszervezeti sportegyesületek összevonása folytán a Lokomotív, Előre és Postás sportegyesületek egy egyesületet alkotnak. (...) A napokban került nyilvánosságra, hogy az egyesülés után a Lokomotív SE nevét Törekvés SE névre változtatta..." (Tudniillik a Szakszervezetek Országos Tanácsa rendelete - a szerzők.)

TÖBB MINT LEGENDA

Az öntörvényű géniusz

Zilahi Zoltán (1936–1970) emléke elevenen él a vénülő lokisták szívében. Akik látták őt játszani, nem feledhetik. A pályán kívül meg nem értett zseniként botladozott lélektől lélekig, rótta a maga kiválasztotta utat, és erről az útról az égő csipkebokor-jelenés sem tudta volna letéríteni. Komlóssy Imre (csapattársa, barátja, edzője) mondta a tékozló fiúról: „Zilás futballtudása egyfajta belső tapasztaláson alapult. (...) Sebezhető és esendő volt, az élet egyszerű dolgaival jószerével nem boldogult, de amikor labdához jutott, átlényegült. És ez az elragadtatás sugárzódott róla.(...) Úgy kell őt elképzelni, mint Mozartot – sok presszózenész

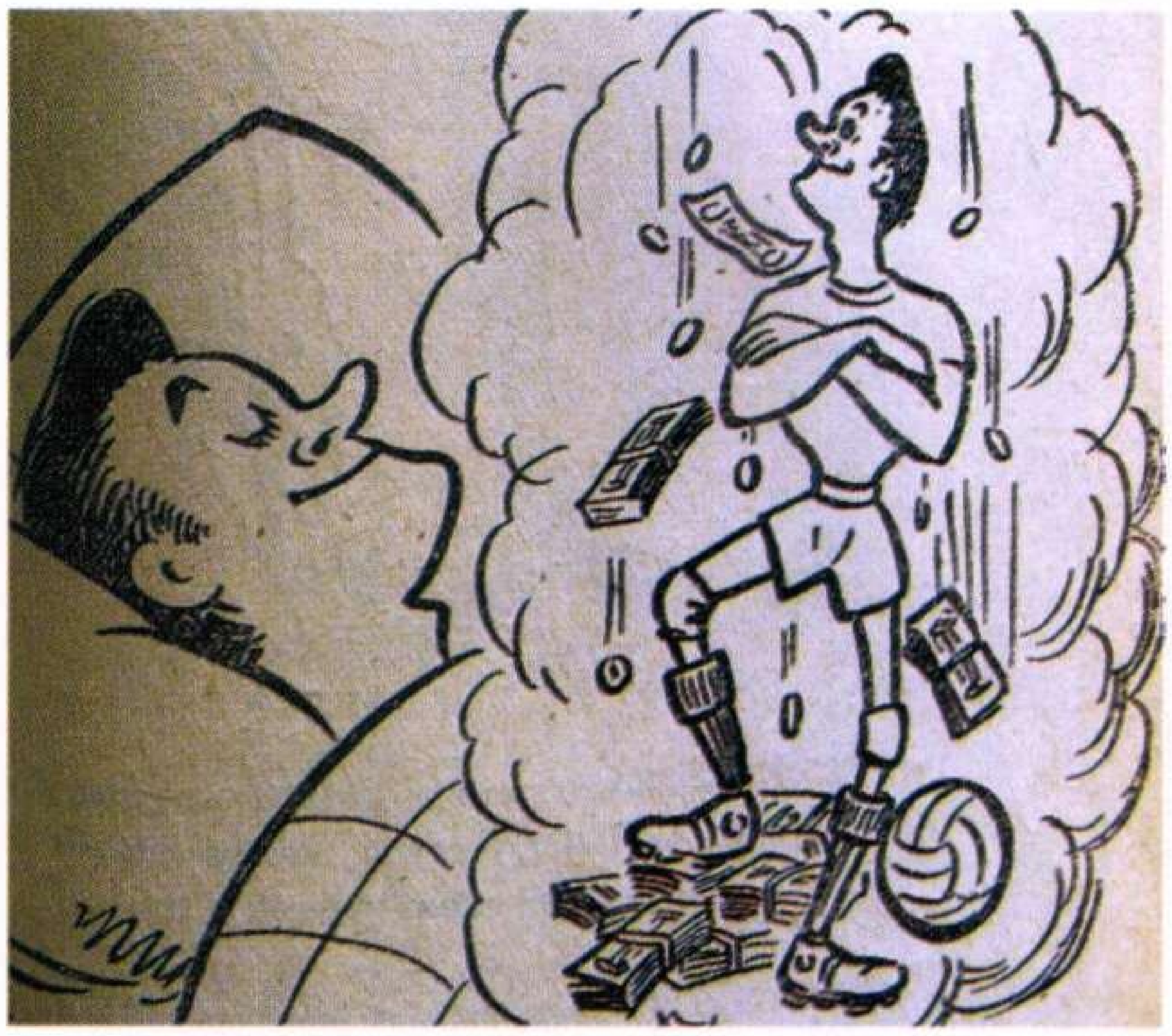

Egy 1958-as karikatúra: Debrecenben csak álom az élvonal

1956. december 17-én a SZOT kimondta valamennyi országos szakszervezeti nagyegyesület feloszlatását, miután azok zöme a gyakorlatban már úgysem létezett. Napokkal előtte, 1956. december 1-jén, szombaton a Debreceni Járműjavító Törekvés is visszavette a DVSC nevet. 1956 óta használja újból az 1912-ben keletkezett titulusát, melyen csak az 1979-1989 közötti a DMVSC-s intermezzo változtatott.

1958. július 15-én 15 000 drukker választotta szórakozásául a DVSC–Flamengo (2:3) barátságos 90 percet. A brazilok 80 000 forintért látogattak el a Nagyerdei stadionba, ez akkor hatalmas összegnek számított. Pontosan az a tizenegy lépett a debreceni pázsitra, amely május 11-én 1:0-ra legyőzte a Maracanában a svédországi világbajnokságra hangoló, pár hét múlva a vébén aranyérmet szerző válogatottat! A riói piros-feketék egy góllal nyertek a Hajdúság fővárosában is, ahol különösen Babá (Mário Braga Gadelha), a 154 centis, 24 esztendős jobbszélső volt elemében. Az ördöngös liliputi kettőt vágott a Lokinak.

A DVSC 1958-ban és 1959-ben ezüstérmet szerzett az NB II Keleti csoportjában, előbb az MVSC, utóbb a SZEAC hajrázta le.

1960. június 5-én érkezett el a „magyar Genfbe” a tíz esztendő óta

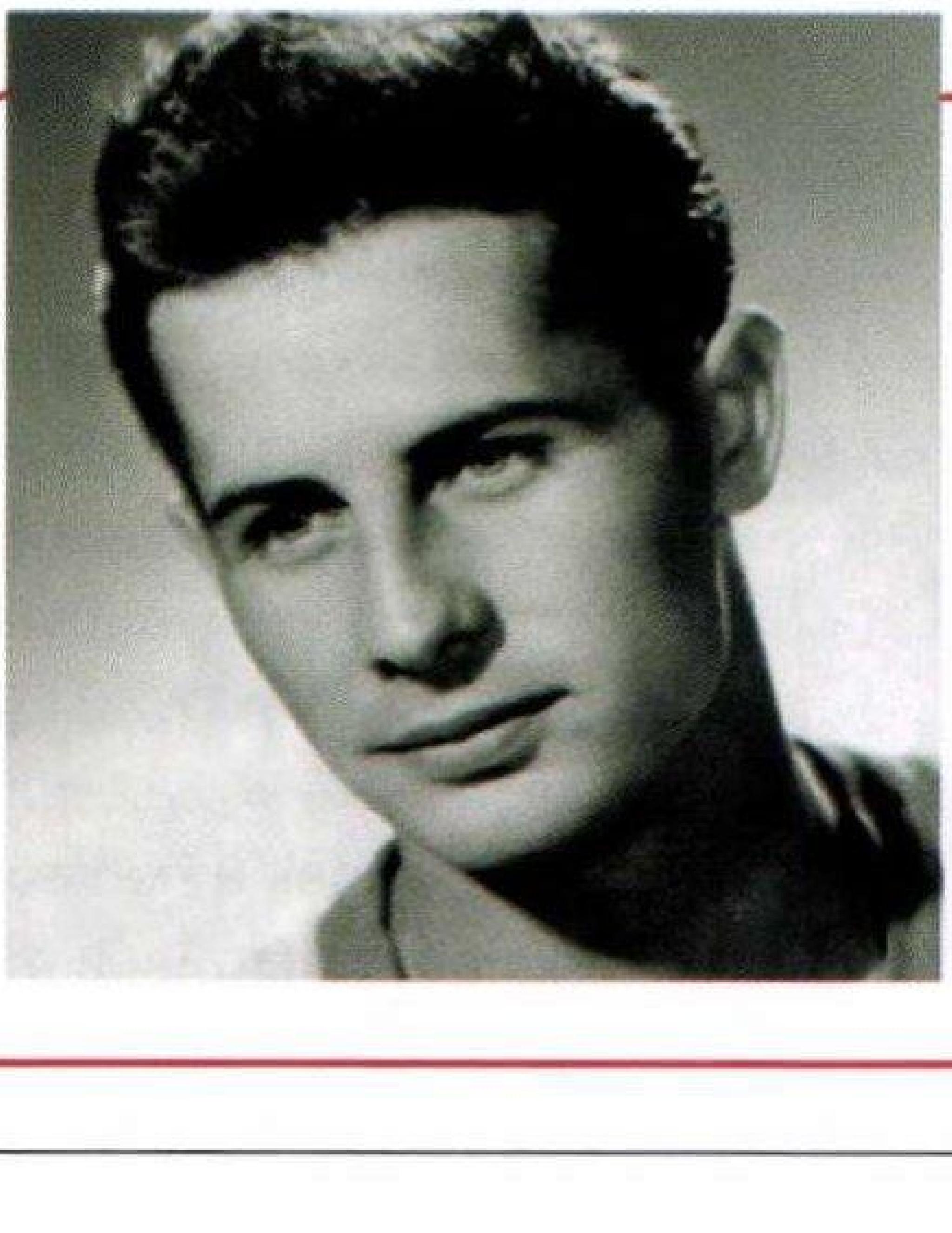

között...” Újsághír a tragikus haláláról: „1970. augusztus 15-én reggel Téglás térségében a Nyíregyháza felől érkező gyorsvonat elütötte a 33 esztendős Zilahi Zoltánt, aki sérülésébe belehalt. A rendőrség vizsgálja a baleset körülményeit”. *(Hajdú-bihari Napló)* Egykori kapitánya, a könnyeivel hasztalan küszködő Kovács Sándor tisztelettel temette.

Kertész Tamás akcióban, Puskás Lajos figyel. A dátum 1962

TÖBB MINT LEGENDA

Komi, avagy jobbszélső a Parnasszuson?

Ha arról faggatnák a DVSC rajongóit, ki volt a valaha élt leggyorsabb jobbszélső a piros-fehérek csapatában, a fiatalabbak habozás nélkül Dombi Tibor nevét említenék, a korosabbak taktikusan kivárnának a válasszal, míg a legidősebbek azonnal Komlóssy Imrére (1926. november 19.–2008. június 11.) voksolnának.

A Debrecenben Komiként emlegetett csatár 1943. február 27-én igazolt a DVSC-be, előtte az utánpótlás-nevelésről híres Nyilastelepi Törekvésben rúgta a rongylabdát. 1943. szeptember 5-én az Üllői úton debütált az NB I-ben, húszezer őrjöngő fradista ünnepelte a 4:0-s zöld-fehér diadalt. Az alacsony termetű, jó megjelenésű, örökkön szerény fiatalember tehetségére hamar felfigyeltek Budapesten, 1947-ben a Képes Sportlap a honi futball legígéretesebb talentumai között említette. Tagja lett a magyar válogatott és az olimpiai válogatott keretének, 15-ször lépett pályára az 1947-ben Vasutas Európa-bajnoki ezüstöt szerző együttesben, kétszer volt Vidék válogatott. Az 1948-as londoni olimpiára készülődők között együtt játszott (a teljesség igénye nélkül) Grosics Gyulával, Lakat Károllyal, Puskás Ferenccel, Szusza Ferenccel, Bozsik Józseffel, Deák Ferenccel, Zakariás Józseffel.

1948-ban hatalmi szóval a BVSC (utóbb Budapesti Lokomotív lett a neve) gárdájába vezényelték, de egy esztendő múlva hazaköltözött Debrecenbe, mert nem tudta megszokni a fővárosi létformát, édesanyja és húga hiányát. A DVSC-t (akkor már Debreceni Lokomotívnak nevezték) csupán külső kényszer hatására hagyta el újból, tudniillik bevonultatták katonának a Debreceni Honvéd NB II-es alakulatához. Élete legborzasztóbb élményének minősítette a mesterhármast, amit kebelbaráttízezrek által remélt nap. Idézünk a Hajdú-bihari Napló 48 órával később megjelent beszámolójából: „(...) előbb az Előre csapata rúgott gólt, Németh révén. Becket a 16-oson belül buktatták, Simonyi 11-esből egyenlített. Beck rúgta a DVSC második gólját. 11-eshez jutott a Bp. Előre is, de a labdát a kapu mellé rúgták. Ezzel a győzelemmel a csapat az NB I-be került." A néhai BESZKÁRT lerobbant portáján a Jakab Sándor - Molnár Gyula, Domán Gyula, Kovács Sándor, Simonyi Ferenc, Farkas Sándor, Komlóssy Imre, Zilahi Zoltán, Beck Ferenc, Takács Lajos, Csekő Miklós alkotta kötelék aratta a 2:1-es sikert. A bajnokcsapat edzője Teleki (Tiegelmann) Gyula volt. A kerethez tartozott Papp I József (kapus), Csatlós II István, Némethy László, Pál József, Oláh István és Cseke László.

Az aranyérmes stábnak két rendkívüli tagja volt, akikről külön is érdemes szólni. Kovács Sándor volt a csapatkapitány, 1963-ban a Népsport beszavazta az év csapatába, Novák, Sipos, Mészöly, Tichy, Göröcs és társai mellé. A ragyogó sportember református lelkészként egyengette a rábízott nyáj útját, hivatása ellenére a küzdelem hevében nem ismert irgalmat. A másik kitűnőséget Zilahi Zoltánnak hívták. A klubtörténet minden évtizedének megvolt a fénylő csillaga, a tízesnek Polaneczky II János, a húszasnak Vampetics István, a harmincasnak Pálinkás András, a negyvenes-

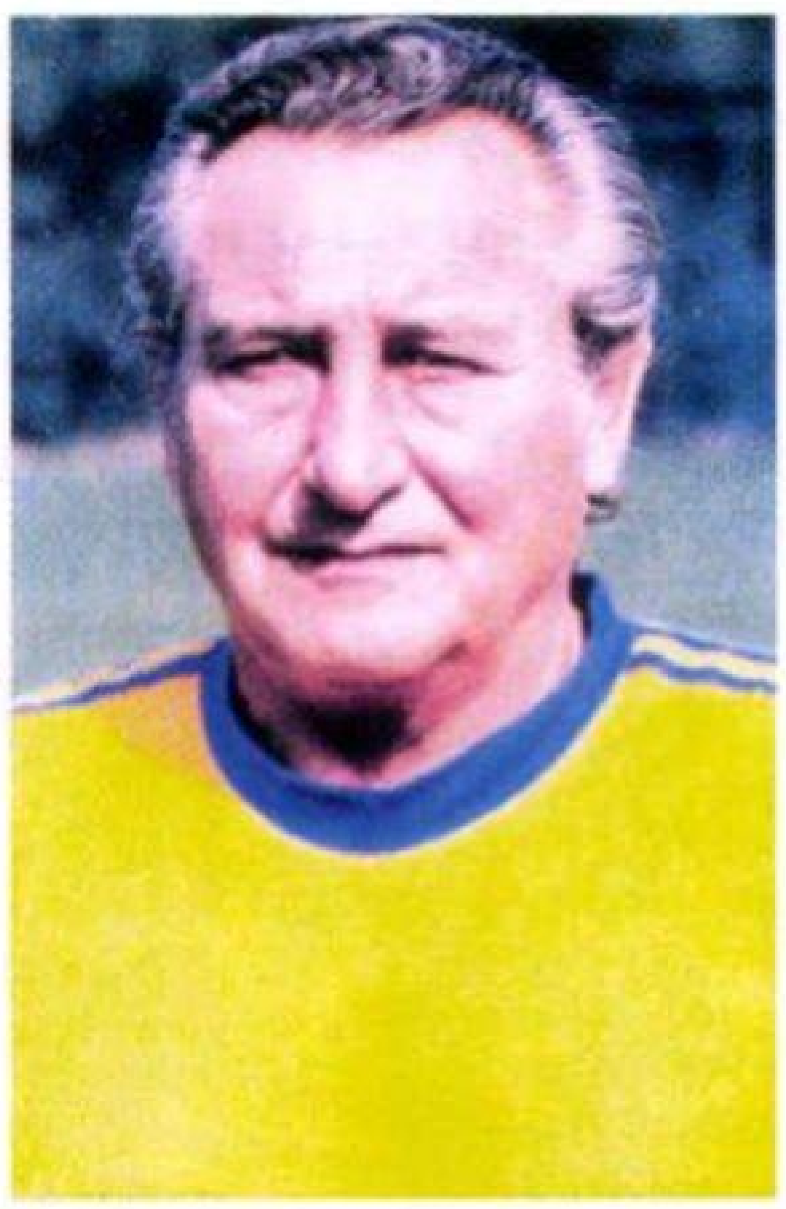

jának, a Loki kapusának, Keskeny Károlynak volt kénytelen rúgni 1952. szeptember 28-án, miközben a Vasutas vérmes közönsége kórusban „árulózta".
A szélvészgyors támadó 11 másodpercen belül futotta a százat (és nem szöges cipőben!), ha rajthoz állt a sprinterek versenyén, a többieknek maximum a második hely lehetett a célja, azt viszont kevesen tudják róla, mily hatékonyan bokszolt sihederként.
Az NB I-ben 112 meccsén 50, az NB II-ben 335 fellépésén 141 gólt rúgott, hosszú pályafutását 1961-ben 191 találattal zárta.
Visszavonulását követően hajdú-bihari egyesületeknél (Hajdú Vasas, Derecske, Hajdúböszörmény, Balmazújváros) edzősködött, irányította az NB I B-s DVSC-t is, majd a DMVSC időszakában pályaedzőként szolgálta szeretett klubját. Közel két évtizedig viselt funkciót a Hajdú-Bihar megyei Labdarúgószövetségben, 1990-től 1999 az önálló megyei edzőtestület elnöki posztját töltötte be.
Élete utolsó korszaka a szépirodalom bűvöletében telt, az olvasással szinkronban maga is alkotott, négyszáznál több finoman archaizáló verset hagyott az utókorra. A vallomásra magánarchívumában bukkantunk: „(...) Mikor aktív sportoló voltam, csak ösztönösen éreztem, mikorra néző vált belőlem, már biztosan tudtam, hogy lebonthatatlan fal magasodik játékos és szurkoló között. Két - teljességgel különböző - világot elválasztó vasfüggöny. És ettől a felismeréstől a mai napig kényelmetlenül érzem magam."

nek Szabó I Endre, az ötvenesnek Komlóssy Imre, a hatvanasnak Zilahi Zoltán. (Azért nem Puskás Lajos, mert ő nagyon hamar elhagyta a Lokit a Vasas kedvéért. Hűtlenségét a szurkolók sohasem bocsátották meg.)

Az 1960-1961-es NB I-ben képtelen volt bent maradni a Vasutas, annak dacára, hogy indításul értékes skalpot metszett le. 1960. július 31-én (22 000 fanatikus előtt) 2:1-re megverte a különrepülővel érkező, Bozsikkal, Dudással, Szőccsel, Bányaival, Kotásszal, Tichyvel porondra masírozó Bp. Honvédot. A 34 esztendős Komlóssy Imre zúdította a kispesti hálóba a győztes gólt, aki tulajdonképpen pár héttel korábban visszavonult, Teleki Gyula azonban reaktiválta. Mint a telefonban elmondta a hüledező jobbszélsőnek, így döntött. Elvégre ő az edző, és nem tűr apellátát! A kezdés előtt a sportbarátok döbbenten dörzsölték a szemüket, tudniillik a Loki kék-fehér szerelésben futott ki. Nem tudhatta a lelátó népe, hogy a piros-fehérbe bújt vendég nem hozott magával tartalékgarnitúrát. A bravúrt kicsikarók: Papp I József - Molnár Gyula, Domán Gyula, Kovács Sándor, Simonyi Ferenc, Cseke László, Komlóssy Imre, Zilahi Zoltán, Beck Ferenc, Takács Lajos, Csekő Miklós. (Az első hazai találatot Simonyi büntetőből szerezte.)

Ugyan a DVSC-nek azonnal sikerült visszajutnia, és 1962-től 1964-ig az elitben hadakoznia, de miféle körülmények között? 1963 nyarán épp alatta húzták meg a vonalat (12. lett), 1963 őszén meg nem volt kieső. Ez volt a szerencséje, mert utolsó helyen végzett. 1964-ben már az ördögűzés sem menthette volna meg, a DVTK-val párban elbúcsúzott. A rémálmokkal terhes időszakának egyetlen pozitívumaként 1963. november 24-én Kovács Sándor átvehette a Népszava serlegét, mely a legsportszerűbb alakulatnak járt. Felvetődhet a halandóban a kérdés: micsoda nívó jellemezte labdarúgásunkat az 1960-as évek elején, ha nem tudott gyökeret ereszteni élvonalában a Jakab Sándort, Landi Ferencet, Kovács

Az 1958-as alakulat. Állnak (balról): Németi Gyula elnök, Móré János edző, Simonyi, Móré II, Domán, Farkas, Csüllögh, Csekő, Zilahi, Faragó Sándor klubtitkár. Elöl: Molnár, Papp I, Csatlós I, Papp II, Horváth Tibor szakosztályvezető

Sándort, Nagykaposi Elemért, Somodi Ferencet, Molnár Gyulát, Gellér Istvánt, Temesvári Tibort, Gazsó Illést, Alaxai Józsefet, Varsányi Tibort, Puskás Lajost, Zilahi Zoltánt, Kertész Tamást magáénak vallható csapat? És nemhogy megkapaszkodni nem tudott, hanem tizenöt aszályos esztendőn keresztül oda visszaevickélni sem. Sőt NB-s léte legsötétebb időszakát volt kénytelen átélni 1967-ben, amikor a második vonalból is távozni kényszerült, hogy a politikai és gazdasági iránymódosulásokat hozó 1968-nak az NB II Keleti csoportja 4. helyéről szalutálhasson.

Komlóssy Imre, a kudarcot vallott gyülekezet (egyik) edzője: „A kötéltáncosok hajtogatják, hogy jól ezerszer megcsinálhatod, rosszul csak egyszer. Hát, ez volt az egyszer..."

A múlt és jelen összemérésének alapjául szolgálhat a nézőszám: 1968. június 9-én hétezren követték figyelemmel a Vágóhíd utcában a DVSC–Békéscsabai Előre bajnokit, három nap múlva az Újpesti Dózsa fellépését az MNK-ban nyolcezren. (A harmadik ligás rangadót a Loki 2:1-re megnyerte, a kupaselejtezőt 4:0-ra elbukta.)

Nemigen hiszünk a számmisztikában, ugyanakkor szembetűnő, hogy a számtani haladvány szerint 1949-től számítva minden dekád utolsó előtti évében nyert valamit a DVSC. 1949-ben az NB II Keleti csoportjának aranyát, 1959-ben ugyanennek a ligának ezüstjét, 1969-ben az NB II Keleti csoportjának aranyát (akkor harmadik vonalnak számított), 1979-ben az NB II Keleti csoportjának aranyát, 1989-ben az NB II Keleti csoportjának aranyát szerezte meg, míg 1999-ben Magyar Kupával, 2009-ben magyar bajnoki címmel gazdagodott. Figyelmet érdemel az is, hogy minden évtized nyolcadik évében mennyire pechesen szerepelt. 1948-ban – története folyamán először – kiesett az NB I-ből, 1958-ban az utolsó fordulókban hibázta el a feljutást az élvonalba. 1968-ban – az egész város szégyenére – a harmadik liga negyedik helyén kötött ki. 1978-ban – máig tisztázatlan módon – pontot veszített Vácon, az utolsó körben, és nem jutott fel az elitbe. 1988-ban utolsó előttiként mondott búcsút a legmagasabb divíziónak. 1998-ban élet és halál közötti mezsgyére sodorták financiális és morális gondjai, a szkeptikusok már-már megszűnését vizionálták, a nyári UEFA Intertotó-kupára azonban feltámadott poraiból, merészen nyomult az elődöntő felé, sajnos a legfontosabb meccsén, és épp a Nagyerdőben esett fél térdre (DVSC – Ruch Chorzów 0-3).

2008-ban nem sikerült szurkolói dédelgetett álmát, a duplázást megvalósítania, mert miközben lecsapott a Magyar Kupára, elveszítette a bajnoki trónusát.

Most vissza 1968-hoz! Hogy mi zajlott a nagyvilágban, napról napra beszámolt róla a Szabad Európa Rádió, ám hogy mi lett a Lokival, arról egyetlen szót sem ejtett Cseke László (azaz valójában Ekecs Géza) az adó müncheni központjában. Pedig történt egy és más. 1969-ben a DVSC megnyerte az NB II Keleti csoportjának küzdelmeit, Nagyszalóki András edző mégsem maradt tovább Debrecenben, miként dr. Thomasz Henrik sem a szakosztályvezetői székben. A szurkolók akkor sem tudhatták meg a zord igazságot, hogy kíméletlen frakcióharc nyírta ketté a hátországot, és az urak kihasználták a hirtelen támadt rést, melyen kötelezettségek nélkül, emelt fővel távozhattak. A városban mámorosan az NB I-et emlegették, és akik ezt tették, aligha sejtették, hogy emlegethetik még tíz kerek esztendeig... Adósak vagyunk az NB II-s bajnokcsapat összeállításával: Szabó II József - Szabó I Béla, Vachter Ferenc, Lipők Lajos, Vaczlavik Ferenc, Nagykaposi Elemér, Ráczi Attila, Vasvári Sebestyén, Rozgonyi Miklós, Dóczé Zoltán, Kiss II Tibor. Nem elfogultság szülte értékítéletünket (hetente láthattuk őket, és a maiak képviselte minőséggel is tisztában vagyunk), hogy mind NB I-es színvonalú labdarúgó volt. Sőt Husi (Szabó II), Tündér Lala (Lipők), Juliska (Vaczlavik) és a Tanár úr (Nagykaposi) napjainkban sokszoros válogatott lenne.

A hetvenes évek az új gazdasági mechanizmus „áldásai" és a hasztalan feljutási próbálkozások jegyében surrantak el Debrecen mellett. Minden és mindenki a változó világ irigyelt gebineseinek szemléletéhez igazodott, a tempót az igazodáshoz mi urunk, a pénz diktálta. Imádata bűvöletében pörögtek a hónapok, az esztendők, miközben a Vágóhíd utcában az ínség és a sikertelenség maradt honos. Hol keveset utaltak az illetékesek a DVSC számlájára, hol az élvonalra ácsingózó ellenlábasainak csörgött több a bugyellárisban, hol a Loki játékosai voltak igencsak szűkében a forintnak. Gondolták, hogy keresnek a maguk módján - suba alatt. Magyarul: bundáztak. Máskor meg fellázadtak edzőjük ellen a balatoni alapozáskor, kifogásolván annak inkvizítori módszereit. Potyók Lajos (1953. január 9.-2002. január 31.) a korszak egyik kedvence volt, mert a porondon sohasem kért, de nem is osztott kegyelmet. A Füstösnek becézett rettenthetetlen harcos 1973 januárjában maga is rebellis lett. 2001 tavaszán visszaemlékezett az általuk végül megbuktatott Nagy Jánosra: „Előző életében egyiptomi rabszolgahajcsár volt, arra megesküszöm, s onnét mentette át munkastílusát".

Felsorolunk labdarúgókat (a fentebb már említetteken kívül), akik a piros-fehér színeket szolgálták a kárhozat időszakában: Bodonyi Béla, Bodonyi Péter, Czikora Mihály, Dunai II Antal, Erzse Sándor, Fodor Péter, Gottdiener Sándor, Halla Ignác, Herczeg András, Kiss János, Kiss

KÖZKINCCSÉ TÉTETIK

Pártérdekek prioritása

1973. szeptember 3-án újból működni kezdett a DMTE, melyet a nagyvállalatok által patronált három klub (MGM Vasas, TITÁSZ-Elektromos, D. Építők) fúziójából keltettek életre. A helység színeit (kék-sárga) kapta, akár annak idején a Bocskai, ámbár a Munkás eredeti színösszetétele a piros-kék volt, és odaállt mögéje az MSZMP jóformán teljes városi vezérkara. Mivel a DVSC akkor már évek óta nem tudott feljutni, 1976 júliusában a felsőbb szervek közölték a vasutasok szekretáriusával, hogy minden központi támogatást az ugrásra kész DMTE kap. Az ultimátum elhangzása után az NB I-et illetően további illúzió nem lehettek a Lokomotív szurkolóinak. Szerencsére Sikula György, a megyei pártbizottság első titkára (egykoron lakatos volt a Járműjavítóban) akkor még kiállt mellette, ennek köszönhetően az 1977-ben 75 éves egyesület nem került talonba.

A DVSC 1979-ben, a feljutás évében. Hátul (balról): Potyók, Nérey, Menyhárt, Maczkó, Szigeti, Kiss J., Halla. Középen: Lipők, Belényesi, Czikora, Sallai, Tóth F., Mohácsi, Szijgyártó. Elöl: Timár, Herczeg, Lukács, Répánszky, Fodor, Tóth E.

László, Kósa János, Kovács Mihály, Kuchta Ferenc, Kun Gyula, Maczkó Gyula, Magyar Balázs, Makray Balázs, Menyhárt Ernő, Nagy Ferenc, Németi Gyula, Puskás Gyula, Rácz Péter, Sántha György, Sóvágó Lajos, Szabó III Béla, Tímár István, Tóth Ernő, Tóth János, Tőzsér Géza, Vásárhelyi Tibor. Betűpocsékolás leírni, valamennyi príma futballista volt, de velük együtt is csak két bronzérmet (1972, 1978) szerzett a DVSC az 1970-es évtized legvégéig a másodosztályban.

Az 1978-1979-es szezonra a DMTE felkerült az NB II-be. Megrendezhették hát a várva várt derbiket, melyeken kvázi mindenki a DVSC-nek drukkolt. Jellemző módon 10 000, illetve 12 000 néző követte figyelemmel az összecsapásokat, és mindkettőt megnyerték a vasutasok (2-1, 3-1). A keleti ligában a Nyíregyháza volt a legerősebb konkurensük, és a párharcot egy sportlexikai kuriozitás tette felejthetetlenné, tudniillik a Nemzeti Bajnokság históriájában sohasem nézték meg két másodosztályú csapat 2x90 perces küzdelmét 57 ezren! (Ahogy a dolgok 2001 őszén mifelénk állnak, egyhamar nem is fogják.) 1978. november 26-án 25 ezren vettek jegyet a Szpari–Lokira (közöttük hétezer debreceni), Farkas I István fejesével 1-0-ra nyerték a klasszikust a kék-pirosak. 1979. június 3-én 32 ezren préselődtek össze a Nagyerdei stadion katlanában (közöttük tízezer szabolcsi), hogy lássák a hajdúságiak 2-1-es sikerét. (A katlan kifejezés szó szerint értendő, tényleg pokoli volt a hőség.) A győzők: Szabó II József – Kiss János, Szigeti András, Potyók Lajos, Halla Ignác, Menyhárt Ernő, Czikora Mihály, Tímár Mihály, Maczkó

Makray Balázs ünnepel az Eger elleni, 1974. november 3-án játszott mérkőzésen

Gyula, Szíjgyártó Zoltán (Tóth Ernő), Nérey György. A hazai gólokat Maczkó Gyula és Tóth Ernő (büntetőből) szerezték. Teleki (Tiegelmann) Gyula végrehajtotta a bravúrt, és másodszor is az elitbe kormányozta a Lokomotívot. (Ez először 1960-ban sikerült a mesternek.)

Győzelmei dacára a közvélemény tudta, a DVSC feje fölött Damoklész kardja függ. A háttérben évek óta dolgoztak a destruktív erők, amelyek célba érésére építették tervüket, és amikor a siker bizonyossá vált, siettek kész tényként deklarálni a fúziót. 1979. június 22-én megszületett a DMVSC. Említettük imént a megyei MSZMP-apparátus akkori első titkára, Sikula György nevét, aki 1975-ben pártfeladatként szabta meg Fülöp Kornélnak, a Debreceni Baromfifeldolgozó Vállalat igazgatójának a Loki élvonalba juttatása menedzselését. A közvélemény mit sem tudott arról, hogy a paravánok mögött diplomáciai ármánykodások folynak, akár XIV. Lajos versailles-i udvarában. Sikula – egykori vasutasként becsületből – ideig-óráig megvédte a DVSC-t, támogatta ebben dr. Ács István, a Városi Tanács elnöke. Szemben velük tömörült a DMTE-t protezsáló lobbi, élén Gurbán Györggyel, az MSZMP Hajdú-Bihar Megyei Pártbizottságának egyik titkárával. Mögéje felsorakozott a három nagyvállalati vezérigazgató, Fiák László (MGM), Molnár János (TITÁSZ) és Seres György (HÁÉV). A klikk már 1973-ban be akarta kebelezni a DVSC-t. A még szilárd mozgalmi pozícióban lévő Sikula Györgynek az volt az álláspontja, hogy előbb jusson fel a Vasutas, aztán jöhet a szimbiózis. Fülöp Kornél szakosztályelnökként profi mentor módjára egyengette az utat a piros-fehérek előtt, és megteremtette a stabil anyagi alapokat számukra. Tisztességes ember volt, sokat köszönhetett neki az egyesület.

A DMVSC-t kék-sárgába bugyolálták, és a Nagyerdei stadion lett otthonává, akár a Bocskainak. A főkáderek azt szerették volna, ha az egész régió non plus ultrájává fejlődik, ám az „anyagi források ésszerű koncentrációjával” indokolt, értelmetlen központosítással csak azt érték el, hogy a közösbe kényszerített, korábban oly népszerű kis egyesületek bevégezték. (Az egyetemi és egyéb felsőoktatási klubokat is centralizálták, létrehozván a spottörténelmi léptékkel mérve kérészéletű DUSE-t.) Mivel más településeken is ugyanezt az esztelen sportpolitikát erőltették, nemigen érdemes azon tűnődni, miért sorvadt el a magyar futball.

A DVSC piros-fehér színe egyszerre nemkívánatossá vált. Rajongóit, akik a csapat első bajnoki mérkőzésére (a Vasas elleni 4-1-re) ilyen színkombinációjú lobogókkal, sálakkal érkeztek, a rendezők nem akarták beengedni. Hiába tiltotta a hatalom a régi színek viselését, a B-közép 1979-től 1989-ig tüntető módon és egységesen piros-fehérbe öltözködött, hogy következetesen a „hajrá, Loki!", vagy a „gyerünk, gyerünk, Vasutas!" csatakiáltásokat skandálja. A néhai DMTE hívei kezdetben - a Munkás által varratott és szétosztott egyforma zászlóikkal - a tábor szélére szorultak, majd egy-két év alatt asszimilálódtak.

(Esztendők múlva történt, hogy a Képes Sport téli teremtornájára - valószínűleg véletlenségből - vörös színű szerelésben futott ki a DMVSC. A tömeg őrült tapsolásba kezdett, a futballisták ellenben nem értették a detonáció okát. Miért őrjöng a publikum, és szedi szét a csarnokot, amikor még el sem kezdődött a meccs? Menyhárt Ernő a régi gárdából való volt, ő tudta a választ felforrósodott légkörre, és megcsókolta a mezét. Akkor a nyugdíjas, sokat megélt vasutasok közül többen sírva fakadtak.)

A kék-sárgában töltött évtized legjobb helyezését 1981-ben érte el a csapat, hatodikként ütött célba. A szép eredmény mellé két elégtelen is bekerült az indexébe (1983, 1988), mindkétszer kiesett. Ebben az idősávban remek szakemberek dolgoztak a Nagyerdőben, Kovács Ferenc, dr. Lakat Károly, Nagy György és Temesvári Miklós a honi edzőszakma krémjéhez tartozott.

Dr. Puskás Lajos irányításával 1985. november 17-én KK-döntőt vívott Pisában, 30 ezer tifoso előtt a Mező József - Cseke Tamás (Varga István), Nagy Lajos (Bücs Zsolt), Till Lajos, Duró József, Szűcs János, Magyar Balázs, Szabó József, Magyar Zsolt, Mörtel Béla, Benyó Sándor alkotta Debrecen. A mieink az elődöntőben Mörtel akciójával 1-0-ra legyőzték a jugoszláv NK Rijekát, a fináléban azonban 2-0-s vereséget szenvedtek az olaszoktól. Ne csodálkozzunk ezen, a kék-feketéket a 46-

KÖZKINCCSÉ TÉTETIK

A dal fontosabb

Francois Villon nem állhatott volna modellt az erkölcs szobrához, rövid életében minimum egyszer halálra ítélték. Szergej Alekszandrovics Jeszenyin rengeteg amorális dolgot művelt, hogy Baudelaire, Verlaine és Rimbaud kicsapongásairól ne is beszéljünk, viszont mindnyájan csodálatos költészettel ajándékoztak meg bennünket. Az iskolázott, halk szavú Menyhárt Ernő börtönben végezte, mert nem tudott uralkodni indulatain. Debrecenben a szurkolók - hibái ellenére - mégis szeretettel emlékeznek a cselkirályra, akit gyakorta biztattak a „táncolj, Menyus!" rigmussal. Miként vélekedett Juhász Gyula az alkotó és alkotása viszonyáról? „Nem a pacsirta fontos, csak a dal"...

szoros dán válogatott Klaus Berggreen és a negyvenháromszoros holland válogatott Willem Kieft erősítette, utóbbi be is talált Mező hálójába. A KK-ezüstöt tekinthetjük az 1902-ben alapított alföldi egylet legjelentősebb nemzetközi eredményének.

A klub 1982-es algériai útja során először hagyta el a vén kontinenst. Először és – különös geopolitikai szempontból – eleddig utoljára is. Cáfolhatatlan tény hogy 1988-ban Las Palmas környékén edzőtáborozott, majd húsz esztendő múlva Karagandában vívott kupameccset, és földrajzi értelemben egyik sem európai, ám sportpolitikai aspektusból a Kanári-szigetek és Kazahsztán is európainak számít.

1979 és 1989 között számos minőségi labdarúgó megfordult a hajdúságiak fedélzetén. Közéjük tartozott (a fejezetben már említetteken kívül): Adorján Árpád, Balogh József, Bartha András, Csiszár Imre, Dákay Ervin, Dan László, Deákvári Antal, Feledi László, Garamvölgyi Lajos, Héjas Csaba, Horváth Béla, Jankovics Sándor, Kerekes György, Kurucz Ádám, Ludánszky István, Lukács János, Márton István, Melis Béla, Moldván Miklós, Nagy II János, Paróczai Sándor, Plókai Attila, Plókai Mihály, Rostás Sándor, Sallai Sándor, Sándor Csaba, Selyem Nándor, Somogyi Mátyás, Supka Attila, Szabó László, Szűcs István, Takács Barnabás, Turtóczky Sándor, Vancsa Miklós, Varga Lehel. Közülük többen válogatottak lettek, igaz, debreceniként csupán Kiss János, Sallai Sándor és Kerekes György. Utóbbi kellő hatékonysággal forgolódott a 16-osokon belül, 1980 és 1983 között 99 mérkőzést játszott kék-sárga szerelésben

KÖZKINCCSÉ TÉTETIK

Valaki útravált belőlünk

Sok edzőt tiszteltek Debrecenben, többet közülük szerettek is. Egyiket-másikat rajongással vették körül, de a félisteneknek kijáró áhítat egyedül Garamvölgyi Lajosnak (1952. április 8.–2008. augusztus 18.) és emlékének adatott-adatik meg. Nem ő a klubtörténet legsikeresebb trénere, bár vele nyert először érmet élvonalban a DVSC (1995-ben bronzot) és Magyar Kupát (1999-ben). A népszerű férfiú iránt táplált érzelmek akkor sem változtak, amikor a Cívitasban nem kedvelt együttesek (Nyíregyháza, Békéscsaba, Zalaegerszeg) kispadján ült. Többször előfordult a máskor elképzelhetetlen: hajdúságiak tucatjai mentek át Szabolcsba szorítani a Szpari sikeréért, csak mert annak felkészítését Gara irányította. Amikor lefújták a Levszki–DVSC Bajnokok Ligája-selejtezőt, 350 magyar ünnepelt a szófiai éjszakában. Egyszerre csak spontán zengeni kezdték az elhunyt nevét. Az elcsukló hangú ultrák közül páran az égbe, angyalok honába mutattak, ahol szeretett mesterük lelke lakozik. Mert akit nagyon szeretnek, spirituálisan sohasem engedik el.

A DMVSC kerete 1986-ban. Hátsó sor (balról): Paróczai, Kiss J., Szűcs J., Sipos Tibor technikai vezető, dr. Puskás Lajos vezetőedző, Gilányi József szakosztálytitkár, Mörtel, Till, Nagy. Középső sor: Horváth, Bücs, Magyar Zs., Benyó, Supka, Szabó Béla pályaedző, Magyar B., Mohácsi, Varga, Sándor Cs., Szűcs I. Első sor: Nagy Ernő szertáros, Lakatos, Szabó L., Plókai, Cseke, Mező, Duró, Jakab, Szabó J., Vincze Ferenc gyúró

és 60 gólt rúgott. (Megjegyzés: az 1983-1984-es szezonban az NB II-ben szerepelt a DMVSC, a Gurigának becézett támadó 15 találkozón jutott szóhoz és 6 találatot ért el.)

Az identitászavaros DMVSC-s periódus (még az elődklub alapítási dátumát sem tudták pontosan behatárolni az illetékes elvtársak, ezért a különféle zászlóin három is feltűnik az évszámokból) feljutással kezdődött 1979-ben, és feljutással is ért véget 1989-ben. A válás kimondatott, ám egyáltalán nem folytak rendben a dolgok a régi-új klubban. Július 4-én sztrájkba léptek a labdarúgók, le sem vetkőztek az edzésen, és szószólójuk, Moldván Miklós kijelentette: „Az egyesület, illetve a Baráti Kör az októberi prémiumokat is februárban fizette ki nekünk. A DMVSC még mindig tartozik az áprilisi prémiumok 50 százalékával, valamint a májusi és júniusi juttatásokkal. Az az igazság, hogy a társaság megunta az időpontok állandó eltologatását, s a szüntelen halogatást.” *(Hajdú-bihari Napló 1989. július 5.)* Másnap kompromisszum született: megkapják illetményüket a focisták, ha felveszik a munkát. A két utód, a DMTE és a DVSC örökölte a kihűlt DMVSC adósságait, ígéreteit, és ott volt még a Baráti Kör is. Az általuk alkotott háromszögben pattogott a labda, mert fizetni senki sem akart, vagy ha akart volna, nemigen volt miből.

A szocializmus szép csöndben megbukott, akár a rossz pénz. Egyértelművé vált, hogy a tervgazdálkodási-csődgazdálkodási modellt fel kell váltani a liberalizált piacgazdasággal. Ami nálunk azzal járt, hogy az állam lassanként kihátrált a sportok mögül, és a birtokában lévő nagyvállalatokat, amelyeken keresztül a Kádár-érában a kluboknak szánt pénz áramlott, privatizálták, az új tulajdonosoknak pedig – tisztelet a ritka kivételnek – nem a magyar labdarúgás felvirágoztatása volt az elsődleges céljuk. Ez volt a korszak, amelyben csodákra vártunk, s romantikus hevülettel reméltük, majdcsak eljönnek közénk a Jókai-regényekben ábrázolt, kompatibilis nemzeti kapitalisták.

Az átmeneti időszakot a DVSC végigbukdácsolta. Pozitívumként értékelték hívei, hogy visszakapta nevét, színét és eredeti pályáját, még ha utóbbi fölött nem is szálltak el nyomtalanul az évtizedek. (Akadt megátalkodott debreceni drukker, aki kijelentette, hogy számára ezek a rendszerváltásnak nevezett átrendeződés legfontosabb hozadékai. Minden más - a kommunizmus bukása, a hidegháború befejeződése, az oroszok kivonulása - utánuk következik.)

1990-ben szaktanácsadóként segítette a munkát Jenei Imre, a Steaua Bucureşti, valamint a román válogatott korábbi mestere, és a Loki azzal biztosította élvonalbeli mandátumát, hogy a Dunaújváros elleni osztályozón veretlen maradt (1-1, 1-0). A következő esztendőben ismét a tűzzel játszott, akkor a ZTE-vel vívott rájátszást. Kiderült, kétszer ő sem léphet ugyanabba a patakba, mert kiesett az elitből (1-1, 1-2).

Légiósok tűntek fel a Vágóhíd utcában. Voltak közöttük igazán jó labdarúgók, például az orosz Viktor Gracsov (akit a legtöbben ukránnak vélnek), a román Gheorghe Mărginean és Dorel Toderaş. Az edzők (Nagykaposi Elemér, Szabó Béla, Ebedli Ferenc) is értették a dolgukat, a visszajutás azonban velük sem sikerült. Közben bekövetkezett, amire a legpesszimistábbak sem gondoltak, hogy hivatalos bajnoki mérkőzésen 400 fizető néző jelent meg a Vasutas-pályán! A négyszáz kilátogató zöme sem a buzdítással foglalkozott, hanem hangképző szerveinek teljes kapacitásával szidta dr. Jakab Sándor elnököt...

A merészen kísérletező Ebedli Ferenc a tehetséges ifistákra (Sándor Tamás, Dombi Tibor, Nagy Csaba, Madar Csaba, Pető Zoltán) épített, Garamvölgyi Lajos azonban hitt is bennük.

1993-ban a DVSC megnyerte az NB II Keleti csoportját, majd a grémiuma úgy döntött, hogy az NB I-ben azt Oláh Gábor utcai, korántsem gigantikus létesítményben fogadja soros ellenfeleit. 2011 nyaráig, e kósza sorok keletkezéséig ebben az építményben játszik. 1999-ben világítással szerelték fel, 2005-ben pedig kibővítették, piros meg fehér műanyag székekkel látták el szektorait. (Megújult formájában is jócskán alatta marad az európai kívánalmak.)

Meggyőzően produkált az újonc, az első nyolc fordulóban veretlen tudott maradni. A nyitó körben, a Videoton ellen így állt fel: Horváth Béla - Balogh József, Sándor Csaba, Liviu Goian, Pető Zoltán Dombi Tibor, Kondás Elemér, Sándor Tamás, Nagy Csaba, Tóth György, Vjacseszlav Medvid. A 2-1-es sikert arató csapatba beszállt Viktor Gracsov és Emil Răducu. Hatalmas erősítést jelentett a négy nyelven beszélő, rendkívül intelligens román védő, Goian megszerzése. Sokan Debrecenben Liviut tartják a DVSC-ben valaha pályára lépő legszimpatikusabb légiósnak. Szeptemberben a klub hét reménysége bekerült az olimpiai válogatott bővebb keretébe: Dombi Tibor, Madar Csaba, Nagy Csaba, Pető Zoltán, Sándor Tamás, Szatmári Csaba és Tóth Attila. A Garamvölgyi-féle Lokinak nem voltak titkai. Egységes volt, a lefújásig zakatolt, sokszor oktrojálta akaratát ellenfeleire. Ezzel is magyarázható a 6200-as nézőátlaga, amely - a pálya akkori kapacitását alapul véve - sűrűn telt házat jelentett. Ha sikerül hamarabb kölcsönvenni a besztercei Gloriától az 1994-es román kupadöntő győztes találatát szerző Nicu Ileát, a 7. helynél előrébb végez a garnitúra. Sándor Tamás feltartóztathatatlanul játszott, szórta a gólokat. Másodállásban tette, eredeti reszortja ugyanis az irányítás volt. (Hajlunk

adidas
MÁV
EPONA
OTP

Madar Csaba, Sándor Tamás, Pető Zoltán, Szatmári Csaba és Dombi Tibor – a Loki olimpiai válogatottjai a kilencvenes évek közepén

arra, hogy a Tobénak becézett klasszist nevezzük minden idők legjobb debreceni születésű labdarúgójának. Ugyanakkor sajnáljuk, hogy korunknál fogva nem láthattuk Móré Jánost és Komlóssy Imrét futballozni.)

1995-ben bronzérmes lett a DVSC, abban a fázisban a hétezres határ fölé szökkent a meccsenkénti nézettsége. 1994. november 6-án az FTC elleni 2-0-t például tízezren látták, és akik kint voltak, tanúsíthatják, hogy moccanni sem lehetett az „ékszerdobozban”. Isteni csoda, hogy senkit sem taposott el vagy nyomott össze a tömeg! Ekként festett a bronzos Lokomotív alapformációja: Horváth Béla - Vadicska Zsolt, Liviu Goian, Sándor Csaba, Pető Zoltán, Madar Csaba, Vjacseszlav Medvid, Sándor Tamás, Arany László, Dombi Tibor, Nicolae Cornel Ilea.

Az évtized közepén hat fővárosi közé ékelődve, amolyan előretolt helyőrségként tartotta a vidéki frontot a Loki, 1996-ban a 4. helyen, 1997-ben az 5. helyen végzett. (Arra az időre végérvényesen megszűnt a korábban a különféle minisztériumok által támogatott budapesti mamutklubok monopolhelyzete. Sőt a 2011-2012-es bajnokságra történelmi mélységbe zuhant a magyar metropolis labdarúgása, hiszen a kezdetek óta sohasem fordult elő, hogy csak négy csapat képviselje színeit az első osztályban. Nem az elvtelen provincializmus diktálja: ha a lakossági számarányokat vesszük figyelembe, hogy tudniillik az ország népességének 80 százaléka nem a falai között él, a maradék négy is sok.)

Az 1990-es évek utolsó harmadára besurrant a Nagyerdőbe a gazdasági recesszió. Nem egyedül jött, ügyeket hozott magával. Az Erdei Zoltán ügyvezető elnök vezette menedzsment és az eponás főszponzor által ígért masszív financiális háttér nem volt több népmesei motívumnál, miközben egyik botrány a másik után korbácsolt indulatokat. Garamvölgyi Lajos távozott Debrecenből, a körülmények kényszerítették rá. Madar Csaba az MTK-hoz igazolt, „búcsúintése” a nyugati lelátó felé szalonképtelenre sikerült. Sándor Tamás, az 1997-es év játékosa Torinóba szerződött, a helyi újság 160 milliós bizniszről tudott. *(Hajdú-bihari Napló 1997. június 13.)* Garamvölgyi posztjára Dunai II Antal került. A hajdani újpesti center nem sokáig időzött a debreceni kispadon, a helyét Herczeg András foglalta el, aki akkor még híján volt azoknak a tapasztalatoknak, amelyek bő évtized múlva a DVSC története legsikeresebb szakemberévé avatták. (Az idehaza dúló licencmizéria miatt 2008-ban a státusát szakmai igazgatóként definiálták.)

A romlás megkezdődött, s mivel lehetetlennek tűnt az eladósodási folyamat feltartóztatása, a tönk szélére sodródott a Lokomotív. A drukkerek gyakorta demonstráltak, a káosz uralta az Oláh Gábor utcát. (Az ismétlődő skandalumokkor a rohamrendőrök unott rutinnal zavarták szanaszéjjel a tüntetőket.) Ugyanakkor jelzi a játékosállomány kvalitásait, hogy a gátló tényezők dacára sem voltak kiesési gondjai, és az UEFA Intertotó-kupában kivágta a rezet. Mindenki tudta például, hogy az NDK utolsó bajnokával, a Hansa Rostockkal szemben nem túl jók a kilátásai. Növelte a gondokat Szabó Tibor Diósgyőrbe igazolása, a mondén életmódot folytató Zoran Djurisics elküldése, Liviu Goian és Kiss Zoltán eltiltása. „Az esélytelenek nyugalmával játszhatunk" - ragadta meg a szituáció pozitívumát Herczeg András. *(Hajdú-bihari Napló 1998. július 18.)*

Pompás hangulatban, 6000 drukker előtt csapott össze a két fél, az olasz Fiorenzo Treossi játékvezető felügyelete mellett. A DVSC együttese: Fekete Róbert – Dan Stupar, Pető Zoltán, Szatmári Csaba, Sándor Csaba, Vadicska Zsolt, Dombi Tibor, Bagoly Gábor (Benczik Zsolt), Böőr Zoltán, Csehi Zoltán, Nicolae Ilea. Az 50. percben a lobogó hajú Vadicska Zsolt megszerezte a vezető találatot, melyre válasz a nigériai válogatott Agali részéről a 86. percben érkezett (1-1). Ewald Lienen, a németek edzője: „Nem udvariasságból mondom, de véleményem szerint teljesen nyílt a továbbjutás kérdése." Herczeg András kissé csalódott volt: „Sajnálom, hogy nem lett még szebb ez a délután." *(Hajdú-bihari Napló 1998. július 20.)* Berti Vogts, a ZDF szakkommentátora: „A Rostocknak szerencséje volt." (Vogts ki nem állhatja Lienent.)

1998. július 25-én „sporttörténelmi bravúrt" *(Hajdú-bihari Napló)* hajtott végre a Loki, idegenben győzedelmeskedett 2-1-re a Bundesliga I. osztály 6. helyezettje ellen.

Egy esztendő múlva, 1999. május 20-án újabb aranyfejezetet írt a DVSC önnön históriáskönyvébe azzal, hogy megnyerte a Magyar Kupát. A váci éjszaka hősei: Téglási Gábor – Bodnár László (Szatmári Csaba), Liviu Goian, Sándor Csaba, Pető Zoltán, Vadicska, Zsolt, Böőr Zoltán, Bagoly Gábor, Dombi Tibor, Radu Sabo (Csehi Zoltán), Nicolae Ilea.

A 12 000 nézőből hétezer Debrecenből érkezett, a hangulat fergeteges volt. És a diabolikus kulisszák előtt is méltó ellenfele volt a Lokinak a második ligás Lombard Tatabánya! A piros-fehérek góljait Bagoly és Vadicska adresszálta, a kék-fehérekét Kiprich József. A finálét Puhl Sándor vezette, a cívisek szerint kifogástalanul. Homlokegyenest más véleményt hangoztatott a komáromiak direkciója és habozás nélkül óvott. A petíció benyújtása után pár nappal Garamvölgyi Lajos, a Dunakanyarból trófeával hazatérő hadvezér reflexiója így hangzott: „Nem izgulok. Mitől is félnék? Hallott már valaki olyasmiről, hogy a kupadöntő lefújása után átadott serleget és aranyérmeket utólag visszaveszik, a meccset pedig érvénytelenítik? Ez még nálunk sem történhet meg." Nem is történt.

Az önkormányzat, a Loki-páholy és a különböző cégek szerepvállalásának köszönhetően megmenekült a krachtól az egyesület. Morbid is lett volna, ha épp fennállása legnagyobb diadala, a Magyar Kupa elhódítása évében jutott volna ebek harmincadjára. Az UEFA-kupára azonban nemhogy erősödött volna a csapat, inkább meggyengült. Az ügynökök eladták Dombi Tibort az Eintracht Frankfurtnak, Kiss Zoltán a belga Germinal Beerschothoz, Nicu Ilea az MTK-hoz ment. Garamvölgyi mester is gondolkodott a váltáson, aztán a szívére hallgatott, nem az eszére, és a DVSC-nél maradt. Kristálytiszta elhivatottságból.

A VfL Wolfsburg ellen az UEFA-kupában három részsikert elkönyvelhetett a gárda és a hatalmas adósságot megöröklő új kabinetje, az 1999. augusztus 1-jétől működő DVSC Futball Szervező Részvénytársaság:

1. El tudott utazni a csapat Németországba, ahol nem verték ronggyá (0-2). 2. Debrecenben Radu Sabo duplájával legyűrte a „farkasokat" 2-1-re. (Tíz hónap leforgása alatt két bundesligást fektetett két vállra nemzetközi kupameccsen.) 3. A lóhalálában felhúzott világítást még időben átadták, így a televíziós közvetítés és egyéb szerződések révén százmilliós bevételhez jutott. (A pénzből persze nem sok maradt a kasszájában, az építkezésekért és sok minden másért fizetnie kellett.)

A 2001-es esztendő megint hektikusra sikeredett, megidézett menynyet és poklot.

Június 13-án pirosba és fehérbe öltözködött az Üllői út, legalább ötezer hajdúsági özönlötte el. A ferencvárosiak fellegvárában megrendezett serlegdöntőben a Lokomotív 5-2-re elintézte a Videotont. A IX. kerületi csata megvívói: Balogh János - Bernáth Csaba, Kovács Norbert, Ljubisa Alekszics, Szatmári Csaba, Ulveczki Zoltán, Vadicska Zsolt, Szabó II Zsolt (Turján Gábor), Böőr Zoltán (Hanák Viktor), Kerekes Zsombor (Sándor Csaba), Bajzát Péter. Góllövők: Bajzát (2), Szatmári, Ulveczki, Kerekes.

Egy hét múlva jött derűre aború, Pajkos János friss kupagyőztesei elméletben kiestek az NB I-ből, miután képtelenek voltak nyerni Kispesten (0-0). Más kérdés, hogy a Magyarországon élők pontosan tudják, hazájukban csak az biztos, ami megtörtént. Sőt az sem mindig, utólag is lehet a történéseket különböző szempontok alapján értelmezni, csoportosítani, átértékelni. A gyakorlat ezúttal is másként festett, mint a teória vagy az etika, hamar kiderült, hogy a BKV Előre nem vállalja az élvonalbeli szereplést, és „jótékony" visszakozása a legjobbak között marasztalta a DVSC-t. Mi több, innét számítják valódi virágkorát! A közlekedésiek nagyvonalú döntése mellett a debreceni klub reneszánszához szükséges volt a stabil gazdasági háttér megteremtése, és hogy ez így történt, abban Szima Gábor színrelépése jelentette a kulcsmomentumot. A létavértesi üzletember saját bevallása szerint heti 15-20 órát áldoz csapata ügyeinek intézésére, noha megvannak erre a munkára a beosztottjai. Gyermekkorától rajongója az egyesületnek, sűrűn kint van az edzéseken is, mert imádja a futballt. 2001

Vadicska Zsolt

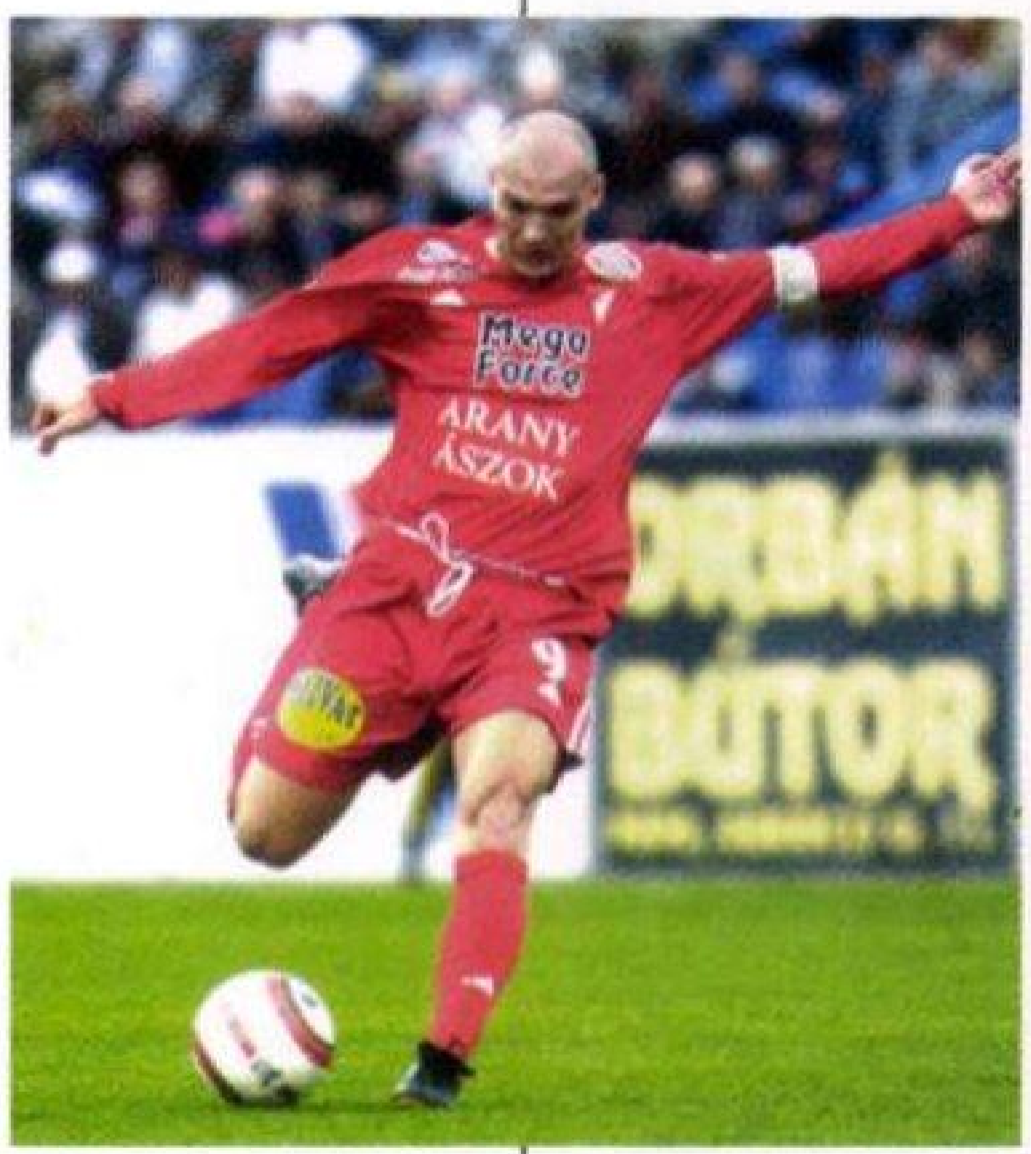
Sándor Tamás

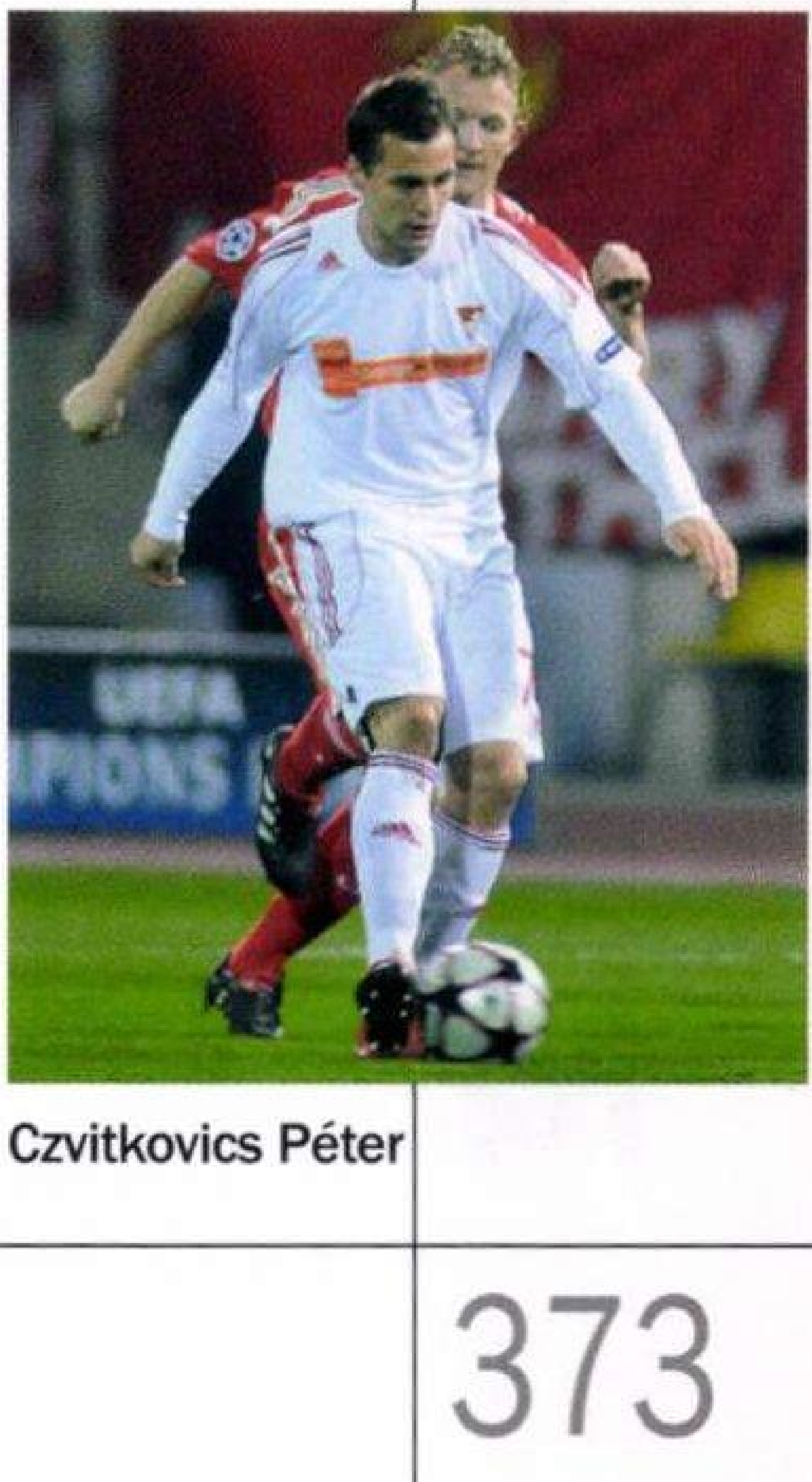
Czvitkovics Péter

augusztusában vette át a DVSC Futball Szervező Részvénytársaságot ifjabb Makray Balázstól, 2002. januártól ő a klub tulajdonosa és elnöke. Általában kerüli a közszereplést, ritka korai interjúinak egyikében mégis bajnoki címről és emlékezetes nemzetközi szereplésről beszélt. Nem sokan hittek neki. Azóta idehaza érmeket halmozott rakásra a Lokomotív, bejutott a Bajnokok Ligájába és az Európa-ligába, kétszer is demoralizálta Hajduk Splitet (3-0, 5-0), oda-vissza elverte a Varasdot, a Levszki Szófiát és a Liteksz Lovecset. Kiütötte a nemzetközi kupából a sokkal esélyesebbnek vélt PAOK Szalonikit és Kalmar FF-t, legyőzte 2-0-ra a Sampdoriát. És akik bő évtizede fantasztának tartották Szima urat, mosolyogtak a szavain, ma is nyugodtan megtehetik. Ha kedvelik az alföldi piros-fehéreket, örömükben, ha nem kedvelik őket, kínjukban...

2001 nyarán rengeteg labdarúgó érkezett az Oláh Gábor utcába. Az al-Kaida akciója miatt fekete szeptembernek nevezett hónapban a hajdúbandérium (Bíró Szabolcs – Bernáth Csaba, Kuttor Attila, Szatmári Csaba, Ljubisa Alekszics, Plókai Attila, Böőr Zoltán, Ulveczki Zoltán, Bajzát Péter, Kerekes Zsombor, Tiber Krisztián) bravúrt hajtott végre. Táblás ház, 7000 drukker előtt 3-1-re megverte a bivalyerős Girondins Bordeaux-t, de így sem tudott továbbmenni, mert előtte Aquitaniában összezúzódott (1-5).

Szentes Lázár Debrecenbe hozatala, menesztése, tevékenységének és habitusának megítélése távozása óta szekértáborokra osztja a cívisvárosi futballtársadalmat. Hívei szerint ő rakta le a későbbi bajnokcsapat alapjait, MK-döntőt vívott, és az általa irányított legénység az UEFA-kupában megélte a tavaszt. (Még 2004-ben történt, és az FC Bruges búcsúztatta el a sorozattól. A Videoton 1985-ös UEFA-kupa-döntőbe jutása óta honi alakulat ezt nem mondhatja el magáról.) Ellenzéke viszont a statisztikára hi-

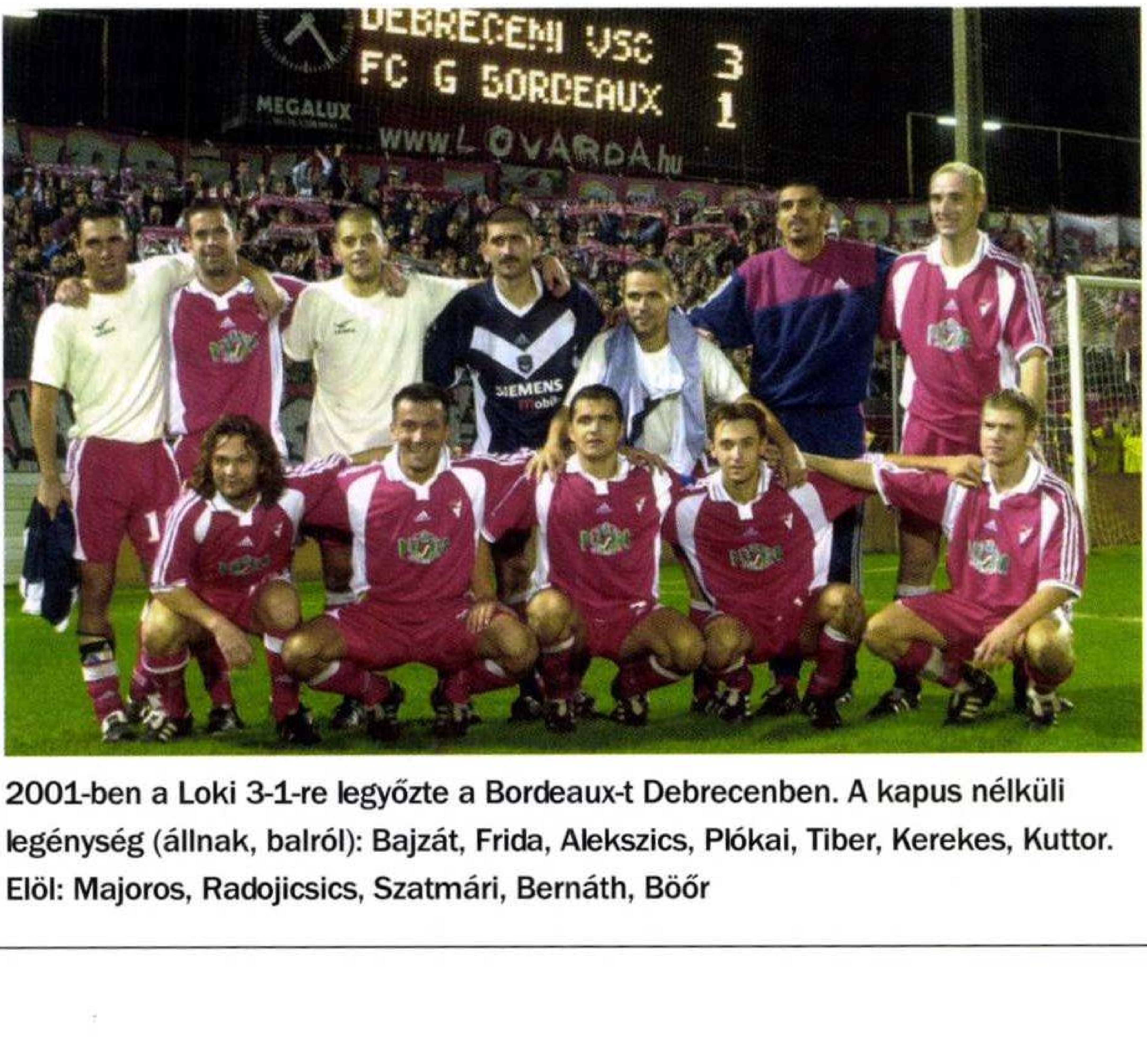

2001-ben a Loki 3-1-re legyőzte a Bordeaux-t Debrecenben. A kapus nélküli legénység (állnak, balról): Bajzát, Frida, Alekszics, Plókai, Tiber, Kerekes, Kuttor. Elöl: Majoros, Radojicsics, Szatmári, Bernáth, Böőr

KÖZKINCCSÉ TÉTETIK

Nem mindenkinek (volt) kényelmes a debreceni kispad

Helybéli specifikum, hogy Debrecenben azok az edzők arattak babérokat és örvendtek népszerűségnek szurkolói berkekben, akik valamilyen formában kötődtek a Vasutashoz vagy a városhoz. Közéjük sorolható Palotás (Pavnicza) István, Móré (Moóré) János, Sidlik István, Teleki (Tiegelmann) Gyula, Domán Gyula, Komlóssy Imre, Nagykaposi Elemér, Leányvári (Ligacs) László, id. Makray Balázs, Kertész Tamás, Nagy György, Temesvári Miklós, Garamvölgyi Lajos, Herczeg András, Supka Attila. A máshonnét érkezett, „idegen" brigadérosok közül Lyka Antalt, Marosvári (Marksteiner) Bélát, Pyber Istvánt, Kovács Ferencet és Ebedli Ferencet kedvelték a labdarúgók meg a drukkerek. Aztán akadtak máshol sikereket elkönyvelő szaktekintélyek, akik a Hajdúságban - valami oknál fogva - nem tudták magukat elfogadtatni. Ebbe a csoportba tartozik Bányai (Breier) Nándor, dr. Lakat Károly, dr. Puskás Lajos, Kiss László, Dunai II Antal, Komjáti András, Dajka László. A két cseh, Miroslav Beránek és Zdenek Scasny is utóbbiak stábját gyarapítja, még akkor is, ha a különben szimpatikus Beránek magyar bajnoki címet nyert. Mit rónak fel bűnéül az értők a DVSC első külföldi trénerének? Hogy eltaktikázta a Honvéddal szembeni kupadöntőt Újpesten, holott gárdája az elsőrangú labdarúgóival (Sándor Tamás, Mészáros Norbert, Bernáth Csaba, Leandro, Dzsudzsák Balázs, Ibrahima Sidibe) a 2007-es finálé esélyese volt; hogy nem tudott bejutni a BL-be, ámbár a svéd IF Elfsborg nem tűnt leküzdhetetlen akadálynak.

Lukács László főszurkoló, a Tankcsapda frontembere

vatkozik, azt hangoztatván, hogy bármennyire is kvalifikált szakember, a DVSC-vel elveszítette a bajnokságot és a Magyar Kupát. Utóbbit rossz döntései és elhibázott stratégiája miatt. Egyébként edzői pályafutása folyamán - a tengersok hasznos tapasztalatot kivéve - nem nyert semmit.

A Debreceni VSC 2003 és 2011 között megtett útját érmekkel, trófeákkal borították be a labdarúgók, nem akadt esztendő, amikor ne szereztek volna valamilyen medaliont. Íme, a kincstári kivonat:

2003: bajnoki bronz, Magyar Kupa-ezüst.
2004: bajnoki bronz.
2005: bajnoki arany, Szuperkupa.
2006: bajnoki arany, Szuperkupa.
2007: bajnoki arany, Magyar Kupa-ezüst, Szuperkupa.
2008: bajnoki ezüst, Magyar Kupa, Ligakupa-ezüst, Szuperkupa-ezüst.
2009: bajnoki arany, Szuperkupa.
2010: bajnoki arany, Magyar Kupa, Ligakupa, Szuperkupa.
2011: Ligakupa-ezüst.

S a teljességre törekvőknek még tegyük hozzá: 2003, 2004 és 2011 leghidegebb napjaiban a Loki a nagypályás babérok mellé csak nevében kispályást is szerzett: a Tél bajnoka lett az MLSZ teremtornáját megnyerve.

Varga József Montolivo ellen

Több kritikus arra az álláspontra helyezkedett eme remeklések kapcsán, hogy csak azért következhettek be, mert a fővárosi klubok nagyon visszaestek, a Ferencvárost pedig kizárták az élvonalból. Ha jól belegondolunk, ebben mély bölcsesség rejlik, hiszen valamelyik csapatnak csak meg kellett nyernie az NB I-et, és ha erre a budapestiek képtelenek voltak, akkor - a formális logika alapján - nem budapestinek kellett megnyernie. A másik szakértői vélemény még „autentikusabb": nem a DVSC vívta ki a bajnoki aranyakat, hanem ellenfelei bukták el azokat. Logikailag ezzel sincs gond, mert a világon mindenütt így történik: az egyik megnyeri, a többiek elveszítik. A 2004-2005-ös szezont például 6 pont előnnyel zárta az FTC előtt. 19 győzelmet aratott (a mezőnyből senki sem nyert ennyiszer), 57 gólt lőtt (csak az Újpest szerzett hárommal többet), 25 találatot szedett be a védelme (ez volt az egész ligában a legkevesebb). Vajon mit kellett volna tennie ahhoz, hogy megérdemelje a titulust?

A Pécs elleni 3-1-es győzelmét és első megkoronázását 2005. május 21-én éjjel 35-40 ezer szurkoló ünnepelte a Kossuth téren és a Piac utcán, valamint a helység összes szórakozóhelyén.

Az viszont igaz, hogy a 2006-os címvédéséhez kellett a Videoton győzelme az Újpest ellen, és dőreség volna tagadni, hogy négy esztendő múlva újfent a fehérvári brigád segítette trónusa megóvásához a Vasutast azzal, hogy elcsúszott Győrben.

2010. május 23. furcsa napként vonult a kecskeméti futballmitológiába. Kora délutánra legalább 3000 debreceni szállta meg a „hírös várost", mindenki tudta, ha diadalt ül a mumus lilák fölött a Loki, övé a bajnoki diadém. Nos, nem tette, hanem kikapott 1-0-ra. Mi ebben a rendhagyó? A hajdúságiakkal zsúfolt kanyarban szinte mindenki a mobiltelefonján csüngött, rengetegen a pályának háttal állva hallgatták a győri híreket, mintha a labdatéren dúló ütközet már senkit sem izgatna.

Az első BL-mérkőzés előtt, az Anfield Roadon, 2009. szeptember 16-án. Balról: Polekszics, Coulibaly, Fodor, Mészáros, Czvitkovics, Bodnár, Leandro, Ramos, Szakály, Komlósi, Kiss

A 82. percben rettenetes ordítás rázta meg a Széktói stadion falait, akkor szerzett vezetést az ETO. Soha annyi cívis nem fohászkodott a kisalföldiek sikeréért, mint azon a különös pünkösdvasárnapon. Mivel egyik helyszínen sem változott az eredmény, Herczeg András fiai elbukták a kunsági csatájukat, megnyerték ellenben a háborút.

A 2010-2011-es szezonban a dúsan terített asztalokhoz szokatott kálomistáknak hígabb koszttal kellett megbarátkozniuk. Be kellett érniük az Európa-liga szerepléssel, edzőváltásokkal, a Tél bajnoka címmel, Ligakupa-ezüsttel, az élvonal 5. helyével. Pofonegyszerű művelet összefüggést kimutatni a böjtös menü és a hosszú idő után ötezer alá süllyedő nézőátlag között.

A hajdúsági klub mindig híres volt utánpótlás-neveléséről. Csupán az utóbbi két évtizedet számítva nagyválogatott, utánpótlás-válogatott vagy azok közelébe jutó játékosok sorát „építette fel" labdarúgásunk számára: Sándor Csaba (317 NB I-es bajnokijával 2011-ben a második helyen áll a DVSC szereplési öröklistáján), Vancsa Miklós, Plókai Attila, Váczi Zoltán, Ulveczki Zoltán, Sándor Tamás, Dombi Tibor, Madar Csaba, Szatmári Csaba, Pető Zoltán, Siklósi Csaba, Böőr Zoltán, Bodnár László, Bernáth Csaba, Balogh János, Kiss Zoltán, Kulcsár Tamás, Madar Tamás, Máté Péter, Tisza Tibor, Jeremiás Gergő, Tőzsér Dániel, Dzsudzsák Balázs, Rezes László, Szilágyi Péter, Varga József, Bódi Ádám, Nagy Zoltán, Korhut Mihály.

A hithű lokisták máig sem tudják az okát, hogy közülük Tisza Tibor, Jeremiás Gergő, Tőzsér Dániel és Kulcsár Tamás miért nem kapott több bizalmat a szakvezetéstől. (Igaz, Kulcsár időközben visszatért szülővárosa csapatához.)

Lényegében Debrecenben érett közismert és megbecsült futballistává, illetve az Oláh Gábor utcában teljesedett ki karrierje Vadicska Zsoltnak, Arany Lászlónak, Bagoly Gábornak, Bajzát Péternek, Kerekes Zsombornak, Czvitkovics Péternek, Mészáros Norbertnek, Éger Lászlónak, Csernyánszki Norbertnek, Nikolov Balázsnak, Szakály Péternek, Laczkó Zsoltnak, Rudolf Gergelynek. (A Rudinak becézett csatárról köztudott, hogy nyíregyházi születésűként lett a debreceniek kedvence. Csak pár remekbe szabott gól szükségeltetett hozzá!)

Akadtak harcosok, akik új impulzusokat merítettek a cívisvárosi miliőből. Közéjük sorolható Szekeres Tamás, Selymes Tibor, Bíró Szabolcs, Kuttor Attila, Hanák Viktor, Komlósi Ádám, Virág Béla, Halmosi Péter, valamint a futballmagyarrá lett Leandro de Almeida és Habi Ronald.

Természetesen nem mindegyik DVSC-s igazolás vált be, a közvélemény szerint jóval többre lett volna képes Sira István, Tiber Krisztián, Szabó Tibor, Czanik Károly, Szabó II Zsolt, Szanyó Károly, Vincze Gábor, Balassa Péter, Turján György, Andorka Péter, Szabó Ottó, Balog Zsolt, László András, Sitku Illés, Ferenczi István, Zsolnai Róbert, Oláh Lóránt és főként Kabát Péter. A hajdúsági rajongók számára egyértelmű csalódást okozott Jámbor László kondíciótréner (korábban az Ajaxnál szorgoskodott) és dr. Bartha Csaba sportigazgató tevékenysége. Utóbbi rövid regnálása alatt adminisztrációs bakik irányítottak a kelleténél nagyobb médiafigyelmet a klubra. Ilyen volt a Rudolf-ügy, aztán Mészáros és Polekszics kálváriajárása és eltiltása, végül a Máté-ügy. Nem állítjuk, mert nem volna igaz, hogy mindegyikért kizárólag a sportigazgató a felelős, hisz amikor Rudolf Gergő szerződését megalkották, és szövegébe bekerült az ominózus számtani hiba (2007+4=2010), még nem is volt a Vasutasnál, ám akkor robbant fel a hajótest alatti úszóbomba, amikor dr. Bartha állt a kormánykeréknél. Pechére! 2011 nyarán a sors a Megyeri útra vezérelte. Nem jelenthetjük ki, hogy vele együtt az idill is beköltözött a „violák" hajlékába.

Egyetlen férfiú mondhatja el magáról, hogy 1993-tól számítva valamennyi élvonalban aratott Loki-sikerhez köze volt. Eltalálnák, ki lehet ő? Nos, Horváth Béláról van szó, aki előbb kapusként, majd technikai vezetőként vállalt részt a diadalokból.

A III. évezred multikulturális labdarúgásában megszokottak az idegenlégiósok. Magyarországot messze nem a legjobbak veszik célba, sőt amikor egy-két márkásabb név véletlenül idetéved, azonnal csalafintaságra gyanakodunk. Tolulnak a kérdések: miért jön ez hozzánk, miért nem megy inkább Luxemburgba, Máltára, Izlandra, Albániába vagy Liechtensteinbe? (Ezekben a „focibirodalmakban" is többet lehet keresni a futballal, mint a magunk interkulturális bajnokságában.)

Debrecenben is szolgáltak külföldi zsoldosok, akik rövidebb-hosszabb ideig hasznára voltak a kollektívának: Viktor Gracsov, Liviu Goian, Nicolae Ilea, Radu Sabo, Dragan Radojicsics, Sandro Tomic, Habi Ronald, Leandro de Almeida, Ibrahima Sidibe, Igor Bogdanovics. Megemlítendő, hogy két labdarúgó (a román Sabin Ilie és a kameruni Dorge Rostand Kouemaha) a kevés idő alatt is, amit a klubban töltött, jó benyomást tett a drukkerekre. A jelenlegiek közül Dajan Simac, Adamo Coulibaly, Nenad Novakovics, Luis Ramos és Yannick Mbengono jelent erősítést.

Persze a Cívitasban is jutottak szóhoz „janicsárok", akikről hamar kiderült, nem jobbak, nem képzettebbek a mi fiainknál. Egyik-másik alakításait látva a nézők zavarodottan vakargatták a fejüket, sehogyan sem

TÖBB MINT LEGENDA

Szólók és dobszólók

Dombi Tibor (1973. november 11.–) az egyetlen a nagy generációból, az 1996-os atlantai olimpián szereplő debreceni kvintettből, aki ma is aktív labdarúgója a DVSC-nek. 2011 novemberéig 415 mérkőzésen lépett pályára piros-fehérben a magyar élvonalban, és 31 gól fűződik nevéhez. Címeres dresszben feszítve 35 alkalommal hallgathatta a Himnuszt, a válogatottban egy találatot ért el. Idehaza csak a Lokiban futballozott, külföldön az Eintracht Frankfurt és az FC Utrecht profijaként száguldozott. (Bevallása szerint 11 másodpercen belül futja a százat, bár idejét hivatalosan sohasem mérték.) A Vasutas 1993 és 2011 között begyűjtött összes érméből jutott neki, kivéve a 2001-es kupagyőzelem medálját. A Kicsinek vagy Bombázónak becézett jobbszélső tehát három klubrekordot (NB I-es szerep-

A Franciaországból érkezett Rudolf Gergely a Lokiban lett a magyar futball sztárja

értették, miféle ördögi machinációknak köszönhetően kerülhetett a jövevény a Nagyerdőbe. Magunk között szólva feledhető (máskor meg bosszantó) produkciót nyújtott piros-fehérben Flávio Pim, Leonardo, Tulio, Jimmy Jones Tchana, Thierry Issiémou, Thorsten Flick, Jörg Schmidt, Franciel Rodrigo Hengemühle, Dudu MacPherlin Omagbemi, Eugene Salami, Daniel Chigou, Etogo Essama Awoundza, Relu Vasile Buliga, Ilie Cornel Casoltan, Djordje Pantics és Mindaugas Malinauskas.

A DVSC nemzetközi szerepléséről az előzőekben esett szó, hogy szerzett pár értékes skalpot, és végrehajtott néhány visszhangos bravúrt. Európa elitjéhez tartozó együtteseket hozott Budapestre, a Manchester United, a Liverpool, a Fiorentina, a Sampdoria és a PSV Eindhoven nyert kontinentális tornát, de az FC Basel vagy az

lési, válogatottsági, éremhalmozási) vallhat a magáénak! Rendhagyó eset, hogy jelenlegi pályaedzőjével, legjobb barátjával, Sándor Tamással egy zenekarban játszik. A Wyrfarkas 2003 decemberében kezdte, Tibike dobol, Tobe basszusgitározik a műkedvelő trióban. Akik hallották őket, a feszületre megesküsznek, hogy nem tévesztettek pályát, és hogy a nevük tökéletes leképeződése „muzsikájuknak". Kivált teliholdas éjszakákon...

Pearl
Pearl

A Loki a Liverpool elleni, budapesti mérkőzésen. Állnak, balról: Polekszics, Mészáros, Mijadinoski, Fodor, Laczkó, Kiss. Elöl: Czvitkovics, Szakály, Szélesi, Bodnár, Rudolf

Olympique Lyon is magas árfolyamot képvisel az internacionális futballtőzsdén. És itt elérkeztünk a debreceniek szívfájdalmához, az „édes otthon" kérdésköréhez. Semmiképpen sem szabad figyelmen kívül hagynunk, hogy a piros-fehérek a Bajnokok Ligájában és az Európa-ligában a „hazai" mérkőzéseiket kénytelenek voltak semleges pályákon megrendezni. A fővárosi BL-találkozókra rendszeresen 15-20 ezer lokista utazott el, ugyanakkor a szürkébbik kupaszéria nem hozta őket lázba, miként más honi drukkereket sem. Nem árt azonban tudni, hogy a néhai Népstadionban egyáltalán nem futott a DVSC sze-

TÖBB MINT LEGENDA

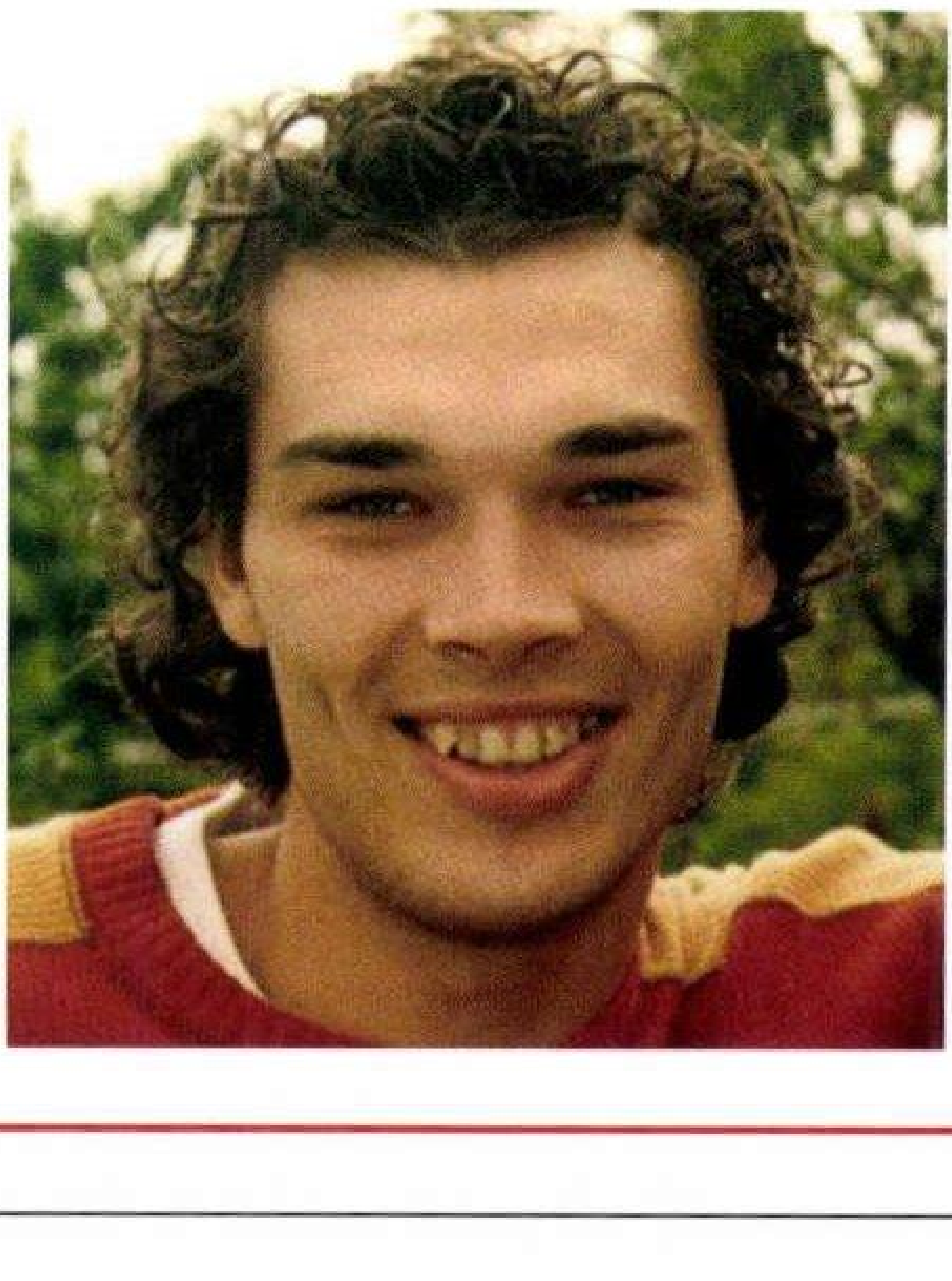

Karnagyból másodhegedűs

Sándor Tamás (1974. június 20.–) 275 bajnoki mérkőzésen viselte az élvonalban a DVSC uniformisát, fellépésein 88 gólt jegyzett. Ez klubrekord. Az 1996-os atlantai olimpián szereplő magyar együttes egyik oszlopa volt. 1997-ben idehaza az év játékosának választották. A nagyválogatottban csak 11-szer jutott lehetőséghez, holott rendkívüli képességei többre predesztinálták volna. Külföldön a Torino Calcio, a Gençlerbirligi Spor Kulübü és a Beitar Jerusalem színeiben kamatoztatta tehetsé-

KÖZKINCCSÉ TÉTETIK

Mesteri legek

Palotás (Pavnicza) István parancsnokolt a DVSC kapitányi hídján, amikor a gárda először került fel az NB I-be. Tisztázatlan, hogy a feljutás napján miért állították a helyére Móré (Moóré) Jánost. Az iskolateremtő tehetséggel áldott Palotás István ötször volt a Vasutas trénere. (Vannak statisztikusok, akik szerint hatszor.) Garamvölgyi Lajossal szerzett először érmet a Loki az élvonalban, majd vele nyerte első Magyar Kupáját is. Supka Attila irányításával először lett Magyarország bajnoka az együttes, és meg is védte büszke trónusát, tehát mester és tanítványai dupláztak. Herczeg András több leget is a magáénak tudhat. Szintén duplázott, hiszen 2009-ben és 2010-ben is bajnok volt. A 2010-es teljesítményét honi szakember egyhamar nemigen szárnyalja túl: a bajnoki arany és a Magyar Kupa mellé elhódította a Ligakupát és a Szuperkupát is. Mesternégyes! Tetejébe a Bandikának becézett stratéga juttatta a piros-fehéreket 2009-ben a Bajnokok Ligájába, majd egy esztendőre rá az Európa-ligába. Hogy a legeken túl mi a közös a négyekben? Mindnyájan futballoztak is a klubban.

Bernáth Csaba

kere. Jellemző, hogy az omlatag betonkatedrálisban első tétmeccses győzelmét a Levszki Szófia ellen aratta 2009. augusztus 25-én, míg az első, magyar klub ellen kivívott sikerét a 2010-es kupadöntőn könyvelhette el a ZTE ellen.

Külhoni meneteléseire változó létszámban kísérték el kedvenceiket a lokisták. Amíg Liverpoolban 3000, Manchesterben és Firenzében 2000, Bruges-ben 1500, Splitben 1000, Varasdon, Bernben és Eindhovenben 500-550, Szalonikiben, Szkopjéban, Szófiában, Lyonban és Genovában 300-350 hazánkfia buzdította a Lokomotívot, addig Donyeckben csupán

Kiss Zoltán

gét. Mielőtt kiszerződött volna Piemontba, megígérte a lokistáknak, hogy pár esztendő múlva hazatér közéjük, és bajnoki címre vezeti a DVSC-t. Azt is hozzátette, egyetlen rivális csapat szerelését sem fogja magára ölteni. Mindkét ígéretét betartotta. Nem véletlenül tartja őt a településen felcseperedett fiatalabb drukkernemzedék minden idők legjobb debreceni születésű labdarúgójának. A Tobénak becézett klasszis a legszebb hajdúsági futballhagyományok megtestesítője volt, ugyanakkor sohasem vált hírneve foglyává. Amiként kezdte, végig az maradt. Illetve dehogyis maradt! Egykoron ő vezényelte a „debreceni szimfonikusok" gálaelőadásait, hogy visszavonulása után az edzői szakma felé orientálódjon. Jelenleg hajdani csapattársa, Kondás Elemér adjutánsaként, a DVSC pályaedzőjeként dolgozik. A tanulópénzt fizeti, momentán másodhegedűs. Szokatlan szerep ez Sándor Tamásnak, de az idő neki dolgozik. Ösztöneink azt súgják, trénerként is sokra viszi. Lesz ő még prímhegedűs!

Herczeg András edző

50, Lovecsben 47, Tallinnban, Borasban és Kalmarban 35-40, Nagyszombatban 20, Harkovban 17, Karagandában 6 drukker tette ugyanezt.

Az ezredforduló utáni hajdúsereg legemlékezetesebb huszárvágása kétségkívül a Hajduk Split dalmáciai lefejezése volt. (Hogy maradjunk a militáns megközelítésnél.) 2005. augusztus 3-án (24 ezer tomboló torcida és ezrednyi cívis előtt) a Csernyánszki - Nikolov, Éger, Máté, Szatmári - Dombi, Vukmir, Sándor Tamás, Halmosi (Böőr) - Bogdanovics (Kiss Zoltán), Kerekes (Sidibe) összetétel az adriai tengerpart szikláiba döngölte a horvátokat. Gólszerzők: Halmosi (2), Kerekes, Kiss és Böőr. (Spalato fehérei azelőtt sohasem kaptak ki nemzetközi kupában 5-0-ra a számos futballcsatát megélt Poljudukban.) Tanulságos Miroslav Blazevic másnapi vallomása: „Beismerem, hogy egyszerűen megszégyenítettek bennünket. Kétségtelen, hogy a DVSC jobban összerakott, jobb játékosokból álló csapat, mint a Hajduk Split.” *(Hajdú-bihari Napló)* És a Cirónak szólított öreg rókát szokták felfuvalkodottsággal vádolni?

Apropó, nagyképűség! A Vasutasnak általában megy a balkáni együttesek ellen. Miért? A saját bőrünkön tapasztalatuk, mily arcpirító módon lenézték a félszigeten mindenütt a DVSC-t és szurkolóit. A pökhendiséggel szembesülve még elszántabbá vált a csapat, összeszorított ököllel odacsapott, és rendre kiverekedte a jó eredményeket. (Kivételt Szkopje képezett, ahol az ellenkezője következett be: Supka Attiláék nem kezelték kellő óvatossággal a „romantikusokat”. A nyegleség a továbbjutásba, utóbb az edző állásába került.)

Nagy verésekbe is belefutott a Loki. Valamennyi pofon közül a legfájóbb az imént említett Rabotnicski elleni 1-4 volt Macedóniában. Hozzátéve, a nagyszombati 0-3, a donyecki és a berni 1-4, a Metalliszt elleni pesti 0-5, valamint a Lyon elleni dupla 0-4 „boldogságos emlékezetére” sem gyújtanak mécsest a Szent Anna Székesegyházban...

Vereség és kapituláció között óriási a különbség. Bruges-ben, Liverpoolban és Genovában egyaránt 1-0-ra kapott ki az alföldi alakulat, ám mindhárom találkozója után vastapssal honorálták becsületes helytállását, erkölcsi tartását a fanatikusok, hisz az Anfield Roadon vagy a Stadio Luigi Ferrarisban minden további nélkül veszíthet egy góllal. Akik a helyszíneken láthatták az albioni meg a ligúriai összecsapásokat, egyként fogalmazták meg óhajukat: bárcsak minden esztendőben így történne!

Ahhoz, hogy a Debreceni VSC az európai futballpiramis magasabb szintjére kapaszkodhasson, szükséges, de nem elégséges feltétel a szilárdnak tetsző tulajdonosi háttér. Az előrelépéshez muszáj fejleszteni a klub infrastruktúráját, fel kell végre építeni az évek óta ígérgetett, modern Nagyerdei stadiont.

A 2004-2005. évi bajnokság

1. DVSC-AVE Ásványvíz	30	19	5	6	57-25	62
2. Ferencvárosi TC	30	17	5	8	56-31	56
3. MTK Budapest	30	16	9	5	47-26	56*
4. Újpest FC	30	15	10	5	60-34	55
5. Győri ETO FC	30	16	6	8	44-32	54
6. Zalaegerszegi TE	30	13	5	12	48-45	44
7. FC Sopron	30	11	9	10	44-44	42

8. FC Fehérvár	30	11	10	9	44-36	40*
9. Diósgyőri VTK	30	11	4	15	39-45	37
10. Pécsi MFC	30	9	9	12	33-35	36
11. Bp. Honvéd	30	10	5	15	37-58	35
12. Kaposvári R.	30	8	10	12	34-47	34
13. Bp. Vasas	30	10	3	17	34-48	33
14. Lombard FC Pápa	30	8	6	16	40-47	30
15. Nyíregyháza	30	5	11	14	38-63	26
16. Békéscsaba	30	4	7	19	26-65	4*

** Az MTK-tól 1, a Fehérvártól 3, a Békéscsabától 15 pont levonva*

A BAJNOK DEBRECENI VSC-AVE ÁSVÁNYVÍZ JÁTÉKOSAI: Csernyánszky Norbert 29 - Nikolov Balázs 26, Komlósi Ádám 28, Éger László 29, Szatmári Csaba 18 - Dombi Tibor 27, Sándor Tamás 27, Madar Csaba 23, Halmosi Péter 28 - Igor Bogdanovics 30, Kerekes Zsombor 26. Játszottak még: Habi Ronald 18, Kiss Zoltán 18. Bernáth Csaba 13, Böőr Zoltán 12, Hegedűs Gyula 12, Sitku Illés 12, László András 10, Virág Béla 9, Milos Kolakovics 6, Leonardo Ferreira 6, Dzsudzsák Balázs 2, Sandro Tomic (k) 2. Edző: Szentes Lázár (11), Supka Attila (19)

A 2005-2006. évi bajnokság

1. DVSC-AVE Ásványvíz	30	20	8	2	69-34	68
2. Újpest FC	30	20	5	5	74-37	65
3. FC Fehérvár	30	19	7	4	52-24	64
4. MTK Budapest	30	18	6	6	65-33	60
5. Csőszer FC Tatabánya-AT	30	11	8	11	46-45	41
6. Ferencvárosi TC	30	10	11	9	43-38	41
7. Kaposvári R.	30	10	7	13	35-41	37
8. Diósgyőri VTK	30	10	7	13	33-44	37
9. Győri ETO	30	9	9	12	47-50	36
10. FC Sopron	30	9	8	13	39-39	35
11. Zalaegerszegi TE	30	9	8	13	42-47	35
12. Pécsi MFC	30	8	9	13	37-41	33
13. Bp. Honvéd	30	8	9	13	33-52	33
14. REAC	30	7	5	18	30-59	26
15. Bp. Vasas	30	5	10	15	32-47	25
16. Lombard FC Pápa	30	5	7	18	30-76	22

A BAJNOK DEBRECENI VSC-AVE ÁSVÁNYVÍZ JÁTÉKOSAI: Csernyánszky Norbert 27 - Bernáth Csaba 22, Máté Péter 25, Éger László 21, Szatmári Csaba 20 - Dombi Tibor 26, Sándor Tamás 27, Madar Csaba 24, Halmosi Péter 26 - Bojan Brnovics 25, Ibrahima Sidibe 28. Játszottak még: Kiss Zoltán 18. Igor Bogdanovics 17, Komlósi Ádám 17, Virág Béla 16, Dragan Vukmir 12, Ferenczi István 11, Böőr Zoltán 10, Dzsudzsák Balázs 10, Mészáros Norbert 9, Nikolov Balázs 7, Szabó Ottó 6, Hegedűs Gyula 4, Jeremiás Gergely 3, Sandro Tomic (k) 3, Georgi Hristov 2, Franciel Hengemühle 1, Kerekes Zsombor 1. Edző: Supka Attila

A 2006-2007. évi bajnokság

1. DVSC-TEVA	30	22	3	5	63-21	69
2. MTK Budapest	30	19	4	7	61-33	61
3. ZTE FC	30	17	4	9	54-38	55
4. Újpest FC	30	15	4	11	39-32	46
5. Bp. Vasas	30	13	6	11	43-41	45
6. FC Fehérvár	30	13	5	12	45-43	44

7. Kaposvári R.	30	12	5	13	40-36	41
8. Bp. Honvéd	30	11	8	11	48-43	41
9. Diósgyőri VTK	30	11	5	14	40-52	38
10. FC Sopron	30	11	4	15	33-46	37
11. Paksi SE	30	10	7	13	34-38	37
12. FC Tatabánya-Vértes C.	30	11	3	16	46-58	36
13. Győri ETO	30	9	8	13	37-43	35
14. REAC	30	9	7	14	42-55	34
15. Pécsi MFC	30	7	12	11	31-41	33
16. Dunakanyar-Vác	30	4	7	19	21-57	19

A BAJNOK DEBRECENI VSC-TEVA JÁTÉKOSAI: Csernyánszky Norbert 17 - Bernáth Csaba 22, Komlósi Ádám 23, Mészáros Norbert 21, Leandro de Almeida 26 - Dombi Tibor 24, Kiss Zoltán 26, Sándor Tamás 23, Dragan Vukmir 24, Dzsudzsák Balázs 23 - Ibrahima Sidibe 27. Játszottak még: Zsolnai Róbert 24, Halmosi Péter 16, Virág Béla 12, Igor Bogdanovics 11, Szatmári Csaba 11, Balogh János (k) 10, Bojan Brnovics 10, Aco Stojkov 10, Madar Csaba 6, Takács Zoltán 6, Rezes László 5, Tulio Silva 5, Bíró Péter 4, Jimmy Tchana 4, Thierry Issiémou 3, Szilágyi Péter 3, Sandro Tomic (k) 3, Balogh Zoltán 2, Böőr Zoltán 2, Éger László 2, Szűcs István 2, Hegedűs Gyula 1. Edző: Supka Attila (2), Miroslav Beránek (28)

A 2008-2009. évi bajnokság

1. DVSC-TEVA	30	21	5	4	70-29	68
2. Újpest FC	30	17	8	5	61-38	59
3. Sz. Haladás FC	30	16	5	9	44-29	53

A DVSC-AVE Ásványvíz 2006-os bajnokcsapata. (Mezben, hátul, balról): Sidibe, Komlósi, Dzsudzsák, Éger, Máté. Középen: Virág A., Balogh, Böőr, Kiss, Sándor T., Virág B., Vukmir, Szatmári, Bernáth, Habi, Mészáros, Dankó Mihály rehabilitációs tréner. Elöl: Csernyánszky, Madar, Dombi, Bogdanovics, Halmosi, Tomic, Nagy István gyúró, Brnovics

4. Zalaegerszegi TE	30	15	7	8	52-44	52
5. Kecskeméti TE	30	14	6	10	55-44	48
6. FC Fehérvár	30	14	6	10	42-34	48
7. MTK Budapest	30	13	6	11	43-41	45
8. Győri ETO FC	30	11	10	9	57-41	43
9. Kaposvári R.	30	11	7	12	51-46	40
10. Vasas SC	30	11	5	14	42-52	38
11. Paksi SE	30	9	8	13	38-51	35
12. Diósgyőri VTK	30	9	6	15	29-45	33
13. Nyíregyházi S.	30	7	11	12	32-41	32
14. Bp. Honvéd FC	30	8	8	14	31-46	32
15. BFC Siófok	30	8	2	20	30-56	26
16. Rákospalotai EAC	30	3	6	21	33-73	15

A BAJNOK DEBRECENI VSC-TEVA JÁTÉKOSAI: Vukasin Polekszics 29 - Bernáth Csaba 27, Mészáros Norbert 27, Leandro de Almeida 29 - Dombi Tibor 26, Varga József 20, Kiss Zoltán 21, Czvitkovics Péter 24, Szakály Péter 27 - Oláh Lóránt 26, Rudolf Gergely 26. Játszottak még: Demjén Gábor 20, Komlósi Ádám 14, Takács Zoltán 14, Dudu Macpherlin 11, Fodor Marcell 10, Katona Attila 10, Kerekes Zsombor 9, Bíró Péter 7, Szilágyi Péter 6, Vinicius Galvao 6, Rezes László 5, Szűcs István 5, Varga Zoltán 5, Sándor Tamás 4, Nagy Zoltán 3, Csernyánszky Norbert (k) 1, Bozsidar Csoszics 1, Huszák Tamás 1, Djordje Pantics (k) 1, Spitzmüller István 1, Szatmári Csaba 1. Edző: Herczeg András

A 2009-2010. évi bajnokság

1. DVSC-TEVA	30	20	2	8	63-37	62
2. Videoton FC	30	18	7	5	59-31	61
3. Győri ETO FC	30	15	12	3	38-18	57
4. Újpest FC	30	17	4	9	49-39	55
5. Zalaegerszegi TE	30	15	8	7	59-45	53
6. MTK Budapest	30	12	7	11	52-41	43
7. Ferencvárosi TC	30	10	11	9	34-35	41
8. Sz. Haladás FC	30	10	9	11	46-49	39
9. Bp. Honvéd	30	9	11	10	38-35	38
10. Kecskeméti TE	30	10	7	13	50-56	37
11. Lombard FC Pápa	30	10	5	15	39-50	35
12. Kaposvári R.	30	8	8	14	38-50	32
13. Vasas SC	30	8	7	15	39-61	31
14. Paksi SE	30	7	10	13	31-44	31
15. Nyíregyházi S.	30	6	9	15	41-60	27
16. Diósgyőr	30	4	5	21	31-56	17

A BAJNOK DEBRECENI VSC-TEVA JÁTÉKOSAI: Vukasin Polekszics 21 - Szélesi Zoltán 17, Mészáros Norbert 17, Laczkó Zsolt 23 - Dombi Tibor 20, Varga József 19, Kiss Zoltán 17, Czvitkovics Péter 28, Szakály Péter 26 - Feczesin Róbert 16, Adamo Coulibaly 30. Játszottak még: Luis Ramos 16, Bodnár László 15, Fodor Marcell 15, Komlósi Ádám 14, Leandro de Almeida 13, Rudolf Gergely 13, Yannick Mbengono 13, Mirsad Mijadinoski 12, Bernáth Csaba 11, Rezes László 10, Oláh Lóránt 9, Djordje Pantics (k) 7, Vinicius Galvao 6, Dudu Macpherlin 5, Katona Attila 4, Szilágyi Péter 3, Szűcs István 3, Verpecz István (k) 3, Korhut Mihály 2, Nagy Zoltán 2, Bódi Ádám 1, Czanik Károly 1, Essama Etogo 1, Huszák Tamás 1, Máté Péter 1, Mohl Dávid 1, Spitzmüller István 1. Edző: Herczeg András.

Az előző század harmincas éveinek végén Székesfehérvár távolról sem számított annyira sportos városnak, mint manapság. Azt persze senki sem állíthatja, hogy a Királyok Városában a testmozgás és a versenyzés ismeretlen fogalomnak számított, megvoltak a maga sporthősei. De a műkorcsolyázó és távolugró Lichtneckert László, a város első bajnoki érmese, illetve az első olimpiai érmes, a kardvívó Zulavszky Béla (a Székesfehérváron szolgáló katonatiszt számos kútfő szerint a MAC vívójaként, fehérvári források alapján az SZTC vívószakosztályának alapító tagjaként és egyben versenyzőjeként lett ezüstérmes 1908-ban Londonban), vagy a szintén olimpikon kerékpáros Adorján István mellett a futballisták bizony nem büszkélkedhettek országos (el)ismertséggel. *(Posch Ede, Posch Dániel, Somos Ákos, Somos Zoltán, Sáringer Károly: A fehérvári sport aranykönyve)*

Labdarúgó-mérkőzést először 1905. május 28-án játszottak Székesfehérváron, már akkor is a város vezetése által használatba adott Sóstói Sporttelepen. Fehérvár első egyesülete, a Székesfehérvári TC (az SZTC nem jogelődje a Videotonnak, ugyanakkor említést érdemel, hogy az egyesület a város piros-kék színeit viselte, és a csapata a sóstói pályán játszott) a Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Egyesülete (KAOE) együttesétől kapott ki 6:1-re. Ezzel a szellem kiszabadult a palackból. A következő évtizedekben sorra alakultak a város futballcsapatai, közülük a Székesfehérvári DVTK néven alapított, később olyan hangzatos neveket is viselő, mint a Székesfehérvári Déli Vasúti Műhelymunkások Testedző Köre és a Székesfehérvári Duna-Száva-Adria Vasúti Előre Testedző Kör (a majdani Székesfehérvári MÁV Előre) számított ismertnek. Mellette a Székesfehérvári Repülőtéri ASE (RASE), valamint a II. világháború előtt a Nemzeti Bajnokság másodosztályáig eljutó Alba Regia Atlétikai Klub (ARAK) sikereért szorítottak a rajongók. Utóbbi egyébként a negyvenes évek végén, 1948. augusztus 21-én „betagozódott” a Vadásztölténygyári SK-ba, ennek ellenére sem tekintjük a Vidi jogelődjének.

A klub öröktizenegyei

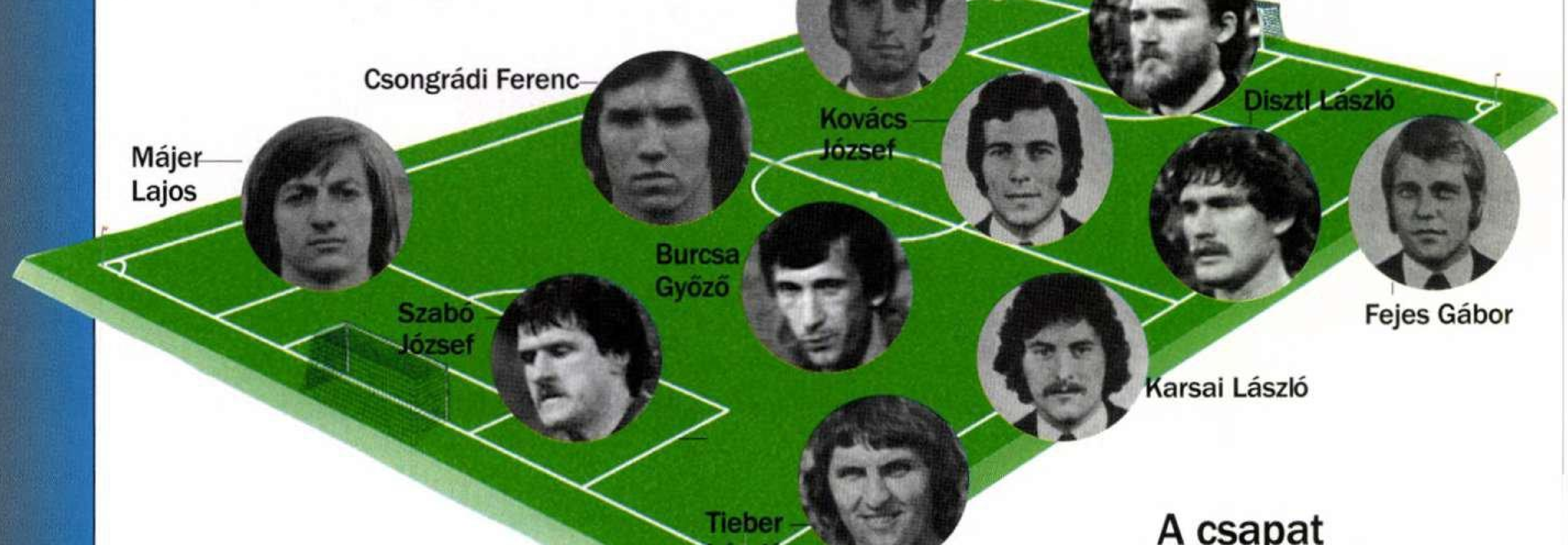

A csapat

Videoton FC

ALAPÍTVA: 1941
SZÍNE: piros-kék
SIKEREI:
MAGYAR BAJNOK: 2011
MAGYAR KUPA-GYŐZTES: 2006
LIGAKUPA-GYŐZTES: 2 (2008, 2009)
SZUPERKUPA-GYŐZTES: 2011
UEFA-KUPA-DÖNTŐS: 1985

Székesfehérvár legeredményesebb futballklubja, a majdani Videoton 1941-ben született, de azt ma már senki sem tudja, hogy pontosan mikor. A „bázisvállalatot" (ha furcsa is a későbbi, szocialista terminológiát használni a negyvenes évek eseményére, tulajdonképpen erről van szó), a Székesfehérvári Vadásztöltény-, Gyutacs- és Fémárugyár Részvénytársaságot 1938-ban alapították. A részvénytársaságnak ekkor már három gyára is működött, Magyaróváron, Nagytétényben és Budapesten. Ezekben a gyárakban hadianyagot gyártottak, és a székesfehérvári részlegben is ezt tervezték a háborús előkészületek miatt. Fő részvényesei báró Weiss Manfréd csepeli gyáros jogutódai, valamint Brázay Kálmán gyáros, kereskedelmi kormányfőtanácsos voltak. A tulajdonosi kapcsolat a kor legerősebb futballcsapatával, az 1941-1942-es szezonban (és a következőben, immár Csepel FC néven) bajnoki címet nyert Weiss Manfréd FC-vel még azt a gondolatot is elültette az utókor fejében, hogy vajon a piros-kék szín csak a várossal jelent-e kapcsolatot, vagy a mintát adó WMFC-vel is? A VSK első ismert - Botos István A Videoton labdarúgó krónikája 1941-1991 című klubtörténeti könyvében is szereplő - fotóján látható mez kísértetiesen hasonlít a WMFC meggypiros-kék, hosszanti csíkozású dresszére, ám a mérleg nyelve inkább arra billen, hogy véletlen egybeesésről van szó. Székesfehérváron akkor még szóba sem került a profi futball, és nem a csepeli klub számított mintának.

Az 1921-es klebelsbergi Sporttörvény (1921: LIII. t.-c. a testnevelésről, 7. §.) minden 1000 főnél nagyobb létszámot foglalkoztató cég szá-

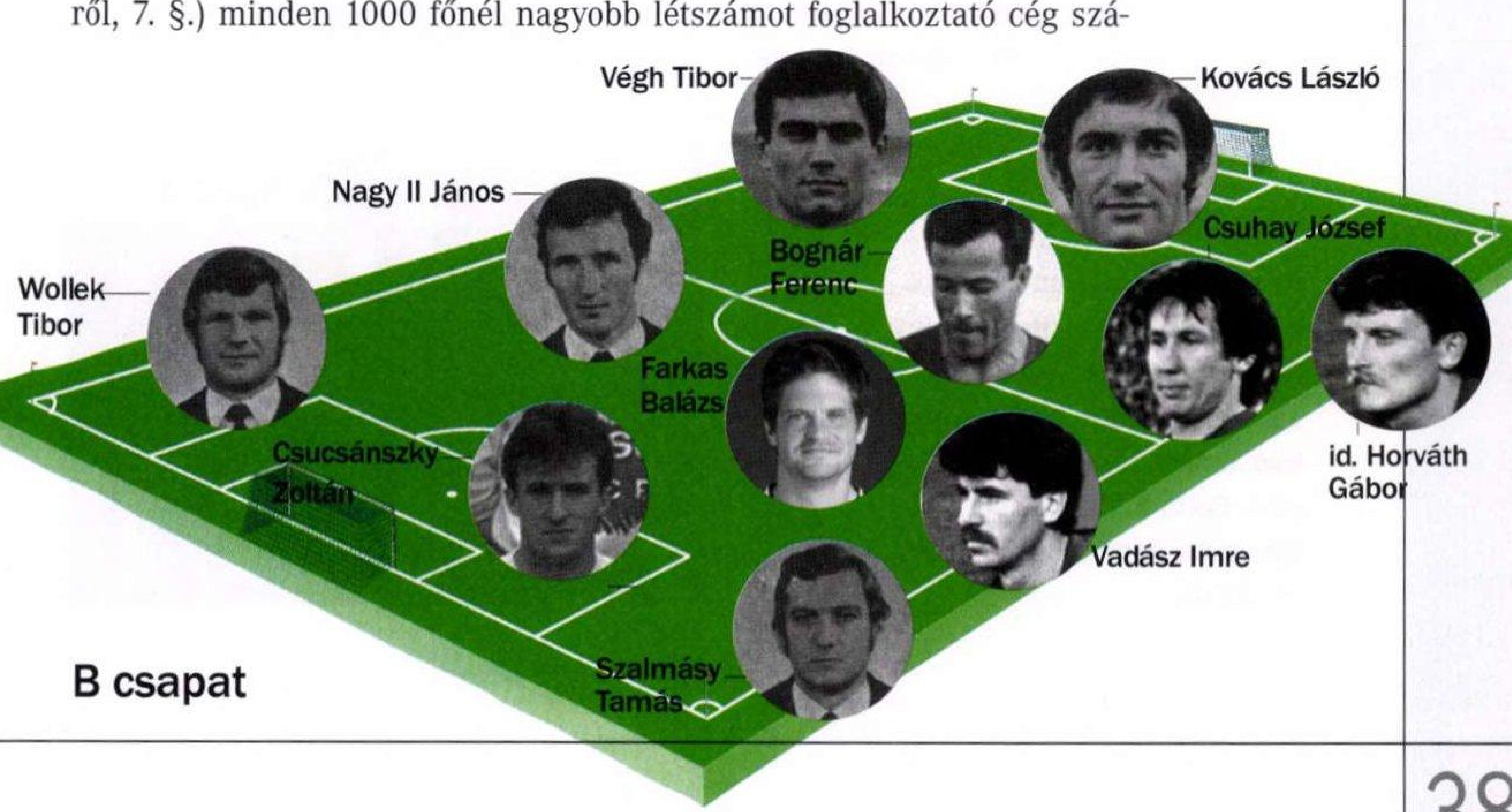

mára előírta a sportegyesület alapítását, a rendszeres sportolás feltételeinek megteremtését. Az egyébként éppen Székesfehérváron felcseperedő és érettségiző gróf Klebelsberg Kunó (1875-1932) aligha gondolta, hogy ezzel tulajdonképpen a város talán legnevezetesebb majdani „exportcikkének" megteremtéséhez is hozzájárul, mindenesetre 1941-ben megkezdődött a szervezés, az új sportklub gründolása. A Videoton FC ma is az 1941-es esztendőt tartja alapítása évének, ezzel együtt gyakorlatilag kideríthetetlen már, hogy mikor alakult meg a Vadásztölténygyári SE. A sajnos egyre kevesebb még élő tanú sem tudja az alapítást pontos eseményhez kötni, de a legtöbben arra emlékeznek, hogy két „sportágban", a labdarúgásban és a közösségi élet szempontjából roppant fontos tekében (vagy éppen kugliban...) indult meg a szervezkedés. Az alapítás évében nem is játszott a futballcsapat hivatalos mecscset, de az 1942-1943-as „megyebajnokságban" (Székesfehérvári csoport, Kerületi II. osztály) már indult, még az alapítást hivatalosan is kimondó díszközgyűlés előtt - hogy az utódoknak még nehezebb legyen megtalálni a klub születésének napját. A Vadásztölténygyár SE a Móri Bányász 6:4-es legyőzésével debütált, sőt a további hét meccsét is megnyerve, pontveszteség nélkül, 48:8-as gólaránnyal állt a tabella élén, amikor - 1942. november 21-én - a díszközgyűlés kimondta az új egyesület, a MOVE Vadásztölténygyár Sport és Kultur Egyesület (sic!) megalakítását. A kisördög persze ott bujkál, hogy a Vadásztölténygyár SE tulajdonképpen hivatalos alapítás nélkül működött csak, és a díszközgyűlés a hadiüzemek klubjaihoz, a Magyar Országos Véderő Egylet sportegyesületeihez való csatlakozást szentesítette. Ugyanakkor az MLSZ Hivatalos Értesítője már 1942. február 17-én közzétette, hogy a Dél-dunántúli Kerületben „Keztyűs János (Vadásztölténygyár SE) átigazolt a Nagykanizsai MÁV MTE-be".

Igazságtalanság lenne nem megemlíteni, hogy a Vadásztölténygyár hadiüzem volt, és ennek a sportban is számos előnyét élvezte: sokkal jobb, ha úgy tetszik, „békésebb" feltételekkel tudott játékosokat igazolni, mint más csapatok. Alkalmasint ennek is köszönhető, hogy a MOVE VTSE 1943-ban a területi bajnokságban futballozhatott, egészen pontosan az

Az első „Vidi" csapatkép, a Székesfehérvári MOVE Vadásztölténygyár Sport és Kultúr Egyesület 1942-es csapata. Állnak (balról): Izsó, Erdélyi, Litvik, Lengyel, Ferenc, Berta B. Guggolnak: Schneider, Tóth, Boldis, Wéber, Hangyási.

Az első címeres mezes fotó, az 1943-44-es bajnoki évből. Állnak (balról): Balogh edző, Miseje szertáros, Berta B., Kocsis szurkoló, Falvai, Szép, Berta II, Tóth, Csonka szurkoló. Középen: Horváth, Izsó, Boldis. Elöl ülnek: Lengyel, Vajda, Zsirman

Észak-dunántúli Kerület II. osztályában, majd a Győri Kerület I. osztályában. A front érkezésével félbeszakadt 1944-1945-ös bajnokság után csak 1947-ben sikerült újjászervezni a csapatot. A város korábbi meghatározó egyesületei, a Székesfehérvári TC és az ARAK rövidesen felmorzsolódtak a permanens pártcsatározások viharaiban, a továbbra is hadiüzemként, de már új „gazdákkal" működő Vadásztölténygyár ehhez túl értékes volt.

A sportegyesületek szovjet mintára történő átalakítása, a pártbizottságok „sportszervező" tevékenysége Székesfehérvárt sem kerülhette el. Az erők egyesítéseként 1948 augusztusában több helyi klub (a Bőrgyár, az egykori ARAK és a Vadásztölténygyári SKE) játékosaiból alakult meg a Fejér Megyei Dolgozók Sportegyesülete (FDSE). Zsákutca volt, az új klub nem tudott városi elitklubként meghatározó szerepet játszani, a magyar futball másodosztályáig sem jutott. A „bázisvállalat" 1950-ben ismét saját, önálló csapat mellett döntött, és hamar kiderült, hogy az 1950. március 10-től Vadásztölténygyári Vasas néven játszó alakulat ezzel került a megfelelő vágányra. *(Székelyhidi János: Sportváros - Székesfehérvár sportjának története 1876-2009)*

Arra azonban, hogy Székesfehérvárnak élvonalbeli labdarúgócsapata legyen, még szűk két évtizedet várni kellett. A fehérvári Vasas két évvel később, 1957-ben rajtolt először az NB II-ben. A csapat az első fordulóban a Veszprém ellen nyert 2:1-re, az első gólt a később sportvezetőként is jól ismert Dérfalvi Imre szerezte. A következő mérföldkő: a klub legendás játékosai közül Bognár Ferencet és a budapesti Vasasban hamar a válogatottig jutó Fister Ferencet is a soraiban tudó tizenegy az 1961-1962-es szezonban - a későbbi szövetségi kapitány, Moór Ede irányításával története addigi legjobb eredményét produkálva - harmadik lett az NB II-ben, majd a következő évben még egy helyezést javítani tudott. Közel volt az NB I...

A bajnokság végén nevet is változtatott a klub, VT Vasas lett belőle, amely a következő idényben az „új másodosztályban", az NB I/B-ben indult. Az alábbi kerettel: Bodnár László, Bognár Ferenc, Burka Imre, Czigler Ernő, Horváth III József, Horváth II Lajos, Ispaics Tibor, Janecz Sándor, Kárász Endre, Kerecsényi Lajos, Keszthelyi Vilmos, Nehéz Mihály, Németh I József, Németh II Miklós, Ruppert Mihály, Szabó László, Szabó Rezső, Szőke Miklós, Szűcs Gusztáv, Tímár Mihály, Török László, Varga József. A névsorból kiemelést érdemel a hőskorszak egyik legjobb játékosa, Bognár Ferenc - aki 1968-ban, az első NB I-es idényben már együtt játszott a csapatban unokaöccsével, a későbbi válogatott Kovács Józseffel - és Szőke Miklós, aki aztán a Videoton legsikeresebb utánpótlásedzője lett a hetvenes években, majd 1984-ben a Sóstói Stadionban megnyerte az MNK-t az akkor még NB II-es Siófoki Bányásszal.

A magyar futball roppant ritkán állíthatta magáról, hogy teljesen független a politikától. Gazsó István remek, A szocialista gazdasági rendszer és településfejlesztési politika hatása a vidéki egyesületek szereplésére a népköztársaság bajnokságának első osztályában című tanulmányában számos hajdani futballesemény magyarázatát mutatja be - gazdasági vagy éppen politikai döntéseken keresztül. A hatvanas évekre emlékezve írja: „1958 és 1966 között (az új gazdasági mechanizmus bevezetése előtt) az állami beruházási politika prioritásai kettéváltak. Folytatódtak a korábban megkezdett nehézipari, bányászati és kohászati nagyberuházások, de mellettük megjelentek a termelés szerkezetét a világgazdasági változásoknak megfelelően némiképp modernizáló fej-

KÖZKINCCSÉ TÉTETIK

A 0:20 lett életük legszebb futballemléke

Ritkán fordul elő, hogy egy klub boldogan emlékezzen története „legsúlyosabb vereségére". Márpedig mindenki, aki a gyepen volt, vagy éppen „csak" a Berényi úti pálya korlátját támasztotta, büszkén emlegeti 1955. május 4-ét, amikor 20:0-ra kikapott a Vadásztöltténygyári Vasas.

A jeles, több mint fél évszázaddal ezelőtti napon, a világ valaha volt legjobb futballcsapata, a nem egész egy évvel korábban világbajnoki ezüstérmet szerzett, illetve Angliát 1953. november 25-én a Wembleyben 6:3-ra, majd 1954. május 23-án a Népstadionban 7:1-re verő magyar Aranycsapat lépett pályára Székesfehérváron. A Vadásztöltténygyári Vasas a megyei bajnokságban iparkodott hétről hétre, olyan ellenfelekkel viaskodva, mint az általa egyaránt 10:0-ra elpáholt Sárosdi Traktor, illetve Martonvásári Traktor. Hozzájuk képest a Várpalotai Bányász patinás, „nagyklubnak" számított... A Vadásztöltténygyári Vasas végül második lett, ugyanúgy, mint Puskásék. Csak míg a zsenik a világbajnokságon az NSZK, addig a székesfehérváriak a megyei bajnokságban a Motorjavító mögött zártak.

A VT Vasas 1962-63-as csapata ezüstérmet nyert az NB II-ben, a későbbi szövetségi kapitány, Moór Ede irányításával. Álló sor (balról): Varga J., Szűcs G., Bognár F., Horváth II L., Kerecsényi L., Szűcs II, Moór Ede edző. Elöl: Kristály L., Szőke M., Kárász E., Fister F., Ispaics T.

lesztések is. A vegyipar, gépipar és a szénhidrogénipar ágazatai a hatvanas évek legdinamikusabban növekvő termelőerőivé váltak. Ebben a szűk évtizedben indul meg a hazai szénhidrogén bányászat Siófokon és kezdődnek meg az első fúrások a Szeged melletti Algyőn. A KGST-n belüli szállítási kényszer a gépipar felfuttatását igényelte, Győrött, Csepelen és Székesfehérvárott autóbusz, teherautó és vasúti fővonali motor-

Sebes Gusztáv csapata észak-európai túrájára készült. Kapóra jött, hogy a Vadásztölténygyári Vasas április 6-án (egyébként a Várpalotai Bányász elleni 4:3-as győzelemmel) nagyszerű minőségű füves pályát avatott, a bő keret ideális körülmények között gyakorolhatott. A 8000 (!) néző előtt a fehérváriak az első félidőben a Szilasi – Kovács, Galántai, Bencsik – Molnár, Németh –- Szabó II, Nardai, Galgóczi II, Szabó I, Bogáti, majd a szünet után a Kiss - Kovács, Galántai, Spitzer – Molnár, Neubauer – Háden, Galgóczi II, Németh, Galgóczi I, Bogáti összeállításban játszottak. Varga Miklós edző tizenöt „vasasnak" adott lehetőséget, biztosítva a világ legjobbjai elleni játék élményét. Hogy ez mennyire bennük maradt – még így, több mint ötven év távlatából is –, mutatja, hogy amikor a meccsen nem a szokásos jobbhátvéd posztján, hanem centerhalfként játszó Galántai Imrét az Aranycsapat elleni játékról faggattuk, csillogó szemmel idézte fel az ötvenhat éves emléket, és mesélte, hogyan tapsolta meg őt a többezres publikum, amikor leszerelte Puskást. Egyszer... Aztán emlékszik arra is, mikor Puskás lábán volt a labda, és épp lőni akart, ő meg – szokásával ellentétben – visszahúzta a lábát, „nehogy már megrúgjam az Öcsit..."

Az Aranycsapat elleni, 1955-ös meccs előtt a két kapitány, Nardai Antal és Puskás Ferenc

NÉVVÁLTOZÁSOK

MOVE VADÁSZTÖLTÉNYGYÁRI SK
(1941–1944)

VADÁSZTÖLTÉNYGYÁRI VASAS SPORT EGYESÜLET
(1944–1948. augusztus 27.)

FEJÉR MEGYEI DOLGOZÓK SPORT EGYESÜLETE
(1948. augusztus 28.–1950. március 10.)

VADÁSZTÖLTÉNYGYÁRI VASAS SK
(1950. március 11.–1952. június)

SZÉKESFEHÉRVÁRI VASAS SC
(1952–1962)

SZÉKESFEHÉRVÁRI VT VASAS
(1962–1968. január 21.)

VIDEOTON SC
(1968. január 22.–1990. január)

vonatokat kezdtek gyártani. A lakosság kiszolgálásának érdekében televízió gyártási programot hirdetett a kőbányai székhelyű Orion, és a magasabb termelőkapacitás érdekében összefogott a székesfehérvári Vadásztölténygyárral. Az így Székesfehérvárra kerülő technológiai beruházásból jön később létre a Videoton, amely nevére veszi a Vadásztölténygyár által 1941-ben alapított sportegyesületet."

Azt természetesen butaság volna állítani, hogy Székesfehérvárnak politikai döntés nyomán lett NB I-es futballcsapata. Az viszont vállalható, hogy a politikai döntések nyomán megindult fejlesztések, a városba áramló pénzek tették lehetővé azokat a fejlesztéseket, amelyek a futballcsapat megerősítését, a megfelelő feltételrendszer megteremtését, például a Sóstói Stadion megépítését eredményezték. A sóstói pálya története szinte egyidős a székesfehérvári futball több mint százéves históriájával. A laza talajú területre a „footballal" ismerkedő ifjak már a XX. század első éveiben, sőt talán a XIX. század legvégén kapukat állítottak. 1925-ben kezdődött a sportpálya végleges kiépítése, a később többször visszatérő terv szerint a kapuk mögötti területen teniszpályákat akartak létesíteni, sőt a múlt század első felében Fehérváron roppant népszerű kerékpár- és motorsport is otthonra lelt volna. Máig élő „városi legenda" - aminek a valóságtartalmát felettébb nehéz volna ellenőrizni -, hogy az „őskori" pálya kapui éppen ott álltak, ahol a mai kapuk is állnak.

A majdani Vidi 1948-ban költözött először a Sóstóra. Az akkor éppen Fejér Megyei Dolgozók SE (FDSE) néven szereplő csapat korábban a gyár Berényi úti pályáján futballozott, az egyesült városi munkásklub megalapítása hozta a futballistákat a mai pályára. Igaz, nem sokáig, mert két év múlva - ismét a gyár nevét viselve -, irány vissza a Berényi útra. 1959-től 1962-ig azután ismét a Sóstón futballozott a Vasas, amely 1959-től

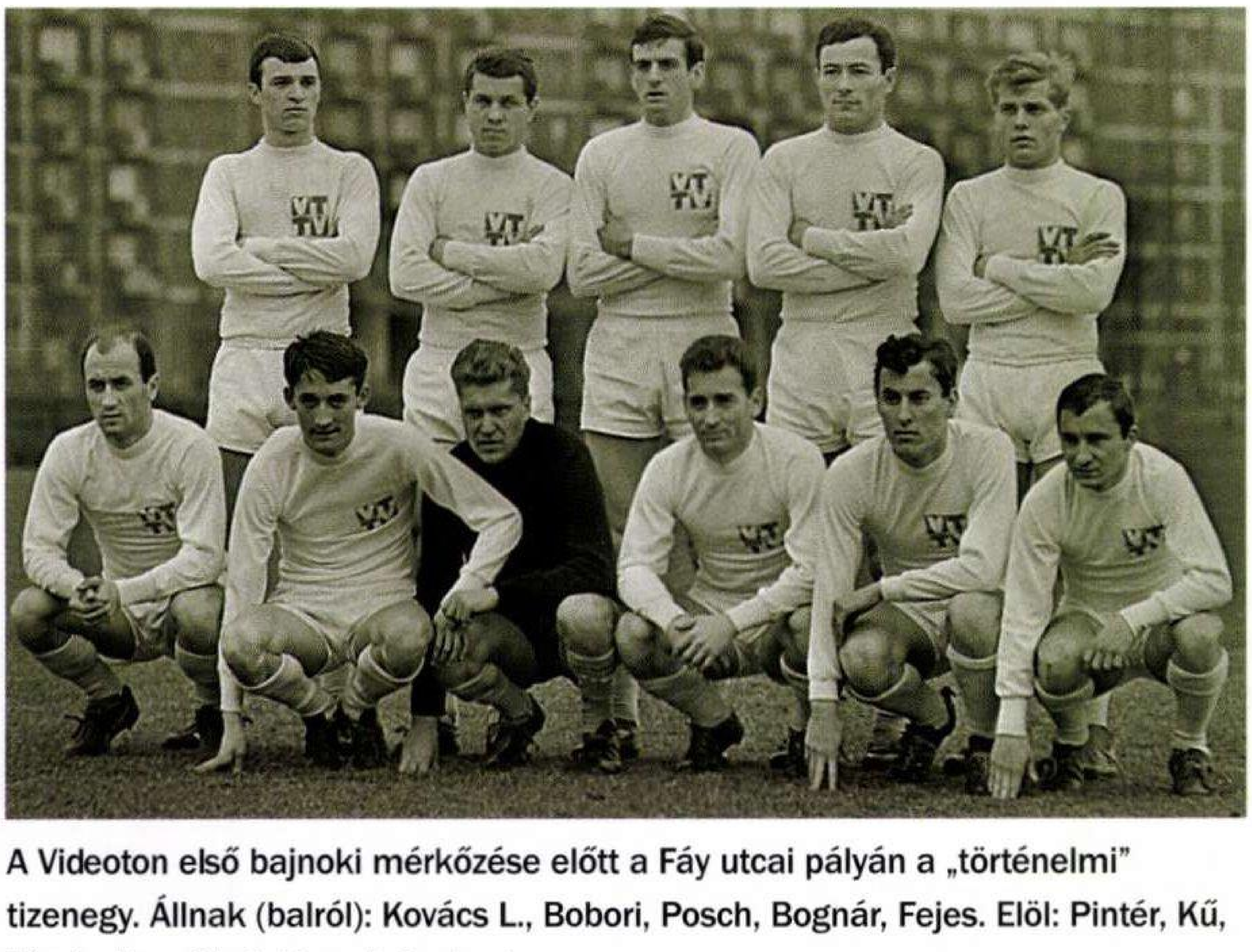

A Videoton első bajnoki mérkőzése előtt a Fáy utcai pályán a „történelmi" tizenegy. Állnak (balról): Kovács L., Bobori, Posch, Bognár, Fejes. Elöl: Pintér, Kű, Tímár, Horváth II, Karsai, Csukovics

használhatta sajátjaként a létesítményt. 1963-ban - aligha függetlenül a Gazsó-tanulmányban is emlegetett politikai környezettől - megkezdődött a stadionépítés. Négy év alatt épült fel a stadion - addig természetesen ismét a Berényi úton játszott az „ősvidi" -, és avatására 1967. szeptember 20-án, a már majdnem NB I-es VT Vasas és a keletnémet Rot-Weiss Erfurt mérkőzésével került sor. (Az NDK-beliek nyertek 3:2-re.)

Sűrű hónapokat élt akkor a klub... Szeptember végén új otthont kapott, novemberben - története során először - feljutott az NB I-be, majd a januári rendkívüli közgyűlés „úgy döntött", hogy az egyesület a jövőben a Videoton nevet viseli. A Videoton név jelentőségét a klub életében aligha kell magyarázni, de nem szabad lebecsülni a VT-TV logó fontosságát sem, hiszen tulajdonképpen ez az egyesület első igazi emblémája, ha nem is a saját emblémája.

A Vidi múltjában kutatva szinte nem is találni a Vasas- vagy a vadásztölténygyári korszakhoz köthető emblémát. Egy 1944-ben készült fotón látszik, hogy volt a Vadásztölténygyári SE-nek címere, ám az a képről még a mai szupertechnikával sem reprodukálható. Az ötvenes években egyszerűen Vasas felirattal játszott a csapat, viszont a címer után érdeklődőnek mindenki a budapesti Vasasét mutatja.

A Villamossági- Televízió- és Rádiókészülékek Gyára 1967-ben vezette be az új, négybetűs emblémát. A „Felszabadulás 25. évfordulója és a Párt X. Kongresszusa tiszteletére" készített gyártörténeti brosúrából kiderül, a könnyen megjegyezhető logó egyesítette magában a „vadásztölténygyári hagyományokat" (VT), egyszersmind utalt a gyár aktuális nevére: Villamossági- Televízió- és Rádiókészülékek Gyára (VT). A TV betűpáros egyértelműen a jövőbe mutatott. Igaz, a Videoton gyár már 1959 óta gyártott televíziókészülékeket, de 1967 is nagy áttörés éve volt: ekkor mutatták be az Albacolort, az első színes televíziót.

Bár majdnem fél évszázad távlatából a hónapok néha összemosódnak, az új embléma és a Videoton név megjelenése csak részben kapcsolható össze. A korszak persze ugyanaz, az új gazdasági mechanizmus kezdete. A csapat már a feljutás előtti utolsó NB I/B-s évben is a négybetűs logóval a mezén játszott. Talán az is érdekesség, hogy ez sem a hagyományos értelemben vett sportklub-címer - egyszerűen az anyavállalat emblémája került a dresszekre, a melegítőkre.

Az „új idők szavát" jól jelzi, hogy már az 1970-ben írt szöveg is utal rá: az új vállalati embléma megalkotásánál szempont volt az is, hogy könnyen megjegyezhető, egyszerűen kiejthető és idegen nyelven is (!) értelmezhető legyen. Hasonló indokok magyarázzák a gyár új nevének, a Videotonnak „születését" is. Galántai Imre - a klub hajdani játékosa, majd vezetője - a bő négy évtizeddel ezelőtt történtekre emlékezve meséli: a Videoton „keresztapja" dr. Ódry Lajos, a számítóközpont vezetője, az ő fejében született meg a ma már az egész világon ismert név.

Ismét a gyártörténeti füzetben lapozva megtudhatjuk, az 1968-as névváltozást az magyarázta, hogy „a régi név hosszú, nehézkes, külföldiek számára nehezen kimondható és erre a Kohó- és Gépipari helyettes miniszter elvtárs is felhívta a gyár vezetőinek figyelmét". Hja, úgy könnyű...

VIDEOTON-WALTHAM
(1990. január-1991. június 30.)
VIDEOTON-WALTHAM FC
(1991. július 1.-1993. december 14.)
PARMALAT FC
(1993. december 15.-1995. október 26.)
FEHÉRVÁR PARMALAT FC
(1995. október 27.-1996. március 8.)
FEHÉRVÁR '96 FC
(1996. március 9.-1996. április 18.)
FEHÉRVÁR PARMALAT '96 FC
(1996. április 19.-1996. július 30.)
VIDEOTON FC FEHÉRVÁR
(1996. július 31.-2004. szeptember 10.)
FC FEHÉRVÁR
(2004. szeptember 11.-2009. július 20.)
VIDEOTON FOOTBALL CLUB
(2009. július 21.-)

A Villamossági- Televízió- és Rádiókészülékek Gyárának neve 1968. január 1-től, az egyesületé a január 22-i közgyűléstől változott Videotonra. Egy évvel később, 1969. január 1-jén a Videoton Rádió és Televíziógyár megkapta az önálló export- és a részleges importjogot -, de ez már egy másik történet, amelyben persze főszerep jut a gyár egyik legfontosabb reklámeszközének, a labdarúgó-csapatnak is.

Kanyarodjunk vissza ismét Gazsó István tanulmányához. „A vidéki csapatok eredményességét vizsgálva szembetűnő a Videoton remek szereplése a hetvenes évek első harmadától egész a következő évtized végéig. Egyszer a második, kétszer a harmadik, hatszor a negyedik, kétszer az ötödik és kétszer a hatodik helyezést szerzi meg a csapat. A vállalat profiljában a televízió gyártáson kívül, a lakosság mindennapi igényeit kielégítő híradástechnikai eszközök és a nagyvállalatok elektronikai szükségletét kiszolgáló termékek szerepelnek, az eladásuk után képződő nyereséget pedig önmaguk dönthetik el, mire fordítják. Szereplésük az NB I-ben tehát nem tekinthető a véletlen művének. A Videotonon kívüli vidéki bázisok közül csak a Tatabánya nevezhető a korszakban középcsapatnak, a többiek inkább a táblázat alsóbb régióit uralták, mozgásuk az egyes helyezések viszonylatában igen hektikus volt" - írja nemcsak összefoglalva, hanem magyarázva is azt a folyamatot, amelyben a székesfehérvári csapat a legjobbak közé emelkedett a hetvenes évek közepére.

Igazságtalanok lennénk ugyanakkor, ha nem emelnénk ki azt is, hogy Székesfehérváron, a Videoton SC-ben jó szakemberek jó döntéseket hozva éltek a „korszellem" kínálta lehetőségekkel.

Az 1968-as NB I-es premieren még valójában semmi sem ígérte, hogy az egyesület futballistái az elkövetkező évtizedekben meghatározó szerepet játszanak majd a magyar labdarúgásban. 1968. március 3-án a kor európai

TÖBB MINT LEGENDA

Két „ezüstcsapat" csillaga

Ha valaki „versenyt" hirdetne, amelyben azt kellene eldönteni, ki legyen Mr. Videoton, sok szempontból kétesélyes lenne a több mint száz legendás futballistával büszkélkedő klub ankétja. Bognár Ferenc, az NB I-es premier előtti korszak legjobbja, parádés futballtudása és későbbi vezetői karrierje mellett azzal is büszkélkedhet, hogy játszott a VT Vasasban (majd a Videotonban) a megyei bajnokságban, az NB II-ben, az NB I B-ben és az élvonalban is. A ma is jó egészségnek örvendő egykori hátvédnél is esélyesebb azonban Csongrádi Ferenc, aki a klub mindkét „ezüstcsapatában", a hetvenes évek közepének nagyszerű Videotonjában és az UEFA-kupás társaságban is ásznak számított, sőt visszavonulása után három periódusban vezetőedzője volt a csapatnak, jelenleg pedig a legkisebb korosztályokkal dolgozik. Csongi 1956. március 29-én született Apácatornán, fiatal játékosként került a Videoton - Csiszár Istvánnak, a legendás Gusztinak köszönhetően - korát megelőző szervezettségű utánpótlásába. 1974-ben - még 18. születésnapja előtt - az Üllői úton mutatkozott be az NB I-ben. A következő tizenhárom évben, 1987-ig összesen

léptékkel mérve is a legerősebbek közé tartozó csapata, a Vasas ellen szenvedte végig története első élvonalbeli mérkőzését a szurkolók által egyre gyakrabban Vidinek becézett alakulat. A Tímár - Kovács L., Posch, Fejes - Bobory, Bognár - Pintér, Kű, Balogh, Karsai, Csukovics összetételű legénység 6:1-re kikapott, a Videoton első élvonalbeli gólját Csukovics László szerezte 0:6-nál a 83. percben. Legfeljebb az vigasztalhatta a Vidi táborát a meccs után, hogy ennél csak jobb jöhet. Igaz, nem sokkal jött jobb...

Az újoncnak az első szezonjában (amelyben a Tímár Mihály - Kovács László, Bognár Ferenc, Szabó Károly, Fejes Gábor - Bobory Béla, Kű Lajos, majd Kerecsényi Lajos - Bodnár László, Balogh Károly, Karsai László, Csukovics László alaptizenegy szerepelt, s játszott még Horváth István kapus, valamint Burka Imre, Horváth Lajos, Kékesi Csaba, Kovács József, Pintér László, Posch Ferenc és Varga József) még nem sikerült megkapaszkodnia az élvonalban. Az azonnali újabb feljutást követően azonban sikerre éhes, ifjú futballistákból remek csapat formálódott a Sóstón. Szerepe volt ebben annak is, hogy a Videoton szinte elsőként ismerte fel a nagyon erős utánpótlás-nevelés előnyét, és sorra építette be a klub szamárlétráját végigjáró fiataljait a legjobbak közé.

A jók közül a legjobbnak a szenzációs formában futballozó (az 1969-es NB I/B-s szezonban 32 meccsen 34 gólt szerző) Karsai László számított. Mellette azonnal említeni kell Fejes Gábort, a Videoton első válogatott játékosát, Kovács Józsefet, a „magyar Beckenbauert" és a többi, hamarosan az A válogatottban is helyet kapó játékost: a kapus Kovács Lászlót, Tieber Lászlót, Wollek Tibort, Nagy II Jánost és Nagy III Jánost, majd a kicsivel fiatalabbakat, Májer Lajost és Csongrádi Ferencet is. Nekik is köszönhető, hogy a hetvenes évek közepére a Videoton SC a „pesti nagyokkal" egyenértékű játékerőt képviselő csapat lett. Alkalmasint azt sem túlzás

Karsai László, vagy, ahogy a szurkolók hívták, „Sunyi", minden idők egyik legtechnikásabb Videoton-játékosa

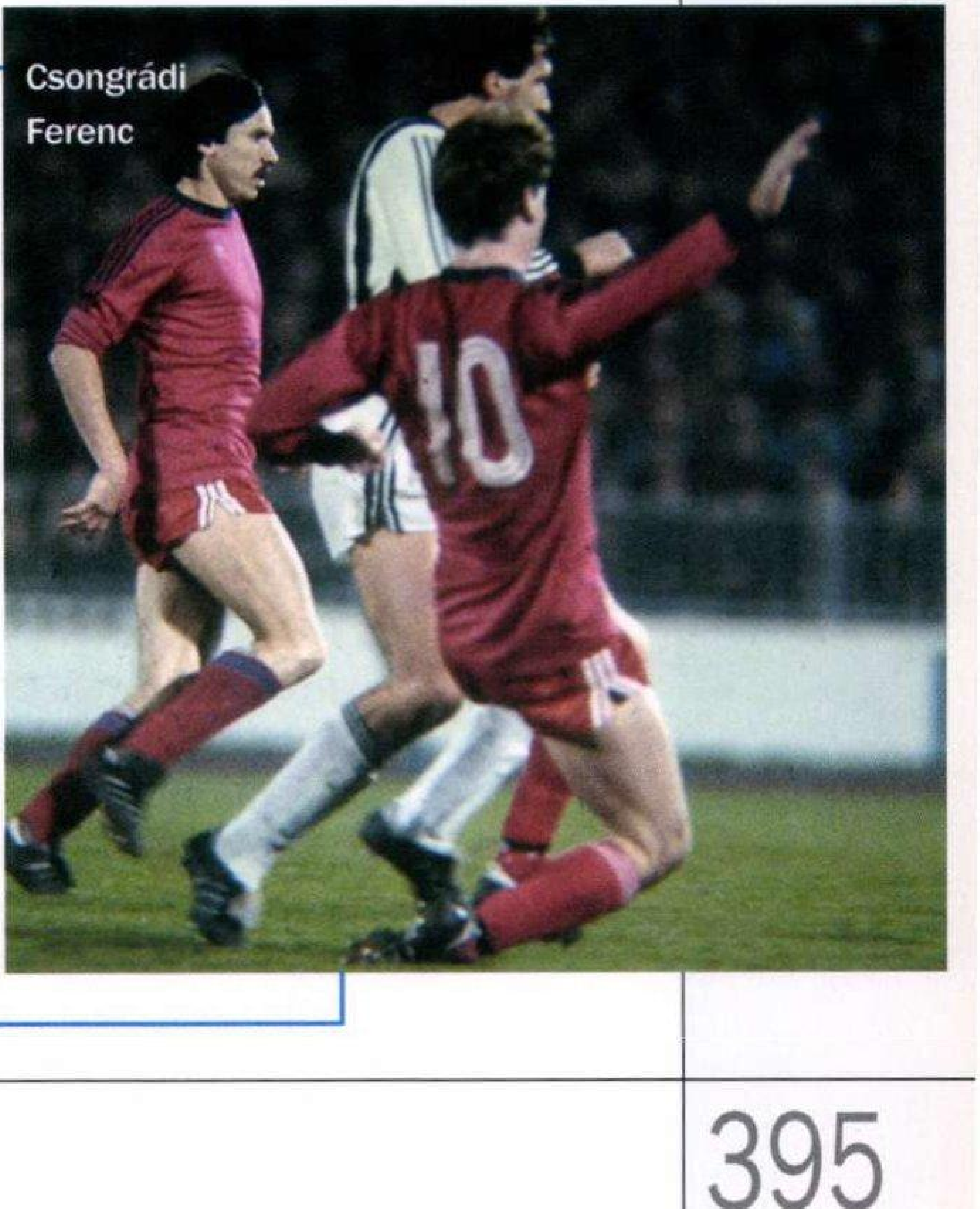
Csongrádi Ferenc

314 élvonalbeli meccsen szerepelt piros-kék mezben. Huszonnégyszeres válogatott - veretes karriert futott be, de még ennél is jóval sikeresebb lehetett volna, ha pályafutását nem akadályozzák folyamatos sérülések.

A legendás UEFA-kupa-menetelés során különösen a Párizsban, a Paris SG ellen 4-2-re megnyert meccsen játszott remekül, két góljával főszerepet vállalva a váratlan, de teljesen megérdemelt sikerben. A sérülés azonban ebben a szezonban sem kímélte. Manchesterben egy félidőn át pazarul irányított, ám megsérült, le kellett cserélni. Utána lemaradt Man United elleni tizenegyespárbajos visszavágóról, a Zseljo elleni elődöntőről, a Real Madrid elleni hazai döntőről, viszont játszott a Bernabéuban: nem teljesen egészségesen, óriási kínok között, de igazi vezérként, hősiesen. Kovács Ferenc az 57. percben kénytelen volt lehozni, miután az erőltetéstől bevérzett, cipónagyságúra dagadt a térde...

KÖZKINCCSÉ TÉTETIK

A koppintás elévült bűne: a Vidadas

A hetvenes évek közepén, egy Ferencváros elleni mérkőzésen készült fotón Fejes Gábor lábán jól látszik a három csíkkal ékesített lábbeli. A „modern idők” szakértői azonnal rávágják, a klub első válogatott játékosa – és megannyi társa – bizonnyal az Adi Dassler cége által készített csukában iparkodott. Már akkor is, amikor ez egyáltalán nem volt annyira természetes, mint a jelen sportolóinak lábán az adidas vagy éppen a Nike gyártmányai. Ám az nem adidas volt, hanem a Vidadas. A Vidi futballistáinak a csapat akkori szertárosa, Vida József (eredeti szakmája cipész volt) csodálatos cipőket készített, becsavarható stoplikkal, a bőrremekek oldalán három csíkkal. Ezeket a „koppintott” portékákat hívták Vidadasnak. (Fantasztikus az egybeesés, de a márkanév nem a Videotonból, hanem a Vida családnévből származik!) A csukák sikereket hoztak, ilyenben lépett pályára Fejes Gábor, amikor a Vidi történetének első válogatott játékosa lett, sőt az egyre jobb bajnoki eredmények mellett a cipők szolgáltak UEFA-kupa-mérkőzéseken is. És hogy ne csak a stoplis változatot említsük, hozzájárultak a teremfutball fénykorában Képes Sport Kupa győzelmekhez is. Vida József már nincs közöttünk, de mestermunkái részei lettek az egyesület (és így a magyar futball) varázslatosan gazdag legendáriumának.

A Fradi elleni meccsen készült fotón is jól látszik Fejes Gábor (balra) cipőjén a „Vidadas” három csíkja

állítani, hogy Kovács László – Nagy III János, Kovács József, Fejes Gábor, Czeczeli Károly (Baranyi Sándor) – Nagy II János, Csongrádi Ferenc, Karsai László – Májer Lajos, Wollek Tibor, Tieber László (Szalmásy Tamás), illetve mellettük Hartyáni Gábor, Garamvölgyi Lajos, Jankovics Sándor, Kuti László, és Végh Tibor minden idők legerősebb Videotonját alkották. „Látomásos futballt játszottak” – tömörítette véleményét hajdani klubtársai produkcióiról Garamvölgyi Lajos 2001-ben.

A sikerhez persze „siker-Kovácsok” is kellettek. A már említett két válogatott játékos, József és László mellett két fantasztikus edző: Kovács Imre, valamint a Videoton nevével szinte egybeforrt, a csapatot három periódusban is dirigáló jelenlegi tiszteletbeli elnök, Kovács Ferenc.

A két Kovács, Imre és Ferenc csak névrokonok, még ha az ötvenes években együtt is futballoztak, méghozzá Kovács I és Kovács III néven a sokszor nevet váltó MTK-ban. Imre, a negyvenes-ötvenes évek legendás fedezete, akiről kortársai állították, hogy csak azért játszott mindössze nyolcszor a válogatottban, mert posztján Bozsik József volt a vetélytársa, kora legkiválóbb edzői közé tartozott. Jó munkáját jelzi, hogy Székesfehérvárról az ország akkori legjobb csapatához, az Újpesti Dózsához került. Mindössze másfél idényen keresztül parancsnokolta a Videotont, de a hatása hosszabb ideig volt érezhető. Ő tette le az alapokat, amelyre aztán az utód, a dr. Kalocsay Gézát váltó Kovács Ferenc is építkezett. Remek jellemzést adott róla egyik legjobb játékosa, a Kovács Imre-korszakban a magyar A válogatottba is bekerült Kovács József: „A Videotonnál ő volt a legjobb edző, akivel találkoztam. Igaz, szigorúan betartotta a három lépés távolságot, egyesekkel szemben talán többet is, de nála csak az számított, mit tud a játékos, semmi más. Szegény Posch Ferivel ki nem állhatták egymást, rengeteget vitáztak, veszekedtek. Néha emelt hangon is, de Feri ennek ellenére valamennyi meccsen játszott az öregnél, semmi hátrányt nem szenvedett a rossz viszony miatt." *(Posch Ede: Félistenek)*

Kovács Imrétől dr. Kalocsay Géza vette át a csapatot, majd 1972 nyarán már Kovács Ferenc volt a főnök. Akkor még csak remélték, ma már tudjuk: a Videoton, illetve az utódklubok történetének legnagyobb hatású, legsikeresebb edzője. Pedig nem számított nagyágyúnak, amikor Fehérvárra került! Addigi (edzői) élvonalbeli pályafutása mindössze két állomást számlált, először az MTK-t (1968-1969), majd az Egert (1971-1972) trenírozta. A Videotonnál teremtette meg a legendáját, ha van ilyen, két szakaszban. Először 1972 és 1977 között irányította a csapatot. Három éven keresztül a 4. vagy az 5. helyen végzett a közben a válogatottba is behívott fiatalokra alapozott legénységével, majd az 1975-1976-os szezonban nyilvánvalóan inkább elveszítette a Videoton az aranyérmet, mintsem megszerezte az ezüstöt. Mielőtt felidéznénk az idény történetét, arról se feledkezzünk meg, hogy addigra a Videoton már túlesett a nemzetközi bemutatkozáson is. Előbb (az 1973-1974-es szezonban) a Közép-európai Kupában (KK) indult, s a csoportja második helyén végezve éppen csak lemaradt (az egyébként a Tatabánya elleni) döntőről.

Egy fél emberöltő távlatából ma már szinte tényként kezelhetjük, hogy a bombaerős Videoton 1976-ban „nem tiszta körülmények között" veszítette el a bajnoki címet. Három évtizeddel a történtek után dr. Juhász István, az aranyérmes Ferencváros középpályása maga is panamára emlékezett: „Az utolsó öt meccset egytől egyig megvettük, és a soro-

Majd' csapatnyi játékos, és mindenki válogatott! Balról: Kovács László, Nagy III János, Kovács József, Karsai László, Wollek Tibor, Nagy II János, Csongrádi Ferenc, Fejes Gábor, Czeczeli Károly, Májer Lajos és Kovács Ferenc

A hetvenes évek sikercsapata, még Csongrádi, Májer és Végh nélkül. Álló sor, balról: Kovács L., Mester, Nyitrai, Wollek, Kovács J., Karsai, Burka, Nagy III, Garamvölgyi, Nagy II, Baranyi, Szabó I. Elöl: Kuti, Tieber, Szalmásy, Bogáti, Csukovics, Hartyáni, Fejes, Jankovics, Czeczeli

zatos bundák segítettek hozzá az aranyéremhez.” *(Nemzeti Sport 2004. november 20.)*

2009 márciusában Kovács Ferenc is hasonlóról, a zöld-fehérek által Zalaegerszegen megvett meccsről nyilatkozott. A Kossuth Rádió Arcvonások című műsorában elmesélte, hogy az FTC utolsó fordulóban vívott meccsén, Zalaegerszegen előre megbeszélt eredmény született. „Felhívtam Szőcs Jánost, aki akkor a ZTE edzője volt - mesélte Kovács Ferenc. - Te, Jánoskám, mondom, a régi barátságra való tekintettel kérhetem én azt tőletek, hogy lelkiismeretesen, becsületesen játsszatok a Ferencváros ellen? Azt mondta nekem a Szőcs Jancsi: Ferikém, a Ferencváros ezt már elintézte a játékosokkal... Bunda volt. Szó szerint megvették a mérkőzést.”

A fehérváriak szerint az egy héttel korábbi nagy rangadójuk sem volt tiszta. A Videoton játékosai kétpontos hátrányban, de jobb gólkülönbségük tudatában utaztak az Üllői útra. Mind a két csapatnak egy mérkőzése volt hátra, a Videotonnak a Szeged, a Ferencvárosnak a sokkal veszélyesebb Zalaegerszeg ellen. A harmincezer néző között rengeteg fehérvári szorongott (szó szerint...), akik túláradó boldogsággal fogadták, hogy Szalmásy Tamás megszerezte a vezetést. Kovács József később kihagyott egy nagy helyzetet, majd lőtt egy érvénytelenített gólt - ezektől függetlenül jól állt a Videoton. Ám az 59. percben Müncz György, a találkozó játékvezetője labdaelrúgásért leküldte a pályáról Májer Lajost. Nem vitatható, ezért a szabálykönyv szerint kiállítás jár, de az járt volna ezen a meccsen és a korábbiakon is mindenkinek. Így ellenben úgy tűnt, a bíró nem mér egyenlő mércével. Az abban az esztendőben a KEK-döntőben is szereplő Ferencváros pedig kihasználta az előnyt, és Pusztai László révén kiegyenlített. A Videoton számára maradt az ezüstérem.

Kovács Ferenc az állandóság híve volt, a kulcsembereire minden körülmények között számított. Első fehérvári edzői korszakában, 1972 és 1977 között öt szezonban dirigálta a csapatot. Összesen 33 játékost szerepeltetett, közülük Fejes Gábor (147 mérkőzés), Jankovics Sándor (39), Karsai László (132), Kovács József (138), Kovács László kapus (137), Nagy II János (138), Nagy III János (138), Szalmásy Tamás (103), Tieber László (81) és Wollek Tibor (129) mind az ötben pályára lépett. Négy bajnoki évben játszott e korszakban Burka Imre (69), Garamvölgyi Lajos (26) és Hartyáni Gábor (67), háromban Czeczeli Károly (80), Csongrádi Ferenc (64), Kuti László (21), Májer Lajos (57), Nyitrai Ferenc (30), Szabó István kapus (5), Vass István (39) és Végh Tibor (69), kettőben Baranyi Sándor (36), Bruder Károly (4), Csukovics László (29), Horváth Tibor (4), Mester István (47), Szabó Károly (19), míg egyben Bodnár László (8), Bogáti Attila (13), Burcsa Győző (12), Magyar Gábor kapus (13), Nagy Tibor (1), Porogi Ferenc (1). (Hangsúlyozandó, hogy a mérkőzésszámok kizárólag az ebben a fél évtizedben a klubban lejátszott bajnokikra vonatkoznak!)

A Budapest-központú magyar labdarúgásban sokszor emlegették a hetvenes-nyolcvanas években a vidék legjobbját. Nos, a Videotont 1974 és 1978 között csak egyszer tudta nem fővárosi csapat megelőzni, az 1976–1977-es szezonban a remeklő Szombathelyi Haladás VSE. Közben Lantos Mihály (újabb hajdani MTK-s) került edzőként Sóstóra. Az Aranycsapat három teljes bajnoki idényen (1977-1980), azaz 102 mérkőzésen keresztül a Videotont dirigáló balhátvédjének szakértelmét éppen úgy nem vonta senki kétségbe, mint jó szándékát - mégis, évtizedek távlatából hibásnak minősíthető több döntése is. A bajnoki ezüstérmet követően csak hatodik lett a csapat, s ezért néhány korábbi kulcsjátékosnak nagy árat kellett fizetnie. Wollek és Szalmásy akkor került ki a csapatból, és Karsai sem csillogott már úgy, mint előtte. (Érdekes és egyben ellentmondásos, hogy a viszonylagos sikertelenség ellenére Lantos Mihály a második a mérkőzésszámai alapján a klub NB I-es történetében, igaz, „fényévekkel” követi még ő is a 273 bajnokin a kispadon ült Kovács Ferencet.)

A hetvenes évek végén, a nyolcvanas évek elején (bár akadt egy nagyon gyenge szezon, az 1978-1979-es, amelyben kilencedik helyen zárt a Videoton, a mentségére szólt, hogy ősszel Csongrádi, Májer és Szabó József is katonai szolgálatát töltötte) a Vidi szinte kibérelte a negyedik helyet a bajnoki tabellán. Öt szezonból négyszer közvetlenül a dobogósok mögött zárt, akadt olyan év, melyben Burcsa Győző az európai ezüstcipőt nyerő újpesti Fazekas László mögött a második lett a góllövőlistán! Igaz, negyedik hely és negyedik hely között - például a csapat stílusát tekintve - nagy különbségek voltak. Lantos Mihály idején (1977-1978) a második legtöbb gólt a Videoton szerezte, ámbár viszonylag sokat is kapott. (Érdemes idekapcsolni Kovács József a már idézett interjúban Kovács Imréről elmondott szavait: „(...) ő még a híres Bukovi-iskola képviselője, nála az eredményességen túl a látványos, szórakoztató játékos játék is követelmény volt.” Bukovi Marci bácsi játékosa volt Lantos Mihály és Kovács Ferenc is.)

Az 1980-1981-es szezonban Verebes József irányításával – a szisztematikusan beépített fiatalokkal, a nagyszerű Disztl testvérekkel, Péterrel és Lászlóval, valamint Szabó Józseffel, Horváth Gáborral, azután Csuhayval, Novathtal, Vadásszal – még hatvan góllal a harmadik legjobb támadósor volt a fehérváriaké, ám 1981-1982-ben Szentmihályi Antallal, a korábbi válogatott kapussal már a védekezés került a fókuszba. Mindössze 49 gólig jutott a Videoton, miközben a Verebes József dirigálta Rába ETO 102 gólt szerezve nyerte meg a bajnokságot. Persze ne legyünk igazságtalanok: a viszonylag kevés szerzett gól ellenére sem volt az rossz szezonja a Videotonnak. A csapat – története során először – bejutott a Magyar Népköztársasági Kupa döntőjébe. (Igaz, ott kikapott 2-0-ra az Újpesti Dózsától.)

Ezért is volt fájdalmas a fehérváriak számára a következő évad veszszőfutása, Molnár Ferenccel a kispadon 13. lett a Videoton. Ilyen rosszul az élvonalban csupán az első szezonjában szerepelt a gárda, amikor kiesett. 1983 tavaszán sem állt ettől messze, csak az utolsó előtti fordulóban elért szombathelyi 3-1 tartotta bent. A kiesett Debrecen éppen úgy 25 ponttal zárta a szezont, mint a Videoton. Ha akkor, a bajnokság lefújásakor valaki azt mondja, hogy a nem egészen két évvel később Európa-szerte a Videoton és Székesfehérvár nevét tanulgatják majd, és a csapat bejut az UEFA-kupa döntőjébe...

Az UEFA-kupa-döntő székesfehérvári felvonása előtt. Állnak (balról): Csuhay, Disztl P., Novath, Borsányi, Disztl L., Végh. Elöl: Burcsa, Wittmann, Vadász, Palkovics, Horváth Gábor

KÖZKINCCSÉ TÉTETIK

100 percen belül öt kapus védte a Vidi hálóját az NB I-ben!

Az 1981–1982-es bajnokság 28. fordulójában Csepelen játszott a Videoton. Disztl Péter a hajrában súlyos sérülést szenvedett, és miután Szentmihályi Antal kihasználta már mindkét cserelehetőséget, a középhátvéd Csuhay József állt a kapuba. De, a sztorinak ezzel még nincs vége! A következő meccsen, a Sóstón, a Békéscsaba ellen az „állandó" tartalékkapus, Mausz Antal kezdett, de ő is megsérült az első félidő közepén. Szentmihályi 43 évesen (de azért mégiscsak több mint 30 válogatottsággal a háta mögött) a legszívesebben maga állt volna a kapuba, ám természetesen a benevezett cserekapus lépett pályára. A 17 éves Dinnyés István - az ifi kettőből... 4-1-re kikapott a Videoton, de talán nem ez az oka, hogy Dinnyésnek ez volt az egyetlen NB I-es meccse. Tartozunk is neki annyival, hogy rögzítsük, 0-2-nél állt be. Igen ám, de a következő hétvége újabb meccset hozott, márpedig kapusnak lennie kell, Disztl Péter és Mausz pedig sérült volt. Nem nagyon volt más megoldás, a Vidi a MÁV Előre - illetve Szentmihályi - egykori kapusát, Paulusz Györgyöt reaktiválta. Ő védett a DMVSC ellen a Nagyerdőn, felállítva a talán nem is csak klubcsúcsot.

A pokol bugyraiból a csúcsra vezető úton az első lépést Kovács Ferenc újraszerződtetése jelentette. Érdekes, hogy a vezetőség nem erősítette meg új játékosokkal a keretet, sőt egy évvel később is csak a Győrből visszatérő Burcsa Győző érkezett az alapcsapatba. A játékosállomány tehát adott volt - csak kellett hozzá a plusz, Kovács Ferenc nagyszerű munkája.

A negyedszázaddal ezelőtti nagy menetelés minden állomását sokszor és sokan feldolgozták már. Talán arról kevesebb mondat íródott, hogy nem volt minden előzmény nélküli. A Videoton ugyanis már a nyári nemzetközi mérkőzéseken is nagyszerűen szerepelt. Az Intertotókupában például mind a hat mérkőzését megnyerte, a cseh TJ Vítkovice és az osztrák Linzer ASK mellett legyőzve a két évvel korábban UEFA-kupa-győztes IFK Göteborgot is. A nyári felkészülési tornákon serleget nyert Zaragozában, és egy másik helyszínen döntetlent játszott a világhírű Penarollal. És mégis, milyen kevésen múlott a nagy menetelés!?

A Dukla Praha elleni hazai győzelem (1-0) után Prágában óriási bravúrral hozta 0-0-ra a mérkőzést a gárda. Koszta János élete talán legjobb formájában védve helyettesítette Disztl Pétert. Aztán következett Párizs, a PSG elleni 4-2. Magyar kupacsapat nagyon ritkán játszott úgy vendégként, mint akkor a Videoton. Az idegenbeli győzelem után a franciák nyerni jöttek Fehérvárra - erre kétszer is kikaptak. Egyszer szerdán 2-0-ra, majd miután a leereszkedő köd miatt félbeszakadt a meccs, csütörtökön 1-0-ra. A Videoton jó 250 perc alatt 7-2-re rakta meg az alig fél évvel korábban Európa-bajnoki címet nyerő francia futball leggazdagabb reprezentánsát. (Persze a krónikákba „csak" az 5-2-es összesítés került.)

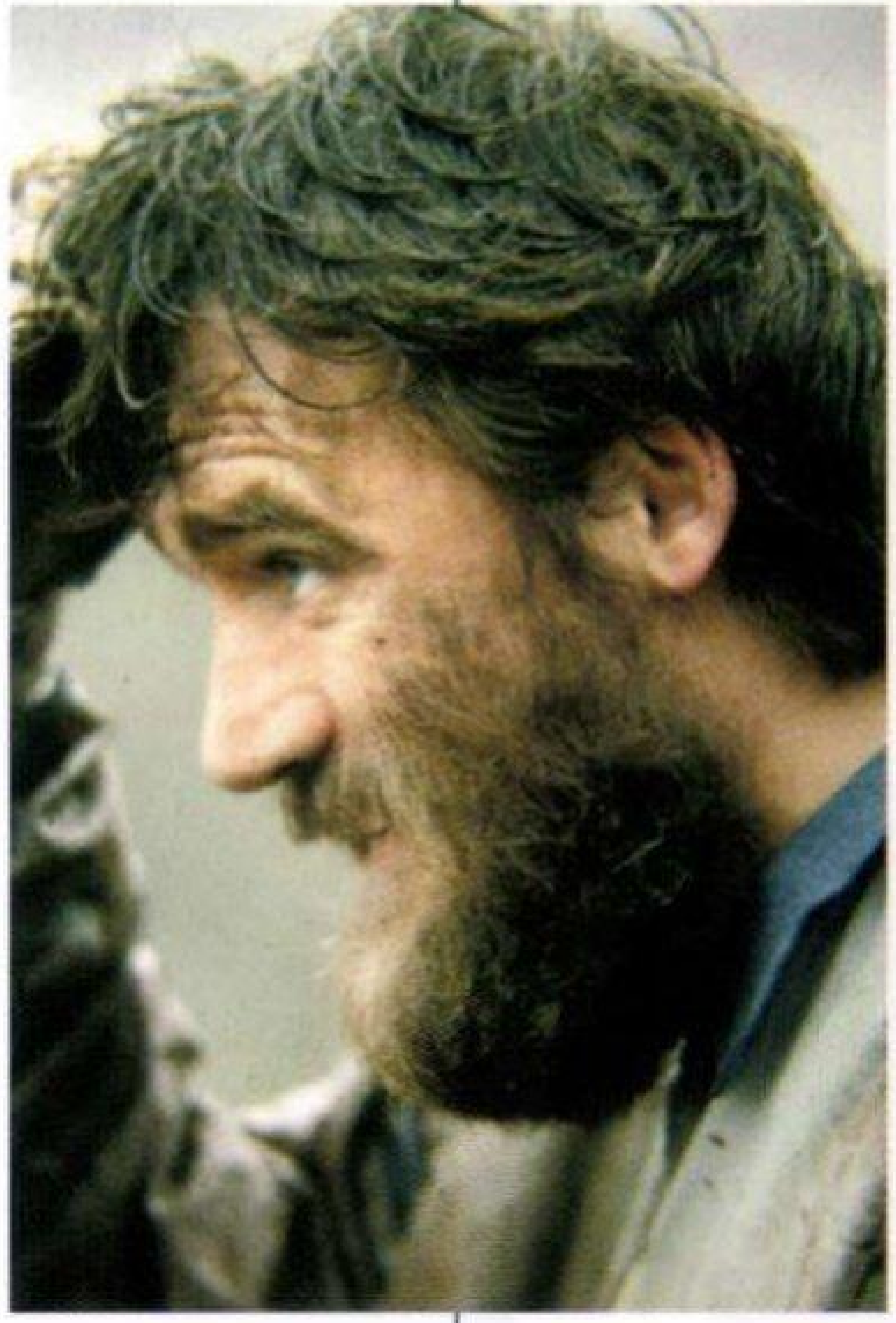

Disztl Péter

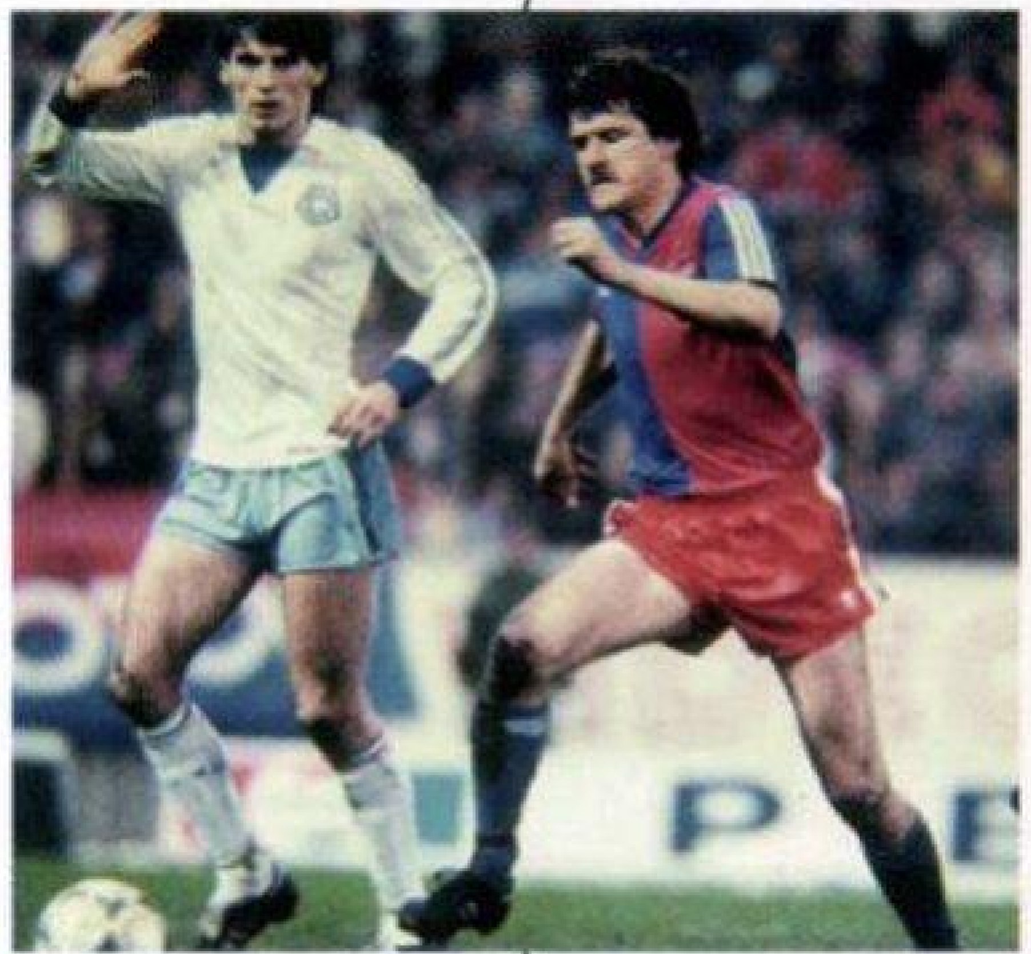

Szabó József

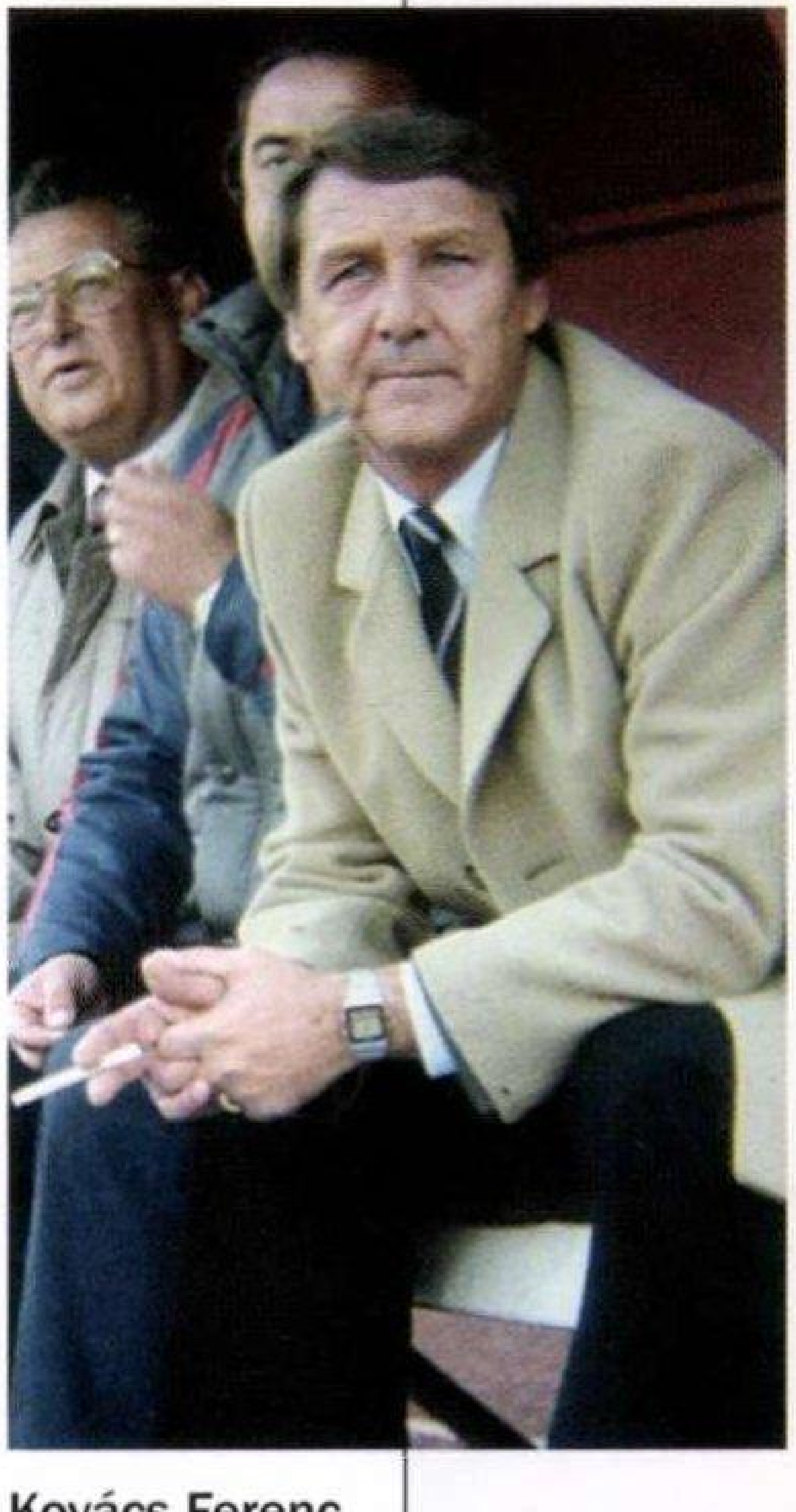

Kovács Ferenc

És a varázslatnak még nem volt vége, Szabó József egymaga megverte a nagyon erős belgrádi Partizant. Négy gólt vágott, már hétnél járt azzal a teljes kupasorozatban. Májer Lajos hozzátett még egyet, így megnyugtatónak tűnt az előny. Persze Belgrád félelmetes helyszín volt már akkor is, a Partizan fellegvára, a JNA-stadion meg valóságos oroszlánbarlang. A szerb fekete-fehérek egy fordulóval korábban hazai pályán négy gólt lőttek a londoni Queen's Park Rangersnek, ám a Videotonnal alig bírtak! Győztek ugyan a jugók 2-0-ra, de mit számított ez, hiszen a fehérváriak bejutottak a legjobb nyolc közé.

A következő ellenfél, a Manchester United abban a sorozatban találkozott már magyar csapattal, ki is ejtette a Rába ETO-t. Nyert az Old Traffordon a Videoton ellen is, viszont csak 1-0-ra. Élt tehát a remény. Függetlenül attól, hogy a Vidi tartalékosan, Csuhay, Csongrádi, Májer és Novath nélkül állt fel a Sóstón... Kovács Ferenc merész húzásra szánta el magát. Úgy gondolta, ha egy apró gólt be tud préselni a csapata, megpróbálhatja kibekkelni a hátralévő perceket. Wittmann Géza a 20. percben esett szabadrúgásgólja semmissé tette az angolok addigi előnyét, ám aztán 100 percen át meg is kellett őrizni a vezetést. Ki ne tudná, tizenegyespárbaj döntött. Disztl Péter megfogott egyet, feltéve teljesítményére a koronát. A Videoton bejutott a legjobb négy közé! Ott szerencséje volt, elkerülte a spanyol Real Madridot és az olasz Internazionalét, de a szarajevói Zeljeznicar (az akkori írásmód szerint Zseljeznicsar) sem számított gyenge ellenfélnek. Főleg nem a saját pályáján, a Grbavicán! Ezért is volt fontos, hogy Burcsa, Disztl László és Vadász ta-

TÖBB MINT LEGENDA

Horváth Gábor és Horváth Gábor

Székesfehérváron ma is hősként tisztelik az egykori UEFA-kupa-menetelés főszereplőit. A mai szurkolók között sincsen senki, aki ne tudná felsorolni a negyedszázaddal ezelőtt játékosnévsort, ne tudna valamelyik hajdani sztárról valamilyen sztorit. Mindez része annak a Vidimániának, amelynek egyik oka a klubra jellemző családias légkör. A drukkerek is gyakran aposztrofálják magukat „Vidi-családnak" – de vannak olyanok is, akiknek valóban a családot is jelenti a klub, ahol a fiú az apa nyomdokába lépett. Disztl László kívánkozik az élre, neki két fia, Milán és Dávid is játszott a csapatban (a családi kapcsolatoknál maradva, ők természetesen egyben Disztl Péter unokaöccsei is), közülük jelenleg Izlandon iparkodó Dávid az élvonalban is viselte a Vidi mezét, ahogy Vadász Imre fia, a Diósgyőrben játszó Viktor is. Fejes Gábor fia, András tavaly még a Videoton-Puskás Akadémia játékosa volt, most Siófokon futballozik, de említhetnénk Csongrádi Ferenc csemetéjét is, aki a klub utánpótlását erősíti. Láthatjuk, sok helyen nem esett messze az alma a fájától - ám olyat, aki túl is szárnyalta példaképét, csak a Horváth családban találunk.

Az apa, idősebb Horváth Gábor, 317 NB I-es meccsen lépett pályára - valamennyin a Videoton mezében. Pályafutása kapcsán sok mindenre büszke lehet: például arra, hogy nála több élvonalbeli meccset csak Végh Tibor és Karsai László játszott a Videolálataival Fehérváron kétgólos előnyhöz jutott a magyar csapat. A neheze még hátravolt! A Zeljo, vagyis a helyi Vasutas a visszavágó 88. percében 2-0-ra vezetett és továbbjutásra állt, akkor azonban a hátulról előrekalandozó Csuhay József belőtte a Videotont a döntőbe.

A kupa sorsa - sajnos - már az első mérkőzésen eldőlt. A megint csak tartalékos, Májer Lajost, Szabó Józsefet és Csongrádi Ferencet is nélkülöző fehérvári legénység nem tudta megállítani a Real Madridot, ám a székesfehérvári 0-3 után a Disztl P. - Végh, Disztl. L., Csuhay, Horváth - Burcsa, Csongrádi (Wittman, 58. p.), Vadász - Májer, Szabó, Novath (Palkovics, 52. p.) összeállítású gárda óriási bravúrral nyerni tudott a Bernabéuban. Disztl Péter ismét tizenegyest védett, a tragikusan fiatalon elhunyt Májer Lajos pedig a hajrában bebombázta a mérkőzést eldöntő gólt.

A Videoton megmutatta a nagyvilágnak, hogy egyáltalán nem szerencsével jutott az UEFA-kupa döntőjébe. Mekkora teljesítmény volt ez? Azt követően 19 éven át nem jutott el magyar csapat... Nem, nem a döntőbe, egyáltalán a nemzetközi kupák tavaszi folytatásába! (Aztán a DVSC 2004-ben.)

Bár a piros-kék gárda elindult a következő szezonban is az UEFA-kupában, szoros csatában kiesett a második fordulóban a Legia Warszawa ellen. Lassan kicserélődött a keret, a kulcsemberek közül Burcsa Győző már néhány héttel a madridi finálé után a francia Auxerre gárdájához, egy évvel később Szabó József, a belgrádi Partizan ellen „csodát tevő” középcsatár a szaloniki Irakliszba igazolt. 1987 nyarán a vezetőség nem kötött új szerződést Májerrel, Csongrádival és a közben Görögországot megjárt Szabóval

tonban, vagy arra, 1989 és 1991 között csapatkapitány is volt, esetleg arra, hogy az UEFA-kupa-menetelés tizenhárom meccse során mindössze egyetlen félidőt hiányzott. Rengeteg boldog emléket adott neki a futball, de ezek szinte „eltörpülnek” két pillanat mellett: amikor 1985-ben született fia, ifjabb Horváth Gábor bemutatkozhatott a magyar válogatottban, és amikor bajnoki aranyérmet akasztottak a megnyert szezon elején még itthon játszó, 2010 augusztusában a NAC Bredához szerződött „Gabesz” nyakába. Az apa az élvonalban 13 évet lehúzva, UEFA-kupa döntősként, a Nehru-kupa győzteseként, B-válogatottként vált legendává, a fiú bajnok, Ligakupa és Magyar Kupa-győztes, válogatott, és a hazainál erősebb bajnokságban is kipróbálhatja magát. Ha bárki nekik szegezi a bugyuta kérdést, „Ki vitte többre?”, mindketten büszkén mondják, a másik. És ez így szép, így kerek, így családias.

Horváth Gábor, az „Öregpera”, aki a nyolcvanas évek közepén „Perásként” egy ballonkabátos nyomozóról kapta becenevét

(Májer később még visszatért). A Disztl fivérek és Csuhay József a Honvédhoz, Vadász Imre Zalaegerszegre igazoltak. Közben (1986 nyarán) lezárult a második Kovács Ferenc-korszak, a sikertréner a spanyol Las Palmashoz szerződött. Három, 1983-tól 1986-ig a Videotonnál töltött idénye alatt 34 játékost vetett be, közülük tizenhárman - Vadász Imre (88 mérkőzés), Végh Tibor (86), Csuhay József (84), Disztl László és Disztl Péter (81-81), Májer Lajos (77), Horváth Gábor és Szabó József (74), Csongrádi Ferenc és Novath György (68-68), Wittman Géza (43), Vaszil Gyula (42), valamint Borsányi István (23) - mindhárom idényben játszottak bajnokin. Két szezonban kapott lehetőséget Palkovics István (54), Gyenti László (15), Gömöri Ottó (11), Koszta János kapus (9), Csrepka Tamás (3), Faddi Máté (2). Egyen Burcsa Győző (30), Kerekes György (26), Csucsánszky Zoltán, Horváth Ferenc és Nagy Tibor (17-17), Simon Ferenc (13), Szirják Attila (12), Kurucz Ádám (7), Fuisz László, Sallói István és Szőke László (4-4), Kiss Péter (3), Selyem Nándor (2), Gazdag László és Hetyési László (1-1). Az UEFA-kupa-sorozatban tizenkilencen játszottak a 12 hivatalos mérkőzésen, közülük Végh, Horváth és Burcsa mindegyik találkozón. (A további szereplők: Csuhay, Szabó, Vadász 11-11, Disztl László és Disztl Péter 10-10, Novath, Palkovics 9-9, Csongrádi, Májer 8-8, Wittman 7, Borsányi 6, Vaszil 5, Koszta, Gömöri, Gyenti 2-2, Faddi 1 fellépés.)

Nehezebb idők következtek. 1989-ben a megfiatalított Videoton – szegény Kaszás Gábor irányításával – nagy meglepetésre még a negyedik helyig rakétázott előre. A reménységek csapata volt ez Fehérváron, Petry Zsolttal, Máriási Zsolttal, Csucsánszky Zoltánnal és nem utolsósorban a két nagyszerűen teljesítő csatárral, Jován Róberttel és Petres Tamással. Az 1988-ig érvényes pontszámítás alapján bajnok lett volna a Videoton, mint ahogy aranyérmes lett volna a következő idényben bevezetett számítás alapján is. Csak az aktuális nem feküdt a csapatnak... Pedig tényleg erős garnitúra volt ez, a szezon közben megnyerte Indiában a hagyományos Nehru Kupát.

Az a generáció méltó örököse lehetett volna a hetvenes évek aranycsapatának és az „UEFA-kupásoknak”, ha nem töri derékba a Videotont is a magyar vadkapitalizmus forgószele. A rendszerváltást követően megrendült a sportegyesület anyagi helyzete – Brávácz Ottónak volt köszönhető, hogy a Waltham beszállásával valamelyest mégis stabilizálódott a helyzete –, majd jöttek a nagy ígéretek: a Vidi a Parmalat család tagja lett. Olyan klubok, mint a Parma vagy a brazil Palmeiras mellett... 1996-tól bekerült a névbe a Fehérvár szó, s megkezdődött a lassú – vagy talán nem is olyan lassú – hanyatlás. A mélypontot 1999 jelentette, amikor a Siófokkal azonos pontszámmal végző Videoton FCF kiesett az élvonalból.

Más kérdés, hogy Csank János irányításával, óriási fölénnyel nyerte meg a második vonal küzdelmeit. 2001-ben, története során másodszor Magyar Kupa-döntőt játszhatott, ám az Üllői úton, tízezer néző előtt elbukta a DVSC ellenében (2-5). Belső torzsalkodások, veszekedések jellemezték a klub életét, amelyeknek kicsúcsosodása a Videoton Holding döntése volt, amellyel a cég 36 év után megvonta a névhasználat jogát az egyesülettől. 2005 nyarán felcsillant a remény a konszolidációra, akkor lett a két, negyvenes évei elején járó jogászember, dr. Pribeli Ferenc és a korábbi ligaelnök, dr. Szieben László által jegyzett Clavis Consulting Kft. a Fehérvár FC Kft. többségi tulajdonosa.

A biztos anyagi feltételek és a hozzájuk kapcsolódó szakmai munka gyors eredményeket hoztak Fehérváron. A bajnoki titulust ugyan nem sikerült elhódítani, de a Magyar Kupát - a Vidi első „hivatalos elsőségét" nyerve - a Csertői Aurél által dirigált csapat játékosai emelhették a magasba. A Sebők Zsolt - Csizmadia Csaba, Kuttor Attila, Koller Ákos, Horváth Gábor (Vincze Zoltán, 75. p.) - Silvester Alumona (Jusuf Dajic, 79. p.), Dvéri Zsolt (Horváth Ferenc, 107. p.), Schwarcz Zoltán, Mario Bozic, Lattenstein Norbert - Sitku Illés összeállítású legénység a Vasas ellen tizenegyespárbajban megszerzett titulusa feletti örömben ki gondolta volna, milyen sötét felhők gyülekeznek Sóstó fölött, hogy másfél év múlva nem újabb sikerekről, hanem csődről, megvont licencről szólnak a hírek?

Ma már tény, ha Garancsi István nem nyújt mentőövet, s nem kezd minden tekintetben új időszámítást Székesfehérváron, ma nincs Fehérvár FC kft., nincs Videoton FC, nincs kétszeres Ligakupa-győztes, Magyar Kupa-döntős bajnokcsapat. Semmi sincs.

A korábban a futball világában egyáltalán nem ismert, a pénzügyi szektorban viszont nagyágyúnak számító Garancsi 2007. december 12-én vásárolta meg a Fehérvár FC kft. többségi tulajdonát. Nemcsak pénzt vitt a Sóstói stadionba, hanem nagyon erős „csapatot" is, amelyben a futballszakmai kérdésekben teljhatalmat kapó dr. Mezey György mellett volt sportgazdász, jogász, kommunikációs szakember - mindenki a maga területén, a hazai szűk elitből. A klub januárra visszaszerezte indulási jogát, majd megkezdődhetett az a hároméves program, amelynek céljaként Garancsi és Mezey doktor határozottan kijelentették: 2011-ben bajnokságot fog nyerni a Vidi.

A totális átalakulásra nem csupán az irodákban, az öltözőben is szükség volt. Dr. Mezey György a Vidi-legendák egyikét, Disztl Lászlót kérte fel Marijan Vlak helyére, a kispadra, és megváltozott az utolsó őszi fordulóban még Németh Viktor - Horváth Gábor, Koller Ákos, Fehér Zsolt, Mohl Dávid - Simek Péter, Farkas Balázs, Dvéri Zsolt, Mario Bozic - Sitku Illés, Jusuf Dajic összeállítású kezdőcsapat is.

A Garancsi-éra első bajnokiján, az MTK ellen a Sebők Zsolt - Lázár Pál, Koller Ákos, Horváth Gábor, Mohl Dávid - Sifter Tamás, Farkas Balázs - Simek Péter, Polonkai Attila, Nagy Dániel - Sitku Illés tizenegy kezdett.

A két, korábban Sopronban is játszó védekező futballista, Lázár és Sifter mellett főként Polonkai Attila jelentett pluszt, de dr. Mezey György a legfőbb erősítésnek azt tartotta: annak ellenére, hogy a játékosokkal újra kellett tárgyalni a korábbi, légvárakra alapozott szerződéseket, a minőségi futballisták döntő többségét sikerült megtartani.

Megkezdődhetett az a munka, amelynek csak egyik szelete - bár a külvilág és az ítészek számára legfontosabb szelete - volt az első csapat szereplése. Garancsi István már áprilisban újabb „erősítésről döntött". Berzi Sándor lett a klub ügyvezetője, együttműködési megállapodás született a nemcsak a minőségi utánpótlásképzésben, hanem a futballképzés feltételrendszerében is élenjáró Puskás Ferenc Labdarúgó Aka-

Elek Ákos

Farkas Balázs

Alvest ünneplik

démiával. Dr. Mezey György a hajdani Bozsik-program mintájára kitalálta a Fejér megye (és a vonzáskörzet) teljes utánpótlását átfogó VUK-programot. Megszilárdult a klub gazdasági háttere, megújult a kommunikációja, féltucatnyi per igyekezett a „múltat végképp eltörölni" - no meg, nem mellékesen, a csapat megnyerte a Ligakupát.

„Talán életem legérdekesebb fél szezonján vagyok túl. Korábban soha nem tapasztaltam, hogy a januárban játékossal még csak formálisan rendelkező klub végül tavaszi második lesz. Hiszen a klub szerződésszegése miatt, s erről papírjaik voltak, a jogos követeléseik okán eltávozhattak volna. Az, hogy ebből a rendkívül heterogén közösségből egy szakmailag egy irányba húzó, eredményességet is produkáló közösség legyen, erre az én életemben nem volt példa" - nyilatkozta 2008 tavaszára visszatekintve dr. Mezey György a Fejér Megyei Hírlapnak.

A rengeteg munka, a váratlanul gyors fejlődés tükrében talán meglepő, de a Fehérvár - szeptembertől Disztl László helyett már Varga Istvánnal a kispadon - csak a 9. helyen állt az őszi szezon után. A Garancsi-Mezey-Berzi hármas azonban nem türelmetlenkedett, tovább erősödött a játékoskeret. Amíg a 2008 nyarán érkezők közül az akkor még „névtelen", de két évvel később már válogatott Elek Ákos számít sztárnak (és ne feledkezzünk meg a Fehérváron nagyon népszerű, csupa szív, ám kissé szertelen, öntörvényű Marko Andjicsról, valamint a vitathatatlan tehetségű, de nehezen kezelhető Goran Vujovicsról se), addig a téli átigazolási szezon ismét új fejezetet nyitott, Székesfehérvárra költözött ugyanis André Alves, aki már akkor a hazai piac legértékesebb csatárának számított.

Alves érkezésének érdekessége, hogy bár dr. Mezey az első perctől úgy határozta meg a klub átigazolási politikáját, hogy egyaránt kell szerződtetni azonnal bevethető ászokat, valamint olyanokat is, akikből a jövő kiválóságai lehetnek, az első időben inkább az utóbbi felé billent a mérleg

TÖBB MINT LEGENDA

A bajnok Vidi (gól)királya

A Videoton FC bajnokcsapatának játékával szemben megfogalmazott leggyakoribb kritika - a gazdag játékoskerettel együtt is meglehetősen „egyszemélyes" a támadójáték - egyben André Alves dicsérete is.

Anélkül, hogy a fenti vitában állást foglalnánk, tényként rögzíthetjük: a XXI. század első évtizede végének legvirtuózabb magyarországi támadója elévülhetetlen érdemeket szerzett klubja első bajnoki aranyérmének elnyerésében. Sőt meghatározó szerepére jellemző, hogy talán 2010 tavaszán az ő gyengébb teljesítménye is oka volt annak, hogy a Vidi nem tudta már akkor megnyerni történelmi elsőségét.

A brazil középosztálybeli családban született André Alves dos Santos a Mato Grosso állambeli Douradosban látta meg a napvilágot 1983. október 13-án. Otthon a Sao Paulo FC-ben, majd az Uniao Barbarense FC-ben játszott, utóbbiból igazolt Magyarországra, a Budapest Honvédhoz 2005-ben. A kispesti csapatban a legemlékezetesebb meccsét a Fradi ellen játszotta, mesterhármast vágva. A következő nyáron

nyelve. Közéjük tartozik Lázár Pál, Elek Ákos és Szakály Dénes, de rajtuk kívül is rengeteg magyar, valamint külföldi, főként délszláv fiatal, akikben mindkét fontos faktor megvolt: a tehetség és a megfizethetőség.

Később azonban ez a gyakorlat a minőségi futballisták szerződtetése felé tolódott el: az ok talán ott van dr. Mezey György 2009 nyári, „évértékelő” nyilatkozatában: „Ami a célkitűzéseket illeti, a klub vezetői a bajnokságban az első négy közé kerülést, a Ligakupában a döntőt, a Magyar Kupában szintén a négy közé kerülést várták el a csapattól. A játékoskeretben a nemzedékváltás, amíg a csapatépítésben az európai minta kiépítése, megvalósítása volt a célunk. Ami ezek megvalósítását illeti, a bajnokságban nem sikerült, hiszen a csapat a hatodik helyen végzett, négy ponttal elmaradva a negyedik helyezettől. A Ligakupában a csapat maradéktalanul eleget tett az elvárásnak, hiszen címvédőként, a sorozat egyedüli veretlen csapataként ismét elhódította a serleget. A Magyar Kupában a bajnok Debrecen ütött el minket a továbbjutástól.”

Folyamatos és sikeres volt az építkezés, de eredmények is kellettek...

„Új időszámítás kezdődik az FC Fehérvár életében, hiszen Lothar Matthäus elfogadta a klub felkérését, s így a következő szezontól ő lesz a Vidi új vezetőedzője. Közben elkezdődött a csapat játékoskeretének a megerősítése, szinte naponta kötelezi el magát egy-egy utánpótlás-válogatott futballista a piros-kékekhez, s amikor a külföldi edző szerződtetésének a tényét is bejelentették, a fehérvári szurkolók egyhangúan (sic!) Garancsi István többségi tulajdonos mögé álltak...” - írta a Fejér Megyei Hírlap a 2009. június 11-i számában.

A játékosként világbajnok, sőt világklasszis „Loddar” végül mégsem lett a július 21-én régi-új nevét, a Videotont és a patinás klubcímert is visszakapó fehérváriak edzője - igaz, ezt ma már szinte mindenki úgy értékeli, ez volt a Vidi legnagyobb erősítése. Dr. Mezey György ült le a

Kaposvárra szegődött, ahonnan - rövid kelet-szibériai kitérő, a Lucs-Enyergija Vlagyivosztoknál töltött fél év után, 2009 januárjában szerződött a Videotonhoz.
A 2009-2010-es bajnokságban tizenöt gólig jutott, de az őszi tíz után a tavaszi „csak öt” sem az aranyéremhez, sem a gólkirályi címre nem volt elegendő. (Azt egy másik vidis, az idény közben Kaposvárról érkezett Nemanja Nikolics nyerte el.) A 2010-2011-es bajnokságban (amelyben két évvel fiatalabb öccse, Adriano is a magyar élvonalban, a bronzérmes Ferencvárosban játszott) viszont sokáig tartotta az 1/1-es átlagát, és a 29 meccsen szerzett 24 gólja végül trónra ültette. Duplán.

Ha egy játékost kell kiemelni a Videoton első bajnokcsapatából, szinte mindenki André Alvest választja

Aranyszínű, „bajnoki” mezben a Videoton bajnokcsapata. Hátsó sor (balról): Gáspár Péter masszőr, Vasziljevics, Elek Á., Lipták, Tujvel, Bozsovics, Sebők, Vaskó, Elek B., Gyurcsó, Debreceni Tibor masszőr. Középen: id. Horváth Gábor sportigazgatói asszisztens, dr. Kovács Tibor csapatorvos, Djordjic, Andjics, Milanovic, Sándor, Farkas, Lázár, Hídvégi, Gosztonyi, Szakály, Tassy Márk ügyvezető, Varga Endre technikai vezető. Elöl: Lencse, Alves, Nagy, Dvéri Zsolt edző, Bekő Balázs edző, dr. Mezey György vezetőedző, Bódog Tamás edző, Disztl Péter kapusedző, Polonkai, Nikolics, Szolnoki

Lipták Zoltánnal tovább erősödő csapat kispadjára, és ezzel célegyenesébe fordult a klub történetének első bajnoki aranyérmét célzó építkezés. A 2009-2010-es, téli átigazolási időszakban a Vidié lett a korábbi válogatott Sándor György, valamint a támadó szekciót erősítendő érkezett még a góllövőlistát vezető, végül gólkirályi címet szerző Nemanja Nikolics, illetve Lencse László. A Videoton a bajnokság végén „csak” második lett, de sokkal inkább elbukta Győrben az aranyérmet, mintsem megszerezte az ezüstöt. Igaz ez akkor is, ha a klubban is szinte mindenki úgy vélte, a Vidi még „nem kész” a sikeres nemzetközi szereplésre.

A hazai mezőnyben viszont nem volt ellenfele... dr. Mezey György csapata úgy nyerte meg a 2010-2011-es bajnokság aranyérmét, hogy tulajdonképpen már a téli záróránál a nyakakba lehetett volna akasztani a medálokat. A tavaszról előrehozott tizenhatodik forduló után a Videoton FC hét ponttal vezetett a közvetlenül mögötte álló ZTE és Kaposvári Rákóczi, nyolccal a Ferencváros, a címvédő Debreceni VSC, valamint a végül ezüstérmes Paksi FC előtt.

A bajnokság végére kicsivel szűkebb lett az előny, a bajnok 61, az ezüstérmes 56 pontot szerzett, de a harmadik helyre befutó - az Üllői úton 5-0-ra legyőzött - Fradira például már tizenegy pontot vert rá 2011 bajnokcsapata.

Senkinek sem lehetett kétsége afelől, hogy a legerősebb játékoskerettel rendelkező, legszélesebb taktikai repertoárt felvonultató, a legtöbb gólt lövő és a legkevesebbet kapó, a legtöbb győzelmet arató és a legkevesebb vereséget szenvedő, szinte valamennyi mutatóban az élen végző csapat megérdemelten nyerte el a babérkoszorút.

Hozzájárult ehhez a profi klubmodell, az olajozottan működő háttér, éppen úgy, mint a hazai szinten évtizedek óta példátlanul erős játékoskeret. A Videoton a bajnoki cím megnyerése mellett bejutott a Magyar Kupa-döntőjébe is, itt azonban vereséget szenvedett a Kecskeméttől. Dr. Mezey György akkor már csak „papíron" volt a csapat vezetőedzője, a klub korábban bejelentette, hogy az újabb hároméves építkezési folyamat első lépéseként a portugál Paulo Sousát nevezi ki vezetőedzőnek. A játékosként világklasszis, de csekély edzői rutinnal rendelkező egykori középpályás székfoglaló beszédében arról beszélt, hogy a kezdőcsapat 35 százaléka az erősítések jegyében kicserélődhet. Arra azonban aligha gondolt bárki is, hogy negyedévvel később Lázár, Lipták, Farkas, Gyurcsó, Andjics, Sebők, Milanovic, Izing, Hídvégi, Szakály, Djordjic, Lencse és Vujovics már nem lesz a keret tagja, és az alapemberek többsége - tulajdonképpen Alves, Elek Ákos és Sándor György kivételével mindenki - parkolópályára kerül.

Azt, hogy a Videoton így is ugyanúgy a helyes vágányon halad-e, mint a Garancsi-éra első három évében, majd az idő dönti el. Mindenesetre a klub történetének első bajnoki címe után adott a következő nagy feladat, az európai futballban is jegyzett, a nemzetközi kupaporondon rendszeresen szereplő, a klubkupák csoportkörébe jutó csapatot építeni.

A 2010-2011. évi bajnokság

1. Videoton FC	30	18	7	5	59-29	61
2. Paks SE	30	17	5	8	54-38	56
3. Ferencvárosi TC	30	15	5	10	50-43	50
4. Zalaegerszegi TE	30	14	6	10	51-47	48
5. DVSC-Teva	30	12	10	8	53-43	46
6. Újpest FC	30	13	6	11	50-38	45
7. Kaposvári R.	30	13	4	13	41-42	43
8. Szomb. Haladás	30	11	8	11	42-36	41
9. Győri ETO FC	30	10	11	9	40-35	41
10. Bp. Honvéd	30	11	7	12	36-39	40
11. Vasas SC	30	11	7	12	34-46	40
12. Kecskeméti TE	30	11	3	16	51-56	36
13. Lombard FC Pápa	30	10	5	15	39-52	35
14. BFC Siófok	30	8	10	12	29-41	34
15. MTK Budapest	30	8	6	16	35-49	30
16. Szolnoki MÁV	30	5	6	19	26-56	21

A BAJNOK VIDEOTON FC JÁTÉKOSAI: Mladen Bozsovics 25 - Lázár Pál 27, Lipták Zoltán 28, Vaskó Tamás 26, Marko Andjics 23 - Sándor György 29, Elek Ákos 26, Polonkai Attila 24, Dusan Vasziljevics 27 - André Alves 29, Nemanja Nikolics 24. Játszottak még: Gosztonyi András 23, Farkas Balázs 20, Nagy Dániel 19, Szakály Dénes 15, Lencse László 14, Hídvégi Sándor 10, Goran Vujovics 6, Horváth Gábor 5, Bojan Djordjic 4, Damir Milanovic 4, Tomáš Tujvel (k) 4, Martin Kayongo Mutumba 3, Gyurcsó Ádám 1, Ízing Martin 1, Sebők Zsolt (k) 1. Edző: dr. Mezey György

Irodalomjegyzék

Aczél Eszter-Bóna István-Csatári Bence 2000: Dunaújváros története. Dunaújváros

Albert Flórián-Kiss László 2007: Életem a Fradi. Budapest

Antal Zoltán-Hoffer József 1968: Alberttől - Zsákig. Budapest

Antal Zoltán-Sass Tibor 1984: A magyar sport kézikönyve. Budapest

Bedő István-Gondi Béla 2002: Megkoronázva

Busa Zoltán Attila: Vasas SC - egy sportklub társadalmi beágyazottsága

Csanádi Árpád 1957: Fradi-fiúk Ausztráliában. Budapest

Demjén László dr. 1989: A Nagyváradi AC a magyar nemzeti bajnokságban 1941-44. Kecskemét

Demjén László dr. 1997: A nagyváradi sportágak története. Nagyvárad

Dénes Tamás-Jamrich Klára-Rogan Taylor 1998: A legenda életre kel. Budapest

Dénes Tamás-Peterdi Pál-Rochy Zoltán-Selmeci József 1999: Kalandozó magyar labdarúgók. Budapest

Dénes Tamás-Rochy Zoltán 1996: A 700. után. Budapest

Dénes Tamás-Sándor Mihály 2003: Futballtörténelmi lecke - nem csak fiúknak. Budapest

Dréhr Imre dr. 1928: A sport enciklopédiája I. és II. Budapest

Fazekas Antal dr. szerkesztésében 1960: Hetvenöt esztendő a sport útjain. Budapest

Földessy János 1958: A magyar labdarúgás 60 éve. Budapest

Földessy János dr. 1926: A magyar futball és a Magyar Labdarúgók Szövetsége. Budapest

Földessy János dr. 1958: A magyar labdarúgás 60 éve. Budapest

Funyik András 1947: A magyar vasutas sport újjáépítése és fejlődése 1945-1946. Budapest

Gazsó István: A szocialista gazdasági rendszer és településfejlesztési politika hatása a vidéki egyesületek szereplésére a népköztársaság bajnokságának első osztályában

Gerhárd Lajos 1932: A magyar sport pantheonja I. Budapest

Gerhárd Lajos 1932: A magyar sport reneszánszának története 1896-tól napjainkig. Budapest

Göbölyös János szerkesztésében 2001: 25 év 25 labdarúgója - Bp. Honvéd, Kispest-Honvéd. Budapest

Hadas Miklós-Karády Viktor 1995: Futball és társadalmi identitás. Budapest

Hajós Alfréd 1956: Így lettem olimpiai bajnok. Budapest

Hegyi Iván 2010: Magyarok nagy pályán. Budapest

Hegyi Iván 2011: Tíz a százhoz. Budapest

Hoffer József 1967: A Világkupától a megyei bajnokságig. Budapest

Hollai Andrea-Danis Barna 1987: Labdarúgó ki kicsoda. Matricagyűjtő album. Budapest

Hoppe László 1970: Labdarúgó-bajnokságaink 1906-1969. Budapest

Hunt, Chris 2006, 2008: A futball enciklopédiája. London

Karvalics László dr. szerkesztésében 1996: Magyarország városai. Budapest

Kasza Sándor dr. szerkesztésében 1997: Fejér megye kézikönyve. Budapest

Kasza Sándor dr. szerkesztésében 1998: Zala megye kézikönyve. Budapest

Kincses Tibor: A magyar ökölvívás története

Kocsis Tibor 2003: Hajrá, lilák! Újpest futballtörténete 1885-2002. Vác

Konrád I Jenő 1922: Futball ABC. Bécs

Kő András-Török Péter 1988: A magyar futball anekdotakincse. Budapest

L. Kelemen Gábor és Tőzsér László szerkesztésében 1987: A Csepel Sport Club 75 éve 1912-1987. Budapest

Lackner László 1987: Zalaegerszeg. Budapest

Lakat T. Károly 1996: Apám regénye. Budapest

Lévai György szerkesztésében 1981: Rába Vasas ETO: Az alakulástól napjainkig. Győr

Lipcsei Jenő 1928: A magyarországi sportszövetségek és egyesületek. Budapest

Lőrincz Róbert: A labdarúgás kezdetei Újpesten. Újpesti Helytörténeti Értesítő (2004-2005)

Magyar Labdarugók Szövetsége Hivatalos Közlönye (1921-1947). Budapest

Malonyai Péter 1989: Az Aranykór. Budapest

Mező Ferenc dr. 1926: Képek a magyar sport múltjából. Budapest

Miskolczi Miklós 1982: Dunaújváros. Győr

Nagy Béla 1987: A régi, dicső KK. Budapest

Nagy Béla 1976: FTC Napló 1899-1910. Budapest

Nagy Béla 1977: FTC Napló 1921-1925. Budapest

Nagy Béla 1978: FTC Napló 1925-1927. Budapest

Nagy Béla 1978: FTC Napló 1928-1930. Budapest

Nagy Béla 1979: FTC Napló 1931-1933. Budapest

Nagy Béla 1979: FTC Napló 1934-1937. Budapest

Nagy Béla 1980: FTC Napló 1938-1944. Budapest

Nagy Béla 1980: FTC Napló 1945-1949. Budapest

Nagy Béla 1980: FTC Napló 1950-1954. Budapest

Nagy Béla 1984: Futballévtizedek. Budapest

Nagy Béla 1994: Fradi futballévszázad. Budapest

Norman Fox 2003: Prophet or Traitor? Manchester

Novák István 1971: Vasas labdarúgók krónikája (1911-1971). Budapest

Ozsváth András szerkesztésében 1976: Honvéd futball 1906-1976. Budapest

Pálfalvi Gábor 1982: Futball-láz. Győr

Papp Győző 1997: Azok a legendás nyolcvanas évek. Győr

Papp Győző 2008: Emlékkönyv egy sikerkorszakról Győri ETO 1963-1967. Győr

Pluhár István 1935: Sportok könyve. Budapest

Pluhár István szerkesztésében 1942: Az Országos Sportközpont kebelében működő magyarországi sportegyesületek története. Budapest

Posch Ede 1990: Félistenek. Budapest

Posch Ede-Posch Dániel-Somos Ákos-Somos Zoltán-Sáringer Károly 2003: A fehérvári sport aranykönyve. Székesfehérvár

Rákosi Jenő szerkesztésében 1927: Magyar Vasutak Albuma. Budapest

Reé László 1936: Magyar sport. Budapest

Rejtő László 1969: Kilenc klub krónikája. Budapest

Rónay László 2008: Fradi-szívvel, hegyen, völgyben. Budapest

Sándor Mihály 2001: A Loki. Budapest

Sándor Mihály 2007: Vasutasból aranybányász. Debrecen

Sándor Mihály 2010: A debreceni futball képes kalauza 1899-. Debrecen

Sarusi Kiss Béla-Szegedi Péter 2004: „Zsidómentesen, újjászületve...". Múlt és Jövő

Schlosser Imre 1957: Fél évszázad a futballpályán. Budapest

Sebes Gusztáv 1981: Örömök és csalódások. Budapest

Siklóssy László dr. 1928: A magyar sport ezer éve III. (Budapest)

Szegedi Péter 2003: Az első cipőzsinórnál kezdődött. Korall 13.

Szegedi Péter 2005: Pozíciók és oppozíciók: a futballmező kialakulása, struktúrája és dinamikája. Budapest

Szegedi Péter 2006: A cionizmustól a futballgazdaságig. Múlt és Jövő

Székelyhidi János 2009: Sportváros - Székesfehérvár sportjának története 1876-2009. Székesfehérvár

Szinnyei József 1905: Magyar írók élete és munkái. Budapest

Szűcs László 1965: NB I - NB I/B. Budapest

Szűcs László 1967: Ki lesz a bajnok? Budapest

Szűcs László 1967: Ki nyeri a bajnokságot? Budapest

Szűcs László 1968: Indul a bajnokság! Budapest

Szűcs László 1969: NB I - NB I/B '69. Budapest

Szűcs László 1970: Mit hoz a tavasz? Budapest

Szűcs László 1970: NB I-NB/B '70/71. Budapest

Szűcs László 1973: Indul az NB I. Budapest

Szűcs László szerkesztésében: Labdarúgás 1966 - NB I, NB/B. Budapest

Tamássy László 1934: A kelet-magyarországi labdarúgók alszövetsége 1933-34. évi működése. Debrecen

Pluhár István 1935: Sportok könyve. Budapest

Tamássy László szerkesztésében 1927: Kelet-magyarországi Sportévkönyv. Debrecen

Teleki Pál labdarúgó visszaemlékezései (1928-1935). HBML. X. 252. Debrecen

Terényi László szerkesztésében 1961: A Vasas Sport Club ötven éve. Budapest

Thaly Zoltán szerkesztésében 2000: 100 éves a Magyar Labdarúgó Szövetség. Budapest

Tóth-Szenesi Attila 2004: Baróti. Pécs

Török Tibor: Nagyvárad város sporttörténete

Újvári Péter szerkesztésében 1929: Magyar Zsidó Lexikon. Budapest

Ungúr Imre szerkesztésében 1964: NB I és NB I/B. Budapest

Vándor Kálmán 1982: Labdarúgó világbajnokságok. Budapest

Varga Lajos 1995: A ZTE futball történet 1920-1995. Zalaegerszeg

Vargay Sándor szerkesztésében 1936: A magyar vasutas sport 1900-1936 és a MÁV sportegyesületeinek ligája 1926-1936. Budapest

Végh Antal 2000: Megfigyeltem. Budapest

http://api.ning.com/files; http://archivum.szabadsag.ro/archivum/2000/Omar-11.htm; http://en.wikipeda.org/wiki/DFC_Prag; http://hu.wikipedia.org/wiki/Schaffer; http://or-zse.hu/dvar/dok/schoner-betuakovon2006.htm; http://www.austria-archiv.at/spieler; http://www.freeweb.hu/szmulai/files/ujepst/tortenet.doc; http://www.romaniansoccer.ro/players/z/zilahi_ladislau.shtml; hu.wikipedia.org; www.borsonline.hu; www.csepel.hu; www.dunaferrse.hu; www.dvsc.hu; www.eto.hu; www.forum.index.hu; www.ftc.hu; www.futball-adattar.hu; www.honvedfc.hu; www.huszadikszazad.hu; www.kisalfold.hu; www.kronika.ro; www.mtkinfo.hu; www.pepsifoci.hu; www.scribd.comwww.bioscience.ws; www.sztalinvaros.uw.hu; www.ujpestfc.hu; www.vacfc.hu; www.vasassc.eu; www.vg.hu; www.vidi.hu; www.ztefc.hu

Egyéb írott vagy képi források, illetve fellelhetőségük

Dénes András-Dénes Tamás (Budapest) és **Sándor János-Sándor Mihály** (Debrecen) magánarchívuma.

Labdarúgás, Népsport, Nemzeti Sport, Képes Nemzeti Sport, Képes Sport, Sportélet, Focivilág, Foci, Debrecen, 6:3 Futballmagazin, Sztár Sport, Tipp, A Színes Sport, Sporthirlap, Képes Sportlap, Dózsa magazin, Goals, Kicker, Don Balon, Szovjetszkij

Szport, Tribuna Ludu, Foot Magazine, Miroir du Football, France Football, Onze-Mondial, Guerin Sportivo, La Gazzetta dello Sport, Tutto Sport, Calcio 2000, De Telegraaf, Tempo, Sport Magazine, World Soccer, 11 Freunde Magazin, Plan?te foot

Szilágyi Tibor (Mikepércs) magánarchívuma.
Tolnai Világlapja (1903-1917)
Sztálin Vasmű Építője (1953)

Bihari Múzeum archívuma, Berettyóújfalu.

Méliusz Juhász Péter Megyei Könyvtár és Művelődési Központ, Debrecen.
Egyetemi Élet, Debreczeni Független Újság, Debreczen, Új Debreczen, Debreczeni Újság-Hajduföld, Debreczeni Képes Kalendáriom, Debreceni Hétfői Ujság, Bihar, Bihar Népe, Tiszántúli Népszava, Néplap, Napló, Népszava, Népszabadság, Nagyvárad, Uj Nagyvárad, Nagyváradi Friss Újság, Tiszántúli Hírlap, Hajdú-bihari Napló, Magyar Nemzet, Magyar Hírlap, História, Heti Világgazdaság

Tiszántúli Református Egyházkerületi Nagykönyvtár, Debrecen.
Egyetértés, Sport Élet 1912, Sport Hirek (1911), Keletmagyarországi Sporthirlap (1920-1929), Debreceni Főiskolai Lapok (1899), Debreczen, Új Debreczen, Debreczeni Ujság, Debreczeni Újság-Hajduföld, Debreczeni Független Újság, Debreceni Nagyujság, Debreczeni Hirlap, Debreczeni Reggeli Újság, Debreceni Hétfői Ujság, Szabadság, A Hirlap, Színház és Sport (1920), Football játék (1901)

Bács Zoltán dr. magánarchívuma. Debrecen
Buzánszky Jenő magánarchívuma. Dorog
Czeglédi Zsolt magánarchívuma. Debrecen
Csubák Zoltán magánarchívuma. Debrecen
Derencsényi István magánarchívuma. Debrecen
Dihen Tibor magánarchívuma. Fót
Hegedűs Gábor magánarchívuma. Debrecen
Jánosi Béla magánarchívuma. Budapest
Kárpáti Tamás magánarchívuma. Columbia (Egyesült Államok)
Komáromi Gábor magánarchívuma. Debrecen
Komlóssy Imre magánarchívuma. Debrecen
Ludánszky István magánarchívuma. Debrecen
Majoros László magánarchívuma . Debrecen
Makray Balázs magánarchívuma. Debrecen
Mező József magánarchívuma. Debrecen
Nyitrai Daniella magánarchívuma. Debrecen
Pintér Imre magánarchívuma. Győr
Rademacher, Tomás magánarchívuma. Hradec Králové
Szegedi Péter magánarchívuma. Debrecen
Teleki Pálné magánarchívuma. Miskolc
Török Péter magánarchívuma. Budapest
Ujvárosi Endre magánarchívuma. Debrecen
Zilahi Péter magánarchívuma. Debrecen

Dénes Tamás

1963. február 8-án született a fővárosban. Iskoláit a budapesti Szinyei Merse Pál Általános Iskola és Gimnáziumban végezte, majd az ELTE Állam- és Jogtudományi Karán szerzett doktori címet.

Az egyetem elvégzése óta sportújságíróként dolgozik. 1987-től a Képes Sport munkatársa volt, majd egy évvel később a sportnapilaphoz, akkori nevén a Népsporthoz került, a külföldi rovatba. Végigjárva a ranglétrát rovatvezetőként, szerkesztőként, majd 1999-től a Nemzeti Sport főszerkesztőjeként dolgozott. 2000-ben alapító főszerkesztője volt az A Színes Sport című napilapnak, a magyar sportsajtó történetében egyedüliként mondhatja el magáról, hogy két sportnapilap főszerkesztői posztját is betöltötte. Az utóbbi tíz évben a Reggel, a SZTÁR Sport, a 6:3 Futballmagazin, majd a Vasárnap Reggel munkatársaként dolgozott, illetve dolgozik, valamint az InfoRádió sportszerkesztője.

1993-ban jelent meg első könyve, a Milan, amely az AC Milan csapatát mutatta be. Azóta több mint ötven futballtárgyú könyv szerzője, illetve társszerzője volt. Munkái közül kiemelkedett a brazil labdarúgás történetéről írt Nagy Brazil Futballkönyv, a Peterdi Pállal, Rochy Zoltánnal és Selmeci Józseffel közösen jegyzett Kalandozó magyar labdarúgók, valamint a Sándor Mihállyal közösen írt Futballtörténelemi lecke – nem csak fiúknak című kötet. 2011 decemberében jelenik meg a Magyar Labdarúgó Szövetség gondozásában Hegyi Ivánnal és Lakat T. Károllyal közösen írt Királyok, Hercegek, Grófok című könyve.

Sorozatai közül nagy népszerűségnek örvendtek a labdarúgó-világbajnokságok, illetve Európa-bajnokságok előtt Rochy Zoltánnal közösen összeállított, 1994 óta kétévente megjelenő soros „kalauzok", valamint futballista-életrajzai, amelyben Ronaldo, Zidane és Beckham pályafutását mutatta be. Úttörőnek számítottak Magyarországon – a Milan után a Manchester Unitedről, a Bayern Münchenről, a Real Madridról írt – klubtörténeti könyvei.

1992 és 2008 között minden labdarúgó-világbajnokság, illetve Európa-bajnokág idején a helyszínről tudósította olvasóit, illetve hallgatóit. Dolgozott az 1996-os atlantai olimpián, valamint tudósított 1993-ban a US Cupról, 1995-ben a Copa Américáról, s 2004-ben az Afrika Kupáról. Munkája során ötven országban járva nézett és tudósított labdarúgó-mérkőzéseket. 1988 óta a European Football Yearbook magyarországi munkatársa.

2008-ban a Magyar Sportújságírók Szövetsége Feleki László-díjjal tüntette ki.

Ikertestvére, Dénes András ugyancsak sportújságíró, e könyvben a Videotonról szóló fejezet az ő munkája.

Sándor Mihály

1956. március 16-án született Berettyóújfaluban. Iskoláit Biharkeresztesen és Debrecenben végezte. A Tóth Árpád Gimnáziumban érettségizett 1974-ben, majd a Kossuth Lajos Tudományegyetemen magyar-történelem szakos középiskolai tanári diplomát szerzett.

1985-től tanít a Baross Gábor Szakközép Iskola Felnőttoktatási Tagozatán, ahol munkaközösség-vezető. Az 1980-as évek végétől folyamatosan jelennek meg írásai, előbb külföldön, később idehaza. 1988-tól az olasz almanach, az Annuario del Calcio Mondiale, valamint a színvonalas drukkermagazin, a Supertifo magyarországi munkatársa. 1992-től rendszeresen publikál a Képes Nemzeti Sportban, amely folytatásokban közli a Kupagyőztes klubok krónikája című futballtörténeti sorozatát. 1993-tól a Nemzeti Sportban, 1994-től a Focivilágban, 1996-tól a 3. Félidő című szurkolói újságban és a Hajdú-bihari Naplóban, 2005-től a 6:3 Futballmagazinban jelentek meg dolgozatai. 1999 márciusától a Nemzeti Sport, 2000 elejétől az A Színes Sport olvasószerkesztőjeként tevékenykedett. 2001 nyarán látott napvilágot első önálló könyve, A Loki, amely a DVSC huszonöt futballistájával készített riportjait tartalmazza. 2003-ban került forgalomba a Dénes Tamással közösen írt Futballtörténelmi lecke - nem csak fiúknak című munkájuk, mely abban az esztendőben a legjobb hazai sportkönyv elismerést kapta. 2007-ben született az Aranycsapat legendás védőjével, Buzánszky Jenővel készítetett interjúkötete, a Vasutasból aranybányász.

2008-ban publikálta a debreceni szurkolókról szóló, lírai és önéletrajzi elemekkel átszőtt körképét, A szívünk, a vérünk a Lokié címmel. 2010 karácsonyára jött ki a nyomdából a 800 oldalas, közel 800 képpel illusztrált kötete, A debreceni futball képes kalauza (1899-) címmel.

2011. júniusban került az olvasók kezébe a 100 éves a BUSE és az újfalui futball című, monografikus jellegű kötete, melyet a berettyóújfalui önkormányzat megbízásából készített.

Külföldön eleddig a volt Jugoszlávia és Szovjetunió utódállamaiban, Olaszországban, Franciaországban, Görögországban, Lengyelországban, Németországban, Finnországban és Argentínában jelentek meg tollából publikációk, főként a magyar és a nemzetközi ultramozgalmat elemzők.

2006 őszétől tart előadásokat a Debreceni Egyetemen a labdarúgás eredetéről, archaikus módozatairól, a világbajnokságok, az Európa-bajnokságok, a Bajnokcsapatok Európa Kupája, a Bajnokok Ligája históriájáról, a különféle lelátói kultúrák jellegzetességeiről, a sportpályákon tapasztalható erőszakos megnyilvánulások, katasztrófák társadalmi hátteréről, politikai, szociológiai, morális és gazdasági okairól.

4990-

UJPEST
DVSC
BAJNOKCSAPAT

11121

789638784018

4990-